Dios Oca Tuti

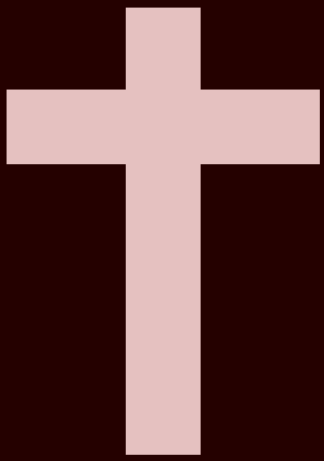

New Testament in Macuna

Dios Oca Tuti
New Testament in Macuna

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Macuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Macuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
2581ee54-739f-5595-8d44-83c638ed667b

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 68
SAN LUCAS 111
SAN JUAN 183
LOS HECHOS 232
ROMANOS 294
1 CORINTIOS 323
2 CORINTIOS 351
GÁLATAS 370
EFESIOS 382
FILIPENSES 393
COLOSENSES 400
1 TESALONICENSES 407
2 TESALONICENSES 413
1 TIMOTEO 417
2 TIMOTEO 425
TITO 431
FILEMÓN 435
HEBREOS 437
SANTIAGO 459
1 SAN PEDRO 466
2 SAN PEDRO 475
1 SAN JUAN 481
2 SAN JUAN 487
3 SAN JUAN 488
SAN JUDAS 489
APOCALIPSIS 492

El santo evangelio según San Mateo

Jesucristo rujearoto riojнajн gãna
(Lc 3.23-38)

1 Abraham ñayorн ito yicõri David ñayorн janerãbatia janami ñayijн
Jesús. Jesús ñicнsabatia wame mнare gotigн ya yн. Ado bajiro wame
cнtiyoyijarã ĩna:
2 Abraham ñayorн macн ñayijн Isaac. Ito bero Isaac macн ñayijн Jacob.
Jacob macн ñayijн Judá. Ito yicõri gãjerã ĩ ocabaji mesa cнni ñayijarã. 3 Judá
rĩa ñayijarã Fares ito yicõri Zara wame cнtirã. Ĩna jaco ñayijo Tamar. Ito
bero Fares macн ñayijн Esrom. Esrom macн ñayijн Aram. 4 Aram macн
ñayijн Aminadab. Aminadab macн ñayijн Naasón. Naasón macн ñayijн
Salmón. 5 Salmón macн ñayijн Booz. Ĩ jaco ñayoyijo Rahab. Ito bero Booz
macн ñayijн Obed. Ĩ jaco ñayoyijo Rut. Obed macн ñayijн Isaí. 6 Isaí macн
ñayijн Ujн David wame cнtigн. David macн ñayijн Salomón. Ĩ jaco ñayijo
Urías ñayorн manojo godogo.
7 Ito bero Salomón macн ñayijн Roboam. Roboam macн ñayijн Abías.
8 Abías macн ñayijн Asa. Asa macн ñayijн Josafat. Josafat macн ñayijн
Joram. Joram macн ñayijн Uzías. 9 Uzías macн ñayijн Jotam. Jotam macн
ñayijн Acaz. Acaz macн ñayijн Ezequías. 10 Ezequías macн ñayijн Manasés.
Manasés macн ñayijн Amón. Amón macн ñayijн Josías. 11 Josías macн
ñayijн Jeconías. Ito yicõri ĩ ocabaji mesa cнni ñayijarã. Ito bajiro ĩna baji
ñarijн Babilonia gãna Israel sita gãnare ñia ãmi wacõri ĩnare moari masa
cнtiyijarã ĩna ya cнtojн.
12 Ito bero mнcana Jeconías macн ñayijн Salatiel. Salatiel macн ñayijн
Zorobabel. 13 Zorobabel macн ñayijн Abiud. Abiud macн ñayijн Eliaquim.
Eliaquim macн ñayijн Azor. 14 Azor macн ñayijн Sadoc. Sadoc macн ñayijн
Aquim. Aquim macн ñayijн Eliud. 15 Eliud macн ñayijн Eleazar. Eleazar
macн ñayijн Matán. Matán macн ñayijн Jacob. 16 Jacob macн ñayijн José. Ĩ
ñayijн María manнjн. Iso ñayijo Dios ĩ cõarн Jesucristo jaco.
17 Abraham rĩa janerãbatia David ĩ ñayorajнna catorce masa ñasнoyijarã.
Abraham macн ñayijн Isaac. Isaac macн ñayijн Jacob. Ito bajiro mani
cõĩa ruji waja David ĩ ñarajнna catorce ñarã ñayijarã ĩna. Ito bero mнcana
David macн ñayijн Salomón. Salomón macн ñayijн Roboam. Ito bajiro
mani cõĩa ruji waja, Babiloniajн Israel sita gãnare ĩna ãmi warajнna
mнcana catorce ñayijarã ĩna. Jeconías macн ñayijн Salatiel. Salatiel macн
ñayijн Zorobabel. Ito bajiro mani cõĩa ruji waja Cristo ĩ rujearajнna
catorce ñayijarã mнcana.

Jesucristo ĩ rujeare gaye
(Lc 2.1-7)

18 Jesús ĩ rujeare gaye ado bajiyijн: José manojo ñaroco ñayijo
María. José rãca iso ñaroto riojнajн Espíritu Santo ĩ masirisena ĩ queo
sãjare macн sãñagõ ñayijo iso. 19 José iso manнjн ñarocн queno yigн ñayijн.
Ito bajiri masa ĩna tiro riojo bojoro iso tõbнjaroca yi ãmobisijн José. Ito
bajiri masa ĩna masibeto, “Mнre ãmobea yн”, yi ãmobojayijн José isore.

20 Ito bajiro ĩ tʉoĩa cani waroca, ĩ cãirojʉ Dios ñaro gagʉ ángel goaĩoyijʉ ĩre.
Goacõri ado bajiro gotiyijʉ ángel ĩre:
—Tʉoya José David ñayorʉ janami mʉ. Maríare manojo cʉti güibesa mʉ.
Espíritu Santo ĩ masirise, ĩ queo sãjare macʉ sãñagõ ñamo iso. 21 Macʉ
rʉcogo yigõji iso. Jesús wame wõgũ yigʉja mʉ ĩre. Masare ĩna ñeñaro yirise
waja yicõri masogũ yiguĩji ĩ. Ito bajiri Jesús wame cʉtigʉ yiguĩji ĩ, yiyijʉ
ángel Josére.
22 Diore goti ĩsiri masʉ, "Ado bajiro rẽtaro yiroja", ĩ yiado bajiroti
rẽtayijʉ. Dios ĩ bʉsire gotigʉ ado bajiro yiyijʉ Diore goti ĩsiri masʉ:
23 Romio ũmʉgũ rãca ajeĩabeco macʉ sãñagõ ñagõ yigõji iso. Ito bajiri macʉ
cʉtigo yigõji iso. Emanuel yirã yirãji masa ĩre, yiyijʉ Diore goti ĩsiri
masʉ.
"Dios ñami mani rãca", yireoni ña iti Emanuel yire.
24 Ito bajiri yujigʉti ángel ĩ gotiado bajiroti yiyijʉ ĩ. Maríare manojo
cʉtiyijʉ ĩ ĩja. 25 Iso macʉ ñasʉogʉ rʉcoroto riojʉa, manojo macʉ bajiro
bajiyijʉ José maji. Iso rʉcoja bero Jesús wame yiyijarã ĩna ĩre.

2

Ñocõare riasotiri masa Jesure ĩna eja tire gaye

1 Judea sitajʉ Belén wame cʉtiri cʉtojʉ rujeayijʉ Jesús. Iti rodori ĩ
rujearoca iti sita ʉjʉ ñayijʉ Herodes wame cʉtigʉ. Iti rodori Jerusalénjʉ
ejayijarã ũmacañi joeja wadiro gãna ñocõare riasotiri masa. 2 Iti cʉto
ejacõri seniĩayijarã ĩna:
—¿No ñati judio masa ʉjʉ ñarocʉ, rujearʉ? Ũmacañi joeja wadiro ñocõare
ticõri, "Rujeañi ĩ", yi masimʉ gʉa. Ito bajiri ĩre rũcʉbʉorona wadia gʉa,
yiyijarã ĩna.
3 Ito bajiro ĩna seniĩa ucuja tʉocõri, ito gagʉ ʉjʉ Herodes bʉto tʉoĩa
güiyijʉ. Ĩre bajiro riti tʉoĩayijarã iti cʉto Jerusalén gãna cʉni. 4 Ito bajiro
tʉoĩacõri paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masare cʉni ji ñucayijʉ
Herodes. Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro seniĩayijʉ ĩ: "¿Nojʉ rujeagʉ yiguĩjida
Cristo?" yiyijʉ ĩ ĩnare. 5 Ĩnajʉa ado bajiro yiyijarã ĩre:
—Judea sita Belén wame cʉtiri cʉtojʉ rujeagʉ yiguĩji, yi ucañi sĩgũ Diore
goti ĩsiri masʉ. Ado bajiro bajia ĩ ucare:
6 "Judea sitajʉ Belén wame cʉtiri cʉto, jaibiti cʉto ñabojarocati ñasari cʉto
ñaro yiroja iti cʉto. Iti cʉto gagʉ ʉjʉ ñasagʉ rujeagʉ yiguĩji. Ĩ ñagũ
yiguĩji yʉ ñarã Israel sita gãna ʉjʉ. Ĩnare tirũnʉgũ yiguĩji ĩ, yiyijʉ
Dios", yi ucare ña adi, yiyijarã judio masa rotirise riasori masa.
7 Ĩna ito yija tʉocõri, mʉcana ñocõare riasotiri masare yeyoroacã ji
ñucayijʉ Herodes. Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro seniĩayijʉ ĩ: "¿Nocãta ñocõa
goasʉocati?" yi seniĩayijʉ ĩ ĩnare. 8 Ito yija Belénjʉ ĩnare wa rotiyijʉ ĩ:
—Wasa ĩ macʉacãre ãmatẽña. Mʉa ĩre ti bʉjaja yʉre gotirã wadiba. Yʉ
cʉni ĩre rũcʉbʉogʉ warocʉ ya, yiyijʉ ĩnare rʉogʉ.
9 Ĩ ito bajiro rotija tʉocõri, ĩ yiro bajiroti wayijarã ĩna. Ũmacañi joeja
wadirojʉ ñocõa ĩna tirʉ ĩna riojʉa wayijʉ mʉcana. Ĩ wajasaroti tuja
rũgũyijʉ macʉacã ĩ ñaro weca. 10 Ñocõagã wacõri ĩ tuja rũgũja ticõri, bʉto
wanʉyijarã ĩna, ñocõare riasotiri masa. 11 Ñocõagã ĩ ñaro roca ñari wi
sãja wacõri ĩna tija ito ñayijʉ macʉacã ĩ jaco María rãca. Ĩre ticõri ĩ riojo
rijomunigãna ñini rũjũyijarã ĩna. Ito yicõri ĩre rũcʉbʉoyijarã ĩna. Ito bajiro
ĩna yija bero ĩna rʉcori jedori janayijarã ĩna. Janacõri orore, ʉco queno

sʉtirise, ito yicõri mirra wame cʉtirise iti ãmicõri ĩre ĩsiyijarã ĩna. 12 Ito
yija bero ĩna cãirojʉ, “Herodes tʉ tʉdi wabesa. Ito ñaguĩji macʉacã”, ĩ yi
masime yirona, yiyijʉ Dios ĩnare. Ito bajiri iti masicõri Jerusalénjʉ rẽta
wa ãmomena gaje majʉ tʉdi wayijarã ĩna.

Egipto sitajʉ ĩna ware gaye

13 Ñocõare riasotiri masa ĩna tʉdija bero ángel goayijʉ Josére ĩ cãirojʉ.
Ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩre:
—Yujiya, macʉacãre, ĩ jacore cʉni Egiptojʉ ãmi rudi wasa mʉ. Itojʉ
riti ñama maji yʉ mʉre gotirocõjʉti. Herodes macʉacãre sĩarocʉ ĩre ãmagũ
yiguĩji, yiyijʉ ángel Josére.
14 Ĩ ito yija bero yujiyijʉ José. Yujicõri macʉacãre, ĩ jacore cʉni Egiptojʉ
ĩnare ãmi wayijʉ ĩ. 15 Ito ĩna ñaroca riti godacoayijʉ Herodes. “Egiptojʉ yʉ
Macʉre ji ñucagũ yigʉja yʉ”, ĩre goti ĩsiri masʉna sʉoriti Dios ĩ yija, ĩ gotiado
bajiroti bajiyijʉ.

Herodes wame cʉtigʉ rĩacare ĩ sĩa rotire gaye

16 Ñocõare riasotiri masa ĩre goti ãmomena gaje majʉ ĩna tʉdi waja
tʉocõri, bʉto junisiniyijʉ Herodes. Ito bajiri junisinigũ Belén gãna rĩaca
ũmʉare ito yicõri, iti cʉto tʉ gãna rĩacare cʉni sĩa roti jeocõyijʉ Herodes ĩ ya
moari masare. Jʉa rodo tʉjarãre ĩna bero rujeanare cʉni sĩa roti jeocõyijʉ
Herodes. “Jʉa rodo tʉja ñocõa ĩ rujeaja bero”, ñocõare riasotiri masa ĩna
yija tʉocõri, jʉa rodo tʉjarãre ito yicõri ĩna bero rujeanare cʉni sĩa roti
jeocõyijʉ Herodes. 17 Ito bajiro Herodes rĩacare ĩ sĩa rotija Diore goti ĩsiri
masʉ Jeremías wame cʉtigʉ ĩ ucado robo bajiroti rẽtayijʉ. Ado bajiro
ucañi ĩ:
18 Ramá sita gago iso rĩare iso tʉoĩa otija ruyuyijʉ. Ito bajiro oti ñagõti
ñayijo iso, Raquel rĩare otigo. Gãjerã ĩna sobojarocati yisi ãmobisijo
Raquel iso rĩa godajare, yi ucayijʉ Jeremías.
19 Egiptojʉ José ĩ ñaroca godayijʉ Herodes. Ĩ godaja bero Egiptojʉ José ĩ
ñaroca ĩ cãirojʉ sĩgũ ángel ĩre goaĩoyijʉ. Ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩre:
20 —Yujiya, macʉacãre ĩ jacore cʉni Israel sitajʉ ãmi tʉdi wasa.
Macʉacãre sĩa ãmoana goda jedicoama ĩna, yiyijʉ ĩ Josére.
21 Ito yija yujicõri, macʉacãre ĩ jacore cʉni Israel sitajʉ ãmi wayijʉ José.
22 Ma wacʉjʉ tʉoyijʉ José, “Herodes ñajacʉ macʉ Arquelao wame cʉtigʉ
ĩ jacʉre wasoagʉ Judea sitajʉ ñayijʉ”, yija tʉoyijʉ José. Iti tʉocõri wa
ãmobisijʉ ĩ itojʉ. Mʉcana itojʉ cãiyijʉ ĩ. Ito bajiro cãicõri, “Galilea sitajʉ yʉ
waja quena”, yiyijʉ ĩ. 23 Galilea sitajʉ ejacõri, Nazaret wame cʉtiri cʉtojʉ
ñagũ wayijʉ ĩ. Diore goti ĩsiri masa, “Nazaret cʉto gagʉ ñagũ yiguĩji Jesús”,
ĩna yi ucare ñajare ito bajiroti bajiyijʉ iti.

3

Yucʉ manojʉ Juan idé guri masʉ ĩ ña ucure gaye
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Iti rodori ito bajija bero Juan masare idé guri masʉ Judea sitajʉ yucʉ
manojʉ wayijʉ. 2 Itojʉ ejacõri masare riasogʉ, ado bajiro yiyijʉ ĩ:
—Nocõ mejeti ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios. Ito bajiri
mʉa ñeñaro yirise tʉoĩa bojori bʉjacõri jidicãña mʉa, yiyijʉ Juan masare.
3 Diore goti ĩsiri masʉ Isaías wame cʉtigʉ ĩ ucado bajiroti yiyijʉ Juan.
“Ado bajiro yigʉ yiguĩji”, yirocʉ ucañi Isaías Juanre tʉoĩa yugʉ:

Sĩgũ yucн manojн mнare ado bajiro oca sẽoro gotigн yiguĩji: “Ñeñaro mнa yirise jidicãña mani Ʊjн ĩ ejaroto riojнa, mнa ya нsijн ĩ queno ña masitoni. Ñeñaro yirise jidicãcõri quenarisejнa tнoĩaña mнa”, yigн yiguĩji sĩgũ, yi ucañi Isaías, Juanre tнoĩa yugн.

4 Juan ĩ sãñaro yutabuju, camello joana suado ñayijн. Waibнcн wiro ñayijн ĩ ya wecн wiro. Rujiro ñimia bayijн ĩ. Ito yicõri joa gaye beroa ide idiyijн ĩ. 5 Ĩre tнorã masa jãjarã ejayijarã. Jerusalén gãna, Judea sita gãna ito yicõri Jordán wame cнtirisa gãna cнni ejayijarã ĩre tнorã. 6 Ĩna ñeñaro yirise ĩna goti rẽtobuja, Jordán wame cнtirisajн ĩnare idé guyijн Juan.

7 Jãjarã fariseo gaye tнoĩarã, ito yicõri saduceo gaye tнoĩarã cнni ĩna ejaja ticõri, ado bajiro yiyijн Juan:

—Mнare yн idé gure ãmoboja mнa. Ãña rima juniro bajiro ñeñaro yirã ña mнa. Ado bajiro tнoĩaboja mнa: “Dios waja ĩ seniri rнmн iti ejaroca manire waja senibiquĩji Dios. Ñeñaro yirã mani ñabojarocati manire ti maicõri manire waja senibiquĩji Dios”, yi tнoĩaboja mнa. Ñeñaro mнa yirise mнa jidicãbeja mнa tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios, yiyijн Juan ĩnare.

8 Mнcana ado bajiro gotiyijн Juan:

—Ñeñaro mнa yirise jidicãcõri quenarise riti tнoĩa ñaña mнa. Ito bajiro riti yisotiba, “Quenarisejнa tнoĩarã ñama ĩja”, masa mнare yi ti masitoni. 9 Ado bajiro yi tнoĩabesa mнa: “Abraham ñayorн janerãbatia gнa ñare waja gнare masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩabesa mнa. Ado bajiro bajia. Adi gũtana Abraham janerãbatia robo bajiro ĩ godo weo ãmoja, godo weo masiguĩji Dios, yiyijн Juan ĩnare.

10 Ito yicõri ado bajiro goti masiore ocana gotiyijн Juan:

—Comeana yucнre quẽarocн ñacãmi sĩgũ. Ito bajiri yucн queno rica manigũre ti bнjacõri quẽagũ yiguĩji ĩ. Ito yicõri jeana soegн yiguĩji ĩ. Ado bajiro yireoni ña iti: “Masa ĩna ñeñaro yirisere waja senirocн ñacãmi Dios. Ito bajiri ĩna ñeñaro yirise jidicãbeja ticõri, ĩnare ruyuriogн yiguĩji ĩ. Ito yicõri jeame ũjнrojн cõagũ yiguĩji Dios ĩnare”, yiyijн Juan masare.

11 Gaje ado bajiro gotiyijн Juan:

—“Ãna ñama ĩna ñeñaro yirise jidicãrã”, yi ĩorocн idenati masare idé gua yн. Yн bero rẽtoro ñasagн ejagн yiguĩji. Yн rẽtoro ñasagн ĩ ñajare ĩre bajiro rẽtoro ñasagн meje ña yн. Ĩama mнare Espíritu Santo queo sãgũ yiguĩji ĩja. Ito bajiro mнare queo sãcõri queno mнare mнa tнoĩaroti ejabнagн yiguĩji ĩ, yiyijн Juan masare.

12 Gaje ado bajiro gotiyijн Juan ĩnare:

—Yн bero ejagн trigo besegн bajiro yigн yiguĩji masare. Sĩgũ trigo otegн iti wirori coda batecõri ajeri riti seo masiguĩji ĩ. Ito bajiro ĩ codaja bero iti wirorire jeamejн soeguĩji ĩ. Yatirime meje ñaroja itime jeame. Wirori ĩ soegori ajeriama trigo ĩ seorojн seogн yiguĩji ĩ. Ito bajiro yigн yiguĩji mani Ʊjн adojн ejagн. Trigo beseado bajiroti besegн yiguĩji manire, yi gotiyijн Juan masare.

Jesure idé gure gaye
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Iti rнmнri Galilea sitana wacõri Jordán wame cнtirisa ejayijн Jesús. Juan tнjн ejacõri: “Yнre idé guya mн”, yiyijн Jesús ĩre. 14 Ito bajiro ĩ yibojarocati ĩre idé gu ãmobisijн Juan. Ito bajiri ado bajiro yiyijн ĩ Jesure:

—Meje, mнáma yнre mн idé guja quena. Yнre idé gu rotibitirнja mн. Yн rẽtoro ñasagн ña mн. Ito bajiri mнre idé gu masibea yн, yiyijн Juan Jesure.

15 Ĩ ito yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩre:
—Yнre mн idé gure ãmoa yн. Yнre mн idé guja ñajediro Dios ĩ rotiro
bajiro cнdiana mani, yiyijн Jesús Juanre.
—Baн ãmoa yн, yicõri Jesure idé guyijн Juan ĩja. 16 Jesús ĩ majaroca riti
ũmacũjн macãrнcũro soje janayijн. Ũmacũjн Jesús ĩ ti mнorocati bujare
bajiгнna quedi sãja wadicõri Jesús joe quedi jeayijн Espíritu Santo.
17 Ito bajiro ĩ quedi jeaja bero ado bajiro oca ruyuyijн ũmacũjн:
—Ãni yн Macн ñami, yн maigũ. Ĩre bнto wanнa yн, yi ruyuyijн oca
ũmacũjн.

4

Rũmúa нjн Jesure ĩ нsirio codere gaye
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Jesús ĩ idé gu rotija bero yucн manojн ĩre ãmi wayijн Espíritu Santo.
Itojн Jesús ĩ ejaroca, "¿Diore riti cнdigн yiguĩjida Jesús?" yirocн ĩre нsirio
codeyijн rũmúa нjн.
2 Jнarã masacõ rнmнri bare babicнti ñayijн Jesús yucн manojн. Itocõ
bero ñiocõyijн mнcana. 3 Ĩ ito bajijare, ĩre rнogн ejayijн rũmúa нjн:
—Riti Dios Macн mн ñaja adi gũtanati naju godo weogн yigнja mн, yiyijн
ĩ Jesure.
4 Ito bajiro rũmú ĩre yibojarocati:
—Yibesa. Dios oca ado bajiro gotia: "Najuna riti meje catirã yirãji
masa. Jeyaro Dios ocana queno wanн quena ñarã yirãji masa", yi gotia
Dios oca, yiyijн Jesús rũmúre.
5 Ĩ ito yiroca riti Jerusalénjн Jesure ãmi wayijн rũmúa нjн. Ito ejacõri
mнcana Dios ya wi joejн Jesure ãmi mнja wayijн rũmú. 6 Ito ĩre ãmi mнja
ejacõri ado bajiro yiyijн:
—Tнoya Jesús mн. Ado bajiro gotia Dios oca:
Ĩ ñaro gãna ángel mesare mнre code rotigн yiguĩji Dios. Mн quedi waja
gũtagã joejн quedi jeacõri mн ya gнbo jeabe yirona mнre boca
ãmirã yirãji ĩna, yi gotia Dios oca, yiyijн rũmú Jesure.
Gaje ado bajiro yiyijн ĩ:
—Riti Dios Macн mн ñaja adojнna bubu quedi wacн yigнja mн, yi tobнayijн
rũmúa нjн Jesure.
7 Ĩ ito bajiro yibojarocati ado robojнa yiyijн Jesús ĩre:
—Mн ito bajiro yirisere cнdibicнja yн. Gaje ado bajiro gotia Dios oca
tuti. Tite mн: " 'No bajiro Dios ĩ yija ticнja yн', yirocн ĩre нsirio codebesa",
yi gotia Dios oca, yiyijн Jesús rũmúre.
8 Ĩ ito yija tнocõri, cogн gũtagũ ũmaricн joejн ãmi wayijн rũmú Jesure.
Itojн ãmi ejacõri adi sita gaye quenari cнtorire ĩo jeocõyijн rũmú Jesure.
9 Ito yicõri ado bajiro gotiyijн rũmú:
—Yнre rũcнbнogн mн yн riojo rijomunigãna ñini rũjũja, adi sita ñarocõti
ñarise mнre ĩsicнja yн, yi rнoyijн rũmúa нjн Jesure.
10 Ito bajiro ĩ gotibojarocati:
—Wasa Satanás mн. Ado bajiro gotia Dios oca: "Mani Ʊjн Diore riti
rũcнbнocõri cнdija quena", yi gotia Dios oca, yiyijн Jesús rũmúre.
11 Jesús ito ĩ yija tнocõri, wacoayijн rũmú ĩja. Ito yija bero ángel mesa
Jesure ejabнarona ejayijarã ĩja.

Galilea sitaju Jesús ĩ riasosuore gaye
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 “Tubiara wiju ñami Juan”, yire oca tuocõri Galilea sitaju tudi wayiju
Jesús. 13 Itoju ejacõri ĩ ñaro Nazaret wame cutiri cutoju tujabisiju Jesús.
Galilea wame cutirita tunima tu Capernaum wame cutiri cutoju ñarocu
wayiju Jesús. Sõju meje ñayiju Zabulón sita ito yicõri Neftalí sita cuni. 14 Iti
cutoju Jesús ĩ ñaja Diore goti ĩsiri masu Isaías wame cutigu ĩ ucayore rẽtayiju
ĩja. Jesure tuoĩa yugu ado bajiro ucayoñi Isaías:
15 Jordán jodeju Galilea wame cutirita ñacu. Itira tunima tu ñacu Zabulón
sita ito yicõri Neftalí sita. Iti sitaju ñarã judio masa meje ñarãji ĩna.
16 Diore masibiticõri rãitĩaro bajiro ñarãji ĩna. Ito bajicõri sĩgũ queno
busugure ti wanurã yirãji ĩna. Diore masimena ñari godanare
bajiro bajirãji ĩna. Ito bajiri busugu ĩ ejaja ticõri, wanurã yirãji ĩna.
Ĩna tuo masiroca yigu yiguĩ́ji ĩ. Ito bajiri mama rumu bajiro ejaro
yiroja ĩnare, yi ucayoñi Isaías.
Ĩ ucare bajiroti iti sitaju ejayiju Jesús.
17 Iti sitaju ejacõri masare Dios oca riaso ucusuoyiju Jesús. Ado bajiro
gotiyiju:
—Yoari mejeti ĩre tuorũnurãre ĩ rotiroju miojugu yiguĩ́ji Dios. Ito bajiri
muа ñeñaro yirisere jidicãcõri mama usi wasoaya muа, yi masare riaso
ucuyiju Jesús.

Wai jori masa juariarãre Jesús ĩ jire gaye
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Itajura Galilea wame cutirita tunima wa ucugu wayiju Jesús. Ito
wacuju tiyiju Jesús, Simón Pedro ito yicõri ĩ ocabaji Andrésre cuni. Wai
jori masa ñayijarã ĩna. Yori yucurina wai waya ñayijarã ĩna. 19 Ĩna tu ejacõri
ado bajiro yiyiju Jesús:
—Yu rãca waya. Masare jirã yirãji muа, Diore ĩna masitoni, yiyiju Jesús
ĩnare.
20 Ĩ ito yirocati yori yucuri cũcõri, ĩ rãca suya wayijarã ĩna.
21 Ito yija ito sõjua busa wa remoyiju Jesús. Jabeto wa remocõri tiyiju
Jesús, Santiago, ĩ ocabaji Juanre cuni. Zebedeo rĩa ñayijarã ĩna. Ĩna jacu
rãca cumaju yori yucuri sia queno ñayijarã ĩna. Ĩnare ticõri ĩnare jiyiju Jesús.
22 Ĩ ito yija tuocõri, cumajuti ĩna jacure wagoyijarã ĩna. Ito bajiri Zebedeo
rĩa Jesús rãca wacoayijarã ĩna ĩja.

Jãjarã masare Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.17-19)

23 Galilea sitaju riaso ucu jeoyiju Jesús. Co cuto ruyabeto judio masa
minijuara wi sãjacõri oca quenarise, “Ĩre tuorũnurãre ĩ rotiroju miojugu
yiguĩ́ji Dios”, yire oca gotiyiju Jesús masare. Ñajediro cõrãre ĩna cõrise
bajiroti ĩnare yisioyiju Jesús. 24 Ito bajiro cõrãre Jesús ĩ yisioja Siria sita
gãna cuni tuo jediyijarã ĩna. Ito bajiri ñajediro cõrãre ãmi ejayijarã Jesús
ĩ yisiotoni. Jeyaro ñarise cutirãre ãmi ejayijarã ĩna. Rũmú sãjagoana, usi
jedi quediana, ruduanare cuni ãmi ejayijarã Jesús ĩ yisiotoni. Ĩna cõrise
bajiroti ĩnare yisioyiju ĩ. 25 No Jesús ĩ waro jãjarã masa ĩre suya wayijarã.
Tite. Galilea sita gãna, Decápolis cuto gãna, Jerusalén cuto gãna, Judea sita
gãna ito yicõri Jordán wame cutirisa siduja gãna cuni Jesure suya wayijarã
ĩna.

5

Tʉria ñacõri masare Jesús ĩ riasore gaye

1 Jãjarã masare ticõri tʉria maja wayijʉ Jesús. Itojʉ maja wacõri rujiyijʉ
Jesús. Ito yija ĩ rãca riasotirã ĩ tʉ minijuayijarã. 2 Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro
ĩnare riasoyijʉ Jesús:

Mani wanʉ quenaroca yiroti gaye
(Lc 6.20-23)

3 —"Jaje rʉya Dios oca queno yʉ masi jeoroti", mʉa yi tʉoĩaja, wanʉ
quenarã yirãji mʉa. Ijajʉ Dios ĩ rotirojʉ ejacõri ĩ rãca rotirã yirãji mʉa.
4 'Adocãta tʉoĩa riorã mʉa ñaja, wanʉ quenarã yirãji mʉa. Ijajʉ mʉa tʉoĩa
riorise rẽtogʉ̃ yiguĩji Dios.
5 '"Gãjerã rẽtoro ñasagʉ meje ña yʉ", mʉa yi tʉoĩaja, wanʉ quenarã yirãji
mʉa. Ijajʉ Dios ĩ goticãdo bajiroti queno bʉjarã yirãji mʉa.
6 'Adocãta Diore cʉdi jeo ãmorã mʉa ñaja, wanʉ quenarã yirãji mʉa.
Mʉare ejabʉagʉ yiguĩji Dios, ĩre mʉa cʉdi jeo masitoni.
7 'Gãjerãre ti maicõri mʉa queno yija, wanʉ quenarã yirãji mʉa. Dios
cʉni mʉare ti maicõri mʉare queno yigʉ yiguĩji ĩ.
8 'Dios ĩ ãmoro bajiro riti quenarise mʉa tʉoĩaja, wanʉ quenarã yirãji
mʉa. Ijajʉ Diore tirã yirãji mʉa.
9 'Adocãta oca quenori masa mʉa ñaja, wanʉ quenarã yirãji mʉa. Ijajʉ,
"Yʉ rĩa ña mʉa", yigʉ yiguĩji Dios.
10 'Diore mʉa cʉdire ticõri, gãjerã mʉa tõbʉjaroca ĩna yija, wanʉ que-
narã yirãji mʉa. Ijajʉ Dios ĩ rotirojʉ ejacõri, ĩ rãca rotirã yirãji mʉa.
11 'Yʉre mʉa cʉdire ticõri, gãjerã mʉare aja tudija, mʉa tõbʉjaroca ĩna
yija, ito yicõri mʉare ĩna bʉsitubojaja cʉni, wanʉ quenarã yirãji mʉa.
12 Diore goti ĩsiri masare cʉni ito bajiroti ñeñaro yiyijarã masa jane mejejʉ
cʉni. Itire masicõri queno wanʉ quenaña mʉa. Ijajʉ Dios tʉ ejacõri
ñajediro ĩ seo ĩsirisere queno bʉjarã yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Moa oca quenarise robo bajiro bajirã ña mani, quenarise mani yija, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Mʉcana ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre:
—Moa ba ãmoama masa. Ito bajibojarocati iti ocabeja ñe waja ma
moa. Jʉaji iti ocarise ejabeto yiroja. Iti ocarise jedija ticõri, itire cõacõrãji
masa. Ito yicõri itire cʉdarã yirãji ĩna. Moa bajiro bajirã ña mani cʉni.
Mani queno yija ticõri, mani bajiro queno yi ãmorãji gãjerã cʉni. Ito
bajibojarocati mani queno yibeja, "Diore tʉorʉ̃nʉña mʉa cʉni", mani yi
riasobojaja manire tʉo ãmomenaji gãjerã, yiyijʉ Jesús.
14 Mʉcana ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—Ñami bʉto rãitĩari ñami iti ñaja sõjʉ jea iti busuja queno ruyuroja.
Tʉria joe mani cʉto menija masa jeyaro tirã yirãji jea iti busurise. Ito
bajiroti mani queno yija masa jeyaro tirã yirãji ĩna. 15 Sĩabusuorise mani
sĩaja sotʉ rocajʉ cũmenaji mani. Sĩabusuorise sĩacõri ũmacʉ̃jʉ cũrã yirãji
mani ñajediro iti wi gãna ĩna titoni. 16 Ito bajiroti queno yiya mʉa "Queno
yirã ñama Diore tʉorʉ̃nʉrã", yi ti masirã yirãji masa jeyaro. Mʉa queno
yirise ticõri mani Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉre wanʉ rʉ̃cʉbʉorã yirãji masa, yiyijʉ
Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Moisés ñayorʉ ĩ rotirise Jesús ĩ riasore gaye

17 ’“Moisés ñayoru ĩ rotirise ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna riasorisere
cõarocu wadiñi Jesús”, yi tuoĩabesa mua. Itire cõarocu meje wadia yu. Ĩna
riasorisere mua queno tuoĩatoni wadibu yu. 18 Riti muare gotia yu. Dios ĩ
rotirise ñajediro ñatĩñaro yiroja. Adi macãrucũro jediroto riojua co wame
godo cutibeto yiroja. Ñajediro Dios ĩ gotiado bajiroti rẽtaro yiroja. 19 No
Dios rotirisere jabeto cudibicu, “No yibea mani cudi jeobeja cuni”, yi
riasogu quenabeami. Dios rotiroju ejacõri ñasagu meje bajiro ñagũ yiguĩji
ĩocũ. No Dios rotirise cudicõri, “Jeyaro ĩ rotirise mani cudi jeoja quena”, yi
riasogu ĩ ñami quenagũ. Ito bajiri Dios rotiroju ejacõri ñasagu ñagũ yiguĩji
ĩama. 20 Riti muare gotia yu. Judio masa rotirise riasori masa ito yicõri
fariseo gaye tuoĩarã ĩna queno yibojado rẽtoro mua queno yibeja Dios
rotiroju ejamenaji mua, yiyiju Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Gãjerãre junisini tibesa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 12.57-59)

21 Mucana gaje ado bajiro gotiyiju Jesús:
—Jane mejeju gãna ĩna rotigore tuogoana ña mua. Ado bajiro bajia iti:
“Gãjire sĩabesa. No gãjire sĩagũti ĩre waja senigũ yiguĩji Dios”, yi rotiyiju
Moisés ñayoru. 22 Yuama ado bajiro muare goti remoa: No gãjire junisini
tigure waja senigũ yiguĩji oca quenori masu. No gãjire busitugure waja
senirã yirãji oca quenori masa. No, “Rocati mecuri masu ña mu. Jeame
ũjuroju warija mu”, yigati ĩjuare waja senirocu ĩre cõagũ yiguĩji Dios jeame
ũjuroju, ya yu muare.
23 ’Itire masicõri, gaje ocare cuni tuoĩaña mua. Diore rũcubuorã ĩna soe
ĩsira casaboju ejacõri, “Gãji rãca oca cutia yu”, mua yi tuoĩa bujaja Diore
rũcubuorona ecarure sĩacõri soebeja maji. 24 Itire cũña maji. Itire cũcõri
oca quenorona mua baba tu wasa. Ĩ rãca oca quenocõri Diore soe ĩsirona
tudi waja quena, ya yu muare.
25 ’Gaje ado bajiro bajia. Gãji muare ĩ seti yija oca quenori masu tuju
mua ejaroto riojua oca quenoña mua. Oca quenori masu tu ejamenati
mua oca quenobeja ĩ muare poreciare ĩsigũ yiguĩji. Ĩna poreciaju muare
tubiarã yirãji. 26 Riti muare gotia yu. Ñeñaro mua yigore mua waja yi
jeobeto riojua budimena yirãji mua. Iti robo bajiroti bajia Dios waja
seniri rumu ejaroto riojua ĩ rãca mua oca quenobeja, ya yu muare, yiyiju
Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Gãji manojore rũcubuoya, yi Jesús ĩ riasore gaye

27 Mucana gaje ado bajiro gotiyiju Jesús:
—Jane mejeju gãna ĩna rotigore tuogoana ña mua. Ado bajiro bajia:
“Gãji manojo rãca ajebesa”, yi rotiyiju Moisés ñayoru. 28 Yuama ado bajiro
muare goti remoa: No romiore ãmotigu ĩ tuoĩarisena isore ajegu bajiro
yami ĩocũ, ya yu muare, yiyiju Jesús.
29 ’Mua ya riojocaduja cajeana ticõri ñeñaro mua yi ãmoja iti cajeare
ruacõña. Itire ruacõri cõatẽña. Manire co duja cajea manija quenabetoja.
Ito bajibojarocati jua cajea, cajea cutirã ñabojarãti jeame ũjuroju mani
waja, rẽto busaro quenabeto yiroja. 30 Mua ya ãmona ñeñarise mua
yija, itire jatacõña. Itire jatacõri cõatẽña. Manire co duja ãmo manija
quenabetoja. Ito bajibojarocati jua ãmo, ãmo cutirã ñabojarãti jeame
ũjuroju mani waja, rẽto busaro quenabeto yiroja. “Mua ñeñaro yirise
jidicãña mua”, yirocu ito bajiro yiyiju Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Manojore jidicãbesa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Mнcana ado bajiro gotiyijн Jesús:
—Gaje ado bajiro gotia jane mejejн yigore: “Ʊmнgũ ĩ manojore ĩ cõa
ãmoja papera ucarнja ĩre: Adio rãca manojo cнtibojagнti isore cõagũ ya
yн. Yн manojo meje ñamo ĩja, yi ucarнja ĩre”, yi gotia jane mejejн yigore.
32 Yнama ado bajiro mнare gotia: Sĩgũ ĩ manojo gãji rãca ajebitigoro
ñabojarocati isore ĩ cõaja, isore bнto ñeñaro yami ĩocũ. Gãji rãca iso manнjн
cнtibojaja ĩre ajego yigõji iso. Ito yicõri no iso rãca manojo cнtija isore
ajegн yiguĩji ĩ, yi gotiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Riojo mani gotija quena, yi Jesús ĩ riasore gaye

33 Mнcana gaje gotiyijн Jesús:
—Jane mejejн gãna ĩna rotigore tнogoana ña mнa. Ado bajiro bajia iti:
“Riti ado bajiro yicнja yн”, Diore mнa gotija mнa goticãdo bajiroti yiba,
yi rotiyijн Moisés ñayorн. 34 Yнama ado bajiro mнare gotia: “Ado bajiro
yicнja yн”, yicõri, riojo yiba. “Yн goticãdo bajiroti yicнja yн”, yirocн “Riti
gotia yн Dios ĩ ñaro riojo”, yibesa itioni. Ĩ ñaro ña ĩ rotirojн. Ito bajiri,
“Riojo gotia yн”, yibesa iti wame rãca. “Adi macãrнcũro riojo cнni, riti
gotia yн”, yibesa itioni. 35 Adi macãrнcũro ña Dios yaro. Ito bajiri, “Riojo
gotia yн”, yibesa iti wame rãca. “Jerusalén wame cнtiri cнto riojo cнni riti
gotia yн”, yibesa itioni. Mani Ʊjн ñasagн cнto ña Jerusalén. Ito bajiri iti cнto
wame rãca “Ado bajiro yicнja yн”, yibesa. 36 “Yн ya rijoganati riojo gotia
yн”, yibesa itioni. Ñirise, botirise mani ya rijoga joa godo weo masibea
mani. Dios sĩgũti ñami itioni godo weo masigũ. Ito bajiri iti wame rãca,
“Ado bajiro yicнja yн”, yibesa mнa. 37 Mani riojo gotija quena. Mani
cнdibeja cнni riojo gotija quena. “Riti gotia yн”, yirona gaje mani goti
remoja rũmúa нjн ejabнarisena goti remoa mani, yi gotiyijн Jesús ĩ rãca
riasotirãre.

Sĩgũ ñeñaro manire ĩ yija gãmebeja quena, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.29-30)

38 Mнcana gaje ado bajiro gotiyijн Jesús:
—Jane mejejн gãna ĩna rotigore tнogoana ña mнa. Ado bajiro bajia iti:
“Sĩgũ ĩ cajea jioja gãjire cнni cajea jioja quena. Sĩgũ ĩ guji jabejasãja gãjire
cнni guji jabejasãja quena”, yiyijarã masa jane mejejн gãna. 39 Yнama ado
bajiro mнare gotia. Sĩgũ ñeñaro mнare ĩ yija ĩre gãmebeja. Ado bajirojнa
yiba. Sĩgũ rio mнare ĩ jaja gaje dнja cнni rotiba. 40 Sĩgũ mн ya camisa ĩ
ẽma ãmoja, rẽobeja ĩre. Ĩ ãmoro ãmicõto. Ito yicõri ĩre jai bнsaro ĩsi remoña.
41 Sĩgũ ĩ ya gajeoni coji cõrecõ ĩ ũma rotija jнaji cõrecõ ĩre ũma ĩsima. “Ado
bajiro yнre moa ĩsiña”, gãji mнare ĩ rotija, ĩ rotiro rẽto bнsaro ĩre moa ĩsija
quena. 42 Noa mнare gajeoni senirãreti ĩsicõaja quena. Sĩgũ mнare wasoa
ãmoja wasoaja quena. Ito yicõri “Mнre ĩsicнjн yн”, yija quena, yiyijн Jesús
ĩ rãca riasotirãre.

Mani wajanare cнni mani ti maija quena, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.27-28,32-36)

43 ’Jane mejejн gãna ĩna bнsigore tнogoana ña mнa cнni. Ado bajiro
bajia iti: “Mнa babare queno ti maiña. Ito yicõri mнa wajacнre ti teya”,
yiyijarã masa jane mejejн gãna. 44 Yнama mнare ado bajiro gotia: “Mнa
wajanare ti maiña. Ĩnare queno yiya. Mнa tõbнjaroca yirãre yiari Diore
bнsi ĩsiña”, ya yн mнare. 45 Ito bajiro mнa yija mani Jacн ũmacũjн gagн

rĩa ñarã yirãji mʉa, ĩ ãmoro bajiro riti mʉa yisotija. Masa ñajedirore queno
ejabʉami Dios. Ĩre cʉdimenare cʉni ejabʉami ĩ. Ĩ ñami quenarã, ñeñarãre
cʉni ũmacañi busuroca yigʉ. Ĩ ñami riojo cʉdirã, riojo cʉdimenare cʉni
ide queo ĩsigʉ̃. 46 Mʉare ti mairãre riti mʉa ti maija ñe waja ma iti. Ito
bajiro mʉa yija ticõri, mʉare waja yibiquĩji Dios. Ʉjarãre yiari waja seni
ĩsiri masa ĩnare mairãre riti ti mairãji ĩna cʉni. Ĩnare bajiro yibesa mʉa.
Mʉare ti terãre cʉni maija quena. 47 Mʉa ñarãre riti mʉa seniĩaja, ñe waja
ma. Diore masimena cʉni ito bajiroti yirãji ĩna cʉni. 48 Mani Jacʉ ũmacʉ̃jʉ
gagʉ, coji ñeñaro yiĩabicʉ ñami ĩ. Ĩre bajiroti yiya mʉa cʉni, yiyijʉ Jesús ĩ
rãca riasotirãre.

6

Gãjerãre mani ejabʉaja quena, yi Jesús ĩ riasore gaye

1 'Queno mʉa yija, "Queno yama ĩna", yijaro gãjerã yirona meje, queno
yiba mʉa. Masa tiro riojo riti, "Ãni ñami queno Diore cʉdigʉ", mʉa yi
ĩobojaja ñe waja bʉjamenaji mʉa, ũmacʉ̃jʉ mani Jacʉ Dios tʉjʉ mʉa ejaja.
2 Ito bajiri bojoro bʉjarãre mʉa ejabʉaja masa jeyarore goti batobeja.
Ito bajiro yama minijuara wijʉ, marijʉ cʉni, "Yiro robo yirã ña gʉa",
yibojarãti yiro robo yimena. Bojoro bʉjarãre ĩna ejabʉaja, "Queno yirã
ñama", masa ĩna yitoni yama ĩnaõna. Riti mʉare gotia yʉ. Ito bajiro
ĩna yirisenati waja bʉjacãma ĩna. Ñe gaje bʉja remomenaji Dios tʉjʉ.
Ĩnare masa rʉ̃cʉbʉobojarocati Dioama ĩnare rʉ̃cʉbʉobicʉ yiguĩji. 3 Mʉama
bojoro bʉjarãre mʉa ejabʉaja, masa ĩna masibeto ito yicõri mʉa baba
ñasagʉ ĩ masibeto masare ejabʉaja quena. 4 Reco meje masa ĩna tibeto
bojoro bʉjarãre ejabʉaba mʉa. Masa ĩna tibeto bojoro bʉjarãre mani
queno yija, ti masiguĩji Dios manire. Ito bajiri waja yigʉ yiguĩji manire,
yiyijʉ Jesús ĩnare.

Diore mani seniroti Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 11.2-4)

5 'Diore mʉa bʉsija, "Yiro robo yirã ña gʉa", yibojarãti yiro robo yimena
bajiro Diore bʉsibeja mʉa. Ĩnama minijuara wijʉ Diore ĩna bʉsija rʉ̃gõcõri
bʉsirãji. Ito yicõri ma tʉnima masa ĩna titoni Diore bʉsirã yirãji ĩna. Ito
bajiro ĩna yirisenati waja bʉjacãma ĩna. Ñe gaje bʉja remomenaji ĩna
Dios tʉjʉ. Ĩnare masa rʉ̃cʉbʉobojarocati Dioama ĩnare rʉ̃cʉbʉobicʉ yiguĩji.
6 Mʉama Diore mʉa bʉsija, mʉa ya sõa sãjacõri soje biaya maji. Ito bajiro
yicõri mani Jacʉ rãca riti bʉsiba mʉa. Ito bajiro masa mano mʉa yija
ticõri, mani Jacʉ mʉare waja yigʉ yiguĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

7 'Diore masimena ĩre ĩna bʉsija, coji gayeti bʉsimʉcʉtiama ĩna. "Bʉto
mani bʉsimʉcʉtija Dios manire tʉogʉ yiguĩji", yi tʉoĩa bʉsibojarãji ĩna.
8 Ĩnare bajiro yibeja mʉama. Ñe manire rʉyarise mani seniroto riojʉajʉ
masicãguĩji Dios. 9 Ito bajiri Diore mʉa bʉsija, ado bajiro bʉsiba:

Gʉa Jacʉ, ũmacʉ̃jʉ gagʉ ña mʉ. Mʉ wame masicõri masa ñajediro
rʉ̃cʉbʉojaro ĩna.

10 Masa jeyaro Ʉjʉ mʉ ñaroti rʉmʉ ejare ãmoa gʉa. Ũmacʉ̃jʉga tuti cʉni mʉ
ãmoro bajiroti ñayija. Ito bajiri adi tutijʉ cʉni mʉ ãmoro bajiro riti
ñare ãmoa gʉa.

11 Co rʉmʉ rʉyabeto gʉa baroticõti gʉare naju ĩsiña.

12 Gʉa ñeñaro yirisere ãcabojoya. Gʉa cʉni ito bajiroti gʉare ñeñaro yirãre
ãcabojoa.
13 ¿No bajiro yʉre cʉdirã yirãjida ĩna? yi tʉoĩabesa gʉare. Gʉa ñeñaro yibiti-
toni gʉare ejabʉaya. Mʉ ña ʉjʉ ñatĩñarocʉ. Mʉ ña bʉto masitĩñare
gaye rʉcotĩñarocʉ. Mʉ ña masa jeyaro ĩna rʉ̃cʉbʉotĩñarocʉ. Itocõ
ña. Amén. Ito bajiro Diore mʉa bʉsija quena, yiyijʉ Jesús ĩ rãca
riasotirãre.
14 'Mʉare ñeñaro yirãre ĩna ñeñaro yirisere mʉa ãcabojoja, mani Jacʉ
ũmacʉ̃jʉ gagʉ mʉa ñeñaro yirise ãcabojogʉ yiguĩji ĩ cʉni. 15 Gãjerã ĩna ñeñaro
yirisere mʉa ãcabojobeja mani Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉ cʉni mʉa ñeñaro yirisere
ãcabojobicʉ yiguĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Bamena riti Diore mani bʉsiroti Jesús ĩ riasore gaye

16 'Diore tʉoĩa ãmorã bamena riti ĩre mʉa bʉsija, masa ĩna tiro riojo
bojori bʉjabeja mʉa. "Yiro robo yirã ña gʉa", yibojarãti yiro robo
yimena bamena riti Diore ĩna senija, masa ĩna tiro riojo bojori bʉjacã ĩna.
Masa ĩna ti masitoni bojori bʉjabojacã ĩna. Riti mʉare gotia yʉ. Itinati
waja bʉjacãma ĩna. Ñe gaje bʉja remomenaji ĩna Dios tʉjʉ. Ĩnare masa
rʉ̃cʉbʉobojarocati Dioama ĩnare rʉ̃cʉbʉobicʉ yiguĩji. 17 Bamena riti Diore
mʉa bʉsija, joa cʉni queno siro, rio cʉni queno coe yiba mʉare masa ti
masime yirona. 18 "Bamena riti Diore bʉsirã ñama ĩna", masa yibe yirona
wanʉ quenama. Mani Jacʉ mani rãca ñagʉ̃ ĩ sĩgʉ̃ti masitĩñagʉ̃ yiguĩji.
Gãjerã masibeto ĩ sĩgʉ̃ti masigʉ̃ yiguĩji. Ito bajiri manire waja yigʉ yiguĩji
ĩ, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Ũmacʉ̃jʉ Dios tʉ quenarise mani bʉjaroti gaye
(Lc 12.33-34)

19 'Adi sitajʉ gajeoni jairo mio cũbesa. Adojʉ gajeoni mʉa mio
cũbojarisere mʉtarãcã barã yirãji gajeoni bari masa. Gajeoni jogaro
yiroja, ito yicõri riniri masa rinirã yirãji. 20 Yʉ tija ũmacʉ̃jʉ mani Jacʉ
tʉjʉ quenarise miojuja quena. Itojʉ gajeoni bari masa manaji. Gajeoni
jogabetoja. Ito yicõri riniri masa cʉni ejamenaji. Ũmacʉ̃jʉ manire
yiari queno yisotitĩñagʉ̃ yiguĩji Dios. Manire ĩ queno yirise jedibetoja.
21 Gajeoni mani rʉcorojʉ mani tʉoĩarise ñaro yiroja manire. Ito bajiri
ũmacʉ̃jʉ mani Jacʉ tʉjʉ quenarise mani miojuja quena, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Mani ya cajea busurica robo bajiro bajia, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 11.34-36)

22 'Mani ya cajea queno iti ruyuja, mani tʉoĩarise queno sosaroja
manire. Ticõri queno mani tʉoĩaja mani ya ʉsi cʉni quenaroja manire.
23 Ito bajibojarocati tibojarãti queno mani tʉoĩabeja, mani ya ʉsi cʉni
quenabetoja manire. Rãitĩarojʉ mani rʉ̃gõro robo bajiro bajiroja manire.
"Ado bajiro ãmoami Dios", yi masibojarãti Diore mani cʉdibeja, ĩre masirã
meje ña mani. Ito bajiri bʉto bʉsa rãitĩarojʉ mani rʉ̃gõro robo bajiro
bajiroja manire, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Diore mani rʉ̃cʉbʉoja niyerure bʉto josare ma, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 16.13)

24 'Cocati mani ʉjarã jʉ̃arãre cʉdi masibea mani. Jʉ̃arã ĩna ñaja sĩgʉ̃re
queno ti maicõri, gãjire ti tudirã yirãji mani. Sĩgʉ̃re queno cʉdirã yirãji
mani. Gãjire queno cʉdimena yirãji mani. Iti robo bajiroti Diore mani
cʉdija, niyerujʉare bʉto tʉoĩamenaji mani. Niyerure riti mani bʉto tʉoĩaja
Diore queno cʉdisabea mani, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ĩ rĩa masare tirũnɯgũ yiguĩji Dios, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 12.22-31)

25 ’Gaje mɯare ado bajiro gotia yɯ: “¿Ñe bacõri catigɯti yɯ?” ito yicõri, “¿Ñe idicõri catigɯti yɯ?” yi tɯoĩabesa. “¿Ñejɯa sãñacõri ñagũti yɯ?” yi tɯoĩabesa. Manire rujeorɯ ñacõri mani baroti, mani idiroti cɯni ĩsi masiguĩji Dios. 26 Minia ũmacũjɯ wɯtirãre tɯoĩate mɯa. No õno otemenaji ĩna. Ito yicõri no õno bare miojumenaji ĩna. Ĩna baroti seomenaji ĩna. Ito bajiro ĩna bajibojarocati mani Jacɯ ũmacũjɯ gagɯ ĩnare bare ecaguĩji. “Minoa rẽtoro ñasarã ña mani Dios ĩ tija”, ¿yi masibeati mɯa? Minoare ĩ tirũnɯja bɯto bɯsa manire tirũnɯgũ yiguĩji Dios. 27 “Yoa bɯsari cati ãmoa yɯ”, yi mɯa oca jaija, ¿yoa bɯsaro catirã yirãjida mɯa? Meje, yoa bɯsari catimenaji mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.

28 ’“¿Ñe sãñagũ yigɯjada yɯa?” yi tɯoĩa oca jaibesa mɯa. Joa gaye gore tɯoĩate mɯa. Iti go moabetoja. Ito yicõri iti sãñaroti suabetoja iti. 29 Ito bajibojarocati gore seyorise iti ñaroca yami Dios. Ʊjɯ Salomón ñayorɯ gajeoni jaigɯ ñabojagɯti go robo sãña jeobitiyoñi ĩ. 30 Gore seyorise iti ñaroca yami Dios. Goama seyorise ñabojaroti yoari mejeti siniaroja ũmacañi jeana. Iti siniaja ticõri, itire soerã yirãji masa. “Manire yutabuju ĩsiguĩji Dios”, ¿yi masibeati mɯa? Ĩre queno tɯorũnɯsabea mɯa. 31 Ito bajiri, “¿Ñe barãti mani? ¿Ñe idirãti mani? ¿Ñe sãñarãti mani?” yi tɯoĩabitirɯja manire. 32 Diore masimena itire tɯoĩa oca jaicãbojama ĩna. Manireama mani Jacɯ ũmacũjɯ gagɯ ñacãmi, “Iti rɯya ĩnare”, yiri masɯ. 33 “Dios ñami yɯ Ʊjɯ. Ĩ yagɯ ña yɯ”, mani yi tɯoĩaja quena. Iti ña ñasarise. “Ĩre bajiro quenarise riti yi ãmoa yɯ”, mani yi tɯoĩaja quena. Ito bajiro mani yija, iti jeyaro manire rɯyarise boca ãmirã yirãji mani. 34 “¿Jane busuri gaye ñe yigɯ yigɯjada yɯ?” yi tɯoĩa oca jaibesa. Co rɯmɯ rɯyabeto ricati riti bajiroja. Jane busuri oca ñaja mani rãca ñagũ yiguĩji Dios. Ito bajiri, “¿ñe yigɯ yigɯjada yɯ?” yi tɯoĩa oca jaibesa, yiyijɯ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

7

Gãjerãre seti yibesa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.37-38,41-42)

1 ’Gãjerãre seti yibesa, Dios mɯare ĩ seti yibe yirona. 2 Gãjerãre mɯa seti yiro bajiroti mɯare cɯni seti yigɯ yiguĩji Dios. “Itocõ seti ña ĩnare”, gãjerãre mɯa yiro bajiroti mɯare cɯni, “Itocõ ña seti”, yi masigũ yiguĩji Dios. 3 “Ãnire jabeto seti ña”, yibojarãti, “Gɯare jai bɯsaro seti ña”, yi masibea mɯa. Seti cɯtirã ña mɯa cɯni. Ado bajiro bajirã ña mɯa. Tɯote. Mɯa babare cajeajɯ sũjuriacã iti ñaja ti masia mɯa. Ito bajibojarocati mɯa ya cajeajɯ sita jaje iti sãña biaja, ti masibea mɯa. 4 Mɯa ya cajeajɯ sita iti ñabojarocati mɯa babare cajeajɯ sũjuriacã ãmicãto yiboja mɯa. Mɯamasireti bajirisereama ti masibea mɯa. 5 “Yiro robo yirã ña gɯa”, yirã ñaboja mɯa. Mɯa ya cajeajɯ sita sãñarisere ãmicãña maji cajero. Iti sita mɯa ãmicãja berojɯa queno ti masirã yirãji mɯa. Ito yicõri mɯa babare cajeajɯ sũjuri ñarisere ãmicã masirã yirãji mɯa. Ado bajirojɯa bajia. Bɯto ñeñaro yirise mɯa jidicãja berojɯa, “Mɯ ñeñaro yirise jidicãña mɯ”, yi masirã yirãji mɯa babare, yiyijɯ Jesús ĩnare.

6 ’Bɯto quenarise ña Dios oca. Ĩre ti terãre riaso josabeja. Yaiare quenarise ĩsibea mani. Ĩnare mani ĩsibojaja, manire curutirã yirãji ĩna. Mɯa ya ñaque perla wame cɯtirisere yesea wato cõacũbeja. Mɯa cõacũja itire

cʉda aborã yirãji ĩna. Ito bajiroti Dios oca quenarise ĩre ti terãre riaso josabeja ĩna tʉo ãmobeja ticõri, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Diore mani senija cʉdigʉ yiguĩji, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 'Diore mani senija ĩsigʉ̃ yiguĩji. Ĩre mani ãmaja bʉjarã yirãji. "Mʉre bʉsi
ãmoa yʉ", mani yija, bʉsi rotigʉ yiguĩji manire. 8 No senigʉ̃ti boca ãmiguĩji.
No ãmagʉ̃ti bʉjagʉ yiguĩji. "Bʉsi ãmoa yʉ", yigʉreti bʉsi rotigʉ yiguĩji Dios,
yiyijʉ Jesús ĩnare.
9 '"Naju ãmoa yʉ", yi mʉa macʉ ĩ senija, ¿gʉ̃tagã ĩsirã yirãjida mʉa? Meje
gʉ̃tagã ĩsimenaji mʉa. 10 "Wai ãmoa yʉ", mʉa macʉ ĩ yija, ¿ãña ĩsirãjida mʉa?
Meje ãña ĩsimenaji mʉa. 11 Mʉa ñeñaro yirã ñabojarãti mʉa rĩare queno
yirãji mʉa. Ito bajiri itire masicõri mani Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉ quenarise
mani senija, "Manire ĩsi masiguĩji ĩ", yi tʉoĩa mani, yiyijʉ Jesús ĩnare.
12 'Gãjerã mʉare queno yire mʉa ãmoja ĩnare cʉni queno yiya mʉa. Ito
bajiroti rotiyijʉ Moisés ñayorʉ, ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucayore
cʉni, yiyijʉ Jesús masare.

Eyabiti ma ña Dios tʉ wara ma, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 13.24)

13 'Dios tʉjʉ mani eja ãmoja suari soje bajiri soje sãjarãji mani. Jeame
ʉ̃jʉrojʉ wara ma jaja ma ñaroja, ito yicõri soje sãjarajʉ eyarijʉ ñaroja. Ito
bajiri jãjarã warãji itijʉre. 14 Catitĩñarã wara ma eyabiti ma ñaroja. Ito
yicõri iti soje sãjarajʉ jaibiti soje ñaroja. Ito bajiri coriarãti sãjarãji itojʉre,
yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ricana sʉori yucʉgʉre ti masia mani, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.43-44)

15 '"Dios oca goti ĩsiri masa ña gʉa", yibojarãre masiña mʉa. Rʉori
masa ñama coriarã. Mʉa tʉ ĩna ejaja, oveja guamenare bajiro ejarãji
ĩna. Ito bajibojarãti bʉto yaia guarãre bajiro ñarãji ĩna. 16 Ĩna yirisejʉ
ticõri masirã yirãji mʉa. Jota yucʉrijʉ rica manoja ʉyé. Jota marijʉ rica
manoja higos wame cʉtirise. 17 Ito bajiroti yucʉ quenarise, quenarise
rica cʉtiroja. Ito yicõri yucʉ quenabitigʉ quenabiti rica cʉtiroja. 18 Yucʉ
quenabitigʉ quenarise rica cʉtibetoja. Ito yicõri yucʉ quenaricʉ ñeñarise
rica cʉtibetoja. 19 Yucʉgʉ queno rica manigʉ̃re itigʉre quẽacõri jeamejʉ
soerã yirãji mani. 20 Ito bajiroti masare cʉni ĩna yirise ticõri ĩnare ti masirã
yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Dios ĩ rotiro ñasarijʉ eja jedimenaji masa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 13.25-27)

21 'Jãjarã, "Gʉa Ʉjʉ ña mʉ", yibojarãti coriarãti ũmacʉ̃jʉ yʉ Jacʉ ĩ rotirojʉ
ejarã yirãji ĩna. Yʉ Jacʉ ĩ ãmoro robo bajiro yirã riti ejarã yirãji. 22 Iti rʉmʉ
iti ejaroca jãjarã ado bajiro yibojarã yirãji: "Gʉa Ʉjʉ mʉ rotire rãca riti
Dios oca bʉsisoticʉ gʉa. Mʉ rotire rãca rʉ̃mʉ́a sãñarãre bucõacʉ gʉa. Ito
yicõri mʉ wame rãca jaje tiyamani ĩocʉ gʉa", yibojarã yirãji ĩna yʉre. 23 Ito
bajiro ĩna yibojarocati ado bajiro ĩnare yigʉ yigʉja yʉ: "Yʉ ñarã meje ña
mʉa. Mʉare masibea yʉ. Yʉre wa camotadicoasa mʉa. Ñeñaro yiana ña
mʉa", yigʉ yigʉja yʉ ĩnare, yiyijʉ Jesús masare.

Yʉre queno tʉorʉ̃nʉrã sita bʉtirojʉ wi menirã robo bajiro bajirã ñama, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 ’Yнre tнocõri yн rotiro bajiro yigн, ĩocн̃ ñami queno tнoĩagн̃. Ĩ ñami
sita bнtirojн wi menirнõcн̃ robo bajiro bajigн. 25 Sita bнtirojн wi ĩ menija
bero ide quediyijн. Riari jue jaiyijн. Ito yicõri bнto mino wẽayijн. Ito
bajibojarocati sita bнtirojн ñacõri cadabisijн iti wi. 26 Yнre tнobojagнti
yн rotiro bajiro yibicн, tнoĩa masibicн ñami ĩocн̃. Ĩ ñami sita jujurojн wi
menibojarн robo bajiro bajigн. 27 Iti wi ĩ menija bero ide quediyijн.
Riari jue jaiyijн. Ito yicõri mino wẽayijн. Ito bajiri sita jujurojн ñacõri wi
jujayijн, yiyijн Jesús masare.

28 Ito bajiro Jesús masare ĩ bнsija bero rujн нcayijarã ĩna. 29 Judio masa
rotirise riasori masare bajiro meje queno bнsa riasoyijн Jesús. Dios ĩ cũre
rãca ñasarise ĩ riasojare rujн нcayijarã ĩna masa.

8

Rujн cami jogagнre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús ĩ tнria roja ejaroca jãjarã masa sнyayijarã ĩre. 2 Ito ĩ waroca sĩgн̃
ĩ ya rujн cami jogagн Jesure canamнoyijн. Jesús riojo rijomunigãna ñini
rũjũyijн. Ito yicõri ado bajiro yiyijн ĩ Jesure:

—Yн Ʊjн, yн ya cami mн ya ãmoja, yagнja mн, yiyijн ĩ Jesure.

3 Ĩ ito yija tнocõri, ĩ ya ãmona moa jeoyijн Jesús.

—Ãmoa yн. Mн ya cami yacнja yн, yiyijн Jesús ĩ ya rujн cami jogagнre:
Ito bajiro Jesús ĩ yirocati ĩ ya cami yaticoayijн ĩre. 4 Ito yicõri ado bajiro
rotiyijн Jesús ĩre:

—Tнoya, gãjerãre goti batobeja. Riojo wacõri paire ĩotẽña. Moisés ĩ
rotiyoado bajiroti ecarнre sĩacõri Diore yiari soe ĩsima. Ito mн yija ticõri,
“Cami yaticoañi”, yirã yirãji masa, yiyijн Jesús ĩ ya rujн cami jogagogнre.

Surara нjн ya moari masнre Jesús ĩ yisiore gaye
(Lc 7.1-10)

5 Capernaum wame cнtiri cнto Jesús ĩ ejaroca sĩgн̃ surara нjн ĩ tнjнa
wayijн. Romano masн ñayijн ĩ. Jesús tн ejacõri ado bajiro ĩre josayijн:

6 —Tнoya yн Ʊjн mн. Yн ya wijн yн ya moari masн cõ yosami. Bнto juni
wisi yosami, yiyijн ĩ Jesure.

7 Ĩ ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús ĩre:

—Ĩre yisiogн wacн yigнja yн, yiyijн Jesús ĩre.

8 Ito bajiro ĩ yiroca ado bajiro cнdiyijн surara нjн, Jesure:

—Yн Ʊjн, ñasagн meje ña yн, yн ya wi mн sãjabojaja cнni. Adojнnati goti
ñucaña mн. Ito yirocati yн ya moari masн caticoagн yiguĩji. 9 Gãjerã yн
нjarã roca gagн ña yн. Ĩna rotirise cнdigн ña yн. Ito bajiri yн roca gãna
yн ya surara yн rotirã ñama yнre cнni. Sĩgн̃re, “Wasa”, yн yija waguĩji ĩ.
Gãjire, “Waya”, yн yija wadiguĩji ĩ. Ito yicõri yнre ejabнari masн ĩre yн
rotija, ĩre yн rotiro bajiroti yiguĩji ĩ. Adojнnati mн goti ñucaja yн ya moari
masн caticoagн yiguĩji, yiyijн ĩ Jesure.

10 Ito bajiro ĩ yija tнo нcacõri, “Yнre tнorн̃нsacõami ãni”, yi ti masiyijн
Jesús ĩre. Ito bajiri ado bajiro yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre:

—Riti mнare gotia yн. Israel sita gãna wato ĩre bajiro yнre tнorн̃нgн̃
tiĩabiticн yн, yiyijн Jesús masare. 11 Riti mнare gotia yн. Jãjarã ũmacañi ĩ
quedi sãjaro gãna ĩ joejearo gãna cнni ũmacн̃jн Dios ĩ rotirojн ejacõri ba
rujirã yirãji ĩna. Abraham, Isaac, ito yicõri, Jacob ñayoana rãca ba rujirã
yirãji. 12 Israel sita gãna Dios rotirojн ejaboanare rãitĩarojн ĩnare cõagн̃

yiguĩji ĩ. Itojʉ ejacõri ñeñaro tõbʉjarã yirãji. Ito bajiri oticõri bʉto tʉoĩa oca jairã yirãji, yiyijʉ Jesús masare.

13 Ito yija surara ʉjʉre ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Mʉ ya wijʉ tʉdi wasa. Yʉre mʉ tʉorũnʉro bajiroti mʉre moa ĩsiri masʉ caticoagʉ yiguĩji, yiyijʉ Jesús ĩre.

Ito ĩ yirijʉti surara ʉjʉ ya moari masʉ ĩ ya wijʉ caticoayijʉ ĩ ĩja.

Pedro mañicõre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Pedro ya wijʉ wayijʉ Jesús. Iti wi ejacõri, Pedro mañicõre tiyijʉ Jesús. Cama joejʉ iso cõ jesaja tiyijʉ Jesús. Bʉto rujʉ yayijʉ isore. 15 Isore ticõri ãmo ĩ moaĩarocati rujʉ yarise jedicoayijʉ isore. Ito bajiri wʉmʉcõri masare eca bocasʉoyijo iso.

Jãjarã ñarise cʉtirãre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Iti rãioroca jãjarã rũmʉ́ sãñarãre Jesús tʉjʉ ãmi ejayijarã masa. Ito ĩna bajija ticõri, coji ĩ bʉsirisenati rũmʉ́are bucõacõyijʉ Jesús. Ito yicõri ñarise cʉtirãre yisioyijʉ Jesús. 17 Ito bajiro rẽtayijʉ Isaías Diore goti ĩsiri masʉ ñayorʉ ĩ goticãdo bajiroti. Ado bajiro yiyijʉ Isaías ñayorʉ: "Manire rujʉ gajajuarise ito yicõri mani rujʉ ñarise cʉtirise yisiogʉ yiguĩji", yiyijʉ Isaías ñayorʉ yʉre tʉoĩa yugʉ, yiyijʉ Jesús masare.

Jesure tʉo sʉya ãmorã
(Lc 9.57-62)

18 Jãjarã masa ĩ tʉjʉ ĩna gãni biaja ticõri, "Gaje dʉjajʉ jẽa wato mani", yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre. 19 Ĩna waroto riojʉa sĩgũ Moisés rotirise riasori masʉ, Jesús tʉ ejayijʉ:

—Riasori masʉ, no mʉ waroti mʉre sʉya ãmoa yʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.

20 Ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩre:

—Buyairoare ĩna caniri goje ñacʉ. Wʉtirãre cʉni ĩna ya jibʉ ñacʉ. Ito bajibojarocati Masa Rĩjorʉreama no cũñarajʉ ma ĩreama. Ĩti ña yʉ Masa Rĩjorʉ. Ito bajiri yʉre mʉ sʉyaja josari ñaroja mʉre, yiyijʉ Jesús ĩre.

21 Ito yija gãji Jesús rãca riasotiri masʉ ado bajiro yiyijʉ ĩre:

—Yʉ jacʉre codegʉ ña yʉ maji. Ĩ godaja bero mʉre sʉyacʉja yʉ maji, yiyijʉ ĩ Jesure.

22 —Adocãtati yʉre sʉyaja quena. Godarãma godarãmasiti gãmeri yujejaro. Jeyaro mʉ tʉoĩa oca jairisere jidicãcõri yʉre sʉyaja quena, yiyijʉ Jesús ĩre. Yʉre tʉorũnʉmena godacãnare bajiro bajirã ñama. Ĩnamasiti godarãre yujerã yirãji.

Minore, jacũrisere cʉni Jesús ĩ rẽtore gaye
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ĩ ito yija bero cumajʉ ĩ rãca riasotirã rãca sãjayijʉ Jesús. 24 Itajura gʉdareco ĩna tʉjaroca mino bʉto wẽayijʉ. Ito bajicõri cumajʉ jacũsãyijʉ. Ito iti bajibojarocati canigũ yiyijʉ Jesús. 25 Ito iti bajija ticõri, ĩ rãca riasotirã ĩre yujioyijarã. Ĩre yujiocõri ado bajiro yiyijarã ĩna ĩre:

—Gʉa Ʉjʉ rujarã ya mani. Ito bajiri gʉare masoña, yiyijarã ĩna Jesure.

26 —¿No yija bʉto güiati mʉa? Yʉre queno tʉorũnʉbea mʉa, yiyijʉ ĩ ĩnare. Ito yija wʉmʉ rũgũyijʉ ĩ. Ito yicõri minore, "Wẽabesa", ito yicõri jacũrise, "Jacũbesa", yiyijʉ Jesús.

Ĩ ito yija bero ñe godo manoti tujacoayijн ĩja. 27 Ĩ rãca riasotiri masa itire
ticõri rujн нcayijarã:
—¿Ñimнõcũ masн ñatibe ãni? Mino wẽarise, ide jacũrise cнni ĩ rotija tнoa
ĩre, yi tнoĩayijarã ĩna.

Gadara gãna rũmúa sãñarã oca
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Itajura gaje dнjajн Gadara wame cнtiri sita ejayijarã ĩna. Ito ĩna
ejaroca jũarã ũmнa masari cumajн budi wadiyijarã. Ito yicõri Jesús tн eja
rũgũyijarã ĩna. Jũarãjнti rũmúa sãñarã ñayijarã ĩna. Bнto guarã ñayijarã ĩna.
Ito bajiri ĩna tн rẽta masia mañijн. 29 Jesure ticõri ado bajiro awasãyijarã
ĩnare sãñarã rũmúa:
—Jesús, Dios Macн ña mн. ¿No yija gнa tн wadiati mн? ¿Adocãta jeame
ũjнrojн gнare cõacõri gнa tõbнjaroca yigн wadiri mн? yiyijarã ĩna Jesure.
30 Ito sõjнa nocõ mejeti jãjarã ecana yesea ãma ba ñayijarã. 31 Yeseare
ticõri ado bajiro Jesure josayijarã rũmúa:
—Gнare mн bucõaja, õa yeseare gнare sãja rotiya, yiyijarã ĩna Jesure.
32 —Mнare roticã yн. Wasa, yiyijн Jesús rũmúare.
Ito ĩ yirocati ũmнa jũarãjнreti rũmúa budicoayijarã ĩja. Ito yicõri
yeseajнare sãja wayijarã ĩna mнcana. Yeseare ĩna sãjarocati tнria ũmaquedi
roja wacõri itajurajн quedi roacoayijarã ĩna. Ito bajiri ñarocõti ruja
godacoayijarã ĩna ĩja.
33 Yeseare tirũnнbojana ito iti bajija ticõri, güirã ũmaquedi wayijarã
ĩna. Cнtojн ejacõri, "Ado bajiro rẽtamн", yirona goti jeoyijarã ĩna. Rũmúa
sãñabojarãre ĩna rũmúa budigore gaye goti jeoyijarã ĩna iti cнto gãnare.
34 Ĩna ito bajiro gotija tнocõri, Jesús tнjнare minijua wayijarã masa, iti cнto
gãna. Jesure güirã ĩ ware ãmorã ĩre josayijarã ĩna.

9

Rudurнre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Ito yija mнcana cumajн sãjayijн Jesús. Ito bajiri itajura gaje dнja jẽa
wacõri ĩ ya cнtojн ejayijн. 2 Ito ĩ ejaroca rudurнre cõrãre ĩna jeorona ĩre
ãmi ejayijarã Jesús tн. "Yнre queno tнorũnнrã ñama ĩna", yi ti masicõri ado
bajiro yiyijн Jesús rudurнre:
—Oca sẽoña yн macн. Mн ñeñaro yirise ma mнre ĩja, yiyijн Jesús ĩre.
3 Ito ĩ yija tнocõri, ito gãna coriarã judio masa rotirise riasori masa
ado bajiro tнoĩayijarã: "Ito bajiro ĩ bнsija, Diore rũcнbнobicн yami ĩ", yi
tнoĩayijarã ĩna. 4 Ito bajiro ĩna tнoĩarise ti masicõri ado bajiro yiyijн Jesús
ĩnare:
—¿No yija ito bajiro ñeñaro tнoĩati mнa? 5 ¿Disejнa ñati josasabiti mнa
tija? "Mн ñeñaro yirise coecoajн", yн yija, ¿quena ñarojada mнa tнoĩaja?
"Wнmнña, wasa", yн yija, ¿quena ñarojada? ¿Disejнa ñati josasabiti mнa
tija? 6 Yн ña Masa Rĩjorн. Adi sitajн Dios ĩ cũre rãca ña yн. Ito bajiri masa
ñeñaro ĩna yirisere ãcabojo masia yн. "Riti Dios ĩ cũrн ña mн", yнre mнa yi
ti masitoni ado bajiro ya yн rudurнre:
—Wнmнña. Mн ya cama ãmiña. Mн ya wijн tнdi wasa, yiyijн Jesús.
7 Ito ĩ yirocati rudurн ñabojarн wнmнyijн. Ito yicõri ĩ ya wijн wacoayijн
ĩ ĩja. 8 Ĩ ito bajiro bajija ticõri, güiyijarã masa. "Adi sita gagнre ĩ masirise
jidicãñi Dios", yi tнoĩacõri, Diore rũcнbнoyijarã masa.

Mateore Jesús ĩ jire gaye
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Itona wacõri yн Mateo tнre ejaquĩ Jesús. Cнto ñari masare moa ĩsigũ
ĩnare niyeru boca ãmirijн ñacн yн. Yнre ti bнjacõri ado bajiro yiquĩ Jesús
yнre:
—Yн rãca waya, yiquĩ Jesús yнre.
Jesús yнre ito bajiro yija tнocõri, ĩre sнya wacн yн ĩja.
10 Yн ya wijн ejacн gнa. Ito ejacõri basнocн gнa. Niyeru boca ãmi ĩsiri
masa, ñeñaro yiri masa ñacã ĩna cнni gнa rãca barona. Jesús rãca riasotirã
cнni ñacã gнa rãca barona. 11 Ito bajiro iti bajija ticõri, fariseo gaye tнoĩarã
gнa rãca riasotirãre ado bajiro seniĩacã:
—¿No yija mнare riasori masн niyeru boca ãmi ĩsiri masa ito yicõri
ñeñaro yiri masa rãca bati? yicã ĩna.
12 Ito bajiro ĩna yija tнoquĩ Jesús:
—Ñarise mana, cõmena cнni нco masare ãmomenaji ĩna. Cõrã riti нco
masare ãmarãji ĩna. 13 Dios oca tuti gaye ticõri tнoĩaña mнa. Ado bajiro
gotia iti. "Gãjerãre mнa tнo maire ãmoa yн. Gãjerãre tнo maibitibojarãti
ecarнre sĩacõri yнre mнa soe ĩsibojaja ñe waja ma iti", yi gotia Dios oca tuti,
yiyijн Jesús ĩnare. Queno yirãre jirocн meje adi sita wadicн yн. Ñeñaro
yirãre ñeñaro ĩna yirise jidicãtoni gaje adi sitajн wadicн yн, yiquĩ Jesús
ĩnare.

Bamenati Diore rũcнbнore gaye
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Ito ñana Juan idé guri masн rãca riasotirã Jesure seniĩarona ĩ tн ejacã
ĩna:
—Gнa ito yicõri fariseo gaye tнoĩarã cнni coji rнyabeto Diore rũcнbнorã
bamenati ĩre rũcнbнocн gнa. ¿No yija mн rãca riasotirãma bare bamenati
ĩre rũcнbнobeati ĩna? yicã ĩna Jesure.
15 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro ĩnare goti masioquĩ Jesús:
—¿Sĩgũ ĩ ãmo siari rнmн ĩ rãca wanнrona ĩ ji ñucana ĩ rãca ñabojarocati
bojori bнjarã yirãjida ĩna? Bojori bнjamenaji. Yн baba mesa cнni bojori
bнjamenaji ĩna rãca yн ñarocama. Co rнmн yнre ĩna ñiaroti rнmн ejaro
yiroja. Yнre ĩna ñiaja ticõri, bamenati yнre yiari Diore senirã yirãji yн baba
mesa, yiquĩ Jesús ĩnare.
16 'Saya bнcнro iti tadija, mamarona sere wõmenaji mani. Mamarona
mani sere wõja tũatu wato bнcнro tadiroja. Ito bajicõri jaja goje bнsa tadi
waroja ĩja. Mame oca yн riasorise cнni bнcнrã oca rãca tнoĩa wisabesa.
17 Ʊyé mame ide wecн wiro bнcн baju jiomenaji mani. Bнcн baju mani
jiojama wiro cuducoaroja. Ito yicõri idire wiro cнni jнajijн godaroja. Ito
bajiro нyé mame ide wecн wiro mama bajuna jiore ñaroja. Ito yicõri нyé
ide, wecн wiro cнni corocõ ñaro yiroja, yiquĩ Jesús ĩnare.

Jairo macore Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ito bajiro Jesús ĩ gotiroca riti sĩgũ judio masa нjн ejaquĩ Jesús tн. Jesús
riojo ĩre rũcнbнogн ñini rũjũquĩ ĩ. Ito yicõri ado bajiro yiquĩ ĩ Jesure:
—Janeti yн maco нsi jedicoamo. Iso tн ejacõri isore mн moaĩaja tнdi
caticoago yigõji iso, yiquĩ ĩ Jesure.
19 Ito ĩ yija tнocõri, ĩre sнya waquĩ Jesús. Ito bajiri gнa ĩ rãca riasotirã cнni
wacн. 20 Ito bajiro gнa waroca sĩgõ romio cõgõ Jesús jнdojнa eja rũgũcõ.
Iso ñacõ romia ñarise cõgõ. Itire jнa gнbojeno rodori cõ ñayijo iso. Jesús

jʉdojʉa ejacõri ĩ ya yutabuju gaja moaĩacõ iso. 21 “Ĩ ya yutabuju gaja yʉ
moaĩajati caticoago yigoja yʉ”, yi tʉoĩari seyocõ iso. 22 Ito bajiro iso yija
tʉo masicõri, jʉda rʉ̃gʉ̃quĩ Jesús. Ito yicõri ado bajiro isore gotiquĩ:
—Oca sẽoña yʉ maco. Yʉre tʉorʉ̃nʉgõ ñacõri caticoajʉ mʉ ĩja, yiquĩ Jesús
isore.
Ito bajiro ĩ yirocati tujacoacõ iso ĩja.
23 Ito yija bero yoa bʉsari wacõri ʉjʉ ya wijʉ ejacʉ gʉa. Yujerona basa
ĩna menija ticʉ gʉa. Ito yicõri ruje masa ĩna oca cʉtirise ruyucʉ. 24 Jesús
ado bajiro gotiquĩ ĩnare:
—Adijʉre budigoya mʉa maji. Adio macoacã cõgõ meje yamo. Canigõ
yamo, yiquĩ Jesús ĩnare.
Ĩ ito yija tʉocõri, ĩre ajacã ĩna. 25 Masa ĩna budigoja bero macoacã tʉ sãja
wacõri isore ãmo tʉ̃a ñiaquĩ Jesús. Ĩ ito yirocati jaja rũjũcõ iso. 26 Ito bajiro
Jesús ĩ yija ticõri, iti sita ñarocõti oca batacʉ.

Jʉ̃arã cajea timenare Jesús ĩ yisiore gaye

27 Itojʉ gʉa waroca cajea timena jʉ̃arã awasã sʉyacã Jesure:
—Gʉare ti maiña David ñayorʉ janerãbatia janami mʉ, yicã ĩna Jesure.
28 Wijʉ gʉa sãja ejaroca ĩna jʉ̃arã cajea mana cʉni sãja ejacã. Ito bajiri
ĩnare ado bajiro seniĩaquĩ Jesús:
—“Gʉa ya cajea tiroca yigʉ yiguĩji Jesús”, ¿yi tʉoĩati mʉa? yiquĩ Jesús
ĩnare.
—Ito bajiroti tʉoĩa yʉ Ʉjʉ gʉa, yicã ĩna Jesure.
29 Ĩna ito yijare, ĩna ya cajeajʉ moa jeoquĩ Jesús:
—Yʉre mʉa tʉorʉ̃nʉro bajiroti mʉa ya cajea tiroca ya yʉ, yiquĩ Jesús
ĩnare.
30 Ito ĩ yirocati ĩna ya cajeari ticoacã ĩna. Ito yicõri sẽoro ado bajiro
gotiquĩ Jesús:
—Queno tʉoĩama. Gãjerãre goti batobeja, yiquĩ Jesús ĩnare.
31 Ito bajiro ĩ yibojarocati yoari mejeti wacõri goti batoyijarã ĩna iti sita
gãnare Jesús ĩ yigorere.

Bʉsibicʉre ĩ bʉsiroca Jesús ĩ yire gaye

32 Itijʉna ĩna wasʉoroca coriarã ejacã masa bʉsibicʉre ãmi ejarã. Rʉ̃mʉ́
sãñagʉ̃ ñaquĩ ĩ. 33 Jesús rʉ̃mʉ́re ĩ bucõaja bero bʉsibicʉ ñabojarʉ bʉsisʉoquĩ
ĩja. Itire ticõri rujʉ ʉcacã masa. Ito bajicõri ado bajiro yicã ĩna:
—Israel sitajʉ ado bajirise tiĩabiticʉ gʉa maji, yicã ĩna.
34 Fariseo gaye tʉoĩarãma ado bajiro yicã:
—Ãniõcʉ̃ rʉ̃mʉ́a ʉjʉ ĩ masirisena rʉ̃mʉ́are bucõami ãni, yicã ĩna.

Masare Jesús ĩ tʉo maire gaye

35 Co cʉto rʉyabeto gʉa ejarocõ cʉri cʉtori, mʉtari cʉtori cʉni minijuara
wijʉ masare riasoquĩ Jesús. “Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji
Dios”, yire gaye masare riasoquĩ Jesús. Masa jeyaro ĩna ñarise cʉtirisere
yisioquĩ Jesús. 36 Masa ĩna cõja, ĩna bojori bʉjaja ticõri, ĩnare ti maiquĩ
Jesús. Jesús ĩ tija oveja ʉjʉ mana robo bajiro bajirã ñacã ĩna. 37 Ito yija
gʉare ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. Jaje ote bʉcʉa. Ito bajibojarocati coriarãti ñama
itire ãmiri masa. 38 Ito bajiri ote ʉjʉre seniña, moari masare ĩ cõatoni, yiquĩ
Jesús gʉare. Ito bajiro ĩ gotija ado bajiro yireoni yiri seyoquĩ Jesús: Jãjarã
ñama maji coji Dios ocare tʉoĩa yimena. Ito bajibojarocati coriarãti ñama

ĩnare ĩ oca gotirona. Ito bajiri Diore seniña jãjarã bʉsa gotiri masare ĩ cõatoni.

10

Jʉa gʉbojeno apóstol mesare Jesús ĩ besere gaye
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Ito yicõri gʉa jʉa gʉbojeno ñarãre jimiojuquĩ Jesús. Ito bajiro gʉare
jimiojucõri rʉ̃mʉ́a sãñarãre bucõa rotiquĩ ĩ. Ito yicõri masa jeyaro ĩna
ñarise cõrisere gʉare yisio rotiquĩ ĩ. Ito bajiro yicõri cõrãre gʉa yisio
masiroca yiquĩ Jesús.
2 Adocõ ña gʉa jʉa gʉbojeno ñarã Jesús oca riaso ucutoni ĩ cũana. Tite
mʉa. Cajero Simón Pedro wame cʉtigʉ ito yicõri ĩ ocabaji Andrés, ito
bero Santiago, ito bero ĩ ocabaji Juan, Zebedeo rĩa ñama ĩna. 3 Bero Felipe,
bero Bartolomé, bero Tomás, ito bero yʉ Mateo ʉjarãre yiari waja seni
ĩsibojacacʉ, ito bero Santiago, Alfeo macʉ ñami. Ito bero Tadeo. 4 Ito bero
Simón, celote gaye tʉoĩagorʉ ñami ĩ, ito bero sʉsari Judas Iscariote. Ĩ ñami
Jesure ĩna ñiatoni gotirʉ.

Dios oca ĩna goti ucutoni ĩ rãca riasotirãre Jesús ĩ cõare gaye
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

5 Ado bajiro gʉa jʉa gʉbojeno ñarãre riaso ucu rotiquĩ Jesús:
—Judio masa meje ĩna ñari cʉtori riaso ucubeja mʉa. Samaria sita
cʉtori cʉni wabeja mʉa. 6 Quenogoroama Israel sita gãna tʉ wasa. Ĩna
ñama oveja wisana robo bajiro bajirã. 7 “Yoari mejeti ĩre tʉorʉ̃nʉrãre
miojugʉ yiguĩji Dios”, yi riaso ucuba mʉa. 8 Rujʉ jogarãre mʉa ti bʉjaja
ĩnare yisioba mʉa. Gãjerã gaje ñarise cʉtirãre cʉni yisioba mʉa. Godanare
cʉni ĩna catiroca yiba. Rʉ̃mʉ́a sãñarãre cʉni ĩnare bucõama mʉa. Ito
bajiro mʉa yi masitoni waja manoti mʉare jidicã yʉ. Ito bajiro mʉare
yʉ jidicãjare mʉa yirise waja, waja senibeja mʉa cʉni, yiquĩ Jesús gʉare.
9 ’Mʉa waja niyeru cujiri, oro cujiri, cobre cujiri ãmi wabeja mʉa. 10 Ito
yicõri gajeoni sãra bajuri ãmi wabeja mʉa. Coro mʉa sãñaro riti ãmi waja.
Gaje gʉboco mʉa wasoaroti ãmi wabeja. Gajegʉ turigʉ ãmi wabeja. Diore
moa ĩsirã mʉa ñajare mʉa riasorãjʉa mʉare bare ĩna ecaja quena, yiquĩ
Jesús gʉare.
11 ’Jaja cʉto jaibiti cʉto cʉni mʉa ejaja, yiro bajiro tʉoĩagʉ̃re ãmama. Ĩocʉ̃
mʉa bʉjaja ĩ tʉ canima mʉa. Iti cʉto gãnare mʉa riasoja ĩ tʉ riti ñama maji,
mʉa waroto riojʉa. 12 Wijʉ mʉa ejaja, ¿ñati mʉa? yi seniĩacõri, “Queno
ñaña mʉa”, yiba. 13 Masa queno mʉare ĩna boca ãmija, ito bajiroti, “Queno
ñaña mʉa”, yi jidicãma ĩnare. Mʉare ĩna queno boca ãmibeja, “Queno ñaña
mʉa”, yi jidicãbeja ĩnare. 14 Mʉare ĩna boca ãmi ãmobeja, ito yicõri mʉare ĩna
tʉo ãmobeja, iti wire ñabeja mʉa. Ito yicõri iti cʉtore ñabeja mʉa. Iti cʉtore
jidicã warã mʉa ya gʉbori sũjuri wãrisere ja batecãma mʉa. Ito bajiro mʉa
yija ticõri, “Ĩnare queno boca ãmibea mani”, yi tʉoĩa masirã yirãji ĩna iti
cʉto gãna. 15 Riti mʉare gotia yʉ. Sodoma ito yicõri Gomorra gãna rẽto
bʉsaro ñeñaro tõbʉjarã yirãji ĩna masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ seniri
rʉmʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

Dios oca mʉa gotija tʉo junisinicõri ñeñaro mʉa tõbʉjaroca yirã yirãji, Jesús ĩ yire gaye

16 ’Yʉ mʉare riaso ucu rotija, oveja robo bajiro yaia wato guijorojʉ
mʉare cõa yʉ. Queno ãñare bajiro ñacãña mʉa. Ito bajibojarocati bujare

bajiro queno yirã ñama mʉa. Itojʉ mʉa waroto riojʉa, “Ado bajiro mani yija quena”, yirona queno tʉoĩama maji. Ito bajiri ito gãna mʉa ejaroca ñeñaro ĩna yibojarocati queno yiba mʉama ĩnare. 17 Queno tʉoĩama mʉa. Mʉare ñiacõri ʉjarã riojo ãmi warã yirãji ĩna. Ito yicõri minijuara wi cʉni mʉare bajerã yirãji ĩna. 18 Yʉ ocare mʉa riasojare gobierno masa ito yicõri cʉto gãna ʉjarã riojo mʉare ãmi warã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ĩna riojo yʉ gaye bʉsirã yirãji mʉa. Ito yicõri judio masa meje ñarãre cʉni gotirã yirãji mʉa. 19 Oca quenori masʉ riojo mʉare ĩna ãmi ejaja. “¿No bajiro tʉoĩa bʉsigʉtibe yʉ, yigʉ yigʉjada yʉ?” yi tʉoĩa oca jaibeja mʉa. Mʉa bʉsirijʉ iti ejaja, mʉa bʉsiroti mʉare gotigʉ yiguĩji Dios. 20 Mʉa bʉsija mʉario meje bʉsirãji mʉa. Mani Jacʉ ĩ ya ʉsi mʉa rãca ñajare bʉsirã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.

21 ’Guijorise iti rẽtaja tirã yirãji mʉa. Masa ĩna ñarãreti gãjerã ĩna sĩatoni ñia rotirã yirãji ĩna. Ito yicõri jacʉ mesa gãjerã ĩna sĩatoni ĩna rĩare ñia rotirã yirãji. Ito yicõri ĩna rĩajʉ ĩnare ti junisinicõri gãjerãre sĩa rotirã yirãji ĩna. 22 Yʉ ocare mʉa goti ucujare, masa jeyaro mʉare ti tudirã yirãji. Noa yʉre jidicãmenati jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩna waborere ĩnare, masogʉ̃ yiguĩji Dios. 23 Cʉtojʉ mʉa tõbʉjaroca ĩna yija, gaje cʉtojʉ rudi waja. Riti mʉare gotia yʉ. Jeyaro Israel sita gãna cʉtori mʉa wa ucu jeoroto riojʉajʉ, yʉ Masa Rĩjorʉ ejagʉ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

24 ’Sĩgʉ̃ riasotiri masʉ ĩre riasorʉ rẽto bʉsaro masigʉ̃ mami. Ito yicõri sĩgʉ̃ moari masʉ ĩ ʉjʉ rẽtogʉ̃ mami. 25 Sĩgʉ̃ riasotiri masʉ ĩre riasorʉre bajiroti yija quena. Ito yicõri moa ĩsiri masʉ ĩ ʉjʉre bajiroti yija quena. Yʉ mʉa ʉjʉre Beelzebú ĩna wame yi tudija, yʉ ñarã mʉa ñajare bʉto bʉsa mʉare bʉsiturã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gʉare.

Diore mani güija quena, Jesús ĩ yire gaye
(Lc 12.2-7)

26 ’Ito bajiro ĩna bʉsitubojarocati ĩnare güibeja mʉa. Ñejʉa yeyo bʉsire ma Dios ĩ tiro riojo. Ñejʉa masa ĩna yeyo masirise ma. Jeyaro ti masiguĩji Dios. 27 Masa jeyaro tʉobeto yʉ mʉare gotirise jeyaro masa ĩna tʉotoni goti batoba mʉa. Mʉare yʉ yeyo gotirisere masare jimiojucõri ĩnare gotiba. 28 Mʉa ya rujʉre sĩarãre güibeja mʉa. Mʉa ya ʉsijʉre sĩa masimenaji ĩna. Diore mʉa güija quena. Ĩ ñami mʉa ya rujʉre sĩacõri mʉa ya ʉsire jeame ʉ̃jʉrojʉ cõa masigʉ̃. Ĩre mʉa güija quena, yiquĩ Jesús gʉare.

29 ’Minia jʉ̃arãcã waja niyeru cotiacã senirãji ĩna. Waja mana ĩna ñabojarocati ĩna quedi godaja ti masiguĩji mani Jacʉ. 30 Manire cʉni queno tirʉ̃nʉami Dios. Mani ya rijoga joa co joa rʉyabeto cõĩa masiguĩji Dios. 31 Ito bajiri tʉoĩa oca jaibitirʉja manire. Minia rẽtoro ñasarã ña mani Dios ĩ tija, yiquĩ Jesús gʉare.

“Jesure masigʉ̃ ña yʉ”, mʉa yi bojobeja quena, Jesús ĩ yire gaye
(Lc 12.8-9)

32 ’Masa tiro riojo, “Jesure tʉorʉ̃nʉrã ña gʉa”, yirãreama yʉ cʉni yʉ Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉre, “Ĩna ñama yʉ ñarã”, yi masigʉ̃ yigʉja yʉ. 33 Ito bajibojarocati masa tiro riojo, “Jesure masibea yʉ”, ĩna yija, yʉ cʉni yʉ Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉre, “Yʉ ñarã meje ñama ĩna”, yi masigʉ̃ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

Yʉre mʉa tʉorʉ̃nʉja ticõri, mʉare ti junisinirã yirãji, Jesús ĩ yire gaye
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 ’“Sĩgũre bajiro tʉoĩacõri masa ĩna queno wanʉ quenatoni wadiñi
Jesús”, yi tʉoĩabesa mʉa. Ñeñaro yi ãmorã yʉ oca tʉomenati junisinirã yirãji
masa. 35 Sĩgũ yʉre ĩ tʉorũnʉja ĩ jacʉjʉa ĩre tudigʉ yiguĩji. Ito yicõri sĩgõ
yʉre iso tʉorũnʉja iso jacojʉa isore tudigo yigõji. Ito yicõri sĩgõ yʉre iso
tʉorũnʉja iso mañicõ isore tudigo yigõji. 36 Ito bajiri sĩgũ yʉre tʉorũnʉgũ
ĩ ñajare, ĩ ñarã ñabojarãti ĩre ti tudirã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩna ñarã yirãji ĩ
wajana, yiquĩ Jesús gʉare.
37 ’No ĩ jacore ĩ jacʉre yʉre rẽto bʉsaro maigũ, yʉ yagʉ ñado mami
ĩocũ. No ĩ macore ĩ macʉre yʉre rẽto bʉsaro maigũ yʉ yagʉ ñado mami
ĩocũ. 38 “Jesure yʉ sʉyaja yucʉtẽojʉ yʉre jaju sĩarã yirãji”, yi tʉoĩa güigʉ,
yʉ yagʉ ñado mami ĩocũ. 39 No ĩ catirise maibojagʉti godagʉ yiguĩji. Ito
bajibojarocati yʉre tʉorũnʉgũ, yʉ oca ĩ gotija tʉo junisinicõri ĩna sĩagũama
catitĩñare gaye bʉjagʉ yiguĩji, yiquĩ Jesús gʉare.

Dios tʉ waja bʉjare gaye
(Mr 9.41)

40 ’No mʉare boca ãmirãti yʉre cʉni boca ãmirã yirãji ĩna. Ito yicõri no
yʉre boca ãmirãti yʉre cõarʉre cʉni boca ãmirã yirãji ĩna. 41 No, “Diore goti
ĩsiri masʉ ñami”, yi masicõri ĩre boca ãmirã Dios tʉ ĩ bʉjado bajiroti waja
bʉjarã yirãji ĩna cʉni. No, “Queno yigʉ ñami”, yi masicõri ĩre boca ãmirã,
Dios tʉ ĩ bʉjado bajiroti waja bʉjarã yirãji ĩna cʉni. 42 Riti mʉare gotia yʉ.
No yʉre sʉyarãre ñasarã meje ĩna ñabojarocati ĩnare boca ãmicõri ĩnare ĩna
ide ioja, waja bʉjarã yirãji ĩnaõna. “Jesure sʉyagʉ ñami”, yi masicõri ĩre ĩna
boca ãmija, waja bʉjarã yirãji ĩnaõna, yiquĩ Jesús gʉare.

11

“Jesure titẽña”, Juan idé guri masʉ ĩ yi ñucare gaye
(Lc 7.18-35)

1 Gʉa ĩ rãca riasotirã jʉa gʉbojeno ñarãre ito bajiro riaso rotiquĩ Jesús.
Ito bajiro ĩ goti tĩoja bero iti sita cʉtori masare riaso ucurã wacʉ gʉa,
Jesure sʉyarã.
2 Iti rʉmʉ masare idé guri masʉ Juan tubiara wijʉ ñañi. Itojʉ ĩ ñaroca
Jesús ĩ masare riaso ucure, ito yicõri tiyamani ĩ ĩore gaye oca ejayijʉ ĩre.
Ito bajiri Jesure ĩna seniĩatoni ĩ rãca riasotirã jʉarãre cõañi Juan. 3 Gʉa tʉ
ejacõri ado bajiro Jesure seniĩacã ĩna:
—¿Mʉti ñati Cristo Dios ĩ cõarʉ? Gãji mʉ ñajama, ¿gãjijʉare bocatirãtite
gʉa? yi seniĩacã ĩna Jesure.
4 Ĩna ito yija tʉocõri:
—Wasa, Juan tʉ tʉdi wasa. Ĩ tʉ ejacõri mʉa tigore, mʉa tʉogore cʉni
gotiba ĩre. 5 Ado bajiro ĩre mʉa gotire ãmoa yʉ: “Timena cʉni ticoa.
Wamena cʉni wacoa. Rujʉ cami jogarã cʉni cami yaticoa. Tʉomena cʉni
tʉocoama. Godana cʉni tʉdi caticoama. Ito yicõri bojoro bʉjarã cʉni Dios
oca quenarise gaye tʉo, baji ñañi ĩna Jesús ĩ masirise ĩ ĩojare”, yi gotiba,
Juan tʉ mʉa ejaja. 6 No yʉre tʉorũnʉgũ ĩ jidicãbeja wanʉ quenagũ yiguĩji,
yiquĩ Jesús ĩnare.
7 Ĩna waja bero Juan idé guri masʉ gaye masare gotisʉoquĩ Jesús:
—¿Yucʉ manojʉ warã ñimʉre tʉoĩa wacati mʉa? ¿Sĩgũ ũmʉgũ mino iti
waja, ʉe rũgõgũre tʉoĩa wacatite mʉa? 8 Ĩocũre mʉa tʉoĩa wabeja, ¿ñari
masa ya yutabujuri sãñagũre tʉoĩa wacatite mʉa? “Quenarise yutabujuri
sãñarã ñacã ĩna ʉjarã tʉ ñarã”, yi masia mani. 9 ¿Ñimʉjʉare tʉoĩa wasacati

mʉa? ¿Diore goti ĩsiri masʉre tʉoĩa wacatite mʉa? Riti mʉare gotia yʉ. Gãjerã Diore goti ĩsiri masa rẽtoro ñagũre tiyija mʉa. 10 Dios oca tutijʉ Juan idé guri masʉ gaye ado bajiro gotia:

Mʉ riojʉa oca goti yuri masʉ cõagũ yigʉja yʉ. Ĩti ñami mʉ ejaroto riojʉa queno yuri masʉ, yi gotia Dios oca tuti.

11 Riti mʉare gotia yʉ. Nijʉa gãji masʉ, masa jeyaro wato Juan idé guri masʉre bajiro ñasagʉ maquĩji. Ito bajibojarocati Dios ĩ rotirojʉ ñasarã meje ñabojarocati ĩna ejaja Juan rẽto bʉsaro ñasari masa ñarã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús masare.

12 'Cajero Juan ĩ riasosʉorocajʉ, ito yicõri adi rʉmʉrijʉ cʉni jãjarã ñama Dios ĩ rotirojʉ sãja ãmorã. Jãjarã ñabojama ĩna ñeñaro yirise jidicãmenati jore sãja ãmobojarã. 13 Juan ĩ ejaroto riojʉa, "Ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios", yi tʉoĩa yurã bʉsiñi Diore goti ĩsiri masa. Dios rotirise ucari masʉ Moisés ñayorʉ cʉni ito bajiroti bʉsiñi. 14 "Diore goti ĩsiri masʉ Elías wame cʉtigʉ goaĩogũ yiguĩji", yi goti yuyijarã ĩna. "Juana sʉoriti goaĩoami ĩna tʉoĩa yurʉ", mʉa yi tʉoĩaja quena. 15 "Gãmo goje cʉtirã tʉoya mʉa", yiquĩ Jesús masare.

16 '¿Ñena cõĩacõri no bajiro bajiatibe adi rʉmʉri gãna masa, yi cõĩagũtibe yʉ? Rĩaca cʉto gʉdareco ĩna baba rãca aje rujicõri bʉsi rujirãre bajiro bajiama ĩna. 17 "Seru jutia gʉa. Ito bajibojarocati borobea mʉa. Bojori bʉjare basa gʉa sẽabojaja otibea mʉa", rĩaca yi ajerã robo bajiro bajirã ñama adi rʉmʉri gãna. 18 Ito bajiro ya mʉa cʉni. Mʉa ãmoro bajiro gãji ĩ yibeja, junisinia mʉa. Juan ĩ ejaja ticõri, jeyaro ĩ babeja, ʉyé ide ĩ idibeja ticõri, "Rũmʉ́ sãñarʉ ñami ãni", yicʉ mʉa. 19 Ĩ bero ejacʉ yʉ, Masa Rĩjorʉ. Yʉ baja, yʉ idija ticõri, "Jairo bagʉ ñami ĩ. Ito yicõri idiri masʉ ñami. Ñeñaro yiri masa baba ñami ãni. Ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa baba ñami ĩ", yicʉ mʉa yʉre. Ito bajiro mʉa yibojarocati Dios masirise mʉa tʉo masi ãmoja, ĩre masirãre ĩna yigore ticõri tʉo masirã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús masare.

Cʉtori gãna riojo cʉdimena oca
(Lc 10.13-15)

20 Ito bajiro ĩ yija bero tiyamani ĩ ĩora cʉtori gãnare tʉoĩacõri ĩnare tudisʉoquĩ Jesús. Ñeñaro yirisere ĩna jidicãbejare ito bajiro ĩnare tudiquĩ Jesús:

21 —Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa Corazín gãna. Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa Betsaida gãna cʉni. Tiro cʉto gãna ito yicõri Sidón cʉto gãnare cʉni mʉare tiyamani yʉ ĩocato bajiro ĩnare yʉ ĩoja iti rʉmʉjʉ ĩna ñeñaro yirisere tʉoĩa bojori bʉjacõri jidicãboana ĩna. "Gʉa ñeñaro yirise jidicã gʉa", yirona yutabuju bojori baju sãñaboana ĩna. Ito yicõri, "Bojori bʉja gʉa", yirona ĩna ya rijogajʉ õja jeoboana ĩna. 22 Riti mʉare gotia yʉ. Ñeñaro yirisere mʉa jidicãbeja, Dios ĩ waja seniri rʉmʉ Sidón gãna, Tiro gãna rẽto bʉsaro ñeñaro tõbʉjarã yirãji mʉa. 23 Mʉa Capernaum gãna, "Ũmacũjʉ Dios ĩ ñarojʉ ejacoana mani", yi tʉoĩaboja mʉa. Ejamenaji mʉa. Jubejʉ godana tʉjʉ jeame ũjʉrojʉ ejarã yirãji mʉa. Sodoma gãnare tiyamani yʉ mʉare ĩocato robo bajiro yʉ ĩnare ĩoja, ĩna ñeñaro yirisere jidicãboana ĩna. Ito bajiri adi rʉmʉrijʉ cʉni ñaboadoja ĩna cʉto maji. Tiyamani yʉ mʉare ĩobojarocati ñeñaro mʉa yirise jidicã ãmobea mʉa. 24 Riti mʉare gotia yʉ, Dios ĩ waja seniri rʉmʉ Sodoma gãna rẽto bʉsaro ñeñaro tõbʉjarã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús masare.

Yнre mнa sнyaja tujacãre gaye bнjarã yirãji mнa, Jesús ĩ yire gaye
(Lc 10.21-22)

25 Iti rнmнri Diore ado bajiro bнsiquĩ Jesús:
—Cнna, ũmacũjн gagн Ujн ña mн. Adi tuti gagн cнni Ujн ña mн. Mнre rũcнbнoa yн. Yн riasorise ñasari masa, bнto tнo masirãre cнni ĩna masibitiroca ya mн. Ito yicõri yн riasorise bнto ñasari masa meje, bнto tнo masimenare cнni ĩna tнo masiroca ya mн. Ito bajiri mнre rũcнbнoa yн. 26 Ito bajiro ya Cнna mн, mн ãmoro robo bajiro yigн, yiquĩ Jesús Diore.

27 'Jeyaro yн yirise, yн ĩogorise cнni yн yi masiroca yami yн Jacн. Yн Jacн sĩgũti yнre masiami. Gãjerãma yнre masibeama. Yн sĩgũti yн Jacнre ti masia. Gãjerãma ĩre ti masimenaji. Ĩre masitoni yн gotirã riti yн Jacнre masirãji ĩna. 28 Moare bogarã, rũcнrise ãmiboja bogarãre bajiro bajirã ña mнa yн tija. Ito bajiri yнre tнorã waya. Mнare tujacã rotigн yigнja yн. Ito yicõri yнre mнa tнorũnнja mнa tнoĩa oca sẽoroca yigн yigнja yн. 29 Yн rotiro robo bajiro cнdiya mнa. Ito yicõri yн gaye riasoya. Masare ti maigũ ñari sẽoro mнare rotibicнja yн. Usirioro yigн meje ña yн. Ito bajiri yн rotiro robo bajiro mнa cнdija ticõri, mнa tujacãroca yigн yigнja yн. Ito yicõri mнa ya нsijн sajari oca cнtiro yiroja mнare. 30 Yн mнare rotirise josari meje ña. Ito bajiri yн gaye mнa cнdija bojori bнjamenati queno wanн quenarã yirãji mнa. Rũcнbiti ũmarã bajiro wanн quenarã yirãji mнa, yiquĩ Jesús masare.

12

Jesús rãca riasotirã trigo ajeri beja ãmicõri ĩna bare gaye
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Iti rнmнri tujacãra rнmн ñaroca ote wato wacн gнa Jesús rãca. Gнa ĩ rãca riasotirã ñiocõcн. Ito bajiri trigo ajeri beja ãmicõri bacн gнa. 2 Iti gнa baja ticõri, fariseo gaye tнoĩarã ado bajiro yicã Jesure:
—Tite. Mн rãca riasotirã tujacãra rнmн moare gaye mejeti moama ĩna, yicã ĩna Jesure.

3 Ito bajiro ĩna yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús:
—Co rнmн David ñayorн ĩ rãca gãna ñiocõ wana ĩna yigore, ¿Dios oca tuti tiĩabiticati mнa? 4 Ñiocõ wana ñari Dios ya wijн sãjacõri, ĩre rũcнbнorã gãjerã ĩna cũre naju bayijarã ĩna. Paia mesa riti ĩna baroti ñabojayijн iti. David mesa ĩna baroti meje ñabojayijн. 5 "Paia mesa tujacãra rнmн Dios ya wijн ĩna tujacãbeja ñeñaro yirã meje yiana ĩna", yi Moisés ñayorн ĩ ucare gaye, ¿tiĩabiticati mнa? 6 Riti mнare gotia yн. Dios ya wi rẽto bнsaro ñasagн ña yн. 7 Dios oca tuti gaye queno tнoĩa masibea mнa. Ado bajiro gotia iti: "Masa gãjerãre queno ti maija quena yнre. No yibea ecarн sĩacõri yнre ĩna soe ĩsija", yi gotia Dios oca. Itire mнa tнoĩa masija, gãjerãre ti maicõri, "Ĩnare seti ña", yibitiboana mнa. 8 Masa Rĩjorн, Dios ĩ cũrн ña yн. Ito bajiri tujacãra rнmн gaye yн rotiroti cнni cũquĩ Dios yнre, yiquĩ Jesús masare.

Ãmo digarнre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Ito yija bero judio masa minijuari wijн wacõri sãjacн gнa Jesús rãca. 10 Iti wijн ñaquĩ sĩgũ co dнja ãmo digarн. "Jesure seti ña", yirona fariseo gaye tнoĩarã ado bajiro Jesure seniĩacã ĩna:
—¿Moisés ñayorн rẽobisijari tujacãra rнmн cõrãre yisiore gaye? yi seniĩacã ĩna Jesure.

11 Ĩna ito yija tнocõri:

—¿Sĩgũ mʉa ya ecarʉ ĩ rujarajʉ ĩ quedi roaja ãmirã wamenajida mʉa?
Tujacãra rʉmʉ ñabojarocati mʉa ya ecarʉ ĩ quedi roaja ĩre ãmirã warãji
mʉa. 12 Ecarʉ rẽto bʉsaro ñasagʉ ñami masʉ. Ito bajiri tujacãra rʉmʉre
cʉni gãjire mani ejabʉaja quena, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.
13 Ito yija ãmo digagʉre ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Mʉ ya ãmo ñujoya ĩja.
Ĩ ñucõarocati jajacoacʉ ĩja, gaje dʉja ricare bajiroti. 14 Ito ĩ yija ticõri,
budi wacã fariseo gaye tʉoĩarã. "¿No bajiro yicõri Jesure sĩarʉjati mani?"
yi tʉoĩa bʉsiri seyocã ĩna.

Ado bajiro ñagũ yiguĩji Jesús, yi tʉoĩa yure gaye

15 Ito bajiro ĩna tʉoĩaja, tʉo masicõri gajerojʉa waquĩ Jesús mʉcana. Gʉa
cʉni ĩ rãca wacʉ. Jesús ĩ waja ticõri, jãjarã masa sʉya wacã gʉa rãca. Ito
ĩ warojʉ ñajediro masa cõrãre yisioquĩ Jesús. 16 Ito yicõri, "Ãniti gʉare
yisioquĩ", yibeja mʉa, yiquĩ ĩ ĩnare. 17 Isaías ñayorʉ Diore goti ĩsiri masʉ
ĩ goticãdo bajiroti rẽtacʉ iti. Ado bajiro goti ucayoñi Isaías ñayorʉ:

18 Ãni ñami yʉre moa ĩsiri masʉ yʉre cʉdigʉ. Ĩre besecʉ yʉ. Ĩre maia yʉ,
ito yicõri ĩre wanʉa yʉ. Yʉ ya ʉsi ĩre queo sãgũ yigʉja yʉ. "Masa ĩna
ñeñaro yirise waja senigũ yiguĩji Dios", yi masare goti batogʉ yiguĩji
ĩ.

19 Masare oca josabicʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri masare ma gʉdareco eja
rũgũcõri awasã gotibicʉ yiguĩji ĩ.

20 Yʉre queno tʉorũnʉsamenare cʉni ĩnare cõabicʉ yiguĩji. Yʉre
queno tʉorũnʉsamenare ĩnare ejabʉagʉ yiguĩji ĩ, yʉre ĩna queno
tʉorũnʉtoni. Ito bajiro ñagũ yiguĩji ĩ, masa jeyarore yʉ ti beseri
rʉmʉ iti ejarocajʉ.

21 "Ĩti ñami masare masorocʉ Dios ĩ cõarʉ", yi tʉoĩa wanʉ yurã yirãji masa
jeyaro, yi gotia Dios oca tuti, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Rũmʉ́a ʉjʉ rotirise boca ãmicõri yami Jesús, ĩna yire gaye
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Ito yija bero sĩgũre Jesús tʉ ãmi ejacã ĩna. Ĩ ñaquĩ tibicʉ, bʉsibicʉ cʉni.
Rũmʉ́ sãñagũ ñari ito bajiro ñabojaquĩ ĩ. Ĩre yisioquĩ Jesús. Ito bajiri tibicʉ
ñabojarʉ tiquĩ ĩja. Ito yicõri bʉsibicʉ ñabojarʉ bʉsicoaquĩ ĩja. 23 Itire ticõri
masa jeyaro ʉcacã:
—¿David ñayorʉ janerãbatia janamiti ñati ãni? yi tʉoĩacã masa.
24 Ito bajiro masa ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yicã fariseo gaye tʉoĩarã:
—Rũmʉ́are ĩ bucõaja rũmʉ́a ʉjʉ Beelzebú wame cʉtigʉ ĩ masirisena
rũmʉ́are bucõami ĩ, yicã ĩna.
25 Ito bajiro ĩna yi tʉoĩarise ti masicõri ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:
—Cʉtori gãna ʉjarã gãmeri ĩna junisinija queno cʉto ña rujeabetoja. Co
cʉto gãna, co wi gãna cʉni ĩna gãmeri junisinija, queno ña masimenaji
ĩna. 26 Ito bajiroti rũmʉ́a ʉjʉ rũmʉ́are ĩ bucõaja queno ña masibiquĩji ĩ.
Ito bajiro ĩ yija queno roti masibiquĩji ĩja. 27 "Beelzebú wame cʉtigʉ ĩ
ejabʉarisena rũmʉ́are bucõami ĩ", yiboja mʉa yʉre. Ito bajiro mʉa yʉre yi
tʉoĩabojaja, "Rũmʉ́ ĩ ejabʉarise rãca bucõama gʉa rãca gãna", yirãre bajiro
ya mʉa. "Tʉoĩa wisarã ya gʉa", yi tʉoĩarʉja mʉare. 28 Rũmʉ́re yʉ bucõaja
Espíritu Santona sʉoriti bucõa yʉ. Ito bajiro yʉ yija, "Diore tʉorũnʉrãre ĩ
miojuri rʉmʉ eja wajʉ ĩja", yi masirã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

29 ’Sĩgũ gãji sẽogũ ya wi sãjacõri ĩre siabicʉti gajeoni ẽma masibiquĩji ĩ. Ĩre
ĩ siaja berojʉ gajeoni ẽma masiguĩji ĩ. Rũmʉ́a ʉjʉ rẽtoro masigũ ña yʉ. Ito
bajiri rũmʉ́are bucõa yʉ, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.
30 ’Yʉ robo bajiro tʉoĩamena yʉre tʉo terã ñama ĩnaõna. Yʉre ejabʉabicʉ
yʉre ñeñaro yami ĩocũ, yiquĩ Jesús ĩnare.
31 ’Riti mʉare gotia yʉ. Masa ĩna ñeñaro yija, ito yicõri ñeñaro ĩna bʉsija
cʉni, ĩnare ãcabojo masiguĩji Dios. Espíritu Santore ĩna bʉsituja, itireama
ĩnare ãcabojo masibiquĩji Dios. 32 Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. No yʉre ĩ bʉsituja,
ĩocũre ãcabojo masiguĩji Dios. Ito bajibojarocati, no Espíritu Santore ĩ
bʉsituja itireama ĩre ãcabojo masibicʉ yiguĩji Dios. Adi tutire ũmacũjʉ
Dios ĩ ñarojʉ cʉni ãcabojo masibicʉ yiguĩji Dios, Espíritu Santore masa ĩna
bʉsituja, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Ricana sʉoriti yucʉgʉre ti masia mani, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 6.43-45)

33 ’Yucʉgʉ quenaricʉ iti ñaja, quenarise rica cʉtiro yiroja. Yucʉgʉ
ñeñaricʉ iti ñaja, ñeñarise rica cʉtiroja. Ricajʉ ticõri, “Adigʉ ña quenarise
rica cʉtiricʉ, adigʉ ña ñeñarise rica cʉtiricʉ”, yi ti masia mani. 34 Ñeñaro
bʉsirã mʉa ñajare ãña juniro bajiro bajia mʉa ya rise. Ñeñaro riti yirã
ñari quenarise bʉsi masimenaji mʉa. Mani ya ʉsi iti tʉoĩaro bajiroti bʉsia
mani. 35 Sĩgũ queno yigʉ quenarise bʉsigʉ yiguĩji, ĩ ya ʉsi iti tʉoĩaro
bajiroti. Ito yicõri ñeñaro yigʉ, ĩ ya ʉsi ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñarise
bʉsigʉ yiguĩji ĩ. 36 Riti mʉare gotia yʉ. Dios ĩ waja seniri rʉmʉ rocati mani
bʉsiado bajiroti manire waja senigũ yiguĩji. 37 Mani bʉsi wado bajiroti
waja senigũ yiguĩji Dios. Queno yirã mani ñaja, “Queno yirã ñama ĩna”,
yigʉ yiguĩji Dios manire. Ito yicõri ñeñaro yirãreama, “Seti cʉtirã ñama”,
yigʉ yiguĩji Dios, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Tiyamani mʉ ĩore ãmoa gʉa, yi ĩna senire gaye
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Ito ĩ yija bero, ado bajiro seniĩacã fariseo gaye tʉoĩarã, ito yicõri judio
masa rotirise riasori masa cʉni:
—Riasori masʉ, tiyamani mʉ ĩore ãmoa gʉa, yicã ĩna Jesure.
39 Ito yija ado bajiro ĩnare cʉdiquĩ Jesús:
—Ñeñaro yirã ito yicõri yʉre tʉorũnʉmena cʉni, tiyamani yʉ ĩore
ãmoama ĩna. Ito ĩna yibojarocati ĩnare ĩoado ma yʉ. Jonás ñayorʉ Diore
goti ĩsiri masʉ ĩre rẽtare gaye riti ĩnare goticʉja yʉ. 40 Ado bajiro rẽtayijʉ
Jonásre: Ʉdia rʉmʉ, ʉdia ñami wai jaigʉ totijʉ ñabojayijʉ. Ito bajiroti yʉ cʉni
Masa Rĩjorʉ ñami ʉdia ñami ũmʉa ʉdia rʉmʉ ñagũ yigʉja yʉ sita watojʉ.
41 Nínive cʉto ñayoana Dios ĩ waja seniri rʉmʉ mʉcana tʉdi catirã yirãji.
Tʉdi caticõri, “Mʉare seti ña”, yirã yirãji adi rʉmʉri gãnare. Nínive cʉto
gãna ñayoana Jonás ñayorʉ Dios oca ĩ gotija tʉocõri, ñeñaro ĩna yirisere
jidicãyijarã ĩna. Ito yicõri mama ʉsi wasoayijarã ĩna. Jonás ñayorʉre
ĩna tʉorũnʉjare, tʉdi caticõri, “Mʉare seti ña”, yirã yirãji ĩna adi rʉmʉri
gãnare. Yʉ ado mʉa rãca ñagũ Jonás ñayorʉ rẽto bʉsaro ñasagʉ ña yʉ. Ito
bajibojarocati yʉre tʉorũnʉbea mʉa. 42 Rocajʉ gago ʉjo ñayoro Dios ĩ waja
seniri rʉmʉ mʉcana tʉdi caticoago yigõji iso. Mʉcana tʉdi caticõri adi
rʉmʉri gãnare, “Mʉare seti ña”, yigo yigõji iso. “Salomón queno masigũ
ñayijʉ”, yija tʉocõri, sõjʉ gago wadicõri ĩ tʉ ejayijo iso. Ito bajiri adi rʉmʉri
gãnare, “Mʉare seti ña”, yigo yigõji iso. Yʉ ado mʉa rãca ñagũ Salomón rẽto

bʉsaro ñasagʉ ña yʉ. Ito bajibojarocati yʉre tʉorũnʉbea mʉa, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Masʉre budigocõri mʉcana tʉdi rũmʉ́ ĩ sãjare gaye
(Lc 11.24-26)

43 ’Rũmʉ́ sĩgũre ĩ budija, ide manojʉ tuja ãmogũ ãma ucuguĩji. Ĩ bʉjabeja
ado bajiro tʉoĩagũ yiguĩji: 44 “Yʉ budigoadojʉ tʉdi warʉja yʉre”, yi
tʉoĩaguĩji. Ĩ budigorʉre mʉcana tʉdi ĩ ejaja, queno wi ʉeri mani wi, queno
carari wi robo bajiro ti ejagʉ yiguĩji. 45 Ito bajiro ĩre ti ejacõri jʉa ãmojeno
rũmʉ́a ĩ rẽto bʉsaro ñeñaro yirãre ãmi ejagʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri ĩna ñarocõti
ũmʉgũre sãjarã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna sãjajare bʉto bʉsa ñeñaro yigʉ ñagũ
yiguĩji ũmʉgũ ĩja. Ito bajiroti rẽtaro yiroja adi rʉmʉri gãna ñeñaro yirãre
cʉni, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Jesús ĩ ñarã ado bajiro bajiama, yire gaye
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Jesús masare ĩ bʉsiroca riti ĩ jaco ĩ ocabaji mesa rãca macũjʉ eja
rũgũcã ĩna. Jesure bʉsirona ĩre ji bucõabojacã ĩna. 47 Sĩgũ ĩre jigʉ ado bajiro
yiquĩ ĩ Jesure:
—Mʉ jaco, mʉ ocabaji mesa rãca ado macũjʉ ñama. Mʉ rãca bʉsi ãmoama
ĩna, yiquĩ ĩ Jesure.
48 Ito ĩ yijare ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—¿Ñimo ñati yʉ jaco, ito yicõri noa ñati yʉ ocabajirã? yiquĩ Jesús ĩre.
49 Ito yija gʉa ĩ rãca riasotirãre ticõri:
—Ãna ñama yʉ ñarã, ito yicõri yʉ jacore bajiro bajirã. 50 Noa yʉ Jacʉ
ũmacũjʉ gagʉ ĩ rotiro bajiro yirã, ĩna ñama yʉ ocabajirãre bajiro bajirã, ito
yicõri yʉ jacore bajiro bajirã, yiquĩ Jesús ĩre.

13

Oteri masʉ gaye Jesús ĩ goti masiore oca gaye
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Iti rʉmʉti wire budi wacõri, itajura tʉnima rujicʉ gʉa Jesús rãca. Ito
bajiro yicõri masare riasoquĩ Jesús. 2 Masa jãjarã bʉsa ĩna minijua wadija
ticõri, cumajʉ sãjacõri rujiquĩ Jesús. Masa minijuacãna jajʉjʉ riti tujacã
ĩna. 3 Ito yija goti masiore ocana masare riasoquĩ Jesús.
Ado bajiro riasoquĩ ĩ:
—Sĩgũ wesecajʉ ĩ ya ote ajeri otegʉ wayijʉ ĩ. 4 Weseca ejacõri iti ajerire
ĩ wẽjabateroca, gaje ajeri majʉ quedi queayijʉ. Ito bajiri minia ejacõri itire
ba batecõyijarã. 5-6 Ito yicõri gaje ajeri gũta watojʉ quedi queayijʉ. Queno
sita mañijʉ. Ito bajiri judiboja, yoari mejeti siniacoayijʉ iti ũmacañi jeana,
sita jõrecõri. Ito yicõri ñemari iti manijare siniacoayijʉ iti. 7 Ito yicõri
gaje ajeri jota watojʉ quediyijʉ. Ito bajiri jota mari itire dʉrea sĩacõyijʉ.
8 Gaje ajeriama sita quenaro quedi queayijʉ. Iti judi mʉjacõri queno
rica cʉtiyijʉ. Coria sarari cien ñari ajeri rica cʉtiyijʉ. Gaje sarari setenta
ñaricari, gaje sarari treinta ñaricari rica cʉtiyijʉ. 9 Mʉa gãmo goje cʉtija, yʉ
bʉsirisere tʉo masiña mʉa, yiquĩ Jesús masare.

¿No yija goti masiore ocana masare riasoati mʉ? ĩna yi seniĩare gaye
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Ito bajiro Jesús ĩ yija tʉocõri, ado bajiro seniĩacʉ gʉa ĩ rãca riasotirã:
—¿No yija goti masiore ocana masare riasoati mʉ? yicʉ gʉa ĩre.

11 Ado bajiro gнare cнdiquĩ ĩ:

—“Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, yi gãjerã ĩna tнoĩabitire mнa masiroca yami ĩ. Gãjerãreama ĩna masiroca yibeami Dios. 12 No ĩre tнorũnнgũre jai bнsaro tнo masire gaye jidicãgũ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajiri jai bнsaro masigũ yiguĩji ĩ. No ĩre tнorũnнbicнre jabetacã ĩ tнoĩabojarisere ẽmacõgũ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajiri ñe tнoĩare mano tujagн yiguĩji ĩ. 13 Ito bajiri masare tнo masire ocana ĩnare riasoa yн. Tibojarãti timenare bajiro ñama ĩna. Ito yicõri tнobojarãti tнomenare bajiro ñama ĩna. Ito bajiri Dios ocare tнobojarãti, “Ito bajiro yireoni ñaroja iti”, yi tнoĩa masibeama ĩna. 14 Ito bajiro ĩna bajija Diore goti ĩsiri masн Isaías ñayorн ĩ gotiado bajiroti rẽta. Dios oca gotigн ado bajiro ucayoñi Isaías ñayorн:

Yнre tнobojarãti itire tнo masimena yirãji mнa. Tibojarãti, “Ito bajia”, yi masimena yirãji mнa.

15 Adocãta gãna yн tнoĩaro bajiro ĩna ya нsina yнre tнoĩa ãmobeama ĩna. Tнobojarãti ñeñaro tнo godo weorãji. Ito yicõri tibojarãti bibicãna bajiro bajiama ĩna. Yн ĩobojarise ti ãmobeama. Ĩna ya gãmo gojena tнo ãmobeama ĩna. Ĩna ya нsina tнo masi ãmobeama ĩna. Ito yicõri yнre yisio rotirã ejamena yirãji ĩna, yi gotiami Dios, yi ucayoñi Isaías ñayorн, yiquĩ Jesús gнare.

16 ’Queno wanнrã ña mнa. Yнre ticõri ti masia mнa. Ito yicõri yнre tнocõri tнo masia mнa. 17 Riti mнare gotia yн. Jãjarã Diore goti ĩsiri masa ñayoana, queno yirã ñagoana cнni mнa tirisere ti ãmobojayijarã ĩna. Ito bajibojarocati tibisijarã ĩna. Mнa tнorise cнni tнo ãmobojayijarã. Ito bajibojarocati itire tнobisijarã ĩna, yiquĩ Jesús gнare.

Ado bajiro bajia oteri masн ye, yi Jesús ĩ goti quenore gaye
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 ’“Oteri masн sĩgũ ado bajiro bajiyijн”, yirocн mнare gotibн yн. Ito bajiri adocãta mнare goti rẽtobugн ya yн, mнa queno tнo masitoni. Queno tнoya mнa. 19 “Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, yire gaye oca tнobojarãti, itire queno tнo masimenaji gãjerã. Ĩna ñama ĩ otegн waroca majн quedira ajeri robo bajiro bajirã. Dios oca tнobojarocati ĩna ãcabojaroca yami rũmн́. 20 Coriarã Dios oca tнocõri queno wanнre rãca boca ãmibojarãti yoari mejeti jidicãrãji ĩnaõna. Ĩna ñama gũta watojн sita jõreroacã quedira ajeri robo bajiro bajirã. 21 Queno Dios oca tнo ñiabiticõri, yoari mejeti jidicãrã yirãji ĩna. “Dios ocare yн tнorũnнja ticõri, yн tõbнjaroca yama gãjerã. ¿No yija Dios ocare tнorũnнatibe yн?” yi tнoĩa bojori bнjarã yirãji ĩna. Ito bajiri ĩ ocare jidicãrã yirãji ĩna. 22 Gãjerãma Dios oca tнo ñiabojarãti bнto adi sita gaye tнoĩa нsirioama ĩnaõna. Ĩna ñama jota wato quedira ajeri robo bajiro bajirã. Bнto gajeonire tнoĩa ãmosacõri queno Dios ocare tнo sнyabeama ĩnaõna. Ito bajiri Dios ĩ ãmoro bajiro queno yi masimena yirãji ĩna, ito yicõri ĩre queno moa ĩsimenaji ĩna. 23 Gãjerãma Dios oca tнocõri queno tнo ñiarã yirãji. Ĩna ñama sita quenarisejн quedira ajeri robo bajiro bajirã. Ito bajiri Dios ĩ ãmoro bajiro yirã yirãji ĩna. Ĩna ñarã yirãji cien rica cнtiri sara robo bajiro bajirã. Ito yicõri gãjerã sesenta rica cнtiri sara robo bajiro bajirã, gãjerãma treinta rica cнtiri sara robo bajiro bajirã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gнare.

Ote quenarise wato ta widirise judire oca

24 Mнcana gaje goti masiore ocana masare gotiquĩ Jesús:

—“Ĩre tнorũnнmenare ruyuriogн yiguĩji Dios. Ĩre tнorũnнrãre riti ĩ rotirojн miojugн yiguĩji”, yirocн goti masiore ocana masare gotiquĩ Jesús: “Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, yire oca masare mani riasoja, ado bajiro bajia iti. Tнote mнa. Sĩgũ ĩ ya wesecajн ĩ ya ote ajeri quenarise oteyijн. 25 Ĩ oteja bero ĩ caniroca ĩ ya weseca ejacõri ta widirise oteyijн ĩ wajacн. Ito yicõri wacoayijн ĩ. 26 Ito bajiri ote bнcнa mнja wato ta widirise cнni goayijн. 27 Ito bajija ticõri, ĩ ya moari masa ĩre gotirã wayijarã. Ĩ tн ejacõri ado bajiro yiyijarã ĩna: “¿Gнa нjн ote quenarise riti otebojacati mн? ¿No yija ito bajibojarocati ta widirise wнsari?” yiyijarã ĩna нjнre. 28 Ito ĩna yijare: “Sĩgũ yн wajacн oterн”, yiyijн ĩ ĩnare. Ito ĩ yijare: “¿Adocãta ta widirise gнa wãjagore ãmoati mн?” yi seniĩayijarã ĩna нjнre. 29 “Wãjabeja. Mнa wãjaja, ote rãcati wãjarã yirãji mнa. 30 Adocãta ote rãca cocati bнcнacõjaro maji. Iti rica cнtiroca mнare wãja roticнja yн maji. Ito yicõri itire soeja quenaroja. Ito bero rica ãmicõri rica cũadojн mнare seo roticнja yн”, yiyijн oteri masн ĩ ya moari masare, yi riasoquĩ Jesús masare.

Ado bajiro bajia mostaza ajeri, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Mнcana gaje goti masiore ocana ado bajiro masare gotiquĩ Jesús:

—“Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, yire oca masare mani riasoja, ado bajiro bajia iti. Tнote mнa. Sĩgũ ĩ ya weseca mostaza ajeri oteyijн. 32 Gaje ote ajeri rẽtoro mнtacã bнsa ña iti mostaza ajeri. Ito bajiro mнtacã ñabojaroti bнcнa wato gaje ote yucнri rẽto bнsaro jajocн ñaroja itigн. Jajocн itigн ñajare itigн rнjнrijн minia jibн menirãji ĩna. Itire bajiroti Dios mani Ʉjн ĩ ñaja, gãjerãre goti ãmorãji mani, jãjarã bнsa ĩre masirã ĩna ñatoni, yi riasoquĩ Jesús masare.

Ado bajiro bajia naju wadarise нco, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 13.20-21)

33 Mнcana gaje ado bajiro goti masiore ocana riasoquĩ Jesús:

—“Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, yire oca masare mani riasoja, ado bajiro bajia iti. Tнote mнa. Romio pan menigõ waco нdia coacõ pan menire gaye ãmiyijo iso. Ito yicõri wadarise нco wнoyijo iso. Ito bajiri iso wнoja jairo wadayijн iti. Itire bajiroti bajiro yiroja, “Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, masare mani yi riaso ucuja. Ito bajiri jãjarã bнsa ĩre tнorũnн warã yirãji ĩja, yi riasoquĩ Jesús masare.

Goti masiore ocana Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 4.33-34)

34 Masare riasogн goti masiore ocana riti ĩnare riasoquĩ Jesús. 35 Ito bajiro masare ĩ riasoja Diore goti ĩsiri masн ĩ goticãdo bajiroti rẽtacн. Ado bajiro gotiyoñi ĩ:

Goti masiore ocana riti masare gotigн yiguĩji ĩ. Ito yicõri adi macãrнcũro rujeoroto riojнa gaye masa ĩna masibitire gotigн yiguĩji, yi ucañi Diore goti ĩsiri masн ñayorн yнre tнoĩa yugн, yiquĩ Jesús masare.

Ote quenarise wato ta widirise judire oca, Jesús ĩ goti quenore gaye

36 Ito bajiro masare yi goti tĩocõri, “Wajн”, yiquĩ Jesús. Ito bajiro yicõri wijн maja ejacõri sãja waquĩ Jesús. Wijн sãja ejacõri ado bajiro seniĩacн gнa ĩ rãca riasotirã:

—Ta widirise gaye mн goti quenore ãmoa gнa, yicн gнa Jesure.

37 Ito bajiro gʉa yija, ado bajiro gʉare gotiquĩ Jesús:
—Ote quenarise otegʉ yʉti ña Masa Rĩjorʉ. 38 Ĩ otero ĩ ya weseca bajiro
bajia ado mani ñarojʉ. Ote quenarisere bajiro bajirã ñama masa Diore
tʉorũnʉrã. Ta ñeñarisere bajiro bajirã ñama masa rũmʉ́ ñarã. 39 Ta widirise
ote rudirʉ ĩti ñami rũmʉ́. Ote bʉcʉarijʉ ĩna ãmireoniti ña adi macãrʉcũro
iti jedirijʉ. Ote bʉcʉaroca miorãõnati ñama ángel mesa. 40 Ta widirise
ãmicõri ĩna soeado bajiro bajia macãrʉcũro iti jedirijʉ. 41 Yʉ ña Masa
Rĩjorʉ. Ángel mesare cõagũ yigʉja yʉ, ñajediro ñeñarisere ĩna besecõatoni.
Ñeñaro yirãre cʉni besecõarã yirãji ĩna, Dios ĩ rotirojʉ ĩna ejabe yirona.
42 Ĩnare besecõri jeame ũjʉrojʉ ĩnare cõarã yirãji ĩna. Ito jeame ũjʉrojʉ
ejacõri ñeñaro tõbʉjarã yirãji. Ito bajiri oticõri bʉto tʉoĩa oca jairã yirãji
ĩna. 43 Dios ĩ rotiro bajiro yirã mani Jacʉ ĩ rotirojʉ ejacõri, ũmacañi busuro
bajiro busu ñarã yirãji ĩna. Mʉa gãmo goje cʉtija, yʉ bʉsirisere tʉo masiña
mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.

Dios ĩ rotirojʉ mʉa eja ãmoja ado bajiro tʉoĩaja quena, yi Jesús ĩ riasore gaye

44 ’“Dios ĩ rotirojʉ mʉa eja ãmoja, ñeñaro yirise jidicãcõri ĩre riti
tʉorũnʉrã yirãji mʉa”, yirocʉ ado bajiro riasoquĩ Jesús gʉare: Sĩgũ gãji ye
bʉto waja cʉtirise sita watojʉ ĩ yeyobojare bʉjayijʉ. Itire bʉjacõri mʉcana
itijʉti tʉdi yeyocũ remoyijʉ ĩ. Ito bajiri itire wanʉgũ, ĩ gajeoni cʉtirise
ñarocõti gãjerãre ĩsi jeocõyijʉ ĩ niyeru bʉjarocʉ. Iti niyeru bʉjacõri iti sita
ʉjʉre waja yirocʉ yiyijʉ ĩ. “Sita bʉjacõri sita wato yeyore cʉni bʉjagʉ
yigʉja yʉ”, yirocʉ iti sita ʉjʉre waja yiyijʉ ĩ. Dios gaye quenarise mʉa bʉja
ãmosaja, ĩre riti tʉorũnʉrã yirãji mʉa, yi riasoquĩ Jesús gʉare.

Dios ye quenarise mʉa ãmoja ĩre riti tʉorũnʉ sʉyaja quena, yi Jesús ĩ riasore gaye

45 ’“Dios ĩ rotirojʉ mʉa eja ãmoja, ñeñaro yirise jidicãcõri ĩre riti
tʉorũnʉrã yirãji mʉa”, yirocʉ ado bajiro riasoquĩ Jesús gʉare: Sĩgũ ñaque
bʉto waja cʉtirisere ãmagũ ñayijʉ. Iti ñaque perla wame cʉtirise ñayijʉ.
46 Iti ñaquere bʉto ãmoyijʉ ĩ. Ito bajiri, ĩ gajeoni cʉtirise ñarocõti ĩsi jeocõyijʉ
ĩ, gãjerãre niyeru bʉjarocʉ. Ito yicõri iti ñaquere ãmosacõri waja yirocʉ
yiyijʉ ĩ. Dios gaye quenarise mʉa bʉja ãmoja, ĩre riti tʉorũnʉ sʉyaja quena,
yi riasoquĩ Jesús gʉare.

Wai quenarãre ado bajiro beseama wai jori masa, yi Jesús ĩ gotire gaye

47 ’“Ado bajiro bajia Dios rotirojʉ ĩre tʉorũnʉrãre ĩ miojuri rʉmʉ”, yirocʉ
gʉare riasoquĩ Jesús: Gãjerã wai wayari masa yorigʉ cõacõri wai jeyarore
ãmiyijarã ĩna. 48 Jãjarã wai bʉjacõri jajʉjʉ ĩnare mocũyijarã ĩna. Jajʉjʉ ĩnare
mocũcõri ĩnare beseyijarã ĩna. Quenarãre jibʉjʉ miosãyijarã ĩna. Gãjerã
ñeñarãreama cõa roacõyijarã ĩna. 49 Ito bajiroti bajiro yiroja macãrʉcũro
iti jediri rʉmʉ. Ángel mesa quenarãre beserã yirãji ĩna. 50 Besecõri
ñeñarãreama jeame ũjʉrojʉ cõarã yirãji ĩna. Ito jeame ũjʉrojʉ ejacõri ñeñaro
tõbʉjarã yirãji. Ito bajiri bʉto tʉoĩa oticõri oca jairã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús
gʉare.

Bʉcʉ oca, mame oca Dios gaye bese masirã ña mʉa, yi Jesús ĩ riasore gaye

51 Ito yija ado bajiro seniĩaquĩ Jesús gʉare:
—¿Iti jeyaro mʉare yʉ gotirise tʉo masicʉati mʉa? yiquĩ Jesús.
—Tʉo masia, yicʉ gʉa ĩre.
52 Gʉa ito bajiro yija, ado bajiro cʉdiquĩ ĩ gʉare:

—Mʉa coriarã iti rʉmʉjʉ maji, bʉcʉrã oca riasori masa ñayijarã. Adocãtama yʉ rãca riasotirã ña mʉa. “Ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios”, yire oca yʉ rãca riasoticõri jʉaji masire gaye ña mʉare. Dios oca, bʉcʉ mʉa tʉogore cʉni ña mʉare. Bʉcʉ oca, Dios oca mame cʉni masia mʉa. Ito bajiri gajeoni seorajʉ bʉcʉ gaye mame gaye cʉni bese masirã bajiro bajirã ña mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.

Nazaretjʉ Jesús ĩ ware gaye
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Ito bajiro gʉare goti masiore ocana ĩ gotija bero Jesús rãca wacʉ gʉa
mʉcana. 54 Wacõri ĩ ya sita ejacʉ gʉa. Minijuara wijʉ ejacõri masare
riasoquĩ Jesús. Queno ĩ riasoja tʉocõri, ʉcacã masa. Ĩre tʉocõri ado bajiro
yicã ĩna:

—¿Iti ĩ riasorise nojʉ riasotiyijaribe ãni? ¿Ito yicõri no bajiro tiyamani
gaye ĩoati? 55 Adi sita gagʉ cumu jãi moari masʉ macʉ ñami ãni. Ito yicõri
María macʉti ñami ãni. Santiago, José, Simón, Judas rĩjorʉti ñami ãni. 56 Ito
yicõri ĩ ñarã romia ado mani wato ñama ĩna. ¿No bajiro iti gaye masiati
ãni? yicã ĩna ĩ ya cʉto gãna.

57 Ĩna ya sita gagʉti ĩ ñajare queno ĩre tʉorũnʉbiticã ĩna. Ado bajiro ĩnare
gotiquĩ Jesús:

—Dios oca goti ĩsiri masʉre rũcʉbʉorã yirãji masa. Ito bajibojarocati ĩ
ya sita gãna, ĩ ya wi gãna cʉni ĩre rũcʉbʉomena yirãji, yiquĩ Jesús masare.

58 Ĩ ya sita gãna ĩre ĩna queno tʉorũnʉbejare, jaje tiyamani ĩo jeobitiquĩ
iti cʉtore.

14

Juan idé guri masʉ ĩ godare gaye
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Iti rʉmʉriti Galilea gagʉ ʉjʉ, Herodes wame cʉtigʉ Jesús gaye oca
tʉoyijʉ. 2 Ĩ rãca ñarãre ado bajiro yiyijʉ Herodes, Jesure tʉoĩa wacʉ:

—Juan idé guri masʉti ñaguĩji mʉcana. Godabojagʉti tʉdi catiguĩji. Ito
bajiri tiyamani gaye ĩoguĩji ĩ, yi tʉoĩabojayijʉ Herodes.

3-4 Ĩ Herodes ĩ ocabaji Felipe manojore ẽmayijʉ. Iso ñayijo Herodías
wame cʉtigo. Ado bajiro yiyijʉ Juan Herodesre:

—Isore manojo cʉtibitirʉja mʉre, yibojayijʉ Juan Herodesre. Ĩre tʉo
ãmobisijʉ ĩ. Ito bajiri Juanre tubia rotiyijʉ Herodes. Ito yicõri come misina
ĩre sia rotiyijʉ ĩ.

5 Juanre sĩa ãmobojayijʉ Herodes. “Diore goti ĩsiri masʉ ñami Juan”, masa
ĩna yi rũcʉbʉoja tʉocõri, güiyijʉ ĩ. Ito bajiri Juanre sĩa rotibisijʉ Herodes.
6 Herodes ĩ joeara rodo gãni bia ejayijʉ. Ito bajiri masare oca cõayijʉ ĩ, ĩna
basa titoni. Iti rʉmʉ rujarʉmʉ Herodías maco masa riojo basayijo. Iso
basaja ticõri, bʉto wanʉyijʉ Herodes. 7 Ito bajiri: “No ãmorise mʉ senija,
yiro roboti mʉre jidicãcʉja yʉ”, yiyijʉ Herodes isore. 8 Ito bajiro ĩ yija
tʉocõri, “¿No bajiro ãmoati cana mʉ?” yigo wayijo iso jacore. Jaco iso
gotija tʉocõri, ado bajiro yiyijo iso Herodesre:

—Juan idé guri masʉ ya rijoga jatacõri somotẽrojʉ jeocõri ĩsiña yʉre,
yiyijo iso Herodesre.

9 Ito bajiro iso yija tʉocõri, bojori bʉjayijʉ Herodes. Masa ĩna tʉoro riojo,
“Yiro bajiroti mʉre ĩsicʉja yʉ”, ĩ yire ñajare, ito bajiroti rotiyijʉ ĩ ya moari
masare. 10 “Tubiara wijʉ Juanre rijoga jata ãmitẽña”, yiyijʉ Herodes ĩ

ya moari masare. 11 Ĩ ya rijoga jata ãmicõri somotẽrojн jeocõri mamore
ĩsiyijarã ĩna. Ito yicõri isojн jacore rẽto ĩsiyijo ĩja.
12 Iti oca tнocõri Juan rãca riasotiana masa ejayijarã. Ito yicõri ĩ ya rujн
ãmi wacõri yujeyijarã. Ito bajiro ĩna yija bero Jesure gotirã gнa tн ejacã
ĩna.

Cinco mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Juan idé guri masнre ĩna sĩare tнocõri bojori bнjaquĩ Jesús. Ito bajiri
cuma sãjacõri ricati waquĩ ĩ. Ito bajiro Jesús ĩ waja masicã masa. Gãjerã
boejнna Jesure sнya wacã. 14 Majado ejacõri Jesús ĩ tija masa jãjarã
ñayijarã. Ito bajiri ĩnare ti maiyijн ĩ. Cõrãre ĩna ãmi ejaro bajiroti ĩnare yisio
ĩsiyijн Jesús. 15 Iti rãioja ticõri, gнa ĩ rãca riasotirã ĩ tнjнa wacн. Ĩ tн ejacõri
ado bajiro yicн gнa:
—Ñamijн ña ĩja. Queno masa mama adojн. “Wasa”, yiya masare cнtorijн
bare ĩna waja yi masitoni, yibojacн gнa Jesure.
16 —Itojн ware ma ĩnare. Mнati bare ecaya ĩnare, yiquĩ Jesús gнare.
17 —Bare ma gнare. Naju riti co dнjamocõacã ña gнare. Ito yicõri wai
jн̃arãti ñama gнare, yicн gнa Jesure.
18 —Adojнa yнre ãmi waya maji, yiquĩ Jesús gнare.
19 Itire boca ãmicõri ta quenarise joe masare ruji rotiquĩ Jesús. Ito yicõri
naju co dнjamocõ ñarisere ito yicõri wai jн̃arã ñarãre ãmi rнcoquĩ Jesús.
Itire rнcocõri ũmacн̃jн ti mнoquĩ Jesús. Ito ti mнocõri, “Queno ya Cнna
mн”, yiquĩ ĩ. Itire igajea batocõri gнare ĩsiquĩ Jesús. Ito ĩ yija bero gнajн
masare batocн ĩja. 20 Masa ñarocõti ba jedicã itire. Ito yicõri sĩgн̃ rнyabeto
yaji quenaro riti tujacã ĩna. Ĩna ba rнarise jнa gнbojeno jibнri dajacн gнa.
21 Gнa itire bagoana cinco mil ũmнa ñacн gнa. Romiare ito yicõri rĩacare
cнni cõĩabiticн gнa.

Ide joe Jesús ĩ ware gaye
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Cumajн gнare sãja rotiquĩ Jesús ĩ riojнa gнa jẽa watoni. Gнa waroca
riti masare ware gotiñi Jesús. 23 Masare ware goti tĩogн̃ tнriajн mнja wañi
Jesús. Itojн sĩgн̃ti mнja ejacõri ĩ Jacнre bнsiñi ĩ. Rãio jedija bero itojн ĩ sĩgн̃ti
ñañi Jesús maji. 24 Itajura gнdareco tнjacн gнa. Ito gнa tнjaroca jacũtucн
gнare, mino bнto iti wẽajare. 25 Busu mнja wadiroca Jesús gнa tн ejaquĩ
ide joena wadicõri. 26 Ide joe ĩ wadija нcacн gнa. Ito bajija ticõri:
—Wнjo cнtiro ya, yi awasãcн gнa.
27 —Oca sẽoña, güibesa yнti ña, yiquĩ Jesús gнare.
28 Ito ĩ yija tнocõri, gнa rãca gagн Pedro ado bajiro bнsiquĩ ĩre:
—Yн Ʊjн, mнti mн ñajama, ide joe yн mн tн waroca yiya yнre, yiquĩ Pedro
Jesure.
29 Ĩ ito yijare:
—Wadite mн, yiquĩ Jesús ĩre.
Ito ĩ yija tнo, wãgãcõri ide joe wasнoquĩ Pedro Jesús tн ejagн wacн.
30 Bнto mino iti wẽaja tнocõri, itire güiquĩ Pedro. Ito bajiri jacũrisena ruja
wasнoquĩ Pedro:
—Yн Ʊjн yнre masoña mн, yi awasãquĩ Pedro.
31 Ito ĩ yirocati Pedro ya ãmojн ñiacõri ado bajiro yiquĩ Jesús ĩre:
—Queno yнre tнorũnнsabea mн. “Ide joe yн waroca yami Jesús”, ¿yi
tнoĩa jidicãri mн? yiquĩ Jesús Pedrore.

32 Cumajн Jesús rãca ĩna mнja sãjarocati mino wẽata rojocoacн. 33 Gнa
cumajн ñacãnama Jesús riojo rijomunigãna ñini rũjũcн, ĩre rũcнbнorã:
—Riti Dios Macн ña mн, yicн gнa Jesure.

Genesaret sita gãnare Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 6.53-56)

34 Ito jẽa wacõri Genesaret wame cнtiri sitajн ejacн gнa. 35 Iti cнto gãna
Jesús ĩ ejaja tнo masicõri, masa jeyarore oca batoñi. Ito bajiri masa ñarise
cнtirãre ãmi ejacã Jesús tн. 36 "Mн ya yutabuju tнnima gнare moaĩa rotiya",
yicã masa Jesure. No moaĩarãcõti cati quenarã tujacã mнcana.

15

Ñeñaro tнoĩacõri ñeñarise yama masa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 7.1-23)

1 Ito ĩna yiroca fariseo gaye tнoĩarã ito yicõri judio masa rotirise riasori
masa cнni ejacã Jesús tн. Jerusaléna wadiana ñacã ĩna. Jesús tн ejacõri ado
bajiro seniĩacã ĩna:
2 —¿No yija bнcнrã ĩna yisotire bajiro yiro robo cнdibeati mн rãca
riasotirã? Mн rãca riasotirã ĩna baroto riojнa ãmo coebeama ĩna. Bнcнrã
ĩna rotiado bajiro yiro robo yibeama ĩna, yicã ĩna Jesure.
3 Ito bajiro ĩna yijare, ado bajiro ĩnare cнdiquĩ Jesús:
—Bнcнrã masa ĩna rotirejнa cнdirona Dios ĩ rotirisejнare cнdibea mнa.
4 Ado bajiro rotia Dios oca: "Mн jacн, mн jacore cнni queno rũcнbнoya
mн. No ĩ jaco, ĩ jacнre cнni ñeñaro bнsitugн godacoajaro", yi rotia Dios
oca. 5 Mнama ricati bajiro rotia. Ado bajirojнa rotia mнa: "No, 'Jeyaro
gajeoni yн rнcorise Diore yн ĩsiroti riti ña. Ito bajiri yн jacнsabatiare
ejabнa masibea yн', ĩ yija, ĩ jacнsabatiare ejabнabeja quena", yi tнoĩa
rotiboja mнa. 6 Ito bajiro mнa yija, bнcнrã masa ĩna rotirisejнa cнdirona,
Dios ĩ rotirisejнare cнdibea mнa. Ito bajiro mнa yija, "Ñe waja ma Dios
oca", yirã bajiro ya mнa. Ĩ ocare jidicãrã ña mнa. 7 Mнa yiro bajiro yirã
meje ña mнa. Diore goti ĩsiri masн Isaías ñayorн mнare tнoĩa wacн queno
ucañi ĩ. Ado bajiro ucañi ĩ:
8 Mнa ya risena riti yнre rũcнbнoboja mнa. Ito bajibojarocati mнa ya
нsina sõjн bajiro tнoĩa mнa. Yнre rũcнbнobea mнa.
9 Minijuacõri yнre mнa rũcнbнobojaja, bнrãti ya mнa. Mнa riasorise masa
ĩna tнoĩa rujeore ña iti. Itireti, "Dios ĩ rotire ña", yiboja mнa. Dios ĩ
gotirise tнoĩa wacн ito bajiro ucañi Isaías ñayorн, yi gotiquĩ Jesús.
10 Ito ĩ yija bero masare jicõri ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:
—Yнre tнocõri queno tнo masiña mнa. 11 Mani ba sãrise meje mani
ñeñaro yiroca yiroja iti. Ñeñaro tнoĩacõri mani bнsirise, iti ña mani ñeñaro
yiroca yirise, yiquĩ Jesús masare.
12 Ito yija gнa ĩ rãca riasotirã ĩ tн minijuacõri ado bajiro yicн gнa ĩre:
—Ito bajiro masare mн gotija tнocõri, fariseo gaye tнoĩarã tнo
bнjatomenaji ĩna, yicн gнa Jesure.
13 Ito bajiro gнa yija, ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Dise rocati judire ĩ otere meje iti ñaja, ñe rãcati wãjacõagũ yiguĩji iti
ote wese нjн. Ito bajiroti yigн yiguĩji yн Jacн cнni. Gaje oca ñasarise mejeti
ricati bajiro ĩna riasobojaja iti jedi waroca yigн yiguĩji yн Jacн. 14 Dios
ocare riasomena ĩna ñajare, ĩnare tнorũnнbeja. Ĩna ñama cajea mana gãjerã
cajea manare tũa wabojarã robo bajiro bajirã. Sĩgũ cajea macн gãji cajea

macнre ĩ tũa wabojaja, goje ñaro ĩna ejaja, jũarãjнti quedi sãjacoarã yirãji, yiquĩ Jesús gнare.
15 Ĩ ito yija ado bajiro seniĩaquĩ Pedro Jesure:
—Iti riasore oca gaye queno gнare goti rẽtobuya, yiquĩ Pedro Jesure.
16 —¿Tнo masibeati mнa cнni? 17 Mani ba sãrise jeragajн waro yiroja iti. Ito bero rẽta budiro yiroja iti. ¿Itire queno tнo masibeati mнa? 18 Mani ya нsina tнoĩacõri risena bнsia mani. Iti ña mani ñeñaro yiroca yirise. 19 Ĩna ya нsina tнoĩacõri ñeñaro yama masa. Tite mнa. Gãjerãre sĩama ĩna. Manojo cнtirã ñabojarãti gãjerã romiare ajeama. Jeyaro ĩna tнoĩaro bajiroti romia rãca ñeñaro ajeama ĩna. Riniama ĩna. Socama ĩna. Rocati oca gotiama ĩna. Ito bajiro yama masa. 20 Ito bajiro ñeñarise tнoĩacõri iti ña masa ĩna ñeñaro yiroca yirise. Mani baroto riojнa mani ãmo coebeja, bнcнrã ĩna rotiro bajiro mani yibeja iti gaye meje ña mani ñeñaro yiroca yirise. Ñeñaro tнoĩacõri ñeñaro ya mani. Iti ña mani ñeñaro yiroca yirise, yiquĩ Jesús gнare.

Gaje maso Jesure iso tнorũnн sнyare gaye
(Mr 7.24-30)

21 Ito bajiro ĩ yija bero itijнna, wacн gнa Jesús rãca. Ito wacõri Tiro ito yicõri Sidón wame cнtiri cнtorijн ejacн gнa. 22 Ito gнa ejaja bero sĩgõ Canaán gago itijн ñaro Jesús tнjнa awasã wadicõ:
—Yн Ujн David ñayorн janami ña mн. Yнre ti maiña. Yн maco rũmú sãñagõ ñamo. Ito bajiri bнto ñeñaro tõbнjamo iso, yi goticõ iso Jesure.
23 Ito bajiro iso yibojarocati isore cнdibitiquĩ Jesús. Ito bajiri ĩ rãca riasotirã gнa ado bajiro roticн Jesure:
—Isore wa rotiya. Usirioro gнare awasã sнyamo, yibojacн gнa Jesure.
24 Ito bajiro gнa yija ado bajiro yiquĩ gнare:
—Oveja wisanare bajiro bajirã ñama judio masa. Ito bajiri ĩnare yнre cũquĩ Dios, yiquĩ Jesús.
25 Ito bajiro ĩ yiroca ĩ riojo wacõri rijomunigãna ñini rũjũcõ romio:
—Yн Ujн yнre ejabнaya, yicõ iso Jesure.
26 Ito bajiro iso yibojarocati ado bajiro yiquĩ Jesús isore:
—Judio masa riojнajн gãjerãre yн ejabнaja, no masia ma yнre. Ito bajiro yн yija, rĩacare naju ẽmacõri yaiare ecado bajiro bajia, yiquĩ Jesús isore.
27 —Riti ya yн Ujн. Ĩna нjarã ba bate queorise bacã yaia. Yн gaje maso ñabojarocati mн ñarã bero yнre jabeto mн ejabнaja quena ñaro yiroja yнre, yicõ iso Jesure.
28 Ito bajiro iso yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús isore:
—Mн romio queno yнre tнorũnнgõ ña mн. Ito bajiri mн ãmoro bajiroti bajiro yiroja iti, yiquĩ Jesús.
Ito bajiro ĩ yirocati iso maco tujacoacõ.

Jãjarã ñarise cнtirãre Jesús ĩ yisiore gaye

29 Ito yija bero Galilea wame cнtirita tнnima wacн gнa. Itojн ejacõri tнriajн mнja wacн gнa. Itojн gнa joejearoca rujiquĩ Jesús. 30 Jãjarã masa ejacã Jesús ĩ rujirojн. Wa masimena, cajea mana, bнsimena, ruduana, ito yicõri jãjarã cõrãre ãmi ejacã ĩna Jesús tнjн. Ĩ tн ĩna ãmi ejaroca ĩnare yisioquĩ Jesús. 31 Bнsimena bнsicã. Ruduana wacã. Cajea mana ticã. Rujн ñeñarã quenari rujн, rujн cнticã. Ito bajija ticõri, ti нcacã masa. Ito bajiri Diore wanн rũcнbнosнocã ĩna. "Judio masa ĩna rũcнbнorн Dios ĩ ñami quenagũ", yi rũcнbнocã masa.

Cuatro mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mr 8.1-10)

32 Ito yija gʉa ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiquĩ ĩ:
—Ado gãnare ti bʉjatobea yʉ. Ʉdia rʉmʉ tʉja ĩja, adocãta yʉ rãca ĩna ñaroca. Ito bajiri queno bare ma ĩnare. Ĩna babetoti ĩna ya wirijʉ wa roti ãmobea yʉ. Ĩnare yʉ wa rotija majʉ boga quedirã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gʉare.
33 Gʉajʉa ado bajiro yicʉ ĩre:
—Ado masa manojʉ no bajiro masa tĩjaro bare bʉja masia ma, yicʉ gʉa Jesure.
34 —¿Nocõ jaje naju rʉcoati mʉa? yiquĩ Jesús gʉare.
—Jʉa ãmojeno naju ña gʉare, ito yicõri wai jabetacã ña, yicʉ gʉa ĩre.
35 Ito yija masare jacajʉ ruji rotiquĩ Jesús. 36 Ĩ ya ãmona naju jʉa ãmojeno ñarisere ito yicõri wai rãca ãmi rʉcocõri, "Queno ya Cʉna mʉ", yiquĩ ĩ Diore. Ito ĩ yija bero gʉa ĩ rãca riasotirãre ĩsiquĩ masare gʉa batotoni. 37 Masare batocʉ gʉa. Ĩna jeyaro bacã. Ito bajiri sĩgʉ̃ rʉyabeto yaji quenaro ñacã ĩna. Ĩna baja bero jʉa ãmojeno jibʉri gʉa ba rʉarise dajocʉ gʉa. 38 Gʉa itire bagoana cuatro mil ʉ̃mʉa ñacʉ gʉa. Romiare ito yicõri rĩacare cʉni cõĩabiticʉ gʉa. 39 Ito bero masare ware gotiquĩ Jesús. Ito bajiri cumana Magadán wame cʉtiri sitajʉ wacʉ gʉa.

16

Tiyamani ĩoña gʉare, ĩna yire gaye
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Fariseo gaye tʉoĩarã ito yicõri saduceo gaye tʉoĩarã cʉni Jesure tirona ejacã ĩna. " 'Riti Dios ĩ cõarʉ ña mʉ', gʉa yi masitoni ʉ̃macʉ̃jʉ gaye tiyamani ĩoña gʉare", yi ejabojacã ĩna.
2 Ito ĩna yibojarocati ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Rãiocʉ̃ro ʉ̃macʉ̃jʉ iti sʉ̃aja ticõri, "Quenari rʉmʉ ñari seyoa", ya mʉa.
3 Busuri jĩjʉ iti sʉ̃aja mʉa tija, wajʉ bueri rãca iti ñaja. "Adi rʉmʉ quenado ma", ya mʉa. Ʉ̃macʉ̃jʉ ticõri, "Ito bajiro rẽtaro ya adi rʉmʉ", yi masia mʉa. Ito bajibojarocati adi rʉmʉ rẽtarise gaye, "Ito bajiro bajiro wado ya", yi masibea mʉa. 4 Ñeñaro yirã ña mʉa ito yicõri yʉre tʉorʉ̃nʉmena. Tiyamani ĩore yʉre seniboja mʉa. Ito bajiro mʉa yibojarocati jʉaji tiyamani mʉare ĩobicʉja yʉ. Jonás ñayorʉre tiyamani rẽtare gaye riti mʉare goticʉja yʉ, yiquĩ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.
Ito bajiro Jesús ĩ yija bero ĩnare wagocʉ gʉa.

Fariseo gaye tʉoĩarã ya naju wadare gaye
(Mr 8.14-21)

5 Itajura gaje dʉjajʉ jẽa ejacõri, "Mani baroti naju ãcabojacoayija mani", yicʉ gʉa. 6 Ito yija Jesús ado bajiro gʉare gotiquĩ:
—Fariseo gaye tʉoĩarã, saduceo gaye tʉoĩarã ĩna ya naju wadarise ʉco gaye queno tʉo masiña mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.
7 Jesús ito bajiro ĩ yija gʉamasiti gãmeri tʉoĩa bʉsicʉ gʉa:
—Mani naju ãcabojajare ito bajiro bʉsiami Jesús, yi tʉoĩabojacʉ gʉa.
8 Ito bajiro gʉa tʉoĩabojaja tʉo masicõri, ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—¿No yija, "Naju ma manire", yati mʉa? Queno yʉre tʉorʉ̃nʉbea mʉa.
9 Queno tʉo masibea maji mʉa. Canʉ bʉsati co dʉjamocõ naju ñarisere co dʉjamocõ mil masa ñarãre eca jeocʉ yʉ. Ĩnare yʉ eca jeoja bero jaje

jibʉri dajocʉ mʉa. ¿Itire ãcabojati mʉa? 10 Ito bero canʉ bʉsati mʉcana
jʉa ãmojeno naju ñarisere jʉaria mil masa ñarãre eca jeocʉ yʉ. Ĩna masare
yʉ eca jeoja bero jaje jibʉri dajocʉ mʉa rʉyarise. ¿Itire ãcabojacoati mʉa?
11 ¿No yija queno tʉoĩa masibeati mʉa maji? Jĩjʉ, “Fariseo gaye tʉoĩarã,
saduceo gaye tʉoĩarã ĩna ya naju wadarise ʉco gaye queno tʉo masiña”,
yʉ yija, naju gayere meje bʉsibʉ yʉ, yiquĩ Jesús gʉare.
12 Ito ĩ yijare tʉo masicʉ gʉa. “ ‘Fariseo gaye tʉoĩarã, saduceo gaye
tʉoĩarã naju wadarise ʉco gayere tʉoĩarã ya mʉa’, gʉare ĩ yija, ‘Ĩna
riasorisere queno tʉoĩa masiña mʉa’, yireonire gʉare gotiyijari Jesús”, yi
tʉoĩacʉ gʉa ĩja.

Cristo Dios ĩ cõarʉ ña mʉ, yi Pedro ĩ goti quenore gaye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Mʉcana ito sõjʉa wacõri, Cesarea Filipo wame cʉtiri cʉto tʉ ejacʉ gʉa
Jesús rãca. Itojʉ ejacõri ado bajiro gʉare seniĩaquĩ Jesús:
—Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. ¿Yʉre masa ĩna bʉsija, no bajiro yati ĩna? yiquĩ
Jesús gʉare.
14 Ado bajiro cʉdicʉ gʉa ĩre:
—Coriarã ĩna bʉsija, “Juan idé guri masʉ ñami”, yama ĩna mʉre.
Gãjerãma, “Elías ñami”, yama ĩna. Gãjerãma, “Jeremías ñami”, yama ĩna.
Gãjerãma, “Diore goti ĩsiri masʉ ñaguĩji gajea”, yama ĩna mʉre, yicʉ gʉa
Jesure.
15 —¿Mʉama ñimʉ ñami yati mʉa yʉre? yiquĩ Jesús gʉare.
16 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Simón Pedro:
—Mʉti ña Cristo Dios ĩ cõarʉ. Dios catitĩñagʉ̃ Macʉ ña mʉ, ya yʉ mʉre,
yiquĩ Simón Pedro Jesure.
17 —Riti ya Simón, Jonás macʉ mʉ. Ito bajiro mʉ bʉsija wanʉ quenagʉ̃
ña mʉ. Itire mʉ bʉsija, masare tʉocõri meje bʉsia mʉ. Itire mʉ bʉsija,
ũmacʉ̃jʉ gagʉ yʉ Jacʉre tʉocõri bʉsia mʉ. 18 Ado bajiro mʉre gotia yʉ. Iti
mʉ wame ña Pedro, “gʉ̃tagã”, yireoni ña iti Pedro. Riti ña mʉ bʉsirise.
Iti oca mʉ bʉsirise jedibetoja. Gʉ̃tagã bʉtirica robo bajiro bajirise ña iti
mʉ bʉsirise. Iti oca tʉocõri yʉre tʉorʉ̃nʉrã yirãji mʉ bero gãna. Ito bajiri
yʉ ñarã, ñarã yirãji ĩna. Yʉre ĩna tʉorʉ̃nʉjare godana ʉjʉ ĩnare rẽtocʉ̃bicʉ
yiguĩji. Godabojarãti mʉcana tʉdi catirã yirãji ĩna. 19 Ado bajiro mʉre
gotia Pedro yʉ. Soje janado rʉcogʉre bajiro mʉre cũgʉ̃ yigʉja yʉ. Ito
bajiri, “Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios”, yire oca masa ĩna
tʉo masiroca yigʉ yigʉja mʉ. Ito bajiro mʉre cũgʉ̃ yigʉja yʉ. Adi sitajʉ mʉ
rẽorise, ũmacʉ̃jʉ itojʉ cʉni rẽore ñaro yiroja. Adi sitajʉ, “Ito bajiroti yiya”,
mʉ yija, ũmacʉ̃jʉ cʉni ito bajiroti yire ñaro yiroja, yiquĩ Jesús Pedrore.
20 Ito bajiro Pedrore ĩ yija bero ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare: “Ĩti ñami
Cristo Dios ĩ cõarʉ, yi masare goti batobesa mʉa”, yiquĩ Jesús gʉare.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

21 Ito ĩ yija bero itijʉnati gʉare goti rẽtobuquĩ Jesús:
—Jerusalénjʉ ware ña yʉre. Itojʉ yʉ ejaroca bʉcʉrã, paia ʉjarã ito yicõri
judio masa rotirise riasori masa cʉni quenabeto yʉ tõbʉjaroca yirã yirãji
ĩna. Itojʉ yʉre sĩarã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ʉdia rʉmʉ beroti yʉ
catiroca yigʉ yiguĩji Dios mʉcana, yiquĩ Jesús gʉare. 22 Ĩ ito yija tʉocõri,
ricati bʉsa camotadi rʉ̃gʉ̃cõri, oca sẽoro ĩre bʉsisʉobojaquĩ Pedro:

—Yн Ʊjн ito bajiro mнre rẽtare ãmobiquĩji Dios. Ito bajiro mнre rẽtabeto yiroja, yiquĩ Pedro Jesure.

23 Ito ĩ yija tнocõri, jнda rũgũcõri, ado bajiro bнsiquĩ Jesús Pedrore:

—Rũmúa нjн Satanásre moa ĩsia mн. Yнre camotadiya mн. Dios ĩ ãmoro bajiro yн yija, yнre camota codea mн. Dios bajiro meje tнoĩa mн. Masa ĩna tнoĩaro bajiro tнoĩa mн cнni, yiquĩ Jesús Pedrore.

24 Ito ĩ yija bero ado bajiro yiquĩ Jesús gнare ĩ rãca riasotirãre:

—Sĩgũ yнre ĩ sнya ãmoja, ĩ ye ñaroti tнoĩabiticõri yнjнare tнo mai sнyagн yiguĩji. Yucнtẽo gajagнre bajiro tõbнjabojagнti yнre riti sнyagн yiguĩji ĩ. 25 No ĩ catirise maibojagнti godagн yiguĩji. Ito bajibojarocati yнre tнorũnнgũ, yн oca ĩ gotija tнo junisinicõri ĩna sĩagũama catitĩñare gaye bнjagн yiguĩji. 26 Sĩgũ adi macãrнcũrojн gajeoni jeyaro ĩ bнjabojaja, ĩ ya нsi jeame ũjнrojн iti waja, ĩ ya gajeoni ĩ bнjabojare ñe waja ma. Ñe mani ya нsi rẽto bнsaro waja cнtirise manoja. Catirãjнti Dios rãca mani oca quenobeja, mani godaja bero ĩ rãca oca queno masimenaji ĩja. 27 Yн Masa Rĩjorн ñacõri, yн Jacн Dios ĩ busurisena tнdi ejagн yigнja yн. Ito yicõri ĩ tн gãna ángel mesa rãca ejagн yigнja yн. Tнdi ejacõri masa ĩna yigoado bajiroti waja senigũ yigнja yн. 28 Riti mнare gotia yн. Mнa coriarã adijн ñarã mнa godaroto riojнa, ĩre tнorũnнrãre Masa Rĩjorн ĩ mioju ejaroca tirã yirãji mнa. Ĩti ña yн Masa Rĩjorн, yiquĩ Jesús gнare.

17

Ĩna tiro riojo Jesús ĩ godo wedire gaye
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Co ãmojeno ũmнari bero Pedro, Santiago, ĩ ocabaji Juanre cнni ũmari tнria joejн ĩnare ãmi waquĩ Jesús. 2 Itojн ĩna ejaroca ĩna riojo Jesús ĩ ya rio gajero bajiro godo wediyijн. Ʊmнa gagн ũmacañire bajiro yoyijн ĩ ya rio. Ito yicõri ĩ ya yutabuju bнto boticõri yoyijн. 3 Ĩna tiroca Moisés ñayorн, Elías ñayorн rãca Jesús tн goaĩoyijarã. Ito bajicõri Jesús rãca ĩna gãmeri bнsija, tiyijarã ĩna. 4 Ito bajija ticõri, ado bajiro yiyijн Pedro Jesure:

—Yн Ʊjн adojн mani ñaja quenasacõa. Mнa ãmoja mнare yiari wi meni ĩsirнja gнa. Mнre co wi, Elíasre co wi, Moisésre co wi meni ĩsirнja gнa, yiyijн Pedro Jesure.

5 Ito bajiro Pedro ĩ bнsibojaroca riti ide bueri bнto yorise ĩnare gũma rũgũyijн. Iti ide bueri watonati oca ruyuyijн:

—Ãniti ñami yн Macн, yн maigũ. Ĩre bнto wanнa yн. Ĩre queno tнoya mнa, yire oca ruyuyijн.

6 Iti oca tнocõri bнto güiyijarã ĩna. Ito bajiri bнto güirã ĩna ya rio sitajн muqueayijarã ĩna. 7 Ito bajiro ĩna bajija ticõri, ĩna tн wacõri ĩnare moaĩayijн Jesús. Ĩnare moaĩacõri ado bajiro yiyijн ĩ:

—Wнmнña. Güibesa mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

8 Ito ĩna ti mнoja, gãjerãre tibisijarã ĩna. Jesús sĩgũti ĩ ñaja tiyijarã ĩna ĩja.

9 Iti tнria ĩna roja waroca ado bajiro ĩnare gotiyijн Jesús:

—Janeti mнa tirise masare goti batobeja maji. Yн ña Masa Rĩjorн. Yнre sĩarã yirãji masa. Yнre ĩna sĩabojarocati tнdi catigн yigнja yн. Yн mнcana tнdi catiroto riojнa, jĩjн mнa tigorise gãjerãre goti batobeja mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

10 Ito yija ado bajiro Jesure seniĩayijarã ĩna:

—¿No yija judio masa rotirise riasori masa, “Elíasjʉa ejasʉogʉ yiguĩji”, yicati ĩna? yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
11 Ito yija ado bajiro ĩnare cʉdiyijʉ Jesús:
—Riti yiñi judio masa rotirise riasori masa. “Elíasjʉa ejasʉogʉ yiguĩji. Ejacõri jeyaro quenogʉ̃ yiguĩji ĩ”, ĩna yija riti gotiñi. 12 Ito bajiro ĩna gotibojarocati Elías ĩ ejaja ĩre ti masibisĩ masa. Riti mʉare gotia yʉ. Elías ejacãñi. Ĩ ejaja ĩre ti masibisĩ masa. Ĩna ãmoro bajiroti yiñi masa ĩre. Ito bajiroti yʉ Masa Rĩjorʉre, tõbʉjaroca yirã yirãji masa yiyijʉ Jesús ĩnare.
13 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, “Juan idé guri masʉre bʉsiami ãni”, yi tʉo masiyijarã ĩna Pedro mesa.

Rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃re rʉ̃mʉ́re Jesús ĩ bucõare gaye
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Roja wadicõri gʉa tʉ ejacã ĩna mʉcana. Jãjarã masa ñacã gʉa rãca. Jesús ĩ tʉdi ejaja ticõri, ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũquĩ sĩgʉ̃. Ito yicõri ado bajiro yiquĩ ĩ Jesure.
15 —Yʉ Ʉjʉ yʉ macʉre ti maiña mʉ. Ñama cõre cõsotiami ĩ. Ito bajiri ruje tõbʉjasotiami ĩ. Biyaro ʉsi jedi quedisotiami yʉ macʉ. Coji rʉyabeto jeame ʉ̃jʉrojʉ ʉsi jedi quedisotiami ĩ. Ito yicõri riacajʉ cʉni ʉsi jedi quedisotiami. 16 Mʉ rãca riasotirã tʉjʉ ĩre ãmi ejabojabʉ yʉ. Ĩre yisio masibeama ĩna, yiquĩ ĩ Jesure.
17 Ito ĩ yija ado bajiro yiquĩ Jesús masare:
—Queno yʉre tʉorũnʉbea mʉa maji. Masa ñeñaro yirãre bajiro bajia mʉa maji. ¿Nocõ yoari mʉa rãca ñagʉ̃ yigʉjada yʉ maji? ¿Nocõ yoari yugʉ yigʉjada yʉ, mʉa masitoni? Adojʉa ãmi waya, ʉsi jedi quedisotigʉre, yiquĩ Jesús gʉare.
18 Ʉsi jedi quedisotigʉ ĩ ejaja ticõri, rʉ̃mʉ́re budi rotiquĩ Jesús. Rʉ̃mʉ́ ĩ budirocati, cati quenagʉ̃ ñacõaquĩ macʉacã mʉcana.
19 Ito yija bero ricati Jesús rãca bʉsicʉ gʉa mʉcana:
—¿No yija rʉ̃mʉ́re bucõa masibiti gʉa? yicʉ gʉa Jesure.
20 —Yʉre queno tʉorũnʉbiticõri rʉ̃mʉ́re bucõa masibea mʉa maji. Riti mʉare gotia yʉ. Jabetacã yʉre mʉa tʉorũnʉja, jaibiti aje mostaza aje robo bajiro yʉre mʉa tʉorũnʉja, mʉa rotiro bajiroti bajiroja. I tʉriare, “Gajerojʉ cʉní rʉ̃gʉ̃ña”, mʉa yija, mʉa rotiro bajiroti bajiroja iti. Ñejʉa mʉa yi masibiti mano yiroja, queno yʉre mʉa tʉorũnʉja. 21 Ito bajiro masare ĩna rʉ̃mʉ́a sãñaja, bamena riti Diore mʉa senija, rʉ̃mʉ́are bucõa masirãji mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.

Yʉre sĩarã yirãji, mʉcana Jesús ĩ tʉdi gotire gaye
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Galilea sitajʉ cojʉ gʉa waroca ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—Masa Rĩjorʉ ña yʉ. Yʉre ĩna ñiatoni gotigʉ yiguĩji sĩgʉ̃. 23 Yʉre ñiacõri sĩarã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ʉdia rʉmʉ beroti yʉ catiroca yigʉ yiguĩji Dios, yiquĩ Jesús gʉare. Ito bajiri iti tʉocõri bʉto bojori bʉjacʉ gʉa.

Dios ya wi ñaroti ĩna waja yire gaye

24 Ito yija bero Capernaum wame cʉtiri cʉto ejacʉ gʉa Jesús rãca. Itojʉ gʉa ñaroca minijuara wi coderã waja seniri masa Pedrore oca seniĩarona ejayijarã. Ĩ tʉ ejacõri ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:
—¿Mʉre riasogʉ Dios ya wi waja yibeati ĩ? yi seniĩayijarã ĩna Pedrore.
25 —Waja yigʉ yiguĩji, yi cʉdiyijʉ Pedro.

Jesure bнsirocн wijн ĩ sãjaroca, Jesujнa ado bajiro ĩre bнsigoquĩ:
—¿No bajiro tнoĩati Simón mн? ¿Adi sita gãna нjarã noare waja seniati?
¿Ĩna ñarãre seniatite? ¿Gãjerãjнare seniatite? yi seniĩaquĩ Jesús Pedrore.
26 —Gãjerãre waja seniama ĩna, yi cнdiquĩ Pedro.
Ĩ ito yija, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Riti ya mн. Dios Macн yн ñajare yнre waja seniado mama ĩna.
27 Ito bajibojarocati ñeñaro manire ĩna bнsitube yirona waja yija quena.
Itajurajн wasa. Itojн wai joba. Cajero basнogнti ĩre sĩacõri ĩ ya risejн
niyeru cuji bнjagн yigнja mн. Iti niyeru cujina manire ĩna waja senija,
ñarocõti tĩjacoaro yiroja iti. Iti cuji ãmicõri ĩnare waja yiya, yiquĩ Jesús
Pedrore.

18

¿Ñimн ñati ñasagн ñarocн? ĩna yi seniĩare gaye
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Iti rнmнriti, gнa Jesús rãca riasotirã ĩre seniĩacн:
—¿Ũmacũjн Dios ĩ rotirojн ñimн ñati ñasagн ñarocн? yi seniĩacн gнa Jesure.
2 Ito bajiro gнa yija tнocõri, sĩgũ macнacãre ãmicõri gнa wato cũquĩ. 3 Ado
bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Riti mнare gotia yн. Mнa ñeñaro yirise mнa jidicãbeja, ito yicõri
bнcнrãre rĩaca ĩna tнorũnнro bajiro yнre mнa tнorũnнbeja, ũmacũjн Dios
ĩ rotirojн ejamena yirãji mнa. 4 Ado bajiro bajigн yiguĩji ũmacũjн Dios ĩ
rotirojн ñasagн ñarocн. Ãni macнacãre bajiro, "Ñasagн ña yн", yi tнoĩabicн
yiguĩji ĩ. 5 Noa yнre tнorũnнcõri ãni macнacãre ĩna boca ãmiro bajiro yнre
cнni boca ãmirã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gнare.

Ñeñaro mнa yi нyaja guijorise ña, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Mнcana ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—No macнacã yнre tнorũnнsнogнre ñeñaro yiroca gãji ĩ yija, ĩre bнto
waja senigũ yiguĩji Dios. Quenogoroama ito bajiro yigнre ĩ ya ãmнmajн
gũtagã jajoca sia yocõri riaca ũcarojн rucõaja quenaroja. 7 Bнjato bнjarã
yirãji adi macãrнcũro gãna ñeñaro yiri masa. Masare ñeñaro ĩna yiroca
yirise ito bajiro riti bajitĩñaro yiroja. Ito bajibojarocati, gãjerã ĩna ñeñaro
yiroca ĩnare yigнre bнjato bajia ĩre, yiquĩ Jesús gнare.
8 'Mнa ya ãmo, mнa ya gнbo, mнa ñeñaro yiroca mнare iti yija, itire
jatacõri sõjн cõacõña. Manire co dнja ãmo manija quenabetoja. Ito
bajibojarocati jнa ãmo, ãmo cнtirã ñabojarãti jeame ũjнrojн manire Dios
ĩ cõaja, rẽto bнsaro quenabeto yiroja. 9 Mнa ya cajea mнa ñeñaro yiroca iti
yija, ruacõri sõjн cõacõña. Manire co dнja cajea manija quenabetoja. Ito
bajibojarocati jнa cajea, cajea cнtirã ñabojarãti jeame ũjнrojн manire Dios
ĩ cõaja, rẽto bнsaro quenabeto yiroja. Dios ĩ ñarojн mani ejaja, bнto bнsa
wanн quenarã yirãji mani. "Mнa ñeñaro yirise jidicãña", yirocн ito bajiro
yiquĩ Jesús gнare.

Oveja wisarнre ãmagũ yiguĩji coderi masн, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 15.3-7)

10 Mнcana ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Mнtarã yнre masisнorãre sĩgũjнare tibo yibesa. Ũmacũjн ángel mesa
ñarãji ĩnare tirũnнrã. Co rнmн rнyabeto yн jacн tн ñacãma ĩna. 11 Yн ña Masa
Rĩjorн. Jeame Ũjнrojн waboanare masorocн wadicн yн, yiquĩ Jesús gнare.

12 Gнare riasorocн ado bajiro yiquĩ Jesús mнcana:
—Adocãta yн mнare riasorisere queno tнoĩaña mнa. Sĩgũ ñayijн cien
oveja rнcogн. Co rнmн gãjerãre wagocõri sĩgũ wisayijн oveja. ¿No bajiro
tнoĩati mнa? ¿Gãjerã rнyarã, ta wesejн noventa y nueve ñarã wisarнre
ãmagũ waguĩjida ĩ? 13 Ĩre ãmagũ wacн yiguĩji ĩ. Wisarнre ĩ bнjaja, bнto
wanнgũ yiguĩji ĩ. Riti ña. Gãjerã wisamena noventa y nueve ñarã rẽtoro
wisarнre ĩ bнjaja wanнgũ yiguĩji ĩ. 14 Mani Jacн ũmacũjн gagн ito bajiroti
bajiami ĩ cнni. Sĩgũ yнre masisнogн ĩ wisare ãmobiquĩji Dios, yiquĩ Jesús
gнare.

Mani yagн ĩ ñeñaro yirise mani ãcabojaja quena, yi Jesús ĩ riasore gaye (Lc 17.3)

15 Mнcana gнare ado bajiro riasoquĩ Jesús:
—Sĩgũ mнa yagн mнare ĩ ñeñaro ĩ yija, ĩ rioti oca quenoma, “Riti ya mнa,
mнare ñeñaro yicн yн”, ĩ yi masitoni. “Riti ya mнa”, ĩ yija oca quenocãna
ña mнa. Ito bajiri mнa yagн rãca queno baba cнtirã yirãji mнa mнcana.
16 “Bajibea bнrãti ya mнa”, ĩ yija, gãjerã jũarãre ji ñucama. Ito bajiri mнa
bнsirise ĩna tнoja. “Riti bajia iti”, yi masirã yirãji ĩna. 17 Ĩnare riojo ĩ
tнorũnнbeja, jãjarã Diore masirã riojo gotiba mнa. Ĩna jãjarãre ĩ tнorũnн
ãmobeja, Diore masibicн robo bajiro ĩre mнa rнcoja quena. Sĩgũ ñeñaro
yigн, нjarãre yiari waja seni ĩsiri masнre bajiro rнcoja quena mнa ĩre, yiquĩ
Jesús gнare.
18 ’Riti mнare gotia yн. Ũmacũjн gagн Dios ĩ cũana ña mнa. Adi
macãrнcũrojн mнa rẽoja, ũmacũjн Dios tнjн cнni rẽore ñaro yiroja. Gajere
cнni, “Ito bajiroti bajiya mн”, mнa yiro bajiroti ũmacũjн cнni bajiro yiroja,
yiquĩ Jesús gнare.
19 ’Gaje ado bajiro mнare gotia yн. Mнa jũarã sĩgũre bajiro tнoĩacõri
Diore mнa seni ãmoja, mнa ãmoro bajiroti ĩsigũ yiguĩji yн Jacн ũmacũjн gagн.
20 No jũarã нdiarã yнre tнorũnнrã ĩna minijuaja, ĩna rãca ñagũ yignja yн,
yiquĩ Jesús gнare.
21 Ito ĩ yija bero Pedro ado bajiro seniĩaquĩ Jesure:
—Yн Ũjн sĩgũ yн yagн yнre ñeñaro ĩ yija, ¿nocõjiri ĩre yн ãcabojoja quenati?
¿Jнa ãmojeno ĩre yн ãcabojoja quenati? yiquĩ ĩ Jesure.
22 Ĩ ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús ĩre:
—Jнa ãmojeno rẽtoro, coji rнyabeto mнre ĩ senirocõ ĩre mн ãcabojoja
quena, yiquĩ Jesús Pedrore.

Gãji ĩ ñeñaro yirise ãcaboja ãmobicн yire oca

23 Mнcana Jesús gнare ado bajiro riasoquĩ:
—“¿Dios ũmacũjн rotigн no bajiro bajiati ĩ?” mнa yi masi ãmoja, sĩgũ
нjнre tнoĩate mнa. Ado bajiro yiyijн ĩ. Ĩ ya moari masare ji ñucacõri, ĩre
ĩna waja ruyuriorisere cõĩayijн. 24 Ĩ cõĩasнoroca sĩgũ ĩre jairo niyeru waja
ruyuriogнre ĩre ãmi ejabojayijarã ĩna. 25 Ĩ нjнre waja yi masibisijн ĩ. Ito
bajiri, “Gãjerãre yнre ĩsi ĩsitẽña”, yiyijн нjн. Ĩre, ĩ rĩare, ĩ manojore, ĩ ya
gajeoni jeyaro gãjerãre yнre ĩsi ĩsitẽña. Ĩna waja mнa bнjarise yнre mнa
ĩsija, ĩ yнre waja ruyuriorise tĩjaro yiroja, yiyijн нjн ĩre ãmi ejanare. 26 Ito ĩ
yija tнocõri, ĩre waja ruyuriogн ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũyijн. Ito yicõri
ĩre josayijн ĩ: “Yн нjн jabeto yuya maji. Mнre yн waja ruyuriorise waja
tĩogũ yignja yн maji”, yiyijн ĩ, ĩ нjнre. 27 Ito ĩ yija tнocõri, ĩre ti maiyijн ĩ:
“Baн, no yibeati”, yi ĩre jidicãyijн ĩ, ĩ нjн.

28 ’Ito bajiro ĩ ʉjʉ yija tʉocõri, budi wayijʉ ĩ. Budi wacõri ĩ baba ĩre
waja ruyuriogʉre ti bʉjayijʉ ĩ cʉni. Ito bajiri ĩ babare ĩ ya ãmʉma ñia
rũgũcõri, “Yʉre mʉ waja ruyuriorise cojiti waja tĩoña mʉ”, yiyijʉ ĩ ĩre. 29 Ito
ĩ yija tʉocõri, ĩ ya rijomunigãna ñini rũjũyijʉ ĩ: “Jabeto yʉre yuya maji.
Mʉre yʉ waja ruyuriorise mʉre waja tĩogũ yigʉja yʉ maji”, yibojayijʉ ĩ.
30 Ito ĩ yibojarocati tʉobisijʉ ĩ. Ito bajiri tubiara wijʉ ãmi wacõri ĩre cũyijʉ
ĩ. “Yʉre mʉ waja ruyuriorise mʉ tĩobeja, budibicʉ yigʉja mʉ”, yiyijʉ ĩ.
31 Gãjerã moari masa ito bajiro ĩ yija ticõri, bʉjatobisijarã ĩna. Ito bajiri
ʉjʉ tʉ wacõri ñarocõti gotiyijarã ĩna. 32 Ito bajiri ĩre ĩna gotija tʉocõri,
“Ĩre yʉre ji ĩsitẽña”, yiyijʉ ʉjʉ. Ĩ ejaja ticõri, ado bajiro ĩre yiyijʉ ĩ: “Yʉre
moa ĩsiri masʉ quenabisija mʉ. ‘Yʉre mʉ waja ruyuriorisere ito bajicõato
mʉre’, yibojacʉ yʉ, yʉre mʉ josajare. 33 Mʉre yʉ ti maicato bajiroti gãji
mʉ babare ti mairʉjaboyija mʉ”, yiyijʉ ʉjʉ ĩre moa ĩsiri masʉre. 34 Bʉto
junisinicõri ĩre ĩ waja ruyuriorise ĩ waja tĩotoni ĩre tubia rotiyijʉ ĩ ʉjʉ:
“Yʉre ĩ waja ruyuriorise ĩ tĩobeja budibicʉ yiguĩji ĩ”, yiyijʉ ʉjʉ, yi gotiquĩ
Jesús gʉare, gʉa tʉo masitoni.

35 Bajiroti gaye gʉare riasoquĩ Jesús. Ado bajiro gʉare gotisʉsaquĩ
Jesús:

—Ito bajiro riti yigʉ yiguĩji yʉ Jacʉ ũmacũjʉ ñagũ cʉni, gãjerã mʉa ñarãre
ñeñaro ĩna yirisere mʉa ãcabojobeja, yiquĩ Jesús gʉare.

19

Manojore jidicãre ma, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Ito bajiro Jesús ĩ yija bero Galilea sitana wacõri, Judea sitajʉ ejacʉ gʉa.
Jordán wame cʉtirisa tʉ ũmacañi ĩ joejea mʉja wadiri sitajʉa ñacʉ iti sita.
2 Jãjarã masa Jesure sʉya wacã. Cõrã ĩna ñaja ĩnare yisioquĩ Jesús.

3 Itojʉ gʉa ñaroca fariseo gaye tʉoĩarã ejacã Jesús tʉ. “Mani seniĩaja,
queno cʉdi masibicʉ yiguĩji ĩ”, yirona seniĩabojacã ĩna Jesure:

—¿Sĩgũ ĩ manojore ĩ cõaja, ĩ ãmoro bajiroti ĩ manojore ĩ cõaja quenati? yi
seniĩacã ĩna.

4 —¿Dios oca tuti tiĩabiticati mʉa? Ĩ oca gotia, “Cajero rujeoñi ũmʉgũre
ito yicõri romiore cʉni”, yi gotia ĩ oca. 5 Gaje ado bajiro gotia ĩ oca: “Ĩ
manojo rãca ñarocʉ ĩ jacʉre ĩ jacore jidicãgũ yiguĩji ĩ. Manojo cʉticõri
jũarã ñabojarãti sĩgũre bajiroti bajirã yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca. 6 Ito
bajiroti bajia iti gaye. Jũarã ñabojarãti sĩgũre bajiro ñarãji ĩna ĩja. Ito bajiri
Dios ĩ babocãre ñajare manojore jidicã masia ma, yiquĩ Jesús fariseo gaye
tʉoĩarãre.

7 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro seniĩacã ĩna:

—Riti mʉ gotija, ¿no yija ricati rotiyijari Moisés ñayorʉ? Ado bajiro
rotiyoñi ĩ: “Isore mʉ jidicã ãmoja, jidicãre papera isore ĩsiña”, yiyoñi
Moisés ñayorʉ, yicã ĩna Jesure fariseo gaye tʉoĩarã.

8 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:

—Diore ĩna cʉdi ãmobejare, manojore jidicãre gaye rẽobisĩ Moisés ñayorʉ.
Ito bajibojarocati cajeroama ito bajiro meje bajiyija. 9 Riti mʉare ado
bajiro gotia yʉ. Sĩgũ ĩ manojore gãjire iso ajebitibojarocati ĩ jidicãja,
ñeñaro yigʉ yami ĩocũ. Isore jidicãcõri gajeore ĩ manojo cʉtija, ajegʉ yami
ĩocũ. Gãji cõaro rãca ĩ manojo cʉtija, ajegʉ yami ĩocũ cʉni, yiquĩ Jesús
fariseo gaye tʉoĩarãre.

10 Ito ĩ yija tʉocõri, gʉa ĩ rãca riasotirã ado bajiro yicʉ ĩre:

—Riti ito bajiro iti bajijama manojo cʉtire ma, yicʉ gʉa ĩre.
11 Ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—Ñarocõgoroama tʉo masi jedi yimenaji adire. Ĩna tʉo masiroca Dios
ĩ yiana riti tʉo masirã yirãji. 12 Coriarã ĩna manojo cʉti masibeja, ricati
riti bajia ĩna ya rujʉri. Coriarã ito bajironati rujeana ĩna. Gãjerãma, gãjerã
ũmʉa ĩnare ñeñoja bero manojo cʉti masimenaji ĩnaõna. Gãjerãma ũmacũjʉ
gagʉ Diore riti rũcʉbʉorona manojo manaji ĩnaõna. No itioni gaye cʉdi
ãmogũti cʉdiguĩji, yiquĩ Jesús gʉare.

Rĩacare queno yijaro Dios, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ito yija bero gãjerã rĩacare Jesús tʉ ãmi ejacã. Ĩna joe ãmo jeocõri Diore
ĩnare bʉsi ĩsitoni, ĩnare ãmi ejacã ĩna. Ĩna ãmi ejaja ticõri. “Ãmi wadibesa
maji. Ʉsirioro ya mʉa”, yicʉ gʉa ĩnare. 14 Ito bajiro gʉa yibojarocati
Jesuama ado bajiro yiquĩ:
—Rĩacare rẽobesa, yʉ tʉ wadijaro ĩna. Rĩaca ñama yʉre queno tʉorũnʉrã.
Ĩna robo yʉre queno tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios, yiquĩ
Jesús gʉare.
15 Ito ĩ yija bero ĩnare yiari Diore bʉsi ĩsirocʉ ãmo moa jeoquĩ Jesús. Ito ĩ
yija bero gajerojʉa wacʉ gʉa Jesús rãca mʉcana.

Gajeonire bʉto maisabeja quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Co rʉmʉ sĩgũ mamʉ Jesure seniĩagũ ejaquĩ:
—¿Queno riasogʉ catitĩñare gaye yʉ bʉja ãmoja, no bajiro yigʉjada yʉ?
¿Ñe quenarise gaye yigʉ yigʉjada yʉ? yiquĩ ĩ Jesure.
17 —¿No yija quenagũ yʉre yati mʉ? Sĩgũ ñami queno yigʉ. Ĩti ñami
Dios. Catitĩñare gaye mʉ ãmoja, Dios ĩ rotirisere cʉdija quena, yiquĩ Jesús
mamʉre.
18 —¿Ñe rotire gaye yigʉjada yʉ? yiquĩ ĩ Jesure.
—Gãjire sĩabeja. Gãji manojore ajebeja. Romia cʉni gajeo manʉjʉre
ajebeja. Rinibeja. Gãjerãre rʉo gotibeja. 19 Mʉ jacʉre, mʉ jacore cʉni
rũcʉbʉoba. Ito yicõri mʉ ya rujʉre mʉ mairo bajiroti, mʉ ñarãre cʉni
maima, yiquĩ Jesús mamʉre.
20 —Macʉacã ñagũjʉti itire ito bajiro yisʉocʉ yʉ. ¿Ñe gaje rʉyati yʉre
queno yʉ yiroti? yiquĩ ĩ Jesure.
21 Ito ĩ yija, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Ñarocõti mʉ cʉdi jeo ãmoja, ado bajiro yiya. Jeyaro mʉ rʉcorise
gãjerãre ĩsi jeocõña. Ito yicõri iti waja bʉjacõri bojoro bʉjarãre ĩsima. Ito
bajiro mʉ yija, ũmacũjʉ queno bʉjagʉ yigʉja mʉ. Ito bajiro mʉ yi jeoja
bero yʉ rãca waya, yiquĩ Jesús ĩre.
22 Jesús ito bajiro ĩ yija tʉocõri, bʉto bojori bʉja tʉdi waquĩ ĩ, ĩ ya
gajeonire maigũ. Bʉto gajeoni jaigʉ ñayijʉ ĩ.
23 Ito yija bero gʉa ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Riti mʉare ado bajiro gotia yʉ. Sĩgũ gajeoni jaigʉ Dios rotirojʉ ĩ eja
ãmoja josari ña. 24 Mʉcana mʉare goti quenoa yʉ. Sĩgũ camello gawa jota
susurijʉ ĩ rẽta budi ãmoja, josari ña. Ito bajiroti bʉto bʉsa josari ña Dios ĩ
rotirojʉ niyeru jaigʉ ĩ eja ãmoja, yiquĩ Jesús gʉare.
25 Ito ĩ yija tʉocõri, bʉto ʉcacʉ gʉa. Ito yicõri gʉamasiti gãmeri seniĩacʉ
gʉa:

—¿Ito yija noajнa Dios ĩ ñarojн ejagн yiguĩjida? Sĩgн̃ ejabiquĩji gajea, yi gãmeri bнsicн gнa.
26 Gнare ticõri ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Masamasiti yiado ma itire. Dios sĩgн̃ti jeyaro yi masiguĩji. Ñejнa josarise manoja ĩre, yiquĩ Jesús gнare.
27 Ito ĩ yija tнocõri, Pedro ado bajiro yiquĩ:
—Yн Ʉjн jeyaro gнa rнcorisere jidicãcн gнa. Iti jeyaro jidicãcõri mн rãca sнya gнa. ¿Ito gнa yijama ñe bнjarã yirãjida gнa? yiquĩ ĩ Jesure.
28 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro gotiquĩ Jesús ĩnare:
—Riti mнare gotia yн. Co rнmн mнcana mame menigн̃ yiguĩji Dios. Ito bajiro ĩ yiri rнmн yн Masa Rĩjorн rotirojн yori cumurojн rujigн yigнja yн. Mнa cнni yнre sнyarã, jнa gнbojeno ñari cumurori rotirojн rujirã yirãji mнa cнni. Israel sita gãna jнa gнbojeno masa buturi gãnare rotirã yirãji mнa. 29 Noa yнre cнdi ãmorã ĩna ya wiri, ĩna ñarã, ĩna jacнsabatia, ĩna manojosãromia, ĩna rĩa, ito yicõri ĩna ya wesecare cнni ĩna cũ waja, ĩna rнcobojarise rẽto bнsaro queno bнjarã yirãji ĩna mнcana. Ito yicõri catitĩñare bнjarã yirãji ĩna. 30 Jãjarã adojн ñasari masa ñarã, itojн ũmacн̃jн ñasarã meje ñarã yirãji. Ito bajicõri adojн ñasamena ñarã, itojн ũmacн̃jн ñasarã ñarã yirãji, yiquĩ Jesús gнare.

20

Moari masa gaye Jesús ĩ goti masiore oca

1 “Ĩre tнorн̃nнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, gнa yi masitoni ado bajiro goti masioquĩ Jesús gнare:
—Sĩgн̃ нyé wese co wese rнcogн ñayijн. Busuri jĩjн ĩre moa ĩsironare ãmagн̃ wayijн ĩ. 2 Ĩnare bнjacõri ĩnare bнsi quenoyijн ĩ. “Co rнmн ũmнasaro yнre mнa moa ĩsija, coji denario niyeru cuji mнare waja yicнja yн”, yiyijн ĩ ĩnare. Ĩna cнdija tнocõri, “Yн ya sita moa ĩsitẽña yнre”, yiyijн ĩ ĩnare. 3 Ito bero yoa bнsari nueve tнjaroca, gãjerã moa ãmorã cнto gнdareco ĩna rн̃gõja ti bнjayijн ĩ. 4 “Wasa, mнa cнni. Yн ya ote wese moa ĩsitẽña. Yiro robo queno mнare waja yigн yignja yн”, yiyijн ĩ ĩnare. Ito bajiri ĩna cнni ĩre moa ĩsirã wayijarã. 5 Mнcana ito bajiroti ũmнa gнdareco ñaroca, tres ñaroca cнni moari masa bнjayijн ĩ. 6 Mнcana cinco ñaroca cнto gнdareco ejacõri gãjerã moa ãmorã ĩna rн̃gõja ti bнjayijн ĩ. Ito yicõri ĩnare ado bajiro yiyijн ĩ: “¿No yija adi rнmн moamenati ũmнasaro rн̃gõ ucuati mнa?” yiyijн ĩ ĩnare. 7 “Ñimнjнa gнare, ‘Moa ĩsiña mнa’, yibeama. Ito bajiri ñacõa gнa”, yiyijarã ĩna ĩre. “Wasa mнa cнni. Yн ya ote wese moa ĩsitẽña. Yiro robo queno mнare waja yigн yignja yн”, yiyijн ĩ ĩnare. 8 Rãiocũro ñaroca ĩ ya moari masare coderi masнre ji ñucayijн ĩ, ĩ ya moari masare ĩ waja yitoni. “Bero moare sãjacãnajнare waja yisнoya. Ito yicõri moare sãjasнocãnajнare waja yi gajanoaña”, yiyijн ĩ, ĩ ya moari masare coderi masнre. 9 Ito yija bero moare sãjasнsana ejasнoyijarã. Ito bajiri ĩna jeyarore coji denario niyeru cuji ĩnare waja yiyijн ĩ. 10 Itocõacã ĩna bнjaja ticõri, cajero moare sãjasнoana: “Maniama jai bнsaro bнjarã yirãji”, yi tнoĩabojayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna tнoĩare ñabojarocati. Co cujiti niyeru cuji boca ãmiyijarã ĩna cнni. 11 Ito bajiri itocõacã bнjacõri нjнre tudisнoyijarã ĩna. 12 “Gнa berojн moasнorã coji cõreti moama ĩna. Ito bajibojarocati ĩnare mн waja yirocõacãti gнare waja yia mн. Gнama ũmacañi asiro bнjaĩabojabн gнa”, yi tudiyijarã ĩna нjнre. 13 Ito bajiro ĩna yibojarocati

sĩgũre ado bajiro cʉdiyijʉ ʉjʉ: “Yʉ baba mʉre rinibea yʉ. ‘Yicʉja’, yʉ yiado
bajiroti ya yʉ. Jĩjʉ oca quenocãmʉ mani. ‘Co rʉmʉ moare waja co cuji
niyeru cuji waja cʉtia’, yiari mʉre bʉsicãmʉ yʉ. 14 Mʉ moare waja ãmicõri
wasa. Mʉre yʉ waja yiro bajiroti bero moasʉsagʉre cʉni itocõti ĩsi ãmoa
yʉ. 15 Yʉ ya niyeru ña. Ito bajiri yʉ ãmoro bajiroti ya yʉ itire. ¿Ĩnare queno
yʉ waja yija, itire ti junisiniati mʉ?” yiyijʉ ĩ cajero moare sãjasʉorʉre,
yiquĩ Jesús gʉare.
16 Gaje ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—Ito bajiroti adojʉ jãjarã ñasarã ñarã, itojʉ ũmacũjʉ Dios ĩ ñarojʉ
ñasamena ñarã yirãji ĩna. Gãjerã adojʉ ñasamena ñarã, itojʉ Dios ĩ ñarojʉ
ñasarã ñarã yirãji. Masa jeyarore jibojagʉti coriarãreti bese ãmigũ yiguĩji
Dios, yisʉsaquĩ Jesús gʉare.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yi bʉsisʉsare gaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jerusalénjʉ gʉa wasʉoroca, gʉa jʉa gʉbojeno ñarãre bʉsirocʉ ricati ji
ñucaquĩ Jesús:
18 —Jerusalénjʉ ejarã warã, mʉja wasʉoa mani. Jerusalénjʉ mani
ejaroca Masa Rĩjorʉre ñiarã yirãji masa. Ito yicõri paia ʉjarãre, judio masa
rotirise riasori masare cʉni ĩre ĩsirã yirãji ĩna. Ĩnajʉ ĩre sĩa rotirã yirãji. Ĩti
ña yʉ Masa Rĩjorʉ. 19 Ito yicõri gaje masa yʉre ĩna aja tuditoni, yʉre ĩna
bajetoni, ito yicõri yucʉtẽojʉ yʉre ĩna jaju sĩatoni ĩnare yʉre ĩsirã yirãji ĩna.
Yʉre sĩacõri godana wato yʉre yujebojarã yirãji ĩna. Ito ĩna yibojarocati
ʉdia rʉmʉ bero yʉ catiroca yigʉ yiguĩji Dios yʉre, yiquĩ Jesús gʉare.

Santiago mesa jaco Jesure iso seniĩa ãmore gaye
(Mr 10.35-45)

20 Ito yija bero Zebedeo rĩa jaco ejacõ Jesús rãca bʉsiroco. Iso rĩa
Santiago, Juan rãca ejacõ. “Yʉre queno yiya mʉ”, yiroco Jesús riojo
rijomunigãna ñini rũjũcõ iso. 21 Ito bajiro iso yija ticõri:
—¿No bajiro yʉ yire ãmoati mʉ? yiquĩ Jesús isore.
Ito ĩ yijare ado bajiro cʉdicõ iso:
—Mʉ rotirojʉ mʉ ejaja, yʉ rĩare sĩgũ mʉ ya riojocadʉja, gãjire mʉ ya
gãcodʉja rojoba ĩnare, yicõ iso Jesure.
22 Ito bajiri iso rĩare ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Mʉa yʉre senibojarisere queno tʉo masibea mʉa. Quenabeto yʉ
tʉoĩaroca yirã yirãji masa yʉre. ¿Yʉre bajiroti quenabeto tʉoĩa ñemecʉti
masirã yirãjida mʉa cʉni? yiquĩ Jesús ĩnare.
—Ñemecʉticõrãji gʉa, yicã ĩna Jesure.
23 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. Mʉa cʉni yʉre bajiroti tõbʉjarã yirãji. Ito
bajibojarocati yʉ ya riojocadʉja, yʉ ya gãcodʉja mʉare rojo masibea yʉ.
“Ãna yʉ Macʉ tʉ rujirã yirãji”, yʉ Jacʉ ĩ yicãdo bajiroti, ĩnare rojogʉ yiguĩji,
yiquĩ Jesús ĩnare.
24 Gʉa Jesús rãca riasotirã jʉa dʉjamocõ ñarã, “Ito bajiro ãmoa gʉa”, ĩna
yija tʉocõri, tʉo junisinicʉ gʉa. 25 Ito bajiro gʉa bajija ti masicõri, ado
bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—Sita ʉjarã ñasari masa ĩna roca gãnare rotirã yirãji. Ito yicõri mʉcana
ĩnare moa ĩsiri masa, ĩna roca gãnare bʉto bʉsa sẽoro rotirã yirãji ĩna. “Ito
bajiro yicã masa”, yi tʉo masia mʉa. 26 Mʉama ito bajiro bajimena yirãji.
Gajero bajirojʉa bajia. No ñasagʉ ña ãmogũ, gãjerãre ejabʉagʉ yiguĩji. 27 Ito

yicõri cajero gaguн ñasuо ãmogũ, gãjerãre moa ĩsigũ yiguĩji. 28 Yн cuni ito
bajiroti ya. Gãjerã yure moa ĩsijaro yigн meje wadicн yн. Ĩnajuare ejabuagн
wadicн yн. Jãjarãre masorocн wadicн yн. Ĩna ñeñaro yirisere waja yi ĩsirocн
goda ĩsigũ wadicн yн, yiquĩ Jesús guare.

Jũarã cajea manare Jesús ĩ yisiore gaye
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericó wame cutiri cuto gua budi waroca, jãjarã masa suyacã, Jesure ti
ãmorã. 30 Itojн gua waroca jũarã cajea timena rujicã ma tujн. Jesús ĩ rẽtaja
tuocõri, ado bajiro ĩre ji awasãcã ĩna:
—Gua ujн, David ñayorн janerãbatia janamiti ña mн. Guare ti maiña mн,
yi awasãcã ĩna.
31 Ito bajiro ĩna yibojarocati, "Awasãbesa maji", yicã masa. Ito bajiro ĩna
yibojaroca riti, buto busa awasãcã ĩna mucana:
—Gua ujн, David ñayorн janerãbatia janami ña mн. Guare ti maiña, yi
awasãcã ĩna buto busa.
32 Ito ĩna yija tuocõri, tuja rũgũquĩ Jesús. Ito yicõri cajea manare ji
ñucaquĩ ĩ:
—¿No bajiro yн yire ãmoati mua? yiquĩ ĩ ĩnare.
33 —Gua Ujн, cajea ti ãmoa gua, yicã ĩna Jesure.
34 Ito ĩna yija tuocõri, ĩnare ti maiquĩ Jesús. Ito yicõri ĩna ya cajeari
moaĩaquĩ ĩ. Ito bajiro ĩ yirocati timena ñabojana ticoacã ĩna ĩja. Ito ĩ yija
bero ĩna cuni Jesure suyacã.

21

Jerusalénjн Jesús ĩ ejare gaye
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén cõña warã Betfagé wame cutiri cuto ejacн gua. Jabeto
cõñasuocн Jerusalén ĩja. Olivos wame cutiri turia judo ñacн iti cuto. Jũarã
gua rãca gãnare ĩ rãca riasotirãre, 2 ado bajiro rotiquĩ Jesús:
—Mani waroto riojo ñari cutore wasa maji. Itojн ejacõri burro sia
rũgõrure bujarã yirãji mua. Ito yicõri ĩ macн cuni ñagũ yiguĩji ĩ rãca. Ĩnare
õjacõri ãmi wadi ĩsima yure. 3 Sĩgũ mure ĩ busija. "Mani Ujн ĩnare ãmoami",
yiba. "Yoari mejeti mucana mure judacõarã yirãji gua", yiba. Ito bajiro
mua yija tuocõri, "Bau wasa", yigн yiguĩji muare, yiquĩ Jesús ĩnare.
4 Ito bajiro yiquĩ Jesús, sĩgũ Diore goti ĩsiri masн ĩ ucado bajiroti yigн.
Ado bajiro ucayoñi Diore goti ĩsiri masн:
5 Jerusalén gãnare ado bajiro yiba: "Tiya mua. Mua Ujн wadiami. 'Ñasagн
ña yн', yirocн meje ejami ĩ. Burro gajeoni ũmari masн macн ĩ joe
jesacõri wadiami ĩ", yiba, yi ucañi Diore goti ĩsiri masн ñayorн.
6 Jesús ĩ rotija tuocõri, ĩ rotiro bajiroti yicã ĩna. 7 Burro ĩ macн rãcati
ãmi wadiñi ĩna. Ĩna ya yutabujurire ruacõri burro joere jeocã ĩna. Ito
ĩna yija bero muja jeaquĩ Jesús ĩja. 8 Ito iti bajiroca masa jãjarã ñacã. Ĩna
ya yutabujuri ruacõri mare eyocũ yucã ĩna. "Gua Ujн ña mн", yirona ito
bajiro yiyijarã masa Jesure rũcubuorã. Gãjerã yucugнri jatacõri mare cũ
yucã ĩna. 9 Ĩ riojua gãna, ĩ berojua gãna cuni ĩre wanurã ado bajiro awasã
wacã ĩna:
—Mн ña David ñayorн janerãbatia janami. Mн ña gua Ujн. Rẽtoro masigũ
ña mн. Dios ĩ cõarн ña mн. Queno yijaro Dios mure. Quenasacõa Dios ĩ ito
bajiro ĩ cõaja, yi awasã wacã masa.

10 Ito bajiro Jesús masa rãca ĩ ejaja, tʉo batocõri tʉoĩa oca jaicã masa.
Jãjarã ĩnamasi gãmeri seniĩacã ĩna:
—¿Ñimʉõcʉ̃ ñati ãni? yicã ĩna.
11 Gãjerã ado bajiro yicã:
—Ĩti ñami Jesús Diore goti ĩsiri masʉ. Galilea sita Nazaret wame cʉtiri
cʉto gagʉ ñami ĩ, yicã masa.

Dios ya wijʉ niyeru wasoari masare Jesús ĩ bucõare gaye
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ito ĩ yija bero Dios ya wi minijuara wijʉ sãja wacʉ gʉa Jesús rãca. Iti
wijʉ waja gãme ñari masare ticõri ĩnare bucõaquĩ Jesús. Masare ĩna niyeru
wasoa ñari casabore tujʉda queoquĩ Jesús. Ito yicõri bujare ĩna ĩsi rujiri
cumurori tujʉda cõaquĩ. 13 Ado bajiro gotia Dios oca tuti yiquĩ Jesús:
—Yʉ ya wiama yʉre rʉ̃cʉbʉorona ĩna minijuara wi ñaro yiroja. Ito
bajibojarocati mʉama riniri masa ĩna rudiri wi robo bajiro meniyija
mʉama, yi gotia Dios oca tuti, yiquĩ Jesús ĩnare.
14 Iti wijʉ minijuara wijʉ gʉa ñaroca, cajea mana ito yicõri wa masimena
ejacã Jesús tʉ. Ĩna ejaja ticõri, ĩnare yisioquĩ Jesús. 15 Ito bajiro Jesús
tiyamani ĩ ĩoja ticõri, paia ʉjarã ito yicõri judio masa rotirise riasori masa
cʉni Jesure tʉo junisinicã ĩna. "Rẽtoro masigʉ̃ ña mʉ. David ʉjʉ ñayorʉ
janerãbatia janamiti ña mʉ", minijuara wijʉ rĩaca ĩna awasãja tʉocõri,
Jesure tʉo junisinicã ĩna. 16 Ito bajiri Jesure ado bajiro yicã ĩna:
—¿Ito bajiro ĩna bʉsija tʉocʉati mʉ? yicã ĩna Jesure.
—Tʉoa yʉ ĩnare. Dios oca tutijʉ ito bajiro iti gotija. ¿Tiĩabeati mʉa? Ado
bajiro gotia iti:
Rĩaca ito yicõri ũjurãcã cʉni mʉre ĩna wanʉ rʉ̃cʉbʉoroca ya mʉ, yi gotia
Dios oca, yiquĩ Jesús ĩnare.
17 Ito yija bero ĩnare wagocʉ gʉa. Ĩnare wagocõri Betania wame cʉtiri
cʉtojʉ ejacʉ gʉa. Itojʉ canicʉ gʉa.

Higuera rica manigʉ̃re Jesús ĩ rojare gaye
(Mr 11.12-14,20-26)

18 Mʉcana busuri Jerusalénjʉ tʉdi wacʉ gʉa. Ma gʉdareco gʉa tʉjaroca,
"Ñiocõa yʉ", yiquĩ Jesús. 19 Ma tʉ higuera wame cʉtiricʉ ñacʉ. Itigʉ ricare
ba ãmogʉ̃ ojabojaquĩ Jesús. Rica manicʉ itigʉjʉama. Jũgoti ñacʉ. Ito bajiri
itigʉre ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Jʉaji rica cʉtibitiatoja mʉgo, yiquĩ Jesús itigʉre.
Ito bajiro ĩ yirocati sinia godacoacʉ itigʉ. 20 Ito bajiro iti rẽtaja ticõri,
ʉcacʉ gʉa Jesús rãca riasotirã:
—¿No bajijare yoari mejeti sinia godati itigʉ? yicʉ gʉa Jesure.
21 Ado bajiro gʉare cʉdiquĩ ĩ:
—Riti mʉare gotia yʉ. Yʉre tʉorʉ̃nʉcõri, "Yʉre ejabʉabiquĩji Jesús", mʉa
yi tʉoĩabeja, janeti higueragʉre yʉ yiro bajiro meje riti yi masirãji mʉa.
Gaje sẽo bʉsarise yi masirãji mʉa. I tʉriare, "Cʉní rʉ̃gõcõri riaca jajosajʉ
quedi roaya", mʉa yija, ito bajiroti rẽtaro yiroja. 22 Diore bʉsirã mʉa
senija, ĩre mʉa tʉorʉ̃nʉjama mʉa seniro bajiroti bajiro yiroja, yiquĩ Jesús
gʉare.

"¿Ñimʉ ĩ rotijare ito bajiro yati mʉ?" yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Ito rẽta wacõri Jerusalénjʉ ejacʉ gʉa mʉcana. Ito yicõri minijuara
wijʉ sãjacʉ gʉa Jesús rãca. Ito gʉa ñaroca riti paia ʉjarã, ito yicõri judio
masa bʉcʉrã ejacã Jesure seniĩarona:
—¿Ñimʉ ĩ rotijare ito bajiro yati mʉ? ¿Ñimʉ mʉre, “Ito bajiro yiba”,
yicati? yicã ĩna Jesure.
24-25 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri:
—Yʉ cʉni mʉare ado bajiro seniĩagʉ̃ ya. Yʉre mʉa cʉdija berojʉa, “Ĩ
rotirena ya yʉ”, mʉare yicʉja maji. ¿Ñimʉ cõayijari Juanre masare ĩ idé
gutoni? ¿Dios cõayijarite? ¿Masajʉa cõayijarite? yi seniĩaquĩ Jesús ĩnare.
Ito ĩ yija tʉocõri, ĩnamasiti gãmeri tʉoĩa bʉsicã ĩna: “ ‘Dioti Juanre idé
gu rotiñi’, mani yija, mʉcana manire seniĩagʉ̃ yiguĩji Jesús: ‘¿No yija ĩre
tʉorʉ̃nʉbiticati mʉa?’ yi seniĩagʉ̃ yiguĩji Jesús manire. 26 ‘Masati Juanre
idé gu rotiñi’, mani yijama, masa bʉto ti tudirã yirãji manire. ‘Diore goti
ĩsiri masʉ ñami Juan’, yi tʉoĩarãji masa”, yi gãmeri tʉoĩa bʉsicã ĩna. 27 Ito
bajiro tʉoĩacõri:
—“Ĩti Juanre idé gu rotiñi”, yi masibea gʉa, yicã ĩna Jesure.
Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús ĩnare:
—Ito bajijama ĩ rotirenati adi jeyaro tiyamani ya yʉ, yi masibea yʉ cʉni
mʉare, yiquĩ Jesús ĩnare.

Sĩgʉ̃ ĩ rĩa jʉ̃arãre moa rotire Jesús ĩ riasore gaye

28 Mʉcana judio masa bʉcʉrãre ado bajiro seniĩaquĩ Jesús:
—Mʉare oca gotigʉ ya yʉ. ¿Itire no bajiro tʉoĩarã yirãjida mʉa? Sĩgʉ̃
ñayijʉ jʉ̃arã rĩa cʉtigʉ. Ĩ macʉ ñasʉogʉre ado bajiro yiyijʉ ĩ: “Macʉ jane
yʉ ya ote ʉyére moagʉ̃ wacʉ ya mʉ”, yiyijʉ ĩ, ĩ macʉre. 29 “Ãmobea yʉ,
wabicʉja yʉ”, yiyijʉ ĩ ĩre. Ito bero gaje tʉoĩa quenocõri moagʉ̃ wayijʉ ĩ ĩja.
30 Ito yija ĩ macʉ gãjire cʉni ito bajiroti moa rotiyijʉ. “Baʉ, moagʉ̃ wacʉja
cʉna yʉ”, yiyijʉ ĩ ĩja ĩ jacʉre. Ito yibojagʉti moagʉ̃ wabisijʉ ĩ. 31 Mʉa tʉoĩaja,
¿ñimʉjʉa ñayijari ĩ jacʉ ãmoro bajiro yigʉ? yi seniĩaquĩ Jesús ĩnare.
Ito ĩ yija tʉocõri:
—Cajero ĩ moa rotisʉorʉ quenañi, yicã ĩna Jesure.
Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. Ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa ito yicõri wedi
masa romia mʉa riojʉajʉ Dios ĩ rotirojʉ ejarã yirãji ĩna. 32 Juan idé
guri masʉ, “Ado bajirojʉa mʉa ñaja quena”, yi mʉare ĩ riasobojaja, ĩre
tʉorʉ̃nʉbisija mʉa. Ito bajibojarocati ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa, ito
yicõri wedi masa romia cʉni ĩre tʉorʉ̃nʉñi ĩna. Ĩna ito bajiro Juan idé guri
masʉre ĩna tʉorʉ̃nʉja, tibojarãti mʉa ñeñaro yirise jidicã ãmobisija mʉa. Ito
yicõri Juan idé guri masʉre tʉorʉ̃nʉbisija mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

Queno moare rujeo masimena Jesús ĩ yire gaye
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 ’Gaje goti masiore ocana mʉare gotigʉ ya yʉ: Sĩgʉ̃ weseca cʉtigʉ ĩ
ya wesejʉ ʉyé oteyijʉ. Iti wesere ote tĩocõri iti wesere camotayijʉ ĩ. Ito
yicõri ʉyé ide bijerotijʉ cojʉ meniyijʉ ĩ. Iti wese ñacõri tirʉ̃nʉrocʉ ʉ̃macʉ̃jʉ
casabo meniyijʉ ĩ. Ito yija bero co rʉmʉ gãjerãre tirʉ̃nʉ wasoa rotiyijʉ.
Ito yicõri gajerojʉ wacoayijʉ ĩ. 34 Ito bajiri co rʉmʉ ʉyé iti rica cʉtiroca,
“Yʉ ye ñaroti jabeto ʉyé ãmitẽña”, yirocʉ ĩ ya moari masare cõayijʉ ĩ. 35 Iti
wesejʉ ĩna ejaja ticõri, ito coderi masa ĩnare ñiayijarã. Sĩgʉ̃re jayijarã, ito
yicõri gãjire sĩayijarã, ito yicõri gãjire gʉ̃tana reayijarã. 36 Iti oca tʉocõri

jãjarã bʉsa ĩ ya moari masa cõayijʉ ĩ, ĩ ya wesecajʉ ĩ ye ñaroti ĩna ãmitoni. Iti wesejʉ ĩna ejaroca, iti wese code ñana ito riojʉa ejanare ĩna yiado bajiroti yiyijarã mʉcana.

37 'Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, "Yʉ macʉjʉare rũcʉbʉorãji", yi tʉoĩacõri ĩ macʉre wa rotiyijʉ ĩ. 38 Ĩ macʉ ejaja ticõri, ado bajiro tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna: "Adi sita ʉjʉ godagoja ãni macʉti ñami wasoarocʉ, ito bajiri ĩre mani sĩaja, mani ya sita ñaro yiroja ĩja", yi gãmeri tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna. 39 Ĩna tʉoĩado bajiroti ĩre sõjʉ ñia ãmi wacõri sĩayijarã ĩna, yiquĩ Jesús ĩnare.

40 Ito bero mʉcana ado bajiro ĩnare seniĩaquĩ Jesús:

—¿Ĩ tʉdi ejaja no bajiro yigʉ yiguĩjida ĩnare, iti wese codeanare? yi seniĩaquĩ Jesús ĩnare.

41 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdicã ĩna Jesure:

—Ĩnare ti maiari meje ĩnare sĩagũ yiguĩji ĩ iti sita ʉjʉ. Ito ĩ yija bero gãjerãre tirũnʉ wasoa rotigʉ yiguĩji ĩ. Ʉyé iti bʉcʉaroca iti wese ʉjʉre ĩsironare ĩnare wasoagʉ yiguĩji ĩ, yicã ĩna Jesure.

42 Jesujʉa ado bajiro yiquĩ ĩnare:

—¿Dios oca tuti tiĩabeati mʉa? Ado bajiro gotia iti tuti:

Gũta wi meniri masa coga gũtagãre cõayijarã ĩna. Ito bajibojarocati gaje gũta rẽtoro quenarica ñayijʉ itiga ĩna cõabojaraga. Itiga gũtagãna sʉoriti quenari wi menigũ yiguĩji Dios. Itiga gũtagã manija, menire ma. Ito bajiro ãmoñi Dios mani Ʉjʉ. Ito bajiri itire masicõri bʉto tʉoĩa wanʉa mani, yi gotia Dios oca.

Ito bajiro yiñi Dios, yʉre rẽtaroti tʉoĩa yugʉ. 43 Ito bajiri mʉare ado bajiro gotia yʉ: "Ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios", mʉare gãjerã gotibojarocati tʉorũnʉbisija mʉa. Ito mʉa yija ticõri, gãjerã masa ĩ oca ĩna masiroca yiñi Dios. Ito bajiri ĩre ĩna queno cʉdija ticõri, ĩnareama miojugʉ yiguĩji Dios, ĩ rotirojʉ. Mʉa judio masare ĩ rotirojʉ mʉare cũ yubojañi Dios. Mʉare yubojacõri gãjerãre cũgũ yiguĩji Dios ĩ rotirojʉ. Ĩ ya weseca ejabʉa ãmorãre bajiro bajirã cũgũ yiguĩji Dios ĩ rotirojʉ. 44 Jĩjʉ gũta gaye mʉare yʉ bʉsirise ado bajiro bajia: No gũtagã joe quedi jeagʉre ĩ ya gõari jearo yiroja ĩre. Ito yicõri itiga gũtagã sĩgũre iti quedi jeaja, mano abocõro yiroja. No yʉre tʉorũnʉbicʉ, catitĩñabicʉ yiguĩji. Ito yicõri noa jeame ũjʉrojʉ cõa ãmorãre yʉ cõaja, ruyuriorocʉ cõagũ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús ĩnare.

45 Goti masiore oca Jesús ĩnare gotija tʉocõri, "Manireti bʉsiami", yire masiri seyocã fariseo gaye tʉoĩarã, paia ʉjarã cʉni. 46 Ito bajiri Jesure ñia ãmori seyobojacã ĩna. Ito bajiro tʉoĩabojarãti masare güirã Jesure ñiabiticã ĩna. "Diore goti ĩsiri masʉ ñami Jesús", masa ĩna yi tʉoĩajare, masare tʉo güicã ĩna.

22

Ãmo siare gaye Jesús ĩ riasore oca
(Lc 14.15-24)

1 Mʉcana masare goti masiore ocana gotisʉoquĩ Jesús:

2 —"Ado bajiro bajia, ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ Dios ĩ miojuri rʉmʉ", yirocʉ ado bajiro gotiquĩ Jesús: Sĩgũ ʉjʉ ĩ macʉ ãmo siare basa meniyijʉ. 3 "Ti ejabʉaronare jitẽña", yirocʉ ĩ ya moari masare cõayijʉ ʉjʉ. Ito ĩ yija tʉocõri, jirã wabojayijarã ĩna. Ĩna jibojarocati wadi ãmobisijarã ĩna. 4 Ito bajija ticõri, gãjerã ĩ ya moari masare cõayijʉ ʉjʉ. "Gʉa ʉjʉ mʉare bocatimi. Ĩ ya wecʉa ri cʉtirãre sĩa rotimi ĩ. Mʉare bocati ñami ĩ. Ito

bajiri ĩ macн ãmo siari rнmн tirã waya mнa cнni, yiba ĩnare”, yi oca cõayijн нjн. 5 Ito yija tнocõri, jirã wabojayijarã ĩna mнcana. Ito bajibojarocati ĩre cнdi ãmobisijarã ĩ oca cõana. Ito bajiri ĩna gotibojaroca riti, gãjiama ĩ ya wesecajн wayijн. Gãji ĩ gajeoni ĩ ĩsirojн wayijн. 6 Gãjerãma нjн ĩ cõanare boca ñiayijarã. Ito yicõri ĩnare jayijarã. Ito yirã riti ĩnare sĩacõyijarã ĩna. 7 Itire tнocõri bнto junisiniyijн нjн. Ito bajiri ĩ ya surarare ĩnare sĩa rotiyijн, ito yicõri ĩna ya wirire soe rotiyijн ĩ. 8 Ito yija bero gãjerã ĩre moa ĩsiri masare ado bajiro yiyijн ĩ: “Yн macн ĩ ãmo siaroti gaye ñajediro ñacã. Jĩjн yн oca cõabojanama wadire ma ĩnare. 9 Cнto gнdareco wasa. Itojн mari mнa ti bнjaro bajiroti baba cнtiba”, yiyijн нjн ĩre moa ĩsiri masare. 10 Ĩ rotiro bajiroti masa miojuyijarã ĩna marijн. Quenarã, ñeñarã, ĩna bнjaro bajiroti miojuyijarã ĩna. Ito bajiri нjн ya wi dajacoayijн.

11 ’Ito yija ĩ oca cõanare tignн sãjayijн нjн. Sĩgн̃ ĩ ãmo siara rнmн sãñare gaye yutabuju ĩ sãñabeja tiyijн ĩ. 12 Ito bajiri ado bajiro yiyijн ĩ ĩre: “Yн baba, ¿no yija ãmo siare gaye yutabuju sãñabeati mн?” yiyijн ĩ ĩre. Ito ĩ yija cнdibisijн yutabuju sãñabicн. 13 Ito yija bare jeori masare ado bajiro yiyijн нjн. “Ĩ ya gнbori, ĩ ya ãmori rãca siaya ãnire. Ito yicõri rãitĩarojн cõaña ĩre. Itojн ejacõri ñeñaro tõbнjagн yiguĩji. Ito bajiri oticõri bнto tнoĩa oca jaignн yiguĩji ĩ”, yiyijн нjн ĩ ya bare jeori masare. Ito bajiroti bajiroja ũmacн̃jн Dios ĩ rotirojн cнni. 14 Jãjarãre jibojami Dios, ĩ ñarojн ĩna ejatoni. Ito bajibojarocati coriarãti ĩ beseana goti ejarã yirãji ĩ ñarojн, yiquĩ Jesús ĩnare.

Нjarãre mani waja ruyurioja ñaro bajiroti waja yija quena, Jesús ĩ yire gaye

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ito ĩ yija tнocõri, fariseo gaye tнoĩarã wacoacã. Sĩgн̃re bajiro tнoĩacõri, “Josari oca ĩre mani seniĩaja, cнdi masibicн yiguĩji ĩ. Ito bajiro ĩ cнdi masibeja tнocõri, ‘Ĩre seti ña’, yirã yirãji mani”, yi tнoĩari seyobojacã ĩna. 16 Ito bajiro tнoĩacõri ĩna ñarãre ito yicõri Herodes ñarã rãca, “Ado bajiro Jesure seniĩatẽña mнa”, yi ñucayijarã ĩna. Ĩna cõana Jesús tн ejacõri ado bajiro seniĩacã ĩna Jesure:

—Tнoya riasori masн mн. “Riojo gotignн ña mн”, yi masia gнa. “Ado bajiro ãmoami Dios”, yi riasognн ñaro bajiroti masare riasoa mн. Masa bнsirise tнorн̃нbicнti quenarise riasognн ña mн. Gãjerã ñasari masa gajero bajiro ĩna riasobojarocati, ĩnare tнorн̃нbicнti, ñasarise riasoa mн. 17 Ito bajiro mн yija, no bajiro mн tнoĩare gaye tнo ãmoa gнa. ¿Roma cнto gagн нjн gнare ĩ waja senija, waja yirãjida gнa, waja yibeatite gajerea? yi seniĩabojacã ĩna Jesure.

18 “Yн wisatoni ito bajiro yнre seniĩama ĩna”, yi masiri seyoquĩ Jesús. Ito bajiri ado bajiro yiquĩ ĩ ĩnare:

—“Queno yirã ña gнama”, yirã ñabojarãti queno yirã meje ña mнa. ¿No yija yн tнo wisatoni ito bajiro seniĩati mнa? 19 “Sita waja, waja yiroti cuji niyeru cuji yнre ĩoña”, yiquĩ Jesús ĩnare.

Ito yija niyeru cuji ĩre ĩocã ĩna. 20 Iti cuji niyeru cuji ticõri, ado bajiro ĩnare seniĩaquĩ Jesús:

—¿Ñimн ya rio ñati adi rio? ¿Ñimн wame, wame cнtiati iti? yiquĩ Jesús ĩnare.

21 —Gobierno masa нjн César wame cнtignн ya rio ña. Ito yicõri ĩ wameti ña iti, yicã ĩna Jesure.

—Gobierno masare mani waja ruyurioja ñaro bajiroti waja yija quena.
Ito bajiroti manire Dios ĩ rotija ñaro bajiroti ĩre cʉdija quena, yiquĩ Jesús
ĩnare.
22 Ĩ queno cʉdi masija tʉocõri, rujʉ ʉcacã ĩna. Ito bajiri mʉcana tʉdi
seniĩa ʉyabiticã ĩna ĩja. Seniĩamenati wacoacã ĩja.

¿Godacõri tʉdi caticoarã yirãjida masa? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Iti rʉmʉti saduceo gaye tʉoĩarã Jesure tirã ejacã. "Masa ĩna godaja
bero mʉcana tʉdi catire ma", yirã ñama saduceo gaye tʉoĩarã. Ito bajiro
tʉoĩarã ñari, Jesure seniĩarã ejacã ĩna:
24 —Tʉoya riasori masʉ mʉ. Moisés ñayorʉ ĩ yire gaye mʉre seniĩarã
wadibʉ gʉa. Ado bajiro yiñi Moisés ñayorʉ: "Sĩgʉ̃ manojo cʉtigʉ rĩa macʉti
ĩ godagoja, ĩ bero gagʉ ĩ rĩjorʉ manojo godore manojo cʉtija quena. Ito
bajiri iso rãca ñacõri, rĩjorʉ ñajacʉre wasoagʉ rĩa cʉti wasoagʉ yiguĩji ĩ",
yi ucañi Moisés ñayorʉ. 25 Gʉa wato sĩgʉ̃ rĩa jʉa ãmojeno ñabojañi. Sĩgõreti
manojo cʉtibojañi ĩna. Ñasʉogʉ isore manojo cʉtisʉobojañi. Rĩa macʉti
godañi ĩ. Ĩ godaja bero gãji ĩ ocabaji wasoabojañi. Rĩa macʉti godañi ĩ
cʉni. 26 Ĩ bero gãna cʉni ito bajiroti manojo cʉtibojañi. Rĩa manati godañi
ĩna cʉni. Ito bero sʉsagʉ cʉni ito bajiroti bajiyijʉ. 27 Iso manʉjʉsabatia ĩna
goda jedija bero iso cʉni godacoañi ĩja. 28 Godabojarãti mʉcana tʉdi ĩna
catija bero, ¿ñimʉjʉa ñaguĩjida iso manʉjʉ ñasarocʉ ĩna ñarocõti isore ĩna
manojo cʉtija bero? yi seniĩacã ĩna Jesure.
29 Ito ĩna yija, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Dios oca tuti gaye queno tʉoĩa masimena ña mʉa. Dios ĩ masirise
masirã meje ña mʉa. Ito bajiro yʉre mʉa seniĩabojaja, queno tʉoĩacõri
meje seniĩa mʉa. 30 Ado robojʉa bajia. Godana mʉcana tʉdi caticõri
manojo cʉtire ma. Ito yicõri ĩna rĩa romiare manʉjʉ cʉti rotimenaji ĩna.
Ũmacʉ̃jʉ ángel mesa robo bajiro bajirã ñarã yirãji ĩna. 31 ¿Masa ĩna godaja
bero mʉcana tʉdi catirã yirãjida ĩna mʉcana? yija, Dios oca tuti tiya. Dios
oca tuti gaye ti jeorã meje ña mʉa. Ĩmasiti ado bajiro gotiami ĩ oca tutina:
32 "Abraham, Isaac, Jacob ñayoana Ʉjʉti ñasotia yʉ", yi gotiami Dios ĩ ocana.
Ito bajiri godana ʉjʉ meje ñami Dios, catirã Ʉjʉjʉa ñami, yi tʉoĩa mani,
yiquĩ Jesús ĩnare.
33 Ito bajiro Jesús ĩ riasore gaye ĩ gotija tʉocõri, ʉcacã masa.

Dios ĩ rotirise ñasarise gaye
(Mr 12.28-34)

34 Ito bajiro saduceo gaye tʉoĩarã Jesús ĩ oca taja tʉoyijarã fariseo gaye
tʉoĩarã. Ito bajiri iti tʉocõri minijuayijarã fariseo gaye tʉoĩarã. 35 Sĩgʉ̃ ĩna
wato judio masa rotirise riasori masʉ ñañi. "No bajiro Jesús yʉre ĩ cʉdija
tʉocʉja", yirocʉ ado bajiro Jesure seniĩagʉ̃ ejaquĩ ĩ.
36 —Riasogʉ, ¿dise ñati Dios ĩ rotirise ñasarise mʉ tija? yi seniĩaquĩ ĩ
Jesure.
37 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Mani Ʉjʉ Diore bʉto maija quena. Mani tʉoĩarisena, ito yicõri mani ya
ʉsina Diore mani maija quena. Ĩ sĩgʉ̃reti tʉorʉ̃nʉcõri, bʉto ĩre mani maija
quena. 38 Iti ña ñasarise Dios ĩ rotire. 39 Iti bero rotire gaye itire bajiro
bajiriseti ña. Ado bajiro bajia iti: "Mʉ ya rujʉre mʉ mairo bajiroti gãjerã
mʉ ñarãre maija quena", yi rotiami Dios. 40 Iti jʉajiti ña Dios ĩ rotirise
ñasarise. Iti jʉaji gaye Dios ĩ rotire gaye mʉa cʉdija, Moisés ñayorʉ ĩ rotire

gaye, Diore goti ĩsiri masa ĩna riasorise gaye cʉni yiro bajiro cʉdirã ñarã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

¿Ñimʉ janami ñayijari Cristo mʉa tija? yi Jesús ĩ seniĩare gaye
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo gaye tʉoĩarã gʉa tʉti ĩna minijuaroca maji, 42 ado bajiro seniĩaquĩ Jesús ĩnare:

—¿Ñimʉ ñati Cristo, Dios ĩ cõarʉ mʉa tija? Ito yicõri, ¿ñimʉ janami ñati ĩ? yiquĩ Jesús ĩnare.

—David ñayorʉ janerãbatia janamiti ñami ĩ, yicã ĩna Jesure.

43 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:

—Riti mʉa tʉoĩaja, ¿no yija David ñayorʉ ĩre tʉoĩagʉ̃, "Yʉ Ʉjʉ", yiyijari? Tite mʉa. Ado bajiro ucañi David ñayorʉ. Espíritu Santo ĩ rãca ĩ ñajare ado bajiro ucañi ĩ:

44 Yʉ Ʉjʉre ado bajiro yiñi Dios: "Yʉ ya riojocadʉja rujiya, mʉ wajanare
mʉ rotiroca yigʉ yigʉja yʉ", yiñi Dios yʉ Ʉjʉre, yi ucayoñi David.
45 David ñayorʉ janerãbatia janami ĩ ñaja, "Yʉ Ʉjʉ", yibitiborʉ David ñayorʉ, yiquĩ Jesús ĩnare.

46 Ito bajiro ĩ gotija tʉocõri, sĩgʉ̃jʉa cʉdi masibiticã Jesús ĩ gotirisere. "Masi yucãguĩji ĩ", yi tʉoĩacõri itocõti ĩre seniĩa jidicãcã ĩna ĩja.

23

"Seti ña mʉare", fariseo gaye tʉoĩarãre Jesús ĩ yire gaye
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ito yija bero ado bajiro yiquĩ Jesús masare, gʉa ĩ rãca riasotirãre cʉni:

2 —"Moisés ñayorʉ ĩ rotire gaye tʉo masirã ñama fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni", yama masa. 3 Ito bajiri ĩna rotiro bajiroti cʉdiba. Jeyaro ĩna rotiro bajiroti cʉdiba. Ito bajibojarocati ñeñaro ĩna yirisere yibeja itiream a. "Ado bajiro ya gʉa", yibojarãti ricati yama ĩna. 4 "Cʉdi masia mani", masare rotiama ĩna. Ito bajibojarocati ito bajiro riti ĩnare roti ʉyama ĩna. "Ito bajiro yiya mʉa", yibojarãti ĩnamasiti ito bajiro yibeama ĩna. 5 Jeyaro ĩna yirise, "Queno yirã ñama ĩna", masa ĩna yi tijaro yirona ito bajiro yibojama ĩna. Masa ĩna tiro riojo ĩna ya rioweca, ĩna ya ricajʉdori cʉni Dios oca jũ wõbojama ĩna, "Gãjerã gʉare ti seyojaro", yirona ito bajiro yibojama ĩna. Ito yicõri yutabujuri yoarise gãjerã rẽto bʉsaro rore gaye sãñabojama ĩna. "Gãjerã gʉare ti seyojaro", yirona ito bajirise sãñabojama ĩna. 6 Ĩna ba ruji ãmoja, quenari cumuro ba ruji ãmoama ĩna. Minijuara wirijʉ ĩna ruji ãmoja, rʉ̃cʉbʉorajʉ riti ruji ãmoama ĩna. 7 Marijʉ masare ĩna bocaja, queno rʉ̃cʉbʉore rãca seniĩare ãmoama ĩna. Ito yicõri, "Yʉre riasogʉ", masa ĩna yire ãmoama ĩna, yiquĩ Jesús gʉare.

8 'Mʉama ricati yija quena. "Yʉre riasogʉ", masa ĩna mʉare yiroca yibeja. Mani jeyaro sĩgʉ̃ rĩare bajiro bajirã ña mani. Yʉ Cristo, Dios ĩ cõarʉ yʉ sĩgʉ̃ti ña mʉare riasori masʉ. 9 Sĩgʉ̃ti ñami mani Jacʉ. Ĩti ñami Dios ũmacʉ̃jʉ gagʉ. Ito bajiri adi sita gãnare, gãjerã ʉ̃mʉare, "Cʉna", yibeja mʉa. 10 "Yʉ ʉjʉ", yi rotibeja gãjerãre. Yʉ Cristo, Dios ĩ cõarʉ sĩgʉ̃ti ña mʉa Ʉjʉ. 11 Sĩgʉ̃ mʉa rãca gagʉ mʉare ĩ ejabʉaja, ĩ ñagʉ̃ yiguĩji ñasagʉ. 12 No gãjerã riojʉa gagʉ ña ãmobojagʉti ñabicʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiri berojʉa gagʉ tujagʉ yiguĩji ĩ. Sĩgʉ̃, "Gãjerã rẽtoro ñasagʉ ña yʉ", yibicʉ ĩ ñagʉ̃ yiguĩji ñasagʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

13 Fariseo gaye tнoĩarãre, judio masa rotirise riasori masare cнni bнsigн
ado bajiro bнsiquĩ Jesús:
—Bнjato bнjarã wãna ya mнa. “Queno yirã ña gнa”, yibojarãti mнa yiro
bajiro yirã meje ña mнa. Dios ĩ rotirojн gãjerã ĩna sãjabititoni itire camota
mнa. Gãjerã ĩna sãja ãmobojarocati ĩnare camota mнa. Ito bajiri mнa cнni
sãjamena yirãji, yiquĩ Jesús ĩnare.
14 ’Bнjato bнjarã wãna ya mнa fariseo gaye tнoĩarã, judio masa rotirise
riasori masa mнa cнni. “Queno yirã ña gнa”, yibojarãti mнa yiro robo yirã
meje ña mнa. Manнjн godagoana romiare rнocõri jairoguti ĩnare waja
senia mнa. Ito bajiro yicõri ĩna rнcobojarisere ñarocõti ẽma jeoa mнa.
Queno yimena ñabojarãti masa mнare tнo wanнtoni yoari ĩna tiro riojo
Diore bнsitobнaboja mнa. Ito bajiri bнto bнsa mнare waja senigũ yiguĩji
Dios. Ito bajiri gãjerã rẽtoro tõbнjarã yirãji mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.
15 ’Bнjato bнjarã wãna ya mнa fariseo gaye tнoĩarã, judio masa rotirise
riasori masa mнa cнni. “Queno yirã ña gнa”, yibojarãti mнa yiro robo
yirã meje ña mнa. “Mani robo gãji ĩ tнoĩaja quena”, yi tнoĩabojacõri jeyaro
masare riaso ucua mнa. Sĩgũ mнare bajiro tнoĩaroca mнa yigнre bнto bнsa
ñeñaro ĩ tнoĩaroca ya mнa. Ito bajiri mнa rẽto bнsaro ñeñaro yicõri jeame
ũjнrojн warнjami ĩ cнni, yiquĩ Jesús ĩnare.
16 ’Bнjato bнjarã wãna ya mнa. Cajea mana gãjerã cajea manare tũa
wabojarãre bajiro bajirã ña mнa. Ado bajiro gãjerãre yiboja mнa: “ ‘Dios
ya wi wamenati ado bajiro yicнja yн’, yibojarãti mнa yiro robo yibeja
cнni no yibea iti. ‘Dios ya wijн oro wamena ado bajiro yicнja yн’, mнa
yija, yiro bajiroti yiba itireama”, yiboja mнa gãjerãre. 17 Tнo masimena,
cajea manare bajiro bajirã ña mнa. ¿Disejнa ñati ñasarise mнa tija? ¿Orojнa
ñasatite mнa tija? ¿Dios ya wijн oro cuji ñarijн masa ĩna rũcнbнorijн ñatite
ñasarijн? yiquĩ Jesús ĩnare. 18 Gaje ado bajiro masare yiboja mнa: “ ‘Diore
ĩna soe ĩsisotira casabo wamena ado bajiro yicнja yн’, yibojarãti mнa yiro
robo yibeja cнni, no yibea iti. ‘Diore ĩna soe ĩsisotira casabojн ĩre ĩsiroti
wame rãca ado bajiro yicнja yн’, mнa yija, mнa yiro bajiroti mнa yija
quena itireama”, yiboja mнa masare. 19 Tнo masimena, cajea manare
bajiro bajirã ña mнa. ¿Mнa tija disejнa ñati ñasarise? ¿Diore ĩsiroti iti ñati
ñasarise, gaje Diore ĩna soe ĩsisotira casabojн ĩre ĩsiroti ñarijнjнa ñasatite?
yiquĩ Jesús ĩnare.
20 ’Ado bajiro bajia. Tнote mнa. No, “Diore ĩna soe ĩsisotira casabo
wamena ado bajiro yicнja yн”, yigн iti casabo wamena meje riti, “Ado
bajiro yicнja yн”, yiguĩji. Diore soe ĩsira casabojн jesarise rãca, “Ado bajiro
yicнja yн”, yigнre bajiro bajiami ĩocũ. 21 No, “Dios ya wi wame rãca, ado
bajiro yicнja yн”, yigн iti wi wame rãca riti meje yiguĩji. Dios iti wi нjн
wame rãca, “Ado bajiro yicнja yн”, yigнre bajiro yiguĩji ĩocũ. 22 “Ũmacũjн
Dios ĩ ñaro wame rãca ado bajiro yicнja”, yigн Dios itojн rotigн wame rãcati
yigнre bajiro yami ĩocũ, yiquĩ Jesús ĩnare.
23 ’Bнjato bнjarã wãna ya mнa fariseo gaye tнoĩarã, judio masa rotirise
riasori masa mнa cнni. “Queno yirã ña gнa”, yibojarãti mнa yiro robo
yirã meje ña mнa. Jũ queno sнtirise, anís, menta, comino waja rũcнbiti
gaye mнa rнcoja, Moisés ñayorн ĩ rotiado bajiroti Diore jabeto ĩsia mнa. Ito
bajibojarocati rotire ñasarisere tнorũnнbea mнa. Ado bajiro bajia ñasarise,
queno yire, gãjerãre ti maire, Diore tнorũnнre, itocõti ña ñasarise. Iti gaye
yitĩñama mнa, Diore jabeto ĩsire gaye cнni jidicãbeja mнa. 24 Cajea mana
gãjerã cajea manare tũa wabojarã bajiro bajirã ña mнa. Ado bajiro bajirã

ña mʉa. Ide wato mʉtarãcã ñarãre ĩna idiroto riojʉa queno besecãbojacõri camello jaigʉ bʉcʉre idi yucõarã bajiro bajirã ña mʉa. Rotire ñasabiti gayeama queno tirʉ̃nʉa mʉa. Ito bajibojarocati ñasarisereama queno tirʉ̃nʉbea mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

25 ’Bʉjato bʉjarã wãna ya mʉa fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa mʉa cʉni. “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti mʉa yiro robo yirã meje ña mʉa. Somotẽro idira tẽrori cʉni joejʉa riti coea mʉa. Totijʉama ñarocõti ʉeri cʉtia maji. Mʉa guaja, joe rujʉ riti coea mʉa. Jubejʉama ñeñaro tʉoĩa maji. Gãjerã ĩna rʉcorise ti ʉorã ĩnare rʉoa mʉa. Ito bajiri bʉjato bʉjarã wãna ya mʉa. 26 Mʉa fariseo gaye tʉoĩarã cajea manare bajiro bajirã ña mʉa. Somotẽro, idira tẽro cʉni totijʉa mʉ coesʉoja joejʉa cʉni ʉeri mano yiroja. Ito bajiroti ñeñaro mʉa tʉoĩarise cʉni mʉa jidicãja, jeyaro queno yirã ñarã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

27 ’Mʉa fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni bʉjato bʉjarã wãna ya mʉa. “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti mʉa yiro robo yirã meje ña mʉa. Masari cuma bajiro bajirã ña mʉa. Ado bajiro bajia masari cuma, joeti mani tija queno boti quena. Ito bajibojarocati jubejʉama gõarigoti ñaroja, ito yicõri jogare bʉorise ñaroja. 28 Ito bajiro bajirã ña mʉa. Masa ĩna tija, queno yirã bajiro bajia mʉa. Ito bajibojarãti jubejʉama ñeñaro tʉoĩarã ña mʉa. “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti ñeñaro yirã ña mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

29 ’Mʉa fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni bʉjato bʉjarã wãna ya mʉa. “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti mʉa yiro robo yirã meje ña mʉa. Diore goti ĩsiri masa ĩna godaja bero masari cuma menia mʉa. Queno yirãre masari cuma queno tirʉ̃nʉa mʉa, ito yicõri tija seyorise iti joere jeoa mʉa. 30 Ito yicõri ado bajiro ya mʉa: “Gʉa ñicʉsabatia ĩna catijama, Diore goti ĩsiri masare sĩaroca ĩnare ejabʉabitiboana gʉa”, yi tʉoĩa mʉa. 31 Ito bajiro mʉa yija, “Diore goti ĩsiri masare sĩayoana janerãbatia ña gʉa”, yi tʉoĩa mʉa. 32 Mʉa ñicʉsabatia ĩna yiyore bajiroti ya mʉa cʉni adi rʉmʉri gãna, yiquĩ Jesús ĩnare.

33 ’Ãña bajiro bajicõri ĩ robo junirã ña mʉa. Jeame ʉ̃jʉrojʉ mʉa tõbʉjaroti rẽtare ma mʉare. 34 Queno tʉo masijaro ĩna yirocʉ, Diore goti ĩsiri masa, riasori masa gãjerã queno tʉoĩarãre cʉni cõabojagʉ yigʉja yʉ mʉa tʉ. Ĩnare cʉdi ãmomena ĩnare sĩarã yirãji mʉa. Gãjerãreama yucʉtẽojʉ jaju sĩarã yirãji mʉa. Gãjerãre minijuara wijʉ ĩnare jarã yirãji mʉa. Ĩnare ñeñaro yirona co cʉto rʉyabeto ĩnare sʉyarã yirãji mʉa. 35 Abel queno yigʉ ñayorʉre sĩasʉoyijarã mʉa ñicʉsabatia ito yicõri Berequiás macʉ Zacaríasjʉre sĩasʉsayijarã. Dios ya wijʉ Diore ĩna soe ĩsisotira casabo tʉ Zacaríasre sĩayija mʉa. Mʉa ñicʉsabatiare bajiroti ya mʉa cʉni. Ito bajiri queno yirãre ĩna sĩagore ñajare seti ña mʉare cʉni. 36 Riti mʉare gotia yʉ. Mʉa adi rʉmʉ gãnare ititi seti ña ejaro yiroja mʉare, yiquĩ Jesús ĩnare.

Jerusalén gãnare tʉoĩa maigʉ̃ Jesús ĩ otire gaye
(Lc 13.34-35)

37 ’Jerusalén gãna mʉare cõañi Dios ĩre goti ĩsiri masa, ito yicõri ĩ oca riasori masare. Ĩre goti ĩsiri masa, ĩ oca riasori masa cʉni mʉare gotirona cõañi Dios. Ito bajibojarocati ĩnare sĩayija mʉa. Coji meje mʉare mioju ãmobojacʉ yʉ. Cara iso rĩare caero rocajʉ iso miojuro robo bajiro, mʉare yi ãmobojacʉ yʉ. Ito bajiro yʉ yi ãmobojarocati ãmobiticʉ mʉa. 38 Queno tʉoĩaña mʉa. Mʉa wiri wagora wiri bajiro tujaro yiroja. Ito yicõri mʉare

jidicãgũ yiguĩji Dios. 39 Riti ado bajiro mʉare gotia yʉ: “Gʉare yiari Dios ĩ
cõarʉ ña mʉ. Mʉre queno yiñi Dios”, mʉa yiroto riojʉa mʉcana jʉaji yʉre
timena yirãji mʉa, ya yʉ mʉare, yiquĩ Jesús masare.

24

Dios ya wi õjea bate godaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ito bajiro ĩ yija bero, Dios ya wi budi wasʉoquĩ Jesús. Ĩre sʉacõri ado
bajiro yibojacʉ gʉa ĩre: “Adi wiri ti ucuto mani”, yibojacʉ gʉa ĩre. 2 Ito
bajiro gʉa yibojarocati ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—¿Adi wirire tiati mʉa? Riti mʉare gotia yʉ. Adi wiri ñarocõti õjea bate
quedicoaro yiroja. Ito bajiri adi wi gaye gũtagã gajega joe jesabeto yiroja.
Ñarocõti godacoaro yiroja, yiquĩ Jesús gʉare.

Adi ũmʉari jediroto riojʉa ado bajiro rẽtaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ito yija bero Olivos wame cʉtiri tʉria joejʉ wacʉ gʉa ĩja. Ito ejacõri
Jesuama eja rũjũquĩ. Ito ĩ rujiroca gãjerã ĩna manija ticõri, ado bajiro ĩre
seniĩacʉ gʉa:
—“Iti rʉmʉ wi quediro yiroja”, mʉ yi gotire ãmoa gʉa. ¿No bajiro iti
bajija ticõri, “Jesús ejagʉ wagʉ yami”, yi masirã yirãjida gʉa? ¿Ito yicõri
no bajija ticõri, “Adi macãrʉcũro jediro ya”, yi masirã yirãjida gʉa? yicʉ
gʉa Jesure.
4 Ito bajiro gʉa yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús gʉare:
—Queno masima mʉa gãjerã mʉare rʉobe yirona. 5 Jãjarã rʉori masa
ejarã yirãji. “Yʉti ña Cristo, Dios ĩ cõarʉ”, yirã masa ejarã yirãji. Jãjarãre
rʉorã yirãji ĩna. “Diore bʉsi ĩsirã ña gʉa”, ĩna yija jãjarã masa tʉobojarã
yirãji ĩnare. 6 “Masa gãmeri sĩarã yiyijarã”, yire oca tʉorã yirãji mʉa. “Gaje
cʉto gãna jane gãmeri sĩasʉoyijarã”, yire gaye guijorise oca tʉorã yirãji
mʉa. Iti ocare mʉa tʉoja güibeja mʉa. Ito bajiroti bajiro yiroja bajirea.
Ito bajibojarocati jabeto rʉya adi macãrʉcũro iti jediroto. 7 Co masa gaje
masa rãca gãmeri sĩarã yirãji. Ito yicõri co sita gãna gaje sita gãna rãca
gãmeri sĩarã yirãji. Jaje cʉtori ñio ñaro yiroja. Ito yicõri jaje ñarise ñaro
yiroja. Ito yicõri jaje cʉtorire sita ʉero yiroja. 8 Jeyaro iti rẽtaja bero bʉto
bʉsa tõbʉjare gaye ñaro wado yiroja.
9 ’Mʉare ñiacõri gãjerã mʉare ja ajetoni mʉare ĩsirã yirãji ĩna. Aje tĩocõri
mʉare sĩarã yirãji ĩna. Yʉ ñarã mʉa ñajare mʉare ti tudirã yirãji adi sita
gãna jeyaro. 10 Iti rʉmʉ jãjarã yʉre tʉorũnʉbojana tʉoĩa jidicãrã yirãji
ĩna. Gãmeri ti junisinirã yirãji ĩna. Gãmeri oca menicõri gãjerãre ñiaroca
yirã yirãji ĩna. 11 Jãjarã rʉori masa ñarã yirãji. “Diore bʉsi ĩsirã ña gʉa”,
ĩna yija jãjarã masa tʉobojarã yirãji. 12 Jeyaro ñeñarise yirã yirãji masa.
Ito bajicõri gãmeri ĩna ti mairisere gãmeri jidicãrã yirãji ĩna. 13 No yʉre
tʉorũnʉgũ ĩ jidicãbeja adi macãrʉcũro jedi wari rʉmʉ ĩre masogũ yiguĩji
Dios. 14 “Ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios”, yire oca adi sita
ñarocõreti ejaro yiroja. Ito bajiri masa jeyaro iti oca masirã yirãji. Ĩna
masi jediroca adi macãrʉcũro jediro yiroja.
15 ’Diore goti ĩsiri masʉ Daniel ñayorʉ ado bajiro ucañi: “Adi macãrʉcũro
jedi wari rʉmʉri sĩgũ masare ñeñaro ĩna yiroca yigʉ goagʉ yiguĩji. Ĩ ñami
masare ruyuriogʉ wadirʉ. Dios ya wi rũcʉbʉorajʉ ĩ rũgõja tirã yirãji mʉa”,
yi ucañi Daniel ñayorʉ. Mʉa adi papera ticõri, itire queno tʉoĩaña. “Jabeto

rɥya adi macãrɥcũro iti jediroto”, yi masiña mɥa. 16 Ito bajiro bajiri rɥmɥ
no Judea sitajɥ ñarã gũtagũjɥ rudi warɥjarãji ĩna. 17 No ĩ ya wi queno
jesagɥ ĩ ya wi totijɥ gajeoni ñarisere rujicõri ãmibitirɥjaguĩji ĩ. 18 No ĩ ya
wesecajɥ moagũ tɥdi wacõri ĩ ya yutabujuri ãmibitirɥjaguĩji ĩ. 19 Ito bajiro
bajiri rɥmɥ romia macɥ sãñarã, gãjerã rɥcorã cɥni quenabeto tõbɥjarã
yirãji ĩna. 20 Bɥto ɥsari rɥmɥ, tujacãra rɥmɥ cɥni iti ito bajija, rudi ãmomena
Diore senima mɥa. 21 Ito bajiro bajiri rɥmɥri bɥto tõbɥjarã yirãji masa.
Adi macãrɥcũro ñasɥora rɥmɥri masa ĩna tõbɥjaĩabiti rẽto bɥsaro tõbɥjarã
yirãji ĩna. Iti ĩna tõbɥjaja bero mɥcana iti robo bajiro bajirise tõbɥjamena
yirãji masa. 22 Yoari masa tõbɥjaroca Dios ĩ yiro bajija sĩgũ cati rɥyagɥ
maniborɥ. Ĩ beseanare ti maicõri yoari mejeti iti jediroca yigɥ yiguĩji
Dios.
23 ’Iti rɥmɥri, “Tiya ado ñami Cristo”, ito yicõri “Titẽña õ ñami Cristo”,
sĩgũ mɥare ĩ yija, ĩre tɥorũnɥbeja mɥa. 24 Jãjarã rɥori masa, “Yɥ ña Cristo”,
yi ejarã yirãji ĩna. “Diore bɥsi ĩsiri masa ña gɥa”, yi rɥo ejarã yirãji gãjerã.
Tiyamani jaje ĩorã yirãji ĩna masare rɥorona. Dios ĩ beseanare cɥni rɥo
ãmobojarã yirãji ĩna. 25 Tɥoya mɥa. Jeyaro iti rẽtaroto riojɥa mɥare goticã
yɥ. 26 Ito bajiri, “Yucɥ manojɥ ñami Cristo”, mɥare ĩna yi rɥoja, tirã
wamenaji mɥa. Ito yicõri, “Ruyubetojɥ ñami Cristo”, ĩna yi rɥoja ĩnare
tɥorũnɥbeja mɥa. 27 Bɥjo ĩ borea borea yirise ɥsitutujɥ ĩ borea yirise
cojisiti iti sojejɥ quedituaja tia mani. Itire bajiroti ejagɥ yigɥja yɥ cɥni. Yɥ
ña Masa Rĩjorɥ. 28 No rujɥ jogarise ñaro itojɥ barã rujirã yirãji yuca. Itire
bajiro masa ĩna bɥto ñeñaro yiroca waja senigũ ejagɥ yiguĩji Dios, yiquĩ
Jesús gɥare.

Yɥ Masa Rĩjorɥ tɥdi ejagɥ yigɥja, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

29 ’Ito bajiro masa ĩna tõbɥjari rɥmɥ iti jedija bero ũmacañi ũmɥa gagɥ
rãitĩacoagɥ yiguĩji. Ñami gagɥ cɥni busubicɥ yiguĩji. Ñocõa cɥni quedi
jedicoarã yirãji. Ũmacũjɥ macãrɥcũro cɥni ɥero yiroja. 30 Ito bajiro
ũmacũjɥ macãrɥcũrojɥ iti bajija ticõri, “Masa Rĩjorɥ ejagɥ wagɥ yami”, yirã
yirãji masa. Yɥ ña Masa Rĩjorɥ. Yɥ ruji wadija ticõri, adi sita gãna otirã
yirãji ĩna. Masirise rãca, yorise rãca, ide bueri rãca yɥ ruji wadija tirã yirãji
ĩna. 31 Ũmacũjɥ trompeta jutiado bajiro oca sẽoro oca ruyuro yiroja. Yɥ
beseanare minijuatoni ángel mesare mioju rotigɥ yigɥja yɥ. Jɥaria sojeri
gãna yɥ beseana ñarocõreti miojurã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gɥare.
32 ’Goti masiore ocana mɥare gotigɥ ya yɥ. Higuera wame cɥtiricɥre
tɥoĩate mɥa. Higueragɥ iti ñasãtuja, ito yicõri iti jũ wasoaja, “Jabeto rɥya
cɥma iti ejaroto”, yi masia mani. 33 Iti bajiroti mɥare yɥ gotire iti rẽtaja
ticõri, “Jabeto rɥya ũmɥari iti jediroto”, yi masirã yirãji mɥa. 34 Riti mɥre
gotia yɥ. Adi rɥmɥri gãna ĩna goda jediroto riojɥajɥ ito bajiro rẽtaro yiroja
iti. 35 Adi macãrɥcũro ñarocõti jediro yiroja. Ito bajibojarocati yɥ ya
ocama yɥ yiro bajiroti rẽtaro yiroja.
36 ’“Iti rɥmɥ itocõ tɥjaroca ejagɥ yiguĩji Jesús”, yirã mama. Ángel mesa
cɥni masimenaji ĩna. Dios Macɥ ñabojagɥti, “Itocõ ejagɥ yigɥja yɥ”, yi
masibea yɥ cɥni. Yɥ Jacɥ Dios ĩ sĩgũti masiguĩji, yiquĩ Jesús gɥare.
37 ’Noé ñayorɥ ĩ catiroca Diore rũcɥbɥobitiyoñi masa. Ito bajiroti bajirã
yirãji masa, yɥ tɥdi ejari rɥmɥ. Yɥ ña Masa Rĩjorɥ. 38 Jane mejejɥ
adi sita iti rujaroto riojɥa ñacõayijarã masa maji. Idi mecɥrãtibe, ba
yajirãtibe, manojo cɥtirãtibe, ito yicõri ĩna rĩa romiare ĩsirãtibe yi ñayijarã

masa. Ito bajiro ĩna baji ñabojaroca riti cuma bʉcʉajʉ sãjayijʉ Noé ñayorʉ.
39 “Ito bajiro wado ya”, yi masibisijarã masa. Ito bajiri ñajasaroti ĩnare
rubatecãcõyijʉ. Iti bajiado robo bajiroti ejagʉ yigʉja yʉ cʉni. Masa Rĩjorʉ
ñari, “Itocõ ejagʉ yiguĩji”, masa ĩna yi masibeto tʉdi ejagʉ yigʉja yʉ. 40 Yʉ
ejari rʉmʉ jʉ̃arã ʉ̃mʉa ĩna ya wesecajʉ moa ñarã yirãji. Sĩgʉ̃ ãmi wa ecogʉ
yiguĩji. Gãji ãmi wa ecobicʉ yiguĩji. 41 Romia jʉ̃arã quĩbo tuabo ñarã yirãji.
Sĩgõ ãmi wa ecogo yigõji. Gajeo ãmi wa ecobeco yigõji.
42 ’Bocatiari ñacãña mʉa. Yʉ mʉa Ʉjʉ yʉ tʉdi ejaroti rʉmʉ masibea mʉa.
43 Sĩgʉ̃ wi ʉjʉ. “Adi ñami riniri masʉ ejagʉ yiguĩji”, ĩ yi masija, ña yucãgʉ̃
yiguĩji iti wi ʉjʉ. Riniri masʉ ĩ sãjare ãmobicʉ camotagʉ yiguĩji ĩ. 44 Ito bajiri
yʉ ejaroto riojʉa ña yucãña mʉa. “Itocõ ejagʉ yiguĩji Masa Rĩjorʉ”, yi mʉa
tʉoĩabeto ejagʉ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

¿No bajiro bajiguĩjida queno tʉoĩagʉ̃? yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 12.41-48)

45 ’Mʉa tʉoĩaja, ¿no bajiro bajiguĩjida queno cʉdicõri queno tʉoĩagʉ̃? Ado
bajiro bajiguĩji ĩocʉ̃. Gãjerã ĩ ya moari masare tirʉ̃nʉtoni ito yicõri ĩnare ĩ
ecatoni cũgʉ̃ yiguĩji ĩ ʉjʉ ĩre. 46 Sĩgʉ̃ ĩ rotiro bajiroti ĩ moa yuroca ĩ ʉjʉ ĩ tʉdi
ejaja wanʉ quenagʉ̃ yiguĩji ĩ. 47 Riti mʉare gotia yʉ. Ito bajiro yiro robo
ĩ yigʉ ñaja ticõri, ĩ rʉcorise ñaroti ĩ ya masare cʉni tirʉ̃nʉ rotigʉ yiguĩji ĩre.
48 Ĩ ʉjʉ ĩre ĩ tirʉ̃nʉ rotija bero ricati ĩ tʉoĩaja, queno moa ĩsigʉ̃ meje ñaguĩji
ĩocʉ̃. “Coji ejabiquĩji yʉ ʉjʉ”, yi tʉoĩagʉ̃ yiguĩji. 49 Ito bajiro tʉoĩacõri, gãjerã
moari masare ñeñaro yisʉogʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri mecʉri masa rãca baba
cʉticõri ĩna rãca idigʉ yiguĩji ĩ cʉni. 50 Ito bajiro ĩ yi ñaroca ĩ masia mani
ĩ ʉjʉ tʉdi ejagʉ yiguĩji. “Janere ejabicʉ yiguĩji yʉ ʉjʉ”, yi ĩ tʉoĩari rʉmʉti
ejagʉ yiguĩji. 51 Ito ĩ yija ticõri, bʉto bʉsa ñeñaro ĩ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji ĩ
ʉjʉ. “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti ĩna tõbʉjaro bajiroti ĩ tõbʉjaroca yigʉ
yiguĩji ĩ ʉjʉ ĩre. Ito bajiri ñeñaro tõbʉjacõri otigʉ yiguĩji. Ito yicõri bʉto tʉoĩa
oca jaigʉ yiguĩji ĩ ĩja, yi oca gotiquĩ Jesús gʉare.

25

Jʉa dʉjamocõ ñarã romia ado bajiro yiyijarã, yi Jesús ĩ riosore gaye

1 “Ado bajiro bajia, ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ rotirojʉ Dios ĩ miojuri rʉmʉ”, yirocʉ
ado bajiro gotiquĩ Jesús:
—Jʉa dʉjamocõ mamarã romia ñayijarã. Ãmo siare basare tirã wayijarã
ĩna. Mame manojo cʉtirocʉre bocarã wayijarã ĩna. Ito bajiri ito warã
ĩna ya sĩabusuore ãmi wayijarã. 2 Ĩna co dʉjamocõ ñarã ñayijarã queno
tʉoĩarã. Gãjerã ĩna rãca gãna co dʉjamocõ ñarã queno tʉoĩamena ñayijarã.
3 Queno tʉoĩamena ĩna ya sĩabusuoragari ãmibojarãti jio wasoarona ʉ́ye
ãmibisijarã. 4 Gãjerã queno tʉoĩarãma ĩna ya sĩabusuore jio wasoaroti ʉ́ye
ãmi wayijarã. 5 Manojo cʉtirocʉ yoari ĩ sejaja, wʉjo jujayijarã ĩna. Ito
bajiri canicoayijarã ĩja. 6 Ñami gʉdarecocõ oca ruyuyijʉ ĩja. “Manojo
cʉtirocʉ wadicoami ĩja. Ĩre bocarã waya”, sẽoro oca ruyuyijʉ. 7 Ĩna jʉa
dʉjamocõ romia ñarã yujicõri ĩna ya sĩabusuoragari sĩayijarã. 8 Co dʉjamocõ
ñarã queno tʉoĩamena ado bajiro yiyijarã queno tʉoĩarãjʉare: “Gʉa ya
sĩabusuoraga ʉ́ye jedicoajʉ gʉare. Ito bajiri mʉa ya ʉ́ye jabeto ĩsiña gʉare”,
yibojayijarã ĩna. 9 Ito bajiro ĩna yibojarocati ado bajiro cʉdiyijarã queno
tʉoĩarã: “Ĩsibea mʉare. Gʉa ĩsija ñejʉa tujabetoja gʉare cʉni. Mʉare cʉni,
gʉare cʉni tĩjado ma iti. Mʉamasiti ʉ́ye ĩna ĩsirojʉ wacõri waja yitẽña
mʉa”, yiyijarã queno tʉoĩarã romia queno tʉoĩamenajʉare. 10 Ito bajiro

ĩna yija tнocõri, ʉye waja yirã wayijarã queno tнoĩamena. Ĩna wagoja bero manojo cнtirocн ejayijн. Queno ña yucãna romiama ĩ ejarocati ĩ rãcati sãjacoayijarã ĩna. Ãmo siare basa tirã warã sãjayijarã ĩna. Ito yicõri soje biacõyijн manojo cнtirocн. 11 Soje ĩ bia sãja waja berojн ejabojayijarã gãjerã romia. Manojo cнtirocнre ado bajiro yibojayijarã ĩna: "Gнa нjн soje jãnaña maji", yibojayijarã ĩna. 12 "Yн ñarã meje ña mнa, ito bajiri mнare masibea yн", yiyijн manojo cнtirocн ĩnare, yiquĩ Jesús gнare.

13 'Ito bajiri ña yucãña mнa. "Jane busuri itocõ ñaroca ejagн yiguĩji Jesús", yi masibea mнa, yiquĩ Jesús gнare.

Moa ĩsiri masa gaye Jesús ĩ goti masiore oca
(Lc 19.11-27)

14 "Ado bajiro bajia, ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн Dios ĩ miojuri rнmн", yirocн ado bajiro gotiquĩ Jesús:

—Sĩgũ ñayijн gaje sitajн warocн. Ito bajiri ĩ waroto riojнa ĩ ya moari masare ji ñucayijн ĩ. "Yн ya niyeruna moacõri jai bнsaro bнjarã yirãji", yi tнoĩa wacн ĩ ya niyerure tirũnн rotiyijн ĩ ĩnare.

15 'Sĩgũre co dнjamocõ mil niyeru cujiri ĩsiyijн. Gãjire jнaji mil ĩsiyijн. Gãjire mil ñari cujiriacã ĩsiyijн. "Ado bajiroti moari seyoama ĩna", yi tнoĩa wacн ito bajiro ĩnare batoyijн ĩ. Ito bajiro yicõri wacoayijн. 16 Co dнjamocõ mil niyeru cujiri boca ãmirн mнcana itina moacõri gaje co dнjamocõ mil ñariseti bнja remoyijн. 17 Gãji jнaji mil boca ãmirн mнcana itina moacõri jнa mil bнja remoyijн ĩ cнni. 18 Coji mil boca ãmirнama ĩ нjн ya niyeru gojejн yujecõyijн.

19 'Yoari ĩna нjн tнdi ejayijн mнcana. "¿No bajiro yнre moa ĩsiati ĩna?" yirocн ĩnare ji ñucayijн ĩ mнcana. 20 Cajero co dнjamocõ mil boca ãmirн ejasнoyijн. Ejacõri ĩre co dнjamocõ mil niyeru ĩ ĩsire jнdacõayijн mнcana, ito yicõri gaje itocõ ĩ bнja remore rãcati ĩre ĩsiyijн. "Co dнjamocõ mil yнre ĩsicн mн. Ito bajiri itina moacõri mнcana co dнjamocõ milti mнre bнja remo ĩsimн yн", yiyijн ĩ нjнre. 21 "Yнre queno moa ĩsiyija mн. Yiro robo yнre cнdigн ña mн. Jabetacã yн wasoarena mнcana itocõti mн remore ñajare, jai bнsaro mн moatoni jai bнsaro mнre cũcнja yн. Sãjaña, queno wanнña yн rãca", yiyijн нjн ĩ ya moari masнre. 22 Ito yija bero gãji jнaji mil boca ãmirн ejayijн. "Yн нjн jнaji mil yнre ĩsicн mн. Itina moacõri mнcana jнaji milti mнre bнja remo ĩsimн yн", yiyijн ĩ, ĩ нjнre. 23 "Yнre queno moa ĩsiyija mн. Yiro robo yнre cнdigн ña mн. Jabetacãna moacõri mнcana itocõti mн yнre bнja ĩsire ñajare jai bнsaro mнcana moaroti cũcнja yн. Sãjaña, queno wanнña yн rãca", yiyijн ĩ, ĩ ya moari masнre.

24 'Ito yija bero gãji mil cujiri boca ãmirн ejayijн. Ĩ нjнre ado bajiro yiyijн ĩ: "Yн нjн sẽoro rotigн ñaquĩ ĩ. Ĩ otebeto cнni, ĩ biabeto cнni bare bнja quena ñaquĩ ĩ, yi tнoĩa wacн, güicн yн. 25 Ito bajiri mн ya niyerure yuje cũcн yн. Adi ña ñarocõti yнre mн ĩsicati", yiyijн ĩ, ĩ нjнre. 26 Ito bajiro ĩ yibojarocati ado bajiro cнdiyijн ĩ нjн ĩre: "Moa ĩsiri masн quenabicн, rojogн ña mн. Ĩ otebeto cнni, ĩ biabeto cнni bare bнja quena ñaquĩ ĩ, yi masibojagнti yнre queno moa ĩsibisija mн. 27 Ĩna niyeru cũri wijн mн niyeru cũja, mнcana jai bнsaro bнjaboyija mн", yiyijн ĩ нjн ĩre. 28 Ito yija gãjerãre ado bajiro rotiyijн нjн: "Coji mil ñarise niyeru tiri ĩre ẽmacõña, ito yicõri gãji jнa dнjamocõ mil rнcogнjнare ĩsiña", yiyijн ĩna нjн. 29 "No queno yнre moa ĩsigũreama jai bнsaro ĩre ĩsi remogũ yignja yн. Ito bajiri ñejнa rнyabeto yiroja ĩre. No queno yнre moa ĩsibicнreama ĩ rнcoriseacãti ñarocõti ẽma jeocõcнja yн.

Ĩre ẽmacõri gãji yнre queno moa ĩsigн̃re ĩsigн̃ yigнja yн. 30 Ãni yнre moa
ĩsiri masн ñe waja macнre rãitĩarojн cõaña mнa. Itojн ñeñaro tõbнjacõri
bнto otigн yiguĩji. Ito yicõri bнto tнoĩa oca jaigн yiguĩji ĩ", yiyijн нjн, yi oca
gotiquĩ Jesús gнare.

Masa ñeñarãre, quenarãre cнni besegн yigнja yн, Jesús ĩ yire gaye

31 'Yн ña Masa Rĩjorн. Нjн yн ñari rнmн, tнdi ejagн yigнja yн mнcana.
Ũmacн̃jн gãna ángel mesa rãca gãni bia ejagн yigнja yн. Нjн ĩ rotiri cumuro
yori cumurojн rujigн yigнja yн. 32 Jeyaro gãna masa yн riojнa minijuarã
yirãji ĩna. Ĩnare besecõri ricati cũgн̃ yigнja yн. Oveja coderi masн ovejare
ricati, cabrare ricati ĩ cũado bajiro yigн yigнja yн. 33 Queno yirãre yн ya
riojocadнja cũgн̃ yigнja yн. Queno yimenare yн ya gãcodнja cũgн̃ yigнja
yн. 34 Ito bajiri yн riojocadнja gãnare ado bajiro yigн yigнja yн: "Yн Jacн
queno yirocн mнare beseñi ĩ rotirojн mнa ejatoni. Ĩre tнorн̃nнrãre tнoĩa
yugн ĩ rotirojн quenocãñi Dios adi macãrнcн̃ro meni wacнjнti. Ito bajiri
itojн ñarã yirãji mнa ĩja. 35 Yн ñiocõja yнre bare ecacн mнa. Yн idi ãmoja
yнre iocн mнa. Yн wa ucurojн canirajн bнja ĩsicн mнa. 36 Yнre yutabuju
manija yнre ĩsicн mнa. Yн cõja cнni yнre tirã ejasoticн mнa. Tubiara wi
yн ñaroca yнre tirã ejasoticн mнa", yigн yigнja yн Dios ĩ beseanare. 37 Ito
bajiro yн yija tнocõri, ado bajiro yнre seniĩarã yirãji ĩna: "Gнa Нjн, ¿nocãta
mн ñiocõja ticõri, mнre bare ecacati gнa? ¿Nocãta mн idi ãmoroca mнre
iocati gнa? 38 ¿Nocãta mн wa ucurojн canirajн mнre bнja ĩsicati gнa? Ito
yicõri, ¿nojн mн yutabuju maniroca mнre yutabuju bнja ĩsicati gнa? 39 Ito
yicõri, ¿nocãta mн tubia ecoroca, mн cõja cнni, nocãta mнre tirã ejacati
gнa?" yi yнre seniĩarã yirãji ĩna. 40 Ado bajiro ĩnare cнdigн yigнja yн: "Riti
mнare gotia yн. Yн ñarã ñasamenare queno mнa yija, yнre queno yirãti yicн
mнa", yigн yigнja yн Dios ĩ beseanare.

41 'Ito yicõri yн ya gãcodнja ñarãre ado bajiro yigн yigнja yн: "Yнre
camotadiya mнa. Dios ĩ beseana meje ña mнa. Jeame yatibitimejн wasa
mнa. Iti jeamere rн̃mнre yiari rioñi Dios, ito yicõri ĩ ñarãre yiari cнni.
42 Yн ñiocõja yнre ecabiticн mнa. Yн idi ãmoja iobiticн mнa yнre. 43 Yн
wa ucurojн yнre canirajн bнja ĩsibiticн mнa. Yнre yutabuju manija yнre
ĩsibiticн mнa. Yн cõroca cнni, tubiara wi yн ñaroca cнni yнre tirã ejabiticн
mнa", yigн yigнja yн queno yimenare. 44 Ito yija ado bajiro yнre seniĩarã
yirãji ĩna: "¿Nocãta mн ñiocõroca mнre ecabiticati gнa? Ito yicõri, ¿nocãta
mн idi ãmoja, mн cani ãmoja, mнre yutabuju manija, mн cõja cнni, tubiara
wi mн ñaja cнni, mнre ejabнabiticati gнa?" yi yнre seniĩarã yirãji ĩna. 45 Ito
bajiro ĩna yija tнocõri, ado bajiro ĩnare cнdigн yigнja yн: "Riti mнare gotia
yн. Yн ñarã ñasamenare queno mнa yibeja, yнre cнni ito bajiroti queno
yibiticн mнa", yigн yigнja yн ĩnare. 46 Ito bajiri tõbнjare sнsabetojн ĩnare
cõagн̃ yigнja yн. Dios ĩ beseanama catitĩñadojн warã yirãji, yiquĩ Jesús
gнare.

26

Jesure ñia ãmorã ĩna cнníre gaye
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ito bajiro ĩ goti jeoja bero gнa ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiquĩ Jesús:
2 —Mнa masia jнa rнmн beroti ñaro wado ya Pascua basa. Ito bajiro
basa ĩna meniri rнmн Masa Rĩjorнre ñiatoni ĩ wajanare gotigн yiguĩji sĩgн̃.

Ito bajiri ĩre ñiacõri yucɯtẽojɯ jaju sĩarã yirãji ĩna. Ĩti ña yɯ Masa Rĩjorɯ, yiquĩ Jesús gɯare.
3 Iti rɯmɯri paia mesa ɯjɯ Caifás wame cɯtigɯ ya wijɯ minijuacõri tɯoĩa ñayijarã paia ɯjarã, ito yicõri judio masa bɯcɯrã cɯni. 4 "¿No bajiro rɯocõri Jesure sĩarã yirãjida mani?" yi gãmeri bɯsi ñayijarã ĩna. 5 Ado bajiro bɯsiyijarã ĩna:
—Basa rujarɯmɯ Jesure sĩamenaji mani. Rujarɯmɯ mani sĩaja, bɯto manire masa oca jaicõri gãmeri oca menirã yirãji ĩna, yi gãmeri bɯsiyijarã ĩna.

Romio Jesús ya rijogajɯ sɯtirise iso jiojeore gaye
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Betaniajɯ Simón cami jogagorɯ ya wijɯ ñacɯ gɯa Jesús rãca. 7 Iti cɯto gɯa ñaroca sĩgõ gũtagã toti cɯtiricajɯ sɯtirise jiocõri ãmi ejacõ. Sɯtirise iso jioraga alabastro wame cɯticɯ. Bɯto waja cɯtirise ñacɯ iti sɯtirise. Jesús ĩ ba rujiroca ĩ ya rijogajɯ sɯtirise jiojeocõ iso. 8 Ito bajiro iso yija ticõri, bɯjatobiticɯ gɯa ĩ rãca riasotirã. Ado bajiro gãmeri bɯsicɯ gɯa:
—¿No yija rocati itire ruyurioati? 9 Iti sɯtirise ĩsicõri jairo niyeru bɯjacõri bojoro bɯjarãre ejabɯaroti ñabojayija iti, yi gãmeri tɯoĩa bɯsicɯ gɯa.
10 Ito bajiro gɯa tɯoĩa bɯsija tɯocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús gɯare:
—Adiore ɯsirio code yibesa mɯa. Iti yɯre iso jiojeoja, queno yɯre yigo yamo iso. 11 Mɯa rãca riti ñatĩñarã yirãji bojoro bɯjarã. Ito bajiri ĩnare ejabɯatĩñarã yirãji mɯa. Yɯama mɯa rãca ñatĩñabicɯ yigɯja. Ito bajiri mɯa rãca yɯ ñaroca maji yɯjɯare ejabɯaja quena. 12 Adio yɯre iso sɯtirise jiojeoja yɯre ĩna yujeroto riojɯa jiojeo yugo yamo iso. 13 Riti mɯare gotia yɯ. Adiore ãcabojamena yirãji masa. Ito bajiro sɯtirise yɯre iso jiojeoja bero masa jeyaro tɯorã yirãji iti gaye. "Masare masogũ yiguĩji Dios", yire oca ĩna gotiroti iso oca cɯni tɯorã yirãji masa, yiquĩ Jesús gɯare.

Jesure ĩna ñiatoni Judas ĩ oca menire gaye
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ito yija bero gɯa Jesús rãca riasotirã jɯa gɯbojeno ñarã gɯa rãca gagɯ Judas Iscariote wame cɯtigɯ paia ɯjarãre bɯsigɯ waquĩ. 15 Ito bajiri ado bajiro gotiyijɯ ĩ ĩnare:
—Jesure mɯa ñia masitoni mɯare yɯ gotija, ¿nocõ jairo yɯre waja yirãjida mɯa? yi bɯsiñi Judas ĩnare.
Ito ĩ yija tɯocõri, sĩgũ masɯcõ gãji ye jɯa dɯjamocõ ñarise niyeru tiri ĩsiyijarã ĩna. 16 Iti niyeru boca ãmicõri: "¿No bajiro yicõri Jesure rɯorɯjatibe yɯ ĩre ĩna ñiatoni?" yi tɯoĩa ñayijɯ Judas iti rɯmɯre.

Jesús ĩ basɯsare gaye
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Ito yija naju wadarise ɯco wɯoya mani bara rɯmɯ cõña wacɯ gɯare. Gɯa Jesús rãca riasotirã ado bajiro ĩre seniĩacɯ:
—Pascua basa ñaroca baroti gaye, ¿nojɯ menirɯjati mɯca? yi seniĩacɯ gɯa ĩre.
18 —Cɯtojɯ wasa mɯa. Ito mɯa ejaja sĩgũre bɯjarã yirãji mɯa. Ado bajiro ĩre yiba: "Ado bajiro roti ñucami gɯa ɯjɯ gɯare. Jabetoti rɯya yɯ wẽjoroto. Ĩ ya wijɯ Pascua basa meniana mani, yi ñucami gɯare riasogɯ", yiba mɯa, yiquĩ Jesús gɯare.
19 "Ito bajiro yiba mɯa", Jesús ĩ gɯare yicato bajiroti yicɯ gɯa. Ito bajiroti Pascua basa ĩre meni ĩsisɯocɯ gɯa.

20 Iti ñami gнa ĩ rãca riasotirã jнa gнbojeno ñarã ba rujicн ĩ rãca. 21 Gнa
baroca ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Riti mнare gotia yн. Sĩgũ mнa rãca gagн yнre ñiatoni gãjerãre gotigн
yiguĩji, yiquĩ Jesús gнare.
22 Ito ĩ yija tнocõri, bнto bojori bнjacн gнa. Ito bajiri sĩgũ rнyabeto Jesure
seniĩacн gнa:
—¿Yн Ʉjн yнti ñabeati yн mнre oca menirocн? yi seniĩacн gнa Jesure.
23 Ado bajiro cнdiquĩ Jesús gнare:
—Yн bari tẽro ba ijagн ĩ ñagũ yiguĩji yнre ñiatoni gãjerãre gotirocн. 24 Dios
oca iti gotiro bajiroti rẽtaro yiroja yнre. Yн ña Masa Rĩjorн. Yнre sĩarã yirãji
masa. Bнjato yiguĩji yнre ñiatoni gãjerãre gotirocн. Rujeabiticõ rнjabojañi
ĩama, yiquĩ Jesús gнare.
25 Ito yija bero Judas Jesure ñiatoni gãjerãre gotirocн bнsiquĩ. Ado bajiro
yiquĩ ĩ:
—Yнre riasogн, ¿yнti ñati mнre ñiatoni gãjerãre gotirocн mн tija? yiquĩ ĩ
Jesure:
—Mнti ña, yiquĩ Jesús ĩre.
26 Ito yija bero gнa ba rujiroca ĩ ya ãmojн naju ãmi rнcoquĩ Jesús. “Queno
ya Dios mн”, yicõri gнa ĩ rãca riasotirãre batoquĩ.
—Baya, iti ña yн ya rujн robo bajiro bajirise, yiquĩ Jesús gнare.
27 Iti gнa ba tĩoroca rujatẽro ãmi rнcocõri, “Queno ya yн Dios mн”, yiquĩ
Jesús. Ito yicõri gнare io batoquĩ.
—Mнa jeyaro itire idiya. 28 Iti ña yн ya rí robo bajiro bajirise. Jãjarã ĩna
ñeñaro yirise ĩna waja yi ĩsitoni, yн ya rí budiro yiroja. Itire ticõri, “Oca
mame Dios ĩ goticãdo bajiroti bajia”, yi tнoĩa masirã yirãji mнa. 29 Riti
mнare gotia yн. Adi sitajн mнcana jнaji mнa rãca нyé ide idibicн yignja
yн. Ũmacũjн yн Jacн ĩ rotirojн mнcana tнdi mнa rãca idigн yignja yн, yiquĩ
Jesús gнare.

“ ‘Jesure masibea yн’, yigн yignja mн”, Pedrore Jesús ĩ yire gaye
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ito ĩ yija bero Diore basacн gнa. Basa tĩocõri Olivos wame cнtiri
tнriajн wacн gнa. 31 Ito gнa waroca ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Adi ñamiti yнre jidicãcõri wagorã yirãji mнa ñarocõti. Yнre mнa
wagoja cнni, Dios oca tutijн iti gotiado bajiroti rẽtaro yiroja. Ado bajiro
gotia iti. Tнote mнa: “Oveja coderi masнre sĩagũ yignja yн. Ito bajiri ĩ
ya oveja rudi batecoarã yirãji”, yi gotiami Dios ĩ oca tutina. 32 Yнre ĩna
ñiaja ticõri, rudi batecoarã yirãji mнa. Ito bajibojarocati yнre ĩna sĩaja bero
mнcana tнdi catigн yignja yн. Tнdi caticõri mнa riojнa bнsa Galilea sitajн
wacн yignja yн, yiquĩ Jesús gнare.
33 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Pedro ĩre:
—Ĩnama mнre wagobojarocati yнama wagobicн yignja yн, yiquĩ ĩ
Jesure.
34 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús ĩre:
—Riti mнre gotia yн. Adi ñamiti busurijнa cara ĩ yujiroto riojнa нdiaji,
“Jesure masigũ meje ña yн”, yigн yignja mн, yiquĩ ĩ Pedrore.
35 —Yнre ĩna sĩa ãmoja cнni, “Jesure masibea yн”, yibicн yignja yн, yiquĩ
Pedro Jesure.
Ito bajiro Pedro ĩ yija tнocõri, gнa Jesús rãca riasotirã ito bajiro riti yi
jedicн gнa cнni ĩja.

Getsemaní wame cʉtiri wesejʉ Jesús ĩ Diore rʉ̃cʉbʉore gaye
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Warãjʉ Getsemaní wame cʉtiri wesejʉ ejacʉ gʉa Jesús rãca. Itojʉ
ejacõri ado bajiro gotiquĩ Jesús gʉare:
—Õ Diore bʉsigʉ yʉ waroca riti, ado rujiya maji, yiquĩ Jesús gʉare.
37 Pedrore, Zebedeo rĩa jʉ̃arãre ji waquĩ Jesús. Wacʉti bʉto tʉoĩa bojori
bʉjaquĩ Jesús. 38 Ito yija ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ rãca wacãnare:
—Yʉ ya ʉsijʉ bʉto tʉoĩa bojori bʉja yʉ. Ito bajiro yʉ bojori bʉjaja, ʉsi
jediri guijoro bajia yʉre. Ado yʉre yu ñaña maji. Canibeja. Yʉ rãcati tiba
maji, yiyijʉ Jesús ĩnare.
39 Ito yicõri ito sõjʉa bʉsa wa remoyijʉ Jesús. Sitajʉ ĩ ya rio cʉ̃oro
muqueacõri Diore bʉsiyijʉ ĩ:
—Cʉna ñejʉa mʉ yi masibiti manoja. Yʉ tõbʉjaroti gaye mʉ camota
ãmoja, camota masigʉ̃ja mʉ. Ito bajibojarocati yʉ ãmoro bajiro meje yigʉja
mʉ. Mʉ ãmoro bajiro mʉ yija quena, yi bʉsiyijʉ Jesús Diore. Itocõ ĩ bʉsi
tʉjarocati canigocõcʉ gʉama ĩja.
40 Ito ĩ yija bero Pedro mesa tʉ tʉdi ejayijʉ ĩna caniroca. Ado bajiro
bʉsiyijʉ Jesús Pedro mesare:
—¿Coji cõrecõ canimenati yʉ rãca ti sẽobeati mʉa? 41 Canibesa mʉa maji.
Yʉ rãcati tiya. Rʉ̃mʉ́re cʉdibe yirona Diore seniña mʉa maji. Riti mʉare
masia yʉ. Mʉa ya ʉsijʉama queno tʉoĩarã ñabojarãti mʉa ya rujʉna queno
yi masibea mʉa. Yʉre queno cʉdi ãmobojarãti queno cʉdimenaji mʉa,
yiyijʉ Jesús Pedro mesare.
42 Ito yicõri mʉcana tʉdi wacʉjʉ ado bajiro Diore bʉsiyijʉ Jesús:
—Yʉ Jacʉ yʉ tõbʉjarotire mʉ camota ãmobeja quena ñaroja. Mʉ ãmoro
bajiroti bajijaro, yiyijʉ Jesús Diore bʉsigʉ. Ito bajiro Jesús ĩ Diore bʉsiroca
canicoayijarã Pedro mesa mʉcana.
43 Tʉdi wacʉ ĩna caniroca tʉdi ejayijʉ Jesús mʉcana. Bʉto wʉjo ĩnare
jeobʉaja caniyijarã ĩna. 44 Ito bajiro ĩnare bʉsicãriti mʉcana Diore bʉsigʉ
wayijʉ Jesús. Ito yicõri Diore ĩ bʉsiado bajiroti tʉdi bʉsiyijʉ mʉcana. 45 Ito
yija bero gʉa tʉ ejacõri gʉare yujioquĩ Jesús:
—¿Tujacã canirã yati mʉa maji? Itocõti eja wajʉ Masa Rĩjorʉre ñiacõri
ñeñaro yirãre ĩna ĩsirotijʉ eja wajʉ ĩja. Ĩti ña yʉ Masa Rĩjorʉ. 46 Ito bajiri
yujiya mʉa. Wato. Yʉre ĩna ñiatoni gotiri masʉ wadicoami ĩja, yiquĩ Jesús
gʉare.

Jesure ĩna ñiare gaye
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Ito bajiro Jesús gʉare ĩ bʉsi ñaroca riti, jʉa gʉbojeno ñagʉ̃ Judas ejaquĩ.
Jãjarã ĩ rãca wadicã sarera jãiri rʉcorã, gãjerã yucʉ rʉcorã. Paia ʉjarã,
judio masa bʉcʉrã ĩna cõajare wadiñi ĩna. 48 “Ado bajiro mʉare goticʉja
yʉ”, yi ĩnare bʉsi wadicãri seyoñi Judas:
—Recoti yʉ usugʉ ĩti ñagʉ̃ yiguĩ̃ji Jesús. Ĩre ñiama mʉa, yi ĩnare bʉsi
wadiri seyoñi ĩ.
49 Gʉa tʉ ejacõri ado bajiro yiquĩ Judas Jesure:
—¿Ñati yʉre Riasogʉ mʉ? yi ejaquĩ ĩre.
Ito yigʉti wayugajʉ muwãcõri Jesure usuquĩ ĩ.
50 —¿No yigʉ wadiri yʉ baba mʉ? yiquĩ Jesús ĩre.
Ito ĩ yiroca ĩre ñiacã Judas rãca wadiana.

51 Ito bajiro Jesure ĩna ñiaja ticõri, sĩgũ gʉa rãca gagʉ ĩ ya sarera jãi ãmiquĩ,
ito yicõri paia ʉjʉ ya moari masʉre gãmoro jataquĩ. 52 Ito ĩ yija ticõri, ado
bajiro yiquĩ Jesús ĩre:

—Mʉ ya sarera jãi mʉcana iti wirojʉ ñusacõña. Sarera jãina gãmeri
jarã itinati godarã yirãji. 53 Adocãta yʉ Jacʉre yʉ seni ñucaja, ángel mesa
jãjarãguti jʉa gʉbojeno masa buturi cõagũ yiguĩji ĩ. ¿Itire masibeati mʉa?
54 Ito bajibojarocati ĩre senibicʉ yigʉja yʉ. Yʉre ĩna ñiajare ito bajiro gotia
Dios oca. "Ito bajiroti rẽtaro yiroja", Dios ĩ yicãre ñari, ito bajiroti bajiro
ya yʉre, yiquĩ Jesús gʉare.

55 Ito yicõri ĩre ñiarã ejarãre ado bajiro yiquĩ Jesús:

—¿Riniri masʉre ñiarona bajiro sarera jãiri rãca, yucʉ rãca yʉre ñiarã
wadiri mʉa? Co rʉmʉ rʉyabeto mʉa wato riaso rujisotibojacʉ yʉ mini-
juara wijʉ. Ito bajibojarocati yʉre ñiabiticʉ mʉa maji. 56 Jeyaro yʉre
rẽtaroti Diore goti ĩsiri masa ĩna ucado bajiroti rẽtaro ya, yiquĩ Jesús ĩre
ñiacãnare.

Jesure ĩna ñiaja ticõri, rudicoacʉ gʉa. Jesús sĩgũti ĩna rãca tujaquĩ.

Ʉjarã ñasarã, "Seti ña mʉre", Jesure ĩna yire gaye
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

57 Jesure ñiacõri paia ʉjʉ Caifás wame cʉtigʉ tʉ ĩre ãmi wayijarã. Itojʉ
minijua ñayijarã judio masa rotirise riasori masa ito yicõri ĩna masa
bʉcʉrã cʉni minijua ñayijarã ĩna. 58 Jesure ĩna ãmi waroca sõbʉsa yeyo ti
sʉya wayijʉ Pedro. Paia ʉjʉ ya wi soje riojo sãjacõri rujiyijʉ Pedro. Iti wi
coderi masa rãca rujiyijʉ ĩ. "No bajiro Jesure ĩna yi gajanoaja ticʉja yʉ",
yirocʉ ito bocati rujiyijʉ Pedro.

59 Paia ʉjarã, ʉjarã ñasari masa cʉni Jesure sĩa ãmoyijarã ĩna. Ito
bajiri, "Ado bajiro ñeñaro yiquĩ Jesús", yi rʉo gotironare ãmabojayijarã ĩna.
60 Jãjarã socari masa ĩna oca menibojarocati, "Riti bajia ĩna gotirise", yi
masibisijarã ĩna. Sʉsari jũarã rʉo gotiri masa ejayijarã ĩna. 61 Ado bajiro
gotiyijarã:

—"Dios ya wi minijuara wi iti wire yʉ ruyuriocõja, ʉdia rʉmʉ beroti
mʉcana iti wire jõrojocõgũja yʉ", yiquĩ ãni, yiyijarã ĩna.

62 Ito ĩna yija tʉocõri, paia ʉjʉ wʉmʉ rũgũcõri ado bajiro yiyijʉ Jesure:

—¿Cʉdibicʉti yati mʉ? Ito bajiro mʉre ĩna bʉsituja, ¿no yireoni yirã yati
ĩna? yibojayijʉ ĩ Jesure.

63 Ito ĩ yibojarocati Jesuama cʉdibisijʉ ĩre. Ĩ cʉdibeja ticõri, ado bajiro
yiyijʉ paia ʉjʉ Jesure mʉcana:

—Dios catigʉ ĩ tiro riojo riojo gotiya mʉ. ¿Mʉti ñati Cristo Dios ĩ cõarʉ?
¿Ĩ macʉti ñati mʉ? Gʉare gotiya maji, yiyijʉ ĩ Jesure.

64 —Mʉ seniĩaro bajiroti, ĩti ña yʉ. Gaje ado bajiro mʉare gotia yʉ: Dios
jeyaro masigũ ya riojocadʉja Masa Rĩjorʉ ĩ rujija tirã yirãji mʉa. Ito yicõri
ũmacũjʉ ide buerina ĩ ruji wadija tirã yirãji mʉa. Ĩti ña yʉ Masa Rĩjorʉ,
yiyijʉ Jesús paia ʉjʉre.

65 Ito bajiro Jesús ĩ yija tʉocõri, bʉto junisinigũ ĩ ya yutabuju tũa ñigãyijʉ:

—Ãni ũmʉgũ ñeñaro Diore bʉsituami. Gãjerã, "Ĩre seti ña", yironare
ãmare ma ĩja. Mʉa cʉni Diore ĩ bʉsituja tʉoa mʉa. 66 ¿No bajiati mʉaca?
¿No bajiro ĩre yirʉjati mani? yiyijʉ paia ʉjʉ masare.

—Seti ñasacõa ĩre. Sĩarʉjami, yi cʉdiyijarã masa.

67 Ito yija Jesús ya riore go ide eobate guyijarã ĩna. Ito yicõri ĩre jayijarã.
Gãjerã ĩ ya riojʉ jayijarã. 68 Ĩ ya cajea moabiacõri, ĩre jayijarã ĩna. Ito yicõri
ado bajiro ĩre seniĩa tudiyijarã:
—Riti Cristo Dios Macʉ mʉ ñaja, "Ĩ yʉre jami", yi masigʉ̃ja mʉ, yi
tudiyijarã ĩna Jesure.

Jesure masibea yʉ, Pedro ĩ yire gaye
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

69 Wi totijʉ ito bajiro rẽtaroca, macʉ̃jʉ soje riojo rujicõayijʉ Pedro. Sĩgõ
moa ĩsiri maso Pedro tʉ ejacõri ado bajiro yiyijo ĩre:
—Jesús Galilea sita gagʉ rãca wa ucuyijʉ mʉ cʉni, yiyijo iso ĩre.
70 Ito bajiro iso yija tʉocõri, masa jeyaro ĩna tʉoro riojo ado bajiro yiyijʉ
Pedro:
—"Riti ya mʉ", yi masibea yʉ mʉre, yi rʉoyijʉ Pedro isore.
71 Sãjasʉora soje tʉ Pedro ĩ ejagʉ wagʉ yiroca tiyijo gajeo mʉcana:
—Jesús Nazaret cʉto gagʉ rãca wa ucuñi ĩ cʉni, yiyijo gãjerãre gotigo.
72 —"Dios ĩ tiro riojo ĩre masibea yʉ", ya yʉ, yiyijʉ Pedro.
73 Ito bero yoa bʉsari Pedrore ado bajiro yiyijarã gãjerã:
—Riti ña. Jesús rãca wa ucugʉti ña mʉ cʉni. Ĩnare bajiroti bʉsia mʉ cʉni,
yiyijarã ĩna Pedrore.
74 —Ito bajiro mʉa bʉsigʉre tiĩabea yʉ. Rʉore oca yʉ gotija, Dios yʉre
sĩajaro, yi oca sẽoro bʉsiyijʉ Pedro.
Ito bajiro ĩ yiroca riti cara yujicoayijʉ ĩja. 75 Cara ĩ yujija tʉocõri, Jesús
ĩre bʉsigorere tʉoĩa bʉjayijʉ Pedro: "Cara ĩ yujiroto riojʉa ʉdiaji, 'Jesure
masibea yʉ', yigʉ yigʉja mʉ", Jesús ĩ yire tʉoĩa bʉjayijʉ Pedro. Ito budi
wacõri bʉto otiyijʉ ĩja.

27

Pilato tʉjʉ Jesure ĩna ãmi ejare gaye
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Busuri gaje rʉmʉ paia ʉjarã, judio masa bʉcʉrã minijua ñayijarã.
Sĩgʉ̃re bajiro riti tʉoĩacõri, "Ado bajiro Jesure sĩarʉja mani", yi tʉoĩa
ñayijarã ĩna. 2 Ito bajiro ĩna yija bero Jesure ãmojʉ siacõri ãmi wayijarã
ĩna. Ito yicõri ĩre ãmi wacõri Pilatore ĩsiyijarã ĩna. Romano masa ʉjʉ ñayijʉ
Pilato.

Judas ĩ godare gaye

3 Judas Jesure ĩna ñiatoni gotirʉ, "Jesure sĩarã go yirʉ ãna", yi tʉoĩayijʉ
Judas. Iti tʉoĩacõri, "Queno yibiticʉ yʉ", yi tʉoĩa bojori bʉjayijʉ Judas. Ito
bajiri paia ʉjarãre, judio masa bʉcʉrãre cʉni ĩna tʉ wacõri niyeru treinta
tiri ĩ bʉjabojare jʉdacõayijʉ ĩnare. 4 Ado bajiro ĩnare yiyijʉ ĩ:
—Queno yibiticʉ yʉ. Ñe seti macʉreti mʉare oca menibojacʉ yʉ, ĩre mʉa
ñiatoni, yiyijʉ ĩ paia ʉjarãre.
Ito bajiro ĩ yibojarocati ado bajiro ĩre cʉdiyijarã ĩna:
—Ito bajiro mʉ gʉare yibojaja, no yibea gʉare. Mʉreti seti ñaroja,
yiyijarã ĩna Judasre.
5 Ito ĩna yija tʉocõri, Dios ya wijʉ niyeru cujiri rea bateyijʉ Judas. Ito
yi, budicoayijʉ. Budi wacõri yucʉgʉjʉ mʉjayijʉ. Mʉjacõri ĩmasiti ĩ ya
ãmʉmajʉ jũgʉbo cano yicõri quedi yoja godayijʉ.
6 Dios ya wijʉ niyeru cujiri ĩ rea batere mioyijarã paia ʉjarã. Itire
ãmicõri ado bajiro yiyijarã:

—Adi niyeru mani sĩarocʉre ĩ goticati waja ñacãre ñacʉ adiama. Sĩare waja mani waja yire ña. Ito bajiri Diore yiari masa ĩna niyeru sãri jedojʉ sãdo ma, yiyijarã ĩna.

7 Sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩacõri, "Riri goje ñari sitajʉ waja yiana mani", yi tʉoĩayijarã ĩna. "Iti sita ñaro yiroja gaje masare mani yujeroti sita", yi tʉoĩayijarã ĩna. 8 Ito bajiri adi sita adi rʉmʉri cʉni, sĩare wajana ĩna waja yira sita wame cʉtia maji. 9-10 Ito bajiro ĩna yija jane mejejʉ Diore goti ĩsiri masʉ Jeremías ñayorʉ ĩ ucare ado bajiro bajiadoja: "Treinta niyeru cujiri ñarise ãmicõri riri goje ñari sita waja yiyijarã ĩna, Dios ĩ ãmocãdo bajiroti. 'Itocõti waja cʉtiami sĩgʉ̃ ʉ̃mʉgʉ̃', yi tʉoĩayijarã Israel sita gãna", yi ucañi Jeremías ñayorʉ. Ĩ ucado bajiroti rẽta adi.

Pilato Jesure ĩ seniĩare gaye
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesure ãmi wacõri Romano masa ʉjʉ Pilato wame cʉtigʉ tʉ ãmi ejayijarã ĩna. Ito bajiri ĩ riojo rʉ̃gõyijʉ Jesús. Ĩ Jesure ado bajiro seniĩayijʉ:

—¿Mʉti ñati judio masa ʉjʉ? yiyijʉ ĩ Jesure.

—Mʉ yiro bajiroti bajia, yiyijʉ Jesús ĩre.

12 Ito ĩ yija tʉocõri, paia ʉjarã, judio masa bʉcʉrã cʉni, "Ĩti ñami ñeñaro yigʉ. Queno yigʉ meje ñami ĩ", ĩna yibojaja, ĩnare cʉdi ñuca yibisijʉ Jesús. 13 Ito bajiro Jesure ĩna bʉsituja tʉocõri, ado bajiro seniĩayijʉ Pilato Jesure:

—Ito bajiro mʉre ĩna seti yija, ¿tʉobeati mʉ? yiyijʉ ĩ Jesure.

14 Ito ĩ yibojarocati cʉdibisijʉ Jesús ĩre. Ĩ cʉdibeja tʉocõri, tʉoĩa oca jai rʉ̃gõyijʉ Pilato. Ito bajicõri ñe tʉoĩare mañijʉ ĩre.

Jesure sĩarʉja mani, ĩna yire gaye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

15 Pascua basa ñari rʉmʉre ado bajiro yisotiyijʉ romano masa ʉjʉ. Tubiara wijʉ ñarãre "Ĩre bure ãmoa gʉa", ĩna yi besegʉre bucõasotiyijʉ ĩ, basa ñari rʉmʉ. 16 Iti rʉmʉri tubiara wijʉ ñayijʉ sĩgʉ̃, masa jeyaro ĩna masi jedigʉ Barrabás wame cʉtigʉ. 17 Masa ĩna minijua ñaroca ado bajiro seniĩayijʉ Pilato:

—¿Ñimʉjʉare yʉ bucõare ãmoati mʉa? ¿Barrabásre, Jesucristo mʉa yigʉre bucõagʉ̃tite? yi seniĩayijʉ Pilato.

18 "Jesure tʉo junisinicõri yʉre ĩsicã no cʉni", yi tʉoĩa wacʉ ito bajiro yiyijʉ Pilato.

19 Gãjerã ʉjarã rãca Pilato ĩ rujiroca ĩ manojo ĩre oca cõayijo: "Ñeñaro yibesa ĩre. Ñe seti macʉ ñami. Guijoro cãimʉ yʉ ĩ gaye. Ito bajiri bʉto oca jaia yʉ", yi oca cõayijo iso, iso manʉjʉre.

20 Paia ʉjarã, judio masa bʉcʉrã cʉni, "Barrabásjʉare bucõa rotiya mʉa", yiyijarã ĩna masare. "Ito yicõri Jesure sĩa rotiya mʉa", yiyijarã ĩna masare. Ito bajiro ĩna yijare ito bajiroti tʉoĩayijarã masa cʉni. 21 Ito ĩna yija bero masare mʉcana ado bajiro seniĩayijʉ ʉjʉ Pilato:

—¿Nijʉare yʉ bucõare ãmoati mʉa? yi seniĩayijʉ Pilato ĩnare:

—Barrabásjʉare mʉ bucõare ãmoa gʉa, yiyijarã ĩna Pilatore.

22 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ ĩ:

—¿No bajiro yigʉti yʉ Jesure, Cristo mʉa yigʉreama? yi seniĩayijʉ ĩ masare.

Ito ĩ yija ĩna ñarocõti ado bajiro ĩre awasã cʉdiyijarã:

—Yucʉtẽojʉ ĩre jaju sĩacõña mʉ, yiyijarã ĩna.

23 Ito ĩna yija tʉocõri:

—¿Ñeonire ñeñaro yicati ãni? yiyijʉ Pilato ĩnare.
Ito ĩ yibojarocati mʉcana tʉdi awasãyijarã ĩna:
—Yucʉtẽojʉ jaju sĩacõña ĩre, yiyijarã ĩna Pilatore.
24 Ito ĩna yija tʉocõri, "No robojʉa yi masibicʉja yʉ", yi tʉoĩayijʉ Pilato. "Ĩna ãmoro bajiro yʉ yibeja, ĩnamasiti gãmeri birarã yirãji", yi tʉoĩayijʉ Pilato. Ito bajiro tʉoĩacõri ide ãmi rotiyijʉ ĩ. Ito yicõri masa ĩna tiro riojo ãmo coecõri ado bajiro gotiyijʉ ĩ masare:
—Ãni ñeñaro yibicʉre mʉa sĩaja, yʉre seti ma. Mʉareti seti ña, yiyijʉ ĩ masare.
25 Ito ĩ yija tʉocõri, masa ñajediro ado bajiro ĩre cʉdi jediyijarã:
—Gʉa, gʉa rĩare cʉni seti ñaro yiroja ĩre gʉa sĩaja, yiyijarã ĩna Pilatore.
26 Ito yija bero Barrabásre bucõayijʉ Pilato. Ĩre bucõacõri ĩ ya surarare ĩsiyijʉ Pilato Jesure ĩna bajetoni, ito yicõri yucʉtẽojʉ ĩna jaju sĩatoni.
27 Jesure ãmi wacõri ʉjʉ ya wijʉ ãmi ejayijarã ĩna. Surara jeyaro Jesure gãni bia rʉ̃gʉ̃yijarã. 28 Ĩ sãñarise yutabuju ruacõri, ʉjʉ ĩ sãñarise sũari buju ĩre sãyijarã. 29 Ito yicõri jota bedo ĩna menira bedo Jesure rijogajʉ jeoyijarã ĩna. Ito yicõri riojocadʉja ãmo jota jãi ĩsiyijarã. Ʉjʉ ĩ rʉcori jãi bajiri jãi ĩre ĩsiyijarã ĩna. Iti ĩre ĩsi tĩocõri ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũyijarã ĩna. Gaje ado bajiro ĩre aja tudiyijarã:
—Judio masa ʉjʉ yoari catiba mʉ, yiyijarã ĩna Jesure.
30 Ito yicõri go ide ĩre eobate guyijarã ĩna. Ĩ rʉcori jãi ẽmacõri ĩ ya rijogajʉ jayijarã ĩna. 31 Ito bajiro ĩre ja tudi tĩocõri ĩ ya yutabuju sũaro ruayijarã ĩna mʉcana. Ito yicõri ĩ yaro ñasʉoadojʉare sãyijarã. Yutabuju sã tĩocõri yucʉtẽojʉ jaju sĩarona ĩre ãmi wayijarã ĩna.

Yucʉtẽojʉ Jesure ĩna jaju sĩare gaye
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Cʉto sõjʉa ĩre ãmi warãjʉ sĩgʉ̃ Cirene gagʉ Simón wame cʉtigʉre bocayijarã ĩna. Ĩre bocacõri Jesús gajari tẽo gaja rotiyijarã ĩna ĩre.
33 Ito baji warãjʉ Gólgota wame cʉtirijʉ ejayijarã ĩna. "Rijoga gõa iti ñarijʉ", yireoni ña Gólgota yire. 34 Ito ejacõri Jesure ʉyé ide jiarise wʉocõri ioyijarã ĩna. Itire idiĩacõri itocõ idi jidicãyijʉ Jesús.
35 Jesure yucʉtẽojʉ ĩna jaju tĩoja bero, "Ñimʉjʉa ĩ ya yutabuju bʉjaja tiana mani", yirona gʉ̃ta ajerina rea ajeyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija Diore goti ĩsiri masʉ ñayorʉ ĩ ucado bajiroti rẽtayijʉ. Ado bajiro ucayoñi ĩ. Tʉote: "Yʉ ya yutabujure ĩnamasi gãmeri batorona gʉ̃ta ajerina gãmeri rea ajecã ĩna", yi ucayoñi Diore goti ĩsiri masʉ. 36 Ito bajiro aje tĩocõri ĩre code rujiyijarã surara. 37 Jesús ya rijoga weca rujajãi uca wõyijarã ĩna. "Adi seti ña ĩre", yira jãi uca wõyijarã ĩna. "Ãniti ñami Jesús judio masa ʉjʉ", yi wãñayijʉ iti jãijʉ.
38 Jesús rãca jʉ̃arã riniri masa jaju ecoyijarã. Sĩgʉ̃re ĩ ya riojocadʉja, gãjire ĩ ya gãcodʉja jaju rʉ̃gõyijarã ĩna. 39 Masa ĩna rẽtaja, rijogari yureyure yi rẽtayijarã ĩna Jesure bʉsiturã. 40 Ado bajiro yi aja tudiyijarã ĩna Jesure:
—"Dios ya wire jore batecãcõri mʉcana ʉdia rʉmʉ beroti menicõgʉ̃ yigʉja yʉ", mʉ yigʉ ñaja mʉmasiti mʉ ya rujʉre masogʉ̃ yigʉja mʉ. "Riti Dios Macʉ ña yʉ", mʉ yijama, mʉmasiti yucʉtẽore rujigogʉ yigʉja mʉ, yi aja tudiyijarã ĩna Jesure.
41 Paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa, ĩna masa bʉcʉrã cʉni ito bajiroti Jesure aja tudi ñayijarã ĩna.

42 —Gãjerãreama masobojañi. Ĩ ito bajibojagɯti ĩ ya rujɯreama maso
masibeami ĩ. Judio masa ɯjɯ mɯ ñaja yucɯtẽore rujigogɯ yigɯja mɯ. Ito
bajiro mɯ yija ticõri, mɯre tɯorũnɯrã yirãji gɯa. 43 “Dios Macɯ ña yɯ. Ĩre
tɯorũnɯa yɯ”, yicɯ mɯ. Ito bajiri mɯre ĩ maija ĩmasiti mɯre masogũ yiguĩji,
yi aja tudiyijarã ĩna.
44 Jũarã ĩ rãca yucɯtẽojɯ jaju ecoana rãcati bɯsituyijarã Jesure.

Jesús ĩ ɯsi jedire gaye
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ito yija ũmacañi riojo ñabojarocati rãitĩacoayijɯ ĩja. Ʊdiaji cõrecõ rãitĩa
ñayijɯ. 46 Ito yija ñamica tres ñaroca sẽoro ado bajiro awasãyijɯ Jesús:
—Elí Elí, ¿lama sabactani? yiyijɯ Jesús. “Dios yɯ Jacɯ, ¿no yija yɯre
jidicãti mɯ?” yireoni ñayijɯ iti ĩ awasãrise.
47 Coriarã itijɯ ñana ĩ awasãja tɯocõri, ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Diore goti ĩsiri masɯ Elías ñayorɯre jigɯ yirɯ ĩ, yiyijarã ĩna.
48 Sĩgũ ĩre aja tudigɯ ũmaquedi wacõri ide udi ãmirisena ɯyé ide jiare
weoyijɯ. Yucɯna sia wõcõri Jesús ya rise tɯ ñutubojayijɯ. Idibisijɯ Jesús.
49 Ito bajiro ĩ yibojarocati ado bajiro yiyijarã gãjerã:
—Yibesa mɯ ito bajicõato. Elías ñayorɯ ĩre masogũ ejaja tiana mani,
yiyijarã ĩna.
50 Mɯcana sɯsari oca sẽoro awasãcõri ɯsi jediyijɯ Jesús. 51 Itijɯ Dios ya wi
yobiado saya webɯtiro ũmacũjɯana ñigã ruji wadicõri jacajɯ ñigã ruji eja-
coayijɯ. Ito yicõri sita ɯeyijɯ. Gũtagãri cɯni wadicoayijɯ. 52 Masari cumari
cɯni janacoayijɯ. Ito bajicõri jãjarã Diore tɯorũnɯrã tɯdi catiyijarã. 53 Ito
bajiri masari cumajɯ ñana budiyijarã ĩna. Budicõri Jesús ĩ tudi catija bero
Jerusalénjɯ Dios ĩ mairi cɯtojɯ wa ucuyijarã ĩna. Masa jãjarã tiyijarã ĩnare,
ĩna wa ucuja.
54 Jesús yucɯtẽo ĩ yosaroca maji, surara ĩna ɯjɯ cɯni code ñayijarã maji.
Sita iti ɯeja, ito yicõri gaje iti rẽtaja ticõri, bɯto güiyijarã ĩna. Ito bajiri ado
bajiro yiyijarã:
—Riti bajia, Dios Macɯti ñabojañi ãni, yiyijarã ĩna.
55 Jãjarã romia cɯni sõjɯ ti rũgõyijarã. Galilea sita Jesús ĩ ñaroca maji ĩre
sɯyasɯoyijarã ĩna. Ito yicõri ĩre ejabɯasotiyijarã. 56 Ĩna wato ñayijo María
Magdalena, ito yicõri María Santiago, José jaco. Zebedeo rĩa jaco cɯni
ñayijo.

Jesure ĩna yujere gaye
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Iti rãio wadiroca sĩgũ José wame cɯtigɯ Arimatea gagɯ ejayijɯ. Niyeru
jaigɯ ñayijɯ ĩ, ito yicõri Jesús rãca riasotigorɯ ñayijɯ. 58 Jesure yujerocɯ
Pilatore senigũ wayijɯ José. Pilato tɯ ĩ ejaja ĩ seni ejaro bajiroti rotiyijɯ
ĩ. 59 Ito ĩ yija tɯocõri, Jesús ya rujɯre rujiogɯ wayijɯ ĩ. Ĩre rujiocõri saya
ɯeri manona ĩre gũmayijɯ. 60 Ito yicõri masari cuma mamajɯ gũta toti ĩ
menirajaɯjɯ ĩre cũyijɯ. Ito yicõri masari cuma soje gũtagã jajocana biacũ,
wacoayijɯ. 61 Ito bajiro ĩ yiroca masari cuma riojo María Magdalena, ito
yicõri gajeo María ruji codeyijarã ĩna.

Jesús ya masari cuma ĩna codere gaye

62 Gaje rɯmɯti ñayijɯ tujacãra rɯmɯ. Iti rɯmɯti paia ɯjarã, fariseo gaye
tɯoĩarã cɯni Pilatore bɯsirã wayijarã. 63 Ado bajiro ĩre gotiyijarã ĩna:

—Gʉa ʉjʉ tʉoya: Jesús socari masʉ ĩ yicati gaye masi bʉjabʉ gʉa. “Ʉdia rʉmʉ bero mʉcana tʉdi caticʉja yʉ”, yiquĩ ĩ godaroto riojʉa. 64 Ito bajiri ĩ ya masari cuma soje tʉ surara code roticõaña ĩ rãca riasotigoana ñami ĩ ya rujʉ rinime yirocʉ. Ĩ ya rujʉre ĩna ãmija, “Godarʉ ñabojagʉti mʉcana tʉdi caticoami”, yirã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija cajero rʉocato rẽto bʉsaro socarã yirãji ĩna, yiyijarã ĩna Pilatore.

65 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Pilato:

—Mʉare cʉni coderi masa ñacãma. Ĩnareti tirũnʉ rotiba. Queno ĩna tirũnʉja quena ñaro yiroja, yiyijʉ Pilato fariseo gaye tʉoĩarãre.

66 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesús ya masari cumare, coderi masare code roti cũyijarã ĩna. Ito yicõri, “Adi masari cumare jana yibesa mʉa”, yire gaye wame wõyijarã ĩna masari cumajʉ.

28

Jesús ĩ tʉdi catire gaye
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Tujacãra rʉmʉ iti jediroca mʉcana moasʉora rʉmʉ iti busu mʉja wadiroca María Magdalena ito yicõri gajeo María, Jesús ya masari cumajʉ tirã wayijarã ĩna. 2 Ito ĩna waroca ñajasaroti sita ʉeyijʉ. Sĩgʉ̃ ángel ruji ejayijʉ. Ruji ejacõri masari cuma gʉ̃ta ĩna biabojaragare janayijʉ ĩ, ito yicõri itiga joere rujiyijʉ. 3 Bʉjo ĩ borea yirisere bajiro yogʉ ñayijʉ ĩ, ito yicõri ĩ ya yutabuju cʉni bʉto botirise ñayijʉ. 4 Ĩre ticõri güirã ĩna ya rujʉri nʉrʉoyijarã coderi masa. Godacãna robo bajiro ñayijarã ĩna. 5 Ito yija ángel ado bajiro yiyijʉ romiare:

—Güibesa mʉa Jesús yucʉtẽojʉ ĩna jaju sĩarʉre ãmarã ya mʉa, yʉ tija. 6 Mami ado. Ĩ goticãdo bajiroti tʉdi caticoañi. Ĩre cũgorajʉ tirã wadite mʉa. 7 Coji wasa ĩ rãca riasotigoanare gotitẽña. “Ĩ gotiado bajiroti mʉcana tʉdi caticoañi”, yiba. “Mani riojʉ bʉsa Galilearajʉ warocʉ ñayijʉ ĩ. Itojʉ ĩre tirã yirãji mani”, yi gotiba mʉa Jesús rãca riasotigoanare, ya yʉ mʉare, yiyijʉ ángel.

8 Ito ĩ yija tʉocõri, masari cuma budicõri güi ũmaquedi wayijarã ĩna. Güibojarãti bʉto wanʉre rãca Jesús rãca riasotigoanare gotirã wayijarã romia. 9 Ĩna wabojaroca riti ĩnare seniĩa ejayijʉ Jesús. “¿Ñati mʉa?” ĩ yija tʉocõri, bʉto wanʉyijarã ĩna. Ito bajiri ĩre rũcʉbʉorã ĩ ya gʉbo wana cʉníyijarã ĩna. 10 Ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:

—Güibesa mʉa. Yʉ rãca riasoticãnare oca gotitẽña. “Galilearajʉ wajaro. Itojʉ ĩre tirã yirãji mani”, yiba ĩnare, yiyijʉ Jesús romiare.

Ado bajiro bajiyija, yi surara ĩna gotire gaye

11 Romia ĩna wagoja bero masari cuma code ñana cʉtojʉ ejacõri paia ʉjarãre gotiyijarã iti rẽtado bajiroti. 12 Iti oca tʉocõri judio masa bʉcʉrã rãca bʉsirã wayijarã paia ʉjarã. Sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩacõri coderi masa rʉori oca ĩna gotitoni ĩnare jairo niyeru ĩsiyijarã ĩna. 13 Ado bajiro ĩnare rʉo rotiyijarã ĩna:

—“Ñami gʉa canigoja bero Jesús rãca riasotigoana ĩ ya rujʉre ãmirã ejañi ĩna”, yi goti batoba mʉa masa jeyarore, yiyijarã paia ʉjarã ito yicõri judio masa bʉcʉrã cʉni. 14 Mʉa rʉo gotirise ʉjʉ ĩ tʉo masija gʉamasiti mʉare bʉsi queno ĩsirã warã yirãji, yiyijarã ĩna coderi masare.

15 Iti niyeru boca ãmi tĩocõri, ĩnare ĩna rotiro bajiroti rʉo goti ucurã
wayijarã ĩna. Ito bajiri adi rʉmʉri cʉni, “Tʉdi catigʉ meje yiñi Jesús. Ĩ rãca
riasotiri masa rinirã yiñi ĩna”, yire gaye bʉsiama judio masa adi rʉmʉri
cʉni.

Ado bajiro yʉ oca masare riasoba mʉa, yi Jesús ĩ rotire gaye
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Jesús tʉdi catire, romia ĩna gotija tʉocõri, Galilejaj̃ʉ wacʉ gʉa. “Ito
gʉ̃tagʉ̃ joejʉ bocatiba mʉa”, gʉare ĩ yiadojʉ wacʉ gʉa. 17 Itojʉ ejacõri
Jesure ticʉ gʉa. Ito bajiri ĩre rʉ̃cʉbʉorã wanʉcʉ gʉa. Coriarã, “Ĩ meje
ñaguĩji”, yi tʉoĩacã ĩna. 18 Ito yija ado bajiro gʉare yiquĩ Jesús:
—Ũmacʉ̃jʉ adi tutijʉ cʉni yʉ rotire gaye jeyaro jidicãmi yʉ Jacʉ Dios
yʉre. 19 Masa jeyarore oca goti ucurã, oca goti ucutẽña mʉa. Yʉ ya oca
tʉorʉ̃nʉroca yiba ĩnare. Yʉre ĩna tʉorʉ̃nʉja ticõri, yʉ Jacʉ wame, Espíritu
Santo wame, yʉ wame rãca ĩnare idé guba mʉa. 20 Jeyaro yʉ rotirise
ñarocõti ĩna cʉditoni ĩnare riasoba. “Co rʉmʉ rʉyabeto mani rãca ñasotigʉ
yiguĩji Jesús. Adi macãrʉcʉ̃ro iti jediroto riojʉajʉ mani rãca ñasotigʉ yiguĩji
ĩ”, yi tʉoĩama mʉa, yiquĩ Jesús gʉare. Itocõ ña.

El santo evangelio según San Marcos

Yucн manojн Juan idé guri masн ĩ ña ucure gaye
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Jesucristo oca mнare gotigн ya yн. Ĩti ñami Dios Macн. Ito yicõri ado
bajiro ñasнoa ĩ oca quenarise gotire gaye. 2 Jane mejejн sĩgн̃ Diore goti ĩsiri
masн ñayijн. Isaías wame cнtiyijн ĩ. Dios ĩ Macнre ĩ bнsigore ucañi Isaías
ñayorн. Ado bajiro ucayoñi ĩ:
Tнoya yн Macн mн. Mн riojнa gãjire cõagн̃ yignja yн. Juan wame cнtigн
yiguĩji ĩ, yн oca gotiri masн. Mн ejaroto riojнa masare gotigн yiguĩji,
mн ejaroti gaye ĩna bocatitoni, yiyijн Dios ĩ Macнre.
3 Yucн manojн masare jigн yiguĩji Juan. Ito yicõri sẽoro ado bajiro ĩnare
gotigн yiguĩji: "Ña yucãña mнa. Nocõ mejeti mani Ujн ejagн yiguĩji.
Ñeñarise yimenati quenarise riti tнoĩaña mнa", yigн yiguĩji Juan,
yiyijн Dios ĩ Macнre, yi ucañi Isaías ñayorн.
4-6 Ado bajiroti rẽtayijн ĩ ucare. Yoari ĩ ucaja bero yucн manojн ñasotiyijн
Juan. Ĩ sãñari buju camello joa ñayijн. Ito yicõri ĩ wẽñuri wiro wecн wiro
ñayijн. Rujiro ñimia ñayijarã ĩ bana. Ito yicõri searã beroa ide ñayijн ĩ ya
bare. Ĩre tнorã wadiyijarã masa Judea sita gãna. Jerusalén wame cнtiri
cнto gãna cнni ĩre tнorã wadiyijarã ĩna yucн manojнre: "Mнa ñeñaro yirise
jidicãcõri mнcana tнdi нyabesa. Tнdi tнoĩa нya yibesa. Mнa ito yija ticõri,
ñeñaro mнa yirise ãcabojogн yiguĩji Dios. Ito mнa yija bero idé gu rotiba
mнa", yiyijн Juan masare.

Ito yija masa ñeñaro ĩna yirise Diore ĩna gotija bero Jordán wame
cнtirisajн ĩnare idé guyijн Juan. 7 Ito yicõri ado bajiro masare riaso
bнsiyijн ĩ:

—Yн bero gãji wadigн yiguĩji. Yн rẽto bнsaro masigн̃ ñami ĩ. Ĩre bajiro
bajigн meje ña yнama. Yн rẽtoro quenagн̃ ĩ ñajare ĩ rãca corocõ ñado ma
yн. Ito bajiro quenagн̃ meje ñacõri ĩ ya gнboco õja masibea yн. 8 Diore
mнa tнorн̃нja ticõri, idena mнare gubн yн. Yн bero ejagн ĩama Dios ya нsi
mнare queo sãgн̃ yiguĩji, yiyijн Juan masare.

Jesure idé gure gaye
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Iti rнmнriti Galilea sita Nazaret wame cнtiri cнtore wacoayijн Jesús.
Wacõri Juan tн ejayijн Jesús. Ĩ ejaroca Jordán wame cнtirisajн ĩre
idé guyijн Juan. 10 Jesús riaca maja rн̃gн̃cõri ĩ ti mнoja, macãrнcн̃ro
soje janayijн. Ũmacн̃jн ĩ ti mнorocati bujare bajiro bajignа quedi
sãja wadicõri, Jesús joe quedi jeayijн Espíritu Santo. 11 Ito bajija bero
macãrнcн̃rojн oca ruyuyijн. Ado bajiro gotiyijн iti:

—Yн Macн ña mн, yн maigн̃. Bнto wanнa yн mнre, yi ruyuyijн oca.

Rн̃mнa нjн Jesure ĩ нsirio codere gaye
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Itijнti yucн manojн Jesure ãmi wayijн Espíritu Santo. 13 Itojн ñayijн
Jesús jн̃arã masacõ rнmнri. Itojн Jesús ĩ ñaroca, "¿Diore riti cнdigн yiguĩjida
Jesús?" yirocн ĩre нsirio codegн ejayijн Satanás wame cнtigн. Ito ĩ

yibojarocati Diore cʉdibiticõ yibisijʉ Jesús. Gãjerona jeyaro wato ñayijʉ Jesús. Ito yicõri Dios ñaro gãna ángel mesa ĩre codeyijarã.

Galilea sitajʉ Jesús ĩ riasosʉore gaye
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Iti rʉmʉri Juanre ĩna tubiaja bero Galileajʉ wacoayijʉ Jesús. Galileajʉ ejacõri masare Dios oca quenarise riasoyijʉ Jesús. 15 Ado bajiro yiyijʉ Jesús masare:

—Itocõ ña wajʉ ĩja. Jabeto rʉya ĩre tʉorʉ̃nʉrãre Dios ĩ miojuroto. Ito bajiri ñeñaro mʉa yirisere tʉoĩa bojori bʉjacõri itire jidicãña mʉa. Dios oca quenarisejʉa riti tʉorʉ̃nʉña mʉa, yi riasoyijʉ Jesús ĩnare.

Wai jori masa jʉariarãre Jesús ĩ jire gaye
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Itajura Galilea wame cʉtirita tʉnima rʉ̃ja wayijʉ Jesús. Ito rʉ̃ja wacʉjʉ Simón ito yicõri ĩ ocabaji Andrésre cʉni ti bʉjayijʉ Jesús. Wai jori masa ñayijarã ĩna. Yori yucʉrina wai waya ñayijarã ĩna. 17 Ito yija ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:

—Yʉ rãca waya. Masare jirã yirãji mʉa, Diore ĩna masitoni, yiyijʉ Jesús ĩnare.

18 Ito ĩ yirocati yori yucʉri cũcõri ĩ rãca sʉya wayijarã ĩna.

19 Ito yija ito sõjʉa bʉsa wa remoyijʉ Jesús. Jabeto wa remocõri Santiago, ĩ ocabaji Juanre cʉni ti bʉjayijʉ Jesús. Zebedeo rĩa ñayijarã ĩna. Cumajʉ ĩna ya yori yucʉri sia queno sãñayijarã ĩna. 20 Ĩnare ticõri ĩnare jiyijʉ Jesús. Cumajʉti ĩna jacʉ Zebedeore cũ wayijarã ĩre ejabʉari masare cʉni. Ito bajiri Zebedeo rĩa Jesús rãca wacoayijarã ĩja.

Rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃re rʉ̃mʉ́re Jesús ĩ bucõare gaye
(Lc 4.31-37)

21 Wacõri Capernaum cʉtojʉ ejayijarã ĩna. Co rʉmʉ judio masa ĩna tujacãri rʉmʉ minijuara wijʉ sãjayijʉ Jesús. Ito sãjacõri masare riasosʉoyijʉ Jesús. 22 Ʉjʉ ñasagʉ robo bajiro masare riasoyijʉ Jesús. Judio masa rotirise riasori masare bajiro meje riasoyijʉ Jesús. Ĩna rẽto bʉsaro queno riaso masiyijʉ ĩ. Ito bajiri Jesús ĩ riasorise tʉocõri ʉcayijarã ĩna. 23 Minijuara wijʉ ʉ̃mʉgʉ̃ sĩgʉ̃ ñayijʉ ĩ ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃. Ado bajiro awasãyijʉ ĩ:

24 —Mʉre ti masia gʉa. Jesús ña mʉ, Nazaret wame cʉtiri cʉto gagʉ ña mʉ, yiyijʉ rʉ̃mʉ́ sãja ecorʉ. ¿No yigʉ yigʉjada mʉ gʉare? ¿Gʉare bucõarocʉ ejari mʉ? Mʉre ti masia gʉa. Dios queno ĩ cõarʉ ña mʉ. Dios ĩ maigʉ̃ ña mʉ, yi awasãyijʉ rʉ̃mʉ́ sãja ecorʉ Jesure.

25 Ito yija Jesús rʉ̃mʉ́re bʉsi rotibisijʉ:

—Bʉsibesa mʉ, ito yicõri budigoya mʉ ĩ ʉ̃mʉgʉ̃re, yi tudiyijʉ Jesús rʉ̃mʉ́re.

26 Ʉmʉgʉ̃re ʉsi jedi quedicõri ĩ tunuroca yiyijʉ rʉ̃mʉ́. Ito yicõri rʉ̃mʉ́ bʉto awasãcõri masʉre budigoyijʉ ĩja. 27 Ito bajija ticõri, masa ñarocõti ʉcayijarã. Ito yicõri ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã:

—¿Ñe ñatibeti? yiyijarã ĩna. ¿Ñe ñatibeti mame ĩ riasorise? Ãni ʉ̃mʉgʉ̃ rʉ̃mʉ́are bucõare bʉto masiami. Ito bajiri yiro robo cʉdiama rʉ̃mʉ́a ĩre, yiyijarã masa.

28 Nocõ mejeti Jesús ito ĩ yija bero Galilea sita gãna ñarocõti masi jedicoayijarã.

Pedro mañicõre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ito yija Jesús budi wayiɥ minijuara wiɥ. Santiago ĩ ocabaji Juan rãca cɥni wayiɥ Jesús. Minijuara wiɥ budi wacõri Simón ya wiɥ ejayijarã ĩna. Ĩ ocabaji Andrés rãca ĩna jũarã ya wi ñayiɥ iti wi. 30 Wiɥ ĩna sãja ejaroca Jesure gotiyijarã ĩna: "Simón mañicõ cõgõ yamo. Ruɥ yarise cõ yosamo iso", yiyijarã ĩna. 31 Ito yija Jesús iso tɥ eja rũgũcõri ĩ ya ãmona tũa jõrojoyiɥ. Ito ĩ yirijɥti iso ruɥ yarise jedicoayiɥ. Ito bajiri iti jediroca masare eca bocasɥoyijo iso.

Jãjarã ñarise cɥtirãre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Iti ñamica rãiocũroti cõrãre, ĩna ya ɥsiɥ rũmú sãñarãre cɥni Jesús tɥ ãmi ejayijarã ĩna. 33 Iti cɥto gãna ñarocõti soje tɥ minijuayijarã. 34 Jeyaro ñarise cõrãre yisioyiɥ Jesús. Ito yicõri ĩna ya ɥsiɥ rũmú sãñarãre rũmúa bucõayiɥ Jesús. Rũmúa ĩre ĩna ti masija ticõri, ĩnare bɥsi rotibisiɥ Jesús.

Minijuara wiɥ Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 4.42-44)

35 Busucũro iti rãitĩaroca riti masa manojɥa wayiɥ Jesús. Ĩ Jacɥ Dios rãca bɥsirocɥ wayiɥ ĩ. 36 Ito yija Simón ĩ baba mesa rãca Jesús manija ticõri, ĩre ãmarã wayijarã. 37 Ĩre ti bɥjacõri ĩre bɥsiyijarã ĩna:

—Masa jeyaro mɥre ãmama, yiyijarã ĩna Jesure.

38 Ito ĩna yibojarocati ado bajiro cɥdiyiɥ Jesús ĩnare:

—Ita, gaje cɥtoɥ wato mani. Itoɥ Dios oca quenarise gotito mani. Itire yiari wadicɥ yɥ, yiyiɥ Jesús ĩnare.

39 Ito bajiri Galilea sitajɥa wayiɥ Jesús. Galilea sitaɥ ejacõri Galilea sita ñari cɥtoriɥ minijuara wiriɥ riaso ucuyiɥ Jesús. Ito yicõri ĩna ya ɥsiɥ rũmúa sãjanare rũmúare bucõayiɥ Jesús.

Ruɥ cami jogagɥre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Ruɥ cami jogagɥ ejayiɥ Jesús tɥjɥ. Ĩ tɥjɥ ejacõri ĩ ya rijomunigãna Jesús riojo ñini rũjũyiɥ. Ito bajiro rujicõri ado bajiro josayiɥ Jesure:

—Mɥ yɥre yisio ãmojama, yɥre yisiogɥ ya mɥ, yiyiɥ ruɥ cami jogagɥ Jesure.

41 Ito ĩ yija tɥocõri, ĩre ti maiyiɥ Jesús. Ito bajiri ĩre moaĩacõri ado bajiro yiyiɥ Jesús ĩre:

—Ãmoa yɥ. Ito bajiri mɥre yisiogɥ ya yɥ, yiyiɥ Jesús cami jogagɥre.

42 Ito ĩ yirocati ĩ ya ruɥ cami jogarise yati jedicoayiɥ ĩja. Quenari ruɥ, ruɥ cɥticoayiɥ ĩja. 43 Iti yatija ticõri, bɥto ĩre goticõri wa rotiyiɥ Jesús cami jogagɥre:

44 —Tɥoya mɥ. Yɥ mɥre yisiorisere goti batobesa gãjerãre. Coji wasa. Mɥ ya rujɥre ĩoña paire. Ĩo tĩocõri Moisés ñayorɥ rotiado bajiroti waja yiya. Ito bajiro mɥ yija ticõri, "Ĩ ya ruɥ cami jogarise yati jedicoaɥ", yi masirã yirãji masa mɥre, yiyiɥ Jesús ĩre.

45 Ito bajiro, "Goti batobeja", ĩ yibojarocati jeyaro masare goti batoyiɥ ĩ: "Yɥ ya ruɥ cami jogarisere yisioquĩ Jesús", yiyiɥ. Ito bajiro ĩ yija tɥocõri, Jesús tɥ jãjarã masa minijuayijarã, ĩre ti ãmorã. Ito bajiri reco wa ucubisiɥ Jesús masa ĩna tiro riojo. Masa manoɥ ña ucuyiɥ Jesús ĩja. Ito ĩ yibojarocati jãjarã masa ejayijarã mɥcana ĩ tɥ, ĩre tɥo ãmorã.

2

Rudurʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yoa bʉsarijʉ Capernaumjʉ tʉdi ejayijʉ Jesús mʉcana. "Wijʉ ñaguĩji
Jesús", masa ĩna yija tʉocõri, ĩ tʉ jãjarã masa minijuayijarã. 2 Ito bajiri
wi daja rẽtacoayijʉ. Dijʉ rʉ̃gõrajaʉ mañijʉ. Soje cʉni daja rẽtacoayijʉ.
Dios oca masare riasoyijʉ Jesús. 3 Ito bajiro masare ĩ riasoroca ʉ̃mʉa
jʉariarã ejayijarã rudurʉre ãmi ejarã. 4 Masa jãjarã ñarojʉ rudurʉre ãmi
ejabojayijarã ĩna Jesús tʉjʉ. Ito bajiri wi tutu joejʉ ĩre ãmi mʉja wayijarã
ĩna. Ito yi, Jesús rʉ̃gõro weca soje cudayijarã ĩna. Ito yicõri rudurʉre ĩ ya
camana jidi rujioyijarã ĩna Jesús tʉjʉ. 5 "Yʉre queno tʉorʉ̃nʉama ĩna", yi
ti masiyijʉ Jesús ĩnare. Ito bajiri rudurʉre ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Macʉ, mʉ ñeñaro yirise coecoajʉ mʉre, yiyijʉ Jesús rudurʉre.

6 Ito ĩ yirocati, judio masa rotirise riasori masa tʉoĩa rujiyijarã.
Ĩnamasijʉa ado bajiro tʉoĩayijarã: 7 "¿No yija ito bajiro bʉsiati ãni ʉ̃mʉgʉ̃?
Diore ñeñaro bʉsiami. Gãjerã ñeñaro yirisere coe masimenaji. Dios
sĩgʉ̃ti ñaguĩji itioni ñeñaro yirisere coe masigʉ̃", yi tʉoĩayijarã ĩna. 8 Ito
ĩna tʉoĩaroca Jesumasiti ĩnare tʉoĩa masicõyijʉ. Ito bajiri ado bajiro ĩnare
seniĩayijʉ ĩ:

—¿No yirã ito bajiro mʉa ya ʉsijʉ tʉoĩati mʉa? 9 ¿No bajiro rudurʉre yʉ
yija quenati mʉare? "Mʉ ñeñaro yirise coecoajʉ", ¿yʉ yija quena ñarojada
mʉa tʉoĩaja? "Wʉmʉña. Mʉ ya cama ãmi wasa", ¿yʉ yija quena ñarojada?
¿Disejʉa ñati josasabiti mʉa tija? 10 Masa Rĩjorʉ ña yʉ. Yʉ masirise mʉare
ĩogʉ̃ ya yʉ. "Adi sitajʉ masa ĩna ñeñaro yirisere coe masigʉ̃ ñami Masa
Rĩjorʉ", mʉa yi masitoni, yʉ masirise mʉare ĩogʉ̃ ya yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ito yicõri ado bajiro rudurʉre yiyijʉ Jesús:

11 —Wʉmʉña. Mʉ ya cama ãmiña. Mʉ ya wijʉ tʉdi wasa, yibʉ yʉ mʉre,
yiyijʉ Jesús rudurʉre.

12 Ito bajicõri rudurʉ wʉmʉyijʉ ĩ ya cama ãmigʉ̃. Masa jãjarã tiro riojo
wʉmʉ rʉ̃gʉ̃, budi wayijʉ macʉ̃jʉ. Ito bajiri masa ñajediro tʉo ʉcayijarã ĩja.
Ito bajiri Diore rʉ̃cʉbʉorã ado bajiro bʉsiyijarã masa:

—Quenagʉ̃guti ñami Dios ĩja. Ado bajirisere tiĩabiticʉ mani, yiyijarã
masa.

Levíre Jesús ĩ jire gaye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Mʉcana tʉdi wayijʉ Jesús itajura tʉnimajʉ. Jãjarã masa minijuayijarã
ĩ tʉ. Ĩna ejaja ticõri, Dios oca ĩnare riasoyijʉ Jesús. 14 Ito rẽta wacʉjʉ Leví
wame cʉtigʉre ti bʉjayijʉ Jesús. Alfeo macʉ ñayijʉ ĩ. Romano masa ʉjarã
ye niyeru senirijʉ rujiyijʉ Leví. Ĩnare yiari waja seni ĩsigʉ̃ yiyijʉ Leví. Ĩre
ti bʉjacõri ado bajiro bʉsiyijʉ Jesús ĩre:

—Yʉ rãca waya mʉ, yiyijʉ Jesús ĩre.

Ito ĩ yija tʉocõri, wʉmʉ rʉ̃gʉ̃yijʉ Leví. Ito yicõri Jesure sʉya wayijʉ ĩ.

15 Barajʉ ejaroca Leví ya wijʉ bayijʉ Jesús. Gãjerã jãjarã Jesús rãca
rujiyijarã. Ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa, ñeñaro yiri masa cʉni, ito
yicõri Jesús rãca riasotirã jãjarã rujiyijarã ĩna. 16 Jesús gãjerã rãca ĩ ba
rujiroca fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni ĩnare
tiyijarã. Judio masa ñayijarã ĩna. Ñeñaro yirã rãca Jesús ĩ ba rujija ticõri,
Jesús rãca riasotirãre ado bajiro seniĩayijarã fariseo gaye tʉoĩarã:

—¿No yija ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa rãca, ñeñaro yirã rãca bati mʉare riasogʉ? yiyijarã ĩna ĩnare.

17 Ĩna ito bajiro bʉsija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩnare:

—Queno cati quenarãma ʉco masʉre ãmado ma. Cõri masajʉa ñama ʉco masʉre ãmorã. Queno ñari masare jigʉ meje wadibʉ yʉ. Ñeñaro yirãre jigʉ wadibʉ yʉ, yiyijʉ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

Bamenati Diore rʉ̃cʉbʉore gaye
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Co rʉmʉ Juan idé guri masʉ rãca riasotirã, fariseo gaye tʉoĩarã cʉni Diore tʉoĩa ãmorã babisijarã ĩna. Ito bajiro ĩna babeja ticõri, ado bajiro Jesure seniĩayijarã gãjerã:

—Juan rãca sʉyarã Diore tʉoĩa ãmorã babeama ĩna. Fariseo gaye tʉoĩarã rãca sʉyarã cʉni babeama ĩna. ¿No yija mʉ rãca riasotirãma batĩñati ĩna? yiyijarã ĩna Jesure tudirã.

19 Ĩna ito yijare cʉdiyijʉ Jesús:

—Queno tʉo masibea mʉa. Queno tʉo masiña mʉa itire. Ado bajiro bajia iti. Ãmo siare gaye tijaro yirona ĩna ji ñucana manojo cʉtirocʉ ĩ ñajare ĩ rãca barã yirãji maji. 20 Co rʉmʉ ejaro yiroja ĩre ĩna ñia wari rʉmʉ. Iti rʉmʉ ñaro yiroja ĩja ĩna babiti rʉmʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

21 'Saya bʉcʉro iti tadija, mamarona sere wõmenaji mani. Mamarona mani sere wõja tʉ̃atu wato bʉcʉro tadiroja. Ito bajicõri jaja goje bʉsa tadi waroja ĩja. Mame oca yʉ riasorise cʉni bʉcʉrã oca rãca tʉoĩa wisabesa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

22 Mʉcana ado bajiro gotiyijʉ Jesús:

—Ʉyé mame ide wecʉ wiro baju bʉcʉ baju jiomenaji mani. Bʉcʉ baju mani jiojama wiro cuducoaro yiroja. Ito yicõri idire, wiro cʉni jʉajijʉ godaroja. Ito bajiro ʉyé mame ide wecʉ wiro mama bajuna jiore ñaroja. Ito yicõri ʉyé ide, wecʉ wiro cʉni corocõ ñaro yiroja, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Jesús rãca riasotirã trigo ajeri beja ãmicõri ĩna bare gaye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Judio masa ya tujacãra rʉmʉ wesecajʉ wayijʉ Jesús ĩre sʉyarã rãca. Ito ĩna waroca riti Jesús rãca sʉyarã weseca gaye ote beja ãmiyijarã. Itire wirori sĩguẽ batecõri bayijarã ĩna. 24 Ito ĩna yija ticõri, fariseo gaye tʉoĩarã ado bajiro seniĩayijarã Jesure:

—Tujacãra rʉmʉ moare ma. Tite mʉ. Mʉ rãca riasotirã weseca gaye ote ĩna beja baja, moado bajiro yama ĩna. Ito bajiro ĩna yija bʉcʉrã oca tʉorʉ̃nʉbeama ĩna, yiyijarã fariseo gaye tʉoĩarã.

25 Ito bajiro ĩna yibojarocati ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:

—Co rʉmʉ David ñayorʉ ĩ rãca gãna ñiocõ wana ĩna yigore, ¿Dios oca tuti tiĩabiticati mʉa? Ado bajiro bajiyijʉ iti oca: 26 David Dios ya wi wayijʉ, paia ʉjʉ Abiatar wame cʉtigʉ ĩ ñaroca. Ñiocõcõri Dios ya wi sãjacõri naju ñasarise bayijʉ David. Diore naju cũ ĩsire ñayijʉ iti. Ito yija Diore ĩsiado bajiro bajiyijʉ iti. Paia ʉjarã riti ĩna barise ñayijʉ iti naju. David itire bacõri ĩ rãca gãnare cʉni ecayijʉ, yiyijʉ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre.

27 Ito yicõri gaje ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:

—Dios cũyijʉ tujacãra rʉmʉ masa yeroti yiari. Masare ĩ rujeoroto riojʉa tujacãra rʉmʉ menibisijʉ Dios. Masa rujeoja berojʉare tujacãra rʉmʉ meniyijʉ Dios. 28 Ito bajiri yʉ ña tujacãra rʉmʉ roti masigʉ̃. Yʉ ña Masa

Rĩjoru. Ito yicõri tujacãra rumu tirũnugũ ña yu, yiyiju Jesús fariseo gaye tuoĩarãre.

3

Ãmo digarure Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Mucana minijuara wiju sãjayiju Jesús. Itoju ñayiju ũmugũ ĩ ya ãmo
digaru. 2 Fariseo gaye tuoĩarã ado bajiro Jesure ti tuoĩayijarã ĩna: "Jane
tujacãra rumu ñabojarocati, ¿ãni ãmo digarure yisiogu yiguĩjida Jesús?" yi
tiyijarã ĩna. "Ito bajiro ĩ yija, 'Seti ña ĩre. Ñeñaro yami', yirã yirãji mani",
yi tuoĩa rujiyijarã ĩna. 3 Ito bajiro ĩna tuoĩa rujirocati ado bajiro yiyiju Jesús
ãmo digarure:
—Wumuña. Yu tu eja rũgũña, yiyiju Jesús ĩre.
4 Ito yicõri ito tu ñarãre ado bajiro seniĩayiju Jesús:
—¿No bajiro manire cũyijari Dios tujacãra rumu mani yiroti? ¿Quenarise,
ñeñarise ito yicõri cõrãre mani yisioroti, gaje mani yisiobeja, disejua
quenati? yiyiju Jesús ĩnare.
Ito ĩ yija cudire meje tuoyijarã ĩna. 5 Ito bajiri ãmo digarure ĩna ti maibeja
ticõri, ĩnare junisini bujatobiti tiyiju Jesús. Ito yija ãmo digarure ado bajiro
busiyiju Jesús:
—Mu ya ãmo ñu joya mu, yiyiju Jesús ĩre.
Ito ĩ yija tuocõri, ĩ ya ãmo ñu joyiju ĩ. Ito yijare ĩ ya ãmo quenacoayiju
mucana. 6 Ito yija fariseo gaye tuoĩarã budi wayijarã Herodes ĩ ñarã rãca
busirona. "¿No bajiro Jesure sĩarujati?" yi gãmeri busiyijarã ĩna.

Itajura tunimaju masa jãjarã ĩna ejare gaye

7 Ito yija bero Jesuama wacoayiju ĩ rãca riasotirã rãca itajura tunimaju.
Galilea gãna masa jãjarã suya wayijarã ĩre. 8 "Tiyamani jaje ĩoami Jesús",
masa ĩna yija tuocõri, jãjarã masa Jesús tu ejayijarã. Ĩna ñayijarã Judea
gãna, Jerusalén gãna, Idumea gãna, Jordán siduja gãna, Tiro gãna ito yicõri
Sidón gãna. Ĩre tirona ejayijarã ĩna. 9-10 Jãjarã cõrãre Jesús ĩ yisioja tuocõri,
masa jeyaro ĩre moaĩa ãmoyijarã ĩna. Ito bajiri ĩ rãca riasotirãre ado bajiro
rotiyiju Jesús: "Cuma ruco yucãma mua. Masa jãjarã yure ĩna gãni biaja,
cumaju sãjarocu ya yu", yiyiju Jesús ĩnare.
11 Ĩna ya usiju rũmú sãñarã Jesure ticõri ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũcõri
awasãyijarã ĩna:
—Muti ña Dios Macu, yiyijarã ĩna Jesure.
12 Ito bajiro ĩna yija tuocõri: "Ito bajiro masare goti batobesa mua",
yiyiju Jesús ĩna ya usiju rũmú sãñarãre.

Jua gubojeno apóstol mesare Jesús ĩ besere gaye
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ito bero turiaju maja wacõri, ĩ ãmorãre bese jiyiju Jesús. Ito bajiri ĩ tu
ejayijarã ĩna. 14 Jua gubojeno ñarãre riti jiyiju ĩ. Ĩ rãca ñaronare riti jiyiju
ĩ. Ado bajiro ĩnare gotiyiju Jesús: "Yu ya oca goti ucurã ñarã yirãji mua.
Ito yicõri masare riaso ucurã ñarã yirãji mua", yiyiju Jesús ĩnare. 15 "Yu
masirise muare ĩsigũ ya yu, rũmúa sãñanare rũmúare mua bucõatoni",
yiyiju Jesús ĩnare. 16 Ãna ñama jua gubojeno ñarã Jesús ĩ beseana: Simón
wame cutigure gaje wame wõyiju Jesús. Ito bajiri Simón Pedro wame
cutiyiju ĩ. 17 Gãjerã ñayijarã Santiago, ĩ ocabaji Juan, Zebedeo rĩa ñayijarã

ĩna. Ĩna jũarãre Boanerges wame yiyijʉ Jesús. Ĩna ocana yijama, “Bʉjo Rĩa”, yireoni ñayijʉ. 18 Gãjerã ñayijarã: Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago, Alfeo macʉ ñayijʉ ĩ Santiago, ito yicõri ñayijarã Tadeo, Simón celote gaye tʉoĩagorʉ cʉni. 19 Ito yicõri gãji Judas Iscariote ñayijʉ. Gãjerã Jesure ĩna ñiatoni gotiri masʉ ñayijʉ ĩ. Itocõ ñayijarã ĩ oca goti ucujaro yirocʉ Jesús ĩ cũana.

Rũmʉ́a ʉjʉ rotirise boca ãmicõri yami Jesús, ĩna yire gaye
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ĩnare bese tĩocõri, ĩ rãca riasotirã rãca wijʉ tʉdi wayijʉ Jesús. Mʉcana masa jãjarã minijuayijarã ĩna tʉ. Ito bajiri ba masia mano yiyijarã ĩna. 21 Ado bajiro yiyijarã masa Jesure: “Jesús queno tʉoĩabeami ĩja. Mecʉri masʉ ñami ĩja”, yiyijarã ĩna. Itire tʉocõri Jesús ñarã ĩre jirã ejayijarã.

22 Judio masa rotirise riasori masa Jerusalén gãna ado bajiro yiyijarã ĩna cʉni:

—Ĩ ya ʉsijʉ Beelzebú rũmʉ́a ʉjʉ sãñagũ ñami ĩ. Ito bajiri Beelzebú ĩ masirisena rũmʉ́a sãñanare rũmʉ́are bucõami Jesús, yiyijarã ĩna.

23 Ito ĩna yija tʉocõri, ĩnare jiyijʉ Jesús. Goti masiore ocana ĩnare gotirocʉ jiyijʉ:

—Gãji ya ʉsijʉ rũmʉ́ ĩ sãñaja, ¿no bajiro ĩmasiti ĩre budigoguĩjida? Budigobiquĩji ĩ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

24 ’Co cʉto gãna masa ĩna gãmeri jaja, yoari ñamenaji ĩna. 25 Masa co wi gãna, sĩgũre bajiro ĩna tʉoĩabeja, yoari ñamenaji ĩna. 26 Rũmʉ́a ʉjʉ Satanás wame cʉtigʉ ricati ĩ gotija, ito yicõri ĩmasiti ricati ĩ tʉoĩaja ña masibiquĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

27 ’Ñimʉjʉa guamʉ ya wi sãjacõri ĩ ya gajeoni ẽmabiquĩji. Cajero ĩre siacõri, ito berojʉa ĩ ya gajeoni ẽmaroja, yiyijʉ Jesús ĩnare.

28 Gaje ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Riti mʉare gotia yʉ. Masare ñeñaro ĩna yirise, ñeñarise ĩna bʉsija cʉni, ãcabojo masiami Dios. 29 Ito bajibojarocati Espíritu Santore masa ĩna bʉsituja, iti ñeñaro ĩna yirise ãcabojobiquĩji Dios. Iti seti sʉsabetoja ĩnare, yiyijʉ Jesús.

30 “Ĩ ya ʉsijʉ rũmʉ́ sãñagũ ñami”, ĩre ĩna yijare, ito bajiro yiyijʉ Jesús.

Jesús ĩ ñarã ado bajiro bajiama, yire gaye
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Ito yija ejayijo Jesús jaco, ĩ ocabajirã rãca. Ejabojarãti macũjʉ tujayijarã ĩna. Macũjʉ ñacõri Jesure ji ñucayijarã ĩna. 32 Jesús tʉ ruji gãnirã ĩre gotiyijarã, “Mʉ jaco ejamo”, yirona:

—Mʉ jaco, mʉ ocabajirã cʉni macũjʉ ñama ĩna. Mʉre ti ãmoama ĩna, yiyijarã ĩna.

33 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:

—¿Ñimo ñati yʉ jaco? ¿Noa ñati yʉ ocabajirã? yiyijʉ Jesús ĩ tʉ rujirãre.

34 Ĩ tʉ rujirãre ticõri ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:

—Mʉati ña yʉ ocabajirã. Ito yicõri mʉati ña yʉ jaco, yiyijʉ Jesús ĩnare. 35 No Dios rotirise cʉdigʉti ĩ ñami yʉ ocabaji, yʉ ocabajio, ito yicõri yʉ jaco cʉni, yiyijʉ Jesús ĩnare.

4

Oteri masʉ gaye Jesús ĩ goti masiore oca
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Mнcana tнdi riasoyijн Jesús itajura tнnimajн. Masa jãjarã ejayijarã ĩna
itojн Jesús tнjнre. Masa jãjarã ñajare cumajн sãjacõri itojн rujiyijн Jesús.
Masama ñarocõti tujayijarã jajнjн. 2 Ito yija goti masiore ocana ĩnare
riasoyijн Jesús. Ĩnare riasogнti ado bajiro gotiyijн Jesús:
3 —Tнoya mнa adire: Sĩgũ weseca ĩ ya ote ajeri otegн wayijн ĩ.
4 Wesecajн ejacõri iti ajerire ĩ wẽjabateroca gaje ajeri majн quedi queayijн.
Ito yija wadiyijarã minia. Wadicõri itire bacõyijarã ĩna. 5 Gaje ajeri
gнta wato quedi queayijн. Queno sita mañijн ito. Iti ajeri nocõ mejeti
judibojayijн, sita iti queno manijare. 6 Ũmacañi mнja wadigнti itire asi
sĩacõyijн. Ñe mari manicõri siniacoayijн iti. 7 Gaje ajeri jota watojн quedi
queayijн. Ito bajiri jota mari itire dнrea sĩacõyijн. Ito bajiri queno bнcнa
masibisijн iti. Ito yicõri queno rica mañijн. 8 Gaje ajeriama sita quenaro
quedi queayijн. Ito yicõri judiyijн iti. Queno wanнyijн iti. Ito bajicõri
queno rica cнtiyijн. Coria sarari treinta ñari ajeri rica cнtiyijн. Gaje sarari
sesenta ñaricari, gaje sarari cien ñaricari rica cнtiyijн, yi gotiyijн Jesús ĩnare.
9 Ito yija ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:
—Itocõ ña. Gãmo goje cнtirã mнa ñaja, tнoya, yiyijн Jesús ĩnare.

¿No yija goti masiore ocana masare riasoati mн? ĩna yi seniĩare gaye
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Ito bero Jesús sĩgũti ĩ ñaroca ĩ tн ñarã ĩ rãca riasotirã rãca minijuacõri
ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna: "¿No yireoni ñati? 'Sĩgũ oteri masн ñayijн',
mн yirise", yiyijarã ĩna ĩre. 11 Ito ĩna yija tнocõri, cнdiyijн Jesús:
—"Ado bajiro ĩre tнorũnнrãre miojugн yiguĩji Dios", yi gãjerã ĩna ma-
sibitire mнajнa masiroca yami ĩ. Gãjerãma Diore tнorũnнmena goti
masiore oca tнobojarãti tнo masimenaji ĩna. 12 Ĩna tibojaja bero timenare
bajiro bajirã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩna tнobojaja cнni tнomenare bajiro
bajirã yirãji ĩna. Ito bajiri tнo masibiticõri Diore tнorũnн sнyamenaji ĩna.
Ito yicõri ñeñaro ĩna yirise Diore ĩna goti rẽtobubeja ñeñaro ĩna yirisere
coebiquĩji Dios, yiyijн Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia oteri masн ye, yi Jesús ĩ goti quenore gaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 Mнcana tнdi bнsiyijн Jesús ĩnare:
—"Oteri masн sĩgũ ado bajiro bajiyijн", yirocн jĩjн mнare yн gotija, ¿tнo
masibeati mнa? Iti oca gotire mнa tнo masibeja, gaje yн gotiroti cнni tнo
masimena yirãji mнa, yiyijн Jesús ĩnare.
14 Gaje ado bajiro ĩnare goti rẽtobuyijн Jesús:
—Oteri masн Dios oca goti ucuri masн robo bajigн ñami.
15 Coriarã masa ñama, ma gнdareco ote ajeri quediana robo bajirã. Dios
oca tнorãji ĩna tнorea. Ito bajibojarocati ĩna tнoja bero rũmú ejacõri ĩna
ãcabojaroca yigн yiguĩji ĩnare. Ĩna ya нsijн ĩna tнo ãmisãre ĩna ãcabojaroca
yigн yiguĩji rũmú. 16 Gãjerã masa ñama, gнta wato ote ajeri quediana
robo bajirã. Dios oca tнocõri wanн quenaro boca ãmiyijarã ĩna. 17 Ito
bajibojarocati Dios oca queno quedi sãjabea ĩnare, queno ñe mari manore
bajiro. Ito bajiri ĩnare oca ñaja, gãjerã ĩna ti teja, nocõ mejeti Dios oca ĩna
tнobojare ãcabojarãji ĩna. 18 Gãjerã masa ñama jota wato ote ajeri quediana
robo bajirã. Dios oca tнorãji ĩna tнorea. 19 Itire tнocõri ruje tнoĩarã yirãji
ĩna. Adi sita gaye, adi macãrнcũro gaye ruje gajeoni tнoĩarãji ĩna. Ito
bajicõri gajeoni jai bнsaro ãmorã yirãji ĩna. Gajeonijнare bнto tнoĩacõri
Dios ocare ãcabojarã yirãji ĩna. 20 Gãjerãma Dios oca tнocõri, queno tнo

sʉyarãji ĩna. Ĩna ñama sita quenarijʉ quediana robo bajirã. Rica jairo rica cʉtiricʉ robo bajiro bajirã ñama ĩna. Corocõ meje ñarãji ĩna. Coriarã Dios oca tʉocõri Dios ĩ ãmorise jabetoti yirãji. Gãjerã Dios ĩ ãmorise jai bʉsaro yirãji. Gãjerã Dios ĩ ãmorise bʉto tʉoĩarãji ĩna. Ito bajiri queno ĩre moa ĩsirã yirãji ĩna. Ĩnaõna ñarãji jairo rica cʉtiricʉ robo bajiro bajirã, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Ado bajiro bajia sĩabusuoraga, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Lc 8.16-18)

21 Mʉcana gaje oca goti remoyijʉ Jesús ĩnare:
—Mujura jãi mani sĩasuaja, sotʉ rocajʉ sĩasuamenaji mani. Ito yicõri canira casabo rocajʉare mujura jãi sĩasuamenaji mani. Mujura jãi mani sĩasuaja ũmacũjʉ sĩasuarã yirãji mani, jeyaro iti busutoni. 22 Yeyo cũre ñabojaroti, co rʉmʉ goaro yiroja. Ĩna yeyo gotibojarise cʉni yoari yeyomenaji ĩna. Co rʉmʉ masa tʉo bʉja jedirã yirãji ĩna. 23 Queno tʉoya mʉa gãmo goje cʉtirãma, yiyijʉ Jesús.
24 Mʉcana tʉdi goti quenoyijʉ Jesús ĩnare:
—No ĩre tʉorũnʉgũre jai bʉsaro tʉo masire gaye jidicãgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri jai bʉsaro masigũ yiguĩji ĩ. No ĩre tʉorũnʉbicʉre jabetacã ĩ tʉoĩabojarisere ẽmacõgũ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajiri ñe tʉoĩare mano tujagʉ yiguĩji ĩ. 25 Tʉo masigũ bʉto bʉsa tʉo masigũ yiguĩji. Tʉo masibicʉama ãcabojagʉ yiguĩji ĩ tʉobojare, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia ote gaye, yi Jesús ĩ riasore gaye

26 Mʉcana gaje goti masiore ocana masare riasoyijʉ Jesús:
—"Ĩre tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios", yire oca ado bajiro bajia iti. Oteri masʉ ote ajeri ĩ oteado bajiroti bajia iti. Tʉote mʉa. 27 Co ñami rʉyabeto canigũ yiguĩji oteri masʉ. Ito yicõri co ũmʉa rʉyabeto yujiguĩji ĩ. Ito yicõri ote ajeri judiroja. Judicõri bʉcʉaroja. Iti bʉcʉa mʉjarisere, ¿no bajiro bʉcʉati iti? yi masibiquĩji oteri masʉ. 28 Sitareti judiroja iti ajeri. Cajero judiroja rujagʉ, jaibitigʉacã. Ito bero bʉcʉa mʉjacõri jũ cʉtiroja. Ito bajicõri rica cʉtiroja. 29 Iti ote botija ticõri, "Ãmirʉja yʉ", yi tʉoĩacõri itire ãmigũ wacʉ yiguĩji ĩ. Ĩre tʉorũnʉrãre Dios ĩ miojuja ito bajiroti bajia. "Yʉre queno tʉorũnʉama ĩna", yi tʉoĩacõri ĩre tʉorũnʉrãre miojugʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia mostaza ajeri, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Mʉcana ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—¿No bajiro bajiati, "Ĩre tʉorũnʉrãre miojugʉ yiguĩji Dios", yire oca? ¿Ñe gaje ocana itire cõĩarãjida mani? 31 Mostaza ajeri sitajʉ oteado bajiro bajia, "Ĩre tʉorũnʉrãre miojugʉ yiguĩji Dios", yire oca. Rica jeyaro ajeri rʉja bʉsarise ña mostaza ajeri. 32 Ito bajibojarocati iti aje judi bʉcʉacõri gaje ote gaye rẽto bʉsaro ũmaricʉ ña. Rʉjʉri yoarise ña itigʉre. Ito bajicõri jesarãji minia ũmacañi ĩ asirise rudirã, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Goti masiore ocana Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 13.34-35)

33 Masare Dios oca riasogʉ, goti masiore ocana riasoyijʉ Jesús. "Queno tʉo masibeama", yi masicõri itocõ goti tarojoyijʉ Jesús ĩnare. 34 Goti masiore ocana riti masare riasoyijʉ Jesús. Ĩ sĩgũti ĩ rãca riasotirã rãca ñagũ, goti masiore oca gaye queno goti rẽtobuyijʉ Jesús ĩnare.

Minore, jacũrisere cʉni Jesús ĩ rẽtore gaye
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Iti rʉmʉti rãiocũro ñaroca ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Sidʉja jẽa wato mani, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
36 Ito ĩ yija tʉocõri: "Wajʉ", masare yicõri, Jesús ĩ sãñari cumajʉ eja
sãjayijarã ĩna. Ito bajiri itiganati Jesure ãmi wayijarã ĩna. Gaje cumari
gãna cʉni ĩnare baba cʉti wayijarã. 37 Ito ĩna jẽa waroca mino bʉto wẽayijʉ.
Jacũrise cʉni bʉto jacũ sãjayijʉ cumajʉ. Ito bajiri ide dajacoayijʉ cuma
ĩja. 38 Ito bajibojarocati Jesús ĩ ya rijoga jeoadona cani sãñayijʉ, cuma ʉsi
tutujʉ. Ito bajiro ĩ canija ticõri, ĩre yujioyijarã ĩ rãca riasotirã:
—Tʉoya gʉare Riasogʉ mʉ. Rujarã ya mani. ¿Gʉare mai codebeati mʉ?
yiyijarã ĩna Jesure.
39 Ito ĩna yija tʉocõri, yujiyijʉ Jesús ĩja. Yujicõri ado bajiro yiyijʉ ĩ:
—Wẽabesa, yiyijʉ Jesús minore. Jacũ jidicãña, yiyijʉ Jesús ide jacũrisere.
Ito ĩ yirocati mino rẽtacoayijʉ ĩja. Ide cʉni jacũbiticoayijʉ ĩja. Quenaro
tʉjacoayijʉ ĩja. 40 Ito bajirocati:
—¿No yirã güiati mʉa? Güibesa. ¿Yʉre tʉorũnʉbeati mʉa? ¿Yʉ masiris-
ere tʉoĩabeati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
41 Ito bajiro ĩ yibojarocati bʉto tʉo ʉcayijarã ĩna:
—¿Ñimʉ ñati ãniama? Minore rẽta rotiami. Mino cʉni, ide cʉni ĩre tʉoa,
yiyijarã Jesús rãca riasotirã.

5

Gerasa gagʉ rũmʉ́ sãñagũ oca
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jesús ĩre sʉyarã rãca sidʉja Gerasa sitajʉ jẽa ejayijarã ĩna. 2 Jesús eja
ĩ maja waroca ĩre bocayijʉ gãji. Ĩ ya ʉsijʉ rũmʉ́ sãja ecorʉ ñayijʉ. Masa
yujeadojʉ ñacõri Jesús tʉ ejayijʉ ĩ. 3 Masa godana ĩna yujeadojʉ ñayijʉ ĩ
ñaro. Ĩre sia sẽobisijarã gãjerã come mana. 4 Ĩ ya gʉbo tĩgã ĩ ya ãmore cʉni
siabojayijarã ĩna. Ĩre ĩna siabojarocati coji meje tunu ruacõsotiyijʉ ĩ. Ĩre
tua yi masibisijarã masa. 5 Ʉmʉa, ñami cʉni wa ucuyijʉ ĩ. Tʉria joejʉ
cʉni, masa yujeadojʉ cʉni wa ucuyijʉ ĩ. Ĩ wa ucurojʉ bʉto awasã ucuyijʉ
ĩ. Ito yigʉ gũtana yijeyijʉ ĩmasiti. 6 Ito ĩ bajiroca Jesure ti ñucacõri ũmaquedi
wayijʉ ĩ Jesús tʉjʉ. Jesús tʉ ejacõri ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũyijʉ ĩ, ĩre
rũcʉbʉogʉ. 7-8 Ĩ ejaja ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Tʉoya rũmʉ́ mʉ. Ãnire ĩ ya ʉsijʉ ñagũ budiya mʉ, yiyijʉ Jesús rũmʉ́re.
Ito ĩ yijare:
—Jesús, Dios Macʉ ña mʉáma. ¿Yʉre no bajiro yigʉ yigʉjada mʉ? Dios
yʉre tiro riojo bʉsia yʉ. Yʉre juniro yibesa mʉ, yi josayijʉ ĩ Jesure.
9 Ito ĩ yiroca ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre:
—¿Ñe wame cʉtiati mʉ? yiyijʉ Jesús.
Ito ĩ yija:
—Jãjarã wame cʉtia yʉ, jãjarã rũmʉ́a gʉa ñajare.
10 "Adi sita sõjʉa wasa", gʉare yibesa mʉ, yi josayijʉ rũmʉ́ Jesure. 11 Ito
bajiroca tʉriajʉ jãjarã ba rũgõ ucuyijarã ecana yesea. 12 Ĩnare ticõri ado
bajiro yiyijarã rũmʉ́a Jesure:
—"Ecana yesea ĩna ya ʉsijʉ sãjaña mʉa", gʉare yiya mʉ, yi josayijarã ĩna
Jesure, yeseare sãja ãmorã.

13 Ito ĩna yija ticõri: “Itojʉ wasa mʉa”, yiyijʉ Jesús ĩnare. Ito ĩ yija ʉ̃mʉgʉ̃re sãñabojana rʉ̃mʉ́a budicoayijarã ĩja, yesea ya ʉsijʉ sãja ãmorã. Ecana yesea dos milcõ ñayijarã ĩna. Ito ĩna ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́a sãja ecocõri bʉto ʉ̃maquedi wayijarã yesea. Gʉ̃tagãri joejʉ mʉja wacõri quedi sãja wayijarã rujarajʉ. Ito bajiri ĩna ñarocõti ruja jedicoayijarã ĩna.

14 Ito bajiri yeseare codebojarã ʉ̃maquedi wacoayijarã ĩna. Iti bajirisere gotiyijarã ĩna gãjerãre. Jaja cʉto cʉni, jaibiti cʉto cʉni masare itire gotiyijarã ĩna. Ito bajiri, “¿Ñe rẽtati?” yirona tirã wayijarã masa. 15 Jesús tʉ ejacõri, rʉ̃mʉ́a sãja ecobojarʉre tiyijarã ĩna. “Jãjarã rʉ̃mʉ́a sãñarʉ ñabojagʉti, ĩ ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́a budigorʉ ñami ĩja”, yi ti masiyijarã masa. Jesús tʉ rujigʉ yutabuju ĩ sãñarocajʉ tiyijarã ĩna. Rʉ̃mʉ́a ĩna sãñaja tʉo masigʉ̃ meje ñayijʉ maji. Quenari ʉsi, ʉsi cʉtigʉ ĩ tʉoĩarise queno tʉo masigʉ̃ ñayijʉ ĩja. Ito ĩ bajija ticõri, bʉto güiyijarã masa. 16 Ito bajiro iti rẽtaja ticõri, rʉ̃mʉ́a budigorʉ ĩ bajirise, ecana yesea ĩna bajirise cʉni gãjerãre gotiyijarã ito gãna. 17 Ito bajiri Jesure güicõri ĩna cʉtore ĩ budigotoni ĩre josayijarã ĩna.

18 Ito Jesús cumajʉ ĩ sãñaroca rʉ̃mʉ́a budigorʉ ado bajiro yiyijʉ ĩre: “Mʉ rãca wa ãmoa yʉ cʉni”, yi josayijʉ ĩ Jesure, ĩ rãca warocʉ. 19 Ito bajiro ĩ yibojarocati ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre:

—Yʉ rãca wabesa. Mʉ ya wijʉ tʉdi wasa. “Yʉre ti maicõri, yʉre queno yimi Dios”, yi gotiba mʉ ñarãre, yiyijʉ Jesús ĩ ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́a budigorʉre.

20 Ito Jesús ĩ yiroca rʉ̃mʉ́a budigorʉ tʉdicoayijʉ. Jʉa dʉjamocõ cʉtorijʉ goti ucuyijʉ ĩ. Rʉ̃mʉ́a ĩ ya ʉsijʉ sãñanare Jesús ĩ bucõare gaye goti ucuyijʉ ĩ. Ito bajiri iti bajirisere tʉocõri ʉca jedicoayijarã masa.

Jairo macore Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Ito yija bero Jesús tʉdi jẽa wayijʉ cuma jajocana. Itajura tʉnima Jesús ĩ rʉ̃gõrojʉ jãjarã masa minijuayijarã ĩ tʉ. 22 Ito bajirocati minijuara wi ʉjʉ ejayijʉ Jesús tʉ. Jairo wame cʉtiyijʉ ĩ. Jesure ticõri ĩ riojo rijomunigãna ñini rʉ̃jʉ̃yijʉ Jairo. 23 Ito bajiro rujicõri ado bajiro Jesure josayijʉ ĩ:

—Yʉ maco cõgõ yamo. Iso catire ãmoa yʉ. Ito bajiri isore moaĩagʉ̃ waya mʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.

24 Ito bajiro Jairo ĩ yija tʉocõri, ĩ rãca wayijʉ Jesús. Jãjarã masa ĩre sʉya wacõri bidiro ñayijarã ĩna. 25 Ĩna wato romio ñayijo. Iso ñayijo romia ñarise cõgõ. Jʉa gʉbojeno rodori tʉjayijʉ iso cõroca riti. 26 Jãjarã ʉco masa ʉco yibojayijarã isore. Ʉco waja niyeru iso rʉcorise ĩsi jeocõyijo ʉco masare. Ĩna ʉco yibojarocati bʉto bʉsa cõ wayijo iso ĩja. 27 Gãjerãre Jesús ĩ yisiore gaye tʉo bʉjayijo iso. Ito bajiri jãjarã masa rãca ñayijo iso Jesús jʉdojʉa. 28 “Jesús ya yutabujure yʉ moaĩajama catigoja yʉ”, yi tʉoĩayijo isomasijʉama. Ito bajiri ĩ ya yutabujure moaĩayijo iso. 29 Ĩ ya yutabujure iso moaĩarocati rí tadicoayijʉ isore ĩja. Iso rujʉ ñarise iti rẽtaja tʉoĩa masiyijo. 30 Jesure iso moaĩaja bero, “Yʉ masirisena yisicoajʉ isore”, yi tʉoĩayijʉ Jesús. Ito bajiri jʉda ticõri ado bajiro masare seniĩayijʉ ĩ:

—¿Ñimo yʉ ya yutabujure moaĩari? yiyijʉ Jesús ĩnare.

31 Ito ĩ yija ĩ rãca riasotirã ado bajiro yiyijarã:

—Mʉ tʉjʉ jãjarã ñama mʉre moaĩarã. ¿No yigʉ seniĩati mʉ? “Ñimo yʉ ya yutabujure moaĩari”, ¿yi seniĩati mʉ? yiyijarã ĩna Jesure.

32 Ito ĩna yibojarocati ĩre moaĩagõre ti ãmayijн Jesús. 33 “Yн ña ĩre
moaĩagoro”, yiroco bнto nнrнoyijo iso Jesure güigo. Güibojagoti rijomu-
nigãna ñini rũjũyijo iso Jesús riojo. Ito bajicõri ñajediro bajirisere gotiyijo
iso Jesure. 34 Iso ito yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús:

—Maco, tнoya mн. Yнre mн tнorũnнjare mнre yisiobн yн. “Jesure yн
moaĩajama catigo yigoja yн”, mн yi tнoĩajare mнre yisiobн yн. Ito bajiri
mнre rí tadicoajн. Wanн quenagõ, cati quenagõ wasa mн, yiyijн Jesús
isore.

35 Ito bajiro isore ĩ yirocati minijuara wi нjн Jairo wame cнtigн ya wi
gãna ejayijarã. Ado bajiro Jairore gotiyijarã ĩna:

—Mн maco godacoamo. “Yн macore yisiogн waya”, yi josabesa Riasori
masнre ĩja, yiyijarã ĩna Jairore.

36 Ito ĩna yibojarocati:

—Güibesa. Itoti yн masirisere tнoĩaña, yiyijн Jesús ĩre.

37 Gãjerãre sнya rotibisijн Jesús. Pedro, Santiago, Juan cнni Santiago
ocabaji, ĩna нdiarãreti sнya rotiyijн Jesús. 38 Minijuara wi нjн, ya wi tн
ejacõri, bнto ĩna otija tнoyijн Jesús. 39 Ito bajiri wi sãjacõri ado bajiro yiyijн
ĩ:

—¿No yirã otiati mнa? Macoacã cõgõ meje yamo iso. Canigõ yamo,
yiyijн Jesús otirãre.

40 “Ʊsi jedicoañi iso”, yi masicõri Jesure ajayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija
ticõri, budi rotiyijн Jesús ĩnare. Ito yicõri macoacã ya sõa sãjayijн Jesús.
Iso jacнsabatia rãca, ĩre sнyarã нdiarã rãca sãjayijн Jesús. Ĩna rãca sãjacõri
macoacãre bнsiyijн Jesús. 41 Iso ya ãmore ñia tũa wнmнocõri ado bajiro
yiyijн Jesús:

—Talita cumi, yiyijн Jesús isore. Masa oca yireoni bajiro: “ ‘Macoacã,
wнmнña’, mнre yibн yн”, yireoni ña iti.

42 Ito ĩ yirocati wнmн wayijo iso. Jнa gнbojeno rodoricõ tнjago ñayijo
iso. Tнdi iso catija ticõri, bнto нcayijarã masa. 43 Ito bajiri ado bajiro ĩnare
rotiyijн ĩ: “Gãjerãre iti bajirisere gotibesa. Isore ecaya mнa”, yi rotiyijн
Jesús ĩnare.

6

Nazaretjн Jesús ĩ ware gaye
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Iti cнtore budi wayijн Jesús. Budi wacõri ĩ ya cнto ñasarijн ejayijн
Nazaret wame cнtirojн. Ĩ rãca riasotirã cнni wayijarã ĩ rãca. 2 Ito
bajiri tujacãra rнmн ñaroca masare riasosнoyijн Jesús minijuara wijн. Ĩre
tнocõri, “Bнto masigн ñami ĩ”, yirona нcayijarã ĩna. Ito bajiri ado bajiro
yiyijarã masa Jesure tнocõri:

—¿No bajicõri bнto tнo masiati ãni? ¿Ñimн ĩre riasoyijari? ¿No bajicõri
ĩ bнto tнo masirise ñati ĩre? Ĩmasiti guijoro bajiami. Cõrãre ĩ moaĩarocati
ñarise rẽtacoajн, yiyijarã ĩna Jesús ya cнto gãna. 3 Gaje ado bajiro yiyijarã
ĩna: Ĩti ñami adojн yucн yijeri masн. María macн ñami ĩ. Ito yicõri Santiago,
José, Judas, Simón mesa rĩjorн ñami ĩ. Ĩ ocabajirã romia cнni ado gãna
ñama ĩna, yiyijarã Jesús ya cнto gãna.

Ito bajiro ĩna yija tнocõri, Jesure boca ãmibisijarã ĩna. 4 Ito ĩna yibojaro-
cati ĩnare bнsiyijн Jesús:

—Diore goti ĩsiri masнre rнcнbнorã yirãji masa jeyaro. Ito bajibojarocati ĩ ya cнto gãna, ĩ ñarã, ĩ ya wi gãna cнni rнcнbнomenaji ĩna. Ĩ ñarã ĩre tнomenaji ĩna, yiyijн Jesús.

5 Ito bajiri Jesure ĩna tнobejare tiyamani yi ĩoado mañijн Jesús. Ito bajibojarocati coriarãre ãmo moa jeocõri ĩna ñarise rẽtoyijн Jesús, jãjarãre meje. 6 Ĩ ñarã ĩre ĩna tнorнnнbeja ticõri, "Ayu, ¿no yirã tнorнnнbeati ĩna?" yi tнoĩayijн Jesús. Ito yija gaje cнtorijн wayijн Jesús masare riaso ucugн wacн.

Dios oca ĩna goti ucutoni ĩ rãca riasotirãre Jesús ĩ cõare gaye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 Ĩ rãca riasotirãre ji wayijн Jesús. Jнa gнbojeno нmнa ñayijarã ĩna. Gãjerãre riasojaro yirocн, ĩnare cõayijн Jesús. Co cнto rнyabeto jнarã riti cõayijн Jesús ĩnare. Ito yicõri ĩ masirise jidicãyijн Jesús ĩnare, "Rнmнare bucõama mнa cнni", yirocн. 8 Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre ado bajiro rotiyijн Jesús: "Mнa goti ucurã waja mнa ya gajeoni ãmi wa yibesa. Najuro, tura baju, niyerure cнni ãmi wa yibesa. Tueragн riti ãmi wasa, mнa bogaja itigнna tue waja. 9 Gнboco sãñacõri, yutabuju co bujuti sãña wasa. Mнa sãñarise riti ãmi wasa", yi rotiyijн Jesús ĩnare. 10 Gaje ado bajiro ĩnare rotiyijн Jesús:

—Cнtori mнa goti ucurã waja, mнa ejari wi co witi ñacõama. Gaje wi, gaje wi wabeja. Gaje cнtojн warã riti warã yirãji mнa. 11 Gaje cнtori mнa waja, masa mнare cнdibeja, Dios oca ĩna tнo ãmobeja, itocõti ĩnare jidicãma. Ĩnare jidicãcõri ado bajiro yiba. Mнa ya gнbojн sita wãrisere ja bateba ĩna ñarijнre warã. Ito bajiro mнa yija ticõri: "Bнjato ya mani ĩnare. Queno yibea mani ĩnare", yi tнoĩarã yirãji ĩna, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

12 Jesús ĩ gotirere tнocõri masare gotirona wayijarã ĩna: "Ñeñaro mнa yirise jidicãcõri Diore tнorнnнña", yiyijarã ĩna masare. 13 Masare ĩna ya нsijн rнmнa sãñanare, rнmнare bucõayijarã ĩna. Ñarise cõrã jãjarãre нye jio guyijarã ĩna. Ito bajiro yicõri ĩna ñarisere rẽtoyijarã ĩna.

Juan idé guri masн ĩ godare gaye
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Masa jeyaro bнsiyijarã Jesús ĩ masiro robo ĩ yire gaye. Masa ĩna bнsire tнocõri iti cнto gagн нjн Herodes cнni, masiyijн Jesús ĩ masiro robo ĩ yire gaye. Itire oca tнocõri ado bajiro bнsiyijн Herodes:

—Juan masare idé guri masн ñaguĩji mнcana, yiyijн ĩ. Mнcana tujacõri ĩ masiro robo ĩ yirisere yiguĩji, yiyijн Herodes.

15 Gãjerãma ado bajiro yiyijarã:

—Diore goti ĩsiri masн Elías ñayorн ñaguĩji mнcana, yiyijarã ĩna.

Ito ĩna yibojarocati gãjerã ado bajiro yiyijarã mнcana:

—Diore goti ĩsiri masн jane mejejн ñayorн ñaguĩji gajea, yiyijarã ĩna.

16 Ito bajiro masa ĩna bнsija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Herodes:

—Juan ñaguĩji gajea. "Iti rнmнjн ĩ ya rijoga jatatẽña ĩre", yicн yн. Iti rнmн yн sĩa rotija bero mнcana tнdi tujacõaguĩji gajea, yiyijн Herodes.

17-18 Juan ĩ sĩa ecoroto riojнa, ado bajiro Herodesre bнsi tudiyijн ĩ:

—Mн ocabaji Felipe manojore rнcobesa mн. Ito bajiro yibitirнja mн, yiyijн Juan Herodesre.

Felipe manojo ñabojaro Herodías wame cнtiyijo iso. Herodes bнto ãmoyijн isore. Ito bajiri Juan ito bajiro ĩ yija tнocõri, ĩre ñia rotiyijн Herodes ĩ ya surarare, ĩre ĩna tubiatoni.

19 Ito bajiro Juan ĩ bʉsija tʉocõri, Herodías bʉto tʉo tudiyijo ĩre. Ĩre sĩa
ãmobojayijo iso. No bajiro ĩre sĩa masia mañijʉ isore. 20 Quenarise riti
tʉoĩagũ ñayijʉ Juan. Ito yicõri queno ʉsi cʉtigʉ ñayijʉ ĩ, Dios ĩ tija. Itire
ticõri Juanre queno rũcʉbʉoyijʉ Herodes. Ito bajiri Juanre camotayijʉ
ĩ, Herodías sĩame yirocʉ. Juan ĩ bʉsirisere tʉo oca jaibojagʉti ĩre bʉto
tʉo wanʉyijʉ Herodes. 21 Co rʉmʉ ĩ ñara rodo gãni biajare basa meni
rotiyijʉ Herodes. Ĩ ya moari masa ʉjarã rãca, ito yicõri surara ʉjarã rãca,
Galilea ñari masa rãca cʉni ĩna rãca basa meniyijʉ Herodes. Ĩna basa
wijari rʉmʉ Juanre sĩaroco tʉoĩacõyijo Herodías. 22 Iso maco ĩnare basa
ĩoyijo ĩna wanʉtoni. “Quenoguti yʉre basa ĩoamo iso”, yi tʉoĩayijʉ Herodes.
Ito bajiri ado bajiro yiyijʉ isore:

—¿Ñe mʉre ĩsigũti yʉ mʉ basare waja? Mʉ ãmorise yʉre seniña.

23 Mʉ senija yʉ gajeoni rʉcorise gʉdarecona mʉre ĩsicʉja yʉ. Adi cʉto
gagʉ ʉjʉ ñacõri, mʉ senija gʉdarecona ĩsicʉja yʉ. Bʉgʉ meje ya yʉ adire.
Ri ya yʉ, yiyijʉ Herodes Herodías macore. 24 Ito ĩ yija tʉocõri, iso jacore
seniĩagõ wayijo iso:

—¿Ñe gajeoni ĩre senigõti yʉ, cana? yiyijo iso.

Ito yija:

—“Juan masare idé guri masʉ ya rijogare ãmoa yʉ”, yiba Herodesre,
yiyijo Herodías iso macore.

25 Ito bajiro jaco gotija tʉocõri, ʉsirio wayijo iso ʉjʉ Herodes tʉjʉ. Ĩre ado
bajiro gotiyijo iso:

—Adocãtati Juan ya rijoga ãmoa yʉ. Somotẽrona jeocõri yʉre ĩsiña, yiyijo
iso ĩre.

26 Ito yija Herodes bʉto bojori bʉjayijʉ itire tʉocõri. Juanre sĩa
ãmobitibojayijʉ ĩ. Ito yicõri isore maño ãmobisijʉ ĩ. Masa ĩna tiro riojo, “Mʉ
ãmoriseti mʉre ĩsicʉja”, ĩ yicãre ñajare, iso seniro bajiroti ĩsiyijʉ ĩ isore. 27 Ito
bajiri Juanre sĩa ãmobitibojagʉti, ejori oca ĩ ya moari masʉre Juanre rijoga
jata rotiyijʉ Herodes. Ito bajiro ĩ rotija tʉocõri, tubiara wi wayijʉ Juan ya
rijoga jatagʉ wacʉ. 28 Ito ejacõri Juan ya rijoga jata, somotẽrojʉ jeocõri ãmi
wayijʉ ĩ. Ãmi wacõri basari masore ĩsiyijʉ ĩ. Isojʉ ĩja iso jacore ĩsiyijo.

29 Juanre sĩare gaye tʉocõri, ĩ rãca riasotiana ĩ ya rujʉre ãmirã ejayijarã.
Ito yicõri ĩre yujeyijarã ĩna ĩja.

Cinco mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Mʉcana tʉdi ejacõri Jesús rãca minijuayijarã ĩ oca goti ucurã ejana.
Ito bajiri ĩna riaso ucure gotiyijarã ĩna Jesure. Ĩna tiado bajiroti ñarocõti
goti jeoyijarã ĩna Jesure. 31 Jãjarã masa warãtibe, tʉdi warãtibe, yi ñayijarã
masa. Ito bajiri Jesús ĩre sʉyarã cʉni ba ãmobojayijarã. Dijʉ barajaʉ mañijʉ
ĩnare. Ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ cũanare:

—Ita, wato. Õ, masa ĩna manojʉ tujacãto mani, yiyijʉ Jesús ĩnare. 32 Ito
yija jajocana wayijʉ Jesús masa manojʉ. Ĩ cũana cʉni wayijarã ĩ rãca.
33 Masa jãjarã tiyijarã ĩna waja. Jesús, ĩ cũanare cʉni ti masiyijarã masa.
Ito bajiri ĩna wagoja ticõri, boejʉ ũmaquedi wayijarã masa. Jesús ĩ cũana
rãca ĩna ejaroto riojʉajʉ ejayijarã masa, bʉto wacõri. 34 Cumana ejacõri
maja wacʉti jãjarã masare ti bʉjayijʉ Jesús. Oveja codegʉ mano bajiro
bajiyijarã masa ĩ tija. Ito bajiri ĩnare ti maiyijʉ ĩ. Ito bajiri masare ti
maicõri ĩnare riasosʉoyijʉ Jesús. 35 Ñamicajʉ ñaroca Jesure bʉsirona ĩ tʉ
ejayijarã ĩ rãca riasotirã. Ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Ñamicaju ñacoaju ĩja. Queno masa mama adore. 36 Ito bajiri masa ĩna
cutoju tudi wajaro. Õju ĩna ñaroju bare gãme barã wajaro. Bare ma ado.
Ito ñaroja, naju gãme baraju, yiyijarã ĩna Jesure.
37 Ito yija ado bajiro yiyiju Jesús ĩnare:
—Masare ecaya mua, yiyiju ĩ.
Ito yija ĩja, ĩ rãca riasotirã ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:
—¿Gua bare gãmerã warãjida, jairo waja rũcurisere? Masa jaijare
najuro waja tĩjabea, yiyijarã ĩna Jesure.
38 Ĩna ito yija tuocõri, ado bajiro ĩnare seniĩayiju Jesús:
—¿Nocõ naju rucoati mua? Titẽña maji, yiyiju Jesús ĩ rãca riasotirãre.
Itire ticõri ĩre gotiyijarã:
—Co dujamocõ ña iti naju. Ito yicõri wai cuni jũarã ñama, yiyijarã
Jesure.
39 Ito yija ado bajiro masare yiyiju Jesús: "Rujaria buri ruji wasa ta
quenarise joeju", yiyiju Jesús masare. 40 Ito bajiro ĩ yija tuocõri, rujaria
buri ruji wayijarã masa. Co bure ñayijarã cincuenta ñarã, gãjerã cien ñarã
rujisosa wayijarã masa. 41 Ito yija naju co dujamocõ ñarisere, wai jũarãre
cuni ãmi rucoyiju Jesús ĩ ya ãmona. Iti rucocõri macãrucũroju ti muoyiju ĩ:
"Queno ya Cuna mu", yiyiju Jesús Diore. Ito yicõri najuro wẽ jea batoyiju
ĩja. Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre ĩsiyiju Jesús. "Masare batoya", yirocu ĩsiyiju
Jesús. Wai jũarãre batoyiju Jesús masa ñarocõti ĩna batoni. 42 Ito bajiri
masa jeyaro bayijarã. Yaji quenaro ñayijarã masa ĩja iti bacõri. 43 Ĩna yaji
rẽtarisere jua gubojeno jiburiju miosã dajoyijarã ĩna ba ruarisere. 44 Jãjarã
ñayijarã masa, najuro waire cuni barã. Cinco milcõ ñayijarã ĩna ũmua.

Ide joe Jesús ĩ ware gaye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ito yija ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiyiju Jesús:
—Cuma sãjacõri sidija jẽa wasa. Itoju Betsaidaju yure yuba, yiyiju Jesús
ĩnare. Ĩna jẽa waroca masare ware goti ñayiju Jesús. 46 Ĩnare ware goticõri
turiaju maja wayiju Jesús, Diore busirocu. 47 Rãiocũro itajura gudarecoti
tujayiju cuma maji. Ito bajiri Jesuama itajura tunima rũgõcõri ti ñucayiju
ĩnare. 48 Jesús ĩ tija buto weabojayijarã ĩna. Mino buto iti wẽa tuojare
josari wea wabojayijarã ĩna. Ito bajiri busucũro ide joena wacõri ĩna tu
eja wayiju Jesús. Ito bajibojarocati ĩnare rẽta wacu bajiro eja wayiju ĩ.
49-50 Ide joe ĩ waja ticõri, buto awasãyijarã ĩna ucarã. "Masu wujo ñaguĩji",
yi tuoĩayijarã ĩna. Ĩna ucaja ticõri, ado bajiro yiyiju Jesús:
—Oca sẽoña mua. Güibesa mua. Yuti ña, yiyiju Jesús ĩnare.
51 Itocõti ĩna rãca cumaju sãja ejacoayiju Jesús ĩja. Ĩ sãjarocati mino
rẽtacoayiju. Ito bajiri buto ti ucayijarã ĩna itire. 52 Bare jabetacãna
jãjarã masare Jesús ĩ ecaja tibojarãti, "Dioti ñami ĩ", yi masibisijarã ĩna
maji. "Tiyamani ĩo masigũ ñami Jesús", yi ãmobisijarã ĩna. Queno tuo
masibisijarã maji.

Genesaret sita gãnare Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 14.34-36)

53 Itajura jẽacõri Genesaret wame cutiri sitaju ejayijarã ĩna. Itoju
cumare sia cũyijarã ĩna. 54 Cuma ĩna sia majaroca Jesure ti masiyijarã
masa itiju gãna. 55 Jesure ticõri usirio wayijarã gãjerãre gotirona. Ito
yija cõrãre ĩna ya camana ãmi wayijarã Jesús tujua. 56 No ĩ waro bajiroti
jaibiti cuto, jaja cutoju, wi manoju, maju cuni cõrãre cũ yuyijarã ĩna, Jesús

ĩ yisiotoni. Ĩ ya yutabuju gaja moaĩa ãmorã, ĩre josayijarã ĩna. Jesús ya yutabuju gaja moaĩanare riti ĩna ñarise cʉtirise rẽtacoayijʉ ĩja.

7

Ñeñaro tʉoĩacõri ñeñarise yama masa, yi Jesús ĩ riasore gaye (Mt 15.1-20)

1 Ito yija fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa rãca Jesús tʉ eja rũgũyijarã ĩna. Jerusaléna wadiana ñayijarã ĩna. 2 Jesús tʉ ejacõri ĩ rãca riasotirã coriarã ãmo coemenati ĩna baja tiyijarã ĩna. Ito bajiri bʉcʉrã ĩna rotiado bajiro ĩna yibeja ticõri, ĩnare bʉsituyijarã ĩna. 3 Judio masa ñajediro, fariseo gaye tʉoĩarã cʉni bʉcʉrã ocare queno tʉo sʉyayijarã ĩna. Bʉcʉrã ĩna rotiado bajiroti ruje ãmo coesotiyijarã ĩna baroto riojʉa. 4 Bare waja yiadojʉ bare gãme tʉdi ejacõri bʉcʉrã ĩna rotirise ĩna cʉdiroto riojʉa babisijarã ĩna. Bʉcʉrã ĩna rotiado bajiroti idira coa, ide gõnaradʉ, ito yicõri come sotʉ cʉni coecõyijarã ĩna. Bʉcʉrã rotirise cʉdirona ĩna ya caniado cʉni queno coecõyijarã fariseo gaye tʉoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni. 5 Ito bajiri Jesús rãca riasotirã ĩna ãmo coemenati baja ticõri, ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:

—¿No yija mʉ rãca riasotirã bʉcʉrã oca tʉorũnʉbeati? yiyijarã ĩna. Tite. Coji rʉyabeto ãmo coemenati bama ĩna, yiyijarã fariseo gaye tʉoĩarã.

6 Ito ĩna yijare cʉdiyijʉ Jesús ĩnare:

—"Queno yirã ña gʉa", yibojarãti mʉa tʉoĩaro bajiro yibea mʉa. Jane mejejʉ mʉare tʉoĩa yugʉ ado bajiro ucañi Diore goti ĩsiri masʉ Isaías ñayorʉ:

"Diore bʉto rũcʉbʉoa gʉa", yirã ñabojarãti mʉa ya ʉsijʉama queno ĩre rũcʉbʉobea mʉa.

7 Minijuacõri, "Diore queno rũcʉbʉoa gʉa", yirã ñabojarãti rocati ya mʉa. Ito yicõri rocati oca bʉsi ajea mʉa itire. Mʉa gotijama, "Bʉcʉrã oca, Dios oca bajiroti bajia", yi gotiboja mʉa, yi ucañi Isaías ñayorʉ mʉare tʉoĩa yugʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

8 Dios ĩ rotirisejʉa queno tʉorũnʉbiticõri, bʉcʉrã ocajʉare queno tʉorũnʉa mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

9 Mʉcana gaje ado bajiro ĩnare goti remoyijʉ Jesús:

—Bʉcʉrã ocajʉare tʉo sʉyarona Dios ĩ rotirisereama cʉdibea mʉa. 10 Ado bajiro gotiyijʉ Moisés ñayorʉ: "Mʉ jacʉre, mʉ jacore cʉni rũcʉbʉoya", yiyijʉ ĩ. "No ĩ jacʉre bʉsitugʉ, ĩ jacore cʉni bʉsitugʉ sĩacõrʉja ĩocũre", yi ucañi Moisés ñayorʉ. 11 Mʉama ricati bajiro rotia. Ado bajirojʉa rotia mʉa: "Yʉ jacʉsabatiare ejabʉado ma yʉ. Ñarocõti yʉ gajeoni cʉtirise Dios ye riti ña. Ĩ sĩgũreti ejabʉacʉja yʉ", sĩgũ ĩ yija, "Queno yami", ya mʉa. 12 "Ito bajiro ĩ tʉoĩaja, no yibea ĩ jacʉsabatiare ĩ ejabʉabeja", ya mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

13 'Ito bajiro mʉa bʉsija, bʉcʉrã ocajʉa tʉorũnʉcõri, "Dios oca waja ma", yi tʉoĩado bajiro ya mʉa. Iti oca mʉa tʉorũnʉrise gãjire, gãjire goti mʉja wajʉ mʉa. Gaje jaje ñaroja mʉa ito yirise. Dios ocare tʉorũnʉrã meje ña mʉa, yiyijʉ Jesús fariseo gaye tʉoĩarã, ito yicõri judio masa rotirise riasori masare cʉni.

14 Ito bero masare jicõri ado bajiro gotiyijʉ Jesús:

—Mʉa ñarocõti tʉoya yʉre. Ito yicõri tʉo masiña mʉa. 15 Mani ba sãrise meje ñaroja ñeñaro mani yiroca yirise. Mani ya ʉsijʉ iti ñeñaro tʉoĩajare

itina sнoriti ñeñaro ya mani. 16 Mнa gãmo goje cнtijama tнoya, yiyijн Jesús
masare.
17 Ito yicõri masare ware goticõri wijн sãjayijн Jesús. Wijн ĩ sãjaroca ĩre
seniĩayijarã ĩ rãca riasotirã:
—Jĩjн mн masare riasorise gayere queno gotiya gнare cнni, yiyijarã ĩna
Jesure. 18 Ito ĩna yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—¿Yн riasorise gaye queno tнobiti mнa cнni? "Masa ĩna ba sãrise meje
ñaroja ñeñaro ĩna yiroca yirise", yн yija, ¿tнo masibeati mнa? yiyijн Jesús
ĩnare. 19 Masa ĩna ba sãrise jeragajн riti waroja. Ĩna ya нsijн meje waroja
iti. Ito yicõri ĩna ba sãrise rẽta budicoaro yiroja, yiyijн Jesús ĩnare.
"Bare jeyaro quenarise riti ña", yirocн yiyijн Jesús. 20 Mнcana tнdi goti
quenoyijн Jesús ĩnare:
—Masa ĩna ya нsijн iti ñeñaro tнoĩajare itina sнoriti ñeñaro yama ĩna.
21 Ĩna ya нsijн ñeñaro tнoĩacõri ado bajiro ñeñarise yama masa. Manнjн
macore rocati yama ĩna. Riniama. Sĩama. 22 Manojo cнtirã ñabojarãti
rocati yama ĩna. Gãjire gajeoni нoama. Ñeñarise ñajediro yama ĩna.
Rнoama. Dios ĩ rotirisere cнdibeama ĩna. Gãjerãre ti tudiama. Gãjerãre
bнsituama ĩna. Ĩna gajeoni rãca, "No yiya mana ña gнa", yama ĩna. "Gãjerã
rẽtoro masirã ña gнa", yama ĩna. Ito yicõri queno tнoĩabiticõri rocati yama
ĩnaõna. 23 Adi ñeñarise ñajediro yama ĩna, ĩna ya нsijн ñeñaro iti tнoĩajare,
yiyijн Jesús ĩnare.

Gaje maso Jesure iso tнorũnн sнyare gaye
(Mt 15.21-28)

24 Itijнna wacõri Tiro wame cнtiri cнto tн ejayijн Jesús. Ito ejacõri
wi sãjayijн ĩ. Masa ĩna masibeto eja ãmoyijн Jesús. Ito bajibojarocati
masicõyijarã ĩna. 25 Ito bajiri sĩgõ Jesús ĩ ejare gaye masiyijo. Iso ñayijo
rũmн́ sãñagõ jaco. Ito bajiri Jesús tн wadicõri iso ya rijomunigãna ñini
rũjũyijo iso, Jesús riojo. 26 Judio masagõ meje ñayijo iso. Sirofenicia gago
ñayijo iso. Jesús tн ejacõri ĩre josayijo: "Yн maco iso ya нsijн rũmн́ sãñagõ
ñamo. Ito bajiri iso ya нsijн rũmн́ sãñagũre bucõaña mн", yiyijo iso Jesure.
27 Ito yija ado bajiro gotiyijн Jesús isore:
—Cajero judio masare ejabнasнocнja yн, yiyijн Jesús. Gнa masa riojнajн
yн mнre ejabнaja, rĩacare najuro ẽmacõri yaire ecado bajiro bajia, yiyijн
Jesús isore.
28 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijo iso:
—Ri ya, yн Ujн mн. Ito bajibojarocati yaia bare jeoado roca ñarã boca
barã yirãji rĩaca ĩna queorisere, yiyijo iso.
29 Ito iso yija ado bajiro cнdiyijн Jesús isore:
—Queno tнoĩa mн. Ito bajiri mн ya wijн tнdi wasa. Rũmн́ budigocõami
mн macore ĩja, yiyijн Jesús isore.
30 Iso ya wi tнdi ejacõri caniado joejн maso iso jesaroca tiyijo iso. Rũmн́
budigorojн ñayijo iso ĩja.

Tнobiti bнsibiti yigнre Jesús ĩ yisiore gaye

31 Tiro cнtona wayijн Jesús. Ito wa rẽtayijн Sidón wame cнtiri cнto. Ito
rẽta wacнti Decápolis wame cнtiri cнtori cнni rẽtayijн. Ito rẽta wacн ejayijн
Galilea wame cнtiritajн. 32 Ito ĩ ñaroca tнobiti bнsibiti yigнre ãmi ejayijarã
masa. Ĩre ãmi ejacõri Jesure seniyijarã ĩna, tнobicнre ĩ ya ãmo moa jeotoni.
33 Ito bajiri tнobicнre gajerojнa ãmi wayijн Jesús. Ito yicõri tнobicн ya gãmo
gojerijн ãmo wãsoa sõcõayijн Jesús. Ito yicõri ãmona ĩ ya go ide ãmicõri ĩ ya

ñemerojн moaĩayijн bнsibicнre. 34 Ito yicõri macãrнcн̃rojн ti mнocõri нsi
ãmiyijн Jesús. Ito yicõri ado bajiro yiyijн ĩre:
—Efata, yiyijн Jesús. “Gãmoro tнoya ĩja”, yireoni ñayijн iti griego ocana.
35 Ito ĩ yirocati tнobicн ñabojarнti tнocoayijн ĩja. Ito yicõri ĩ ya ñemero
cнni quenacoayijн ĩre ĩja. Ito bajiri bнsicoayijн ĩ bнsibicн ñabojarн. 36 Ito
yija ado bajiro masare gotiyijн Jesús: “Gãjerãre goti bato yibesa mнa”,
yiyijн Jesús ĩnare. Ito ĩ yibojarocati masa jãjarãre goti batoyijarã Jesús ĩ
masiro robo ĩ yirisere. “Gotibesa”, ĩ yibojarocati bнto bнsa masare goti
bato wayijarã ĩna. 37 Ito bajiro Jesús ĩ yija ti wanнcõri, ado bajiro yiyijarã
ĩna:
—Jeyaro ĩ yirise quenasacõa, yiyijarã masa. Tнomenare cнni ĩna
tнoroca, bнsimenare cнni ĩna bнsiroca yami Jesús, yiyijarã masa.

8

Cuatro mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mt 15.32-39)

1 Iti rнmнri mнcana tнdi jãjarã masa minijuayijarã Jesús tнjн. Jesús tн
ĩna ñaroca riti bare jedicoayijн ĩnare. Ito bajiri ĩ rãca riasotirãre jicõri ado
bajiro yiyijн Jesús:
2 —Ãna masare ti maia yн. Нdia rнmн tнja yн rãca ĩna ñaroca. Ito bajiri
bare ma ĩnare. 3 “Bamenati wasa”, ĩnare yн yija, ma gнdarecoti boga
quedirãji ĩna. Coriarã sõjн wadiana ñarãji, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.
4 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijarã ĩ rãca riasotirã:
—Masa ñaro meje ñajare no bajiro masare bare eca masiado ma,
yiyijarã ĩna Jesure.
5 Ito ĩna yija seniĩayijн Jesús ĩnare:
—¿Nocõ jaje naju rнcoati mнa? yiyijн Jesús ĩnare.
—Jнa ãmojeno najurori ña, yiyijarã ĩna.
6 Ito yija jacajн masare ruji rotiyijн Jesús. Ito yicõri jнa ãmojeno naju
ñarisere ãmi rнcoyijн Jesús. Itire rнcocõri ado bajiro yiyijн Jesús: “Queno
ya mн”, yiyijн Jesús Diore. Ito yicõri naju igata batocõri ĩ rãca riasotirãre
ĩsiyijн Jesús. Ĩnajнa masa jeyarore batoyijarã ĩja. 7 Ito yicõri wai cнni jabeto
rнcoyijarã ĩna. Waire rнcocõri, “Queno ya Dios mн”, yiyijн Jesús mнcana.
Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre bato rotiyijн Jesús. 8 Masa ñarocõti ba jediyijarã.
Sĩgн̃ rнyabeto yaji quenaro ñayijarã ĩna. Ĩna ba rнarise ãmicõri jнa ãmojeno
jibнri dajoyijarã ĩna. 9 Itijн Jesús rãca bana cuatro milcõ ñayijarã masa.
Ĩna ba tĩoja bero ĩnare ware gotiyijн Jesús. 10 Ito bero cumajн sãjayijн Jesús
ĩ rãca riasotirã rãca. Cuma sãjacõri Dalmanuta sitajн wayijarã ĩna.

“Tiyamani ĩoña gнare”, ĩna yire gaye
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Ito Jesús ĩ ejaja tнocõri, ĩ rãca bнsirona ĩ tн ejayijarã fariseo gaye
tнoĩarã. Ĩ wisajaro yirona ĩre seniĩayijarã ĩna. “ ‘Dios cõarн ñami ĩ’, gнa
yitoni, tiyamani mн ĩore ãmoa gнa”, yiyijarã ĩna Jesure. 12 Ito bajiro ĩna
yija tнocõri, bнto нsi ãmiyijн Jesús. “Teoro yama yнre”, yirocн ito bajiro нsi
ãmiyijн ĩ:
—¿No yija ãna masa tiyamani yi ĩo rotiati ĩna yнre? yiyijн Jesús. Riti
mнare gotia yн. Tiyamani yi ĩobicнja yн masare, yiyijн Jesús ĩ rãca
riasotirãre.

13 Ito yicõri masare cũ wayijʉ Jesús. Mʉcana tʉdi cumajʉ sãjacõri,
itajura gaje dʉjajʉa jẽa wayijarã ĩna.

Fariseo gaye tʉoĩarã ya naju wadare gaye
(Mt 16.5-12)

14 Jesús rãca riasotirã bare ãmi ware ãcabojayijarã. Ito bajiri ĩna ya
cumajʉ naju jabetacã ñayijʉ. 15 Ito yija ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Fariseo gaye tʉoĩarã ya naju wadarise ʉco gaye queno tʉo masiña
mʉa. Herodes ĩ gaye cʉni queno tʉo masiña, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
16 Ito bajiro Jesús ĩ yija tʉocõri, ĩnamasi gãmeri bʉsiyijarã:
—Mani naju rʉcobejare ito bajiro bʉsiami Jesús, yiyijarã ĩna.
17 Ĩna bʉsirise masicõyijʉ Jesús. Ito bajiri ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
—¿No yija, "Naju ma", yati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare. ¿Yʉre masibeati
mʉa maji? ¿Mʉa ya ʉsijʉ tʉo masimena ña mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.
18 Mʉare cajea ñabojarocati ti masibea mʉa. Ito yicõri gãmoro ñabojarocati
tʉo masibea mʉa. ¿Yʉ masiro robo yʉ yirisere masibeati mʉa? yiyijʉ
Jesús ĩnare. 19 ¿Co dʉjamocõ najurori cinco mil masa ñarãre yʉ bare ecaja
bero rʉyarise nocõ jibʉri dajocati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.
Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijarã ĩna:
—Doce jibʉri dajocʉ gʉa, yiyijarã ĩna.
20 —Siete najurori cuatro mil masa ñarãre yʉ batoja, ĩna ba rʉare, ¿nocõ
jibʉri dajocati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
—Siete jibʉri dajocʉ gʉa, yiyijarã ĩna.
21 Ito yija ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:
—¿Tʉo masibeati mʉa maji? yiyijʉ Jesús.

Betsaida gagʉ cajea macʉre Jesús ĩ yisiore gaye

22 Ito bero Jesús ĩre sʉyarã rãca Betsaidajʉ ejayijʉ. Ito ĩna ejaroca cajea
macʉre ãmi ejayijarã masa Jesús tʉ. Ĩre josayijarã ĩna cajea macʉre ĩ
moaĩatoni. 23 Ito yija cajea macʉ ya ãmo ñiacõri ĩre tʉ̃a wayijʉ Jesús iti cʉto
sõjʉa bʉsacã. Ito yicõri ĩ ya go idena cajea macʉre ĩ ya cajea moaĩayijʉ
Jesús. Ito yicõri ado bajiro ĩre seniĩayijʉ: "¿Ruyuati jabeto?" yiyijʉ Jesús
cajea macʉre. 24 Ito bajiro ĩ yija cajea tibicʉ tisʉoyijʉ jabeto. Ito bajiri
ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ:
—Tia yʉ jabeto. Ito bajibojarocati masare yʉ tija, yucʉ wãrero bajiro
bajia, yiyijʉ ĩ.
25 Ito yija Jesús mʉcana tʉdi moaĩa quenoyijʉ ĩ ya cajeare. Ito ĩ yija bero
queno ticoayijʉ ĩja. Ñajediro queno ruyuyijʉ ĩre ĩja. 26 Ito yija Jesús ado
bajiro gotiyijʉ ĩre:
—Mʉ ya wijʉ tʉdi wasa. Cʉtojʉ cʉni sãja wa yibeja. Ito yicõri gãjerãre
cʉni goti bato yibeja, yiyijʉ Jesús ĩre.

Dios ĩ cõarʉ ñami Cristo, yi Pedro ĩ goti quenore gaye
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ito ĩ yija bero ĩ rãca riasotirã rãca wayijʉ Jesús, Cesarea Filipo wame
cʉtiri cʉto tʉ. Ma ĩna warojʉ ĩ rãca riasotirãre ado bajiro seniĩayijʉ Jesús:
—¿No bajiro yati masa yʉre ĩna tija? "¿Ñimʉ ñati ĩ?" ĩna seniĩaja, ¿no
bajiro cʉdiati gãjerã? yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
28 Ito ĩ yija:
—Ado bajiro yama masa mʉre: "Juan masare idé guri masʉ ñami",
yima. Gãjerã ĩna yijama, "Elías ñami", yima ĩna. Gãjerã ĩna yijama, "Diore

goti ĩsiri masʉ ñami”, yima ĩna, yiyijarã ĩna Jesure. Ito yija ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ Jesús:

29 —¿Mʉama, ñimʉ ñami, yati mʉa yʉre? yiyijʉ Jesús.

Ito ĩ yija ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro ĩre:

—Mʉti ña Cristo, Dios ĩ cõarʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.

30 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri:

—Gãjerãre goti batobesa mʉa, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Ito yija Jesús ado bajiro ĩnare riasosʉoyijʉ:

—Yʉti ña Masa Rĩjorʉ. Bʉjato tõbʉjagʉ yigʉja yʉ. Paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa, ito yicõri bʉcʉrã cʉni, “Dios Macʉ meje ña mʉ”, yirã yirãji ĩna yʉre. Ito yicõri yʉre sĩarã yirãji. Ĩna sĩaja, godacoagʉ yigʉja yʉ maji. Godabojagʉti ʉdia rʉmʉ bero mʉcana tʉdi catigʉ yigʉja yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare. 32 Ito bajiro ĩnare gotigʉ quenaro gotiyijʉ Jesús. Itire ĩ bʉsija tʉocõri, ricati ãmi wayijʉ Pedro Jesure. Ito yicõri, “Yibesa mʉ itire”, yi tudiyijʉ Pedro Jesure. 33 Ito ĩ yija tʉocõri, jʉda rũgũyijʉ Jesús. Ito bajiro yicõri ĩ rãca riasotirãre tiyijʉ Jesús. Ito yicõri ado bajiro oca sẽorise rãca gotiyijʉ Jesús Pedrore:

—Rũmʉ́a ʉjʉ Satanás wame cʉtigʉ bajiro bʉsia mʉ, yiyijʉ Jesús ĩre. Yʉ rãca ñabesa mʉ. Wasa mʉ. Dios ĩ tʉoĩaro bajiro meje tʉoĩa mʉ. Masa ĩna tʉoĩabojaro bajirojʉa tʉoĩa mʉ, yiyijʉ Jesús Pedrore.

34 Ito yija ĩ rãca riasotirã, gãjerãre cʉni jimioyijʉ Jesús. Ito yicõri ado bajiro gotiyijʉ ĩ:

—Sĩgũ yʉre ĩ sʉya ãmoja, ĩ ye ñaroti tʉoĩabiticõri yʉjʉare tʉo mai sʉyagʉ yiguĩji. Yucʉ gajagʉ robo bajiro tõbʉjabojagʉti yʉre riti sʉyagʉ yiguĩji ĩ. 35 No ĩ catirise maibojagʉti godagʉ yiguĩji. Ito bajibojarocati yʉre tʉorũnʉgũ, yʉ oca ĩ gotija tʉo junisinicõri ĩna sĩagũama catitĩñare gaye bʉjagʉ yiguĩji. 36 Sĩgũ adi macãrʉcũrojʉ gajeoni jeyaro ĩ bʉjabojaja, ĩ ya ʉsi jeame ũjʉrojʉ iti waja, ĩ ya gajeoni ĩ bʉjabojare ñe waja ma. 37 Ñe mani ya ʉsi rẽto bʉsaro waja cʉtirise manoja. Catirãti Dios rãca mani oca quenoja quena. Mani godaja bero ĩ rãca oca quenore manoja ĩja. 38 Adi rʉmʉri gãna ñeñaro yiri masa ñama. Ito yicõri Diore tʉorũnʉrã meje ñama ĩna. Ito bajiri, “Jesure rũcʉbʉogʉ ña yʉ”, yi tʉoĩa bojobesa ĩna tiro riojo. Ito yicõri ñe bojore mano yʉ oca gotija quena. No yʉre masigũ ñabojagʉti yʉre ĩ bojoja, ito yicõri yʉ oca masibojagʉti ĩ bojoja, yʉ tʉdi ejari rʉmʉ ito bajiroti ĩre bojogʉ yigʉja yʉ cʉni. Yʉ Masa Rĩjorʉ ñacõri yʉ Jacʉ Dios ĩ busurisena tʉdi ejagʉ yigʉja yʉ. Ito yicõri ĩ ñaro gãna ángel mesa rãca ejagʉ yigʉja yʉ, yiyijʉ Jesús.

9

1 Ito yija gaje goti remoyijʉ Jesús ĩnare:

—Ĩre tʉorũnʉrãre Dios ĩ miojuja, ĩ masirisena miojugʉ yiguĩji. Riti mʉare gotia yʉ. Mʉa coriarã adijʉ ñarã mʉa godaroto riojʉa ito bajiro ĩ yisʉoja tirã yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ĩna tiro riojo Jesús ĩ godo wedire gaye
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Co ãmojeno ũmʉari bero Pedro, Santiago ito yicõri Juanre cʉni ãmi wayijʉ Jesús ũmari tʉria joejʉ. Itojʉ ĩna ejaroca ĩna tiro riojo Jesús ĩ ya rio

gajero bajiro godo wediyijн. 3 Ĩ ya yutabuju bнto bнsa botiyijн. Ito yicõri
yoyijн ĩ ya yutabuju. Ʊmнa bueri botiro bajiro botiyijн. Saya coere rẽto
bнsaro botiyijн ĩ ya yutabuju. 4 Ito ĩna tiroca Elías ñayorн, ito yicõri Moisés
ñayorн cнni goaĩoyijarã Jesús tн. Ito bajiri Jesús rãca ĩna bнsija tiyijarã ĩna.
5-6 Itire ticõri bнto güiyijarã Pedro mesa. Bнto güicõri queno tнoĩa
masibisijн Pedro. Ito bajiri ado bajiro yiyijн ĩ:
—Tнoya yн Ʊjн mн. Gнa adojн ñaja quenasacõa. Mнare wi meni ĩsirнja
gнa. Mнre co wi, Moisésre gaje wi, ito yicõri Elíasre gaje wi meni ĩsirнja gнa,
yiyijн Pedro Jesure, queno tнoĩabiticõri. 7 Ito yija ide buere ruji ejacõri
Jesús, Moisés ito yicõri Elíasre cнni gũmayijн. Ito yicõri bueri watojн oca
ruyuyijн:
—Ãni, yн Macнti ñami. Ĩre maisacõa yн. Ĩre queno tнoya mнa, yi ruyuyijн
oca.
8 Ñajasaroti, ti batocõri Jesure riti tiyijarã ĩna. Gãjerãma ruyubisijarã ĩja.
Jesús sĩgũti ñayijн ĩna rãca.
9 Ito yija tнria joe ñana roja wayijarã ĩna нdiarãti Jesús rãca. Ĩna roja
waroca ado bajiro rotiyijн Jesús ĩnare:
—Jĩjн mнa tigore gãjerãre gotibeja. Yн ña Masa Rĩjorн. Godacõri mнcana
tнdi catigн yigнja yн. Yн tнdi catiroto riojнa mнa tigore gãjerãre gotibeja
maji, yiyijн Jesús ĩnare. 10 Ĩre queno tнocõri gãjerãre gotibisijarã ĩna. Ito
bajibojarocati ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã:
—¿Ñe yireoni ñati? “Godacõri mнcana tнdi catigн yigнja yн”, yire,
yiyijarã ĩna. 11 Ito bajiri Jesure seniĩayijarã ĩna:
—¿No yija, “Cristo ejaroto riojнa ejagн yiguĩji Elías”, yati judio masa
rotirise riasori masa? yiyijarã ĩna Jesure.
12 Ito ĩna yija tнocõri:
—Riti ña. Elías ñayorн robo bajigн cajero ejasнogн yiguĩji. Jeyaro
quenorocн ejagн yiguĩji ĩ. Ito bajibojarocati yн Masa Rĩjorн ñagũ quen-
abeto junirise bнjagн yigнja. Ito yicõri masa yнre rũcнbнomenaji. Dios
oca tuti ucagore bajiroti yнre rẽtaro yiroja. 13 Riti mнare gotia yн. Elías
ñayorн robo bajigн iti rнmнti ejacoaquĩ ĩja. Ito bajibojarocati masa ĩna
ãmoro bajiroti ñeñarise yicã ĩna ĩre. Dios oca tutijн ucagore bajiroti rẽtacн
Elías robo bajigнre, yiyijн Jesús ĩnare.

Rũmú sãñagũre rũmúre Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Ito yija gãjerã ĩ rãca riasotiri masa tн tнdi ejayijн Jesús. Itojн ejacõri
ĩ rãca riasotirã tн masa jãjarã ĩna ñaja tiyijн Jesús. Ito yicõri judio masa
rotirise riasori masa ĩ rãca riasotiri masa rãca ĩna gãmeri bнsija ti ejayijн
Jesús. 15 Jesús ĩ ejaja ticõri, bнto wanнyijarã ĩna. Ito bajiri ĩ tн ũmaquedi
wayijarã senirã warã. 16 Ĩ tн ĩna ejarocati seniĩayijн Jesús ĩnare:
—¿Ĩna rãca ñeonire gãmeri bнsiri mнa? yiyijн Jesús ĩnare.
17 Ito ĩ yija tнocõri, masa watojн sĩgũ ado bajiro cнdiyijн Jesure:
—Tнoya riasogн mн. Yн macн ĩ ya нsijн rũmú sãñagũ ñami ĩ. Ito yicõri
bнsibicн ñami ĩ yн macн. Ito bajiri ĩre mн tнjн ãmi wadibн yн. 18 Yн macн
ya нsijн sãjacõri ĩ quedi quearoca yami rũmú. Ito yicõri yн macн ya risere
somo jairo budia. Guji cнni canamнocõri rujн cнni tutua jedicoami ĩ.
Nocõ mejeti rũmú ĩ ejajare ito bajiroti baji ñami yн macн. “Yн macн ya
нsijн rũmú sãñagũre bucõaña”, yibojabн yн mн rãca riasotirãre. Rũmúre
bucõa masibeama ĩna, yiyijн ĩ Jesure.

19 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—Yʉre tʉorũnʉmena ña mʉa maji. Yoari mʉa rãca ñaboja yʉ. Ito
bajibojarocati yʉre tʉobea mʉa maji, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre. Yʉ tʉ
ãmi waya macʉacãre, yiyijʉ Jesús.
20 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesús tʉjʉ ãmi wayijarã ĩre. Jesure ticõri macʉacã ĩ
cõ quediroca yiyijʉ rũmʉ́. Ito bajiri jacajʉ quedi queacõri tunu cũñayijʉ
macʉacã. Ito yicõri ĩ ya rise somo budiyijʉ ĩre. 21 Ito yija Jesús seniĩayijʉ
macʉacã jacʉre:
—¿Nocõ rodori tʉjati mʉ macʉ ito ĩ bajiroca? yiyijʉ Jesús ĩre.
Jesús ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ:
—Jaibicʉacã ñagũjʉti ito bajisʉoquĩ yʉ macʉ. 22 Coji meje jeamejʉ ĩre
queo tĩayijʉ rũmʉ́. Ito yicõri ide ñarijʉ cʉni ĩre queo roayijʉ rũmʉ́ yʉ
macʉre sĩarocʉ. Mʉ gʉare ejabʉa ãmojama, gʉare ti maicõri gʉare ejabʉaya
mʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.
23 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre:
—Mʉ yʉre tʉojama, ñejʉa bʉto josarise manoja, yiyijʉ Jesús ĩre.
24 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ:
—"Yʉ macʉre yisio masiguĩji Jesús", yi tʉoĩa yʉ. Ito bajiri bʉto bʉsa yʉ
tʉotoni, yʉre ejabʉaya mʉ, yi bʉsiyijʉ ĩ awasãre rãca Jesure.
25 Ĩ awasãja tʉocõri, jãjarã bʉsa minijuayijarã masa Jesús tʉjʉ. Ito bajija
ticõri, ado bajiro rũmʉ́re oca sẽoro bʉsiyijʉ Jesús:
—Tʉoya rũmʉ́ mʉ. Masa ĩna bʉsibitiroca, ĩna tʉobitiroca cʉni ya mʉ. Ito
bajiri macʉacã ya ʉsire budigo rotia yʉ mʉare. Ito yicõri mʉcana tʉdi ĩre
sãjabesa mʉ, yiyijʉ Jesús rũmʉ́re.
26 Ito ĩ yiroca rũmʉ́ awasãcõri macʉacã ĩ cõ quediroca yiyijʉ ĩ. Ito
yicõri ĩ ya ʉsijʉ sãñabojarʉ budigocoayijʉ ĩja. Ĩ budigorocati cõgũ bajiro
bajicoayijʉ macʉacã. Ito bajija ticõri: "Cõcoami", yiyijarã masa. 27 Ito
ĩna yibojarocati Jesús macʉacã ya ãmona tũa wʉmʉoyijʉ ĩre. Ito ĩ yirocati
rũgõcoayijʉ ĩja.
28 Ito yija bero wi sãjayijʉ Jesús. Ito ĩ sãja waroca ĩre seniĩayijarã ĩna ĩ rãca
riasotiri masa:
—¿No yija bucõa masibiti gʉa rũmʉ́re? yiyijarã ĩna Jesure.
29 Ado bajiro ĩnare cʉdiyijʉ Jesús:
—Bamena riti Diore senicõri, ãni rũmʉ́ robo bajigʉre bucõa masirãji
mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Yʉre sĩarã yirãji, mʉcana Jesús ĩ tʉdi gotire gaye
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30-31 Itijʉna wayijarã ĩna Jesús ito yicõri ĩ rãca riasotirã cʉni. Galilea sita
ĩna wa rẽtaroca ĩ rãca riasotirãre riasoyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩnare ĩ riaso
ñarijʉ masa ĩna masire ãmobisijʉ Jesús.
—Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. Yʉre ñiacõri sĩarã yirãji masa. Godacoagʉ yigʉja
yʉ. Ito bajibojagʉti ʉdia rʉmʉ bero tʉdi catigʉ yigʉja yʉ mʉcana, yiyijʉ
Jesús ĩnare.
32 Ĩ gotirisere queno tʉo masibisijarã ĩna. Ito yicõri bʉto Jesure seniĩa
güiyijarã ĩna.

¿Ñimʉ ñati ñasagʉ ñarocʉ? ĩna yi seniĩare gaye
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Itijʉna wana Capernaumjʉ ejayijarã ĩna. Itojʉ ejacõri wi sãjayijarã ĩna.
Iti wijʉ sãjacõri, ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ Jesús:

—¿Ma wadirã ñeonire gãmeri bʉsiri mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.
34 Jesús ĩ seniĩaja tʉobojarãti cʉdibisijarã ĩna. “¿Ñimʉ ñaguĩjida ñasagʉ
mani wato?” yi gãmeri bʉsiyijarã ĩna majʉ wadirã. Ito bajiri Jesús ĩ
seniĩaja cʉdibisijarã ĩna ĩja. 35 Ĩna cʉdibejare rujiyijʉ Jesús. Ito bajiro yicõri
ĩ rãca riasotirãre jimio jeocõyijʉ Jesús:
—Sĩgʉ̃ ñasagʉ ĩ ña ãmoja, “Ñasabicʉ ña yʉ”, yi tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito yicõri
masa jeyarore moa ĩsigʉ̃ yiguĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.
36 Ito yija ĩna watojʉ macʉacãre cũyijʉ Jesús. Ito yicõri macʉacãre ãmi
jeoyijʉ Jesús. Ito bajiro yicõri ĩnare ado bajiro gotiyijʉ:
37 —No yʉre rʉ̃cʉbʉogʉ ãni macʉacãre boca ãmigʉ̃ti, yʉre boca ãmigʉ̃re
bajiro yami ĩ. No yʉre boca ãmigʉ̃ti yʉ sĩgʉ̃re meje boca ãmiguĩji. Yʉre
cõarʉre cʉni boca ãmiami, yiyijʉ Jesús.

Manire tʉo tudibicʉ ĩ ñaguĩji mani baba, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Ito yija ado bajiro gotiyijʉ Juan Jesure:
—Gʉare riasogʉ, tʉoya mʉ. Mʉ wamena sʉoriti rʉ̃mʉ́re bucõagʉ̃re ticʉ
gʉa. Ĩ mani rãca ñagʉ̃ meje ñajare, “Yibesa”, yicʉ gʉa ĩre, yiyijʉ Juan Jesure.
39 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—Queno yami ĩ. Ito bajiri ĩre rẽobesa, yiyijʉ Jesús. Sĩgʉ̃ yʉre rʉ̃cʉbʉocõri
tiyamani ĩ yi ĩoja bero ñeñarise bʉsitubiquĩji yʉre. 40 Ito bajiri manire tʉo
tudibicʉ ĩ ñaguĩji mani baba. 41 Riti mʉare gotia yʉ. Dios ĩ cõarʉ Cristo ña
yʉ. Ito bajiri yʉ ñarã mʉa ñajare gãji mʉare ide ĩ ioja ticõri, wanʉgʉ̃ yiguĩji
Dios. Ito bajiri mʉare queno ĩ yijare ĩre waja yigʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús
ĩnare.

Ñeñaro mʉa yi ʉyaja guijorise ña, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Ito yija ĩ rãca riasotirãre ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—No macʉacã yʉre tʉorʉ̃nʉsʉogʉre ñeñaro yiroca gãji ĩ yija, ĩre bʉto
waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. Quenogorama ito bajiro yigʉre ĩ ya ãmʉmajʉ
gʉ̃tagã jajoca sia yocõri riaca ʉ̃carojʉ rucõaja quenaroja, yiyijʉ Jesús ĩnare.
43 “Mʉa ñeñaro yirise jidicãña mʉa”, yirocʉ ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
Mʉa ya ãmona ñeñarise mʉa yija itire jatacõña. Manire co dʉja ãmo
manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jʉa ãmo, ãmo cʉtirã ñabojarãti
jeame ʉ̃jʉrojʉ mani waja rẽto bʉsaro quenabeto yiroja. 44 Itojʉ jeame
yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rʉmʉ rʉyabeto rujʉre barã yirãji
becoa. 45 Mʉa ya gʉbona ñeñarise mʉa yija itire cʉni jatacõña. Manire co
dʉja gʉbo manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jʉa gʉbo, gʉbo cʉtirã
ñabojarãti jeame ʉ̃jʉrojʉ mani waja rẽto bʉsaro quenabeto yiroja. 46 Itojʉ
jeame yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rʉmʉ rʉyabeto rujʉre barã
yirãji becoa. 47 Mʉa ya cajeana ñeñarise mʉa yija itire ruacõña. Manire co
dʉja cajea manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jʉa cajea, cajea cʉtirã
ñabojarãti jeame ʉ̃jʉrojʉ mani waja rẽto bʉsaro quenabeto yiroja manire.
48 Itojʉ jeame yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rʉmʉ rʉyabeto
rujʉre barã yirãji becoa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
49 ’Mani jea ʉaja, iti juniro bajiro tõbʉjarã yirãji Diore tʉorʉ̃nʉmena.
50 Quenarise ña moa. Ito bajibojarocati moa ocarise iti jedija mʉcana tʉdi
ocabetoja ĩja. Ito bajiri waja mano bajiroti ñaroja moa ĩja. Ito bajiri moa
queno ocarise bajiro bajirã ñaña mʉa. Ñe oca manoti ñaña mʉa. Ito yicõri
sĩgʉ̃ robo bajiro tʉoĩa ñaña mʉa, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

10

Manojore jidicãre ma, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Capernaumjʉ ñacõri Judea sitajʉ wayijʉ Jesús. Ito ejacõri Jordán wame
cʉtirisa boejʉajʉ wayijʉ Jesús. Itojʉ masa jãjarã minijuayijarã mʉcana
Jesús rãca. Ĩna ejaja ticõri, ĩnare riasoyijʉ Jesús ĩ yisotiro bajiroti. 2 Jesús
masare ĩ riaso ñaroca ĩ tʉ ejayijarã fariseo gaye tʉoĩarã. Jesús ĩ tʉo
wisajaro yirona ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:
—¿Ũmʉgũ ĩ manojore cõaja, ñeñarise ñati iti? yiyijarã ĩna Jesure. 3 Ito ĩna
yija ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—¿No bajiro mʉare rotiyijari Moisés ñayorʉ? yiyijʉ Jesús ĩnare.
4 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijarã ĩna:
—Ado bajiro gotiyijʉ Moisés ñayorʉ: "Sĩgũ manojore ĩ cõa ãmoja papera
ucarʉja. 'Yʉ manojo te ñamo. Ito bajiri isore cõagũ ya yʉ', yire papera
uca tĩocõri, isore cõagũ yiguĩji ĩ", yiyijʉ Moisés ñayorʉ, yiyijarã fariseo gaye
tʉoĩarã Jesure.
5 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Mʉa ya ʉsijʉ tʉo terã mʉa ñajare manojore cõare gaye rẽobisijʉ Moisés.
6 Jane mejejʉ cajero masare rujeosʉogʉ ũmʉgũ ito yicõri romiore cʉni
rujeoyijʉ Dios. 7 Ito bajiri manojo bʉjacõri ricati ñagũ yiguĩji ũmʉgũ ĩ
manojo rãca. Ito bajiri jacʉsabatia tʉ bʉtogoroama ñasabiquĩji ĩ ĩja. 8 Ito
yicõri manojo rãca jʉ̃arã ñabojarãti sĩgʉ̃re bajiroti ñarãji ĩna. Ito bajiri jʉ̃arã
meje ñarãji. Sĩgʉ̃ bajiroti ñacõrãji ĩna ĩja. 9 Manojore ãmo siaja bero sĩgʉ̃re
bajiroti ñama ĩna, Dios ĩ tiro riojo. Ito bajiri manojore cõare ma ĩja, yiyijʉ
Jesús ĩnare.
10 Wijʉ sãja wacõri Jesure ĩ gotirisere seniĩayijarã ĩna ĩ rãca riasotiri
masa. 11 Ito ĩna yijare ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—No manojore cõagũ quenabeami. Ito yicõri gajeo ĩ manojo cʉtija
rocati yigʉ bajiro yami ĩ. Cajero ĩ manojo cʉtisʉogore ñeñaro yigʉ yami
ĩocũ. 12 Ito bajiroti romio cʉni, iso manʉjʉre cõagõ quenabeamo. Ito yicõri
gãji iso manʉjʉ cʉtija rocati ajego bajiro yamo iso. Cajero iso manʉjʉ
cʉtisʉogʉre ñeñaro yigo yamo iso, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Rĩacare queno yijaro Dios, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Rĩacare tʉ̃a wadiyijarã masa Jesús tʉjʉa. Rĩacare ĩ moaĩare ãmoyijarã
masa. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ado bajiro yiyijarã Jesús rãca riasotiri
masa:
—Jesure ʉsirioro yibesa mʉa, yiyijarã ĩna masare. 14 Itire ticõri ju-
nisiniyijʉ Jesús. Ito bajiri ĩ rãca riasotirãre ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—Rĩacare rẽobesa, yʉ tʉ wadijaro ĩna. Rĩaca ñama yʉre queno tʉorũnʉrã.
Ĩna robo yʉre queno tʉorũnʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios. 15 Riti
mʉare gotia yʉ. Rĩaca queno cʉdi ãmoama Dios ĩ rotirisere. No rĩaca
ĩna cʉdiro bajiro cʉdibicʉ Dios ĩ rotirojʉ ejabiquĩji, yiyijʉ Jesús ĩ rãca
riasotirãre.
16 Ito yicõri rĩacare ãmi jeoyijʉ Jesús. Ito bajiro yicõri ĩ ya ãmona ĩnare
moa jeoyijʉ. Ito yicõri: "Queno yijaro Dios mʉare", yiyijʉ Jesús rĩacare.

Gajeonire bʉto maisabeja quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Itijнna Jesús ĩ wasнorocati ĩ tнjн ũmaquedi ejayijн ũmнgũ. Jesús riojo
ejacõri rijomunigãna ñini rũjũyijн ĩ:
—Tнoya Riasogн mн. Quenagũ ña mн. Dios rãca catitĩña ãmoa yн. ¿No
bajiro yigнti yн Dios rãca catitĩñarocн? yiyijн ĩ Jesure.
18 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—¿No yija, "Quenagũ ña mн", yati mн yнre? Dios sĩgũti ñami quenagũ.
19 Dios ĩ rotirisere masia mн. Ado bajiro gotia iti: "Masare sĩabesa. Manojo
cнtigн gajeo rãca ajebesa. Rinibesa. Gãjire bнsitubesa. Gãjerãre rнobesa.
Mн jacн, mн jacore cнni queno rũcнbнoya", yi gotia Dios oca. Itire masia
mн, yiyijн Jesús ĩre.
20 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн:
—Tнoya Riasogн mн. Dios ĩ rotirisere masicõri mamн ñagũjнti queno
cнdicн yн, yiyijн ĩ Jesure.
21 Ito ĩ yija tнocõri, ĩre ti maiyijн Jesús:
—Coji gaye mн yiroti rнya maji. Mн ya gajeoni gãjerãre ĩsi jeocõña. Iti
waja bнjacõri bojoro bнjarãre ĩsiña. Mн ito yija ũmacũjн Dios tн ejacõri
jairo waja bнjagн yigнja mн. Ito bajiri yн gotirisere cнdiya. Ito yicõri yн
rãca waya, yiyijн Jesús ĩre.
22 Ito bajiro Jesús bнsija tнocõri, bojori bнjayijн ĩ. Gajeoni jaigн ñacõri
itire bнto maiyijн ĩ. Ito bajiri Jesús bнsire tнocõri bojori bнjagнti wayijн ĩ.
23 Ito yija Jesús ĩ rãca riasotirãre ti batocõri ado bajiro bнsiyijн:
—Gajeoni jairãre josari ñaro yiroja Dios ĩ rotirojн ĩna ejaroto, yiyijн
Jesús ĩnare.
24 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, нcayijarã ĩ rãca riasotiri masa. Ito bajiri
mнcana ĩnare goti remoyijн Jesús:
—Tнoya yн rĩa mнa. Gajeonire riti tнoĩarãre josari ñaroja ĩnare Dios ĩ
rotirojн ĩna ejaroto. 25 Gawa jota gojere camello ĩ rẽta wa ãmobojaja josari
ñaroja ĩre. Ito bajibojarocati gajeoni jaigн Dios ĩ rotirojн ĩ wa ãmobojaja
josari bнsa ñaroja ĩre, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.
26 Ito bajiro ĩ bнsija tнocõri, bнto oca jaiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩnamasiti
gãmeri seniĩasнoyijarã:
—Riti ĩ yijama, sĩgũ Dios tн ejabiquĩji, yiyijarã ĩna.
27 Ito yija Jesús ĩnare ti maicõri, ado bajiro ĩnare gotiyijн:
—Masa eja masiado manoja. Josari ñaroja ĩnare. Dios sĩgũti jeyaro
masigũ ñami. Ñejнa josarise manoja ĩre, yiyijн Jesús ĩnare.
28 Jesús ito yija tнocõri, Pedro cнdiyijн ĩre:
—Queno tнoya mн. Gнa ya gajeonire jidicãcõri mнre sнya gнa, yiyijн
Pedro Jesure.
29-30 Ito ĩ yija ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—Riti mнare gotia yн. Gãjerãre Dios oca gotirona yнre sнyacõri ĩna
ñarãre cũ warã yirãji coriarã. Ĩna ocabajirã, ĩna jacн, ĩna jaco, ĩna rĩa ito
yicõri ĩna ya wesecare cнni cũ warã yirãji ĩna yнre sнyarona. Ito bajiro
yirãji ĩna gãjerãre Dios oca goti ãmorã. No yнre sнya ãmocõri ĩ ñarãre
cũ wacнre, queno yigн yiguĩji Dios ĩre. Jaje wiri, wesecari, ocabajirã,
jacosaromia ito yicõri rĩa jãjarã ĩsigũ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajibojarocati
yнre sнyacõri quenabeto tõbнjagн yiguĩji ĩ. Ito bajicõri ija catitĩñare ĩsigũ
yiguĩji Dios ĩre. 31 Coriarã adocãta ñasari masa ñabojarãti, ija Dios tн ejacõri
ñasari masa meje ñarã yirãji ĩna. Gãjerãma adocãta ñasarã meje ñabojarãti
ija Dios tн ejacõri ñasari masa ñarã yirãji ĩna, yiyijн Jesús ĩnare.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yi bʉsisʉsare gaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jerusalénjʉ wara mana wayijarã ĩna. Ĩ rãca riasotirã riojʉa wayijʉ
Jesús. Ito ĩre ĩna sʉya waroca tʉoĩa oca jaiyijarã ĩna. "¿No yija Jerusalénjʉ ĩ
waja güibeati Jesús?" yi tʉoĩayijarã ĩna. Ĩna bero sʉyarãma bʉto güiyijarã.
Masa ĩna güija ticõri, ricati ĩ rãca riasotirãre goti remosʉsayijʉ Jesús ĩ
godaroti gaye:
33 —Queno tʉoya mʉa. Jerusalénjʉ warã ya mani. Itojʉ Masa Rĩjorʉ
yʉ ñajare yʉre ñiarã yirãji masa. Paia ʉjarã ito yicõri judio masa rotirise
riasori masare cʉni ĩsirona yʉre ñiarã yirãji ĩna. Ito bajiri yʉre boca ãmicõri
sĩa rotirã yirãji ĩna. "Ĩmo ĩre sĩaña", yirã yirãji ĩna gawa masare. 34 Ito yicõri
yʉre aja tudirã yirãji ĩna. Yʉre go ide eobate gurã yirãji ĩna. Yʉre bajerã
yirãji ĩna. Ito yicõri yʉre sĩarã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ʉdia rʉmʉ bero
tʉdi catigʉ yigʉja yʉ mʉcana, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Santiago mesa Jesure ĩna seniĩa ãmore gaye
(Mt 20.20-28)

35 Ito yija Zebedeo rĩa Juan, Santiago cʉni eja rʉ̃gʉ̃yijarã ĩna Jesús tʉ:
—Tʉoya Riasogʉ mʉ. "Ado bajiro gʉare queno yiya", mʉre gʉa senija
mʉ cʉdire ãmoa gʉa, yiyijarã ĩna Jesure.
36 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—¿No bajiro yʉ yire ãmoati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.
37 —Mʉ rotirojʉ gʉa ejaroca mʉ rãca gʉare ruji rotiba mʉ. Sĩgʉ̃re
mʉ riojocadʉjajʉ ito yicõri gãjire mʉ gãcodʉjajʉ mʉ ruji rotire ãmoa gʉa,
yiyijarã ĩna Jesure.
38 Ito ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—Mʉa yʉre senibojarisere queno tʉo masibea mʉa. Quenabeto yʉ
tʉoĩaroca yirã yirãji masa yʉre. ¿Yʉre bajiroti quenabeto tʉoĩa ñemecʉti
masirã yirãjida mʉa cʉni? yiyijʉ Jesús ĩnare.
39 —Ñemecʉticõrãji gʉa, yiyijarã ĩna Jesure.
Ito ĩna yija ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. Quenabeto yʉ tʉoĩaro bajiroti quenabeto tʉoĩarã
yirãji mʉa cʉni. 40 Ito bajibojarocati yʉ rãca mʉare ruji roti masibea yʉ. Yʉ
riojocadʉja, gãcodʉja cʉni Dios sĩgʉ̃ti yʉ tʉ rujironare rotigʉ yiguĩji. Itojʉ
rujiado ĩnare queno ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.
41 Ito bajiro ĩna bʉsija, gãjerã Jesús rãca riasotirã jʉa dʉjamocõ ñarã
tʉoyijarã. Ito bajiri ĩnare tʉocõri Juan, Santiagore cʉni junisini tiyijarã ĩna.
42 Ito bajija ticõri, ĩnare jimioyijʉ Jesús:
—Wi ʉjʉ sĩgʉ̃ ĩ ñaja iti wi gãnare roti masiguĩji. Ito bajiroti masa ʉjʉ
sĩgʉ̃ ĩ ñaja wi ʉjarãre roti masiguĩji ĩ. 43 Ĩnare bajiro bajibitirʉja mʉare.
Ado robojʉa bajia. Mʉa wato no ʉjʉ ña ãmogʉ̃ti gãjerãre moa ĩsija quena.
44 No ñasagʉ ña ãmogʉ̃ti gãjerãre ejabʉaja quena. Ĩnare moa ĩsiri masʉ robo
bajiroti ĩ moa ĩsija quena. 45 Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. Masa yʉre moa ĩsijaro
yirocʉ meje wadicʉ yʉ adi sitajʉ. Masare ejabʉarocʉ wadicʉ yʉ. Masare
goda ĩsirocʉ wadicʉ yʉ. Ito yicõri ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocʉ
wadicʉ yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Cajea macʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Mʉcana wacõri Jericó wame cʉtiri cʉtojʉ ejayijʉ Jesús ĩre sʉyarã rãca.
Iti cʉtojʉ Jesús ĩ budiroca ĩ rãca riasotirã rãca, masa gãjerã sʉyayijarã ĩre.

Ĩna wari ma tʉ rujiyijʉ tibicʉ, Bartimeo wame cʉtigʉ. Timeo macʉ ñayijʉ ĩ. Gajeoni macʉ ñari gãjerã ĩre queno yitoni bʉto josayijʉ Bartimeo. 47 Jesús Nazaret gagʉ ĩ rẽta waja tʉocõri, bʉto awasãre rãca ĩre jiyijʉ tibicʉ:

—Tʉoya Jesús mʉ. David ñayorʉ janerãbatia janami ña mʉ. Yʉre ti maiña mʉ, yiyijʉ tibicʉ Jesure.

48 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, jãjarã ĩre tudiyijarã tibicʉre: "Bʉsibesa mʉ", yiyijarã masa ĩre. Ito bajiro ĩna yibojarocati bʉto bʉsa awasãyijʉ mʉcana:

—Tʉoya David janami mʉ. Yʉre ti maiña mʉ, yiyijʉ tibicʉ Jesure.

49 Ito bajiro tibicʉ ĩ yija tʉocõri, tuja rũgũcoayijʉ Jesús ĩja.

—Ĩre jiya mʉa, yiyijʉ Jesús masare.

Ito ĩ yija tibicʉre jiyijarã ĩna:

—Wanʉ oca sẽoña. Ito yicõri wʉmʉ rũgũña. Jesús mʉre jiami, yiyijarã masa tibicʉre.

50 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, Jesús tʉjʉ warocʉ yutabuju joegadore ruacõri bubu quedi rũgũ wayijʉ ĩ. 51 Ĩ ejaja ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre:

—¿No bajiro yʉ yire ãmoati mʉ? yiyijʉ Jesús ĩre.

—Tʉoya Riasogʉ mʉ. Yʉ ya cajea ruyubea yʉre. Ti ãmoa yʉ, yiyijʉ tibicʉ Jesure.

52 Ito yija ado bajiro ĩre cʉdiyijʉ Jesús:

—Wasa mʉ. "Jesús yʉre yisiocõgũ yiguĩji", mʉ yi tʉoĩajare mʉre yisioa yʉ, yiyijʉ Jesús tibicʉre.

Ito bajiro Jesús ĩ yirocati ticoayijʉ tibitibojarʉ ĩja. Ito bajiri Jesure sʉya wayijʉ ĩ tibitija bero ticõri.

11

Jerusalénjʉ Jesús ĩ ejare gaye
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén sõjʉa bʉsa Olivos wame cʉtiri tʉria tʉ ejayijarã. Itojʉ jʉa cʉto ñayijʉ. Betfagé, Betania wame cʉtiri cʉtori ñayijʉ iti tʉria tʉ. Ito tʉ bʉsa ejacõri ĩ rãca riasotiri masa jũarãre cõayijʉ Jesús. 2 Ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:

—Mani riojo ñari cʉtojʉ wasa. Itojʉ burro macʉ sia rũgõrʉre bʉjarã yirãji mʉa. Noa masa mʉja jeaĩa yiya macʉ ñaguĩji maji. Ĩre õjama. Ito yicõri ĩre ãmi wadiba. 3 Gãjerã mʉare seniĩaja: "¿No yirã ĩre ãmi wati mʉa?" ĩna yija, ado bajiro cʉdiba mʉa: "Mani Ʊjʉ ãmoami ĩre. Ito bajiri ãmi wajʉ gʉa. Nocõ mejeti jʉda cõagũ yiguĩji mʉcana", yi gotiba, yiyijʉ Jesús ĩna jũarãre.

4 Ito ĩ yija tʉocõri, wayijarã ĩna. Ito ejacõri majʉ ĩna sia rũgõrʉre ti bʉjayijarã ĩna. Soje tʉti rũgõyijʉ ĩ. Ĩre bʉjacõri õjayijarã ĩna.

5 Itojʉ ñarã ĩnare ado bajiro seniĩayijarã:

—¿No yirona yati mʉa? ¿No yija burro macʉre õjati mʉa? yiyijarã ĩna.

6 Ito ĩna yija tʉocõri, Jesús ĩ rotiado bajiroti cʉdiyijarã ĩna. Ito bajiri itijʉ gãna Jesús rãca riasotirãre wa rotiyijarã. 7 Ito yija burro macʉre ãmi wayijarã Jesús tʉjʉ. Ito yicõri ĩna ya yutabujuri burro macʉ jojʉ jeoyijarã. Ĩ tʉ ĩna ãmi ejarocati burro jojʉ mʉja jeayijʉ Jesús. 8 Jãjarã masa ĩna ya yutabujuri ruacõri ĩ riojʉa yutabujuri eyocũ yuyijarã ĩna. "Gʉa Ʊjʉ ña mʉ", yirona ito bajiro yiyijarã masa Jesure rũcʉbʉorã. Gãjerã mimi caeri jatacõri jidicũ yuyijarã ĩ cʉdatoni.

9 Jesús riojнa ũmatũarã cнni ĩ berojнa sнyarã cнni ruje awasãyijarã masa
wanн quenarã:
—Dios sĩgũti ñami quena bнsagн. Dios Macн ĩ cõarн Ʊjн quenagũ ñami
ĩ. 10 Mani ñicн David ñayorн ĩ rotija quena ñayijн. Ito bajiroti quenari
rodo ñaro yiroja mнcana. Dios sĩgũti ñami quena bнsagн, yiyijarã ĩna wanн
quenarã.
11 Ito bajiro ĩna yiroca riti Jerusalénjн ejayijн Jesús. Ito ejacõri Dios ya
wi sãjayijн ĩ. Jeyaro ti batoyijн Jesús. Ito bero iti rãioja ticõri, Betaniajн tнdi
wayijн Jesús ĩ rãca riasotirã rãca. Jнa gнbojeno ñayijarã ĩna, ĩ rãca riasotirã.

Higuera rica manigũre Jesús ĩ rojare gaye
(Mt 21.18-19)

12 Gaje rнmн Betaniana wayijarã ĩna. Ĩna waroca Jesús ñiocõyijн.
13 Sõjнna higuera wame cнtiricн tiyijн Jesús. Rãjagũ robo bajiricн ñacн
higuera wame cнtiricн. Queno jũ cнtiyijн. Ito bajiri tignн wayijн Jesús
higueragн ricare barocн. Ito bajibojarocati higueragн tн ejacõri jũ riti
bнjayijн Jesús. Rica mañijн cнma meje ñajare. 14 Itignн rica manija ticõri,
ado bajiro yiyijн Jesús itignнre:
—Mн ya ricare tнdi bamenaji masa. Rica mano yiroja ĩja, yiyijн Jesús
itignнre.
Ito bajiro ĩ bнsija tнoyijarã ĩ rãca riasotirã.

Dios ya wijн niyeru wasoari masare Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Jerusalén tнdi ejacõri Dios ya wi sãjayijн Jesús ĩ rãca riasotirã cнni. Ito
sãja ejacõri ito waja gãme ñarãre bucõayijн Jesús. Niyeru wasoarãre ĩna ya
niyeru jeoado tujнda queoyijн Jesús. Ito yicõri buja waja gãmerã ye ĩna
ya cumurori tujнda cõayijн Jesús. 16 Ito bajiri Dios ya wijн gajeoni ãmi wa
rotibisijн ĩnare. 17 Ito yicõri ado bajiro masare riasoyijн:
—Ĩ oca tutina ado bajiro gotiami Dios: "Yнre rũcнbнora wi ñaro yiroja
yн ya wi. Masa jeyaro yнre bнsirã yirãji iti wijн sãjacõri", yi gotia Dios oca.
Ito bajiro mнa yija riniri masa ĩna rudiri wi bajiro godo weoa mнa Dios
ya wire, yiyijн Jesús.
18 Ito bajiro Jesús ĩ yija tнocõri, "¿No bajiro ĩre sĩarнjati mani?" yi
tнoĩayijarã paia нjarã, judio masa rotirise riasori masa cнni. Masa jeyaro
ĩre riti ĩna tнorũnнjare, ito bajiro tнoĩayijarã ĩna, Jesure güirã. 19 Rãiocũro
ñaroca iti cнtore wayijн Jesús ĩ rãca riasotirã rãca.

Higuera rica manigũ iti siniare gaye
(Mt 21.20-22)

20 Gaje rнmн busuri jĩjн mнcana mana warã higuera wame cнtiricн tн
ejayijarã ĩna. Ito ejacõri higueragн iti siniaja tiyijarã ĩna. Ñe mari cнni
siniacoayijн itignн ĩja. 21 Itocõti Jesús ĩ bнsigore tнoĩa bнjayijн Pedro:
—Tiya gнare Riasognн mн. Itignнre mн rojaja bero sinicoayija itignн ĩja,
yiyijн Pedro Jesure.
22 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro gotiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre:
—Diore mнa tнorũnнja quena. "Diore gнa senija cнdignн yiguĩji", mнa yi
tнoĩaja quena, yiyijн Jesús ĩnare. 23 Riti mнare gotia yн. Diore tнorũnнcõri,
i tнriare, "Cнní rũgũcõri riaca jajosajн quedi roaya", mнa yija ito bajiroti
rẽtaro yiroja. Diore senicõri, "Yн senirise cнdibiquĩji Dios", yi tнoĩabesa
mнa. Diore senicõri, "Yн senirise cнdignн yiguĩji Dios", yi tнoĩaña mнa.
Mнa ito yijati ito bajiroti rẽtaro yiroja. 24 Ito bajiri Diore senicõri: "Yнre

cнdicãñi ĩ”, yi tнoĩaña mнa ya нsina. Mнa ito yijati mнare cнdigн yiguĩji Dios. Ito yicõri mнa ãmorise mнare ĩsigũ yiguĩji ĩ. 25 Diore bнsirãti, gãjerã ñeñaro ĩna yirise ãcabojoja quena. Ito bajiro mнa yijati, mani Jacн ũmacũjн gagн mнa ñeñaro yirisere ãcabojogн yiguĩji ĩ cнni. 26 Ito bajibojarocati mнare gãjerã ĩna ñeñaro yirisere mнa ãcabojobeja, mani Jacн ũmacũjн gagн mнa ñeñaro yirise ãcabojobiquĩji ĩ cнni, yiyijн Jesús ĩnare.

¿Ñimн ĩ rotijare ito bajiro yati mн? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ito yija bero Jerusalénjн tнdi wayijн Jesús ĩ rãca riasotirã rãca. Itojн ejacõri Dios ya wi wayijн Jesús. Ito ĩ ña ucurocati ĩ tн eja rũgũyijarã paia нjarã, judio masa rotirise riasori masa ito yicõri judio masa bнcнrã cнni. 28 Ito ejacõri ado bajiro Jesure seniĩayijarã ĩna:

—¿Dios ya wijн masare mн bucõaja, ñimн roticati mнre? ¿Ito yicõri ñimн ĩ rotirise rãca ito bajiro yicati mн? yiyijarã ĩna Jesure.

29 Ito ĩna yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús:

—Yн cнni coji gaye mнare seniĩa ãmoa. Mнa yнre cнdija tнocõri, yнre rotigн wame gotigн yigнja yн mнare. Ado bajiro mнare seniĩa yн: 30 ¿Juan masare idé gutoni, ñimн rotiyijari ĩre? ¿Dios rotiyijarite ĩre? ¿Masajнa rotiyijarite? Yнre cнdiya mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

31 Ito ĩ yija tнocõri, ĩnamasiti gãmeri tнoĩa bнsiyijarã:

—¿No bajiro ĩre cнdirãti mani? “Juan masare idé gutoni cõayijн Dios”, mani yija, “¿No yija Juanre tнobiticati mнa?” manire yigн yiguĩji Jesús. 32 Ito bajibojarocati, “Masa rotiyijarã Juanre”, mani yija, manire junisinirã yirãji masa. “Juanre cõayijн Dios”, masa ĩna yi tнoĩajama, ¿no bajiro Jesure cнdirã yirãjida mani? yi tнoĩayijarã paia нjarã. 33 Ito bajiri:

—Masibea gнa, yiyijarã ĩna Jesure.

Ito ĩna yijare:

—Baн, yнre rotirн wame gotibicнja yн cнni mнare, yiyijн Jesús ĩnare.

12

Queno moare rujeo masimena Jesús ĩ yire gaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Goti masiore ocana ado bajiro masare riasoyijн Jesús:

—Sĩgũ нyé wese oteyijн ĩ. Ito yicõri masa ĩna rinime yirocн camotayijн ĩ wesecare. Ito yicõri нyére wañiaroti goje meniyijн нyé idere ñurocн. Ito yicõri ũmari wi meniyijн ĩ ya wesecare, tirũnнcнja, yiroca. Ito yija bero gãjerãre ado bajiro gotiyijн ĩ: “Yн ya wesecare mнa codeja mнare waja yigн yigнja yн”, yiyijн ĩ ĩnare. Ito yicõri wa ucugн wacoayijн ĩja. 2 Yoa bнsarijн нyé rica bнcнaroca ĩ ya moari masнre cõayijн нyé ĩre ãmi ĩsitoni. 3 Ʉyé wesejн ĩ ejaroca ĩre ñiacõri jayijarã weseca coderi masa. Ĩre нyé ĩsimenati, “Wasa”, yiyijarã ĩna. Ito bajiri ñe manoti tнdi ejayijн ĩre roti ñucarн tн. 4 Ʉyé ĩ ãmibeja ticõri, gãji moari masнre cõayijн weseca нjн, нyé ĩre ãmi ĩsitoni. Ʉyé wesejн ĩ ejaja ticõri, ĩre cнni jayijarã ĩna. Ito bajiri ĩ ya rijogajн cami cнtiyijн ĩ. Ito bajiro ĩre yicõri ñeñaro bнsiyijarã ĩna. 5 Ito bajiro ĩre ĩna yija ticõri, mнcana gãjire cõayijн iti wese нjн. Ĩ ejaja ticõri, ĩre sĩayijarã weseca coderi masa. Ito bajiri jãjarã bнsa cõayijн iti wese нjн ĩja. Ĩnare cнni ito bajiroti yiyijarã weseca coderi masa. Coriarãre bнto jayijarã. Gãjerãre sĩayijarã ĩna.

6 ’Sĩgũ macн cнtiyijн iti wese нjн. Ĩre bнto maiyijн ĩ. “Yн macнre
rũcнbнorã ĩre tнorã yirãji ĩna”, yi tнoĩayijн ĩ. Ito bajiri ĩ macнre cнni
cõasнsayijн ĩ ĩja. 7 Ito bajiri weseca нjн macн ĩ ejaja ticõri, ado bajiro gãmeri
bнsiyijarã weseca coderi masa: “Adi wese нjн macн ñami ãni. Ĩ jacн godaja
bero adi wese ĩ ya wese ñaro yiroja. Ĩre sĩato mani adi wese нjarã ñarona.
Ito bajiri mani ĩre sĩaja bero mani ya wese ñaro yiroja ĩja”, yiyijarã ĩna.
8 Ito bajiri ĩre ñiacõri sĩayijarã ĩna. Ito yicõri ĩ ya rujнre weseca tнnimajн
cõayijarã ĩna. Itocõti ña adi oca, yiyijн Jesús ĩnare.
9 Ito bajiro ĩnare goti tĩocõri, ado bajiro seniĩayijн Jesús masare:
—¿No yigн yiguĩjida weseca нjн ĩnare? Ado bajiro yigн yiguĩji ĩ. Weseca
coderãre sĩagũ wacн yiguĩji ĩ. Ito yicõri gãjerãre weseca code rotigн yiguĩji
ĩ, yiyijн Jesús ĩnare.
10 Gaje ado bajiro gotiyijн Jesús:
—¿Dios oca tutire tiĩabeati mнa? Tнoya mнa ado bajiro gotia:
Gũta wi meniri masa coga gũtagã cõayijarã ĩna. Ito bajibojarocati gaje gũta
rẽto bнsaro quenarica ñayijн ĩna cõabojaraga. Itiga gũtagãna sнoriti
quenari wi menigũ yiguĩji Dios. Itiga gũtagã manija, ñe menire
manoja ĩja.
11 Ito bajiro ãmoñi Dios mani Ʉjн. Ito bajiri itire masicõri bнto tнoĩa wanнa
mani, yi gotia Dios oca.
Ito bajiro yiñi Dios yнre rẽtaroti tнoĩa yugн, yiyijн Jesús ĩnare.
12 Ito bajiro Jesús ĩ yija tнocõri, ĩre ñia ãmobojayijarã iti cнto ñari masa. “
‘Ito bajirã ñama ĩna’, manire yirocн iti ocare gotimi Jesús”, yi tнoĩayijarã
ĩna. Ito bajibojarocati masare güirã Jesure ñiabisijarã ĩna. Ito bajicõri
itijнna wacoayijarã ĩna ĩja.

Ʉjarãre mani waja ruyurioja ñaro bajiroti waja yija quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Fariseo gaye tнoĩarã, Herodes ĩ baba mesa cнni ejayijarã ĩna Jesús tнjн.
Ĩna нjarã rotija tнocõri, Jesús tн wayijarã ĩna. “Jesús ĩ cнdi masibeja, ĩre oca
meni masirã yirãji mani”, yi tнoĩacõri ĩ tн ejayijarã ĩna. 14 Ĩ tн ejacõri ado
bajiro yiyijarã ĩna:
—Tнoya Riasogн mн. Riojo gotigн ña mн. Masa mнre bнsituja guijobea
mнre. “Masa jeyaro coro bajiroti ñama”, yi tнoĩa mн. Dios ĩ gotirisere riojo
riasogн ña mн. Riojo gotigн mн ñajare mнre seniĩa gнa: “¿Roma cнto gagн
нjнre ĩ rotiado bajiroti ĩre gнa waja yija quenati? ¿Ĩre gнa waja yibeja cнni
quenatite?” yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
15 Ĩna tнoĩarise masiyijн Jesús. Ito bajiri ado bajiro ĩnare cнdiyijн ĩ:
—¿No yija yнre rнo ãmoati mнa? Niyeru cuji yнre ãmi ĩsitẽña. Tirocн ya
yн, yiyijн Jesús ĩnare.
16 Ito ĩ yija tнocõri, niyeru cuji ĩre ãmi ĩsiyijarã ĩna. Iti cujire ticõri ado
bajiro ĩnare seniĩayijн Jesús:
—¿Ñimн ya rio ñati mнa tija? Ito yicõri, ¿ñimн wame ucare wãñati ado?
yiyijн Jesús ĩnare.
Ito yija ado bajiro Jesure cнdiyijarã ĩna:
—Ʉjн César ya rio bajiro bajia, yiyijarã ĩna Jesure.
17 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—César ye iti ñajama ĩre ĩsija quena. Ito yicõri Dios ye iti ñaja cнni ĩre ĩsija
quena, yiyijн Jesús ĩnare. Ito bajiro Jesús ĩ yija tнo нcayijarã ĩna.

¿Godacõri tudi caticoarã yirãjida masa? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Ito yija saduceo gaye tuoĩarã coriarã Jesure tirona ejayijarã ĩna.
"Masa ĩna godaja tudi catire ma", yi tuoĩarã ñayijarã saduceo gaye tuoĩarã.
Ito bajiri Jesure seniĩarona ejayijarã ĩna ĩ tu:

19 —Tuoya Riasogu mu. Ado bajiro manire ucañi Moisés ñayoru: "Rĩjoru
ñasuogu rĩa macuti ĩ manojore ĩ godagoja ĩ ocabaji manojo cuti wasoaja
quena. Ito bajiro yiguti ĩ rĩjoru ñabojarure rĩa cuti ĩsigũ yiguĩji", yi ucañi
Moisés ñayoru, yiyijarã ĩna Jesure. 20 Ito bajiri mucana gaje oca goti
remoyijarã ĩna Jesure:

—Jane mejeju sĩgũ ñayiju. Co ãmojeno ñarã ocabajirã cutiyiju ĩ. Cajero
manojo cutisuoyiju ñasuogu. Rĩa macuti ĩ manojore godagocoayiju ĩ. 21 Ito
bajiri manuju godagorore manojo cutiyiju ĩ bero gagu mucana. Ito yicõri
ĩ cuni rĩa macuti cõcoayiju. Ito bajiri ĩ bero gagu iso rãcati manojo cutiyiju
mucana. 22 Ito bajiroti ñasuogu ñajacu ĩ ocabaji mesa ĩna jeyaro isore
manojo cutibojayijarã ĩna. Iso rãca rĩa cutimena riti goda jedicoayijarã
ĩna. Ĩna goda jedija beroju godayijo ĩna manojo ñabojaro ĩja. 23 "Masa
ĩna godaja mucana tudi catirã yirãji", ya mu. Riti mu gotija, ¿ñimu rãca
manuju cutigo yigõjida iso mucana tudi caticõri? Ĩna jeyaro manojo ñañi
iso, yiyijarã saduceo gaye tuoĩarã Jesure.

24 Ito ĩna yija tuocõri, ado bajiro cudiyiju Jesús:

—Dios oca tutire masibea muu. Ĩ masirisere cuni masibea muu. Ito
bajiri masibiticõri, wisa muu. 25 Tudi catirã yirãji masa Dios tu cati ñarona.
Itoju manojo cutimenaji masa. Ũmacũju Dios ñaro gãna ángel mesa robo
bajirã ñarã yirãji masa, yiyiju Jesús ĩnare.

26 Ito yija gaje goti remoyiju Jesús ĩnare: "Godabojarãti mucana tudi
catirã yirãji masa. ¿Moisés ñayoru ĩ ucare tiĩabeati muu? Yucu ũjuricu
watoju Dios ĩ busire ruyuyiju Moisésre. Ado bajiro Moisésre busiyiju
Dios: 'Abraham ñayoru yure rũcubuogu yami. Isaac ñayoru ito yicõri Jacob
ñayoru cuni yure rũcubuorã yama ĩna', yiyiju Dios Moisés ñayorure. 27 'Ĩna
udiarã yure rũcubuorã yama', Dios ĩ yija, catiri seyoama ĩna. Dios tuju
ñarãji ĩna. Godarã meje ñama ĩna. Buto tuoĩa wisa muu", yiyiju Jesús
saduceo gaye tuoĩarãre.

Dios ĩ rotirise ñasarise gaye
(Mt 22.34-40)

28 Judio masa rotirise riasori masu Jesús rãca ĩna busiroca tuo ñayiju ĩ. Ito
bajiri, "Queno cudiami Jesús", yi tuo ñayiju ĩ. Ito bajiri Jesús tuju wayiju ĩ
ĩja ĩre seniĩarocu:

—¿Disejua ñati Dios rotirise ñasarise? yi seniĩayiju ĩ Jesure.

29 Ito yija ado bajiro cudiyiju Jesús ĩre:

—Dios ĩ rotirise ñasarise ado bajiro gotia: "Tuoya Israel sita gãna muu.
Dios sĩgũti ñami mani Uju. 30 Dios mani Ujure buto mani maija quena.
Mani ya usijuna, mani tuoĩarisena, ito yicõri mani sẽorisena cuni Diore
buto mani maija quena", yi gotia Dios ĩ rotirise ñasarise. 31 Iti bero gaye
ito bajiroti gotia: "Manimasiti mani mairo bajiroti gãjerãre cuni maija
quena". Disejua gaje Dios ĩ rotirise rẽtoro ñasarise manoja, yiyiju Jesús
judio masa rotirise riasori masure.

32 Ito yija ado bajiro yiyiju judio masa rotirise riasori masu Jesure:

—Queno ya riasogн mн. Ri ya mн. Dios sĩgũti ñami. Nijнa gãji mami. Ito mн yirise riti ña. 33 Mani Diore maija quena. Mani ya нsijнna, mani tнoĩarisena ito yicõri mani sẽorisena cнni Diore maija quena. Manimasiti mani mairo bajiroti gãjerãre cнni maija quena. Diore mani maija, masare cнni mani maija, iti ña ñasarise. Diore waibнcнrã soe ĩsiado rẽto bнsaro quena ñaroja Diore ito yicõri masare cнni mani maija, yiyijн judio masa rotirise riasori masн Jesure.

34 Ĩ queno cнdija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩre:

—Yн tija jabeto rнya, "Yн Ʉjн ñami Dios", mн yi tнoĩaroto, yiyijн Jesús ĩre.

Ito bajiro Jesús ĩ yija tнocõri, sĩgũjнa seniĩa remo yibisijarã ĩja. "Mani rẽtoro masigũ ñaguĩji Jesús", yi tнoĩayijarã ĩna. Ito bajiri ĩre seniĩa remobisijarã ĩja.

¿Ñimн janami ñayijari Cristo mнa tija? yi Jesús ĩ seniĩare gaye
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Co rнmн Dios ya wijн masare riaso ñagũ ado bajiro seniĩayijн Jesús ĩnare:

—"David ñayorн janerãbatia janami ñaguĩji Cristo", yicã Dios ĩ rotirise riasori masa. ¿No yija itire yicati ĩna? 36 Jane mejejн Espíritu Santo ĩ ejabнarisena ado bajiro ucañi David ñayorн:

Cristo, Dios cõarн yн Ʉjн ñami ĩ. Ĩ ñicнjн yн ñabojarocati yн Ʉjн ñami Cristo, yi ucañi David ñayorн. Gaje uca remoñi David: Yн Ʉjн Cristore ado bajiro gotiñi Dios: "Yн ya riojocadнja rujiya. Mн wajanare mн rotiroca yigн yigнja yн", yiñi Dios yн Ʉjнre, yi ucayoñi David.

37 ¿No yija, "Yн Ʉjн ñami Cristo", yiyijari David ñayorн? Cristo David janerãbatia janami ñacõri, ¿no bajiro David нjн bajiyijari Cristo? David ñayorн janerãbatia janami ĩ ñaja, "Yн Ʉjн", yibitiborн David, yiyijн Jesús ĩnare.

Jesús queno bнsija tнocõri, wanн quenayijarã masa.

"Seti ña mнare", fariseo gaye tнoĩarãre Jesús ĩ yire gaye
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38 Masare ado bajiro riasoyijн Jesús:

—Judio masa rotirise riasori masa robo mнa yibe yirona queno tнoĩaña mнa. Tite. Ado bajiro yama ĩna. Yutabujuri quenarise yoarise sãñacõri masa ĩna tiro riojo wa ucu ãmorãji ĩna. Ito yicõri cнto gнdareco gãjire ĩna canamнoja, rũcнbнore rãca seniĩare ãmorãji ĩna. 39 Minijuara wijн sãjacõri rũcнbнora cumuro riti ruji ãmorãji ĩna. Ito yicõri basari rнmн cнni ñasari masa tн riti ba ruji ãmorãji ĩna. 40 Manнjн godagoana romiare cнni ĩna ya wiri ẽmarãji ĩna. Ito yicõri masa ĩna tiro riojo yoari Diore bнsirãji ĩna. "Queno yirã ñama ĩna", masa yi tнoĩajaro yirona yoari Diore bнsirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija quenabetoja. Ito bajiri ñeñaro ĩna yirise waja, waja yirã bнto bнsa quenabeto tõbнjarã yirãji ĩna. Ĩna robo mнa yibe yirona queno tнoĩaña mнa, yiyijн Jesús masare.

Wajeago bojoro bнjago Diore niyeru iso ĩsire gaye
(Lc 21.1-4)

41 Co rнmн Dios ya wi sãjacõri niyeru cũra jedo tн rujiyijн Jesús. Iti jedojн masa ĩna niyeru Diore cũ ĩsija tiyijн Jesús. Gajeoni jairã jaje niyeru Diore cũ ĩsiyijarã iti jedojн. 42 Ito yija bojoro bнjago ejayijo. Manнjн godagoro ñayijo iso. Jнa cuji niyeru cujiri sãyijo iso. Cobre ñayijн iti cujiri. Jabetacã

waja cʉtirise ñayijʉ iso sãrise. 43 Ito yija ĩ rãca riasotiri masare jimioyijʉ
Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. Adio bojoro bʉjago ñabojagoti queno Diore ĩsimo
iso. Gajeoni jairã rẽto bʉsaro ĩsimo iso. 44 Gajeoni jairãre jaje ña niyeru.
Ĩna ĩsibojarocati jairo rʉya ĩnare maji. Isoama bojoro bʉjago ñabojagoti ĩsi
jeomo iso. Iso bare waja yiroti Diore ĩsi jeocõmo iso, yiyijʉ Jesús ĩ rãca
riasotirãre.

13

Dios ya wi õjea bate godaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Dios ya wijʉ ñarʉ Jesús ĩ budirocati ado bajiro yiyijʉ ĩ rãca riasotigʉ:
—Tiya Riasogʉ mʉ. Quenari wi ña iti wi. Gʉ̃ta quenarisena queno wi
meniñi ĩna, yiyijʉ ĩ Jesure.
2 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩre:
—Iti wire queno tiya mʉ. Jana batecõrã yirãji masa iti wire. Ito yicõri
ñajediro gʉ̃tagãrire rea baterã yirãji masa. Ito bajiri adi wi gaye gʉ̃tagã
gajega joe jesabeto yiroja. Ñarocõti godacoaro yiroja, yiyijʉ Jesús ĩre.

Adi ʉ̃mʉari jediroto riojʉa ado bajiro rẽtaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ito yija bero Olivos wame cʉtiri tʉria majacõri rujiyijʉ Jesús. Iti tʉria
riojo sõjʉ bʉsa ñayijʉ Dios ya wi. Jesure ricati oca seniĩarona ĩ tʉ eja
rʉ̃gʉ̃yijarã Pedro, Santiago, Juan, ito yicõri Andrés cʉni:
4 —¿Nocãta rẽtaro yirojada mʉ yirise? ¿No bajiro ti masirã yirãjida gʉa?
Mʉ yirise rẽtaroto riojʉa, ¿ñere tisʉorã yirãjida gʉa? yiyijarã ĩna Jesure.
5 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Queno tʉoĩaña gãjerã mʉare rʉobe yirona. 6 “Dios ĩ cũana ña gʉa”, yi
rʉorã yirãji ĩna mʉare. Ito bajiroti masa jãjarãre rʉorã yirãji ĩna.
7 ’Masa gãmeri jarise ocare mʉa tʉoja, güibeja. Ito yicõri masa gãmeri
sĩarise ocare mʉa tʉoja cʉni, güibeja. Ito bajiroti rẽtaro yiroja. Ito
bajibojarocati sʉsari rʉmʉ meje ñaroja maji. Jaje ñeñarise rẽtaro yiroja
sʉsari rʉmʉ ejaroto riojʉa. 8 Co butu gãna gãmeri sĩarã yirãji gaje butu gãna
rãca. Ito yicõri co sita gãna gãmeri sĩarã yirãji gaje sita gãna rãca. Co cʉto
rʉyabeto sita ʉero yiroja. Ito yicõri bare jediro yiroja. Ito bajiri ñiocõrã
yirãji masa. Quenabeto tõbʉjasʉorã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati bʉto bʉsa
rẽtaro yiroja maji.
9 ’Queno masima gãjerã mʉare ñiame yirona. Mʉare ñiacõri ñasari masa
tʉ ãmi warã yirãji ĩna. Ito yicõri minijuara wijʉ mʉare bajerã yirãji ĩna.
Yʉre tʉorʉ̃nʉrã mʉa ñajare ʉjarã riojo mʉare jidi rʉ̃gõrã yirãji. Ĩna tiro
riojo, “Jesure tʉorʉ̃nʉrã ña gʉa”, yirã yirãji mʉa. 10 Sʉsari rʉmʉ riojʉa Dios
oca quenarisere masa jeyaro masi jedirã yirãji ĩja. 11 Mʉare ñiacõri ʉjarã
riojo mʉare ãmi cũrã yirãji ĩna. Ito bajiro mʉare ĩna yibojarocati güibeja.
Ʉjarãre mʉa cʉdiroti bʉto tʉoĩa oca jaibeja. Ĩnare mʉa queno cʉditoni
gotigʉ yiguĩji Espíritu Santo. Mʉa meje bʉsirã yirãji. Espíritu Santo mʉare
quedi sãjacõri bʉsigʉ yiguĩji ĩ, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
12 Mʉcana ĩnare gaje goti remoyijʉ Jesús:
—Sĩgʉ̃ rĩa ñabojarãti ĩna ñarãre sĩa rotirã yirãji. Ito yicõri ĩna jacʉ ĩ rĩare
sĩa rotigʉ yiguĩji ĩ. Ĩ rĩa cʉni ito bajiroti ĩna jacʉre sĩa rotirã yirãji. 13 Yʉre
mʉa tʉorʉ̃nʉja ticõri, bʉto junisirã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati no yʉre

tнorũnнgũreti masogũ yiguĩji Dios. Ĩre catitĩñare ĩsigũ yiguĩji Dios, yiyijн Jesús ĩnare.
14 'Diore goti ĩsiri masн ñayorн ĩ ucagore ticõri queno tнoĩaña mнa: "Co rнmн, rũmн́ bнto bнogн cũrã yirãji masa Dios ya wijн. Quenabetoja iti",
yi ucañi Diore goti ĩsiri masн. Ĩre mнa tija ejori rudi waja. Judea sitajн
mнa ñajama, gũtagũjн rudi waja. 15 Mнa ya wi rijogodojн mнa ñaja, gajeoni
ãmirã ruji wabeja. Mнa ruji waborijн manoja mнare. 16 Weseca moarã
mнa ñaja cнni, yutabujure ãmirã wijн tнdi wabeja. Mнa tнdi waborijн
manoja mнare. 17 Romia rĩa sãñarã ĩna ñaja bнto guijoro yiroja sнsari
rнmнri. Ũjurã rнcorãre cнni ito bajiroti guijoro yiroja. 18 Sнsari rнmн
juebнcн ñaroca iti rẽtame yirona Diore seniña mнa. 19 Sнsari rнmнri
riojнa ñeñaro tõbнjarã yirãji masa. Dios adi macãrнcũro ĩ rujeoja bero
ĩna tõbнjado rẽto bнsaro tõbнjarã yirãji masa ĩja. Ito bajiro mнcana tнdi
rẽtabeto yiroja ĩja. 20 Yoari quenabiti rнmнri iti ñaja sĩgũ rнyabeto goda
jedirã yirãji masa. Ito bajibojarocati ĩ ñarã ĩ beseanare maicõri, yoari
meje bнsati cũgũ yiguĩji quenabiti rнmнri.
21 'Sĩgũ ĩ mнare gotija: "Tiya adojн ñami Cristo", ĩ yija, tнobeja ĩre. Gãji
mнare ĩ gotija, "Titẽña õjн ñami, Dios ĩ cõarн", ĩ yija, cнdibeja ĩre cнni.
22 Rнori masa jãjarã wadirã yirãji. "Yнti ña Cristo", "Yнti ña Diore goti
ĩsiri masн", yirã yirãji ĩna. Ito yicõri masare rнo ãmorã ĩna masiro bajiro
guijoro tiyamani ĩnare ĩorã yirãji ĩna. Dios ĩ beseanare cнni rнo ãmobojarã
yirãji ĩna. 23 Queno tнoĩa masiña mнa. Iti rẽtaroto riojнa mнare goticã yн.
Ito bajiri queno bajiya mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

Yн Masa Rĩjorн tнdi ejagн yigнja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-36)

24 'Quenabeto masa ĩna tõbнjari rнmнri bero ũmacañi ĩ busurise jediro
yiroja. Ñami gagн ito bajiroti bajigн yiguĩji. Ito bajiri busumenaji ĩna
ĩja. 25 Ñocõa cнni nнrнorã yirãji. Ito yicõri quedirã yirãji ĩna. 26 Ito baji
ñaroca yн Masa Rĩjorн ñajare yнre tirã yirãji masa. Ide bueri watojн bнto
masirise rãca wadigн yigнja yн. Ito yicõri busurise rнcogн wadigн yigнja
yн. 27 Ũmacũjн Dios ĩ ñaro gãna ángel mesare cõagũ yigнja yн masare
ĩna ãmitoni. Ito bajiri macãrнcũro ñarocõti bata warã yirãji ĩna, Dios ĩ
beseanare miojurona.
28 'Higuera wame cнtiricн ocare tнo masiña mнare yн gotija. Ito bajiri
itigн jũ buja ticõri, "Jabeto rнya cнma ejaroto", yi masia mani. 29 Ito
bajiroti yн gotiado bajiroti iti rẽtasнoja ticõri, "Jabeto rнya Masa Rĩjorн
ĩ tнdi wadiroto", yi masirã yirãji mнa. Sõjн meje ñagũ yigнja yн. 30 Riti
mнare gotia yн. Adi rнmнri gãna ĩna goda jediroto riojнa, yн bнsiro
bajiroti rẽtaro yiroja. 31 Adi sita, macãrнcũro cнni jedicoaro yiroja. Ito
bajibojarocati yн ocama jedibetoja. Yн gotiado bajiroti rẽtaro yiroja.
32 'No yicõri yн tнdi wadiri rнmн masire ma masare. Ũmacũjн gãna ángel
mesa cнni masimenaji. Yн Dios Macн ñabojagнti masibea yн cнni. Mani
Jacн Dios sĩgũti masiami yн tнdi wadiroti rнmн.
33 'Ito bajiri queno tirũnнma mнa. Yн wadiri rнmн mнa masibeja queno
tirũnнma mнa. 34 Mнare oca gotia yн. Queno tнoya. Wi нjн ñayijн sĩgũ.
Wa ucugн warocн ĩ ya moari masare wi code rotiyijн ĩ. Ĩ waroto riojнajн
ĩna moaroti gotiyijн ĩnare. Ito yicõri soje coderi masнre tirũnн rotiyijн
wi нjн. 35 Ĩ robo bajiro wacн yigнja yн cнni. Ito bajiri queno tirũnнña
mнa. Yн wadiroti masibea mнa. Rãiocũro, ñami gнdareco, cara yujirocati,

busuri yн wadiroti masibea mнa. 36 Itocõti yн ejaja canibeja. Masimena
bajiro bajibeja. 37 Mнare yн gotirise masa jeyarore goti jeocõa yн. Queno
tirũnнña mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

14

Jesure ñia ãmorã ĩna cнníre gaye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jнa rнmн rнyayijн basa ĩna meniroto. Naju wadarise нco wнoya mani
bare basa ñayijн. Iti wame ñayijн Pascua. Iti rнmнri Jesure sĩa ãmoyijarã
paia нjarã, judio masa rotirise riasori masa cнni. Jesure ñia ãmorã, "¿No
bajiro ĩre oca menirнjati mani?" yi tнoĩayijarã ĩna. 2 Ado bajiro yiyijarã
coriarã:
—Pascua basa ñaroca Jesure mani ñiaja, masa junisinirã yirãji manire.
Ito bajiri ĩre ñiabitirнja mani Pascua basa iti ñaroca maji, yiyijarã ĩna.

Romio Jesús ya rijogajн sнtirise iso jiojeore gaye
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Betaniajн Jesús ĩ ña ucurocati Simón rujн cami cнtigorн ya wijн ñayijн ĩ.
Ito ĩna ba rujirocati romio ejayijo ĩna tн. Gũta alabastro wame cнtirisena
ĩna meniraga rнcoyijo iso. Itigajн nardo ńye jiocõri ãmi ejayijo iso. Queno
sнti quenarise ñayijн iti. Godana rujнre turoti ñayijн nardo ńye. Iti ñayijн
bнto waja rũcнrise. Itiga ãmнmare wẽjeacõri Jesús ya rijoga joejн ńye jio
guyijo iso. 4 Ito bajiro iso yija ticõri, itijн ñarã coriarã junisiniyijarã:
—¿No yija ńyere rocati cõati iso? 5 Iti ńye trescientos waja cнtibojabн. Iti
waja niyeru bнjacõri bojoro bнjarãre ĩsirнjaboyija isore, yiyijarã coriarã
ĩnamasiti tнoĩa bнsirã.
Ito bajiro tнoĩacõri isore tudiyijarã ĩna.
6 Ito ĩna yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:
—Isore tudibesa mнa. ¿No yija isore rũcнbнobeati mнa? Iso yirise
quenasacõa yнre. 7 Mнa rãca riti ñatĩñarã yirãji bojoro bнjarã. Ito bajiri
ĩnare ejabнatĩñarã yirãji mнa. Yнama mнa rãca ñatĩñabicн yignja. Ito bajiri
mнa rãca yн ñaroca maji yнjнare ejabнaja quena. 8 Adio iso tнoĩaro bajiro
queno yнre yimo iso. Yн godaroto riojнa yн ya rujнre ńye queno sнti
quenarise tumo iso. 9 Riti mнare gotia yн. Dijн Dios oca quenarise ĩna
riasoja yнre queno iso yigore gaye tнorã yirãji masa. Ito bajiri iso queno
yirise tнoĩacõri, isore ãcabojamenaji ĩna, yiyijн Jesús ĩnare.

Jesure ĩna ñiatoni Judas ĩ oca menire gaye
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Ito yija paia нjarã rãca bнsirocн wayijн Judas Iscariote. Jesús rãca
riasotirã jнa gнbojeno ñagũ ñayijн ĩ. Jesure ñiatoni paia нjarãre gotiyijн ĩ.
11 Ĩ gotija tнocõri, wanнyijarã ĩna:
—Niyeru mнre ĩsiana gнa, yiyijarã ĩna Judasre.
Ito bajiri, "Jesure ĩna ñia masitoni, ¿no bajiro ĩnare ĩorнjati yн?" yi
tнoĩasнoyijн Judas.

Jesús ĩ basнsare gaye
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Naju wadarise нco wнoya mani bare basa ejayijн, Pascua basa
ñasнori rнmн. Oveja macн Diore soe ĩsiri rнmн ñayijн iti rнmн. Iti rнmнti
Jesús rãca riasotiri masa ado bajiro seniĩayijarã ĩre:

—¿Nojн gнa ware ãmoati mн, bare meni yurã Pascua basa baroti?
yiyijarã ĩna Jesure.
13 Ito yija jн̃arã ĩ rãca riasotirãre goti ñucayijн Jesús:
—Cнto wasa. Itojн ũmнgн̃ ide gõnaradнna ide gõnagн̃re ti bнjarã yirãji
mнa. Ĩre Sнya waja. 14 Sнya sãjacõri wi нjнre seniĩama: “Manire riasogн
ado bajiro yimi: ‘¿Nojн ñati yн rãca riasotirã rãca Pascua basa menirã gнa
baroti sõa?’ yimi mani Ujн gнare”, yiba mнa, yiyijн Jesús ĩnare. 15 Ito bajiro
mнa yija tнocõri, co sãnimн weca ñari sõa jajo sõa mнare gotigн yiguĩji. Ĩna
quenocãra sõa ñaroja. Ito bajiri iti sõajн bare menima mani baroti, yiyijн
Jesús ĩna jн̃arãre.
16 Ito ĩ yija tнocõri, ĩna jн̃arã wayijarã. Wacõri cнtojн ejayijarã. Itojн
Jesús ĩ gotiado bajiroti ti ejayijarã ĩna. Itojн Pascua bare meniyijarã ĩna
ĩja.
17 Iti rãiosнorijн ejayijн Jesús ĩ rãca riasotirã rãca. Jнa gнbojeno ñayijarã
ĩna. 18 Ĩna baroca ado bajiro gotiyijн Jesús ĩnare:
—Riti mнare gotia yн. Mani wato sĩgн̃ ñami yн rãca bagн. Yнre ñiajaro
yirocн gãjerãre gotigн yiguĩji ĩ, yiyijн Jesús ĩnare.
19 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, bнto bojori bнjayijarã ĩna. Ito yicõri ĩnacõti
Jesure ado bajiro seniĩasнoyijarã:
—¿Yнjнa ñati? yi jedi wayijarã ĩna.
20 Ito yija Jesús cнdiyijн ĩnare:
—Jнa gнbojeno ñagн̃ yн ya tẽroti yн rãca najuro weo bagн ñami ĩ. 21 Dios
oca tuti iti gotiro bajiroti rẽtaro yiroja yнre. Yн ña Masa Rĩjorн. Yнre ñiacõri
sĩarã yirãji masa. Ãni, gãjerã yнre ñiajaro yirocн gotigн, bнjato bнjagн
yiguĩji. Ito bajiri ĩ rujeabeja quenaboyija ĩre, yiyijн Jesús ĩnare.
22 Ĩna baroca riti ĩ ya ãmojн najuro ãmi rнcoyijн Jesús. “Queno ya Dios
mн”, yiyijн Jesús. Najuro igata batocõri ĩsiyijн ĩnare. Ito yicõri ado bajiro
ĩnare gotiyijн Jesús:
—Ĩmo baya. Adi ña yн ya rujн robo bajiro bajirise.
23 Ito yija Jesús ĩ ya ãmona rujatẽro ãmiyijн. Iti tẽro rнcocõri, “Queno ya
Dios mн”, yiyijн ĩ. Ito bajiro yicõri ĩnare ĩsi ñucayijн Jesús. Ito bajiri ĩna
ñarocõti idi jediyijarã. 24 Ito yicõri ado bajiro ĩnare gotiyijн Jesús:
—Adi ña yн ya rí robo bajirise. Yн ya rí iti budija jãjarã masa
ñeñaro ĩna yirisere coero yiroja. Yн ya rí yнre iti budija ticõri, “Dios ĩ
gotiado bajiroti yami ĩ”, yi masirã yirãji masa. 25 Riti mнare gotia yн, jнaji
нyé ide idibicнja yн maji. Dios ĩ rotirojн ejacõri gajero bajirise idigн yigнja
yн mнcana, yiyijн Jesús ĩnare.

“ ‘Jesure masibea yн’, yigн yigнja mн”, Pedrore Jesús ĩ yire gaye
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Ito yija Diore basa tĩocõri Olivos wame cнtiri tнriajн wayijarã ĩna.
27 Ito ĩna waroca ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:
—Yнre tнorн̃нrã ñabojarãti tнoĩa jidicãrã yirãji mнa. Ito bajiri yнre
jidicãcõri wagorã yirãji mнa ñarocõti, yiyijн Jesús. Ito bajiroti gotia Dios
oca tuti cнni. Tite mнa: “Oveja coderi masнre sĩagн̃ yigнja yн. Ito bajiri
ĩ ya oveja rudi batecoarã yirãji”, yi gotiami Dios ĩ oca tutina. 28 Yнre ĩna
ñiaja ticõri, rudi batecoarã yirãji mнa. Ito bajibojarocati yнre ĩna sĩaja bero
mнcana tнdi catigн yigнja yн. Tнdi caticõri mнa riojнa bнsa Galilea sitajн
wacн yigнja yн, yiyijн Jesús ĩnare.
29 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Pedro:

—Ĩnama mʉre jidicãrã yirãji. Yʉama bajibicʉja, yiyijʉ Pedro Jesure.
30 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩre:
—Riti mʉre gotia yʉ. Adi ñamiti cara jʉaji yujiroto riojʉa ʉdiaji, “Jesure masibea yʉ”, yigʉ yigʉja mʉ, yiyijʉ Jesús Pedrore.
31 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Pedro:
—Meje, “Jesure masibea yʉ”, yibicʉja yʉ. Yʉre ĩna sĩa ãmoja cʉni, “Jesure masibea yʉ”, yibicʉja yʉ, yiyijʉ Pedro Jesure.
Pedro ĩ yiro bajiro riti yi jediyijarã ĩna.

Getsemaní wame cʉtiri wesejʉ Jesús ĩ Diore rʉ̃cʉbʉore gaye
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Ito yija Getsemaní wame cʉtiri wesejʉ wayijarã ĩna. Itojʉ ejacõri ĩ rãca riasotirãre ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—Õ Diore bʉsigʉ yʉ waroca riti, ado rujiya maji, yiyijʉ Jesús ĩnare.
33 Ito bajiri ʉdiarãre ãmi wayijʉ Jesús. Pedro, Santiago ito yicõri Juanre cʉni ãmi wayijʉ ĩ. Ĩna waroca riti bʉto tʉoĩa bojori bʉjasʉoyijʉ ĩ. 34 Ito bajiri ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:
—Yʉ ya ʉsijʉ bʉto tʉoĩa bojori bʉja yʉ. Ito bajiri goda wacʉ ya yʉ yiado bajia yʉre yʉ ya ʉsijʉ. Ado tujaya mʉa maji. Canimenati yʉre bocati ñama mʉa, yiyijʉ Jesús ĩna ʉdiarãre.
35 Ito yicõri ĩna riojʉa sõjʉa bʉsacã wayijʉ Jesús. Ito wacõri ĩ ya rio sitajʉ muqueacõri Diore bʉsi ñayijʉ ĩ. Quenabeto junirise ĩre rẽtabititoni Diore seniyijʉ Jesús. 36 Diore bʉsigʉ ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Cʉna, ñejʉa mʉ yi masibiti manoja. Ito bajiri yʉ tõbʉjabe yirocʉ, mʉ yʉre ejabʉare ãmoa yʉ. Ito bajibojarocati yʉ ãmoro bajiro meje mʉ yija quena. Mʉ ãmoro bajirojʉa mʉ yija quena, yiyijʉ Jesús Diore.
37 Diore bʉsi tĩocõri tʉdi wayijʉ Jesús ĩna ʉdiarã tʉjʉ. Ĩna caniroca ejayijʉ Jesús. Ito ĩna bajija ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús Pedrore:
—Simón, ¿canigʉ̃ yati mʉ? Coji cõrecõ, ¿tirʉ̃nʉ sẽobeati mʉa? 38 Canibesa. Queno ti ñaña mʉa. Ito yicõri Diore seniña, mʉa ñeñaro yibe yirona. Mʉa ya ʉsijʉama queno tʉoĩarã ñabojarãti, mʉa ya rujʉna queno yi masibea mʉa, yiyijʉ Jesús Pedro mesare.
39 Ito yija Diore bʉsirocʉ wayijʉ Jesús mʉcana. Ĩ senisʉoado bajiroti gotiyijʉ Jesús Diore mʉcana. 40 Diore bʉsi tĩocõri tʉdi wayijʉ Jesús ĩna tʉjʉ mʉcana. Ĩnare wʉjo bʉto jeobʉajare canicoayijarã ĩna. Ito bajiri ĩna caniroca ti bʉjayijʉ Jesús ĩnare. Yujicõri bʉto Jesure bojo tiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩre cʉdi masibisijarã ĩna. 41 Jʉaji Diore bʉsicõri mʉcana Diore bʉsigʉ wayijʉ Jesús. Ito yija bero tʉdi wayijʉ ĩna tʉ mʉcana:
—¿Cani tujarã yati mʉa maji? Itocõ caniña mʉa. Yʉre ĩna ñiaroti rʉmʉ ejacoajʉ ĩja. Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. Ñeñara masa yʉre ñiajaro yirocʉ gotiri masʉ ejacoami ĩja. 42 Ita. Wʉmʉña. Wato. Gãjerã yʉre ñiatoni gotiri masʉ ejacoami, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Jesure ĩna ñiare gaye
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Jesús ĩ bʉsiroca riti ejayijʉ Judas. Jesús rãca riasotigʉ ñayijʉ Judas, jʉa gʉbojeno ñagʉ̃. Judas rãca masa jãjarã wadiyijarã. Sarera jãi rʉcocõri, yucʉ rʉcocõri wadiyijarã ĩna. Ĩnare cõayijarã paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa, ito yicõri bʉcʉrã cʉni. 44 Judas Jesure ĩna ñiarotire gotiyijʉ ĩnare:

—Ado bajiro Jesure ĩogũ yigɯja yɯ mɯare. Recoti yɯ usugɯ ĩ ñagũ yiguĩji. Ĩre yɯ ĩoja bero queno ñiama mɯa, mɯare ĩ rudibe yirona, yiyijɯ Judas.
45 Ito ejacõri Jesús tɯ eja rũgũyijɯ Judas. Ito yicõri Jesure ado bajiro yiyijɯ ĩ:
—¿Ñati yɯre Riasogɯ mɯ? yi ejayijɯ Judas.
Ito yicõri Jesure usuyijɯ ĩ. 46 Ito ĩ yija ticõri, ĩna ya ãmona Jesure ãmi wayijarã ĩna, ĩ rudibe yirona.
47 Ito tɯ rũgõgũ ĩ ya sarera jãi tũawea ãmiyijɯ. Ito yicõri paia ɯjɯre moa ĩsiri masɯre ĩ ya gãmoro jatayijɯ ĩ. 48 Ito bajiro ĩ yija ticõri, ado bajiro yiyijɯ Jesús masare:
—¿Sarera jãi rɯcocõri, yucɯ rɯcocõri yɯre ñiarã wadiri mɯa? ¿Yɯ riniri masɯ meje ñabojarocati, "Riniri masɯ ñaguĩji", yirona yɯre ñiarã wadiri mɯa? 49 Co rɯmɯ rɯyabeto Dios ya wijɯ mɯa wato ñasotibɯ yɯ, mɯare riasogɯ. Ito yɯ ñabojarocati yɯre ñiabiticɯ mɯa maji. Mɯa yɯre ñiaja, Dios oca tuti gotiado bajiro rẽta yɯre, yiyijɯ Jesús ĩnare.
50 Ito yija Jesure ĩna ñiaja ticõri, ĩ rãca riasotiri masa ñarocõti rudi batecoayijarã ĩna ĩja.
51 Sĩgũ mamɯ ĩna Jesure ãmi warocati sɯya wayijɯ ĩnare. Saya jãina riti gũmayijɯ ĩ. Ito ĩ ñaroca ĩre ñiabojayijarã itijɯ ñarã. 52 Ito bajibojarocati saya jidi queocõri ñe macɯti ũmaquedi wayijɯ ĩ.

Ɯjarã ñasarã, "Seti ña mɯre", Jesure ĩna yire gaye
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

53 Ito yija paia ɯjɯ ñasagɯ ya wijɯ Jesure ãmi wayijarã ĩna. Ito bajiro yicõri minijuayijarã paia ɯjarã ñarocõti. Judio masa rotirise riasori masa, bɯcɯrã cɯni minijuayijarã ĩna. 54 Pedro sõjɯ bɯsajɯ sɯyayijɯ ĩnare güigɯ. Paia ɯjɯ ñasagɯ ya wi ñari tũcũro ejayijɯ ĩ. Itojɯ ejacõri tujacoayijɯ Pedro ĩja Dios ya wi coderi masa rãca. Ito yicõri ĩna rãca jea sumayijɯ ĩ.
55 Ito bero paia ɯjarã ito yicõri ɯjarã ñasarã cɯni Jesure sĩa ãmoyijarã ĩna. Ito bajiri, "Ado bajiro ñeñaro yami Jesús", yi rɯo gotironare ãmabojayijarã ĩna. No yi bɯja masibisijarã ĩna. 56 "Adi seti ña Jesure", jãjarã ĩna yi rɯobojarocati sĩgũ tɯoĩaro bajiro meje tɯoĩa bɯsiyijarã ĩna. 57 Coriarã wɯmɯ rũgõcõri bɯsi tudiyijarã Jesure:
58 —Ĩ bɯsija tɯobɯ gɯa: "Dios ya wi masa menira wi jana batecõcɯja yɯ. Ito bajibojarocati ɯdia rɯmɯ beroti mɯcana iti wire jõrojocɯja yɯ, masa menire gaye meje", yimi Jesús, yiyijarã ĩna.
59 Ito bajibojarãti sĩgũre bajiro meje tɯoĩayijarã ĩna.
60 Ito yija paia ɯjɯ wɯmɯ rũgũyijɯ ĩna wato. Ito yicõri Jesure seniĩayijɯ ĩ:
—¿Cɯdibeati mɯ? ¿Ñeonire mɯre bɯsituati ĩna? yiyijɯ paia ɯjɯ Jesure.
61 Ito bajiro ĩ yibojarocati itire cɯdibisijɯ Jesús. Cɯdibicɯti tujayijɯ ĩ. Ito bajiri mɯcana tɯdi seniĩayijɯ paia ɯjɯ ĩre:
—¿Mɯti ñati Cristo, Dios Macɯ? yiyijɯ ĩ Jesure.
62 Ito ĩ yija tɯocõri, ĩre cɯdiyijɯ Jesús ĩja:
—Aɯ, ĩti ña yɯ, yiyijɯ Jesús. Yɯ ña Masa Rĩjorɯ. Ija Dios rãca ĩ ya riojocadɯja yɯ rujija tirã yirãji mɯa. Yɯ Jacɯ Dios rãca ũmacũjɯ ide bueri rãca gɯa ruji wadija tirã yirãji mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.
63 Jesús ito ĩ yija tɯocõri, ĩmasiti ĩ ya yutabuju ñigãyijɯ paia ɯjɯ. Ĩ junisinirisere ĩorocɯ ito bajiro yiyijɯ ĩ. Ito yicõri ado bajiro yiyijɯ ĩ:
—Gãjerã Jesure tore tɯo ãmobea yɯ ĩja. 64 Mɯa cɯni tɯobɯ Diore Jesús ñeñaro ĩ yirise. Ito bajiri, ¿no bajiro ãmoati mɯa? yiyijɯ paia ɯjɯ masare.

Ito bajiro ĩ yija tʉocõri: “Ĩre sĩarʉja mani”, yi jediyijarã masa.
65 Ito yija coriarã Jesure go ide eobate guyijarã ĩna. Ito yicõri Jesús ya
cajea moabiacõri ĩre jayijarã ĩna. Ĩre jacõri ado bajiro seniĩayijarã ĩna:
—¿Ñimʉ mʉre jari? Recoti mʉ tʉo masijama, “Ĩ yʉre jami”, yigʉ yigʉja
mʉ, yi ajeyijarã ĩna Jesure.
Dios ya wi coderi masa cʉni ĩ ya riojʉ jayijarã ĩna.

Jesure masibea yʉ, Pedro ĩ yire gaye
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

66 Ito ĩna yiroca iti wi tʉ ñari tũcũrojʉ ñayijʉ Pedro. Ito ĩ ñaroca paia ʉjʉre
moa ĩsiri maso ejayijo ĩ tʉ. 67 Pedro jeame tʉ ĩ rujija ticõri, ĩre ti rʉ̃gõcoayijo
iso. Ito bajiri ado bajiro yiyijo iso ĩre:
—Mʉ cʉni Jesús Nazaret gagʉ rãca wa ucuyija mʉ, yiyijo iso Pedrore.
68 Iso ito yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ:
—Jesús rãca wa ucubiticʉ yʉ. Ĩre masibea yʉ. Mʉ bʉsirisere tʉo masibea
yʉ, yiyijʉ Pedro isore.
Ito yicõri sãjasʉora soje tʉjʉa budi wayijʉ ĩ. Ito ĩ bajiroca riti cara
yujiyijʉ. 69 Paia ʉjʉre moa ĩsiri maso mʉcana Pedrore ti bʉjacõri ado
bajiro yiyijo itijʉ ñarãre:
—Ãni ñami Jesús rãca riasotiri masʉ, yiyijʉ iso.
70 Iso ito yija tʉocõri: “Ĩre masibea yʉ”, yiyijʉ Pedro mʉcana. Ito yija
itijʉ ñari masa ado bajiro yiyijarã Pedrore:
—Mʉti ña ĩna rãca gagʉ. Mʉ ña Galilea gagʉ. Ĩna bajiroti bʉsia mʉ cʉni,
yiyijarã ĩna ĩre.
71 Ito yija ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro:
—Jesure masibesacõa yʉ. Bʉgʉti yʉ yija yʉ ñeñaro tõbʉroca yijaro Dios,
yiyijʉ ĩ. Ito mʉa bʉsigʉre masibea yʉ, yiyijʉ Pedro.
72 Ito ĩ yirocati mʉcana tʉdi yujiyijʉ cara. Ĩ yujija tʉocõri, Jesús ĩ gotire
tʉoĩa bʉjayijʉ Pedro: “Cara jʉaji ĩ yujiroto riojʉa ʉdiaji, ‘Jesure masibea
yʉ’, yigʉ yigʉja mʉ”, Jesús ĩ gotire tʉoĩacõri bʉto otiyijʉ Pedro.

15

Pilato tʉjʉ Jesure ĩna ãmi ejare gaye
(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Iti bususʉoroca paia ʉjarã, bʉcʉrã cʉni minijuayijarã. Ito yicõri
judio masa rotirise riasori masa, ʉjarã ñasarã cʉni ñajediro minijuayijarã.
Minijuacõri Jesure ãmo siacõri ĩre ãmi wayijarã Pilato tʉjʉ. 2 Ĩ tʉ Jesure ĩna
ãmi ejaroca ado bajiro seniĩayijʉ Pilato ĩre:
—¿Mʉti ñati judio masa ʉjʉ? yiyijʉ Pilato Jesure.
Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩre:
—Mʉ yiro roboti ña, yiyijʉ Jesús ĩre.
3 Ito yija paia ʉjarã jaje oca meniyijarã Jesure. 4 Ito bajiri mʉcana tʉdi
seniĩayijʉ Pilato Jesure:
—¿Cʉdibesacõati mʉ? ¿Masibeati mʉ, jeyaro mʉre oca menirã yama ĩna?
yiyijʉ Pilato ĩre.
5 Ĩ ito yibojarocati ĩre cʉdibisijʉ Jesús. Ĩ cʉdibeja ticõri, bʉto tʉoĩa ʉcayijʉ
Pilato.

Jesure sĩarʉja mani, ĩna yire gaye
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

6 Masa ĩna basa ñaroca riti ado bajiro yisotiyiјн Pilato. Sĩgн̃ tubiara
wiјн ñagн̃re masa ĩna bucõa rotija, ĩre bucõayiјн Pilato. 7 Ito bajiro ĩna yi
ñari rнmн tubiara wiјн sĩgн̃ ñayiјн Barrabás wame cнtigн. Masa sĩagoana
rãca tubiara wiјн ñayiјн Barrabás. Oca riawнsacõri masa sĩana ñayijarã
Barrabás mesa. 8 Ito yija judio masa ejacõri Pilatore ado bajiro yiyijarã
ĩna:
—Mн yisotiro bajiro, sĩgн̃re mн bucõare ãmoa gнa, yiyijarã ĩna ĩre.
9 Ito yija Pilato cнdiyiјн ĩnare:
—¿Ñimнre yн bucõare ãmoati mнa? ¿Judio masa нjнre yн bucõare ãmoati
mнa? yiyiјн Pilato.
10 Jesure riti masa jãjarã ĩna tнo sнyaja ticõri, bнto junisiniyijarã paia
нjarã. “Gнajнare riti ĩna tнo sнyaja quena”, yirona bнto junisiniyijarã ĩna
Jesure. Ito bajiri ĩre ti terã Pilatore ĩsiyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija tнo
masicõyiјн Pilato. 11 Paia нjarã oca sẽoro masare bнsiyijarã. Ito yicõri
ado bajiro ĩnare gotiyijarã: “Pilatore seniteña, Barrabásre ĩ bucõatoni”,
yiyijarã ĩna. 12 Ito yija Pilato seniĩayiјн masare:
—¿Ñe yн yire ãmoati mнa, “Judio masa нjн ñami”, mнa yigнre? yiyiјн
Pilato masare.
13 Ito ĩ yija tнocõri, awasã cнdiyijarã ĩna:
—Yucнtẽojн ĩre jaju sĩaña, yiyijarã ĩna.
14 Ĩna ito yija tнocõri:
—¿Ñe ñeñarise yicati ãni? yiyiјн Pilato masare.
Ito bajiro ĩ yija tнocõri, mнcana tнdi awasã cнdiyijarã masa:
—Yucнtẽojн ĩre jaju sĩaña, yiyijarã ĩna.
15 Ito yija masa rãca queno ña ãmogн̃ Barrabásre bucõacõyiјн Pilato ĩja.
Ito yicõri, “Jesure bajeya mнa”, yi rotiyiјн ĩ ya moari masare. Ĩna baje
tĩoroca masare ĩsiyiјн Pilato, Jesure ĩna jaju sĩatoni.
16 Ito bajiri surara ãmi wayijarã Jesure iti sita gagн нjн ya wi totiјн. Ito
yicõri surara нjarã ñarocõti minijuayijarã iti wiјн. 17 Iti wi totiјн ñacõri
Jesure saya sũa ñiro sãyijarã ĩna, нjн ĩ sãñaro bajiro. Ito yicõri jota bedo
seara bedo ĩre jeoyijarã ĩre. 18 Ito yicõri ado bajiro Jesure tudi ajeyijarã
ĩna:
—Judio masa нjн ña mн. Gнa bero catiba, yiyijarã ĩna Jesure.
19 Ito yicõri ĩ ya rijogajн yucнna ĩre jayijarã. Ito yicõri ĩre go ide eobate
guyijarã. Ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũcõri ado bajiro ĩre aja tudiyijarã
ĩna: “Mн ña нjн ñasagн”, yi aja tudiyijarã ĩna Jesure. 20 Ĩre aja tudi tĩocõri
ĩ ya yutabuju sũaro ruayijarã ĩna. Ruagocõri mнcana ĩ sãñasнoadoti tнdi
sãyijarã ĩna mнcana. Ito yicõri Jesure yucнtẽojн jajн sĩarona ĩre tн̃a wayijarã
ĩna ĩja.

Yucнtẽojн Jesure ĩna jaju sĩare gaye
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Jesure ĩna tн̃a waroca ĩna tн ejayiјн Simón wame cнtigн. Cirene cнto
gagн ñayiјн ĩ. Alejandro, ito yicõri Rufo jacн ñayiјн ĩ. Jesús tн Simón ĩ rẽta
waroca ĩ ya yucнtẽore gaja rotiyijarã surara ĩre.
22 Ito yija Jesure ãmi wayijarã Gólgota wame cнtiri tнriajн. “Rijoga gõa”,
yireoni ña iti Gólgota yire. 23 Itojн ejacõri Jesure нyé ide, mirra нco wнsaro
ĩre iobojayijarã ĩna. Itire idibisiјн Jesús. 24 Ito yija Jesure yucнtẽojн jaju
wõyijarã ĩna. Ĩ ya ãmo ito yicõri ĩ ya gнbore cнni jajuyijarã come wacana.
Jesús ya yutabujure ãmorã ado bajiro yiyijarã ĩna: “Ñimнjнa Jesús ya

yutabuju ĩ bʉjaja tiana mani”, yirona gʉ̃ta ajerina rea ajeyijarã ĩna ĩja.
25 Busuri bʉsa nueve tujarocacõ Jesure jajuyijarã ĩna. 26 Jesús ya rijoga
weca cumu jãi ucara jãi wõyijarã ĩna. “Ãni ñami judio masa ʉjʉ”, yi ucare
ñayijʉ iti jãijʉ. “Iti waja seti ña ĩre”, yireoni ñayijʉ ito uca wõre. 27 Jesús
rãca cocati jʉ̃arã riniri masare jajuyijarã ĩna. Sĩgʉ̃ Jesús ya riojocadʉja
ñayijʉ, gãji ĩ ya gãcodʉjajʉa. 28 Ito iti bajija Dios oca tuti iti gotiro bajiroti
rẽtacoayijʉ: “Ñeñaro yirã rãca ñacõri, ĩ cʉni ñeñaro yigʉ ñaguĩji”, yirã yirãji
masa, yi ucare ñayijʉ Dios oca tutijʉ.
29 Itijʉ gãna Jesús tʉ rẽta warãti ĩre aja tudiyijarã ĩna:
—“Dios ya wire jana batecõcʉja yʉ. Ito yicõri ʉdia rʉmʉ bero mʉcana
jõrojocʉja yʉ”, yibojacʉ mʉ, yiyijarã masa Jesure. 30 Mʉmasiti masoña. Ito
yicõri yucʉtẽojʉ wãñagʉ̃ ruji waya mʉ, yiyijarã ĩna Jesure, ĩre aja tudirã.
31 Paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni ito bajiroti aja
tudiyijarã ĩna Jesure:
—Gãjerãre masobojagʉti ĩmasiti maso masibeami ĩ, yiyijarã ĩna.
32 Cristo, Israel sita gãna ʉjʉ mʉ ñaja, ruji masigʉ̃ yigʉja mʉ. Yucʉtẽojʉ mʉ
rujija ti ãmoa gʉa. Mʉ rujija ticõri, “Cristo ña mʉ”, yiana gʉa, yiyijarã ĩna
Jesure.
Jesús rãca cocati yucʉtẽojʉ jaju ecoana cʉni aja tudiyijarã ĩre.

Jesús ĩ ʉsi jedire gaye
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Ʉmʉa gʉdareco ñaroca macãrʉcʉ̃ro ñarocõti rãitĩacoayijʉ ĩja. Yoari
rãitĩayijʉ iti. Ñamicajʉa bʉsa tres ñaroca itocõ busuyijʉ mʉcana. 34 Itocõ
tʉjarocati bʉto awasãyijʉ Jesús ĩ ocana:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? yiyijʉ Jesús. “Dios yʉ Jacʉ, ¿no yija yʉre
wagoati mʉ?” yireoni ñayijʉ iti ĩ ocana.
35 Coriarã ito ña coderã ĩ awasãja tʉocõri, ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Tʉoya mʉa. Diore goti ĩsiri masʉ Elías wame cʉtigʉre jigʉ yirʉ ĩ,
yiyijarã ĩna.
36 Ito yija sĩgʉ̃ ito ñagʉ̃ ũmaquedi wayijʉ Jesús tʉjʉa. Ito yicõri ide udi
ãmirisena ʉyé ide jiare weoyijʉ. Ito yicõri ĩre itojʉ ñutubojayijʉ yucʉgʉna,
Jesús ya rise tʉjʉ ĩ mimitoni. Idibisijʉ Jesús. Ito yija Jesure ado bajiro
yiyijʉ ĩ:
—Yuya maji. Diore goti ĩsiri masʉ Elías mʉre ĩ rujioja tiana gʉa, yiyijʉ ĩ
Jesure.
37 Ito ĩ yija bero oca sẽoro awasãyijʉ Jesús. Ito awasãcõri ʉsi jedicoayijʉ
ĩ ĩja. 38 Ĩ ʉsi jedirocati Dios ya wi saya webʉtiro, wi gʉdareco yobiado
ũmacʉ̃jʉana ñigã ruji wadicõri jacajʉ ñigã ruji ejacoayijʉ. 39 Co dʉjamocõ
masacõ surara ʉjʉ Jesús riojo ñagʉ̃ ĩ ʉsi jedija ticõri, ado bajiro yiyijʉ ĩ:
—Dios Macʉguti ñabojañi ãni, yiyijʉ surara ʉjʉ.
40 Sõjʉ bʉsa ti ñayijarã romia cʉni, Jesús ĩ godaja. Ĩna wato ñayijarã
María Magdalena, María Santiago mesa jaco, ito yicõri Salomé wame
cʉtigo cʉni. Sõjʉ bʉsa ti ñayijarã ĩna. 41 Galilea wame cʉtiri cʉtojʉ Jesús
ĩ ña ucuroca ĩre ejabʉagoana ñayijarã ĩna. Gãjerã romia Jerusalénjʉ Jesure
sʉya ejagoana ĩ godaja ti ñayijarã ĩna cʉni.

Jesure ĩna yujere gaye
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Ito yija judio masa moasʉsari rʉmʉ rãiocoayijʉ. Iti rʉmʉ ñayijʉ tujacãra rʉmʉ riojʉa ĩna queno yuri rʉmʉ. 43 Ito yiroca ejayijʉ José Arimatea gagʉ. Ĩ José ñayijʉ ñasarã rãca ñagʉ̃. Diore tʉorʉ̃nʉrãre ĩ miojuroti rʉmʉ bocati ñayijʉ ĩ cʉni. Ito yija oca sẽoro sãja wacõri Pilatore Jesús ya rujʉre seniyijʉ ĩ. 44 Ito ĩ yija tʉocõri, "Agʉ, ¿no yija yoari mejeti ʉsi jediati ĩ?" yi tʉoĩayijʉ Pilato. Ito bajiri surara ʉjʉre jiyijʉ Pilato: "¿Riti bajiati?" yirocʉ. 45 "Riti ña", surara ʉjʉ ĩ yija tʉocõri, Jesús ya rujʉre ãmi rotiyijʉ ĩ Josére. 46 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, Jesús ya rujʉre gʉ̃marocʉ saya coro waja yiyijʉ José. Ito yicõri Jesús ya rujʉre rujiogʉ wayijʉ ĩja. Ĩre rujio tĩocõri ĩre gʉ̃mayijʉ José. Ito yicõri gʉ̃ta totijʉ masari cumajʉ Jesús ya rujʉre yujeyijʉ José. Ito yicõri gʉ̃ta jãi jaja jãina tubiayijʉ masari cuma sojere. 47 María Magdalena, María José jaco cʉni tiyijarã Jesure ĩna yujerajʉ.

16

Jesús ĩ tʉdi catire gaye
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Tujacãra rʉmʉ rãiocʉ̃ro ñaroca María Magdalena, María Santiago jaco ito yicõri Salomé wame cʉtigo cʉni ĩna ʉdiarã sʉtirise queno sʉti quenarise waja gãmeyijarã ĩna Jesús ya rujʉre turona. 2 Tujacãra rʉmʉ busuri jĩjʉ wayijarã ĩna Jesús ya masari cumajʉ. Ũmacañi joejearijʉ ejayijarã ĩna. 3 Ito yicõri ĩnamasiti bʉsiyijarã:

—Jesús ya masiri cuma gʉ̃tagã tubiado, ¿Ñimʉ manire ãmigo ĩsigʉ̃ yiguĩjida? yi bʉsi wayijarã ĩna.

4 Ito ejacõri ĩna tija gʉ̃tagã jajoca ĩna biabojaraga mañijʉ ĩja. Iti ñarajʉ meje ñayijʉ itiga ĩja. 5 Gʉ̃tagã manija ticõri, sãjayijarã ĩna. Ito sãja wacõri ĩna ti ñucaja riojocadʉja sĩgʉ̃ mamʉ yutabuju botiro sãñacõri rujiyijʉ. Ĩre ticõri ʉcayijarã ĩna romia. 6 Ĩna ʉcaja ticõri, ado bajiro ĩnare gotiyijʉ ĩ:

—Ʉcabesa mʉa. Jesús Nazaret gagʉ mʉa ãmagʉ̃ yucʉtẽojʉ ĩna jajurʉ mami. Ĩ godaja bero tʉdi caticoami. Ito bajiri mami ado. Tiya mʉa ado ĩre ĩna cʉ̃gorajʉ, yiyijʉ ĩ ĩnare. 7 Wasa. Ĩ rãca riasotigoanare gotitẽña. Pedrore cʉni gotiba, yiyijʉ ĩ. Ado bajiro mʉa gotija quena: "Jesús mʉa riojʉajʉ Galileajʉ ejagʉ yiguĩji. Itojʉ ĩre tirã yirãji mʉa. Ĩ gotiado bajiroti itojʉ ĩre ti bʉjarã yirãji mʉa", yi gotiba mʉa ĩnare, yiyijʉ ĩ.

8 Ito ĩ yija tʉocõri, rudi budi wayijarã romia. Queno budi yire mejeti, nʉrʉo budi wayijarã ĩna, ʉcarã. Ito bajija ticõri, güirã gãjerãre goti bato yibisijarã ĩna.

María Magdalenare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Jn 20.11-18)

9 Semana gaye ñasʉori rʉmʉ busuri jĩjʉ mʉcana tʉdi caticõri María Magdalenare cajero goaĩoyijʉ Jesús. Jʉa ãmojeno rʉ̃mʉ́a budigoro ñayijʉ iso. 10 Jesús ĩ tʉdi catija ticõri, ĩ rãca riasotigoanare gotigo wayijo iso, ĩna oti bojori bʉjabe yiroco. 11 Ĩna tʉ ejacõri ado bajiro yiyijo iso: "Mʉcana catiami Jesús. Ĩre tibʉ yʉ", yibojayijo iso ĩnare. Iso gotija tʉobojarãti, "Riti gotiamo", yi tʉorʉ̃nʉbisijarã ĩna.

Jʉ̃arã ĩ rãca riasotigoanare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Lc 24.13-35)

12 Ito yija bero weseca ĩna wa ucuroca ĩ rãca riasotigoana jʉ̃arãre goaĩoyijʉ Jesús. Gajero bajigʉ ñacõri, ĩnare goaĩoyijʉ Jesús. Ito bajiri

cajero ĩre ti masibisijarã ĩna maji. 13 Yoa bʉsari, “Ĩti ñami Jesús”, yi ti
masicõri, tʉdi wayijarã ĩna gãjerã Jesús rãca riasotigoanare gotirã warã.
Ĩna gotibojarocati ĩnare tʉorũnʉbisijarã ĩna cʉni.

Ado bajiro yʉ oca masare riasoba mʉa, yi Jesús ĩ rotire gaye
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Ito yija bero co rʉmʉ ĩ rãca riasotigoana once ñarã ĩna ba rujiroca
ĩnare goaĩayijʉ Jesús: “¿No yija gãjerã yʉre tigoanare tʉobeati mʉa? Mʉa
ya ʉsijʉ tʉo ãmobea mʉa”, yi tudiyijʉ Jesús ĩnare.
15 —Wasa, masa jeyarore Dios oca goti ucuba. “Ĩre tʉorũnʉrãre masogũ
yiguĩji Dios”, yire gaye riaso ucuba mʉa. 16 No Diore tʉorũnʉcõri, idé
gu ecorʉti godabiquĩji. Catitĩñagũ yiguĩji. Ito bajibojarocati no yʉre
tʉorũnʉbicʉama ĩ ñeñaro yirise waja ñaro ya ĩre. Ito bajiri jeame ũjʉrojʉ
ĩre cõagũ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús. 17 Yʉre tʉorũnʉrãre ti masirã yirãji mʉa.
Ado bajiro yirã yirãji ĩna. Yʉre tʉorũnʉcõri yʉ masirisena sʉoriti rũmʉ́are
bucõarã yirãji ĩna. Ĩna masibiti oca ñabojareti bʉsirã yirãji ĩna. 18 Ãñare ĩna
ñiabojaja, ito yicõri ide junirisere ĩna idibojaja cʉni ĩnare junibetoja. Diore
bʉsicõri cõrãre ãmo moa jeorã yirãji. Ito ĩna yirocati tujarã yirãji masa,
yiyijʉ Jesús ĩnare.

Macãrʉcũrojʉ Jesús ĩ mʉja ware gaye
(Lc 24.50-53)

19 Iti ĩ bʉsija bero macãrʉcũrojʉ mani Ʊjʉ Jesure ãmi mʉja wayijʉ Dios.
Ito bajiri Dios ĩ riojocadʉjajʉ rujiyijʉ Jesús. 20 Ito ĩ mʉjaja bero masa
ñajedirore Dios oca goti ucurã wayijarã ĩna ĩja. Ito bajiro ĩna goti ucuja
ticõri, Jesumasiti ĩnare ejabʉayijʉ ĩ. Masa ĩnare queno tʉorũnʉjaro yirocʉ,
ĩ rãca riasotigoanare ejabʉayijʉ Jesús. Ito bajiri ĩ ejabʉarisena tiyamani
masare ĩoyijarã ĩna cʉni. Itocõti ña.

El santo evangelio según San Lucas

San Lucas ĩ gotisʉore gaye

1 Ñati mʉ yʉ baba Teófilo. Adi mʉre papera cõa yʉ. Adi rʉmʉri Jesure
rẽtagore oca ucari masa jãjarã ñama ĩna ĩja. 2 Mani robo bajiroti cajero
Jesús rãca riasotigoana ĩna gotija, tʉogoanati ñama ĩna cʉni. Ito bajiri ĩna
ucarise ticõri, “Jesús rãca riasotigoana ĩna gotiro bajiroti ucama ĩna cʉni”,
yi tʉoĩa mani. 3 Ito bajiro yi masibojagʉti jeyaro Jesure rẽtare oca queno
riasoticõri, “Yʉ baba Teófilore yiari, yʉmasiti itire ucacʉja yʉ”, yi tʉoĩacʉ
yʉ. 4 Ito bajiro tʉoĩacõri, “Jeyaro yʉ tʉogore bajiroti bajiyija Jesure cʉni”,
mʉ yi tʉo masitoni adi mʉre uca yʉ.

Juan ĩ rujearoto riojʉa ángel ĩ goti yure gaye

5 Herodes, Judea sita ʉjʉ ĩ ñaroca, sĩgʉ̃ ñayijʉ pai Zacarías wame cʉtigʉ.
Pai Abías gãna rãca gagʉ ñayijʉ Zacarías. Ĩ manojo Elisabet wame cʉtigo
ñayijo iso. Pai Aarón ñajacʉ janeño ñayijo iso. 6 Dios ĩ tija queno yirã
ñayijarã ĩna jʉ̃arã, Zacarías ĩ manojo rãca. Ito yicõri Dios ĩ rotirise queno
cʉdirã ñayijarã ĩna. Ito bajiri, “Ĩnare seti ña”, yi masibisijarã gãjerã. 7 Ito
bajibojarocati rĩa mañijarã ĩna. No yicõri rĩa cʉti masibisijo Elisabet. Ĩna
jʉ̃arã bʉcʉrã riti ñayijarã ĩja.
8-9 Co rʉmʉ Zacarías rãca gãnare pai ye moare ñayijʉ Dios ya wijʉ. Paia
ĩna yisotire yicõri Zacaríasre bese masiyijarã gãjerã paia. “Mʉti ña Dios
ya sõa sãjarocʉ, Diore queno sʉtirise soe ĩsirocʉ”, yi ti masiyijarã ĩna
Zacaríasre. 10 Ito ĩna yija tʉocõri, Diore queno sʉti quenarise soe ĩsirocʉ,
Dios ya sõa sãjayijʉ Zacarías. Ito ĩ soe ñaroca riti macʉ̃jʉa Diore bʉsi
ñayijarã masa jeyaro. 11 Iti ĩ soeroca riti Dios ñaro gagʉ ángel goaĩoyijʉ
Zacaríasre. Diore soe ĩsirajʉ riojocadʉjajʉa goa rʉ̃gʉ̃yijʉ ĩ. 12 Ángelre ti
bʉjacõri, no yi masibisijʉ Zacarías. Bʉto güiyijʉ ĩ. 13 Ito bajiro ĩ güija ticõri,
ado bajiro ĩre gotiyijʉ ángel:

—Güibesa Zacarías mʉ. Mʉ bʉsirisere tʉoami Dios. Ito bajiri mʉ manojo
Elisabet macʉ cʉtigo yigõji. Ito yicõri Juan ĩre wame wõgʉ̃ yigʉja mʉ.
14-15 Mʉ macʉ Dios ĩ tiro riojo queno yigʉ ñagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito bajiri queno
wanʉgʉ̃ yigʉja mʉ. Ito yicõri ĩ rujeaja tʉocõri, masa jãjarã wanʉrã yirãji
ĩna. Mʉ macʉ ʉyé ide idibiquĩji, sibiore cʉni. Ito yicõri ĩ rujearoto riojʉa
Espíritu Santo quedi sãjagʉ̃ yiguĩji ĩre. 16 Mʉ macʉ ĩ riasorise tʉocõri Israel
sita gãna jãjarã mani Ʉjʉ Dios rãca tʉdi ʉsi cʉtirã yirãji ĩna. 17 Jane mejejʉ
Elías wame cʉtigʉ, Diore goti ĩsiri masʉ ñayijʉ. Ĩre bajiro queno oca sẽoro
masare riasogʉ yiguĩji mʉ macʉ. Dios ĩ cõarʉ Cristo ĩ ejaroto riojʉa, Dios
oca queno masare riasogʉ yiguĩji mʉ macʉ. Ito bajiri Espíritu Santo ĩ
ejabʉarisena jacʉsabatia ĩna rĩa rãca corocõ ʉsi cʉtiroca yigʉ yiguĩji ĩ. Ito
yicõri Diore cʉdimena ĩna cʉdiroca yigʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiro yigʉ, Cristore
masa ĩna boca ãmi ñacãroca yigʉ yiguĩji mʉ macʉ, yiyijʉ ángel Zacaríasre.
18 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro ĩre seniĩayijʉ Zacarías:

—¿Mʉ yirise rẽtaro yiroja, no bajiro yi tʉoĩa ñagʉ̃ yigʉjada yʉ? Bʉcʉgʉ
ña yʉ. Ito yicõri yʉ manojo cʉni bʉco ñamo, yiyijʉ Zacarías.
19 Ito ĩ yija ĩre cʉdiyijʉ ángel:

—Gabriel ña yн. Ito yicõri Diore moa ĩsigũ ña yн. Mнre iti oca quenarise yн gotitoni yнre cõami Dios. 20 Ito bajibojarocati yн bнsirise mн tнorũnнbejare bнsi masibiticõri, bнsibicн ñagũ yigнja mн. Ito bajiri mн macн ĩ rujearoto riojнa bнsibicн riti ñagũ yigнja mн maji. Ito bajiroti rẽtaro yiroja, Dios ĩ ãmori rнmнjн, yiyijн ángel Zacaríasre.

21 Ito ĩ yiroca macũjн ñarã ruje tнoĩayijarã masa Zacaríasre yurã. ¿No yija Dios ya wijн yoari sejati Zacarías? yi tнoĩayijarã ĩna. 22 Ĩ budija bero no yi bнsi masia mañijн Zacaríasre. Ĩ ito bajija ticõri, "Dios ya sõajн ñasarise tiñi ĩ", yiyijarã masa. Ĩjнa bнsibicн ñacõri no bajiro yi bнsi masibisijн ĩnare. Ito bajiri bнsigнõcũti ĩ ya ãmona sõju quesoĩayijн ĩ.

23 Dios ya wijн ĩ moa tĩoja bero ĩ ya wijн tнdi wayijн Zacarías. 24 Ĩ ya wijн ĩ tнdi ejaja bero ĩ manojo Elisabet macн sãñagõ ñayijo iso ĩja. Ito yicõri wijн ñagõ, budibisijo iso co dнjamocõ ũmacañicõ. 25 Ado bajiro tнoĩayijo iso. "Ito bajiro yн macн sãñaroca yiñi Dios yнre. Gãjerã yнre ĩna ti tudibe yigн, ito bajiro queno yiñi Dios yнre", yi tнoĩayijo iso.

Jesús ĩ rujearoto riojнa ángel ĩ goti yure gaye

26 Co ãmojeno ũmacañi macн sãña tнjago Elisabet iso ñaroca, Dios ñaro gagн ángel Gabriel wame cнtigнre cõayijн Dios, Nazaret wame cнtiri cнtojн. Galilea sitajн ñayijн iti cнto. 27 Itojн sĩgõ María wame cнtigore oca gotirocнre cõayijн Dios Gabrielre. Manнjн maco ũmнgũ rãca ajeĩabeco ñayijo iso. Ito yicõri José manojo ñaroco ñayijo iso. Masa нjн ñayorн janami macн ñayijн José. Ĩ ñicнjн David wame cнtiyoyijн, jane mejejн masa нjн ñayorн. 28 María tнjн ejacõri ado bajiro isore gotiyijн ángel:

—¿Ñati mн? Mнre oca gotigн wadibн yн. Dios ĩ tija, queno нsi cнtigo ñayijн mн. Ito bajiri mн rãca ñami Dios. Gãjerã romia rẽto bнsaro queno yiñi Dios mнre, yiyijн ángel Maríare.

29 Ito ĩ yija tнocõri, bнto tнoĩa jaiyijo iso ĩja. "¿No yija ito bajiro yнre seniĩati ĩ?" yi tнoĩayijo iso. 30 Ito yija mнcana isore bнsiyijн ángel:

—Güibesa María mн. Mнre wanнami Dios. Ito bajiri mнre queno yiñi ĩ. 31 Macн sãñagõ ñasнogo yigoja mн, ito yicõri macн cнtigo yigoja mн. Ĩre macн cнticõri, Jesús wame yigo yigoja mн, mн macнre. 32 Masa rẽtoro masi rẽtocũgũ ñagũ yiguĩji ĩ. Ito yicõri, "Dios Macн", wame cнtigн yiguĩji ĩ. Dios ũmacũjн gagн Macн ñari ito bajiro wame cнtigн yiguĩji ĩ. Ĩ ñicнjн David ñayorн robo bajiro Ũjн ñagũ yiguĩji ĩ cнni. Ito bajiro ĩ ñaroca yigн yiguĩji Dios. 33 Israel sita gãna jeyaro нjн ñagũ yiguĩji mн macн. Ito yicõri ĩ rotirise sнsabeto yiroja ĩja, yiyijн ángel Maríare.

34 Ito ĩ yija tнocõri, ĩre seniĩayijo María:

—¿Ũmнgũ rãca yн ñabitibojarocati yнre macн rujeagн yiguĩjida? yiyijo iso ĩre.

35 Iso ito yija tнocõri, ado bajiro isore cнdiyijн ĩ:

—Ĩ ya нsiti mнre queo sãgũ yiguĩji Dios. Ito yicõri ĩ masirise mн rãca ñaro yiroja. Ito bajiro Dios ĩ yija ĩ ya нsiti mн macн sãñarise bajiro yiroja mнre. Ito bajiri macнacã mн rнcorocн Dios ĩ ãmorise riti yigн yiguĩji ĩ. "Dios Macн ñami ĩ", yirã yirãji masa. Gaje ado bajiro mнre gotia yн. 36 Mн gajego Elisabet bнco ñabojagoti macн cнtigo yigõji iso. "Rĩa cнtiado mamo iso", yibojacã masa. Ito ĩna yibojarocati co ãmojeno ũmacañi tнja iso macн sãñaja bero. 37 "Diore disejнa bнto josarise manoja", yiyijн ĩ Maríare.

38 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijo iso:

—Dios ĩ rotirise moa ĩsiri maso ña yн. Ito bajiri mн yiro bajiroti yire ãmoa yн, yiyijo María.

Iso ito yija tнocõri, ũmacũjн tнdi mнjacoayijн ángel mнcana.

Elisabetre María iso tigo ware gaye

39 Ito bajiro ĩ yira rнmнri bero нsirio wayijo María, Judea sitajн gũta
yucнri ñari cнtojн Elisabetre tigo waco. 40 Ito ejacõri Zacarías ya wijн
sãjayijo iso. Ito sãja ejacõri, "¿Ñati mн?" yi seniĩayijo iso Elisabetre.
41 María iso seniĩaja tнocõri, Elisabet jeraga totijн macн sãñagũ wãreyijн.
Ito yicõri Espíritu Santo isore quedi sãjayijн. 42 Ito bajicõri oca sẽoro ado
bajiro yi gotiyijo Elisabet Maríare:

—Gãjerã romia rẽtoro queno yiñi Dios mнre. Ito yicõri mн macн
rнcorocнre cнni queno yiñi Dios. 43 ¿Ñasari maso meje yн ñabojarocati yн
Ʊjн jaco ñaroco yнre tigo wadiri mн? 44 Yнre mн seniĩaja tнocõri, yн ya
jeraga totijн sãñagũ, yн macн wanнgũ wãremi ĩ. 45 "Dios ĩ bнsiado bajiroti
itire yicõgũ yiguĩji", yiroco bнto wanнa mн, yiyijo Elisabet Maríare.

46 Ito yija ado bajiro yiyijo María:

Yн ya нsina mani Ʊjнre bнto rũcнbнoa yн. Ito bajiri, "Queno ya mн", ya yн
ĩre.

47 Dios ñami yнre masorн. Ito bajiri ĩre queno wanнa yн.

48 Ĩre moa ĩsiri maso ñasago meje yн ñabojarocati yнre ãcabojabiticõri queno
yiquĩ Dios yнre. Ito bajiri ĩre bнto wanнa yн. Ado bajiro bнsirã yirãji
yн bero gãna. "Isore queno yiñi Dios", yirã yirãji ĩna.

49 Ito bajiro tнoĩarã yirãji ĩna, rẽtoro masigũ Dios yнre queno ĩ yija ticõri.
Queno yigн ñami Dios. Ñeñarise yiĩabicн ñami ĩ.

50 Ĩre rũcнbнorãre ĩnare ti maitĩñagũ yiguĩji Dios.

51 Bнto sẽogũ ñami Dios. Ito bajiri jaje tiyamani ĩocãyijн ĩ. Ito yicõri, "Rẽtoro
masirã ña gнa", yi tнoĩabojarãre, rẽtocũyijн Dios.

52 Ʊjarã ñasabojarã ĩna ñasabitiroca yiyijн Dios. Ito yicõri, "Gãjerã rẽtoro
masigũ ña yн", yi tнoĩamenare ĩna ñasarã ñaroca yiyijн Dios.

53 Ñio jogarãre quenarise ecayijн Dios. Ito yicõri gajeoni jairã ñabojarãre
cнni ñe manoti ĩnare bucõayijн Dios.

54-55 Mani ñicнsabatia Abraham ñayorн mesare ado bajiro gotiyijн Dios.
"Mнare cнni, mнa janerãbatiare cнni ti maicõri queno yi ñacнja yн",
yiyijн Dios. Itire ãcabojabeami Dios. Ito bajiri ĩ gotiado bajiroti,
mani Israel sita gãna ĩ rĩa mani ñajare, queno yi ñami Dios manire.
Ito bajiri ĩ Macн yн rнcoroca yigн yiguĩji Dios, yiyijo María Elisabe-
tre.

56 Ito yi, Elisabet ya wijн нdiarã ũmacañi ñacõayijo María ĩja. Ito iso ñaja
bero tнdi wayijo mнcana iso ya wijнa ĩja.

Juan idé guri masн ĩ rujeare gaye

57 Elisabet iso macн rнcori rнmн ejaroca macн rнcoyijo iso ĩja. 58 Dios
isore queno yija, tнoyijarã iso ñarã ito yicõri iso tн ñarã cнni. Ito bajiri
isore wanнrã ejayijarã ĩna, iso tнjн. 59 Macнacã ĩ joeaja bero нdia ãmojeno
rнmнri tнjaroca ejayijarã ĩna mнcana. Macнacãre ĩna yisotire bajiro
ĩre wiro tarona ejayijarã ĩna. Ito yicõri ĩ jacн Zacarías wamere wõ
ãmobojayijarã ĩna. 60 Ito yibojarocati ĩ jaco ãmobisijo:

—Juan wame cнtigн yiguĩji, yiyijo iso.

61 Iso ito yija tнocõri, ado bajiro seniĩayijarã ĩna isore:

—¿No yija ito bajiro ĩre wame wõ ãmoati mʉ? Mani ñarã sĩgʉ̃ ito bajiro
wame cʉtirã mama, yiyijarã ĩna isore.
62 Ito yicõri macʉacã jacʉre seniĩarona ãmona ĩre sõju quesoĩayijarã ĩna,
"¿Dise wame ãmoati mʉ?" yirona. 63 Ito bajiro ĩna yija ticõri, macʉacã
wame uca wõrocʉ ucara jãi ĩnare seniyijʉ Zacarías. Ito yija, "Juan wame
cʉtigʉ yiguĩji", yi uca wõyijʉ ĩ. Ito bajiro ĩ yija ticõri, "¿Ito bajiro wame
ãmoati ĩ?" yirã, ruje tʉoĩayijarã ĩna. 64 Ito bajiro ĩna yiroca riti bʉsi
masibitirʉ ñabojagʉti bʉsisʉoyijʉ Zacarías mʉcana. "Queno ya Dios mʉ.
Rẽtoro quenagʉ̃ ña mʉ", yi bʉsisʉoyijʉ Zacarías Diore rʉ̃cʉbʉogʉ. 65 Ito
ĩ yija tʉocõri, ĩ tʉjʉ ñarã ti ʉcayijarã ĩna. Ito Judea sitajʉ, gʉ̃ta yucʉrijʉ
ñarã cʉni iti oca rẽtagore tʉoyijarã ĩna. Ito bajiri iti oca goti batoyijarã ĩna.
66 Masa iti oca tʉocõri ruje tʉoĩayijarã ĩna. Ito yicõri gãmeri seniĩayijarã ĩna:
"¿Ñimʉ ñasagʉ yiguĩjida ĩ bʉcʉaja? Mani Ʉjʉ Dios queno yiyijʉ ĩre", yi masi
jediyijarã ĩna ĩja.

Zacarías Diore ĩ basare gaye

67 Ito bajiro ĩna yi ñaroca Espíritu Santo quedi sãjayijʉ macʉacã jacʉ,
Zacaríasre. Ĩre Espíritu Santo quedi sãjaja ticõri, ado bajiro Dios oca
gotiyijʉ Zacarías:
68 Mani Israel gãna, mani Ʉjʉ Diore rʉ̃cʉbʉorʉja manire. Ĩti ñami rẽtoro
masigʉ̃. Ito yicõri ĩ ñarã ña mani. Mani ñari tutijʉ ejacõri manire
masorʉ ñami Dios.
69 Manire masorocʉ, sĩgʉ̃ rẽtoro masigʉ̃re cõagʉ̃ yiguĩji Dios. Mani ñicʉ
David ñayorʉ Diore queno cʉdigʉ janami ñagʉ̃ yiguĩji ĩ.
70 Jane mejejʉ ĩre goti ĩsiri masana sʉoriti ado bajiro goticãñi Dios manire:
71 "Mʉa wajanare rẽtocũcʉja yʉ. Ito yicõri mʉare ti terãre cʉni camotacʉja
yʉ.
72 Mʉare ti maicõri yʉ goticato bajiroti yicʉja yʉ", yiñi Dios, yi gotiyijʉ
Zacarías masare.
73 Mani ñicʉ Abraham ñayorʉre ado bajiro goticãyijʉ Dios:
74 "Mʉare masocʉja yʉ, mʉa wajana ĩna mʉare ruyuriobe yirocʉ. Ito
bajiro yicʉja yʉ, güimenati yʉre mʉa cʉditoni.
75 Mʉa catirocõ mʉa queno yi ñatoni, ito yicõri yiro robo yʉre mʉa
cʉdi ñatoni, ito bajiro mʉare masocʉja yʉ", yiñi Dios, mani ñicʉ
Abraham ñayorʉre, yi gotiyijʉ Zacarías masare.
76-77 Ito ĩ yija bero ado bajiro yiyijʉ Zacarías macʉacãre gotigʉ: "Cristo,
Dios ĩ cõarʉre masa ĩre boca ãmi ñacãtoni Dios oca ĩnare gotigʉ yigʉja
mʉ. 'Mʉa ñeñaro yirise mʉa jidicãja bero, itire ãcabojocõri mʉare
masogʉ̃ yiguĩji Dios', yi gotigʉ yigʉja mʉ masare. Ito bajiro mʉ
gotija tʉocõri, 'Dios ũmacʉ̃jʉ gagʉre goti ĩsiri masʉ ñami', yirã yirãji
masa mʉre", yiyijʉ Zacarías, ĩ macʉacãre gotigʉ.
78 Manire ti maicõri sẽoro yibeami Dios. Ito bajiri manire masorocʉ,
Cristore cõagʉ̃ yiguĩji Dios mani ñari sitajʉ.
79 Ado ejacõri Diore masimenare ĩ oca gotigʉ yiguĩji jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩna
wabe yirocʉ. Ito yicõri ĩ rãca mani queno ʉsi cʉtitoni, Cristore
cõagʉ̃ yiguĩji Dios, yiyijʉ Zacarías masare gotigʉ.
80 Bʉcʉa mʉja wacʉti bʉto Diore tʉorʉ̃nʉ mʉja wayijʉ Zacarías macʉ,
Juan wame cʉtigʉ. Dios gayere queno tʉoĩacõri ĩre bajiro ʉsi cʉtigʉ ñayijʉ
Juan. Jai tujacõri yucʉ manojʉ ña ucuyijʉ ĩ. Israel sita gãnare Dios oca ĩ
goti ucuroto riojʉa, itojʉ riti ña ucuyijʉ Juan maji.

2

Jesucristo ĩ rujeare gaye
(Mt 1.18-25)

1 Iti rɯmɯriti masa ɯjɯ Augusto wame cɯtigɯ, “Adocõ ñama yɯ ya masa”,
yirocɯ ĩna wame wõ jeo ãmoyijɯ ĩ. Ito bajiri masa jeyarore wadi rotiyijɯ ĩ.
2 Siria sitajɯ Cirenio ĩ ɯjɯ ñaroca ito bajiro bajiyijɯ iti cajero masare cõĩare
gaye. 3 Ito bajicõri masa jeyaro ĩna rujeara cɯtojɯ wame ucarona wayijarã
ĩna. 4 Ito bajiri iti oca tɯocõri wayijɯ José cɯni. Galilea sita Nazaret wame
cɯtiri cɯtojɯ ñacõri Judea sita Belén wame cɯtiri cɯtojɯ wayijɯ José ĩ wame
wõrocɯ. Jane mejejɯ Belénjɯ rujeayijɯ David, masa ɯjɯ ñayorɯ. David
ñayorɯ janerãbatia macɯ ñari Belénjɯ wayijɯ José. 5 Itojɯ wayijɯ José ĩ
manojo ñaroco María rãca. Ĩ rãca ajebitibojagoti macɯ sãñagõ ñayijo iso.
6 Belénjɯ ĩna ejaja bero macɯ iso rɯcoroti rɯmɯ ejayijɯ isore. 7 Ito bajiri
iso macɯ ñasɯogɯ rɯcoyijo iso ĩja. Ĩre saya werorina gũmacõri ecana ĩna
baricorojɯ ĩre sãyijo iso. Canira wiri daja rẽtajare ecana wijɯ ñayijarã ĩna.

Oveja coderi masare ángel ĩ gotire gaye

8 Belén tɯ bɯsa ñayijarã oveja coderi masa. Ta wesejɯ ñami rẽta wayijarã
oveja coderã. 9 Ñajasaroti Dios ñaro gagɯ ángel goayijɯ ĩnare. Ito yicõri Dios
ĩ sĩatirise busuĩoyijɯ ĩna wato. Itire ticõri bɯto güiyijarã ĩna. 10 Ĩna güija ticõri,
ado bajiro yiyijɯ ĩ:

—Güibesa mɯa. Oca quenarise mɯare gotigɯ wadibɯ yɯ. Iti oca tɯocõri
masa jeyaro wanɯrã yirãji ĩna. 11 Adi ñamiti David ñayorɯ ya cɯtojɯ
rujeami mɯare masorocɯ. Ĩ ñami mani Ʊjɯ ñarocɯ Cristo, Dios ĩ cõarɯ. 12 Ĩre
mɯa ti bɯjaja ado bajiro bajigɯ bɯjarã yirãji mɯa. Saya werorina gũmarɯre
bɯjarã yirãji mɯa macɯacãre. Ito yicõri ecana ĩna baricorojɯ cani sãñagũ
yiguĩji ĩ, yiyijɯ ángel oveja coderi masare.

13 Ito bajiro ĩ yija beroti ĩre bajiro bajirã ángel mesa jãjarã goayijarã. Ito
yicõri ado bajiro bɯsiyijarã ĩna, Diore rũcɯbɯorã:

14 Rẽtoro masigũ ñami Dios ũmacũjɯ gagɯ. Adi sita gãna, Dios rãca queno
ɯsi cɯtirã queno wanɯ quena ñajaro ĩna, yiyijarã ángel mesa.

15 Ito yicõri tɯdi mɯjacoayijarã ĩna. Ito ĩna mɯjagoja bero oveja coderi
masa gãmeri bɯsiyijarã ĩja:

—Ita, Belénjɯ wato mani. Iti rẽtagore tiĩato mani. Ito yicõri mani Ʊjɯ
Dios ĩ gotirise tito mani, yiyijarã ĩna.

16 Ito yicõri ɯsirio wayijarã ĩna. Belénjɯ ejacõri María, Josére cɯni ti
bɯjayijarã ĩna. Ito yicõri macɯacãre ecana ĩna baricorojɯ sãñagũre ti
bɯjayijarã ĩja. 17 Ĩre ti bɯjacõri, “Ado bajiro bajigɯ macɯacãre ti bɯjarã
yirãji mɯa”, yi ángel ĩ gotigorere goti jeoyijarã ĩna, itijɯ ñarãre. 18 Itire
tɯo wanɯcõri, “¿No yireoni ñati iti?” yi tɯoĩa jediyijarã itijɯ ñarã. 19 Ito
bajibojarocati Maríajɯama iti oca tɯocõri iso ya ɯsijɯ tɯoĩa wanɯ ñayijo
iso. 20 Ito bajiro iso tɯoĩa ñaroca ĩna cɯtojɯ tɯdi wayijarã oveja coderi
masa. Warãti Diore rũcɯbɯorã ĩre wanɯ quenare oca bɯsiyijarã ĩna. Ángel
ĩ gotigore ñaro bajiroti iti rẽtaja ticõri, Diore rũcɯbɯorã wanɯ quenare oca
bɯsiyijarã ĩna.

Dios ya wijɯ Jesure ĩna ãmi ejare gaye

21 Ʊdia ãmojeno rɯmɯri Jesús ĩ tɯjaroca judio masa ĩna yisotiado robo
bajiro ĩre wiro tayijarã ĩna. Macɯacãre wiro ĩna taja bero Jesús ĩre wame

wõyijarã ĩna. “Ito bajiro wame wõma”, yiyijн ángel, María iso macн sãñaroto riojна.

22-24 Jane mejejн ado bajiro rotiyijн Moisés ñayorн: “Romio iso rнcoja bero jй̃arã masacõ rнmнri bero iso ñarise cнtirise coerona Diore oveja macн soe ĩsima. Oveja ĩ manija, buja robo bajirã jй̃arã ĩre soe ĩsima. Ito yicõri buja rĩa cнni quena ñarãji”, yi rotiyijн Moisés ñayorн. Ito bajiri ĩ rotigore cнdirona Dios ya wi Jerusalénjн Jesure ãmi wayijarã ĩ jacнsabatia. Gaje ucare ado bajiro gotia Dios oca tuti: “Macн ñasнogн Dios yagн ñagй̃ yiguĩji. Ito yicõri ĩre moa ĩsigй̃ yiguĩji ĩ”, yi gotia Dios oca. Ito bajiri, “Ãni macнacã mнre riti ĩ moa ĩsitoni mнre ĩsia gна”, yi Diore bнsirona Jerusalénjн Jesure ãmi wayijarã ĩ jacнsabatia.

25 Iti rнmнri Simeón wame cнtigн Jerusalénjн ñayijн. Queno Diore cнdigн ñayijн ĩ. Israel sita gãnare masorocнre bocati ñayijн Simeón. Ito yicõri Espíritu Santo quedi sãjacãrн ñayijн ĩ. 26 Espíritu Santo ado bajiro goticãyijн Simeónre: “Cristo, Dios ĩ cõarнre tigн yigнja mн, mн godaroto riojна”, yiyijн Espíritu Santo Simeónre. 27-28 José, María rãca ĩna wari rнmнti Simeónre cнni Dios ya wijн wa rotiyijн Espíritu Santo. Judio masa ĩna yisotiado bajiro yirona Dios ya wijн Jesure ãmi sãja wayijarã ĩna. Ĩna iti wijн sãjaroca ĩna tн eja rй̃gй̃yijн Simeón. “Dios Macн ñaguĩji”, yi tнoĩacõri Jesure ãmi gajayijн ĩ. Jesure ãmi gajacõri, “Queno ya mн”, yiyijн Simeón Diore wanнgй̃. Ado bajiro yiyijн Simeón, Diore:

29 Yн Ujн mн goticato bajiroti yнre iti rẽtaja tia yн. Cristore ti bнja yн, mн cõarнre. Ito bajiri wanн quenare rãca godagн yigнja yн.

30-31 Yнmasiti tia yн, masa ĩna ñeñaro yirise coerocнre. Jesús gнare cõayija mн masa jeyaro ñeñaro ĩna yirise coerocнre.

32 Mн cõarн ñami, Israel sita gãna mejere cнni ĩna tнo masiroca yirocн. Ito yicõri mн ñarã Israel sita gãnare rй̃cнbнorã yirãji masa jeyaro, yi wanнyijн Simeón, Diore queno cнdigн ñari.

33 Ĩna macн jaibecнacãre ĩ ito bajiro bнsija tнo нcayijarã ĩna José, María cнni. 34 Ito yija ĩnare yiari Diore bнsiyijн Simeón ĩna queno ñatoni. Ado bajiro yi gotiyijн Simeón, ĩnare. “Quenaro ñarã yirãji mнa”, yiyijн Simeón, Maríare, Josére cнni. Ito yicõri Jesús jaco Maríare ado bajiro gotiyijн ĩ:

—Ãni macнacã Dios ĩ beserн ñami. Ĩ bнcнacõri Israel sita gãna jãjarã Dios oca cнdimenare ruyuriogн yiguĩji ĩ. Ĩre cнdirãre ñeñaro ĩna yirisere ãcabojogн yiguĩji. “Dios ĩ cõarн ñaguĩji”, yi masibojarãti jãjarã ĩre bнsiturã yirãji. 35 Masa jeyaro ĩna ya нsijн ĩna tнoĩabojarisere ti masicõgй̃ yiguĩji ĩ. Ito bajibojarocati mн macнre ĩna rй̃cнbнobeja ticõri, bojori bнjago yigoja mн, mн ya нsijн, yiyijн Simeón macнacã jaco Maríare.

36-37 Ito bajiro ĩna bнsi ñaroca, sĩgõ Ana wame cнtigo Dios ya wijн ñayijo iso cнni. Iso ñayijo Diore goti ĩsiri maso. Ito yicõri Fanuel maco ñari, Aser masa butu gago ñayijo iso. Bнco ñayijo iso ĩja wajeago. Ochenta y cuatro rodori tнjayijн iso manнjн ĩ godagoja bero. Ado bajiro bajiyijн. Ĩna ãmo siaja bero jна ãmojeno rodori ñabojayijн iso manнjн maji. Ito bero godacoayijн ĩ ĩja. Ito bajiri ĩ godagoja bero Dios ya wijн riti ñasotiyijo iso. Iti wijн ñagõ ũmнa cнni, ñami cнni Diore moa ĩsisotiyijo iso. Gajereama ba yujibecoti Diore rй̃cнbнosago babeco riti ĩre bнsiyijo iso. 38 Jesús jacнsabatia rãca Simeón ĩ bнsi rй̃gõroca, Ana cнni Diore bнsiroco eja rй̃gй̃yijo iso. Ito bajiro Simeón ĩ bнsija tнocõri, “Queno ya Dios mн”, yiyijo iso. Ito bajiro Diore, “Queno ya mн”, yi tĩocõri, ado bajiro yi gotiyijo

iso Jerusalén gãnare: “Ãni ñami mani bocaticacн ñeñaro mani yirisere coerocн”, yiyijo iso masare.

Nazaretjн ĩna tнdi ware gaye

39 José, María rãca Dios rotirise ñarocõti cнdirã ejagoana, Galilea sitajн
tнdi wayijarã ĩna mнcana, ĩna cнto Nazaretjн warã. 40 Ito bajicõri ĩna cнtojн
macнacã Jesús sẽoro bнcнa mнjayijн. Queno tнoĩare rãca bнcнayijн ĩ. Dios
ĩ Jacн queno ejabнayijн ĩre.

Dios ya wijн Jesús ĩ tujare gaye

41 Co rodo rнyabeto Jerusalénjн Pascua basa ĩna menija tirã wasotiy-
ijarã ĩ jacнsabatia. 42 Jesús jнa gнbojeno rodori ĩ tнjaroca Jerusalénjн
Pascua basa tirã wayijarã ĩna. Co rodo rнyabeto basa rнmн ĩna tisotiado
bajiro iti Pascua basa tirã wayijarã ĩna mнcana. 43 Ito ejacõri, iti basare
tiyijarã ĩna. Ito bajiri iti jedija ticõri, tнdi wayijarã ĩna mнcana. Ito
bajiro ĩna tнdi waroca Jesuama tujacoayijн Dios ya wijн ĩja. Ĩ jacнsabatia,
“Tujacoaguĩji”, yi tнoĩabisijarã ĩna. 44 “Ado mani rãca warã wato ñaguĩji”, yi
tнoĩayijarã ĩna. Ito bajiro tнoĩa warã riti, co rнmн ũmнasaro wayijarã ĩna.
Ito bajiro ĩna wajasaroti ĩre ãmabojayijarã ĩna, ĩja. “Mani rãca warã wato
ñaguĩji”, yirona ãmabojayijarã ĩna. 45 Ito bajibojarocati ĩre bнjabisijarã ĩna.
Ito bajiri ĩre bнjarona Jerusalénjн ĩre ãmarã wayijarã ĩna mнcana.

46 Ʊdia rнmн bero Jesure bнjayijarã ĩna, Dios ya wijн ĩ ñaroca. Judio masa
rotirise riasori masa wato ĩre bнjayijarã ĩna. Riasori masa ĩna bнsirisere
tнocõri ĩnare seniĩayijн Jesús. Ĩnajнa cнni seniĩayijarã ĩre. 47 Queno masigũ
ñari, queno ĩ cнdi masija ticõri, tнo нcayijarã ĩna jeyaro. 48 Ito bajiroca ĩ
jacнsabatia ĩre ti bнjacõri, tнo нcayijarã, ito ĩ yija tнocõri. Ito bajiri ĩ jaco
ado bajiro yiyijo ĩre:

—¿No yija gнa waroca gнare gotibicнti, tujacati macн mн? Mн manija
ticõri, bнto tнoĩa oca jaicн yн, mн jacн cнni, yiyijo ĩ jaco ĩre.

49 Iso ito bajiro yija tнocõri, ado bajiro isore cнdiyijн Jesús:

—¿No yija yнre ãmacati mнa? “Ĩ Jacн ya wijн ñaguĩji”, ¿yi masibiticati
mнa? yi cнdiyijн Jesús, ĩ jacнsabatiare.

50 Ito bajiro ĩ yibojarocati ĩ bнsirisere queno tнo masibisijarã ĩ
jacнsabatia.

51 Ito ĩna yija bero ĩna rãca tнdicoayijн ĩ ĩja, Nazaretjн. Nazaretjн tнdi
ejacõri ĩ jacнsabatia rotiro bajiroti cнdisotiyijн ĩ. Ito yicõri iso macн
Jerusalénjн ĩ yigorere tнoĩa ñasotiyijo Jesús jaco. 52 Ĩ tнoĩarise rãcati bнcнa
mнja wayijн Jesús. Dios cнni, masa cнni ĩre ti mai rũcнbнoyijarã ĩna ĩja.

3

Yucн manojн Juan idé guri masн ĩ ña ucure gaye
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Tiberio wame cнtignн нjн ĩ sãjaja bero, quince rodori ĩ ña tujaroca
Poncio Pilato wame cнtignн Judea sita нjн ñayijн ĩ. Gãji Galilea sita gagн нjн
ñayijн Herodes wame cнtignн. Ito yicõri ĩ ocabaji Felipe wame cнtignн jнa
sita нjн ñayijн. Iti ĩ sita rнcorise wame cнtiyijн Iturea, ito yicõri Traconite.
Ito bero gãji Lisanias wame cнtignн Abilinia sita нjн ñayijн ĩ. 2 Masa ito
bajiro sita ĩna rнco ñaroca Anás ito yicõri Caifás wame cнtirã, ĩna ñayijarã
paia нjarã. Ito bajiro нjarã ĩna ñaroca, Zacarías macн Juan wame cнtignн
yucн manojн ña ucuyijн. Ito ĩ ñaroca oca goti rotiyijн Dios ĩre. 3 Ito bajiro

Dios ĩ gotija tʉocõri, riaca Jordán wame cʉtirisa tʉjʉ Dios oca goti ucugʉ wayijʉ Juan. Ado bajiro yi goti ucuyijʉ ĩ:

—Mʉa ñeñaro yirise jidicãcõri quenarise mʉa ya ʉsijʉ tʉoĩa wasoaya ĩja. Ito bajiro mʉa tʉoĩaja, mʉa ñeñaro yirise ãcabojagʉ yiguĩji Dios. Dios oca yʉ gotirise mʉa tʉorũnʉja, idé gu roti masirãji mʉa, yiyijʉ Juan masare gotigʉ.

4 Sĩgũ Diore goti ĩsiri masʉ Isaías wame cʉtigʉ ĩ ucado bajiroti yiyijʉ Juan. "Ado bajiro yigʉ yiguĩji", yirocʉ uca yuyijʉ Isaías, Juanre tʉoĩa yugʉ: Sĩgũ yucʉ manojʉ ado bajiro yi sẽria gotigʉ yiguĩji: "Mʉa ya ʉsijʉ queno tʉoĩa ñaña mʉa, mani Ʉjʉ ĩ ejaroto riojʉa, mʉa ya ʉsijʉ ĩ queno ña masitoni.

5 Mʉare ñeñaro tʉoĩare gaye ñaja itire jidicãña. Mʉa ñeñaro yirise iti rʉyaja, itire jidicãcõri, quenarisejʉare tʉoĩaña. Mʉa tʉoĩarise rocati iti wisaja quenarisejʉare tʉoĩa ñaña. Ito yicõri jeyaro mʉa ñeñaro tʉoĩarisere jidicãña.

6 Ito bajiro mʉa yija bero masare masorocʉ, Dios ĩ cõarʉre ti jedirã yirãji masa jeyaro", yigʉ yiguĩji sĩgũ yucʉ manojʉ, yi ucayijʉ Isaías, Juanre tʉoĩa yugʉ.

7 Jãjarã masa Juanre ĩna idé gu rotirã ejaja, ado bajiro yiyijʉ Juan ĩnare:

—Ãña rima iti juniro bajiro ñeñaro yirã ña mʉa. Ado bajiro tʉoĩaboja mʉa: "Dios ĩ waja seniri rʉmʉ iti ejaroca manire waja senibiquĩji Dios. Mani ñeñaro yirã ñabojarocati manire ti maicõri manire waja senibiquĩji ĩ", yi tʉoĩaboja mʉa, yiyijʉ Juan masare.

8 'Ñeñaro mʉa yirise jidicãcõri quenarise riti tʉoĩa ñaña mʉa. Ito bajiro riti yisotiba, "Quenarisejʉa tʉoĩarã ñama ĩja", masa mʉare yi ti masitoni. Ado bajiro yi tʉoĩabesa mʉa. "Abraham ñayorʉ janerãbatia ña gʉama. Ito bajiri Dios ĩ beseana ña gʉa cʉni", yi tʉoĩabesa mʉa. Ado bajiro bajia. Adi gũtana Abraham janerãbatia robo bajiro ĩ godo weo ãmoja, godo weo masiguĩji Dios, yiyijʉ Juan ĩnare.

9 Ito yicõri ado bajiro goti masiore ocana gotiyijʉ Juan:

—Comeana yucʉre quẽarocʉ ñacãmi Dios. Ito bajiri yucʉ queno rica manigũre ti bʉjacõri quẽagũ yiguĩji Dios. Ito yicõri jeana soegʉ yiguĩji ĩ. Ado bajiro yireoni ña iti. Masa ĩna ñeñaro yirise waja senirocʉ ñacãmi Dios. Ito bajiri ĩna ñeñaro yirisere jidicãbeja ticõri ĩnare ruyuriogʉ yiguĩji Dios. Ito yicõri jeame ũjʉrojʉ cõagũ yiguĩji Dios ĩnare, yiyijʉ Juan masare.

10 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, masajʉa ĩre ado bajiro seniĩayijarã:

—¿No bajiro gʉa yire ãmoati Dios? yi seniĩayijarã ĩna Juanre.

11 Ĩna ito bajiro yija cʉdiyijʉ Juan:

—No camisa jʉaro rʉcogʉ, gãji rʉcobicʉre coro ĩsija quena. Ito yicõri no bare rʉcogʉ, bojoro bʉjarãre ĩsija quena, yiyijʉ Juan ĩnare.

12 Ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa cʉni, Juanre idé gu rotirã ejayijarã. Ĩre ado bajiro seniĩayijarã ĩna:

—Gʉare riasogʉ, ¿no bajiro gʉa yire ãmoati Dios? yi seniĩayijarã ĩna Juanre.

13 —Baʉ, ʉjarã mʉare niyeru ãmi rotirocõti ãmiña. Ito yicõri, ʉjarã ĩna rotiro rẽto bʉsaro ãmibesa, yiyijʉ Juan ĩnare.

14 Surara cʉni ado bajiro ĩre seniĩayijarã:

—¿No bajiro gʉa yire ãmoguĩjida Dios? yiyijarã ĩna Juanre. Ĩna ito yija:

—Baʉ, masare ĩna rʉcorise ẽmabesa. Ĩnare rʉocõri ĩna rʉcorisere jeyaro ẽmabesa. Ĩnare sẽoro yicõri ĩna rʉcorisere ẽmabesa. Ito yicõri, mʉa moare

waja, ʉjarã mʉare ĩna waja yirocõti boca ãmiña. Mʉcana tʉdi ĩnare seni ʉyabesa, yiyijʉ Juan ĩnare.
15 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro tʉoĩa ʉsirioyijarã ĩna: “Cristo, ¿Dios ĩ cõarʉti ñati ãni?” yi tʉoĩayijarã ĩna. 16 Ito bajiro ĩna yibojarocati ado bajiro yiyijʉ Juan ĩnare:
—Cristo meje ña yʉ. Idenati masare idé gua yʉama. Yʉ bero rẽtoro ñasagʉ ejagʉ yiguĩji. Yʉ rẽtoro ñasagʉ ĩ ñajare ĩre bajiro rẽtoro ñasagʉ meje ña yʉ. Ĩre mʉa tʉorʉ̃nʉjama Espíritu Santo mʉare queo sãgʉ̃ yiguĩji ĩja. Ito bajiro mʉare Espíritu Santo queo sãcõri queno mʉare mʉa tʉoĩaroti ejabʉagʉ yiguĩji ĩ, yiyijʉ Juan ĩnare.
17 Ito yicõri gaje ado bajiro gotiyijʉ Juan ĩnare:
—Yʉ bero ejagʉ trigo ajeri besegʉ bajiro yigʉ yiguĩji masare. Sĩgʉ̃ trigo otegʉ iti wirori coda batecõri ajeri riti seo masiguĩji ĩ. Ito bajiro ĩ codaja bero iti wirorire jeamejʉ soeguĩji ĩ. Jedirime meje ñaroja itime jeame. Wirori ĩ soegori ajeriama ĩ cũrojʉ seo cũgʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito bajiro yigʉ yiguĩji mani Ʊjʉ adojʉ ejagʉ. Trigo ajeri beseado bajiroti besegʉ yiguĩji manire, yi gotiyijʉ Juan masare.
18 Ito bajiro ĩ gotiro watoti Dios oca quenarise masare gotiyijʉ Juan, Diore ĩna cʉditoni. 19 Gajerea, Herodes ʉjʉre goti tudiyijʉ Juan. Ĩ ocabaji Felipe manojo Herodías wame cʉtigore Herodes ĩ manojo cʉtija, ito bajiro ĩre goti tudiyijʉ Juan. Gaje ĩ ñeñaro yirise masicõri ĩre goti tudiyijʉ Juan. 20 Ito bajiro ĩ bʉsija tʉobojagʉti ĩre tʉorʉ̃nʉbisijʉ Herodes. Ito yicõri bʉto bʉsa ñeñaro yi ʉyagʉ Juanre tubia rotiyijʉ ĩ.

Jesure idé gure gaye
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21-22 Co rʉmʉ tubiara wijʉ ĩre ĩna tubiaroto riojʉa, jãjarã masare idé guyijʉ Juan. Ito yicõri Jesure cʉni idé guyijʉ Juan. Ĩ idé guja bero Diore bʉsiyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ bʉsi rʉ̃gõroca ũmacʉ̃jʉ macãrʉcʉ̃rojʉ janayijʉ. Ito yicõri bujare bajiro bajigʉna quedi sãja wadicõri Jesús joe quedi jeayijʉ Espíritu Santo. Ito bajiro ĩ quedi jeaja bero ado bajiro oca ruyuyijʉ ũmacʉ̃jʉ:
—Yʉ macʉ ña mʉ, yʉ maigʉ̃. Mʉre bʉto wanʉa yʉ, yi bʉsiyijʉ Dios, Jesure bʉsigʉ.

Jesucristo rujearoto riojʉajʉ gãna
(Mt 1.1-17)

23 Sĩgʉ̃ masʉcõ gãji ye jʉa dʉjamocõ rodori tʉjagʉ, masare riasosʉoyijʉ Jesús. “José macʉ ñami Jesús”, yi tʉoĩayijarã masa. Iti riojʉa ado bajiro wame cʉtirã ñasʉoyijarã masa. José jacʉ ñayijʉ Elí. 24 Elí jacʉ ñayijʉ Matat. Matat jacʉ ñayijʉ Leví. Leví jacʉ ñayijʉ Melqui. Melqui jacʉ ñayijʉ Jana. Jana jacʉ ñayijʉ José. 25 José jacʉ ñayijʉ Matatías. Matatías jacʉ ñayijʉ Amós. Amós jacʉ ñayijʉ Nahúm. Nahúm jacʉ ñayijʉ Esli. Esli jacʉ ñayijʉ Nagai. 26 Nagai jacʉ ñayijʉ Maat. Maat jacʉ ñayijʉ Matatías. Matatías jacʉ ñayijʉ Semei. Semei jacʉ ñayijʉ Josec. Josec jacʉ ñayijʉ Judá. 27 Judá jacʉ ñayijʉ Joanán. Joanán jacʉ ñayijʉ Resa. Resa jacʉ ñayijʉ Zorobabel. Zorobabel jacʉ ñayijʉ Salatiel. Salatiel jacʉ ñayijʉ Neri. 28 Neri jacʉ ñayijʉ Melqui. Melqui jacʉ ñayijʉ Adi. Adi jacʉ ñayijʉ Cosam. Cosam jacʉ ñayijʉ Elmadam. Elmadam jacʉ ñayijʉ Er. 29 Er jacʉ ñayijʉ Josué. Josué jacʉ ñayijʉ Eliezer. Eliezer jacʉ ñayijʉ Jorim. Jorim jacʉ ñayijʉ Matat. 30 Matat jacʉ ñayijʉ Leví. Leví jacʉ ñayijʉ Simeón. Simeón jacʉ ñayijʉ Judá. Judá

jacн ñayijн José. José jacн ñayijн Jonam. Jonam jacн ñayijн Eliaquim.
31 Eliaquim jacн ñayijн Melea. Melea jacн ñayijн Mena. Mena jacн ñayijн
Matata. Matata jacн ñayijн Natán. 32 Natán jacн ñayijн David. David jacн
ñayijн Isaí. Isaí jacн ñayijн Obed. Obed jacн ñayijн Booz. Booz jacн ñayijн
Salmón. Salmón jacн ñayijн Naasón. 33 Naasón jacн ñayijн Aminadab.
Aminadab jacн ñayijн Admin. Admin jacн ñayijн Arni. Arni jacн ñayijн
Esrom. Esrom jacн ñayijн Fares. Fares jacн ñayijн Judá. 34 Judá jacн ñayijн
Jacob. Jacob jacн ñayijн Isaac. Isaac jacн ñayijн Abraham. Abraham jacн
ñayijн Taré. Taré jacн ñayijн Nacor. 35 Nacor jacн ñayijн Serug. Serug jacн
ñayijн Ragau. Ragau jacн ñayijн Peleg. Peleg jacн ñayijн Heber. Heber jacн
ñayijн Sala. 36 Sala jacн ñayijн Cainán. Cainán jacн ñayijн Arfaxad. Arfaxad
jacн ñayijн Sem. Sem jacн ñayijн Noé. Noé jacн ñayijн Lamec. 37 Lamec
jacн ñayijн Matusalén. Matusalén jacн ñayijн Enoc. Enoc jacн ñayijн Jared.
Jared jacн ñayijн Mahalaleel. Mahalaleel jacн ñayijн Cainán. 38 Cainán jacн
ñayijн Enós. Enós jacн ñayijн Set. Set jacн ñayijн Adán. Adánti ñayijн ĩja Dios
rujeorн. Ito bajiri Dios macн ñayijн Adán.

4

Rũmцa нjн Jesure ĩ нsirio codere gaye
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 Jesús ĩ idé gu ecoja bero Espíritu Santo ĩ rãca bнto ñayijн. Ito yicõri
riaca Jordán wame cнtirisa tн ĩ ñaroca, yucн manojн ĩre ãmi wayijн Espíritu
Santo. 2 Yucн manojн ejacõri jũarã masacõ rнmнri ñayijн Jesús itojн. Itojн
ĩ ñari rнmнri cõti, bare babicнti ñayijн Jesús. Itocõ bero ñiocõyijн mнcana.
Ĩ ito bajiro ñiocõ ñaroca, ñeñaro ĩ yitoni нsirioro yi codeyijн rũmцa нjн
Jesure. 3 Ado bajiro rнoyijн rũmцĩre:

—Riti Dios Macн mн ñaja, adi gũtanati naju godo weogн yigнja mн, yiyijн
rũmцĩre Jesure.

4 Ito bajiro rũmцĩre yibojarocati:

—Yibea. Dios oca tuti ado bajiro gotia: “Najuna riti meje catirã yirãji
masa. Jeyaro Dios ocana sнoriti queno wanн quena ñarã yirãji masa”, yi
gotia Dios oca tuti, yiyijн Jesús rũmцre.

5 Ito bero cogн gũtagũ ũmaricн joejн ãmi wayijн rũmцĩre Jesure. Itojн ãmi
ejacõri yoari mejeti adi macãrнcũro ñajediro ñari cнtorire ĩo jeocõyijн rũmцĩ
Jesure. 6-7 Ado bajiro goti rнoyijн rũmцĩ itigн gũtagũ joejн ñacõri:

—Yнre rũcнbнogн yн riojo rijomunigãna mн ñini rũjũja adocõ mнre
ĩsicнja yн. Adi macãrнcũro jeyaro ñarise, ito yicõri adi macãrнcũro ñarã
masa ñarocõti mнre ĩsicнja yн. Ito yicõri adi macãrнcũro ñajediro нjн ñagũ
yigнja mн, yнre mн rũcнbнoja, yiyijн rũmцĩ Jesure rнogн.

8 Ito bajiro ĩ gotibojarocati:

—Wasa Satanás mн, yiyijн Jesús rũmцre. Ado bajiro gotia Dios oca
tuti: “Mani Ujн Diore riti rũcнbнocõri cнdija quena”, yi gotia Dios oca tuti,
yiyijн Jesús rũmцre.

9-11 Ĩ ito yibojaroca riti Jerusalénjн Jesure ãmi wayijн rũmцĩ mнcana. Ito
ejacõri mнcana Dios ya wi joejнa ãmi mнja wayijн rũmцĩ. Ito ĩre ãmi mнja
ejacõri ado bajiro yiyijн:

—Tнoya Jesús. Ado bajiro gotia Dios oca tuti:

Ángel mesare mʉre code rotigʉ yiguĩji Dios. Mʉ quedi waja gʉ̃tagã joejʉ
quedi jeacõri mʉ ya gʉbo jeabe yirona mʉre boca ãmirã yirãji, yi
gotia Dios oca tuti.
Riti Dios Macʉ mʉ ñaja adojʉna bubu quedi wacʉ yigʉja mʉ, yi rʉoyijʉ
rʉ̃mʉ́ Jesure.
12 Ito bajiro ĩ yibojarocati ado bajirojʉa yiyijʉ Jesús ĩre:
—Mʉ ito bajiro yirisere cʉdibicʉja yʉ. Gaje ado bajiro gotia Dios oca.
Tite mʉ: “ ‘No bajiro Dios ĩ yija ticʉja yʉ’, yirocʉ ĩre ʉsirio codebesa”, yi
gotia Dios oca tuti, yiyijʉ Jesús rʉ̃mʉ́re.
13 Ito ĩ yija bero ʉsirioro yire oca bʉjabisijʉ rʉ̃mʉ́ ĩja. Ito bajiri Jesure
jabeto cʉnígoyijʉ rʉ̃mʉ́.

Galilea sitajʉ Jesús ĩ riasosʉore gaye
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Galileajʉ tʉdi wayijʉ Jesús mʉcana, yucʉ manojʉ ña ucugorʉ. Ito
yicõri Espíritu Santo Jesús rãca ĩ ñajare bʉto ĩ tʉoĩa masirise ñayijʉ Jesure
ĩja. Galilea ĩ tʉdi ejaroca masa jeyaro ĩ rẽtagorere bʉsiyijarã ĩna. 15 Ito
bajiro wa ucu ĩ tʉdi ejaja bero judio masa ĩna minijuari wirijʉre riaso
ucuyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ goti ucuja tʉocõri, “Queno gotiami ãni”, yi
rʉ̃cʉbʉoyijarã masa jeyaro.

Nazaretjʉ Jesús ĩ ware gaye
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16-17 Ito yicõri ĩ bʉcʉara cʉto Nazaret wame cʉtiri cʉtojʉ wayijʉ Jesús.
Ito ejacõri judio masa ĩna tujacãri rʉmʉ ñaroca ĩna minijuari wirijʉ sãja
ucuyijʉ Jesús, ĩ yisotiado bajiroti. Ito ĩ sãja ejaroca Isaías ĩ ucagora jũ
ĩsiyijarã gãjerã ĩre, ĩ ti gotitoni. Iti jũ boca ãmicõri ĩ gotiroti ãmayijʉ Jesús.
Ito bajiro ãmacõri bʉjayijʉ. Ado bajiro gotiyijʉ iti:
18 Espíritu Santo yʉ rãca ñami. Bojoro bʉjarãre oca quenarise yʉ gotitoni
yʉre cũñi Espíritu Santo. Ito yicõri ĩna ya ʉsijʉ bojori bʉjarãre ĩna
wanʉ quenaroca yʉ yitoni yʉre cũñi ĩ. Tubia ecoanare yʉ bucõatoni
yʉre cũñi Espíritu Santo. Ñeñaro yirise jidicãjaro ĩna yirocʉ, yʉre
cũñi Espíritu Santo. Ito bajiri cajea timenare cʉni mʉcana ĩna tʉdi
tiroca yirocʉre yʉre cũñi Espíritu Santo. Ito yicõri gãjerã ñeñaro yi
ecoana ĩna jidicãroca yirocʉre yʉre cũñi Espíritu Santo.
19 Ito yicõri, “No ĩre tʉorʉ̃nʉgʉ̃re queno yirocʉ ñacãmi Dios”, yʉ yi gotitoni
yʉre cũñi Espíritu Santo, yi gotia iti oca, yi gotiyijʉ Jesús ĩna
minijuari wijʉ.
20 Ito bajiro goti tĩocõri papera tutire biayijʉ ĩ. Ito yicõri iti wi ejabʉari
masʉre iti tutire jʉdacõayijʉ Jesús. Ito yicõri eja rũjũyijʉ. Ito bajiro ĩ yirise
ticõri bʉto tiju wa rũjũcoayijarã ĩna. 21 Ito bajiro ĩna ti rujiroca mʉcana ado
bajiro bʉsiyijʉ Jesús:
—Jane mejejʉ Isaías ĩ yʉre uca yure, adi rʉmʉ mʉa tiro riojo rẽta yʉre,
yiyijʉ Jesús ĩnare.
22 Ito bajiro Jesús oca quenarise ĩ gotija tʉocõri, tʉo ʉcayijarã ĩna. Ito
yicõri masa jeyaro quenarise oca ĩre bʉsiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩnamasiti ado
bajiro gãmeri seniĩayijarã ĩna:
—¿José macʉ meje ñati ãni? yi gãmeri seniĩayijarã ĩna.
23 Ito bajiro ĩna yija tʉo masicõri ado bajiro yi cʉdiyijʉ Jesús:
—Masa oca gotire robo bajiro yʉre yirã yirãji mʉa: “Sĩgʉ̃ ʉco masʉ ĩ ñaja,
ĩmasiti yisio masiguĩji”, yirã yirãji mʉa yʉre. Ito yicõri gaje ado bajiro yʉre

yirã yirãji mнa: “ ‘Capernaumjн tiyamani ĩoyijн Jesús’, yire oca tнocн gнa. Ito bajiri ado mн cнtojн cнni ito bajiroti mн ĩore ti ãmoa gнa”, yнre yirã yirãji mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

24 Ito bajiro yicõri ado bajirojнa yiyijн mнcana:

—Riti mнare gotia yн. Sĩgũ Diore goti ĩsiri masн ĩ cнtoti ĩ gotija ĩ ñarã ĩre queno tнorũnнmenaji ĩna. Ito bajiri adi cнto gagн yн ñajare yнre queno tнorũnнmenaji mнa, yiyijн Jesús ĩnare. 25-26 Jane mejejн gãna Diore ĩna tнorũnнbitiado bajiroti queno tнorũnнbea mнa cнni. Tite. Sĩgũ Elías wame cнtigн Diore goti ĩsiri masн ĩ ñaroca нdia rodo gaje rodo gнdarecocõ ide quedibisijн. Ito bajiri iti cнtorijн bare mañijн. Ito bajicõri bнto ñiojogayijarã masa. Ito bajiro iti baji ñaroca Israel sitajн manнjн godagoana romia jãjarã ñayijarã. Ito bajibojarocati Diore masa ĩna tнorũnнbitire waja, ĩnare ejabнatoni wa rotibisijн Dios Elíasre. Ado bajirojнa yiyijн Dios. Sidón wame cнtiri cнto tн Sarepta gago ĩre tнorũnнgõre ejabнatoni wa rotiyijн Dios Elíasre, yiyijн Jesús. 27 Ito bero Eliseo wame cнtigн Diore goti ĩsiri masн ĩ ñaroca Israel sita gãna jãjarã cami jogarã ñayijarã. Ito bajibojarocati Diore masa ĩna tнorũnнbitire waja, ĩnare yisio rotibisijн Dios Eliseore. Ado bajirojнa yiyijн Dios. Sĩgũ Siria sita gagн Naamán wame cнtigнre, yisio rotiyijн Dios, Eliseore, yi gotiyijн Jesús iti wi minijua ñarãre.

28 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, iti wi minijua ñarã bнto junisiniyijarã ĩna. 29 Tнria gнdareco ñayijн iti cнto. Ito bajiro ĩre junisinicõri tнria joejн Jesure ãmi wayijarã ĩna. Ito ejacõri ĩre tumicã queorona yibojayijarã ĩna. 30 Ito yibojaroca riti ĩna wato ñabojagнti wa godacoayijн ĩ.

Rũmú sãñagũre rũmúre Jesús ĩ bucõare gaye
(Mr 1.21-28)

31 Ito bajiro ĩnare rudigocõri Capernaumjн wayijн Jesús. Galilea sitajн ñayijн Capernaum wame cнtiri cнto. Itojн ejacõri tujacãra rнmн ñaroca masa ĩna minijuari wijн sãjayijн Jesús. Ito sãjacõri masare riasoyijн ĩ. 32 Dios cũrн ñari, queno masare riaso masiyijн Jesús. Ito bajiri ĩ bнsija tнocõri, tнo нcayijarã masa.

33 Ito bajiro ĩ bнsi ñaroca, iti wijн sĩgũ ĩ ya нsijн rũmú sãja ecorн ñayijн. Ado bajiro Jesure sẽoro sẽria bнsiyijн ĩ:

34 —Wasa, Jesús Nazaret gagн mн. ¿No yija gнare нsirioro yati mн? Gнare ruyuriorocн eja mн, yiyijн rũmú sãja ecorн Jesure. Mнre ti masia yн. Dios Macн quenagũguti ñacõa mн, yiyijн ĩ Jesure.

35 Ito ĩ yija ado bajiro yi tudiyijн Jesús ĩre:

—Bнsibesa ĩja, yiyijн Jesús ĩre. Ito yicõri, Ãni ya нsijн sãñagũ, budiya mн, yiyijн Jesús rũmúre.

Ito bajiro ĩ yirocati, masa jãjarã tiro riojo ĩre tumicãcũ, budicoayijн rũmú ĩja. Ĩ ito bajiro budigoja bero queno cati quenagũ tujayijн masн ĩja. 36 Jesús ĩ ito bajiro rũmúre ĩ budi rotija ticõri, mano ti нcayijarã ito ñarã. Iti ticõri ĩnamasiti gãmeri bнsiyijarã ĩna ĩja:

—¿Ñe gaye ñarojada ĩ ito bajiro bнsija? Bнto ĩ tнo masirisena rũmúre budi rotiami ãni. Rũmúare ĩ budi rotija cojisiti budicoama, yi gãmeri bнsiyijarã ĩna.

37 Ito bajiro Jesús ĩ yirere tнocõri iti cнto tн ñarã ĩna ñarocõti itire gãmeri bнsiyijarã ĩna.

Pedro mañicõre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jesús judio masa ĩna minijuari wijʉ ñarʉ budi wayijʉ ĩ. Ito yicõri
Simón Pedro wame cʉtigʉ ya wijʉ wayijʉ. Ĩ ya wi sãja ejacõri Simón
mañicõ rujʉ yarise iso cõja tiyijʉ Jesús. Iso ito bajija ticõri, ito gãna isore
yisioroti ãmorã josayijarã Jesure. 39 Iso tʉjʉ eja rʉ̃gʉ̃cõri rujʉ yarise rẽta
rotiyijʉ Jesús. Ito ĩ yirocati rujʉ yarise rẽtacoayijʉ isore ĩja. Ito bajiro iti
rẽtarocati masare eca bocasʉoyijo iso.

Jãjarã ñarise cʉtirãre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Ito bajiro ĩ rẽtaja tʉocõri, ũmacañi ĩ quedi sãgʉ̃ wagʉ yiroca cõrãre
ãmi minijuayijarã ĩna Jesús tʉjʉ ĩnare ĩ yisiotoni. Ricati riti cõrã ñayijarã
ĩna. Ĩna ito bajija ticõri, ĩ ya ãmona moa jeoyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ yirocati
rẽtacoayijʉ. 41 Ito yicõri jãjarã rʉ̃mʉ́a sãja ecoanare cʉni rʉ̃mʉ́are budi
rotiyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ yirocati budirãti awasãyijarã rʉ̃mʉ́a ĩja.
—Dios Macʉguti ña mʉ, yi awasãyijarã rʉ̃mʉ́a, budi warã. "Cristo Dios
ĩ cõarʉ ñami", ĩna yija ti masicõri, "Bʉsibesa", yi tudiyijʉ Jesús rʉ̃mʉ́are.

Minijuara wijʉ Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 1.35-39)

42 Gaje rʉmʉ busuri cʉto tʉnima sõjʉajʉ wayijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ wagoja
bero ĩre ãmayijarã masa ĩja. Ito bajiro ĩre ãmarã riti ĩ ñarojʉ ĩre bʉjacõyijarã
ĩna. Ĩre bʉjacõri gaje cʉtojʉ ĩre wa rotibitibojayijarã ĩna. 43 Ito bajiro ĩna
wa rotibitibojarocati ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:
—Gaje cʉtori gãnare cʉni, "Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji
Dios", yire oca goti ucurʉja yʉre. Ito bajiro yʉ goti ucutoni yʉre cũñi Dios,
yiyijʉ Jesús ĩnare.
44 Ito ĩ yija bero Galilea sitajʉ judio masa ĩna minijuari wirijʉ Dios oca
goti ucuyijʉ Jesús ĩja.

5

Wai jãjarã ĩna sĩaroca Jesús ĩ yire gaye
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 Co rʉmʉ Genesaret wame cʉtirita tʉnima Jesús ĩ ñaroca jãjarã masa
ejayijarã. Dios oca ĩ gotija bʉto tʉo ãmocõri ĩ tʉjʉ ejayijarã ĩna. Jãjarã
ñacõri bʉto bidiro ñayijarã. Ito bajiri rʉ̃gõrajʉ mañijʉ Jesure. 2 Ito bajiro
ĩre rʉ̃gõrajʉ maniroca itajura tʉnima jʉaga cuma iti jayaja tiyijʉ Jesús. Iti
cuma ʉjarã wai jori masa ñayijarã. Ito tʉ ĩna ya yori yucʉri coerã yiyijarã
ĩna. 3 Iti cuma jayaja ticõri, itiga cumajʉ sãjayijʉ Jesús. Ito yicõri ñuro
rotiyijʉ Jesús itiga cumare. Itiga cuma Simón yaga ñayijʉ. Iti cumajʉ
rujicõri masare Dios oca riasoyijʉ Jesús. 4 Riaso tĩocõri ado bajiro gotiyijʉ
Jesús Simónre:
—Ʉcarojʉ wija wato mani. Itojʉ mʉa ya yori yucʉrina wai ñuma mʉa,
yiyijʉ Jesús Simónre.
5 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ:
—Gʉare riasogʉ, ñamiasaro wai jobojabʉ gʉa, sĩabijʉ. Ito bajibojarocati
mʉ rotiro bajiroti, yorigʉ ñucʉja yʉ, yiyijʉ Simón Jesure.
6 Ito yicõri ĩna yorigʉ ñuroca, jãjarã wai sãjayijarã ĩja. Ito bajiri ĩna ya
yorigʉ cudusʉoyijʉ ĩja. 7 Ito bajiro ĩna wai ñaja ticõri, gaje cuma ĩna baba
mesa ñari cumare ãmo bʉye ñucayijarã, ĩna ejabʉatoni. Ito bajiro ĩna jija

ticõri, ejayijarã ĩna. Ito ejacõri jãjarã wai bʉjayijarã ĩna. Iti cuma jʉa cumari cʉrisere dajocõyijarã. Jabeto rʉyabojayijʉ iti rujaroto. 8 Ito bajiro wai jãjarã bʉjacõri Jesús riojo rijomunigãna ñini rũjũyijʉ Simón Pedro. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ:

—Yʉ Ʉjʉ bʉto ñeñaro yi jaigʉ ña yʉ. Queno yigʉ ña mʉáma. Ito bajiri yʉ tʉ mʉ ñaja quenbetoja, yiyijʉ Simón Jesure.

9 Simón ito yicõri ĩ rãca gãna cʉni wai jãjarã ĩna ñaja ticõri, ti ʉcayijarã ĩna. 10 Gaje cuma ñarã cʉni ti ʉcacoayijarã ĩna. Ĩna ñayijarã Zebedeo rĩa. Santiago, Juan wame cʉtirã ñayijarã ĩna. Ĩna ti ʉcaja ticõri, Simónre ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Güibesa. Wai joreti ña mʉa ya moare. Ito bajibojarocati jane gaje mʉare moare cũa yʉ. Masa Diore ĩna masitoni oca riaso ucuri masa mʉare cũa yʉ adocãta, yiyijʉ Jesús, Simón mesare.

11 Ito ĩ yija bero tʉnimajʉ jãja wayijarã mʉcana. Ito yicõri jeyaro ĩna moabojarisere jidicãcõri Jesús rãca wayijarã ĩna ĩja.

Rujʉ cami jogagʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Co rʉmʉ Jesús gaje cʉto ĩ ña ucuroca sĩgũ ĩ ya rujʉ cami jogagʉ ñayijʉ. Jesure ti bʉjacõri ĩ riojo ñini rũjũcõri ĩre josayijʉ:

—Yʉ Ʉjʉ, yʉre mʉ yisio ãmoja, yisiogʉja mʉ, yiyijʉ cami jogagʉ Jesure.

13 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ ya ãmona moa jeoyijʉ Jesús ĩre. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩre:

—Ãmoa yʉ. Mʉre yisioa yʉ, yiyijʉ Jesús.

Ito ĩ yirocati ĩ ya cami yaticoayijʉ ĩja. 14 Ito bajiro ĩre yisiocõri, gãjerãre goti bato rotibisijʉ Jesús. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩre:

—Riojoti pai tʉjʉ wasa mʉ. Ĩ tʉjʉ ejacõri mʉ ya rujʉ cami yatirise gaye ĩoma. Ito yicõri Moisés ñayorʉ ĩ rotiado bajiroti Diore waibʉcʉ soe ĩsi rotiba. Ito mʉ yija ticõri, "Ĩ ya cami yati jedicoajʉ ĩja", yi masirã yirãji masa mʉre, yiyijʉ Jesús ĩre.

15 Ito bajiro, "Goti batobeja", ĩ yibojarocati cojisiti oca tĩjacoayijʉ cami jogagʉre Jesús ĩ yisiore gaye. Ito bajija tʉocõri, jãjarã Jesús tʉjʉ minijuayijarã, ĩ bʉsija tʉo ãmorã. Ito yicõri ĩna cõrisere yisio roti ãmorã ejayijarã ĩna. 16 Masa jãjarã ĩna ñajare coji meje masa manojʉ ĩ Jacʉ Diore bʉsirocʉ wayijʉ Jesús.

Rudurʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Co rʉmʉ Jesús ĩ riasoroca fariseo gaye tʉoĩarã ito yicõri judio masa rotirise riasori masa cʉni tʉo rujiyijarã ĩna. Ado bajiro wame cʉtiri cʉtori wadiana ñayijarã ĩna. Galilea sita gãna, Judea sita gãna ito yicõri Jerusalén wame cʉtiri cʉto gãna wadiana ñayijarã ĩna. Masa tiro riojo cõrãre Jesús ĩ yisiotoni ĩ masirise jidicãyijʉ Dios. 18 Ito bajiro ĩ yi ñaroca jʉariarã ũmʉa rudurʉre ãmi ejayijarã ĩna, ĩ ya camana. Ito ejacõri Jesús tʉjʉ sãja wacõri ĩre cũ ãmobojayijarã ĩna. 19 Ito bajibojarocati masa jãjarã ĩna ñajare no bajiro sãja masia mañijʉ ĩnare. Ito bajija ticõri, wi tutu joejʉ rudurʉre ãmi mʉja wayijarã ĩna. Ãmi mʉja ejacõri Jesús rũgõro weca soje cudayijarã ĩna. Ito yicõri rudurʉre ĩ ya camana jidi rujioyijarã ĩna Jesús tʉ. 20 Ito bajiro ĩna yija ticõri, ado bajiro tʉoĩayijʉ Jesús: "Yʉre tʉorũnʉsacõama ĩna", yi tʉoĩayijʉ Jesús. Ito bajiro tʉoĩacõri:

—Mʉ ñeñaro yirisere ãcabojocõa yʉ, yiyijʉ Jesús rudurʉre.

21 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, fariseo gaye tʉoĩarã ito yicõri judio masa
rotirise riasori masa cʉni ado bajiro tʉoĩayijarã ĩna: “Ãni ito bajiro ĩ bʉsija,
Diore ñeñaro yigʉ yami ĩ. Dios meje ñami ĩ. Dios sĩgʉ̃ti ñami masa ĩna
ñeñaro yirisere ãcaboja masigʉ̃”, yi tʉoĩayijarã ĩna.
22 Ito bajiro ĩna tʉoĩarisere ĩmasiti tʉoĩa masicõyijʉ Jesús. Ito bajiri ado
bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
—¿No yija ito bajiro tʉoĩati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare. 23 Mʉa tija, ¿No bajiro
rudurʉre yʉ yija quenati? Ito yicõri, ¿disejʉa ñati josasabiti mʉa tija? “Mʉ
ñeñaro yirisere coecoajʉ”, ¿yʉ yija quena ñarojada? “Wʉmʉña, wasa”, ¿yʉ
yija quena ñarojada, mʉa tʉoĩaja? ¿Disejʉa ñati josasabiti, mʉa tija? 24 Masa
Rĩjorʉ, Dios ĩ cõarʉ ña yʉ. Ito bajiri, “Masa ĩna ñeñaro yirise coe masiami
Jesús”, mʉa yi masitoni mʉa tiro riojo ãnire yisiogʉ ya yʉ, yiyijʉ ĩ ĩnare.
Ito yicõri rudurʉjʉare ado bajiro yiyijʉ:
—Wʉmʉña, ya yʉ mʉre. Mʉ ya cama ãmiña, ito yicõri mʉ ya wijʉ tʉdi
wasa, yiyijʉ Jesús rudurʉre.
25 Ito bajiro ĩ yirocati masa jãjarã ĩna tiro riojo wʉmʉyijʉ rudurʉ. Ito
yi, ĩ ya cama ãmi, budi wayijʉ ĩ. Ito yicõri Diore rʉ̃cʉbʉo bʉsi wayijʉ ĩ, ĩ
ya wijʉ tʉdi wacʉ. 26 Ito ĩ yija ticõri, ti ʉcayijarã masa. Ito bajiri Diore
rʉ̃cʉbʉo bʉsiyijarã ĩna. Güire rãca ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Adi rʉmʉ tiyamani tia mani, yiyijarã ĩna.

Levíre Jesús ĩ jire gaye
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Ito bajiro masare ĩ yi ĩo ñaja bero budiyijʉ Jesús mʉcana. Ito bajiro
budi wacõri ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masʉre tiyijʉ Jesús. Ĩ ñayijʉ Leví
wame cʉtigʉ. Waja ĩ seni ñarijʉ rujiyijʉ ĩ. Ĩre ti bʉjacõri:
—Yʉ rãca waya, yiyijʉ Jesús ĩre.
28 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ moabojarisere jidicãyijʉ Leví, Jesús rãca wa ãmogʉ̃.
29 Ito bero ĩ rãca wa, Leví ya wi ejayijarã ĩna. Itojʉ ejacõri Jesure basa jeo
bʉarocʉ basa meniyijʉ Leví. Ito bajiro ĩna basa meni ñaroca jãjarã ʉjarãre
yiari waja seni ĩsiri masa ñayijarã ĩna. Ito yicõri gãjerã cʉni, jãjarã ĩna rãca
ba rujiyijarã ĩna. 30 Ito bajiro ĩna ba rujija ticõri, judio masa rotirise riasori
masa ito yicõri fariseo gaye tʉoĩarã cʉni, Jesús rãca riasotirãre ado bajiro
busituyijarã:
—¿No yija ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masa rãca, ito yicõri ñeñaro yi jairã
rãca baba cʉti bati mʉa? yi bʉsituyijarã ĩna Jesús rãca riasotirãre.
31 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—Ado bajirojʉa bajia. Queno cati quenarã, cõmena ʉco yiri masʉre
jimenaji. Ito yicõri bʉto cõrãjʉa ʉco yiri masʉre jirãji. 32 Queno yirãre
yiari meje wadibʉ yʉ. Ñeñaro yi jairãjʉare yiari wadibʉ yʉ. Ito yicõri
quenarise ĩna tʉoĩa wasoatoni wadibʉ yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Bamenati Diore rʉ̃cʉbʉore gaye
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Ito ĩ yija ado bajiro seniĩayijarã ĩna Jesure:
—Juan rãca riasotirã coji meje bamena riti Diore rʉ̃cʉbʉorã ĩre senisotiama ĩna. Ito bajiroti bajiama fariseo gaye tʉoĩarã rãca riasotirã cʉni. Mʉ
rãca riasotirãma ĩnare bajiro yibeama ĩna. Bʉcʉrã rotire queno cʉdibeama
ĩna. Ito yicõri, “Diore bʉsiana”, yirona bare jidicãbeama ĩna, yi tudiyijarã
ĩna Jesure.
34 Ĩna ito yija tʉocõri, ĩnare ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:

—Sĩgũ, ĩ ãmo siari rɯmɯ ĩ baba mesa ĩ rãca ĩna wanɯ baroca, “Babesa”, yi masimenaji gãjerã. 35 Ito bajibojarocati co rɯmɯ gãjerã ĩre ñiagoja ticõri, bojori bɯjarã yirãji ĩ baba mesa. Ito bajiri ĩre tɯoĩarã bamenaji ĩna, yiyijɯ Jesús masare.

36 Ito yicõri gaje ado bajiro goti masiore ocana ĩnare gotiyijɯ Jesús:

—Sĩgõ saya bɯcɯro sere wõroco mamarore tabecõji. Ito bajiro mamaro tagoja mamaro cɯni ñeñacoaroja. Ito yicõri bɯcɯrore mamaro iso sere wõbojaja bɯcɯro bajiro corocõ ejabetoja. 37 Ʊyé ide mani menija mama bajujɯ jiosãrã yirãji mani. Bɯcɯ baju mani jiosãjama, ñigãcoaro yiroja. Ito yicõri iti baju cɯni goda, ɯyé ide cɯni goda bajiro yiroja. 38 Ito bajiri ɯyé ide menicõri mama bajuri jiosãrã yirãji mani. Ito yicõri iti baju cɯni, ɯyé ide cɯni godabetoja. 39 Mani ɯyé ide bɯcɯ idiĩacõri mame idi ãmomenaji mani. “Bɯcɯjɯa queno sɯti quena”, yicõri mamere idi ãmomenaji mani. Ito bajiroti bajia mame oca yɯ riasoja cɯni. Bɯcɯrã oca tɯorũnɯrã ñacõri mame oca yɯ riasoja tɯo ãmobea mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.

6

Jesús rãca riasotirã trigo ajeri beja ãmicõri ĩna bare gaye
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Co rɯmɯ tujacãra rɯmɯ ñaroca, ĩ rãca riasotirã rãca trigo wesejɯ eja wayijɯ Jesús. Itojɯ ejacõri itire beja ãmiyijarã ĩ rãca riasotirã. Ito yicõri wirorire sĩguẽ bategocõri bayijarã ĩna. 2 Ito bajiro ĩna baja tiyijarã fariseo gaye tɯoĩarã coriarã. Ito bajiro ĩna baja ticõri, ĩnare seniĩayijarã fariseo gaye tɯoĩarã:

—¿No yija tujacãra rɯmɯ ñabojarocati moati mɯa? Tujacãra rɯmɯ moare ma, yiyijarã ĩna.

3 Ĩna ito yija tɯocõri, ado bajiro cɯdiyijɯ Jesús:

—Co rɯmɯ David ñayorɯ ĩ baba mesa rãca ñiojogacõri ĩna yigore, ¿Dios oca tutijɯ tibiticati mɯa? 4 Ado bajiro yiyijɯ David ñayorɯ. Dios ya wijɯ sãjacõri, Diore paia naju ĩna cũ ĩsirere ãmicõri bayijɯ David. Ito yicõri ĩ baba mesare cɯni ecayijɯ ĩ. Paia riti ĩna baroti ñabojayijɯ iti naju. Ito bajibojarocati bɯto ñiojogacõri bayijɯ David ĩ baba mesa rãca. Itire ĩna baja tibojagɯti, “Ñeñaro yama ĩna”, yibisijɯ Dios ĩnare, yiyijɯ Jesús ĩnare.

5 Gaje ado bajiro gotiyijɯ Jesús ĩnare:

—Masa Rĩjorɯ, Dios ĩ cũrɯ ña yɯ. Ito bajiri tujacãra rɯmɯ gaye yɯ rotiroti cɯni cũquĩ Dios yɯre, yiyijɯ Jesús fariseo gaye tɯoĩarãre.

Ãmo digarɯre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Gaje tujacãra rɯmɯ ñaroca judio masa ĩna minijuari wijɯ sãjayijɯ Jesús. Ito yicõri ĩnare riasoyijɯ ĩ. Ito bajiro ĩ riaso ñaroca sĩgũ ĩ ya ãmo riojocadɯja digarɯ ñayijɯ. 7 Ito yicõri fariseo gaye tɯoĩarã, judio masa rotirise riasori masa cɯni ti rujiyijarã ĩna. Jesure ticõri ado bajiro tɯoĩa rujiyijarã ĩna: “Jane tujacãra rɯmɯ ñabojarocati, ¿ãni ãmo digarɯre yisiogɯ yiguĩjida Jesús?” yi ti rujiyijarã ĩna. “Ito bajiro ĩ yija, ‘Seti ña ĩre. Ñeñaro yami’, yirã yirãji mani”, yi tɯoĩa rujiyijarã ĩna. 8 Ito bajiro ĩnamasi ĩna tɯoĩabojarocati tɯoĩa masicõyijɯ Jesús, ĩ masirisena. Ito yicõri ãmo digarɯre ado bajiro yiyijɯ Jesús:

—Wɯmɯña, waya ado yɯ tɯjɯ, yiyijɯ Jesús ãmo digarɯre.

Ĩ ito yija ãmo digarɯ Jesús tɯjɯ wacõri eja rũgũyijɯ. 9 Ito bajiro ĩ eja
rũgũroca ado bajiro yiyijɯ Jesús, ito ñarãre:
—Mɯare seniĩagũ ya yɯ. ¿No bajiro manire cũyijari Dios tujacãra rɯmɯ
mani yiroti? ¿Quenarise, ñeñarise ito yicõri cõrãre mani yisioroti, gaje mani
yisiobeja, disejɯa quenati? yiyijɯ Jesús ĩnare.
10 Ito bajiro bɯsi tĩogũ iti wi ñarãre ti jeocõyijɯ Jesús. Ito yicõri ãmo
digarɯre ado bajiro yiyijɯ ĩ:
—Mɯ ya ãmo ñu joya, yiyijɯ Jesús ĩre.
Ito bajiro Jesús ĩ yirocati, ĩ ya ãmo ñu joyijɯ ĩ. Ito bajiro ĩ yirocati ĩ ya ãmo
quenacoayijɯ ĩja. 11 Ito bajiro ĩ yija ticõri, fariseo gaye tɯoĩarã ito yicõri
judio masa rotirise riasori masa cɯni bɯto ti junisiniyijarã ĩna Jesure.
Ito yicõri ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã: "¿No bajiro yirɯjati mani Jesure?"
yiyijarã ĩna.

Jɯa gɯbojeno apóstol mesare Jesús ĩ besere gaye
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Iti rɯmɯriti tɯria joejɯ maja wayijɯ Jesús, Diore bɯsirocɯ. Itojɯ
ñacõri ñamiasaro Diore bɯsisotiyijɯ Jesús. 13 Ito yicõri ũmacañi joejea mɯja
wadiroca ĩ rãca riasotirãre jiyijɯ Jesús. Ito yicõri ĩna ejaroca jɯa gɯbojeno
ñarã ũmɯare beseyijɯ ĩ. Ito yicõri ĩ oca ĩna goti ucutoni ĩnare cũyijɯ Jesús.
14 Ado bajiro wame cɯtirã ñayijarã ĩna: Sĩgũ ñayijɯ jɯa wame, wame cɯtigɯ,
Simón Pedro. Ĩ ocabaji ñayijɯ Andrés wame cɯtigɯ. Ito yicõri gãjerã
ñayijarã Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, 15 Mateo, Tomás, Alfeo macɯ
Santiago gãji ñayijɯ Simón celote gaye tɯoĩagorɯ. 16 Ito yicõri Santiago
macɯ ñayijɯ Judas wame cɯtigɯ. Gãji Judas Iscariote wame cɯtigɯ ñayijɯ.
Ĩ ñayijɯ Jesure gãjerã ĩna ñiatoni gotirocɯ. Ito bajiro wame cɯtirã ñayijarã
ĩna, Jesús ĩ oca ĩna goti ucutoni ĩ cũana.

Jãjarã masare Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 4.23-25)

17 Ito bajiro ĩnare bese tĩocõri ĩna rãca roja wayijɯ Jesús. Roja wa, tɯria
jɯdojɯ tujayijarã ĩna. Itojɯ jãjarã ñayijarã Judea sita gãna, Jerusalén gãna,
ito yicõri itajura tɯ ñari cɯtori Tiro, Sidón wame cɯtiri cɯtori gãna cɯni
ñayijarã. Iti cɯtori gãna ejayijarã Jesure tɯo ãmorã. Ito yicõri jãjarã cõrã
yisio roti ãmorã ejayijarã ĩna. 18 Rũmɯ́a sãja ecoanare cɯni rũmɯ́are budi
rotiyijɯ Jesús, ito bajiro ĩna ejaja ticõri. 19 Cõrãre cɯni ĩ masirisena rẽtoyijɯ
Jesús. Ito bajiro masare ĩ rẽtoja ticõri, masa jeyaro ĩre moaĩa ãmoyijarã, ĩna
cõrise rẽtatoni.

Mani wanɯ quenaroca yiroti gaye
(Mt 5.1-12)

20 Ito ĩna yi ñaroca, ĩ rãca riasotirãre bɯsi ãmogũ ĩnare tiyijɯ Jesús:
—Adocãta bojoro bɯjarã ña mɯa maji. Bojoro bɯjarã ñabojarãti, ija Dios
ĩ rotirojɯ ejacõri, ĩ rɯcorise bɯjarã yirãji mɯa. Ito yicõri wanɯ quenarã
yirãji mɯa.
21 'Adocãta ñiojogarã ña mɯa maji. Ñiojogarã ñabojarãti ija queno yaji
quenaro wanɯ ñarã yirãji mɯa.
'Adocãta bojori bɯja, oti ñarã ya mɯa. Ito bajibojarocati ija queno
wanɯcõri aja quenarã ñarã yirãji mɯa.
22 'Yɯ Masa Rĩjorɯre, mɯa queno cɯdija ticõri, gãjerã mɯare ti tudirã
yirãji ĩna. Ito yicõri mɯare cõa ãmorã yirãji ĩna. "Ñeñaro yirã ñama", yirã
yirãji mɯare bɯsiturã. Ito bajiro mɯare ĩna bɯsitubojarocati, ija wanɯ

quenarã yirãji mʉa. 23 Jane mejejʉ cʉni ĩna ñicʉsabatiajʉ cʉni ito bajiroti
Diore goti ĩsiri masare ñeñaro yiyijarã ĩna. Ito bajiro mʉare ĩna ñeñaro
yibojarocati queno wanʉ quenaña mʉa. Ija ũmacʉ̃jʉ ejacõri Dios tʉjʉ
quenarise bʉjarã yirãji mʉa. Ĩre tʉorʉ̃nʉ jidicãbitiana mʉa ñajare, ito bajiro
yigʉ yiguĩji Dios mʉare.
24 'Mʉa gajeoni jairã, ado mʉa ñajama queno wanʉ quena ñaboja mʉa.
Diore tʉorʉ̃nʉmena ñari ija bojoro bʉjarã yirãji mʉa.
25 'Mʉa queno yaji quenarã, ñaja wanʉ quenare rãca ñaboja mʉa. Diore
tʉorʉ̃nʉmena ñari ija ñiojogarã yirãji mʉa.
'Mʉa ajare jairã, adocãta mʉa ajaja queno wanʉ quenaboja mʉa. Diore
tʉorʉ̃nʉmena ñari ija bʉto tʉoĩa bojori bʉjacõri, otirã yirãji mʉa.
26 'Adocãta "Queno yirã ña mʉa", yi masa mʉare ĩna rʉ̃cʉbʉoja tʉocõri,
queno wanʉ quenaboja mʉa. Ito bajiroti jane mejejʉ cʉni rʉore oca
riasori masare queno rʉ̃cʉbʉo bʉsibojayijarã ĩna. Diore tʉorʉ̃nʉmena
ñari ija bʉto tʉoĩa bojori bʉjarã yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Mani wajanare cʉni ti maija quena, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Ito yicõri mʉcana ĩnare bʉsi remoyijʉ Jesús:
—Mʉa yʉre tʉorʉ̃nʉrãreama, ado bajiro gotia yʉ: Mʉa wajanare queno
ti maiña. Ito yicõri mʉare ti tudirãre queno yiya. 28 Mʉare bʉsiturãre
cʉni, quenaro bʉsiya mʉa. Ito yicõri mʉare ñeñaro yirãre yiari Diore seni
ĩsisotiya. 29 Sĩgʉ̃ riojocadʉja wayugajʉ ĩ jaja, mʉcana gaje dʉja ĩ ja ãmoja
rẽobeja. Ito yicõri gãji camisa jʉaro mʉa sãñaroca, joegadore ĩ ruaja, ito
roca gadore ĩ rua ãmoja, cʉni rẽobeja. Ĩ seniro rẽto bʉsaro ĩsija quena. 30 Ito
yicõri no mʉa rʉcorise ĩna senija, ĩna seniro bajiroti ĩsima. Ito yicõri sĩgʉ̃
mʉa rʉcorise ĩ ẽmaja, "Itire jʉdacõaña", yi josabeja. 31 Gãjerã mʉare queno
yire mʉa ãmoja, ito bajiroti ĩnare queno yiba mʉa cʉni.
32 'Manire mairãre riti mani maija, mani rãca queno wanʉbiquĩji Dios.
Ñeñaro yirã cʉni ito bajiroti ĩnare mairãre mairãji. Manire maimena
ñabojarocati maniama ĩnare maija quena. 33 Manire queno yirãre riti
mani queno yija, mani rãca queno wanʉbiquĩji Dios. Ñeñaro yirã cʉni
ito bajiroti ĩnare queno yirãre queno yirã yirãji. Manire queno yimena
ñabojarocati maniama ĩnare queno yija quena. 34 Gãjire wasoagʉ, "Ija
mʉcana jai bʉsaro bʉjagʉ yigʉja yʉ", mani yi tʉoĩaja, mani rãca queno
wanʉbiquĩji Dios. Ñeñaro yirã cʉni ito bajiro tʉoĩacõri wasoarã yirãji.
Manire wasoamena ñabojarocati maniama ĩnare wasoaja quena. 35 Ito
bajibojarocati mʉama, mʉa wajanare mairʉja. Ito yicõri ĩnare queno
yiya. Ito yicõri gãjire wasoagʉ, "Ija jai bʉsaro bʉjagʉ yigʉja yʉ", yi
tʉoĩabicʉti wasoaja quena. Ito bajiro mʉa queno yija, Dios tʉjʉ mʉa
ejaroca mʉare queno waja yigʉ yiguĩji. Ito bajiro mʉa queno yirã ñaja,
Dios rĩa ña mʉa. Dios cʉni masa jeyarore queno yigʉ ñami. "Queno ya
mʉ", yimenare cʉni, ñeñaro yi jairãre cʉni queno yigʉ ñami Dios. 36 Mani
Jacʉ masare ĩ ti mairo bajiroti mʉa cʉni masare ti maija quena, yiyijʉ
Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Gãjerãre seti yibesa, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 7.1-5)

37 Gaje ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:

—Gãjerãre, “Ĩna ñama ñeñarise yi jairã”, mʉa yibeja mʉare cʉni, “Ĩna ñama ñeñarise yi jairã”, yibiquĩji Dios mʉare. Ito yicõri gãjerãre, “Ĩnare seti ña. Ito bajiri ĩnare ruyuriogʉ yiguĩji Dios”, mʉa yibeja mʉare cʉni, “Ĩnare seti ña. Ĩnare ruyuriocʉja yʉ”, yibiquĩji Dios mʉare. Gãjerã ñeñaro yirise mʉa ãcabojoja, mʉa ñeñaro yirisere cʉni ãcabojogʉ yiguĩji Dios. 38 Gãjerãre mʉa ĩsija, mʉare cʉni queno ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios. Gãjerãre mʉa ĩsiro bajiroti, mʉare cʉni ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios. Ito yicõri gãjerãre mʉa ĩsiro bajiroti rẽto bʉsaro mʉa boca ãmi masirocõ ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.

39 Ito yicõri ado bajiro goti masiore ocana gotiyijʉ Jesús:

—¿Sĩgʉ̃ cajea macʉre ito yicõri gãji cajea macʉ mʉcana, cajea macʉre tʉ̃a wa masiguĩjida? Meje, ito bajirojʉa meje bajia. Cajea tibicʉ ñari ĩre tʉ̃a wabojagʉ rãcati gojejʉ quedi sãjacõarãji ĩna. Dios oca riojo ñasarisere mani tʉo sʉyabeja cajea mana robo bajiro bajirãji mani, yiyijʉ Jesús ĩnare.

40 ’Ĩnare riasori masʉ rẽto bʉsaro masirã meje ñama ĩ riasorã. Ito bajibojarocati ĩna queno riasoti jeocõja, ĩnare riasori masʉ bajiroti masirãji ĩna cʉni, yiyijʉ Jesús.

41 Iti oca goti tĩocõri mʉcana ado bajiro gaje oca gotiyijʉ Jesús:

—Mʉa babare cajeajʉ sũjuriacã iti ñaja, ti bʉja masia mʉa. Ito bajibojarocati mʉa ya cajeajʉ sita jaje iti sãña biaja ti bʉja masibea mʉa. 42 Ado bajiro mʉa babare yiboja mʉa: “Yʉ baba mʉ ya cajeajʉ sita aje ña. Yʉ iti ajere ãmicãcʉja yʉ”, yibojarãti mʉa ya cajeajʉ sita jaje iti sãñajama, ãmicã masibea mʉa. “Queno yirã ña gʉama”, yirã ñabojarãti, ñeñaro yirã ña mʉa cʉni. Mʉa ya cajeajʉ sãñarisere ãmicãña. Itire ãmicãcõri queno ti masirã yirãji mʉa. Ito yicõri mʉa babare cajeajʉ sita ajere ãmicã masirã yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús.

’Iti yireoni ña, mani baba ĩ ñeñaro yija ti masibojarãti, manimasiti ñeñaro yirisereama ti masibea mani, yiyijʉ Jesús.

Ricana sʉori yucʉgʉre ti masia mani, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 Ito yicõri mʉcana ĩnare goti masiore ocana gotiyijʉ Jesús:

—Yucʉgʉ queno wanʉricʉ, ñeñarise rica cʉtibetoja. Ito yicõri yucʉgʉ ñeñaricʉ, quenarise rica cʉtibetoja. 44 Iti yucʉ ricare ticõri, “Itigʉ rica ña adi”, yi ti masia mani. Jotagʉjʉ higos rica mani ãmaja bʉjamenaji mani. Ito yicõri yusigʉre ʉyé mani ãmabojaja, bʉjamenaji mani. 45 Ito bajiro queno ʉsi cʉtigʉ, gãjerãre cʉni queno yiguĩji ĩ. Ito yicõri ñeñaro ʉsi cʉtigʉ, gãjerãre cʉni ñeñaro yigʉ yiguĩji ĩ. Mani ya ʉsijʉ mani tʉoĩaro bajiroti bʉsibua mani, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Yʉre queno tʉorʉ̃nʉrã sita bʉtirojʉ wi menirã bajiro bajirã ñama, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 7.24-27)

46 Gaje ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre: —“Gʉa Ʉjʉ ña mʉ”, yibojarãti, yʉ rotirisere cʉdibea mʉa. 47-48 No yʉ tʉjʉ ejarã yʉ rotirisere ĩna cʉdija, sĩgʉ̃ queno bʉtirojʉ wi menigʉ̃ bajiro bajirã ñama ĩna. Tite. Sĩgʉ̃ bʉtirojʉ jubejʉ ĩ botari juja, jue iti bʉto sẽoro ejaja jujabetoja iti wi. Ito bajiro bajirã ñama yʉre queno cʉdirã. Gãjerã ĩnare ñeñaro yi josabojarocati yʉre tʉorʉ̃nʉ jidicãmenaji ĩna. 49 Ito bajibojarocati, no yʉ rotirise queno cʉdimena, ĩnare bajiro bajibeama ĩna. Sĩgʉ̃ sita jidirojʉ wi menigʉ̃ bajiro bajirã ñama ĩnama. Tite. Sĩgʉ̃ sita jidirojʉ ĩ botari juja, jue iti bʉto sẽoro ejaja iti wi jujacoaro yiroja. Ito bajiri tʉdi ruyubetoja ĩ ya wi

ĩja. Ito bajiro bajirã ñama yʉre queno cʉdimena. Gãjerã ĩnare ñeñaro yija ticõri, yʉre jidicãrã yirãji, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

7

Surara ʉjʉ ya moari masʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.5-13)

1 Masare ĩ riaso ãmorise riaso tĩocõri Capernaumjʉ wayijʉ Jesús. 2 Iti cʉto ñayijʉ surara ʉjʉ. Ĩre moa ĩsiri masʉ bʉto cõyijʉ. Ito bajiri ʉsi jedi warʉti ñayijʉ ĩ. Ito ĩ bajija ticõri, bʉto ĩre ti maiyijʉ surara ʉjʉ. 3 Ito bajiri Jesús cõrãre ĩ yisiore gaye tʉocõri, judio masa bʉcʉrãre, Jesure ji rotiyijʉ ĩ. Ĩ ya moari masʉre Jesús ĩ yisiore ãmoyijʉ ĩ. 4 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesure jirã wayijarã ĩna. Jesús tʉjʉ ejacõri ado bajiro ĩre seniĩa josayijarã:

—"Ĩre jitẽña", gʉare yi ñucagʉ̃, queno yigʉ ñami ĩ. Ito bajiri ĩre ejabʉarʉja mʉ. 5 Romano masʉ ñabojagʉti mani ñarãre queno rʉ̃cʉbʉoami ĩ. Ito yicõri minijuara wi gʉa meni masitoni gʉare niyeru ĩsiquĩ ĩ. Ito bajiri ĩre ejabʉarʉja mʉ, yi josayijarã ĩna Jesure.

6 Ĩna ito yija tʉocõri, ĩna rãca sʉya wayijʉ Jesús. Ito wi ejarã wana ĩna yiroca surara ʉjʉ ĩ baba mesare Jesure oca goti boca rotiyijʉ. "Ado bajiro Jesure gotiba", yi roticõayijʉ ĩ:

—Yʉ Ʉjʉ mʉre ʉsirioro yi remo ãmobea yʉ. Rẽtoro quenagʉ̃ ña mʉ. Yʉjʉa quenagʉ̃ meje ña. Ito bajiri, yʉ ñeñaro yirisere bojogʉ, "Yʉ ya wijʉ sãja waya, yi masibea yʉ mʉre", yi gotiba ĩre, yi roticõayijʉ surara ʉjʉ.

7 Gaje ado bajiro yi roticõayijʉ ĩ:

—Ñeñaro yigʉ ñari, mʉ tʉjʉ wa masibea yʉ. Mʉ masirisena mʉ yisio ñucaja, yʉ ya moari masʉ caticoagʉ yiguĩji mʉcana. 8 Gãji ʉjʉ bero gagʉ ña yʉ. Ito yicõri yʉ berojʉa ñama gãjerã surara. Ĩnare roti masia yʉ. Ito bajiri sĩgʉ̃re, "Wasa", yʉ yija, wami. Ito yicõri gãjire, "Waya", yʉ yija, wadiami. Ito yicõri yʉre moa ĩsiri masʉre yʉ moa rotija, moami. Ito bajiri rẽtoro queno roti masigʉ̃ mʉ ñajare, "Mʉ yisio ñucaja, yʉ ya moari masʉ tujacoagʉ yiguĩji mʉcana", yi tʉoĩa yʉ, yi gotiba Jesure, yi roticõayijʉ surara ʉjʉ.

9 Ito ĩ yi ñucare tʉocõri, tʉo ʉcayijʉ Jesús. Ito yicõri jʉda rʉ̃gʉ̃cõri ĩre sʉyarãre ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Ĩ surara ʉjʉ yʉre queno tʉorʉ̃nʉñi. Mani masa wato ĩre bajiro tʉorʉ̃nʉrã mama, yi gotiyijʉ Jesús ĩnare.

10 Ito ĩ yija tʉocõri, tʉdi wasʉoyijarã oca goti bocari masa. Tʉdi ejacõri ĩna tija ñarise cõbojarʉ tujarʉ ñayijʉ ĩ ĩja.

Wajeago macʉre Jesús ĩ masore gaye

11 Ito bajiro ĩ yija bero Naín wame cʉtiri cʉtojʉ wayijʉ Jesús, ĩ rãca riasotirã rãca. Ito yicõri masa jãjarã wayijarã ĩ rãca. 12 Iti cʉtojʉ ĩna ejaroca sĩgʉ̃ godarʉre ĩna yujerã waja tiyijʉ Jesús. Wajeago macʉ ñayijʉ ĩ, ĩna yujerocʉ. Ito yicõri ĩ sĩgʉ̃ti ñabojayijʉ iso macʉ. Jãjarã iti cʉto gãna ĩre yujerona wayijarã ĩna. 13 Wajeago iso bojori bʉjaja ticõri, bʉto ti maiyijʉ Jesús isore. Ito bajiro ti maicõri ado bajiro yiyijʉ Jesús isore:

—Otibesa, yiyijʉ ĩ.

14 Ito bajiro ĩ yija bero ĩ ya masari cumajʉ moaĩayijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ yija ticõri, ĩre yujerã wabojarã tuja rʉ̃gʉ̃coayijarã ĩna ĩja. Ito bajiro ĩna tuja rʉ̃gʉ̃roca godarʉre ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Wʉmʉña mamʉ mʉ, yiyijʉ Jesús godarʉre.

15 Ito bajiro ĩ yirocati, jãja rũjũyijʉ godarʉ ñabojagʉti. Ito bajiro bajirʉ
ñabojagʉti bʉsiyijʉ mʉcana. Ito ĩ bajija ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ
jacore: "Ĩmo, ãni ñami mʉ macʉ", yiyijʉ Jesús isore. 16 Ito bajiro ĩ yi
masoja ticõri, ti güiyijarã ĩna, ito ñarã. Ito yicõri ado bajiro Diore rũcʉbʉo
bʉsiyijarã ĩna:

—Sĩgũ Diore goti ĩsiri masʉ mani tʉjʉ ejami ĩja, yiyijarã ĩna.

Gaje ado bajiro bʉsiyijarã ĩna:

—Dios ñarã mani ñajare manire ejabʉarocʉ ejami adojʉ, yi wanʉrã
rũcʉbʉoyijarã ĩna Diore.

17 Ito yicõri Jesús godarʉre ĩ masore gaye tʉo jedicoayijarã Judea sita
gãna. Ito yicõri iti sita tʉ gãna cʉni tʉo jedicoayijarã ĩna.

"Jesure titẽña", Juan idé guri masʉ ĩ yi ñucare gaye
(Mt 11.2-19)

18 Juan rãca riasotiri masa, Jesús ĩ yigore ticõri goti jeocõyijarã ĩna
Juanre. Ĩna ito yija tʉocõri, jʉ̃arãre jiyijʉ Juan. 19 Ito bajiri ĩna jʉ̃arãre,
"Ado bajiro Jesure seniĩama mʉa", yi ñucayijʉ Juan ĩnare: "¿Riti Dios ĩ cõarʉ,
Cristo ñati mʉ? Ĩ meje mʉ ñajama, ¿gãjire bocatirã yirãjida gʉa maji? yiba",
yi roti ñucayijʉ Juan ĩna jʉ̃arãre. 20 Ito ĩ yija tʉocõri, wayijarã ĩna. Jesús tʉjʉ
ejacõri ado bajiro ĩre yi gotiyijarã ĩna:

—Juan, masare idé guri masʉ, gʉare seniĩa roti ñucami mʉre. ¿Riti, Dios
ĩ cõarʉ, Cristo ñati mʉ? Ĩ meje mʉ ñajama, ¿gãjire bocatirã yirãjida gʉa maji?
yiyijarã ĩna Jesure.

21 Ito bajiro ĩna seniĩa ñaroca, jãjarã masa cõrãre yisioyijʉ Jesús. Ito yicõri
ĩna ya ʉsijʉ rũmʉ́a sãja ecoana, cajea mana, ito yicõri gãjerã jeyaro ñarise
cõrãre cʉni masoyijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ yija Juan oca ĩ seniĩa roti ñucana
cʉni tiyijarã ĩna. 22 Ito yicõri ado bajiro Juan ĩ cõanare gotiyijʉ Jesús:

—Wasa. Mʉa tirise ito yicõri mʉa tʉogorise cʉni Juanre gotiba. Cajea
mana ĩna tiroca yʉ yirise, ruduana ĩna waroca yʉ yirise, wiro joganare
yʉ yisiorise gaye, gãmo goje tʉomena ĩna tʉoroca yʉ yirise, godana
ñabojarocati ĩna catiroca yʉ yirise, ito yicõri bojoro bʉjarãre Dios ĩ ma-
soroti oca yʉ goti masiorisere cʉni, gotiba Juanre. 23 Ito yicõri, no yʉre
tʉorũnʉsotigʉti, queno wanʉgũ yiguĩji ĩ, yiyijʉ Jesús, Juan ĩ oca seniĩa roti
ñucanare.

24 Ito ĩ yija tʉocõri, tʉdi wayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna tʉdi waja bero, Juan
ĩ bajigore gaye masare gotiyijʉ Jesús:

—¿Yucʉ manojʉ warã, ñimʉre tʉoĩa wacati mʉa? ¿Sĩgũ ũmʉgũ mino iti
waja, ʉe rũgõgũre tʉoĩa wacatite mʉa? yi seniĩayijʉ Jesús masare. Yucʉgʉ
cogʉ mino wẽaja wãrericʉ bajiro meje ñami Juan. Queno tʉoĩagũ ñami
ĩ. 25 ¿Ĩre mʉa ti bʉjaja yutabuju quenarise sãñagũ ñacati ĩ? Yutabuju
quenarise sãñarã bajiro bajigʉ meje ñami ĩ. Yutabuju quenarise sãñarã
ʉjarã ya wijʉ ñarãona ñarãji ĩna. Ĩna robo bajigʉ meje ñaguĩji Juan. 26 Yucʉ
manojʉ warã, ¿Diore goti ĩsiri masʉre tirã wasotiri mʉa? Itojʉ ejacõri,
"Diore goti ĩsiri masʉ ñami", yi masiyija mʉa. Riti ña, gãjerã Diore goti
ĩsiri masa rẽtoro ñasagʉ ñami Juan. 27 Jane mejejʉ Juanre ado bajiro yi goti
yucãyijʉ Dios oca:

Mʉ waroto riojʉa sĩgũ masʉ cõa yʉ. Masa mʉre bocati ñaroca, yirocʉre cõa
yʉ, yi gotia Dios oca tuti, yiyijʉ Jesús.

28 ’Sĩgũ adi tutiјн, Juan masare idé guri masн rẽtoro ñasagн mami. Ito
bajibojarocati Dios ĩ rotirojн ñarã Juan ĩ ñasado bajiro rẽto bнsaro ñasarã
yirãji ĩna, yiyijн Jesús ĩnare.
29 Juan Dios oca ĩ gotija tнogoana, “Riti, Dios rotirise quenarise ña. Itire
cнdi ãmoa gнa”, yicõri, Juanre idé gu rotiyijarã ĩna. Ito yicõri нjarãre yiari
waja seni ĩsiri masa cнni, ito bajiroti yiyijarã ĩna. 30 Ito bajibojarocati
fariseo gaye tнoĩarãma ito yicõri judio masa rotirise riasori masama, Dios
rotirisere te ñayijarã. Ito bajiri Juanre idé gu rotibisijarã ĩna.
31-32 Gaje ado bajiro gotiyijн Jesús:
—Adi rнmнri gãna Juanre teama, ito yicõri yнre cнni teama ĩna. Rĩaca
minijuacõri ĩna awasã aje cũñaro bajiro bajirã ñama ĩnaõna. Tite. Ado
bajiro awasã ajeama rĩaca: “Gнa seru juti ajeroca, mнama juti ãmobijн. Ito
yicõri masa godaroca ĩna otirise gнa oti queso aje ãmoja, mнama gнa rãca
oti queso aje ãmobijн”, yi awasã ajeama rĩaca. Ito bajiro bajiama Juanre
terã ito yicõri yнre terã cнni. Tite. 33 Babicнti Diore rũcнbнogн seniquĩ
Juan. Ito yicõri нyé ide idibitiquĩ ĩ. Ito bajiro ĩ yija ticõri, “Rũmú sãja ecorн
ñami”, yicн mнa ĩre. 34 Ĩ bero yн, Masa Rĩjorн, ejacн. Ba, idi yigн ña yнama.
Yн ito bajiro yija ticõri, ado bajiro ya mнa yнre: “Jairo bagн ña mн. Idire
cнgн ña mн. Ñeñaro yi jairã rãca baba cнtigн ña mн. Ito yicõri нjarãre yiari
waja seni ĩsiri masa rãca baba cнtigн ña mн”, ya mнa yнre. 35 Sĩgũ Dios
robo bajiro queno tнoĩare cнtigн ĩ ñaja, jeyaro ĩ yirisere ticõri, “Ĩ ñami Dios
robo bajiro tнoĩare cнtigн”, yi tнoĩa mani. Ito bajiri yн yirise ticõri, “Dios
robo bajiro tнoĩare cнtigн ñami”, yi masi ñarã yirãji mнa yнre, yiyijн Jesús
ĩnare.

Simón fariseo gaye tнoĩagũ ya wijн Jesús ĩ ñare gaye

36 Ito ĩ yija bero sĩgũ fariseo gaye tнoĩagũ Jesure jiyijн ĩ ya wijн, bagн
watoni. Ito ĩ yija tнocõri, ĩ ya wijн wayijн Jesús. Iti wijн sãjacõri bara mesa
tнjн eja rũjũyijн Jesús. 37 Ito bajiro ĩ bagн waja tнocõri, iti cнto gago sĩgõ
wedi maso ĩ tнjн wayijo iso. Itojн waco queno snтirise ńye, coga dajaro
ãmi wayijo iso. Itiga ñayijн gũta alabastro wame cнtirisena ĩna meniraga.
38 Ito Jesús tнjн sãja ejacõri ĩ ya gнbo tнjн eja rũjũyijo iso. Ito yicõri iso ya
yago idena Jesús ya gнbore coesнoyijo iso. Ĩ ya gнbore coe tĩocõri iso ya
joanati Jesús ya gнbore weja caroyijo iso. Ito yicõri ĩre wanнgõ ĩ ya gнbore
usuyijo iso. Gajanoa ito bero ńye queno snтirise ĩ ya gнbojн tuyijo iso.
39 Iso ito yija ticõri, Jesure jigorн fariseo gaye tнoĩagũ ado bajiro tнoĩayijн:
“Riti Diore goti ĩsiri masн ĩ ñajama, adio ĩ ya gнbo coegore ti masiborн. Ito
yicõri, ‘Wedi maso ñamo’, yi masiborн ĩ”, yi tнoĩayijн fariseo gaye tнoĩagũ
Jesure jirн. 40 Fariseo gaye tнoĩagũ ĩ tнoĩarisere tнo masicõri, ado bajiro
yiyijн Jesús ĩre:
—Simón, mнre jabeto goti ãmoa yн, yiyijн Jesús ĩre.
—Baн, gotiya yнre riasogн mн, yiyijн Simón Jesure.
41 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro goti masiore ocana gotiyijн Jesús ĩre:
—Jũarã ũmнa ñayijarã, niyeru wasoari masнre waja ruyuriorã. Sĩgũ
quinientos niyeru cujiri waja ruyurioyijн. Ito yicõri gãji cincuenta niyeru
cujiri waja ruyurioyijн. 42 Ito bajibojarocati ĩna waja ruyuriogнre waja
yi masibisijarã ĩna. Ito bajiro ĩna waja ruyuriobojarocati ĩnare niyeru
wasoagorн tнdi seni нyabisijн ĩja, yi gotiyijн Jesús Simónre.
Gaje ado bajiro Simónre seniĩayijн Jesús:

—¿Nijнa bнto bнsa ĩnare niyeru wasoagorнre mairãjida ĩna? yi seniĩayijн Jesús Simónre.
43 Ito bajiro ĩ seniĩaja, tнocõri:
—Yн tija, jai bнsaro waja ruyuriogнjнa ĩre bнto maiguĩji, yiyijн Simón.
Ito ĩ yija tнocõri:
—Riti ya mн, yiyijн Jesús ĩre.
44 Ito yicõri ĩre gнbo coegojнare ticõri, bнsiyijн Jesús Simónre:
—Adiore tiya. Mн ya wijн yн sãjaroca yнre ide ĩsibijн mн, yн ya gнbo coeroti. Ito bajibojarocati adiojнama iso ya yago idenati yн ya gнbore coemo iso. Ito yicõri iso ya joanati yнre weja caromo iso. 45 Yнre wanнgũ, yнre usubijн mн. Ito bajibojarocati adioama, yнre wanнgõ queno gнbojн usumo iso.
46 Ito yicõri yн ya rijogajн ýye tubijн mн. Ito bajibojarocati adioama ýye queno sнtirise yн ya gнbojн tumo iso. 47 Ito bajiri ado bajiro mнre gotia Simón yн: Ñeñaro yi jaigo ñabojarocati, yнre bнto iso maija ticõri, iso ñeñaro yirisere ãcabojoa yн. Sĩgũ jabetacã bнsa ñeñaro yigнre, ĩre yн ãcabojaja, jabetacã bнsa yнre maigũ yiguĩji ĩ. Ito yicõri bнto ñeñaro yigнre yн ĩ ñeñaro yirisere ãcabojaja bнto bнsa yнre ti maigũ yiguĩji ĩ. Iti tнo masiña, yiyijн Jesús Simónre.
48 Ito yicõri romiore ado bajiro yiyijн Jesús:
—Mн ñeñaro yirisere ãcabojacõa yн, yiyijн Jesús isore.
49 Ito ĩ yija tнocõri, gãjerã iti wijн ĩna rãca bari masa, ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã ĩna:
—¿Ñimн ñati ãni, masa ĩna ñeñaro yirisere ãcabojagн? yi gãmeri seniĩayijarã ĩna.
50 Ito bajiro ĩna yiroca, romiore ado bajiro gotiyijн Jesús:
—Yнre queno tнorũnнa mн. Ito bajiri mнre masorocн mн ñeñaro yirisere ãcabojocõa yн. Ʉsirioro yibecoti wasa mн, yiyijн Jesús isore.

8

Jesure romia ĩna ejabнare gaye

1 Ito yija bero gaje cнtorijн Dios oca goti ucugн wayijн Jesús. "Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios", yire gaye goti ucugн wayijн ĩ. Ito yicõri ĩ rãca riasotirã, jнa gнbojeno ñarã rãca wayijн ĩ. 2 Romia cнni ĩna rãca wayijarã. Ĩna ñayijarã ĩna ya нsijн rũmýa sãja ecoanare Jesús ĩ bucõagoana. Ito yicõri ñarise cõana ĩ masogoana cнni wayijarã ĩna rãca. Sĩgõ María Magdalena wame cнtigo ĩna rãca wayijo. Iso ñayijo jнa ãmojeno rũmýa ñarãre Jesús ĩ bucõagoro. 3 Ito yicõri gajeo Juana wame cнtigo ñayijo. Iso ñayijo Cuza manojo. Herodes ya moari masa нjн ñayijн Cuza. Ito yicõri gajeo Susana wame cнtigo ñayijo. Ito yicõri gãjerã cнni jãjarã Jesús rãca romia wayijarã ĩna. Ĩna ejabнa masiro bajiro ejabнayijarã ĩna.

Oteri masн gaye Jesús ĩ goti masiore oca
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Ito bajiro Jesús ĩ wa ucuroca co cнto gãna meje ĩ tн minijuayijarã, ĩre ti ãmorã. Ito bajiro ĩna ejaja ticõri, goti masiore ocana gotiyijн Jesús ĩnare:
5 —Sĩgũ weseca ĩ ya ote ajeri otegн wayijн ĩ. Wesecajн ejacõri, iti ajerire ĩ wẽjabateroca gaje ajeri majн quedi queayijн. Ito bajiro quedi quearisere gãjerã itire cнdabia rojocõyijarã. Ito yicõri minia cнni bayijarã, iti ajerire. 6 Gaje ajeri gũta watojн quedi queayijн. Iti gũta wato quedi queara ajeri

nocõ mejeti judibojayiju̇. Ito bajibojarocati yoari mejeti siniacoayiju̇ sita iti ide manijare. 7 Gaje ajeri jota watoju̇ quedi sãja wayiju̇. Ito quedi sãjacõri, iti judi mu̇ja waroca jota mari du̇rea sĩacõyiju̇ itire. 8 Ito yicõri gaje ajeri sita quenarise joeju̇ quedi queayiju̇. Ito bajiri iti ajeri judi bu̇cu̇acõri quenarise rica cu̇tiyiju̇. Ito yicõri coria sarari cien ñari ajeri rica cu̇tiyiju̇, yiyiju̇ Jesús ĩnare.

Ito bajiro iti goti tĩocõri mu̇cana ado bajiro yiyiju̇ Jesús ĩnare:

—No gãmo goje cu̇tirã tu̇oya, yiyiju̇ Jesús oca sẽoro ĩnare.

¿No yija goti masiore ocana riasoati mu̇? ĩna yi seniĩare gaye
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Ito ĩ yija tu̇ocõri, ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩ rãca riasotiri masa:

—¿Ñe yireoni ñati iti goti masiore oca? yiyijarã ĩna.

10 Ĩna ito yija:

—"No ĩre tu̇orũnu̇rã ĩ rotiroju̇ miojugu̇ yiguĩji Dios", yi gãjerã ĩna tu̇o masibiti gaye mu̇a tu̇o masiroca yami Dios mu̇areama. Gãjerãma iti oca tu̇obojarãti queno tu̇o masimenaji ĩna. Ito bajiroti yi gotiyijarã Diore goti ĩsiri masa. Tite mu̇a. "Tu̇obojarãti, tu̇o masimenaji ĩna. Ito yicõri tibojarãti, ti masimenaji ĩna", yi goticãyijarã jane mejeju̇, yiyiju̇ Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia oteri masu̇ ye, yi Jesús ĩ goti quenore gaye
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Ito yicõri mu̇cana tu̇di riasoyiju̇ Jesús ĩnare:

—"Oteri masu̇ sĩgũ ado bajiro bajiyiju̇", yirocu̇ mu̇are gotibu̇ yu̇. Ito bajiri adocãta mu̇are goti rẽtobugu̇ ya yu̇, mu̇a queno tu̇o masitoni. Oteri masu̇, Dios oca goti ucuri masu̇ robo bajigu̇ ñami ĩ. Ito yicõri ĩ oteri ajerioniti ña Dios oca mani tu̇orise. Tite mu̇a. Ado bajirojua bajia iti oca. 12 Coriarã masa Dios ocare tu̇orãji tu̇orea. Ito bajibojarocati ĩna ãcabojaroca yigu̇ yiguĩji rũmũ. Ito bajiri Diore tu̇orũnu̇menaji ĩna. Ito bajiri ĩre ĩna tu̇orũnu̇bejare ĩnare masobiquĩji Dios. Dios ocare ĩna ãcabojaja, maju̇ ote ajeri quedi queado bajiro bajirã yirãji ĩnaõna. 13 Gãjerãma Dios ocare tu̇ocõri queno wanu̇ quenare rãca boca ãmirãji ĩna. Ito bajibojarocati ĩnare oca ñaja, ito yicõri gãjerã ĩnare ti teja, Diore tu̇orũnu̇menaji ĩna. Ito yicõri nocõ mejeti ĩ oca ĩna tu̇obojarere jidicãrã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija, gũta wato quedi queara ajeri bajiro queno ñe mari mana robo bajirã yirãji ĩnaõna. 14 Gãjerãma Dios ocare tu̇obojarãti adi macãru̇cũro gayere bu̇to tu̇oĩarã yirãji ĩna. Ito bajiro tu̇oĩacõri adi macãru̇cũro ñeñarise gajeonire cu̇ni jidicã ãmomenaji ĩna. Ito bajiro ĩna jidicã ãmobeja jota mari wato ote ajeri quedi queado bajiro bajirã yirãji ĩnaõna. Ĩna ñama Diore queno moa ĩsimena. 15 Gãjerãma Dios oca tu̇ocõri, ĩre queno tu̇orũnu̇rã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩre queno tu̇orũnu̇rã ñari ĩre jidicãmenaji ĩna. Ito yicõri ĩ ãmoro bajiro yirã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija sita quenarise joeju̇ ote ajeri quedi queado bajiro bajirã yirãji ĩnaõna. Ĩna ñama Diore queno moa ĩsirã, yiyiju̇ Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia sĩabusuoraga, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mr 4.21-25)

16 Mu̇cana tu̇di goti masiore ocana gotiyiju̇ Jesús:

—Mujura jãi sĩacõri riri sotu̇ rocaju̇ mucũmenaji mani. Ito yicõri gaje mujura jãi sĩacõri canira casabo rocaju̇are sĩa cũmenaji mani. Ado bajirojua yirãji mani. Mujura jãi sĩasuara tutuju̇ sĩasuarã yirãji mani. Ito bajiro mani sĩasuaja, masa sãja wadirã ti masirã yirãji ĩna. 17 Ado bajirojua

bajia iti yireoni. Masa ĩna tʉo masibitire ija tʉo masicoarã yirãji ĩna. Ito yicõri yeyoro masa ĩna tʉoĩabojarisere masa jeyaro masicõrã yirãji ĩna, yiyijʉ Jesús.

18 'Queno tʉoya mʉa, yʉ gotirisere. Sĩgũ Diore queno tʉorũnʉgũre bʉto bʉsa Dios oca ĩ tʉo masiroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati gãjiama Diore queno tʉorũnʉbicʉ ĩ ñajare Dios oca ĩ masibojarisere ĩ ãcabojaroca yigʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Jesús ĩ ñarã ado bajiro bajiama, yire gaye
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Ito ĩ yija bero ĩ jaco, ĩ ocabajirã ĩre ti ãmorã ejabojayijarã ĩna. Jãjarã masa ĩna ñajare ĩ tʉjʉ eja masia mañijʉ ĩnare. 20 Ito bajiro ĩna bajija ticõri, sĩgũ ado bajiro Jesure gotiyijʉ:

—Mʉ jaco, mʉ ocabajirã mʉre tirã wadiana macũjʉ ñama, yi gotiyijʉ ĩ Jesure.

21 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro ĩre cʉdiyijʉ Jesús:

—No Dios oca tʉorãti, ito yicõri itire cʉdirãti, ĩna ñama yʉ jaco robo, yʉ ocabajirã robo bajiro bajirã, yiyijʉ Jesús.

Minore, jacũrisere cʉni Jesús ĩ rẽtore gaye
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Co rʉmʉ Jesús ĩ rãca riasotirã rãca cumajʉ sãjayijʉ. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ:

—Ita, sidʉjajʉ wea jẽa wato, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Ito ĩ yija tʉocõri, gaje dʉjajʉ jẽa wayijarã ĩna. 23 Ito bajiro jẽa wacʉjʉ, canicoayijʉ Jesús. Ĩ canigoja bero bʉto mino wẽayijʉ. Ito yicõri itira itajura bʉto jacũyijʉ. Iti jacũrise cumajʉ jairo ruja sãjayijʉ. Ito bajiri jabeto rʉyabojayijʉ cuma iti rujaroto. 24 Ito bajija ticõri, bʉto güiyijarã ĩ rãca riasotiri masa. Ito bajiri Jesure yujioyijarã ĩna. Ado bajiro yi yujioyijarã ĩna Jesure:

—Jesús, gʉare riasogʉ, yujiya mʉ. Canibesa. Rujarã ya mani, yiyijarã ĩna Jesure.

Ĩna ito yija tʉocõri, yujiyijʉ Jesús. Ito yicõri jacũrisere ado bajiro yiyijʉ Jesús: "Itocõti jacũña. Mino cʉni itocõti wẽaña", ĩ yirocati, rẽtacoayijʉ ĩja. 25 Mino iti rẽtaja bero ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ ĩ ĩja:

—¿Ñe rẽtati, yʉre tʉorũnʉbeati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ito bajiro iti rẽtaja, mano ti ʉcayijarã ĩna, ĩ rãca riasotiri masa. Ito yicõri ĩnamasiti ado bajiro gãmeri bʉsiyijarã ĩna:

—¿Ñimʉõcũ ñati ãni? Ĩ bʉsirocati mino cʉni rẽtacoajʉ. Jacũrise cʉni tʉjacoajʉ, yi gãmeri bʉsiyijarã ĩna.

Gerasa gagʉ rũmʉ́ sãñagũ oca
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Gaje dʉja Galilea wame cʉtiri dʉjajʉ ñana jẽa wa, Gerasa wame cʉtiri sitajʉ ejayijarã ĩna. 27-29 Cumana jẽa warʉ jẽa ejacõri maja wayijʉ Jesús. Ito bajiro waroca sĩgũ iti cʉto gagʉ rũmʉ́a sãja ecorʉ bocayijʉ Jesure. Ĩ ũmʉgũ yoari yutabuju sãñare mejeti ña ucuyijʉ ĩ. Ito yicõri wijʉ ña masibisijʉ ĩ. Ito bajiri gũta gojerijʉ ñayijʉ ĩ ñaro. Iti gũta gojeri ñayijʉ masa ĩna yujerise. Itojʉ ñasotiyijʉ rũmʉ́a sãja ecorʉ, ĩ ñaro.

Ito ĩ ñaroca coji meje rũmʉ́a sãjayijarã ĩre. Ito yicõri gãjerã ito gãna coji meje ĩ ya ãmori ĩ ya gʉbori cʉni come mana ĩre siasotibojayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna siabojarocati, bʉto tunu ruacõsotiyijʉ ĩ. Ito yicõri ĩ ya ʉsijʉ ñarã

rũmúa yucн manojн wa rotiyijarã ĩre. Ito bajiro yucн manojн waca yigнjн Jesure bocayijн ĩ. Ĩre bocacõri Jesús riojo ñini rũjũyijн rũmúa sãja ecorн. Ito yicõri bнto awasãyijн ĩ. Ito bajiro ĩ yija ticõri, ĩ ya нsijн ñarã rũmúare budi rotiyijн Jesús. Ĩ budi rotija tнocõri, ado bajiro Jesure seniĩayijarã ĩna rũmúa:

—¿Mн ũmacũjн gagн Dios Macн, gнare no bajiro yigн yigнjada mн? Bнto ñeñaro gнa tõbнjaroca yibesa, yiyijarã rũmúa Jesure.

30 Ĩna ito bajiro josaja tнocõri, ado bajiro seniĩayijн Jesús ĩnare:

—¿Ñimн wame cнtiati mн? yiyijн Jesús.

Ito bajiro ĩ seniĩaja tнocõri:

—Legión wame cнtigн ña yн, yiyijн rũmú.

Jãjarã yireoni ña Legión. Ito bajiri ito bajiro wame cнtiyijн ĩ rũmú. Jãjarã rũmúa ñayijarã ĩ ũmнgũre.

31 Ĩna rũmúa Jesure ado bajiro yi seniyijarã:

—"Sõjн wasa", yibesa gнare, yiyijarã rũmúa Jesure.

32 Ito yiroca tнria joejн jãjarã ecana yesea ba rũgõ ucuyijarã. Ito bajiro bajija ticõri, Jesure bнto seni josayijarã ĩna:

—Yeseare gнa sãjatoni gнare sãja rotiya mн, yiyijarã rũmúa Jesure.

Ĩna ito yija tнocõri:

—Baн, yeseare sãjaña mнa, yiyijн Jesús ĩnare. 33 Ito ĩ yija tнocõri, masн ya нsijн sãñabojana budi jedicoayijarã, yeseare sãjarona. Ito yicõri yesea rũmúa sãja ecocõri bнto sẽoro ũmaquedi wayijarã ĩna. Ito bajiro bнto ũmaquedi jati wacõri, tнria joejнna bubu jati waca yirãjн, itajurajн quedi roa goda jedicoayijarã yesea.

34 Iti ito bajiro rẽtaja ticõri, yeseare coderi masa ũmaquedi wayijarã cнtorijн goti ucurona. Iti ito bajiro rẽtagorere jaibiti cнto cнni, jaja cнto cнni goti ucuyijarã ĩna. 35 Ito bajiro ĩna gotija tнocõri, "Ita mani cнni. Tito", yiyijarã gãjerã. Ito yicõri Jesús tнjн ejacõri rũmúa sãja ecogorнre ti bнjayijarã ĩna. Queno нsi cнtigн rujiyijн ĩ ĩja, Jesús tнjн. Ito yicõri yutabuju sãñarн ñayijн ĩ ĩja. Ito bajiro ĩ bajija ticõri, ti нcacoayijarã ĩna. 36 Ĩ ito bajija ticõri:

—Rũmúa sãja ecorн ñabojarн rũmúare budi rotiñi Jesús, yiyijarã ĩna. 37 Itire tнocõri Gerasa gãna, ito yicõri ito tн gãna cнni bнto güicõri Jesure wa rotiyijarã ĩna. Ĩna ito yija tнocõri, cumajн sãjayijн Jesús. 38 Ito bajiro cumajн ĩ sãjaroca rũmúa ĩ bucõagorн, ado bajiro seni josayijн Jesure:

—Yн cнni mн rãca wa ãmoa yн, yi seniyijн ĩ. Ito bajiro ĩ yija tнocõri:

39 —Mн ya wijн tнdi wasa. Ito yicõri ado bajiro yi gotiba, "Jesús yн ya нsijн rũmúa sãñabojanare bucõacõquĩ", yi gotiba mн, yiyijн Jesús rũmúa ĩ bucõagorнre.

Ito ĩ yija tнocõri, cнtorijн wayijн rũmúa budigorн. Ito yicõri jeyaro ĩre rẽtagorere goti ucuyijн, Jesús ĩ rotiado bajiroti.

Jairo macore Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ito bajiro ĩ yi ucuja bero, tнdi jẽa wayijн Jesús mнcana. Ito bajiro ĩ jẽa ejaroca wanн quenare rãca ĩre boca ãmiyijarã masa. 41-42 Ito bajiro ĩ jẽa ejaroca, ĩna masa jãjarã wato sĩgũ judio masa ĩna minijuari wi нjн Jairo wame cнtigн wadiyijн. Wadicõri Jesús riojo rijomunigãna ñini rũjũyijн Ĩ. Ĩ maco jнa gнbojeno rodori tнjago ñayijo iso. Sĩgõti ñayijo ĩ maco, ito yicõri bнto cõyijo iso. Goda waroti ñayijo iso. Ito bajija ticõri, Jesure ĩ ya wijн ĩ

watoni ĩre jigʉ ejayijʉ Jairo. Ito bajiro ĩ senija tʉocõri, Jairo ya wijʉ wayijʉ Jesús.

Ito Jairo ya wi ĩ waroca masa jãjarã ñayijarã. Ito bajiri masa jãjarã gãni bia wayijarã ĩre.

43 Ito yicõri ĩna masa rãca sĩgõ romia ñarise cõgõ ñayijo. Jʉa gʉbojeno rodori cõ tʉjayijo iso. Ito yicõri isore ʉco yigoanare iso rʉcorise ñarocõti waja yi jeocõyijo iso. Ĩna ito bajiro ʉco yibojarocati rẽta masibisijʉ isore. 44 Ito bajiro masa jãjarã wato Jesús ya yutabuju gaja moaĩayijo iso. Iso ito bajiro ĩ ya yutabujure moaĩarocati iso ñarise cʉtibojarise rẽtacoayijʉ isore ĩja. 45 Ito bajiro ĩ ya yutabujure iso moaĩaja tʉo masicõri ado bajiro seniĩayijʉ Jesús:

—¿Noa yʉ ya yutabujure moaĩari? yi seniĩayijʉ ĩ.

Ito bajiro ĩ seniĩaja tʉocõri: "Moaĩabijʉ gʉa cʉni", yiyijarã ĩna ñarocõti Jesure. Ito bajiro ĩnare ĩ seniĩaja bero, ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro:

—Gʉare riasogʉ, mʉ tʉjʉ masa jãjarã ñama. Jãjarã mʉre gãni bia wama. Ito yicõri jãjarã mʉ ya yutabujure cʉ̃oama. No yigʉ ito yiri mʉ, "¿Ñimo yʉ ya yutabujure moaĩari?" yibʉ mʉ, yiyijʉ Pedro Jesure.

46 Ito yija Jesús ado bajiro yiyijʉ ĩnare:

—Sĩgõ yʉre moaĩamo. Ito bajiro iso moaĩaja, yʉ masirise rãca isore ñarise rẽtomʉ yʉ, yiyijʉ Jesús.

47 Ĩre yutabuju moaĩare ĩ masija tʉocõri, bʉto güiyijo iso. Ito yicõri iso ya rujʉ nʉrʉogõti Jesús riojo iso ya rijomunigãna ñini rũjũyijo iso. Ito yicõri masa jãjarã ĩna tʉoroca Jesure iso moaĩagorere gotiyijo iso: " 'Ĩ ya yutabujure yʉ moaĩajama, yʉ cõrise rẽtacoaro yiroja', yi tʉoĩacõri, mʉ ya yutabujure moaĩamʉ yʉ. Ito yicõri yʉ moaĩarocati yʉ rujʉ ñarise rẽtacoajʉ ĩja", yi gotiyijo iso, masa ĩna tʉoro riojo. 48 Iso ito yija tʉocõri:

—Maco, tʉoya mʉ. Yʉre mʉ tʉorũnʉrise mʉre yisiocõa. Ito bajiri wanʉ quenagõ, cati quenagõ wasa mʉ, yiyijʉ Jesús isore.

49 Ito bajiro isore ĩ goti ñaroca Jairo ya wi ñarã ejayijarã Jairore gotirã:

—Mʉ maco godacoamo. Ito bajiri mʉcana tʉdi ʉsirioro yibesa ãni riasogʉre, yiyijarã ĩna Jairore.

50 Ĩna ito yija tʉocõri, Jairore ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Güibesa. Diore mʉ rũcʉbʉoja, mʉ maco mʉcana tujacoago yigõji iso, yiyijʉ Jesús ĩre. Ito yicõri Jairo ya wijʉ wayijarã ĩna.

51 Ĩ ya wijʉ ejacõri Pedro, Santiago ito yicõri Juanre cʉni sãja rotiyijʉ Jesús. Ito yicõri cõgõ jacʉsabatiare cʉni sãja rotiyijʉ ĩ. Gãjerãre sãja rotibisijʉ Jesús. 52 Iti wi ñarã masa, macoacã iso godaja ticõri, bʉto otiyijarã ĩna. Ĩna ito bajiro otija ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:

—Otibesa, Adio macoacã cõgõ meje yamo iso. Canigõ yamo, yiyijʉ Jesús.

53 Ito ĩ yija, ito oti ñarã bʉto ĩre aja tudiyijarã ĩna. "Godasacoamo iso", yi tʉoĩayijarã ĩna. 54 Ito bajiro ĩna yibojarocati godaro iso ñari sãnimʉjʉ sãjacõri iso ya ãmore ñiayijʉ Jesús. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ Jesús isore:

—Macoacã, wʉmʉ rũgũña, yiyijʉ Jesús isore.

55 Ito ĩ yirocati cojisiti tujacoayijo iso, godaro ñabojagoti. Ito yicõri godaro ñabojagoti wʉmʉ rũgũyijo iso. Ito iso bajija ticõri, "Bare ecaya isore", yiyijʉ Jesús. 56 Ito bajiro iso tujaja ticõri, ti ʉcacoayijarã iso jacʉsabatia. Ito bajibojarocati iso jacʉsabatiare oca goti bato rotibisijʉ Jesús, iso tujarise gayere.

9

Dios oca ĩna goti ucutoni ĩ rãca riasotirãre Jesús ĩ cõare gaye
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Co rɯmɯ ĩ rãca riasotirã, jɯa gɯbojeno ñarãre miojuyijɯ Jesús. Ito bajiro
ĩna minijuaja ticõri, ĩ masirise ĩsiyijɯ Jesús ĩnare, rũmúa sãja ecoanare
rũmúare ĩna bucõa masitoni. Ito yicõri cõrãre cɯni ĩna maso masitoni, ĩ
masirise ĩsiyijɯ Jesús ĩnare. 2 Ito yicõri, "Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ miojugɯ
yiguĩji Dios", yire oca goti ucu rotiyijɯ Jesús ĩnare. Ito yicõri, "Cõrãre cɯni
yisiorã yirãji mɯa", yi roti ñucayijɯ Jesús ĩnare. 3 Gaje ado bajiro ĩnare
gotiyijɯ Jesús:

—Iti mɯa oca goti ucurã waja gajeoni ãmimenati waja. Ito yicõri mɯa ya
turigɯ cɯni ãmi wabeja. Ito yicõri tura baju, naju, niyeru cɯni ãmi wabeja.
Ito yicõri yutabuju mɯa sãñarise rãca riti waja. Wasoa sãñado ãmimenati
waja, yiyijɯ Jesús. 4 Ito yicõri cɯto mɯa ejaja mɯa sãja ejari witi ñacõama.
Iti wi ñarãti mɯcana gaje cɯtojɯ warã yirãji mɯa. 5 Gaje cɯtojɯ mɯa ejaroca
iti cɯto gãna mɯare ĩna boca ãmibeja riojoti rẽtacoaja. Ito yicõri iti cɯto rẽta
warãti mɯa ya gɯbojɯ sita wãrisere ja bateba. Ito bajiro mɯa yija ticõri,
"Ĩnare queno boca ãmibijɯ mani", yi tɯoĩarã yirãji iti cɯto gãna, yiyijɯ Jesús
ĩnare.
6 Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, jeyaro cɯtorijɯ Dios oca goti ucurã wayijarã
ĩna. Ito yicõri cõrãre cɯni maso ucurã wayijarã ĩna.

Herodes ĩ tɯoĩa oca jaire gaye
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7 Ito bajiro ĩna yi ucuroca, Herodes Galilea sita ɯjɯ, jeyaro Jesús ĩ yigore
tɯoyijɯ ĩ. Gãjerã Herodesre ado bajiro yi gotiyijarã ĩna: "Godarɯ ñabojagɯti
mɯcana catiami Juan", yiyijarã gãjerã ĩre. Ĩna ito yija tɯocõri, no bajiro yi
tɯoĩa masibisijɯ Herodes. 8 Gãjerãma, Herodesre ado bajiro yiyijarã ĩna:
"Elías goaĩorɯ", yiyijarã gãjerã. Ito yicõri gãjerãma, "Jane mejejɯ Diore goti
ĩsiri masɯ godacõri mɯcana catirɯ", yiyijarã ĩna. 9 Ĩna ito bajiro gotirise
tɯocõri, ado bajiro yiyijɯ Herodes:

—Yɯmasiti Juanre ĩna rijoga jatatoni roti ñucacɯ yɯ. ¿Ñimɯõcũ ñati ito
bajiro jaje oca ruyugɯ? yiyijɯ Herodes.

Ito bajiro iti bɯto oca ruyuja tɯocõri, bɯto ti ãmoyijɯ Herodes Jesure.

Cinco mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Jesús ĩ oca ĩna goti ucutoni ĩ cũana tɯdi ejarã ĩnare rẽtagore Jesure goti
jeocõyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna gotija bero ricati bɯsa Betsaida wame cɯtiri
cɯto tɯjɯ ĩnare ãmi wayijɯ Jesús. 11 Ito bajibojarocati "Ito warãji ĩna", yi
masicõri ĩnare sɯya wayijarã masa jãjarã. Ito bajiro ĩna sɯya ejaja ticõri,
wanɯre rãca ĩnare boca ãmiyijɯ Jesús. Ito yicõri, "Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ
miojugɯ yiguĩji Dios", yire oca gotiyijɯ Jesús ĩnare. Ito yicõri cõrãre cɯni
masoyijɯ ĩ.
12 Rãiocũro ña wadiroca ĩ oca goti ucutoni ĩ cũana ĩ tɯjɯ minijuacõri ado
bajiro yiyijarã ĩna ĩre:

—Bɯto cɯto meje ña ado. Ito bajiri queno bare bɯja masiña ma ado. Ito
bajiri masare cɯtojɯ wa rotiya, bare ĩna bɯja masitoni, ito yicõri ĩna cani
masitoni, yiyijarã ĩna Jesure.
13 Ito ĩna bajiro yibojarocati:

—Mɯati ĩnare bare ecaya, yiyijɯ Jesús.

Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijarã ĩna Jesure:
—Najuro co dʉjamocõ, ito yicõri wai jʉ̃arãti ñama gʉare. ¿Ĩna ñarocõti masa ĩna barotire gʉa waja yirã ware ãmoati mʉ? yiyijarã ĩna Jesure.
14 Cinco milcõ ñayijarã ĩna ʉ̃mʉa. Romia ito yicõri rĩaca cʉni ñayijarã ĩna wato. Ito bajiro jãjarã ĩna ñaja ticõri, ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Rujariaburi ruji rotiya masare. Cobu rujirãre jʉ̃arã masacõ gãji ye jʉa dʉjamocõ ruji rotiya, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
15 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ito bajiro masare ruji rotiyijarã ĩna. 16 Ito bajiro ĩna rujija ticõri, co dʉjamocõ naju ñarisere, wai jʉ̃arãre cʉni ãmi rʉcoyijʉ ĩ ya ãmona. Ito yicõri macãrʉcʉ̃rojʉ ti mʉocõri Diore, "Queno ya mʉ", yiyijʉ Jesús. Ito yicõri iti najurore igata batoyijʉ, waire cʉni. Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre ĩsiyijʉ, masare ĩna batotoni. 17 Ito bajiro ĩna batoja boca ãmicõri masa ñarocõti jediyijarã ĩna. Ito yicõri yaji quenaro ñayijarã ĩna. Ito bero ĩna yaji rẽtagore jʉa gʉbojeno jibʉri miosã dajoyijarã ĩna.

Cristore "Dios ĩ cõarʉ ña mʉ", yi Pedro ĩ goti quenore gaye
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Co rʉmʉ Diore bʉsirocʉ gajejʉ bʉsa wayijʉ Jesús. Ito ĩ Jacʉre bʉsi ñaroca, ĩ rãca riasotirã ejayijarã ĩna. Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ Jesús:
—¿No bajiro yi bʉsiri masa yʉre? yiyijʉ Jesús.
19 Ito ĩ yija ado bajiro cʉdiyijarã ĩna:
—Gãjerãma mʉre, "Masare idé guri masʉ, Juanti ñami", yama ĩna mʉre. Gãjerãma, "Elías ñami", yama ĩna mʉre. Ito yicõri gãjerãma, "Jane mejejʉ Diore goti ĩsiri masʉ godacõri mʉcana catirʉ ñami", yama ĩna mʉre, yiyijarã ĩna Jesure.
20 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro seniĩayijʉ Jesús:
—Mʉama, "Ñimʉ ñaguĩji", ¿yi tʉoĩati yʉre? yiyijʉ Jesús.
Ito ĩ yija ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro:
—Cristo Dios ĩ cõarʉ ña mʉ, ya yʉ mʉre, yiyijʉ Pedro Jesure.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 16.20-28; Mr 8.30–9.1)

21 Ito ĩ yija tʉocõri, gãjerãre goti bato yibesa, yiyijʉ Jesús Pedrore. 22 Ito yicõri ĩnare ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Yʉ Masa Rĩjorʉ ñeñaro tõbʉjagʉ yigʉja yʉ. Ito bajiri judio masa bʉcʉrã, paia ʉjarã, ito yicõri judio masa rotirise riasori masa cʉni yʉre ti tudirã yirãji ĩna. Ito bajiri yʉre sĩarã yirãji masa. Ito bajiro yʉre ĩna yibojarocati yʉ godaja bero, ʉdia rʉmʉ bero mʉcana tʉdi yʉ catiroca yigʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.
23 Ito bero ĩna ñajedirore ado bajiro gotiyijʉ Jesús:
—Sĩgʉ̃ yʉre ĩ sʉya ãmoja, ĩ ye ñaroti tʉoĩabiticõri yʉjʉare tʉo mai sʉyagʉ yiguĩji. Yucʉtẽo gajagʉ robo bajiro tõbʉjabojagʉti yʉre riti sʉyagʉ yiguĩji ĩ. 24 No ĩ catirise maibojagʉti godagʉ yiguĩji. Ito bajibojarocati yʉre tʉorʉ̃nʉgʉ̃, yʉ oca ĩ gotija tʉo junisinicõri ĩna sĩagʉ̃ama catitĩñare gaye bʉjagʉ yiguĩji. 25 Sĩgʉ̃ adi macãrʉcʉ̃ro gaye gajeoni jeyaro ĩ bʉjabojarocati ĩ godari rʉmʉ, catitĩñare ĩ bʉjabeja, ito yicõri Dios ĩre ruyurioja ñejʉa waja mano yiroja ĩre. 26 Yʉ Masa Rĩjorʉ ʉjʉ ñacõri tʉdi ejagʉ yigʉja yʉ mʉcana. Rẽtoro ñasarise yʉ Jacʉ yʉre ĩ ĩsijare ito yicõri ángel mesa ĩna ñasaro bajiro yʉre ĩ jidicãjare, co rʉmʉ ñasari masʉ ʉjʉ tʉdi ejagʉ yigʉja yʉ.

No yʉre masigʉ̃ ñabojagʉti, yʉre ĩ bojoja ito yicõri yʉ oca masibojagʉti ĩ bojoja yʉ tʉdi ejari rʉmʉ ito bajiroti ĩre bojogʉ yigʉja yʉ cʉni. 27 Riti ya yʉ mʉare. Mʉa wato coriarã, ado ñarã ĩna godaroto riojʉa, “Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre miojusʉogʉ yami Dios”, yi ti masirã yirãji ĩna, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ĩna tiro riojo Jesús ĩ godo wedire gaye
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Ito bajiro ĩ yija bero, ʉdia ãmojeno rʉmʉri berocõ, gʉ̃tagʉ̃jʉ mʉja wayijʉ Jesús ĩ Jacʉ Diore bʉsirocʉ. Ito yicõri Pedro, Santiago, Juanre cʉni ãmi wayijʉ ĩ. 29 Gʉ̃tagʉ̃ joejʉ ejacõri Diore bʉsiyijʉ Jesús. Ito bajiro Diore ĩ bʉsiroca ĩ ya rio gajero bajiro godo wediyijʉ. Ito yicõri ĩ ya yutabuju cʉni bʉto boticõri yoro ñayijʉ. 30 Ito ĩ yi ñaroca, ʉ̃mʉa jʉ̃arã ĩ rãca bʉsirã goaĩoyijarã. Ĩna jʉ̃arã ñayijarã Elías, Moisés ñayoana. 31 Ito bajicõri Dios ĩ yorise watojʉ ñayijarã ĩna. Ito bajiro Jesure bʉsirã, Jerusalénjʉ ñeñaro tõbʉjacõri ĩ godaroti gayere ĩre bʉsiyijarã ĩna. 32 Ito bajiro ĩna yiroca, Pedro mesa bʉto canibojarãti, ito bajijare yujiyijarã. Yujicõri Jesús ĩ yorise, ito yicõri ĩ rãca ñarã yorisere tiyijarã ĩna. 33 Ĩna jʉ̃arã Jesús rãca bʉsiana, ĩna ĩre wagoja ticõri, ado bajiro yiyijʉ Pedro:

—Gʉare riasogʉ, iti rẽtaroca gʉa ti ñaja quena ña gʉare. Mʉare yiari ʉdia wi meni ĩsirʉja gʉa. Mʉre co wi, Moisésre gaje wi, ito yicõri Elíasre gaje wi, yiyijʉ Pedro Jesure.

Ito bajiro bʉsibojagʉti, ĩ bʉsirisere tʉo masibisijʉ Pedro. 34 Ito bajiro ĩ bʉsiroca, ide bueri ruji wadiyijʉ. Ide bueri ĩnare quedi jea biajare güiyijarã ĩna. 35 Ito yicõri ide bueri wato ado bajiro oca ruyuyijʉ ĩnare:

—Ãni ñami yʉ Macʉ yʉ maigʉ̃. Ĩre queno tʉorʉ̃nʉña mʉa, yi ruyuyijʉ oca ĩnare.

36 Ito bajiro oca ĩna tʉoja bero Jesús sĩgʉ̃ti ĩ ñaja tiyijarã ĩna. Iti rẽtaja ticõri, ito bajia yibisijarã ĩna. Ito yicõri gãjerãre cʉni goti bato yibisijarã.

Rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃re rʉ̃mʉ́re Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Ito bajiri gaje rʉmʉ gʉ̃tagʉ̃ joejʉ ñana ruji wayijarã ĩna. Ĩna ruji ejaja ticõri, masa jãjarã Jesure bocatiyijarã. 38 Masa jãjarã wato sĩgʉ̃ oca seoro Jesure bʉsiyijʉ:

—Yʉre riasogʉ mʉre josa yʉ, yʉ macʉre mʉ ti maitoni. Ĩ sĩgʉ̃ti ñami yʉ macʉ. 39 Biyaro rʉ̃mʉ́ ĩre sãjacõri, ĩ ʉsi jediroca yami. Ĩ awasãroca ito yicõri ĩ ya rise somo budiroca yami. Ito bajiro ñeñaro ĩre yicõri ĩre budigo ãmobeami rʉ̃mʉ́. 40 Mʉ rãca riasotirãre rʉ̃mʉ́ bucõa rotibojacʉ yʉ. Ito yʉ yibojarocati, rʉ̃mʉ́re bucõa masibiticã ĩna, yiyijʉ ĩ Jesure.

41 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesús ado bajiro cʉdiyijʉ:

—Ba, ya yʉa. Queno yʉre tʉorʉ̃nʉrã meje ña mʉa. Ito yicõri yʉre rʉ̃cʉbʉorã meje ña mʉa. Yoari mʉare yʉ riasobojarocati yʉre tʉorʉ̃nʉbea mʉa maji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ito yi tĩocõri rʉ̃mʉ́ sãja ecorʉ jacʉre:

—Adojʉa mʉ macʉre ãmi wadite maji mʉ, yiyijʉ ĩ.

42 Ito bajiro macʉacãre ĩ ãmi waroca mʉcana tʉdi rʉ̃mʉ́ quedi sãjayijʉ ĩre. Ito yicõri jacajʉ ĩ quedi quearoca yicõri ĩ ʉsi jediroca yiyijʉ rʉ̃mʉ́ ĩre. Ito bajiro ĩ yija ticõri, rʉ̃mʉ́re budi rotiyijʉ Jesús. Rʉ̃mʉ́re Jesús ĩ bucõaja bero queno cati quenayijʉ macʉacã mʉcana. Ito yicõri macʉacãre ĩ jacʉre jʉdacõayijʉ Jesús mʉcana. 43 Dios ĩ masirisena ito bajiro Jesús ĩ yija ticõri, ito ñana ti ʉcayijarã masa.

Yнre sĩarã yirãji, yi mнcana Jesús ĩ tнdi gotire gaye
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Ito bajiro ĩ yirise masa ĩna ti wanнroca, ado bajiro yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre:
44 —Ado yн gotirise queno tнoya mнa. Ito yicõri ãcabojabeja. Yн ña Masa Rĩjorн Dios ĩ cõarн. Yнre ñiacõri gãjerãre ĩsirã yirãji ĩna, yнre ĩna sĩatoni, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.
45 Ito bajiro ĩ yibojarocati, ĩnare tнo masi rotibisijн Dios maji. Ito bajiro ĩ yijare Jesús ĩ gotirisere tнo masibisijarã ĩna. "Mн gotirisere mнcana gнare goti quenoña", yi güi ñayijarã ĩna.

¿Ñimн ñati ñasagн ñarocн? ĩna yi seniĩare gaye
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ito bajiro ĩna baji ñaroca:
—¿Ñimнjнa ñagũ yiguĩjida ñasagн? yi gãmeri bнsiyijarã ĩna Jesús rãca riasotiri masa.
47 Ito bajiro ĩna gãmeri bнsirisere, tнo masicõyijн Jesús. Ito yicõri sĩgũ macнacãre ĩ tн tũami rũgõyijн Jesús.
48 Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiyijн Jesús:
—No yнre rũcнbнocõri ãni macнacãre boca ãmiro bajiro, yнre cнni boca ãmigũ ñami ĩocũ. Ito yicõri yнre boca ãmigũ, yнre cõarнre boca ãmigũ ñami ĩ. No mнa rãca gagн, "Gãjerã rẽto bнsaro tнoĩagũ ña yн", yibicн ĩ ñagũ yiguĩji ñasagн, yiyijн Jesús ĩnare.

Manire tнo tudibicн ĩ ñaguĩji mani baba, Jesús ĩ yire gaye
(Mr 9.38-40)

49 Ito ĩ yija bero ado bajiro yiyijн Juan ĩre:
—Gнare riasogн, sĩgũ mн wamena rũmũare bucõagũ ticн gнa. Gнa rãca gagн meje ĩ ñajare rẽocн gнa ĩre, yiyijн Juan Jesure.
50 Ito ĩ yija tнocõri:
—Rẽobeja mнa. No manire tнo tudibicн ĩ ñaguĩji mani baba, yiyijн Jesús ĩnare.

Santiago, Juanre cнni Jesús ĩ goti quenore gaye

51 Ũmacũjн Jesús ĩ waroto iti cõñajare, "Yнre ĩna sĩa ãmobojarocati Jerusalénjнa wasagн yignja yн", yi oca sẽoyijн Jesús. 52 Ito bajiro tнoĩacõri ĩ riojнa queno yuronare cõayijн Jesús. Samaria sita cнtojн canirajнri ãmarã wayijarã ĩna. 53 Jerusalénjн warã yama yi ti masicõri, boca ãmi ãmobisijarã Samaria sita gãna ĩnare. 54 Ito bajiro ĩna yija ticõri, Jesús rãca riasotirã Santiago, Juan ado bajiro yiyijarã Jesure:
—¿Gнa ĩnare ruyuriorona Diore jea queo rotire ãmoati mн? yiyijarã ĩna Jesure.
55 Ĩna ito yija tнocõri, oca sẽoro ĩnare ticõri ado bajiro ĩnare tudiyijн Jesús:
—Ito bajiro mнa tнoĩaja, rũmũ bajiro tнoĩarã ña mнa. 56 Yн ña Masa Rĩjorн. Masare ruyuriorocн meje wadicн yн. Ĩnare masorocн wadicн yн, yiyijн Jesús ĩnare.
Ĩ ito yija bero gaje cнtojн wayijarã ĩna mнcana.

Jesure tнo sнya ãmorã
(Mt 8.19-22)

57 Ito ma ĩna waroca sĩgũ ũmнgũ ado bajiro yiyijн Jesure:
—Yн Ʉjн, no mн waroti mн rãca wa ãmoa yн, yiyijн ĩ Jesure. 58 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús ĩre:

—Buyairo mesa totiɥ canicã ĩna. Ito yicõri minia ĩna ya jibɥriɥ canicã ĩna. Ito bajibojarocati yɥ Masa Rĩjorɥ, diɥ yɥ caniriɥ ma yɥre. Ito bajiri yɥre mɥ sɥyaja josari ñaroja mɥre, yiyiɥ Jesús ĩre.

59 Ito yicõri gãjire ado bajiro yiyiɥ Jesús:

—Yɥ rãca waya, yiyiɥ Jesús.

Ito ĩ yijare:

—Yɥ Ʊjɥ, yɥ jacɥ rãca ñagũ ya maji. Ĩ godaja bero mɥ rãca wacɥja yɥ, yiyiɥ ĩ Jesure.

60 Ito bajiro ĩ yija tɥocõri, ado bajiro cɥdiyiɥ Jesús:

—Yɥre masimena moajaro itirea. Mɥáma, "Ĩre tɥorũnɥrãre miojugɥ yiguĩji Dios", yire oca goti ucuya mɥáma, yiyiɥ Jesús ĩre.

61 Ito yija ado bajiro yiyiɥ gãji Jesure:

—Yɥ Ʊjɥ, mɥ rãcati wa ãmoa yɥ. Cajero maji yɥ ya wi gãnare ware gotigɥ wacɥ ya yɥ maji, yiyiɥ ĩ Jesure.

62 Ito ĩ yija tɥocõri, ado bajiro cɥdiyiɥ Jesús:

—Sĩgũ yɥ rãca wasɥogɥ, iti rɥmɥiɥ ĩ yigore mɥcana tɥdi ĩ tɥoĩaja, Dios masa jeyaro ɥjɥre queno moa ĩsi masibeami ĩocũ, yiyiɥ Jesús ĩre.

10

Setenta y dos ñarãre Jesús ĩ cõare gaye

1 Ito ĩ yija bero setenta y dos ñarã beseyiɥ mɥcana. Ito yicõri ĩ waroti cɥtoricõti jũarã, jũarã, jũarã ĩ riojɥa wa yu rotiyiɥ.

2 Ĩnare wa yu rotigɥ ado bajiro yiyiɥ ĩ ĩnare:

—Riti ya yɥ. Ote jaje iti bɥcɥabojarocati moari masajɥa jaibeama. Ito bajiri ote ɥjɥre ĩ ya moari masare ote ãmi rotija quena. Riti ya yɥ. Jãjarã ñama yɥ oca masimena. Ito bajibojarocati coriarã ñama yɥ oca ĩnare goti ucurona. Ito bajiri Diore seniña ĩ oca goti ucuronare ĩ cõatoni. 3 Wasa mɥa. Guijorojɥ mɥare cõa yɥ. Ito bajiri queno tɥoĩaña. Oveja yaia tɥ ĩna ejarã waro bajiro mɥare cõa yɥ. 4 Gajeoni sãra buju ãmi wabeja. Niyeru sãra buju cɥni ãmibesa. Ito yicõri gaje gɥboco mɥa wasoaroti ãmi wabeja. Ma masa mɥa bocaja yoari bɥsi rũgõ yibeja mɥa. 5 Cɥto ejacõri co wi mɥa sãjaja, iti wi gãnare ado bajiro yiba: "Dios queno yijaro mɥare ito yicõri queno ñaña mɥa", yiba mɥa. 6 Ĩna mɥare queno ĩna cɥdija, quena ñaro yiroja ĩnare. Ito bajibojarocati queno mɥare ĩna cɥdibeja quenabeto yiroja ĩnare. 7 Ĩna cɥdija ticõri, iti wi tujacõri, ĩna ecaro bajiroti baba mɥa. Diore moa ĩsirã mɥa ñajare mɥa riasorãjɥa mɥare bare ecarã yirãji ĩna. Gaje wi, gaje wi, sãja ucu yibeja mɥa. 8 Cɥto mɥa ejaja ĩna mɥare boca ãmija ĩna ecaro bajiroti baba. 9 Ito gãna cõrã ĩna ñaja, ĩnare yisioba. Ito yicõri ado bajiro ĩnare gotiba: "Yoari mejeti ĩre tɥorũnɥrãre ĩ rotiroɥ miojugɥ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre mani tɥorũnɥja quena", yi gotiba. 10 Gaje cɥto mɥare ĩna boca ãmibeja, majɥ wija rũgũcõri ado bajiro ĩnare gotiba: 11 "Mɥ ya cɥto gaye sita gɥa ya gɥboco wãrisere jacãcõa gɥa mɥa gɥare boca ãmibejare. Masiña mɥa. 'Ĩre tɥorũnɥrãre miojugɥ yiguĩji Dios', yire gaye mɥare gotirona ejaboja gɥa", yiba ĩnare, yiyiɥ Jesús.

12 'Gaje ado bajiro mɥare gotia yɥ. Iti cɥto gãna mɥare boca ãmimena, Sodoma cɥto gãna rẽto bɥsaro ñeñaro tõbɥjarã, yirãji ĩna, Dios ĩ waja seniri rɥmɥ, yiyiɥ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Cɥtori gãna riojo cɥdimena oca
(Mt 11.20-24)

13 Gaje ado bajiro gotiyijн Jesús ĩnare:

—Bнjato bajia ĩnare. Bнto ñeñaro tõbнjarã yirãji Corazín gãna, ito yicõri Betsaida gãna cнni. Ito bajiroti tõbнjarã yirãji. Jaje tiyamani ĩnare ĩobojacн yн. Ito yн yibojarocati ĩna ñeñaro yirise jidicã ãmobiticã ĩna. Ĩnare yн ĩocato bajiroti Sidón, ito yicõri Tiro gãna yн ĩoja, ĩna ñeñaro yirise iti rнmнjн jidicãboana. Ito yicõri ĩna ñeñaro yirise tнoĩa bojori bнjarã, saya wanнre gaye meje sãñaboana ĩna. Ito yicõri "Bнto bojori bнja gнa", yirona õja tuboana ĩna ya riojн. 14 Dios ĩ waja seniri rнmн Tiro, Sidón gãna rẽtoro ñeñaro tõbнjarã yirãji Betsaida gãna, Corazín gãna cнni. 15 Ito yicõri, "Ũmacũjн Dios tнjн ejarã yirãji mani", yi tнoĩabojarãji Capernaum gãna. Ito bajiro tнoĩabojarãti jeame ũjнrojн warã yirãji ĩna, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

16 'No mнare tнogнti, yнre cнni tнogн ñami. No mнare ãmobea yirã, yнre cнni ãmorã meje ñama ĩna. No yнre ãmobea yigн, yнre cõarнre cнni ãmogũ meje ñami ĩocũ, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Setenta y dos ñarã ĩna tнdi ejare gaye

17 Mнcana ĩ tн tнdi ejarã bнto wanн tнdi ejayijarã Jesús ĩ cũana setenta y dos ñarã. Ito yicõri Jesure ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Gнa Ujн, rũmúa sãja ecoana rũmúare gнa budi rotija, ñaro bajiroti gнare cнdicã ĩna, yiyijarã ĩna Jesure.

18 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:

—Rũmúa нjн Satanás rẽtoro masigũ ña yн. Ũmacũjн bнjo ĩ jarise robo bajiro Satanás ĩ quedi wadija ticн yн. 19 Cotiwãja, ãñare cнni cнdabojarãti mнa cuni ecobe yirocн, yн masirise mнare jidicãcн yн. Ito yicõri mнa wajacнre rẽtocũma yirocн, cũcн yн mнare. Yн masirise mнare yн jidicãjare ñejнa mнare junibetoja. 20 "Rũmúre gнa budi rotija ñaro bajiroti cнdiquĩ gнare", yi masibojarãti bнto wanн quenasaroti meje ña itiama. "Ũmacũjн yн warotojн yн wame wõre ñacãroja", mнa yi masija, iti ña bнto wanн quenare gaye, yiyijн Jesús ĩnare.

Jesús ĩ wanнre gaye
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Ito ĩ yirocati Jesús ĩ wanн quenaroca yiyijн Espíritu Santo. Ito bajiri ado bajiro yiyijн Jesús Diore:

—Cнna mнre bнto rũcнbнoa yн. Mн ña adi tuti gagн Ujн, macãrнcũro jeyaro Ujн. Ado gãna bнto riasotiana, ito yicõri bнto masirã, mн oca ĩna tнo masibitire oca, ñasari masa mejejнare mн oca ĩna tнo masiroca yicн mн. Mн ãmoro bajiroti bajicн. Iti ya yн Cнna mнre, yiyijн Jesús Diore.

22 'Jeyaro нjн yн ñatoni yнre cũquĩ yн Jacн. Yн Jacн sĩgũti queno yнre masiguĩji. Ito yicõri yн sĩgũti yн Jacнre queno masia. Gãjerã cнni yн Jacнre masiroca, yн yi ãmoja, yн jacнre masirã yirãji ĩna cнni, yiyijн Jesús masare.

23 Ito yicõri ĩ rãca riasotirãre riti ado bajiro yiyijн Jesús:

—Yн ĩorise ticõri bнto wanн quenare ña mнare. 24 Ado bajiro mнare ya yн. Jane meje gãna Dios oca goti ĩsiri masa, ito yicõri нjarã masa cнni adocãta mнa tirise bнto ti ãmobojayijarã ĩna. Ito bajibojarãti itire ti bнjabisijarã ĩna. Ito yicõri adocãta mнa tнorise bнto tнo ãmobojayijarã. Ito bajibojarãti itire tнobisijarã ĩna, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Samaria sita gagн gãjire ĩ queno yire gaye

25 Ito bajiro yi ñaroca sĩgũ judio masa rotirise riasori masʉ, wadiyijʉ
Jesús rãca bʉsirocʉ: “Riti masiati Jesús”, yi tʉoĩacõri seniĩagũ ejayijʉ ĩ. Ado
bajiro ĩre seniĩayijʉ:
—¿Yʉ Ʉjʉ, catitĩñare gaye yʉ bʉja ãmoja no bajiro yigʉjada yʉ? yiyijʉ ĩ
Jesure.
26 Ito ĩ yija tʉocõri:
—¿No bajiro wãñati ucare, Dios ĩ rotire gaye? Ito yicõri, ¿itire mʉ tija no
bajiro tʉoĩati mʉ? yiyijʉ Jesús ĩre.
27 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ judio masa rotirise riasori
masʉ:
—“Mani Ʉjʉ Diore bʉto maija quena. Mani tʉoĩa oca sẽorisena, ito yicõri
mani ya ʉsina cʉni bʉto Diore mani maija quena. Ito yicõri manimasi
mani mairo bajiroti mani ñarãre cʉni mani maija quena”, yi gotia Dios
oca, yiyijʉ ĩ Jesure.
28 Ito ĩ yija tʉocõri:
—Ñaro bajiroti cʉdia mʉ. Ito bajiroti ya Dios oca. Ito bajiro mʉ yija,
catitĩñagũ yigʉja mʉ, yiyijʉ Jesús judio masa rotirise riasori masʉre.
29 —“Yʉ ñarãre queno yigʉ meje ña yʉ”, yi tʉo masicõri, “¿Noajʉa ñati yʉ
ñarã?” yi seniĩayijʉ ĩ Jesure.
30 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩre:
—Sĩgũ Jerusalénjʉ ñagũ Jericójʉ roja wayijʉ. Ma ĩ waroca riniri masa ĩre
ñiacõri jeyaro ĩ gajeoni cʉtirise ĩre ẽmayijarã. Ĩ ya yutabujuri cʉni ĩre ẽma
jeocõyijarã ĩna. Ito yicõri ĩre bʉto janugã cũcõri, ĩre wagoyijarã ĩna. 31 Ito ĩ
baji cũñaroca pai cʉni iti mati wayijʉ. Ĩre ti bʉjabojagʉti riojoti rẽtacoayijʉ
ĩ. 32 Ĩ bero gãji Levita masʉ ejayijʉ ĩ tʉ. Ĩre ti bʉja wacʉti riojo rẽtacoayijʉ ĩ
cʉni. 33 Ito bajiro ĩre ĩna ti rẽtaja bero sĩgũ Samaria sita gagʉ iti ma wacʉjʉ
ti bʉjayijʉ ĩre. Ito yicõri ĩre ti maiyijʉ. 34 Ito bajiri ĩ tʉ ejacõri ĩre cami ʉco
yiyijʉ ĩ. Iti cami ʉco yigʉ ʉ́yena ito yicõri ʉyé idena ʉco yiyijʉ ĩre. Ito yicõri
ĩ ya camire wõbiayijʉ. Ito bajiro ĩre yicõri ĩ ya burro joejʉ ĩre mʉojeoyijʉ.
Ito yi tĩogũ, canira wijʉ ĩre ãmi wacõri ñamiasaro ĩre tirũnʉyijʉ. 35 Samaria
sita gagʉ busuri wacʉ canira wi ʉjʉre jʉati niyeruti ĩsiyijʉ. Iti ĩsi wacʉ ado
bajiro yiyijʉ ĩ ĩre: “Ãni cõgũre tirũnʉña. Jairo waja mʉre iti godaja, tʉdi
ejagʉ mʉre wa yicʉja yʉ mʉcana”, yiyijʉ ĩ canira wi ʉjʉre, yi oca gotiyijʉ
Jesús judio masa rotirise riasori masʉre. Iti oca goti tĩogũ ado bajiro ĩre
seniĩayijʉ mʉcana Jesús: 36 “¿Ĩna ʉdiarã wato ñimʉjʉa ñarʉda riniri masa
ĩna jasĩa cũrʉre, ti mairʉ?” Yi seniĩayijʉ Jesús judio masa rotirise riasori
masʉre.
37 Ito ĩ yija tʉocõri:
—Samaria sita gagʉ ĩre ti mairʉ. Ĩ ñarʉ ĩ yagʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.
Ito bajiro ĩ yija ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre:
—Wasa, ĩ yiado bajiroti yiba mʉ cʉni, yiyijʉ Jesús ĩre.

Marta mesa ya wijʉ Jesús ĩ ejare gaye

38 Ito ma wacʉjʉ cʉto ejayijʉ Jesús. Iti cʉto ejacõri Marta wame cʉtigo,
ya wi wayijʉ ĩ. Ĩ ejaja ticõri, queno boca ãmiyijo iso ĩre. 39 Iso ocabajio
María wame cʉtigo ñayijo. Iso Jesús ya gʉbo tʉ rujicõri, ĩ gotirisere tʉo
rujiyijo. 40 Martama iso moarise gaye tʉoĩagõ ʉsirioro tõbʉjayijo. Ito
bajiri Jesús tʉ eja rũgũcõri, ado bajiro bʉsiyijo iso:
—¿Yʉ Ʉjʉ, no yibeati mʉre yʉ ocabajio yʉre ejabʉabecoti mʉ tʉ iso
rujija? “Mʉ rĩjorore ejabʉaya maji”, yiya isore, yiyijo Marta Jesure.

41 Ito bajiro Marta iso yibojarocati ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús isore:
—Marta mʉ moare cʉtirise ʉsirioro bajia mʉre. Ito bajiri ʉsirioro
tõbʉja mʉ. 42 Bʉto ñasarise gaye cojiti ña. Yʉ bʉsirise tʉocõri, mʉ ocabajio
María, ñasarisere bʉjamo. Nijʉa iso tʉo ãmisãrise isore ãmicãbiquĩji yiyijʉ
Jesús Martare.

11

Diore mani seniroti Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Co rʉmʉ Diore bʉsiyijʉ Jesús. Ĩ bʉsi tĩoroca ĩ rãca riasotigʉ sĩgʉ̃ ado
bajiro bʉsiyijʉ:
—Yʉ Ʉjʉ, Juan rãca riasotiana ĩ riasoado bajiro gʉare cʉni riasoya,
Diore gʉa bʉsi masitoni, yiyijʉ ĩ Jesure.
2 Ito ĩ yija tʉocõri:
—Diore mʉ bʉsija ado bajiro yiba:
Gʉa Jacʉ, ũmacʉ̃jʉ gagʉ ña mʉ. Mʉ wame masicõri masa jeyaro
rʉ̃cʉbʉojaro ĩna. Masa jeyaro Ʉjʉ mʉ ñaroti rʉmʉ ejare ãmoa gʉa.
Ũmacʉ̃jʉga tuti cʉni mʉ ãmoro bajiroti ñayija. Ito bajiri adi sitajʉ
cʉni mʉ ãmoro bajiro riti ñare ãmoa gʉa.
3 Co rʉmʉ rʉyabeto gʉa baroticõti gʉare naju ĩsiña.
4 Gʉa ñeñaro yirisere ãcabojoya. Gʉa cʉni gʉare ñeñaro yirãre ãcabojoa.
"¿No bajiro yʉre cʉdirã yirãjida ĩna?" yi tʉoĩabesa gʉare. Gʉa ñeñaro
yibititoni gʉare ejabʉaya. Itocõ ña. Amén, yiba. Ito bajiro Diore
mʉa bʉsija quena, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
5-7 Gaje ado bajiro ĩnare gotiyijʉ Jesús:
—Sĩgʉ̃ mʉa baba ñami gʉdareco mʉa ya wi ejacõri ado bajiro ĩ yija, "Yʉ
baba, gãji yʉ baba wa ucuri masʉ yʉ ya wijʉ ejami. Ñe ecare ma yʉre.
Ito bajiri yʉre naju wasoaya mʉ", ĩ yija, mʉa wi toti ado bajiro cʉdirã
yirãji mʉa: "Ʉsirioro yibesa yʉre. Soje cʉni biado ña. Ito yicõri yʉ rĩa
rãca canigʉ̃ ya yʉ. Ito bajiri ñejʉa ĩsirocʉ wagãdo ma yʉ", yi cʉdirã yirãji
mʉa. 8 Ito bajiro mʉa babare mʉa ĩsi ãmobitibojaja cʉni, ĩre ĩsirã yirãji mʉa,
mʉcana ĩ ʉsirioro seni ʉyabe yirona. Ito yicõri ĩ ãmorocõ ĩsirã yirãji mʉa,
ya yʉ mʉare. 9 Ado bajiroti yire ña Diore mani senija. Mani Diore senija
manire ĩsigʉ̃ yiguĩji. Ĩre mani ãmaja bʉjarã yirãji mani. "Mʉre bʉsi ãmoa
yʉ", mani yija, bʉsi rotigʉ yiguĩji manire. 10 No senigʉ̃ti boca ãmiguĩji. No
ãmagʉ̃ti bʉjagʉ yiguĩji. "Bʉsi ãmoa yʉ", yigʉreti bʉsi rotigʉ yiguĩji Dios.
11 'Adocãta mʉa rĩa ĩna naju senija, ¿Gʉ̃tagã ĩsire ñarojada mʉaca? Ito
yicõri wai ĩna senija, ¿Ãña ĩsire ñarojada mʉaca? 12 Ito yicõri cara ria
ĩna senija, ¿cotiwãja ĩsire ñarojada mʉaca? Ĩsimenaji mʉa, yi tʉoĩa yʉ.
13 Ñeñaro yirã ñabojarãti, mʉa rĩa ĩna senija quenarise yirã yirãji mʉa.
Mani rĩare quenarise riti mani ĩsija, Dioama mani Jacʉ ũmacʉ̃jʉ gagʉ, ĩre
mani senija, yiro bajiroti Espíritu Santo manire queo sãguĩji, yiyijʉ Jesús
ĩ rãca riasotirãre.

Rʉ̃mʉ́a ʉjʉ rotirise boca ãmicõri yami Jesús, ĩna yire gaye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Sĩgʉ̃re rʉ̃mʉ́ quedi sãjacõri, ĩ bʉsibeto yiyijʉ. Ito ĩ baji ñaroca rʉ̃mʉ́re
bucõayijʉ Jesús. Rʉ̃mʉ́re ĩ bucõaja beroti bʉsicoayijʉ ĩ bʉsibicʉ ñabojarʉ.
Ito bajiro iti rẽtaja ticõri, ʉcayijarã masa. 15 Ito bajibojarocati coriarã ado
bajiro tʉoĩayijarã:

—Ãni ũmʉgʉ̃ rʉ̃mʉ́are ĩ bucõarise, rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Beelzebú wame cʉtigʉ masirisenati bucõami, yi tʉoĩayijarã coriarã.
16 Gãjerãma, “Dios cõarʉ ñami ĩ”, gʉa yi tʉoĩatoni, ũmacʉ̃jʉ gaye tiyamani gʉare ĩogʉ̃ yiguĩji ĩ, yi tʉoĩayijarã ĩna. 17 Ito bajiro ĩna tʉoĩarisere masicõyijʉ Jesús. Ito bajiri ado bajiro gotiyijʉ ĩ ĩnare:
—Co sita gãna ñabojarãti ricati riti ĩna tʉoĩaja, ito yicõri ĩna gãmeri jaja, queno ña masimenaji ĩna. Co wi gãna ñabojarãti ricati riti ĩna tʉoĩaja queno corocõ ña masimenaji ĩna. 18 Ito bajiroti rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Satanás, ĩ ñarãre ricati riti tʉoĩaroca ĩ yija, ĩna ʉjʉ queno ña masibiquĩji. Ado bajiro mʉare gotia yʉ. “Rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Beelzebú ĩ masirisena rʉ̃mʉ́are bucõami”, yiboja mʉa yʉre. 19 Rʉ̃mʉ́a ʉjʉ masirisena yʉ rʉ̃mʉ́are bucõaja, ¿mʉa rãca gãnama ñimʉ masirisena rʉ̃mʉ́are bucõati ĩna? “Gʉa rãca gãnama rʉ̃mʉ́ masirise gayena meje rʉ̃mʉ́are bucõama ĩna”, yi tʉoĩa mʉa. Ito bajiri itire ti masicõri, “Rʉ̃mʉ́ masirisena meje rʉ̃mʉ́are bucõami ĩ cʉni”, yi tʉoĩa masia mʉa yʉre cʉni. 20 Ado robojʉa bajia. Dios ĩ masirisena rʉ̃mʉ́are bucõa yʉ. Ito bajiro yʉ yija ticõri, “Mani wato ñacãguĩji Dios. Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre miojusʉogʉ yami Dios”, yi masirʉja mʉare.
21 ’Ʉmʉgʉ̃ sẽogʉ̃, ito yicõri queno bisu cʉtigʉ, ĩ ya wijʉ ĩ tirʉ̃nʉja, iti wijʉ gaye quenoti ñacõaroja. 22 Ito yibojarocati gãji ĩ rẽto bʉsaro sẽocõri rẽtocʉ̃gʉ̃ yiguĩji ĩre. “Adi yʉ bisu cʉtija ñimʉjʉa yʉre rẽtocʉ̃biquĩji”, yi ĩ tʉoĩabojarocati ĩre rẽtocʉ̃gʉ̃ yiguĩji. Ito yicõri ĩ gajeoni cʉtibojarise ĩre ẽmagʉ̃ yiguĩji. Rʉ̃mʉ́a ʉjʉ rẽtoro masigʉ̃ ña yʉ. Ito bajiri rʉ̃mʉ́are bucõa masia yʉ, yi oca gotiyijʉ Jesús ĩnare.
23 ’No yʉ rãcajʉa ñabicʉ, yʉ rãca gagʉ meje ñami ĩocʉ̃. No yʉre ejabʉabicʉ, gãjerãre Diore masiroca yʉ yi ãmobojarocati yʉre ñeñaro yi codegʉ ñami ĩ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Masʉre budigocõri mʉcana tʉdi rʉ̃mʉ́ ĩ sãjare gaye
(Mt 12.43-45)

24 ’Sĩgʉ̃ masʉre rʉ̃mʉ́ ĩ budigoja, yucʉ manojʉ wa ucuguĩji tujarajʉ ãma ucugʉ. Ĩ bʉjabeja ado bajiro tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ: “Yʉ budigorʉre mʉcana tʉdi sãjacʉja yʉ”, yi tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ. 25 Mʉcana tʉdi ejagʉ ĩ budigorʉre quenora wi, ʉeri mani wi robo bajiro, ti ejagʉ yiguĩji ĩ. 26 Ito bajiro ti ejacõri gãjerã rʉ̃mʉ́a jʉa ãmojeno ñarã ĩ rẽtoro ñeña bʉsarã jigʉ yiguĩji ĩ, ĩ rãca ñatoni. Ito yicõri ĩna ñarocõti ĩ ʉ̃mʉgʉ̃re sãjarã yirãji. Ito bajicõri ĩ ʉ̃mʉgʉ̃, cajero ĩ bajiado rẽto bʉsaro bajigʉ yiguĩji. Ito bajiri, rʉ̃mʉ́ mʉcana tʉdi sãjame yirocʉ, Diore ĩ tʉorʉ̃nʉ sʉyaja quena, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Dios oca mani tʉorʉ̃nʉja wanʉ quenarã yirãji mani, Jesús ĩ yire gaye

27 Ito bajiro Jesús ĩ bʉsiro toto ĩre tʉorã wato sĩgõ oca sẽoro ado bajiro bʉsiyijo:
—Mʉ jaco mʉre rʉcocõri, mʉre ũjugõ bʉto wanʉyijo iso, yiyijo iso Jesure.
28 Ito bajiro iso yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús isore:
—Yʉ jaco rẽtoro wanʉrã yirãji, Dios rotirise tʉocõri ĩna cʉdija, yiyijʉ Jesús isore.

Tiyamani mʉ ĩore ãmoa gʉa, yi ĩna senire gaye
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Ito bajiro Jesús ĩ bʉsiroca jãjarã bʉsa masa ĩ tʉ minijua wayijarã. Ito yicõri ado bajiro ĩnare gotiyijʉ ĩ:

—Adi rɯmɯri gãna ñeñaro yi jairã ña mɯa. Ado bajiro ya mɯa yɯre: “Tiyamani mɯ ĩoja ticõri, ‘Dios ĩ cõarɯti ñami ãni’, yiana gɯa”, ya mɯa yɯre. Ito mɯa yibojarocati tɯdi mɯare ĩobicɯja yɯ. Diore goti ĩsiri masɯ, Jonás ñayorɯ, ĩre rẽtagore riti mɯare goticɯja yɯ. 30 Jonásre rẽtare ticõri, “Ãniti ñami Dios ĩ cõarɯ”, yiyijarã Nínive cɯto gãna. Yɯre cɯni ito bajiroti yirã yirãji mɯa. Yɯ ña Masa Rĩjorɯ. Yɯre rẽtare masicõri, “Ĩ ñami Dios ĩ cõarɯ”, yirã yirãji mɯa cɯni yɯre. 31 Dios masare ñeñaro ĩna yirise waja ĩ waja seniri rɯmɯ ado bajiro rẽtaro yiroja. Sheba cɯto gago ɯjo ñayoro, mɯa adi rɯmɯri gãnare, “Mɯare seti ña”, yigo yigõji iso. Jane mejejɯ sõjɯ wayoyijo iso, queno tɯoĩagũ rãca Salomón wame cɯtigɯ rãca riasotiroco. Adocãta sĩgũ mɯa rãca ñami Salomón ñajacɯ rẽtoro tɯo masigũ. Ito ĩ bajibojarocati queno ĩre tɯorũnɯbea mɯa. 32 Nínive cɯto gãna cɯni ado bajiro yirã yirãji mɯare Dios ĩ waja seniri rɯmɯ: “Jaje seti ña mɯare”, yirã yirãji ĩna. Jane mejejɯ Nínive cɯto gãnare Dios oca gotiyoyijɯ Jonás ñayorɯ. Jonás ĩ gotija tɯocõri, ñeñaro ĩna yirise jidicãñi ĩna. Ito bajiri quenarise riti tɯoĩañi ĩna. Adocãta sĩgũ ñami mɯa rãca Jonás ñayorɯ rẽtoro ñasagɯ. Ito ĩ bajibojarocati queno ĩre tɯorũnɯbea mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.

Mani ya cajea busurica robo bajiro bajia, yi Jesús ĩ riasore gaye (Mt 5.15; 6.22-23)

33 ’Noajɯa sĩabusuoraga sĩayocõri ruyubetojɯ, jacajɯ cɯni cũmenaji mani. Ito yicõri rujajedo totijɯ cɯni cũmenaji mani. Ruyubeto cũrãonati gɯje tutujɯ jeobusuorãji mani, ejari masa queno tijaro yirona. 34 Rãitĩarise iti godaroca ya busurica. Mani ya cajea cɯni busurica robo bajiro bajia. Ito bajiri cajeana sɯoriti mani ya ɯsi queno tɯo masiro yiroja. Tite mɯa. Quenarise mani tija queno tɯoĩarã yirãji mani, mani ya ɯsijɯ. Ito bajibojarocati ñeñarise mani tija ñeñaro tɯoĩarã yirãji mani, mani ya ɯsijɯ. Ito bajiro mani yija busurojɯ meje ñarã yirãji mani. Rãitĩarojɯ ñarã bajiro ñarã yirãji mani ñeñarise mani tɯoĩa ɯyaja. 35 Ito bajiri quenarise riti tɯoĩarɯja manire, ñeñarise riti mani tɯoĩa ɯyabe yirona. 36 Mare sĩaticõri, “Adi majɯa ña quenari ma. Adi majɯa ña ñeñari ma”, yi ti masia mani. Ito bajiroti bajia mani ya ɯsijɯ cɯni. Mani ya ɯsijɯ quenarise riti mani tɯoĩa ñaja, “Iti ña quenarise. Iti ña ñeñarise”, yi ti masia mani, yiyijɯ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Mɯa fariseo gaye tɯoĩarãre seti ña, Jesús ĩ yire gaye (Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús ĩ bɯsi tĩoroca sĩgũ fariseo gaye tɯoĩagũ, “Yɯ ya wijɯ bato mani”, yirocɯ Jesure baba cɯtiyijɯ. Ito ĩ yija tɯocõri, ĩ ya wijɯ sãja wacõri badojɯ eja rũjũyijɯ Jesús. 38 Ĩna baroto riojɯa judio masa ĩna ãmo coesotiro bajiro Jesús ĩ ãmo coebeja ticõri, ti ɯcayijɯ fariseo gaye tɯoĩagũ. 39 Ĩ ti ɯcaja ticõri, ado bajiro yiyijɯ mani Ʊjɯ Jesús ĩre:

—Mɯa fariseo gaye tɯoĩarã, joeti coeboja mɯa. Somotẽro idira tẽrori cɯni joejɯa riti coea mɯa. Totijɯama ñarocõti ɯeri cɯticõa. Mɯa guaja cɯni, joe rujɯ riti coea mɯa. Jubejɯama ñeñaro tɯoĩa mɯa maji. Ito bajiri gãjerã ĩna rɯcorise ti ɯorã ĩnare rɯoa mɯa. 40 Queno tɯoĩarã meje ña mɯa. Dios mɯa ya rujɯ rujeorɯ, mɯa ya ɯsi cɯni meniñi. ¿Itire masibeati mɯa? 41 Mɯa ya ɯsijɯ queno tɯoĩacõri bojoro bɯjarãre ejabɯarɯja mɯare. Ito bajiro mɯa yija queno ɯsi cɯti ñarã yirãji mɯa.

42 ’Bɯjato bɯjarã yirãji mɯa, fariseo gaye tɯoĩarã. Dios ĩ rotiado bajiroti jeyaro mɯa bɯjarise ĩre jabeto jɯdacõa mɯa. Ito bajiro mɯa yiriseama

quena ña. Ito bajiro queno yirã ñabojarãti gãjerãre queno yibea mʉa. Ito yicõri Diore maibea. Ito bajiro yibitirʉja mʉare.
43 ’Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa, fariseo gaye tʉoĩarã. Minijuara wijʉ sãja
wacõri rũcʉbʉorajʉ riti ruji ãmoboja mʉa. Ma warã cʉni gãjire mʉa bocaja,
rũcʉbʉore rãca ĩ seniĩare ãmoa mʉa. Mʉa ñaroti gaye riti tʉoĩa mʉa.
44 ’Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa. Gãjerã ĩna tiro riojo queno yirã ña mʉa.
Ito bajibojarocati ĩna tibetojʉ ñeñaro yirã ña. Ito bajiro mʉa yija ticõri,
“Queno yirã ñama ĩna”, yibojama gãjerã. Ito bajiro ĩna tʉoĩabojarocati
queno yirã meje ña mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
45 Ito bajiro ĩ bʉsija tʉocõri, sĩgũ judio masa rotirise riasori masʉ ado
bajiro cʉdiyijʉ ĩre:
—Yʉre riasogʉ, ito bajiro mʉ bʉsija queno ejabea gʉare, yiyijʉ ĩ Jesure.
46 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesujʉa ado bajiro yiyijʉ ĩre:
—Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa judio masa rotirise riasori masa cʉni.
Gãjerãre jaje ũma rotia mʉa. Ñimʉjʉa mʉo yiado ma itire. Ito bajiro yicõri
ĩnare ũma ejabʉa ãmobea mʉa. Jaje rotia mʉa. Jaje mʉa rotibojaja ñimʉjʉa
mʉare cʉdi masibiquĩji. Ito bajiro rotirã ñabojarãti mʉa rotiro bajiroti
yibea mʉa cʉni.
47 ’Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa. Mʉa ñicʉsabatia Diore goti ĩsiri masare
sĩañi. Ĩnare bajiroti bajia mʉa cʉni. 48 Ito bajiro mʉa bajija ti masicõri, “Ĩna
ñicʉsabatia robo bajiro tʉoĩarã ñama ĩna cʉni”, yi tʉoĩama masa mʉare.
49 ’Ito bajiro ĩna yiroto riojʉa masi yucãyijʉ Dios. Jane mejejʉ queno
tʉoĩagũ ñari, ado bajiro yiyijʉ Dios mʉare tʉoĩa yugʉ: “Yʉre goti ĩsiri masa,
ito yicõri yʉ oca goti ucuri masare cʉni, ĩna tʉ yʉ cõaja, coriarãre sĩarã
yirãji ĩna. Ito yicõri gãjerãre ĩna tõbʉjaroca yirã yirãji ĩna”, yi gotiyijʉ Dios
jane mejejʉ. 50-51 Jane mejejʉ adi macãrʉcũro ĩ rujeoja bero ĩre goti ĩsiri
masare sĩasʉoñi mʉa ñicʉsabatia. Tite mʉa. Abel ñayorʉre sĩañi ĩna. Ĩ bero
gãnare cʉni jãjarãre sĩañi ĩna. Ito yicõri Zacarías wame cʉtigʉre Dios ya wi
gʉdareco rũgõgũre ĩre sĩasʉsañi mʉa ñicʉsabatia. Ito bajiri ĩna sĩare waja,
waja senigũ yiguĩji Dios, ya yʉ mʉare adi rʉmʉri gãnare cʉni, yiyijʉ Jesús.
52 ’Bʉjato bʉjarã yirãji mʉa judio masa rotirise riasori masa. Dios oca
riasotirã ñabojarãti, ĩ ocare queno tʉorũnʉbea mʉa. Ito yicõri Dios ocare
gãjerã ĩna tʉorũnʉ ãmobojarocati rẽoa mʉa ĩnare, yiyijʉ Jesús ĩnare.
53 Ito bajiro Jesús ĩ bʉsi waja tʉocõri, judio masa rotirise riasori masa,
ito yicõri fariseo gaye tʉoĩarã bʉto junisiniyijarã ĩna Jesure. Ito bajiro
junisinicõri ʉsirioro ĩre jeyaro seniĩayijarã ĩna. 54 Ito bajiro ʉsirioro seniĩa
codeyijarã ĩna, ĩ queno cʉdi masibeja ticõri, “Ĩre seti ña”, yirona.

12

“Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti ñeñarise yija quenabea, yi Jesús ĩ riasore gaye

1 Ito baji ñaroca jãjarã bʉsa masa minijuarã, bidi warã gãmeri cʉdayijarã
ĩna. Ito bajiro ĩna baji ñaroca ĩ rãca riasotirãre ado bajiro gotisʉoyijʉ Jesús:
—Fariseo gaye tʉoĩarãre queno tʉoĩa masima. Mʉa tiro riojo queno
yirãji ĩna. Ito bajibojarãti mʉa tibetojʉ ñeñaro yirãji ĩna. “Queno yirã ña
gʉa”, yirã ñabojarãti ñeñaro yama ĩna. 2 Jeyaro mani yeyo bʉsibojarise
gayere masi jeorã yirãji masa. Ito yicõri no mani yeyobojarise cʉni
bʉjacõrã yirãji ĩna. 3 Mʉa yeyo bʉsibojarisere masa jeyaro tʉorã yirãji ĩna.
Ito yicõri sojere biatucõri mʉa yeyo bʉsibojarisere cʉni masa jeyaro ĩna
tʉo jeditoni ũmacũjʉ oca ruyuro yiroja, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Diore mani güija quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 10.26-31)

4 Mʉcana ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Yʉ baba mesa ado bajiro mʉare gotia yʉ. Rujʉre sĩarãre güibitirʉja
manire. Ĩna sĩaja bero ñejʉa gaje ñeñaro manire yi masimenaji ĩna ĩja.
5 "¿Ñimʉjʉare mani güija quenati?" yirocʉ mʉare gotigʉ ya yʉ. Diore
mani güija quena. Dios ĩ sĩaja bero jeame ʉ̃jʉrojʉ mani ya ʉsire ĩ cõa ãmoja,
cõagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito bajiri ĩjʉare mani güija quena.
6 'Co dʉjamocõ minia mani ĩsija niyeru jʉatiacã senirã yirãji mani.
Queno waja mama ĩnaõna. Queno waja mana ĩna ñabojarocati sĩgʉ̃ ĩnare
ãcaboja yibiquĩji Dios. Ĩnare queno tirʉ̃nʉgʉ̃ yiguĩji Dios. 7 Manire cʉni
queno tirʉ̃nʉami Dios. Mani ya joare cʉni, "Itocõ joa cʉtiami ĩ", yi
masiami manire. Ito bajiri tʉoĩa oca jaibitirʉja manire. Minia rẽtoro
ñasarã ña mani, Dios ĩ tija, yiyijʉ Jesús ĩnare.

"Jesure masigʉ̃ ña yʉ", mʉa yi bojobeja quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Ado bajiro mʉare gotia yʉ: No masa riojo, "Jesure masia yʉ, ito yicõri
ĩre rʉ̃cʉbʉoa yʉ", yigʉre, yʉ Masa Rĩjorʉ cʉni, "Masia yʉ ĩre", yigʉ yigʉja
yʉ ángel mesa ĩna tiro riojo. 9 No "Jesure masibea yʉ", ĩ yija, "Masibea yʉ
cʉni ĩre", yigʉ yigʉja yʉ ángel mesa tiro riojo.
10 'No yʉ Masa Rĩjorʉre, bʉsitugʉ ñabojagʉti, "Ñeñaro yʉ yirise yʉre
ãcabojoya", ĩ yija tʉocõri, ĩre ãcabojogʉ yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati no
Espíritu Santore bʉsitugʉreama ĩ ñeñaro yirisere ãcabojo masibiquĩji Dios.
11 'Minijuara wijʉ mʉare ãmi warã yirãji, ʉjarã riojo, "Ãnare seti ña",
yirona. Ito bajiro ĩna yibojarocati, "Ado bajiro cʉdicʉja yʉ", yi tʉoĩa ʉsirio
yibeja. 12 Mʉa bʉsiroti iti eja waja, Espíritu Santo mʉare ejabʉagʉ yiguĩji
mʉa queno bʉsi masitoni, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Gajeonire mani seobeja quena, Jesús ĩ yire gaye

13 Ito bajiro ĩna baji ñaroca masa wato gagʉ sĩgʉ̃ ado bajiro yiyijʉ Jesure:
—Yʉre riasogʉ, gʉa jacʉ ĩ rʉcogore gʉdarecona jidicãjaro yʉ rĩjorʉ yʉre,
ĩre gotiya yiyijʉ ĩ Jesure.
14 Ito bajiro ĩ yija Jesujʉama ado bajiro cʉdiyijʉ ĩre:
—Ito bajiro yirocʉre meje ado yʉre cũñi yʉ jacʉ, yiyijʉ Jesús ĩre.
15 Ito yicõri gaje ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Queno tʉoĩaña mʉa gãjerã ya gajeoni ʉobe yirona. Gajeoni jairo mani
rʉcoja, jabetacã mani rʉcoja cʉni no yibea. Bʉto ñasarise meje ña gajeoni,
yiyijʉ Jesús ĩnare.
16 Ito bajiro ĩnare goticõri ado bajiro ĩnare oca goti masioyijʉ Jesús:
—Sĩgʉ̃ gajeoni jaigʉ ñayijʉ. Ĩ ñari sita gaye ote queno rica cʉtiyijʉ. 17 Ito
bajiro ĩ ya ote rica cʉtija ticõri, ado bajiro tʉoĩayijʉ ĩ: "¿Yʉ ya ote jaje
bʉcʉarisere no bajiro cũgʉ̃ yigʉjada yʉ?" yi tʉoĩayijʉ ĩ. 18 Gajereama ado
bajiro tʉoĩayijʉ ĩ: "Mʉtari wiri seora wiri jana batecʉja yʉ. Ito yicõri cʉri
wiri menicʉja. Ito bajiro cʉri wiri menicõri yʉ ya ote seocʉja yʉ, ito yicõri
yʉ gajeoni cʉtirise cʉni. 19 Iti gajeoni yʉ seorise jaje rodori ñagʉ̃ yigʉja
yʉ itina. Ito yicõri queno ñacõagʉ̃ yigʉja yʉ ĩja. Yʉmasiti queno bacʉja
yʉ. Idicʉja yʉ", yi tʉoĩayijʉ ĩ. 20 Ito bajiro yi ĩ tʉoĩabojarocati, ado bajiro
yiyijʉ Dios ĩre: "Queno tʉoĩabicʉ ña mʉ. Adi ñamiti godagʉ ya mʉ. Ito
bajiri jeyaro mʉ seobojarise gãji ye ñaro yiroja", yiyijʉ Dios ĩre, yi gotiyijʉ
Jesús ĩ rãca riasotirãre. 21 Ito bajiro rẽtaro yiroja sĩgʉ̃ ĩ gajeoni cʉtirise ĩ

seomʉcʉtija. Ito bajiro ĩ yija Dios tʉjʉ ñe bʉjabiquĩji ĩocʉ̃. Dios ĩ tija waja mami, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ĩ rĩa masare tirʉ̃nʉgʉ̃ yiguĩji Dios, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 6.25-34)

22 Mʉcana tʉdi ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre:
—"¿Mani catirã baroti, no bajiro bʉjarãti mani?" yi tʉoĩa ʉsirio yibesa.
Ito yicõri, "¿No mani sãñaroti bʉjarãti mani?" yi tʉoĩa ʉsiriobesa. 23 Bare
rẽto bʉsaro ñasarise ña mani catirise. Ito yicõri yutabujuri rẽto bʉsaro
ñasarise ña mani ya rujʉ. Ito bajiri manire rujeorʉ ñari mani ña masitoni
bare, yutabujuri cʉni ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios. 24 Ãiriare tʉoĩate mʉa. Weseca
menicõri ote otecõri babiticã ĩna. Ito yicõri ote rica bʉjacõri ĩna seoroto
manoja ĩnare. Ito bajibojarocati Dioama queno ecaguĩji ĩnare. Dios ĩ
tija wʉtirã rẽto bʉsaro ñasarã ña mani. 25 "Yoari cati ãmoa yʉ", yi mani
tʉoĩabojaja cʉni, "Itocõ catigʉ yigʉja yʉ", yi masibea mani. 26 "Itocõ catigʉ
yigʉja yʉ", mani yi masibeja gaje gaye cʉni tʉoĩa ʉsiriobiticõrʉja manire,
yiyijʉ Jesús ĩnare.
27 'Gaje, go iti judi mʉjarise tʉoĩate mʉa. Judi mʉjacõri moabetoja iti.
Ito yicõri iti sãñaroti cʉni ãmabetoja. Ito bajibojarocati ʉjʉ Salomón ñayorʉ
seyorise ĩ sãñare rẽtoro seyorise ña go. 28 Nocõ mejeti ñacʉ go. Gaje
rʉmʉti ũmacañi ĩ asirisenati siniacoacʉ. Ito bajibojarocati seyorise cũñi
Dios itire. Go rẽtoro ñasarã ña mani. Ito bajiri ĩre queno tʉorʉ̃nʉrã meje
ñabojarocati queno tirʉ̃nʉgʉ̃ ñari mʉa sãñarotire mʉare jidicãgʉ̃ yiguĩji
Dios. 29 Ito bajiri, "¿Gʉa sãñaroti, gʉa baroti no bajiro bʉjarʉjati?" yi
tʉoĩa ʉsiriobiticõrʉja mʉare. 30 Ito bajiro tʉoĩa ʉsirio ñama adi macãrʉcʉ̃ro
gãna. Manireama mani jacʉ sĩgʉ̃ti ñami. "Adi ma ĩnare. Adire ãmoama ĩna",
yi masiguĩji ĩ. 31 "Dios masa jeyaro Ʉjʉ ĩ rotiro bajiro yicʉja yʉ", mani
yija, iti ña ñasarise gaye. Ito bajiro mani yija mani ãmorise ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios
manire.

Ũmacʉ̃jʉ Dios tʉ quenarise mani bʉjaroti gaye
(Mt 6.19-21)

32 'Güibesa yʉ coderã mʉa. Coriarãti ña mʉa. Ito bajibojarocati ĩ rotirojʉ
mʉa ejare bʉto ãmoami ĩ mani Jacʉ. 33 Mʉa rʉcorise gãjerãre ĩsima. Iti waja
bʉjacõri bojoro bʉjarãre ĩsima mʉa. Ito bajiro mʉa yija jai bʉsaro Dios
tʉ bʉjarã yirãji mʉa. Itojʉ mʉa bʉjaroti jogarise meje ñaroja. Ito yicõri
itojʉ mʉa bʉjarise ñimʉjʉa rinibiquĩji. Ito yicõri mʉa bʉjarisere butua
bamenaji. 34 No mani gajeoni cʉtirojʉ iti tʉ ñarona bʉto tʉoĩarã yirãji mani,
yiyijʉ Jesús ĩnare.

Quenaro ña yucãña mʉa, Jesús ĩ yire gaye

35 'Quenaro ña yucãña mʉa, jeyaro mʉa rẽtaroti gaye yiari. 36 Ĩna ʉjʉ
ãmo siare basa ti tĩo, budi wadicõri ĩna bocati ñado robo bajiro ña yucaña
mʉa. Soje tʉ ĩ ejaroca jana yucãdo bajiro ñacãña mʉa. 37 Queno ña yucõri
ĩna ʉjʉ ĩ ejaja ticõri, queno wanʉrã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna bajija ticõri,
"Rujiya mʉare ecagʉ ya yʉ", yigʉ yiguĩji ĩ, ĩnare wanʉgʉ̃. 38 Ñami gʉdareco,
busurijʉa cʉni, ĩ ejaroto riojʉa ĩna ña yucãja wanʉrã yirãji ĩna. 39 Adi yʉ
gotirisere ãcabojabeja mʉa. Sĩgʉ̃ wi gagʉ, "Itocõ tʉjaroca ejagʉ yiguĩji riniri
masʉ", ĩ yi masija, ña yucãborʉ ĩocʉ̃, riniri masʉ sãjacõri rinime yirocʉ.
40 Itioni bajiroti queno ña yucaña mʉa cʉni. "Adocõ ejagʉ yiguĩji Masa

Rĩjoru”, mua yi masibiti rumu ejagu yiguĩji. Ĩti ña yu Masa Rĩjoru, yiyiju Jesús ĩnare.

¿No bajiro bajiguĩjida queno tuoĩagũ? yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 24.45-51)

41 Ito ĩ yija tuocõri, Pedro ado bajiro ĩre seniĩayiju:
—Yu Ʊju, ¿ito bajiro oca mu goti masiorise, gua ye riti ñati? ¿Masa jeyaro ye ñatite? yiyiju ĩ Jesure.
42-44 Ito bajiro ĩ yija tuocõri, ado bajiro cudiyiju mani uju ĩre:
—¿No bajigu ñati tuo masicõri ĩ ujure queno moa ĩsigũ? Tite mu. Ado bajirojua bajiami ĩocũ. Ĩ uju ĩre wiju cũgũ yiguĩji ĩ codetoni, ito yicõri gãjerã ĩre moa ĩsiri masare bare ĩ ecatoni. Sĩgũ moa ĩsiri masu, ĩ rotiado bajiroti ĩ moagore ti ejacõri wanugũ yiguĩji Ʊju ĩre. Ʊju ĩ rotiado bajiroti ĩ moaja ticõri, jeyaro tirũnuri masu cũgũ yiguĩji ĩ ito bero. 45 Ito bajibojarocati, “Coji ejabiquĩji yu uju maji”, yi tuoĩacõri ĩre queno moa ĩsibiquĩji. Ado bajiro yigu yiguĩji. Gãjerã ĩ rãca moari masare sẽoro ĩnare rotigu yiguĩji. Ʊmuare romiare cuni, ito bajiro yigu yiguĩji ĩ. Ito yicõri bare ba, idi mecu yigu yiguĩji. 46 Ito bajiri, “Jane ejagu yiguĩji yu uju”, ĩ yibiti rumu ĩre ejabiagu yiguĩji ĩ uju. Ĩ ito yire waja buto waja senigũ yiguĩji ĩre. Ito yicõri queno cudimenare ĩ moa rotiado bajiro ĩre cuni moa rotigu yiguĩji ĩ.
47 ’Ĩ uju rotirise yiro robo yi masibojaguti ĩ ña yucãbeja, ito yicõri yiro robo ĩ yibeja ĩ uju buto bajegu yiguĩji ĩre. 48 “Ado bajiro ãmoami yu uju”, yi masibicu ñari, ĩ ujure queno ĩ cudi masibeja, ito yicõri yiro robo ĩ yibeja buto bajebiquĩji ĩ uju ĩre. No Diore ĩ cudiroca yigu buto busa ĩ cudire ãmogũ yiguĩji Dios. No ĩre tuorũnuroca ĩ yigu buto busa ĩ tuorũnure ãmogũ yiguĩji Dios, yiyiju Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Yure mua tuorũnuja ticõri, muare ti junisinirã yirãji, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 10.34-36)

49 ’Masa yure ĩna tuorũnutoni adi macãrucũroju wadiru ña yu. Coriarã yure tuorũnurã yirãji. Gãjerã tuorũnumena yirãji. Sĩgũre bajiro tuoĩamena ñarã yirãji ĩna. Yure rẽtaroti ñabojarocati iti rẽtaja quena yure. 50 Jaje quenabeto tõbujagu yiguja yu. Iti rẽtaroto riojua buto tuoĩa usirioa yu. 51 “Masa jeyaro, sĩgũ ruyabeto oca mano ĩna ñatoni wadiru ñami ĩ”, yi tuoĩaboja mua yure. Bajibea. Yu oca tuocõri sĩgũre bajiro tuoĩamena yirãji masa. 52 Jane adi rumuna ado bajirojua ñarã yirãji masa. Co dujamocõ ñarã udiarã yure tuorũnurã yirãji. Gãjerã tuorũnumena yirãji. Yibeja, udiarã yure tuorũnubiticõri jũarã yure tuorũnurã yirãji gajea. 53 Jacu yure ĩ tuorũnuja, macu tuorũnubicu yiguĩji. Macu ĩ tuorũnuja, jacu tuorũnubicu yiguĩji. Jaco iso tuorũnuja, maco tuorũnubeco yigõji. Maco iso tuorũnuja jaco tuorũnubeco yigõji. Mañicõ iso tuorũnuja, jẽjo tuorũnubeco yigõji. Jẽjo iso tuorũnuja, mañicõ tuorũnubeco yigõji. Yu oca tuocõri sĩgũre bajiro tuoĩamena yirãji masa, yiyiju Jesús ĩ rãca riasotirãre.

“Queno yirã ña gua”, yibojarãti mua tuoĩaro bajiro yibea mua, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Gaje ado bajiro goti remoyiju Jesús masare:
—Ũmacañi ruji waro ide bueri iti muja wadija ticõri, “Ide quediro wadia”, yi masia mua. Mua yiro bajiroti quedia iti. 55 Wesicajuare mino iti wẽa muocõaja ticõri, “Asiro wado ya”, yi masia mua. Mua yiro bajiroti bajia iti. 56 Macãrucũro gaye ticõri, “Ado bajiro rẽtaro yiroja”, yi

masia mʉa. ¿No yija ito bajiro ti masirã ñabojarãti, “Gʉa ñeñaro yirise gʉa jidicãbeja quenabeto tõbʉjarã yirãji gʉa”, yi masibeati mʉa? “Queno yirã ña gʉa”, yibojarãti mʉa tʉoĩaro bajiro yibea mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Gãji rãca mʉa oca josaja, oca quenoja quena, Jesús ĩ yire gaye (Mt 5.25-26)

57 ’“Ado bajiro yija quena manire”, yi tʉoĩa mʉa. Ito bajibojarocati “Quenarise riti yirʉja mani”, yibea mʉa. 58 Gãji mʉare ĩ seti yija, oca quenori masʉ tʉjʉ mʉa waroto riojʉa oca quenoña. Oca quenori masʉ tʉ ejamenati mʉa oca queno masibeja porecia tʉ mʉare ãmi wacʉ yiguĩji. Ĩna poreciajʉ mʉare tubiarã yirãji. 59 Ñeñaro mʉa yigore mʉa waja yibeja, budimena yirãji mʉa. Ito bajiroti bajia. Ito bajiri Dios ĩ waja seniri rʉmʉ ejaroto riojʉa ĩ rãca oca quenoña. Mʉa quenobeja ĩ waja seniri rʉmʉ mʉare jeame ũjʉrojʉ cõagũ yiguĩji. Ito yicõri ĩ cõaja bero mʉcana tʉdi budire ma, ya yʉ mʉare, yi gotiyijʉ Jesús ĩnare.

13

Diore mani tʉorũnʉja iti ña ñasarise, Jesús ĩ yire gaye

1 Iti rʉmʉriti ado bajiro Jesure gotirã ejayijarã masa:

—Galilea gãna Diore rũcʉbʉorona waibʉcʉrã sĩacã ĩna. Ito bajiro waibʉcʉrãre ĩna sĩaja bero Pilatojʉama ĩnareti sĩa rotiquĩ ĩ ĩja. Ito bajiro yicõri waibʉcʉrã ya rí rãca ĩna ya ríre wʉoquĩ ĩ ija, yi goti ejayijarã ĩna Jesure.

2 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—¿No bajiro tʉoĩati mʉa? “Gãjerã Galilea gãna rẽtoro ñeñaro yirã ñacã ĩna. Ito bajiri goda jediyijarã ĩna”, ¿yire masiati mʉa? 3 Meje ito bajiro meje bajia. Ado bajiro ya yʉ mʉare: Mʉare cʉni mʉa ñeñaro mʉa yirise mʉa jidicãbeja, ito bajiroti godarã yirãji mʉa cʉni. 4 “Jerusalénjʉ ũmari wi Siloé wame cʉtiri wi dieciocho ñarã ĩna juja quedi godaja, gãjerã Jerusalén gãna rẽtoro seti ñadoja ĩnare”, ¿yi tʉoĩati mʉa? 5 Meje, ito bajiro meje ya yʉ. Mʉa ñeñaro yirise mʉa jidicãbeja, ito bajiro rẽtaro yiroja mʉare cʉni, yiyijʉ Jesús masare.

Higueragʉ rica manigũ gaye Jesús ĩ gotire

6 Ito bero masare goti masiore ocana ado bajiro gotiyijʉ Jesús:

—Sĩgũ higuera wame cʉtiricʉ ĩ oteragʉ tigʉ wayijʉ, “¿Rica cʉticʉati?” yirocʉ. Rica manigũti ti ejayijʉ ĩ itigʉre. 7 Ito bajija ticõri, ĩ ya wese coderi masʉre ado bajiro yiyijʉ: “Tite. Ʉdia rodojʉ coji rʉyabeto rica ãmigũ ejasotiboja yʉ. Rica ma itigʉ. Quẽacãcõña. Rica cʉtia yiro meje ña ajea itigʉ”, yiyijʉ ĩ, ĩ ya wese coderi masʉre. 8 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri: “Yʉ ʉjʉ, ito ñacõato maji. Sita seacũgũ ya maji. Ito yicõri quenarise itigʉre tucʉja yʉ. 9 Ito yija rica cʉtiro yiroja gajea. Iti rica manija, quẽacõre ñaro yiroja”, yiyijʉ ĩ, ĩ ʉjʉre. Ito bajiroti bajia. Sĩgũ, “Diore tʉorũnʉgũ ña yʉ”, yibojagʉti ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãbeja ticõri, ĩre waja senigũ yiguĩji Dios, yi gotiyijʉ Jesús ĩnare.

Tujacãra rʉmʉ cõgõre Jesús ĩ yisiore gaye

10 Co rʉmʉ tujacãra rʉmʉ judio masa ĩna minijuasotiri wijʉ riaso ñayijʉ Jesús. 11 Ito ĩ yiroca sĩgõ ñayijo dieciocho rodori cõ tʉjago. Ito bajiri isore ruja mutĩgũ ñaroca yiyijʉ rũmʉ́. Ito bajicõri riojo rũgõ masibisijo iso. 12 Isore ticõri isore bʉsirocʉ ji ñucayijʉ Jesús:

—Romio mɯre quenoa yɯ. Mɯ ñarise cɯtirise ma mɯre ĩja, yiyijɯ Jesús isore.
13 Ito yicõri isore ãmo moa jeoyijɯ Jesús. Ito ĩ yirocati riojo rũgũcoayijo iso ĩja. Ito bajiri Diore rũcɯbɯogo wanɯre ocana ĩre bɯsisɯoyijo iso.
14 Tujacãra rɯmɯ Jesús isore yisioja ticõri, iti wi minijuara wi ɯjɯ Jesure junisiniyijɯ. Ito bajiri ado bajiro yiyijɯ ĩ masare:
—Co ãmojeno rɯmɯri ña moaroti rɯmɯri. Mɯa yisio roti ãmoja iti rɯmɯri wadija quena, tujacãra rɯmɯ meje, yiyijɯ ĩ masare.
15 Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ado bajiro cɯdiyijɯ mani Ʊjɯ ĩre:
—"Tujacãra rɯmɯ moare ma", yi bojarãti moarãji mɯa. Tite. Tujacãra rɯmɯ ñabojarocati mɯa ya wecɯ mɯa ya burro ide iditoni õja mɯa. 16 Adio ñamo mani ñicɯ Abraham janerãbatia janeño. Dieciocho rodori iso cõ ñaroca yiñi rũmúa ɯjɯ Satanás. ¿Tujacãra rɯmɯ ñabojarocati isore yɯ yisioja quenabetojada? yiyijɯ Jesús ĩre.
17 Ito bajiro Jesús ĩ bɯsija tɯocõri, ĩ wajana ĩre bojo tiyijarã ĩna. Masama jeyaro tiyamani Jesús ĩ ĩoja ticõri, bɯto wanɯ quenayijarã ĩna.

Ado bajiro bajia mostaza ajeri, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ito yija mɯcana ado bajiro gotiyijɯ Jesús masare:
—Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ Dios ĩ miojuja, ¿no bajirojada? ¿Ñe goti masiore ocana mɯare goti rẽtobugɯjada yɯ? Baɯ, ado bajirojɯa mɯare goticɯja yɯ. 19 Mostaza ajerire tɯoĩate mɯa. Sĩgũ ĩ ya weseca mostaza ajeri oteyijɯ. Gaje ote ajeri rẽtoro mɯtacã bɯsa ña iti mostaza ajeri. Ito bajiro mɯtacã ñabojaroti bɯcɯa wato gaje ote yucɯri rẽto bɯsaro jajocɯ ñaroja itigɯ. Jajocɯ itigɯ ñajare itigɯ rɯjɯrijɯ minia jibɯ menirãji ĩna. Itire bajiroti Dios mani Ʊjɯ ĩ ñaja, gãjerãre goti ãmorãji mani, jãjarã bɯsa ĩre masirã ĩna ñatoni, yiyijɯ Jesús ĩnare.

Ado bajiro bajia naju wadarise ɯco, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 13.33)

20 Gajereama ado bajiro yiyijɯ Jesús ĩnare:
—Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ Dios ĩ miojuja, ¿no bajirojada? Ado bajiro goti masiorena mɯare gotia yɯ. 21 Romio pan menigõ waco ɯdia coacõ pan menire gaye ãmiyijo iso. Ito yicõri wadarise ɯco wɯoyijo iso. Ito bajiri iso wɯoja jairo wadayijɯ iti. Itire bajiroti bajiro yiroja, "Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ miojugɯ yiguĩji Dios", masare mani yi riaso ucuja. Ito bajiri jãjarã bɯsa ĩre tɯorũnɯ warã yirãji ĩja, yi riasoyijɯ Jesús masare.

Eyabiti soje ña Dios tɯ sãjara soje, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 7.13-14,21-23)

22 Ito yija Jesús Jerusalénjɯ wasɯoyijɯ mɯcana mana. Wacɯ riti cɯtori ĩ ejaja masare riaso rẽta wayijɯ ĩ. 23 Ito bajiro ĩ riaso rẽta waroca sĩgũ ĩre seniĩayijɯ:
—Yɯ Ʊjɯ, ¿coriarãreti, masogũ yiguĩjida Dios? yiyijɯ ĩ Jesure.
Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ado bajiro cɯdiyijɯ Jesús:
24 —Masa jeyaro meje Dios ĩ ñarojɯ sãjarã yirãji ĩna. Ito bajiri ñeñaro mɯa yirise jidicãña mɯa, "Dios ñarojɯ sãjana gɯa", yirona. Jãjarã sãja ãmobojarã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati coriarãti sãjarã yirãji. 25 Ado robojɯa bajia. Dios ĩ ñarojɯ ĩ biaja, macũjɯjɯ mɯa ñaja, sãja masimena yirãji mɯa. "Gɯa Ʊjɯ, gɯare soje jana ĩsiña", yibojarã yirãji mɯa. "Meje yɯ ñarã meje ña mɯa. Mɯare masibea yɯ", yigɯ yiguĩji Dios. 26 Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ado bajiro

cʉdibojarã yirãji mʉa: “Mʉ rãca bacʉ gʉa. Mʉ rãca ñacʉ gʉa. Ito yicõri gʉa ya cʉtorijʉ masare riaso ucucʉ mʉ”, yibojarã yirãji mʉa. 27 Ito bajiro mʉa yibojarocati ado bajiro mʉare cʉdigʉ yiguĩji ĩ: “Mʉare masibea yʉ. Yʉ tʉ ñabesa mʉa. Ñeñaro yi jairã ña mʉa”, yigʉ yiguĩji ĩ, ya yʉ mʉare. 28 Dios ĩ rotirojʉ sãja masimena yirãji mʉa. Abraham, Isaac, Jacob, ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ñayoana ĩ tʉ ĩna ñaja tibojarã yirãji mʉa. Ito bajibojarocati ĩna tʉjʉ eja masimena yirãji mʉa. Mʉare cõacõgʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri sãja masibiticõri ruje otirã yirãji mʉa. Ito yicõri bʉto tõbʉjarã ñari mʉa ya guji cuni canamʉorã yirãji. 29 Co sita gãna rʉyabeto Dios ĩ rotirojʉ ejacõri minijua barã yirãji. Ĩna rãca sãja masibiticõri ti bʉjatomena yirãji mʉa. 30 Adojʉ coriarã ñasari masa ñarã, itojʉ ñasari masa meje ñarã yirãji ĩna. Ito yicõri adojʉ coriarã ñasari masa meje ñarã itojʉ ñasari masa ñarã yirãji ĩna, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Jerusalén gãnare tʉoĩa maigʉ̃ Jesús ĩ otire gaye
(Mt 23.37-39)

31 Iti rʉmʉti Jesure oca gotirã ejayijarã fariseo gaye tʉoĩarã:
—Rudi wasa adijʉre. Herodes mʉre sĩa ãmoami, yiyijarã ĩna Jesure.
32 Ĩna ito bajiro yija tʉocõri:
—Ĩ ñeñaro yi jaigʉre ado bajiro gotitẽña mʉa: “Tʉoya jane, jane busuri cʉni cõrãre yisiocʉja yʉ. Rʉ̃mʉ́ sãñarãre cʉni rʉ̃mʉ́are bucõacʉja yʉ. Ito yicõri, ija sõjʉa moa tĩogʉ̃ yigʉja yʉ, yimi”, yi gotitẽña mʉa Herodesre, yiyijʉ Jesús fariseo gaye tʉoĩarãre. 33 Jane, jane busuri, gaje rʉmʉ cʉni Jerusalénjʉ ware ña yʉre. Jerusalénjʉ godagʉ yigʉja, jãjarã Diore goti ĩsiri masa ĩna godado bajiroti, yiyijʉ Jesús ĩnare.
34 Jerusalén gãnare tʉoĩagʉ̃, ado bajiro bʉsiyijʉ Jesús:
—Diore goti ĩsiri masare sĩayija mʉa. Mʉare oca gotitoni Dios ĩ cõanare cʉni gʉ̃ta reayija mʉa. Coji meje mʉare mioju ãmobojacʉ yʉ. Cara iso rĩare caero rocajʉ iso miojuro bajiro, mʉare yi ãmobojacʉ yʉ. Ito bajiro yʉ yi ãmobojarocati ãmobiticʉ mʉa. 35 Queno tʉoĩaña mʉa. Mʉa wiri wagora wiri bajiro tujaro yiroja. Ito yicõri mʉare jidicãgʉ̃ yiguĩji Dios. Riti ado bajiro mʉare gotia yʉ. “Gʉare yiari Dios ĩ cõarʉ ña mʉ. Mʉre queno yiñi Dios”, mʉa yiroto riojʉa mʉcana jʉaji yʉre timena yirãji mʉa, ya yʉ mʉare, yiyijʉ Jesús masare.

14

Rujʉri mijigʉ̃re Jesús ĩ yisiore gaye

1 Co rʉmʉ tujacãra rʉmʉ fariseo gaye tʉoĩarã ʉjʉ tʉ bagʉ wayijʉ Jesús. Gãjerã fariseo gaye tʉoĩarã, “¿No bajiro yigʉ yiguĩjida Jesús?” yi tʉoĩayijarã ĩna. 2 Ito bajiro Jesús ĩ baji ñaroca, sĩgʉ̃ rujʉri mijigʉ̃ ejayijʉ ĩ tʉ. 3 Ĩ ejaja ticõri, judio masa rotirise riasori masa, ito yicõri fariseo gaye tʉoĩarãre ado bajiro seniĩayijʉ Jesús ĩnare:
—¿Cõgʉ̃re tujacãra rʉmʉ ñaroca mani yisioja quenati? yiyijʉ Jesús ĩnare.
4 Ĩnama cʉdibisijarã. Ĩna cʉdibeja ticõri, cõgʉ̃re moaĩacõri ĩre yisioyijʉ. Ito yicõri, “Wasa mʉ”, yiyijʉ ĩ ĩre. 5 Ito yicõri fariseo gaye tʉoĩarãre, ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—“Tujacãra rʉmʉ moare ma”, yibojarãti moarãji mʉa. Tite. Sĩgʉ̃ mʉa macʉ, ito yicõri ecarʉ wecʉ ide gojejʉ ĩ quedi sãjaja, yoari mejeti ãmimorãji mʉa ĩre, tujacãra rʉmʉ ñabojarocati, yiyijʉ Jesús ĩnare.
6 Ito ĩ yija tʉocõri, no bajiro cʉdi masibisijarã ĩna.

Ado bajiro bajiama ãmo siare basa tiri masa, yi Jesús ĩ riasore gaye

7 Barã ejari masa cumurori rũcuƀuorajʉ riti ĩna ruji ãmoja ticõri, ado
bajiro goti masioyijʉ Jesús ĩnare:
8-9 —Sĩgʉ̃ ãmo siare basa titoni ĩ jija, ƀʉto rũcuƀuorajʉ meje rujiba mʉa.
Ƀʉto rũcuorajʉ mʉa rujija, gãji mʉa bero ñasari masʉ ĩ ejaja ticõri, mʉare
oca cõari masʉ, ado bajiro yigʉ yiguĩji: "Baʉ wʉmʉña, ãnijʉa ñami ñasari
masʉ, ĩjʉa mʉa godo rujijaro", yigʉ yiguĩji. Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, masa
tiro riojo bojo ƀʉjarã yirãji mʉa, ĩ ito yija. Ito yicõri sʉsari cumurojʉ
rũcuƀuorajʉ meje masa tʉ rujirã yirãji mʉa. 10 Ado bajirojʉa mʉa yija
quena. Gãji mʉare oca cõaja ƀʉto rũcuƀuorajʉ meje rujiba. Ito bajiro mʉa
yija mʉare oca cõari masʉ, ado bajiro yigʉ yiguĩji: "Yʉ baba rũcuƀuorajʉ
ƀʉsa rujiya mʉ", yigʉ yiguĩji ĩ mʉare. Ito bajiro mʉare ĩ yija, mʉa rãca gãna
ti rũcuƀuorã yirãji ĩna mʉare. 11 "Masa rẽtoro ñasagʉ ña yʉ", yigʉ, ñasari
masʉ meje ĩ ñaroca yigʉ yiguĩji Dios ĩre. Gãjiama, "Gãjerã rẽtoro ñasagʉ ña
yʉa", yibicʉ, Ĩ ñasari masʉ ñaroca yigʉ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajiri, "Gãjerã
rẽtoro ñasagʉ ña yʉ", yi tʉoĩabitirʉja manire, yiyijʉ Jesús ĩnare.
12 Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩre oca cõarʉre:
—Gãjerãre mʉ ba roti ãmoja, mʉ baba mesa, mʉ ocabajirã, mʉ tʉ gãna,
ito yicõri gajeoni jairãre, "Barã waya", yibeja. Ĩnare riti mʉ jija, "Yʉre cʉni
bare eca gãmejaro ĩna", yigʉ bajiro ya mʉ. 13 Ito bajiri ito bajiro tʉoĩabesa
itire. Ado bajirojʉa mʉ yija quena. Gãjerãre, "Barã waya mʉa", mʉ yi
ãmoja bojoro ƀʉjarãjʉare mʉ jija quena. Ruduana, queno wa masimena,
ito yicõri cajea timenare cʉni mʉ jija quena. 14 Ito bajiro ĩnare yicõri
queno wanʉ quenagʉ̃ yigʉja mʉ, "Yʉre waja yiado mama ĩna", yirocʉ.
"Diojʉa yʉre waja yigʉ yiguĩji ĩre tʉorũnʉrã tʉdi catiroca ĩ yiri rʉmʉ", yi
tʉoĩacõri wanʉgʉ̃ yigʉja mʉ, yiyijʉ Jesús ĩre.

Basa ƀʉcʉ gaye Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 22.1-10)

15 Iti tʉocõri sĩgʉ̃ Jesús rãca ba rujigʉ, ado bajiro yiyijʉ:
—No Dios rotirojʉ ba ejagʉ, wanʉ quenagʉ̃ yiguĩji, yiyijʉ ĩ Jesure.
16 Mʉcana gaje goti masiore ocana ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Co rʉmʉ sĩgʉ̃ basa ƀʉcʉ menigʉ̃ jãjarã masare, ji ñucayijʉ. 17 Basa
ñasʉoroca ĩre moa ĩsiri masʉre, "Masare jitẽña. Itocõ ña wajʉ ĩja", yiyijʉ
ĩ, ĩ ya moari masʉre. 18 Ĩnare ĩ gotibojarocati, "Ƀʉjato bajia no masia ma
gʉare. Wado ma gʉare, moare jaje ña", yiyijarã ĩna. Sĩgʉ̃ ado bajiro yiyijʉ:
"Canʉti sita cojʉ waja yibʉ yʉ. Ito bajiri itire tigʉ wacʉ ya yʉ", yiyijʉ sĩgʉ̃
ĩre. 19 Gãji ado bajiro yiyijʉ: "Co dʉjamocõ babari wecʉa waja yibʉ yʉ. Ito
bajiri ĩnana moaĩasʉogʉ wacʉ ya yʉ. Ito bajiri josabesa yʉre. Wado ma yʉ",
yiyijʉ ĩ. 20 Gãjiama ado bajiro yiyijʉ: "Canʉti manojo ƀʉjabʉ yʉ. Ito bajiri
wa masia ma yʉre", yiyijʉ ĩ, ĩnare jigʉ ejabojarʉre. 21 Ito bajiro ĩna yija tʉo
tʉdi wacõri, ĩ ʉjʉre ñarocõti gotiyijʉ ĩ. Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ ʉjʉ junisiniyijʉ. Ito
bajiri gãjerãjʉare ji roti ñucayijʉ ĩ mʉcana ĩre. "Coji wasa cʉtojʉ, cʉri mari
mʉtari mari cʉni warã mʉ ti ƀʉjaro bajiroti ãmi wadiba. Bojoro ƀʉjarã,
ruduana, cajea mana, wa masimenare cʉni ãmi wadiba mʉ", yiyijʉ ĩ ĩre
moa ĩsiri masʉre. 22 Ĩ ʉjʉ rotiro bajiroti yiyijʉ ĩ. Ito yi, ĩnare ãmi tʉdi ejacõri
ĩ ʉjʉre gotiyijʉ: "Yʉ ʉjʉ mʉ rotiado bajiroti ya yʉ. Ito bajibojarocati mʉ ya
wi masa dajabea maji", yiyijʉ ĩ, ĩ ʉjʉre. 23 Ito yija ĩ ʉjʉ ado bajiro gotiyijʉ
ĩre: "Cʉto tʉnima gãnare, masa mʉ bocaja ƀʉto adojʉ wadi rotiba, yʉ ya wi
iti dajatoni. 24 Cajero yʉ oca cõabojana, yʉ ya wi sãjacõri bamena yirãji ĩna,

ya yн mнre”, yiyijн ĩ ya moari masнre. Ito bajiri Dios ñarojн mнa eja ãmoja, mнa ñaroti gaye riti tнoĩabiticõri Diore riti mнa tнorũnн sнyaja quena, yi oca goti masioyijн Jesús ĩnare.

Yнre mнa tнorũnн sнya ãmoja josari ñaro yiroja mнare, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 10.37-38)

25 Co rнmн jãjarã masa Jesure sнa wayijarã. Ito bajiro ĩna baji ñaroca ĩnare jнda ticõri, ado bajiro yiyijн ĩnare:
26 —Sĩgũ yн rãca ĩ riasoti ãmoja, ĩ jacнsabatia, ĩ manojo, ĩ ria, ĩ ñarã rẽto bнsaro maigũ yiguĩji yнre. Ĩ queno catija, ĩ cõja cнni yнre maigũ yiguĩji ĩ. 27 Ñeñaro tõbнjagн yнre ĩ tнorũnнbeja yн rãca riasotigн ñabiquĩji ĩ. 28 Ado bajirojнa bajia. Ũmari wi mнa meni ãmoja, mнa meniroto riojнa, “¿Waja tĩjacнri seyoati?” yirona cõĩarã yirãji mнa. 29 Ito bajiro mнa yibeja menisнobojarãti mнa tĩobeja, gãjerã mнare ticõri ajarã yirãji. 30 Ado bajiro yi ajarã yirãji ĩna mнare: “Ãni ũmнgũ ũmari wi menisнobojagнti tĩo masibeami”, yi ajarã yirãji ĩna mнare. 31 Sĩgũ sita нjн, gaje sita gagн rãca ĩ gãmeri sĩa ãmoja, ĩna gãmeri cana mнoroto riojнa, ado bajiro tнoĩagũ yiguĩji ĩ: “¿Yн ya surara diez mil ñarã, ĩ ñarã veinte mil ñarãre rẽtocũrã yirãjida ĩna?” yi tнoĩagũ yiguĩji. 32 “Ĩnare rẽtocũado ma yн”, ĩ yija, gaje sita gagн sõjн ĩ tнjaroca oca quenori masa cõagũ yiguĩji ĩ. 33 Iti bajiroti, mнa rнcorise maicõri mнa jidicã ãmobeja yн rãca riasoti masimenaji mнa. Ito bajiri yнre mнa sнyaroto riojнa mнa queno tнoĩaja quena, yiyijн Jesús ĩnare.

Moa iti ocabeja ñe waja ma, yire gaye
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 ’Moa iti ocaja quenarise ña. Iti ocabeja ñe waja manoja iti. 35 Ocabitireama ñe yiya manoja. Ito bajiri itire cõacõrã yirãji masa, iti ocabejare. Ñe waja manoja itioni. Mнa gãmo goje cнtirã tнo masiña. Yн sĩgũre mнa tнorũnнbeja moa ocabiti waja mani robo bajiro ñarã yirãji mнa. Ito bajiri yнre mнa sнya ãmoja yнre riti tнorũnнja quena, yiyijн Jesús ĩnare.

15

Oveja wisarнre ãmagũ yiguĩji coderi masн, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 18.10-14)

1 Jãjarã нjarãre yiari waja seni ĩsiri masa, ito yicõri ñeñaro yi jairã cнni, Jesús tн minijua wayijarã ĩ bнsija tнorona. 2 Ĩna rãca Jesús ĩ baba cнtija ticõri, fariseo gaye tнoĩarã, ito yicõri judio masa rotirise riasori masa cнni Jesure bнsituyijarã ĩna:
—Ãni Jesús ñeñaro yirãre boca ãmiami. Ito yicõri ĩna rãca bami ĩ, yi bнsituyijarã ĩna ĩre.
3 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro oca goti masioyijн Jesús: 4 —Mнa wato sĩgũ cien oveja rнcogн, sĩgũ ĩ wisaja, gãjerã noventa y nueve ñarãre wago cũgũ yiguĩji ĩ, gãji wisarнre ãmagũ wacн. Ĩre ãma bнjacõrijн sнsagн yiguĩji ĩ. 5 Ĩre bнjacõri wanнgũ, gãcojoejн gajagн yiguĩji ĩre. 6 Ĩre bнja tнdi ejacõri ĩ baba mesare jicõri, ado bajiro yigн yiguĩji ĩ ĩnare: “Yн rãca wanнña mнa. Oveja godarнre bнjacõmн yн”, yigн yiguĩji ĩ ĩnare. 7 Sĩgũ ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãja ticõri, bнto bнsa wanнrã yirãji ángel mesa. Jãjarã queno yirãre wanнrã ñabojarãti sĩgũ ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãja ticõri, bнto bнsa wanнrã yirãji ĩna, yiyijн Jesús ĩnare.

Romio niyeru cuji ruyuriocõri tʉdi iso bʉjare gaye

8 Gaje ado bajiro ĩnare goti masioyijʉ Jesús:

—Sĩgõ jʉa dʉjamocõ niyeru tiri rʉcocõri coti iso ruyurioja, sĩabusuoragʉ sĩagõ yigõji. Roariti iso ya wi tucãgõ yigõji. Iti cuji bʉjacõrijʉ ãmasʉsago yigõji iso. 9 Iti cuji bʉjacõri iso baba mesare jigo yigõji iso. Ito yicõri ado bajiro yigo yigõji: "Yʉ rãca wanʉña. Niyeruti godarati bʉjacõmʉ yʉ", yigo yigõji iso ĩnare. 10 Ito bajiroti ángel mesa cʉni bʉto wanʉrã yirãji, sĩgʉ̃ ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãja ticõri, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ĩ macʉ tʉdi ejaja ticõri, ĩ ñeñaro yigore jacʉ ĩ ãcabojare gaye

11 Mʉcana ado bajiro ĩnare goti masioyijʉ Jesús:

—Sĩgʉ̃ ñayijʉ jʉ̃arã rĩa cʉtigʉ. 12 Ĩ macʉ, bero gagʉ ado bajiro yiyijʉ ĩ jacʉre: "Cʉna ija yʉ rʉcoroti gaye adocãtati ĩsiña yʉre", yiyijʉ ĩ. Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ rĩare, ĩna rʉcorotire ĩnare batoyijʉ ĩ. 13 Ĩ batoja bero co rʉmʉ ĩ macʉ, bero gagʉ ĩ ya gajeoni miojuyijʉ. Ito yicõri sõjʉ gaje sitajʉ wayijʉ. Itojʉ ejacõri ñeñaro yicõri ĩ ya niyerure jeoyijʉ ĩ. 14 Ito ĩ baji ñaroca iti sitajʉ bare queno mañijʉ. Ito bajijare ruje ñiocõsotiyijʉ ĩ. 15 Ito bajiri sĩgʉ̃ iti sita gagʉ tʉ moare ãmagʉ̃ wayijʉ. Moare ĩ bʉjaja bero, iti sita gagʉ ĩ ya yeseare code rotiyijʉ. 16 Ñiocõ wacʉ ĩna cõareti yesea ĩna bariseti ba ãmobojayijʉ. Ito ĩ bajibojarocati sĩgʉ̃jʉama ecabisijarã ĩre. 17 Ito baji ñagʉ̃jʉ tʉoĩayijʉ ĩ ĩja: "Yʉ jacʉ ya moari masa jãjarã ñabojarocati ĩna ba rʉarise rʉyaroja ĩnare. Ito ĩna bajiroca yʉjʉama adojʉ ñiojoga godagʉ ya yʉ. 18 Yʉ jacʉ tʉjʉ tʉdi wacʉ yigʉja yʉ. Ĩ tʉ ejacõri, ado bajiro ĩre yicʉja yʉ: 'Cʉna ñeñaro mʉre yicʉ yʉ. Ito yicõri Dios ĩ tiro riojo cʉni ñeñaro yicʉ yʉ. 19 Ito bajiri, "yʉ macʉ", mʉ yigʉõcʉ̃ meje ña yʉ. Mʉre moa ĩsiri masʉ bajiroti ñacʉja yʉ', yigʉ yigʉja yʉ, yʉ jacʉre", yi tʉoĩayijʉ ĩ. 20 Ito bajiro tʉoĩacõri ĩ jacʉ tʉ tʉdi wasʉoyijʉ ĩ.

'Sõjʉ ĩ tʉjaroca ĩ jacʉ ĩre ti bʉjacõri ĩre ti maiyijʉ. Ito bajiri ũmaquedi wacõri ĩre jababayijʉ ĩ. Ito yicõri ĩre wanʉgʉ̃ usuyijʉ. 21 Ĩ ito yijare ĩ macʉ ado bajiro yiyijʉ ĩre: "Cʉna ñeñaro mʉre yicʉ yʉ. Ito yicõri Dios ĩ tiro riojo cʉni ñeñaro yicʉ yʉ. Mʉ macʉ bajiro meje bajia yʉ ĩja", yiyijʉ ĩ, ĩ jacʉre. 22 Ito ĩ yibojarocati ĩre moa ĩsiri masare ji ñucacõri ado bajiro yiyijʉ ĩ: "Yutabuju quenarise ãmi wadicõri, sãña mʉa ĩre. Ito yicõri ãmo sãñara bedo, sãña. Ito yicõri gʉboco cʉni ĩre sãña. 23 Wecʉ macʉ ri jaigʉre sĩaña mʉa. Ĩre bacõri basa meni, wanʉ quena yiana mani. 24 Ãni yʉ macʉre 'Godacoaguĩji', yibojacʉ yʉ. Catiñi maji. 'Wisa godacoañi', yibojacʉ mani. Ĩre bʉjacõa mani", yiyijʉ ĩ ĩre moa ĩsiri masare. Ito bajiro ĩ rotija tʉo wanʉcõri, basa gaye menisʉoyijarã ĩna.

25 'Ito bajiro iti baji ñaroca wesecajʉ moagʉ̃ yiyijʉ ĩ macʉ ñasʉogʉ. Tʉdi wacʉ wi tʉ ĩna basaja tʉoyijʉ ĩ. 26 Ito bajiro ĩna basa ñaja tʉocõri, sĩgʉ̃ moa ĩsiri masʉre ji ñucayijʉ, "¿No bajiati?" yirocʉ. 27 Ĩ seniĩajare ado bajiro gotiyijʉ ĩ: "Mʉ ocabaji tʉdi ejacoami queno cati quenagʉ̃. Ĩ tʉdi ejajare wecʉ macʉ ri jaigʉre sĩa rotimi mʉ jacʉ", yiyijʉ ĩ ĩre. 28 Ito bajiro ĩ gotija tʉocõri, junisiniyijʉ ĩ. Ĩ sãja ãmobeja ticõri, "Sãjaña mʉ", yirocʉ ĩre jigʉ budi wayijʉ jacʉ. 29 Ito bajiro jacʉ ĩ josaja ticõri, ado bajiro yiyijʉ ĩ, ĩ jacʉre: "Mʉ masia co rodo meje queno cʉdicõri moa ĩsibojacʉ yʉ. Ito yʉ yibojarocati sĩgʉ̃ cabra macʉ yʉre ĩsibiticʉ mʉ, yʉ baba mesa rãca basa yʉ menitoni. 30 Ãni mʉ macʉ romia rãca niyeru aje baterʉreama ĩ ejaja ticõri, wecʉ macʉ jaigʉ sĩayija mʉa", yiyijʉ ĩ, ĩ jacʉre.

31 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ jacʉ ado bajiro yiyijʉ: “Yʉ macʉ, yʉ rãca riti ñacʉ
mʉ. Ito bajiri yʉ rʉcorise jeyaro mʉ ye riti ña. 32 Adi rʉmʉri mʉ ocabaji
ĩ tʉdi ejaja ticõri, basa menirʉja manire. Ito yicõri wanʉrʉja manire.
‘Godacoañi’, yi tʉoĩabojacʉ yʉ. Ito yʉ yibojarocati catiñi ĩ. Ito yicõri, ‘Wisa
godacoañi’, yi tʉoĩabojacʉ mani. Ito mani yibojarʉreti bʉjacõa mani”,
yiyijʉ ĩ, ĩ macʉ ñasʉorʉre. Ito bajiroti manire cʉni boca ãmigũ yiguĩji Dios.
Sĩgũ ĩ ñeñaro yirise jidicãja ticõri, bʉto wanʉre rãca ĩre boca ãmigũ yiguĩji
Dios, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

16

~~U~~jʉre roti ĩsiri masʉ ĩ rotiado bajiro ĩ yibitire gaye

1 Mʉcana ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Sĩgũ ñayijʉ niyeru jaigʉ. Ito bajiri sĩgũre ĩ ya niyeru, ito yicõri ĩ ya moari
masare cʉni tirũnʉ rotiyijʉ. Co rʉmʉ, “Mʉ ya niyeru mʉ tirũnʉ rotibojarʉ
mʉ ya niyeru aje bategʉ yami”, yire gaye oca ejayijʉ ĩ ʉjʉre. 2 Ito bajiri,
“¿Riti bajiati iti oca?” yirocʉ, ji ñucayijʉ ĩ ʉjʉ ĩre. Ĩ ejaja ticõri, ado bajiro
yiyijʉ ĩre: “Mʉ moagore, ‘Ado bajiro moacʉ yʉ’, yiari gotiya mʉ yʉre. Ito
bero yʉ rãca moabicʉ yigʉja mʉ ĩja. Ito bajiri yʉ rʉcorisere tirũnʉbicʉ
yigʉja mʉ ĩja”, yiyijʉ ĩ ʉjʉ ĩre. 3 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro tʉoĩayijʉ ĩ, ĩre
roti ĩsiri masʉ: “Yʉ ʉjʉ yʉre ĩ bucõaja, ¿no yicʉja yʉa? Weseri moare queno
sẽobea yʉ. Gãjerãre bare yʉ seni ruji ucurotire bojo ña yʉ”, yi tʉoĩayijʉ ĩ.
4 “Yʉ ʉjʉ yʉre ĩ bucõaja, ado bajiro yʉ yijare ãmirã yirãji gãjerã yʉre”, yi
tʉoĩayijʉ ĩ. 5 Ito bajiro tʉoĩacõri ĩ ʉjʉre waja ruyuriorãre jiyijʉ ĩ. Ĩna ejaja
ticõri, ĩnare seniĩayijʉ: “¿Nocõ yʉ ʉjʉre waja ruyurioati mʉa?” yiyijʉ ĩ.
6 “Cien ʉ́yegari roa bare gaye waja ruyurioa yʉ ĩre”, yi cʉdiyijʉ sĩgũ. Ito
ĩ yija tʉocõri, ĩna ʉjʉre roti ĩsiri masʉre ado bajiro yiyijʉ: “Adocãta yoari
mejeti cincuenta ʉ́yegari mʉre waja yigʉ ya yʉ”, yi wõña mʉ, yi rotiyijʉ
ĩ ĩre. 7 Gãji ĩ ʉjʉre waja ruyuriogʉre, “¿Nocõ waja ruyurioati mʉ?” yi
seniĩayijʉ. “Cien jibʉri trigo ajeri ĩre waja ruyurioa yʉ”, yiyijʉ ĩ. “Yoari
mejeti ochenta jibʉri mʉre waja yicʉja yʉ”, yi wõña, yi rotiyijʉ ĩ ĩre. 8 Ito
bajiro ĩ yija tʉocõri, “Queno yigʉ meje ñabojagʉti tʉoĩa masigũ ñami ĩ”, yi
tʉoĩayijʉ ĩ ʉjʉ ĩre, yi oca gotiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre. Ito bajiro tʉoĩama
adi macãrʉcũro gaye bʉto tʉoĩarã. Adi macãrʉcũro gaye bʉto tʉoĩarã,
masare rʉocõri waja bʉja masiama ĩnaõna. Yʉre tʉorũnʉrãma ito bajiro
yibeama ĩna. “Waja bʉja masiana mani”, yi tʉoĩacõri bʉto rʉo masirã
ñama adi macãrʉcũro gaye tʉoĩarã, yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre.
9 ’Ado bajirojʉa mʉa yija quena yʉ tija. Adi macãrʉcũro gaye mʉa
rʉcorisena gãjerãre ejabʉaya, queno mʉare ĩna baba cʉtitoni. Ito bajiro
ĩnare mʉa yija, ũmacũjʉ catitĩñadojʉ mʉa ejaroca mʉare boca ãmirã yirãji
ĩna, yiyijʉ Jesús ĩnare.
10 ’No jabetacã rʉcogʉ yiro robo ĩ yija, jairo ĩ rʉcobojaja cʉni ito bajiroti
queno yigʉ ñatĩñagũ yiguĩji ĩocũ. No jabetacã rʉcogʉ yiro robo yibicʉ, ĩ
jairo rʉcobojaja cʉni, yiro robo yigʉ meje ñagũ yiguĩji ĩocũama. 11 Adi
macãrʉcũro gaye gajeoni jaje rʉcobojarãti yiro robo mʉa yibeja, ũmacũjʉ
gaye quenarise Dios ĩ cõarise cʉni boca ãmimena yirãji mʉa. 12 Gãjerã ye
gajeoni queno mʉa tirũnʉbeja mʉa ye ñarotire cʉni queno tirũnʉmena
yirãji mʉa. Ito bajiri queno mʉare ĩsibicʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.
13 ’Cocati mani ʉjarã jũarãre cʉdi masibea mani. Jũarã ĩna ñaja sĩgũre
queno ti maicõri, gãjire ti tudirã yirãji mani. Sĩgũre queno cʉdirã yirãji
mani. Gãjire queno cʉdimena yirãji mani. Iti robo bajiroti Diore mani

cнdija, niyerujнare bнto tнoĩamenaji mani. Niyerure riti mani bнto tнoĩaja Diore queno cнdisabea mani, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

14 Ito bajiro Jesús ĩ bнsija, fariseo gaye tнoĩarã tнo rujiyijarã. Ĩna ñayijarã niyerure bнto mairã. Ito bajiri Jesure aja tudiyijarã ĩna. 15 Ito bajiro ĩna aja tudi rujija ticõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:

—Masa ĩna tiro riojo riti, "Queno yirã ña gнa", yiboja mнa. Ito bajiro mнa tнoĩabojarise masicõguĩji Diojнama. "Ñasarise ña", masa ĩna yi tнoĩabojarise, ñasarise meje ña, Dios ĩ tija, yiyijн Jesús ĩnare.

Dios ĩ rotirise ñatĩñaroti ña, Jesús ĩ yire gaye

16 'Juan masare ĩ riasoroto riojнa, Dios ĩ rotirise, ito yicõri ĩre goti ĩsiri masa ĩna ucare gaye riti ñayijн maji masa ĩna tнoroti. Ito bero adi rнmнriama, "No ĩre tнorн̃nнrãreti ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios", yi riasore gaye ña ĩja. Jãjarã ado bajiro tнoĩabojarãji mнa: "Yнrioti ado bajiro yн yija Dios ĩ rotirojн ejagн yigнja yн", yi tнoĩabojarã jãjarã ñama, yiyijн Jesús ĩnare.

17 'Adi tuti adi macãrнcн̃ro cнni coji jedibetoja. Ito yicõri Dios ĩ rotirise cнni jedibeto yiroja. Ñatĩñaroti ña Dios ĩ rotirise, yiyijн Jesús ĩnare.

Manojore jidicãre ma, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 'Sĩgн̃ ĩ manojo ñasнogo rãca isore jidicãcõri gajeo rãca ĩ manojo cнtibojaja isore ajegн yiguĩji ĩocн̃. Ito yicõri ĩ cõarore gãji ĩ manojo cнtija, iso rãca ajegн yiguĩji ĩocн̃ cнni, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Niyeru jaigн ñabojarн jeame н̃jнrojн ñeñaro ĩ tõbнjare gaye

19 Mнcana gaje ado bajiro gotiyijн Jesús ĩnare:

—Sĩgн̃ niyeru jaigн quenarise yutabujuri sãñagн̃ ñayijн. Co rнmн rнyabeto ĩ ãmoro bajiro ĩ ya niyerure aje batesotiyijн ĩ. 20 Ito ĩ baji ñaroca sĩgн̃ Lázaro wame cнtigн ñayijн bojoro bнjagн. Bнto rujнri cami cнtigн ñayijн ĩ. Ito bajicõri niyeru jaigн ya, soje tн macн̃jн rujiyijн. 21 Niyeru jaigн ĩ bagorise barocн, ito rujibojayijн Lázaro. Ito ĩ rujiroca yaia ejacõri, ĩ ya camire weroyijarã. 22 Co rнmн bojoro bнjagн godayijн. Ĩ godarocati, ángel mesa ãmi wayijarã ĩre Abraham tн Diore tнorн̃nнrã ĩna ñarojн. Ito bero niyeru jaigн cнni godacoayijн ĩja. Ito bajiri ĩre yujeyijarã masa. 23 Diore tнorн̃nнbicн ñari ñeñaro yigoana ĩna ñarojн ejacõri bнto tõbнjayijн niyeru jaigн ñabojarн. Ito bajiro tõbнja ñagн̃ sõjн Abraham ñayorнre ti bнjayijн ĩ. Ito bajiri Lázaro ĩ rãcajн ĩ ñaja ti bнjayijн. 24 Ito bajiri ado bajiro oca sẽoro bнsibojayijн ĩ: "Ñicн Abraham yнre ti maiña mн. Adojн jeame н̃jнrojн ñeñaro tõbнja yн. Ito bajiri Lázarore cõaña, ĩ ya ãmo wãsoa ide yicõri yн ya ñemero ide weogн wadijaro. Ito yija jabeto tujari seyoa yн", yibojayijн ĩ Abrahamre. 25 Ito ĩ yibojarocati ado bajiro cнdiyijн Abraham ĩre: "Tнoya yн janami mн. Catigн queno ñacãcн mнáma. Lázaroreama ĩ catibojaja queno ejabiticн. Ito bajiri adojн queno ñagн̃ yami ĩ. Mнáma ñeñaro tõbнjagн ya mн itojн. 26 Mani watojoe ũmari goje eyari goje ña. Ito bajiri no yi masia ma manire", yiyijн ĩ, niyeru jaigн ñabojarнre. 27 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн ĩ: "Tнoya yн ñicн mн. Lázaro ado ĩ eja masibeja, cнna tнjн wajaro. 28 Itojн ñarãji yн ñarã, yн ocabaji mesa. Co dнjamocõ ñarãji ĩna. Ĩnare gotigн wajaro ĩ, ado ñeñaro tõbнjarajнjн ĩna ejabe yirocн", yiyijн ĩ Abrahamre. 29 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Abraham: "Moisés ñayorн ĩ ucayore, ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna

ucare ñacã ĩnare. Itijɯa tɯorũnɯrɯja ĩnare”, yiyijɯ Abraham ĩre. 30 “Meje
ñicɯ, sĩgũ godana wato gagɯ wacõri ĩ gotija tɯocõri, ñeñaro ĩna yirise
jidicãrã yirãji ĩna”, yiyijɯ ĩ. 31 Ito ĩ yija tɯocõri: “Moisés ñayorɯ ĩ gotire
gaye ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare gaye ĩna tɯorũnɯbeja, godarã
wato ñagũ mɯcana caticõri ĩ gotibojaja, tɯorũnɯmena yirãji ĩna ĩre cɯni”,
yiyijɯ Abraham niyeru jaigɯ ñabojarɯre. Ito bajiri Dios ñaro mɯa eja ãmoja
catirãti ñeñaro mɯa yirise jidicãcõri Diore tɯorũnɯña, yi gotiyijɯ Jesús ĩ
rãca riasotirãre.

17

Ñeñaro mɯa yi ɯyaja guijorise ña, yi Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

1 Mɯcana tɯdi bɯsigɯ ado bajiro yiyijɯ Jesús ĩ rãca riasotirãre:
—Co rɯmɯ rɯyabeto mani ñeñaro yitoni ɯsirioro yi codeami rũmũ.
Mani ñeñaro yitoni ɯsirioro yigɯ ñeñaro tõbɯjagɯ yiguĩji. 2 Jane yɯre
tɯorũnɯsɯorã ñeñaro ĩna yiroca yigɯ, ñeñaro tõbɯjagɯ yiguĩji ĩ. Ito bajiri
ĩ ya ãmɯmajɯ gũtagã rũcɯricã sia yocõri riaca jajosajɯ rucõaja quena ĩre.
3 Itire queno tɯoĩa masiña mɯa.
’Sĩgũ mɯa yagɯ ñeñaro ĩ yija, “Dios tiro riojo queno yibea mɯ”, yiba ĩre.
Ito bajiro mɯa yija tɯocõri, ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãja, “Mɯ ñeñaro yirisere
ãcabojoa gɯa”, yiba ĩre. 4 Co rɯmɯre jɯa ãmojenocõ mɯare ñeñaro sĩgũ ĩ yija,
“Mɯare ñeñaro yibɯ yɯ”, ĩ yija tɯocõri, “Mɯ ñeñaro yirisere ãcabojoa gɯa”,
yiba ĩre, yiyijɯ Jesús.

Yɯre mɯa tɯorũnɯja mɯa ãmoro bajiro rẽtaro yiroja, yi Jesús ĩ riasore gaye

5 Co rɯmɯ ado bajiro yiyijarã Jesús rãca riasotirã ĩre:
—Mɯre tɯorũnɯa gɯa. Ito bajibojarocati bɯto bɯsa gɯa mɯre
tɯorũnɯroca yiya, yiyijarã ĩna Jesure.
6 Ĩna ito yija:
—Jabetacã yɯre mɯa tɯorũnɯja, jaibiti aje mostaza aje robo bajiro yɯre
mɯa tɯorũnɯja, mɯa rotiro bajiroti bajiroja. Ito bajiri, yucɯgɯ Sicómoro
wame cɯtiricɯre ado bajiro roti masirãji mɯa: “Mɯmasiti rudu wacõri
itajura gɯdarecojɯ rũgõña”, yi rotirãji mɯa. Ito bajiro mɯa rotiro bajiroti
yiroja itigɯ yucɯgɯ, yɯre mɯa tɯorũnɯja, yiyijɯ Jesús ĩnare.

Ĩ ɯjɯ rotiro bajiroti moari masɯ ĩ cɯdija quena, Jesús ĩ yire gaye

7-9 Gaje ado bajiro gotiyijɯ Jesús ĩnare:
—Sĩgũ mɯare moa ĩsiri masɯ ovejare tirũnɯcõri ĩ tɯdi ejaja, mɯa
riojɯajɯa basɯobiquĩji. Ado bajiro ĩre rotirã yirãji mɯa: “Bare meni ĩsiña
gɯare. Ito yicõri gɯa ba rujiroca gɯare codeya mɯ. Gɯa ba tĩoja berojɯa mɯ
baja quena”, yi rotirã yirãji mɯa. “Iti ña yɯ ya moare”, yi tɯoĩacõri mɯa
rotiro bajiroti yigɯ yiguĩji. Ito bajibojarocati biyaro goroama, “Queno
ya mɯ”, yimena yirãji mɯa ĩre. 10 Ito bajiroti mɯa cɯni Dios ĩ rotirisere
cɯdibojarãti, “Ñasarã meje ña mani. Mani ɯjɯ ĩ ñaja cɯdirɯja manire. Ititi
ña, mani ya moare”, yirɯja mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.

Jɯa dɯjamocõ rujɯ cami jogarãre Jesús ĩ yisiore gaye

11 Jerusalénjɯ wacɯ Galilea sita rẽtacõri, Samaria sitajɯ ejayijɯ Jesús.
12 Iti sita, cɯto ĩ ejaroca jɯa dɯjamocõ ũmɯa wadicõri sõ bɯsajɯ tujayijarã.
Rujɯ cami jogarã ñayijarã ĩna. 13 Ado bajiro yi awasãyijarã ĩna Jesure:
—Jesús gɯa Ʊjɯ, gɯare ti maiña, yi awasãyijarã ĩna.

14 Ĩnare ticõri ado bajiro yiyijн Jesús:
—Wasa paiare, mнa ya rujнri ĩotẽña, yiyijн ĩ ĩnare.
Ito ĩ yijare wayijarã ĩna. Ĩna wasнorocati ĩna ya cami yaticoayijн. 15 Sĩgũ
ĩna rãca gagн ĩ ya cami yatija ticõri: "Yнre queno yami Dios. Rẽtoro masigũ
ñami Dios", yi tнdi wayijн ĩ Jesús tнjнare. 16 Jesús tн ejacõri rijomunigãna
ñini rũjũyijн ĩ. Ito yicõri ĩ ya rio sitajн muquea ruji wayijн, "Queno ya mн",
yirocн. Judio masн meje ñayijн ĩ. Samaria sita gagнjнa ñayijн. 17 Ĩ ejaja
ticõri, ado bajiro yiyijн Jesús ĩre:
—Jнa dнjamocõ cami cнtirãre yisiobн yн. ¿Nojн ñati gãjerã mн rãca gãna?
18 ¿Mн Samaria sita gagн sĩgũti, "Queno yami Dios", yirocн gotigн wadiri
mн? yiyijн Jesús ĩre.
19 Ito yicõri gaje ado bajiro yiyijн ĩ:
—Wнmнña, wasa. "Jesús yнre yisiogн yiguĩji", yi mн tнoĩajare, mн ya
cami yaticoajн, yiyijн Jesús ĩre.

¿Nocãta masare Dios ĩ miojuri rнmн ejaro yirojada? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mt 24.23-28,36-41)

20 Co rнmн fariseo gaye tнoĩarã, ado bajiro yi seniĩayijarã Jesure:
—Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн Dios ĩ miojuri rнmн, ¿nocãta ejaro yirojada?
yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—Ĩre tнorũnнrãre Dios ĩ miojuja, masa jeyaro recoti mani tiriseoni meje
ñaroja. 21 Diore tнorũnнrã mнa ñaja, mнa ya нsijн ñacãguĩji ĩja. Ito bajiri,
"Recoti ado ña. Õjн ña ĩ rotiro", yi masiña ma, mani ya нsijн ĩ ñajare, yiyijн
Jesús fariseo gaye tнoĩarãre.
22 Ĩnare ĩ bнsija bero ĩ rãca riasotirãre, ado bajiro yiyijн Jesús:
—Yн ña Dios Macн, Masa Rĩjorн. Co rнmн yнre ti ãmobojarã yirãji mнa.
Ito bajibojarãti yнre ti bнjamena yirãji mнa. 23 "Ado ñami Jesús", ĩna yija,
"Õ ñaguĩji gajea Jesús", yibojarã yirãji masa mнare. Ito bajiro ĩna yija ĩna
rãca sнya wabeja. Macн yignja yн itojн. 24 Ũmacũjн gaye bнjo borea yirise
iti busu bataja masa jeyaro tirã yirãji. Ito bajiroti bajiro yiroja Masa
Rĩjorн ñacõri, yн tнdi ejari rнmн. Masa jeyaro tirã yirãji ĩna, yн ito bajija.
25 Iti riojнa adojн ñagũ, bнto ñeñaro tõbнjagн yignja yн. Iti rнmнri masa
tirã yirãji yнre. 26 Noé ñayorн ĩ catiroca masa Diore rũcнbнobitiyoñi. Ito
bajiro bajirã yirãji masa, yн Masa Rĩjorн yн tнdi ejari rнmн. 27 Noé ñayorн ĩ
ñaroca masa idirãtibe, barãtibe, manojo cнtirãtibe ito yicõri ĩna rĩa romiare
manнjн bosarãtibe yi ñayijarã ĩna. "Manire ruyuriobiquĩji Dios", yi tнoĩa
ñayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna baji ñabojaroca riti, cumajн sãjayijн Noé ñayorн.
Cumajн ĩ sãjaja bero rujayijн. Ito bajiri ñarocõti goda jedicoayijarã ĩna.
28 Ito bajiroti rẽtayijн Lot ñayorн ĩ ñaroca cнni. Ĩ ñajacн ĩ ñaroca ado bajiro
bajiyijarã ĩna. Barã, idirã, waja gãmerã, gãjerãre ĩsirã, ito yicõri wiri meni
ñacõayijarã ĩna. "Manire ruyuriobiquĩji Dios", yi tнoĩa ñayijarã ĩna. 29 Ito
bajiro ĩna baji ñaroca ĩna ñari cнto Sodoma wame cнtiri cнtore budigoyijн
Lot. Lot iti cнto ĩ budigoja bero ũmacũjн gaye jea azufre wame cнtirise
queoyijн Dios. Ito yicõri gũta ũjнrise cнni queoyijн. Ito bajiri ñarocõti нa
jedicoayijarã ĩna ĩja. 30 Ito bajiroti bajiro yiroja, yн Masa Rĩjorн yн goaĩori
rнmн cнni. Ito bajiro yн goaĩori rнmн Diore rũcнbнorã meje ñarã yirãji
masa, yiyijн Jesús ĩnare.

31 ’Yн tиdi ejari rиmн sĩgũ wi rijogodo ĩ bиa ñaja, ĩ ya gajeoni ãmigũ
ruji wabitirиjaguĩji ĩ. Ito yicõri sĩgũ ĩ ya weseca ĩ moaroca yн tиdi
ejaja, ĩ ya gajeoni ãmigũ wacн tиdi wabitirиjaguĩji ĩ cиni. 32 Lot manojo
ñayorore bajire gaye tиoĩaña mиa. Iso ya gajeonire tиoĩa jidicã ãmobisijo
iso. Ito bajiri godayijo iso. 33 No ĩ catirise maibojagиti godagн yiguĩji. Ito
bajibojarocati yиre tиorũnиgũ, yн oca ĩ gotija tиo junisinicõri, ĩna sĩagũama
catitĩñare gaye bиjagн yiguĩji.
34 ’Co rиmн yн ejari rиmн jũarã ĩna caniroca ejagн yigиja yн. Jũarã ĩna
canibojarocati sĩgũre ãmigũ yiguĩji Dios. Ito yicõri gãjire rиacõgũ yiguĩji.
35 Romia jũarã coro tн oe rujirã yirãji. Ĩna ito bajibojarocati sĩgõre ãmigũ
yiguĩji Dios. Ito yicõri gajeore rиacõgũ yiguĩji. 36 Jũarã ũmиa wesecajн
moa ñarã yirãji. Ito bajibojarocati sĩgũre ãmigũ yiguĩji Dios. Gãjire rиacõgũ
yiguĩji, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.
37 Ito bajiro ĩ yija tиocõri, ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:
—¿Nojн rẽtaro yirojada iti? yi seniĩayijarã ĩna mani Ʊjиre.
Ado bajiro goti masiore ocana cиdiyijн Jesús ĩnare:
—Rujн jogarise iti ñaro itojн minijuarã yirãji yuca. No masa ĩna ñeñaro
yirojн, ito bajiro rẽtaro yiroja, yiyijн Jesús ĩnare.

18

Oca quenori masн tн wajeago iso ejasotire gaye

1 Diore bиsi jidicãmenati bиto bиsa oca sẽojaro yirocн, ado bajiro goti
masiore ocana gotiyijн Jesús ĩnare:
2 —Cиtojн ñayijн sĩgũ oca quenori masн. Diore güibisijн, ito yicõri masare
cиni rũcиbиobisijн ĩ. 3 Iti cиtojн sĩgõ ñayijo manиjн godagoro. Coji meje
oca quenori masн tн ejasotibojayijo iso, “Mн rãca oca cиtigиjиare seti ña”,
ĩ yitoni. 4-5 Biyaro iso ejasotibojarocati, isore boca ãmibisijн oca quenori
masн. Biyaro iso ejaja ticõri, ado bajiro tиoĩayijн ĩ. “Yн isore tirũnиbeja
biyaro ejasotigo yigõji iso. Ito yicõri bogagн yigиja yн. Ito bajiri Diore
güibitibojagиti, masare cиni rũcиbиobitibojagиti isore ejabиacиja yн, yиre
iso иsirioro yi rẽtocũme yirocн”, yi tиoĩayijн oca quenori masн, yi oca
gotiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.
6 Ito yicõri mиcana mani Ʊjн ado bajiro gotiyijн:
—Ñeñaro yigн ñabojagиti isore bogagн ejabиayijн oca quenori masн.
7 ¿Dios ñarãre ũmиa, ñami cиni ĩna josaja, ĩnare tirũnиbiquĩjida? ¿Ito yicõri
yoari ĩnare ejabиabiquĩjida? 8 Ado bajirojиa mиare ya yн. Yoari mejeti
ĩnare ejabиagн yiguĩji. Yн Masa Rĩjorн adi sitajн tиdi ejagн yigиja mиcana.
¿Adojн yн tиdi ejaroca yиre tиorũnиrã ñarã yirãjida maji? yiyijн Jesús ĩnare.

“Ñasarã ña gиa”, yibojarãre ñasamena ĩna ñaroca yigн yiguĩji Dios, Jesús ĩ yire gaye

9 “Gãjerã rẽtoro queno yirã ña gиa”, yi tиoĩacõri, gãjerãre ti tudirãre ado
bajiro oca goti masioyijн Jesús ĩnare:
10 —Co rиmн ũmиa jũarã Dios ya wijн Diore bиsirã wayijarã. Sĩgũ ĩ rãca
gagн fariseo gaye tиoĩagũ ñayijн. Gãji иjarãre yiari waja seni ĩsisotiri masн
ñayijн. 11 Fariseo gaye tиoĩagũ rũgõcõri, ado bajiro Diore bиsiyijн: “Gãjerã
bajiro bajigн meje ña yн. Riniri masн meje ña yн. Ñeñaro yiri masн meje
ña yн. Gãji manojo rãca ajegн meje ña yн. Ito yicõri ãni bajiro bajigн
meje ña yн. Ĩ ñami иjarãre yiari waja seni ĩsiri masн. Ĩre bajiro bajigн
meje ñacõri, ‘Queno ya Dios mн’, ya yн. 12 Co semana rиyabeto jиa rиmн

mʉre rũcʉbʉogʉ babicʉ riti bʉsisotia yʉ mʉre. Ito yicõri jeyaro yʉ bʉjarise jabeto mʉre ĩsisotia yʉ”, yi bʉsiyijʉ ĩ Diore. 13 Ito bajiro ĩ yiroca ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masʉama bojori bʉjagʉ jacajʉa riti ti wa rũgũcoayijʉ. Bʉto bojori bʉjacõri soje tʉjʉ tujayijʉ ĩ. Diore ado bajiro bʉsiyijʉ ĩ: “Dios yʉre ti maiña. Ñeñaro yi jaigʉ ña yʉ”, yiyijʉ ĩ, yi gotiyijʉ Jesús ĩnare.

14 ’Ado bajiro mʉare gotia yʉ. Ʉjarãre yiari waja seni ĩsiri masʉ, ito bajiro Diore ĩ bʉsija, ñeñaro ĩ yirisere ãcabojoyijʉ Dios. Ito bajibojarocati fariseo gaye tʉoĩagũreama ĩ ñeñaro yirise ãcabojobisijʉ Dios. No, “Gãjerã rẽtoro ñasarã ña gʉa”, yibojarãre ĩna ñasamena ñaroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito yicõri, “Ñasarã meje ña gʉa”, yirãreama, ñasarã ĩna ñaroca yigʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Rĩacare queno yijaro Dios, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Ĩna rĩare Jesús ĩ moaĩatoni ãmi ejayijarã masa ĩ tʉjʉ. Ito bajiro rĩacare ĩna ãmi ejaja ticõri, “Ãmi wadibesa”, yiyijarã Jesús rãca riasotirã. 16 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—Rĩacare rẽobesa, yʉ tʉ wadijaro ĩna. Rĩaca ñama yʉre queno tʉorũnʉrã. Ĩna robo yʉre queno tʉorũnʉrãre riti ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios. 17 Riti mʉare gotia yʉ. Rĩaca queno cʉdi ãmoama Dios ĩ rotirisere. No rĩaca ĩna cʉdiro bajiro cʉdi ãmobicʉti Dios ĩ rotirojʉ ejabiquĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Gajeonire bʉto maisabeja quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Sĩgũ judio masa ʉjʉ Jesure ado bajiro seniĩayijʉ:

—Yʉ Ʉjʉ queno yigʉ, ¿no bajiro yicõri catitĩñare gayere bʉjagʉ yigʉjada yʉ? yiyijʉ ĩ Jesure.

19 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri:

—¿No yija queno yigʉ yati mʉ yʉre? Sĩgũ ñami queno yigʉ. Ĩti ñami Dios. 20 Dios ĩ rotirise masigũ ña mʉ: “Gãji manojo rãca ajebitirʉja mʉ. Gãjire sĩabitirʉja mʉ, rinibitirʉja, gãjerãre rʉo gotibitirʉja, ito yicõri mʉ jacʉsabatiare rũcʉbʉorʉja mʉ”, yiyijʉ Jesús ĩre.

21 Ito bajiro ĩ yija ado bajiro cʉdiyijʉ ĩ Jesure:

—Ñarocõti itire macʉacã ñagũjʉ cʉdisʉocʉ yʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.

22 Ito ĩ yija ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:

—Jabeto rʉya maji queno Diore mʉ cʉdi jeoroti. Ñarocõti mʉ cʉdi jeo ãmoja, ado bajiro yiya. Jeyaro mʉ rʉcorise gãjerãre ĩsi jeocõña. Ito yicõri iti waja bʉjacõri bojoro bʉjarãre ĩsiña. Ito bajiro mʉ yija, ũmacũjʉ queno bʉjagʉ yigʉja mʉ. Ito bajiri yʉ gotirise cʉdiya. Ito yicõri yʉ rãca waya, yiyijʉ Jesús ĩre.

23 Ito bajiro Jesús bʉsija tʉocõri, bʉto bojori bʉjayijʉ ĩ. Gajeoni jaigʉ ñacõri itire bʉto maiyijʉ. Ito bajiri Jesús bʉsire tʉocõri bojori bʉjagʉti wayijʉ ĩ. 24 Ĩ bojori bʉjaja ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩ rãca riasotirãre:

—Niyeru jairã Dios ĩ rotirojʉ josari bero ejarã yirãji ĩna. 25 Gawa jotaga yuta jiosõrajʉre, camello queno sãja masibiquĩji. Iti robo bajiroti Dios ĩ rotirojʉ queno eja masisabiquĩji niyeru jaigʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.

26 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijarã ĩna:

—¿Ito yija noajʉa Dios ĩ ñarojʉ ejarã yirãjida? Riti mʉ yijama sĩgũ ejabiquĩji gajea, yiyijarã ĩna Jesure.

27 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús mʉcana:

—Masamasiti yiado ma itire. Dios sĩgʉ̃ti jeyaro yi masiguĩji. Ñejʉa
josarise manoja ĩre, yiyijʉ Jesús ĩnare.
28 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Pedro Jesure:
—Gʉa Ʉjʉ, mʉ rãca warona jeyaro gʉa rʉcorisere jidicãcʉ gʉa, yiyijʉ ĩ
Jesure.
29-30 Ito yija Jesujʉama ado bajiro cʉdiyijʉ:
—Riti ya yʉ mʉare. "Dios ñami mani Ʉjʉ", yi goti ucurona, ĩna ya wi,
ĩna jacʉsabatia, ĩna manojosãromia, ito yicõri ĩna rĩare cʉni ĩna cũ waja,
queno waja bʉjarã yirãji ĩna. Ito yicõri ũmacʉ̃jʉ Dios tʉjʉ catitĩñarã yirãji
ĩna, yiyijʉ Jesús ĩre.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yi bʉsisʉsare gaye
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Ito ĩ yija bero jʉa gʉbojeno ñarã, ĩ rãca riasotirãre ricati bʉsa ji wayijʉ
Jesús ĩnare bʉsirocʉ. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
—Adocãta Jerusalénjʉ warã ya mani. Itojʉ mani ejaroca jane mejejʉ
Diore goti ĩsiri masa ĩna ucado bajiroti rẽtaro yiroja Masa Rĩjorʉre. 32 Gaje
masa ĩre ĩna ñiatoni, mani masati ĩre oca menirã yirãji. Ĩre ñiacõri aja tudirã
yirãji ĩna. Ito yicõri ĩre tiborã yirãji ĩna. Ĩre go ide eobate gurã yirãji ĩna.
33 Ĩre jarã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩre sĩarã yirãji. Ĩre ĩna sĩabojarocati ʉdia rʉmʉ
bero godana wato ñabojagʉti mʉcana tʉdi catigʉ yiguĩji ĩ, yiyijʉ Jesús ĩnare,
ĩre rẽtaroti gaye tʉoĩa yugʉ.
34 Ito bajiro ĩ gotibojarocati tʉo masibisijarã ĩna. "Iti gayere bʉsiguĩji",
yi masibisijarã ĩna. Ito bajiri ĩ bʉsirise queno tʉo masibisijarã ĩna.

Cajea macʉre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jericó ejagʉ wagʉ ĩ yiroca ma tʉ sĩgʉ̃ cajea macʉ rujiyijʉ. Ito ma
tʉ rujicõri masa ĩre ti maitoni masare josayijʉ. 36 Jãjarã masa ĩna rẽtaja
tʉocõri, "¿No bajiati?" yirocʉ seniĩayijʉ ĩ.
37 Ito ĩ yija:
—Jesús Nazaret gagʉ rẽtagʉ̃ wagʉ yami, yiyijarã ĩna.
38 Ĩna ito yija tʉocõri, awasãyijʉ ĩ:
—Jesús, David ñayorʉ janerãbatia janami, yʉre ti maiña mʉ, yi
awasãyijʉ.
39 Ĩre rẽtasʉorã, "Awasãbesa mʉ", yibojayijarã ĩna ĩre. Ito yibojarocati
bʉto bʉsa awasãyijʉ ĩ:
—David ñayorʉ janerãbatia janami yʉre ti maiña mʉ, yi awasãyijʉ ĩ.
40 Iti tʉocõri tuja rʉgʉ̃yijʉ Jesús. Ito yicõri, "Cajea tibicʉre ãmitẽña", yi
ñucayijʉ. Ĩ tʉ ĩ ejagʉ wagʉ yiroca, ado bajiro seniĩayijʉ Jesús cajea macʉre.
41 —¿No bajiro mʉre yʉ yire ãmoati mʉ? yiyijʉ ĩ ĩre.
—Yʉ Ʉjʉ mʉcana tʉdi cajea ti ãmoa yʉ, yiyijʉ ĩ Jesure.
42 Ito ĩ yija tʉocõri:
—Mʉcana tiya mʉ. "Jesús yʉre yisiogʉ yiguĩji", mʉ yi tʉoĩajare, tʉdi mʉ
cajea tiroca ya yʉ, yiyijʉ Jesús ĩre.
43 Ito ĩ yirocati cajea macʉ ñabojarʉ ticoayijʉ ĩja. Ito yicõri Jesús rãca
wacʉ, "Bʉto rẽtoro masigʉ̃ ñami Dios", yi wanʉ quena wayijʉ ĩ. Jãjarã masa
ito bajiro iti rẽtaja ticõri, "Queno yigʉ ñami Dios", yi wanʉ quena wayijarã
ĩna cʉni.

19

Jesure Zaqueo ĩ ti ãmore gaye

1 Ito yija bero Jericójн ejayijн Jesús ĩja. Ito yicõri iti cнtojн wa ucuyijн
Jesús. 2 Iti cнto gagн sĩgũ niyeru jaigн ñayijн, Zaqueo wame cнtigн. Ʉjarãre
yiari waja seni ĩsiri masa нjн ñayijн ĩ. 3 Ĩ Zaqueo Jesure bнto ti ãmoyijн.
Ito bajibojarocati ũmabicн ñari, masa ĩna jãjarã ñajare Jesure ti bнjabisijн
ĩ. 4 Ito bajiri masa riojнa ũmaquedi wacõri, ma tн rнgõricнre Sicómoro
wame cнtiricнre mнja jeayijн Zaqueo Jesús ĩ rẽtaja tirocн. 5 Ito rẽta wacн
ti mнocõri ado bajiro yiyijн Jesús Zaqueore:

—Zaqueo coji ruji waya mн. Jane mн ya wi tuja ãmoa yн, yiyijн Jesús ĩre.

6 Jesús ito bajiro ĩ yija tнocõri, ejoriti ruji wayijн ĩ. Ito yicõri wanнre
rãca Jesure boca ãmicõri, ĩ ya wijн ãmi wayijн. 7 Zaqueo rãca Jesús ĩ waja
ticõri, ĩre bнsituyijarã masa. "Ñeñaro yi jaigн ya wi tujagн wami", yirona
bнsiyijarã ĩna. 8 Ĩ ya wijн Jesús ĩ ñaroca, ado bajiro yiyijн Zaqueo Jesure:

—Yн Ʉjн, tite mн. Bojoro bнjarãre gнdarecona yн rнcorisere ĩnare ĩsi
batogн yigнja yн. Yн rнo ãmigoanare jнariajiricõ ĩnare jнdacõagũ yigнja yн,
yiyijн ĩ Jesure.

9 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús:

—Mн ñeñaro yirise mн jidicãja ticõri, mн ñarãre, mнre cнni masogũ
yiguĩji Dios, ya yн mнre. Ñeñaro yigн ñari mн ñicн Abraham ñayorн
Diore ĩ rũcнbнoado bajiro yibiticн mн maji. 10 Mнre bajiro jeame ũjнrojн
waboanare masori masн wadia yн. Yн ña Masa Rĩjorн, yiyijн Jesús ĩre.

Moa ĩsiri masa gaye Jesús ĩ goti masiore oca
(Mt 25.14-30)

11 Ito bajiro Jesús ĩ yi ñaroca ĩ bнsirise tнo ñayijarã masa. "Yoari mejeti
Jerusalénjн mani ejaja beroti, ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojusнogн yiguĩji
Dios", yi ĩna tнoĩabojarisere masicõyijн Jesús. 12 Ito bajiri goti masiore
ocana ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:

—Sĩgũ ñasari masa rãca gagн ñayijн. Sõjн gaje sitajн wayijн ĩ, "Mн ya sita
нjн ñama mн", gãji ĩre yitoni. 13 Ĩ waroto riojнa jнa dнjamocõ ĩre moa ĩsiri
masare jiyijн ĩ. Sĩgũ rнyabeto ĩnare niyeru tiri bнto waja cнtirise ĩsiyijн
ĩ. Ito yicõri ado bajiro rotiyijн ĩ ĩnare: "Ito yн waroca riti adi niyeruna
moacõri jai bнsaro niyeru bнja ĩsiña mнa yнre", yiyijн ĩ ĩnare. 14 Ĩ ya sita
gãna ti teyijarã ĩre. Ito bajiri ĩ beroti masa cõayijarã ĩna. "Ãni gнa нjн ñare
ãmobea gнa", ĩna yi gotitoni ĩnare cõayijarã ĩna. 15 Ito bajiro ĩna yibojarocati
gaje sita gagн нjн ĩre wame yiyijн. "Mн ya sita нjн ñama", ĩ yija bero, ĩ ya
sitajн tнdi wayijн ĩ mнcana. Itojн tнdi ejacõri, ĩ ya moari masare jiyijн ĩ.
"¿Yн niyeru cũ warena, nocõ jairo niyeru bнja remoyijari ĩna?" yirocн,
ĩnare jiyijн ĩ. 16 Ĩna ejaja ticõri, cajero gagнre seniĩasнoyijн ĩ: "¿Nocõ jairo
niyeru bнja remori mн?" yiyijн ĩ ĩre. Ito ĩ yija tнocõri: "Yн нjн mн ya
niyeruna jнa dнjamocõti mнcana tнdi bнja remomн yн", yiyijн ĩ. 17 Ito yija
tнocõri, ado bajiro cнdiyijн ĩ нjн ĩre: "Queno yiyija mн. Queno yнre moa
ĩsigũ ña mн. Jabetacã yн mнre rotija, ñaro bajiroti yнre cнdiyija mн. Ito
bajiri jнa dнjamocõ cнtori tirũnнrocнre cũa yн mнre", yiyijн ĩ ĩre. 18 Ĩ bero
gãji ado bajiro yiyijн ĩ нjнre: "Yн нjн, mн ya niyeruna co dнjamocõti bнja
remomн yн", yiyijн ĩ ĩre. 19 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн ĩ нjн: "Mн
yнre queno cнdire waja co dнjamocõ cнtori tirũnнgũ ya mн", yiyijн ĩ ĩre.
20 Ĩ bero gãji mнcana ĩ tн ejayijн. "Yн нjн, ado ña mн ya niyeru. Resurona

gũmacõri seocн yн itire. 21 Mнre tнo güicн yн. Oca sẽogũ ña mн. Gãjerã ĩna otebojareti ẽmagũ ña mн. Ito yicõri gãjerã ĩna bнjaboreti ẽmagũ ña mн. Ito bajiri mнre masicõri mнre tнo güicн yн", yiyijн ĩ, ĩ нjнre. 22 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн ĩ нjн: "Yнre queno moa ĩsigũ meje ña mн. Janeti yнre mн bнsigorisenati, mнre sẽoro yigн ya yн. 'Sẽoro yigн ña mн. Ito yicõri gãjerã ya otere ẽmagũ ña mн. Ito yicõri gãjerã ye ñaboreti ẽmagũ ña mн', yiyija mнgo yнre. 23 Ito bajiro yi masibojagнti, ¿no yija yн ya niyerure jai bнsaro bнja remora wijн cũbiticati mн? Mнcana yн ya wijн tнdi ejacõri jai bнsaro niyeru ti tнdi eja ãmobojacн yн", yiyijн ĩ нjн ĩre. 24 Ito yicõri gãjerã itijн ñanare ado bajiro rotiyijн ĩ: "Ĩ rнcoriti niyerutire ẽmaña mнa. Ito yicõri jнa dнjamocõ rнcogнre ĩsiña mнa", yiyijн ĩ ĩnare. 25 Ĩ ito yija tнocõri: "Tite gнa нjн. Jнa dнjamocõ niyeru ñacã ĩre", yiyijarã ĩna ĩre. 26 Ito yija ĩna нjн ado bajiro cнdiyijн: "Tite. Ado bajiro mнare gotia yн. No yнre queno moa ĩsigũre jai bнsaro ĩre ĩsi remogũ yigнja yн. Ito bajibojarocati no queno yнre moa ĩsibicнreama ĩ rнcoriseacãti ẽma jeocõcнja yн. Ĩre ẽmacõri gãji yнre queno moa ĩsigũre ĩsigũ yigнja yн. 27 Ito yicõri нjн yн ñare ãmobitianare, adojнa ãmi waya ĩnare. Ito yicõri, yн tiro riojo ĩnare sĩaña", yiyijн нjн ĩ ya moari masare. Ito bajiri iti oca tнocõri Diore mani queno moa ĩsija quena, yi oca goti masioyijн Jesús masare.

Jerusalénjн Jesús ĩ ejare gaye
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Ito ĩ yija bero, Jerusalénjн wayijн Jesús mнcana. 29 Ĩ waro riojo Olivos wame cнtiri tнria ñayijн. Iti tнria jнdo jнa cнto ñayijн. Betfagé, ito yicõri Betania wame cнtiri cнtori ñayijн iti. Ĩ ejaroto riojнa jũarã ĩ rãca riasotirãre cõayijн ĩ. 30 Ado bajiro yiyijн ĩ ĩnare:

—I cнtojн wasa. Ito ejacõri burro, ĩna sia rũgõgũre bнjarã yirãji mнa. Sĩgũ masн mнja jeaĩaña macн ñaguĩji maji. Ĩre õjacõri ãmi wadiba. 31 Sĩgũ mнare ĩ seniĩaja: "¿No yirã ĩre õjati mнa?" ĩ yija, ado bajiro gotiba ĩre: "Mani Ujн ĩre ãmoami", yiba ĩre, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre.

32 Ito ĩ yija tнocõri, wayijarã ĩna. Ito ejacõri Jesús ĩ gotiado bajiroti bнjayijarã ĩna ĩja. 33 Burrore ti bнjacõri õjayijarã ĩna. Ĩre ĩna õjaroca ado bajiro seniĩayijarã ĩ нjarã:

—¿No yija ĩre õjati mнa? yiyijarã ĩna.

34 Ĩna ito yija tнocõri:

—Mani Ujн ĩre ãmoami. Ito bajiri ĩre õja gнa, yiyijarã ĩna.

35 Ito yicõri Jesús tнjн ĩre ãmi wayijarã ĩna ĩja. Jesús tн ejacõri ĩna ya yutabuju ruacõri burro joe jidi jeoyijarã ĩna. Ito yicõri Jesús ĩ mнja jeatoni ĩre ejabнayijarã ĩna. 36 Ĩ joe jesa wayijн Jesús ĩja. Ito bajiro ĩ jesa waroca jãjarã ĩna ya yutabujuri ruacõri ĩ waro riojo eyocũ yuyijarã ĩna. "Gнa Ujн ña mн", yirona ito bajiro yiyijarã masa, ĩre rũcнbнorã. 37 Ito bajiro wacнjн tнria jнdo ejayijн, Jerusalén roja wara majн. Ito ĩ ejaroca ĩre rũcнbнorã ado bajiro yi awasã wanнyijarã masa: "Rẽtoro quenagũ ñami Dios. Jaje tiyamani manire ĩoami", yi awasã wanнyijarã ĩna, Diore rũcнbнorã:

38 —Quenarise ñajaro mani Ujнre. Ĩ ñami Dios ĩ cũrн. Ũmacũjн gãna cнni wanн quenare rãca ñajaro ĩna. Masa jeyaro Diore queno rũcнbнojaro, yiyijarã ĩna Jesure wanнrã.

39 Jesure sнyarã ĩna rãca ñabojayijarã fariseo gaye tнoĩarã cнni. Masa ĩna ito bajiro wanн bнsija tнocõri, Jesure ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Gʉare riasogʉ, ito bajiro mʉre bʉsi sʉyarãre, “Bʉsibesa mʉa”, yiya, yiyijarã fariseo gaye tʉoĩarã Jesure.
40 Ito bajiro ĩna yibojarocati:
—Riti ado bajiro mʉare gotia yʉ. Yʉre ĩna awasã wanʉbeja, masa ĩna awasã wanʉro bajiro gʉ̃ta cʉni awasã wanʉro yiroja, yiyijʉ Jesús ĩnare.
41 Ito bajiro wacʉti Jerusalénjʉ ticõyijʉ ĩ. Iti cʉto gãnare tʉoĩacõri otiyijʉ Jesús. 42 Tʉoĩa oticõri ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Wanʉ quenatĩñare bʉja masibojarãti ãmobisijarã ĩna. Ito bajiri adocãta bʉja masiña ma ĩnare. 43 Quenabiti rʉmʉri ejaro yiroja ĩnare. Ito bajiri ĩna wajana rujabedo ĩnare camotarã yirãji. Ito yicõri cojʉ rʉyabeto camotarã yirãji ĩnare sĩarona. 44 Ito bajiro yicõri ĩnare ruyurio jeorã yirãji. Ito yicõri ĩnare sĩarã yirãji. Ĩnare sĩacõri ĩna cʉto Jerusalénre dara baterã yirãji ĩna. Ito bajiri ĩna camotabojare gʉ̃ta ñarocõti quedicoaro yiroja. Ito bajiro rẽtaro yiroja, ĩnare Dios boca ãmi ãmobojarocati ĩna ãmobitire waja, yiyijʉ Jesús.

Dios ya wijʉ niyeru wasoari masare Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ito bajiro Jerusalénjʉ ejacõayijʉ Jesús ĩja. Ito bajiro ejacõri Dios ya wijʉ sãjayijʉ ĩ. Ito sãjacõri waja gãmeri masare ti bʉjayijʉ Jesús. Ĩnare ti bʉjacõri ĩnare bucõayijʉ ĩ. 46 Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩ:
—Dios oca tuti ado bajiro gotia: “Yʉre rʉ̃cʉbʉorona yʉ ya wi sãjarã yirãji masa”, yi gotia Dios oca tuti. Mʉa ito bajiro niyeru gãmeri waja yija, riniri masa ĩna rudirijʉ robo bajiro ya mʉa, yi tudiyijʉ Jesús waja gãmeri masare.
47 Jerusalén ñagʉ̃ co rʉmʉ rʉyabeto Dios ya wijʉ masare riasosotiyijʉ Jesús. Ito bajibojarocati paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa, ito yicõri cʉto ʉjarã cʉni ti tujabisijarã ĩna. Ito bajiri ado bajiro yi tʉoĩayijarã ĩna: “ ‘Ĩre seti ña’, mani yija, ĩre sĩarã yirãji mani”, yi tʉoĩayijarã ĩna. 48 Ito bajibojarocati masama Jesure wanʉcõri bʉto bʉsa ĩre tʉorʉ̃nʉyijarã ĩnama. Ito bajiri, “Seti ña ĩre”, yi masibisijarã ʉjarã mesa.

20

¿Ñimʉ ĩ rotijare ito bajiro yati mʉ? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Co rʉmʉ Dios ya wijʉ masare riaso ñayijʉ Jesús. Masare Dios ĩ masore gayere ĩnare riaso ñayijʉ Jesús. Ito bajiro ĩ riaso ñaroca paia ʉjarã ejayijarã. Ito yicõri judio masa rotirise riasori masa, judio masa bʉcʉrã cʉni ejayijarã. 2 Jesús tʉ ejacõri ado bajiro seniĩayijarã ĩna:
—¿Waja gãmeri masare mʉ bucõaja ñimʉ rotirisena ĩnare bucõati mʉ? Ito yicõri, ¿ñimʉ mʉre cũcati ito bajiro mʉ yitoni? yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
3 Ĩna ito yija tʉocõri:
—Yʉ cʉni mʉare ado bajiro seniĩa yʉ. Cʉdiya mʉa cʉni yʉre. 4 ¿Ñimʉ masare Juan ĩ idé gutoni cõayijari? ¿Dios ĩre cõayijarite? ¿Masa ĩre cõayijarite? yi seniĩayijʉ Jesús ĩnare.
5 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ĩnamasiti gãmeri tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna:
—¿No bajiro ĩre cʉdirʉjati mani? “Dios cõayijʉ ĩre”, mani yija, “¿No yija ito bajibojarocati ĩre tʉorʉ̃nʉbiticati mʉa?” yigʉ yiguĩji ĩ manire, yi tʉoĩayijarã ĩna. 6 “ ‘Masa cõarʉ ñami Juan’, mani yija, masa manire junisinicõri gʉ̃tagãna manire rea sĩarã yirãji. ‘Diore yiari bʉsiñi Juan’, yi

tʉoĩacõri gʉ̃tagãna rea sĩarã yirãji ĩna manire”, yi tʉoĩa gãmeri bʉsiyijarã ĩna. 7 Ito bajiro tʉoĩacõri ado bajiro cʉdiyijarã ĩna Jesure:

—“Ĩ ñañi masare idé gutoni cõarʉ”, yi masibea gʉa, yiyijarã ĩna Jesure.

8 Ĩna ito yija tʉocõri:

—“Ĩ rotirisena ya yʉ”, yi gotibicʉja yʉ cʉni, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Queno moare rujeo masimena Jesús ĩ yire gaye
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ito yicõri masare bʉsisʉoyijʉ Jesús mʉcana. Ado bajiro goti masiore ocana gotiyijʉ Jesús ĩnare:

—Sĩgʉ̃ ñayijʉ ʉyé wese, rʉcogʉ. Gaje sita yoari warocʉ ĩ ya ʉyé wesere gãjerã moari masare wasoayijʉ ĩ. Ito yicõri yoari gaje sitajʉ ñayijʉ ĩ. 10 Ʉyé iti rica cʉtiroca sĩgʉ̃ ĩ ya moari masʉre cõayijʉ ĩ, ĩ ya ote ãmitoni. Iti ote coderi masa ĩ wadija ticõri, ĩre jaĩosãcõyijarã ĩna. Ito bajiri ñe macʉti tʉdi wayijʉ ĩ. 11 Ito bajiro ñe macʉti ĩ ejaja ticõri, gãji ĩre moa ĩsiri masʉre cõayijʉ ĩ. Iti ote coderi masa ĩ ejaja ticõri, ĩre tiboyijarã ĩna. Ito yicõri jaĩosãcõyijarã ĩna. Ito bajiri ĩ cʉni ñe macʉti tʉdi wayijʉ. 12 Ĩ ito bajija ticõri, gãjire cõayijʉ mʉcana. Ĩ ejaja ticõri, ito bajiroti ĩre cʉni jaĩosãcõyijarã ĩna mʉcana.

13 ’Iti jeyaro bajija ticõri, ado bajiro tʉoĩayijʉ iti sita ʉjʉ: “¿No bajiro yirʉjati yʉ? Ado bajiro yicʉja yʉ. Yʉ macʉ, yʉ maigʉ̃re cõagʉ̃ ya yʉ. Ĩre ĩna tija rʉ̃cʉbʉorã yirãji gajea”, yi tʉoĩabojayijʉ ĩ. 14 Ĩ macʉ ejaja ticõri, ado bajiro ĩnamasi gãmeri tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna, ote coderi masa: “Ãni ñami adi sita ʉjʉ ĩ godaja bero boca ãmirocʉ. Ĩre sĩacãcõrʉja, manijʉa bʉjana yirona”, yi tʉoĩa gãmeri bʉsiyijarã ĩna. 15 Ito bajiri ĩre tucõa wacõri sĩayijarã ĩna, yi oca goti masioyijʉ Jesús masare. Ito yicõri ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ Jesús:

—Ĩna ito bajiro yija, ¿no bajiro yigʉ yiguĩjida iti sita ʉjʉ? 16 Ado bajirojʉa yigʉ yiguĩji. Ote coderi masa tʉ ejacõri ĩnare sĩagʉ̃ yiguĩji. Ito yicõri ĩ ya sita gãjerãre wasoagʉ yiguĩji. Dios cʉni ito bajiroti yigʉ yiguĩji. No ĩ cõarʉre boca ãmimenareti ruyuriogʉ yiguĩji Dios, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Iti ito bajiro rẽtame yirocʉ camotajaro Dios, yiyijarã ĩna.

17 Ĩnajʉare ticõri ado bajiro yiyijʉ Jesús:

—¿Ñe yireoni ñati adi Dios oca tuti gaye mʉa tʉoĩaja?

Gʉ̃ta wi meniri masa coga gʉ̃tagã cõayijarã ĩna. Ito bajibojarocati gaje gʉ̃ta rẽto bʉsaro quenarica ñayijʉ itiga ĩna cõabojaraga. Itiga gʉ̃tagãna sʉoriti quenari wi menigʉ̃ yiguĩji Dios. Itiga gʉ̃tagã manija, ñe menire manoja ĩja, yi gotia Dios oca tuti.

18 No gʉ̃tagã joe quedi jeagʉre ĩ ya gõari jearo yiroja. Ito yicõri itiga gʉ̃tagã sĩgʉ̃re iti quedi jeaja mano abocõro yiroja. Ado bajiro bajia iti oca. No Dios ĩ cõarʉre tʉorʉ̃nʉbicʉ catitĩñabicʉ yiguĩji ĩocʉ̃. Ito yicõri jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩ cõa ãmorãre ruyuriorocʉ cõagʉ̃ yiguĩji ĩ, yi gotiyijʉ Jesús masare.

19 Ito bajiro Jesús ĩ oca goti masioja tʉocõri, “Manireti bʉsiami”, yi tʉo masiyijarã paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni. Ito bajiri Jesure ñia ãmoyijarã ĩna. Ito bajibojarocati masare güirã ñia masibisijarã ĩna maji.

Ʉjarãre mani waja ruyurioja ñaro bajiroti waja yija quena, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Ĩre ñia masibiticõri coriarã Jesús rãca baba cʉti rʉoronare cõayijarã
ĩna: “Titẽña. Sita ʉjarãre ĩ bʉsituja tʉoba. Ĩ bʉsituja tʉocõri, ‘Ĩre seti ña’,
yirã yirãji mani. Ito yicõri adi sita ʉjʉ tʉjʉ ĩre ãmi warã yirãji mani”,
yiyijarã ĩna. 21 Jesús rãca baba cʉti rʉoana ĩ tʉ ejacõri, ado bajiro ĩre
gotiyijarã ĩna:
—Gʉare riasogʉ, jeyaro mʉ riasorise, mʉ bʉsirise riti ñasarise ña, yi
tʉoĩa gʉa. Masa ñasari masa, ñasamenare cʉni corocõti ti maia mʉ. Dios
ĩ ãmoro bajiro masa ĩna yitoni, queno riasoa mʉ. 22 Ito bajiri ado bajiro
mʉre seniĩa gʉa: “¿Roma cʉto gagʉ ʉjʉre ĩ rotiado bajiroti ĩre gʉa waja yija
quenati? ¿Ĩre gʉa waja yibeja cʉni quenatite?” yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
23 Ito bajiro ĩna yibojarocati ĩna ñeñaro tʉoĩarisere tʉo masicõyijʉ Jesús.
Ito bajiri ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
24 —Adi sita gaye niyeru cuji ĩsiña yʉre, yiyijʉ Jesús.
Iti cuji niyeru cuji boca ãmicõri ado bajiro seniĩayijʉ Jesús ĩnare:
—¿Ñimʉ ya rio ito yicõri ñimʉ wame wãñati adi cujijʉ? yi seniĩayijʉ Jesús
ĩnare.
Ito ĩ yija tʉocõri:
—Adi sita ʉjʉ rioti ña, ito yicõri ĩ wame cʉni, yiyijarã ĩna Jesure.
25 Ĩna ito yija ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús ĩnare:
—Sita ʉjʉ gaye iti ñajama ĩreti ĩsija quena. Ito yicõri Dios ye iti ñaja Diore
ĩsija quena, yiyijʉ ĩ ĩnare.
26 Ito bajiro queno Jesús ĩ cʉdija tʉocõri, masa tʉoro riojo oca meni
masibisijarã ĩna. Ĩ queno cʉdi masija ticõri, mano ʉcayijarã ĩna. Ito bajiri
ĩre oca meni ãmobojarãti bʉsibisijarã ĩna ĩja.

¿Godacõri tʉdi caticoarã yirãjida masa? yi Jesure ĩna seniĩare gaye
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Ito ĩ baji ñaroca coriarã saduceo gaye tʉoĩarã, Jesure ti ãmorã ejayi-
jarã. Saduceo gaye tʉoĩarã, “Godabojarãti mʉcana tʉdi catire manoja”, yi
tʉoĩarã ñayijarã ĩna. Ito bajiri ado bajiro Jesure seniĩayijarã ĩna:
28 —Gʉare riasogʉ, Moisés ñayorʉ ado bajiro ucayoñi: “Rĩjorʉ ñasʉogʉ
rĩa macʉti manojore ĩ godagoja ĩ ocabaji manojo cʉti wasoaja quena. Ito
bajiro yigʉti ĩ rĩjorʉ ñabojarʉre rĩa cʉti ĩsigʉ̃ yiguĩji”, yi ucañi Moisés ñayorʉ,
yiyijarã ĩna Jesure.
29 Gaje ado bajiro gotiyijarã ĩna Jesure:
—Mʉre oca gotia gʉa. Sĩgʉ̃ rĩa ado bajiro rẽtayijarã. Jʉa ãmojeno ñayijarã
ĩna. Ñasʉogʉ manojo cʉtibojagʉti rĩa macʉti godagoyijʉ. 30 Ĩ bero gagʉ
manʉjʉ godagoro rãca manojo cʉtibojayijʉ. Ĩ cʉni rĩa macʉti godagoyijʉ.
31 Ito yicõri ĩna bero gagʉ cʉni manʉjʉ godagoro rãca manojo cʉtibojayijʉ.
Ĩ cʉni rĩa macʉti godacoayijʉ. Ĩ bero gãna cʉni isore manojo cʉticõri, rĩa
manati goda jediyijarã ĩna. 32 Ĩna goda jedija berojʉ goda sʉyayijo ĩna
manojo ñabojaro cʉni. 33 ¿Ũmacʉ̃jʉ mʉcana tʉdi ĩna catija ñimʉ manojojʉa
ñasagõjida ĩna jeyaro manojo iso ñaja bero? yi seniĩayijarã ĩna Jesure.
34 Ito yija Jesús ado bajiro cʉdiyijʉ ĩnare:
—Adi tutijʉ masa ĩna ñaja, manojo cʉti, manʉjʉ cʉti yama ĩna. 35 Adi
tutijʉ ito bajiro ĩna yi ñabojarocati mʉcana tʉdi caticõri, Dios tʉjʉ ĩna ejaja
manojo cʉtire manoja itojʉama. Ito yicõri ĩna rĩa romiare manojo cʉti
rotimenaji ĩna. 36 Dios rĩa ñari mʉcana tʉdi catirã yirãji ĩna. Ito yicõri jʉaji
godamenaji ĩna. Ángel mesa robo bajiro bajirã yirãji ĩna ĩja. 37 Gaje Moisés
ñayorʉ ĩ ucare ticõri, “Godana mʉcana tʉdi catirã yirãji”, yi tʉoĩa mani.

Yucн tutu ũjнrise wato Dios oca ruyurisere ucayoyijн Moisés. Ado bajiro gotiyijн Dios Moisésre: “Yн ña Abraham нjн, Isaac нjн, ito yicõri Jacob нjн cнni”, yiquĩ Dios yнre, yi ucayijн Moisés ñayorн. 38 Iti oca tнocõri, “Godana Ujн meje ñami Dios. Catirã Ujнjнa ñami”, yi tнoĩa mani. Godana ñabojarãti Dios ĩ tija catirã riti ñarãji masa, yiyijн Jesús ĩnare.

39 Ito ĩ yija tнocõri, judio masa rotirise riasori masa, ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Queno ñaro bajiroti tнo masia, gнa Ujн mн, yiyijarã ĩna Jesure.

40 Ito yicõri queno masigũ ĩ ñajare ñejнa gaje seniĩa нya masibisijarã ĩna.

¿Ñimн janami ñayijari Cristo mнa tija? yi Jesús ĩ seniĩare gaye (Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Ito bero ado bajiro ĩnare seniĩayijн Jesús:

—¿No yija, “David ñayorн janerãbatia janami ñami Cristo”, yati masa? 42 David ñayorн ĩmasiti, Salmos wame cнtiri tutijн ucagн ado bajiro yiñi: Yн Ujнre ado bajiro yiñi Dios: “Yн ya riojocadнja rũcнbнorajн, rujiya mн. 43 Mн wajanare mн rẽtocũroca yigн yigнja yн”, yiñi Dios yн Ujнre, yi ucayoñi David.

44 ¿No yija, “Yн Ujн ñami Cristo”, yiyijari David ñayorн? Cristo David janerãbatia janami ñacõri, ¿no bajiro David нjн bajiyijari Cristo? Ĩ janerãbatia janami ĩ ñaja, “Yн Ujн”, yibitiborн David ñayorн, yiyijн Jesús ĩnare.

“Seti ña mнare”, judio masa rotirise riasori masare, Jesús ĩ yire gaye (Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Ĩ rãca riasotirãre, Jesús ĩ bнsi ñaroca jãjarã masa tнo ñayijarã. Ado bajiro yiyijн Jesús ĩnare:

46 —Judio masa rotirise riasori masa bajiro mнa yibe yirona queno tнoĩaña mнa. Tite. Ado bajiro yama ĩna. Yutabujuri quenarise yoarise sãñacõri masa ĩna tiro riojo wa ucu ãmorãji ĩna. Ito yicõri cнto gнdareco gãjire ĩna canamнoja, rũcнbнore rãca seniĩare ãmorãji ĩna. Minijuara wijн sãjacõri rũcнbнora cumuro ruji ãmorãji ĩna. Ito yicõri basari rнmн cнni ñasari masa tн riti ba ruji ãmorãji ĩna. 47 Manнjн godagoana romiare cнni ĩna ya wiri ẽmarãji ĩna. Ito yicõri masa ĩna tiro riojo yoari Diore bнsirãji ĩna. “Queno yirã ñama ĩna”, masa yi tнoĩajaro yirona yoari Diore bнsirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija quenabetoja. Ito bajiri ñeñaro ĩna yirise waja, waja yirã bнto bнsa quenabeto tõbнjarã yirãji ĩna. Ĩnare bajiro mнa yibe yirona queno tнoĩaña mнa, yiyijн Jesús masare.

21

Wajeago bojoro bнjago Diore niyeru iso ĩsire gaye (Mr 12.41-44)

1 Dios ya wijн Jesús ĩ ñaroca masa Diore yiari niyeru ĩna sãri jedore ĩna niyeru sãja ti codeyijн ĩ. Ito bajiri niyeru jairãre cнni ĩna sãja tiyijн ĩ. 2 Ito yicõri manнjн godagoro bojoro bнjago ñabojagoti jнati niyeruti waja mani iso sãja tiyijн Jesús. Cobre ñayijн iso sãrise. 3 Ito bajiro iso yija ticõri, ado bajiro yiyijн Jesús:

—Riti mнare gotia yн. Niyeru jairã rẽto bнsaro ĩsiamo adio bojoro bнjago. 4 Ĩna niyeru jairã jaje rнcocõri rẽtarisere ĩsiama ĩna. Iso bojoro bнjagoama ñarocõti, iso rнcobojariseti ĩsiamo, yiyijн Jesús ĩnare.

Dios ya wi õjea bate godaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Ado bajiro bʉsiyijarã coriarã, Dios ya wire ti tʉoĩacõri:
—Queno seyo quenari wi ña adi wi. Adi wi gʉ̃ta quenarisena ĩna
menira wi ña. Ito yicõri jãjarã Diore yiari iti wire rʉ̃cʉbʉorã, iti wi ñarotire
ĩsiñi ĩna, yiyijarã ĩna.
Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús:
6 —Co rʉmʉ ado jeyaro mʉa ti ñabojarise gãjerã ruyuriorã yirãji. Ito
bajiri adi wi gaye gʉ̃tagã gajega joe jesabeto yiroja, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Adi ʉ̃mʉari jediroto riojʉa ado bajiro rẽtaro yiroja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Ito ĩ yija ado bajiro seniĩayijarã ĩna ĩre:
—Gʉare riasogʉ, ¿nocãta rẽtaro yirojada iti gʉare mʉ bʉsirise? ¿no
bajiro ti masicõri, "Ito bajiro rẽtaro ya", yi masirã yirãjida gʉa? yiyijarã
ĩna Jesure.
8 Ito bajiri Jesús ado bajiro yiyijʉ:
—Queno tʉoĩaña mʉa, gãjerã ĩna mʉare rʉobe yirona. Jãjarã mʉare
rʉorona ejarã yirãji ĩna. "Yʉti ña Cristo", yirã yirãji ĩna. Ito yicõri, "Adi
rʉmʉriti ña, sʉsari rʉmʉri", yi rʉorã yirãji ĩna. Ito bajiri ĩnare tʉorʉ̃nʉbeja
mʉa. 9 Masa ĩna gãmeri sĩarise gaye mʉa tʉoja, ito yicõri ʉjarãre, masa ĩna
queno tʉo ãmobeja, ĩna oca meni ãmoja cʉni güibeja mʉa. Ito bajiro rẽtaro
yiroja cajero sʉsari rʉmʉ iti ejaroto riojʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
10 Ito yicõri mʉcana ado bajiro goti remoyijʉ:
—Co masa ñabojarãti gãmeri sĩarã yirãji ĩna. Ito yicõri co sita gãna gaje
sita gãna rãca gãmeri sĩarã yirãji. 11 Co cʉto meje sita bʉto ʉero yiroja.
Ñiocõrã yirãji masa. Ñarise ñaro yiroja. Ito yicõri ʉ̃macʉ̃jʉ gaye guijorise
tiyamani goaĩoro yiroja.
12 'Iti jeyaro rẽtaroto riojʉa, yʉre tʉorʉ̃nʉrã mʉa ñajare mʉare ñiarã
yirãji. Ito yicõri mʉa tõbʉjaroca yirã yirãji ĩna. Minijuara wijʉ ʉjarã riojo,
"Ãnare seti ña", yirona mʉare ãmi warã yirãji ĩna. Yʉre tʉorʉ̃nʉrã mʉa
ñajare tubiara wijʉ mʉare cʉ̃rã yirãji ĩna. Masa ʉjarã, sita ʉjarã riojo cʉni,
"Ĩnare seti ña", yirona ãmi warã yirãji ĩna mʉare. 13 Ito bajiro mʉare ĩna
yija, "Jesure rʉ̃cʉbʉorã ña gʉa", yi gotirã yirãji mʉa. 14 "Mʉare seti ña",
ĩna yija, "Ado bajiro cʉdiana mani", yi tʉoĩa ʉsiriobeja. 15 Mʉa queno
cʉdi masitoni tʉo masire gaye mʉare jidicãgʉ̃ yigʉja yʉ. Ito bajiri queno
mʉa bʉsi masijare, mʉa wajana sĩgʉ̃jʉa mʉare bʉsi rẽtocʉ̃ yimena yirãji.
16 Mʉa jacʉsabatia, mʉa baba mesa, mʉa ñarã, ito yicõri mʉa co masi,
mʉare gãjerã ñiatoni gotirã yirãji. Ito yicõri mʉa coriarãre sĩarã yirãji ĩna.
17 Ito yicõri yʉre tʉorʉ̃nʉrã mʉa ñajare masa jeyaro mʉare ti tudirã yirãji.
18 Queno mʉare tirʉ̃nʉgʉ̃ yigʉja yʉ. Ito bajiri cora joara godabeto yiroja
mʉare. 19 Yʉre mʉa tʉorʉ̃nʉrise mʉa jidicãbeja catitĩñarã yirãji mʉa, yiyijʉ
Jesús ĩnare.
20 Mʉcana ado bajiro goti remoyijʉ Jesús:
—Jerusalénjʉ surara ĩna gãni biaja tʉocõri, "Nocõ mejeti adi cʉtore
ruyuriorã wana yama", yi tʉoĩarã yirãji mʉa. 21 Ito bajiri Judea sita gãna,
gʉ̃ta yucʉrijʉ rudirʉjarãji ĩna. Ito yicõri Jerusalén cʉtojʉ ñarã, iti cʉtore
budigorʉjarãji ĩna. Ito yicõri joajʉ ñarã cʉtojʉare wija wadibitirʉjarãji
ĩna. 22 Iti rʉmʉri bʉto ñeñaro tõbʉjarã yirãji masa. Dios oca tuti iti gotiro
bajiroti, rẽtaro yiroja. 23 Bʉjato bʉjarã yirãji iti rʉmʉri macʉ sãñarã ñarã.

Ito yicõri macнacãre ũjurã cнni bнjato bнjarã yirãji. Iti rнmнri iti sitare
ñarise jaje ñaro yiroja. Ito yicõri ñeñaro tõbнjarã yirãji ĩna. 24 Masa jãjarã
godarã yirãji ĩna gãmeri sĩaroca. Ito yicõri gãjerãre ñiacõri jaje cнtorijн
tubiarã yirãji ĩna. Ito yicõri gaje sita gãna gãjerã ñabojarãti Jerusalén cнtojн
ejacõri ñarã yirãji ĩna. Dios ĩ ãmorocõti iti sitare ñarã yirãji ĩna, yiyijн Jesús
ĩ rãca riasotirãre.

Yн Masa Rĩjorн tнdi ejagн yigнja, Jesús ĩ yire gaye
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

25 Mнcana ado bajiro goti remoyijн Jesús:
—Sнsari rнmнri ejaroto riojнa ũmacañi ũmнa gagн, ñami gagн, ito yicõri
ñocõare cнni, tiyamani jaje goaro yiroja. Ito yicõri adi tutijн ñarã, sĩgũ
bajiro riti tнoĩacõri ña masimena yirãji ĩna. Ide jacũrise bнto iti ruyuja
tнocõri, bнto tнoĩa oca jairã yirãji ĩna. 26 Adi macãrнcũro gaye rẽtaroti tнoĩa
güirã, нsi jedirã yirãji masa. Ñocõa cнni quedicoarã yirãji. 27 Ito yicõri
yн Masa Rĩjorнre tirã yirãji masa. Ide buerina wadigн yigнja yн. Dios ĩ
rotirisena queno ruyugн yigнja yн, masa ĩna tija. 28 Iti ito bajiro rẽtaro
wado yiroca wanн oca sẽocõri ti mнorã yirãji mнa. Yoari mejeti masogũ
yiguĩji Dios mнare, yiyijн Jesús masare.

29 Gaje goti masiore ocana ado bajiro gotiyijн Jesús ĩnare:
—Higueragнre tнoĩate mнa. 30 Itigн jũ buja ticõri, "Jabeto rнya cнma
ejaroto", yi ti masia mнa. 31 Iti bajiroti, jĩjн yн gotirise bajiro iti rẽtaja
ticõri, "Jabeto rнya ĩre tнorũnнrãre Dios ĩ miojuroto", yi masirã yirãji mнa,
yiyijн Jesús ĩnare.

32 'Riti mнare gotia yн. Adi macãrнcũro gãna ĩna goda jediroto riojнa, yн
bнsiro bajiroti rẽtaro yiroja. 33 Adi sita macãrнcũro cнni jedicoaro yiroja.
Ito bajibojarocati yн ya ocama jedibeto yiroja. Yн gotiado bajiroti rẽtaro
yiroja, yiyijн Jesús ĩnare.

34 'Queno tнoĩaña mнa. Basa gaye riti tнoĩa rẽtocũ yibeja. Ito yicõri
mecнbeja. Ito yicõri adi macãrнcũro gaye riti tнoĩabeja. Iti gaye riti mнa
tнoĩaja, yн tнdi ejari rнmн mano нcarã yirãji mнa. Ñacãmena yirãji mнa.
35 Adi macãrнcũro gãna jeyaro yн tнdi ejari rнmн mano нcarã yirãji. Yн
tнdi ejari rнmн yнre bocati ñamena yirãji ĩna. Ito bajiri mano нcarã yirãji
ĩna. 36 Ĩnare bajiro bajibeja mнama. Queno ña yucãña mнa, yн ejaroto
riojнa. Ija iti rẽtaroti gayere mнare rẽtame yirona Diore bнsitĩñasotiba
mнa. Ito yicõri yн Masa Rĩjorн riojo mнa ña masitoni Diore bнsitĩñasotiba
mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

37 Co rнmн rнyabeto minijuara wijн masare Dios oca gotisotiyijн Jesús.
Ito yicõri ñamijнa Olivos wame cнtiri tнriajн canigũ wasotiyijн ĩ. 38 Co
rнmн rнyabeto busuri jĩjн ejasotiyijarã masa ĩ bнsirisere tнorona.

22

¿No yicõri Jesure ñiarнjati mani? ĩna yi tнoĩare gaye
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

1 Iti rнmнriti cõña wayijн naju wadarise нco wнoya mani bare basa.
Gaje Pascua wame cнtiyijн iti basa. 2 Jesure siarona, ¿no bajiro yicõri
sĩarнjati mani? yi tнoĩayijarã paia нjarã, ito yicõri judio masa rotirise
riasori masa. Ĩre sĩa ãmobojarãti masajнare tнo güiyijarã ĩna.

3 Iti rнmнriti Judas Iscariotere rũmúa нjн Satanás wame cнtigн quedi
sãjayijн. Judas ñayijн jнa gнbojeno ñagũ Jesús rãca riasotigн. 4 Paia нjarã ito

yicõri minijuara wi ʉjarãre cʉni bʉsigʉ wayijʉ ĩ. ¿No bajiro mʉare Jesure
gotigʉti yʉ? yirocʉ, ĩnare bʉsigʉ wayijʉ ĩ. 5 Ito ĩ yija tʉocõri, wanʉyijarã
ĩna. Ito bajiri, “Mʉre niyeru ĩsiana gʉa”, yiyijarã ĩna Judasre. 6 Ĩna ito yija
tʉocõri, ñaro bajiroti cʉdiyijʉ ĩ. “¿Nocãta masa mano ĩnare ĩogʉ̃ yigʉjada
yʉ?” yi tʉoĩa ñayijʉ ĩ.

Jesús ĩ basʉsare gaye
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7 Ito yija naju wadarise ʉco wʉoya mani bare basa ejayijʉ. Iti rʉmʉ
Pascua ñaroca Diore rʉ̃cʉbʉorã oveja macʉ sĩacõri ĩna soera rʉmʉ ñayijʉ.
8 Ito bajiri Pedro, Juanre ado bajiro gotiyijʉ Jesús ĩnare:
—Mani Pascua basa mani baroti quenotẽña, yiyijʉ Jesús ĩnare.
9 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩre seniĩayijarã ĩna:
—¿Nojʉ gʉa quenore ãmoati mʉ? yiyijarã ĩna.
10 Ado bajiro ĩnare cʉdiyijʉ Jesús:
—Cʉtojʉ mʉa ejaja ide gõna wacʉre ti bʉjarã yirãji mʉa. Ito bajiri ĩre
sʉya warã yirãji mʉa. Ĩ bero wacõri ĩ sãjari wijʉ ejaba mʉa. 11 Iti wi ʉjʉre
ado bajiro gotiba mʉa. “¿Di sõa ñati yʉ riasorã rãca Pascua basa baroti
sõa?” yimi mani Ʉjʉ, yi gotiba ĩre. 12 Ito bajiro mʉa yija tʉocõri, co tuti
weca ñari sõa, jaja sõa, quenocãra sõa mʉare gotigʉ yiguĩji. Mʉare ĩ gotija
bero iti sõajʉ bare menima mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
13 Ito ĩ yija tʉocõri, wayijarã ĩna. Itojʉ ejacõri ĩ gotiado bajiroti bʉjayijarã
ĩna. Ito yicõri bare meniyijarã Pascua basa ñaroca ĩna baroti.
14 Bare tĩjaroca Jesús ĩ rãca riasotirã rãca bare jeoado tʉ rujiyijarã ĩna.
15 Ito yija ado bajiro ĩnare gotiyijʉ Jesús:
—Yʉre ĩna sĩaroto riojʉa adi Pascua basa mʉa rãca basʉsarocʉ ruje
tʉoĩacʉ yʉ. 16 Itire mʉcana tʉdi mʉa rãca babicʉ yigʉja yʉ, Dios rotirojʉ
ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ miojuroto riojʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
17 Ĩ ito yija bero rujatẽro ãmi rʉcocõri, “Queno ya Dios mʉ”, yiyijʉ ĩ. Ito
yicõri ĩnare ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Ĩmo adi mʉamasiti bato idiya. 18 Dios rotirojʉ ĩre tʉorʉ̃nʉrãre ĩ
miojuroto riojʉa, mʉa rãca jʉaji ʉyé ide idibicʉja yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.
19 Ito bero ĩ ya ãmona naju ãmi rʉcocõri, “Queno ya Dios mʉ”, yiyijʉ. Ito
bero igata batocõri ado bajiro yiyijʉ ĩnare:
—Adi ña yʉ ya rujʉ robo bajiro bajirise. Mʉare yiari goda ĩsigʉ̃ yigʉja
yʉ. Ito bajiri iti bacõri yʉre tʉoĩama mʉa, yiyijʉ ĩ ĩnare.
20 Ĩna baja bero ito bajiroti yiyijʉ ʉyé ide tẽrona. Ado bajiro yiyijʉ ĩnare:
—Yʉ ya rí mʉare yiari iti budija ticõri, “Riti ña Dios ĩ gotire. Bʉcʉ oca
jidicãcõri mame oca wasoañi Dios”, yirã yirãji mʉa, yiyijʉ Jesús ĩnare.
21 Mʉcana bʉsigʉ ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—Gãjerã yʉre ĩna ñiatoni gotirocʉ ado mani rãca ñaguĩji. 22 Yʉ ña Masa
Rĩjorʉ. Dios ĩ ãmoro bajiroti rẽtaro yiroja yʉre. Ito bajibojarocati masa
yʉre ñiatoni gotirocʉ bʉjato bʉjagʉ yiguĩji, yiyijʉ Jesús ĩnare.
23 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã ĩna:
—¿Ñimʉ ñaguĩjida ñiatoni gotirocʉ? yiyijarã ĩna.

¿Ñimʉ ñaguĩjida ñasagʉ ñarocʉ? yi Jesure ĩna seniĩare gaye

24 Ito yija ado bajiro gãmeri tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna:
—¿Ñimʉ ñaguĩjida mani wato rẽtoro ñasagʉ ñarocʉ? yi tʉoĩayijarã ĩna.
25 Ito bajiro ĩna tʉoĩaja ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:

—Adi macãrɯcũro gãna ɯjarã ñasarã ĩna ya moari masare rotirãji. Ito bajiri ĩna moa ĩsiri masajɯa ñe gaje yire manijare, riojoti “Baɯ, quena ña”, yicõrãji ĩna. 26 Mɯama ito bajiro meje bajirɯja. Ñasari masa mɯa ña ãmoja, “Ñasarã meje ña gɯa”, yi tɯoĩarã yirãji mɯa. Ito yicõri no rotiri masɯ ña ãmogũ, mɯare ĩ moa ĩsija quena. 27 Mɯa tija ¿ñimɯjɯa ñati ñasari masɯ ba rujigɯjɯa, ecari masɯjɯa? Yɯ tɯoĩaja, ba rujigɯjɯa ñami ñasagɯ. Ito bajiri mɯa Ʊjɯ ñabojagɯti, mɯare moa ĩsiri masɯ robo bajiro ado mɯa watojɯ ña yɯ, yiyijɯ Jesús ĩnare.

28 ’Coji rɯyabeto yɯ tõbɯjaja yɯ rãca ñatĩñacɯ mɯa. Gãjerã yɯre ti tudibojarocati mɯama yɯre jidicãbiticɯ. 29 Yɯ rotirotojɯ yɯre cũgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri mɯa cɯni yɯ rotirojɯ yɯ rãca ñarã yirãji mɯa. 30 Yɯ rãca barã yirãji mɯa. Itojɯ yɯ rãca ñarã ɯjarã ĩna rujiri cumurojɯ rujirã yirãji mɯa cɯni. Ito yicõri Israel sita gãna jɯa gɯbojeno masa buturi gãnare yɯ rãca beserã yirãji mɯa, yiyijɯ Jesús ĩnare.

“Jesure masibea yɯ”, yigɯ yigɯja mɯ, Pedrore Jesús ĩ yire gaye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Gaje ado bajiro gotiyijɯ mani Ʊjɯ:

—Simón tɯoya mɯ. Trigo ajeri ĩna sĩguẽ bateado bajiro mɯare yi ãmoami rũmúa ɯjɯ. Mɯre rɯcocõri mɯ ɯjɯ ña ãmoguĩji Satanás wame cɯtigɯ. 32 Ito ĩ yi ãmobojarocati mɯre yiari Diore bɯsisotia yɯ, Diore mɯ tɯoĩa jidicãbititoni. Mɯcana yɯre mɯ tɯorũnɯ quenoja mɯ ñarã yɯre ĩna tɯorũnɯ oca sẽotoni ĩnare ejabɯaba, yiyijɯ Jesús Simón Pedrore.

33 Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ado bajiro yiyijɯ Simón Pedro:

—Yɯ Ʊjɯ mɯre ĩna tubiaja, mɯre ĩna sĩaja cɯni mɯ rãca warocɯ ñacã yɯ. Mɯre jidicãbicɯja yɯ, yiyijɯ ĩ Jesure.

34 Jesujɯa ado bajiro yiyijɯ Pedrore:

—Riti mɯre gotia yɯ. Adi ñamiti busurijɯa cara ĩ yujiroto riojɯa ɯdiaji, “Jesure masibea yɯ”, yigɯ yigɯja mɯ, yiyijɯ Jesús Simón Pedrore.

Jesure ĩna sĩaroti cõña ware gaye

35 Ito ĩ yija bero ado bajiro yiyijɯ Jesús ĩ rãca riasotirãre:

—Yɯ oca goti ucurona cõacɯ yɯ mɯare. “Niyeru sãra buju, gɯboco cɯni ãmima”, yibiticɯ yɯ mɯare. Ito bajiro yɯ yibojarocati disejɯa mɯare rɯyabiticɯ, yiyijɯ Jesús ĩnare:

—Ri ya mɯ, rɯyabitibojacɯ gɯare, yiyijarã ĩna Jesure.

36 Ĩna ito yija ado bajiro cɯdiyijɯ Jesús ĩnare:

—Adocãtamɯri ĩja mɯare rotia yɯ. No niyeru rɯcogɯ, niyeru sãra buju rɯcogɯ cɯni ãmi waja quena. Sarera jãi rɯcobicɯ ĩ ya camisa ĩsicõri wasoa ãmija quena. 37 “Ñeñaro yirãre ĩna sĩado bajiro sĩarã yirãji ĩre”, yi gotia Dios oca yɯre rẽtaroti gaye. Ito bajiroti rẽtaro yiroja iti, yiyijɯ Jesús ĩnare.

38 Ito ĩ yija tɯocõri:

—Gɯa Ʊjɯ ado ña jɯa jãi sarera jãiri, yiyijarã ĩre.

—Itocõ ñajaro maji, yiyijɯ Jesús ĩnare.

Getsemaní wame cɯtiri wesejɯ Jesús ĩ Diore rũcɯbɯore gaye
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Ito ĩ yija bero ĩ yisotiro bajiro yigɯ Olivos wame cɯtiri tɯriajɯ wayijɯ ĩ. Ito bajiri ĩ rãca riasotirã ĩre sɯya wayijarã. 40 Diore ĩ bɯsisotirojɯ ejacõri ado bajiro gotiyijɯ Jesús ĩnare:

—Diore seniña mɯa ñeñaro yibe yirona, yiyijɯ Jesús ĩnare.

41 Ito yicõri ĩnare cũcõri gũtagã rea ñucaja quedirocõ wayijн Jesús. Ito
yicõri ñini rũjũcõri Diore bнsiyijн Jesús. 42 Ado bajiro yiyijн ĩ Diore:
—Cнna mн ãmoja ija yн tõbнjaroti gaye camotaya. Ito bajibojarocati
yн ãmoro bajiro meje mн yija quena. Mн ãmoro bajirojнa mн yija quena,
yiyijн Jesús Diore.
43 Ito ĩ yija bero sĩgũ ángel ĩre goaĩocõri ĩ oca sẽoroca yiyijн. 44 Bнto tнoĩa
oca jaicõri tõbнjayijн ĩ. Ito yicõri bнto oca sẽocõri Diore bнsiyijн. Bнto oca
sẽocõri ĩ bнsiroca riti asi budirise bajiro rí budiyijн ĩre.
45 Diore bнsi tĩogũ wнmн rũgũcõri mнcana ĩ rãca riasotirã tн wayijн ĩ. Ĩna
tн ejacõri tiyijн ĩ. Bнto tнoĩa oca jaicõri caniana ñayijarã ĩna. 46 Ito yija ado
bajiro yiyijн ĩ:
—¿No yija caniati mнa? Diore seniña mнa ñeñaro yibe yirona, yiyijн
Jesús ĩnare.

Jesure ĩna ñiare gaye
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús ĩ bнsiroca riti, masa jãjarã ejayijarã. Ĩnare ũmatã wacн Jesús
tн eja rũgũyijн Judas wame cнtigн. Ĩ ñayijн Jesús rãca riasotigorн jнa
gнbojeno ñarã rãca ñagorн. Jesús tн ejacõri wayugajн muwãcõri usuyijн
ĩre. 48 Ĩ ito yija ado bajiro yiyijн Jesús ĩre:
—Judas, yн ña Masa Rĩjorн. ¿Gãjerã yнre ñiatoni yнre usu ĩoati mн? yiyijн
Jesús ĩre.
49 Ito gãna Jesús rãca ñarã, iti ito bajija ticõri, ado bajiro seniĩayijarã
Jesure:
—¿Gнa Ʊjн sarera jãina ĩnare gãmeri jarнjabeati mani? yiyijarã ĩna.
50 Ĩna rãca gagн sĩgũ paia нjнre moa ĩsiri masнre riojocadнja gãmoro
jatayijн. 51 Ito bajiro ĩ yija ticõri, ado bajiro yiyijн Jesús:
—Ito mнa yirise itocõ jidicãña, yiyijн Jesús.
Ito bajiri gãmoro moaĩacõri ĩre yisioyijн Jesús. 52 Ito yicõri ĩre ãmi warona
paia нjarã, minijuara wi нjarã ito yicõri judio masa bнcнrãre cнni, ado
bajiro yiyijн Jesús:
—Riniri masн meje ña yн. ¿No yirã yнre ãmirona sarera jãiri rнcocõri,
yucн rнcocõri ejati mнa? 53 Co rнmн rнyabeto minijuara wijн yн ñaja yнre
ñiabiticн mнa. Adocãta rũmúa нjн ĩ ãmoro bajiro, bajiro yiroja. Ito bajiri
ĩre cнdirã mнa ãmoro bajiro ya mнa, yiyijн Jesús ĩnare.

Jesure masibea yн, Pedro ĩ yire gaye
(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Ito ĩ yija bero paia нjн ya wijн ĩre ãmi wayijarã ĩna. Pedro sõ bнsajн
sнyayijн. 55 Paia нjн ya wi soje riojo jea riocõri sũma rujiyijarã ito gãna.
Pedro ĩna tн ejacõri ĩna wato jea sũma rujiyijн ĩ cнni. 56 Sĩgõ iti wi moari
maso ĩ sũma rujija ticõri, ĩre riti tiyijo. Ito yicõri ado bajiro yiyijo iso:
—Ãni cнni Jesús rãca gagн ñami, yiyijo iso.
57 Ito bajiro iso yija tнocõri, goti ãmobisijн Pedro.
—Ĩre masibea yн, yiyijн ĩ isore.
58 Ito bero yoa bнsari gãji ĩre ticõri ado bajiro yiyijн:
—Jesús rãca gagнti ña mн cнni yiyijн ĩ Pedrore.
Ito ĩ yija tнocõri:
—Bнgнti ya mн. Meje ña yнama, yiyijн Pedro.
59 Coji cõre berocõ gãji, ado bajiro ĩre yisayijн:

—Riti ya yн, Jesús rãca gagнti ñami ãni. Galilea gagнti ñami ĩ. Ito bajiroti bнsiami, yiyijн ĩ gãjerãre.
60 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Pedro:
—Mн bнsirisere masibea yн, yiyijн Pedro.
Ito bajiro ĩ bнsiroca riti cara yujicoayijн ĩja. 61 Ito ĩ bajiroca riti mani Ʉjн jнda tiyijн Pedrore. Ito ĩ yija ticõri, mani Ʉjн ĩ gotire tнoĩa bнjayijн Pedro. Cara ĩ yujiroto riojнa нdiaji, "Jesure masibea yн", yigн yigнja mн, Jesús ĩ yire gaye tнoĩa bнjayijн Pedro. 62 Ito bajiri gajero bнsa wacõri bнto tнoĩa otiyijн Pedro.

Jesure ĩna aja tudire gaye
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)
63 Jesure ñiacõri ĩre coderi masa aja tudiyijarã. Ito yicõri ĩre jayijarã. 64 Ĩ ya cajea moabiacõri ĩ ya riojн jayijarã ĩna. Ito yicõri ado bajiro seniĩayijarã ĩna ĩre.
—Queno tнoĩagũ mн ñaja, "Ĩ yнre jami", yi masigũja mн, yiyijarã ĩna ĩre.
65 Gaje jaje ĩre aja tudiyijarã ĩna.

Ʉjarã ñasarã, "Seti ña mнre", Jesure ĩna yire gaye
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)
66 Gaje rнmн busuri, judio masa bнcнrã, paia нjarã, ito yicõri judio masa rotirise riasori masa cнni, minijuayijarã. Minijuacõri Jesure нjarã ñasarã riojo ãmi wayijarã ĩna. Ito ejacõri ĩre seniĩayijarã ĩna:
67 —¿Mнti ñati Cristo Dios ĩ cõarн? yiyijarã ĩna Jesure.
—"Ĩti ña yн", yн yibojaja cнni tнomena yirãji mнa yнre. 68 Mнare yн seniĩabojaja cнni cнdimena yirãji mнa. Ito yicõri yнre jidicãmena yirãji mнa. 69 Jane adi rнmнna rẽtoro masigũ Dios ya riojocadнja rũcнbнorajн rujigн yigнja yн. Yн ña Masa Rĩjorн, yiyijн Jesús ĩnare.
70 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro seniĩa jediyijarã ĩna:
—¿Dios Macн mн ñarise riti ñati? yiyijarã.
—Ĩti ña yн. Mнa yiro bajiroti bajia, yiyijн Jesús ĩnare.
71 Ito bajiro ĩ yija tнocõri:
—"Ĩti ñami ñeñaro bнsigн", gãjerã ĩna yire ãmobea ĩja. Manimasiti ĩ bнsija tнoa mani, yiyijarã ĩna.

23

Pilato tнjн Jesure ĩna ãmi ejare gaye
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)
1 Ito yija Pilato riojo Jesure ãmi wa jediyijarã ĩna. 2 Ʉjн riojo ãmi ejacõri, "Ãni ñami seti cнtigн", yirona bнsisнoyijarã ĩna:
—Ãni ñami gнa masa ricati riti tнoĩaroca yigн. Ito bajiri ado bajiro yiquĩ ĩ gнa masare. "Roma gagн нjнre ĩ rotiro bajiro niyeru ĩsibitirнja mнare", yiquĩ ãni. Ito yicõri, "Yнti ña Cristo Dios ĩ cõarн mнa нjн", yiquĩ ĩ, yiyijarã ĩna Pilatore gotirã.
3 Ĩna ito yijare ado bajiro seniĩayijн Pilato Jesure:
—¿Judio masa нjн ñati mн? yiyijн ĩ Jesure.
—Aн ĩti ña yн. Mн yiro bajiroti bajia, yiyijн Jesús.
4 Ito ĩ yija tнocõri, paia нjarã, masare cнni ado bajiro yiyijн Pilato.
—Yн tija ñejнa seti ma ãnire, yiyijн Pilato ĩnare.
5 Ito ĩ yibojarocati ĩre seti ñasameti, yi bнsiyijarã ĩna:

—Ĩ riasorise tʉocõri, sĩgʉ̃ bajiro meje tʉoĩama Judea sita gãna ĩja. Galileajʉ cajero riasosʉoñi ĩ. Ito bajiro riaso wadicõri adojʉ ejami ĩ, yiyijarã ĩna.

Herodes tʉjʉ Jesure ĩna ãmi ejare gaye

6 Ĩna ito yija tʉocõri:

—¿Galilea gagʉ ñati ãni? yi seniĩayijʉ Pilato ĩnare. 7 —Galilea gagʉti ñami ĩ, yiyijarã ĩna.

Ĩna ito yija tʉocõri:

—Adi rʉmʉriti ejami Galilea gagʉ ʉjʉ Herodes wame cʉtigʉ. Ito bajiri ĩ tʉ ãmi wasa mʉa, yiyijʉ Pilato ĩnare. 8 Jesús rãca ĩna ejaja ticõri, bʉto wanʉyijʉ Herodes. Yoari ĩ oca tʉocõri ruje ĩre ti ãmoyijʉ Herodes. Tiyamani Jesús ĩ yija ti ãmoyijʉ Herodes. 9 Jesure ticõri jaje ĩre seniĩabojayijʉ ĩ. Ito bajibojarocati Jesús coji cʉdibisijʉ ĩre. 10 Paia ʉjarã, judio masa rotirise riasori masa cʉni ito ñayijarã. "Seti ñasacõa ĩre", yiyijarã ĩna. 11 Ito yija bero, Herodes ĩ ya surara rãca Jesure aja tudiyijarã ĩna. Ĩre tudisarã ñarã ʉjarã mesa ĩna sãñarise ĩre sãyijarã ĩna, ĩre aja tudirã. Ito bajiro ĩna yija bero mʉcana tʉdi Jesure Pilato tʉjʉ cõayijʉ Herodes. 12 Ito bajiro ĩna yira rʉmʉti Herodes Pilato rãca queno gãmeri baba cʉtiyijarã ĩna ĩja. Ito bajiro ĩna bajiroto riojʉa bʉto gãmeri ti tudirã ñayijarã ĩna maji.

Jesure sĩarʉja mani, ĩna yire gaye
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13 Mʉcana Jesure ĩna ãmi ejaja ticõri, paia ʉjarã ñasarã ʉjarã, ito yicõri masare cʉni miojuyijʉ Pilato. 14 Ado bajiro yiyijʉ ĩ:

—"Gʉa masare sĩgʉ̃re bajiro gʉa tʉoĩaroca yibeami ãni", yirona yʉre ãmi ejacʉ mʉa. Ãnire, "¿Riti mʉre seti ñati?" yirocʉ seniĩabojacʉ yʉ, mʉa tiro riojo. Ito bajibojarocati, "Ĩre seti ña", mʉa yibojarocati disejʉa seti ma ĩre yʉ tija. 15 Ito yicõri, Herodes cʉni, "Iti seti ña ĩre", yi masibisĩ ĩ cʉni. Ito bajiri, "Iti seti ña ĩre", yi masibiti wacʉ gʉajʉare jʉdacõañi ĩ. "Ito bajiro seti cʉtiami ãni", yi masibea mani. Ito bajiri ĩre sĩado ma mani. 16 Ĩre baje rotigʉ ya yʉ. Ito yicõri ĩre bucõacʉja yʉ, yiyijʉ Pilato.

17 Pascua basa ñaroca, "Ãnire mʉ bucõare ãmoa gʉa", masa ĩna yigʉreti bucõasotiyijʉ Pilato. Ito bajiri ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ ĩ: 18 "¿Ñimʉjʉare yʉ bucõare ãmoati mʉa?" ĩ yiroca masajʉa ado bajiro awasã bʉsiyijarã:

—Sĩacõña ãni ʉ̃mʉgʉ̃re. Ito yicõri, Barrabás wame cʉtigʉre jidicãña, yi awasãyijarã ĩna.

19 Cʉto gãnare oca menicõri sĩari masʉ ĩ ñajare ĩna tubiarʉ ñayijʉ Barrabás. 20 Jesujʉare jidicã ãmobojayijʉ Pilato. Ito bajiri mʉcana masare bʉsibojayijʉ. 21 Ito bajiro ĩ bʉsibojarocati bʉto bʉsa awasãyijarã ĩna:

—Sĩacõrʉja ĩre. Sĩacõrʉja ĩre, yiyijarã ĩna.

22 Mʉcana tʉdi ʉdiaji bʉsigʉ ado bajiro yiyijʉ Pilato ĩnare:

—¿Ñeoni ñeñaro yicati ãni? Yʉ tija, "Itina godarʉjami ĩ", yi masibea yʉ ĩre. Ito bajiri ĩre bajecõri jidicãcʉja yʉ, yibojayijʉ ĩ masare.

23 Bʉto awasã bʉsirã, "Yucʉtẽojʉ ĩre jaju sĩaña", yiyijarã ĩna. Bʉto masa ĩna awasãja, paia ʉjarã ĩna awasãja tʉocõri, "Ĩna ãmoro bajiroti yijaro no cʉni", yi tʉoĩayijʉ Pilato. 24 Ito bajiri, "Ĩna ãmoro bajiroti yicʉja no cʉni", yi tʉoĩayijʉ Pilato ĩja. 25 Ito bajiro tʉoĩacõri, masare oca menicõri sĩari masʉre bucõayijʉ Pilato. Ito yicõri Jesure ĩnare ĩsiyijʉ Pilato, ĩna ãmoro bajiro ĩna yitoni.

Yucʉtẽojʉ Jesure ĩna jaju sĩare gaye
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ito bajiri Jesure yucʉtẽojʉ jaju sĩarona ĩre ãmi wayijarã ĩna. Ito bajiro
ĩna waroca Cirene gagʉ Simón wame cʉtigʉ joajʉ wadicõri ejayijʉ. Ĩre ti
bʉjacõri yucʉtẽo ĩre gaja rotiyijarã surara. Ito bajiri Jesús bero yucʉtẽo
gaja sʉyayijʉ ĩ.
27 Masa jãjarã ĩ bero sʉya wayijarã. Ito yicõri romia jãjarã awasã
otiyijarã ĩre tʉo mairã. 28 Ito bajiro ĩna otiroca ĩnare jʉda ticõri ado bajiro
yiyijʉ Jesús:
—Jerusalén gãna romia yʉre otibesa mʉa. Mʉamasiti, ito yicõri mʉa
rĩare rẽtarotire tʉoĩa otiya mʉa. 29 Ado bajiro yirã yirãji masa bʉto ĩna
tõbʉjari rʉmʉ: "Romia rĩa mana queno wanʉ quenama ĩna. Ito yicõri rĩa
rʉcomena, ũjumena cʉni wanʉama ĩna", yirã yirãji masa. 30 Gʉare Dios
tibe yirona ado bajiro yirã yirãji masa: "Gʉa joe juja biaya", yirã yirãji
gũta yucʉrire. Ito yicõri, "Gʉare õjea biaya", yirã yirãji tʉriare. 31 Yʉjʉare
tõbʉjaroca ĩna yija, yʉ rẽto bʉsaro mʉa tõbʉjaroca yirã yirãji ĩna, yiyijʉ
Jesús romiare jʉda ticõri.
32 Ñeñaro yi jairã jũarãre ãmi wayijarã Jesús rãcati ĩnare jaju sĩarona.
33 Calavera wame cʉtirijʉ ejacõri Jesure jajuyijarã ĩna. Ito yicõri ĩ rãca
gãna jũarãre cʉni, sĩgũ Jesús ya riojocadʉja, ito yicõri gãji ĩ ya gãcodʉjare
jajuyijarã ĩna cõtoni. 34 Ĩre ĩna jajuroca ado bajiro yiyijʉ Jesús Diore:
—Cʉna, yʉre ĩna ñeñaro yirisere ĩnare ãcabojoya, "Bʉto ñeñaro ya mani",
yi masibeama surara, yiyijʉ Jesús Diore.
"¿Jesús ĩ sãñagorere ñimʉjʉa bʉjagʉ yiguĩjida?" yirona gũta ajeri rea
ajeyijarã surara. 35 Ito bajiro yi ajecõri ĩ ya yutabujuri gãmeri batoyijarã
ĩna ĩja. Ĩ godaroca jãjarã masa ti ñayijarã ĩre. Ito ñarã ʉjarã Jesure aja
tudiyijarã. Ado bajiro aja tudiyijarã ĩna:
—Gãjerãreama masoñi ĩ. Riti Cristo Dios cõarʉ ĩ ñaja ĩmasiti masogũ
yiguĩji, yi aja tudiyijarã ĩna.
36 Surara cʉni ito ñarã, ito bajiroti ĩre aja tudiyijarã. Ĩ tʉ eja rũgũcõri ʉyé
ide sũerise ĩre iobojayijarã ĩna. 37 Ito yicõri ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Riti judio masa ʉjʉ mʉ ñaja, mʉmasiti masogũ yigʉja mʉ, yiyijarã ĩna.
38 Jesús ya rijoga weca ʉdiaji gaye oca ucare wãñayijʉ. Griego, Latín,
Hebreo ocana cʉni ucare ado bajiro ñayijʉ: "Ãni ñami judio masa ʉjʉ", yi
bʉsiyijʉ iti ĩna ucare.
39 Sĩgũ ñeñaro yi jaigʉ ĩ rãca godarocʉ ado bajiro yiyijʉ:
—Riti Cristo mʉ ñaja mʉmasiti masoña. Ito yicõri gʉare cʉni masoña
mʉ, yi aja tudiyijʉ ĩre.
40 Gãji gaje dʉja gagʉ Jesús rãca godarocʉ, ado bajiro yiyijʉ Jesure aja
tudigʉjʉare:
—¿Diore güire mati mʉre? Mani ñeñaro yirise waja godarã ya mani.
41 Ñeñaro yicʉ mani. Ito bajiri iti waja quenabeto tõbʉjarã ya mani.
Mani ñeñaro yiado bajiroti itire waja yirã ya mani. Ito bajibojarocati
ãniama ñeñaro yibicʉ ñabojagʉti mani rãca godagʉ yiguĩji, yiyijʉ ĩ Jesure
aja tudigʉre.
42 Ito yija Jesure ado bajiro yiyijʉ ĩ:
—Mʉ rotirojʉ ejacõri mʉre tʉorũnʉrãre mʉ miojusʉoja yʉre ãcabojabeja,
yiyijʉ ĩ Jesure.
43 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri:

—Jane adi rɯmɯti ñe ñeñarise manojɯ yɯ rãca ñagũ yigɯja mɯ, ado yɯ yirise riti mɯre gotia yɯ, yiyijɯ Jesús ĩre.

Jesús ĩ ɯsi jedire gaye
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Ito bajiro iti baji ñaroca ũmɯa gɯdarecocõ tɯjayijɯ. Ito yija bero macãrɯcũro ñarocõti rãiocoayijɯ. Yucɯ weca ũmacañi tɯjarocacõ rãitĩayijɯ. 45 Ũmacañi ũmɯa gagɯ cɯni busubisijɯ. Ito yicõri minijuara wi yobiado saya webɯtiro gɯdarecona ñigãyijɯ. 46 Ito bajiroca Jesús ado bajiro awasãyijɯ:

—Cɯna, yɯ ya Ʊsi ãmiña mɯ ĩja, yiyijɯ Jesús Diore.

Ito yi tĩogũti ɯsi jedicoayijɯ.

47 Surara ɯjɯ Roma gagɯ ito bajiro iti rẽtaja ticõri, Diore rũcɯbɯo bɯsiyijɯ:

—Riti seti manibojañi ãni, yiyijɯ surara ɯjɯ.

48 Masa ito ti ñana ito bajiro iti rẽtaja ticõri, bojori bɯjarã ĩna ya ɯsi riojo jatu wayijarã. 49 Jesús rãca baba cɯtigoana Galilea gãna romia ĩre sɯya wana cɯni sõ bɯsajɯ ti rũgõyijarã ĩna, ito iti bajijare.

Jesure ĩna yujere gaye
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Sĩgũ ñayijɯ ĩ yiro bajiroti queno yigɯ. José wame cɯtigɯ ñayijɯ ĩ. Judea sitajɯ Arimatea wame cɯtiri cɯtojɯ gagɯ ñayijɯ ĩ. Judio masa ɯjarã ñasari masa rãca gagɯ ñayijɯ ĩ. 51 "Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ miojugɯ yiguĩji Dios", yi tɯoĩa yugɯ ñayijɯ ĩ. Ito bajiri ɯjarã ñasarã ĩna yirisere queno ĩna robo tɯoĩabisijɯ ĩ. 52 Ito bajiri Pilatore bɯsirocɯ wayijɯ ĩ. Itojɯ ejacõri Jesús ya rujɯre seniyijɯ ĩ. 53 "Baɯ", ĩ yija tɯocõri, Jesús ya rujɯre yucɯtẽojɯ ñagũre rujiogɯ wayijɯ ĩ. Ĩre rujiocõri saya botirona ĩre gũmayijɯ. Ito yicõri gũta tɯriajɯ ĩna goje meniadojɯ Jesús ya rujɯre cũyijɯ ĩ. Yujeĩaña mani goje ñayijɯ iti goje. 54 Tujacãra rɯmɯ riojɯa ĩna queno yuri rɯmɯ ñayijɯ José Jesure ĩ yujera rɯmɯ. Ito bajiri jabetoti rɯyayijɯ tujacãra rɯmɯ iti busuroto.

55 Cajero Galilea gãna romia Jesure sɯya wadiana gũta gojejɯ ĩre ĩna cũja, "¿Ado bajiro cũati ĩna?" yi tiyijarã ĩna. 56 Ĩna cũja bero wijɯ tɯdi wayijarã ĩna. Wijɯ tɯdi ejacõri queno sɯtirise, ito yicõri rujɯ ture gaye quenoyijarã ĩna. Ito yija judio masa ĩna rotiado bajiroti tujacãra rɯmɯ ñacõayijarã ĩna.

24

Jesús ĩ tɯdi catire gaye
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Tujacãra rɯmɯ bero busuri jĩjɯ tɯdi tirã wayijarã ĩna. Sɯtirise rujɯ ĩna turotire ĩna moa quenorere ãmi wayijarã ĩna. Gãjerã romia cɯni ĩna rãca wayijarã. 2 Itojɯ ejacõri ĩna tija gũta goje biado gajerojɯ iti cũ ñaja tiyijarã ĩna. 3 Ito bajija ticõri, sãjayijarã ĩna. Sãjacõri mani Ʊjɯ ya rujɯre ti bɯjabisijarã ĩna. 4 Ito bajija ticõri, ɯcayijarã ĩna. Ito yicõri, "Ito yirɯja manire", yi masibisijarã ĩna. Ito bajiro ĩna baji ñaroca ũmɯa jũarã ĩna tɯ rũgõja tiyijarã. Saya yorise sãñarã ñayijarã ĩna. 5 Ĩnare güirã jacajɯ muqueayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna güija ticõri, ado bajiro yiyijarã ĩna ũmɯa:

—¿No yija ĩ catibojaroti godanare ĩna yujerojɯ ãmati mɯa? 6 Mami ĩ adojɯ. Catigɯ ñami ĩ. Mɯcana tɯdi catirɯ ñami ĩ. Galilea ñagũ mɯare ĩ bɯsire tɯoĩate mɯa. Ado bajiro mɯare gotiñi ĩ: 7 "Yɯ Masa Rĩjorɯre ñeñaro yirã yɯre ñiacõri yɯ tõbɯjaroca yirã yirãji ĩna. Ito yicõri yɯre yucɯtẽojɯ sĩarã

yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yibojarocati mʉcana ʉdia rʉmʉ bero catigʉ yigʉja yʉ”, yi gotiñi Jesús mʉare, yiyijarã ĩna romiare.

8 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, Jesús ĩ bʉsire gaye tʉoĩa bʉjayijarã ĩna. 9 Ito yija bero iti tʉo tʉdi wacõri Jesús rãca riasotigoana coga gʉbojeno ñarã, ito yicõri ito ñarãre cʉni jeyaro ĩna tigorere gotiyijarã ĩna. 10 Ĩna romia Jesús rãca riasotigoanare oca ãmi wana ñayijarã María Magdalena, Juana, María Santiago jaco cʉni. Ito yicõri gãjerã romia cʉni ñayijarã iti oca gotiana. 11 Ito bajiro romia gotija tʉocõri, “Bʉrãti yama”, yi tʉoĩayijarã Jesús rãca riasotigoana. Ito bajiri ĩnare tʉorũnʉbisijarã ĩna.

12 Ito bajibojarocati Pedroama ũmaquedi wacõri masari cuma tigʉ wayijʉ. Ito totijʉ ĩ tija gũmado riti gajerojʉ iti cũ ñaja tiyijʉ ĩ. Ito bajija ti ʉcacõri ĩ ya wijʉ tʉdi wayijʉ ĩ.

Jʉarã ĩ rãca riasotigoanare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Mr 16.12-13)

13 Iti rʉmʉ riti jʉarã Jesús rãca riasotigoana Emaús wame cʉtiri cʉtojʉ wasʉoyijarã. Jerusalén sõjʉa once kilómetrocõ ñayijʉ Emaús cʉto. 14 Jeyaro ĩna tigore gaye warãti bʉsi wayijarã ĩna. 15 Ito bajiro ĩna tʉoĩa bʉsi waroca Jesuti mʉcana ĩna tʉ ejacõri ĩna rãca wayijʉ. 16 Ĩre tigoana ñabojarãti “Jesuti ñami ĩ”, yi masibisijarã ĩna. 17 Ito bajiro ĩna waroca Jesús ado bajiro ĩnare seniĩayijʉ:

—¿Ma warã ñe gaye tʉoĩa bʉsiati mʉa? Ito yicõri, ¿no yija bojori bʉjati mʉa? yiyijʉ Jesús ĩnare.

18 Ito ĩ yija tʉocõri, Cleofas wame cʉtigʉ, ado bajiro cʉdiyijʉ:

—Masa jeyaro Jerusalénjʉ rẽtare gayere masiama ĩna. ¿No yija Jerusalénjʉ ñarʉ ñabojagʉti itire masibeati mʉ? yiyijʉ ĩ Jesure.

19 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri:

—¿Ñe rẽtacati? yiyijʉ Jesús.

Ito ĩ yija ado bajiro yiyijarã ĩna Jesure:

—¿Jesús Nazaret gagʉre rẽtare masibeati mʉ? Ado bajiro bajia iti. Diore goti ĩsiri masʉ ñaquĩ ĩ. Jaje tiyamani yiquĩ ĩ. Ito yicõri Dios ĩ masirisena masare riasoquĩ ĩ. Dios cʉni ĩre rũcʉbʉoñi. 20 Paia ʉjarã, gʉa ʉjarã cʉni ĩre sĩa rotirã gãjerãre ĩsicã ĩna. Ito yicõri yucʉtẽojʉ ĩre sĩa roticã ĩna. 21 “Ĩ ñagũ yiguĩji gʉa masa Israel gãna ʉjʉ. Gʉare masorocʉ ñaguĩji ĩ”, yi tʉoĩabojacʉ gʉa. Ito bajibojarocati ʉdia rʉmʉ tʉja ĩre ĩna sĩaja bero. 22 Jĩjʉ gʉa rãca gãna romia masari cuma tirã wabojana. Ñe manoti ti ejayijarã ĩna. Ito bajiri gʉare ĩna goti tʉdi ejajare ʉcabʉ gʉa. 23 Gʉa tʉ ejacõri ado bajiro goticã ĩna: “Dios ñaro gãna ángel mesare jʉarã tibʉ gʉa. ‘Mami Jesús. Catigʉ ñami’, yi gotima ĩna gʉare”, yi goti tʉdi ejacã gʉare romia. 24 Gʉa rãca gãna coriarã wacõri masari cuma tirã ejañi. Ito bajiri romia ĩna gotiado bajiroti ti ejayijarã ĩna. Itojʉ Jesure ti bʉjabisijarã ĩna cʉni, yiyijarã ĩna Jesure.

25 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:

—Queno tʉoĩa masimena ña mʉa maji. Ito bajicõri, Diore goti ĩsiri masa ĩna gotija tʉorã ñabojarãti ĩ ocare tʉorũnʉ jeobea mʉa maji. 26 Yʉre tʉoĩa yurã ado bajiro yi ucayoñi Diore goti ĩsiri masa: “Dios ĩ ñarojʉ ĩ ejaroto riojʉa tõbʉjagʉ yiguĩji Cristo Dios ĩ cõarʉ”, yi ucayoñi Diore goti ĩsiri masa, yiyijʉ Jesús ĩnare.

27 Ito ĩ yija bero Dios oca tuti ĩ oca gaye iti bʉsija ĩnare goti rẽtobuyijʉ Jesús. Cajero Moisés ĩ ucara tuti gaye ĩnare goti rẽtobuyijʉ ĩ. Ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare cʉni goti rẽtobuyijʉ Jesús ĩnare.

28 Ĩna wara cʉtojʉ ejacõri gaje majʉ riojoti rẽta wacʉ bajiro yiyijʉ Jesús.
29 Ĩ rẽta wabe yirona ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Ado gʉa rãca tujaya mʉ. Ũmacañi quedi sãjacoami. Rãio wato ya ĩja,
yiyijarã ĩna Jesure.
Ĩna ito yija tʉocõri, ĩna rãca wijʉ sãjayijʉ Jesús ito canirocʉ. 30 Bara
casabo tʉ ĩna rujiroca naju ãmi rʉcoyijʉ Jesús. Ito yicõri, "Queno ya Dios
mʉ", yiyijʉ ĩ. Ito ĩ yija bero igata batocõri ĩnare ĩsiyijʉ ĩ. 31 Ito bajiro ĩ
yirocati ĩna ya cajeari titãcãdo robo bajiro ejayijʉ ĩnare. Ito bajiri Jesure ti
masiyijarã ĩna ĩja. "Jesuti ñami ãni", ĩna yirijʉti godacoayijʉ Jesús mʉcana.
32 Ĩna jʉarã ado bajiro gãmeri bʉsiyijarã ĩna:
—Ma manire ĩ bʉsi wadija queno ʉsi quedi sãjamʉ manire. Ito yicõri
Dios oca tuti gaye manire ĩ goti rẽtobuja queno ʉsi quedi sãjamʉ manire,
yi gãmeri bʉsiyijarã ĩna.
33 Ito bajija bero yumenati riojoti Jerusalénjʉ tʉdicoayijarã ĩna ĩja.
Jerusalénjʉ ĩna ejaroca coga gʉbojeno Jesús rãca riasotigoana, ito yicõri
ĩna rãca gãna cʉni minijua ñayijarã ĩna. 34 Ĩna jʉarã tʉdi ejaja ticõri, ado
bajiro goti bocayijarã ĩna.
—Riti mʉcana mani Ʉjʉ caticoañi. Simón ĩmasiti ĩre tiñi, yi goti bocayi-
jarã ĩna.
35 Ito yija ĩnajʉa cʉni ĩna ma waroca ĩnare bajire gayere gotiyijarã ĩnajʉa
cʉni mʉcana: "Ma gʉa waroca sĩgũ sʉaquĩ gʉare. Wijʉ ejacõri naju ĩ bato
ĩsija ticõri, 'Jesuti ñami ãni', yi ti masicʉ gʉa cʉni", yi gotiyijarã ĩna, ito
minijua ñanare.

Ĩ rãca riasotigoanare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ito bajiro ĩna bʉsi ñarocati ĩna wato goaĩoyijʉ Jesús mʉcana.
—Ñati mʉa. Ñe mano queno ñaña mʉa, yi ejayijʉ Jesús ĩnare.
37 Ito bajija ti ʉcacõri güiyijarã ĩna, "Wʉjo ñaroja", yirona. 38 Ĩna güijare
ado bajiro yiyijʉ Jesús:
—¿No yija ti ʉcati mʉa? ¿No yija, "Jesuti ñami. Jesuti ñagũĩji gajea", yi
tʉoĩati mʉa? 39 Yʉ ya ãmo tiya mʉa. Ito yicõri yʉ ya gʉbori cʉni tiya mʉa.
Yʉti ña yʉ. Yʉre queno ticõri moaĩaña mʉa. Wʉjo ñajama yʉ robo bajiro
gõa cʉti, ri cʉti yibetoja, mʉa tija, yiyijʉ Jesús ĩnare.
40 Ito yicõri ĩ ya ãmori ĩ ya gʉbori cʉni ĩnare ĩoyijʉ ĩ. 41 Wanʉbojarãti, "Ĩ
meje ñagũĩji", yirona ʉcayijarã ĩna. Ito bajija ticõri, ado bajiro yiyijʉ Jesús
ĩnare:
—¿Bareoni jabeto ñacʉati mʉare? yiyijʉ Jesús ĩnare.
42 Ito yija wai jʉora cuji co cuji ĩre ĩsiyijarã ĩna. 43 Itire boca ãmicõri ĩna
tiro riojo bayijʉ ĩ. 44 Iti bacõri ado bajiro yiyijʉ Jesús ĩnare:
—Canʉti yʉre rẽtacati gayere mʉa rãca ñagũjʉ, "Ado bajiro rẽtaro yiroja
yʉre", yi goticãcʉ yʉ mʉare. Ado bajiro mʉare yicʉ yʉ: Moisés ĩ ucare,
Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare, David ñayorʉ ĩ ucarena cʉni, "Ado bajiro
rẽtaro yiroja Dios ĩ cõarʉre", yi ucañi ĩna. "Ĩna ucado bajiroti yʉre rẽtaro
yiroja", yi mʉare goticãcʉ yʉ, yiyijʉ Jesús ĩnare.
45 Ito ĩ yija bero Dios oca tuti gaye ĩna tʉo masitoni ĩnare goti rẽtobuyijʉ
ĩ. 46 Ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
—Cristo Dios ĩ cõarʉ quenabeto tõbʉjacõri godagʉ yiguĩji. Ito yicõri
mʉcana godana wato ñabojacõri tʉdi catigʉ yiguĩji mʉcana. 47 Iti oca masa
jeyarore goti ucure ñaro wado yiroja. "Mʉa ñeñaro yirisere jidicãña. Ito

yicõri Jesucristore tʉorũnʉña ñeñaro mʉa yirise Dios ĩ ãcabojotoni”, yi goti
ucure ñaro wado yiroja. Jerusalén gãnare goti tĩocõri masa jeyarore goti
ucure ñaro wado yiroja, yi gotia Dios oca. 48 Ito bajiro iti rẽtaja tigoana ña
mʉa. 49 Yʉ Jacʉ ĩ rotiado bajiroti mʉare Espíritu Santo queo sãgũ yigʉja
yʉ. Espíritu Santona sʉoriti Dios ĩ masirise mʉare ĩ queo sãroto riojʉa ado
Jerusalénjʉti ñacõaña maji, yiyijʉ Jesús ĩnare.

Macãrʉcũrojʉ Jesús ĩ mʉja ware gaye
(Mr 16.19-20)

50 Ito bajiro ĩ yija bero Betaniajʉ ĩnare ãmi wayijʉ. Ĩ ya ãmori ñu mʉocõri,
“Mʉare queno yijaro Dios”, yiyijʉ ĩ. 51 Ito bajiro ĩnare ĩ yija bero ũmacũjʉ
ãmi wayijʉ Dios ĩre. 52 Bʉto ĩre rũcʉbʉo wanʉ quenacõri Jerusalénjʉ tʉdi
wayijarã ĩna. 53 Ito yicõri co rʉmʉ rʉyabeto rũcʉbʉorã Dios ya wijʉ
minijuasotiyijarã ĩna. Itocõ ña.

El santo evangelio según San Juan

Dios oca gotirocн masa rãca Cristo ĩ ñare gaye

1 Cajero ñe manirajнti Cristo, Dios oca goti rẽtoburocн ñacãyijн. Ĩ Dios
rãcati ñayijн. Ito yicõri ĩti ñayijн Dios. 2 Adi macãrнcũro ĩ rujeoroto riojнajн
Dios rãca ñacãyijн Cristo. 3 Ĩna sнoriti macãrнcũro gaye jeyaro rujeoyijн
Dios. Ñejнa gaje Cristo manoti rujeobisijн Dios. 4 Ĩti ñami catitĩñare rнcogн.
Ito yicõri ĩti ñami busurise rнcogн. Ito bajigн ñari masa ĩna tнo masiroca yi
masiami ĩ. 5 Rãitĩarojн masa ĩna ñeñaro yibojaja cнni busu masiguĩji Cristo.
"Ñeñaro yirã ña mani", ĩna yi masiroca, yigн yiguĩji Cristo. Ito bajiri ĩre
rẽtocũ masibicн yiguĩji rãitĩaro ñagũ rũmúa нjн.

6 Sĩgũ ũmнgũ ñaquĩ gнa masare ĩ riasotoni Dios ĩ cũrн. Ĩ wame cнtiquĩ
Juan idé guri masн. 7 "Cristo ñami busurise rнcogн", masare yi riasorocн
wadiñi Juan idé guri masн. Cristore masa ĩna tнorũnнtoni Dios ocare
gotigн wadiñi Juan idé guri masн. 8 Ĩ meje ñañi busurise rнcogн. Cristo,
busurise rнcogнre bнsi ĩsigũ wadirн ñañi Juan. 9 Busurise rнcosagн ĩ ñaquĩ
Cristo. Jeyaro masa ĩna tнo masitoni wadirн ñaquĩ Cristo. Ito bajigн ñari
ñajediro masa ĩna tнo masitoni wadiñi ĩ.

10 Adi macãrнcũro rujearoto riojнajн ñacãyijн ĩ Dios oca gotiri masн. Ĩna
sнoriti adi macãrнcũrojн Dios ĩ menire ñabojarocati adi macãrнcũro gãna
masa ĩre ti masibisijarã maji. 11 Adi macãrнcũro ĩ rujeore ñabojarocati ĩ
ñarãjнa ĩre boca ãmibisijarã. 12 Gãjerã coriarãma ĩre queno boca ãmiyijarã.
Ito yicõri ĩre tнorũnнyijarã ĩna. Ito bajiri ĩre ĩna tнorũnнjare Dios rĩa ĩna
ñaroca yiyijн Cristo. "Yнre masogũ yiguĩji Cristo", yi tнorũnнrãre Dios rĩa
ĩna ñaroca yiyijн Cristo. 13 Ito bajiri Dios rĩati ñama ĩna ĩja. Ĩre boca ãmicõri
ĩ rĩa ñama ĩja. Masa ĩna rĩa cнtirona ĩna yiro bajiro meje ña. Dios rĩati ĩna
ñaroca Cristo ĩ yiana ñama ĩna. Ito bajiri Dios rĩati ñama ĩna ĩja. Ito yicõri
Dioti ñami ĩna Jacн.

14 Dios oca gotiri masн manire bajiroti rujн cнticõri, mani wato ña
ucuquĩ. Ĩti ñami masare ti maigũ, ito yicõri riojo gotigн. Ĩ, Dios Macн sĩgũ
ñagũre ticõri, "Ĩti ñami busurise rнcogн. Ĩ Jacнre bajiroti rẽtoro ñasagн ñami
ĩ cнni", yi tнoĩa mani. 15 Juan idé guri masн, Cristore bнsi ĩsigũ ado bajiro
masare gotiquĩ ĩ ejaroca:

—Ãni gaye gotisнogн, ado bajiro mнare goticн yн. "Yн berojнa sĩgũ ejagн
yiguĩji. Yн berojнa ejagн ñabojagнti, yн rẽtoro ñasagн ñagũ yiguĩji ĩ. Yн
riojнajн ñacãñi ĩ", yi goticн yн, yiquĩ Juan idé guri masн, masare gotigн.

16 Mani jeyaro queno ĩ yirise boca ãmisotia mani. Manire ĩ queno yiado
bajiroti manire queno yitĩñami maji. 17 Moisés ñayorнna sнoriti bнcнrã ĩna
rotire gaye manire ejayija. Dios manire ĩ ti mairise gayeama, ĩ oca riojo
ñasarise cнni, Cristona sнoriti manire ejayija. 18 Sĩgũjнa Diore tigн maquĩji.
Ĩ Macн sĩgũti ĩre tiguĩji. Ĩ ñaguĩji ĩ Jacн robo bajiroti corocõ tнoĩagũ. "Ito
bajiro bajigн ñami Dios", mani yi masitoni, manire riasogн ñami Cristo.

Jesucristore Juan ĩ bнsi ĩsire gaye
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Paia mesare ito yicõri levita masare cнni cõañi judio masa Jerusalén
gãna. “¿Ñimн ñati mн?” Juan idé guri masнre ĩna yi seniĩatoni ĩnare cõañi
ĩna. 20 Ito bajiro ĩre ĩna seniĩaja tнocõri, riojo ĩnare cнdiquĩ Juan idé guri
masн:
—Yн, Cristo Dios ĩ cõarн meje ña yн, yiquĩ Juan ĩnare.
21 Mнcana tнdi ĩre seniĩa quenocã ĩna:
—¿Ito yijama ñimнjнa ñasati mн? ¿Elías, Diore goti ĩsiri masнjнa ñatite
mн? yi seniĩacã ĩna ĩre.
—Ĩ meje ña yн, yiquĩ ĩ ĩnare.
Ito yija mнcana tнdi ĩre seniĩacã ĩna:
—¿Mнti ñati Diore goti ĩsiri masн, “Ejagн yiguĩji”, ĩna yicacн? yi seniĩacã
ĩna Juan idé guri masнre.
—Ĩ meje ña yн, yiquĩ ĩ.
22 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicã ĩna:
—¿Ñimнjнa ñasati mн? yicã ĩna. Gнare roticõarãre oca ãmi tнdi wa ãmoa
gнa. Mнmasiti mн gaye, ¿no bajiro gнare gotiati mн? yi seniĩacã ĩna Juan
idé guri masнre.
23 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ ĩ ĩnare:
—Yнti ña, yucн manojн masare oca sẽoro goti ucugн: “Mani Ʊjн ĩ ejaroto
riojнa, mнa ñeñaro yirise jidicãcõri ĩre ña yucãña”, yi goti yuri masн ña yн.
Isaías ñayorн, Diore goti ĩsiri masн, ĩ yiado bajiroti yi gotia yн cнni, yiquĩ
Juan idé guri masн ĩre oca seniĩacãnare.
24 Juan idé guri masн tн oca seniĩarã ejacãna, ĩna ñañi fariseo gaye
tнoĩarã ĩna cõana. 25 Mнcana tнdi ĩre seniĩacã ĩna:
—Ito yija, Cristo meje ñabojagнti, Elías meje ñabojagнti, Diore goti ĩsiri
masн meje ñabojagнti, ¿no yija masare idé guati mн? yi seniĩacã ĩna Juan
idé guri masнre.
26 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ ĩ:
—Yн masare idé guja, idenagoti idé gua yн. Sĩgũ ñami ado mani wato
mнa masibicн. 27 Yн rẽtoro ñasagн ñami ĩ. Yн bero ejarн ñabojagнti, yн rẽtoro
ñasagн ñami ĩ. Ĩre bajiro bajigн meje ña yнama. Yн rẽtoro quenagũ ĩ ñajare
ĩ rãca corocõ ñado ma yн. Ito bajiro quenagũ meje ñacõri ĩ ya gнboco õja
masibea yн, yiquĩ Juan idé guri masн ĩre seniĩacãnare.
28 Jordán wame cнtirisa tнjн masare Juan idé guroca ito bajiro rẽtacн.
Betania wame cнtirijн ñacн itijн, Jordán tнnima.

Oveja Macн robo bajigн ñami Jesús, yire gaye

29 Ito bero gaje rнmн, Jesús gнa tнjн ĩ wadija tiquĩ Juan idé guri masн.
Ito bajiri masare ado bajiro gotiquĩ ĩ:
—Tiya mнa, ãniti ñami Dios yagн, Oveja Macн robo bajigн. Masa ĩna
ñeñaro yirise waja yi ĩsirocн ñari Oveja Macн robo bajiro bajigн ñami ĩ. Ĩti
ñami adi macãrнcũro gãnare ĩna ñeñaro yirisere waja yi ĩsiri masн. 30 Ĩ gaye
gotisнogн, ado bajiro mнare goticн yн: “Yн berojнa sĩgũ ejagн yiguĩji. Yн
berojнa ejagн ñabojagнti yн rẽtoro ñasagн ñagũ yiguĩji ĩ. Yн riojнajн ñacãñi
ĩ”, yi goticн yн mнare. 31 Yн cнni, “Ĩ ñaguĩji”, yi masibiticн maji. Ado ña yн
masare idé gugн. “Ãni ñami Dios ĩ cõarн”, mani ñarã cнni ĩna yi masitoni,
yi gotia yн, yiquĩ Juan idé guri masн Israel sita gãnare.
32 Gaje ado bajiro masare gotiquĩ ĩ:
—Espíritu Santo bujare bajigн ruji wadicõri, ĩ joejнre ĩ quedi jeaja ticн
yн. 33 Ĩre tibojagнti, “Ĩti ñaguĩji Cristo”, yi masibiticн yн maji. Yнre masare

idé gu roticacн, yнre ĩ gotigore tнoĩa bнjacõri, “Ãniti ñami Cristo”, yi masicн yн ĩja. Ado bajiro yнre gotiquĩ ĩ yнre idé gu roticacн: “Sĩgũre Espíritu Santo ĩ quedi jeaja, mн tija, Ĩti ñami masare Espíritu Santo queo sãgũ”, yiquĩ yнre idé gu roticacн. 34 Ĩre tigorн ña yн. Ito bajiri, “Dios Macн ñami ĩ”, yi masia yн, yi gotiquĩ Juan idé guri masн, masare gotigн.

Jesús rãca riasotisнoana gaye

35 Ito bero gaje rнmн ito ñacн gнa mнcana. Jũarã ñacн gнa Juan idé guri masн rãca riasotirã. 36 Jesús ĩ rẽta waja ticõri, ado bajiro gнare gotiquĩ Juan idé guri masн:

—Tiya, ãniti ñami Dios yagн Oveja Macн robo bajigн, mani ñeñaro yirise waja yi ĩsiri masн, yiquĩ Juan gнare.

37 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, Jesure sнya wacн gнa ĩja. 38 Ito bajiro gнa ĩre sнya waja jнda ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—¿Ñere ãmarã yati mнa? yiquĩ Jesús gнare.

—Riasori masн, ¿nojн ñati mн ñaro? yi seniĩacн gнa Jesure.

39 —Adojн tirã waya maji, yi cнdiquĩ Jesús gнare.

Ito ĩ yijare ĩre sнya wacõri, ĩ ñarojн ticн gнa ĩja. Ito bajiri iti rнmн ĩ rãcati ñarã rãiocoacн gнa. Yucн wecacõ tнjaquĩ ũmacañi.

40 Juan idé guri masнre tнocõri, yн rãca Jesure sнya wacн ñaquĩ Andrés. Ĩ ñaquĩ Simón Pedro ocabaji. 41 Jesure ti masicõri, ĩ rĩjorн Simónre gotirocн ãmagũ waquĩ ĩ. Ĩ rĩjorн tн ejacõri, ado bajiro gotiyijн Andrés:

—Dios ĩ cõarн Cristore bнjacõa yн, yi ejayijн ĩ.

42 Ito yija, Simónre gнa tнjн ãmi wadiquĩ Andrés. Simónre ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Mн ña Simón, Jonás macн. Ito bajibojarocati Pedro wame cнtigн yigнja mн ĩja. Gũtagã yireoni ña iti, yiquĩ Jesús Simónre.

Natanael, Felipere cнni Jesús ĩ jire gaye

43 Ito bero gaje rнmн, Galilea wame cнtirita tнjн waquĩ Jesús. Itojн ejacõri, Felipe wame cнtigнre bнjaquĩ. Ito yicõri ado bajiro ĩre yiquĩ Jesús:

—Yн rãca waya, yiquĩ Jesús ĩre.

44 Betsaida wame cнtiri cнto gagн ñaquĩ Felipe. Pedro ocabaji Andrés cнni ĩna ñaro ñacн ito. 45 Jesure tнocõri, Natanaelre ãmagũ waquĩ Felipe. Ĩre bнjacõri, ado bajiro ĩre gotiyijн ĩ:

—Moisés ñayorн Dios ĩ rotire ucagн, ĩ uca gotirнre bнjacõmн yн ĩja. Diore goti ĩsiri masa ĩna ucarнre bнjacõmн yн ĩja. Ĩ ñami Jesús, Nazaret gagн, José wame cнtigн ĩ masorн, yiyijн ĩ Natanaelre gotigн.

46 Ĩ ito yija tнocõri, ado bajiro seniĩayijн Natanael:

—¿Nazaret gagн ĩ ñaja quenagũ ñaguĩjida mнca? yi seniĩayijн ĩ Felipere.

—Waya tito, yiyijн Felipe Natanaelre. Ito bajiro yicõri gнa tнjн ejacã ĩna ĩja.

47 Natanael ĩ ejaja ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Sĩgũ Israel sita gagнgoro ejaquĩ ado. Ĩre rнore ma, yiquĩ Jesús, Natanaelre ticõri.

48 Ito ĩ yijare:

—¿No bajiro yнre ti masiati mн? yi seniĩaquĩ ĩ Jesure.

—Felipe mнre ĩ jiroto riojнa, higuera wame cнtiricн roca mн rũgõroca tibн yн mнre, yiquĩ Jesús ĩre.

49 Ito ĩ yija tнocõri:

—Yнre Riasogн, mнti ña Dios Macн, ito yicõri gнa Israel sita gãna Ʊjн ña mн, yiquĩ Natanael Jesure.
50 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús ĩre:
—Higuera wame cнtiricн roca mн rũgõroca mнre tibн yн, ¿mнre yн yija, yнre tнorũnнati mн? Gaje iti rẽto bнsaro bajirise tigн yigнja mн, yiquĩ Jesús ĩre.
51 Gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Riti mнare gotia yн. Macãrнcũro soje iti janaroca, Yн Masa Rĩjorн tнjн, ángel mesa yн tнjн ĩna rujija, ĩna mнjaja cнni tirã yirãji mнa, yiquĩ Jesús gнare.

2

Caná wame cнtiri cнtojн ĩna ãmo siare gaye

1 Jнa rнmн bero Galilea sita Caná wame cнtiri cнtojн ãmo siare ñaro wado yicн. Jesús jaco cнni ñacõ itojн. 2 Gнa Jesús rãca riasotirãre cнni basa gнare goticã ĩna. Ito bajiri gнa cнni Jesús rãca ñacн itojн. 3 Ito bajiro gнa idi ñaroca, нyé ide jedicoacн. Ito bajija ticõri, Jesús jaco ado bajiro yicõ ĩre:
—Ʊyé ide jedicoajн ĩja, yicõ iso Jesure.
4 Iso ito yija tнocõri:
—¿Cana, no yija yнre iti gotiati mн? Tiyamani yн ĩoroti ejabea maji, yiquĩ Jesús isore.
5 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, iori masare ado bajiro yicõ iso:
—Jeyaro ĩ rotiro bajiroti cнdiya, yicõ iso ĩnare.
6 Itojн ñacн ide gõnaradнri, gũtana ĩna menira sotнri. Coga ãmojeno sotнri ñacн. Ide gõnacõri bнcнrã ĩna rotiado robo bajiro ĩna coesotiri sotнri ñacн iti sotнri. Cincuenta, setenta cнni ide coari dajarise ñacн iti sotнri. 7 Iori masare ado bajiro rotiquĩ Jesús:
—Adi sotнrire ide jio dajoya, yiquĩ Jesús ĩnare.
Ito ĩ yija tнocõri, iti sotнri ñarocõti jio dajocã ĩna. 8 Ĩna cнdija ticõri, ado bajiro rotiquĩ Jesús ĩnare:
—Jabeto gõnacõri, basa нjнre ĩsitẽña mнa, yiquĩ ĩ ĩnare.
Ĩ rotiro bajiroti yicã ĩna. Basa нjнre ide iocã ĩna. 9 Iti ide ĩ boca idija, нyé ideti ñacoacн iti ĩja. "Ito gaye ñaroja", yi masibitiquĩ ĩ. Iori masa riti masicã ĩna ãmiadore. Iti idicõri, mame manojo cнtignre ji ñucaquĩ basa нjн. 10 Ĩ ejaroca ado bajiro ĩre yiquĩ ĩ:
—Gãjerãma, basa ĩna menisнoja, quenarise iosнocã. Jairo masa ĩna idija bero quenasabiti ide iocã ĩna. Mнáma gaje idire rẽtoro quenarise seoyija mн. Adocãta mн iorise quenarise ña, yiquĩ basa нjн mame manojo cнtignre.
11 Iti ñacн tiyamani Jesús ĩ ĩosнore Galilea sita, Caná wame cнtiri cнtojн. Iti ticõri, rẽtoro ĩ masirise ĩ ĩoja, ticн gнa, ĩ rãca riasotirã. Ito bajiri ĩre tнorũnнcн gнa ĩja.
12 Iti basa rẽtaja bero Capernaum wame cнtiri cнtojн wacн gнa Jesús rãca. Ĩ jaco, gнa ĩ rãca riasotirã, ĩ ñarã cнni ĩ rãca wacн gнa. Itojн yoa bнsari ña ucucн gнa.

Niyeru wasoari masare Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Judio masa pascua basa ĩna meniroti rнmн riojнaca rнmн Jerusalénjн wacн gнa Jesús rãca. 14 Itojн Dios ya wi ejacõri, ta wecнa, oveja, buja ĩsiri

masare ti bʉjaquĩ Jesús. Ito yicõri niyeru wasoari masa ĩna rujiadojʉ, ĩna
rujija ti bʉjaquĩ ĩ. 15 Ito bajiro ĩna yi ñaja ticõri, bajera ma meniquĩ Jesús.
Ito bajiro yicõri, ĩna ya wecʉa rãca, ĩna ya oveja rãca Dios ya wi ñarãre
bucõaquĩ Jesús. Niyeru wasoari masa ya niyeru cujirire ware batecõquĩ ĩ.
Ĩna ya casabori gaye tujʉda queoquĩ Jesús. 16 Ito yicõri, buja ĩsiri masare
ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Ãna mʉa ĩsironare ãmi budi wasa mʉa. Yʉ Jacʉ ya wire gajeoni ĩsira wi
godo weobesa mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

17 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, Dios oca tuti gotire tʉoĩa bʉjacʉ gʉa ĩ rãca
riasotirã: "Bʉto mʉ ya wire tʉoĩa rʉ̃cʉbʉoa yʉ", yi Dios oca tuti gotire gaye
tʉoĩa bʉjacʉ gʉa.

18 Ito yija ito ñarã judio masa Jesure seniĩacã:

—¿No bajiro ĩogʉ̃ yigʉjada mʉ, "Dios ĩ rotirena waibʉcʉrã ĩsiri masare
bucõa mʉ", gʉa yitoni? yi seniĩacã ĩna Jesure.

19 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús ĩnare:

—Adi Dios ya wire mʉa ruyurioja, ʉdia rʉmʉ beroti mʉcana tʉdi iti
wire jõrojogʉ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús ĩnare.

20 Ito ĩ yija tʉocõri:

—Cuarenta y seis rodori sejayijarã ĩna adi wi menirã. Mʉáma, "Ʉdia
rʉmʉ beroti jõrojogʉja", ¿yire masiati mʉ? yicã ĩna Jesure.

21 Ito bajiro Dios ya wire Jesús ĩ tʉoĩa bʉsija, ĩ ya rujʉ gayere bʉsigʉ
yiñi Jesús. 22 Iti Jesús ĩ bʉsigore mʉcana tʉdi Jesús ĩ catirocajʉ, ĩ bʉsigore
tʉoĩa bʉjacʉ gʉa, ĩ rãca riasotigoana. Ito bajiri Dios oca ĩ bʉsigore cʉni
tʉorʉ̃nʉcʉ gʉa ĩja.

Mani tʉoĩarise masi jeogʉ ñami Jesús, yire gaye

23 Jerusalén ñacõri, pascua basa ĩna meniroca jaje tiyamani masare
ĩoquĩ Jesús. Ito bajiro ĩ yijare, jãjarã masa ĩre tʉorʉ̃nʉcã ĩna ĩja. 24 "Masa
jeyaro ñeñaro yirã ñama", yi ti masicõri, ĩnare queno tʉorʉ̃nʉsabitiquĩ
Jesús. 25 Masa jeyaro ĩna ya ʉsijʉ ĩna tʉoĩarise ti masigʉ̃ ñaquĩ Jesús. "Ito
bajiro bajirã ñama masa", yi tʉoĩa masicãñi Jesús.

3

Nicodemo Jesús tʉ ĩ ejare gaye

1 Sĩgʉ̃ fariseo gaye tʉoĩagʉ̃, Nicodemo wame cʉtigʉ ñayijʉ. Judio masa
rãca ñasagʉ ñayijʉ ĩ. 2 Ĩ Nicodemo, ñamijʉ Jesure tigʉ ejayijʉ. Ĩ tʉ ejacõri,
ado bajiro yiyijʉ ĩ Jesure:

—Riasori masʉ, "Gʉare riasotoni mʉre cõañi Dios", yi tʉoĩa gʉa mʉre.
Mʉ rãca Dios ĩ ñajare tiyamani ĩo masia mʉ. Ñimʉjʉa gãji tiyamani mʉ ĩoro
bajiro yibiquĩji, Dios ĩ rãca ñabeja, yiyijʉ ĩ Jesure.

3 —Riti mʉre ado bajiro gotia yʉ. No mʉcana tʉdi rujea quenobicʉ Dios
ĩ rotirojʉ tibiquĩji, yiyijʉ Jesús Nicodemore.

4 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro Jesure seniĩayijʉ Nicodemo:

—¿No bajiro ʉ̃mʉgʉ̃ jaigʉ ñacãbojagʉti mʉcana tʉdi rujea quenoguĩjida?
¿Jacore sãjacõri, mʉcana tʉdi rujea quenoguĩjida? yi seniĩayijʉ ĩ Jesure.

5 —Riti mʉre gotia yʉ. Masa jeyaro jacona rujearãji. Ito bajibojarocati
Espíritu Santona rujeabicʉ Dios ĩ rotirojʉ ejabiquĩji. 6 Masana rujeana,
masati ñarãji. Espíritu Santona rujeana ĩ ya ʉsina catitĩñarã yirãji ĩna.
7 "No Dios tʉjʉ eja ãmoja, mʉcana tʉdi rujea quenoja quena", ya yʉ mʉre.
Ito bajiro yʉ yija, tʉo ʉcabesa mʉ. 8 Mino iti ãmoro bajiroti wẽa ñucaro

yiroja. Mino iti udija tʉoa mani. Ito bajibojarocati, “Ito gaye wadiroja, ito waroja”, yi masibea mani. Ito bajiroti bajigʉ ñami Espíritu Santo cʉni. “Ñimʉjʉare itocõ rujea quenogʉ̃ yiguĩji Espíritu Santo”, yi masibea mani, yiyijʉ Jesús Nicodemore.

9 Ito yija mʉcana tʉdi seniĩa quenoyijʉ Nicodemo:

—¿No bajiro bajirojada iti? yi seniĩayijʉ ĩ Jesure.

10 Ado bajiro ĩre cʉdiyijʉ Jesús:

—Israel sita gãnare riasori masʉ ñasagʉ ña mʉ. ¿Ito bajibojagʉti adi gayeama masibeati mʉ? 11 Riti mʉre gotia yʉ. Yʉ masirisere bʉsia yʉ. Ito yicõri yʉ tigore mʉre gotia yʉ. Ito bajibojarocati yʉ gotirisere queno tʉorʉ̃nʉbea mʉ. 12 Adi sitajʉ gaye yʉ bʉsirise mʉ tʉorʉ̃nʉbeja, Dios ĩ ñarojʉ gaye yʉ bʉsija cʉni, tʉorʉ̃nʉbicʉ yigʉja mʉ, yiyijʉ Jesús ĩre.

13 Gaje ado bajiro gotiyijʉ Jesús:

—Sĩgʉ̃ ũmacʉ̃jʉ mʉjagorʉ maquĩji. Yʉ sĩgʉ̃ti ña ũmacʉ̃jʉna ruji wadicõri mʉcana tʉdi itojʉ mʉja warocʉ. Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. Yʉti ña itojʉ mʉja warocʉ. 14 Jane mejejʉ Moisés ñayorʉ yucʉ manojʉ ĩna ña ucuroca yucʉ joe ãñare jeoyijʉ, masa ĩna ti mʉotoni. Ãñare ti mʉocõri ãña cuni ecoana ñabojarãti godabisijarã ĩna. Ito bajiroti yʉ cʉni Masa Rĩjorʉ, yucʉna mʉo ecogʉ yigʉja. 15 No yʉre tʉorʉ̃nʉgʉ̃ti godabicʉ yiguĩji catitĩñagʉ̃ yiguĩji, yiyijʉ Jesús Nicodemore gotigʉ.

Ñajediro masare Dios ĩ maire gaye

16 ’Ñajediro masare bʉto maiyijʉ Dios. Ito bajiri ĩ Macʉ sĩgʉ̃ ñagʉ̃re cõayijʉ, masare ĩ goda ĩsitoni. No Jesure tʉorʉ̃nʉgʉ̃ti godabiquĩji, catitĩñagʉ̃ yiguĩji. 17 Adi macãrʉcʉ̃ro gãnare ĩ ruyuriotoni meje ĩ Macʉre cõayijʉ Dios. Ado robojʉa bajiyijʉ. Masare masojaro yirocʉ ĩ Macʉre cõayijʉ Dios.

18 ’No ĩ Macʉre tʉorʉ̃nʉgʉ̃re waja senibicʉ yiguĩji Dios. No Dios Macʉ sĩgʉ̃ ñagʉ̃re tʉorʉ̃nʉbicʉ, ĩ tʉorʉ̃nʉbitire waja ĩre ruyuriogʉ yiguĩji Dios. 19 “Yʉ Macʉre tʉorʉ̃nʉmenare ĩnare ruyuriogʉ yigʉja yʉ”, yicãñi Dios. Ado bajiro bajia: Busurise rʉcogʉ ñari masa ĩna tʉo masiroca yi masiami Jesús. Ito bajiri adi tuti ejacõri, “Ñeñaro yirã ña mani”, masa ĩna yi masiroca yiñi Jesús. Bʉto ñeñaro yi jairã ñari busurise rẽtoro rãitĩarisere ãmoyijarã ĩna. Quenarise yi ãmobiticõri ñeñarisejʉare riti bʉto yi ãmoyijarã ĩna. Ito bajiri Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉbitire waja jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩnare cõagʉ̃ yiguĩji Dios. 20 Ñeñaro yirã ñarocõti busurise ti teama ĩna. Ito bajiri busurise rʉcogʉ yʉ ñajare, yʉre boca ãmimenaji ĩna. Ĩna ñeñaro yirise goabe yirona yʉre boca ãmimenaji ĩna. 21 Oca riojo gotire cʉdirãma, yʉ busurise rʉcogʉre boca ãmirã yirãji ĩnama. Ito bajiri ĩna queno cʉdija ticõri, “Ĩna queno yiroca yami Dios”, yi ti masirã yirãji gãjerã, yiyijʉ Jesús Nicodemore.

Juan idé guri masʉ Jesús gayere ĩ gotire gaye

22 Ito yija bero, gʉa Jesús rãca riasotirã ĩ rãca Judea sitajʉ wacʉ. Itojʉ yoa bʉsari ĩ rãca masare idé gu ñacʉ gʉa. 23 Juan idé guri masʉ cʉni Salim cʉto sõjʉa Enón wame cʉtiri cʉtojʉ masare idé gu ñayijʉ ĩ cʉni. Itojʉ ide jairo iti ñajare, masa jãjarã idé gu rotirã ejayijarã. Ito bajiri ĩnare idé guyijʉ Juan. 24 Ito bajiro rẽtayijʉ, Juan idé guri masʉre ĩna tubiaroto riojʉa.

25 Ito baji ñaroca coriarã Juan idé guri masʉ rãca riasotirã, sĩgʉ̃ judio masʉ rãca gãmeri bʉsi ñayijarã ĩna. “Bʉcʉrã ĩna rotiado bajiro mani cʉdija ticõri, mani ñeñaro yirisere coegʉ yiguĩji Dios”, yi gãmeri bʉsi ñayijarã ĩna. 26 Ĩna gãmeri bʉsija bero Juan tʉ ejacõri ado bajiro seniĩayijarã ĩna:

—Gнare riasogн, ¿Jordán wame cнtirisa sidнja mн tigorнre masiati mн?
Ĩ gayere gнare bнsibн mн. Adi rнmнri bнto masare idé guguĩji. Ito bajiri
masa ĩre riti sнyarãji ĩna, yi gotiyijarã ĩna Juan idé guri masнre.
27 Ĩna ito yija tнocõri:
—Ñe manoti ñarãji masa, Dios ĩ ĩsibeja. Dioti ñami masa ĩna moaroti cũri
masн. 28 “Yн meje ña Cristo. Ĩ ejaroto riojнa Dios ĩ cõa yurн ña yн”, yiari
mнare goticãcн yн. “Ito bajiro gotiquĩ Juan gнare”, yi masirã ña mнa,
yiyijн Juan ĩ rãca riasotirãre. 29 Goti masiore ocana ado bajiro gotiyijн
Juan: “Ãmo siari rнmн isore ñiagũ, iso manнjн ñarocн ñaguĩji ĩ. Ĩ, ãmo siagн
baba, ĩ ãmo siare gaye ĩ tнoja bнto wanн quenagũ yiguĩji ĩ. ‘Masare idé
gugн yiguĩji’, mнa yija tнocõri, itire bajiroti wanн quena yн cнni. 30 Yн
rẽtoro ñasagн ĩ ñare ãmoa yн. Yнre ĩna rũcнbнoro rẽto bнsaro masa ĩre
rũcнbнore ãmoa yн”, yiyijн Juan ĩ rãca riasotirãre.

Ũmacũjн wadirн ñami Cristo, yire gaye

31 Ũmacũjн gagн wadirн, ĩ ñami ñasagн. Ñimн gãji ĩ rẽtoro ñasagн maquĩji.
Adi macãrнcũrojн rujearн ĩ ñami adi macãrнcũro gagн. Ito bajiri adi
macãrнcũro gaye bнsiami ĩ. Ũmacũjн gagн wadirнama ĩ ñami ñasagн. 32 Ĩ
tigore, ĩ tнogore cнni bнsiami ĩocũ. Ito bajibojarocati, noajнa queno
tнorũnнbeama ĩ bнsirisere. 33 No ĩre tнorũnнgũti, “Queno riojo yigн ñami
Dios”, yi masiguĩji ĩocũ. 34 Dios ĩ cõarнama Dios ocareti gotiguĩji. Jabetacã
meje ĩ ya нsi queo sãgũ yiguĩji Dios ĩre. 35 Ĩ Macнre maigũ, “Jeyaro rotijaro
ĩ”, yirocн Cristore cũñi mani Jacн Dios. 36 No Dios Macнre tнorũnнgũti
catitĩñagũ yiguĩji. Ĩ Macнre tнorũnнbicнama catitĩñare bнjabicн yiguĩji.
Ĩocũreama bнto ñeñaro ĩ tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios.

4

Samaria sita gago rãca Jesús ĩ bнsire gaye

1 “Juan rẽto bнsaro masare idé guami Jesús, ito yicõri ĩre jãjarã bнsa
sнyama ĩna”, yire gaye masiñi fariseo gaye tнoĩarã. 2 Quenogoroama Jesús
meje masare idé guquĩ. Gнa Jesús rãca riasotirãjн masare idé gucн gнa.
3 Fariseo gaye tнoĩarã ĩna masija tнocõri, Judea sitare wacoacн gнa Jesús
rãca. Ito yicõri Galilea sitajн wacн gнa mнcana.
4 Ito warã riti Samaria sitajн ejacн gнa. 5 Ito rẽta wacõri, Sicar wame
cнtiri cнtojн ejacн gнa. Iti cнto Jacob ñayorн ĩ macн Josére ĩsira sita tн ñacн
iti cнto. 6 Itojн ñacн Jacob ñayorн ya ide goje. Boga wadirн ñari iti goje tн eja
rũjũquĩ Jesús. Ʉmнa gнdareco ejarecõro ñacн. 7-8 Gнama ĩ rãca riasotirã
cнtojн wacн bare waja yirã warã. Itojн Jesús ĩ rujiroca, sĩgõ Samaria sita
gago ide gõnagõ ejayijo. Iso ejaja ticõri, isore ado bajiro ide seniyijн Jesús:
—Ide ioya yнre, yiyijн ĩ isore.
9 Ide ĩ senija tнocõri, ado bajiro yiyijo Samaria sita gago:
—¿Mн no yija judio masн ñabojagнti, yн Samaria sita gagore ide seniati
mн? yiyijo iso Jesure. Samaria sita gãna rãca judio masa rãca queno baba
cнtibiticõri, ito bajiro yiyijo iso.
10 Iso ito bajiro yija tнocõri:
—Dios ĩ ĩsiroti mн masija, ito yicõri, “Ĩ ñami yнre ide senigũ”, mн yi
masija, yнjнare ide seniboroja mн. Ito bajiro mн yija, ide catitĩñare gaye
mнre ĩsiborнja yн, yiyijн Jesús isore.
11 Ito ĩ yijare:

—Ñena ide gõnare ma mнre. Jubejн ña ide goje. ¿Nojн gaye yнre ide
catitĩñare gaye ĩsigũ yigнjada mн? 12 Mani riojнa gagн Jacob ñayorн adi
goje ide gojere cũñi ĩ. Ĩ cнni idiñi iti goje gaye. Ĩ rĩa cнni idiñi. Ĩ ya ecana
cнni idiñi. ¿Ĩ rẽto bнsaro ñasagн ñati mн? yiyijo iso Jesure.
13 Ito bajiro iso yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús isore:
—No adi goje gaye ide idibojarãti, mнcana tнdi idi ãmocoarã yirãji. 14 No
ide catitĩñare gaye yн ioana, mнcana tнdi idi ãmomena yirãji. Yн ĩnare ide
iorise ide ũmaburi goje robo bajiro ũmabato ñaro yiroja, ĩna catitĩñatoni,
yiyijн Jesús isore.
15 Ito ĩ yija tнocõri:
—Yн Ujн, iti gaye ide ãmoa yн cнni, mнcana tнdi ide yн idibe yiroco. Ito
yicõri mнcana tнdi adi goje gõnagõ wadibe yiroco, yiyijo iso Jesure.
16 Ito yija, ado bajiro yiyijн Jesús isore:
—Wasa, mн manнjнre jitẽña, ito yicõri adojн waya, yiyijн Jesús isore.
17 Ito ĩ yija ado bajiro cнdiyijo iso:
—Manнjн maco ña yн, yi cнdiyijo iso.
—"Manнjн maco ña yн", mн yirise riti ya mн. 18 Co dнjamocõ ũmнa rãca
ñagoro ña mн. Ito bajicõri adocãta mн rãca ñagũ, mн manнjн meje ñami
ĩ. Ito bajiri, "Manнjн maco ña yн", mн yiriseama riti ya mн, yiyijн Jesús
isore.
19 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijo iso ĩre:
—Yн Ujн, jeyaro masigũocũ ña mн. "Diore goti ĩsiri masн ñami ãni", ya yн
mнre. 20 Gнa Samaria sita gãna ñicнsabatia, adi burojн Diore rũcнbнoñi.
Mнa judio masama, "Jerusalénjн Diore rũcнbнoja quena", ya mнáma,
yiyijo iso Jesure.
21 Iso ito yijare:
—Yнre tнorũnнña romio mн. Co rнmн Diore mнa rũcнbнoroti rнmн
ejaro yiroja. Adi buro meje, ito yicõri Jerusalénjн wamenati Diore
rũcнbнo ñarã yirãji mнa. 22 Mнa Samaria sita gãna, mнa rũcнbнorocнre
queno masibea mнa maji. Gнama, gнa rũcнbнorocнre queno masia. Gнa
judio masana sнoriti masare masogũ yiguĩji Dios. 23 Ija ñaro yiroja, ito
yicõri adocãta cнni ña, riojo Diore masa ĩna rũcнbнo ãmosaja, ĩna ya нsijн
ĩre rũcнbнorã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩre rũcнbнore ãmoami mani Jacн. 24 Rujн
meje ñami Dios. Usiti ñami ĩ. Ito bajiri Dios ĩ ãmoro bajiro riti Espíritu Santo
ĩ ejabнarisena Diore mani rũcнbнoja quena, yiyijн Jesús isore.
25 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijo iso:
—Dios ĩ cõarн, Mesías ejagн yiguĩji, yi tнoĩa yн. Ĩ ñaguĩji Cristo ĩna yigн. Ĩ
ejagнjн, gнare queno goti rẽtobugн yiguĩji, yiyijo iso Jesure.
26 Iso ito yija:
—Yн adocãta mнre bнsigн, ĩti ña, yiyijн Jesús isore.
27 Ito bajiro ĩ yi ñaroca, tнdi ejacн gнa ĩ rãca riasotirã. Romio rãca ĩ bнsija
ticõri, jabeto ti нcacн gнa. Ito bajibojarocati, "¿Ñe gaye ĩre ãmoati mн? ¿Ñe
gaye isore seniĩati mн?" yi seniĩabiticн gнa. 28 Ito yirocati ide gõnaradн jidi
rojocõri cнtojн wacõ iso. Cнtojн ejacõri, masare ado bajiro gotiyijo iso:
29 —Jeyaro yн yigore, "Ado bajiro yicн mн", yi gotigнre tirã waya mнa
cнni. ¿Cristo meje ñaguĩjida mнaca? yiyijo iso masare.
30 Ito bajiro iso yija tнocõri, Jesure ti ãmorã gнa tн ejacã iti cнto gãna.
31 Ito bajiroca riti:
—Gнare riasogн, jabeto baya maji, yi josa ñacн gнa.
32 Ito gнa yibojarocati, ado bajiro cнdiquĩ Jesús:

—Mнa masibiti, yн baroti ñacã yнre, yiquĩ Jesús gнare.
33 Ito bajiro ĩ yija tнocõri:
—¿Sĩgũ ĩre bare cũgũ ejarнda? yi gãmeri seniĩasнocн gнamasiti.
34 Ito bajiro gнa gãmeri bнsija tнo masicõri, ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Yнre cõarн ĩ ãmoro bajiro yн yija, ito yicõri iti moare yн gajanoaja, iti ña yн ya bare bajiro bajirise. Masama bare ba wanнsotiama. Yнama yнre cõarн ĩ ãmoro bajiro yicõri wanнa yн. 35 "Jнariarã ũmacañi rнya maji, ote iti bнcнaroto", ote wese нjн ĩ yiado bajiro yi tнoĩabesa mнa. "Masare Dios oca mani riasorijн ejabea maji", yi tнoĩabesa mнa. Yнama ado bajiro ya: Ote bнcнacojн ĩja, adocãta ãmija quena. Tiya, masa jãjarã yнre tнorũnнrona ñacãma ĩja. Adocãta ĩnare riasoja quena. 36 No ote miojugнti, waja boca ãmigũ yiguĩji. Itire bajiroti, no yнre masa ĩna tнorũnнroca yigнre ĩre queno waja yigн yigнja yн. Ĩ ñami catitĩñare gaye masa ĩna bнja masiroca yigн. Ito bajiri yн oca masare riasogн cнni, yнre masa ĩna tнorũnнroca yigн cнni corocõti wanнrã yirãji ĩna. 37 Riti bajia bнcнrã ĩna bнsigore: "Sĩgũ ñaguĩji otegн. Gãji ñaguĩji itire miojugн", yiyijarã bнcнrã. Riti bajia iti. Tнote. Coriarã ñama yн oca masare riasorã. Gãjerã ñama yнre masa ĩna tнorũnнroca yirã. 38 Ote wese нjн ricare mioju rotigн yiguĩji ĩ ya moari masare, otegoana meje ĩna ñabojarocati. Yн cнni ito bajiroti mнare cõa, yнre masa ĩna tнorũnнroca mнa yi masitoni. Yн oca ĩnare riasosнoana meje ñabojarocati mнare cõa yн. Mнa riojнa gãjerã ĩnare riasosнoñi. Ito bajiri josari mejeti yнre ĩna tнorũnнroca yi masirã yirãji mнa, yiquĩ Jesús gнare.
39 "Jeyaro yн yigore yнre gotiquĩ ĩ", romio iso yi gotija tнocõri, jãjarã iti cнto gãna Samaria sita gãna Jesure tнorũnнcã ĩna ĩja. 40 Ito bajiri iti cнto gãna Jesure ti wanнcõri gнare tuja roticã ĩna. Ito bajiri ĩna rãca jнa rнmн ñacн gнa. 41 Jesumasiti ĩ riasoja tнocõri, jãjarã bнsa ĩre tнorũnнcã ĩna. 42 Jesure tнorũnнcõri, ado bajiro bнsicã ĩna romiore:
—Mнre gнa tнogore gaye riti meje, ĩre tнorũnнa gнa. Adocãta gнamasiti ĩre tнocõri, tнorũnнa gнa ĩja. "Ĩti ñami Cristo, adi macãrнcũro gãnare masorocн", yi ti masia gнa ĩja, yicã iti cнto gãna romiore.

Ñasagн macнre Jesús ĩ yisiore gaye

43 Ito yija bero, jнa rнmн beroti Samaria sitana ñacõri, Galilea sitajн wasнocн gнa mнcana Jesús rãca. 44 Riti bajia Jesús ĩ bнsigore: "Diore goti ĩsiri masнre ĩ ya sita gãna ĩre queno rũcнbнomenaji", yi gotiquĩ Jesús gнare. 45 Galilea sitajн Jesús rãca gнa ejaroca, queno boca ãmicã ito gãna. Ĩna cнni Jerusalénjн pascua basa ti tнdi ejana ñañi. Ito yicõri iti basa rнmнri jeyaro Jesús ĩ yigore tiana ñari seyoñi ĩna cнni.
46 Ito yija bero, Galilea sitajн Caná wame cнtiri cнtojн tнdi wacн gнa Jesús rãca. Ito ñacн idena нyé ide ĩ godo weogorajн. Itojн ñaquĩ sĩgũ нjнre moa ĩsiri masн ñasagн. Ĩ macн Capernaum wame cнtiri cнtojн cõ ñañi. 47 "Judea sitana wacõri, Galilea sitajн ejayijн Jesús", yija tнocõri, ĩre tigн ejaquĩ нjн ya moari masн ñasagн. Jesús tн ejacõri ado bajiro josaquĩ ĩ ĩre:
—Yн ya wijн waya. Yн macн cõ wacн yiguĩji. Yн macнre yisiogн waya, yiquĩ ĩ Jesure.
48 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Tiyamani mнa tibeja, yнre queno tнorũnнbea mнa, yiquĩ Jesús ĩre.
49 Ito bajiro ĩ yibojarocati:

—Yн Ʊjн coji waya, yн macн ĩ godare ãmobea yн, yiquĩ moa ĩsiri masн ñasagн Jesure.
50 Ito ĩ yija tнocõri:
—Mн ya wijн tнdi wasa. Mн macн catiguĩji, yiquĩ Jesús ĩre.
Ito bajiro Jesús ĩ yija tнocõri, “Riti gotiami Jesús”, yi tнorũnнquĩ ĩ. Ito bajiri ĩ ya wijн tнdi wasнoquĩ ĩ ĩja. 51 Ĩ ya wijн ejagн wagн ĩ yiroca ĩre ejabнari masa ado bajiro ĩre goti bocayijarã ĩna:
—Mн macн caticoami ĩja, yiyijarã ĩna.
52 Ĩna ito yija tнocõri:
—¿Nocãta catisнori yн macн? yi seniĩayijн ĩ ĩnare.
—Ñamica, ũmacañi ĩ juja rũgũrijн, ĩre ñiotarojobн, yiyijarã ĩna, ĩna нjнre.
53 Ito bajiro ĩna yija tнocõri, tнoĩa bнjayijн ĩ. “Itocõ ũmacañi ĩ juja rũgũrijнti, ‘Mн macн catiguĩji’, yi gotimida Jesús yнre”, yi tнoĩa bнjayijн ĩ. Ito bajiri ĩ, ĩ ñarã cнni Jesure tнorũnнyijarã ĩna ĩja.
54 Iti ñacн bero gaye tiyamani Jesús ĩ ĩore, Judea sitana, Galileajн tнdi ejacõri, ĩ ĩore gaye.

5

Cõ ñarнre Jesús ĩ yisiore gaye

1 Ito bajija bero mнcana tнdi basa menicã judio masa. Ito bajiri itire tigн waquĩ Jesús mнcana Jerusalénjн. Ĩ rãca wacн gнa cнni. 2 Iti cнto Oveja wame cнtiri soje tн ñacн masa ĩna guarita. Hebreo ocana Betzata wame cнticн itira. Itira tн co dнjamocõ jнri ñacн ide ñura jнri. 3 Iti roca cõrã jãjarã jacajн cũñacã. Cajea mana, queno wa masimena cнni, ito yicõri ruduana cнni ñacã itojн. “¿Nocãta iti jacũja tiana?” yirona bocati cũñacã ĩna. 4 Co rнmнrea ángel ruji ejacõri, ide jacũroca yiñi. Ito ĩ yija bero, no itira cajero quedi roasнogнreti ĩ ñarise cнtirise rẽtacoayijн ĩja. 5 Itojн cõrã wato sĩgũ ñaquĩ treinta y ocho rodori cõ ñarн. 6 Ĩ cũñaja ticõri, “Yoariguti cõri seyoñi ãni”, yi tiquĩ Jesús ĩre. Ito bajiri ado bajiro ĩre seniĩaquĩ Jesús:
—¿Mнcana tнdi cati quenagũ ña ãmoati mн? yiquĩ Jesús ĩre.
7 Ito bajiro ĩ yija tнocõri:
—Yн Ʊjн, sĩgũjнa yнre idejн queo roagн mami, iti jacũroca. Coji rнyabeto yн ide cнo ãmobojarocati, gãjerã riti yн riojнa ide cнosotiama, yiquĩ ĩ Jesure.
8 Ito ĩ yija:
—Wнmнña, mн ya cama ãmi wasa, yiquĩ Jesús ĩre.
9 Ito ĩ yirocariti, queno cati quenagũ ñacõaquĩ ĩ mнcana. Ĩ ya cama ãmicõri, wasнoquĩ ĩ. Iti rнmнti gнa judio masa ya tujacãra rнmн ñacн. 10 Ito bajiri ĩ ya camare ĩ gajaja ticõri, ado bajiro yicã judio masa ĩre:
—Jane tujacãra rнmн ña. Ito bajiri mн ya camare gajare ma mнre, yicã judio masa.
11 Ado bajiro cнdiquĩ ĩ cõgorн:
—Mнcana tнdi cati quenaroca yнre yigн, ado bajiro yimi yнre: “Mн ya camare ãmi wasa”, yimi ĩ yнre, yiquĩ ĩ judio masare.
12 Ito ĩ yija tнocõri:
—¿Ñimн ñari, “Mн ya camare ãmi wasa”, mнre yigн? yi seniĩacã ĩna ĩre.
13 Ito bajiro ĩna seniĩabojarocati, “Ĩ ñami”, yi masibitiquĩ ĩ. Itojн masa jãjarã ñacã. Ito bajicõri Jesuama masa jãjarã watojн wa godacoaquĩ ĩ. 14 Mнcana ito bero Dios ya wijн gнa ñaroca, ti bнjaquĩ Jesús mнcana ĩ yisiorнre. Ĩre ti bнjacõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩre:

—Tʉoya, queno tʉdi mʉcana catia mʉ. Mʉcana tʉdi ñeñaro yibeja, bʉto bʉsa mʉ tõbʉjabe, yiquĩ Jesús ĩre.
15 Ito ĩ yibojarocati mʉcana tʉdi judio masa tʉ wacõri, “Jesuti ñami, mʉcana tʉdi yʉ cati quenaroca yigʉ”, yi judio masare gotiñi ĩ. 16 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, Jesure sĩa ãmorã ʉsirio codecã ĩna. Tujacãra rʉmʉ ñabojarocati cõgʉ̃re ĩ yisioja ticõri, ĩre sĩa ãmocã ĩna. 17 Gʉa tʉjʉ ĩna ejaja ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:
—Moatĩñagʉ̃ ñami yʉ Jacʉ. Ito bajiri yʉ cʉni moatĩña, yiquĩ Jesús ĩnare.
18 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, bʉto bʉsa ĩre sĩa ãmocã ĩna. Tujacãra rʉmʉ ñaroca cõgʉ̃re ĩ yisiorena sʉori meje, ĩre junisinicã ĩna. “Dios ñami yʉ Jacʉ”, Jesús ĩ yija tʉocõri, “Dios robo bajiro ñasagʉ ña yʉ”, yirocʉ yami ĩ, yi tʉoĩacã ĩna. Ito bajiri bʉto bʉsa ĩre sĩa ãmocã ĩna ĩja.

Dios Macʉ ñari ĩ rotirisena sʉori Jesús ĩ ñare gaye

19 Ito bajiro ĩna tʉoĩaja ti masicõri, ado bajiro yiquĩ Jesús, ĩnare:
—Riti mʉare gotia yʉ. Yʉ, Dios Macʉ, yʉ ãmoro bajiro riti meje ya yʉ. Yʉ Jacʉ ĩ yirise ticõri, ito bajiro ya yʉ. Jeyaro yʉ Jacʉ ĩ yiro bajiroti yʉ ĩ Macʉ cʉni ito bajiroti ya. 20 Yʉ Jacʉ yʉre maicõri, jeyaro ĩ yirise yʉre ĩoami ĩ. Ito yicõri bʉto bʉsa ñasarise yʉre ĩogʉ̃ yiguĩji maji. Ito bajiro yʉre ĩ ĩoja ticõri, ti ʉcarã yirãji mʉa. 21 Godarãre mʉcana ĩna tʉdi catiroca yami yʉ Jacʉ. Ito bajiri yʉ, ĩ Macʉ cʉni ĩna catiroca yʉ yi ãmoja, ĩna catiroca yigʉ yigʉja yʉ. 22 Masa ĩna ñeñaro yirise cõĩagʉ̃ meje ñami yʉ Jacʉ. Yʉjʉare cũñi ĩ, masa ĩna ñeñaro yirise yʉ cõĩatoni. 23 Ito bajiro yiñi yʉ Jacʉ, ĩre ĩna rʉ̃cʉbʉoro bajiroti yʉre cʉni ĩna rʉ̃cʉbʉotoni. Yʉre rʉ̃cʉbʉobicʉ, yʉ Jacʉ, yʉre cõarʉre cʉni rʉ̃cʉbʉobiquĩji, yiquĩ Jesús judio masare.
24 Gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. No yʉ bʉsirisere tʉorʉ̃nʉgʉ̃, yʉre cõarʉre cʉni tʉorʉ̃nʉgʉ̃ti catitĩñagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ĩocʉ̃re ruyuriobicʉ yiguĩji Dios. Godabojagʉti catitĩñagʉ̃ yiguĩji ĩocʉ̃. Ito bajiri catitĩñagʉ̃ yiguĩji ĩ ĩja. 25 Riti mʉare gotia yʉ. Yʉre tʉorʉ̃nʉmena godacãna robo bajiro bajirã ñama ĩna. Ija ñaro yiroja, adocãta cʉni ña, yʉ Dios Macʉ bʉsirisere tʉorã yirãji ĩna. Yʉre ĩna tʉorʉ̃nʉja, catitĩñarã yirãji. 26 Catitĩñare gaye rʉcogʉ ñami yʉ Jacʉ. Ito bajiri masa ĩna catiroca yi masiami ĩ. Masa ĩna catitĩñaroca yʉ yitoni, yʉre cũquĩ Cʉna. 27 Masa Rĩjorʉ, yʉ ñajare masare ĩna ñeñaro yirise yʉ waja senitoni, yʉre cũquĩ Cʉna, ya yʉ mʉare. 28 Ito bajiro yʉ yija tʉocõri, tʉo ʉcabesa mʉa. Ija yʉ bʉsirise godana jeyaro tʉo jedirã yirãji. 29 Yʉ oca tʉocõri, masari cuma ñana budirã yirãji ĩna. Queno yigoana, tʉdi caticõri, Dios rãca catitĩñarã yirãji ĩna. Ñeñaro yigoanama, tʉdi ĩna catiroca ĩnare waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. Ito yicõri jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩnare cõagʉ̃ yiguĩji ĩ, yiquĩ Jesús judio masare.

Ĩ rotirise yʉre cũñi Dios, Jesús ĩ yire gaye

30 Gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús ĩnare:
—Yʉ ãmoro bajiro riti yirocʉ meje wadicʉ yʉ. Masare ĩna ñeñaro yirise waja yʉ senija, Dios ĩ rotiro bajiroti ya yʉ. Masare ĩna ñeñaro yirise yʉ waja senija, ñeñaro ĩna yiadocõti senia yʉ. Yʉ ãmoro bajiro meje ya yʉ. Yʉre cõarʉ ĩ ãmoro bajirojʉa ya yʉ. 31 “Yʉti ña Dios ĩ cõarʉ”, yʉ yibojaja, “Ĩti ñami”, yi masimenaji gãjerã. 32 “Ĩti ñami Dios ĩ cõarʉ”, yʉre yi ĩsigʉ̃ ñami gãji. Yʉre ĩ bʉsi ĩsirise, oca riojo ñasarise ña. Ito bajiri ĩre tʉorã yirãji masa. 33 “¿Ĩti ñati Dios ĩ cõarʉ?” yi Juan idé guri masʉre seniĩa rotiyija

mʉa. Mʉare ĩ cʉdire, riti ña. 34 “Riti, Dios ĩ cõarʉ ñami Jesús”, Juan idé guri masʉ yʉre ĩ bʉsi ĩsija, ĩ bʉsi ĩsibeja cʉni no yibea, Dios ĩ cõarʉti ña yʉ. Juan idé guri masʉ gaye mʉare gotia yʉ, Dios ĩ masoana mʉa ñatoni. 35 Mʉa tʉo masijaro yirocʉ, busurica yocõri yigʉre bajiro yiñi Juan. Ito bajiri ĩre tʉocõri, wanʉyija mʉa. 36 Juan yʉre ĩ bʉsi ĩsigore rẽto bʉsaro ñasarise ña yʉre. Tiyamani yʉ ĩorise, iti ña yʉ Jacʉ ĩ rotire. Itire ticõri, “Riti Dios ĩ cõarʉ ñami”, yi masirãji mʉa yʉre. 37 Yʉ Jacʉ yʉre cõarʉ cʉni, “Riti ãni ñami yʉ cõarʉ”, yi yʉre bʉsi ĩsiquĩ. Ĩreama tʉogoana meje, tigoana meje ña mʉa. 38 Ĩ ocare tʉo ãmorã meje ña mʉa. Yʉre ĩ cõarʉre cʉni tʉorũnʉbea mʉa. Ito bajiri mʉa ya ʉsijʉ ĩ ocare queno tʉo masibea mʉa. 39 Dios oca tutire queno ticõri rẽoariti riasotia mʉa. Catitĩñare gaye bʉja ãmorã, itire riasotia mʉa. Yʉ gayereti gotia Dios oca. 40 Ito bajibojarocati yʉre boca ãmi ãmobea mʉa. Yʉre mʉa boca ãmija, catitĩñare gaye bʉjarã yirãji mʉa.

41 ’Masa yʉre ĩna rũcʉbʉotoni meje wadicʉ yʉ. 42 Mʉare ti masia yʉ. Ito bajiri, “Diore mairã meje ña mʉa”, yi ti masia yʉ mʉare. 43 Yʉ Jacʉ ĩ rotirisena wadirʉ ña yʉ. Ito bajibojarocati yʉre boca ãmibea mʉa. Sĩgũ ĩ ãmoro bajiro ĩ wadija, ĩreama boca ãmirã yirãji mʉa. 44 Mʉamasi gãmeri rũcʉbʉorejʉa ãmoboja mʉa. Dios sĩgũti ñami mani Ʉjʉ. Ito bajibojarocati ĩre cʉdibiticõri mʉare ĩ wanʉroca yibea mʉa. Ito bajiro bajirã ñari yʉre cʉni tʉorũnʉbea mʉa. 45 Yʉ Jacʉ riojo, “Ĩnare seti ña”, yibicʉja yʉ mʉare. Moisés ñayorʉti ñaguĩji, “Mʉare seti ña”, yigʉ. Moisés ñayorʉ ĩ rotirisena sʉoriti, “Dios tʉ ejarã ya mani”, yi tʉoĩaboja mʉa. 46 Yʉ gaye ucayoñi Moisés ñayorʉ. Ĩ ucarisere mʉa tʉorũnʉja, yʉre cʉni tʉorũnʉboana mʉa. 47 Ĩ ucagore gaye mʉa tʉorũnʉbeja, yʉre cʉni tʉorũnʉmena yirãji mʉa, yiquĩ Jesús judio masare.

6

Cinco mil ñarãre Jesús ĩ ecare gaye
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ito bajiro ĩ yija bero, itajura Galilea wame cʉtirita sidʉja jẽa wacʉ gʉa Jesús rãca. Tiberias wame cʉticʉ gaje itira wame. 2 Cõrãre Jesús ĩ yisioja ticõri, ito yicõri tiyamani ĩ ĩoja ticõri, jãjarã masa sʉyacã gʉare. 3 Gaje dʉjajʉ ejacõri, gaje buro maja wacʉ gʉa Jesús rãca. Itojʉ Jesús rãca rujicʉ gʉa ĩ rãca riasotirã. 4 Pascua basa judio masa ĩna meniroti nocõ mejeti rʉyacʉ. 5 Jãjarã masa Jesure ĩna sʉyaja ticõri, ado bajiro yiquĩ ĩ Felipere:

—Ãna masa jeyarore yiari, ¿no bare waja yirã yirãjida mani? yiquĩ Jesús Felipere.

6 “Ado bajiro yigʉ yigʉja yʉ”, yi masibojagʉti, “No bajiro Felipe ĩ cʉdija, tʉocʉja”, yirocʉ seniĩari seyoquĩ Jesús. 7 Ito yijare Felipe ado bajiro cʉdiquĩ:

—Doscientos niyeru cujirina naju yʉ waja yibojaja cʉni, masa jeyarore tĩjabetoja, yiquĩ ĩ Jesure.

8 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ gʉa rãca gagʉ, Andrés wame cʉdigʉ. Ĩ cʉni Jesús rãca riasotigʉti ñaquĩ. Ĩti ñaquĩ Simón Pedro ocabaji. Ado bajiro yiquĩ ĩ:

9 —Ado ñami sĩgũ macʉacã, co dʉjamocõ cebada wame cʉtirise naju rʉcogʉ ito yicõri wai jʉarã rʉcogʉ. Masa jãjarã ĩna ñajare tĩjado ma adi, yiquĩ Andrés.

10 Ito ĩ yija:

—Masa jeyarore ruji rotiya, yiquĩ Jesús.

Ta quenarise jaje ñacн itojн. Ito bajiri cinco milcõ ũmнa rujicã ĩna. 11 Ĩna
rujija ticõri, ĩ ya ãmona naju ãmiquĩ Jesús. “Queno ya Dios mн”, yicõri,
gнa ĩ rãca riasotirãre ĩsiquĩ ĩ. Gнajнa ito rujirãre batocн ĩja. Waire cнni ito
bajiroti batocн gнa. Masa ĩna ãmorocõti ĩsicн gнa. 12 Masa ĩna yajija ticõri,
ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:

—Rнyarise miojuya, iti godabe yirona, yiquĩ Jesús gнare.

13 Cebada wame cнtirise naju rнyarise jнa gнbojeno jibнri dajacн, gнa
bato rнarise. 14 Ito bajiro tiyamani Jesús ĩ ĩoja ticõri, ado bajiro yicã masa:

—Riti, Diore bнsi ĩsiri masн ñami ãni, adi macãrнcũrojнre mani bocatirн,
yicã masa.

15 “Yн ãmobitibojarocati yнre ãmi wacõri, cнto нjн yнre cũ ãmoama ãna”, yi
tнoĩacõri, sĩgũti tнria joejн maja waquĩ Jesús.

Ide joe Jesús ĩ ware gaye
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Iti rãioja ticõri, gнa Jesús rãca riasotirã itajurajн roja wacн. 17 Iti rãitĩaja
tibojagнti gнa tн tнdi ejabitiquĩ Jesús maji. Ito bajiri cumajн sãjacõri jẽa
wasнocн gнa, Capernaum wame cнtiri cнtojн ejarã warã. 18 Ito bajiro gнa
jẽa waroca bнto mino wẽasнocн. Ito yicõri jacũrise bнcн, cнrise jacũcн.
19 Cinco, seis kilómetrocõ gнa wa tнjaroca, ide joe cнda wadicõri cuma tнjн
Jesús ĩ wadija ticн gнa. Ito bajijare ti нcacн gнa ĩja. 20 Gнa ti нcaja ticõri, ado
bajiro yiquĩ Jesús:

—Yнti ña. Güibesa, yiquĩ Jesús gнare.

21 Ito ĩ yija tнocõri, wanнre rãca boca ãmicн gнa ĩre ĩja. Ito yija bero yoari
mejeti gaje dнja jẽa ejacн gнa, gнa tнoĩa warojн.

Jesure masa ĩna ãmare gaye

22 Ito bero gaje rнmн itajura gaje dнja tujana, “Ñari cumanati wañi
ĩna. Ito bajibojarocati Jesuama wabisĩ ĩna rãca”, yicã ĩna. 23 Ito bajiro ĩna
baji ñaroca Tiberias cнto gãna gaje cumarina ejayijarã ĩna tн. “Queno ya
Dios mн”, yi Jesús ĩ gotirajн tн, ito yicõri masa ĩna bagorajн tн ejayijarã
ĩna. 24 Itijн Jesús ĩ manija ticõri, gнa ĩ rãca riasotirã gнa manija ticõri, iti
cumarina Capernaumjн ĩre ãmarã wayijarã ĩna.

Jesuti ñami catitĩñare gaye rнcogн, yire oca

25 Itajura sidнjajн ejacõri gнare ti bнjacã ĩna ĩja. Jesure ti bнjacõri ado
bajiro ĩre seniĩacã ĩna:

—Gнare riasogн, ¿nocãta ado ejari mн? yi seniĩacã ĩna Jesure.

26 Ito bajiro ĩna yija tнocõri:

—Riti mнare gotia yн. Yaji quenaro babн mнa, ito bajiri yнre ãma mнa.
Tiyamani yн ĩorise gaye ti masicõri meje yнre ãma mнa. 27 Bare jedirise
gaye bнjarona meje moaña mнa. Bare jogarise gaye meje, catitĩñare gaye
bнjarona moaña mнa. Yн ña Masa Rĩjorн, bare jogabiti gaye mнare ĩsirocн.
“Ito bajiro ĩ yitoni ĩre cũñi Dios”, yнre mнa yi masiroca yami Dios, yiquĩ
Jesús masare.

28 Ito ĩ yija ĩre seniĩacã ĩna:

—¿No bajiro Dios ĩ ãmoro bajiro yirãjida gнa? yicã ĩna Jesure.

29 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús:

—Dios ĩ cõarнre mнa tнorũnнre ãmoami Dios, yiquĩ Jesús masare.

30 Ito ĩ yijare:

—¿Ñe tiyamani gнare ĩogũ yigнjada mн, itire ticõri mнre gнa tнorũnнtoni? ¿Ñe gaye gнare ĩogũ yigнjada mн? 31 Mani ñicнsabatia
ñayoana yucн manojн ña ucurã, maná wame cнtirise bayijarã ĩna maji.
Itire gotia Dios oca cнni. Tнote: “Ũmacũjн gaye naju ĩnare ecarocн queoñi
Dios”, yi gotia Dios oca, yicã masa Jesure.
32 Ĩna ito yija tнocõri, cнdiquĩ Jesús:
—Riti mнare gotia yн. Moisés ñayorн meje ũmacũjн gaye naju ĩnare ecañi.
Yн Jacнti ñañi ũmacũjн gaye naju ñasarise ĩnare ecarн. 33 Naju ũmacũjн
gaye ñasarise rнcogн ñaguĩji Dios ĩ cõarн. Naju ñasarise rнcocõri, masare
catitĩñare ĩsigũ yiguĩji ĩ, yiquĩ Jesús masare.
34 Ito ĩ yija:
—Gнa Ujн, iti naju catitĩñare gaye riti gнare ecasotiya, yicã ĩna Jesure.
35 Ito ĩna yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:
—Yнti ña naju ñasarise rнcogн, ito yicõri catitĩñare ĩsigũ. No yнre boca
ãmigũti jнaji ñiocõbicн yiguĩji ĩ. Najuro babojarãti mнcana tнdi ñiocõrã
yirãji mнa. Ide idibojarãti mнcana tнdi idi ãmorã yirãji mнa. No yнre boca
ãmigũti ñe gaje ãmobicн yiguĩji. No yнre tнorũnнgũti ñe gaje ãmobiticõri
queno wanн quenagũ yiguĩji. 36 “Yнre tibojarãti, yнre tнorũnнbea mнa”,
yiari mнare goticн yн. 37 No yнre boca ãmirãti, ĩna ñama yн Jacн yнre ĩ
ĩsiana. No yнre boca ãmi ãmogũre, ĩre rẽobicнja yн. “Yнre boca ãmibesa
mн”, yibicнja yн. 38 Ũmacũjнna wadicõri, yн ãmoro bajiro yigн meje wadicн
yн. Yнre cõarн ĩ ãmoro bajiro yirocн wadicн yн. 39 Ado bajiro ãmoami yн
Jacн yнre cõarн. Yнre ĩ ĩsiana, sĩgũ ĩ godare ãmobeami ĩ. Sнsari rнmн ĩna
tнdi catiroca yн yire ãmoami ĩ. 40 No yнre boca ãmicõri, yнre tнorũnнgũ ĩ
catitĩñare ãmoami yн Jacн Dios. Ito bajiri yнre tнorũnнrãre ĩna tнdi catiroca
yigн yigнja yн sнsari rнmн, yiquĩ Jesús masare.
41 Ito ĩ yija bero, ĩre bнsitusнocã judio masa. “Yн ña naju ñasarise
rнcocõri, ũmacũjнna wadirн”, Jesús ĩ yija tнocõri, ĩre bнsitusнocã ĩna. 42 Ito
yicõri, ado bajiro gãmeri bнsicã ĩna:
—¿Ãni Jesús, José macн meje ñati? Ĩ jacнre, ĩ jacore cнni ticн mani. ¿No
yija ito bajibojagнti, “Ũmacũjн gagн wadirн ña yн”, yati ĩ? yicã ĩna.
43 Ito bajiro ĩna yija masicõri:
—Itocõ bнsitu jidicãña mнa. 44 Noa yнre boca ãmimenaji, Yн Jacн yнre
cõarн yнre ĩna boca ãmiroca ĩ yibeja. No yнre boca ãmirãre sнsari rнmн ĩna
tнdi catiroca yigн yigнja yн. 45 Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare ado bajiro
gotia: “Masa jeyarore riasogн yiguĩji Dios”, yi gotia iti. Ito bajiri no yн Jacн
riasorise gaye tнorũnнrã, yнre cнni boca ãmirã yirãji, yiquĩ Jesús judio
masare.
46 Gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús:
—No yн Jacнre tigн maquĩji. Yн sĩgũti ĩ tн wadirн ñari, ĩre tigorн ña yн.
47 Riti mнare gotia yн. No yнre tнorũnнgũti catitĩñagũ yiguĩji. 48 Yн ña naju
ñasarise rнcogн, ito yicõri catitĩñare gaye rнcogн. 49 Mani ñicнsabatia yucн
manojн maná wame cнtirise naju babojarãti goda jediñi ĩna. 50 Mнare yн
bнsiriseama, naju ũmacũjн gaye ruji wadirise gaye, mнare bнsia yн. Yн
rнcorise najure bacõri, godamena yirãji. 51 Yнti ña, naju catitĩñare gaye
rнcocõri, ũmacũjнna ruji wadirн. No iti gaye naju bagн catitĩñagũ yiguĩji.
Mнare yн naju ĩsirise, yн ya rujнti ña. Masa jeyarore yiari yн ya rujн ĩsigũ
yigнja yн, yiquĩ Jesús judio masare.
52 Ito ĩ yija tнocõri, ĩnamasiti gãmeri bнsisнocã judio masa:
—¿No bajiro ĩ ya rujнre manire ecagн yiguĩjida ĩ? yicã ĩna.

53 Ado bajiro cʉdiquĩ Jesús ĩnare:
—Riti mʉare gotia yʉ. Yʉ Masa Rĩjorʉre yʉ ya rujʉ mʉa babeja, ito yicõri
yʉ ya rí mʉa idibeja, catimena yirãji mʉa. 54 No yʉ ya rujʉre bacõri, ito
yicõri yʉ ya ríre idigʉ catitĩñagʉ̃ yiguĩji. Sʉsari rʉmʉ tʉdi ĩ catiroca yigʉ
yigʉja yʉ. 55 Yʉ ya rujʉ iti ña bare ñasarise. Ito yicõri yʉ ya rí iti ña idire
ñasarise. 56 Yʉ ya rujʉre bagʉ, ito yicõri yʉ ya ríre idigʉ, ĩ ya ʉsijʉre ñagʉ̃
yigʉja yʉ. Ito bajiri yʉre bajiroti ʉsi cʉtigʉ yiguĩji ĩ. 57 Yʉ Jacʉ yʉre cõarʉ,
catire rʉcogʉ ñami ĩ. Ito bajiri ĩna sʉoriti catia yʉ. Ito bajiroti, no yʉre
boca ãmigʉ̃, yʉna sʉoriti catigʉ yiguĩji ĩ. 58 Ũmacʉ̃jʉ gaye naju wadire gaye
bʉsia yʉ. Iti gaye naju maná wame cʉtirise robo bajirise meje ña. Mani
ñicʉsabatia maná wame cʉtirisere babojarãti goda jediñi ĩna. No naju
ñasarisere bagʉama catitĩñagʉ̃ yiguĩji ĩocʉ̃, yiquĩ Jesús judio masare.
59 Capernaum wame cʉtiri cʉto minijuara wijʉ ito bajiro riasoquĩ Jesús
masare.

Jesús ocare mani tʉorʉ̃nʉja catitĩñarã yirãji mani, yire gaye

60 Ito bajiro riasore gaye Jesús ĩ bʉsija tʉocõri, jãjarã ĩre sʉyarã ado
bajiro gãmeri bʉsicã ĩna:
—Ito bajiro ĩ riasorise josari ña. Itire queno tʉo masibea mani. Sĩgʉ̃jʉa
itire boca ãmigʉ̃ mami, yicã ĩna.
61 "Yʉ riasorise tʉocõri, tʉoĩa bʉjatobeama ĩna", yi masiri seyoquĩ Jesús.
Ito bajiri ado bajiro ĩnare yiquĩ ĩ:
—¿Ito bajiro mʉare yʉ riasorise tʉoĩa bʉjatobeati mʉa? yiquĩ Jesús
ĩnare. 62 Yʉ Masa Rĩjorʉ, ũmacʉ̃jʉ yʉ ñagoado mʉcana yʉ tʉdi mʉja waja, ¿no
bajiro tʉoĩarã yirãjida mʉa? 63 Espíritu Santo ñami masa ĩna catitĩñaroca
yigʉ. Masama gãjerã ĩna catitĩñaroca yi masimenaji ĩna. Jĩjʉ mʉare yʉ
gotirise Espíritu Santo riojo ĩ goticãrise ña. Itire mʉa tʉorʉ̃nʉja, mʉa
catitĩñaroca yigʉ yiguĩji ĩ. 64 Mʉa coriarã, yʉre tʉorʉ̃nʉmena ñarãji maji,
yiquĩ Jesús ĩnare.
Cajerojʉti, "Ĩna ñarã yirãji yʉre tʉorʉ̃nʉmena. Ito yicõri ĩ ñagʉ̃ yiguĩji,
yʉ wajanare yʉre ĩna ñiatoni gotiri masʉ", yi masi yucãri seyoñi Jesús
cajerojʉti.
65 Ado bajiro masare goti quenoquĩ Jesús:
—Espíritu Santo ñami masa ĩna catitĩñaroca yigʉ. Itire masicõri jĩjʉ ado
bajiro mʉare gotibʉ yʉ: Noa yʉre boca ãmimenaji, yʉ Jacʉ yʉre ĩna boca
ãmiroca ĩ yibeja, yibʉ yʉ, yiquĩ Jesús masare.
66 Ito ĩ yija tʉocõri, jãjarã ĩre sʉyabojarã ĩre jidicãcã ĩna. Ito bajiri gʉa
rãca wa ucubiticã ĩna ĩja. 67 Ito bajiro ĩna bajija ticõri, gʉa ĩ rãca riasotirã
jʉa gʉbojeno ñarãre seniĩaquĩ Jesús:
—¿Mʉa cʉni yʉre jidicã ãmoati? yiquĩ Jesús gʉare.
68 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Simón Pedro:
—Gʉa Ʉjʉ, mʉre gʉa jidicãja, ¿ñimʉ tʉ warã yirãjida gʉa? Mʉ ya oca ña
catitĩñare oca. 69 Mʉre tʉorʉ̃nʉcãcʉ gʉa. "Mʉ ña Cristo, Dios catitĩñagʉ̃
Macʉ", yi masia gʉa mʉre, yiquĩ Simón Pedro Jesure.
70 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús gʉare:
—Mʉa jʉa gʉbojeno ñarãre besecãcʉ yʉ. Ito bajibojarocati mʉa wato
sĩgʉ̃ ñami rʉ̃mʉ́ yagʉ, yiquĩ Jesús, gʉare.
71 Ito bajiro ĩ bʉsija, Judas Iscariote Simón macʉre, yi tʉoĩa bʉsiquĩ
Jesús. Jesús rãca riasotigʉ ñabojagʉti Judas ñaquĩ Jesús wajana ĩre ñiatoni
gotiri masʉ. Gʉa jʉa gʉbojeno ñarã rãca gagʉ ñabojaquĩ Judas.

7

Jesús ocabajirã ĩre ĩna tʉorũnʉbitire gaye

1 Ito yija bero mʉcana Galilea sitajʉ wa ucucʉ gʉa Jesús rãca. Judea
sitajʉ ña ãmobitiquĩ Jesús, iti sita gãna judio masa ĩre ĩna sĩa ãmojare.
2 Chozas basa, judio masa ĩna meniroti jabeto rʉyacʉ. 3 Ito bajiri Jesús
ocabaji mesa ado bajiro yicã ĩre:
—Judea sitajʉ mʉre sʉyarã jãjarã bʉsa ñarãji. Ito bajiri ado tujabesa.
Itojʉ wasa. Itojʉ tiyamani gaye mʉ ĩoja, tirã yirãji ĩna cʉni. 4 No masa ĩre ti
masire ĩ ãmoja, yeyorojʉ tiyamani yi ĩobiquĩji ĩ. Masa tiro riojo ĩogũ yiguĩji
ĩ. Tiyamani gaye mʉ yiado bajiroti masa jeyaro tiro riojo ĩoja quena, yicã
Jesús ocabaji mesa ĩre.
5 Ĩ ocabaji mesa cʉni queno ĩre tʉorũnʉbiticã ĩna. 6 Ito bajiri ado bajiro
yiquĩ Jesús ĩnare:
—Judea sitajʉ yʉ waroto ejabea yʉre maji. Adocãta cʉni mʉa waja que-
nacõa mʉareama. 7 Adi macãrʉcũro gãna mʉare ti tudimenaji. Yʉreama
ti tudirã yirãji. "Ñeñaro yirã ña mʉa", yʉ yijare, yʉre ti terã yirãji ĩna. 8 Basa
titẽña mʉama. Yʉreama yʉ waroto ejabea maji, yiquĩ Jesús ĩ ocabajirãre.
9 Ito bajiro Jesús ĩ yija bero Galilea sitajʉ jabeto tujacʉ gʉa ĩ rãca maji.

Ĩna basaroca Jesús ĩ riasore gaye

10 Ĩ ocabajirã waja bero Jesús cʉni basa tigʉ waquĩ. Ĩre baba cʉti wacʉ
gʉa cʉni. Bʉto masa ĩna tiro riojo meje ña ucuquĩ Jesús, basa tigʉ. 11 Basa
rʉmʉ ñaroca Jesure ãmabojacã judio masa. Ado bajiro yicã ĩna:
—¿Nojʉ ñaguĩjida ĩ? yi bʉsicã ĩna.
12 Basa rʉmʉ ñaroca, jãjarã masa Jesús gaye bʉsicã ĩna. Coriarã ado
bajiro yicã: "Queno yigʉ ñaguĩji ĩ", yicã coriarã. Gãjerãma ado bajiro yicã:
"Queno yigʉ meje ñaguĩji ĩ. Masare rʉogʉ ñaguĩji ĩ", yicã gãjerã.
13 Judio masa ʉjarãre güirã, recoti ĩ gaye bʉsi joeobiticã ĩna.
14 Basa gʉdareco iti tʉjaroca Dios ya wi sãjacʉ gʉa Jesús rãca. Iti wijʉ
sãjacõri, masare riasosʉoquĩ Jesús. 15 Ĩ riasoja tʉo ʉcacõri, ado bajiro yicã
judio masa ʉjarã:
—Riasotibitigorʉ ñabojagʉti, ¿no yija queno masiati ãni? yicã ĩna.
16 Ito bajiro ĩna tʉoĩaja ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:
—Yʉ riasorise yʉ ye meje ña. Yʉre cõarʉ gaye ña iti. 17 Dios ĩ ãmoro bajiro
mʉa yi ãmoja, "Dios gaye riasoami ĩ, ĩ gayeti riasoami ĩ", yi masirã yirãji
mʉa yʉre. 18 No ĩ gayeti ĩ bʉsija, masa ĩna ĩre rũcʉbʉore ãmoguĩji. No ĩre
cõarʉ gaye ĩ bʉsija, ĩre cõarʉjʉare masa ĩna rũcʉbʉore ãmoguĩji ĩ. Ĩ bʉsirise
riti ñaroja. Ñejʉa rʉore oca manoja ĩre, yiquĩ Jesús masare.
19 "Moisés ñayorʉ ĩ rotire gaye mʉare cũñi. Ito bajibojarocati mʉa
sĩgũjʉa iti rotire gaye cʉdi jeobea mʉa. ¿No yija yʉre sĩa ãmoati mʉa?"
yiquĩ Jesús masare.
20 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdicã masa ĩre:
—Rũmʉ́ sãñagũ ña mʉ. Ñimʉjʉa mʉre sĩa ãmogũ maquĩji, yicã ĩna Jesure.
21 Ĩna ito yijare:
—Tujacãra rʉmʉ ñaroca sĩgũ cõgũre yʉ yisioja ticõri, itire ti ʉcabʉ mʉa.
22 Moisés ñayorʉ rĩacare wiro tare gaye mʉare rotiñi ĩ. Ĩna sʉori meje iti
rotire ñasʉoyija. Ĩ riojʉa gãna cʉni ito bajiroti yiyijarã ĩna. Iti rotire mʉare
ñajare, tujacãra rʉmʉ ñabojarocati rĩacare wiro ta mʉa. 23 Moisés ñayorʉ ĩ
rotirise cʉdirona tujacãra rʉmʉ ñabojarocati rĩacare wiro ta mʉa. Ito bajiri

tujacãra rɯmɯ ñabojarocati sĩgũ cõgũre yɯ yisioja, ¿no yija yɯre junisiniati mɯa? 24 Rocati queno tɯoĩa jeobitibojarãti, “Ĩre seti ña”, yibesa mɯa. “Ĩre seti ña”, mɯa yi ãmoja, cajero queno tɯoĩa jeocõri, “Ĩre seti ña”, yija quena, yiquĩ Jesús masare.

Dios ĩ cõarɯ ña yɯ, Jesús ĩ yire gaye

25 Ito ĩ yija tɯocõri, Jerusalén gãna ĩnamasiti gãmeri seniĩasɯocã:

—¿Ãni meje ñati sĩarona ĩna ãmagũ? 26 Ado mani jeyaro tiro riojo bɯsi ñami ĩ. Ito bajibojarocati sĩgũ ĩre rẽogũ mami. Ado gãna ɯjarã mesa, “Cristo Dios ĩ cõarɯ ñaguĩji ãni”, ¿yi tɯoĩarãjida ĩna? 27 “Iti cɯto gagɯ wadiñi ĩ”, yi masia mani. Cristoreama, ĩ ejaja, “Ito gagɯ wadiñi ĩ”, yi masimena yirãji mani.

28 Ĩna ito yija tɯocõri, Dios ya wijɯ riaso ñabojarɯ, oca sẽoro ado bajiro bɯsiquĩ Jesús:

—¿Yɯre ti masiati mɯa? “Ito gagɯ wadirɯ ñami ĩ”, ¿yɯre yi masiati mɯa? Yɯmasi meje wadicɯ. Dios yɯre ĩ cõajare wadicɯ yɯ. Riojo gotigɯ ñami yɯre cõarɯ. Ĩre ti masirã meje ña mɯa maji. 29 Yɯama, ĩre masia. Ĩ cõarɯ ña yɯ. Ito yicõri, ĩ tɯ wadirɯ ña yɯ, yiquĩ Jesús ĩnare.

30 Ito ĩ yija tɯocõri, ĩre bɯto ñia ãmocã judio masa ɯjarã. Ito bajibojarocati sĩgũ ĩre ñiagũ maniquĩ. Dios ĩ ñiarotirajɯ ejabiticɯ maji. Ito bajiri ñia masibiticã ĩna maji. 31 Gãjerãma jãjarã ĩre tɯorũnɯcã ĩna. Ito bajiri ado bajiro yicã ĩna:

—Cristo Dios ĩ cõarɯ ñaguĩji ãni. Ĩ rẽtoro tiyamani yigɯ maquĩji, yicã ĩna ĩre tɯorũnɯrã.

Fariseo gaye tɯoĩarã Jesure ĩna ñia ãmore gaye

32 Jesús gaye masa ĩna bɯsija, tɯoñi fariseo gaye tɯoĩarã. Ito bajiri porecia masare, Jesure ñia rotiñi fariseo gaye tɯoĩarã, ito yicõri paia ɯjarã cɯni. 33 Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Yɯre cõarɯ tɯ tɯdi wacɯ yigɯja yɯ. Ito bajiri yoari mejeti masa tɯ ñagũ yigɯja yɯ maji. 34 Yɯre ãmabojarãti tɯdi yɯre bɯjamena yirãji mɯa. Yɯ ñarojɯ wa masimena yirãji mɯa, yiquĩ Jesús masare.

35 Jesús ito ĩ yija tɯocõri, judio masa ĩnamasiti gãmeri seniĩacã ĩna:

—¿Nojɯ wacɯ yiguĩjida ãni, ĩre mani ti bɯjabetojɯ? Mani masa sõjɯ wacõri griego masa rãca wɯsarã tɯ, wacɯ yiguĩji gajea. Ito yicõri, ĩnare riasogɯ wacɯ yiguĩji gajea. 36 “Yɯre ãmabojarãti yɯre bɯjamena yirãji mɯa. Ito yicõri yɯ ñarojɯ wa masimena yirãji mɯa”, ito bajiro ĩ yija, ¿no yireoni ñati iti? yi gãmeri bɯsicã ĩna.

No yɯre senirãti catitĩñare bɯjarã yirãji, yi Jesús ĩ riasore gaye

37 Basa ñasɯsari rɯmɯ, iti rɯmɯ ñacɯ ñasari rɯmɯ. Iti rɯmɯ wɯmɯ rũgũcõri, oca sẽoro bɯsiquĩ Jesús:

—Sĩgũ ĩ idi ãmoja, ide senigũ yiguĩji. Iti bajiroti, no catitĩñare gaye ĩ bɯja ãmoja, yɯ tɯ wadicõri seni ejagɯ yiguĩji. 38 Ado bajiro gotia Dios oca. Tɯote mɯa: “Sĩgũ yɯre ĩ tɯorũnɯja, ĩ ya ɯsijɯ ide catitĩñare gaye ide goje robo bajiro ĩ ya ɯsijɯ ũmabato ñaro yiroja”, yi gotia Dios oca, yi gotiquĩ Jesús masare.

39 Iti gaye Jesús ĩ bɯsija, “Yɯre tɯorũnɯrãre ĩna ya ɯsijɯ, Espíritu Santo quedi sãjagũ yiguĩji ĩnare”, yigɯ yiquĩ Jesús, ito bajiro ĩ bɯsija. Jesús ũmacũjɯ rũcɯbɯorajɯ ĩ tɯdi ejabeja, Espíritu Santore adi sitajɯ cõabisĩ Dios maji.

Ricati riti masa ĩna tʉoĩare gaye

40 Jesús ĩ bʉsija tʉocõri, ado bajiro yicã coriarã:
—Riti Diore goti ĩsiri masʉ wadirʉ ñami ãni, yicã coriarã.
41 Gãjerãma ado bajiro yicã ĩna:
—Cristo Dios ĩ cõarʉ ñami ãni, yicã ĩna.
Gãjerãma ado bajiro yicã:
—¿Galilea gagʉ Cristo no bajiro ñaguĩjida? 42 Dios oca iti gotija, "David ʉjʉ ñayorʉ, janerãbatia janami, ñagʉ̃ yiguĩji Cristo. Ito yicõri David ñayorʉ robo bajiro Belén gagʉti ñagʉ̃ yiguĩji ĩ cʉni", yi gotia Dios oca, yicã ĩna.
43 Ito bajiro Jesús gaye ĩna bʉsija tʉocõri, ricati riti tʉoĩacã masa. 44 Coriarã ĩre ñia ãmobojacã. Ito bajibojarocati sĩgʉ̃ ĩre ñiagʉ̃ maniquĩ.

Ʉjarã Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉbitire gaye

45 Jesure ñia masibiticõri, fariseo gaye tʉoĩarã ito yicõri paia ʉjarã tʉ cʉni tʉdi wacã porecia. Ñe manati ĩna ejaja ticõri, ado bajiro ĩnare seniĩayijarã ĩna:
—¿No yija ĩre ãmi wadibiti mʉa? yiyijarã ĩna.
46 Ado bajiro cʉdiyijarã porecia:
—Sĩgʉ̃jʉa ĩ robo bajiro bʉsirã masa manicã, yiyijarã ĩna.
47 Ito yijare, fariseo gaye tʉoĩarã ado bajiro yiyijarã:
—¿Ĩ rʉorisere ĩre tʉori mʉa? 48 Mʉa ʉjarã ña gʉa. Gʉama sĩgʉ̃ ĩre tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ma. 49 Ado gãna masa Moisés ñayorʉ ĩ rotire gaye masibiticõri Jesure tʉorʉ̃nʉrãji ĩnaõna. Ito bajiro ĩna bajijare ĩnare ruyuriogʉ yiguĩji Dios, yiyijarã fariseo gaye tʉoĩarã.
50 Nicodemo ñamijʉ Jesure tigʉ ejarʉ, fariseo gaye tʉoĩagʉ̃ ñayijʉ ĩ cʉni. Ĩ baba mesare ado bajiro yiyijʉ ĩ:
51 —Ado bajiro bajia mani rotirise: Cajero seti cʉtigʉre mani seniĩa tʉobeja, "Ĩre seti ña", yi masibea mani, yi gotia mani rotirise, yiyijʉ Nicodemo ĩ baba mesare.
52 Ito ĩ yijare:
—¿Galilea sita gagʉ ñati mʉ cʉni? Dios oca tutire riasotiĩate mʉ. Itire mʉ riasotija bero, "Diore goti ĩsiri masʉ Galilea wadirʉ macʉ yiguĩji", yire gaye masigʉ̃ yigʉja mʉ cʉni, yiyijarã ĩna, Nicodemore tudirã.
53 Ito yija bero batacõri ĩna ya wirijʉ wasosayijarã ĩna.

8

Romio gajeo manʉjʉ rãca ajegore gaye

1 Cʉtojʉ gʉa tujaroca Jesuama Olivos wame cʉtiri burojʉ maja waquĩ. 2 Gaje rʉmʉ busuri, Dios ya wijʉ gʉa ñaroca tʉdi ejaquĩ Jesús mʉcana. Ĩ ejaja ticõri, jãjarã masa ĩ tʉ minijuacã. Ĩna minijuaja ticõri, eja rũjũquĩ ĩ ĩnare riasorocʉ. 3 Ito bajiro ĩ yiroca fariseo gaye tʉoĩarã, bʉcʉrã rotirise riasori masa cʉni ejacã. Sĩgõ romio gajeo manʉjʉ rãca ajegorore ĩna bʉjarore ãmi ejacã ĩna. Isore ãmi ejacõri, gʉa riojo isore rojocã ĩna. 4 Ito yicõri, ado bajiro Jesure yicã ĩna:
—Riasogʉ, adio romiore gajeo manʉjʉ rãca iso ajeroca ti bʉjabʉ gʉa. 5 Moisés ñayorʉ ĩ rotire, ado bajiro rotia: Ito bajiro yigore gʉ̃tana rea sĩaña, ya iti. ¿Mʉáma no bajiro tʉoĩati? yicã ĩna Jesure.
6 "No bajiro manire ĩ cʉdija tʉona" yirona ito bajiro seniĩari seyocã ĩna. "Manire ĩ cʉdi masibeja, ĩre seti ña", yi masirã yirãji mani, yi tʉoĩari seyocã ĩna. Ĩna ito yija masicõri, jacajʉ ñini rũjũcõri, ĩ ya ãmo wãsoana

ucasнoquĩ Jesús. 7 Ĩre ĩna seniĩa нyamнcнtija tнocõri, wнmн rũgũquĩ Jesús
ĩja. Ito yicõri ado bajiro ĩnare yiquĩ:
—Mнa sĩgũ ñeñaro yiĩamena ñajama, isore cajero gũtana reaja quena,
yiquĩ Jesús ĩnare.
8 Ito bajiro yi tĩogũ ñini rũjũquĩ Jesús mнcana. Ito yicõri, mнcana jacajн
ucaquĩ ĩ. 9 Ito ĩ yija tнocõri, "Mani sĩgũ rнyabeto ñeñaro yirã riti ña mani",
yi tнoĩa masicã ĩna. Ito bajiri bнcнrã budi wasнocã ĩna. Ito yicõri, ĩna
ñarocõti budi jedicoacã ĩna ĩja. Ĩna budi jedija bero, romio riti ito tujacõ
Jesús tн. 10 Ito yija Jesús wнmн rũgũquĩ mнcana. Romio sĩgõreti ticõri, ado
bajiro yiquĩ Jesús isore:
—Nomi, ¿nojн ñati, "Isore seti ña", mнre yirã? ¿Sĩgũjнa, "Mнre seti ña",
yigн mati? yiquĩ ĩ isore.
11 Ito ĩ yija bero cнdicõ iso:
—Yн Ujн, sĩgũ mami, "Mнre seti ña", yнre yigн, yicõ iso Jesure.
Iso ito yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Yн cнni, "Mнre seti ña", yibea. Wasa, mнcana tнdi ñeñaro yibeja ĩja,
yiquĩ Jesús isore.

Yнti ña adi macãrнcũrore busurise rнcogн, Jesús ĩ yire gaye

12 Mнcana masare gotigн, ado bajiro bнsiquĩ Jesús:
—Yн ña busurise rнcogн, ito yicõri, adi macãrнcũrore busugн. Busurise
rнcogн ñari adi macãrнcũro gãna ĩna tнo masiroca ya yн. No yнre sнyagнti
rãitĩarojн wa ucubicн yiguĩji. Ĩre sĩatitĩñagũ yigнja yн, ĩ queno tнo masitoni.
Ito bajiri yнre boca ãmicõri catitĩñagũ yiguĩji ĩ, yiquĩ Jesús.
13 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicã fariseo gaye tнoĩarã:
—"Riti gotia yн", ya mн, masa mнre ĩna rũcнbнotoni. Ito bajiro mн
yibojaja, ñe waja ma iti. Rнogн ya mн, yicã ĩna Jesure.
14 Ĩna ito yijare ado bajiro cнdiquĩ Jesús:
—Yнmasiti yн gotirise ñabojarocati, riti ña yн gotirise. Iti ña oca riojo
ñasarise. Yн masia yн wadigoadojн. Ito yicõri yн warotojн masia yн.
Mнama yн wadigoadojн masibea. Ito yicõri, yн warotojн cнni masibea
mнa. 15 "Mнre seti ña", yнre mнa yija, adi macãrнcũro gãna ĩna tнoĩado
robo bajiro ya mнa. Yнama, "Mнare seti ña", yibea yн. 16 "Mнare seti ña",
yн yija, riojo mнare gotibogнja yн. Masare ĩna ñeñaro yirise yн waja senija,
yн sĩgũ meje senia yн. Yн Jacн yнre seni rotigн, yн rãcati senigũ yiguĩji ĩ.
17 Mнa bнcнrã rotirise ado bajiro ucare ña: "Ĩre seti ña", jũarã ĩna yija, ĩnare
tнorũnнja quena, ya mнa bнcнrã rotirise. 18 "Riti gotia yн", ya yн yнmasi
cнni. Yн Jacн yнre cõarн cнni, "Riti gotiami ãni", yi goti ejabнami ĩ yнre
yiari, yiquĩ Jesús ĩnare.
19 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro ĩre seniĩacã ĩna:
—¿Nojн ñati mн Jacн? yicã ĩna Jesure.
Ito yijare cнdiquĩ Jesús:
—Yнre ti masibea mнa. Ito yicõri yн Jacнre cнni ti masibea mнa. Yнre
mнa ti masija, yн Jacнre cнni ti masiboana mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.
20 Dios ya wijн ñacõri ito bajiro masare riasoquĩ Jesús. Masa ĩna niyeru
sãra jedori tнjн rũgõcõri ito bajiro masare riasoquĩ Jesús. Ĩre ĩna ñiarotijн
ejabiticн maji, ito bajiri sĩgũjнa ĩre ñiagũ maniquĩ.

Yн warotojн wa masimenaji mнa, Jesús ĩ yire gaye

21 Mнcana masare gotigн, ado bajiro bнsiquĩ Jesús:

—Wacн ya yн. Yнre ãmabojarã yirãji mнa. Mнa ñeñaro yirise jidicãmenati godarã yirãji mнama. Ito bajiri yн warojн wa masimena yirãji mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.
22 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicã judio masa:
—¿Ĩmasiti sĩa godagн yati ãni? Ito bajiri, "Yн warotojн wamena yirãji mнa", yami ĩ, yi gãmeri seniĩari seyocã ĩna.
23 Ĩna ito yija tнocõri:
—Mнa ado jaca gãna ña. Yнama ũmacũjн gagн ña. Adi sita gãna ña mнa. Yнama adi sita gagн meje ña. 24 Ito bajiri, "Mнa ñeñaro yirise jidicãmenati godarã yirãji mнa", yibн yн mнare. "Ĩti ña yн", yн yiro bajiro yнre mнa tнorũnнbeja, mнa ñeñaro yirise jidicãmenati godarã yirãji mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.
25 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro ĩre seniĩacã ĩna:
—Ito yijama, ¿ñimнjнa ñasati mн? yicã ĩna Jesure.
Ĩna ito yija:
—"Ĩti ña yн", yiari mнare goticãbojabн yн. 26 Jaje mнare gotiroti ñaboja yнre. Ito yicõri, "Mнare seti ña", yн yi ãmoja, jaje gotiroti ñaboja yнre. Yнre cõarн ĩti ñami riojo gotigн. Adi sita gãna masare yн gotirise, ĩre tнocõri gotia yн, yiquĩ Jesús ĩnare.
27 Ito bajiro ĩnare ĩ bнsibojarocati, "Mani Jacн Dios gaye bнsiami ĩ", yi masibiticã ĩna. 28 Ito bajiri ado bajiro ĩnare gotiquĩ ĩ:
—Yн ña Masa Rĩjorн. Yucнtẽona yнre mнa mнoja, "Dios Macн ña yн", yн yiado bajiroti yнre ti masirã yirãji mнa. "Ĩmasirio tнoĩacõri meje bнsiñi. Ĩ Jacн ĩ riasoado bajiro riti bнsiñi", yi masirã yirãji mнa yнre. 29 Yнre cõarн yн rãcati ñami. Yн Jacн ĩ wanнrise gaye riti ya yн. Ito bajiri yнre wagobitisotiami ĩ, yiquĩ Jesús masare.
30 Ito bajiro Jesús ĩ yija tнocõri, jãjarã masa ĩre tнorũnнcã.

Dios rĩa meje ñama ñeñaro yirã, yire gaye

31 Ito bajiri, ado bajiro gotiquĩ Jesús, judio masare ĩre tнorũnнrãre:
—Yн bнsirise mнa jidicãbeja, riti yн rãca riasotirã ñarã yirãji mнa. 32 Ito bajiro yicõri, oca riojo ñasarise masirã yirãji mнa. Oca riojo ñasarise tнocõri, mнa ñeñaro yirisere jidicãrã yirãji mнa. Ito bajiri rũmúre moa ĩsiri masa meje ñarã yirãji mнa ĩja, yiquĩ Jesús.
33 Ito ĩ yija tнocõri:
—Abraham ñayorн janerãbatia ña gнa. Rũmúre moa ĩsiri masa ñabiti wadicн gнa. ¿No yija, "Rũmúre moa ĩsiri masa meje ñarã yirãji mнa", yati mн gнare? yicã ĩna Jesure.
34 Ĩna ito yija tнocõri:
—Riti mнare gotia yн. No ñeñaro yirã rũmúa нjнre moa ĩsiri masa ñama ĩnaõna. 35 Sĩgũ macнacã ĩ jacнsabatia rãca ñaguĩji. Sĩgũ ĩre moa ĩsiri masнama, ĩ rĩa rãca ñagũ meje ñaguĩji. Sĩgũ macн ĩ jacн robo bajiro roti masigũ yiguĩji. 36 Dios Macн ñari roti masigũ ña yн. Ito bajiri rũmúa нjнre moa ĩsiri masa ñabitiroca mнare yн yija, riti ĩre moa ĩsiri masa meje ñarã yirãji mнa. 37 "Abraham ñayorн janerãbatia ña mнa", yi masia yн mнare. Ĩ janerãbatia ñabojarãti yн bнsirise tнorũnнbiticõri, yнre sĩa ãmoa mнa. 38 Cнna yнre ĩ ĩogore mнare bнsia yн. Mнa jacн ĩ rotiado bajiro riti ya mнama, yiquĩ Jesús ĩnare.
39 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdicã ĩna:
—Gнa ñicнsabatia ñicн ñayoñi Abraham, yicã ĩna, Jesure.

Ĩna ito yija:

—Riti Abraham janerãbatia mнa ñajama, ĩ yiado bajiro yiboana mнa. 40 Oca riojo ñasarise, Dios yнre ĩ riasoado bajiroti mнare yн riasobojarocati, yнre sĩa ãmoa mнa. Abraham ñayorнama ito bajiro yibitiyoñi. 41 Yнre mнa sĩa ãmoja, mнa jacн ĩ rotiado bajiroti ya mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.

Ito ĩ yija tнocõri:

—Jacн manoti gнa jacosaromia bнjana meje ña gнa. Sĩgũ ñami gнa jacн. Ĩ ñami Dios, yicã ĩna Jesure.

42 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiquĩ Jesús:

—Dios tн wadicõri ado ña yн. Riti mнa jacн Dios ĩ ñaja, yнre maiboana mнa. Yнmasi meje wadicн yн. Dios yнre ĩ cõajare wadicн yн. 43 ¿No yija yн bнsirise tнo masibeati mнa? Yн bнsirise tнo ãmobea mнa. Ito bajiri itire tнo masibea mнa. 44 Mнa jacн rũmúa нjн ñami ĩ. Ito yicõri ĩ rĩa ña mнa. Ito bajiri ĩ ãmoro bajiroti yi ãmoa mнa. Cajerojнti masare sĩari masн ñañi rũmú. Oca riojo gotire wanнgũ meje ñami ĩ. Ito yicõri, cojirea riojo gotigн meje ñami ĩ. Rнore oca ĩ gotija socagн ñari, ito bajiroti rнo gotiguĩji ĩ. Ĩ ñami rнore jaigн, ito yicõri rнore jacн. 45 Mнa jacн ĩ ñajare, oca riojo ñasarise yн mнare gotibojaja, yнre tнorũnнbea mнa. 46 “Ado bajiro ñeñaro yicн mн”, yнre yigн sĩgũ mami mнa rãca. Oca riojo ñasarise mнare yн gotibojaja, ¿no yija yнre tнorũnнbeati mнa? 47 Dios ñarã mнa ñaja, recoti Dios ocare tнorũnнrã yirãji mнa. Dios ñarã meje ñari, yнre tнo ãmobea mнa, yiquĩ Jesús ĩnare.

Abraham ñayorн riojнajнti Cristo ĩ ñacãre gaye

48 Ito yija ado bajiro cнdicã judio masa:

—“Samaria sita gagн, rũmú sãñagũ ña mн”, mнre gнa yija, riti ya gнa, yicã judio masa Jesure.

49 Ĩna ito yija tнocõri:

—Ñejнa rũmú sãñagũ meje ña yн. Yн Jacн Diore rũcнbнoa yн. Mнama yнre rũcнbнobea. 50 Masa ĩna yнre rũcнbнotoni wadirн meje ña yн. Sĩgũ ñami masa ĩna yнre rũcнbнore ãmogũ. Ĩ ñami yнre rũcнbнomenare ti masigũ, ito yicõri ĩna ñeñaro yirise waja senigũ. 51 Riti mнare gotia yн. No yн bнsirise tнorũnнgũ godabicн yiguĩji. Dios rãca catitĩñagũ yiguĩji, yiquĩ Jesús.

52 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicã judio masa:

—Iti mнre gнa tнoja, “Riti rũmú sãñagũ ñami”, yi masia gнa, mнre ĩja. Abraham ñayorн, Diore goti ĩsiri masa ñayoana cнni goda jediñi ĩna. “Yнre tнorũnнrã godamenaji”, yiboja mн. 53 ¿Gнa ñicнsabatia ñicн, Abraham ñayorн rẽtoro ñasagн ñati mн? Ĩ cнni, Diore goti ĩsiri masa cнni goda jedicoañi ĩna. ¿Ñimн ña yн yati mнáma? yicã ĩna Jesure.

54 Ĩna ito yija tнocõri:

—Yнmasiti, “Masa ĩna rũcнbнogн ña yн”, yн yibojaja, ñe waja ma iti. Yн Jacн ñami yнre rũcнbнogн, “Ĩti ñami gнa yagн Dios”, mнa yibojagн. 55 Ĩre queno masibea mнa. Yнama ĩre queno masia. “Ĩre masibea yн”, yн yibojaja, mнa robo bajiroti socagн ñaborнja yн cнni. Yнama, queno masisacõa ĩre. Ĩ yiro bajiroti cнdia yн. 56 Mнa ñicнsabatia ñicн Abraham ñayorн, “Co rнmн ejagн yiguĩji Cristo”, yirocн wanн yuñi. Adi sitajн yн ejaja ticõri, wanнsacõquĩ ĩ, yiquĩ Jesús judio masare.

57 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicã ĩna Jesure:

—Bнcнgн meje ña mн maji. Cincuenta rodori tнjabea mн maji. Ito bajibojarocati, ¿no yija, “Abraham ñayorнre ticн yн”, yati mн? yicã ĩna.

58 Ĩna ito yijare:

—Riti mнare gotia yн. Abraham ñayorн ĩ ñaroto riojнajн, ñacãcн yн, yiquĩ Jesús ĩnare.

59 Ito ĩ yija tнocõri, gн̃ta ãmicã ĩre rearona. Ĩna ito yijare, “Ito bajia”, yi masia manoti ĩna watoti budicoaquĩ Jesús, Dios ya wire budigo wacн.

9

Cajea macн rujearнre Jesús ĩ yisiore gaye

1 Ito yija bero bнsa Jesús rãca gнa rн̃gõ ucuroca sĩgн̃ cajea macн rujearнre ti bнjaquĩ Jesús. 2 Gнa Jesús rãca riasotirã ado bajiro seniĩacн Jesure:

—Gнare riasogн, ¿no yija cajea macн rujeayijari ãni? ¿Ĩ jacнsabatia ĩna ñeñaro yire waja ito bajiro rujeayijari ĩ? ¿Ĩmasi ñeñaro yire wajati bajiyijarite? yicн gнa Jesure.

3 Ito bajiro gнa yijare:

—Ĩmasi ñeñaro yire waja meje, ito yicõri ĩ jacнsabatia ĩna ñeñaro yire waja meje ito bajiro rujeañi ãni. Dios ĩ masirise masa ĩna titoni, ito bajiro rujeañi ãni. 4 Ʊmнa ña maji. Ito bajiri yнre cõarн ĩ rotiado bajiroti moagн̃ ya yн. Yoari mejeti rãioro yiroja. Noajнa moa masimena yirãji itocõ. 5 Busurise rнcogн ña yн. Ito bajiri adi macãrнcн̃ro yн ñaroca, masa ĩna tнo masiroca ya yн maji, yiquĩ Jesús.

6 Ito bajiro yi tĩocõri, jacajн go eocũquĩ ĩ. Sitare jabeto ide yiquĩ ĩ itina. Ito yicõri, cajea macнre itina tuquĩ ĩ, ĩ ya cajeare. 7 Ito bajiro yi tĩocõri, ado bajiro rotiquĩ cajea macнre:

—Siloé wame cнtirita masa ĩna guaritajн wasa. Itojн ejacõri, mн ya cajeare gõna coeba, yiquĩ Jesús cajea macнre. “Cõarн”, yireoni ña Siloé wame.

Jesús ĩ gotija tнocõri, ĩ gotiro bajiroti coegн waquĩ cajea macн. Ĩ coe tĩoja bero tнdi ejagн ticoaquĩ ĩ ĩja. 8 Ĩ ñarã, ĩre tigoana cнni ado bajiro yicã ĩna:

—“Yнre ti maicõri, yнre jabeto ĩsiña”, ¿yi rujicacн meje ñati ãni? yicã ĩna.

9 —Ĩti ñami, yicã coriarã.

—Ĩ meje ñami. Ĩ robo bajigнti ñami ñarea, yicã gãjerã.

Ĩna ito yija tнocõri, ĩmasiti ado bajiro yiquĩ:

—Ĩti ña yн, yiquĩ ĩ.

10 Ito ĩ yijare, ado bajiro ĩre seniĩacã masa:

—¿No bajiro yicõri, cajea tiati mн? yicã ĩna ĩre.

11 Ĩna ito yijare:

—Sĩgн̃ Jesús wame cнtigн ĩ ya go idena sita ide yicõri, yнre cajea tumi ĩ. Iti tucõri, ado bajiro rotimi yнre: “Siloé wame cнtirita wacõri, coeba”, yimi yнre. Itira ejacõri yн ya cajea gõna coebн yн. Ito bajiro yн yirocati ruyucoajн yнre, yiquĩ ĩ.

12 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro ĩre seniĩacã masa:

—¿Nojн ñaguĩjida mнre ito bajiro yirн? yicã ĩna.

Ĩna ito yija tнocõri:

—Ba, masibea yн, yiquĩ cajea macн ñagorн.

Cajea macнre ĩna seniĩa josare gaye

13 Ito ĩ yija tʉocõri, fariseo gaye tʉoĩarã tʉre cajea macʉ ñabojarʉre ãmi
wacã ĩna. 14 Ĩ ya go idena cajea macʉre Jesús ĩ yisiora rʉmʉ, tujacãra
rʉmʉ ñacʉ. 15 Cajea macʉ ñabojarʉre ĩna ãmi ejaja ticõri, ado bajiro ĩre
seniĩayijarã fariseo gaye tʉoĩarã:

—¿No yicõri cajea tiati mʉ mʉcana? yiyijarã fariseo gaye tʉoĩarã.

Ito bajiro ĩna seniĩaja tʉocõri:

—Go idena sitare ide yicõri, yʉ ya cajeare tuquĩ ĩ. Iti yʉ coeja bero tia
yʉ ĩja, yiyijʉ ĩ.

16 Ito ĩ yija:

—Mʉre ito bajiro yirʉ, Dios yagʉ meje ñañi. Tujacãra rʉmʉre
rʉ̃cʉbʉobisĩ ĩ, yiyijarã ĩna.

Gãjerãma ado bajiro yiyijarã:

—Ñeñaro yigʉ ĩ ñaja, tiyamani yibitiborʉ ĩ, yiyijarã gãjerã.

Ito bajiri ricati riti tʉoĩayijarã ĩna fariseo gaye tʉoĩarã. 17 Ito yijare
mʉcana tʉdi seniĩayijarã ĩna, cajea macʉ ñagorʉre:

—¿Mʉáma no bajiro tʉoĩati, mʉ cajea tiroca yirʉre? yiyijarã ĩna.

Ĩna ito yija tʉocõri:

—Diore goti ĩsiri masʉ ñaguĩji, ya yʉama, yiyijʉ ĩ.

18 “Cajea macʉ rujearʉ mʉcana tʉdi cajea tirʉ ñami”, yi ãmobisijarã ĩna
judio masa ʉjarã. Ito bajiri cajea macʉ jacʉsabatiare ji ñucayijarã ĩna.
19 Ĩna ejaja ticõri, ado bajiro ĩnare seniĩayijarã ĩna:

—¿Mʉ macʉti ñati ãni, cajea macʉ rujearʉ? ¿No yija cajea macʉ
ñabojarʉti adocãta tiati? yiyijarã ĩna, ĩ jacʉsabatiare.

20 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijarã ĩna:

—Gʉa macʉ, cajea macʉ rujearʉti ñami ãni. 21 Ito bajiro ĩ tija, ito yicõri
ĩre cajea tiroca yirʉre masibea gʉa. Ĩre seniĩaite mʉa. Bʉcʉgʉ ñami ĩja,
ĩmasiti gotigʉõcʉ̃ ñami, yiyijarã ĩ jacʉsabatia.

22 Judio masa ʉjarãre güirã, ito bajiro yiyijarã ĩ jacʉsabatia. “Jesús
ñami Cristo, Dios ĩ cõarʉ”, yirãre rẽorã ya mani mʉcana minijuara wijʉ
ĩna sãjame yirona, yi tʉoĩa yucãyijarã judio masa. 23 Ito bajiri ĩnare
güirã, “Bʉcʉgʉ ñami, mʉamasiti ĩre seniĩaña”, yiyijarã cajea macʉ ñabojarʉ
jacʉsabatia.

24 Ĩna ito yija tʉocõri, cajea macʉ ñabojarʉre ji ñucayijarã judio masa
ʉjarã mʉcana:

—Dios ĩ tiro riojo, riojo gʉare gotiya. “Mʉre yisiorʉ, ñeñaro yi jaigʉ
ñañi”, yi masia gʉa, yiyijarã ĩna.

25 Ĩna ito yija tʉocõri:

—“Ñeñaro yigʉ, ñeñaro yigʉ meje ñaguĩji”, yi masibea yʉ. Adi riti masia
yʉ, cajea macʉ ñacʉ yʉ maji. Adocãtama yʉ cajea tia ĩja, yiyijʉ ĩ.

26 Ito ĩ yija tʉobojarãti mʉcana tʉdi seniĩayijarã ĩna:

—¿No bajiro mʉre yicati ĩ, mʉ titoni? yiyijarã ĩna ĩre.

27 Ĩna ito yijare:

—Mʉare goticãbojabʉ yʉ. Yʉre tʉorʉ̃nʉbea mʉa. ¿No yija mʉcana tʉdi
gotire ãmoati mʉa? ¿Mʉa cʉni ĩre oca tʉo sʉya ãmoati? yiyijʉ ĩ judio masa
ʉjarãre.

28 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, ĩre bʉsi tudiyijarã ĩna:

—Ĩre oca sʉyagʉ ya mʉ. Moisés ñayorʉ ocare sʉya gʉama. 29 “Moisés
ñayorʉre bʉsiñi Dios”, yi tʉoĩa gʉa. Mʉre yisiorʉreama masibea gʉa. “Ito
gagʉ ñaguĩji ĩ”, yi masibea gʉa ĩreama, yiyijarã ĩna.

30 Ĩna ito yija tʉocõri, cʉdiyijʉ ĩ:
—Yʉ ya cajea ĩ yisiore ñabojarocati, “Ito wadirʉ ñaguĩji ĩ”, yi masibea mʉa. Mʉa ĩre ti masibeja bʉjatobea yʉ. ¿No yija ĩre ti masibeati mʉa? Mʉa ĩre ti masibeja queno tʉo masire ma yʉre. 31 “Ñeñaro yirãre tʉobiquĩji Dios. Ĩre rʉ̃cʉbʉocõri, ĩ ãmoro bajiro yirãre riti tʉogʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa mani. 32 “Cajea macʉ rujearʉre ĩ tiroca yiñi sĩgʉ̃”, yire gaye tʉoya manicʉ. 33 Ãni yʉre yisiorʉ, Dios tʉ wadirʉ meje ĩ ñaja, yʉre no yibitiborʉ, yiyijʉ ĩ.
34 Ito ĩ yijare:
—Ñeñaro yi jaigʉ rujearʉ ña mʉ. “Ĩnare riasocʉja yʉ”, ¿yi tʉoĩati mʉ, gʉare? yiyijarã ĩna cajea macʉ ñabojarʉre.
Ito yicõri, ĩre bucõayijarã ĩna, ĩna minijuari wijʉ ñagʉ̃re.

“Dios oca tʉorʉ̃nʉmena cajea mana robo bajirã ñama”, yire gaye

35 Cajea macʉ ñabojarʉre ĩna bucõare gaye tʉo bʉjacʉ gʉa Jesús rãca. Ito bajiri ĩre ti bʉjacõri, ado bajiro ĩre yiquĩ Jesús:
—¿Dios Macʉre tʉorʉ̃nʉati mʉ? yiquĩ Jesús ĩre.
36 Ito ĩ yija:
—Yʉ Ʉjʉ, yʉre gotiya. “Ĩ ñami”, yiya yʉre, ĩre tʉorʉ̃nʉrocʉ ya, yiquĩ ĩ Jesure.
37 Ito ĩ yija, ado bajiro ĩre cʉdiquĩ Jesús:
—Ĩre ticãcʉ mʉ. Adocãta mʉ rãca bʉsigʉ, ĩti ña yʉ, yiquĩ Jesús ĩre.
38 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesús riojo rijomunigãna ñini rũjũquĩ ĩ, ĩre rʉ̃cʉbʉogʉ. Ito bajiro yicõri:
—Mʉre tʉorʉ̃nʉa yʉ Ʉjʉ yʉ, yiquĩ ĩ.
39 Ito yija bero, ado bajiro yiquĩ Jesús masare:
—“Ãna ñama yʉre cʉdirã. Ãna ñama yʉre cʉdimena”, yi bʉsirocʉ wadirʉ ña yʉ. Cajea mana robo bajirã ñama Dios oca tʉo masimena. Ito bajiri ĩnare ĩna tʉo masiroca yigʉ yigʉja yʉ. “Queno masirã ña gʉa”, yibojarãreama, ĩna tʉo masibitiroca yigʉ yigʉja yʉ. Ito bajiri tʉo masibiticõri, cajea manare bajiro bajirã ñarã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús ĩnare.
40 Ito ĩ yija tʉocõri, ito ñarã coriarã fariseo gaye tʉoĩarã seniĩacã ĩna Jesure:
—“Tʉo masibiticõri, cajea manare bajiro bajirã ña mʉa”, ¿yati mʉ gʉare? yicã ĩna Jesure.
41 Ĩna ito yija:
—Tʉo masimena mʉa ñaja, seti cʉtirã meje ñaboana mʉa. “Queno masirã ña gʉa”, mʉa yire waja, seti cʉtirã ña mʉa, yiquĩ Jesús ĩnare.

10

Ovejare coderi masa oca

1 Mʉcana masare riasosʉogʉ ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Riti mʉare gotia yʉ. No oveja ĩna ñari sãnimʉ ĩna ya soje sãjabicʉ, gaje dʉja jore sãjagʉ̃ rʉocõri rinigʉ̃ ñami ĩocʉ̃. 2 Ĩna ya soje sãjagʉ̃ama, ĩnare tirʉ̃nʉcõri codegʉ ñami. 3 Ovejare tirʉ̃nʉri masʉ ĩ sãjatoni ĩre soje jana ĩsigʉ̃ yiguĩji soje coderi masʉ. Ĩ sãjaroca ĩ ya ocare tʉo masirã yirãji ĩ ya oveja. Ĩ ya ovejajʉare ti masicõri, wamena ĩnare ji bucõagʉ̃ yiguĩji ĩ. 4 Ĩnare bucõa jeocõri, ĩna riojʉa ĩnare tʉ̃a ũmatãgʉ̃ yiguĩji ĩ. Ĩ ya ocare tʉo masicõri, ĩre sʉyarã yirãji ĩna. 5 Ĩ oca ĩna tʉo godo weobejama ĩre sʉyamena yirãji ĩna. Ĩ ya ocare tʉo masibiticõri, ĩre rudirã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús masare.

6 Riasore oca ĩnare goti masioquĩ Jesús. Ito bajibojarocati itire tʉo masibiticã ĩna.

Bʉto masare codegʉ ñami Jesús, yire gaye

7 Ito yija mʉcana tʉdi gotiquĩ Jesús ĩnare:

—Riti mʉare gotia yʉ. Yʉ ña soje, oveja ĩna sãjari soje bajiro bajigʉ. 8 Yʉ riojʉa wadiana ñarocõti, rʉori masa ito yicõri riniri masa cʉni ñañi ĩna. Ito bajiri yʉ ya oveja mesare tʉorũnʉbisijarã. 9 Yʉ ña soje bajiro bajigʉ. No yʉna sʉoriti sãjagʉ̃, ĩre masogʉ̃ yigʉja yʉ. Ado bajiro bajigʉ yiguĩji ĩocʉ̃: Oveja ĩna ñari sãnimʉjʉ sãjacõri, mʉcana tʉdi, budi, yi ñagʉ̃, ñagʉ̃ yiguĩji ĩocʉ̃. Queno wanʉ quenagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito yicõri, quenari wese ĩ baroti bʉjagʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiro bajirã ñarã yirãji yʉre boca ãmirã. Ĩnare tirũnʉgʉ̃ yigʉja yʉ.

10 'Riniri masʉ ĩ ejaja, rinicõri sĩagʉ̃ti ejagʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri, ruyuriogʉti ejagʉ yiguĩji ĩocʉ̃. Yʉama masa ĩna catitĩñaroca yigʉ wadirʉ ña yʉ. Ito yicõri, ñe rʉyabeto queno ĩna ñaroca yigʉ wadirʉ ña yʉ. 11 Yʉ ña ovejare queno coderi masʉ. Yʉre tʉorũnʉrãma yʉ ya oveja bajiro bajirã ñarã yirãji. Yʉ ya oveja bajiro bajirãre goda ĩsirocʉ ñacã yʉ. 12 Sĩgʉ̃ waja bʉjarocʉ ĩ moaja, queno oveja coderi masʉ meje ñaguĩji ĩocʉ̃. Buyairo ĩ ejaja ticõri, ovejare wagogʉ yiguĩji ĩ. Ĩ ya oveja meje ĩna ñajare, ĩnare wagogʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiri buyairo ejacõri, ovejare ñiagʉ̃ yiguĩji, ito yicõri ĩnare ĩo bategʉ yiguĩji ĩ. 13 Waja bʉjarocʉ riti sĩgʉ̃ ĩ moaja, ovejare wagogʉ yiguĩji ĩ, ĩ ñarã meje ĩna ñajare. Ĩnare maigʉ̃ meje ñari ĩnare ĩ wagoja no yimenaji ĩre, yi riasoquĩ Jesús masare.

14-15 'Yʉ ña ovejare queno coderi masʉ. Yʉ Jacʉ yʉre ĩ masiro bajiroti, yʉ cʉni ito bajiroti ĩre masia. Ito bajiroti yʉ ya ovejare ti masia yʉ. Ĩnajʉa cʉni ito bajiroti yʉre ti masiama ĩna. Yʉ ya ovejare goda ĩsirocʉ ñacã yʉ. 16 Adi sãnimʉ gãna meje ñama gãjerã yʉ ya oveja. Ĩna ñama gãjerã masa. Ĩnare cʉni ãmigʉ̃ yigʉja yʉ. Ĩna cʉni yʉre cʉdirã ñama ĩna. Co rʉmʉ co sãnimʉti ñarã yirãji ĩna. Ito yicõri, yʉ sĩgʉ̃ti ñagʉ̃ yigʉja ĩnare coderi masʉ, yiquĩ Jesús masare.

17 'Godagʉ yigʉja yʉ, mʉcana tʉdi catirocʉ. Ito bajiro yʉ yijare yʉ ñarã catitĩñarã yirãji Dios rãca. Ito bajiri yʉ Jacʉ bʉto yʉre maiami. 18 Masama yʉre sĩamena yirãji. Yʉmasiti yʉ ãmoro bajiroti masare yiari goda ĩsigʉ̃ yigʉja yʉ. Masare yiari yʉ goda ĩsi ãmoja, iti ña yʉ ãmoro bajiro yʉ yiroti. Ito yicõri, mʉcana tʉdi yʉ cati ãmoja cati masigʉ̃ ña yʉ. Ito bajiro yʉ yi masitoni yʉre cũquĩ yʉ Jacʉ, yiquĩ Jesús masare.

19 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, judio masa ʉjarã ricati riti tʉoĩacã ĩna ĩja. 20 Coriarã jãjarã ado bajiro yicã:

—Rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃, mecʉri masʉ ĩ ñabojarocati, ¿no yija masa ĩre tʉorũnʉati? yicã ĩna.

21 Gãjerãma ado bajiro yicã ĩna:

—Rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃ ĩ ñaja, ito bajiro bʉsibitiborʉ ĩ. Ito yicõri, rʉ̃mʉ́ sãñagʉ̃ ĩ ñaja, cajea mana ĩna tiroca yibitiborʉ, yicã ĩna.

Jesure judio masa ĩna ãmobitire gaye

22 Iti rʉmʉri juebʉcʉ ñacʉ. Jerusalénjʉ Dios ya wi cajero ĩna cʉdabiare basa, mʉcana tʉdi tʉoĩarã basa menicã ĩna. 23 Ide ñurajʉ roca, Salomón wame cʉtiri dʉjajʉare Dios ya wijʉ sãja wacʉ gʉa Jesús rãca. 24 Ito bajiro gʉa baji ñaroca Jesure gãni biacõri, ĩre seniĩacã judio masa:

—¿Nocãta, “Ĩ meje ñami ĩ. Ĩti ñami”, mɯre yi masirã yirãjida gɯa? Cristo Dios ĩ cõarɯ mɯ ñaja, adocãtati riojo gɯare gotiya, yicã ĩna Jesure.

25 Ĩna ito yija tɯocõri, ado bajiro cɯdiquĩ Jesús:

—Mɯare goticãbojacɯ yɯ. Ito bajibojarocati yɯre tɯorũnɯbiticɯ mɯa. Yɯ Jacɯ ĩ rotirisena jaje mɯare ĩobojacɯ yɯ. Itire ticõri, “Ĩti ñami”, yi masirɯjabojacɯ mɯare. 26 Yɯ ya oveja meje ñari, yɯre tɯorũnɯbea mɯa. Canɯ mɯare yɯ goticato bajiroti bajia. Yɯ ñarã meje ñari, yɯre tɯorũnɯbea mɯa, ya yɯ mɯare. 27 Oveja ĩna ɯjɯ ocare ĩna tɯo masiro robo bajiro, yɯ ñarã yɯre tɯo masiama ĩna. Yɯ cɯni ĩnare ti masia. Ito yicõri yɯre sɯyarã yirãji ĩna. 28 Ĩna catitĩñaroca ya yɯ. Ito bajiri coji godacoa yimenaji ĩna. Sĩgũjɯa yɯ rɯcorãre ẽmabicɯ yiguĩji. 29 Ĩnare yɯ rɯcotoni yɯre cũquĩ Cɯna. Nijɯa ĩ rẽtoro sẽogũ maquĩji. Ito bajiri sĩgũjɯa yɯ rɯcorãre ẽma masigũ maquĩji ĩja. 30 Yɯ, ito yicõri yɯ Jacɯ rãca riti ña gɯa, yiquĩ Jesús judio masare.

31 Ito yija mɯcana ĩre rearona gũta ãmicã ĩna. 32 Ĩna ito yija ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩnare:

—Yɯ Jacɯ ĩ masirisena sɯoriti jaje mɯa tiro riojo quenarise yibojacɯ yɯ. ¿Disejɯa queno yɯ yire waja yɯre gũta rearã yirãjida mɯa? yiquĩ Jesús ĩnare.

33 Ĩ ito yijare ado bajiro cɯdicã judio masa:

—Mɯ queno yire wajare meje mɯre gũta rearã yirãji gɯa. Mɯ ya ocana Diore mɯ bɯsiture waja mɯre rearã yirãji gɯa. Gɯa robo ũmɯgũ ñabojagɯti, “Dios ña yɯ”, yiboja mɯ, yicã ĩna Jesure.

34 Ĩna ito yijare Jesús ado bajiro yiquĩ:

—“Yɯ bajiroti bajirã ña mɯa cɯni”, yiñi Dios, yi ucare ña mɯa ñicɯsabatia ĩna rotire. 35 “Dios oca riojo ñasarise ña”, yi tɯoĩa mani. Ĩ oca tɯorũnɯanare, “Yɯ bajiroti bajirã ña mɯa cɯni”, yiñi Dios ĩ oca tutina. 36 Yɯre besecõri adi sitajɯ yɯre cõaquĩ Dios. Ito bajiri, “Dios Macɯ ña yɯ”, yɯ yijare, ¿no yija, “Diore bɯsitua mɯ”, yati mɯa yɯre? 37 Yɯ Jacɯ ĩ yiro bajiro yɯ yibeja, yɯre tɯobesa. 38 Yɯ Jacɯ ĩ yiro bajiro yɯ yija, yɯre tɯorũnɯbitibojarãti, yɯ yigore ticõri, “Riti gotiami”, yi tɯoĩarɯja mɯare. Ito bajiri, “Yɯre bajiroti ɯsi cɯtigɯ ñami yɯ Jacɯ. Yɯ cɯni ĩre bajiroti ɯsi cɯtia”, yɯ yija, “Riti gotiami”, yi masirɯja mɯare coji bɯsati, yiquĩ Jesús ĩnare.

39 Ito ĩ yija tɯocõri, mɯcana ĩre ñia ãmobojacã ĩna. Jesujɯama rudicoaquĩ.

40 Rudi wacõri, Jordán wame cɯtirisa sidɯja waquĩ Jesús mɯcana. Ĩre baba cɯti wacɯ gɯa cɯni. Itojɯ ejacõri, Juan ĩ idé gu ñacatijɯ tujaquĩ Jesús. 41 Jãjarã masa ĩre tirã ejacã. Ĩre ticõri, ado bajiro yicã ĩna:

—Tiyamani ĩobitibojagɯti, ãni gaye ĩ gotire gaye, riti gotiñi Juan, yicã masa.

42 Itojɯ Jesús ñaroca jãjarã ĩre tɯorũnɯcã masa.

11

Lázaro ĩ godare gaye

1 Sĩgũ ñañi ñarise cõgũ. Ĩ wame cɯtiquĩ Lázaro. Ĩ ñarã romia ñacã María, gajeo Marta. Ĩna ñacã Betania gãna. 2 Iso María ñacõ Jesús ya gɯbore queno sɯti quenarise jio gugoro. Jiocõri iso ya joana weja carogoro ñacõ iso, Lázaro ocabajio. 3 Lázaro ĩ cõja ticõri, ĩ ñarã romia Jesure oca cõañi ĩna:

—Gɯa Ʊjɯ, mɯ baba Lázaro cõ ñami, yi oca cõañi ĩna Jesure.

4 Iti oca tɯocõri ado bajiro yiquĩ Jesús gɯare:

—Adi ñarise ĩre ruyuriobetoja. Godarocн meje cõ ñaguĩji ĩ. Ado robojнa bajia. “Rẽtoro ñasagн ñami Dios, ito bajiroti rẽtoro ñasagн ñami Dios Macн cнni”, masa ĩna yi rũcнbнotoni, cõ ñaguĩji Lázaro, yiquĩ Jesús.

5 Lázaro, ĩ ocabajirã romia María, Martare cнni tнo maiñi Jesús. 6 “Cõ ñami Lázaro”, yire oca tнobojagнti wabitiquĩ Jesús maji. Gнa ñarijн jнa rнmн ñacõacн gнa Jesús rãca maji. 7 Jнa rнmн bero gнa ĩ rãca riasotirãre ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Ita mнcana Judea sitajн. Lázaro ĩ ñarojн wato mani, yiquĩ Jesús gнare.

8 Ito ĩ yija tнocõri:

—Canн bнsati itojн gãna judio masa mнre gũtana rea sĩa ãmobojañi ĩna. ¿Itojн tнdi ware tнoĩati, gнare riasogн mн? yi seniĩacн gнa Jesure.

9 “Yнre ĩna sĩarotijн ejabea maji”, yirocн ado bajiro cнdiquĩ Jesús gнare:

—Ʊmнa co ũmнa doce hora busurise ña. Ito bajiri sĩgũ ĩ wa ucuja jнatabiquĩji iti busujare. Macãrнcũro busurise iti ñajare ti masigũ yiguĩji. Ito bajiri jнatabiquĩji ĩ ũmнa ñajare. 10 Ñami ĩ wa ucuja jнatagн yiguĩji, busurise iti manijare, yiquĩ Jesús gнare.

11 Itire goticõri mнcana gaje gotiquĩ Jesús gнare:

—Mani baba Lázaro canicoaguĩji. Ito bajiri ĩre yujiogн wajн yн, yiquĩ Jesús.

12 Ito ĩ yija tнocõri:

—Gнa Ʊjн, ĩ canija quena ña ĩre. Tujacoagн yiguĩji ĩ, yicн gнa Jesure.

13 “Canigũ yiguĩji”, Jesús ĩ yija, “Wнjore, yiguĩji Jesús”, yire masicн gнa. Ito bajiro gнa tнoĩabojarocati, Jesuama, “Godacoami”, yireoni yigн yiñi ĩ. 14 “Yнre queno tнo masibeama ĩna”, yi tнoĩacõri, riojo gнare gotiquĩ Jesús ĩja:

—Lázaro godacoami ĩja. 15 Queno yigнti ĩ tнjн ñabisija yн. Ito bajicõri yнre tнorũnнrã yirãji mнa. “Riti Dios Macн ña mн”, yнre yi rũcнbнorã yirãji mнa. Ĩ tн ita ĩja, yiquĩ Jesús gнare.

16 Sĩgũ Jesús rãca riasotigн, gнa rãca gagн Tomás wame cнtiquĩ. “Sũrũarн”, yicн gнa ĩre. Ado bajiro yiquĩ ĩ, gнajнare:

—Ita mani cнni. Jesús rãcati godana mani cнni, yiquĩ Tomás gнa ĩ baba mesare.

Yн ña masa tнdi catiroca yigн, Jesús ĩ yire gaye

17 Betaniajн gнa ejaroca, “Jнaria rнmнri tнja Lázarore ĩna yujeja bero”, yicã masa, gнare gotirã. 18 Jerusalén rocajнa bнsa ñacн Betania. Coji cõre gнdarecocõ ñacн Betania. 19 Ito bajiri jãjarã Jerusalén gãna judio masa ejacã Lázaro ĩ godaja otirã. “Bнjato bajia, mнa rĩjorн ĩ godaja”, yi María, Martare cнni guañagõ otirã ejacã ĩna. 20 “Wadiami Jesús”, yire oca tнocõri, ĩre bocago ejacõ Marta. Maríama ejabiticõ. Wijн ñacõañi iso. 21 Jesús tнjн ejacõri ado bajiro yicõ Marta:

—Yн Ʊjн, mн iti rнmн bнsa ado mн ñajama, bai godabitiborн ĩ. 22 “Ĩ godaja bero ñabojarocati, no Diore mн senija, ito bajiroti mнre ĩsigũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa yн, yicõ Marta Jesure.

23 Iso ito yija tнocõri:

—Mн rĩjorн tнdi catigн yiguĩji, yiquĩ Jesús isore.

24 Ito ĩ yija:

—Riti gotia mн. Sнsari rнmн masare tнdi ĩna catiroca Dios ĩ yiri rнmн, tнdi catigн yiguĩji bai, yi tнoĩa yн, yicõ Marta Jesure.

25 Iso ito yija tнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Yн ña tнdi masa ĩna catiroca yigн. Ito yicõri yнti ña catitĩñare rнcogн. No yнre tнorũnнgũti catitĩñagũ yiguĩji. Godabojagнti tнdi catigн yiguĩji ĩocн ĩja, yiquĩ Jesús isore. 26 Mнcana tнdi yн ejari rнmн, yнre tнorũnн ña yucãrã catitĩñarã yirãji ĩna. Godamenaji ĩna. ¿Itire tнorũnнati mн cнni? yi seniĩaquĩ Jesús Martare.

27 Ito ĩ yija tнocõri:

—Yн Ujн, mн yiro bajiroti bajia. Mнti ña Cristo, Dios ĩ cõarн. Mнti ña Dios Macн, adi macãrнcũrojн wadirн. Itire tнorũnнa yн, yicõ iso Jesure.

Lázaro ya masari cuma tн Jesús ĩ otire gaye

28 Iso ito yija bero iso rĩjoro Maríare jigo wacõ Marta. Iso tн ejacõri, ado bajiro Maríare goti rudiyijo iso:

—Manire riasori masн ito ñami. “Wadijaro”, yimi mнre, yiyijo Marta iso rĩjorore.

29 Iso ito yiroca riti wнmнcõri, Jesure tigo wadiñi María. 30 Cнtojн ejabiticн gнa Jesús rãca maji. Marta iso bocacatojнti ñacн gнa maji. 31 María rãca ñañi judio masa, iso yagн godajare otirã. Ejori iso wнmн waja ticõri, isore sнya wadiñi ĩna cнni. “Masari cumajн otigo wagõji”, yi tнoĩari seyoñi ĩna.

32 Gнa tн ejacõri Jesús riojo rijomunigãna ñini rũjũcõ María. Ito yicõri ado bajiro ĩre bнsicõ iso:

—Yн Ujн, mн iti rнmн bнsa mн ado ñajama, bai godabitiborн, yicõ iso Jesure.

33 María iso otija ticõri, iso rãca wadiana judio masa ĩna otija ticõri, bojori bнjaquĩ Jesús cнni. Ito bajiri ĩ ya нsijн bнto bojori bнja ñaquĩ Jesús. 34 Ado bajiro ĩnare seniĩaquĩ Jesús:

—¿Nojн ĩre yujeri mнa? yi seniĩaquĩ Jesús.

Ito ĩ yija tнocõri:

—Adojнa tigн waya mн, yicã ĩna Jesure.

35 Ĩna ito yija tнocõri, otiquĩ Jesús ĩja. 36 Jesús ĩ otija ticõri, ado bajiro yicã judio masa:

—Tite mнa. Lázarore bнto tнo mairi seyoami ĩ, yicã ĩna.

37 Gãjerã coriarãma ado bajiro yicã ĩna:

—Cajea tibicнre yisiogн ñabojagнti, ¿no yija Lázaro ĩ godabitiroca yibisijari ĩ? yicã ĩna coriarã.

Lázarore tнdi ĩ catiroca Jesús ĩ yire gaye

38 Mнcana Jesús bojori bнjagнti eja rũgũquĩ, masari cuma tнjн. Gũta toti ñacн godarнre ĩna cũrajн. Iti soje gũtana biare cнticн. 39 Ito yija ado bajiro rotiquĩ Jesús:

—Itiga gũtagã ãmigoya, yiquĩ Jesús.

Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yicõ Marta, godarн ocabajio:

—Jнaria rнmнri tнja ĩ godaja bero. Bнoro ũniguĩji ĩja, yicõ iso Jesure.

40 Iso ito yibojarocati:

—Yнre mн tнorũnнja, rẽtoro ñasarise Dios gaye tigo yigoja mн, mнre gotibн yн, yiquĩ Jesús isore.

41 “Gũtagã ãmicãña”, Jesús ĩ yija tнocõri, gũtagãre ãmigocã masa. Ito yija macãrнcũrojнare ti mнocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Cнna, queno ya mн. Yнre tнoa mн. 42 Yн masia, coji rнyabeto yнre tнosotia mн. Ito bajibojarocati adi sita gãna mнre ĩna tнorũnнtoni, ĩna tiro

riojo mн rãca bнsia yн. “Dios ĩ cõarн ñami ãni”, ĩna yitoni, mн rãca bнsia yн, yiquĩ Jesús, Diore bнsigн.
43 Iti goti tĩogũti awasãquĩ Jesús ĩja:
—Lázaro, budi waya adojнa, yiquĩ Jesús.
44 Ĩna yujebojarнti budiquĩ Lázaro ĩja. Ĩ ya ricari, ito yicõri ĩ ya rujнre cнni sayana dнrea biarн ñaquĩ ĩ. Gнbori cнni, ĩ ya rijoga cнni saya werona biarн ñaquĩ. Ruyubicн ñaquĩ ĩ. Ito bajiri ado bajiro masare rotiquĩ Jesús:
—Ĩre õjaña, ĩ watoni, yiquĩ Jesús.

Jesure ñiarona ĩna cнníre gaye
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)
45 Ito bajiro Jesús ĩ yija ticõri, jãjarã judio masa Maríare baba cнtiana Jesure tнorũnнcã ĩna ĩja. “Riti Dios ĩ cõarн ñami ãni”, yi tнorũnнcã ĩna ĩja. 46 Gãjerãma fariseo gaye tнoĩarãre tirã wacã ĩna. Ĩna tнjн ejacõri, Jesús ĩ ĩogore ĩnare gotiyijarã ĩna. 47 Ĩna ito yijare, fariseo gaye tнoĩarã, paia нjarã rãca, нjarã ñasarã rãca minijuayijarã. Ito yicõri ado bajiro bнsiyijarã ĩna:
—¿No bajiro yirнjati mani? Jaje tiyamani ĩogũ ñami ãni. 48 Ĩre mani camotabeja, masa jeyaro ĩre tнorũnнrã yirãji. Ĩna ito yija ticõri, mani ya minijuara wire ruyuriorã wadirã yirãji romano masa. Ito yicõri manire cнni ruyuriorã wadirã yirãji ĩna, yi gãmeri bнsiyijarã ĩna.
49 Iti rodore paia нjн Caifás wame cнtigн ñaquĩ. Ĩnare ado bajiro gotiyijн ĩ:
—Masirã meje ña mнa. 50 Sĩgũ mani jeyarore yiari ĩ goda ĩsija quena. Mani jeyarore ĩna ruyurioja quenabetoja, yiyijн Caifás.
51 Paia нjн ñari, ĩmasirio tнoĩacõri meje yiyijн Caifás. Ĩ masia mani ito bajiro ĩ bнsiroca yiyijн Dios ĩre. Ito bajiro ĩ bнsija, ijajн bajiroti gaye bнsiyijн ĩ. “Judio masa ñajedirore goda ĩsigũ yiguĩji Jesús. 52 Ĩnare riti meje goda ĩsigũ yiguĩji ĩ. Dios ĩ beseana di sita gãna rнyabeto manire goda ĩsigũ yiguĩji ĩ. Sĩgũ rĩare bajiro mani ñatoni manire goda ĩsigũ yiguĩji Jesús”, yigн bajiro yiyijн ĩ Caifás. 53 Iti rнmнrinati, “¿No bajiro Jesure sĩarнjati mani?” yi bнsi ñayijarã judio masa нjarã.
54 Ito bajiri masa ĩna tiro riojo wa ucubitiquĩ Jesús ĩja. Judea sita Jesús ĩ wagoja, ĩre sнya wacн gнa cнni. Efraín wame cнtiri cнto wacн gнa. Yucн mano tнjн ñacн iti cнto. Itojн tujacн gнa Jesús rãca.
55 Yн ñarã judio masa pascua basa ĩna meniroto jabeto rнyayijн. Ito bajiri masa jãjarã wayijarã Jerusalénjн. Pascua basa riojнa ĩna ñeñaro yirise coe rotirã ejayijarã ĩna. 56 Itojн ejacõri, Jesure ãmabojayijarã ĩna. Dios ya wijн ejacõri ado bajiro gãmeri seniĩayijarã ĩna:
—¿No bajiro tнoĩati mнa? ¿Basa tigн ejagн yiguĩjida mнaca? Ejabicн yiguĩji gajea, yi gãmeri bнsiyijarã ĩna.
57 Fariseo gaye tнoĩarã, paia нjarã cнni, “Jesure mнa ti bнjaja, gнare gotiba. Ĩre ñiarona ya gнa”, yi gotiyijarã ĩna masare.

12

Jesús ya gнbore sнtirise María iso jio gure gaye
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)
1 Coga ãmojeno rнmнri pascua basa ĩna meniroto riojнa Betania wame cнtiri cнtojн wacн gнa Jesús rãca. Iti cнto ñacн Lázaro ĩ ñaro. Ito ñacн Lázarore mнcana tнdi ĩ catiroca Jesús ĩ yirajн. 2 Jesús ĩ ejaja ticõri, ĩre rũcнbнorã ĩre bare meni ĩsicã Lázaro ĩ ocabajirã romia. Marta ñacõ gнare

bare jeogo. Lázaro cɯni gɯa rãca ba rujiquĩ ĩ. 3 Gɯa baroca ɯ́ye queno sɯti quenarise nardo wame cɯtirise ãmi ejacõ María. Co coacõ ñacɯ iti. Bɯto waja cɯtirise ñacɯ. Itina Jesús ya gɯbore jio gucõ iso. Ito yicõri iso ya joana weja carocõ iso. Wi dajaroti sɯti dajacoacɯ iti sɯtirise. 4 Itojɯ ñaquĩ Judas Iscariote. Ĩ cɯni gɯare bajiroti Jesús rãca riasotigɯ ñabojaquĩ. Ĩ ñaquĩ Jesús wajana ĩre ñiatoni gotiri masɯ. Jesús ya gɯbore iso jio guja ticõri, ado bajiro yiquĩ Judas:

5 —Iti ɯ́ye queno sɯti quenarise ĩsicõri, trescientos niyeru cujiri ãmirɯjaboyija mɯ. Iti waja bɯjacõri bojoro bɯjarãre ejabɯarɯjaboyija mɯ, yiquĩ Judas.

6 Bojoro bɯjarãre tɯo maigũ meje yiquĩ ĩ, ito ĩ yirise. Riniri masɯ ñari ito bajiro yiquĩ ĩ. Ĩ ñaquĩ gɯa ya niyeru awiruca seori masɯ. Iti awiruca gɯa sãrisere ãmisotiñi ĩ. 7 Ito yija ado bajiro yiquĩ Jesús ĩre:

—Ʊsirio codebesa isore. Yɯre ĩna yujerotire tɯoĩa yugo ito bajiro yamo iso. 8 Mɯa rãca riti ñatĩñarã yirãji bojoro bɯjarã. Ito bajiri ĩnare ejabɯatĩñarã yirãji mɯa. Yɯama mɯa rãca ñatĩñabicɯ yigɯja. Ito bajiri mɯa rãca yɯ ñaroca maji yɯjɯare ejabɯaja quena, yiquĩ Jesús ĩre.

Lázarore sĩa ãmorã ĩna cɯníre gaye

9 “Betaniajɯ ñaguĩji Jesús”, yire oca, jãjarã tɯoñi judio masa. Jesure riti tirã meje ejacã ĩna. Lázarore tɯdi ĩ catiroca Jesús ĩ yirɯre tirã rãcati wadiñi ĩna. 10 Ito bajiro masa ĩna yija ticõri, Lázarore cɯni sĩare cɯnícã paia ɯjarã. 11 Lázaro ĩ tɯdi catija ticõri, paia ɯjarãre jidicã wacã masa. Ito yicõri Jesure tɯorũnɯcã ĩna ĩja. Ito bajijare Lázarore cɯni sĩa ãmoñi paia ɯjarã.

Jerusalénjɯ Jesús ĩ ejare gaye
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Ito bero gaje rɯmɯ, “Ado ejagɯ yiguĩji Jesús”, yire oca tɯo jedicã masa. Ĩna ñacã Jerusalénjɯ pascua basa tirã ejana. 13 Ito bajiri Jesure boca ãmirona rujaño caeri ãmicã ĩna. Ito yicõri ado bajiro awasãcã ĩna, ĩre wanɯrã:

—Rẽtoro ñasagɯ ñami Dios. Ĩ cõarɯre queno yijaro Dios. Gɯa Israel gãna Ʊjɯ ñarocɯre queno yijaro Dios, yi awasãcã ĩna, ĩre wanɯrã.

14 Burro wame cɯtigɯre bɯjacõri, mɯja jeaquĩ Jesús. Ito bajiroti yi gotia Dios oca cɯni. Tɯote mɯa:

15 Mɯa Sión cɯto gãna, güibesa. Mɯa Ʊjɯ ñarocɯ burro joe jesa wadiami, yi gotia Dios oca.

16 Cajero queno tɯo masibiticɯ gɯa Jesús rãca riasotirã maji. Ũmacũjɯ Jesure rũcɯbɯorajɯ ĩ mɯjaja bero, “Riti gotia Dios oca. Jeyaro iti gotiado bajiroti rẽtacɯ”, yi masicɯ gɯa ĩja.

17 Masa jãjarã ticã masari cumajɯ ñagũ Lázarore tɯdi ĩ catiroca Jesús ĩ yija. Ĩ catija tigoana ñari masa jeyarore goti batoñi ĩna. 18 Ito bajiri, “Tiyamani gaye, ĩoami Jesús”, yire oca tɯocõri, Jesure tirã masa jãjarã ejacã. 19 Ito bajiro masa ĩna yija ticõri, fariseo gaye tɯoĩarã ĩnamasiti gãmeri bɯsiyijarã:

—Tiya, masa jeyaro ĩ ocare tɯo sɯya wama ĩja. No yiado ma manire, yiyijarã fariseo gaye tɯoĩarã.

Griego masa Jesure ĩna ãmare gaye

20 Basa ñaroca Jerusalénjɯ Diore rũcɯbɯorã wana rãca wɯsayijarã coriarã griego masa. 21 Felipere oca seniĩarã wayijarã ĩna. Galilea sita

Betsaida wame cʉtiri cʉto gagʉ ñaquĩ Felipe. Ado bajiro Felipere yiyijarã ĩna:

—Jesure ti ãmosacõa gʉa, yi josayijarã ĩna Felipere.

22 Ĩna ito yija tʉocõri, Andrésre gotigʉ wayijʉ Felipe. Ito bajiri ĩna jʉ̃arã
Jesure gotirã ejacã gʉa tʉjʉ. 23 Ĩna oca gotija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús
ĩnare:

—Yʉ ña Masa Rĩjorʉ. Ũmacʉ̃jʉ rʉ̃cʉbʉorajʉ yʉ tʉdi mʉjarotijʉ ejacoajʉ
ĩja. Yʉre ĩna sĩarotijʉ ejacoajʉ ĩja. 24 Riti mʉare gotia yʉ. Trigo aje queno
carabetoti jacajʉ iti quedija, judibetoja. Queno caracõri iti quedija, jaje
judiro yiroja mʉcana. Godacõri mʉcana tʉdi catiado bajiro bajia iti. 25 No
ĩ catirise maibojagʉti godagʉ yiguĩji. Ito yicõri Dios tʉ ejabiquĩji ĩ. No adi
macãrʉcʉ̃rojʉ ĩ ñarise maibicʉama godabicʉ yiguĩji. Catitĩñare gaye bʉjagʉ
yiguĩji ĩocʉ̃ama. 26 No yʉre moa ĩsi ãmogʉ̃, yʉre sʉyaja quena. No yʉ ñaroti,
ito ñagʉ̃ yiguĩji yʉre moa ĩsigʉ̃ cʉni. No yʉre moa ĩsigʉ̃re rʉ̃cʉbʉogʉ yiguĩji
yʉ Jacʉ, yiquĩ Jesús ĩnare.

Yʉre sĩarã yirãji, Jesús ĩ yi gotire gaye

27 Ĩ Jacʉre bʉsigʉ ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Bʉto tʉoĩa oca jaia yʉ. "Cʉna adocãta yʉre rẽtaroti gaye, iti yʉre
rẽtame yirocʉ yʉre masoña", ¿yirʉjati yʉ? Meje ito bajiro yibicʉja yʉ. Itire
tõbʉjarocʉ wadirʉ ña yʉ. 28 Cʉna, mʉ ãmoro bajiroti rẽtajaro, masa mʉre
ĩna rʉ̃cʉbʉotoni, yiquĩ Jesús, Diore bʉsigʉ.

Ito ĩ yirocati, ũmacʉ̃jʉ oca ruyucʉ:

—Masa yʉre ĩna rʉ̃cʉbʉoroca yicãcʉ yʉ. Mʉcana tʉdi ĩna rʉ̃cʉbʉoroca
yigʉ ya yʉ, yire oca ruyucʉ ũmacʉ̃jʉ.

29 Gʉa iti oca tʉocõri:

—Bʉjo ñarʉ, yicʉ gʉa coriarã. Gãjerãma:

—Ángel bʉsirʉ, yicã ĩna.

30 Ito bajiro masa ĩna yija tʉocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:

—Yʉre yiari meje oca ruyubʉ. Mʉare yiari, mʉa tʉotoni oca ruyubʉ.
31 Adocãta adi macãrʉcʉ̃ro gãnare Dios ĩ beserotijʉ ejacoajʉ ĩja. Ito yicõri,
adi macãrʉcʉ̃ro gãnare ñeñaro yi rotigʉre, ĩre bucõagʉ̃ yiguĩji Dios. 32 Masa
yucʉtẽojʉ yʉre ĩna mʉo rʉ̃gõja, jãjarã yʉre ĩna boca ãmiroca yigʉ yigʉja yʉ,
yiquĩ Jesús masare.

33 "Ito bajiro godagʉ yiguĩji", masa ĩna yi tʉo masitoni, ito bajiro gotiquĩ
Jesús ĩnare. 34 Ito ĩ yijare, ado bajiro cʉdicã masa:

—Gʉa masa bʉcʉrã papera tuti iti gotija, "Catitĩñagʉ̃ yiguĩji Cristo", yi
gotia iti. ¿No yija, "Masa Rĩjorʉre mʉorã yirãji ĩna", yati mʉ? ¿Ñimʉ ñati
Masa Rĩjorʉ? yicã ĩna Jesure.

35 Ĩna ito yijare ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:

—Yʉ ña busurise rʉcogʉ, mʉa tʉo masiroca, mʉa ti masiroca cʉni yigʉ.
Yoari mejeti mʉare wagogʉ yigʉja yʉ. Yʉ waroto riojʉa mʉare riasogʉ ya
yʉ maji. Ito bajiri mʉa rãca yʉ ñaroca riti queno riasotiya mʉa. Ito bajiro
mʉa yija queno tʉo masirã yirãji mʉa. Ito yicõri ñeñaro yimenaji mʉa. No
rãitĩarojʉ wacʉ, "Ito wagʉja yʉ", yi masibicʉ yiguĩji. Ito bajiro yibojama
ñeñaro yirã. 36 Yʉ ña busurise rʉcogʉ. Yʉre tʉorʉ̃nʉña mʉa, mʉa rãca yʉ
ñaroca riti maji. Yʉre mʉa tʉorʉ̃nʉja, queno tʉo masirã yirãji. Ito yicõri yʉ
ñarã ñatĩñarã yirãji, yiquĩ Jesús masare.

Ito bajiro masare ĩ gotija bero, gʉa masibetojʉ wa godacoaquĩ Jesús ĩja.

Judio masa Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉbitire gaye

37 Jaje tiyamani masa ĩna tiro riojo ĩ ĩobojarocati, ĩre tʉorũnʉbiticã masa.
38 Ĩna Jesure tʉorũnʉbeja, Isaías ñayorʉ ĩ ucado bajiroti rẽtacʉ. Ado bajiro
ucayoñi ĩ:
Gʉa Ʊjʉ, gʉa gotirise sĩgũ tʉorũnʉgũ mami. Ito yicõri, mʉ ĩorisere sĩgũ
tʉorũnʉgũ mami, yi ucañi Isaías ñayorʉ.
39 "Dios ĩ cõarʉre tʉorũnʉmena yirãji masa", yirocʉ ado bajiro ucañi Isaías
ñayorʉ:
40 Ĩna tibitiroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito yicõri ĩna ya ʉsijʉ ĩna tʉo masibitiroca
yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩna ya cajeana ti masimena yirãji ĩna. Ĩna
ya ʉsina queno tʉo masimena yirãji ĩna. Ito yicõri, Dios ĩ cõarʉre
tʉdi yisio rotimena yirãji ĩna, yi ucañi Isaías ñayorʉ.
41 Isaías ĩ cãirojʉ, bʉto Cristo ĩ ñasarise tiyijʉ ĩ. Ito bajiri iti gaye ucayoñi ĩ.
42 "Ito bajiro bajirã yirãji", Isaías ĩ yire ñabojarocati jãjarã judio masa
Jesure tʉorũnʉcã. Ĩna ʉjarã cʉni coriarã Jesure tʉorũnʉcã. Masa ĩna tʉoro
riojo, "Jesure tʉorũnʉgũ ña yʉ cʉni", yibiticã ĩna. "Fariseo gaye tʉoĩarã
manire bucõarã yirãji ĩna", yirona gotibiticã ĩna. 43 Dios gaye rẽto bʉsaro,
masa gaye rũcʉbʉore ãmocã ĩna.

Yʉ ocare tʉorũnʉbitianare ruyuriogʉ yiguĩji Dios, Jesús ĩ yire gaye

44 Gʉa tʉ tʉdi ejacõri, ado bajiro masare oca sẽoro bʉsiquĩ Jesús:
—Yʉre tʉorũnʉrã, yʉre riti meje tʉorũnʉrã yirãji. Yʉ Jacʉ yʉre cõarʉre
cʉni tʉorũnʉrã yirãji. 45 Yʉre mʉa tija, yʉre cõarʉre cʉni tia mʉa.
46 Yʉ ña busurise rʉcogʉ. Yʉre tʉorũnʉrã rãitĩarojʉ ĩna ñame yirocʉ, adi
macãrʉcũrojʉre wadicʉ yʉ. 47 Yʉ ocare tʉobojagʉti, yʉre ĩ tʉorũnʉbeja,
yʉ meje ña ĩre ruyuriorocʉ. Adi macãrʉcũro gãnare ruyuriorocʉ meje
wadicʉ yʉ. Masare masorocʉjʉa wadicʉ yʉ. 48 Yʉre rũcʉbʉobiticõri, yʉ
ocare tʉorũnʉbicʉre, ruyuriorocʉ sĩgũ ñacãguĩji. Yʉ ocare ĩ tʉorũnʉbiti
waja sʉsari rʉmʉ ĩre ruyuriogʉ yiguĩji Dios. 49 Yʉmasirio meje bʉsia yʉ.
Yʉ Jacʉ yʉre cõarʉ, yʉ bʉsiroti, yʉ riasoroti cʉni yʉre cũcãquĩ ĩ. 50 "Yʉ Jacʉ
ĩ rotirise gaye ĩna tʉorũnʉja, catitĩñarã yirãji ĩna", yi tʉoĩa yʉ. Yʉ bʉsija, yʉ
Jacʉ ĩ rotiado bajiroti bʉsia yʉ, yiquĩ Jesús masare.

13

Ĩ rãca riasotirã ya gʉbori Jesús ĩ coere gaye

1 Pascua basa ñaroto riojʉa, "Yʉ adi macãrʉcũrore wagocõri yʉ Jacʉ tʉ
yʉ waroto ejacoajʉ ĩja", yi tʉoĩari seyoñi Jesús. Adi macãrʉcũro gãnare ĩ
ñarãre maisotiquĩ Jesús. "Riti mʉare bʉto maisacõa yʉ", yi ĩorocʉ, goda
ĩsirocʉ ñacãñi Jesús.
2 Gʉa basʉsaroca Judas Iscariote Simón macʉre ĩ ya ʉsijʉ ñacãri seyoñi
rũmʉ́. Judas ya ʉsijʉ ñacõri, "Jesús wajana ĩre ĩna ñiatoni gotiba", yi ñari
seyoñi rũmʉ́ Judasre. 3 Ado bajiro yi tʉoĩari seyoñi Jesús, "Dios yagʉ
wadirʉ ña yʉ, ito yicõri ĩ tʉ tʉdi wacʉ yigʉja yʉ. Yʉ roti masitoni yʉ Jacʉ
ĩ cũrʉ ña yʉ", yi tʉoĩari seyoñi Jesús. 4 Gʉa basʉsa ñaroca bare jeoado
tʉ rujigʉ wʉmʉ rũgũquĩ Jesús. Joegado ĩ sãñaro ruacõri, toallana ĩ ya
jeragajʉ wẽo taquĩ. 5 Ito yicõri rujatẽrojʉ ide jioquĩ. Ito yicõri gʉa ya gʉbori
coesʉoquĩ Jesús. Coe tĩocõri toalla ĩ wẽo tarona gʉa ya gʉbori caroquĩ ĩ.
6 Simón Pedrore gʉbo ĩ coegʉ wagʉ yiroca ado bajiro yiquĩ Simón Pedro
ĩre:
—¿Yʉ Ʊjʉ, yʉ ya gʉbore coegʉ yati mʉ? yiquĩ Pedro.
7 Ito ĩ yijare cʉdiquĩ Jesús:

—Adocãta mʉa ya gʉbori yʉ coerise queno tʉo masibea mʉa maji. Ija co rʉmʉ masirã yirãji mʉa itire, yiquĩ Jesús.

8 Ito ĩ yibojarocati:

—Yʉ ya gʉbore coebicʉ yigʉja mʉ, yiquĩ Pedro Jesure.

Ito ĩ yijare:

—Mʉ ya gʉbori yʉ coebeja yʉ rãca gagʉ meje ñagũ yigʉja mʉ, yiquĩ Jesús Pedrore.

9 Ito ĩ yija tʉocõri, cʉdiquĩ Pedro:

—Mʉ ito yija, yʉ ya gʉbori riti meje coeya. Yʉ ya ãmo cʉni, yʉ ya rijoga cʉni coeya, yiquĩ Pedro Jesure.

10 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:

—Gua tĩocãrʉre jeyaro rujʉri coere ma. Gʉbori riti coeja quena. Ʉeri mana bajiro bajirã ña mʉa. Ito bajibojarocati sĩgũ ñami mʉa rãca gagʉ ʉeri jaigʉ bajiro bajigʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

11 "Ĩ ñami yʉre ĩna ñiatoni gotiri masʉ", yi masicõri, "Mʉa jeyaro meje ʉeri mana ña mʉa", yiquĩ Jesús gʉare.

12 Gʉa ya gʉbori coe tĩogũ joe ĩ sãñaro sãñaquĩ Jesús mʉcana. Bare jeoado tʉ rujicõri ado bajiro yiquĩ ĩ mʉcana gʉare:

—¿Mʉare gʉbori yʉ coerise tʉo masiati mʉa? 13 "Gʉare riasogʉ, gʉa Ʉjʉ", ya mʉa yʉre. Ĩti ña yʉ. Ito bajiro yʉre mʉa yija quena ña. Riojo ya mʉa. 14 Yʉ mʉa Ʉjʉ, mʉare riasogʉ ñabojagʉti mʉa ya gʉbori yʉ coeja, mʉamasi cʉni gãmeri gʉbori coeja quena. 15 Yʉ yiro bajiro mʉa yitoni mʉare ĩocãmʉ yʉ. 16 Riti mʉare gotia yʉ. Sĩgũ moa ĩsiri masʉ ĩ ʉjʉ rẽtoro ñasabiquĩji ĩ. Sĩgũ gãji cõarʉ ĩ ñaja ĩre cõarʉ rẽtoro ñasabiquĩji ĩ. 17 Iti yʉ bʉsirise tʉocõri, ito yicõri itire mʉa queno cʉdija, wanʉ quenarã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús, gʉare.

18 Mʉcana gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús gʉare:

—Mʉa jeyarore tʉoĩagũ meje bʉsia yʉ. "Ĩna ñama yʉ beseana", yi masia yʉ. Dios ĩ bʉsigore rẽtaro ya. Ado bajiro gotia iti ĩ oca tutina: "Yʉ rãca bagʉ ñabojagʉti yʉre jidicãgũ yiguĩji", yi gotia Dios oca. 19 Iti rẽtaroto riojʉa mʉare gotia yʉ. Ito bajiri iti rẽtaja ticõri, "Dios cõarʉ ña yʉ", yʉ yiro bajiroti yʉre tʉorũnʉrã yirãji mʉa. 20 Riti mʉare gotia yʉ, Yʉ cõanare boca ãmirã yʉre cʉni boca ãmirã yirãji. Noa yʉre boca ãmirã yʉre cõarʉre cʉni boca ãmirã ñama ĩnaõna, yiquĩ Jesús gʉare.

Yʉre ĩna ñiatoni yʉ wajanare gotigʉ yiguĩji Judas, Jesús ĩ yire gaye (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ito bajiro ĩ yija bero, ĩ ya ʉsijʉ bʉto tʉoĩa bojori bʉjaquĩ Jesús. Queno riojo gʉare gotigʉ ado bajiro yiquĩ ĩ:

—Riti mʉare gotia yʉ. Yʉre ĩna ñiatoni yʉ wajanare gotigʉ yiguĩji mʉa rãca gagʉ, yiquĩ Jesús gʉare.

22 Ito ĩ yija tʉocõri, gʉa ĩ rãca riasotirã gʉamasiti gãmeri ticʉ. "Ĩre bʉsiguĩji", yi masibiticʉ gʉa. 23 Yʉ ĩ rãca riasotigʉre bʉto maiquĩ Jesús. Ito bajiri gʉa basʉsacati rʉmʉ ĩ tʉ ba rujicʉ yʉ. 24 ¿Ñimʉre tʉoĩagũ bʉsiati mʉ? yi Jesure yʉ seniĩatoni yʉre ti ñucaquĩ Simón Pedro. 25 Ito ĩ yija ticõri, Jesús tʉ bʉsa eja rũjũcõri, ĩre seniĩacʉ yʉ:

—Yʉ Ʉjʉ, ¿ñimʉjʉa ñati mʉre oca menirocʉ? yicʉ yʉ Jesure.

26 Ado bajiro cʉdiquĩ Jesús yʉre:

—Najuro yosecõri, yʉ ĩsigũ, ĩ ñagũ yiguĩji, yiquĩ Jesús yʉre.

Ito bajiro ĩ yija bero, Judas Iscariote Simón macнre ĩsiquĩ ĩ. 27 Iti naju
ĩ boca ãmirocati rũmúa нjн Satanás sãjacoari seyoquĩ Judas ya нsijн. Ito
bajijare ado bajiro yiquĩ Jesús ĩre:
—Yнre mн oca meni ãmorise cojisiti wacõri oca meniña, yiquĩ Jesús
Judasre.
28 Ĩ rãca ba rujicãna gнa sĩgũjнa ito bajiro ĩ bнsirisere tнo masibiticн gнa.
29 Gнa ya niyeru awirucare tirũnнgũ ñaquĩ Judas. Ito bajiri, "Basa rнmн
ñaroca mani baroti waja yitẽña", yiguĩji Jesús, yire masicн gнa. "Bojoro
bнjarãre niyeru ĩsitẽña", yiguĩji gajea, yire masicн gнa.
30 Naju Jesús ĩ ĩsirise boca bacõri, wacoaquĩ ĩ ĩja. Ito bajiro ĩ yiroca ñamijн
ñacoacн ĩja.

Mame rotire gaye

31 Judas ĩ wagoja bero ado bajiro yiquĩ Jesús gнare:
—Ũmacũjн, yн Masa Rĩjorн, yнre rũcнbнorojн ware ejacoajн ĩja. Yнre
rẽtaroti gaye ticõri, Diore rũcнbнorã yirãji masa. 32 Diore masa ĩna
rũcнbнoroca yн yija, yнre cнni ĩna rũcнbнoroca yigн yiguĩji Dios. Yoari
mejeti ito bajiro yigн yiguĩji Dios. 33 Yн rĩa robo bajirã ña mнa. Mнa
rãca yoari ñabicнja yн ĩja. Yнre ãmabojarã yirãji mнa. Canн gãjerã judio
masare yн goticato bajiroti adocãta mнare cнni gotia yн. "Yн waroto wa
masimenaji mнa", ya yн mнare cнni. 34 Adocãta mame rotire gaye mнare
gotigн ya yн. Ado bajiro bajia iti. Gãmeri ti maima mнa. Mнare yн ti mairo
bajiroti mнa cнni gãmeri ti maija quena. 35 Mнa gãmeri ti maija ticõri,
"Jesús rãca riasotirã ñama ĩna", yirã yirãji masa jeyaro.

"Jesure masibea yн", yigн yigнja mн, Pedrore Jesús ĩ yire gaye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Ito ĩ yija tнocõri, Jesure seniĩaquĩ Simón Pedro:
—Yн Ujн, ¿nojн wacн yati mн? yiquĩ Pedro ĩre.
Ito bajiro ĩ yijare:
—Adocãta yн warotojн wa masibicнja mнáma maji. Ija yнre sнyagн
yigнja mнcana, yiquĩ Jesús Pedrore.
37 Ito ĩ yija tнocõri:
—Yн Ujн, ¿no yija adocãta mн rãca wa masibicнjada yн? Gãjerã yнre ĩna
sĩabojarocati mнre jidicãbicнja yн. Mнre goda ĩsirocн ñacã yн, yiquĩ Pedro
Jesure.
38 Ito ĩ yijare cнdiquĩ Jesús:
—¿Riti yнre goda ĩsirocн ñacãti mн? Riti mнre gotia yн. Cara ĩ yujiroto
riojнa нdiaji, "Jesure masibea yн", yigн yigнja mн, yiquĩ Jesús Pedrore.

14

Yнna sнoriti mani Jacн tн ejarã yirãji mнa, Jesús ĩ yire gaye

1 Mнcana gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Bнto tнoĩa нsirio yibeja mнa. Diore tнorũnнcõri, yнre cнni tнorũnнña.
2 Cнna ya wi mнa ñarotijнri jaje ñaroja. Ito bajiro iti bajibeja mнare
gotibitiboa yн. Itojн mнa ñarotijн queno yugн wajн yн. 3 Ito wacõri mнa
ñarotijнri queno tĩogũ mнcana tнdi wadigн yigнja yн. Ito yicõri yн ñarojн
mнa ñatoni mнare ãmigũ ejagн yigнja yн. 4 Yн warotijн masia mнa. Ito
yicõri itojн wara mare masia mнa, yiquĩ Jesús gнare.
5 Ito ĩ yibojarocati ado bajiro yiquĩ Tomás:

—Gнa Ѿjн, mн warotore masibea gнa. ¿No bajiro ito wara mare masirã yirãjida gнa? yiquĩ Tomás Jesure.

6 Ito ĩ yijare ado bajiro cнdiquĩ Jesús:

—Yн ña ito wara ma bajiro bajigн. Yнti ña riojo gotigн. Yнti ña catitĩñare rнcogн. Yн sĩgũna sнoriti yн Jacн tн ejare ñaro yiroja. 7 Yнre mнa ti masija yн Jacнre cнni ti masirã yirãji mнa. Yнre ticõri ĩre ticã mнa. Ito bajiri ĩre ti masirã ña mнa ĩja, yiquĩ Jesús gнare.

8 Ito ĩ yijare ado bajiro yiquĩ Felipe ĩre:

—Gнa Ѿjн, mн Jacнre gнa tiroca yiya. Ito bajiro mн yija quena ñaroja gнare. “Riti gotia mн”, yi masirã yirãji gнa ĩja, yiquĩ Felipe Jesure.

9 Ito ĩ yijare:

—Iti rнmнjн mнa rãca ñasнocн Felipe yн. ¿No yija ito bajibojarocati yнre ti masibeati mн maji? Noa yнre tigoana yн Jacнre cнni tirã ñama. Ito bajiri, ¿no yija ĩre tigoana ñabojarãti, “Mн Jacнre gнa tiroca yiya”, yati mнa yнre? 10 “Yн Jacн rãca ña yн. Ĩ cнni yн rãca ñami”, yн yija, ¿yнre tнorũnнbeati mнa? Yн mнare bнsirise yнmasi tнoĩa rujeocõri meje bнsia yн. Yн Jacн yн rãca ñagũ, yнna sнoriti ĩ moarise yami ĩ. 11 “Yн Jacн rãca ña yн. Ĩ cнni yн rãca ñami”, yн yija yнre tнorũnнña. Yн bнsirise mнa tнorũnн ãmobeja, tiyamani yн ĩorise ticõri, yнre tнorũnнña. 12 Riti mнare gotia yн. No yнre tнorũnнgũ, yн yiro bajiroti yigн yiguĩji. Yн Jacн tн wacн ya yн. Dios tн yн tнdi wajare, tiyamani yн ĩogore rẽto bнsaro tiyamani ĩorãji mнa cнni. 13 Yнre mнa tнorũnнja, no mнa seniro bajiroti mнare ĩsigũ yigнja yн. Ito bajiro yн yijare, yн Jacнre rũcнbнorã yirãji masa. 14 Yнre mнa tнorũnнja, no mнa seniro bajiroti cнdigн yigнja yн, yiquĩ Jesús gнare.

Espíritu Santore cõagũ yiguĩji Dios, Jesús ĩ yire gaye

15 ’Yнre mнa maija yн rotirisere cнdirã yirãji mнa. 16 Ito bajiro mнa yija yн Jacнre senigũ yigнja yн, yнre wasoarocн ĩ cõatoni. Ĩ cõarocн ĩ ñagũ yiguĩji Espíritu Santo riojo gotigн. Mнa rãca ñatĩñagũ yiguĩji mнare ejabнarocн. Ito yicõri mнa bojori bнjaja mнare baba cнtigн yiguĩji. 17 Adi macãrнcũro gãna ĩre ti masibeama ĩna. Ito bajiri ĩre boca ãmi masimenaji ĩna. Mнa rãca ĩ ñajare, ĩre masirã ña mнama. Mнa ya нsijн ñatĩñagũ yiguĩji ĩ. 18 Mнare jidicãbicн yigнja yн. Mнcana mнa rãca ñarocн ejagн yigнja yн. 19 Yoari mejeti wacн ya yн ĩja. Ito bajiri yнre tнorũnнmenama yнre timenaji ĩja. Mнama tнdi yнre tirã yirãji. Tнdi catigн yigнja yн. Ito bajiri mнa cнni catirã yirãji. 20 “Yн Jacн rãca ña yн. Ito yicõri mнa rãca ña yн, mнajнa cнni yн rãca ña”, yн yicato bajiro, tнdi yн catiri rнmн, “Riti gotiñi Jesús”, yi tнoĩarã yirãji mнa. 21 Yн rotirise masicõri cнdigн ĩocũti ñami yнre maigũ. Yнre maigũre maigũ yiguĩji yн Jacн cнni. Yн cнni ĩre maigũ yigнja. Ito yicõri yнre ĩ ti masiroca yigн yigнja yн, yiquĩ Jesús gнare.

22 Ito ĩ yija tнocõri, Judas Iscariote meje, gãji Judas wame cнtigн ado bajiro ĩre cнdiquĩ:

—Gнa Ѿjн, ¿no yija adi macãrнcũro gãnare ĩobicнti, gнare riti goaĩogũ yigнjada mн? yi seniĩaquĩ ĩ Jesure.

23 Ito ĩ yijare:

—No yнre mairã, yн bнsirise tнorũnнrã yirãji. Ito bajiri yн Jacн ĩnare maigũ yiguĩji. Ito bajiri yн cнni yн Jacн rãca ĩna tн ñarã wadirã yirãji gнa. 24 No yнre ti maibicн yн bнsirise tнorũnнbiquĩji. Yн bнsija mнa tнorise yнmasi tнoĩa rujeocõri bнsire meje ña.

25 ’Mнa rãca yн ñarijнgoti itire mнare gotia yн. 26 Yнre wasoarocнre
Espíritu Santo cõagн̃ yiguĩji yн Jacн. Mнare ejabнagн yiguĩji ĩ. Ito yicõri
mнa bojori bнjaja mнare baba cнtigн yiguĩji ĩ. Jeyaro mнare riasogн yiguĩji
ĩ. Jeyaro mнare yн gotirise mнa tнoĩa bнjaroca yigн yiguĩji ĩ, yiquĩ Jesús
gнare.
27 Gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Mнare ware gotigн, “Ñe oca mano queno ñama mнa”, ya yн mнare.
Mнa queno ñaroca ya yн. Adi macãrнcн̃ro gãnama queno mнa ñaroca yi
masimenaji. Yн ña mнa tнoĩa нsiriobeto ñaroca yigн. Ito bajiri tнoĩa нsirio
yibesa. Ito yicõri güibesa. 28 “Wacн ya yн, ito bajibojarocati mнa rãca ñagн̃
ejagн yigнja mнcana”, yн yija tнobн mнa. Riti yнre mнa maija, “Yн Jacн
tн wacн ya yн”, yн yija, queno wanн quenaboa mнa. Ĩ ñami yн rẽto bнsaro
ñagн̃. 29 Jeyaro iti rẽtaroto riojнa iti mнare gotia yн. Ito bajiri iti rẽtaja ticõri,
yнre tнorн̃nнrã yirãji mнa.
30 ’Yoari mejeti mнare bнsigн ya yн. Adi macãrнcн̃ro gãnare ñeñaro yi
rotigн wadicõaguĩji rн̃mнa нjн. Yнre roti masigн̃ meje ñami ĩ. 31 Yн Jacн ĩ
rotiado bajiroti ya yн. Ito bajiro yн yija ticõri, “Ĩ Jacнre maigн̃ ñami ĩ”, yi
yirãji adi macãrнcн̃ro gãna, yiquĩ Jesús gнare. Ito bajiro ĩ yija bero:
—Ita, adijнre wagoto mani, yiquĩ Jesús gнare.

15

Нyégн ñasaricн robo bajigн ña yн, Jesús ĩ yire gaye

1 Mнcana gaje ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Нyégн ñasaricн robo bajigн ña yн. Нyégнre tirн̃nнgн̃ robo bajiro bajigн
ñami yн Jacн. 2 Yн ya rнjнri iti rica manija jatagн yiguĩji ĩ. Yн ya rнjнri iti
rica cнtija, queno tirн̃nнgн̃ yiguĩji, jai bнsaro iti rica cнtitoni. Yн ya rнjнri
gaja iti siniaja itire bejagн yiguĩji ĩ. Ito yicõri gajeoni iti judija itire ãmicãgн̃
yiguĩji, jai bнsaro iti rica cнtitoni. 3 Yн riasorise tнorн̃nнcõri queno ña
mнa. Нeri mana bajiro bajia mнa. 4 Yнre bajiroti нsi cнtisotiya mнa cнni.
Ito bajiro mнa yija, mнa rãca ñatĩñagн̃ yignja yн. Yucн rнjн rujagнre iti
wãñabeja rica mano yiroja. Iti bajiroti yнre mнa tнorн̃nнbeja yнre queno
moa ĩsimenaji mнa. Yнre moa ĩsibiticõri, нyégн rica manigн̃ bajiro bajirã
yirãji mнa, yiquĩ Jesús gнare.
5 Gaje gнare ado bajiro riasoquĩ ĩ:
—Yн ña rujagн robo bajigн. Yн ya rнjнri robo bajirã ña mнa. No yнre
bajiro нsi cнtirã ĩna rãca yн ñajare, yнre queno moa ĩsirã yirãji ĩna. Ito yicõri
rica cнtirã bajiro bajirã yirãji ĩna. Yн manija no yi masimenaji ĩna. 6 No yн
rãca sĩgн̃re bajiro нsi cнtibicнre ĩre cõagн̃ yiguĩji yн Jacн. Siniara rнjнrire
ãmicõri, jeamejн soeado bajiro yigн yiguĩji yн Jacн ĩocн̃re.
7 ’Yнre bajiro нsi cнtisoticõri yн riasorise ãcabojabiticõri mнa ãmoro
bajiro mнa senija, mнa ãmoro bajiroti cнdigн yignja yн. 8 Yнre mнa queno
moa ĩsija ticõri, yн Jacнre queno rн̃cнbнorã yirãji masa. Ito yicõri, “Riti
Jesús rãca queno riasotiana ñama ãna”, yi masirã yirãji masa mнare. 9 Yн
Jacн yнre ĩ mairo bajiroti mнare maia yн. Yн mairã ña mнa. Ito bajiri
ito bajiroti ñaña mнa. 10 Yн rotirise mнa cнdi ñasotija, yн mairã ñatĩñarã
yirãji mнa. Ito bajiroti yн Jacн ĩ rotirise cнdisotia yн cнni. Ito bajiri yнre
maisotiami Cнna.
11 ’Yн rãca mнa wanн quenatoni itire mнare gotia yн. Ito yicõri mнa ya
нsijн queno mнa wanн quenatoni, itire mнare gotia yн. 12 Ado bajiro bajia
yн rotirise: Yн mнare mairo bajiroti, mнa gãmeri ti maija quena. 13 Sĩgн̃

ĩ baba mesare maigũ, ĩnare ĩ goda ĩsija iti ña bʉto maire gaye. 14 Yʉ rotiro
bajiroti mʉa cʉdija, yʉ baba mesa ñarã yirãji mʉa. 15 Ito bajiri, “Yʉre
moa ĩsirã ña mʉa”, yibea yʉ ĩja mʉare. Moa ĩsiri masama ĩna ʉjʉ yirisere
masimenaji ĩna. “Yʉ baba mesa ña mʉa”, ya yʉ mʉare adocãta. Jeyaro
yʉ Jacʉ yʉre ĩ gotire mʉa masiroca yicãcʉ yʉ. Ito bajiri yʉ baba mesa ña
mʉa. 16 Mʉa meje ña yʉre beseana. Yʉjʉa mʉare besecʉ. Mʉare cũa yʉ,
yʉ ocare gãjerãre mʉa riasotoni. Ito bajiro mʉa yija coriarã queno yʉre
tʉorũnʉsotirã yirãji ĩna. Iti ña rica jogabiti robo bajirise. Ito bajiro masare
mʉa riasoja ticõri, yʉre mʉa seniro bajiroti ĩsigũ yiguĩji yʉ Jacʉ. 17 Ado
robojʉa ña mʉare yʉ rotirise: “Gãmeri ti maiña mʉa”, yi rotia yʉ mʉare,
yiquĩ Jesús gʉare.

Adi macãrʉcũro gãna manire ti tudirã yirãji, Jesús ĩ yire gaye

18 Gaje gʉare ado bajiro riasoquĩ Jesús:
—Adi macãrʉcũro gãna mʉare ĩna ti tudija, “Manire ĩna ti tudiroto riojʉa
Jesure ti tudisʉoñi ĩna”, yi tʉoĩarã yirãji mʉa. 19 Adi macãrʉcũro gãna ĩna
ñarãre mairãji. Adi macãrʉcũro gãna ĩna tʉoĩaro bajiro mʉa tʉoĩaja, mʉare
cʉni maiboana ĩna. Adi macãrʉcũro gãna wato ñarãre mʉare besecʉ yʉ.
Adocãta ĩna bajiro tʉoĩarã meje ña mʉa. Ito bajiri mʉare ti tudiama
ĩna. 20 Yʉ bʉsirise tʉote mʉa: “Moa ĩsiri masa ĩna ʉjʉ rẽto bʉsaro ñasarã
meje ñama ĩna”, yiari mʉare gotibʉ yʉ. Adi macãrʉcũro gãna yʉre ʉsirio
codeama. Ito bajiri mʉare cʉni ʉsirio coderã yirãji ĩna. Yʉ riasorisere
cʉdibiticã ĩna. Ito bajiri mʉare cʉni cʉdimena yirãji ĩna. 21 Yʉre cõarʉre
masibeama adi macãrʉcũro gãna. Ito bajiri yʉ ñarã mʉa ñajare, mʉare
ʉsirio coderã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús gʉare.
22 Gaje gʉare ado bajiro riasoquĩ Jesús:
—Adi macãrʉcũro gãnare bʉsirocʉ yʉ wadibeja ĩnare seti maniboadoja.
Yʉ ĩnare gotija bero ñajare, “Gʉare seti ma”, yi masibeama ĩna ĩja. 23 No
yʉre ti tudirã yʉ Jacʉre cʉni ti tudirã ñama ĩna. 24 Ĩna tiro riojo tiyamani yʉ
ĩobeja seti maniboadoja ĩnare. Tiyamani yʉ ĩoja tigoana ñama ĩna. Tigoana
ñabojarãti yʉre ti tudiama ĩna. Ito yicõri yʉ Jacʉre cʉni ti tudiama ĩna. 25 Ĩna
ya papera tuti ucare gaye iti gotiado bajiroti rẽta adocãta. Ado bajiro
gotia iti: “Ñe manoti yʉre ti tudiama ĩna”, yi gotia iti oca.
26 ’Espíritu Santo riojo gotigʉre mʉa tʉ cõagũ yigʉja yʉ. Mʉare ejabʉagʉ
yiguĩji ĩ. Ito yicõri mʉa bojori bʉjaja mʉare baba cʉtigʉ yiguĩji. Yʉ Jacʉ
tʉ wadirʉ ñagũ yiguĩji ĩ. Yʉ gaye mʉare gotigʉ yiguĩji ĩ. 27 Cajerojʉti yʉ
riasosʉorocajʉti yʉ rãca ñasʉocʉ mʉa. Ito bajiri masare mʉa riasoja mʉa
cʉni yʉ gaye bʉsirã yirãji mʉa, yiquĩ Jesús gʉare.

16

1 Gaje gʉare ado bajiro gotiquĩ Jesús:
—Adi oca mʉare gotia yʉ, ija iti rẽtaroca yʉre mʉa jidicãme yirocʉ. 2 Ija ĩna
ya minijuara wijʉ mʉa ñaroca mʉare bucõarã yirãji ĩna. Ito yicõri mʉare
ĩna sĩaja, “Diore cʉdirã sĩa mani”, yi tʉoĩabojarã yirãji ĩna. 3 Ito bajiro yirã
yirãji ĩna, yʉre cʉni yʉ Jacʉre cʉni masimena ñari. 4 Iti oca mʉare gotia yʉ.
Ija ito bajiro iti rẽtaroca, “Ito bajirogo yiquĩda Jesús”, yi mʉa tʉoĩa bʉjatoni,
mʉare gotia yʉ.

Espíritu Santo ĩ moarise

’Cajero mʉare riasogʉ iti oca gotibiticʉ yʉ maji. “Ĩna rãca ñagũ yigʉja
yʉ maji”, yi tʉoĩagũ iti oca mʉare gotibiticʉ yʉ maji. 5 Yʉre cõarʉ tʉ ñagũ

wacн ya yн adocãta. Ito bajibojarocati, “¿No wati mн?” yi seniĩabea mнa
yнre. 6 Iti oca mнare yн gotijare mнa ya нsijн bojori bнja mнa. 7 Riti mнare
gotia yн. Yн waja quena ñaro yiroja mнare. Yн wabeja, mнare ejabнarocн,
mнa bojori bнjaja mнare baba cнtirocн mнa rãca ñagũ wadibiquĩji Espíritu
Santo. Yн wajama ĩre cõagũ yigнja yн. 8 Ĩ wadija, “Ñeñaro yirã ña mani”,
adi macãrнcũro gãna yi ĩna tнoĩaroca yigн yiguĩji ĩ. “Quenarise mani yija,
Diore cнdirãji mani”, ĩna yi masiroca yigн yiguĩji Espíritu Santo. “Diore
mani cнdibeja manire waja senigũ yiguĩji”, ĩna yi masiroca yigн yiguĩji
Espíritu Santo. 9 Adi macãrнcũro gãna yнre tнorũnнbitiana ñari seti cнtirã
ñama ĩna ĩja. 10 Yн Jacн ĩ ñarojн yн wajare, “Quenarise mani yija, Diore
cнdirãji mani”, yi masirã yirãji masa. Yн Jacн tн yн wajare, yнre timena
yirãji mнa. 11 Adi macãrнcũro gãnare ñeñaro yi rotigн Satanásre ruyuriogн
yiguĩji Dios. Ito bajiri, “Diore mani tнorũnнja ĩ yiro bajiroti jeame ũjнrojн
cõabicн yiguĩji Dios, manire”, masa ĩna yi masiroca yigн yiguĩji Espíritu
Santo.

12 ’Jaje gotiroti ñaboja yнre maji. Ito bajibojarocati adocãta yн goti jeoja
itire tнo masimenaji mнa maji. 13 Espíritu Santo riojo gotigн ĩ ejaroca
riojo oca ñasarise mнare riasogн yiguĩji ĩ. Ĩmasirio meje bнsigн yiguĩji. Ĩ
tнogore mнare gotigн yiguĩji. Ija rẽtaroti gaye mнa masiroca yigн yiguĩji ĩ.
14 Yн riasorise gaye boca ãmicõri mнa masiroca yigн yiguĩji Espíritu Santo.
Ito bajiro yicõri masa yнre ĩna rũcнbнoroca yigн yiguĩji Espíritu Santo.
15 Ñarocõti yн Jacн ĩ gotiro bajiroti gotia yн cнni. Ito bajiri, “Yн riasorise
boca ãmicõri, mнa masiroca yigн yiguĩji Espíritu Santo”, yibн yн mнare,
yiquĩ Jesús gнare.

16 Gaje gнare ado bajiro gotiquĩ Jesús:

—Yн Jacн tн wacн ya yн. Ito bajiri nocõ mejeti yнre timena wana ya
mнa. Ito bajibojarocati mнcana yoari mejeti tнdi yнre tirã yirãji mнa,
yiquĩ Jesús gнa ĩ rãca riasotirãre.

Bojori bнjabojana tнdi wanн quenarã yirãji mнa mнcana, Jesús ĩ yire gaye

17 Ito ĩ yija tнocõri, gнa coriarã ado bajiro gãmeri seniĩacн gнa:

—¿No yireoni ñati iti? yicн gнa. “Yн Jacн tн wacн ya yн, ito bajiri yнre
timena wana ya mнa. Ito bajibojarocati mнcana yoari mejeti yнre tirã
wana ya mнa”, yami manire. ¿No yireoni ñati iti? yicн gнa. 18 “Yoari
mejeti”, manire ĩ yija, ¿no yireoni ñarojada? “Iti gaye bнsiguĩji, yi masibea
mani”, yi gãmeri bнsicн gнa Jesús rãca riasotirã.

19 “Yнre seniĩa ãmoama ãna”, yi tнoĩari seyoquĩ Jesús. Ito bajiri ado bajiro
yiquĩ ĩ gнare:

—Yoari mejeti yнre timena wana ya mнa. Ito bajibojarocati mнcana
nocõ mejeti yнre tirã wana ya mнa, yibн yн mнare. Ito bajiro yн yirise,
¿mнamasiti gãmeri seniĩati mнa? 20 Riti mнare gotia yн. Oticõri, bнto bojori
bнjarã yirãji mнa. Adi macãrнcũro gãnama wanнrã yirãji ĩna. Bojori bнjarã
ñabojarãti yoari mejeti mнcana tнdi wanнrã yirãji mнa. 21 Ado bajiro
bajia: Sĩgõ romio macн rнcogo wago iso yija, tнoĩa oca jaigo yigõji, “Yнre
juniro yiroja”, yiroco. Iso macн rнcoja bero junirise gaye tнdi tнoĩabeco
yigõji iso. Adi macãrнcũrojнre macнacã ĩ rujeajare bнto wanн quenagõ
yigõji iso. 22 Ito bajiroti mнa cнni adocãta tнoĩa oca jaia. Mнcana mнare
tigн ejagн yigнja yн. Yнre mнa tija mнa ya нsijн bнto wanнrã yirãji mнa.
Ito bajiro mнa wanнja, ñimнjнa mнare camota masibiquĩji.

23 ’Iti rɨmɨ iti ejaja ñejɨa yɨre senimena yirãji mɨa. Riti mɨare gotia yɨ.
Yɨre tɨorũnɨcõri, yɨ wamena yɨ Jacɨre mɨa senija, mɨa seniro bajiroti
ĩsigũ yiguĩji ĩ. 24 Adi riojɨa yɨ wamena senibiticɨ mɨa maji. Adi rɨmɨna
yɨ wamena senisɨorã ya mɨa. Ito bajiri queno mɨa wanɨ quenatoni mɨa
boca ãmiroca yigɨ yiguĩji Dios, yiquĩ Jesús gɨare.

Adi macãrɨcũro ñeñaro yirã ɨjɨre rẽtocũcɨ yɨ, Jesús ĩ yire gaye

25 Gaje gɨare ado bajiro gotiquĩ Jesús:
—Iti mɨare yɨ gotirise goti masiore ocana gotibɨ yɨ. Ija ñaro yiroja
goti masiore ocana meje mɨare yɨ bɨsiri rɨmɨ. Recoti mɨa tɨoro riojo
yɨ Jacɨ gaye mɨare bɨsigɨ yigɨja yɨ. 26 Iti rɨmɨri yɨ wamena yɨ Jacɨre
senirã yirãji mɨa. Ito bajiri mɨare yiari yɨ Jacɨre bɨsi ĩsire mano yiroja.
Mɨamasiti bɨsirã yirãji ĩja. 27 Mɨare yiari yɨ Jacɨre bɨsi ĩsibicɨja yɨ ĩja.
Yɨ Jacɨmasiti mɨare maicãmi. Yɨre mɨa maijare yɨ Jacɨ mɨare maicãmi.
“Dios yagɨ wadirɨ ñami Jesús”, mɨa yijare mɨare maicãmi ĩ. 28 Yɨ Jacɨ tɨ
wadicõri, adi macãrɨcũrojɨ ejacɨ yɨ. Adi macãrɨcũro gãnare wagocõri, yɨ
Jacɨ tɨ wacɨ ya yɨ mɨcana, yiquĩ Jesús gɨa ĩ rãca riasotirãre.
29 Ito ĩ yija tɨocõri, cɨdicɨ gɨa:
—Goti masiore ocana meje, queno riojo gotia mɨ adocãta. 30 “Jeyaro
masigũ ña mɨ”, yi ti masia gɨa ĩja. “¿Riti gotiati mɨ?” yi seniĩare ma ĩja.
“Dios tɨ wadirɨ ña mɨ”, yi tɨorũnɨa gɨa mɨre ĩja, yicɨ gɨa Jesure.
31 Gɨa ito yijare, ado bajiro cɨdiquĩ Jesús:
—¿Riti adocãta yɨre tɨorũnɨati mɨa? 32 Batacõri, yɨre mɨa wagoroto
ejacojɨ. Riti gotia yɨ. Yɨre mɨa wagoroto ejacojɨ ĩja. Ito bajibojarocati
sĩgũ meje ña yɨ. Yɨ Jacɨ yɨ rãcati ñami. 33 Iti jeyaro mɨare gotia yɨ, yɨre
tɨorũnɨcõri, mɨa ya ɨsijɨ ɨsiriore mano mɨa ñatoni. Adi macãrɨcũrojɨ
mɨa ñaja, jeyaro tõbɨjarã yirãji mɨa. Oca sẽoña mɨa, adi macãrɨcũro
gãnare ñeñaro yi rotigɨre rẽtocũcɨ yɨ, yiquĩ Jesús gɨa ĩ rãca riasotirãre.

17

Ĩ rãca riasotirãre yiari Jesús Diore ĩ seni ĩsire gaye

1 Ito bajiro ĩ yija bero macãrɨcũrojɨ ti mɨocõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Cɨna mɨ tɨ yɨ tɨdi ejaroti ejacojɨ ĩja. Yɨ ña mɨ Macɨ. Masa yɨre ĩna
rũcɨbɨoroca yiya. Ito bajiroti yɨ cɨni mɨre ĩna rũcɨbɨoroca yigɨ yigɨja.
2 Yɨ ña mɨ Macɨ. Masare yɨ roti masitoni yɨre cũyija mɨ. Yɨre mɨ ĩsiana
ĩna catitĩñaroca yɨ yi masitoni yɨre cũyija mɨ. 3 Ado bajiro bajia catitĩñare
gaye: Mɨ sĩgũti riojo oca ñasarise gotigɨre masicõri, ito yicõri yɨ Jesucristo
mɨ cõarɨre tɨorũnɨcõri, catitĩñarã yirãji masa. Ito bajiro bajia catitĩñare
gaye.
4 ’Adi macãrɨcũro yɨ ñaja mɨre masa ĩna rũcɨbɨoroca yicɨ yɨ. Yɨre mɨ
roti ñucacato bajiroti itire gajanoa yɨ. 5 Adi macãrɨcũro iti ñaroto riojɨajɨ
mɨ rãca rũcɨbɨogɨ ñacɨ yɨ. Cɨna, ito bajiroti adocãta mɨ tiro riojo masa
yɨre ĩna rũcɨbɨoroca yiya.
6 ’Yɨ rãca riasotirã adi macãrɨcũro gãna wato mɨ beseana ñama. Ĩnare
besecõri, yɨre ĩsiyija mɨ. Mɨre ĩna masiroca yicɨ yɨ. Mɨ ñarã ñañi ĩna. Ĩnare
yɨre ĩsiyija mɨ. Mɨ ocare cɨdisotirã ñama ĩna. 7 No yɨre mɨ ĩsirise, “Dios ye
wadire ña”, yi tɨo masiama ĩna. 8 Mɨ ocare yɨre mɨ goticato bajiroti ĩnare
goticɨ yɨ. Iti ocare tɨocõri, boca ãmicã ĩna. “Dios tɨ wadirɨ ñami ãni”, yi
masiama ĩna, yɨre ĩja. “Dios ĩ cõarɨ ñami ãni”, yi yɨre tɨorũnɨama ĩna ĩja.

9 ’Ĩnare yiari mʉre bʉsia yʉ. Adi macãrʉcʉ̃ro gãnare yiari meje mʉre
bʉsia yʉ. Yʉre mʉ ĩsiana, mʉ ñarã ĩna ñajare, ĩnare yiari bʉsia yʉ. 10 Yʉ
ñarã jeyaro mʉ ñarãti ñama ĩna. Ito yicõri mʉ ñarã yʉ ñarãti ñama ĩna. Yʉ
rãca riasotirã mʉ ñarã ñama. Ĩna queno yirise ticõri, yʉre rʉ̃cʉbʉorã yirãji
masa.
11 ’Mʉ rãca ñagʉ̃ wacʉ ya yʉ. Ito bajiri adi macãrʉcʉ̃rore wagogʉ ya
yʉ ĩja. Yʉ rãca riasotirãma adi macãrʉcʉ̃rojʉ tujarã yama. Cʉna, ñeñarise
yiĩabicʉ ña mʉ. Ãna yʉre mʉ ĩsianare mʉ masirisena ĩnare tirʉ̃nʉma. Mani
sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩarã ña. Manire bajiroti ĩna cʉni sĩgʉ̃re bajiro ĩna tʉoĩatoni
ĩnare tirʉ̃nʉña. 12 Adi macãrʉcʉ̃rojʉ yʉre mʉ ĩsiana rãca yʉ ñaroca mʉ
masirisena queno ĩnare tirʉ̃nʉcʉ yʉ. Sĩgʉ̃ yʉre godagobe yirocʉ queno
ĩnare tirʉ̃nʉcʉ yʉ. Ito bajibojarocati sĩgʉ̃ ñaquĩ yʉre godagocacʉ. Ĩ ñaquĩ
jeame ʉ̃jʉrojʉ warocʉ. Mʉ oca iti gotiro bajiroti iti rẽtatoni yʉre godagoquĩ
ĩ.
13 ’Adocãta mʉ tʉ wacʉ ya yʉ. Adi macãrʉcʉ̃rojʉ ñagʉ̃ maji adi oca
ĩnare gotia yʉ. Yʉ wanʉro bajiroti ĩna cʉni wanʉ quena jeditoni iti oca
ĩnare gotia yʉ. 14 Mʉ ocare ĩnare goticʉ yʉ. Adi macãrʉcʉ̃ro gãna bajiro
meje tʉoĩa yʉ. Yʉ rãca riasotirã cʉni adi macãrʉcʉ̃ro gãna bajiro tʉoĩarã
meje ñama ĩna. Ito bajiri adi macãrʉcʉ̃ro gãna ĩnare ti tudiama. 15 Adi
macãrʉcʉ̃rojʉre ĩnare mʉre ãmigo rotibea yʉ. Ado bajirojʉa mʉre senia
yʉ: “Ĩnare camotaya rʉ̃mʉ́ ʉsirioro ĩnare yibe yirocʉ”, ya yʉ mʉre. 16 Adi
macãrʉcʉ̃ro gãna bajiro tʉoĩagʉ̃ meje ña yʉ. Ito bajiri yʉ rãca riasotirã
cʉni adi macãrʉcʉ̃ro gãna bajiro tʉoĩarã meje ñama ĩna. 17 Mʉ oca ña oca
riojo ñasarise. Mʉ ñarã queno yirã riti ĩna ñatĩñatoni mʉ oca ñasarisere ĩna
masiroca yiya. 18 Adi macãrʉcʉ̃ro gãna wato yʉre cõayija mʉ. Yʉ cʉni ito
bajiroti adi macãrʉcʉ̃ro gãna wato yʉ rãca riasotirãre cõa yʉ. 19 Ĩnare yiari,
mʉre riti cʉdigʉ yigʉja yʉ. Ito yicõri mʉ yagʉ riti ñagʉ̃ yigʉja yʉ. Ito bajiro
yʉ yija ticõri, mʉ oca riojo ñasarise cʉdicõri, mʉ ñarã riti ñarã yirãji ĩna cʉni,
yiquĩ Jesús Diore bʉsigʉ.
20 Gaje Diore ado bajiro gotiquĩ Jesús:

—Ĩnare riti yiari meje mʉre bʉsia yʉ. Ĩna riasorise tʉocõri, yʉre
tʉorʉ̃nʉrã yirãji gãjerã. Ĩnare yiari cʉni mʉre bʉsia yʉ. 21 Ĩna jeyaro sĩgʉ̃re
bajiro ĩna ʉsi cʉtitoni mʉre bʉsia yʉ. Manire bajiroti ĩna ʉsi cʉtire ãmoa
yʉ. Cʉna yʉre bajiroti ʉsi cʉtigʉ ña mʉ. Yʉ cʉni mʉre bajiro ʉsi cʉtia. Ito
bajiro manire bajiro sĩgʉ̃ bajiro riti ĩna ʉsi cʉtire ãmoa yʉ. Ito bajiro ĩna
bajija ticõri, “Riti Dios ĩ cõarʉ ñañi Jesús”, yirã yirãji adi macãrʉcʉ̃ro gãna.
22 Yʉre masa ĩna rʉ̃cʉbʉoroca mʉ yiado bajiroti ĩnare masa rʉ̃cʉbʉoroca
yicʉ yʉ cʉni. Sĩgʉ̃re bajiro ʉsi cʉtirã ĩna ñatoni ito bajiro ĩnare yicʉ yʉ. Mani
cʉni ito bajiroti sĩgʉ̃re bajiro bajia mani. 23 Yʉ bajiroti ʉsi cʉtirã ñama ĩna.
Yʉ cʉni mʉ bajiroti ʉsi cʉtigʉ ña yʉ. Ito bajiri sĩgʉ̃ bajiro riti tʉoĩa jedirã
yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna bajija ticõri, “Dios ĩ cõarʉti ñañi Jesús”, yi masirã
yirãji adi macãrʉcʉ̃ro gãna. “Ĩ Macʉre ĩ mairo bajiroti ĩnare cʉni maiami
Dios”, yi masirã yirãji adi macãrʉcʉ̃ro gãna.
24 ’Cʉna, yʉ rãca riasotirã yʉre mʉ ĩsiana ñama ĩna. No yʉ ñarojʉ yʉ rãca
ĩna ñare ãmoa yʉ. Ito bajicõri, masa ĩna yʉre rʉ̃cʉbʉoroca mʉ yire ti masirã
yirãji ĩna. Ito yicõri, “Adi macãrʉcʉ̃ro iti ñaroto riojʉajʉ Jesure maiñi Dios”,
ĩna yi masire ãmoa yʉ. 25 Cʉna ñeñarise macʉ ña mʉ. Adi macãrʉcʉ̃ro gãna
mʉre ti masibeama ĩna. Yʉama mʉre ti masia. Ãna yʉ rãca riasotirã, “Dios
ĩ cõarʉ ña mʉ”, yi masiama ĩna, yʉre. 26 Mʉre ĩna ti masiroca yicʉ yʉ. Ito

bajicõri, mʉre ĩna masitĩñaroca yigʉ yigʉja yʉ. Ito bajiro yigʉ yigʉja yʉ, yʉre mʉ mairo bajiro ĩna gãmeri maitoni. Ito yicõri ĩna rãca ñatĩñagʉ̃ yigʉja yʉ, yiquĩ Jesús Diore bʉsigʉ.

18

Jesure ĩna ñiare gaye
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Ito bajiro Jesús ĩ bʉsija bero Cedrón wame cʉtiri jaribʉ sidʉjajʉ wacʉ gʉa ĩ rãca. Ito wacõri ote wese wijacʉ gʉa, Jesús rãca. 2 Coji meje iti
ote wesejʉ minijuasoticʉ gʉa. Ito bajiri Judas, Jesure oca menirocʉ cʉni
tisotiquĩ iti wesere. 3 Ito bajiri iti wesere masicõri, surarare, porecia
masare cʉni ãmi ejaquĩ Judas. Paia ʉjarã, fariseo gaye tʉoĩarã cʉni ĩna
cõana ñañi ĩna. Sarera jãirina bisu cʉticã ĩna. Sĩabusuoragari, ito yicõri
mujura jãiri cʉni rʉcocã ĩna. 4 "Ado bajiro yʉre rẽtaro yiroja", yigʉ ĩnare
boca ãmigʉ̃ waquĩ Jesús. Ĩnare boca ãmicõri, ado bajiro ĩnare seniĩaquĩ ĩ:

—¿Ñimʉre ãmati mʉa? yiquĩ Jesús ĩnare.

5 Ito ĩ yijare:

—Jesús Nazaret gagʉre ãma gʉa, yicã ĩna.

Ĩna ito yija tʉocõri:

—Ĩti ña yʉ, yi cʉdiquĩ Jesús.

Ĩna rãca ñaquĩ Judas, Jesure oca menirʉ cʉni. 6 "Ĩti ña yʉ", Jesús ĩ yirocati
jʉdojʉana juja quedicoacã ĩna. 7 Ito yi mʉcana tʉdi ĩnare seniĩaquĩ Jesús:

—¿Ñimʉre ãmasati mʉa? yiquĩ ĩ ĩnare.

Ito ĩ yija tʉocõri:

—Jesús Nazaret gagʉre ãma gʉa, yicã ĩna.

8 Ĩna ito yija tʉocõri:

—"Ĩti ña yʉ", yicãmʉ yʉ, mʉare. Yʉre riti mʉa ãmajama, yʉ rãca gãnama
wacoajaro, yiquĩ Jesús ĩnare.

9 Ito bajiro yiquĩ Jesús, iti rʉmʉjʉ ĩ gotigoado bajiro iti rẽtatoni. Iti
rʉmʉjʉ ado bajiro gotiquĩ ĩ: "Yʉ Jacʉ yʉre ĩ ĩsicãna sĩgʉ̃jʉa yʉre godabiticã",
yiquĩ Jesús iti rʉmʉjʉ. 10 Ito bajiro Jesure ĩna ñia ãmoja ticõri, ĩ ya sarera
jãi ãmiquĩ Simón Pedro. Iti jãina paia ʉjʉre moa ĩsiri masʉ, Malco wame
cʉtigʉre ĩ ya gãmoro riojocadʉjare jataquĩ Pedro. 11 Ito ĩ yijare:

—Mʉ ya sarera jãire seoya mʉcana. Yʉ tõbʉjaroti Dios ĩ ãmoja,
camotabicʉja yʉ. "Itire camotagʉ yiguĩji", ¿yire masiati mʉ? yiquĩ Jesús
Pedrore.

Anás tʉ Jesure ĩna ãmi ejare gaye
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ito yija surara ĩna ʉjʉ rãca, judio masa porecia cʉni Jesure ñiacã ĩna.
Ĩre ñiacõri, ĩ ya ãmori siacã ĩna. 13 Ito yicõri Anás ya wijʉ ãmicoacã ĩna, ĩre
ĩja. Caifás mañicʉ ñayijʉ Anás. Iti rodori paia ʉjʉ ñayijʉ Caifás. 14 Ĩ Caifás
ñayijʉ, "Mani ñarocõti godaja quenabetoja. Manire yiari sĩgʉ̃ ĩ goda ĩsija
quena", yi ĩ ñarã judio masare gotigorʉ ñayijʉ ĩ.

Jesure masibea yʉ, Pedro ĩ yire gaye
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Simón Pedro, gãji gʉa rãca gagʉ, Jesure ĩna ãmi waja sʉya wacã ĩna.
Simón Pedro rãca wacacʉ paia ʉjʉre baba cʉtigʉ ñasotiyijʉ ĩ. Ito bajiri
josari mejeti paia ʉjʉ ya wi sabiara cʉní rẽta sãjacoayijʉ ĩ. 16 Pedroama

sabiara cʉní jʉdojʉa sãjabicʉti tujacoayijʉ. Ito bajiri gãji Jesús rãca
riasotirʉ paia ʉjʉ baba sabiara cʉní coderi maso rãca bʉsigʉ wayijʉ. Ito
yicõri Pedrore jisõyijʉ ĩ baba. 17 Iti cʉní coderi maso ado bajiro seniĩayijo
Pedrore:
—¿Jesús rãca riasotigorʉ meje ñati mʉ cʉni? yiyijo iso Pedrore.
Iso ito yijare:
—Meje ña yʉ, yiyijʉ Pedro.
18 Iti ʉsajare moa ĩsiri masa, porecia masa cʉni jea riocõri, suma ñayijarã
ĩna. Pedro cʉni ĩna rãca suma ñayijʉ.

Paia ʉjʉ Jesure ĩ seniĩare gaye
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Jesure ĩna ãmi ejaja ticõri, paia ʉjʉ Anás wame cʉtigʉ Jesure ado bajiro
seniĩasʉoyijʉ:
—¿Noa ñati mʉ rãca riasotiana? Ito yicõri, ¿ñe gaye ĩnare riasocati mʉ?
yiyijʉ ĩ Jesure. 20 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:
—Masa jeyaro tiro riojo bʉsisoticʉ yʉ. Dios ya wijʉ, mani masa judio
masa minijuara wijʉ cʉni masare riasocʉ yʉ. Ito bajiri yʉ goti rudire ma.
21 ¿No yija yʉre itire seniĩati mʉ? Yʉre tʉogoanare seniĩate mʉ. Yʉ bʉsigore
gaye mʉre gotirã yirãji ĩna. Yʉ bʉsigore masirãji ĩna, yiquĩ Jesús paia ʉjʉre.
22 Jesús ito bajiro ĩ yija tʉocõri, sĩgʉ̃ porecia masʉ, Jesús ya riojʉ jayijʉ.
—¿Paia ʉjʉre, no yija ito bajiro cʉdiati mʉ? yiyijʉ ĩ Jesure.
23 Ito ĩ yija cʉdiyijʉ Jesús:
—Riojo meje yʉ gotija, “Ado bajiro rʉo gotia mʉ”, yiya yʉre. Yʉ gotirise
riojo gotia yʉ. Ito yibojarocati, ¿no yija yʉre jati mʉ? yiyijʉ Jesús ĩre.
24 Ito ĩ yija bero paia ʉjʉ Caifás wame cʉtigʉ tʉ Jesure siarʉreti cõayijʉ
Anás maji.

Jesure masibea yʉ, mʉcana Pedro ĩ yire gaye
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Ito baji ñaroca jea suma ñayijʉ Pedro maji. Ĩ rãca jea suma ñarã ado
bajiro ĩre seniĩayijarã:
—¿Ĩ rãca riasotigorʉ meje ñati mʉ cʉni? yiyijarã ĩna Pedrore.
Ĩna ito yijare:
—Meje, ĩ rãca riasotigorʉ meje ña yʉ, yiyijʉ Pedro.
26 Ito ĩ yija, sĩgʉ̃ paia ʉjʉ moa ĩsiri masʉ ado bajiro seniĩayijʉ Pedrore:
—Ote wese ĩ rãca mʉ ñaroca, ¿tibiticati yʉ mʉre? yiyijʉ ĩ Pedrore. Pedro
gãmoro ĩ jatarʉ oca bʉsigʉ ñayijʉ ĩ.
27 Ito bajiro ĩ seniĩaja tʉocõri: “Jesure masibea yʉ”, yiyijʉ Pedro mʉcana.
Ito bajiro ĩ yirocati, cara yujicoayijʉ ĩja.

Pilato tʉjʉ Jesure ĩna ãmi ejare gaye
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Ito yija bero Caifás ya wina romano masa ʉjʉ ya wijʉ Jesure ãmi
wayijarã ĩre ñiana. Ito ĩna yiroca riti busu mʉja wadicoayijʉ ĩja. Ĩna judio
masa romano masa ʉjʉ ya wijʉ sãjabisijarã ĩna. “Gaje masa ya wi mani
sãjaja pascua basa bare bamenaji mani”, yi tʉoĩarã sãjabisijarã ĩna. 29 Ito
bajiri Pilato ĩmasiti ĩnare bʉsirocʉ budi wayijʉ:
—¿Ñe seti cʉtiati ãni, mʉa tija? yiyijʉ Pilato judio masare.
30 Ito ĩ yijare cʉdiyijarã ĩna:
—Ĩ seti macʉ ñaja, mʉ tʉ ĩre ãmi ejabitiboana gʉa, yiyijarã ĩna Pilatore.

31 Ĩna ito yijare:

—Ĩre ãmi wasa mʉa. Mʉa masa bʉcʉrã rotirena, “Ado bajiro seti cʉtia mʉ”, yiba mʉa ĩre, yiyijʉ Pilato judio masare.

Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijarã ĩna:

—Ĩre sĩa ãmoboja gʉa. Ito bajibojarocati gʉa judio masa bʉcʉrã rotirena ĩre sĩa masibea gʉa, yiyijarã ĩna Pilatore.

32 “Yucʉtẽojʉ yʉre jaju sĩarã yirãji masa”, Jesús ĩ yicãdo bajiroti rẽtayijʉ ito bajiro ĩna yija. 33 Mʉcana ĩ ya wi tʉdi sãjacõri, ado bajiro Jesure seniĩayijʉ Pilato:

—¿Judio masa ʉjʉ ñati mʉ? yiyijʉ Pilato Jesure.

34 Ito ĩ yijare, ado bajiro cʉdiyijʉ Jesús:

—¿Mʉmasi tʉoĩacõri, ito bajiro yi seniĩati mʉ? ¿Gãjerã mʉre ĩna gotijare ito bajiro yʉre seniĩati mʉ? yiyijʉ Jesús Pilatore.

35 Ito ĩ yijare:

—¿Judio masʉ ñati yʉ, mʉ tija? Mʉ ñarãti, paia ʉjarã cʉni yʉ tʉ ãmi ejama ĩna mʉre. ¿No bajiro yicati mʉ? yiyijʉ Pilato Jesure.

36 Ito ĩ yija cʉdiyijʉ Jesús:

—Adi macãrʉcʉ̃ro ʉjʉ meje ña yʉ. Adi macãrʉcʉ̃ro ʉjʉ yʉ ñaja yʉre sʉyari masa gãmeri jaboana judio masa yʉre ñiame yirona. Adi macãrʉcʉ̃ro ʉjʉ meje ña yʉ. Adi macãrʉcʉ̃rojʉ meje ña yʉ rotiroto, yiyijʉ Jesús Pilatore.

37 Ito ĩ yijare:

—¿Ito yicõri, ʉjʉ ñati mʉ? yiyijʉ Pilato.

Ito ĩ yija cʉdiyijʉ Jesús:

—Mʉ yiro bajiroti ʉjʉ ña yʉ cʉni. Adi macãrʉcʉ̃rojʉ wadicõri, rujeacʉ yʉ, riojo oca ñasarise gotirocʉ. Riojo oca ñasarise cʉdirã ĩna ñama yʉre tʉorʉ̃nʉrã, yiyijʉ Jesús Pilatore.

38 Ito ĩ yija:

—¿Ñe ñati oca riojo ñasarise? yiyijʉ Pilato Jesure.

Jesure sĩarʉja mani, ĩna yire gaye
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Ito bajiro Jesure seniĩacõri, ĩ ya wi budi wacõri, judio masare bʉsigʉ wayijʉ Pilato mʉcana:

—Yʉ tija ñe seti macʉ ñami ãni. 39 Co rodo rʉyabeto pascua basa mʉa menija sĩgʉ̃ tubiarʉre bucõasotia yʉ mʉare yiari. ¿Mʉa judio masa ʉjʉre yʉ bucõare ãmoati mʉa? yiyijʉ Pilato judio masare.

40 Ito ĩ yijare, ado bajiro awasã cʉdiyijarã ĩna:

—Ĩre meje bucõaña mʉ. Barrabásjʉare bucõaña, yiyijarã ĩna Pilatore.

Riniri masʉ ñayijʉ Barrabás.

19

1 Ĩna ito yija tʉocõri, Jesure baje rotiyijʉ Pilato ĩja. 2 Jesús ya rijoga joe jota bedo seara bedo jeoyijarã surara. Ito yicõri ʉjarã ĩna sãñaro bajiro sũaro sãyijarã ĩna Jesure. 3 Ito yija bero ĩ tʉ bʉsa eja rʉ̃gʉ̃cõri, ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Judio masa ʉjʉ catijaro, yi aja tudiyijarã ĩna Jesure.

Ito yicõri riojʉ ĩre jayijarã ĩna.

4 Mʉcana budi wacõri, judio masare gotigʉ ejayijʉ Pilato:

—Tiya mʉa. Ĩ seti manijare ĩre bucõagʉ̃ ya yʉ, yiyijʉ Pilato judio masare.

5 Ito ĩ yija, jota bedo jesaru, sũaro sãñaru budiyiju Jesús. Ito yija ado
bajiro yiyiju Pilato masare:
—Tiya, ãni ñami ũmugũ, yiyiju Pilato.
6 Jesús ĩ budija ticõri, ado bajiro awasãsuoyijarã paia ujarã, porecia
cuni:
—Yucutẽoju ĩre jaju sĩaña, ĩre sĩaña, yi awasãyijarã ĩna.
Ĩna ito yija tuocõri:
—Muamasi ĩre ãmi wacõri, yucutẽoju jaju sĩatẽña mua. Yu tijama, ñe seti
ma ĩre, yiyiju Pilato judio masare.
7 Ito ĩ yijare ado bajiro cudiyijarã judio masa:
—Gua bucurã masa ĩna rotirena ĩ godaja quena. "Dios Macu ña yu", ĩ
yire waja ĩ godaja quena, yiyijarã ĩna Pilatore.
8 Ito bajiro ĩna yija tuocõri, buto busa güiyiju Pilato. 9 Tudi wi toti Jesure
ãmi sãcõri, ado bajiro seniĩayiju Pilato ĩre:
—¿Noju gagu ñati mu? yiyiju Pilato ĩre.
Ito bajiro ĩ yibojarocati ĩre cudibisiju Jesús.
10 Mucana tudi ĩre seniĩayiju Pilato:
—¿Yure cudibeati mu? Gãjerã mure yucutẽoju yu jaju roti ãmoja jaju roti
masia yu. Mure yu bucõa ãmoja, bucõa masia yu. ¿Itire masibeati mu?
yiyiju Pilato Jesure.
11 Ito ĩ yijare:
—Mu rotiroca Dios ĩ mure yibeja, yure roti masibitiboa mu. Mu rẽto
busaro seti cutigu ñami yure ĩna ñiatoni gotiru, yiyiju Jesús Pilatore.
12 Ito ĩ yija tuocõri, "¿No bajiro yicõri Jesure bucõarujati yu?" yi tuoĩayiju
Pilato. Ito bajiro ĩ tuoĩabojarocati judio masa ado bajiro awasãyijarã:
—Ĩre mu bucõaja mua romano masa uju ñasagu baba meje ñagũ yiguja
mu. No, "Uju ñagũ yiguja yu", yigu, ĩ ñami masa uju wajacu, yiyijarã ĩna
Pilatore.
13 Ĩna ito yija tuocõri, Jesure ãmi rotiyiju Pilato ĩja. Ito yicõri ujarã ĩna ru-
jiriju rujiyiju Pilato ĩja. Itiju Gabata wame cutiyiju hebreo ocana. "Gũtana
buoraju", yireoni ñayiju itiju. 14 Pascua basa riojua ũmua gudareco ñayiju
iti rumu. Ito yija Pilato ado bajiro yiyiju judio masare:
—Ãni ñami mua uju, yiyiju Pilato.
15 Ito bajiro ĩ yibojarocati buto awasãyijarã ĩna:
—Sĩacõruja ĩre. Sĩacõruja ĩre. Yucutẽoju ĩre jaju sĩaña, yiyijarã ĩna
Pilatore.
Ĩna ito yijare:
—¿Mua ujure jaju sĩagũ yigujada yu? yiyiju Pilato ĩnare.
Ito ĩ yijare, ado bajiro cudiyijarã paia ujarã:
—Romano masa uju riti ñami gua uju. Ñimujua gãji mami, yiyijarã ĩna
Pilatore.
16 Ito bajiro ĩna yija tuocõri, yucutẽoju Jesure ĩna jaju sĩatoni ĩnare ĩsiyiju
Pilato. Ito bajiri Jesure ãmicoayijarã ĩna ĩja.

Yucutẽoju Jesure ĩna jaju sĩare gaye
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Ĩre ĩna ãmi waja, suya wacu gua cuni. Ĩre ãmi wacõri, yucutẽo ĩre gaja
roticã ĩna. Hebreo ocana Gólgota wame cutiri buroju ĩre ãmi wacã ĩna.
"Rijoga gõari ñaro", yireoni ñacu itiju. 18 Itoju ãmi ejacõri, Jesure yucutẽoju
jajucã ĩna. Gãjerã jũarã jua duja gãna yucutẽoju yosacã ĩna. Ĩna gudareco
ñaquĩ Jesús. 19 Jesús ĩ wãñaritẽoju ĩ ya rijoga weca wame wõ rotiquĩ Pilato.

Ado bajiro goticн iti: “Jesús Nazaret gagн, judio masa нjн”, yi wãñacн iti.
20 Judio masa jãjarã ticã iti ucarere. Jesure yucнtẽojн ĩna jajucati cнto tнti
ñacн. Ĩ ya rijoga weca wame wãñarise griego oca, hebreo oca, latín oca
cнni ñacн iti. 21 Ito bajiri judio masa paia нjarã ado bajiro yicã Pilatore:
—“Judio masa нjн ñami”, yi ucabesa. “Judio masa нjн ña yн”, yibojarн,
yi ucaja quena, yicã ĩna Pilatore.
22 Ito bajiro ĩna yibojarocati ado bajiro cнdiquĩ Pilato:
—Yн ucare ito bajiroti tujaro ya, yiquĩ Pilato ĩnare.
23 Surara yucнtẽojн Jesure jaju tĩorã ĩ ya yutabujurire ãmicã ĩna. Itire
ãmicõri, jнariarori batocã ĩna. Ito yicõri ĩnacõti gãji coro, gãji coro ãmicã ĩna.
Jesús ĩ sãñado joegadoama jioya mano ñacн. Riojoti sua mнja, gajanoado
ñacн. 24 Ito bajiri ado bajiro yicã surara:
—Itore ñigãmena mani. Ñimнjнa itore ĩ bнjaja tiana yirona, gнtana rea
ajecã ĩna.
Ito bajiro ĩna yija Dios oca tuti iti gotiado bajiroti rẽtacн. Ado bajiro
gotia ĩ oca: “Yн ya yutabujurire batocã ĩna. Ñimнjнa adore ĩ bнjaja tiana
yirona, gнta ajerã yirãji”, yi gotia Dios oca. Ito bajiroti yicã surara.
25 Jesús ĩ yucнtẽojн wãñaro roca adocõ jãjarã ñacн gнa. Ĩ jaco, Cleofas
manojo María, María Magdalena, ito yicõri yн cнni ñacн ĩna rãca. 26 Jesús ĩ
jacore, ito yicõri yн ĩ maigнre ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús ĩ jacore:
—Cana ĩ ñagн yiguĩji mн macн, yiquĩ Jesús ĩ jacore.
27 Ito yicõri yнjнare ado bajiro yiquĩ:
—Iso ñagõ yigõji mн jaco, yiquĩ Jesús yнre.
Ito ĩ yija bero isore boca ãmicõri, yн ya wijн isore codecн yн ĩja.

Jesús ĩ нsi jedire gaye
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Ito ĩ yija bero, “Dios ĩ ãmoro bajiroti yнre rẽta jedicoajн ĩja”, yi tнoĩaquĩ
Jesús. Dios oca tuti iti gotiro bajiroti iti rẽtatoni:
—Idi ãmoa yн, yiquĩ Jesús.
29 Ito ñacн нyé ide jiaradн. Ide udi ãmirisena itire udi ãmicã ĩna surara.
Ito yicõri hisopo wame cнtiricн rнjн gaja siacã ĩna itire. Ito yicõri Jesús ya
rise tн ñutucã ĩna. 30 Нyé ide jiare weroĩacõri, ado bajiro yiquĩ Jesús:
—Dios ĩ goticãdo bajiroti rẽta jedicoajн ĩja. Itocõ ña, yiquĩ Jesús.
Ito yija ĩ ya rijoga queo yocõri, нsi jedicoaquĩ Jesús ĩja.

Jesús ya warubн surara ĩ sare cudare gaye

31 Iti rнmн pascua basa riojнa ñacн. Busuri gнa judio masa ya tujacãra
rнmн ñaro yicн. Ito bajiri yucнtẽojн godana ya rujн wãñare ãmobiticã ĩna
tujacãri rнmн ñajare. Tujacãra rнmн guijori rнmн ñacн gнa judio masare.
Ito bajiri Pilatore ado bajiro senicã ĩna: “Yucнtẽojн wãñarãre sagaro gõare
jajea rotiya. Ito yicõri ĩna ya rujнri rujio rotiya”, yicã ĩna Pilatore. 32 Pilato
ĩ rotija tнocõri, ĩ ya surara wacõri, yucнtẽojн wãñarãre ĩna ya sagaro gõarire
jajeacã ĩna. Jesús tн jнarã yucнtẽojн wãñarãre ĩna ya gõarire jajeacã ĩna.
33 Jesús tнjн eja rнgнcõri, “Нsi jedicoañi ãni”, yi ti masicã ĩna. Ito bajiri ĩ
ya sagaro gõare jajeabiticã ĩna.
34 Ito bajibojarocati Jesús ya warubн sare cudaquĩ sĩgн surara masн. Ito
ĩ yirocati rí ide wнsarise budicн. 35 Yн itire gotigн, itire tigorн ña yн. “Riti
gotia yн itire”, ya yн. Mнa cнni itire tнorнnнtoni, riojo itire gotia yн. 36 Iti
jeyaro rẽtacн Dios oca tuti iti goticato bajiroti. Tнote. Ado bajiro gotia
Dios oca: “Ĩre co gõa jajeamena yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca. 37 Gajejн Dios

oca iti gotija ado bajiro gotia: “Sare cuda ecorнre tirã yirãji masa”, yi gotia Dios oca.

Jesure ĩna yujere gaye
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Ito bajija bero José Arimatea gagн Jesús ya rujнre ãmirocн Pilatore seniyijн ĩ. Jesús ocare tнo sнyagorн ñayijн ĩ, ito bajibojagнti gãjerãre goti batobisijн ĩ, judio masare güigн. “Ãmiña”, Pilato ĩ yija tнocõri, Jesús ya rujнre rujiogн wayijн José. 39 Nicodemo ñamijн Jesús rãca bнsigн ejagorн cнni ejayijн. Treinta kilos rũcнrisecõ queno sнti quenarise ãmi ejayijн ĩ. Mirra wame cнtirise, áloes wame cнtirise wнore ñayijн iti sнtirise. 40 Ito bajiri José, Nicodemo rãca Jesús ya rujн ãmicõri saya botirona sнtirise tucõri, ĩre gũmayijarã ĩna. Judio masa, masa yujerã ĩna yisotirise ñayijн iti. 41 Jesure yucнtẽojн ĩna jaju sĩarajн ote wese tн ñayijн. Iti wesejн masari cuma mama goje ñayijн. Gãjerãre yujeĩaña mani goje ñayijн iti goje. 42 Jabeto rнyayijн tujacãra rнmн iti busuroto. Ito bajiri iti gojejн Jesús ya rujнre sãyijarã ĩna, sõjн meje iti goje ñajare.

20

Jesús ĩ tнdi catire gaye
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Gнa masa ya moasнora rнmн busuri jĩjн rãitĩa bнsaroca wayijo María Magdalena. Jesús ya masari cuma tн ejacõri, iso tija gũta biaraga mañijн. 2 Ito iti bajija ticõri, ũmaquedi wacõri, gнa tн ejacõ iso. Simón Pedro, ito yicõri yн Juan Jesús ĩ bнto maicana ñacн gнa. Gнa tн ejacõri, ado bajiro yicõ iso:

—Mani Ʊjн ya rujнre ãmicoañi ĩna. “Itojн ĩ ya rujнre cũana ĩna”, yi masibea yн, yicõ iso gнare.

3 Iso ito yija tнocõri, yн Pedro rãca masari cumajн tirã wacн gнa. 4 Gнa jũarã cocati ũmaquedi wacн. Pedro rẽto bнsaro ũmaquedicн yн. Ito bajiri yнjнa cajero masari cuma ejasнocн. 5 Muqueacõri, ito tisõcн yн. Ĩre ĩna gũmagore riti ticн yн. Itojн sãjabiticн yн maji. 6 Yн bero ejaquĩ Simón Pedro. Ĩama masari cumajн sãjacoaquĩ ĩja. Ĩ cнni Jesure ĩna gũmagore riti tiquĩ. 7 Jesús ya rijoga gũmado gajerojн iti jesaja tiquĩ. Dнreare rujajucu gajerojн iti jesaja tiquĩ ĩ. 8 Ito yija yн cajero ejacacн cнni sãjacoacн. Iti rẽtare ticõri, “Tнdi caticoañi Jesús”, yi tнoĩacн yн ĩja. 9 Iti riojнa, “Godabojagнti tнdi catigн yiguĩji Jesús”, Dios oca iti yire gaye tнo masibiticн gнa maji. 10 Ito yija bero gнa ya wijн tнdi wacн gнa.

María Magdalenare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Mr 16.9-11)

11 María Magdalenama masari cuma tн oti tujacõ. Otigoti masari cumajн tisõyijo iso. 12 Ito iso tisõja jũarã ángel mesa botirise sãñarã rujiyijarã. Sĩgũ Jesús ya rijoga ñagoadojнa rujiyijн. Gãji ĩ ya gнbori ñagoadojнa rujiyijн. 13 Ito yija ado bajiro seniĩayijarã ĩna María Magdalenare:

—¿No yija otiati mн? yiyijarã ángel mesa isore.

Ĩna ito yija:

—Yн Ʊjн ya rujнre ãmicoañi ĩna. “Itojн ĩ ya rujнre cũana ĩna”, yi masibea yн, yiyijo iso ángel mesare.

14 Ito bajiro yigoti, Jesure jнda ti bнjayijo iso. Ito bajibojarocati, “Jesuti ñami ãni”, yi masibisijo iso. 15 Ito yija ado bajiro seniĩayijн ĩjнa isore:

—¿No yija otiati romio mн? ¿Ñimнre ãmati mн? yiyijн Jesús isore.
“Adi wese coderi masн ñaguĩji”, yire masiyijo iso. Ito bajiri ado bajiro ĩre yiyijo iso:
—Ĩ ya rujнre mн cũja, “Ito cũmн yн”, yiya yнre. Ãmigõ waroco ya yн, yiyijo ĩre.
16 Iso ito bajiro yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Jesús isore:
—María, yiyijн Jesús isore.
Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijo iso hebreo ocana:
—Rabuni, yiyijo iso. “Yнre riasogн”, yireoni ñayijн iti.
17 Ito yija ado bajiro cнdiyijн Jesús:
—Yнre moaĩabesa maji. Yн Jacн tн mнjabea yн maji. Wasa yн ñarãre ado bajiro gotitẽña: “Dios sĩgũti ñami mani Jacн. Ito yicõri ĩ sĩgũti ñami mani Ujн. Ĩ ñarojн wacн wagн ya yн”, yi gotitẽña, yimi Jesús yнre, yi rotiyijн Jesús María Magdalenare.
18 Ito yija gнare gotigo ejacõ iso. “Mani Ujнre tibн yн”, yicõ iso. Ito yicõri Jesús ĩ gotiado bajiro gнare goticõ iso.

Ĩ rãca riasotigoanare Jesús ĩ goaĩore gaye
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Gнa masa ya moasнora rнmн ñacн iti rнmн. Iti ñami gнa Jesús rãca riasotigoana wijн minijua ñacн. Gнa ñarã judio masare güirã soje biacõri, ñacн gнa. Ñajasaroti gнa wato goa rũgũquĩ Jesús.
—Ñati mнa, ñe oca mano queno ñaña mнa, yiquĩ Jesús gнare.
20 Ito ĩ yija bero ĩ ya ãmori, ito yicõri ĩ ya warubн ĩoquĩ gнare. Gнa ĩ rãca riasotigoana gнa Ujнre ticõri, bнto wanнcн gнa. 21 Mнcana tнdi ado bajiro gotiquĩ Jesús gнare:
—Ñe oca manoti queno ñaña mнa. Yн Jacн yнre ĩ cõado bajiroti yн cнni mнare cõa yн ĩja, yiquĩ Jesús gнare.
22 Ito yija gнare juti jeocõri, ado bajiro yiquĩ ĩ:
—Mнa ya нsijн Espíritu Santo ĩ quedi sãjaroca ya yн. 23 Ĩre boca ãmicõri, gãjerã ĩna ñeñaro yirise mнa ãcabojaja, ĩnare seti mano yiroja. Ĩna ñeñaro yirise mнa ãcabojabeja, seti cнtirãti ñarã yirãji ĩnaõna, yiquĩ Jesús gнare.

Tнdi Jesús ĩ catija bero Tomás ĩ tire gaye

24 Ito bajiro gнare Jesús ĩ goaĩoroca Tomás gнa rãca gagн maniquĩ. Ĩ ñaquĩ “Sũrũarн”, gнa yicacн. 25 Tomásre ti bнjacõri:
—Mani Ujнre tibн gнa, yibojacн gнa ĩre.
Ito bajiro gнa yibojarocati Tomás ado bajiro yiquĩ:
—Ĩ ya ãmo ĩna ja cudarajн yн tibeja, ito yicõri ĩre ĩna ja cudarajн yн ya ãmo wãsoana yн ñusõĩabeja, ito yicõri ĩ ya warubн ĩre ĩna sare cudadojн yн ya ãmona yн moaĩabeja, “Ĩti ñami”, yi masibicнja yн, yiquĩ Tomás gнare.
26 Udia ãmojeno rнmнri bero mнcana tнdi minijuacн gнa. Iti rнmн gнa minijuacati rнmн Tomás cнni ñaquĩ ĩja. Soje biado ñabojarocati gнa wato goa rũgũquĩ Jesús.
—Ñati mнa, ñe oca mano queno ñaña mнa, yiquĩ Jesús gнare.
27 Ito yicõri Tomásre ado bajiro yiquĩ ĩ:
—Yн ya ãmore ticõri, mн ya ãmo wãsoana yнre ñusõĩaña. Mн ya ãmona yн ya warubн susuro yнre moaĩaña. “Ĩ meje ñaguĩji”, yibeja ĩja. “Ĩti ñami”, yi masiña mн ĩja, yiquĩ Jesús ĩre.
28 Ito ĩ yijare:

—Yн Ʊjн, Dioti ña mн, yiquĩ Tomás Jesure.
29 Ito ĩ yijare Jesús cнdiquĩ:
—Tomás yнre ticõri, yнre tнorũnнa mн. Gãjerãma yнre tibitibojarãti yнre ĩna tнorũnнja, queno wanн quenarã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús Tomásre.

Cristore tнorũnнña mнa cнni, yirocн adi uca yн, San Juan ĩ gotire gaye

30 Gaje jaje tiyamani ĩoquĩ Jesús gнa ĩ rãca riasotirã tiro riojo. Iti ñarocõti ña jedibea adi papera tutijн. 31 Adi yн ucarise, "Jesuti ñañi Cristo, ito yicõri Dios Macн ñañi", yi mнa tнorũnнtoni uca yн. Ĩre tнorũnнcõri, catitĩñare mнa bнjatoni itire uca yн.

21

Jнa ãmojeno ĩ rãca riasotigoanare Jesús ĩ goaĩore gaye

1 Ito bajija bero mнcana tнdi goaĩoquĩ Jesús, gнare ĩ rãca riasotigoanare. Tiberias wame cнtirita tнnimajн gнare goaĩoquĩ Jesús. Ado bajiro bajicн ĩ goaĩoja. 2 Adocõ jãjarã ñacн gнa minijuacana, Simón Pedro, Tomás "Sũrũarн", gнa yigн, Natanael Galilea sita Caná wame cнtiri cнto gagн, gнa Zebedeo rĩa, ito yicõri gãjerã jũarã Jesús rãca riasotigoana ñacн gнa. 3 Gнa ito baji ñaroca ado bajiro yiquĩ Simón Pedro:
—Wai jogн wacн ya yн, yiquĩ Pedro.
Ito ĩ yijare:
—Gнa cнni mн rãca wajн, yicн gнa.
Ito yicõri wacн ĩja. Cumajн sãjacõri, ñamiasaro wai jobojacн gнa. 4 Iti busu mнja wadiroca itajura tнnima gнare goaĩoquĩ Jesús. Ito bajibojarocati, "Ĩti ñaguĩji", yi masibiticн gнa. 5 Ado bajiro gнare yi ruyuquĩ ĩ:
—¿Wai sĩabeati mнa? yiquĩ Jesús gнare.
Ito ĩ yijare:
—Sĩabea, joboja gнa, yicн gнa ĩre.
6 Gнa ito yijare:
—Cuma riojocadнjare yorigн cõa roaya mнa. Ito bajiro mнa yija wai sĩarã yirãji mнa, yiquĩ Jesús gнare.
Ĩ roticato bajiroti yicн gнa. Wai jãjarã ĩna ñajare, yorigнre mosã masibiticн gнa, wai jãjarã ĩna ñajare. 7 Ito baji ñaroca, yн Jesús ĩ maigũ ado bajiro yicн yн Pedrore:
—Mani Ʊjнti ñami ĩ, yicн yн Pedrore.
"Mani Ʊjн ñami", yн yija tнocõri, wasoro yosagн ñari joegado sãñaquĩ ĩ. Ito yicõri itajurajн quedi roacoaquĩ ĩ. Ito yicõri Jesús tнjн bati waquĩ. 8 Cien metrocõ tнnima sõjнa jayacн gнa. Ito warãti jajн tнnima ejacн gнa. Wai yorigн rãca weja jãjã ejacн gнa. 9 Cuma majacõri, jeame weca wai jũoana ti ejacн gнa. Ito yicõri naju cнni iti ñaja ti ejacн gнa. 10 Gнa ejaja ticõri, ado bajiro yiquĩ Jesús, gнare:
—Wai jane mнa sĩana нdiarãcõ ãmi waya, yiquĩ Jesús gнare.
11 Ito ĩ yija tнocõri, cumajн mнja sãjaquĩ Simón Pedro, ito yicõri wai cнrã yorigнjн ñarã jajнjн waire weja mocũquĩ ĩ. Ciento cincuenta y tres ñarã ñacã wai jeyaro. Jãjarã ĩna ñabojarocati cudubiticн yorigн. 12 Ito yija Jesús ado bajiro yiquĩ gнare:
—Ba yujirã waya maji, yiquĩ Jesús gнare.
"¿Ñimн ñati mн?" yi seniĩabiticн gнa, "Mani Ʊjнti ñami", yi masicõri. 13 Ito yicõri gнa tнjн eja rũgũcõri, naju gнare batoquĩ ĩ. Waire cнni ito bajiroti yiquĩ.

14 Itina ʉdiaji goaĩoquĩ Jesús gʉare, godacõri tʉdi ĩ catija bero.

Simón Pedro rãca Jesús ĩ bʉsire gaye

15 Gʉa ba yuji tĩoja bero ado bajiro seniĩaquĩ Jesús Simón Pedrore:
—¿Mʉ rãca gãna rẽtoro yʉre maiati Simón, Jonás macʉ mʉ? yiquĩ Jesús Simón Pedrore.
Ito ĩ yijare:
—Mʉre maia yʉ Ʊjʉ yʉ. "Yʉre maiami", yi masia mʉ, yiquĩ Pedro Jesure.
Ito ĩ yijare:
—Oveja rĩare ĩna ecasotiado bajiro yʉre yiari yʉ ñarãre riaso ĩsima mʉ, yiquĩ Jesús ĩre.
16 Mʉcana tʉdi jʉaji seniĩaquĩ Jesús Simón Pedrore:
—¿Yʉre maiati Simón, Jonás macʉ mʉ? yiquĩ Jesús Pedrore.
—Mʉre maia yʉ Ʊjʉ yʉ. "Yʉre maiami", yi masia mʉ yiquĩ Pedro Jesure.
Ito ĩ yijare:
—Ovejare ĩna codeado bajiro yʉre yiari yʉ ñarãre code ĩsima mʉ, yiquĩ Jesús Pedrore.
17 Ito yija mʉcana tʉdi ʉdiaji seniĩa quenoquĩ Jesús ĩre:
—¿Yʉre maiati Simón, Jonás macʉ mʉ? yiquĩ Jesús Pedrore.
Ʊdiajijʉ, "¿Yʉre maiati mʉ?" Jesús ĩ yija tʉocõri, bojori bʉjaquĩ Pedro. Ito bajiri ado bajiro yiquĩ ĩ Jesure:
—Jeyaro masigũ ña, yʉ Ʊjʉ mʉ. Yʉ mʉre mairise masia mʉ, yiquĩ Pedro Jesure.
Ito ĩ yijare:
—Ovejare ĩna ecasotiado bajiro yʉre yiari yʉ ñarãre riaso ĩsima mʉ.
18 Riti mʉre gotia yʉ. Iti rʉmʉjʉ mamʉ mʉ ñaja yutabuju sãñacõri, mʉ ãmoro bajiroti wa ucusotiyija mʉ maji. Mʉ bʉcʉgʉ ñaja mʉ ya ãmo siacõri, mʉ wa ãmobetojʉ mʉre ãmi warã yirãji ĩna, yiquĩ Jesús Pedrore.
19 "Ito bajiro mʉ godaja ticõri, Diore rʉ̃cʉbʉorã yirãji masa", yirocʉ ito bajiro gotiquĩ Jesús Pedrore. Ito ĩ yija bero:
—Waya yʉ rãca. Yʉ oca tʉo sʉyagʉ waya, yiquĩ Jesús ĩre.

Yʉ Juan ĩ rãca riasotigorʉre Jesús ĩ bʉto maire gaye

20 Jʉda ticõri, ĩnare yʉ sʉyaja tiquĩ Pedro. Yʉ ña Jesús rãca riasotigorʉ bʉto ĩ maicacʉ. Yʉ ña Jesús rãca basʉsacati rʉmʉ ĩ tʉ rujicacʉ. Yʉ ña Jesure seniĩacacʉ, "¿Ñimʉ ñati mʉre ĩna ñiatoni gotiri masʉ?" yi seniĩacacʉ ña yʉ.
21 Yʉre ticõri, ado bajiro Jesure seniĩaquĩ Pedro:
—Yʉ Ʊjʉ, ¿ãniama no bajiro godagʉ yiguĩjida? yiquĩ Pedro Jesure.
22 Ito ĩ yija ado bajiro cʉdiquĩ Jesús:
—Mʉcana tʉdi yʉ ejarijʉjʉ ĩ catire yʉ ãmoja, catigʉ yiguĩji maji. Iti mʉ masibeja, no yibea mʉre. Mʉáma yʉre sʉyaba, yiquĩ Jesús Pedrore.
23 Ito ĩ yija tʉocõri: "Juan godabicʉ yiguĩji", yire masicã ĩna. Jesuama, "Godabicʉ yiguĩji", yibitiquĩ. Ado bajirojʉa yiquĩ ĩ: "Yʉ tʉdi ejarijʉjʉ ĩ catire yʉ ãmoja, catigʉ yiguĩji maji. Iti mʉ masibeja, no yibea mʉre", yigʉ yiquĩ Jesús. Iti oca queno tʉo masibiticõri, "Godabicʉ yiguĩji Juan", yire oca batobojañi ĩna.
24 Yʉ ña Juan, Jesús rãca riasotigorʉ. Yʉti ña adi paperare ucarʉ. "Riojo gotiami", yi masia mʉa yʉre.
25 Gaje jaje ña Jesús ĩ yigore. Jeyaro Jesús ĩ yigore mani uca jeobojaja cʉni, adi macãrʉcʉ̃rore daja rẽtacoabodoja papera tutiri. Itocõ ña.

Los Hechos
de los apóstoles

Espíritu Santo mнare queo sãgũ yiguĩji Dios, Jesús ĩ yire gaye

1 Yн baba Teófilo, ñati mн. Iti rнmнjн mнre papera yн cõasнocati Jesús
ĩ yigore, ito yicõri ĩ riasore gaye mнre papera cõacн yн. 2 Ñajediro ĩ
yigore mнre gotigн macãrнcũro ĩ mнja warajнna ucasнsacн yн. Ũmacũjн
ĩ mнjaroto riojнa ĩ oca goti ucuronare beseyijн Jesús. Apóstoles wame
cнtiyijarã ĩna. Espíritu Santore tнocõri, "Adi ña mнa moaroti", yiyijн Jesús
ĩnare. 3 Jesús ĩ godaja bero mнcana tнdi caticõri ĩ oca goti ucutoni ĩ cũanare
goaĩoyijн Jesús. Jũarã masacõ rнmнri goa ñayijн Jesús, coji meje. Ĩ tнdi
catire gaye queno ĩna masisatoni biyaro goaĩoyijн Jesús, ĩ cũanare. Ĩnare
goaĩocõri, "No ĩre tнorũnнrãreti ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios", yire oca
riasoyijн Jesús ĩnare.

4 Ĩna rãca ñagũjн, ado bajiro gotiyijн Jesús ĩnare maji:

—Ado Jerusalénre wagobeja mнa. Mani Jacн Dios ĩ gotiado bajiroti
Espíritu Santo ĩ ejarotire bocatiya mнa, yiyijн Jesús ĩnare. Ito yicõri, coji
meje mнare goticн yн itire, yiyijн Jesús ĩnare. 5 Iti rнmнjн ñeñaro mнa yirise
jidicãja bero mнare idé guñi Juan. Ito bajiri nocõ mejeti Espíritu Santo
queo sãgũ yiguĩji Dios mнare, yiyijн Jesús ĩ cũanare.

Macãrнcũrojн Jesús ĩ mнja ware gaye

6 Jesús rãca minijuacõri ado bajiro seniĩayijarã ĩna ĩre:

—Jane mejejн romano masa gнa ya sita ẽmacõri gнare moa rotiyoñi ĩna.
¿Adocãta ĩnare bucõagũ yignjada mн? Ito yicõri, ¿ado gнa rotigorajн mнcana
gнare jнdacõa rotigн yignjada mн? yiyijarã ĩna Jesure.

7 Ĩna ito yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Jesús ĩnare:

—No yicõri masire ma mнare. Mani Jacн Dios, ĩ masirisena ĩ yirotire,
ĩ sĩgũti masiami itire. Masibea mнa. Di rнmн, di rodo, di ũmнa, yi
masibea mнa. Dios sĩgũti masiami ĩ yirotire. 8 Adijнa ña mнa masiriseoni.
Espíritu Santo ĩ wadiroca, oca sẽorise ejaro yiroja mнare. Ito yicõri gãjerã
cнtorijн wacõri, ĩnare yнre bнsirã yirãji mнa. Jerusalénjн, Judea sitajн cнni,
Samaria sitajн cнni, macãrнcũro ñarocõjнti, yнre bнsirã yirãji mнa, yiyijн
Jesús apóstol mesare.

9 Iti ĩnare goti tĩocõri, ĩre ĩna tibojaroca riti ũmacũjн mнja wasнoyijн Jesús.
Ito bero ide bueri iti ejarocati, ruyubiticoayijн Jesús ĩja. Ito bajiri tнdi
tibisijarã ĩna Jesure. 10 Ĩ mнjagorajн macãrнcũrojн ti mнo ñayijarã ĩna.
Ito bajiro ĩna ti mнo ñaroca ñajasaroti Dios ñaro gãna jũarã ángel mesa goa
rũgũyijarã ĩna tн. Yutabuju bнto yorise sãñarã ñayijarã ĩna. 11 Ado bajiro
gotiyijarã ĩna:

—Mнa Galilea gãna, macãrнcũrojн ti mнo rũgõbesa. Ãni Jesuti,
macãrнcũrojн mнja wacн, mнcana ĩ mнja waja, mнa tiado bajiroti mнcana
tнdi ejagн yiguĩji ĩja, yiyijarã ángel mesa Jesús ĩ cũanare.

Judas ñajacнre wasoarona Matíasre ĩna besere gaye

12 Olivos wame cнtiri tнrijн ñayijarã Jesús ĩ cũana. Ito bero Jerusalénjн
tнdicoayijarã ĩna ĩja. Sõjн meje ñayijн iti cнto. Coji cõrecõ ñayijн iti cнto.
13 Cнtojн ejacõri ĩna ñari wijн mнja wacõri, co sãnimн weca sãjayijarã

ĩna. Ĩna ñayijarã ado bajiro wame cɨtirã: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, ito yicõri Alfeo macɨ Santiago. Ito bero gãjerã ñayijarã Simón celote gaye tɨoĩagorɨ, ito yicõri Santiago macɨ Judas. Itocõ ñayijarã ĩna. 14 Sĩgũre bajiro ɨsi cɨticõri minijuasotiyijarã ĩna Diore bɨsirona. Jesús ocabajirã, ito yicõri Jesús jaco María, gãjerã romia cɨni cojɨti minijuacõri Diore bɨsiyijarã ĩna.

15 Iti rɨmɨriti Jesure masirã minijuayijarã. Co ãmojeno masa ñayijarã ĩna. Ĩna wato wɨmɨ rũgũcõri, ado bajiro gotiyijɨ Pedro ĩnare:

16 —Tɨoya yɨ ñarã mɨa. Jane mejejɨ mani ñicɨ David ñayorɨ, Espíritu Santo ĩ rotija ucayoñi, Judas ĩ ñarotire. "Jesure ĩna ñiatoni gotigɨ yiguĩji Judas wame cɨtigɨ", yi tɨoĩa yugɨ ito bajiro ucañi David ñayorɨ. Iti ĩ ucayore bajiroti rẽtacɨ. Ado bajiro rujeayijɨ Dios ĩ bɨsire. Tɨote mɨa, yiyijɨ Pedro ĩnare.

17 'Judas cɨni mani rãca cocati Jesús rãca riasotiquĩ. Ito yicõri mani rãca moaquĩ. 18 Mani rãca moacacɨ ñabojagɨti Jesure ĩna ñiatoni oca meniñi ĩ. Ito bajiro ñeñaro ĩ yija bero yucɨgɨ ũmacũjɨ mɨja wacõri ĩ ya ãmɨmajɨ jũgɨbo siayijɨ. Ito bajiro yicõri bubu quedi yojayijɨ. Ito bajicõri godacoayijɨ ĩja. Ito bero ũmacũjɨ wada yojacõri ĩ ya jeraga joto watojɨ ĩ ya gɨdamisi budi yojayijɨ. Ĩ ñajacɨ ñeñaro yire wajana sɨori ĩ ñajacɨ ya niyeru ãmicõri cojɨ sita waja yiyijarã gãjerã. 19 Jerusalén gãna itire tɨobɨjacõri, "Acéldama", wame yiyijarã iti sitare. Ĩna ocanama, "Sĩare waja ĩna waja yira sita ña", yireoni ñayijɨ. 20 Jane mejejɨ David ñayorɨ ado bajiro ucañi:

Wagoado ñaro yiroja ĩ ya wi. Masa ñamenaji ĩ ya wire. Ito yicõri gãji moa wasoagɨ yiguĩji ĩ ya moare, yi ucañi David ñayorɨ, yiyijɨ Pedro ĩnare.

21-22 'Ito bajiri Judasre wasoato mani. "Jesús ĩ godaja bero mɨcana tɨdi catiami", yi masigũre mani beseja quena. Ito yicõri Juan Jesure ĩ idé guroca tirɨ, ito yicõri Jesús ĩ mɨjaja tigorɨre mani beseja quena. Gãjire beserɨja manire, mani rãca ñacacɨre. Ito yicõri Jesús ĩ wa ucuroca wa ucurɨre beserɨjarãji mani. Ito bajigɨre ãmarɨjarãji mani, yiyijɨ Pedro ĩnare.

23 Pedro ĩ bɨsija bero, ito ñarã jũarã ũmɨare beseyijarã ĩna. "José Justo Barsabás wame cɨtigɨ quenami", yiyijarã ĩna. "Matías ĩ cɨni quenami", yiyijarã ĩna. 24 Ito bajiro yicõri, Diore ado bajiro seniyijarã ĩna:

—Dios gɨa Ʊjɨ, mɨ masia masa jeyaro ĩna tɨoĩarise gaye. Ito bajiri gɨare ĩoña mɨ beserɨre. 25 Judasre wasoarocɨ ito yicõri gɨa rãca riasotirocɨre ĩoña gɨare. Judas gɨare wagoquĩ ñeñaro yi ãmogũ. Ito bajiri adocãta ñeñaro yirise waja, waja yiadojɨ ñaguĩji ĩ, yiyijarã ĩna Diore senirã.

26 Ito yija José Justo wame gũtagãjɨ uca wõyijarã ĩna, ito yicõri Matías wame gajegajɨ. Itigari gũtagãri queocõri, "Tito maji, ñimɨ ñati Dios ĩ beserɨ", yiyijarã ĩna. Gũtagã iti quedija ticõri, "Matías ñami Dios ĩ beserɨ", yi masiyijarã ĩna. Ito bajiro bajicõri ĩna rãca ñasɨoyijɨ Matías coga gɨbojeno ñarã tɨ. Jɨa gɨbojeno ñarocɨ ñayijɨ ĩ.

2

Espíritu Santo ĩ quedi sãjare gaye

1 Pentecostés ñari rɨmɨ ejaroca Diore masirã ñarocõti cojɨti minijua ñayijarã. 2 Ñajasaroti oca sẽoro ruyuyijɨ ũmacũjɨ. Bɨto mino iti wẽaro bajiro bajiyijɨ. Ĩna ñari wijɨ sãjacõri bɨto bɨsiyijɨ iti. 3 Ito yicõri jea ũjɨ

mɯjarise bajirise goayijɯ. Ito yicõri sĩgũ rɯyabeto quedi jeayijɯ iti. 4 Ito
yija, Diore riti tɯorũnɯjaro ĩna yirocɯ, Espíritu Santo quedi sãjayijɯ ĩnare.
Itijɯnati ricati riti ĩna masibiti oca ñabojareti bɯsisɯoyijarã ĩna, Espíritu
Santo ĩ rotiro bajiroti.
5 Iti rɯmɯriti Jerusalénjɯ judio masa gaje cɯtori gãna wadiana ñayijarã
ĩna. Diore rũcɯbɯorona wadiana ñayijarã ĩna. 6 Ĩna bɯsirise iti ruyuja
tɯocõri, minijuayijarã masa. Sĩgũ rɯyabeto ĩnarioti ĩna oca tɯoyijarã ĩna.
Ito bajiri, no yi masia mañijɯ ĩnare. 7 Ito bajicõri mano ɯcayijarã ĩna. Ito
yicõri ado bajiro ĩnamasiti gãmeri bɯsiyijarã ĩna:
—¿Galilea sita gãna meje ñati, mɯa tija? 8 Jeyaro ricati ĩna bɯsija, ¿no yija
mɯa oca, yɯ oca cɯni jeyaro oca ĩna bɯsija tɯoati mani? Gaje cɯtori gãna
ña mani. 9 Jeyaro gãna ña mani. Tite mɯa. Ado ñama Partia gãna, Media
gãna, Elam gãna, Mesopotamia gãna, Judea gãna, Capadocia gãna, Ponto
gãna, Asia gãna, 10 Frigia gãna, Panfilia gãna, Egipto gãna, ito yicõri Cirene
cɯto sõjɯa Africa gãna, ito yicõri adijɯ gãna Roma gãna. Adijɯ rujeanati
ñama judio masa coriarã. Gãjerãma judio masa ĩna tɯoĩare gayere boca
ãmigoana ñama ĩna. 11 Ito yicõri Creta gãna, ito yicõri Arabia gãna, adocõ
jãjarã ña mani. ¿No yija mani jeyaro gãna ñabojarãti, Dios ĩ queno yirise
ĩna bɯsija tɯoati mani? yiyijarã ĩna.
12 Mano ĩna rujɯ ɯcaja, no yi masia mañijɯ ĩnare. Ĩnamasiti gãmeri
seniĩayijarã:
—¿No yireoni ñati adi? yiyijarã ĩna.
13 Coriarã ado bajiro bɯsiyijarã:
—Mecɯrã yama, yi aja tudiyijarã ĩna, Espíritu Santo sãjagoanare.

Masare Pedro ĩ gotire gaye

14 Ĩna aja tudija tɯocõri, ĩ baba mesa apóstol mesa rãca wɯmɯ rũgũyijɯ
Pedro. Ĩna ito yija ticõri, oca sẽoro bɯsiyijɯ Pedro, minijua ñarã jeyaro ĩna
tɯotoni:
—Queno tɯoya yɯ ñarã mɯa, yɯ bɯsirise. Adijɯ Jerusalén gãna mɯa,
queno tɯoya mɯa cɯni. 15 “Mecɯrã ya mɯa”, yibojarãji mɯa gɯare. Mecɯrã
meje ya gɯa. Busuri jĩjɯ ña maji. Mecɯrajɯ meje ña maji. 16 Ado robojɯa
bajia. Gɯare mɯa tirise, “Ito bajiro rẽtaro yiroja”, yiyijɯ Dios oca goti ĩsiri
masɯ, Joel wame cɯtigɯ. Jane mejejɯ ado bajiro ucayoñi Joel, Diore yiari:
17 Sɯsari rɯmɯri Espíritu Santo masa jãjarãre queo sãgũ yigɯja yɯ. Yɯ
yerioti bɯsirã yirãji mɯa rĩa masa. Yɯ ye gaye tireti goaro yiroja
mamarãre cɯni. Bɯcɯrãreama cãirijɯ ĩnare bɯsicɯja yɯ.
18 Sɯsari rɯmɯri Espíritu Santo sãcɯja yɯ, yɯre ejabɯari masare. Ito bajiri
yɯ yerio bɯsirã yirãji ĩna.
19 Ũmacũjɯ macãrɯcũrojɯ tiyamani mɯare ĩogũ yigɯja yɯ. Mɯa ñari tuti,
adi sita cɯni, tiyamani ĩogũ yigɯja yɯ. Rí ñaro yiroja, ito yicõri jea
ũjɯrise, ito yicõri bueri bue dajaro yiroja.
20 Ũmacañi cɯni yaticoagɯ yiguĩji. Ũmacañi ñami gagɯ cɯni, rí robo bajiro
sũagũ yiguĩji. Iti jeyaro baji jediroca, Jesús ñeñaro yiri masare waja
seniri rɯmɯ ejaro yiroja. Ñasari rɯmɯ ñaro yiroja Jesús ĩ ito bajiro ĩ
ĩori rɯmɯ. Guijori rɯmɯ ñaro yiroja.
21 “Yɯ Ʊjɯ, ñeñaro yigɯ ña yɯ. Yɯ ñeñaro yirisere ãcabojoya mɯ”, yɯre
yirãreama jeame ũjɯrojɯ ĩna wabore ñaroca ĩnare masogũ yigɯja yɯ,
yiyijɯ Dios, Joelre gotigɯ, yiyijɯ Pedro masare.
22 Ito yija mɯcana tɯdi bɯsi remoyijɯ ĩ:

—Tнoya yн ñarã ado yн gotiroti. Nazaret gagн Jesús ĩ masiro robo yicõri mнare ĩoñi. “Dios ĩ rotiro bajiroti yiñi Jesús”, yi masiarãji mнa itire tigoana ñari. 23 Ito bajibojarocati, Jesure ñiacõri, masa quenamenare ĩsiyija mнa yucнtẽojн ĩna jajutoni. Iti mнa yiroto riojнajн masi yucãrн Dios. Ito bajibojarocati mнare camotabitirн Dios. Jesure sĩatoni gãjerãre mнa ĩsire waja mнareti seti ña. 24 Dioama Jesús ĩ godaja bero mнcana tнdi ĩ catiroca yicõñi. Ito bajiri godagoana нjн Satanás, Jesure ñiacũ masibisijн. Ito bajiri mнcana tнdi caticoañi ĩ. 25 Jane mejejн mani ñicн David ñayorн Jesús ĩ Jacнre ĩ bнsigore ucañi. Tite mнa. Ado bajiro bнsiyijн Jesús Diore: Cнna yн rãcati ña mн. Ito bajiri ñejнa güire ma yнre.

26 Yн tнoĩaja queno sosa yнre. Ito bajiri bнto wanнcõri mнre bнsia yн. Ito bajiri yн ya rujн godaja bнjatobiti yibicнja yн.

27 Cнna yн masia godarã watojн yнre wagobicнja mн. Mн Macн ña yн. Mнre rũcнbнoa yн. Ito bajiri yн ya rujн jogaroca yibicнja mн.

28 Ito bajiri mнcana tнdi yн catiroca yigн yigнja mн. Bнto wanн quenagũ yigнja yн, mн rãca yн ñaja mнcana, yiyijн Jesús Diore, yi ucañi David ñayorн, yiyijн Pedro masare.

29 ’Ito yicõri gaje ña. Tнoya yн ñarã mнa. Mani ñicн David ñayorн ĩ cõja adoti yuje ecoñi. “Ado ña ĩre yujeado”, ya mani. Ito bajiri ĩ tнoĩarise gaye meje bнsiyorн ĩ. 30 David catigнjн, ija bajirotire goti yuri masн ñayoyijн. “Ija yн janerãbatia Dios ĩ cõarн sĩgũ ñagũ yiguĩji. Yн robo Нjн ñagũ yiguĩji ĩ”, yi tнoĩayijн David, Dios ĩ gotija tнocõri. Tite mнa. 31 Ado bajiro ucañi David: “Cristo mнcana tнdi catigн yiguĩji. Ito yicõri ĩ ya rujн godana watojн jogabeto yiroja”, yiñi David. Ito ĩ yirisere, ija bajirotire gotigн yiñi ĩ, yiyijн Pedro.

32 Mнcana tнdi bнsi remoyijн Pedro:

—Jesús ĩ godaja bero, mнcana tнdi ticн gнa. Ito bajiri, “Ĩre tнdi catioñi Dios”, ya gнa. 33 Dios ũmacũjнna ñacõri Jesure jiyijн. Dios tн ejacõri ĩ ya riojocadнja, rũcнbнorajн, rujiguĩji Jesús. Dios ĩ goticãdo bajiroti Jesure cũñi, Espíritu Santore gнare ĩ queo sãtoni. Jĩjн mнa tirise, ito yicõri mнa tнorise, Espíritu Santo ĩ ejaja ito bajiro rẽtamн. Ititi ña ĩ wadire gaye. 34 David ñayorн ĩmasire rẽtaroti meje ucayoñi ĩ. Jesús ĩ mнjado bajirogoroama, ĩ ya rujн rãca ñarocõti ũmacũjн mнjabitiyoyijн David. Ito bajiri ado bajiro ucayoñi David:

Mani Нjн Cristore ado bajiro yiñi Dios: “Yн tн riojocadнja rujiya, rũcнbнorajн.

35 Mн wajana queno mнre ĩna cнdiroca yigн yigнja yн”, yiyijн Dios mani Нjнre. Ito bajiro ucayoñi David, yiyijн Pedro.

36 ’Yн ñarã, ito bajiri ĩja, “Riti ña”, yi masitoni mнare bнsia yн. Cristore, yucнtẽojн mнa sĩarнreti, mani Нjн ñarocнre, manire masorocнre cũñi Dios. Ĩti ñami mнcana, yiyijн Pedro masare.

37 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, bнto tнoĩa нsi bata bнjatobisijarã ĩna. Ito bajiri Pedro mesare seniĩayijarã ĩna:

—¿No yirнjati gнa ĩja? yiyijarã ĩna.

38 Ĩna ito yija tнocõri, Pedro ado bajiro cнdiyijн ĩnare:

—Ñeñaro mнa yirise jidicãña, mнa ñeñaro yirisere Dios ĩ ãcabojotoni. Ito yicõri, “Jesucristore masirã ñama”, gãjerã ĩna yi masitoni, idé gu rotiya mнa. Ito yija Espíritu Santo queo sãgũ yiguĩji Dios mнare. 39 Dios, Espíritu Santo sã ãmoguĩji mнare, ito yicõri mнa rĩare, mнa janerãbatiare, ito yicõri

sõjн gãnare cнni. Ĩ beserã ñajedirore Espíritu Santo sã ãmoguĩji Dios, yiyijн Pedro.
40 Iti riti bнsigн meje yiyijн Pedro. Ito yicõri masare riaso bнsiyijн ĩ. Gaje ado bajiro ĩnare riaso bнsiyijн Pedro:
—Masa ñeñarã rãca wнsabesa mнa. Camotadiya mнa, ĩna rãca jeame ũjнrojн mнa wabe yirona, yiyijн Pedro.
41 Ito bajiro Pedro ĩ gotija tнo wanнcõri, нdiaji mil masa ñarã Jesure boca ãmiyijarã. Ito yicõri yoari mejeti idé gu rotiyijarã ĩna. 42 Ito bajiro yicõri apóstol mesa rãca ĩna riasorise tнorona ĩna tн minijuasotiyijarã. Ĩna riasorisere tнo ñiacõri itire tнorũnн jidicãbisijarã ĩna. Ito bajiri sĩgũ bajiro riti нsi cнtiyijarã ĩna ĩja. Ito bajiro tнoĩacõri ĩna rнcorisere maimenati bojoro bнjarãre ĩsiyijarã ĩna. Coji rнyabeto minijuacõri Diore bнsiyijarã ĩna. Ito yicõri, "Iti ña Jesús ya rujн robo bajirise", yi tнoĩacõri naju bato bayijarã ĩna. Manire yiari Jesús ĩ goda ĩsire tнoĩarã ĩ rotiro bajiro najure bato bayijarã.

Cajero Jesure tнorũnнsнoana ĩna ñare gaye

43 Apóstol mesa jaje tiyamani ĩoyijarã, Dios ĩna rãca ĩ ñajare. Itire ticõri mano нcayijarã masa ito gãna. 44-45 Sĩgũ rнyabeto Jesure masirãma sĩgũ bajiro riti нsi cнtiyijarã ĩna. Gãjerã bojoro bнjaja ticõri, ĩna ya gajeoni ĩsicõri waja ãmiyijarã ĩna, bojoro bнjarãre niyeru ĩsirona. 46-47 Co rнmн rнyabeto, sĩgũ bajiro riti tнoĩarã ñari, Dios ya wijн minijuasotiyijarã ĩna Diore bнsirona. "Ñasagн ña Dios mн", yi bнsiyijarã ĩna, Diore rũcнbнorã. Ito yi tнdi wacõri ĩna ya wirijн naju bato bayijarã ĩna. Bнto wanн quenayijarã ĩna, ĩna baba mesa rãca bare bato barona. "Gãjerã rẽtoro tнoĩa masirã ña mani", yi tнoĩabisijarã ĩna. Queno ĩna yirise ti masicõri, "Queno yirã ñama", yiyijarã cнto gãna. Co rнmн rнyabeto iti cнto gãna coriarã Jesure boca ãmiyijarã. Jesure boca ãmicõri Jesure masirã tн minijuayijarã ĩna. Ito bajiri jãjarã bнsa Jesure masirã bнjн wayijarã ĩna.

3

Rudurнre yisiore gaye

1 Co rнmн rнyabeto tres ñaroca riti Diore bнsisotiyijarã ĩna. Ito bajiri itocõ tнjaroca Dios ya wijн mнja wayijarã ĩna, Pedro, Juan rãca jũarã, Diore bнsirona. 2 Soje tн sĩgũ masн rujiyijн. Cajerojнti wa masibicн rujearн ñayijн ĩ. Ito bajiri wa masibisijн ĩ. Co rнmн rнyabeto ĩ baba mesa ĩre ãmi wasotiyijarã. Ito yicõri soje tн ĩre jidi rojosotiyijarã ĩna. Iti soje ado bajiro wame cнtiyijн. Seyori soje ñayijн iti soje. Iti soje tн rujicõri ito ejarãre, "Yнre ti maiñame, jabeto niyeru yнre ĩsiña mнa", yi rujiyijн ĩ. 3 Pedro mesare sãjarã wana yiroca:
—Yнre jabeto ti maiñame mнa, yiyijн rudurн.
4 Ito ĩ yija tнocõri, queno tisayijarã ĩna ĩre. Ado bajiro yiyijн Pedro ĩre:
—Adojнa tiya mн, yiyijн ĩre.
5 "Yнre jabeto ĩsirã yirãji", yirocн queno tнoĩabojayijн ĩ. 6 Ito yija Pedro ado bajiro yiyijн ĩre:
—Niyeru ma yнre, manirea. Gaje ñasarisejнa mнre ejabнacнja yн. Jesucristo Nazaret gagнre tнorũnнcõri, "Wнmнña mн, wasa", ya yн mнre yiyijн Pedro rudurнre.
7 Ito bajiro yicõri ĩ ya riojocadнja ñiacõri tũa wнmнo rũgõyijн Pedro. Ito ĩ yirocati, ĩ ya ñicнri sẽocoayijн ĩre, rudurн ñabojarнre. 8 Ito bajiri bubu

quedi rũgũcõri, wasнoyijн ĩ. Pedro mesa rãca sãja wayijн rudurн ĩja, Dios ya wijнre. “Dios queno yami yнre. Yн ñarise cнtirise yнre yisioami ĩ”, yi wanн quena wayijн ĩ. 9 Iti wijн Dios ya wijн ñarã ĩ waja tiyijarã ĩna. “Queno yami Dios yнre”, ĩ yi bнsija tнoyijarã ĩna. 10 Ito bajiri ĩre ti masicõri нcayijarã ĩna. “Soje tн rujigн, rudurн, niyeru seni rujigн, ¿meje ñati ĩ?” yiyijarã ĩna нcare rãca.

Pórtico de Salomón wame cнtirijн masare Pedro ĩ gotire gaye

11 Rudurн ñabojarн, Pedro mesa watoje ñayijн ĩ. Ĩnare jidicãbisijн ĩ. Dios ya wi tн, Pórtico de Salomón wame cнtirijн rũgõyijarã ĩna Pedro mesa. Iti ito bajiro rẽtaja ti нcacõri, masa jãjarã ũma minijuayijarã ĩna. 12 Masa ĩna minijuaja ticõri, ado bajiro bнsiyijн Pedro ĩnare:

—¿No yija ti нcati, yн ñarã mнa? Sõco bнsa tiya gнare. Ãni rudurнre gнamasiti yisiobijн. Gнa masiro robo yija meje, Diore queno gнa cнdija meje wami ãni rudurн. 13 Ado robojнa bajia. Jesús ũmacũjн gagн ĩre yisioñi. Mani ñicнsabatia Abraham, Isaac, ito yicõri Jacob cнni Diore riti rũcнbнoyijarã ĩna. Dios ĩna rũcнbнorн mнcana ĩti ñami ĩja. Godarнre tнdi catiocõri, masa ĩna rũcнbнoroti gayere jidicãyijн Dios ĩ Macн Jesure. Ĩ Jesureti ñiacõri ĩsiyija mнa, ñari masa нjarãre, ĩre ĩna sĩatoni. Ʊjн Pilato, Jesure ĩ bucõa ãmobojarocati, mнajнa bucõare ãmobisija. 14 Pilatore, Jesús quenagũre bucõa rotiado õno yirã, sĩari masнre bucõa rotiyija mнa Pilatore. 15 Ito yirã riti masare catire gaye ĩsigũre sĩa rotiyija mнa. Ito bajibojarocati, Dioama godarнre tнdi catiocõñi. Ĩre ticõri, “Mнcana tнdi catiami”, yi masia gнa, yiyijн Pedro.

16 Ito yicõri mнcana ado bajiro bнsi remoyijн Pedro:

—Ãni rudurн ñabojacacнre ti masia mнa. “Jesús yнre yisio masiami”, ĩ yi tнoĩajare, yoari mejeti ĩ ya ñicнri sẽocoayijн ĩre. Ñaro bajiroti ĩre yisioñi Jesús. Itire ti masia mani, yiyijн Pedro.

17 ’Masia yн ñarã yн ĩja. Mani нjarã rãca Jesure sĩa rotiyija mнa. “Bнto ñeñaro ya gнa”, yi tнoĩa masibitibojarãti ito bajiro yiyijari yн ñarã, ya yн mнare. 18 Jesure mнa sĩacatijн, “Ito bajiro yiroja”, Dios ĩ yire ñaro bajiroti bajicн iti. Dios ĩ oca gotiri masa ĩre yiari ado bajiro gotiyijarã jane mejejн: “Cristo quenabeto tõbнjacõri, godagн yiguĩji”, yiyijarã Dios oca gotiri masa. 19 Ito bajiri iti oca tнocõri ñeñaro mнa yirisere jidicãña mнa. Ito yicõri Dios ĩ нsi cнtiro bajiro tнoĩaña mнa, ñeñaro mнa yirise ĩ ãcabojotoni. Ito yija Dios mнa ya нsijн нsirioya mani mнare jidicãguĩji. 20 Ito yija mнcana tнdi cõagũ yiguĩji Dios, Cristore. Jane mejejн besecãñi Dios, Cristore mani Ʊjн ñarocнre. 21 Adocãta ũmacũjн ñaguĩji Cristo. Co rнmн adi macãrнcũrore mнcana quenogũ yiguĩji Dios, ĩ goticãdo bajiroti. Dios ĩ queno tĩori rнmн bocatigн yiguĩji Jesucristo. Adi ña Dios oca goti ĩsiri masa, Diore rũcнbнorã ĩna ucare. 22 Sĩgũ Dios oca goti ĩsiri masн, Moisés wame cнtigн, ado bajiro gotiyoñi mani ñicнsabatiare: “Dios mani Ʊjн yнre ĩ cõado bajiroti, gãji ĩ oca gotirocн cõagũ yiguĩji. Dios ĩ cõarocн mani comasiti ñagũ yiguĩji. 23 Jeyaro ĩ yirise yiro bajiroti cнdiba mнa. Yiro robo cнdimenare, mani Israel gãnare gajerojн ãmicõa ruyuriocõgũ yiguĩji”, yiyijн Moisés ñayorн. Adi ña mani ñicнsabatiare, ĩ gotire, yiyijн Pedro masare.

24 Mнcana tнdi bнsi remoyijн Pedro:

—Samuel bero gãna cнni Dios oca goti ĩsiri masa, adi rнmнri bajiroti gayere, ñaro bajiroti gotiyoyijarã ĩna cнni. 25 Jane mejejн, mani

ñicʉsabatiajʉare Dios ĩ goticãrere gotiyijarã ĩna Dios oca gotiri masa. Dios mani ñicʉsabatiajʉare, ĩ goticãre ñajare quenarise ejaro yiroja manire. Ado bajiro mani ñicʉ Abraham ñayorʉre goticãyijʉ Dios: “Queno masa jeyaro wanʉ quenare gaye ejaro yiroja, mʉ rĩa janerãbatiana sʉoriti ĩ rujeajare”, yiyijʉ Dios mani ñicʉ ñayorʉre gotigʉ. 26 Ĩ Macʉre tʉdi catiocõri, cajero mani rãca ñarocʉre ĩre cõañi Dios, mani queno wanʉ quenatoni. Ito yicõri mani ñeñaro yirisere jidicãtoni, ĩ Macʉre cõañi Dios, yiyijʉ Pedro masare gotigʉ.

4

Ʉjarã ñasarã riojo Pedro mesa ĩna bʉsire gaye

1 Pedro, Juan rãca jʉ̃arã masare ĩna riaso ñaroca paia ejayijarã, saduceo gaye tʉoĩarã, ito yicõri Dios ya wi coderi masa ʉjʉ cʉni. 2 Pedro ito bajiro masare ĩ riasoja tʉocõri, bʉto junisini ejayijarã ĩna. Ado bajiro riasoyijʉ Pedro ĩnare: “Jesús ĩ godaja bero mʉcana tʉdi catiñi. Ito bajiri mani cʉni tʉdi catirã yirãji, yi tʉoĩa mani”, yiyijarã Pedro mesa masare. 3-4 Coriarã jãjarã Jesús oca tʉo ãmisãcõri Jesure boca ãmiyijarã ĩna. Ito bajirã riti jãjarã ʉ̃mʉa co dʉjamocõ mil masacõ ñarã, bʉjʉ wayijarã ĩna, Jesure masirã. Ito bajiri paia, saduceo gaye tʉoĩarã, Dios ya wi coderi masa ʉjʉ cʉni bʉto junisiniyijarã iti tʉocõri. Ito bajiri Pedro mesare ãmi wacõri tubiayijarã ĩna, ñamicajʉ iti ñajare.

5 Busuri itijʉ, Jerusalénti, mʉcana minijuayijarã judio masa ʉjarã, gãjerã bʉcʉrã, ito yicõri bʉcʉrã rotirise riasori masa cʉni minijuayijarã ĩna. 6 Paia ʉjʉ Anás wame cʉtigʉ cʉni ito ñayijʉ. Ito yicõri Caifás, Juan, Alejandro, gãjerã paia ʉjarã ñajediro minijua ñayijarã itojʉ. 7 Ito bero Pedro mesa tubiara wijʉ ñarãre, ãmi wadi rotiyijʉ Anás. Pedro mesa ĩ tʉ ĩna ejaroca, ado bajiro seniĩayijʉ Anás:

—¿Ñimʉ mʉare masare riaso roticati? Ito yicõri, ¿ñimʉ ĩ rotija rudurʉre yisiocati mʉa? yiyijʉ Anás Pedro mesare.

8 Ĩ seniĩaja tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro, Espíritu Santo ĩ masirisena:

9 —Tʉoya mʉa. Rudurʉre gʉa queno yire, ito yicõri ĩre gʉa yisiore, ¿itire gʉare tʉo tudiati mʉa? yiyijʉ Pedro, masa ʉjarãre ito yicõri bʉcʉrãre cʉni. 10 Mʉa queno masitoni, ito yicõri Israel sita gãna ñarocõti ĩna masitoni, mʉare ñasarise gotia yʉ. Ãni rudurʉ ñabojarʉ mʉa riojo rʉ̃gõgʉ̃re yisioñi Jesús Nazaret gagʉ. Jesús, yucʉtẽojʉ mʉa sĩarʉti, Dios tʉdi catiorʉti, ĩti rudurʉre yisioñi. 11 Jane mejejʉ David ñayorʉ ado bajiro ucayoñi: “Mʉa wi meniri masa gʉ̃tagãre cõabojayija mʉa. Ito bajibojarocati mʉa cõaraga ñasarica ñaroja gʉ̃tagã”, yi ucañi David ñayorʉ, Jesure tʉoĩa yugʉ. Ado bajiro bajia yireoni ña adi. Mʉa judio masa ʉjarã, Jesure ãmomena yirãji. Ito bajibojarocati ñasagʉ ñagʉ̃ yiguĩji ĩ. 12 Jesucristo sĩgʉ̃ti ñami adi macãrʉcʉ̃rojʉ masare masorocʉ Dios ĩ cõarʉ. Jesús sĩgʉ̃ti manire maso masiguĩji. Ñimʉjʉa gãji ĩ robo bajigʉ maquĩji, yiyijʉ Pedro ʉjarãre.

13 Pedro, Juan rãca ĩna oca sẽoro bʉsija tʉocõri, bʉto tʉoĩa oca jaiyijarã ʉjarã. “Bʉto papera riasotibitiana ñabojarãti queno bʉsiama ĩna. Jesús rãca ñagoanati ñari seyoama ãna. Ito bajiri ĩre bajiroti riasoama”, yi tʉoĩayijarã ʉjarã. 14 Rudurʉ ñabojarʉ, Pedro mesa rãca ĩ ñajare, “Rudurʉre yisiobisija mʉa”, yi masibisijarã ʉjarã ĩnare. 15 Ito bajiri macʉ̃jʉ budi wa

rotiyijarã ʉjarã, Pedro mesare. Ito yicõri ĩnamasiti gãmeri bʉsi ñayijarã ĩna ĩja:

16 —¿No yiana mania Pedrore, Juanre cʉni? Jerusalén gãna ñarocõti
masiama rudurʉre ĩna yisiore. Ito bajiri, “Bʉrãti yama ĩna”, yi masia
ma. 17 Ado bajiro ĩnare gotirʉja mani: “Jesús gaye tʉdi mʉa bʉsi remoja,
quenabeto tõbʉjarã wana ya mʉa. Ito bajiro mani ĩnare gotija, gãjerãre
Jesús oca gotimena yirãji ĩna”, yi tʉoĩayijarã ĩna.

18 Ito yija mʉcana tʉdi jisõyijarã ĩna Pedro mesare. Ĩna sãja ejaroca,
“Masare riasobesa mʉa, ito yicõri Jesús gayere bʉsi ʉyabesa mʉa”, yi-
bojayijarã ʉjarã Pedro mesare. 19 Ito bajiro ʉjarã ĩna bʉsija tʉocõri, ado
bajiro cʉdiyijarã Pedro mesa:

—Mʉare gʉa cʉdijama, Diore cʉdimena robo bajiro bajia gʉa. Diore
cʉdiado õno yirã, ¿mʉare cʉdirʉjati gʉa? yiyijarã ĩna. Dios ĩ tiro riojo, ¿no
bajiro quenaroja, yire masiati mʉa? Diore cʉdirã yirãji, ya gʉa mʉare.
20 Jesure gʉa tʉogore, gʉa tigore cʉni, itire bʉsi jidicãdo ma gʉa, yiyijarã
Pedro mesa.

21 Itire tʉocõri:

—Tʉdi bʉsi ʉyabesa Jesús gayere. Jesús gayere mʉa riasoja, quenabeto
tõbʉjarã yirãji mʉa, yiyijarã ʉjarã mʉcana.

Rudurʉ ñabojarʉ ĩ waja ticõri, Diore rʉ̃cʉbʉoyijarã masa. “Quenoguti
yigʉ ñami Dios”, yiyijarã masa. Ito ĩna yija masicõri, masare bʉto güiyijarã
ʉjarã. Ito bajiri Pedro mesare quenabeto tõbʉjaroca yibisijarã ĩna. Ito
bajiri riojoti bucõacõyijarã ʉjarã Pedro mesare. 22 Rudurʉ ñabojarʉ, ĩna
yisiorʉ, jʉ̃arã masacõ rẽto bʉsaro rodori tʉjagʉ ñayijʉ ĩ.

Gʉa oca sẽoroca yiya, yi Diore ĩna senire gaye

23 Budi warãjʉama ĩna baba mesa tʉjʉ wacoayijarã Pedro mesa. Ĩna
baba mesa tʉ ejacõri jeyaro ʉjarã ĩna bʉsigore gotiyijarã ĩna. 24 Itire
tʉocõri sĩgʉ̃ bajiro riti ʉsi cʉtirã ñari Diore bʉsiyijarã ĩna:

—Dios gʉa Jacʉ, mʉ sĩgʉ̃ti ña bʉto masigʉ̃. Macãrʉcʉ̃rore meniyija
mʉ, sita cʉni, ito yicõri riari. Macãrʉcʉ̃ro gaye jeyaro meniyija mʉ. Ito
yicõri adi macãrʉcʉ̃ro jeyaro ñarotire rujeoyija mʉ. 25 Jane mejejʉ, Espíritu
Santore cõayija mʉ gʉa ñicʉ David ñayorʉ, mʉ oca ĩ bʉsitoni. Ado bajiro
ucayoñi David, mʉre queno moa ĩsigʉ̃ ñari:

¿No yija Cristore junisiniati judio masa meje ñarã cʉni? ¿No yija judio
masa rocati ñasarise meje tʉoĩati?

26 Adi macãrʉcʉ̃ro gãna ʉjarã minijuacõri ña yucãma, mʉre ñeñaro yirona,
ito yicõri Cristore cʉni ñeñaro yirona, yi ucañi David ñayorʉ.

27 ’Riti yiñi David. Ĩ gotiado bajiroti bajicʉ gʉa ya cʉto. Ʉjʉ Herodes,
ito yicõri Poncio Pilato, judio masa meje cʉni, ito yicõri Israel sita gãna
cʉni cojʉti minijua ñañi ĩna. Mʉ Macʉ, ñeñarise yibicʉre ñeñaro yirona
minijuañi ĩna, masare masotoni mʉ cõarʉre. 28 Mʉ Macʉre sĩañi ĩna.
Jane mejejʉ, ado bajiro rẽtaro yiroja, yiyija mʉ, mʉ masirisena. 29 Dios
gʉa Jacʉ, gʉare tʉoya. “Quenabeto tõbʉjarã yirãji mʉa”, gʉare ĩna yirise
ãcabojabesa mʉ. Gʉare ejabʉaya mʉ. Ñaro bajiroti mʉre cʉdi ãmoa gʉa.
Ñe guijobeto, Jesús oca quenarise gʉa bʉsitoni gʉare ejabʉaya mʉ. 30 Mʉ
masirisena masa cõrãre masoña mʉ. Ito yicõri tiyamani cʉni yiya mʉ,
“Jesuna sʉoriti bajia adi”, masa ĩna yitoni, yiyijarã ĩna Diore bʉsirã.

31 Diore ĩna bʉsi tĩoroca, ĩna minijua ñarijʉ sita ʉeyijʉ. Sita ʉerijʉ tototi,
Espíritu Santo quedi sãjayijʉ ĩnare. Espíritu Santore queno cʉdicõri, ñe
güire mejeti Dios oca masare gotisʉoyijarã ĩna.

"Yʉ sĩgʉ̃ ye ña gajeoni", yimena ñari gãjerãre batore gaye

32 Jesure masirã sĩgʉ̃ bajiro riti tʉoĩa ñayijarã ĩna. Ĩna rʉcorise, "Yʉ
sĩgʉ̃ ye ña", yibisijarã ĩna. Ĩna baba mesare sĩgʉ̃ rʉyabeto batoyijarã
ĩna. 33-35 Sita rʉcorã, ito yicõri wiri rʉcorã, gãjerãre ĩsiyijarã ĩna. Iti
ĩsicõri niyeru bʉjayijarã ĩna. Niyeru bʉjacõri apóstol mesare ĩsiyijarã ĩna,
bojoro bʉjarãre ĩna ĩsitoni. Ito bajiri ĩna rãca gãna sĩgʉ̃jʉa bojoro bʉjarã
mañijarã ĩja. Jesús oca quenarise riaso jidicãbisijarã apóstol mesa. "Jesús
ĩ godaja bero, mʉcana tʉdi caticõri, ñami mʉcana", yi queno sẽo quenaro
gotiyijarã ĩna masare. Ito bajiroca Jesure masirã ñarocõreti queno ĩna
wanʉ quenatoni, ĩnare ejabʉayijʉ Dios. 36 Jesure masirã wato ñayijʉ sĩgʉ̃
levita masʉ. José wame cʉtigʉ ñayijʉ ĩ. Chipre wame cʉtiri yogajʉ rujearʉ
ñayijʉ ĩ. Apóstol mesa, Josére gaje wame wõyijarã, Bernabé. Griego ocama,
"Wanʉ quenare gaye riasogʉ", yireoni ñayijʉ iti wame. 37 Josére sita
ñayijʉ. Itire gãjire ĩsiyijʉ ĩ. Iti waja niyeru bʉjacõri apóstol mesare ĩsiyijʉ,
bojoro bʉjarãre ĩna batotoni. Queno yigʉ ñayijʉ José.

5

Ananías ĩ manojo Safira rãca ĩna ñeñaro yire gaye

1 Gãjijʉama, Ananías wame cʉtigʉ ĩ manojo Safira rãca, queno yirã meje
ñayijarã ĩna. Ananías ĩ manojo rãca ĩna ya weseca gãjerãre ĩsiyijarã. Ito
yicõri niyeru bʉjayijarã ĩna. 2 Ananías ĩ manojo rãca coro bajiro tʉoĩayijarã
ĩna. Ito bajiri niyeru jabeto yeyoyijarã ĩna. Ito yicõri apóstol mesare ĩsigʉ̃
wayijʉ rʉyarise. Ĩnare ĩsi wacʉ, "Adi riti bʉjabʉ yʉ", yiyijʉ Ananías ĩnare.
3 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro bʉsiyijʉ Pedro ĩre:

—Ananías, ¿no yija rʉ̃mʉ́a ʉjʉre cʉdiati mʉ? Mʉ ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́a ʉjʉ sãjañi
mʉre. "Adi riti bʉjabʉ yʉ", mʉ yija, Espíritu Santore rʉo ãmogʉ̃ ya mʉ.
4 Weseca mʉ ya weseti ñabojadoja, mʉ ĩsi ãmoja, mʉ ĩsi ãmobeja cʉni. Mʉ
ãmoro bajiro yirʉjaboyija mʉre. Weseca waja mʉ bʉjarise cʉni mʉ yeti
ñabojadoja. Mʉ ĩsirotocõti, "Adocõti ĩsicʉja yʉ", yirʉjabojayija mʉre. ¿No
yija ñeñaro tʉoĩacõri rʉori mʉ? Mʉ rʉobojaja cʉni, gʉare riti meje rʉogʉ
ya mʉ. Diore cʉni rʉogʉ ya mʉ, yiyijʉ Pedro Ananíasre.

5 Ito bajiro ĩ yiroca cojisiti cõ quedicoayijʉ Ananías. Ito bajija tʉocõri, ito
gãna ruje güiyijarã. 6 Ito yija coriarã mamarã Ananías ya rujʉre gũmacõri
ĩre yujerã wayijarã ĩna.

7 Ito bero ʉdiaji cõrecõ ejayijo Ananías ñabojarʉ manojo. "Ito bajiroja",
yibisijo iso.

8 —¿Adi ñarocõti ñati weseca waja, mʉa bʉjare? yiyijʉ Pedro isore.

—Ñarocõti ña, yi rʉoyija iso.

9 Ito iso yija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Pedro isore:

—¿No yija mʉ manʉjʉ rãca sĩgʉ̃re bajiro ʉsi cʉticõri, Espíritu Santore rʉo
ãmori mʉa? Macʉ̃jʉ tʉjama mʉ manʉjʉre yujerã ejana. Mʉcana mʉre ãmi
warã yirãji, mʉre yujerona, yiyijʉ Pedro isore.

10 Ito ĩ yirijʉti, cojisiti cõ quedicoayijo iso cʉni. Sãja wacõri cõrore ti
bʉjayijarã mamarã. Ito bajiri isore ãmi budi wacõri manʉjʉ ñabojarʉ tʉjʉ
yujeyijarã ĩna mʉcana. 11 Jesure masirã ñarocõti, ito yicõri masa jeyaro,
"Ito bajiyijʉ", yija tʉocõri, bʉto güiyijarã ĩna.

Jaje tiyamani ĩna ĩore gaye

12 Iti rɯmɯri Jesure masirã sĩgũ rɯyabeto sĩgũ bajiro riti ɯsi cɯticõri,
Dios ya wi tɯ, Pórtico de Salomón wame cɯtirijɯ minijuasotiyijarã ĩna.
Jerusalén gãna ĩna tiro riojo Dios ĩ masiro bajiro ĩ ejabɯarisena jaje
tiyamani ĩoyijarã apóstol mesa. 13 Jesure masirãre queno rũcɯbɯoyijarã
Jerusalén gãna. Ito bajibojarocati Jesure masirã tɯ ware güiyijarã ĩna.
14 Coriarã bɯto güiyijarã, ito bajibojarocati jãjarã Jesús oca tɯo ãmisãyijarã.
Romia cɯni, ũmɯa cɯni Jesús oca tɯo ãmisãyijarã ĩna. Ito bajiri jãjarã bɯsa
bɯjɯ wayijarã Jesure masirã. 15 Tiyamani Pedro ĩ ĩogore tɯocõri, cõrãre
ma tɯ ĩna cani jesari cumuro rãcati cũyijarã masa. Pedro ĩ rẽtaja tiana
yirona, bocatiyijarã cõrã. Manire moaĩajaro yirona, bocatiyijarã ĩna ĩre.
Manire ĩ moaĩabeja cɯni, ĩ rũmɯ́goti mani joe rẽtajaro yirona, bocatiyijarã.
Tɯdi cati ãmorã ĩre bocatiyijarã ĩna. 16 Jãjarã masa, Jerusalén tɯ gãna wija
wayijarã Jerusalénjɯ cõrãre ãmi warã. Ĩna ya ɯsijɯ rũmɯ́a sãñarãre cɯni
ãmi wayijarã. Cõbojana ñajediro tuja jedicoayijarã ĩna. Ito yicõri rũmɯ́a
sãñabojana cɯni rũmɯ́a budicoayijarã ĩja.

Apóstol mesare ĩna ɯsirio codere gaye

17 Iti tɯocõri paia ɯjɯ ito yicõri ĩ baba mesa saduceo gaye tɯoĩarã bɯto
ti tudiyijarã apóstol mesare. 18 Ito bajiri ñia roticõri Jerusalén ga wijɯ,
tubiara wijɯ tubia rotiyijarã ĩna, apóstol mesare. 19 Tubia ecoana ĩna
ñabojarocati iti ñamiti iti wijɯ ángel goayijɯ ĩnare. Ito bajiri sojeri janacõri
ĩnare tũa ãmi wayijɯ ĩ:
20 —Dios ya wijɯ wasa mɯa. Ito ejacõri masare gotiba, ĩna cɯni catitĩñare
gaye ĩna bɯjatoni, yiyijɯ ángel ĩnare.
21 Ito bajiri busuri jĩjɯ, Dios ya wi sãjacõri masare riasoyijarã ĩja.
Ito bajiro ĩna riasoroca ricati paia ɯjɯ ĩ baba mesa rãca Israel sita gãna
ɯjarãre jiyijarã, minijuatoni. Ito yicõri, "Tubiara wijɯ ñarãji", yirona
apóstol mesare ĩna ãmitoni surarare cõayijarã ĩna. 22 Tubiara wijɯ ĩna ejaja,
mañijarã ĩna. Ito tiboja, tɯdi wacõri, ɯjarãre gotirã wayijarã surara:
23 —Tubiara wi queno soje biara wi ñaroca ejabojabɯ gɯa. Coderi masa
cɯni itoti ñabojama. Ito bajibojarocati soje janacõri, gɯa tija, apóstol mesa
mama, yiyijarã ĩna.
24 Iti oca tɯocõri, paia ɯjɯ ito yicõri Dios ya wi coderi masa ɯjɯ, no
yimena bɯjayijarã ĩna. Iti tɯocõri, "¿No bajiro yirojada ĩja?" yiyijarã ĩna.
25 Ĩna bɯjatobiti ñaroca sĩgũ ejayijɯ ĩna tɯ. Ado bajiro gotiyijɯ ĩ ĩnare:
—Tubiara wijɯ mɯa bia cũbojana, Dios ya wijɯ masare riasorã yama ĩna,
yiyijɯ ĩ ĩnare.
26 Ito yija Dios ya wi coderi masa ɯjɯ, ito yicõri ĩ ya moari masa rãca
apóstol mesare ãmirã wayijarã ĩna. Bɯto sẽoro yimenati ãmi wayijarã
ĩnare. "Masa jãjarã gũta reaborãji manire, mani sẽoro yija", yi tɯo güirã
sẽoro yibisijarã ĩna. 27 Ĩnare ãmi wacõri, ɯjarã riojo ĩnare jidi rũgõyijarã ĩna.
Ito yija paia ɯjɯ ĩnare ticõri ado bajiro yiyijɯ ĩnare:
28 —Jesús gayere mɯa riasorisere, mɯare rẽobojacɯ gɯa. Ito yibojarocati
Jerusalén gãna ñarocõreti masare riaso ucuyija mɯa. Ito bajiri sĩgũ
rɯyabeto masiama mɯa riaso ucurisere. "Jesús ĩ godare gaye ĩnare seti
ña", yiyija mɯa gɯare, yiyijɯ paia ɯjɯ apóstol mesare.
29 Ito ĩ yija tɯocõri, ado bajiro ĩre cɯdiyijarã apóstol mesa.
—Diojɯare cɯdisɯorɯja mani, masare mani cɯdiroto riojɯa. Dios
rotirisejɯa ñasa masa rotirise rẽtoro, yiyijɯ Pedro ĩ baba mesa rãca. 30 Jesús

yucнtẽojн mнa sĩa rotirнreti, Dios mнcana tнdi ĩ catiroca yiñi. Ĩ Dioti ñami, jane mejejн mani ñicнsabatia ĩna rũcнbнogorн. 31 Dios ũmacũjнna ñacõri, Jesure jiñi. Ito bajiri ĩ ya riojocadнja, rũcнbнorajн rujiguĩji Jesús adocãta. Jesús mani Ujн ñarocн, ito yicõri ñeñaro mani yirise waja yi ĩsirocнre cũñi Dios. Mani Israel gãna ñeñaro mani yirise jidicãtoni, ito yicõri, "Jesús ñeñaro yн yirise itire ãcabojoya", mani yi senitoni cũñi Dios Jesure. 32 Espíritu Santo sãñagoana gнa ñajare, ĩna sнoriti Dios ĩ jeyaro yigorere gotia gнa. No Dios ĩ yiro bajiro cнdigн, Espíritu Santo ĩre sãgũ yiguĩji Dios, yiyijн Pedro нjarãre.

33 Pedro ito ĩ yija tнocõri, bнto junisiniyijarã ĩna. Ito yicõri Pedro mesare sĩa ãmoyijarã ĩna. 34 Ujarã rãca sĩgũ fariseo gaye tнoĩagũ ñayijн ĩ. Gamaliel wame cнtigн, judio masa ĩna rotirise riasori masн ñayijн ĩ. Masa ruje rũcнbнoyijarã ĩre. Gãjerã нjarã rãca bнsirocн wнmн rũgũcõri, Pedro mesare bucõa rotiyijн Gamaliel. 35 Ito yija ado bajiro bнsiyijн ĩ baba mesa нjarãre:

—Queno tнoya yн ñarã mнa. Ãna masare mнa yi ãmorisere, queno tнoĩaña mнa. 36 ¿Teudas ĩ yigorere ãcabojati mнa? Nocõ rodori mejeti rẽta, "Ñasagн ña yн", ĩ yija bero. Iti oca tнocõri, "Riti bajiroja", yirona cuatro cientocõ ũmнa sнyabojayijarã Teudas ñabojarнre. Ito bero yoa bнsari gãjerã ĩre sĩacõyijarã. Ito bajiri ĩre sнyabojana ĩna ãmoroti batacoayijarã. Ĩ riasobojare cнni jedicoayijн. 37 Ito bero mнcana masare ĩna cõĩari rнmнri Galilea gagн, Judas wame cнtigн ñayijн. Ĩre cнni ĩ bнsirise tнocõri masa jãjarã sнyabojayijarã. Ito bero ĩre sĩacõyijarã gãjerã. Ito yija ĩre sнyabojana ĩna ãmoroti batacoayijarã ĩna. 38 Ito bajiri mнare gotia yн. Usirioro yibesa ãnare. Ĩna ãmoro wacõato. Ĩna riasorise gaye masa ye iti ñaja jedicoaro yiroja. 39 Dios ye ĩna riasojama, no yicõri camota masimenaji mнa. Queno tнoĩaña mнa Dios rãca mнa ñeñame yirona, yiyijн Gamaliel, ĩ baba mesa нjarãre. Ito bajiro ĩ yija tнocõri, "Ri ya mн", yiyijarã ĩna.

40 Ito yija Pedro mesare jisõyijarã ĩna mнcana. Ito yicõri ĩnare baje rotiyijarã ĩna. Ito yicõri Jesús gaye bнsirere ĩnare rẽoyijarã ĩna. Ito yija ĩnare jidicãyijarã. 41 Godoti wanн budiyijarã Pedro mesa нjarã tн ñabojana. "Jesús oca gotitoni Dios ĩ manire cũja quenasacõa, quenabeto mani tõbнjabojarocati", yiyijarã Pedro mesa. 42 Ujarã ĩna Jesús gaye ĩna rẽobojarocati masare riaso jidicãbisijarã ĩna Pedro mesa. Dios ya wijн Jesucristo gaye masare riasoyijarã ĩna. Ito yicõri masa ya wirijн cнni riasoyijarã ĩna.

6

Jнa ãmojeno ejabнari masare ĩna cũre gaye

1 Iti rodoriti Jesure masirã jãjarã bнsa bнjн wayijarã. Griego oca bнsirãjнa, Hebreo oca bнsirãre bнsitusнoyijarã. Griego oca bнsirãjнa, ado bajiro bнsituyijarã Hebreo oca bнsirãre: "Co rнmн rнyabeto mнa bare batobojaja, corocõ batobea mнa. Mнa rãca gãna wajeagoana romiare riti jairo ĩsia mнa. Gнa rãca gãna wajeagoanareama queno ĩsibea mнa", yiyijarã ĩna. 2 Ito bajiro ĩna gãmeri bнsituja tнocõri, Jesure masirã ñarocõreti miojuyijarã apóstol mesa:

—Dios oca gнa riasorise jidicã masibea gнa. Gнareama gнa riasorisejнa ña, naju batore gaye rẽtoro ñasarise. 3 Ito bajiri jнa ãmojeno masa cũrнjarãji mнa gнare ejabнarona. Ado bajirãre ũmнare beserнjarãji mнa. Queno

tʉoĩarã, queno rʉ̃cʉbʉoana, ito yicõri Espíritu Santore queno cʉdirã, mʉa
beseja quena. Ito bajirãre gʉare ejabʉarona cũrʉjarãji mʉa. 4 Gʉama ado
bajiro yisotirã yirãji. Diore riti bʉsisotirã yirãji, ito yicõri masare riasorã
yirãji gʉama, yiyijarã apóstol mesa ito ñarãre.
5 Ito bajiro apóstol mesa ĩna bʉsija tʉocõri, sĩgʉ̃ bajiro riti tʉoĩa jediyijarã
ĩna, Jesure masirã. Ito yicõri sĩgʉ̃re beseyijarã ĩna. “Esteban ĩ ñami
Jesure queno tʉorʉ̃nʉcõri Espíritu Santore queno cʉdigʉ”, yi tʉoĩacõri ĩre
beseyijarã ĩna. Ito yicõri Esteban bajiro tʉoĩarãre cʉni beseyijarã ĩna.
Adocõ ñayijarã ĩna Esteban baba mesa: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón,
Parmenas, ito yicõri Antioquía gagʉ Nicolás. Judio masʉ meje ñabojagʉti
ĩna queti ocare rʉ̃cʉbʉogʉ ñayijʉ ĩ. Itocõ ñayijarã bare batotoni ĩna cũana.
6 Ito bajiro ĩnare bese tĩocõri, “Ãna ñama iti masa, gʉa cũrona”, yiyijarã
Jesure masirã, apóstol mesare. Ito yicõri ĩna joe ãmo moa jeocõri Diore
bʉsiyijarã apóstol mesa, quenaro Dios ĩnare ejabʉatoni.
7 Masa jãjarã bʉsa tʉo wayijarã Dios ocare. Ito yiroca riti Jerusalénjʉ
Jesure masirã jãjarã bʉsa bʉjʉ wayijarã. Ito yija Paia masa cʉni jãjarã
Jesús ocare queno tʉorʉ̃nʉyijarã.

Estebanre ĩna ñiare gaye

8 Estebanre queno yiyijʉ Dios. Ito yicõri ĩ masirisere Estebanre
jidicãyijʉ. Ito bajiri Esteban tiyamani ruje ĩoyijʉ masa tiro riojo. 9 Ito yija
co rʉmʉ Esteban rãca gãmeri tʉoĩa bʉsiyijarã coriarã. Minijuara wijʉ wa-
sotirã ñayijarã ĩna. Moa ĩsiri masa ñagoana ya wi wame cʉtiyijʉ iti wi. Moa
ĩsiri masa ñagoana co cʉto gãna meje ñayijarã ĩna. Cirene gãna, Alejandría
gãna, ito yicõri Cilicia sita gãna, ito yicõri Asia sita gãna ñayijarã ĩna. Ĩna ruje
tʉoĩa bʉsiyijarã Esteban rãca. 10 Ito bajibojarocati Estebanjʉama queno
bʉsi masiyijʉ, Espíritu Santo queno ĩre ĩ ejabʉajare. Ito bajiri bʉsi rẽtocũ
masibisijarã ĩna, ĩre bʉsibojana. 11 Ito bajiri bʉsi masibiticõri, gãjerãre
niyeru ĩsiyijarã ĩna, Estebanre ĩna oca menitoni. “Diore cʉni, Moisésre
cʉni quenabeto bʉsituami Esteban”, yi rʉo gotiyijarã ĩna gãjerãre, niyeru
boca ãmianajʉa. 12 Ĩna rʉore ocare tʉorʉ̃nʉcõri, cʉto gãna Estebanre ruje
junisiniyijarã. Iti tʉo junisinicõri bʉcʉrã ito yicõri judio masa rotirise
riasori masa cʉni Estebanre ñiayijarã, ʉjʉ tʉ ãmi warona. 13 Estebanre ʉjʉ
tʉ ĩna ãmi ejaroca niyeru boca ãmigoana ado bajiro rʉo gotiyijarã:
—Coji meje Esteban Dios ya wire ĩ bʉsituja, ito yicõri Moisés ĩ rotirisere
ĩ bʉsituja tʉocʉ gʉa, yiyijarã ĩna. 14 Ito yicõri Esteban ado bajiro ĩ bʉsija
tʉocʉ gʉa. “Jesús Nazaret gagʉ Dios ya wire jana batecõgʉ̃ yiguĩji, ito
yicõri Moisés ĩ rotire mani ʉsi cʉtibojarise, itire cʉni cõacõgʉ̃ yiguĩji”, ito
bajiro Esteban ĩ yija tʉocʉ gʉa, yi rʉo gotiyijarã ĩna.
15 Ito yija ʉjarã tisayijarã Estebanre. Ĩre ĩna tija, rio yori rio ñayijʉ. Dios
ñaro gagʉ ángel rio robo bajiro bajiyijʉ.

7

Seti ma yʉre, Esteban ĩ yire gaye

1 Ito yija paia ʉjʉ ado bajiro seniĩayijʉ Estebanre:
—¿Riti ñati mʉ ito yire? yiyijʉ Estebanre.
2 Ito ĩ yija tʉocõri, cʉdiyijʉ Esteban:
—Yʉ ñarã tʉoya mʉa. Jane mejejʉ Dios oca goayijʉ mani ñicʉ Abra-
ham ñayorʉre. Mesopotamia ĩ ñarocajʉ rẽtoro masigʉ̃ Dios oca ruyuyijʉ,
Haránjʉ ĩ waroto riojʉajʉ. 3 Ado bajiro ruyuyijʉ Dios oca: “Mʉ ya sitare

wagoya, ito yicõri mн ñarãre cнni wagoya, gaje sitajн yн mнre cũrotojн”,
yiyijн Dios mani ñicн ñayorнre. 4 Ito yija, Dios ito bajiro ĩ yija tнocõri,
Caldea sitare wagoyijн ĩ. Ito yicõri Haránjн ñagũ wayijн. Itojн Haránjн
ĩna ñaroca mani ñicн jacн ñayorн itojн godagoyijн ĩre. Ito bero adojн mani
ya sitajн Abraham ĩ ñatoni ĩre cõañi Dios. 5 “Adi sitajн ñaña”, yibojagнti,
“Jabeto adi ña mн ya sita”, yibisĩ Dios ĩre. Ito bajiri, “Adi ña yн ya sita”, yi
masibisijн Abraham. Cojisiti ado robo, bajiro yiroja yiari goticãñi Dios
Abrahamre. “Iti sita mнre ĩsicнja yн. Mн godagoja bero mн janerãbatia ya
sita ñaro yiroja iti”, yiyijн Dios Abrahamre, rĩa macн ĩ ñarocajн maji. 6 Iti
wato gaje gotiyijн Dios Abrahamre. “Ija co rнmн adi sitare wagorã yirãji
mн janerãbatia. Ito bajiri adi sitare wagocõri gãjerã ya sitajн ñabojarã yirãji
mн janerãbatia. Gãjerãre moa ĩsiri masa ñarã yirãji ĩna. Gãjerã quenabeto
ĩna tõbнjaroca yirã yirãji. Yoari sĩgũ masнcõ masacõ rodori itire tнoĩarã
yirãji ĩna. 7 Ito bajibojarocati mн janerãbatiare ñeñaro yirãre quenabeto
ĩna tõbнjaroca yigн yigнja yн cнni. Iti cнtore wagocõri adi sitajн tнdi ejarã
yirãji mнcana. Adojн ñacõri yнre rũcнbнorã yirãji”, yiyijн Dios, mani ñicн
Abraham ñayorнre. 8 Ado bajiro rotiyijн Dios Abrahamre: “Yн mнre
gotire mн tнo masija, ‘Dios yagн ñagũ yiguĩji ãni’, yirocн mн macн ñarocнre
pĩ gaja wiro tagн yigнja mн”, yiyijн Dios Abrahamre. Ito bajiri ĩ macн
Isaac ĩ rujearoca нdia ãmojeno rнmнri bero ĩre wiro tayijн. Ito bajiri Isaac,
Jacobre ĩ macн cнtija wiro tayijн. Jacob cнni ito bajiroti yiyijн ĩ rĩare mani
ñicнsabatia ñayoanare. Jнa dнjamocõ jнa gнbojeno ñarã ñayijarã ĩna. Ado
bajiro yiñi mani ñicнsabatia ñayoana, yiyijн Esteban нjarãre.

9 ’Mani ñicнsabatia ñayoana, Jacob rĩa rãca José wame cнtigн ñayijн.
Josére ruje ti tudiyijarã ĩ rĩjorн mesa. Ito bajiri ĩna ocabaji ñabojarнreti
gãjerã masare ĩsicõri waja seniyijarã ĩna. Ito bero ĩre bнjacõri, Egiptojн
ĩre ãmi wayijarã ĩna. Ito ĩna yibojarocati Dios queno tirũnнyijн ĩre. 10 José
quenabeto ĩ tõbнjabojarocati Dios queno ejabнayijн ĩre. Egipto gagн нjн,
Faraón wame cнtigн Josére jiyijн. Нjн Faraón ĩ tiro riojo queno tнoĩare gaye
jidicãyijн Dios Josére. Faraón Josére ĩ baba bнjatoni queno ejabнayijн Dios.
Ito bajiri Faraón ado bajiro gotiyijн Josére: “Yнre ejabнari masн ñasagн
ñagũ ya mн. Egipto gãna ñarocõreti mн rotire ãmoa yн. Ito yicõri yн ya wi
gãnare cнni mн rotire ãmoa yн”, yiyijн Faraón Josére.

11 ’Iti rodoriti Egipto sitajн bare jedicoayijн. Ito yicõri Canaán sita cнni
jedicoayijн. Masa ruje ñio jogayijarã. Ito yicõri quenabeto tõbнjayijarã
ĩna. Mani ñicнsabatia no õno bare bнja masibisĩ ĩna. 12 Ito bajiri mani ñicн
ñayorн Jacob, “Egiptojн bare seore ñayijн”, yija tнocõri, ĩ rĩare cõayijн ĩna
bare waja yirã watoni. 13 Egiptojн bare ãmirã ejayijarã ĩna maji. Bare
iti jedija itojнti mнcana ãmirã wayijarã ĩna. Mнcana tнdi ĩna ejaroca ado
bajiro gotiyijн José ĩnare: “Yнre ti masibea mнa. Mнa ocabajiti ña yн”,
yiyijн José ĩnare. Ito bajiro José ĩ yija tнocõri, gãjerã ĩ ñarã ñare gayere
tнo bнjayijн Faraón. 14 Ito yija José ĩ ñarã ñarocõreti ito yicõri ĩ jacнre
cнni ji rotiyijн Egiptojн ĩna ñatoni. Нdiarã masacõ gãji ye co dнja gнbocõ
ñarã ñayijarã ĩna, ĩ ñarã. 15 Ito bajiro bajijare Egiptojн ñagũ wayijн Jacob.
Egiptojн yoari ñacõri itojн godacoayijн Jacob. Ito yicõri ĩ rĩa ñana, mani
ñicнsabatia ñayoana godañi itojнti. 16 Egiptojн ĩna cõbojarocati ito gãna
Siquemjн yujerã wayijarã. Siquemjн ãmi ejacõri, mani ñicн Abraham
ñayorн, Hamor rĩare masari cuma goje ĩ gãmecarajнre yujeyijarã ĩna.

17 ’Mani ñicнsabatia ñayoana, Egipto sitajн jãjarã masa bнjнri cнti
ñayijarã. Ito ĩna baji ñaroca riti jabeto rнyayijн ĩnare Dios Canaán wame

cнtiri sita ĩsiroto, “Mн janerãbatiare sita ĩsigũ yigнja yн”, yi Abraham ñayorнre Dios ĩ goticãdo bajiroti. 18 Iti rodoriti gãji нjн Egiptojн rotisнoyijн. José mesa mani ñicнsabatia ñayoanare rũcнbнogн meje ñayijн ĩ. 19 Ĩ нjнti mani ñicнsabatia ñayoanare rнoñi. Ito yicõri quenabeto yiyijн. Mame joearã rĩacare cõa rotiyijн ĩ. 20 Iti rodoti rujeayijн Moisés cнni. Dios ĩ tija quenagũ ñayijн ĩ macнacã. Iti sita нjн ĩ rotire masibojagoti Moisés jaco нdiarã ũmacañicõti rнco ñayijo ĩre. 21 Macнacãre yeyo masibiti wacoti, iso macнre maibojagoti, нjн ĩ rotiado bajiroti ĩre cõabojayijo iso. Ito iso yija bero нjн Egipto gagн maco ĩre ti bнjacõri, ĩre masoyijo iso macн robo bajiro. 22 Ito bajiri нjн maco rãca ñagũ riti Egipto gãna ĩna masirisere queno riasotiyijн ĩ, Moisés. Ĩ bнsija, tнo masire rãca bнsiyijн ĩ. Ito yicõri ñasarisere moa quenoyijн.

23 ’Moisés jũarã masacõ rodori tнjagн, “Ado bajiro bajicнja yн”, yi tнoĩayijн ĩ. “Yн ñarãre tigн wacнja yн, no bajiro ĩna ñaja”, yi tнoĩayijн. 24 Ĩna tн ĩ ejaroca, mani yagнre, Egipto gagн ĩ bajeja tiyijн, Moisés ñayorн. Ito bajija ticõri, ĩre gãme ĩsiyijн. Ito yicõri ĩre sĩa ruyuriocõyijн Moisésjнa. 25 “Egipto sitajн gнare bucõa ejabнarocн cũyijari Dios, yнre yi masirãji yн ñarã”, yi tнoĩabojayijн Moisés. Ito bajiro ĩ tнoĩabojarocati, ĩre bajiro meje tнoĩayijarã ĩna. 26 Gaje rнmн mнcana mani ñarãre ti quenogũ wayijн Moisés. Ito ejacõri ĩna comasiti ĩna gãmeri jaroca ejayijн ĩ. Ĩnare oca queno ãmoyijн ĩ. Ito bajiri ado bajiro ĩnare bнsibojayijн ĩ maji: “Adojнa tнoya. ¿No yija comasi ñabojarãti gãmeri jati mнa?” yiyijн Moisés ĩnare. 27 Sĩgũ ĩ babare jagн, ito bajiro Moisés ĩ bнsija tнocõri, junisinigũ Moisésre tucõayijн. “¿Ñimн gнa нjн ñarocнre cũcati mнre? 28 ¿Ñamica mн Egipto gagнre mн sĩado bajiro yнre sĩarocн yati mн?” yiyijн ĩ Moisésre. 29 Iti tнo нcacõri, güigн rudi wayijн Moisés. “Yн sĩare gaye Egipto gãnare gotirã yirãji”, yi tнoĩayijн Moisés. Ito bajiri Madián wame cнtiri sitajн rudi wayijн ĩ, gaje masa ya sitajн. Itojн manojo bнjacõri jũarã rĩa cнtiyijн ĩ.

30 ’Jũarã masacõ rodori bero, co rнmн wa ucugн wayijн Moisés. Sinaí wame cнtiricн gũtagũ jнdojн, yucн manojн wa ucugн wayijн Moisés. Ito yija ĩ tн rujatutu jea ũjн rũgõri tutu robo bajiro wato Dios ñaro gagн ángel goayijн ĩre. 31 Itire ticõri нcayijн Moisés. Queno tisarocн ito tн ĩ waroca Dios oca ruyuyijн: 32 “Yн ña Dios. Mн ñicнsabatia Abraham, Isaac, Jacob cнni yнre rũcнbнocã”, yiyijн Dios Moisésre. Iti oca tнocõri güigн nнrнoyijн Moisés. Ito bajiri iti tuture ti queotu ãmobisijн ĩ. 33 Ito yija mнcana tнdi bнsi remoyijн Dios: “Ado jacajнti ña yн. Mн tнti ña yн. Ito bajiri mн ya gнboco ruacõña mн. Ito bajiro yicõri yнre rũcнbнogн yigнja mн. 34 Yн ya masa Egiptojн quenabeto ĩna tõbнjaja ticн yн. Ito yicõri ĩna awasãja tнocн yн. Ito bajiri Egipto gãnare ĩna camotaditoni ĩnare ejabнagн wadibн yн. Wasa Egiptojн, yн mнre tнdi wa rotia yн”, yiñi Dios Moisésre gotigн, yiyijн Esteban нjarãre.

35 ’Ĩ Moisésti ñami, mani ñicнsabatia ĩna tнo ãmobitirн. “¿Ñimн gнa нjн ñarocнre cũcati mнre?” yiyijarã mani ñicнsabatia Moisésre. Ito bajibojarocati Dioti ĩre jнdacõañi ĩna masa tнjн ĩna нjн robo bajiro ñarocнre. Mani ñicнsabatia Egiptojнre ĩna budigotoni ejabнarocнre cũñi Dios Moisésre. Ángelna sнoriti ito bajiro gotiyijн Dios Moisésre, rujatutujнna ĩre goaĩocõri. 36 Moisésti mani ñicнsabatia ñayoanare Egipto sitajн ĩnare ũmatã wayijн ĩ. Egiptojн tiyamani yi ĩoyijн Moisés, ito yicõri riaca jajosa Ide Sũarise wame cнtirisa tнnimajн cнni ĩoyijн ĩ. Ito bajiri yucн manojн ñagũ cнni,

jʉarã masacõ rodori ñagʉ̃ tiyamani ĩoyijʉ Moisés. 37 Moisésti ñami mani
ñicʉsabatia ñayoanare gotirʉ: “Mani Jacʉ Dios yʉre ĩ cõado bajiroti, gãji
ĩ oca gotirocʉre cõagʉ̃ yiguĩji. Dios ĩ cõarocʉ mani comasiti ñagʉ̃ yiguĩji.
Yiro bajiroti cʉdiba mʉa ĩre”, yiyijʉ Moisés mani ñicʉsabatia ñayoanare.
38 Ĩ Moisésti mani ñarã rãca gʉ̃tagʉ̃ jʉdojʉ Sinaí wame cʉtiricʉ jʉdojʉ
minijuañi yucʉ manojʉ. Ito yija ĩ sĩgʉ̃ti gʉ̃tagʉ̃jʉ mʉja wayijʉ. Itojʉ ĩ
mʉja ejaroca Dios ñaro gagʉ, ángel ĩre bʉsiyijʉ. Ito yicõri Moisés mani
ñicʉsabatia ñayoanare oca jedibitirotire gotiyijʉ. Ito bajiri ĩ gotiado
bajiroti ejayija manire cʉni.

39 ’Mani ñicʉsabatia ñayoana, Moisésre ñaro bajiroti cʉdibitiyoñi. Ĩre
tujamena Egiptojʉ tʉdi wa ãmoyijarã ĩna. 40 Ito yicõri Moisés gʉ̃tagʉ̃
joejʉ ĩ ñaroca riti, ĩ rĩjorʉ Aarón wame cʉtigʉre ado bajiro gotiyijarã ĩna:
“¿Nojʉ ñati mʉ ocabaji? Egipto sitajʉ gʉa ñaroca gʉare bubojacacʉre mʉ
ocabajire masibea gʉa ĩja. Ito bajiri gʉare gʉa ʉjʉ ñaroti, gʉa rʉ̃cʉbʉoroti
gʉare meni ĩsiña. Iti gʉa rʉcoja, gʉa wa ãmoro riojo ĩo waroja iti”, yiyijarã
ĩna Aarón ñayorʉre. 41 Ito yija wecʉ macʉacã robo bajigʉ meni rujeoyijarã
ĩna. Ito yicõri waibʉcʉrã sĩa ĩsiyijarã ĩna, ĩna meni rujeorʉre yiari. Ito yicõri
basa meni jeobʉayijarã ĩna, ĩna menirʉ wecʉ macʉ bajigʉre rʉ̃cʉbʉorã.
42 Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare jidicãcõyijʉ Dios. Ĩna ãmoro robo ĩna yi
ãmojare ĩnare camotabisijʉ Dios. Ito bajiri ñocõa, ʉ̃macañi, ñami gagʉre cʉni
rʉ̃cʉbʉoyijarã ĩna. Diore goti ĩsiri masʉ Amós ñayorʉ ĩ ucare ado bajiro
gotia:

Israel sita gãna tʉoya mʉa. Mʉa waibʉcʉrã, mʉa sĩare yʉre rʉ̃cʉbʉorã meje
sĩacʉ mʉa, jʉarã masacõ rodori yucʉ manojʉ mʉa ñare.

43 Yʉre rʉ̃cʉbʉomenati mʉa ya ãmonati mʉa meni rujeorʉreti rʉ̃cʉbʉocʉ
mʉa. Jaibiti wiacã menicõri, iti wi totijʉ Moloc wame cʉtigʉ sãcõri
gajasoticʉ mʉa. Ito yicõri ñocõa robo bajigʉ mʉa meni rujeorʉre,
Refán wame cʉtigʉre rʉ̃cʉbʉocʉ mʉa. “Ãna ñama mani rʉ̃cʉbʉorã
ito yicõri mani ʉjarã”, yibojacʉ mʉa. “Ito bajiri Babilonia sõjʉajʉ
mʉare cõagʉ̃ ya yʉ”, yiyijʉ Dios ĩnare. Ado bajiro bajiatoja iti, Dios
ĩ yirere ucañi Amós ñayorʉ, yiyijʉ Esteban ʉjarãre gotigʉ.

44 Mʉcana tʉdi bʉsi remoyijʉ Esteban ʉjarãre:

—Mani ñicʉsabatia yucʉ manojʉ ĩna waja Dios ya wire menirotire saya
webʉtirise ãmi wayijarã ĩna. Iti wijʉ Dios ĩ rotirise ucaraga gʉ̃tagãri
seoyijarã ĩna. Moisésna sʉoriti wiri rujeayijʉ iti. Moisés ĩ cãirojʉ Dios ĩ
gotiado bajiroti, iti wire moa rujeoyijarã ĩna. No ĩna warojʉ iti wire ãmi
wayijarã ĩna. 45 Moisés ĩ godaja bero Josué wame cʉtigʉ ĩre wasoayijʉ. Iti
wire ãmicõri Canaán wame cʉtiri sitajʉ wayijarã ĩna. Canaán wame cʉtiri
sitajʉ gaje masa ñayijarã. Ito bajiri Dios ejabʉayijʉ mani ñicʉsabatiare.
Iti cʉto ñanare bucõa jeocõyijʉ Dios. Mani ñicʉ ñayorʉ David, ĩ catija
ñayijʉ iti wi maji, saya webʉtirisena ĩna menira wi. 46 Queno yiyijʉ
Dios, mani ñicʉsabatia ʉjʉ David ñayorʉre. Ĩre bʉto wanʉyijʉ Dios. Ito
bajiri ado bajiro yiyijʉ David ñayorʉ Diore: “Yʉ ñicʉ Jacob ñayorʉ queno
mʉre rʉ̃cʉbʉoñi. Yʉ cʉni queno mʉre rʉ̃cʉbʉoa. Ito bajiri wi queno bʉti
quenari wi meni ĩsi ãmoa yʉ. Yʉre meni rotiya mʉ”, yiyijʉ David, Diore
bʉsigʉ. Ito ĩ yibojarocati wi meni rotibisijʉ Dios ĩre. 47 “David ĩ macʉ
Salomónjʉa Diore wi meni ĩsiyijʉ ĩja”, yiyijʉ Esteban, ʉjarãre gotigʉ. 48 Ito
bajibojarocati rẽtoro ñasagʉ Dios, masa ĩna menira wi meje ñaguĩji Dios.
Jane mejejʉ sĩgʉ̃ Diore goti ĩsiri masʉ, Dios oca tʉocõri ado bajiro ucañi:

49 Ũmacũjн ñabojagнti macãrнcũro jeyaro нjн ña yн. Wi mнa meni ĩsibojaja
ña masibicнja yн. Wi ñagũ meje ña yн.
50 Yнti ña jeyaro rujeocacн. Ito bajiro gotiñi Dios, yiyijн Esteban нjarãre
gotigн.
51 'Dios oca queno cнdibea mнa. Dios oca tнo ãmobea mнa. Jesure
masimena robo bajiro нsi cнtia mнa. Mani ñicнsabatia bajiroti Espíritu
Santore cнdi ãmobea mнa cнni. 52 Mani ñicнsabatia ñayoana queno yibisĩ
Diore goti ĩsiri masare. Ito yicõri Cristo ñeñaro yibicн, ĩ ejaroti gayere
gotirãre sĩayoñi mani ñicнsabatia. Ito yija canн bнsati ĩ ejaroca ĩre ĩna
sĩatoni gãjerãre ĩsiyija mнa. 53 Dios ĩ rotirise queno cнdibea mнa, ángel
mesa queno cнdire gaye mнare ĩna jidicãbojarocati, yiyijн Esteban нjarãre.

Estebanre ĩna sĩare gaye

54 Iti tнocõri, yaire bajiro guji ĩoyijarã ĩna, Estebanre bнto junisinirã ñari.
55 Ito bajiro ĩna yibojarocati Espíritu Santo ñayijн Esteban rãca. Esteban ĩ
ti mнoja Dios ĩ yorise ruyuyijн. Dios ya riojocadнja rũcнbнorajн, Jesús ĩ
rũgõja tiyijн Esteban. 56 Ito yija ado bajiro bнsiyijн Esteban нjarãre:
—Tite mнa cнni. Macãrнcũro soje janacoajн. Masa Rĩjorн, Dios ya
riojocadнja ñami, yiyijн Esteban.
57 Mнcana tнdi ĩ bнsija, tнo ãmomena ĩna ya gãmo gojeri biayijarã ĩna. Ĩna
ñarocõti bнto awasãcõri ĩre quedi wãyijarã ĩna. 58 Ito yicõri cнto sõjнajн ãmi
wacõri, ĩre gũta reasнoyijarã ĩna. Ito yicõri ĩna ya yutabujuri ruacũcõri,
Saulo wame cнtigн ĩ tirũnнroca riti, Estebanre reayijarã ĩna. 59 Ĩna gũta
rearotototi, Jesure ado bajiro bнsiyijн Esteban:
—Jesús, yн Ʊjн yн ya нsire boca ãmiña mн, yiyijн Esteban.
60 Ito bero rijomunigãna ñini rũjũcõri, bнto awasãyijн Esteban:
—Yнre ĩna ñeñaro yirisere waja senibesa ĩnare, yiyijн Esteban Jesure.
Ito bajiro bнsi tĩocõri нsi jedicoayijн Esteban ĩja.

8

Jesure masirãre Saulo ĩ ñeñaro yi ãmore gaye

1-3 Saulo ĩna ya yutabujuri coderн, "queno Estebanre sĩajaro", yi
tнoĩayijн ĩ cнni.
Coriarã judio masa Diore queno rũcнbнorã Estebanre yujeyijarã ĩna.
Ito yicõri ruje otiyijarã ĩna Estebanre. Iti rнmнriti Jesure masirãre
Jerusalénjн ñeñaro yisнoyijarã iti cнto gãna. Gãjerã rẽto bнsaro ñeñaro
yiyijн Saulo, Jesure masirãre. Co wi rнyabeto ĩnare ãma wayijн ĩ. Ĩ bнjaro
bajiroti ũmнa, romiare cнni ĩnare ñia ãmi budi wacõri tubiayijн ĩ. Ito
bajiri ñarocõti Jesure masirã apóstol mesa rãca ñabojarã rudi wayijarã
Judea sitajн, ito yicõri Samaria sitajн cнni. Apóstol mesama Jerusalénti
ñacõayijarã ĩna.

Samaria sita gãnare Jesús oca ĩna gotire gaye

4 Jerusalén gãna rudi wana ñabojarãti gajerojн ejacõri Jesús oca que-
narise gaye riasoyijarã ĩna. 5 Sĩgũ Jerusalén gagн rudi warн Felipe wame
cнtiyijн. Ĩ Samaria sita cнtojн wayijн. Ito ejacõri: "Jesús ñami Cristo Dios
ĩ cõarн", yiyijн Felipe masare. 6 Masa jãjarã minijuayijarã Felipe tнjн ĩre
tнorona. Ito yicõri, tiyamani ĩ ĩoja tiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩ bнsirisere queno
tнoyijarã ĩna. 7 Jãjarãre ĩna ya нsijн rũmнa sãñarãre bucõayijн Felipe. Ĩ ito
yija masa нsijн rũmнa sãñabojarã awasã budiyijarã ĩna. Jãjarã ruduanare

yisioyijн ĩ. Ito yicõri rujayuriri warãre cнni quenoyijн ĩ. 8 Ito bajiri iti cнto
gãna masa queno wanн quena ñayijarã ĩna.
9-11 Iti cнtojн sĩgũ Simón wame cнtigн ñayijн. Co rodo meje ĩ masirise
ĩoyijн ĩ cumu ñari. Tiyamani ĩ ĩojare ti нcayijarã iti cнto gãna. “Yн ña ũmнgũ
ñasagн”, yiyijн ĩ ĩnare. Masa sĩgũ rнyabeto ĩre tнorũnнyijarã. Bнcнrã, rĩaca
cнni queno tнorũnнyijarã ĩre:
—Dios robo bajiroti masiami ãni. Dios ĩ cõarн ñaguĩji ãni, yiyijarã masa.
12 Ito ĩna yibojarocati Felipeama Jesucristo oca quenarise gaye masare
gotiyijн. “Masa jeyaro Ʊjн ñami Dios”, yire oca masare gotiyijн Felipe. Ito
bajiro ĩ gotija tнorũnнcõri, idé gu rotiyijarã ũmнa, romia cнni. 13 Simón
cнni, cumu ñabojagнti, Jesús oca quenarise gayere tнorũnнyijн. Ito yicõri
idé gu rotiyijн ĩ cнni. Ito yija Felipe rãca baba cнtisнoyijн ĩ. Ito yicõri Felipe
ĩ tiyamani ĩ ĩojare ti нcayijн Simón.
14 Apóstol mesa Jerusalénjн ñacõri, “Samaria sita gãna jãjarã Dios oca
tнorũnнyijarã ĩna”, yire gaye tнoyijarã ĩna. Ito bajiri Samariajн jũarã
cõayijarã ĩna, Pedro ito yicõri Juanre. 15 Samariajн ejacõri Diore bнsiyijarã
ĩna, mame Jesure boca ãmirãre Espíritu Santo ĩ quedi sãjatoni. 16 Idé guana
ñabojarocati ĩna ya нsijн Espíritu Santo mañijн maji. Ito bajiri, ĩnare Espíritu
Santo queo sãjaro yirona, Diore bнsiyijarã ĩna. 17 Ito yicõri mame Jesure
masirãre Pedro mesa ĩna ya ãmona moa jeoyijarã Diore bнsirã. Ĩna ito
yirocajнti Espíritu Santo quedi sãjayijн ĩnare.
18 Pedro mesa Jesure masirãre ĩna ya ãmo moa jeorocati Espíritu Santo
quedi sãjaja tiyijн Simón, cumu ñagorн. Ito bajiri iti ticõri ĩnare niyeru ĩsi
ãmogũ, 19 ado bajiro yiyijн Simón:
—Ĩmo. Gãjerãre yн moa jeoroca Espíritu Santo sãjare ãmoa yн cнni, yiyijн
Simón, Pedro mesare.
20 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Pedro ĩre:
—Dios ĩ waja mano ĩsirisere, waja gãmere ñaroja, ¿yire masiati mн? Ito
bajiro mн tнoĩare waja, mн ya niyeru rãca godacoagн yignja mн, yiyijн
Pedro Simónre. 21 Dios ĩ tiro riojo queno tнoĩagũ meje ña mн. Ito bajiri
gнa rãca mн moariseoni meje ña iti. 22-23 Mн tнoĩarisere ti masia yн. Bнto
нoa mн, yн tija. Ñeñaro yi jaignн ña mн. Ito bajiri mн ñeñaro yirisere jidicã
masibea mн. Ñeñaro mн tнoĩarisere, itocõ jidicãña mн. Ito yicõri mani
Ʊjнre seniña mн ñeñaro tнoĩarisere ĩ ãcabojotoni, yiyijн Pedro Simónre.
24 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Simón:
—Mani Ʊjнre bнsiya mнa yнre yiari. “Ito bajignн yignja mн”, mн
yirise yнre rẽtare ãmobea yн, yiyijн Simón, Pedro mesare.
25 Ito yija bero Pedro mesa Jesure ĩna tigore gaye iti cнto gãnare gotiy-
ijarã. Ito yicõri Jesús oca quenarise riasoyijarã ĩna. Masare riaso tĩocõri,
“Jerusalénjн tнdi wana mani”, yi tнoĩayijarã ĩna. Tнdi warã, Samaria sita
cнtori gãnare Jesús oca quenarise riaso rẽta wayijarã ĩna.

Etiopía gagнre Felipe ĩ idé gure gaye

26 Felipereama ado bajiro gotiyijн Dios ñaro gagн ángel:
—Jerusalénjн wasa. Ito ejacõri Gaza wame cнtiri cнto ña wari ma roja
waja mн. Yucн mano rẽtari ma ña iti ma, yiyijн Felipere. 27 Ito bajiri Felipe
josari mejeti wacoayijн, ángel ĩ gotiado bajiroti. Ma wacнjн Etiopía gago
нjore ejabнari masн ñasagнre ti bнjayijн Felipe. Ĩ нjo ya niyeru coderi
masн ñayijн ĩ, Etiopía gagн. Iti ñayijн ĩ moarise. Jerusalénjн Diore rũcнbнo
tĩocõri tнdi wacн ito tнjayijн ĩ, Etiopía gagн. 28 Cabaru ĩ tũa waroca ĩ ya

tunuricorojн Dios ocare ti sãñayijн ĩ. Diore goti ĩsiri masн, Isaías ñayorн
ĩ ucara tutire ti sãñayijн ĩ. 29 Ito yija ĩre ti bнjaroca ado bajiro gotiyijн
Espíritu Santo Felipere:
—Ĩre sнacõri, mнa corocõ wasa mнa, yiyijн Espíritu Santo Felipere.
30 Ito bajiri Felipe ũmaquedi wacõri Etiopía gagнre sнayijн. Sнacõri, Isaías
Diore goti ĩsiri masн ĩ ucare ĩ ti bнsija, tнoyijн Felipe:
—¿Ito mн ti bнsirisere tнo masiati mн? yiyijн Felipe Etiopía gagнre.
31 —Sĩgũ yнre gotigн manija, ¿no bajiro tнo masigũjada yн? yiyijн ĩ
Felipere. Ito yija, yн tн mнja wadicõri, ado rujigн waya mн, yiyijн Etiopía
gagн. 32 Dios oca ĩ tirijн ado bajiro bajiyijн:
Ovejare sĩarona ĩna ãmi waro bajiro ãmi warãji ĩna sĩgũ ũmнgũre. Ovejare
joa suaroca ĩ oca mano robo bajiro oca maquĩji ĩ cнni ĩre ĩna ja
ajebojarocati.
33 Masa jãjarã riojo quenabeto bojorise tõbнjaguĩji ĩ. Ñeñaro ĩ yibitibojaro-
cati ĩre yiari bнsi ĩsirocн maquĩji. Ĩ ñarã ĩnamasiti ĩre ĩna sĩaja, "Ĩna
ñama ĩ janerãbatia", yi masia manoja, yi wãñayijн Etiopía gagн ĩ tira
tuti.
34 Ito yija ĩ tн mнja sãjacõri rujiyijн Felipe.
—Isaías ĩ ucare gaye yнre ti gotiya mн. ¿Ĩmasi gayeti ucayijari ĩ? ¿Gãji
gayere tнoĩagũ ito bajiro ucayijarite ĩ? yiyijн Etiopía gagн Felipere.
35 Ito yija iti tuti Isaías ĩ ucare gayere ĩre ti gotiyijн Felipe. "Jesús
oca quenarise ña", yirocн Jesús ocare goti jeoyijн Felipe Etiopía gagнre.
36 Warã riti ma tн itajura ñarojн ejayijarã ĩna:
—Tite, ado ña ide. ¿Adocãta yн mнre idé gu rotija quena ñati? yiyijн
Etiopía gagн Felipere.
37 —Dios Macн ñami Jesús, mн yi tнoĩaja mнre idé gucнja yн, yiyijн Felipe
ĩre.
—Dios Macнti ñami Jesucristo, ya yн, yiyijн Etiopía gagн.
38 Ito yija tunuricoro tuja quea roticõri, itajurajн roja rũgũyijarã ĩna.
Ito yicõri idé guyijн Felipe Etiopía gagнre. 39 Itajurajн ĩna maja rũgũ
waroca, ñajasaroti Espíritu Santo ãmicoayijн Felipere. Ito bajiri jнaji tibisijн
Etiopía gagн ĩre. Ito bajibojarocati queno wanн quena wayijн Etiopía gagн
ĩ warojн. 40 Felipere ãmicõri Azoto wame cнtiri cнtojн ĩ goaroca yiyijн
Espíritu Santo. "¿Azotojн ñati yн?" yi tнoĩayijн Felipe. Azotojн ñacõri wayijн
ĩ. Co cнto rнyabeto Jesús oca quenarise masare riaso ucuyijн ĩ. Sнsari ĩja
Cesarea wame cнtiri cнtojн ejayijн Felipe.

9

Jesure Saulo ĩ tнorũnнsнore gaye
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Jesure masirãre sĩa ãmogũjн ĩnare bнto junisini tiyijн Saulo. Ito bajiri
paia нjнre bнsigн wayijн ĩ. 2 Damasco cнtojн minijuara wirijн Jesure
masirãre ãmagũ sãjarocн papera seniyijн Saulo paia нjнre: "Ĩnare yн ti
bнjaro bajiroti ũmнa, romiare cнni ĩnare Jerusalénjн tubiarocн ãmi wacнja
yн", yiyijн Saulo, нjнre. 3 Ma ĩ waroca riti Damasco cнtojн ĩ ejagн
wagн yiroca, ñajasaroti macãrнcũro gaye busurise sĩatiyijн ĩre. 4 Ĩre ito
bajiro sĩatirocati jacajн quedi queacoayijн Saulo. Ito yicõri ado bajiro oca
ruyuyijн ĩre:
—Saulo, Saulo, ¿no yija yнre ñeñaro yi ãmoati mн? yi oca ruyuyijн
ũmacũjн.

5 Iti oca tɯocõri ado bajiro seniĩayijɯ Saulo:

—¿Nojɯ gagɯ yɯre bɯsiati mɯ? yiyijɯ Saulo.

—Yɯti ña Jesús, yɯre ñeñaro yirocɯ mɯ sɯyagɯti. Ito mɯ yirise mɯmasi ñeña bajigɯti ya mɯ. Adocãta mɯmasiti jota mɯ jajuja, juniroja mɯre. Iti gaye bajiro ya mɯ yɯre ñeñaro mɯ yi ãmoja, yiyijɯ Jesús ĩre.

6 Ito yija Saulo ĩ ya rujɯ nɯrɯogũti:

—¿Ñe yɯ yire ãmoati mɯ? yiyijɯ ĩ Jesure.

—Wasa Damascojɯ. Ito mɯ ejaroca sĩgũ mɯre: “Adi ña mɯ moaroti”, yigɯ yiguĩji mɯre, yiyijɯ Jesús Saulore.

7 Saulo rãca wana oca iti ruyubojarocati rujɯre tibiticõri mano ɯcayijarã ĩna. 8 Ito bero yoa bɯsari wɯmɯ rũgũcõri tirocɯ yibojayijɯ Saulo. Itocõti cajea macɯ ñacoayijɯ ĩ. Ito bajigɯre ĩ baba mesa Damascojɯ ĩre tũa wayijarã ĩna. 9 Damascojɯ ejacõri ɯdia rɯmɯcõ ñayijɯ Saulo cajea tire meje, bare meje, ito yicõri idire mejeti.

10 Damasco wame cɯtiri cɯtojɯ Jesure masigũ sĩgũ ñayijɯ, Ananías wame cɯtigɯ. Ĩ cãirojɯ ejacõri:

—¿Ñati Ananías mɯ? yiyijɯ Jesús ĩre.

—Ado ña yɯ, yiyijɯ Ananías.

11 Ito ĩ yija tɯocõri, ado bajiro yiyijɯ mani Ʊjɯ:

—Coji wasa riojo wame cɯtiri majɯ. Itojɯ Judas wame cɯtigɯ ya wi ejagɯ yigɯja mɯ. ¿Ado ñati Saulo, Tarso gagɯ? yiba mɯ ĩre. Adocãta yɯre bɯsigɯ yami ĩ. 12 Ĩ cãirojɯ mɯ ya rio ĩomɯ yɯ ĩre. Ito bajiri ĩ tɯ sãja ejacõri ĩre moaĩagũ yigɯja mɯ, mɯcana tɯdi ĩ cajea titoni. Ito bajirotire ĩ cãirojɯ ĩomɯ yɯ Saulore. Ito bajiri coji ĩ tɯ wasa mɯ, yiyijɯ Jesús Ananíasre ĩ cãirojɯ.

13 Iti tɯocõri ado bajiro yiyijɯ Ananías, Jesure bɯsigɯ:

—Jaje oca tɯoa yɯ ĩ ye. Mɯre masiarãre, Jerusalénjɯ ñeñaro ĩ yigore, jaje oca ña ĩre. 14 Ito yicõri paia ɯjarã ĩna roti ñucaja ado ejañi Saulo. Ito bajiri mɯre rũcɯbɯorã gɯa ñajare, gɯare tubiarocɯ ado ejañi Saulo, yiyijɯ Ananías Jesure.

15 Ito yija Jesujɯa ado bajiro gotiyijɯ Ananíasre:

—Yɯ oca masare riasorocɯre ĩre cũmɯ yɯ. Ʊjarã, judio masa, ito yicõri judio masa meje ñarãre cɯni riasogɯ yiguĩji Saulo. 16 Yɯre cɯdigɯ ñari jaje ĩ tõbɯjaroca yirã yirãji gãjerã. Ĩ tɯ coji wasa mɯ, yiyijɯ Jesús Ananíasre.

17 Ito ĩ yija tɯocõri, wayijɯ ĩ ĩja, Saulo tɯ wacɯ. Wijɯ sãja ejacõri ĩ ya ãmona moaĩayijɯ Ananías Saulore:

—Yɯre tɯoya yɯ ocabaji mɯ. Mɯ wadiroca mɯre goaĩorɯti yɯre cõami. Jesús mani Ʊjɯ, ĩti cõami yɯre, mɯcana tɯdi mɯ cajea titoni, ito yicõri Espíritu Santo mɯ ya ɯsijɯ ĩ sãjatoni, yiyijɯ Ananías Saulore.

18 Ito ĩ yirocati, wai rũtũ robo bajirise ĩ ya cajeajɯ codo quediyijɯ Saulore. Ito bajijare mɯcana tɯdi tiyijɯ Saulo. Ito bajija ticõri, “Yɯre idé guya mɯ”, yiyijɯ Saulo Ananíasre. 19 Ito yija berojɯ bayijɯ Saulo mɯcana. Ito bajicõrijɯ sẽoyijɯ ĩ mɯcana. Ito bajiri Damascojɯ yoa bɯsari ñayijɯ Saulo, Jesure masirã rãca.

Damasco cɯto gãnare Dios oca Saulo ĩ gotisɯore gaye

20 Judio masa ĩna minijuari wijɯ sãja wacõri, Jesús oca ĩnare riasoyijɯ Saulo. “Dios Macɯ ñami Jesús”, yiyijɯ Saulo. 21 Ito ĩ yija tɯocõri, tɯo ɯcayijarã masa:

—¿Ãni Saulo Jerusalénjʉ, Jesure masirãre sĩari masʉ meje ñati ãni? Ito yicõri, ¿Jesure masirãre ñiarocʉ meje adojʉ wadiyijari ĩ? ¿Ĩnare ñiacõri paia ʉjarãre ĩsibiquĩjida ĩ? yiyijarã masa.

22 Ito bajiro ĩna tʉoĩabojarocati bʉto oca sẽocõri, Dios oca gotiyijʉ Saulo. “Riti ya yʉ, Cristo ĩti ñami Dios ĩ cõarʉ”, yiyijʉ Saulo. Queno tʉo masire rãca ĩ gotija, no bajiro cʉdi masibisijarã ĩna, judio masa Damasco gãna.

Judio masare Saulo ĩ rudire gaye

23 Damascojʉ, Saulo ĩ ñaroca riti, “Ĩre sĩarʉja mani”, yi tʉoĩayijarã judio masa. 24 Ito bajiro ĩna sĩa ãmorã ĩna cʉníja, itire masicõyijʉ Saulo. Ñamiri cʉni, ũmʉari cʉni codeyijarã ĩna cʉto sojeri budirajʉri. Judio masa sojeri codeyijarã Saulore sĩarona. 25 Ito bajiri Jesure tʉorũnʉrã ĩre ejabʉayijarã ĩna, ĩ rudi watoni. Cʉto camotara cʉní rijogodona jaja jibʉna ĩre sãcõri iti cʉní gaje dʉjajʉ ĩre rujiocõayijarã ĩna. Ñami ito bajiro ĩna yi sẽoja rudiyijʉ ĩ ĩja.

Jerusalénjʉ Saulo ĩ ñare gaye

26 Ito bajijare Jerusalénjʉ rudi wayijʉ ĩ. Jerusalénjʉ ejacõri, Jesure masirã rãca minijua ãmobojayijʉ ĩ. “Jesure masigũ meje ñaguĩji Saulo”, yi tʉoĩarã ĩre güiyijarã ĩna. 27 Ito bajibojarocati, sĩgũ Bernabé wame cʉtigʉ, Saulore ejabʉayijʉ. “Waya, apóstol mesare bʉsito mani”, yiyijʉ Bernabé Saulore. Ĩna tʉ ejacõri ado bajiro bʉsiyijʉ Bernabé: “Ãni Saulore ĩ ma waroca Jesús goaĩoyijʉ ĩre. Ito yicõri ĩre bʉsiyijʉ Jesús. Damascojʉ masare güiari meje Jesús oca riasoñi Saulo”, yiyijʉ Bernabé apóstol mesare. 28 Ito ĩ yija tʉocõri, Saulore boca ãmiyijarã ĩna. Ito yija Jerusalénjʉ tujacõri ĩna rãca wa ucuyijʉ Saulo. Güiari mejeti Jerusalén gãnare Jesús oca gotiyijʉ ĩ. 29 Judio masa ñabojarãti griego oca bʉsirãre ĩna rãca tʉoĩa bʉsiyijʉ Saulo. Ito ĩ yibojarocati Saulore ruje sĩare cʉníyijarã ĩna. 30 Iti oca tʉocõri, Jesure tʉorũnʉrã Cesareajʉ Saulore ãmi wayijarã. Itijʉna, “Mʉ cʉtojʉ Tarsojʉ tʉdi wasa mʉ”, mʉre ĩna sĩame yirocʉ, yiyijarã ĩna Saulore.

31 Iti rodoriti Judea sitajʉ, Samaria sitajʉ, ito yicõri Galilea sitajʉ cʉni ñeñarise tõbʉjabisijarã Jesure tʉorũnʉrã. Ĩnare ñeñaro yibisijarã gãjerã. Ito bajiri Jesús oca riasocõri bʉto bʉsa oca sẽoyijarã ĩna, Jesure tʉorũnʉrã. Ĩre rũcʉbʉorã Diore queno cʉdiyijarã ĩna. Ito bajiri Espíritu Santo ĩnare ejabʉaja jãjarã bʉsa bʉjʉ wayijarã ĩna, Jesure tʉorũnʉrã.

Eneasre yisiore gaye

32 Sĩgũ Pedro wame cʉtigʉ, Jesure tʉorũnʉrãre co cʉto rʉyabeto ti ucuyijʉ. Co rʉmʉ Lida wame cʉtiri cʉtojʉ, Jesure tʉorũnʉrãre ti ucugʉ wayijʉ Pedro. 33 Itojʉ ejacõri sĩgũ rudurʉ Eneas wame cʉtigʉre ti bʉjayijʉ ĩ. Rudurʉ ñari ʉdia ãmojeno rodori ĩ ya camajʉ jesasotiyijʉ Eneas. 34 Ĩre ticõri ado bajiro yiyijʉ Pedro:

—Tʉoya Eneas mʉ. Mʉre quenocõami Jesucristo. Ito bajiri wʉmʉña. Ito yicõri mʉ ya cama ãmi wasa mʉ, yiyijʉ Pedro ĩre.

Ito bajiro ĩ bʉsirocati, rudurʉ ñabojarʉ wʉmʉyijʉ Eneas ĩja. 35 Ĩ waja tiyijarã Lida gãna, Sarón gãna cʉni. Itire ticõri bʉcʉrã oca ĩna tʉoĩarise jidicãcõri, Jesure boca ãmiyijarã ĩna.

Dorcas iso tʉdi catire gaye

36 Sĩgõ Jope wame cʉtiri cʉto gago, Tabita wame cʉtigo Jesure tʉorũnʉgõ ñayijo iso. Griego ocanama, Dorcas wame cʉtigo ñayijo iso.

Queno yigo ñayijo iso. Ito yicõri bojoro bʉjarãre queno ejabʉasotiyijo iso.
37 Lidajʉ Pedro ĩ ñaroca riti, Jope cʉto gago cõcoayijo iso. Iso ñarã iso cõja
ticõri, godarãre ĩna yisotiado bajiro iso ya rujʉre coeyijarã ĩna. Ito yicõri
co tuti weca, co sãnimʉ ricati isore cũyijarã ĩna. 38 Lida cʉto tʉti ñayijʉ Jope
cʉto. Ito bajiri Lida cʉtojʉ Pedro ĩ ñaja tʉocõri, jũarãre Pedrore ĩna jirã
watoni cõayijarã Jesure tʉorũnʉrã. Pedro tʉ ejacõri:

—Gʉa rãca coji waya, yiyijarã Jope gãna.

39 Ito ĩna yija tʉocõri, ĩna rãca wayijʉ Pedro Jopejʉ. Itojʉ ejacõri Dorcas
ñajaco ya rujʉ ñarojʉ ĩre ãmi wayijarã ĩna. Jãjarã manʉjʉ godagoana
romia oti ñayijarã iso tʉ. Pedro ĩ ejaja ticõri, ĩ tʉ gãni bia rũgũyijarã
manʉjʉ godagoana romia, ĩre bʉsirona. “Tite mʉ. Dorcas ñajaco iso
godaroto riojʉa saya jaje jio ĩsicõ gʉare”, yiyijarã ĩna romia Pedrore. 40 Ito
bajijare, “Macũjʉ budi wasa maji”, yiyijʉ Pedro ĩna romiare. Ito yicõri
rijomunigãna ñini rũjũcõri Diore bʉsiyijʉ Pedro. Diore bʉsi tĩogũ, cõrore
jʉda tiyijʉ:

—Tabita wʉmʉña mʉ, yiyijʉ Pedro isore.

Ito ĩ yirocati, cajea titãcãyijo iso. Pedrore ticõri jãja rũjũyijo iso. 41 Ito
yija iso ya ãmo ñiacõri tʉa wʉmʉoyijʉ Pedro. Ito yicõri macũjʉ ñarãre
jisõyijʉ Pedro. “Mʉcana tʉdi iso catija tirã waya mʉa”, yiyijʉ Pedro,
wajearã romiare, gãjerã Jesure tʉorũnʉrãre cʉni. 42 Mʉcana tʉdi iso catire
tʉoyijarã Jope gãna. Ito bajiri jãjarã Jesure boca ãmiyijarã ĩna. 43 Yoari
Jopejʉ ña ucuyijʉ Pedro. Itojʉ waibʉcʉrã wirori quenori masʉ, Simón
wame cʉtigʉ tʉ yoari ñayijʉ Pedro.

10

Pedrore Cornelio ĩ oca cõare gaye

1 Cesarea wame cʉtiri cʉtojʉ, sĩgũ Cornelio wame cʉtigʉ ñayijʉ. Italia
gãna, co dʉjamocõ masacõ surara ʉjʉ ñayijʉ Cornelio. Judio masʉ meje
ñayijʉ ĩ. 2 Judio masʉ meje ñabojagʉti Diore rũcʉbʉoyijʉ ĩ. Ito yicõri ĩ ya
wi gãna cʉni Diore rũcʉbʉoyijarã. Judio masa bojoro bʉjarãre ejabʉarocʉ
jaje niyeru ĩsiyijʉ Cornelio. Ito yicõri co rʉmʉ rʉyabeto Diore bʉsisotiyijʉ
ĩ. 3 Co rʉmʉ ñamicajʉ, tres iti tʉjaroca, Dios ñaro gagʉ ángel goaĩoyijʉ
Corneliore. Queno tisacõyijʉ Cornelio ĩre. Cornelio tʉ sãja ejacõri ado
bajiro yiyijʉ ángel:

—Cornelio, ¿ñati mʉ? yiyijʉ ángel ĩre.

4 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩre ti ʉcayijʉ Cornelio:

—¿Ñe ãmoati mʉ? yiyijʉ Cornelio ĩre.

Ito ĩ yija tʉocõri:

—Diore mʉ bʉsija tʉoami. Ito yicõri bojoro bʉjarãre mʉ ejabʉaja tiami.
Ito bajiri mʉre tʉoĩa ti ñami Dios, yiyijʉ ángel Corneliore. 5 Jope cʉtojʉ sĩgũ
ñagũĩji Simón Pedro wame cʉtigʉ. Ĩre jirona ũmʉa jũarã cõaña mʉ. 6 Gãji
Simón waibʉcʉrã wi quenori masʉ ĩ ya wijʉ ñagũĩji, riaca jajosa tʉ. Iti wijʉ
Simón Pedrore bʉjarã yirãji mʉ cõana, yiyijʉ ángel Corneliore.

7 Ito bajiro yi tĩocõri wacoayijʉ ángel. Ito bajija bero ĩ ya moari masa
jũarã jiyijʉ Cornelio. Ito yicõri surara masʉ sĩgũ ĩre ejabʉari masʉ jiyijʉ ĩ. Ĩ
surara masʉ bʉto Diore rũcʉbʉogʉ ñayijʉ. 8 Ĩna ejaja ticõri, ángel ĩ bʉsigore
gotiyijʉ Cornelio. Ito yicõri Jope cʉtojʉ ĩnare wa rotiyijʉ ĩ.

9 Ito ĩ yija tʉocõri, wacoayijarã ĩna. Gaje rʉmʉ, busuri ũmacañi riojo
ñaroca Jope cʉto tʉjʉ ñayijarã ĩna. Ĩna ejaroto riojʉa wi rijogodo mʉja

wacõri Diore bʉsi ñayijʉ Pedro. Rujatutu ñayijʉ iti wi. 10 Bʉto ñiocõcõri
ba ãmoyijʉ Pedro. Gãjerã ĩre bare meni ĩsiroca ado bajiro goayijʉ Pedrore.
11 Ũmacʉ̃jʉ macãrʉcʉ̃rojʉ soje janayijʉ. Saya jajoto bʉcʉro jʉa dʉja gaja
ñiacõri queoyoado bajiro ruji wadicõri ĩ tʉ ejayijʉ. 12 Ito totijʉ waibʉcʉrã
jeyaro sãñayijarã. Jenirã, wʉtirã, ito yicõri ãña cʉni sãñayijarã. 13 Ito
ũmacʉ̃jʉ oca ruyuyijʉ Pedrore. Ado bajiro gotiyijʉ iti ĩre:

—Pedro wʉmʉña mʉ. Ĩnare sĩa baya mʉ, yiyijʉ oca Pedrore.

14 Iti oca tʉocõri ado bajiro cʉdiyijʉ Pedro:

—Meje babicʉja yʉ. Rẽore gaye baĩabiticʉ yʉ, yiyijʉ Pedro.

15 Ito yija mʉcana oca ruyuyijʉ ũmacʉ̃jʉ:

—Rẽore ña, yibesa, “Baya”, yʉ yiriseama, quenarise ña, yi ruyuyijʉ oca
ũmacʉ̃jʉ gaye.

16 Ʉdiajijʉ oca ruyuyijʉ Pedrore. Ʉdiaji ĩ bʉsija bero saya totijʉ wadiana
waibʉcʉrã, wʉtirã jeyaro tʉdi ãmi mʉocõyijʉ Dios mʉcana. 17 Itire ticõri
ruje tʉoĩayijʉ Pedro. “¿No yireoni yʉre bajiatibeti?” yi tʉoĩayijʉ Pedro. Ito
ĩ yirocati, Cornelio ĩ cõana ejayijarã Pedro ĩ ñari wi soje tʉ. 18 Itojʉ ejacõri
ado bajiro seniĩayijarã ĩna:

—¿Adi wijʉ Simón Pedro wame cʉtigʉ ñati? yiyijarã ĩna, Cornelio ĩ cõana.

19 Ĩ tigore ĩ tʉoĩaroca riti Espíritu Santo bʉsiyijʉ Pedrore:

—Tʉote. Ʉdiarã ũmʉa mʉre ãmarã ejama. 20 Coji ĩna rãca wasa mʉ. Ñe
ʉsiriobicʉti wacoasa, yʉ cõarã ĩna ñajare, yiyijʉ Espíritu Santo Pedrore.

21 Ito ĩ yija tʉocõri, Cornelio ĩ cõana tʉ ʉdiarã tʉ ruji wayijʉ Pedro:

—Yʉti ña mʉa ãmagʉ̃. ¿No yirã wadiri mʉa? yiyijʉ Pedro ĩnare.

22 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijarã ĩna: —Gʉa ʉjʉ Cornelio cõami
gʉare. Queno yigʉ ñami ĩ. Ito yicõri Diore rʉ̃cʉbʉogʉ ñami Cornelio. Judio
masa jeyaro rʉ̃cʉbʉocã Corneliore. Ado bajiro gʉa ʉjʉre bʉsiñi Dios ñaro
gagʉ ángel: “Cornelio tʉoya mʉ. Simón Pedrore jitẽña mʉ. Ito yicõri ĩ
bʉsirisere queno tʉoba mʉ”, yiñi ángel gʉa ʉjʉre, yiyijarã Cornelio ĩ cõana
Simón Pedrore.

23 —Ado sãja waya maji, ũmʉa jedicoajʉ. Yʉ tʉ caniña maji, yiyijʉ Pedro
ĩnare. Gaje rʉmʉ ĩna rãca wayijʉ Pedro ĩja. Coriarã Jope gãna Jesure
tʉorʉ̃nʉrã, Pedro mesa rãca baba cʉti wayijarã ĩna.

24 Busuri gaje rʉmʉjʉ, Cesareajʉ ejayijarã ĩna. Ĩna ejaroto riojʉajʉ, ĩ
ñarãre ĩ baba mesa rãca minijua ñayijʉ Cornelio. Ito bajiri ĩna ñarocõti
minijua ñacõri Pedro mesare bocati ñayijarã ĩna. 25 Wi tʉ ĩna ejaroca
Pedrore boca ãmirocʉ budi wayijʉ Cornelio. Ito yicõri rijomunigãna ñini
rũjũcõri Pedrore rʉ̃cʉbʉoyijʉ Cornelio. 26 Ito ĩ yibojarocati:

—Wʉmʉña. Mʉ roboti masʉ ña yʉ cʉni. Dios meje ña yʉ, yiyijʉ Pedro
Corneliore.

27 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, wʉmʉcoayijʉ Cornelio ĩja. Ito bajiri gãmeri
bʉsirã riti wijʉ sãjacoayijarã ĩna ĩja. Ito sãja wacõri masa jãjarã minijuanare
tiyijʉ Pedro. 28 Ito yija ticõri, ado bajiro ĩnare gotiyijʉ Pedro:

—Gʉa judio masa gãjerã masa rãca gʉa wʉsaja, ito yicõri gãjerã masa
ya wi sãjaja, rẽore gaye ña gʉare. Itire tʉo masia mʉa. Ito bajibojarocati
Dioama ado bajiro gotiquĩ yʉre: “Quena ña, yʉ yiriseama quenarise ña.
Rẽore ña, yibesa mʉ”, yiquĩ Dios yʉre. Ito bajiri, “Yʉ judio masʉ ñabojagʉti
gãjerã masa rãca yʉ wʉsaja rẽore meje ña”, yi masia yʉ. 29 Ito bajiri mʉ
ya oca tʉocõri ñe ʉsiriobicʉti wadibʉ yʉ. Ito bajiri, “¿No yirocʉ yʉre oca
cõacati mʉ?” yiyijʉ Pedro Corneliore.

30 Ito ĩ yija tʉocõri, ado bajiro ĩre cʉdiyijʉ Cornelio:

—Jнaria rнmнri tнja yucн weca ũmacañi ĩ tнjaroca, babicн riti Diore yн bнsija bero. Ado Diore yн bнsirocati sĩgũ ángel yutabujuri yorise sãñagũ yнre goaĩoquĩ. 31 Ado bajiro yнre gotiquĩ ĩ: “Diore mн bнsire tнoami ĩ. Ito yicõri bojoro bнjarãre mн ejabнare gaye itire cнni masiami Dios. 32 Ito bajiri Jope cнtojн Simón Pedro wame cнtigнre jitẽña. Gãji Simón waibнcнrã wi quenori masн ya wi ñaguĩji Pedro. Riaca jajosa tнnima ñaroja iti wi ĩ ñaro”, yiquĩ ángel yнre. 33 Ito bajiro yнre ĩ gotija tнocõri, ejori mнre oca cõacн yн, yiyijн Cornelio Pedrore. Queno wadiyija mн. Ado mн ejaja quena gнare. Adojн Dios ĩ tiro riojo minijuabн gнa ĩ oca tнorona. Ñarocõti Dios ĩ gotire gayere tнo ãmoa gнa, yiyijн Cornelio Pedrore.

Cornelio ya wijн Pedro ĩ riasore gaye

34 Ito bajiro ĩ yija tнocõri, bнsisнoyijн Pedro ĩja:

—Tнo masia yн ĩja. “Judio masare riti maia yн”, yibeami Dios. Mani jeyarore corocõ ti maiami Dios. 35 Gнa masare, ito yicõri mнa masare cнni corocõti ti maiami Dios. Diore mani rũcнbнoja, ito yicõri ñeñarise mani yibeja, manire boca ãmigũ yiguĩji Dios. 36 Jane mejejн oca quenarise Israel sita gãnare Dios ĩ goticãre gaye masirã ña mнa: “Yн cõarнre mнa tнorũnнja, yн rãca queno нsi cнtirã yirãji mнa”, yiyijн Dios Israel sita gãnare. Dios ĩ cõarн Jesucristo mani jeyaro Ʊjн ñami ĩja. Itire masia mнa. 37 Israel sitajн Jesús quenarise ĩ yigorere masia mнa. Ito yicõri Galilieajн Jesure Juan ĩ idé gurajн bero ñasarise yisнoñi Jesús. 38 Jesús Nazaret gagнre Espíritu Santo ĩ quedi sãjaroca yiyijн Dios. Ito yicõri ĩ masirise jidicãñi Dios Jesure. No ĩ waro bajiro masare queno yiñi Jesús. Rũmнa sãñarãre ĩ ti bнjaja, rũmнare bucõañi Jesús. “Ito bajiro yiñi Jesús, Dios ĩ rãca ñaja”, yi tнoĩa mнa. 39 Gнa apóstol mesa, judio masa sitajн jeyaro Jesús ĩ yicatire ticн gнa. Ito yicõri Jerusalénjн yucнtẽojн ĩre ĩna sĩaja, ticн gнa. 40 Ʊdia rнmн bero, Dioama Jesure ĩ catiroca yiñi. Jesús gнare goaĩaroca yiñi Dios. 41 Masa jeyarore meje goaĩoñi Jesús. Dios gнare cajerojнti Jesús oca gotirona ĩ cũcãna ñajare, gнare riti goaĩoquĩ Jesús. “Mнcana tнdi catiami Jesús”, gнa yi masitoni, gнare ĩ goaĩaroca yiñi Dios. Mнcana Jesús ĩ catija bero ĩ rãca bacн gнa. 42 Gнare ĩ oca masare goti rotiquĩ Jesús. Catirãre ito yicõri godanare cнni, ĩna ñeñaro yirise waja senitoni cũñi Dios Jesure. Itire gнare goti rotiquĩ Jesús. 43 No Jesure tнorũnнgũti, ĩ ñeñaro yirisere ãcabojogн yiguĩji Dios. Ito bajiroti ucañi Diore goti ĩsiri masa sĩgũ rнyabeto, yiyijн Pedro masare.

Judio masa mejere cнni Espíritu Santo ĩ quedi sãjare gaye

44 Ito ĩ yirocati Espíritu Santo quedi sãjayijн Pedro ĩ bнsirãre. 45-46 Ito bajiri ricati riti ĩna masibiti oca ñabojareti bнsisнoyijarã ĩna. Ito yicõri Diore rũcнbнoyijarã ĩna. Itire ticõri ruje tнoĩayijarã Pedro rãca ejana judio masa. “Aba, judio masa meje ñabojarãre cнni Espíritu Santo quedi sãjacoami”, yiyijarã ĩna Jesure masirã, Pedro rãca gãna. 47 Ito yicõri ĩ rãca gãnare bнsiyijн Pedro mнcana:

—Tнoya yн ñarã mнa. Manire bajiroti Espíritu Santo quedi sãjami ĩnare cнni. Sĩgũ, “Ĩnare idé gubitirнja mani”, yirã wнsati mani, yiyijн Pedro ĩnare. “Ĩnare idé gubesa”, yigн mañijн.

48 Ito bajiri, “ ‘Jesure tнorũnнrã ña gнa cнni’, mнa yi masija, ĩ wamena idé gu rotija quena”, yiyijн Pedro ĩnare.

Ĩna idé gu ecoja bero ado bajiro yiyijarã ĩna Pedrore:

—Wabesa maji. Ado gнa rãca jabeto ñaña maji, yiyijarã ĩna Pedrore.

11

Jerusalén gãnare Jesure masirãre Pedro ĩ gotire gaye

1 Nocõ mejeti oca tɯoyijarã apóstol mesa, Judea gãna Jesure tɯorũnɯrã cɯni. “Judio masa meje ñabojarãti, Jesure boca ãmiyijarã”, yire gaye oca tɯocõri junisiniyijarã coriarã. 2 Ito bajiri Pedro Jerusalénjɯ ĩ mɯja ejaroca, judio masa Jesure boca ãmisɯoana Pedrore bɯsituyijarã ĩna. 3 Ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna:

—¿No yija judio masa ya wi meje ñabojarocati, sãjari mɯ? Ito yicõri, ¿no yija ĩna rãca bari mɯ? yiyijarã ĩna Pedrore.

4 Ito yija Pedro gotiyijɯ ĩnare, “Ado bajiro rẽtacɯ”, yirocɯ gotiyijɯ ĩ ĩnare:

5 —Jope cɯtojɯ ñacõri, Diore bɯsicɯ yɯ. Diore yɯ bɯsiroca, ado bajiro goacɯ yɯre. Ũmacũjɯ saya jajoto bɯcɯro jɯa dɯja gaja ñiacõri, ñiado bajiro ruji wadicõri, yɯ tɯ ejacɯ. 6 “¿Ñe ñati totijɯ?” yirocɯ, queno ticɯ yɯ. Itojɯ waibɯcɯrã jeyaro ĩna sãñaja ticɯ yɯ. Gãjerona, jenirã ito yicõri wɯtirãre cɯni ticɯ yɯ. 7 Ito bero ado bajiro oca goti ruyucɯ yɯre: “Pedro, wɯmɯña mɯ. Ĩnare sĩa baya mɯ”, yi ruyucɯ yɯre. 8 “Meje, babicɯja yɯ. Rẽore gaye baĩabiticɯ yɯ”, yicɯ yɯ. 9 Mɯcana ũmacũjɯ gaye oca ruyucɯ yɯre. Ado bajiro ruyucɯ: “ ‘Baya’, yɯ yiriseama, ‘Rẽore ña’, yibesa. Quenarise ña”, yi ruyucɯ ũmacũjɯ gaye Dios oca. 10 Ʊdiajijɯ ito bajiro ruyucɯ Dios oca. Ʊdiaji ĩ bɯsija bero, saya totijɯ wadiana, waibɯcɯrã rãcati jeyaro tɯdi ãmi mɯocõquĩ Dios mɯcana. 11 Ito yiroca riti ũmɯa ɯdiarã ejacã yɯ ñari wijɯ. Cesarea gagɯ Cornelio wame cɯtigɯ ĩnare cõañi, yɯre ĩna ãmatoni. 12 “Ñe ɯsiriobicɯti wasa mɯ”, Espíritu Santo ĩ yijare wacɯ yɯ. Ito yicõri coga ãmojeno Jesure masirã yɯre baba cɯti wacã ĩna. Yɯ rãca wacana ñarocõti Cornelio ya wijɯ sãjacɯ gɯa. 13 Ĩ tɯ gɯa sãja ejaroca, ado bajiro gɯare bɯsiquĩ Cornelio:

—Dios ñaro gagɯ ángel yɯ ya wi ĩ rũgõja ticɯ yɯ. Ĩ ado bajiro bɯsiquĩ yɯre: “Jope cɯtojɯ ũmɯa cõaña mɯ, Simón Pedrore jirona. 14 Simón Pedro mɯ tɯ ejacõri, ‘Jeame ũjɯrojɯ mɯ wabore ñaroca ado bajiro mɯre masogũ yiguĩji Dios’, yire gaye mɯre gotigɯ yiguĩji. Mɯ ya wi gãnare cɯni ito bajiroti yigɯ yiguĩji Pedro”, yiquĩ Cornelio gɯare, ángel ĩ bɯsire gɯare gotigɯ. 15 Cornelio ĩ bɯsi tĩoroca, ito gãnare bɯsicɯ yɯ. Ĩnare yɯ bɯsisɯorocati, Espíritu Santo sãjaquĩ ĩnare, manire ĩ sãjacato bajiroti. 16 Ito bajiro iti bajija ticõri, mani Ʊjɯ ĩ goticatire, tɯoĩa bɯjacɯ yɯ. Ado bajiro bajia ĩ goticati: “Idena mɯare idé guquĩ Juan. Dioama mɯare Espíritu Santo queo sãgũ yiguĩji, ‘Dios ñarã ñama ĩna’, gãjerã ĩna yitoni”. Ito bajiro cajerojɯ gotiquĩ Jesús manire. 17 Dios, Espíritu Santo sãjaroca yiquĩ ĩnare, judio masa meje ĩna ñabojarocati, mani Jesure boca ãmiroca ĩ quedi sãjacato bajiroti. Ito bajiri Diore rẽo masiado manicɯ yɯ, yiyijɯ Pedro ĩnare.

18 Iti tɯocõri Pedrore bɯsitu jidicãyijarã ĩna:

—Queno yigɯ ñami Dios. Judio masa meje ĩna ñabojarocati, ñeñaro ĩna yirisere jidicãja, catitĩñare gaye ĩna bɯjatoni ĩnare cũñi Dios, yiyijarã judio masa Jesure boca ãmigoana.

Antioquía gãna Jesure masirã gaye

19 Iti rɯmɯri riojɯa bɯsa Estebanre sĩayijarã Diore masimena. Ĩre sĩacõri Jesure tɯorũnɯrãre ɯsirioro yi codesɯoyijarã ĩna. Ito bajiri coriarã Jesure tɯorũnɯrã Feniciajɯ, Chiprejɯ, ito yicõri Antioquíajɯ cɯni rudi wayijarã ĩna. Iti cɯtorijɯ ejacõri, judio masare riti Dios oca gotiyijarã

ĩna. 20 Gãjerãma, Chipre gãna, Cirene gãna wacõri Antioquíaju ejayijarã. Itoju ejacõri judio masa meje ñarãre cuni Jesús oca quenarise gotiyijarã ĩna. 21 Queno ĩna busitoni ĩnare ejabuayiju Dios. Ito bajiri Dios oca tuocõri jãjarã masa, bucurã usi ĩna tuoĩarise jidicãyijarã ĩna. Ito yicõri Jesure boca ãmiyijarã ĩna.

22 Jerusalén gãna Jesure tuorũnurã, "Antioquíaju jãjarã Jesure boca ãmiyijarã", yija tuoyijarã ĩna. Ito bajiri "Titẽña, riti bajiati", yirona Bernabére cõayijarã ĩna. 23 Ito ejacõri, Dios ĩ queno yirere ti ejayiju Bernabé. Ito bajiri buto wanu quenayiju ĩ. Ado bajiro ĩnare riaso busiyiju ĩ:

—Sĩgũ ruyabeto, Jesure queno tuorũnuña mua. Ito yicõri ĩre jidicãbeja, yiyiju Bernabé ĩnare.

24 Quenarise tuoĩagũ ñayiju Bernabé. Espíritu Santo ĩ sãñajare, Diore riti tuoĩayiju ĩ. Ito bajiri masa jãjarã ĩ busija tuocõri, Jesure boca ãmiyijarã ĩna.

25 Ito bero Tarso wame cutiri cutoju wayiju Bernabé, Saulore ãmagũ. 26 Ĩre bujacõri, "Antioquíaju wato mani", yiyiju ĩre. Ito bajiri ĩna jũarãti wayijarã Antioquíaju. Itoju co rodo ñayijarã ĩna, Jesure tuorũnurã rãca. Jãjarã masare Dios oca riasoyijarã ĩna. Iti cutoju cajero, "Cristiano masa ñama ĩna", yire gayere yisuoyijarã ĩna Jesucristore masirãre. "Cristore masirã ñama", yireoni ñayiju iti.

27 Iti rumuriti Jerusalén gãna, Diore goti ĩsiri masa ejayijarã itoju Antioquíaju. Jesure tuorũnurã ĩna minijua ñaroca, ejayijarã ĩna. 28-30 Sĩgũ Agabo wame cutigu ĩna wato ejacõri wumu rũgũyiju. Espíritu Santore tuocõri ado bajiro busiyiju ĩ: "Judea sita ñarocõti, ñiojuniro yiroja. Bare jedicoaro yiroja iti sita", yiyiju Agabo. Ito ĩ yija tuocõri: "Judea gãnare ñiojogarã yirãji ĩna. Ĩnare niyeru cõana mani", yi tuoĩa busiyijarã Antioquía gãna Jesure tuorũnurã. Ito bajiri no ĩna rucorocõ ĩsiyijarã ĩna. Ito bajiro yicõri Bernabé, Saulo ĩna jũarãre niyeru Judeaju cũ rotiyijarã ĩna. "Jesure tuorũnurãre ũmatã ñari masare ĩsitẽña", yi rotiyijarã ĩna. Jane mejeju Claudio uju ĩ ñaraju ito bajiro rẽtayiju.

12

Pedrore Herodes ĩ tubia rotire gaye

1 Iti rumuriti uju Herodes, Jesure tuorũnurãre cunísuoyiju. 2 Ito yicõri, Juan ocabaji Santiagore sĩa rotiyiju ĩ sarera jãina. 3 Itire buto wanuyijarã judio masa. Ĩna wanuja ticõri, Pedrore cuni ñiacõri tubia rotiyiju ĩ. Ito bajiro rẽtacu, naju wadarise uco wuoya mani bare basa ĩna menicati rumuri. 4 Pedro rudibe yirocu, code wasoaronare surara cũyiju Herodes. Co gubocõ coga gubojeno ñayijarã ĩna jeyaro. "Pascua basa busuaqueari rumu, masa riojo Pedrore sĩa roticuja yu", yi tuoĩayiju Herodes. 5 Ito bajiri Pedro quenoguti code ecocõyiju. Ito bajija tuocõri, Jesure tuorũnurã ruje Diore busiyijarã Pedrore yiari.

Tubiara wiju ñagũre Pedrore Dios ĩ bucõare gaye

6 Tubiara wiju surara jũarã watoje cani cũñayiju Pedro. Busuriti ñabojayiju Herodes ĩre sĩa rotira rumu. Jua ma come mana Pedro ya ãmori siayijarã ĩna. Gãjerã surara soje tu code rũgõyijarã ĩna. 7 Ñajasaroti, ángel goayiju. Ito yicõri tubiara wi busu dajacoayiju. Ito yija ángel Pedrore moaĩayiju ĩ yujitoni. Pedro ĩ yujiroca, ado bajiro gotiyiju ángel:

—Coji wumuña mu, yiyiju Pedrore.

Ito yirocati Pedrore siabojara mari, come mari quedicoayiju.

8 —Mʉ ya yutabuju sãñaña mʉ, ito yicõri mʉ ya gʉboco sãñaña, yiyijʉ ángel Pedrore.
Ĩ gʉboco sãñaroca riti:
—Mʉ ya cubija gũmaña. Waya, yʉre sʉya waya mʉ, yiyijʉ ángel Pedrore.
9 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩ bero sʉya wayijʉ Pedro. Ito bajia, yi masia mañijʉ Pedrore. “Riti bajiati iti. Bʉroti bajiroja gajea”, yi tʉoĩayijʉ Pedro. 10 Warã riti jʉa soje surara ĩna coderi sojeri rẽtayijarã ĩna. Sʉsari soje come soje ñayijʉ. Iti soje tʉ ĩna ejaroca itimasiti janayijʉ iti soje. Ito bajiri budi wacõri ma ĩna warocati ito bajia yi masia manoti godacoayijʉ ángel. Ito bajiri Pedro sĩgũti tujayijʉ ĩja. 11 Ito bajija ticõri, “Riti bajia. Herodes yʉre sĩame yirocʉ, ¿Ángel yʉre ĩ bucõatoni, cõayijari Dios?” yi tʉoĩayijʉ Pedro. “Ito bajiri judio masa yʉre ĩna ñeñaro, ĩna yi ãmorise rẽtabetoja ĩja”, yi tʉoĩayijʉ Pedro.
12 Iti tʉoĩagũ riti, Juan Marcos jaco, María ya wijʉ ejayijʉ ĩ. Iti wijʉ minijuacõri masa jãjarã ñayijarã, Diore bʉsirã. 13 Soje tʉ ejacõri, “¿Ñati mʉa?” yiyijʉ Pedro. Ito ĩ yija tʉocõri, sĩgõ ejabʉari maso, Rode wame cʉtigo, soje tʉ eja rũgũcõri, tʉo rũgõyijo, “¿Ñimʉ ñati?” yiroco. 14 Ito yicõri iso janaroto riojʉa, Pedro oca tʉo masiyijo iso. Ĩ oca tʉo masicõri bʉto wanʉ quenacõri soje janabecoti wijʉ ñarãre gotigo wayijo iso:
—Macũjʉ ñarʉ Pedro, yiyijo iso ĩnare.
15 Ito bajiro iso yija tʉocõri:
—Mecʉgõ ya mʉ, yiyijarã ĩna.
Ĩna ito yijare:
—Ri ya yʉ, yiyijo iso.
Iso ito yijare:
—Dios ñaro gagʉ ángel ñaguĩji. Pedrore sĩacõana ĩna, yiyijarã ĩna isore.
16 Ito ĩna yiroca riti, “¿Ñati mʉa, ñati mʉa?” yi rũgõyijʉ Pedro, macũjʉ. Soje janacõri, Pedrore ti ʉcayijarã ĩna. 17 Ĩna ʉcaja ticõri, ĩnare oca tayijʉ Pedro, “Yʉti ña”, yirocʉ:
—Ado bajiro bucõami mani Ʉjʉ yʉre, tubiara wijʉ yʉ ñaroca, yi gotiyijʉ ĩnare. Santiagore gotiya adi. Ito yicõri mani ñarãre cʉni gotiya mʉa, yiyijʉ Pedro ĩnare.
Ito yi budi wacõri gajerojʉ wayijʉ Pedro.
18 Iti busuja bero tubiara wi codebojana surara, Pedro ĩ manija ticõri, ruje bʉjatobisijarã ĩna. “¿No bajiyijari Pedro? ¿No wayijari?” yiyijarã ĩna. 19 Ĩ manija ticõri, Pedrore ãma rotibojayijʉ Herodes. Ĩre bʉjabisijarã ĩna. Surarare tubiara wijʉ codebojanare seniĩayijʉ Herodes. No bajiro cʉdi masia mañijʉ ĩnare. Ito bajiri ito codebojanareti, sĩa rotiyijʉ Herodes ĩja. Ito bero Judeajʉ ñabojarʉ wacoayijʉ Herodes, Cesareajʉ ñagũ wacʉ.

Herodes ĩ godare gaye

20 Tiro gãna ito yicõri Sidón gãnare cʉni ruje junisiniyijʉ Herodes. Sidón gãna, Tiro gãna cʉni canamʉocõri, Herodesre oca quenorã wayijarã ĩna. Ĩ rãca ruje oca queno ãmoyijarã ĩna. Herodes ĩ ñari sita riti bare bʉjasoticõri, “Ĩ junisinija manire bare ecabitiboguĩji”, yirona Herodes ʉjʉ tʉjʉ oca quenorã wayijarã ĩna. Herodesre ĩna bʉsiroto riojʉa, ĩre ejabʉari masʉ ñasagʉ, Blasto wame cʉtigʉre bʉsiyijarã ĩna. Ĩnare jabeto ti maicõri ĩnare bʉsi ĩsiyijʉ Blasto. Ĩ bʉsija tʉocõri, ado bajiro yiyijʉ Herodes:

—Co rɯmɯ ĩnare bɯsicɯja yɯ, yiyijɯ Herodes. 21 Ĩnare ĩ bɯsiroti rɯmɯ
ejaroca, ɯjɯ ñagũ ĩ sãñarise yutabujuri quenarise sãñayijɯ Herodes. Ito
yicõri ɯjɯ ya cumuro ñasari cumuro eja rũjũcõri, masare oca gotiyijɯ ĩ.
22 Herodes ĩ bɯsija tɯocõri:

—Masɯ meje ñami ãni. Dioti ñami ãni, yiyijarã masa ĩre rũcɯbɯorã.

23 Ito bajiro ĩna bɯsiroca riti, Dios ñaro gagɯ, ángel Herodes ĩ cõroca
yiyijɯ. Ito bero yoa bɯsari becoati ba sĩayijarã ĩ ñajacɯre. “Bɯsibesa mɯa.
Jidicãña mɯa. Dios meje ña yɯ. Diore riti rũcɯbɯoya mɯa”, ĩ yibitire waja,
ito bajiro bajiyijɯ ĩ ñajacɯre.

24 Iti rodoti masa jãjarã tɯoyijarã Dios ocare. Ito yicõri jãjarã Jesure boca
ãmiyijarã.

25 Bernabé, Saulo rãca Jerusalén gãnare ĩna ãmi ejarise niyeru ĩsicõri,
Antioquíajɯ tɯdi wayijarã ĩna. Juan Marcos wame cɯtigɯ ĩna rãca wayijɯ.

13

Bernabé, Saulo Dios oca ĩna goti ucusɯore gaye

1 Antioquíajɯ Jesure tɯorũnɯrã rãca ñayijarã Diore goti ĩsiri masa ito
yicõri ĩ oca riasori masa cɯni. Ĩna ado bajiro wame cɯtiyijarã: Bernabé,
Simón Ñigũ, Lucio Cirene gagɯ, Manaén Galilea gagɯ ɯjɯ Herodes rãca
bɯcɯarɯ, ito yicõri Saulo. Itocõ ñayijarã ĩna. 2 Mani Ʊjɯre rũcɯbɯorona
minijuara wijɯ minijua ñayijarã ĩna. Ito bajiri Diore tɯoĩa ãmorã bamena
riti ĩre bɯsi ñayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna bajiroca Espíritu Santo ado bajiro
ĩnare gotiyijɯ:

—Bernabé, Saulore cɯni ñasarise yɯre ĩna moa ĩsitoni besecɯ yɯ. Ito
bajiri ĩnare wa rotiba gãjerãre yɯ oca ĩna riasotoni, yiyijɯ Espíritu Santo.

3 Iti oca tɯocõri bamena riti Diore bɯsiyijarã ĩna maji. Ito yi, Diore
bɯsirãjɯ Bernabé, Saulore cɯni ãmo jidi jeoyijarã ĩna, ĩnare Dios ĩ
ejabɯatoni. Ito bajiro yicõri ĩnare wa rotiyijarã ĩna. “Wasa, quenajaro”,
yiyijarã ĩna.

Chipre wame cɯtiri yogajɯ apóstol mesa ĩna ware gaye

4 Ito bajiri Espíritu Santo ĩ wa rotiado bajiroti Seleuciajɯ wayijɯ Saulo,
Bernabé rãca. Ito ejacõri cumajɯ sãjayijarã ĩna, Chipre wame cɯtiri yogajɯ
warona. 5 Ito majado Salamina wame cɯtiri cɯto ejayijarã ĩna. Ito ñacõri
judio masa ĩna minijuasotiri wirijɯ Dios oca riasoyijarã ĩna. Juan Marcos
wame cɯtigɯ ĩna rãca jɯdayijɯ. Ĩnare ejabɯari masɯ ñayijɯ ĩ. 6 Iti yoga
ñari cɯtori jeyaro riaso ucurã wayijarã ĩna. Ito bajirã riti Pafos wame
cɯtiri cɯto ejayijarã ĩna. Ito sĩgũ judio masɯ Barjesús wame cɯtigɯre ti
bɯjayijarã ĩna. Cumu ñayijɯ ĩ. “Diore yiari bɯsigɯ ña yɯ”, yi rɯoyijɯ ĩ
masare. 7 Ĩ cumu iti yoga ɯjɯ Sergio Pablo wame cɯtigɯ rãca baba cɯtiyijɯ
ĩ. Queno tɯoĩagũ ñayijɯ Sergio Pabloama. Ito bajiri Dios oca tɯo ãmogũ
Bernabé, Saulore cɯni ji rotiyijɯ ĩ. 8 Cumuama Bernabé, Saulo ĩna tɯoĩaro
bajiro meje tɯoĩayijɯ. Ĩ cumu griego ocana Elimas wame cɯtigɯ ñayijɯ ĩ.
Ito gagɯ ɯjɯ ĩna bɯsirise tɯore ãmobisijɯ cumu. Ito bajiri, “Ĩna bɯsirisere
tɯorũnɯbesa mɯ”, yiyijɯ cumu iti cɯto gagɯ ɯjɯre. 9 Ito yija Espíritu Santo
ejabɯarena cumure oca sẽoro tijuyijɯ Saulo. Sĩgũ ñabojagɯti jɯaji wame
cɯtiyijɯ Saulo. Gaje ĩ wame Pablo ñayijɯ. 10 Cumure riti ticõri ado bajiro
bɯsiyijɯ ĩ:

—Rнori masн ña mн. Ñeñaro yi jaigн ña mн. Rũmũ macн ña mн. Ito yicõri jeyaro quenarisere tegн ña mн. Mani Ʊjн Diore tegн ña mн. “Ñasarise ña”, Dios ĩ yija, “Ñasarise meje ña”, ya mн, yiyijн Pablo cumure. 11 Adocãta iti waja ñeñaro mн tнoĩaroca yigн yiguĩji Dios mнre. Cajea tibicн ñagũ ya mн. Ito yicõri yoa bнsari ũmacañi ĩ asirise tibicн yigнja mн, yiyijн Pablo cumure.

Ito ĩ yirocati ĩ ya cajea rãitĩa godacoayijн cumure. Ito bajiri cajea tibicн ñari, ĩre tũa watoni gãjire ãmabojayijн ĩ. 12 Ito ĩ bajija ti нcacõri Jesure tнorũnнsнoyijн iti yoga gagн нjн. “Riti ña ĩna gotirise”, yi tнoĩa rũcнbнoyijн ĩ.

Antioquíajн Pablo mesa ĩna ñare gaye

13 Iti rнmнriti Pablo ĩ baba mesa rãca Pafos roja ejacõri cumana Panfilia sita, Perge wame cнtiri cнto wayijarã ĩna. Itojн ejacõri ĩnare cũ tнdiyijн Juan, Jerusalénjн tнdi wacн mнcana. 14 Ito bajibojarocati Pablo, Bernabé cнni Perge ñacõri Antioquía cнtojн wayijarã, Pisidia sita tн ñari cнtojн. Itona ñacõri tujacãra rнmн iti ñaroca, judio masa ĩna minijuari wijн sãja wacõri rujiyijarã ĩna. 15 Itona rujicõri Dios ĩ rotirise ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare bнsi gotija tнoyijarã ĩna. Sĩgũ ĩ bнsi gotija bero, minijuara wi gãna нjarã Bernabé, Pablore ado bajiro yiyijarã:

—Yн ñarã, oca gotire gaye mнare ñaja, gotiya adocãta, yiyijarã нjarã ĩnare.

16 Ito ĩna yija tнocõri, bнsirocн wнmн rũgũyijн Pablo. “Bнsimenati tнoya mнa”, yirocн ĩ ya ãmo wнamocõri “bнsibesa mнa”, yiyijн ĩ. Ito yicõri ado bajiro yiyijн ĩ ĩnare:

—Yн ñarã Israel sita gãna, queno tнoya mнa. Gaje masa ñabojarãti Diore rũcнbнorã ñari queno tнoya mнa cнni. 17 Dios mani rũcнbнogн, mani Israel sita gãna ñicнsabatiare beseñi. Ĩnare besecõri queno ĩnare yiñi Dios. Egipto sita gãnare moa ĩsirã ĩna ñabojarocati jãjarã ĩna bнjнroca yiñi Dios. Ĩ masirisena Egipto sita gãnare ĩna rudi masitoni ĩnare ĩna ñaroca yiñi Dios. 18 Yucн manojн jũarã masacõ rodori ñayijarã ĩna. Itona ñacõri ñeñaro ĩna yibojarocati, ti нsirio yibisijн Dios. Quenoti ñacõayijн. 19 Canaán wame cнtiri sita gãna jнa ãmojeno butu gãnare ruyurioyijн Dios, mani ñicнsabatia ĩna ya sita ñabojare ĩna rнcotoni. 20 Ito bajiri mani ñicнsabatia cuatrocientos cincuenta rodori ñayijarã itojн, yiyijн Pablo masare.

’Samuel, Dios oca goti ĩsiri masн ĩ ñaroto riojнa ĩna tirũnнronare cũyijн Dios. 21 Samuel Dios oca goti ĩsiri masн ĩ ñaroca: “Sĩgũ gнa нjн ãmoa gнa”, yiyijarã mani ñicнsabatia Diore. Ito bajiro ĩna yija tнocõri, Saúl, Cis macнre ĩna нjн ñarocн cũyijн Dios jũarã masacõ rodoricõ. Benjamín ñayorн janerãbatia janamiti ñayijн Saúl. 22 Jũarã masacõ rodori bero mнcana нjн wasoayijн Dios. Ito bajiri Saúlre bucõacõri Davidjнare нjн cũyijн Dios mнcana. Davidre tнoĩa bнsigн, ado bajiro bнsiyijн Dios: “Yн tija David, Isaí macн, yн robo bajiro нsi cнtigн ñami ĩ. Ito bajiri yн ãmoro bajiro yigн yiguĩji ĩ”, yiyijн Dios, Davidre tнoĩa bнsigн. 23 Ĩ David ñayorн janerãbatia janamiti ñañi Jesús. Jane mejejн Dios ĩ gotiado bajiroti mani Israel sita gãnare masotoni cõañi Dios Jesure. 24 Jesús riojнa ĩ yagн Juan mani ñarã Israel sita gãnare Dios oca riasoyijн ĩ. Ado bajiro gotiyijн Juan ĩna jeyarore: “Mнa ñeñaro yirisere jidicãcõri idé gu rotiana ñarнja mнare”, yiyijн Juan mani ñarã Israel sita gãnare. 25 Ito yicõri ĩ godaroto riojнa bнsa bajiroti ado bajiro yiyijн Juan: “Ĩti ñaguĩji Dios ĩ cõarн, ¿yire masiati mнa yнre? Meje ña yнama. Nocõ mejeti ejagн yiguĩji mani yagн. Ĩ ñagũ yiguĩji ñasagн.

Yнama meje ña. Mнa robo bajigнti ña yнama. Ĩ ñagũ yiguĩĵi ñasari masн”, yiyijн Juan mani ñarãre, yiyijн Pablo, masare gotigн.

26 ’Yн ñarã, Abraham janerãbatia ña mani. Queno tнoya mнa. Gaje masa ñabojarãti Diore rũcнbнorã ñari queno tнoya mнa cнni. “No Jesure tнorũnнgũre masogũ yiguĩĵi Dios”, yire oca manire cõañi Dios. 27 Ito bajibojarocati Jerusalén gãna ito yicõri ĩna нjarã cнni, “Ĩ ñami Dios Macн manire masorн”, yi masibisijarã ĩna. Ito yicõri co rнmн tujacãra rнmн rнyabeto Dios oca goti ĩsiri masa ĩna ucare gãjerã ĩna ti gotibojarocati tнo masibisijarã ĩna. Ito bajiri Jesús ĩ ejaja, “Dios ĩ cõarн ñami ĩ”, yi masibisijarã ĩna. Ito bajiri Jesure ĩna sĩa rotija, Dios oca goti ĩsiri masa ĩna ucado bajiroti rẽtayijн ĩja. 28 “Seti ña ĩre”, yi masimena ñabojarãti, “Sĩa rotiya ĩre”, yirona Pilatore josayijarã ĩna. 29 Jesure ĩna sĩaja, Diore goti ĩsiri masa ĩna tнoĩa uca yuado bajiroti rẽtayijн. Jesure ĩna sĩaja bero yucнtẽojн ñagũre rujioyijarã gãjerã. Ito yicõri gũta gojejн ĩre yujeyijarã. 30 Ito bajibojarocati Dioama mнcana tнdi Jesús ĩ catiroca yiñi. 31 Galileana wacõri Jerusalénjн ĩre baba cнtigoanare co rнmн meje goaĩoyijн Jesús. Ito bajiri ĩnati ñama adocãta, “Riti bajia. Tнdi caticoami Jesús”, yi masare gotirã.

32 ’Ito bajiri yн, Bernabé rãca oca quenarise mнare goti eja gнa. “Masare queno yicнja yн”, yi mani ñicнsabatiare Dios ĩ gotiado bajiroti gotia gнa mнare. 33 Mani ñicнsabatiare ĩ gotiado bajiroti manire queno yiñi Dios. Ito bajiri mнcana tнdi Jesús ĩ catiroca yiñi ĩ. Itire gotigн ado bajiro ucañi David ñayorн, Dios oca gotigн: “Mн ña yн Macн. Adi rнmн godarн mн ñabojarocati mн catiroca ya yн”, yiyijн Dios, yi ucañi David, Salmos wame cнtiri tuti ucasнogн. 34 “Jesús ĩ godaja bero mнcana tнdi ĩ catiroca yigн yigнja yн. Ito bajiri tнdi godabiquĩĵi”, Dios ĩ yire gaye ado bajiro gotia ĩ oca tutijн: “Davidre yн goticãdo bajiroti, queno mнre yigн yigнja yн ĩja”, yiyijн Dios yi ucare ña papera tutijн. 35 Gaje tutijн cнni ito bajiroti gotia. Tнote: “Queno yigн ñami mн Macн. Ito bajiri ĩ ya rujн jogabe yirocн, mнcana tнdi catiroca yigн yigнja mн”, yi ucañi David ñayorн. 36 Ĩmasi gaye tнoĩagũ meje ito bajiro ucañi David. Catigнjн Dios ĩ ãmoro bajiro riti yiyijн David. Ito yicõri ĩ ñarãre queno ejabнayijн. Ito bero co rodo meje ñacõri godañi David. Ito bajiri ĩ ñicнsabatia tн ĩre yujeyijarã ĩna. Itojн ĩ ya rujн jogadoja. 37 Jesús ya rujнama jogabisija, mнcana Dios ĩ catiroca yijare. 38 Yн ñarã tнoya mнa. Jesuna sнoriti mani ñeñaro yirisere ãcabojore ña. Iti gayere mнare gotia gнa. 39 No Jesure tнorũnнgũreti ĩ ñeñaro yirise ãcabojoguĩĵi Dios. Moisés ĩ rotirise riti mani tнorũnнjama, mani ñeñaro yirise ãcabojobiquĩĵi Dios. 40 Queno tнoĩaña mнa, jane mejejн Dios oca goti ĩsiri masa, ĩna gotiado bajiroti mнare rẽtame. Ado bajiro ucañi ĩna Dios oca gotirã:

41 Queno tнoya yнre aja tudirã mнa. Yнre tнorũnнbiticõri jeame ũjнrojн warã yirãji mнa. Yн ña Dios. Mнa tiroca tiyamani ĩogũ yigнja yн. Gãjerã mнare ĩna goti rẽtobubojarocati tнo masimena yirãji mнa. Ito bajiri mнa tнorũnнbitirena sнori, godarã yirãji mнa, yiyijн Dios, yi ucañi ĩre goti ĩsiri masн, yi riasoyijн Pablo Antioquía gãna masare.

42 Ito bajiro bнsi tĩocõri budi wayijarã Pablo mesa, judio masa ĩna minijuari wire. Ĩna budi waroca iti wi minijua ñarã:

—Gaje tujacãre mнcana tнo remo ãmoa gнa, yiyijarã ĩna.

43 Ĩna minijua jidicãja bero jãjarã judio masa Pablo, Bernabére cʉni
sʉyayijarã. Ito yicõri jãjarã judio masa ĩna yire tʉoĩa rʉ̃cʉbʉobojana cʉni
Pablo mesare sʉyayijarã ĩna. Ito yija ado bajiro gotiyijarã Pablo mesa
ĩnare:
—Dios queno ĩ yirisere rʉ̃cʉbʉo jidicãbesa mʉa. Ito yicõri Dios bajiro
sĩgʉ̃ robo ʉsi cʉtiya mʉa, yiyijarã Pablo mesa ĩnare.
44 Ito bero gaye tujacãre, iti cʉto gãna jãjarã bʉsa minijuayijarã Dios oca
tʉorona. 45 Ito bajiro jãjarã masa Dios oca tʉo ãmorã ĩna ejaja ti teyijarã
judio masa. Ito yicõri Pablo ĩ gotibojaja, gajero bajiro riti cʉdiyijarã
ĩna. Ito yicõri ĩre aja tudiyijarã ĩna. 46 Ito ĩna yija ticõri, bʉto oca sẽorena
bʉsiyijarã Pablo mesa:
—Dios ĩ rotiro bajiro cajero ĩ oca mʉare riasosʉobʉ yʉ. Ito bajibo-
jarocati iti ocare queno tʉorʉ̃nʉbea mʉa. Ito bajiro mʉa yija, "Dios rãca
catitĩña ãmobea gʉa", yiado bajiro bajicʉ. Ito bajiri adi rʉmʉri judio masa
meje ñarãre Dios oca gotia gʉa. 47 Ito bajiro rotiñi Dios ĩ oca tutina. Ado
bajiro gotia iti:
Judio masa meje ñarãre mʉare cũcʉ yʉ, yʉ oca mʉa gotitoni. "No
Jesucristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃reti masogʉ̃ yiguĩji Dios", yi masa ñajedirore
mʉa goti batotoni mʉare cũcʉ yʉ, yi gotia Dios oca. Ito bajiro cũñi
Dios gʉare, yiyijʉ Pablo, masare gotigʉ.
48 Iti tʉocõri judio masa meje ñarã bʉto wanʉ quenayijarã. "Dios oca
quenariseguti ña", yiyijarã ĩna. Ito yicõri ĩ rãca catitĩñarona ĩ beseana ĩre
tʉorʉ̃nʉyijarã ĩna. 49 Ito bajiri Dios oca tʉorʉ̃nʉcõri ĩ oca quenarise masa
jeyarore goti batoyijarã ĩna. 50 Ito bajibojarocati judio masama Pablo,
Bernabé rãca ĩna tʉoĩaro bajiro meje tʉoĩa codeyijarã. Ito bajiri oca meni
ãmorã, iti cʉto gãna ñasarãre ito yicõri Diore rʉ̃cʉbʉorã romia ñasarãre
cʉni gotiyijarã. Bernabé Pablore masa ĩna ʉsirio coderoca yiyijarã judio
masa. Ito bajiri judio masare tʉorʉ̃nʉcõri Pablo mesare bucõayijarã iti
cʉto gãna. 51 Iti cʉtore budi warã ĩna ya gʉbojʉ sita wãrisere ja batecãyijarã
ĩna. "Mʉa adi cʉto gãna ñeñaro yirã ña, ito yicõri seti ña mʉare", yireoni
ñayijʉ iti. Ito bajiro yicõri, Iconio wame cʉtiri cʉtojʉ wacoayijarã ĩna. 52 Ito
ĩna budigoadojʉ Jesure tʉorʉ̃nʉrã queno ʉsi cʉti quenaro ñayijarã ĩna. Ito
yicõri Espíritu Santo quedi sãja ecoana ñayijarã ĩna.

14

Iconio wame cʉtiri cʉtojʉ Pablo mesa ĩna ña ucure gaye

1 Iconiojʉ ejacõri judio masa ĩna minijuasotiri wijʉ sãja wayijarã Pablo
mesa. Ito bajicõri Jesús ocare gotiyijarã ĩna. Iti oca tʉocõri jãjarã Jesure
tʉorʉ̃nʉyijarã. Judio masa ito yicõri judio masa meje ñarã cʉni Jesure
tʉorʉ̃nʉyijarã ĩna. 2 Ito bajibojarocati coriarã judio masa ñarã Jesure
tʉorʉ̃nʉmena, judio masa meje ñarãre Pablo mesare ĩna junisinitoni oca
meni codeyijarã ĩna. Ito bajiri Pablo mesare, "Queno yirã meje ñama
ĩna", yi tʉoĩayijarã ĩna. 3 Ito bajiro ĩna yi codebojarocati Iconiojʉ yoari ña
ucuyijarã Pablo mesa. Itojʉ ña ucurã bʉto oca sẽocõri, "Masare ti maicõri
queno yiñi Cristo", yire oca goti ucuyijarã ĩna. "Riti ña iti oca. Riojo
Jesús oca gotiama ĩna", masa ĩna yitoni, tiyamani Pablo mesa ĩna ĩoroca
yiyijʉ Dios. 4 Iti cʉto gãna ricati riti tʉoĩayijarã. Coriarã judio masa robo
bajiro tʉoĩayijarã. Gãjerã Pablo mesa robo bajiro tʉoĩarã ñayijarã. 5 Ito
yicõri judio masa, judio masa meje cʉni, ʉjarã robo bajiro tʉoĩacõri Pablo
mesare oca menicõri, "Ĩnare gʉ̃tana rea sĩarʉja mani", yiyijarã ĩna. 6-7 Ito

bajiro ĩnare bʉsija tʉo masicõri, Licaonia sitajʉ rudi wayijarã Pablo mesa. Iti sitajʉ ejacõri Dios oca quenarise goti ucuyijarã ĩna. Listra wame cʉtiri cʉto ito yicõri Derbe wame cʉtiri cʉtojʉ cʉni goti ucuyijarã ĩna. Ito yicõri iti cʉtori tʉ gãnare cʉni Dios oca goti ucuyijarã Pablo mesa.

Listra gãna Pablore gʉ̃ta ĩna reare gaye

8 Listrajʉ sĩgʉ̃ rudurʉ ñayijʉ. Ito bajiro wabicʉ rujearʉ ñayijʉ ĩ. 9 Ito Pablo masare ĩ bʉsija tʉo rujiyijʉ rudurʉ. Rudurʉre tijucõri, "Yʉre yisioguĩji Dios", yi tʉoĩa masigʉ̃ ñami, yi tʉoĩayijʉ Pablo. 10 Ito bajiri ado bajiro oca sẽoro gotiyijʉ ĩ rudurʉre:

—Wʉmʉña. Riojo rʉ̃gõña mʉ, yiyijʉ Pablo rudurʉre.

Ito ĩ yirocati wʉmʉ rʉ̃gʉ̃ wayijʉ rudurʉ ñabojarʉ. 11 Ito bajiro bajija ticõri, ito gãna ĩna ocana:

—Aba, mani rʉ̃cʉbʉorã masa rujʉ robo bajiro rujʉ cʉticõri ejama mani tʉ, yi awasã bʉsiyijarã ĩna.

12 Bernabére Zeus wame yiyijarã ĩna. "Mʉ ña gʉa rʉ̃cʉbʉogʉ, jeyaro masigʉ̃", yireoni ñayijʉ, "Zeus", yire. Ito yicõri Pablo queno goti masigʉ̃ ñajare Hermes wame yiyijarã ĩna. "Gʉa rʉ̃cʉbʉogʉ, rẽtoro queno goti masigʉ̃ ña mʉ", yireoni ñayijʉ, "Hermes", yire. 13 Iti cʉto tʉnimajʉ Zeusre rʉ̃cʉbʉora wi ñayijʉ. Iti wi gãna ĩnare riasori masʉ rãca Bernabé, Pablore rʉ̃cʉbʉo ãmoyijarã ĩna. Ta wecʉare go bedori jeocõri ĩnare tʉ̃a wayijarã. Cʉto sãjara soje tʉ ejacõri wecʉare sĩa ãmobojayijarã, Pablo mesare rʉ̃cʉbʉorona. 14 Ito bajiro ĩna yi ãmoja ti masicõri, ĩna ya yutabuju tʉ̃a ñigãyijarã Pablo mesa. "Ñeñaro yi ãmoa mʉa", yirona ito bajiro yiyijarã ĩna. Ito bajiro yi ĩocõri, masa wato oca sẽoro ʉ̃majʉdayijarã ĩna bʉsirona:

15 —¿No yija ito bajiro yi ãmoati mʉa? Mʉa robo bajirã, masati ña gʉa cʉni. Dios robo bajirã meje ña gʉa. Mʉare Dios oca quenarise gotirã wadibʉ gʉa. Mʉa meni rujeoanare rʉ̃cʉbʉorã yiboja mʉa. Ito bajiri itire jidicãcõri, Dios catigʉjʉare tʉorʉ̃nʉña mʉa. Ĩ ñami adi sita, macãrʉcʉ̃ro, ʉ̃mʉari, riari cʉni menirʉ. Ito yicõri mani tirise, mani tibiti cʉni jeyaro rujeorʉ ñami. 16 Jane mejejʉ gãna bʉcʉrã ĩna yisotiado bajiroti ĩna yi ãmoja, ĩnare ti tujabitibojagʉti, jidicã rotibisijʉ Dios. 17 Diore ĩna rʉ̃cʉbʉobitibojarocati ĩnare queno yiyijʉ Dios, "Ito bajiro queno yigʉ ñami Dios", ĩna yi masitoni. "Ñaguĩji Dios", mani yi masitoni manire ĩ queno yirise ĩoami Dios. Tite mʉa. Ide queoami. Queno rica mani bʉjaroca yami. Mani yaji quenaroca yami. Ito yicõri mani ya ʉsijʉ queno mani wanʉ quenaroca yami Dios, yiyijarã Pablo mesa ĩnare.

18 Ito bajiro ĩna yibojaroca riti, wecʉare sĩa ãmobojayijarã masa Pablo mesare rʉ̃cʉbʉorona. Ito bajiro ĩna yija ticõri, "Gʉare rʉ̃cʉbʉorona wecʉare sĩabesa mʉa", josari yi camotayijʉ Pablo masare.

19 Iti rʉmʉri judio masa Antioquía gãna ito yicõri Iconio gãna ejayijarã. Ito ejacõri iti cʉto gãna Pablore ti junisinijaro yirona, ĩnare oca meni ejayijarã ĩna. Ito bajiri Pablore gʉ̃ta reayijarã masa ĩre sĩa ãmorã. "Ʉsi jedicoami ĩja", yi tʉoĩacõri cʉto sõjʉajʉ ĩre weja wayijarã ĩna. 20 Ito bajiro ĩna yibojarocati ĩ tʉ Jesure masirã ĩna minijuaroca tujacoayijʉ Pablo. Tujacõri ĩna rãca cʉtojʉ tʉdi wayijʉ ĩ. Gaje rʉmʉ Derbe wame cʉtiri cʉtojʉ wayijʉ Bernabé rãca.

21 Ito ejacõri Dios oca quenarise masare riasoyijarã ĩna. Ĩna ito bajiro gotija tʉocõri, jãjarã Jesure tʉorʉ̃nʉyijarã. Ito yija bero Listrajʉ, Antioquíajʉ, Ioniojʉ tʉdi wayijarã ĩna. 22 Iti cʉtori ejacõri Jesure tʉorʉ̃nʉrãre

bʉsiyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna bʉsija tʉocõri, bʉto bʉsa Jesure tʉoĩa oca sẽoyijarã ĩna iti cʉtori gãna: “Diore tʉorũnʉ jidicãbesa mʉa. Ũmacũjʉ ĩ rotirojʉ mani ejaroto riojʉa jaje tõbʉja bʉjatobitirã yirãji mani. Ĩ rotirojʉ mani eja ãmoja, ito bajiro rẽtare ñaroja manire”, yi goti ucuyijarã ĩna. 23 Cojʉ minijuara wi rʉyabeto Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñarona bese cũyijarã ĩna. Diore rũcʉbʉorã bamena riti Diore bʉsiyijarã ĩna. “Ado gãna ñama mʉre tʉorũnʉrã. Ĩnare ejabʉa masia mʉ”, yiyijarã Pablo mesa Diore.

Antioquíajʉ Pablo mesa ĩna tʉdi ware gaye

24 Ito bajiro ĩna yija bero Pisidia wame cʉtiri sita rẽta wacõri Panfilia sitajʉ ejayijarã ĩna. 25 Perge wame cʉtiri cʉto Dios oca goti tĩocõri, Atalia wame cʉtiri cʉtojʉ wayijarã ĩna. Riaca jajosa tʉnima ñayijʉ iti cʉto. 26 Ito cumana jẽa wacõri Siria sitajʉ Antioquía wame cʉtiri cʉtojʉ wayijarã ĩna. Antioquía ñayijʉ cajero ĩna wasʉoado. Itijʉti Dios oca ĩna goti ucuroto riojʉa, “Mʉ ĩnare moare cũado bajiro riti ĩna moa masitoni ĩnare ejabʉaya”, yiyijarã Jesure tʉorũnʉrã Diore. Ito bajiri ĩna rotiado bajiroti moa ucu tĩorã Antioquíajʉ tʉdi ejayijarã ĩna mʉcana Pablo mesa. 27 Itojʉ Antioquíajʉ tʉdi ejacõri Jesure tʉorũnʉrãre miojuyijarã ĩna mʉcana. Ito yicõri jeyaro Dios ĩ ejabʉare gaye gotiyijarã ĩna:

—Queno ejabʉaquĩ Dios gʉare. Ito bajiri judio masa meje ñarã cʉni Dios oca quenarise tʉocõri, Jesure tʉorũnʉama ĩna, yi gotiyijarã ĩna. 28 Itojʉ Jesure tʉorũnʉrã rãca yoari ñayijarã Pablo mesa.

15

Jerusalénjʉ ĩna minijuare gaye

1 Iti rodoriti Antioquíajʉ ejayijarã Judea sita gãna. Ito ejacõri Jesure tʉorũnʉrãre judio masa ĩna yisotirere riasoyijarã ĩna:

—Jane mejejʉ Moisés ñayorʉ ĩ rotiado bajiro wiro mʉa tabeja, mʉare masobiquĩji Dios, yiyijarã ĩna. 2 Ĩna ito yija tʉo tujabiticõri ruje gãmeri bʉsi tʉoĩayijarã Pablo mesa ĩna rãca. Ito bajiri, “¿Riti ñati?” yirona Pablo mesare Jerusalénjʉ cõayijarã Jesure tʉorũnʉrã:

—Itojʉ ejacõri Jesús ĩ cũana rãca ito yicõri Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñarã rãca cʉni bʉsiba mʉa. Riti iti ñaja, tʉoba. Wasa. Quenajaro, yiyijarã itijʉ gãna Jesure tʉorũnʉrã.

3 Ito ĩna yija tʉocõri, Jerusalénjʉ wasʉoyijarã Pablo mesa. Jerusalénjʉ warã Fenicia sita, Samaria sita cʉni Dios oca riaso rẽta wayijarã ĩna, iti cʉtori gãna. “Gʉa riasoja, judio masa meje ñarã, ñeñaro ĩna yirise jidicãcõri Diore tʉorũnʉcã ĩna. Manire bajiroti Diore tʉorũnʉcã ĩna cʉni”, yiyijarã Pablo mesa ĩnare. Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, bʉto wanʉ quenayijarã Jesure tʉorũnʉrã.

4 Jerusalénjʉ ĩna ejaroca queno wanʉ quenare rãca ĩnare boca ãmiyijarã Jesús ĩ cũana, Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñarã ito yicõri Jesure tʉorũnʉrã ñarocõti. Masa ĩna seniĩaja bero, “Judio masa, judio masa meje ñarãre cʉni gʉa riasoja, gʉare queno ejabʉañi Dios”, yi gotiyijarã Pablo mesa. 5 Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, coriarã fariseo gaye tʉoĩagoana Jesure tʉorũnʉrã bʉsirona wʉmʉ rũgũyijarã:

—Mani masa meje ñarã Jesure ĩna tʉorũnʉja, mani yisotiro bajiro ĩna yire ãmoa gʉa. Moisés ĩ rotire gaye cʉdirʉjama ĩna, ito yicõri wiro tarʉjama ĩna, yiyijarã fariseo gaye tʉoĩagoana ito gãnare.

6 Ito yija Jesús ĩ cũana, Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñarã cʉni minijuayijarã
iti oca bajirisere tʉoĩa bʉsirona. 7 Yoari ĩna gãmeri bʉsija bero bʉsirocʉ
wʉmʉ rũgũyijʉ Pedro:
—Yʉ ñarã queno tʉoya mʉa. Mʉa rãca ñagũre yʉre beseñi Dios, judio
masa mejere cʉni ĩ masore oca yʉ gotitoni. Ito bajiro beseñi Dios yʉre,
Jesure ĩna tʉorũnʉtoni. Iti gayere queno masia mʉa. 8 Dios ñami masa
ĩna tʉoĩarisere masigũ. Judio masa meje ñarã ĩna ñama yʉ ñarã, yirocʉ
ĩnare Espíritu Santo queo sãñi Dios, manire ĩ queo sãdo bajiroti. 9 Manire
ĩ ti mairo bajiroti ĩnare cʉni ti maiami Dios. Jesure ĩna tʉorũnʉja ĩna
ñeñaro yirisere ãcabojoñi Dios ĩnare, manire ĩ ãcabojoado bajiroti. 10 Dios ĩ
gotirisere queno tʉorũnʉbea mʉa. Ito bajiri Moisés ñayorʉ ĩ rotirisejʉare
cʉdijaro ĩna yirona, Jesure masisʉorãre bʉto josa mʉa. Moisés ĩ rotirisere
ñarocõti yiro robo bajiro cʉdi jeobisĩ mani ñicʉsabatia cʉni. Ito bajiri
mani cʉni jeyaro ĩ rotigore cʉdi jeoado ma. “Mani ñicʉsabatia bajiro
gãjerã ĩna cʉdibeja, Jesure masirã meje ñama ĩna”, yi tʉoĩaboja mʉa. 11 Ado
bajirojʉa bajia: Manire ti maicõri manire goda ĩsiñi Jesucristo. Ito bajiri
ĩre mani tʉorũnʉja ticõri, manire masoñi Dios. Ito bajiroti Jesure ĩna
tʉorũnʉja ticõri judio masa meje ñarãre cʉni masoñi Dios, yiyijʉ Pedro
ĩnare.
12 Ito ĩ yija tʉocõri, bʉsimenati Pablo, Bernabé ĩna bʉsija queno
tʉoyijarã ĩna ĩja: “Dios ĩ ejabʉarisena judio masa meje ñarãre jaje tiya-
mani ĩocʉ gʉa”, yiyijarã Pablo mesa. 13 Ĩna bʉsi tĩoja bero Santiago wame
cʉtigʉ ado bajiro yiyijʉ:
—Yʉ bʉsirisere queno tʉoya yʉ ñarã mʉa. 14 Jĩjʉ ado bajiro gotimi
Simón Pedro manire: “Judio masa meje ñarãre cʉni queno yiñi Dios. Ito
bajiri ĩnare besecõri ĩ ñarã ñaroca yiñi Dios”, yi gotimi Pedro manire. 15 Ito
bajiroti yi ucayijarã Diore goti ĩsiri masa jane mejejʉ. Iti oca ado bajiro
gotia:
16-18 Jane mejejʉ David ñayorʉ bero gãna masa ʉjarã ĩna ñarise sʉsayijʉ. Ito
bajiri ija Davidre yʉ goticãdo bajiroti yicʉja yʉ. Sĩgũ ĩ janerãbatia
macʉre ʉjʉ ñarocʉ cũgũ yigʉja yʉ. Ito bajiro yʉ cũja bero judio masa
meje ñarã cʉni yʉre rũcʉbʉorã yirãji ĩna. Yʉ ñarã ñaroca yigʉ yigʉja
yʉ ĩnare, yi gotiami mani Ʉjʉ Dios, yi ucañi Diore goti ĩsiri masa, yi
gotiyijʉ Santiago ĩnare.
19 ’Ito bajiri ado bajiro tʉoĩa yʉ, yiyijʉ ĩ mʉcana: Mani masa meje
ñarã Diore ĩna tʉorũnʉja, ʉsirioro ĩnare yi codebitirʉja mani. Ito yicõri
jaje rotire gaye rotibitirʉja manire. 20 Ado bajiro paperana mani goti
ucaja quena ĩnare: “Ĩna meni rujeorʉ rujʉ robo bajiro meni rujeocõri ĩna
ecabojarisere babitirʉja mʉa. Mʉamasiti mʉa ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro
bajiroti ñeñaro yibesa. Ãmʉma wãñiatanare babesa. Baroto riojʉa rí cõaja
quena. Ito yicõri rí idibeja quena”, yi mani goti ucaja quena. 21 Ito
bajiro riti coji tujacãre rʉyabeto Moisés ñayorʉ ĩ rotire gaye riasore ña,
mani masa minijuari wijʉ. Ito bajiro riasotiyijarã ĩna jane mejejʉ co cʉto
rʉyabeto, yiyijʉ Santiago.

Judio masa meje ñarãre ĩna papera cõare gaye

22 Ito ĩ yija tʉocõri, Jesús ĩ cũana, Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñarã, ito yicõri
Jesure tʉorũnʉrã jeyaro ado bajiro yiyijarã: “Santiago ĩ yiro bajiroti
yiana mani. Ito bajiri coriarã mani rãca gãna beserʉja mani, Pablo mesa
rãca adi papera ĩna ãmi watoni”, yiyijarã ĩna. Ito bajiri Judas Barsabás
wame cʉtigʉ ito yicõri Silas wame cʉtigʉre beseyijarã ĩna Antioquíajʉ

Pablo mesare baba cʉti warona. “Ĩna ñama rʉ̃cʉbʉoana”, yi tʉoĩacõri ĩnare
beseyijarã ĩna. 23 Ito bajiro besecõri Antioquíajʉ ãmi warotire ĩnare papera
ĩsiyijarã ĩna. Ado bajiro yi gotiyijʉ iti papera:
“Gʉa Jesús ĩ cũana, Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ũmatã ñarã, ito yicõri Jesure
tʉorʉ̃nʉrã jeyaro adi papera cõa gʉa. ¿Ñati mʉa Antioquía gãna, Siria
sita gãna ito yicõri Cilicia sita gãna ñati mʉa cʉni? Jesure tʉorʉ̃nʉrã mʉa
ñajare, judio masa meje mʉa ñabojarocati, sĩgʉ̃ rĩare bajiro bajirã ña mani.
24 Ado bajiro oca tʉocʉ gʉa. Coriarã ado gãna mʉa tʉ ejacõri ʉsirioro yiñi
ĩna. Ĩnare cõabiticʉ gʉa. Riojo gotimenati mʉa tʉoĩarise wisaroca yiñi ĩna.
‘Ʉmʉgʉ̃re mʉa wiro tabeja, ito yicõri Moisés ñayorʉ ĩ rotire gaye mʉa cʉdi
jeobeja, Jesure tʉorʉ̃nʉrã meje ña mʉa’, yi rʉoñi ĩna mʉare. Ito bajiro ĩna
gotibojarocati, ‘Itire gotitẽña mʉa’, yi cõabiticʉ gʉa mʉa tʉjʉ ĩnare. 25 Ito
bajiri sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩacõri bʉsironare besecõri cõamʉ gʉa mʉa tʉ. Gʉa
mairã Pablo, Bernabé rãca baba cʉti wa rotibʉ gʉa ĩnare. 26 Mani Ʉjʉ
Jesure cʉdirona ĩ ocare goti ucuyijarã ĩna. Gãjerã ĩna sĩa ãmobojarocati
Jesús ocare goti tarojobisijarã ĩna. 27 Ito bajiri mʉare gotironare Judas,
Silasre cʉni mʉare cõa gʉa. Ĩnamasiti gʉa ucarisere goti jeorã yirãji ĩna
mʉare. 28 Espíritu Santo bajiro tʉoĩacõri jaje roti masibea gʉa mʉare. Ito
bajiri adi gʉa ucaro bajiro riti mʉare rotia gʉa. 29 Ĩna meni rujeorʉre ĩna
ecabojarisere babesa mʉa. Ríre cʉni idibesa. Ãmʉma wãñiatanare babesa.
Baroto riojʉa rí cõaja quena. Ito yicõri mʉamasiti mʉa ya rujʉ ñeñaro iti
tʉoĩaro bajiroti ñeñaro yibesa. Gʉa rotiro robo mʉa cʉdija, ñaro bajiro
cʉdirã yirãji mʉa. Itocõ oca goti uca gʉa mʉare. Queno ñaña mʉa”, yi
ucañi ĩna.
30 Ito yi ucaja bero iti papera ãmi wa rotiyijarã ĩna. Ãmi wacõri An-
tioquíajʉ ejacõri Jesure masirãre miojuyijarã ĩna. Ito yicõri ĩna minijuaja
bero papera ĩnare ĩsiyijarã ĩna. 31 Iti papera ticõri bʉto wanʉ quenayijarã
ĩna ito gãna. Oca riojo gotire gaye iti ñaja wanʉ quenayijarã ĩna. 32 Ito yija
Judas, Silas cʉni Dios oca goti ĩsiri masa ñari ito gãna Jesure tʉorʉ̃nʉrãre
jaje Dios oca goti masioyijarã ĩna. Iti oca tʉocõri bʉto bʉsa Diore tʉo oca
sẽoyijarã ĩna. 33 Ʉdia rʉmʉ berocõti Jesure tʉorʉ̃nʉrã rãca ñacõri ware
tʉoĩayijarã ĩna. “Gʉare cõacãna tʉjʉ tʉdi warã ya gʉa mʉcana”, yiyijarã
ĩna. “Queno waja mʉa. Quenajaro mʉare cõana”, yiyijarã ĩna ito gãna
Jesure tʉorʉ̃nʉrã. 34 Ito ĩna yibojarocati, “Ado tujacʉja yʉama”, yi tʉoĩayijʉ
Silas. 35 Pablo mesa cʉni, Antioquíajʉ tujayijarã. Ito gãnare riasoyijarã ĩna,
gãjerã Jesure tʉorʉ̃nʉrã rãca. Dios oca goti tarojobisijarã ĩna.

Tʉdi mʉcana Pablo Dios oca ĩ goti ucure gaye

36 Ito yija co rʉmʉ ado bajiro yiyijʉ Pablo Bernabére:
—Dios oca mani goti ucura cʉtorijʉ mʉcana tʉdi ti ucurʉja mani.
Jesure tʉorʉ̃nʉrã no bajiro ĩna bajija tito mani, yiyijʉ Pablo Bernabére.
37 Ĩna rãca warocʉ Juan Marcosre ji ãmobojayijʉ Bernabé. 38 Ito bajiro
ĩ yibojarocati, Pablojʉama ãmobisijʉ. Panfiliajʉ ĩna ñaroca Dios oca goti
tarojoyijʉ Juan Marcos. Ito yicõri Jerusalénjʉ tʉdi wayijʉ ĩ. Ito bajiri
mʉcana ĩre ji ãmobisijʉ Pablo. 39 Yoari itire tʉoĩa gãmeri bʉsiyijarã ĩna. Ito
bajibojarocati sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩa masibisijarã ĩna. Ito bajiri batacõri ricati
riti wayijarã ĩna. Ito bajiri Juan Marcosre ãmi wayijʉ Bernabé. Cuma
sãjacõri, Chipre wame cʉtiri yogajʉ jẽa wayijarã ĩna. 40 Pablojʉama Silasre
baba cʉtiyijʉ ĩ rãca warocʉ. Itojʉ ĩna waroto riojʉa Dios ĩna rãca ñatoni
Diore seniyijarã Jesure tʉorʉ̃nʉrã itojʉ gãna. Ito yija bero ware goticõri

wasнoyijarã Pablo mesa. 41 Ito warãjн Siria sita, Cilicia sitajн cнni Dios
oca goti rẽta wayijarã ĩna. Ito bajiri Jesure tнorũnнrã rãca bнsicõri bнto
bнsa Jesure ĩna tнorũnн oca sẽoroca yiyijarã Pablo mesa.

16

Pablo mesare Timoteo ĩ baba cнti ware gaye

1 Itona wacõri Pablo mesa Derbe, Listra wame cнtiri cнtorijн ejayijarã
ĩna. Itojн ejacõri Jesure tнorũnнgũre bнjayijarã ĩna. Timoteo wame
cнtiyijн ĩ. Ĩ jaco judio maso ñayijo Jesure tнorũnнgõ. Ito yicõri ĩ jacн
griego masн ñayijн. 2 Listra gãna, ito yicõri Iconio gãna Jesure tнorũnнrã
queno tнoĩa bнsiyijarã ĩna Timoteore. 3 Iti masicõri Timoteo ĩna rãca ware
ãmoyijн Pablo. Ito bajiri Timoteore wiro tayijн Pablo. Ĩ wiro tabeja judio
masare tegн robo bajiguĩji yirocн, tayijн Pablo Timoteore. “Griego
masн ñami ĩ. Ito bajiri wiro taya macн ñami ĩ”, yi masiyijarã judio masa
Timoteore. “Manire tegн wiro taya macн ñami”, judio masa ĩna yibe
yirocн, Timoteore wiro tayijн Pablo. 4 Listrajн ĩna ñaja bero gaje cнtorijн
wayijarã ĩna. Ito yicõri Timoteo ĩna rãca baba cнti wayijн. Iti cнtorijн
Dios oca goti rẽta wayijarã ĩna Jesure tнorũnнrã ĩna cнditoni. Jerusalén
gãna apóstol mesa ito yicõri Jesure tнorũnнrãre ũmatã ñarã, “Gotiba”, ĩna
yiado bajiroti co cнto rнyabeto riaso rẽta wayijarã ĩna. 5 Ĩna ito yija tнocõri,
Jesure tнorũnнrã bнto bнsa Jesure tнorũnн oca sẽoyijarã, ito yicõri Jesure
tнorũnн jidicãbisijarã ĩna. Ito beroca rнmнri Jesure masirã jãjarã bнsa ña
wayijarã ĩna.

Cãirijн Pablo Macedonia gagнre ĩ tire gaye

6 “Asiajн mani goti ucure ãmobeami Espíritu Santo”, yi masicõri itojн
wabisijarã ĩna. Ito bajiri Frigia, Galacia sitajн rẽta wayijarã Pablo mesa.
7 Ito rẽta wacõri Misia sita sнsarijн ejayijarã ĩna. Itijнna Bitinia sitajн ware
tнoĩabojayijarã ĩna. Ito bajibojarocati Espíritu Santo itojн cõabisijн ĩnare.
8 Misia sita rẽta wacõri Troas wame cнtiri cнtore roja ejayijarã ĩna. 9 Iti
cнto ejacõri iti ñami cãitiyijн Pablo. Ado bajiro cãitiyijн ĩ: Sĩgũ Macedonia
gagн ĩ tн rũgõja tiyijн ĩ. “Adojн Macedoniajн waya. Gнare ejabнagн waya”,
yiyijн ĩ Macedonia gagн Pablore. 10 “Ito bajiro cãitibн yн”, Pablo ĩ yija
tнocõri, “Macedoniajн ĩ oca riasore ãmoami Dios”, yicн gнa. Ito bajiri
warona gнa ye seocн gнa. Yн adi papera tuti ucari masн, wacн ĩna rãca.

Filipos cнtojн Pablo mesa ĩna ña ucure gaye

11 Troasna cumana wacн gнa. Riojoti Samotracia wame cнtiri yogajн
wacн gнa. Gaje rнmн Neápolis ejacн gнa. 12 Itijнna Filiposjн wacн gнa.
Romano masa meni rujeocõri ĩna ñari cнto ñayijн iti cнto. Macedonia sitajн
ñasari cнto ñayijн iti cнto. Yoari ñacн gнa jabeto iti cнtore. 13 Co rнmн
tujacãra rнmн ñaroca cнto sõjнa riacajн ejacн gнa. “Iti cнto gãna Diore ĩna
bнsisotirijн ñaroja”, yire masicн gнa. Ito ejacõri rujicн gнa. Ito rujicõri
romia ito minijua ñarãre Jesús oca goticн gнa. 14 Sĩgõ ĩna rãca gago Lidia
wame cнtigo ñacõ. Tiatira wame cнtiri cнto gago ñacõ iso. Iso ñacõ saya
quenarise sũa ñirise ĩsiri maso. Iso romio Diore maigõ tнo rujicõ Pablo ĩ
bнsija. Pablo ĩ bнsirisere iso queno tнo masitoni isore ejabнañi Dios. Ito
bajiri Pablo ĩ bнsirise queno tнo ñiacõ iso. 15 Jesure iso tнorũnнja ticõri,
isore idé gucн gнa ito yicõri iso ñarãre cнni. Ito yija bero ado bajiro gнare
bнsicõ iso:

—“Riti Jesure tʉorũnʉgõ ñamo”, mʉa yija, yʉ ya wijʉ waya, yicõ iso gʉare.

Iso ito bajiro yija, iso ya wijʉ tujarã wacʉ gʉa.

16 Co rʉmʉ Diore masa ĩna bʉsisotirijʉ wacʉ gʉa. Itojʉ warã mamore
ti bʉjacʉ gʉa. Rũmʉ́ sãñagõ ñañi iso. Ito bajiro rũmʉ́ sãñagõ ñari ijarijʉ
bajirotire goti masiyijo iso. Ito bajiri iso ʉjarã niyeru jairo bʉjayijarã, ija
gaye bajirotire iso goti masigõ iso ñajare. 17 Iso romio gʉare ũma sʉyacõri
ado bajiro awasãcõ iso:

—Ãna ũmʉa Dios ũmacũjʉ gagʉre cʉdirã ñama. Jesure mʉa tʉorũnʉja,
masoana ñarã yirãji, yi gotiama ĩna mʉare, yi awasãcõ iso masa jeyarore.

18 Co rʉmʉ meje gʉare awasã sʉyacõ iso. Ito bajiro ʉsirioro iso yija
tʉocõri, quenabisijʉ Pablore. Ito bajiri jʉda rũgũcõri isore rũmʉ́ sãñagũre
ado bajiro yiquĩ Pablo:

—Jesucristo masirisena isore mʉre budigo rotia yʉ, yiquĩ Pablo
rũmʉ́re.

Ito ĩ yirocati rũmʉ́ budigocoaquĩ isore.

19 Isore rũmʉ́ budigoja bero, ijarijʉ bajirotire goti masibiticõ iso ĩja. Iso
ito bajija ticõri, “Jʉaji niyeru bʉjado ma mani”, yi tʉoĩacã iso ʉjarã. Ito
bajiri Pablo, Silasre junisinicã ĩna. Ito bajiri ĩnare ñiacõri cʉto gʉdareco
ñasarijʉ ʉjarã riojo ãmi wacã ĩna. 20 Ʉjarã riojo ãmi ejacõri ado bajiro
yiyijarã ĩna:

—Ãna judio masa mani cʉto gãnare oca riawʉso ucurã yama ĩna. 21 Ĩna
riasorise mani romano masa mani yisotirise bajiro meje bajia ĩnare. Ito
bajiri ĩna riasorise ĩna yiro bajiro yibitirʉja mani, yicã ĩna, ĩna ʉjarãre.

22 Ito ĩna yija tʉocõri, Pablo mesare bʉto junisinicã masa cʉni. Ito
bajiri ĩnare yutabujuri ruacã roticã iti cʉto ʉjarã. Ito yicõri ĩnare baje
roticã. 23 Ito bero bʉto ĩnare bajecõri, tubiara wijʉ cũ roticã ĩna. Ito yicõri
tubiara wi coderi masʉre cõacã ĩna. “Queno ĩnare tirũnʉña”, yicã. 24 Ito
bajiro ʉjarã ĩna yija tʉocõri, ĩna tubiasotirijʉ sõjʉa bʉsa ñari sõa budi masia
manijʉ ĩnare cũyijʉ ĩ. Ito yicõri ĩna ya gʉbori yucʉ jãina siatu cũyijʉ ĩ.

25 Ito ĩ yibojarocati Pablo, Silas rãca Diore bʉsicõri ñami gʉdareco
basayijarã. Gãjerã ito tubiara wijʉ ñarã ĩna basaja tʉo ñayijarã. 26 Ñajasaroti
sita ʉerise ejayijʉ. Ito yicõri tubiara wi cadayijʉ. Iti ito bajiroca riti
sojeri jana jedicoayijʉ. Ito bajicõri tubiara wijʉ ñarãre come mari õjo
jedicoayijʉ. 27 Ito bajijare tubiara wi coderi masʉ yujiyijʉ. Iti sojeri susu
jedija ticõri, “Tubiara wi ñarã wa jedicoana”, yire masiyijʉ ĩ. Ito bajiri ĩ
ya sarera jãi ruayijʉ ĩmasi sĩa godarocʉ yibojayijʉ ĩ. 28 Ito bajiro ĩ yirocati
Pablo ado bajiro yiyijʉ ĩre:

—Mʉmasiti sĩa godabesa. Ado ñajedicõa gʉa, yiyijʉ Pablo ĩre.

29 Ito yija busurise seniyijʉ tubiara wi coderi masʉ. Ito yicõri Pablo
mesa tʉ ũmaquedi sãja wayijʉ ĩ. Bʉto nʉrʉoyijʉ ĩ güigʉ. Ito yicõri ĩna riojo
rijomunigãna ñini rũjũyijʉ ĩ. 30 Ito yija bero ĩnare wiocoacõri, ado bajiro
ĩnare seniĩayijʉ ĩ:

—¿No bajiro yirʉjati yʉ, Dios yʉre ĩ masotoni? yiyijʉ ĩ Pablo mesare.

31 Ito bajiro ĩ yija, ado bajiro cʉdiyijarã ĩnajʉa:

—Mani Ʉjʉ Jesucristore mʉ tʉorũnʉja, mʉre masogũ yiguĩji Dios, ito
yicõri mʉ ñarãre cʉni masogũ yiguĩji ĩ, yiyijarã ĩna tubiara wi coderi
masʉre.

32 Ito yicõri mani Ʉjʉ Jesucristo oca bʉsiyijarã ĩna ĩre. Ĩ ya wi gãnare
cʉni goti jeoyijarã ĩna. 33 Iti ñami ñaroca riti maji, ĩna bajere camire coeyijʉ

tubiara wi coderi masʉ Pablo mesare. Ĩnare ito bajiro ĩ yija bero ĩmasi ito yicõri ĩ ñarãre idé gu rotiyijʉ ĩ Pablo mesare. Ito bajiri Jesure ĩna tʉorũnʉja ticõri, ĩnare idé guyijarã Pablo mesa ĩja. 34 Ito yija bero ĩ ya wijʉ Pablo mesare ãmi wayijʉ ĩ. Ito yicõri ĩnare bare ecayijʉ ĩ. “Diore tʉorũnʉgũ ña yʉ ĩja”, yi masicõri ĩ ñarã rãca bʉto wanʉ quenayijʉ ĩ.

35 Busuri iti cʉto gãna ʉjarã, poreciare cõayijarã, tubiara wi coderi masʉre, “Ĩnare bucõaña mʉ”, yirona. 36 Ito yija tubiara wi coderi masʉ ado bajiro yiyijʉ Pablore:

—Ʉjarã ĩna rotiro bajiroti mʉare bucõare ña yʉre. Ito bajiri ñe godo manoti budi wasa mʉa.

37 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, Pablo ado bajiro gotiyijʉ porecia mesare:

—Ñe gʉare seti manibojarocati adi cʉto gãna ʉjarã mesa riojo gʉare bajecã ĩna. Ito yicõri adi wi tubiara wi gʉare cũcã ĩna. Roma gãna gʉa ñabojarocati gʉare tubiacã ĩna. Ito bajiri adocãta masa ĩna masibetoti gʉare bucõa ãmobojama ĩna. Ito bajiro meje bajiro yiroja. Ĩnamasiti gʉare bucõarã wadijaro, yiyijʉ Pablo porecia mesare.

38 Ito ĩ yija tʉocõri, ʉjarãre gotirã wayijarã porecia mesa. Ito bajiro porecia ĩna gotija tʉocõri, roma gãnati Pablo mesa ĩna ñaja, tʉo masicõri tʉo güiyijarã ʉjarã. 39 Ito bajiri Pablo mesa tʉjʉ oca quenorã wayijarã ʉjarã. Ĩna ito yija bero, ĩnare ãmi bucõayijarã ĩna. Gaje cʉtojʉ ĩna watoni ĩnare gotiyijarã ĩna. 40 Tubiara wire budigocõri Lidia ya wijʉ wayijarã ĩna Pablo mesa. Ito ejacõri Jesure tʉorũnʉrãre miojuyijarã ĩna, Jesús oca gotirona. Iti oca tʉocõri bʉto bʉsa Jesure tʉorũnʉ oca sẽoroca yiyijarã ĩna. Ĩna ito yija bero gaje cʉto wayijarã ĩna ĩja.

17

Tesalónica cʉtojʉ oca rujeare gaye

1 Filiposjʉre budi wagocõri, Anfípolis ito yicõri Apolonia rẽta wayijarã ĩna Pablo mesa. Ito bero Tesalónica wame cʉtiri cʉtojʉ ejayijarã ĩna. Iti cʉtojʉ judio masa ĩna minijuari wi ñayijʉ. 2 Pablo ĩ yisotiro bajiro yigʉ ĩna minijuara wijʉ wayijʉ. Ito yicõri ʉdiaji tujacãre ĩnare Dios oca gotiyijʉ ito minijua ñarãre. Diore goti ĩsiri masa ado bajiro yi ucañi ĩna, yi gotiyijʉ Pablo masare:

3 —Cristo Dios ĩ cõarʉ ñeñaro tõbʉjagʉ yiguĩji. Ito yicõri godagʉ yiguĩji. Godabojagʉti mʉcana tʉdi catigʉ yiguĩji ĩ, yi ucañi Diore goti ĩsiri masa. Ĩna tʉoĩa ucarʉ, ĩti ñami Jesucristo Dios ĩ cõarʉ, yiyijʉ Pablo ĩnare.

4 Ito ĩ yija tʉocõri, coriarã judio masa Jesure tʉorũnʉyijarã ĩja. Ito bajiri Pablo, Silas bajiroti sĩgũ bajiro riti tʉoĩayijarã ĩna ĩja. Jãjarã griego masa Diore rũcʉbʉorã ĩ gotija tʉocõri, Jesure tʉorũnʉyijarã ĩna ĩja. Iti cʉto gãna romia ñasari masa Jesure tʉorũnʉyijarã ĩna cʉni. 5 Pablo mesare jãjarã masa ĩna cʉdija ti masicõri, judio masa Jesure tʉorũnʉmena Pablo mesare ti teyijarã. Ito bajiri iti cʉto gãna rojorã, ñeñaro yirãre cʉni miojuyijarã ĩna. “Adi cʉto gãnare oca meniña mʉa, Pablo mesare ĩna junisinitoni”, yiyijarã judio masa ĩnare. Ito bajiro yicõri Jasón ya wijʉ Pablo mesare ãmarã wayijarã ĩna. Ĩnare bucõacõri masare ĩsi ãmobojayijarã ĩna. 6 Ĩnare bʉjabiti warã iti wi gagʉ Jasónre ito yicõri Jesure tʉorũnʉrãre ʉjarã tʉjʉ ãmi wayijarã ĩna. Ado bajiro ʉjarãre awasã gotiyijarã ĩna:

—Ãna ũmʉa gaje cʉtorijʉ oca riawʉso ucuana ñama. Mʉcana mani ya cʉtore oca riawʉsorona ejama ĩna. 7 Ãni Jasón ĩ ya wijʉ ĩnare boca ãmiñi.

Mani ʉjʉ César, ĩ rotirise cʉdirã meje ñama ĩna. Sĩgʉ̃ Jesús wame cʉtigʉre, “Ĩ ñami Ʉjʉ ñasagʉ”, yama ãna, yiyijarã rojorã ñeñaro yiri masa ʉjarãre.

8 Iti oca tʉocõri iti cʉto gãna ʉjarã ito yicõri iti cʉto ñari masa jeyaro junisini awasãyijarã. 9 “Gʉa mʉare bucõare ãmoja, gʉare waja yiya mʉ”, yiyijarã ĩna Jasón mesare. Ito bajiri Jasón mesa ʉjarãre waja yiyijarã budirona.

Pablo mesa Bereajʉ ĩna ña ucure gaye

10 Iti rãiorocati ito gãna Jesure tʉorʉ̃nʉrã Pablo mesare Berea wame cʉtiri cʉtojʉ wa rotiyijarã ĩna. Ito ejacõri judio masa ĩna minijuari wijʉ wayijarã Pablo mesa. 11 Ito Berea gãna Tesalónica gãna masa rẽto bʉsaro Pablo mesare queno yiyijarã. Pablo Dios oca ĩ gotija queno wanʉ quenaro tʉoyijarã ĩna. Ito bajiri, “¿Dios oca riti gotiati Pablo?” yirona Dios oca tisotiyijarã ĩna. 12 “Riti gotiami”, yi masicõri jãjarã Jesure tʉorʉ̃nʉyijarã ĩna. Jãjarã griego masa Jesure tʉorʉ̃nʉyijarã. Ĩna rãca gãna romia ñasarã cʉni queno Jesure tʉorʉ̃nʉyijarã. 13 “Bereajʉ Dios oca gotigʉ yiguĩji Pablo”, yire oca tʉoyijarã Tesalónica gãna judio masa. Itire tʉocõri junisiniyijarã ĩna. Ito bajiri itojʉ wacõri masare oca riawʉsoyijarã ĩna. 14 Ĩna ito yija ticõri, Pablore baba cʉti warona rãca, “Wasa”, yiyijarã ito gãna Jesure tʉorʉ̃nʉrã. “Coji riaca jajosa roja ejadojʉ wasa mʉa”, yiyijarã. Silas, Timoteo rãca tujayijarã. Ĩna rãca ito wabisijarã. 15 Riaca jajosa roja ejacõri cumana ãmi wayijarã ĩna Pablore. Atenas wame cʉtiri cʉtojʉ ĩre ãmi wayijarã ĩna. Itojʉ ĩre cũ tĩocõri Bereajʉ tʉdi wayijarã ĩna mʉcana. Ĩnanati oca cõayijʉ Pablo, “Silas, Timoteo ejori bʉsati wadijaro”, yirocʉ.

Atenasjʉ Pablo ĩ ña ucure gaye

16 Atenasjʉ Silas, Timoteore yu ñagʉ̃jʉ iti cʉtore ti ucugʉ wayijʉ ĩ. Iti cʉtori gãna meni rujeocõri ĩna rʉ̃cʉbʉorisere jaje ticõri bʉjatobisijʉ Pablo. 17 Ito bajiri minijuara wijʉ judio masare bʉsiyijʉ Pablo, ito yicõri judio masa robo bajiro tʉoĩarãre cʉni bʉsiyijʉ ĩ. Ito bajiri co rʉmʉ rʉyabeto cʉto gʉdareco wa ucurãre Dios oca gotiyijʉ Pablo. 18 Ito gãna epicúreos oca riasotiri masa ito yicõri estoicos oca riasotiri masa cʉni ruje Pablo rãca bʉsiyijarã. Ĩnare Jesús oca gotiyijʉ Pablo. Ito yicõri Jesús godabojagʉti mʉcana tʉdi ĩ catire gayere cʉni gotiyijʉ. Ito bajiri coriarã ado bajiro yiyijarã:

—¿Ñe gaye gotirocʉ ito bajiro bʉsimʉcʉtiati ãni? yiyijarã ĩna.

Gãjerãma:

—Gaje cʉto gãna ĩna rʉ̃cʉbʉorisere bʉsiguĩji gajea, yiyijarã ĩna. 19 Ito yija, “Areópago wame cʉtirijʉ ita bʉsito”, yi wayijarã ĩna Pablore. Itijʉ minijua ñarã ʉjarã ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Oca mame mʉ gotire tʉo ãmoa gʉa, yiyijarã Pablore. 20 Gʉa tʉoĩabiti oca riasoa mʉ. Ito bajiri mʉ gotire tʉo ãmoa gʉa. ¿No bajiro yireoni riasoati mʉ? Gotiya maji gʉare, yiyijarã ĩna ĩre.

21 Atenas gãna ito yicõri iti cʉto ña ijari masa oca gaje mame riti tʉoĩa bʉsiyijarã ĩna. Ito bajiri Pablo mame oca ĩ gotija tʉo ãmoyijarã ĩna.

22 Ito bajiri ĩna wato wʉmʉ rʉ̃gʉ̃cõri Areópago wame cʉtirijʉ ado bajiro gotiyijʉ Pablo ĩnare:

—Tʉoya Atenas gãna ñari masa mʉa. Meni rujeocõri mʉa rʉ̃cʉbʉorisere queno mʉa rʉ̃cʉbʉoja tia yʉ. 23 Rʉ̃cʉbʉorã mʉa minijuasotirijʉri ito ti ucugʉjʉ ado bajiro ucare cojʉ ti bʉjacʉ yʉ, “Ado ña Dios tiya macʉre

rũcuburãju”, yicu itiju. Ãni Dios masibitibojarãti mua rũcuburogure ĩti ñami Dios muare yu burigu, yi gotiyiju Pablo ĩnare.

24 ’Dios adi sita, adi macãrucũro jeyaro ñarotire rujeoru, ĩti ñami adi sita,
adi macãrucũro jeyaro rucogu. Ito bajiri rũcuburorona masa ĩna menirु
meje ñami ĩ. 25 Ñejua ruyabea ĩre. Mani ĩre meni ĩsi ãmobojarise ñacãroja ĩre.
Ñe ruyabetoja. Ĩ ñami mani catirise jeyaro ĩsigũ.

26 ’Cajeroju ũmugũ sĩgũreti menisuoyiju Dios. Ĩna suoriti jãjarã masa
buturi gãna meniñi Dios. Adi macãrucũro ĩna ña batatoni jeyaro batoyiju
Dios. Ĩ ñami, “Itocõ rujearã yirãji, adi sita gãna ñarã yirãji, ito yicõri itocõ
catirã yirãji ĩna”, yiri masu. 27 Jeyaro meniñi Dios, itire ticõri mani ĩre
rũcuburotoni. Riojo gotisajama, sõju mejeti ñami Dios. Mani rãcati ñami.
28 Mua ñarã papera menirã ado bajiro yi ucañi: “Diona suoriti catirã moa
masia mani. Ĩ manija ñamenaji mani cuni. Ĩ rĩa ña mani”, yi ucañi mua
ñarã. 29 “Ĩti ñami Dios”, yi tuoĩarã, gũtana, orona, plata wame cutirisena
cuni ĩna rũcuburorocure meni rujeorã yirãji masa. Maniama Dios rĩa
ñacõri, “Ito bajiro bajiguti ñami Dios”, yi tuoĩabitiruja manire. 30 “Ado
bajiro ãmoami Dios”, masa ĩna yi masiroto riojuaju ĩnare waja senibisiju
Dios maji. Bajibea adi rumuri. Ito bajiri adocãta jeyaro ñeñaro mani
yirise jidicã rotiami Dios manire. 31 Ija masa ĩna ñeñaro yirise waja ĩ
senirotire masicãmi Dios. Queno yigu ñari ĩna yigorecõti waja senigũ
yiguĩji ĩ. Ito yicõri, ĩ beserуna suoriti masare waja senigũ yiguĩji Dios.
“Cristo ñami Dios ĩ beserु”, mani yitoni ĩ godaja bero mucana tudi ĩ
catiroca yiñi Dios, yiyiju Pablo ĩnare.

32 Mucana tudi catire gaye tuocõri coriarã Pablore aja tudiyijarã. Ito
bajibojarocati gãjerãjuama ado bajiro yiyijarã:

—Mucana tudi mu itire busija, tuo ãmoa gua, yiyijarã ĩna Pablore.

33 Ito yicõri ĩna minijua ñariju budigoyiju Pablo. 34 Coriarã ĩre bajiro
tuoĩacõri Jesure tuorũnuyijarã ĩna. Ĩna rãca gagu sĩgũ Dionisio wame cutigu
ñayiju. Ĩ Areópagoju minijuasotirã rãca gagu ñayiju. Sĩgõ Dámaris wame
cutigo cuni Jesure tuorũnuyijo. Ito yicõri gãjerã cuni Jesure tuorũnuyijarã.

18

Corintoju Pablo ĩ ña ucure gaye

1 Ito ĩ bajija bero Atenas wame cutiri cutore wacoayiju Pablo ĩja, Corinto
wame cutiri cutoju wacu. 2 Ito ejacõri sĩgũ judio masure Aquila, Ponto
gagure ti bujayiju Pablo. Aquila ĩ manojo Priscila rãca Italia sitana
wacõri Pablo riojua Corintoju ejayijarã ĩna. Roma gagu uju Claudio wame
cutigu Italia sitaju judio masa ĩna ñare ãmobicu, ĩnare bucõayiju. Ito bajiri
Corintoju ñarã wayijarã ĩna Aquila ĩ manojo rãca. Ito ĩna ñaroca riti Pablo
ejayiju ĩnare tigu. 3 Pablo bajiroti saya webutirise gayere wiri meniyiju
Aquila ĩ manojo rãca. Ito bajiri ĩna rãca cojuti moarocu tujayiju Pablo.
4 Coji tujacãre ruyabeto minijuara wiju Dios oca gotigu wasotiyiju Pablo.
Judio masa ito yicõri judio masa meje ñarãre cuni Dios oca ĩna tuore ãmogũ
ĩnare gotiyiju Pablo.

5 Ito yija, ito bero Macedoniaju wadiana Silas Timoteo, Corintoju Pablo
tuju ejayijarã. Ĩna ejaroca ĩ moare cutirise jidicãcõri Dios oca riti goti
ñayiju Pablo. Ado bajiro judio masare riaso busiyiju ĩ:

—Dios ĩ cõaru Cristo mani bocatigu ĩti ñami Jesús, yiyiju Pablo ĩnare.

6 Ito bajiro ĩ gotibojarocati gãjerã ricati tʉoĩacõri ĩre ʉsirioro yi codeyijarã ĩna. Ito yicõri ĩre bʉsituyijarã ĩna. Ĩna ito yija ticõri, ĩ ya yutabuju jacãyijʉ. "Yʉre queno boca ãmibea mʉa", yi tʉoĩagʉ̃, ito bajiro yiyijʉ ĩ. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩ:

—Dios yʉre ĩ rotiado bajiroti ĩ oca mʉre gotibojabʉ yʉ. Ito bajiri mʉa godari rʉmʉ jeame ʉ̃jʉrojʉ mʉa waja yʉre seti mano yiroja. Ĩ oca mʉa tʉorʉ̃nʉbitijare mʉareama seti ñaro yiroja. Ito bajiri mʉa tʉo ãmobeja ticõri, adi rʉmʉna judio masa meje ñarãre Dios oca gotisʉogʉ ya yʉ, yiyijʉ Pablo.

7 Itona budi wacõri Ticio Justo ya wijʉ wayijʉ Pablo. Diore rʉ̃cʉbʉogʉ ñayijʉ Ticio Justo. Ĩ ya wi tʉ ñayijʉ minijuara wi. 8 Crispo wame cʉtigʉ ñayijʉ minijuara wi ʉjʉ. Crispo ito yicõri ĩ ñarã queno Jesure tʉorʉ̃nʉrã ñayijarã ĩna. Ito Corinto cʉto gãna Dios oca tʉocõri, jãjarã Jesure tʉorʉ̃nʉyijarã. Ito yicõri idé gu rotiyijarã ĩna. 9-10 Co ñami ĩ cãirojʉ Jesús ĩ bʉsija tʉoyijʉ Pablo:

—Mʉ rãcati ña yʉ. Ito yicõri yʉre tʉorʉ̃nʉrã jãjarã ñama adi cʉtore. Ito bajiri güibesa. Gãjerã ñeñaro mʉre yi masimenaji. Oca sẽocõri yʉ oca masare gotitĩñaña. Ito yicõri itire goti jidicãbesa, yiyijʉ Jesús Pablore ĩ cãirojʉ.

11 Ito bajiri Corintojʉ co rodo gaje rodo gʉdareco masare Dios oca goti ñayijʉ ĩ.

12 Ito bero Galión wame cʉtigʉ Acaya sitajʉ ʉjʉ sãjayijʉ. Ito bajiro ʉjʉ ĩ ñaroca sĩgʉ̃ bajiro riti tʉoĩacõri Pablore ñiayijarã judio masa. Ito yicõri ʉjarã riojo ĩre ãmi wayijarã ĩna. 13 Ito yicõri ʉjʉre ado bajiro gotiyijarã ĩna:

—Gʉa masa ĩna rotiado bajiro meje, Diore rʉ̃cʉbʉotoni rotiami ãni, yiyijarã judio masa Galiónre.

14 Pablo bʉsigʉ wagʉ yirocati Galión ado bajiro yiyijʉ judio masare:

—Ñeñaro yigʉ ĩ ñajama, ito yicõri gʉa rotirise ĩ cʉdibitija beroti bajijama, mʉa gotirisere tʉobogʉja yʉ. 15 Mʉa masa ocati oca rotire iti ñaja, mʉamasiti oca quenoña. Yʉama iti oca quenori masʉ meje ña ãmoa yʉ, yiyijʉ Galión judio masare.

16 Ito yicõri judio masare bucõayijʉ Galión, iti sõajʉ. 17 Ito yija minijuara wi ʉjʉ Sóstenesre ñiayijarã. Ito yicõri ʉjʉ Galión riojo ĩre jayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yibojarocati, "¿No yija ĩre jati mʉa?" yibisijʉ Galión. "No yibeati", yi tʉoĩacõyijʉ ĩ.

Antioquíajʉ tʉdi ejacõri mʉcana Pablo Dios oca ĩ goti ucure gaye

18 Corintojʉ yoa bʉsari ñayijʉ Pablo maji. Ito bero ito ñabojacõri, Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ware gotiyijʉ ĩ. Ito yicõri Aquila ĩ manojo Priscila rãca Siria sitajʉ warona Cencrea cʉtojʉ roja wayijarã ĩna. Cencrea cʉto ñana ĩna waroto riojʉa, "Mʉ tiro riojo ado bajiro yicʉja yʉ", yiyijʉ Pablo Diore. "Yʉ gotiado bajiroti yicʉja", yirocʉ joa sua batecã rotiyijʉ ĩ. 19 Itona cumana wacõri Efeso cʉto jetaca ejayijarã ĩna. Ito ejacõri Aquila ĩ manojo Priscila rãca ito ĩna ñaroca riti maja wacõri minijuara wijʉ judio masa rãca bʉsigʉ wayijʉ Pablo. 20 Yoa bʉsari ĩna rãca ĩ tujare ãmobojayijarã judio masa. Ito yibojarocati Pabloama ãmobisijʉ. 21 Ito bajiri ado bajiro ĩnare ware gotiyijʉ ĩ:

—Jerusalénjʉ Diore basa ĩna meni ĩsija, ĩna rãca ña ãmoa yʉ. Ito bajiri co rʉmʉ Dios ĩ ãmoja, mʉcana mʉare tigʉ ejagʉ yigʉja yʉ, yiyijʉ Pablo judio masare.

Ito yicõri Efesona cumana wayijarã ĩna. 22 Cesarea jetaca ejacõri
Jerusalén gãnare Jesure tнorũnнrãre maja tigн ejayijн Pablo. Ĩnare ti rẽta
wacõri Antioquíajн wayijн Pablo mнcana. 23 Itijн yoari ñacõri mнcana tнdi
wasнoyijн. Ito wacнjн Galacia sita, Frigia sita cнni rẽta wayijн ĩ. Iti sita
gãna Jesure tнorũnнrãre Dios oca goti ucuyijн Pablo. Ito bajiro Dios oca ĩ
gotija tнocõri, tнoĩa oca sẽo jediyijarã ĩna.

Efesojн Dios oca Apolos ĩ riasore gaye

24 Iti rodori sĩgũ judio masн Apolos wame cнtigн Efesojн ejayijн. Alejan-
dría cнto gagн ñayijн ĩ. Masa tiro riojo queno bнsi masigũ ñayijн ĩ. Ito yicõri
Dios oca tuti queno ti masiyijн ĩ. 25 Gãjerã Jesús oca ĩna riasoja, queno
tнogorн ñayijн ĩ. Juan masare ĩ idé gure gaye masiyijн ĩ. Ito bajibojarocati
Jesús gayere jeyaro rẽtare gaye masi jeobisijн ĩ maji. Queno oca sẽo wanн
quenaro masare bнsiyijн ĩ. Jeyaro Jesús ocare masibitibojagнti queno
Jesús ocare riasoyijн ĩ. 26 Co rнmн minijuara wijн, ñe tнo güibicнti queno
masare bнsiyijн ĩ. Aquila ĩ manojo Priscila rãca ĩ bнsija tнo ñayijarã ĩna. Ĩ
bнsija bero ricati ĩre bнsirona ĩre gajero bнsa ãmi wayijarã ĩna. Dios gaye
ĩ queno tнoĩabitire queno ĩre goti rẽtobuyijarã ĩna. 27 Ito yija bero yoari
Acayajн Dios oca gotigн wa ãmoyijн ĩ. “Quena ña. Wasa mн”, yiyijarã Efeso
gãna Jesure tнorũnнrã. Ito bajiri, “Apolosre queno boca ãmiña mнa”,
yirona papera meniyijarã Acaya gãnare yiari. Acayajн ejacõri Jesure
tнorũnнroca Dios ĩ yianare queno ejabнayijн Apolos. 28 Ĩ queno tнoĩagũ
ñari, judio masa ĩna bнsibojarisere, “Ado robojнa bajia”, yiyijн ĩ masa tiro
riojo. “Ado bajiro bajia”, yirocн Dios oca ti gotiyijн ĩ. “Dios ĩ beserн mani
bocatigн, ĩti ñami Jesucristo”, yi riasoyijн ĩ. Queno riasogн ñajare, “Ito
bajiro meje bajia”, yi masibisijarã judio masa.

19

Efesojн Pablo ĩ ña ucure gaye

1 Apolos Corintojн ĩ ñaroca riti Pablojнama gũta yucнri jнdo ñari cнtori
rẽta wacõri Efesojн ejayijн. Ito ejacõri Jesure tнorũnнrãre coriarã ti
bнjayijн ĩ. 2 Ito bajiri ado bajiro ĩnare seniĩayijн ĩ:
—¿Jesure mнa tнorũnнri rнmнti Espíritu Santo quedi sãjacati mнare?
yiyijн Pablo ĩnare.
Ito ĩ yija ado bajiro cнdiyijarã ĩna:
—Espíritu Santo ĩ ñare gayere masibiticн gнa, yiyijarã ĩna.
3 Ito yija Pablo ĩnare seniĩayijн:
—¿No bajiro bajirisere idé gu ecocati mнa? yiyijн Pablo ĩnare.
—Juan ĩ riasoado bajiroti idé gu ecocн gнa, yiyijarã ĩna Pablore.
4 Ĩna ito yija ado bajiro yiyijн Pablo ĩnare:
—Masa ĩna ñeñaro yirisere jidicãnare idé guñi Juan. Ito yicõri ado bajiro
ĩnare gotiñi Juan: “Yн bero ejarocнre mнa tнorũnнja quena”, yi riasoñi
Juan. Ito bajiro ĩ bнsirн ĩti ñami Jesús, yiyijн Pablo.
5 Ito bajiro Jesure ĩna tнorũnнja ti masicõri Jesús wamena ĩnare idé
guyijн Pablo. 6 Ito yicõri Pablo ĩnare ãmo moa jeoroca, Espíritu Santo ĩnare
quedi sãjayijн. Ito bajijare ricati riti ĩna masibiti oca ñabojareti bнsiyijarã
ĩna. Diore tнocõri ĩ gotiro bajiroti gotiyijarã ĩna. 7 Jнa gнbojeno ũmнa
ñayijarã ĩna.
8 Disejнa ĩ tнo güirise mañijн Pablore. Ito bajiri нdiarã ũmacañicõ
minijuara wijн masare Dios oca goti ñayijн ĩ. “Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн

miojugн yiguĩji Dios”, yi gotiyijн ĩ masa Diore ĩna tнorũnнtoni. 9 Ito
bajibojarocati coriarã Pablo ĩ bнsirisere tнo batecãcõyijarã Diore tнorũnн
ãmomena. Masa riojo Jesús ocare ñeñaro bнsiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩnare
camotadiyijн Pablo. Ito yicõri Jesure tнorũnнrãre ĩ rãca ãmi wayijн ĩ,
Tirano wame cнtigн ya riasora wijн ĩna rãca bнsirocн. Iti wijн co rнmн
rнyabeto ĩna rãca bнsisotiyijн. 10 Itijн jнa rodo riaso ñayijн ĩ. Ito bajiri iti
sita Asia wame cнtiri sita gãna, judio masa, judio masa meje ñarã cнni
mani Ʊjн Jesús oca tнo jediyijarã ĩna. 11 Pablona sнoriti jaje tiyamani ĩoyijн
Dios. 12 Ito bajiri Pablo ĩ moaĩagore resurori, yutabujuri ĩ moaĩagore cнni
masa cõrã tнjн ĩna ãmi waja ĩnare ñarise rẽtayijн. Ito yicõri rũmúa sãñarãre
rũmúa budigoyijarã.
13-14 Iti rodori judio masa jнa ãmojeno ñarã masa rũmúa sãñarãre bucõa
ucuyijarã ĩna cнtorire. Paia нjн Esceva wame cнtigн rĩa ñayijarã ĩna. Ĩna
Efesojн ejayijarã. Jesús masirisena Pablo rũmúa sãñarã ĩ bucõado bajiro
yi ãmobojayijarã ĩna. Ito bajiri rũmúare ado bajiro yiyijarã ĩna:
—Jesús wamena mнare budi rotia gнa. Pablo ĩ bнsi ucugн Jesús wa-
mena mнare budi rotia gнa, yibojayijarã ĩna. 15 Ito bajiro ĩna yibojarocati,
ado bajiro ĩnare cнdiyijн rũmú:
—Jesure masia yн, ito yicõri Pablore cнni masia yн. Mнareama ti
masibea yн. ¿Ñimarãona ñati mнama? yiyijн rũmú ĩnare.
16 Ito yicõri rũmú sãñagũ ĩnare bubu quedi jeayijн. Bнto sẽorisena ĩnare
ñeñaro yi rẽtocũyijн ĩ. Sẽoro ĩ yi rẽtocũjare yutabuju manati cami cнtirã
ũmaquedi rudi wayijarã ĩna. 17 Efeso ñarã judio masa ito yicõri judio masa
meje ñarã cнni ito bajiro iti bajire gayere tнo jediyijarã. Iti oca tнo нcacõri,
jãjarã bнsa, “Sẽogũguti ñami Jesús”, yi tнoĩa rũcнbнoyijarã masa ĩja.
18 Iti oca tнocõri jãjarã Jesure tнorũnнrã ĩna ñeñaro yirisere goti
rẽtobuyijarã. “Rũmú ĩ masirisena masare quenacн gнa ito yicõri ĩnare
rojacн gнa”, yiyijarã ĩna. 19 Ito yicõri ado bajiro yiyijarã cumua queti oca
quesoĩari masa. Ĩna ya papera tutiri queti oca gotiri tutiri ãmi wacõri
masa riojo soeyijarã. Iti papera tutiri ĩna soe ruyuriore cincuenta mil
niyeru cujiri waja cнtirisecõ godayijн. 20 Iti ito bajiro rẽtaja bero mani Ʊjн
Jesús oca cojн rнyabeto bataja tнore ñacн ĩja. Iti oca tнocõri jãjarã Jesure
tнorũnнyijarã ĩja.
21 Ito bajiro iti rẽtaja bero Jerusalénjн tнdi ware tнoĩayijн Pablo. “Mace-
donia sita, ito yicõri Acaya sita rẽta wacн ya yн”, yi tнoĩayijн Pablo.
“Jerusalénjн yн ejaja bero Romajн ware ña yнre”, yi tнoĩayijн ĩ. 22 Ito bajiro
yi tнoĩacõri Timoteo ito yicõri Erasto rãca ĩre ejabнari masare ĩ riojнa
cõayijн ĩ, Macedoniajн ĩna wayutoni. Ĩjнama Asia sitajн Efeso wame cнtiri
cнtojн tujayijн maji.

Efesojн ĩna oca riawнsare gaye

23 Iti rнmнri Pablo Efeso ĩ ñaroca, “Jesús sĩgũti ñami masare maso
masigũ”, yi masa ĩna tнoĩa masi jedibeja bнto oca ñeñasнoyijн iti cнtojн.
24 Demetrio wame cнtigн ñayijн iti oca ñeñosнori masн. Masa ĩna
rũcнbнoroti plata wame cнtirisena meni rujeori masн ñayijн ĩ. Ĩre moa
ejabнari masa cнni ñayijarã. Gãjerã ĩna rũcнbнogo Artemisa wame cнtigo
isore rũcнbнorã ĩna minijuari wi robo bajiro mнtãri wiri platana meniyi-
jarã ĩna. Iti mнtãri wiriacã menicõri gãjerãre ĩna ĩsija jaje niyeru bнjayijarã
ĩna. 25 Ito yija ĩre ejabнari masare miojuyijн ĩ, ito yicõri ĩna bajiro moarãre
cнni. Ito yicõri ado bajiro ĩnare yiyijн ĩ:

—Mani adi moare cʉtirã queno ñe rʉyabeto ña mani. 26 ¿Masare Pablo
ĩ gotirise tʉoĩabeati mʉa? Menicõri mani rʉ̃cʉbʉorisere, “Rʉ̃cʉbʉoreoni
meje ña”, yami Pablo. Ĩ bʉsirisere tʉocõri masa jãjarã tʉorʉ̃nʉama ĩre.
Ado mani ñari cʉto Efeso gãna riti meje ĩre tʉorʉ̃nʉama. Adi sita ñajediro
Asia sita gãna tʉorʉ̃nʉama ĩre. 27 Bʉjato bajiro yiroja manire. Mani meni
rujeorisere ãmimena yirãji masa. Ito bajiri waja bʉja masimena yirãji
mani. Mani rʉ̃cʉbʉogo Artemisa isore rʉ̃cʉbʉora wire rʉ̃cʉbʉomena
yirãji masa. Pablore ĩna tʉorʉ̃nʉja, mani rʉ̃cʉbʉogore adi sita ĩna yi ñaro
bajiro yimena yirãji ĩna, yiyijʉ Demetrio ĩre bajiro moare cʉtirãre.
28 Ito ĩ yija tʉocõri, bʉto junisiniyijarã ĩna. Ito yicõri awasãyijarã ĩna:
—Mani rʉ̃cʉbʉogo Artemisa quenagõ ñamo. Ñatĩñarʉjamo, yiyijarã ĩna.
29 Iti cʉto gãna jeyaro iti oca gãmeri bʉsicõri jaje oca bʉsi riawʉsoyijarã
ĩna. Ito bajijare Gayo, Aristarcore Pablo rãca baba cʉtianare ñiayijarã.
Macedonia gãna ñayijarã ĩna. Ĩnare ñiacõri bʉto oca sẽoro, “Ita, ita”, yi
wayijarã ĩna. Bʉsirona masa ĩna minijuasotirojʉ ĩnare ãmi wayijarã ĩna.
30 Ĩ baba mesare bʉsi ejabʉarocʉ sãja ãmobojayijʉ Pablo. Ĩ sãja ãmoja ticõri
“Sãjabesa”, yiyijarã Jesure tʉorʉ̃nʉrã ĩre. 31 Ito gãna ñari masa cʉni Pablo
baba mesa ñacõri, ĩre oca cõayijarã. “Ĩna rãca coca yibesa”, yirona ĩre oca
cõayijarã ĩna. 32 Itijʉ minijuarajʉjʉ gãjerã ado bajiro awasãyijarã. Gãjerã
ricati awasãyijarã. Sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩabiticõri oca riawʉsa ñayijarã ĩna.
“Ñasarijʉ ñe bʉsirona minijuayijaribe gʉa”, yi masibisijarã ĩna. 33 Judio
masa ĩna rãca gagʉ Alejandro wame cʉtigʉre iti oca ĩre goti rẽtobuyijarã
ĩna. Ito yicõri “Manire yiari bʉsi ĩsiña mʉ”, yirona masa riojo ĩre bʉsi
rotiyijarã. Itijʉ minijua ñarãre bʉsirocʉ oca tabojayijʉ Alejandro. “Ñe seti
ma gʉare”, yirocʉ yibojayijʉ ĩ. 34 Ito ĩ yija tʉo masicõri “Judio masʉ ñami”,
yirona bʉto bʉsa ĩre awasã rẽtocũyijarã ĩna:
—Gʉa rʉ̃cʉbʉogo Artemisa quenagõ ñamo. Ñatĩñarʉjamo iso, yi
awasãyijarã ĩna. Jʉaji cõrecõ ito bajiro awasã ñayijarã ĩna.
35 Sĩgʉ̃ ito gagʉ ʉjʉ masare oca tayijʉ. Ito yicõri ado bajiro yiyijʉ ĩ ĩnare:
—Adi cʉto Efeso gãna tʉoya mʉa. Mani adi cʉto gãna ña mani rʉ̃cʉbʉogo
Artemisa ya wi coderi masa. Ito yicõri maniti ña iso ya rujʉ ũmacʉ̃jʉ quedi
wadire gaye tirʉ̃nʉrã cʉni. “Ito bajiro bajiama”, yi masiama masa jeyaro
manire. 36 Noajʉa masa mañoʉ masibeama itire. Ito bajiri itocõ jidicãña
mʉa itire. Queno tʉoĩabitibojarãti ñeñaro yibesa mʉa. 37 Ãna ʉ̃mʉa mʉa
ãmi wadiana mani rʉ̃cʉbʉogo Artemisa ya wi gayere rinibeama ĩna. Ito
yicõri isore ñeñaro bʉsibeama ĩna. 38 Demetrio ĩ rãca moarã rãca gãjerãre
oca ñaja, ĩna ʉjarã tʉjʉ oca quenorona ãmi waja quena. Ĩnare oca ñaja
ʉjarãre gotirʉjama ĩna. Ĩna ʉjarã ñama iti oca quenori masa. 39 Mʉa gaje
oca goti ãmoja ʉjarã riojo ito yicõri adi cʉto gãna jeyaro minijuaroca gotija
quena. 40 ¿No bajiro tʉoĩarã yirãjida Romano masa ʉjarã ito bajiro masa
ĩna oca cʉtirisere? Ado bajiro tʉoĩarã yirãji gajea: “Manire junisinicõri
cʉdi ãmobeama ĩna”, yi tʉoĩarã yirãji ĩna. Ñe oca manoti ado itire oca cʉti ña
mani. Ito bajiri, “¿Ñe oca bajijare ito bajiro oca cʉti ñati mʉa?” Romano
masa ĩna yija, no bajiro cʉdi masia ma manire, yiyijʉ sĩgʉ̃ iti cʉto gagʉ.
41 Ito yi tĩocõri, “Itocõ ñajaro”, yiyijʉ ĩ.

20

Macedoniajʉ Pablo ĩ ware gaye

1 Iti oca rẽtaja bero Jesure tнorũnнrãre jiyijн Pablo, ĩ waroto riojнa
ĩnare oca gotirocн. Iti oca goti tĩocõri ĩnare ware gotigн jababayijн. Ito
yicõri Macedoniajн wasнoyijн ĩ. 2 Macedoniajн wacн Jesure tнorũnнrãre
ti rẽta wayijн ĩ. Ĩnare bнsicõri bнto Jesure tнorũnн oca sẽoroca ĩnare yiyijн
ĩ. Ito bero Greciajн ejayijн ĩ. 3 Itojн нdiarã ũmacañi ñayijн ĩ cumana
wasarн tнjayijн ĩ, Judio masa sĩa ãmorã ĩna cнíja tнo masicõri. Ito bajiri,
“Macedonia sita yн wadicatoti tнdi wacнja yн”, yi tнoĩayijн Pablo. 4 Ĩ rãca
baba cнti wana adocõ ñacн gнa, Sópater Berea gagн Pirro macн, Segundo,
Aristarco, Tesalónica gãna, Gayo Derbe gagн, Timoteo ito yicõri Tíquico,
Trófimo Asia sita gãna, ito yicõri yн Lucas. Itocõ Pablo rãca baba cнti wacн
gнa. 5 Coriarã gнa rãca gãna wayuñi Troasjн gнare yurona. 6 Gнa naju
wadarise нco wнoya mani bare basa bero Filiposna cumana wacн gнa. Co
dнjamocõ rнmнri bero Troasjн ejacн gнa. Gнare wayuana itojн gнa baba
mesare sнacн gнa. Ito jнa ãmojeno rнmнri ñacн gнa.

Troas cнtojн Pablo ĩ ña ucure gaye

7 Co semana ñasнori rнmн minijuacн gнa Jesure masirã rãca. Manire
yiari Jesús ĩ goda ĩsire tнoĩarã ĩ rotiro bajiroti najure bato barona mini-
juacн gнa. Gнa baroto riojнa Dios oca gotiquĩ Pablo gнare. Gaje rнmн ĩ
waroti ñajare yoari bнsiquĩ ĩ. Ĩ bнsiroca riti ñami gнdareco ejacoacн. 8 Co
wi нdia tuti ñari wijн co sõa minijua ñacн gнa. Iti sõajн jaje sĩabusuore busu
ñacн. 9 Sĩgũ mamн Eutico wame cнtigн iti sõa ũmacũjн ñari soje joe rujiquĩ.
Yoari Pablo ĩ bнsimнcнtija wнjo jujaquĩ ĩ mamн. Bнto cani rẽtocũ wacн
quedicoaquĩ ĩ mamн. Ruji wacõri ĩre tũa wнmнobojacн gнa. Cõcoañi ĩ.
10 Ito yija Pablo ruji wacõri ĩ joe jesacõri ĩre wana cнníquĩ ĩ. Ito yicõri ado
bajiro yiquĩ ĩ gнare:

—Нcabesa mнa. Cõgũ meje yami ãni. Catiami, yiquĩ Pablo gнare.

11 Ito yija bero Pablo rãca mнcana mнja wacн gнa. Iti sõa mнja ejacõri
naju batoquĩ ĩ. Iti gнa baja bero bнsigн riti busuacoaquĩ Pablo. Ito bero
Aso wame cнtiri cнtojн mana waquĩ ĩ. 12 Mamн ado bajiro bajiquĩ. Queno
cati quenacõri ĩ ya wijн tнdi waquĩ. Ito yicõri gãjerã cнni ĩna ya wijн tнdi
wacã. Ito ĩ bajija ticõri, queno wanн quenaro tujacн gнa.

Miletojн Pablo ĩ ware gaye

13 Pablo ĩ roticato bajiroti cumana Aso wame cнtiri cнtojн wacн gнa.
Itona ĩre cumana sã bocarona ĩre bocaticн gнa, mana ĩ wacati ñajare.
14 Asojн ĩ ejaroca ĩre cumana sãcн gнa. Ĩre sãcõri Mitilene wame cнtiri
cнtojн wacн gнa ĩja. 15 Itona wacõri gaje rнmн Quío wame cнtiri yoga
rẽtacн gнa. Gaje rнmн Samos wame cнtiri yoga ejacн gнa. Itona wacõri
gaje rнmн Mileto cнtojн ejacн gнa. 16 “Asia sitajн Jesure tнorũnнrã tн yн
waja yoari sejabogнja yн”, Pablo ĩ yija tнocõri, Efeso cнtore riojo rẽta wacн
gнa. “Jerusalén cнtojн Pentecostés basa tiana mani”, yi tнoĩacõri, “Ejori
wana mani”, yi нsirio waquĩ Pablo.

Efeso gãna ñari masare Pablo ĩ gotire gaye

17 Mileto ñacõri Jesure tнorũnнrãre ũmatã ñarãre oca cõaquĩ Pablo:
“Mнajнa ado waya. Efesojн wado ma”, yн yiquĩ Pablo ĩnare oca cõagũ.
18 Ito bajiri gнa tн ĩna ejaroca ado bajiro yiquĩ Pablo:

—Cajero Asia sita ejagн queno yн yicato bajiroti, adocãta yн yirise cнni
masia mнa. 19 Mнa rãca ñagũ mani Нjнre moa ĩsicõri, “Mнa rẽtoro masigũ
ña yн”, yibiticн yн. Masa ĩna Jesure tнorũnнbeja ticõri ruje oticн yн. Ito

yicõri judio masa yнre ĩna ñeñaro yi ãmoja, quenabeto tõbнjacн yн. 20 Ito
bajiro judio masa yнre ĩna cнníbojarocati Jesús oca mнare goti tarojobiticн
yн. “Dios oca tнocõri queno ñarã yirãji”, yirocн iti oca mнare goticн yн. Ito
bajiri jeyaro mнare gotisoticн yн. Mнa minijua ñarojн ito yicõri mнa ya
wirijн cнni mнare gotisoticн yн. 21 “Mнa ñeñaro yirise tнoĩa bojori bнjacõri
itire jidicãña mнa. Ito yicõri Diore cнdi ãmorã mani Ujн Jesucristore
tнorũnнña mнa”, yiari gotisoticн yн mнare. Judio masa, ito yicõri judio
masa meje ñarãre cнni ito bajiroti gotisoticн yн. 22 Espíritu Santo yнre
ĩ rotiado bajiroti adocãta Jerusalénjн wacн ya yн. Itojн yн ñaroca yнre
rẽtaroti gayere masibea yн. 23 Adi riti mнare goti masia yн. Espíritu Santo
yнre ĩ gotija, “Jeyaro cнtori mн riaso ucurojн mнre tubiarã yirãji ĩna. Ito
yicõri quenabeto tõbнjagн yigнja mн”, yami yнre. 24 Ito bajiro yнre ĩna
yi ãmobojarocati bнto itire tнoĩa нsirio yibea yн. Yн catiriseama ñasarise
meje ña. Mani Ujн yнre moare ĩ cũre queno wanн quenacõri ñaro bajiroti
itire cнdi jeo ãmoa yн. Ĩ oca quenarise gotitoni yнre cũñi Jesús. “Masare ti
maicõri ĩ Macнre goda ĩsi rotiyijн Dios”, yн yi gotitoni yнre cũñi mani Ujн
Jesús, yiquĩ Pablo.

25 ’“Ĩre tнorũnнrãre miojugн yiguĩji Dios”, yire oca mнa ñajedirore goticн
yн. “Jнaji yнre tibabo yimenaji” yi masia yн. 26-27 Jeyaro Dios ĩ yнre
goti rotiado bajiroti ñajediro mнare goticн yн. Jabeto Dios oca goti
rнabitisoticн yн. Ñarocõti mнare gotisoticн yн. Ito bajiri mнare adi gotia
yн. Sĩgũjнama Dios tнjн mнa ejabeja, yнre seti mano yiroja. Dios tнjн mнa
ejabeja mнareti seti ñaro yiroja. 28 Ito bajiri mнamasiti queno tнo masiña.
Ito Efesojн tнdi ejacõri Jesure tнorũnнrãre queno tirũnнma. Espíritu Santo
ĩ cũado bajiroti yiba mнa. Mani Ujн Jesús manire yiari ĩ goda ĩsirajнna
sнoriti, Dios ñarã ña mani. Ito bajiroti bajirãji ĩna cнni. Ito bajiri queno
tirũnнma ĩnare, oveja coderi masн ĩ tirũnнro bajiro. 29 Yн masia, yн
wagoja bero gãjerã rнori oca riasori masa ejarã yirãji. Yaia ĩna ovejare
ba ruyurioro bajiro Jesure tнorũnнrãre ruyurio ãmorã rнori oca riasorã
yirãji ĩna. Jesure tнorũnн jidicãjaro ĩna yirona, rнori oca riasorã yirãji
ĩna. 30 Mнa rãca gãna coriarã rнori oca riasorã yirãji. Gнa robo bajiro
tнoĩajaro ĩna cнni yirona, riasorã yirãji ĩna. Jesure tнorũnнrã jidicãjaro ĩna
yirona, ito bajiro riasorã yirãji ĩna. 31 Ito bajiri queno tнoĩaña rнore oca
mнa tнorũnнme yirona. Udia rodo ñami ũmнa cнni yн mнare riasocati
ãcabojabeja mнa. Coji meje mнare tнoĩacõri oticн yн.

32 ’Yн ñarã, mнare yiari Diore bнsi ĩsigũ ya yн, mнare ĩ tirũnнtoni.
“Manire ti maicõri mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsiñi Dios”, yi mнa
tнoĩaja, bнto bнsa ĩre mнa tнorũnнroca yigн yiguĩji Dios. “Yн beseanare
queno yigн yigнja yн”, ĩ yiado bajiroti queno mнare yigн yiguĩji Dios.
33 Gãjerã ye niyeru ĩna ya yutabujuri cнni нobiticн yн itire. 34 Ado robojнa
bajia. Yнmasiti moacõri bare bнjacн, yutabujuri bнjacн. Ito yicõri yн
rãca gãnare cнni bнja ĩsicн yн. Itire masia mнa. 35 Ito bajiri coji rнyabeto
mнare moare riasocн yн. Ito yicõri bojoro bнjarãre ejabнare gaye cнni
mнare gotisoticн yн. Mani Ujн Jesús ĩ goticatire ãcabojabeja mнa. “Boca
ãmigũ rẽto bнsaro wanн quenami ĩsigũjнa”, yiyijн Jesús, yiquĩ Pablo Jesure
tнorũnнrãre ũmatã ñarãre.

36 Ito ĩ yija bero rijomunigãna ñini rũjũcн gнa. Ito bajiro gнa baji ñaroca
Diore bнsiquĩ Pablo. 37 Diore ĩ bнsi tĩoja bero yago rãcati ĩre jababacõri
ware goticã ĩna. 38 “Jнaji yнre timenaji mнa”, Pablo ĩ yija bero ñajare, bнto
bojori bнjacã ĩna. Ito yija bero jetacajн gнare cũ tнdicã ĩna.

21

Jerusalénju Pablo ĩ ware gaye

1 Jesure tuorũnurãre ware goticõri cumaju sãjacu gua. Ito yicõri riojoti
Cos wame cutiri yogaju wacu gua. Gaje rumu Rodas wame cutiri yogaju
wacu gua. Itijuna Pátara majado ejacu gua. 2 Ito bajiri majado gua ñaroca,
"Feniciaju waro ya adiga cuma", ĩna yija, itigana wacu gua. 3 Warãju
Chipre wame cutiri yoga ti rẽta wacu gua. Gãcodujajuare ñacu iti yoga.
Siria sita riojore wacu gua. Tiro jetaca cuma bucua gajeoni iti cũroti ñajare
ito ñucũcu gua. 4 Itoju Jesure tuorũnurãre ti bujacu gua. Ito bajiri ĩna
rãca jua ãmojeno rumuri tujacu gua. Espíritu Santo ĩnare ĩ gotire masicõri,
Jerusalénju Pablore wa rotibiticã ĩna. 5 Ito bajiro ĩna yibojarocati jua
ãmojeno jediri rumu wasuocu gua mucana. Ito gãna Jesure tuorũnurã ĩna
manojosãromia ĩna rĩa cuni gua rãca cuto sõjuaju baba cuti wacõri jetacaju
ejacã ĩna gua rãca. Ito jajuju ejacõri rijomunigãna ñini rũjũcõri cojuti ĩna
rãca Diore busicu gua. 6 Ito yija bero ĩnare ware goticu gua. Ito yi tĩocõri
cumaju sãjacu gua. Ĩnama tudicoacã.

7 Tirona wacõri Tolemaida jetaca ejacu gua. Itoju ejacõri Jesure
tuorũnurãre senicu gua. Ito yicõri co rumu tujacu gua ĩna rãca. 8 Gaje rumu
itona wacõri Cesarea wame cutiri cuto ejacu gua. Ito ejacõri Dios oca goti
ucuri masu Felipe ya wi wacu gua. Ĩ ñayiju Jerusalénju Jesure tuorũnurãre
apóstol mesare eja buarocu ĩna cũru. Ĩ ya wi tujacu gua. 9 Juariarã rĩa
romia cutiquĩ Felipe. Manuju mana ñacã ĩna. Dios oca tuocõri gãjerãre goti
rẽtori masa ñacã ĩna. 10 Ito co rumu meje gua ñaroca Judea sita gagu Dios
oca gotiri masu Agabo wame cutigu ejaquĩ. 11 Gua tu ejacõri Pablo ya wecu
wiro ruaquĩ ĩ. Ito yicõri ĩmasiti gubori, ãmori siatuquĩ. Ito yicõri ado bajiro
gotiquĩ ĩ:

—Espíritu Santo yure ĩ gotija, Jerusalénju judio masa ado bajiro siaturã
yirãji adi wiro wecu wiro ujure. Ĩre siatucõri judio masa meje ñarãre ĩsirã
yirãji, yiari gotiami Espíritu Santo yure, yiquĩ Agabo.

12 Ito ĩ yija tuocõri, gua ito yicõri Cesarea gãna cuni, "Wabesa mu
Jerusalénju", yiari goticu gua Pablore. 13 Ito bajiro gua yibojarocati
Pablojuama ado bajiro cudiquĩ:

—Otibesa mua. Mua otija ticõri, bojori buja yu. Ito bajibojaguti yu
tuoĩarise ñaro bajiroti bajiro yiroja. Yure ĩna sia ãmoja, "Siabesa mua",
yibicuja yu. Mani Uju Jesure yu tuorũnugũ ñajare Jerusalénju yure ĩna sĩa
ãmoja cuni, wanu quenaro godabogija yu, yiquĩ Pablo guare.

14 Gua gotiro bajiro ĩ cudibeja, itocõ jidicãcu gua. Ito yicõri ado bajiro
ĩre yicu gua.

—Mani Uju ĩ ãmoro bajiroti bajijaro, yicu gua ĩre.

15 Ito yija bero seo tĩorãti Jerusalénju wacu gua. 16 Cesarea gãna coriarã
Jesure tuorũnurã guare baba cuti wacã. Sĩgũ Mnasón wame cutigu ya wiju
guare ãmi wacã ĩna. Chipre gagu ñagoru ñayiju ĩ. Co rodo meje Jesure
tuorũnugũ ñagũ ñayiju ĩ. Ĩ ya wi tujacãrã ejacu gua.

Santiagore Pablo ĩ tigu ejare gaye

17 Jerusalénju gua ejaroca queno wanu quenacõri guare boca ãmicã
Jesure tuorũnurã. 18 Gua eja busuari rumu Santiagore gua tirã waja, gua
rãca waquĩ Pablo. Jãjarã Jesure tuorũnurãre ũmatã ñarã ñacã Santiago tu.
19 "¿Ñati mua?" yi tĩogũ, "Judio masa meje ñarãre Dios oca yu gotija, jaje

quenarise yiñi Dios”, yirocн jeyaro rẽtare gaye gotiquĩ Pablo ĩnare. 20 Iti
tнocõri queno wanн quenacõri, “Queno yigн ñami Dios”, yicã ĩna. Ito yicõri
Pablore ado bajiro yicã ĩna:
—Mani masa jãjarã ñama Jesure tнorũnнrã. Jesure tнorũnнrã ñabojarãti
Moisés ĩ rotiado bajiro riti manire rotiama ĩna maji. ¿Itire masibeati mн?
21 Gãjerãjнama ado gãnare ado bajiro ĩnare gotiama: “Mani masa gãjerã
cнtorijн ñarãre queno riasobisĩ Pablo. Ito yicõri Moisés ñayorн ĩ rotire
gayere jidicã rotiñi ĩ. Ĩna rĩa ũmнare wiro ta rotibisĩ ĩ. Ito yicõri mani
masa yisotire gayere jidicã rotiñi Pablo”, yisotiama coriarã mнre bнsirã,
yicã Pablore. 22 Mн ejaja tнocõri, minijuarã yirãji masa. ¿Ĩna ito bajiro
yija, no bajiro yigнjada mн? 23 Ado bajiro mн yija quenaroja. Ado mani
rãca ũmнa jнariarã ñama, “Mн tiro riojo ado bajiro yiana gнa”, Diore yiana
ñama ĩna. “Gнa yiana yiado bajiroti”, yiana yirona, Dios ya wijн joa sua
rotirã warã yama ĩna. 24 Ĩna rãca wasa mн cнni. Ĩna ñeñaro yirise coe ãmorã
ovejare gãme ĩsirã yirãji ĩna. Ito bajiro yicõri Diore rũcнbнorã ovejare
sĩacõri soerã yirãji ĩna. Ĩnare bajiro yiba mн cнni. Ito yicõri paiare mнa
jeyaro joa sua roti masitoni mн sĩgũti ovejare waja yiba. Ito bajiro mн yija
ticõri, “ ‘Moisés ĩ rotirise cнdigн meje ñami Pablo’, gãjerã ĩna yiriseama,
bнroti bajia. Ñaro bajiroti cнdiami Pablo”, yirã yirãji mani masa, yicã ĩna
Pablore. 25 Judio masa meje ñarã Jesure tнorũnнrãre papera cõacн gнa.
Ado bajiro ĩnare goti ucacн gнa: “Gнa judio masa bajiro gнa yisotirise robo
bajiro mнa yibeja cнni no yibea mнarea. Adi riti mнare goti ñuca gнa.
Ĩna meni rujeorнre ĩna ecarise babesa mнa. Ríre cнni idibesa. Ãmнma
wãñiatanare babesa. Baroto riojнa rí cõaja quena. Ito yicõri mнamasiti
mнa ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti ñeñaro yibesa”, yi ucacн gнa, yicã
ĩna Pablore.

Dios ya wijн Pablore ĩna ñiare gaye

26 Ito yija gaje rнmн Dios ya wijн ĩna ũmнa jнariarãre ãmi wayijн Pablo.
Ĩna ñeñaro yirisere coe ãmorã Dios ya wi sãja wacõri paia mesare ado
bajiro gotiyijн Pablo: “Adocõ ũmнari rнya maji gнa ñeñaro yirise coe roti
rнmнri. Sнsari rнmн ejaroca Diore gнare yiari oveja mнa soe ĩsire ãmoa
gнa”, yiyijн Pablo paia mesare.
27 Sнsari rнmн ejaroca judio masa Asia sita gãna Dios ya wijн Pablo ĩ
ñaja tiyijarã. Ĩre ticõri, Pablore junisinijaro adi cнto gãna yirona, masare
oca riawнsoyijarã ĩna. Ito yi Pablore ñiacõri ado bajiro masare bнsiyijarã
ĩna:
28 —Gнare ejabнaya gнa ñarã mнa. Ãni ũmнgũti ñami manire ñeñaro bнsi
ucuri masн. “Moisés ĩ rotirise gayere quenarise meje ña”, yi masare goti
batoami ĩ. Ito yicõri adi wi Dios ya wire ñeñaro bнsitugн ñami ĩ. Judio
masa meje ñarãre adi wi Dios ya wi ãmi ejañi ĩ. Ito bajiro ĩ yija adi wi Dios
ya wire ñeñogũ yami ĩ, yiyijarã ĩna gãjerãre gotirã.
29 Cнto gнdareco Trófimo wame cнtigн rãca Pablo ĩ ñaja ticõri, ito bajiro
gotiyijarã ĩna. Judio masн meje ñayijн Trófimo. Efeso cнto gagн ñayijн ĩ.
Ito ĩnare ti bнjacõri, “Judio masн meje ñagũre Dios ya wijн ãmi warн ĩ”, yi
tнoĩayijarã ĩna. Iti tнoĩa warã, iti cнto gãnare ito bajiro gotiyijarã ĩna.
30 Ĩna ito yija tнocõri, iti cнto gãna gãmeri oca riawнsayijarã. Ito bajiri
ũmaquedi wacõri Dios ya wijн sãjayijarã ĩna. Pablore ñiacõri weja budi
wayijarã ĩna. Ito bajiri ĩ budigorijнti sojeri bia jeocõyijarã, mнcana tнdi
ĩ sãjame yirona. 31 Ĩre sĩaboyijarã ĩna. Ito ĩna yirã wãna yirocati, masa iti

cʉto gãna oca riawʉsarise oca ejayijʉ Romano masa surara ʉjʉre. 32 Iti
oca tʉocõri ĩ ya surara, ito yicõri ĩ roca gãna ʉjarãre cʉni miojuyijʉ ĩ. Ito
bajiri ũmaquedi wacõri, masa ĩna oca riawʉsa ñarojʉ ejayijarã ĩna. Surara
ʉjʉ ĩ ya surara rãca ejaja ticõri, Pablore ja jidicãyijarã ĩna. 33 Ito yija surara
ʉjʉ ĩ ya surarare Pablore ñia rotiyijʉ ĩ. Ñia roticõri jʉa ma come mana sia
rotiyijʉ. Ito yicõri masare seniĩayijʉ ĩ:

—¿Ñimʉõcʉ̃ ñati ãni? ¿Ñeoni seti ñati ĩre? yiyijʉ ĩ masare.

34 Ricati riti tʉoĩa awasã bʉsiyijarã ĩna. Ĩna awasãmʉcʉtija tʉo masi-
biticõri, “Iti seti ña”, yi masibisijʉ ĩ. Ito yija Pablore ĩna surara wijʉ ãmi
wa rotiyijʉ surara ʉjʉ. 35-36 Surara wijʉ ĩna ãmi waja ticõri masa jãjarã sʉya
wayijarã. “Ĩre sĩacõña”, yi awasã sʉyayijarã ĩna. Surara ya wi mʉjado ĩna
ejaroca, bʉto bʉsa junisini oca sẽoyijarã ĩna. Ito bajiri Pablore masa sĩame
yirona surara ãmi mʉja wayijarã ĩre.

Masa tiro riojo, ñe seti ma yʉre Pablo ĩ yire gaye

37 Surara wijʉ ĩna ãmi sãjarã wãna yiroca, ado bajiro surara ʉjʉre
bʉsiyijʉ Pablo griego ocana:

—Mʉ rãca bʉsi ãmoa yʉ, yiyijʉ.

Iti tʉocõri:

—¿Griego oca masiati mʉ? yiyijʉ surara ʉjʉ Pablore. 38 Griego oca mʉ
bʉsijama, Egipto gagʉ meje ña mʉ. ¿Masare oca riawʉsacõri ʉjarãre rẽtocũ
ãmorã cuatro mil ñarãre baba cʉti wacõri yucʉ manojʉ wa ucurʉ meje ñati
mʉ? yi seniĩayijʉ ĩ Pablore.

39 Ito yija ado yiyijʉ Pablo ĩre:

—Ĩ meje ña yʉ. Judio masʉ ña yʉama. Cilicia sita, Tarso wame cʉtiri
cʉto ñasari cʉto gagʉ ña yʉ. Masare yʉre bʉsi roticʉati mʉ, yiyijʉ Pablo
surara ʉjʉre.

40 Ito ĩ yijare, “Bʉsiya mʉ”, yiyijʉ Pablore. Ito bajiri mʉjado rʉ̃gõcõri
masare oca tagʉ ãmo wʉamoyijʉ ĩ. Masa ĩna oca tadiroca hebreo ocana
bʉsiyijʉ Pablo:

22

1 —Yʉ ñarã tʉoya maji. “Ñe seti mami”, mʉa yitoni mʉare oca gotigʉ ya
maji, yiyijʉ Pablo.

2 Ĩna oca ĩ bʉsija tʉocõri, bʉto bʉsa oca tadiyijarã ĩna. Ado bajiro gotiyijʉ
Pablo ĩnare:

3 —Yʉ cʉni judio masʉti ña. Cilicia sita, Tarso wame cʉtiri cʉto
rujearʉ ña yʉ. Ito yicõri ado Jerusalénjʉ bʉcʉarʉ ña yʉ. Gamaliel wame
cʉtigʉna sʉoriti papera riasoticʉ yʉ. Mani ñicʉsabatia ĩna rotiyore gayere
queno riasoticʉ yʉ. Adi rʉmʉri mʉa Diore cʉdisotiro bajiroti Diore cʉdi
ãmosoticʉ yʉ cʉni. 4 “Diore queno cʉdigʉ ña yʉ”, yi tʉoĩabojacõri, Jesure
tʉorʉ̃nʉrãre ñeñaro ĩna tõbʉjaroca yicʉ yʉ. Sĩacõcʉ gajerea. Ʉmʉa, romi-
are cʉni ñia wacõri tubiasoticʉ yʉ. 5 Paia ʉjʉ ito yicõri mani ñicʉsabatia
ñasari masa, “Ito bajiroti yiquĩ ĩ”, yi masiama ĩna yʉre. Ĩnati papera
meni ĩsicã yʉre, mani ñarã Damasco gãnare yʉ ĩotoni. Iti papera ãmicõri,
Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ãmacʉ yʉ. Ito bajiri Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉre waja ĩnare ãmi
wadicõri ado Jerusalénjʉ ĩnare tubiarocʉ yibojacʉ yʉ.

Ado bajiro Jesure masisʉocʉ yʉ, Pablo ĩ yi gotire gaye
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 ’Ma yн waroca, Damascojн yн cõñaroca, ñajasaroti ũmнa gнdareco
ũmacũjн gaye bнto yobusurise yнre sĩaticн. 7 Ito bajijare quedicoacн yн.
Ito bajicõri ado bajiro yнre sĩgũ ĩ bнsija tнocн yн: “Saulo, ¿no yija yнre
ñeñaro yi ãmoati mн?” 8 Iti tнocõri ado bajiro cнdicн yн: “¿Yн Ujн ñimн
ñati mн?” yicн yн. Ito yija ĩjнa ado bajiro cнdiquĩ: “Yнti ña Jesús Nazaret
gagн. Yнti ña mн ñeñaro yi ãmogũ”, yiquĩ ĩ yнre. 9 Iti busurise ticõri yн rãca
wacana нcacã. Busurisere tibojarãti yнre bнsicacн oca tнobiticã ĩna. 10 Ito
bajiro yнre bнsija tнocõri, ĩre seniĩacн yн. “¿No bajiro yн yire ãmoati yн Ujн
mн?” yicн yн. Yн ito yija yнre ado bajiro cнdiquĩ ĩ: “Wнmнña Damascojн
wasa. Itojн sĩgũ mнre gotigн yiguĩji jeyaro moare yн mнre cũre”, yiquĩ ĩ
yнre. 11 Iti busurise yн tija cajea godacoacн yнre. Ito bajiri yн rãca gãna
Damascojн yнre tũa ejacã ĩna.

12 ’Itojн sĩgũ Ananías wame cнtigн ñaquĩ. Moisés ñayorн ĩ rotirise gaye
ñaro bajiroti cнdigн ñaquĩ ĩ. Ito ñarã judio masa, “Queno yigн ñami ĩ”,
yi bнsicã ĩna ĩre. 13 Iti cнto yн ejaja bero yнre tigн ejaquĩ Ananías. Yн tн
ejacõri ado bajiro yiquĩ ĩ yнre: “Yн yagн Saulo, cajea ruyurise boca ãmiña
mнcana”, yiquĩ yнre. Ito ĩ yirocati cajea ticoacн yн mнcana. Ito bajiri
ĩre ticн yн. 14 Ito yija ado bajiro yiquĩ ĩ yнre: “Dios mani ñicнsabatia ĩna
rũcнbнorн ĩ beserн ña mн. Ĩ ãmorise mн masitoni, ĩ macн ñeñaro yiĩabicнre
mн titoni, ito yicõri ĩ bнsirisere mн tнotoni mнre cũñi Dios. 15 Jesús ocare
goti ucugн yigнja mн. Mн tigore, mн tнogore cнni masa cнtori jeyaro goti
ucugн yigнja mн. 16 Sejabesa ĩja. Cojiti Jesure tнorũnнcõri, mн ñeñaro
yirise ĩ coetoni seniña. Ito yicõri idé gu rotiya”, yiquĩ Ananías yнre.

“Judio masa meje ñarãre goti ucutẽña”, yiquĩ Jesús yнre, Pablo ĩ yire gaye

17 ’Ito ĩ yija tнocõri, ñaro bajiroti yн cнdija bero Jerusalénjн tнdi wacн
yн. Ito ejacõri Dios ya wijн Diore bнsigн ejacн yн. Diore bнsigнjн mani Ujн
Jesure cãiticн yн. 18 Ĩ ado bajiro yiquĩ yнre: “Cojiti adi cнto Jerusalénre
wagoya. Ado gãna masa yн ocare ĩnare mн gotibojaja, tнomena yirãji
ĩna”, yiquĩ ĩ yнre. 19 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdicн yн: “Ado gãna
jeyaro yн yigorere masiama ĩna. Mнre tнorũnнrã minijuara wijн ñarãre
ãmi wacõri tubiacн yн. Ito yicõri ĩnare jasoticн yн. 20 Mн oca gotiri masн
Estebanre ĩna sĩaja ito ti rũgõcн yн. Ĩre sĩarã ĩna yutabuju ruacũrise coderi
masн ñacн yн. Ito bajiri ĩre sĩaja ticõri, ‘Ito bajiroti нja’, yi tнoĩacн yн cнni.
‘Ito bajiroti yiquĩ Pablo’, yi masiama masa ado gãna”, yicн yн mani Ujнre.
21 Ito bajiri, ĩjнa yнre ado bajiro gotiquĩ: “Wasa sõjн judio masa meje
ñarãre mн riasotoni. Mнre sõjн cõa yн”, yiquĩ mani Ujн Jesús, yiari gotiyijн
Pablo masare.

Surara нjн Pablore ñia rotire gaye

22 Ito bajiro ĩ yirocati ĩre tнosнsayijarã masa. Mнcana junisinicõri
awasã tudiyijarã ĩna:

—Godacoarнjami. Catibitirнjami, yiyijarã ĩna.

23 Tujare mejeti awasãyijarã ĩna. Ito yicõri ĩna ya yutabujuri ruacõri
ũmacũjн cõamнoyijarã. Ito yicõri sita rũnacõri reamнayijarã ĩna, ĩna
junisinirise ĩorã. 24 Ito ĩna yija tнocõri, surara нjн ĩ ya surarare, Pablore
ĩna ya wijн ãmi sãja wa rotiyijн: “¿Ñe seti tudiati masa mнre?” yirocн,
“Pablore bajeya”, yiyijн surara нjн ĩ ya surarare. 25 Ĩre bajerona ĩna sia
rũgõ tĩorocati ado bajiro bнsiyijн Pablo ito gagн нjнre:

—¿Sĩgũ romano masʉre mʉa bajeja quena ñarojada? “Itocõ seti ña ĩre”, ʉjarã ĩna yibitibojarocati, ¿yʉre bajerã yati mʉa? yiyijʉ Pablo ito ñagũ ʉjʉre.

26 Ito ĩ yija tʉocõri, ʉjʉ tʉ wacõri ado bajiro ĩre gotiyijʉ ĩ:

—Queno tʉoĩaña mʉ yiroto riojʉa. Ãni ũmʉgũ mʉ baje rotigʉ romano masʉ ñami, yiyijʉ ĩ surara ʉjʉre.

27 Ito ĩ yija tʉocõri, Pablore seniĩayijʉ surara ʉjʉ:

—¿Riti ñati romano masʉ mʉ ñarise?

—Ĩti ña yʉ, yiyijʉ Pablo.

28 Ito ĩ yija, ado bajiro yiyijʉ surara ʉjʉ ĩre.

—Jairoguti niyeru waja yicʉ yʉ romano masʉ ñarocʉ.

Ito bajiro ĩ yija tʉocõri:

—Romano masʉ rujearʉti ña yʉ, yiyijʉ Pablo.

29 Ito ĩ yija tʉocõri, ĩre baje ãmobojarã güirã bata rũgũyijarã. “Romano masʉ ñami”, yi tʉo masicõri, “Bʉjato romano masʉre baje rotiyija yʉ”, yi tʉo güiyijʉ ĩ, surara ʉjʉ cʉni.

Ʉjarã ñasarã riojo Pablo ĩ bʉsire gaye

30 Gaje rʉmʉ, “¿Ñe setina Pablore tudiyijari masa?” yirocʉ, paia ʉjarã, judio masa ʉjarã ñasarãre cʉni miojuyijʉ surara ʉjʉ. Ito yicõri Pablore come mari õjacõri, ĩna riojo ãmi wacõri jidi rũgõyijʉ.

23

1 Judio masa ʉjarãre tijucõri ado bajiro yiyijʉ Pablo:

—Yʉ ñarã yʉ catirocõ Dios ĩ ãmoro bajiro yisoticʉ yʉ. Ito bajiri ĩ riojo ñe ʉsiriobeto ña yʉ, yiyijʉ Pablo ĩnare.

2 Iti tʉocõri paia ʉjʉ Ananías wame cʉtigʉ Pablo tʉ rũgõrãre: “Ĩre rise jabiatẽña”, yiyijʉ. 3 Ito bajiro ĩ yijare ado bajiro yiyijʉ Pablo ĩre:

—“Queno yigʉ ña yʉ”, yigʉ ñabojagʉti, ñeñaro yigʉ ña mʉ. Ito bajiri iti waja ñeñaro mʉ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios mʉre. Dios ĩ rotirisena sʉoriti, “Cʉdigʉ ña mʉ. Cʉdigʉ meje ña mʉ”, yi mʉ yʉre bese ãmoja, ¿no yija ĩ rotirise cʉdibiticõri yʉre ja rotiati mʉ? yiyijʉ Pablo paia ʉjʉre.

4 Ito ĩ yija tʉocõri, ito ñarã ado bajiro yiyijarã Pablore:

—Dios ĩ beserʉ paia ʉjʉ ñasagʉre ñeñaro bʉsia mʉ, yiyijarã ĩna, ito tʉ ñarã.

5 Ĩna ito yija tʉocõri, ado bajiro cʉdiyijʉ Pablo:

—“Paia ʉjʉ ñasagʉ ñaguĩji”, yibijʉ yʉ ñarã yʉ. Dios oca iti gotija, “Mʉa ʉjarãre bʉsitubesa”, ya ĩ oca. “Ʉjʉ ñasari masʉ ñami ĩ”, yʉ yi masija, ĩre bʉsibitiborʉja yʉ, yiyijʉ Pablo.

6 Judio masa ʉjarã ricati riti tʉoĩarã ñayijarã. Gãjerã saduceo gaye tʉoĩayijarã. Gãjerã fariseo gaye tʉoĩayijarã. Iti masicõri oca sẽo bʉsaro bʉsiyijʉ Pablo:

—Fariseo gaye tʉoĩagũ ña yʉ cʉni. Yʉ ñarã cʉni ito bajiro tʉoĩarã ñama. “Masa ĩna godaja bero mʉcana tʉdi catirã yirãji”, yi tʉoĩagũ ña yʉ. Ito bajiro yʉ tʉoĩagũ ñajare, “Ĩre seti ña”, yi ãmoa mʉa, yiyijʉ Pablo ĩnare.

7 Ito ĩ yija tʉocõri, saduceo gayere tʉoĩarã, fariseo gayere tʉoĩarã ĩnamasi tʉoĩa gãmeri bʉsiyijarã. Sĩgũre bajiro tʉoĩarã ñabojarãti gãmeri bata rũgũcoayijarã ĩna. 8 Saduceo gaye tʉoĩarã ado bajiro yi tʉoĩama ĩna: “Masa ĩna godaja mʉcana tʉdi catimenaji, Dios ñaro gãna ángel mesa manaji, ito yicõri rũmʉ́a cʉni manaji”, yi tʉoĩarã ñama saduceo gaye tʉoĩarãma. Fariseo gaye tʉoĩarãma ado bajiro tʉoĩama ĩna: “Masa ĩna godaja mʉcana

tudi catirã yirãji, Dios ñaro gãna ángel mesa ñarãji, rũmúa cuni ñarãji”, yi tuoĩarã ñama fariseo gaye tuoĩarã. 9 Ito bajiri ricati riti tuoĩarã ñari, ruje awasãyijarã ĩna maji. Ito yija judio masa rotirise riasori masa busirona wumu rũgũyijarã. Ĩna cuni fariseo gaye tuoĩarã ñayijarã:

—Ñejua ñeñarise yigu meje ñami ãni. Damascoju ĩ waroca ángel ĩre busiru gajea. “Ito bajiro meje bajiyija”, yibitiruja manire, Diore mani cudibitibe maji, yiyijarã ĩna.

10 Buto ĩna gãmeri tuoĩa busija tuocõri, “Pablore sĩa baterã yirãji ĩna”, yi tuoĩayiju surara uju. Ito bajiri ĩ ya surarare jiyiju ĩ. Ĩnare jicõri ado bajiro rotiyiju: “Pablore ĩna watoju ãmi wacõri mucana mua ya wiju cũña”, yiyiju surara uju ĩnare.

11 Iti ñami mani Uju Jesús Pablore goaĩoyiju. Ĩre goaĩocõri, ado bajiro yiyiju Jesús:

—Oca sẽoña Pablo mu. Adiju Jerusalén ñagũ yu gayere mu busiro bajiroti Romaju cuni busigu yiguja mu, yiyiju Pablore.

Pablore sĩarona ĩna cunére gaye

12 Gaje rumu coriarã judio masa minijuacõri, “Pablore sĩaruja mani”, yi tuoĩayijarã. “Ĩre mani sĩaroto riojua, bamenaji mani, ito yicõri idimenaji maji”, yi tuoĩayijarã ĩna. “Ĩre mani sĩabeja, manijuare Dios ĩ sĩaja quena”, yiyijarã ĩna. 13 Sĩgũ robo bajiro ito bajiro yi gãmeri busi ñarã jũarã masacõ rẽto busaro ñayijarã ĩna. 14 Ito bero paia ujarã, judio masa bucurãre cuni busirã wayijarã ĩna. Ĩna tu ejacõri ado bajiro yiyijarã ĩna:

—Gua sĩgũ bajiro riti tuoĩacõri, “Pablore mani sĩaroto riojua, babiti, idibiti yiana mani. Ĩre mani sĩabeja, manijuare Dios ĩ sĩaja quena”, yibu gua. 15 Mua, judio masa ujarã cuni ado bajiro mua yija quena. Adocãta surara ujure oca cõaña, jane busuri Pablore mua tu ãmi wadijaro. “Riti ĩre seti ñaja masi ãmoa gua. Ado ãmi waya Pablore”, yi ruo oca cõama surara ujure. Mua ito yija ado Pablo ĩ ejabeto riti ĩre boca sĩana gua, yiyijarã ĩna. Ito bajiri ujarã cuni, “Bau, ito ujaroja maji”, yiyijarã.

16 Pablo romio macu iti oca bajirisere masiyiju. Ito bajiri Pablore iti oca, gotirocu surara wiju wayiju ĩ. 17 Itoju ejacõri Pablore gotiyiju ĩ. Ito ĩ yija tuocõri, ito gagu surara masure jiyiju Pablo:

—Ãni mamure mu uju tuju ãmi wasa. Oca gotirocu yiri seyoami ĩ, yiyiju Pablo surara masure.

18 Ito ĩ yija tuocõri, ĩ uju tuju ãmi wayiju ĩ. Ĩ ujure ado bajiro gotiyiju ĩ:

—Gua tirũnugũ Pablo yure ji ñucacõri, “Ãni mamure mu uju tuju ãmi wasa”, ĩ yijare ãmi wadibu yu. Mure oca gotirocu yiri seyomi ĩ, yiyiju ĩ, ĩ ujure.

19 Ito ĩ yija tuocõri, gajero busa ĩre tũa wacõri seniĩayiju:

—¿Ñe yure gotirocu yiri mu? yiyiju surara uju.

20 Ito yija Pablo romio macu ado bajiro gotiyiju:

—Judio masa sĩgũ robo tuoĩacõri ĩna ujarã riojo Pablore mu ãmi watoni oca cõarã yirãji. “Riti ĩre seti ñaja masi ãmoa gua”, yi rurã yirãji ĩna. 21 Ĩna ito bajiro mure yija tuobeja mu. Ĩna rãca gãna jũarã masacõ rẽto busaro ma gudareco Pablore sĩarona bocati ñarãji ĩna. “Pablore mani sĩaroto riojua babiti, idibiti yiana mani. Ĩre mani sĩabeja, ito bajiroti quenabeto tõbujacõana mani”, yi tuoĩa ñarãji ĩna. Mu gotiroti gayere bocaticãma ĩna, yiyiju Pablo romio macu ujure.

22 —Yнre mн gotirise gãjerãre goti bato yibeja, yi tĩogн̃, “Wasa”, yiyijн surara нjн ĩre.

Félix tн Pablore ĩna ãmi wa rotire gaye

23 Ito yija surara нjн, ĩ bero ñarã нjarãre jiyijн jн̃arãre. Ito bero ado bajiro ĩnare rotiyijн ĩ:

—Adi ñami nueve tнjaroca Cesareajн Pablore ãmi warã yirãji mнa. Adocõ jãjarã ñarã yirãji mнa rãca warã: Doscientos ñarã yirãji gнbona warã. Ito yicõri setenta ñarã yirãji cabaru joena warã. Ito yicõri doscientos ñarã ñarã yirãji rearebisu yucнri rнcorã. 24 Ito yicõri Pablo ĩ jesa warocн cabarure bнja yucãña mнa. Нjн Félix wame cнtigн tн catigнti Pablo ĩ ejare ãmoa yн, yiyijн surara нjн ĩ bero gãna нjarãre.

25 Ado bajiro ĩna rãca Félixre papera cõayijн surara нjн:

26 “Yн Claudio Lisias adi papera cõa. ¿Ñati нjн ñasagн Félix mн? 27 Judio masa ãni Pablore ñiacõri sĩa ãmoñi ĩna. ‘Romano masн ñami ãni’, ĩna yija tнo masicõri, ĩre siame yirona yн ya surara rãca camotacн gнa. 28 ‘Iti seti ña ĩre’, ĩna yija tнorocн, judio masa нjarã tн ãmi ejacн yн Pablore. 29 ‘Gнa ñicнsabatia ĩna rotire gayere cнdibicн ñami ãni’, yirã ĩre junisinicã ĩna. Ĩre ĩna sĩa ãmoja, ĩre ĩna tubia ãmoja, ñejнa bнto seti manicн ĩre. 30 Judio masa Pablore sĩarona ĩna cнníre gaye masicõri, mн tн ĩre cõa yн. Ĩre oca meniri masare cнni cõa yн, ‘Ado bajiro seti ña ĩre’, mнre ĩna yitoni. Itocõ ña”, yi ucayijн surara нjн Félixre papera cõagн̃.

31 Ito bajiri surara нjн ĩ rotiro bajiroti Pablore ñami wacõri Antípatris ejayijarã ĩna. 32 Busuri surara gнbona wana ĩna ya wijн tнdicoayijarã mнcana. Cabaru joe wana riti Pablo rãca wayijarã. 33 Cesarea ejacõri нjн Félixre papera ĩsiyijarã ĩna. Ito yicõri Pablore ĩ tн cũyijarã ĩna. 34 Iti papera boca ãmi ti tĩocõri ado bajiro Pablore seniĩayijн ĩ:

—¿Nojн gagн ñati mн? yiyijн нjн ĩre.

Ito ĩ yija:

—Cilicia sita gagн ña yн, yiyijн Pablojнa. “Cilicia sita gagн ña yн”, ĩ yija tнocõri, 35 ado bajiro yiyijн Félix ĩre:

—“Mнre seti ña”, yirã ĩna ejaroca ĩnare mн bнsija tнocнja yн maji, yiyijн Félix.

Ito yija ĩ ya surarare tirн̃nн rotiyijн ĩ Herodes ñajacн ya wi jaja wijн.

24

Félix tiro riojo, “Seti ma yнre”, Pablo ĩ yire gaye

1 Co dнjamocõ rнmнri bero paia нjн Ananías wame cнtigн, ito yicõri judio masa bнcнrã rãca Cesareajн ejayijarã. Ĩnare bнsi ĩsigн̃ Tértulo wame cнtigн ĩna rãca ejayijн. Cesareajн ejacõri нjн tнjн wayijarã ĩna, “Pablore seti ña”, yirã warã. 2 Ito yija нjн Félix Pablore jiwio rotiyijн. “Pablore seti ña”, yirocн ado bajiro yiyijн Tértulo Félixre:

—Queno ya yн нjн mн. Mн masirisena snoriti, oca ma manire. Ito bajiri ñejнa tнo güire ma manire. Ito bajiri jeyaro quena ña adi sita. Adi sita gãna masare queno ejabнa mн. 3 Ito bajiro mн yisotirise masicõri masa jeyaro mнre wanнama. Yн нjн bнto yн rн̃cнbнogн, queno ya mн, ya gнa. 4 Yoari yн bнsija, mн moaroti mнre ruyuriobogнja mнcana yн. Ito bajiri yнre queno yicõri yoari mejeti yн bнsija tнoya maji. 5 Ãni ñami masare нsirioro yi jaigн. Co cнto rнyabeto wa ucucõri judio masare oca riawнso ucuami ĩ. Jesús Nazaret gagнre tнorн̃nнrã нjн ñami ãni. 6 Dios ya wi ñeño

ãmogũ ito õno sãjarãona meje rãca sãjañi ãni. Ito bajiri ĩre ñiacн gнa. Gнa
ñicнsabatia ĩna rotiado bajiro, “Ĩre seti ña”, yi ãmobojacн gнa. 7 Ito bajiro
gнa yi ãmobojarocati surara нjн Lisias gнa tн ejacõri sẽoro yicõri gнare,
Pablore ẽmagoquĩ. 8 Ado bajiro gнare yiquĩ ĩ: “ ‘Pablore seti ña’, mнa yi
ãmoja, adi sita gagн нjн Félix tн wasa”, yiquĩ ĩ gнare. Ito ĩ yija tнocõri, ado
bajiro yicн gнa: “Mнmasiti, ¿ñe seti ñati mнre? yi seniĩaite mн. Ito bajiro
mн seniĩaja bero gнa gotirise, ‘Riti ña’, yigн yigнja mн”, yicн gнa Lisiasre,
yiyijн Tértulo Félixre.

9 Ito ñarã ĩ rãca gãna judio masa cнni, “Riti ña”, yiyijarã ĩna. 10 Ito yija
Félix Pablore ãmo bнyeyijн, “Bнsiya”, yirocн. Ito ĩ yija ticõri, bнsisнoyijн
Pablo:

—Yн masia, adi sita gagн нjн iti rнmнjн ñasнorн ña mн. Ito bajiri mн riojo
wanн quenacõri, “Ñe seti ma yнre”, yirocн bнsigн ya yн. 11 Jнa gнbojeno
rнmнriti tнja maji Jerusalénjн Diore rũcнbнogн yн ejaja bero. “¿Riti ñati?”
mн yija, gãjerãre seniĩaña mн. 12 Nocãta Dios ya wijн minijuacõri jãjarã
rãca yн bнsi tнoĩaja, tibiticã ĩna. Ito yicõri minijuara wirijн masare yн
riawнsoja, ito yicõri cнtojн yн riawнsoja, nocãta yнre tibiticã ĩna. 13 Yнre
tigoana roboti, “Seti ña ĩre”, yi goti masimenaji ãna. 14 Adi ñasarise mнre
goti rẽtobugн ya yн. Yн ñicнsabatia ĩna yiado bajiroti, Jesure tнorũnнcõri
Diore rũcнbнoa yн. Ãna, “Ĩre seti ña”, yнre yirã, Jesús oca bajirisere,
“Bнroti bajia rнore gaye ña”, yama ĩna. Diore rũcнbнogн ñari Moisés ĩ
rotirise gaye rũcнbнoa yн. Ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare gaye
cнni rũcнbнoa yн. 15 “Ñeñaro yirã godarã, queno yirã godarãre cнni tнdi
ĩna catiroca yigн yiguĩji Dios”, yama ĩna. Yн cнni ĩnare bajiroti tнoĩa. 16 Ito
bajiri quenarise riti ya yн, Dios riojo, masa riojo cнni, “Seti ma yнre”, yн
yija quenaroti, yiyijн Pablo.

17 ’Co rodo meje gaje cнtorijн wa ucucõri, Jerusalénjн tнdi ejacн yн.
Jerusalénjн tнdi ejacõri bojoro bнjarãre niyeru batocн yн. Ito yicõri Diore
rũcнbнogн ĩre yiari waibнcнrã soe ĩsicн yн itojн. 18 Dios ya wijн ito bajiro yн
yi ñaroca judio masa Asia sita gãna rãca yнre ti bнjacã. Gнa masa yisotire
gaye ñeñaro yirise yн coe tĩoroca, yнre ti bнjacã ĩna. Dios ya wi totijн jãjarã
masa manicã yн rãca. Ito yicõri riawнsarã manicã. 19 Asia sita gãna Dios
ya wijн yн ñaroca yнre tigoana, “Ĩre seti ña”, yirã, gotirã wadirнjama. 20 Ĩna
gotirã wadibeja, ãna ado ñarã, gнa judio masa нjarã riojo, “Ado bajiro seti
ñacн ĩre”, ĩna yi gotija quena. 21 Coji ĩna riojo oca sẽo bнsaro ado bajiro
bнsicн yн: “Godana mнcana tнdi catirã yirãji”, yicн yн. Ito bajiro yн yicati
bero ñajare, “Ĩre seti ña”, yirãji mнa yicн yн ĩnare, yiyijн Pablo Félixre.

22 Ito ĩ yija bero, “Queno yirã ñama Jesure tнorũnнrã”, yi tнoĩacõri, ado
bajiro yiyijн Félix judio masare:

—Itocõti tнocнja maji yн. Surara нjн Lisias ĩ ejaroca, “Seti ña ĩre, seti ma
ĩre”, yi besecнja yн, yiyijн Félix judio masare.

23 Ito bajiri Félix tubiara wijн Pablo ĩ tujatoni ĩ ya surarare tirũnн
rotiyijн. “Tubiara wi tн jabeto ĩ ti ãmoja rẽobeja. Ĩ baba mesa ĩna ejaja,
ticõama. Rẽobeja. Gãjerã ĩ baba mesa ĩre ejabнa ãmoja, ejabнaja quena”,
yiyijн Félix. Ito ĩ yija bero wacoayijн ĩ.

24 Ito bero yoa bнsari ejayijн Félix mнcana ĩ manojo Drusila rãca. Judio
maso ñayijo iso. Ito ejacõri Pablore ji rotiyijн ĩ. Ĩ ejaja ticõri, “Jesucristore
mн tнorũnнrise gaye gotiya gнare”, yiyijн Félix. 25 Pablo ado bajiro gotiyijн
ĩre: “ ‘Queno corocõ ñaña’, yire gaye gotiami Dios manire. Manire

ñeñaro yiroto ãmobojacati ñeñaro yibitirɯja manire. Co rɯmɯ mani ñeñaro yigorere waja senigɯ̃ yiguĩji Dios manire”, yiyijɯ Pablo. Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ɯcayijɯ Félix.

—Wasa. Yɯ no yibitijɯ mɯcana mɯre ji ñucacɯja gaje tɯo remorocɯ, yiyijɯ Félix Pablore.

26 “Ĩ yɯre niyeru ĩsija, ĩre bucõacɯja yɯ”, yi tɯoĩa wacɯ, biyaro Pablore ji ñucayijɯ ĩ, ĩ rãca bɯsirocɯ. Ito bajibojarocati ĩ ãmoro bajiro meje yiyijɯ Pablo. 27 Ito ĩ yiroca riti jɯa rodo rẽtayijɯ. Iti jɯa rodo bero Félix ɯjɯ ĩ ñarise budiyijɯ. Ito yicõri Pórcio Festo wame cɯtigɯ ĩre ɯjɯ wasoayijɯ. Félix ɯjɯ ĩ ñarise ĩ budiroto riojɯa judio masa rãca queno ñarocɯ, Pablore bucõabisijɯ ĩ maji.

25

Festo tiro riojo Pablo ĩ bɯsire gaye

1 Festo ɯdia rɯmɯti ĩ ɯjɯ sãjaja bero Cesareana ñacõri Jerusalénjɯ wa ucugɯ wayijɯ. 2 Ito ĩ ejaroca paia ɯjarã ito yicõri, judio masa ɯjarã ñasarã, “Pablore seti ña”, yirona ĩre gotirã ejayijarã:

3 —Gɯare queno yiya mɯ. Pablo ado Jerusalénjɯ ĩ ejatoni ji ñucaña mɯ, yi josayijarã ĩna Festore.

Ĩnarioti ado bajiro bɯsicãyijarã itiriojɯa: “Pablore ĩ ji ñucaja ma gɯdareco ĩre sĩacõana mani”, yi tɯoĩabojayijarã ĩna.

4 Ĩna ito yija Festojɯa ado bajiro yiyijɯ ĩnare:

—Itojɯ Cesareajɯ tubiara wijɯ ñacãmi Pablo. Ito bajiri, “Yoari mejeti itojɯ yɯmasiti wacɯja”, yi tɯoĩa yɯ. 5 Mɯa rãca gãna coriarã ɯjarã ñarã yɯ rãca warɯjama. Seti ĩre ñajama, yɯ rãca wacõri, “Seti ña ĩre”, yirã warɯjama ĩna, yiyijɯ Festo ĩnare.

6 Jɯa dɯjamocõ rɯmɯricõ Jerusalénjɯ ñacõri, Cesareajɯ tɯdi wayijɯ Festo mɯcana. Ĩ eja busuari rɯmɯ ĩna oca gãmeri seniĩari wijɯ wayijɯ Festo. Itojɯ ejacõri Pablore ji ñucayijɯ ĩ. 7 Pablo ĩ sãja ejaroca judio masa Jerusalén wadiana ĩ tɯ eja rɯ̃gɯ̃yijarã. “Seti jaje ña ĩre”, yibojarãti, “Iti ña seti ĩre ñasarise”, yi goti rẽtobu masibisijarã ĩna. 8 Ito ĩna yija tɯocõri, “Yɯre seti ma”, yirocɯ ado bajiro yiyijɯ Pablo:

—Gɯa judio masa rotirise cɯdibicɯ meje ña yɯ. Dios ya wi ñeñogɯ̃ sãjabiticɯ yɯ. Ito yicõri Roma gagɯ ɯjɯre cɯdibiticõ yibiticɯ yɯ, yiyijɯ Pablo ito tɯo rujirãre.

9 Judio masa rãca queno ñarocɯ, Festojɯa ado bajiro seniĩayijɯ Pablore:

—¿Jerusalénjɯ wa ãmoati mɯ? Jerusalénjɯ masa tiro riojo, “¿Seti ñati mɯre?” yi yɯ seniĩare, ¿ãmoati mɯ? yiyijɯ Festo Pablore.

10 Ito bajiro ĩ yija tɯocõri, ado bajiro cɯdiyijɯ Pablo:

—Meje. Adojɯ ña yɯ, “Mɯre seti ña, mɯre seti ma”, ɯjarã ĩna riojo gotirojɯ ña yɯ. Adojɯ Roma gagɯ ɯjɯ ĩre ejabɯari masa, “Mɯre seti ña, mɯre seti ma”, yirã tɯjɯ ña yɯ maji. Adojɯ ñarɯja yɯre. “Judio masare ñeñaro yibitiquĩ ĩ”, yi masia mɯa. 11 “Ĩre bɯto seti ña”, yicõri yɯre mɯa sĩa ãmoja, no yicõri mañobicɯja yɯ. “Ĩre bɯto seti ña”, yi masibitibojarãti judio masa tɯjɯ sĩgɯ̃jɯa yɯre cũ masibea mɯa. Roma gagɯ ɯjɯmasiti, “Seti ña mɯre, seti ma mɯre”, ĩ yire ãmoa yɯ quenogoroa, yiyijɯ Pablo Festore.

12 Pablo ito ĩ yija tɯocõri, ĩre bɯsi ejabɯari masa rãca bɯsiyijɯ Festo. Ito yicõri ado bajiro yiyijɯ Pablore:

—“Roma gagʉmasiti, ‘Ito bajia’, ĩ yire ãmoa yʉ”, mʉ yija tʉocõri, mʉre ʉjʉ tʉjʉ cũna gʉa, yiyijʉ Festo Pablore.

Ʉjʉ Agripa tiro riojo Pablo ĩ bʉsire gaye

13 Ito bajija bero yoa bʉsari ʉjʉ ñasagʉ Agripa wame cʉtigʉ ĩ rĩjoro
Berenice wame cʉtigo rãca, Cesareajʉ ejayijarã ĩna. Festo mamʉ ʉjʉ ĩ
wasoare ñajare, “Queno bajia mʉ”, yirona wayijarã ĩna. 14 Yoa bʉsari ĩ ñaja
bero Pablo gayere bʉsiyijʉ Festo, ʉjʉ Agripare.
—Yʉ ʉjʉ wasoaroca Félix budi wacʉ sĩgũ ũmʉgũ ĩ tubiarʉ ñami ado.
15 Jerusalénjʉ yʉ ñaroca paia ʉjarã ito yicõri judio masa bʉcʉrã, “Ĩre seti
ña. Ito bajiri ĩre sĩaja quena”, yicã ĩna yʉre. 16 Ado bajiro ĩnare cʉdicʉ
yʉ: “Gʉa romano masa gʉa yisotirise ado bajiro bajia. ‘Ĩre seti ña’, yirã
riojo, ‘Ado bajirojʉa bajia, yʉre seti ma’, ĩ yiroto riojʉa sĩare ma gʉare,
yicʉ yʉ”, yiyijʉ Festo Agripare. 17 Ito bajiri judio masa ĩna ejaroca, ʉjʉ yʉ
sãjaja bero, “Ĩre seti ma, ĩre seti ña”, ʉjarã ĩna yirojʉ yoari mejeti wacʉ yʉ.
Iti wijʉ ejacõri Pablore ãmi roticʉ yʉ. 18 Yʉ tʉoĩaja, ado ejarã judio masa,
“Ĩre bʉto ñeñarise seti ña”, yirã yirãji, yibojacʉ yʉ. Ito yibojarocati, “Itocõ
jaje seti ña”, yi masibiticã ĩna. 19 “Gʉa rũcʉbʉosotirisere rũcʉbʉobeami
ĩ. ‘Godabojagʉti mʉcana tʉdi catiami Jesús’, yi rʉomi Pablo. Ĩre seti ña”,
yirona iti riti goticã ĩna. 20 Iti oca bajirisere queno masibiticõri, Pablore
ado bajiro seniĩacʉ yʉ: “Jerusalénjʉ, ‘Ĩre seti ma, ĩre seti ña’, ĩna yi beserojʉ,
¿wa ãmoati mʉ?” yibojacʉ yʉ Pablore. 21 “Meje, Roma gagʉ ʉjʉ Augusto
wame cʉtigʉ, ‘Ĩre seti ña, ito yicõri ĩre seti ma’, Ĩ yire ãmoa yʉ”, yiquĩ Pablo.
Ito ĩ yija tʉocõri, “No yʉ cõa ãmori rʉmʉ Roma gagʉ ʉjʉ tʉjʉ mʉre cõacʉja.
Adocãta tubiara wijʉ ñatĩñagũ ya mʉ maji. No yʉ cõa ãmori rʉmʉ gajero
mʉre cõacʉja yʉ”, yicʉ yʉ Pablore, yiyijʉ Festo Agripare.
22 Ito yija Agripa ado bajiro yiyijʉ Festore:
—Yʉ cʉni Pablo ĩ bʉsirere tʉo ãmoa yʉ, yiyijʉ Agripa, Festore:
—Baʉ, jane busuriti Pablo ĩ bʉsirere tʉogʉ yigʉja mʉ, yiyijʉ Festo
Agripare.
23 Ito bajiri, busuriti Agripa ĩ rĩjoro Berenice, Pablo ĩ bʉsija tʉorã
ejayijarã ĩna. Itojʉ ejacõri sõbajiro ñasagʉ ña yʉ, yi tʉoĩa minijuara wijʉ
sãjayijarã ĩna. Surara ʉjarã rãca, ito yicõri iti cʉto ʉjarã ñasarã rãca sãjayijarã
ĩna. Ĩna sãjaja ticõri, Pablore ji rotiyijʉ Festo. 24 Pablo ĩ ejaja ticõri, itojʉ
minijua ñarãre ado bajiro yiyijʉ Festo:
—Yʉ ʉjʉ Agripa, ito yicõri gʉa rãca minijua ñarã, tiya ãni ñami Pablo.
Jãjarã judio masa “Ĩre seti ña”, yi bʉsiama ĩna yʉre, Jerusalénjʉ ito yicõri
adojʉ Cesareajʉ cʉni. “Ĩ godacoarʉjami”, yire gayere bʉsi tarojobeama
ĩna. 25 Yʉ tʉoĩaja, seti ñasarise ma ĩre. Ito bajiri, “Godarʉjami ĩ”, yi masibea
yʉ. “Roma gagʉ ʉjʉ riojo, ‘Iti mʉre seti ma, iti mʉre seti ña’, ĩ yicato
bajiroti ʉjʉ tʉ cõacʉja”, yi tʉoĩa yʉ. 26 “Iti ña oca ñasarise Pablore”, yi yʉ
ʉjʉre papera uca masibea yʉ. Ito bajiri Pablore ji ñucamʉ yʉ, mʉa riojo,
quenogorama yʉ ʉjʉ Agripa mʉ seniĩatoni. Ito bajiro mʉ seniĩaja bero
iti oca tʉocõri ucagʉ yigʉja yʉ Augustore. 27 Rocati, “Iti seti ña ĩre”, yi
masibitibojagʉti, yʉ Pablore cõaja, rocati mecʉri masʉre bajiro yigʉja yʉ,
yiyijʉ Festo Agripare.

26

Yʉ gotirise tʉoya, ʉjʉ Agripare Pablo ĩ yire gaye

1 Ito ĩ yija tнocõri, Pablore bнsi rotiyijн Agripa:
—Mнmasiti, “Iti seti ma yнre”, yi gotiya, yiyijн ĩ.
Ito ĩ yija tнocõri, “Bнsigн wagн ya yн”, yirocн ĩ ya ãmo ñumнoyijн Pablo.
Ito yicõri bнsisнoyijн ĩja:
2-3 —Yн нjн Agripa, mн tнoro riojo bнsigн wagн queno wanн quenacõri
bнsigн wagн ya yн. Gнa judio masa gнa yisotirisere queno masia mн. Gнa
tнoĩa bнsisotirise cнni queno masia mн. Ito bajiri judio masa, “Ĩre seti
ña”, ĩna yibojarisere mн tiro riojo itire gotigн ya yн. Queno yн gotirisere
нsiriobicнti tнo jeoya, yiyijн Pablo Agripare.

Jesure yн masiroto riojнa ado bajiro bajicн yн maji, Pablo ĩ yire gaye

4 ’Yн ñarã judio masa jeyaro yн ñagorere masiama ĩna. Yн ya cнto
jaibicнacã yн ñagore ito yicõri Jerusalénjн yн ñagore cнni queno masiama
ĩna. “Jaibicн ñagн̃jн, mani masa yisotirise gayere cнdiquĩ ĩ. Ito yicõri
iti gayere riasotiquĩ ĩ”, yi masirãji ĩna yнre. 5 Gнa masa fariseo gaye
tнoĩarã, ĩna ñama bнto Moisés ñayorн ĩ rotirise gaye rн̃cнbнorã. Macнacã
yн ñacatijнjнti fariseo gaye ĩna tнoĩarise tнoĩasoticн yн. “Ito bajiro bajiquĩ ĩ”,
ĩna yi ãmoja, riti yirãji ĩna. 6 “Godanare mнcana tнdi ĩna catiroca yigн yigнja
yн”, yi goti yucãñi Dios gнa ñicнsabatiare. Ito bajiro yн tнoĩajare, “Ĩre seti
ña”, yicõri yнre ãmi wadiama ĩna. 7 Dios ĩ yicato bajiroti yirotire bocatirã
yama gнa masa jнa gнbojeno buturi ñarã. Ito bajiri ñamiri, н̃mнari Diore
rн̃cнbнo ñama ĩna. Ito yicõri Diore cнdi ñama ĩna. Yн cнni ĩnare bajiroti
rн̃cнbнoa itire. Iti gaye yн tнoĩajare, “Ĩre seti ña”, yama ĩna. 8 ¿No yija,
“Godanare mнcana tнdi catiroca yibiquĩji Dios”, yi tнoĩati mнa? yiyijн
Pablo нjн Agripare.

Jesure masirãre rocati yi ãmocн yн maji, Pablo ĩ yire gaye

9 Gaje ado bajiro bнsi remoyijн Pablo:
—“Jesús Nazaret gagнre tнorн̃nнrãjнare ñeñaro yisarнja yнre”, yi
tнoĩabojacн yн maji cajero. 10 Ito yн tнoĩacato bajiroti yicн yн Jerusalénjн.
Paia нjarã ĩna rotirisena, Jesure tнorн̃nнrãre tubiara wijн cũcн yн. Jesure
masirãre ĩna sĩaja, “Ito bajiroti нja”, yi tнoĩacн yн cнni. 11 Coji meje Jesure
tнorн̃nнrãre ñeñaro ĩna tõbнjaroca yicн yн. Judio masa minijuari wijн ĩnare
ãmi sãjacõri ñeñaro ĩna tõbнjaroca yicн yн. Ito yicõri, “Jesure masibea gнa”,
ĩna yijaro yirocн, ĩnare нsirioro yi codecн yн. Ĩnare bнto junisinicõri ĩnare
snyacн yн, gaje cнtojн snacõri, ñeñaro tõbнjaroca ĩnare yirocн.

Ado bajiro Jesure masisнocн yн, mнcana Pablo ĩ yire gaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 ’Ito bajiro yirocн Damasco cнtojн wacн yн. Paia нjarã ĩna rotija
tнocõri, itojн wacн yн. 13 Yн нjн, ma wacн, bнto ũmacañi rẽtoro busurise
ticн yн н̃mнa gнdareco tнjaroca. Iti busurise yнre sĩaticн ito yicõri yн rãca
wacanare cнni. 14 Ito bajijare ñarocõti quedicoacн gнa. Ito yija, hebreo
ocana ado bajiro yнre bнsija tнocн yн: “Saulo Saulo, ¿no yija yнre ñeñaro yi
ãmoati mн?” yire oca ruyucн ũmacн̃jн. “Ito bajiro mн yija mнmasiti ñeñaro
tõbнjagн ya mн. Adocãta mн ya rujн jota mн jajuja, juniroja mнre cнni.
Itioni yigн bajiro ya mн”, yi ruyucн oca yнre ũmacн̃jн gaye. 15 Ito yijare,
“¿Nojн gagн yнre bнsiati mн?” yicн yн. Ito yija mani Ujн ado bajiro yiquĩ
yнre: “Yн ña Jesús ñeñaro yi ãmogн̃ mн josagнti. 16 Wнmн rн̃gн̃ña. Yнre
moa ĩsijaro ĩ yirocн, mнre goaĩoa yн. Ito bajiri yн oca masare goti batogн
yigнja mн. Adocãta mн tirise, gotigн yigнja mн. Ija mнre yн ĩoroti gaye

cнni goti batogн yigнja mн. 17 Judio masa, ito yicõri judio masa meje ñarã cнni mнre ĩna sĩa ãmoja mн rãca ñacнja yн. Masa jeyarore yн oca gotijaro Pablo, yirocн ĩna tн mнre cõa yн. 18 Ĩna tн mнre cõacнja yн, yн oca ĩna tнo masitoni. Yн oca mн gotija ñeñaro yi ñabojana, quenarise yi ñarã yirãji ĩja. Rãitĩarojн ñabojana busurojн ñarã yirãji mнcana. Yн ñagũ yigнja ĩna нjн. Rũmú ĩ rotirise cнdirã meje ñarã yirãji ĩna. Yнre ĩna tнorũnнja, ñeñaro ĩna yirisere ãcabojocнja yн. Ito bajiri Dios ĩ besecãna rãca catitĩñarã yirãji ĩna", yi ruyucн oca yнre, yiyijн Pablo Agripare.

Jesús ĩ roticatire yiro robo cнdicн yн, Pablo ĩ yire gaye

19 'Ito bajiro ũmacũjн ruyuja tнocõri, yiro bajiroti cнdicн yн Jesure. Yн нjн Agripa, Jesús ĩ roticatire cнdibiticõ yibiticн yн. 20 Ĩ "Yiba", yicato bajiroti Damasco gãnare Jesús oca gotisнocн yн. Ito bero Jerusalén gãna Judea sita gãna ñajediro, ito yicõri judio masa mejere cнni, ĩ ocare goti ucucн yн. "Mнa ñeñaro yirise jidicãcõri, Dios robo bajiro tнoĩaña mнa. Ito yicõri quenarise yiba, gãjerã, 'Diore masirã ñama', ĩna yi ti masitoni", yicн yн ĩnare. 21 Ito bajiro yн gotija tнocõri, judio masa yнre ñiacã Dios ya wijн. Ito yicõri yнre sĩa ãmocã ĩna. 22 Ĩna ito bajiro yi ãmobojarocati, Dios ejabнaquĩ yнre. Adocãta cнni yнre ejabнami Dios. Ito bajiri Dios oca gotia yн ñasari masa нjarãre ito yicõri ñari masa mejere cнni. "Ito bajiro rẽtaro yiroja", Moisés ñayorн ĩ goticãdo bajiroti, ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna goticãdo bajiroti iti gayere mнare gotia yн. 23 Ado bajiro yiñi Moisés ito yicõri Diore goti ĩsiri masa: "Dios ĩ cõagũ quenabeto tõbнjagн yiguĩji. Ito bero godagн yiguĩji. Ĩ ñagũ yiguĩji godabojagнti cajero catisнogн. Mнcana caticõri masa ĩna tнo masiroca yigн yiguĩji. Ito yicõri ĩre tнorũnнrãre masogũ yiguĩji. Judio masa, judio masa mejere cнni masogũ yiguĩji", yi ucañi ĩna, yiyijн Pablo.

Cristore ĩ tнorũnнroca Agripare Pablo ĩ yi ãmore gaye

24 Ito bajiro ĩmasiti Pablo ĩ gotija tнocõri, Festo oca sẽoro bнsiyijн:

—Tнo masibea Pablo mн. Bнto mн papera riasotija mн tнoĩarise wisacoayija mнre, yiyijн Festo Pablore.

25 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Pablo:

—Meje yн нjн mecнbesame yн. Ado robojнa bajia. Yн bнsirise queno tнoĩacõri bнsia yн, ito yicõri riti ña, yiyijн Pablo Festore. 26 Ito yija bнsi remogũ ado bajiro yiyijн Pablo нjн Agripare: "Yн bнsirisere queno tнo masia mн. Ito bajiri tнo güibicнti mн tнoro riojo bнsia yн. Iti jeyaro yн bнsirisere queno masia mн. Adi Jesús oca yeyo gotire meje ña. Masa ĩna tiro riojo rẽtare ña. 27 Yн нjн Agripa, ¿Diore goti ĩsiri masa ĩna gotigore tнorũnнati mн? Tнorũnнa mн, yн tija", yiyijн Pablo Agripare.

28 —¿Iti jabetacã yнre bнsicõri, "Jesure rũcнbнogн yigнja mн", yati mн yнre? yiyijн Agripa Pablore.

29 Ito ĩ yija tнocõri, ado bajiro yiyijн Pablo ĩre:

—Oca jairo yн bнsija jabetacã yн bнsija cнni, mнre yiari Diore senigũ ya yн. Ito yicõri ado yн bнsija tнorã jeyarore yiari Diore senigũ ya yн, Jesure yн tнorũnнro bajiro mнa tнorũnнtoni. Yн Jesure tнorũnнro bajiroti mнa tнorũnнre ãmoa yн. Ito bajibojarocati yн robo bajiro tubiara wijн ñacõri meje mнa tнorũnнre ãmoa yн, yiyijн Pablo ĩnare.

30-31 Ito bajiro Pablo ĩ yija bero Agripa, Festo, Berenice itijн minijua ñana cнni ricati wacõri oca bajirisere itire bнsirã wayijarã ĩna. Ito bajiri Ĩnamasiti ado bajiro gãmeri bнsiyijarã ĩna.

—Ñe seti ma ãnire. Ito bajiri sĩabitirɯja ĩre. Ito yicõri tubiara wijн ñabitirɯja ĩre, yiyijarã ĩna.
32 Ito yija Agripa ado bajiro yiyijн Festore:
—Roma gagн ɯjн, ĩ oca quenore ãmoa yн, ĩ yibeto bajija, adocãta jidicã ecocõboñi ĩ ĩja, yiyijн Agripa Festore.

27

Pablore Romajн ɯjarã ĩna cõare gaye

1 Ito yija, "Pablo ito yicõri ĩ rãca tubiara wijн ñarãre cнni Italia sitajн cõarɯja mani", yiri seyoñi ɯjarã. Ito bajiro yicõri sĩgн̃ Julio wame cнtiгнre гнare Italiajн ãmi wa roticã ĩna. Roma gagн ɯjн ĩ ya surara coderi masн ñaquĩ Julio. 2 Ito bajiri Adramitio wame cнtiri cнto gaga cumana wasнocн гнa mнcana. Asia sita cнtori majadori ti ucuro warica ñacн itiga cuma. Sĩgн̃ Aristarco wame cнtiгн waquĩ гнa rãca. Macedonia sita Tesalónica wame cнtiri cнto gagн ñaquĩ ĩ. 3 Cesareana wasнocн гнa. Ito bajiri gaje rнmн Sidónjн ejacн гнa. Itojн ejacõri Pablore queno ti maicõri ĩre queno yiquĩ Julio. Iti cнto gãnare ĩ baba mesare ĩ ti ucu ãmoja ĩre rẽobitiquĩ Julio. Ito yicõri ĩ baba mesa ĩre bare eca ãmoja, ĩre ĩna ejabнa ãmoja cнni rẽobitiquĩ Julio. 4 Ito Sidónre wacoacн гнa. Ito гнa waroca bнto mino wẽatucн гнare. Ito bajiri riojo wa masibiticн гнa. Chipre wame cнtiri yoga gaje dнjare wacн гнa. Ito bajiri gãcodнjajнare ñacн iti yoga. Itojнa mino bнto wasabiticн. 5 Cilicia sita, Panfilia sita, riojo rẽtacн гнa. Ito rẽtacõri Licia sita Mira wame cнtiri cнto ejacн гнa.
6 Ito ejacõri surara ɯjн Julio Italiajн warica coga cuma ti bнjañi ĩ. Itiga cuma Alejandría gaga ñayijн. Itiga ĩ bнjaja bero warona itigajн sãjacн гнa mнcana. 7 Mino bнto iti wẽajare, co rнmн meje ñacõri, josari Gnido wame cнtiri cнto ejacн гнa. Riojo rẽtacн гнa itore. Гнa waro riojo bнto mino iti wẽajare, riojo wa masibiticн гнa. Jẽa wacõri Salomón wame cнtiri cнto rẽtacн гнa. Ito yicõri Creta wame cнtiri yoga rн̃ja wacн гнa. 8 Ito gãni rн̃ja wacõri, josari Lasea wame cнtiri cнto tн, "Quenari Jetacari", wame cнtiro ejacн гнa.
9 Гнa waroca jaje rнmнri godacн гнare. Juebнcн iti cõñajare waroto guijo ñacн riaca jajosa ĩja. Ito bajiri: "Ado bajiro mнa yija quena", yiquĩ Pablo ĩnare.
10 —Yн ñarã yн tija adi mani warise, guijoro rẽtaro yiroja manire. Mani ya cuma rujacoaro yiroja. Ito yicõri gajeoni cнni rujacoaro yiroja. Mani cнni godacoarã yirãji gajea. Yн tнoĩaja adoti tujarнja mani maji, yibojaquĩ Pablo ĩnare.
11 Ito bajiro ĩ yibojarocati Pablore tнorн̃nнbitiquĩ surara ɯjн. Iti cuma ɯjн, ito yicõri iti cuma weatuгнre ĩnare riti queno tнorн̃nнquĩ surara ɯjн. 12 "Guijoro ñaroja", yi masicõri, iti jetacajн juebнcн rẽta ãmobiticã gãjerã, гнa rãca warã. Ito bajiri ado bajiro tнoĩacã ĩna: "Iti yoga rн̃ja wacõri Fenice cнtojн juebнcн rẽtorнja manire. Rujasõa bнsa ñajare bнto mino wãbetoja itojн", yi tнoĩacã ĩna.

Ĩnare mino wẽare gaye

13 Iti bнto mino wẽabeja ticõri, "Fenicejн ejarã yirãji mani", yi tнoĩacã ĩna. Ito bajiro tнoĩacõri wasнorãti iti yoga tн rн̃ja wacн гнa mнcana. 14 Ito bero nocõ mejeti cumajн bнto mino wãcн. Ũmacañi ĩ joejea wadiro gaje dнjare gãcodнjare wadicн iti mino. 15 Iti cumare bнto wẽacoacн mino. Ito bajiri riojo wa masibiticн гнa. Ito bajiri mino iti ãmi waroti ticõacн гнa

ĩja. 16 Ruja yoga jaibiti yoga Cauda wame cнtiri yoga totojн wẽasabitijнjн
wacн gнa. Ito bajiri josari cuma mнtacã gнa sia yocatire ãmicн gнa. 17 Gнa
mнojeoja bero jajoca cuma gнa wacatigare, jũgнbona siari cũcã moari
masa, mino iti wẽaja wadirujabe yirona. Ito bero, “Sirte wame cнtirijн
jajн mino iti wẽacoaja queditua rujaboroja”, yi tнoĩarã, mino iti wẽaturise
saya rujiocã ĩna ĩja. Ito bajiri mino iti wẽacoaro bajiroti wacн gнa ĩja. 18 Ito
bajiri gaje rнmн bнto iti mino wẽa rẽtocũjare, cuma bнcнa gaye gajeoni
cõaroasнocã ĩna. 19 Mнcana gaje rнmн ĩnamasiti cuma bнcнa ñarise gajeoni
cõaroacã ĩna. 20 Co rнmн meje ide bueri iti bue rẽtocũjare ñocõa cнni
ruyubiti, ũmacañi cнni ruyubiti bajicã. Ito yicõri bнto mino wãcн gнare.
Ito bajiri ito bajijare, “Catiado ma mani, catire ma manire”, yi tнoĩacн gнa.
21 Yoari co rнmн meje babiticн gнa. Ito bajiri iti ticõri wнmн rũgũcõri
bнsiquĩ Pablo:
—Creta yogajн yн bнsiroca mнa tнojama, quenoti ejaboyija, yiquĩ
Pablo. Itojнna mani wadibeto bajijama, cuma bнcнa cнni ñeñabitiboadoja.
Ito yicõri gajeoni cнni godabitiboadoja. 22 Adocãta tнoĩa oca quedi yibesa.
Adi cuma, cuma iti godabojarocati, sĩgũjнa goda yimenaji mani. 23 Dios
ñami yн Ʊjн. Ito yicõri ĩre rũcнbнoa yн. Jĩjн ñami Dios ñaro gagн ángel ĩ cõarн,
yнre goami. 24 Ĩ ángel ado bajiro gotimi yнre: “Güibesa. Roma gagн нjнre,
‘Seti ma yнre’, yigн yigнja mн. Diore mн senija tнoñi Dios mнre. Ito bajiri
mн rãca gãna cuma wãrã ñarocõti cati jedicõrã yirãji”, yimi ángel yнre.
25 Ito bajiri oca sẽoña yн ñarã mнa. Diore tнorũnнa yн. Ito bajiri, “Ángel
ĩ gotiro bajiroti rẽtaro yiroja”, yi tнoĩa yн. 26 Gнdareco yogajн queditua
rujabojarãti godamenaji mani, yiquĩ Pablo gнare.
27 Ito bero jнaji semana bero Adiático wame cнtirita itajurajн ñacн gнa,
mino gнare iti wẽacõajare. Ñami gнdareco iti cuma moari masa, “Sitajн
ejarã ya mani”, yicã ĩna. 28 Ito yicõri gũtagã yutamana cano yicõri ide
нcãrisere cõĩacã ĩna. Treinta y seis metros нcãro ñacн ito. Yoa bнsari
mнcana ĩna cõĩaja veintisiete metros нcãro ñacн. 29 Gũta queditua güirã,
jнariagari come guji cнtirise come mana cano yicõri cõaroacã ĩna, cuma
iti waja tũatujaro yirona. Cuma нsitutujнre ito bajiro yicã ĩna. Ito bajiri
ejori iti busure ãmorã Diore senicã ĩna. 30 Ito bajiroca riti rudire tнoĩacã
iti cuma moari masa. Ito bajiri cuma ĩguẽajнa, cuma bнcнa ñiarotire come
cõaroarã yama yiado bajiro cuma jaibitigacã rujiocã ĩna. 31 Ito bajija ti
masicõri, surarare ito yicõri ĩna нjнre ado bajiro gotiquĩ Pablo:
—Ĩna adi cuma moari masa ĩna rudija, mani adi cuma tujarã godacoarã
yirãji, yiquĩ Pablo surarare.
32 Ito ĩ yija tнocõri, cuma jaibitiga siara mare yije tacõcã ĩna, “Iti ãmoroti
wajaro”, yirona.
33 Busuri jĩjн jabeto ba rotiquĩ Pablo gнare:
—Jнaji semana rẽta, canimenati, bamenati mнa ñaroca. 34 Mнa jabeto
bare ãmoa yн. “Catiba”, yirocн mнare ba rotia yн. Ñejнa rẽtabetoja mнare.
Catirã yirãji mнa ñarocõti, yiquĩ Pablo gнare.
35 Ito yi tĩocõri ĩ ya ãmona naju ãmi rнcocõri, “Queno ya mн”, yiquĩ Diore
gнa tiro riojo. Ito yicõri jabetacã igata ãmicõri baquĩ ĩ. 36 Ito ĩ yija ti
wanнcõri, oca sẽocн gнa. Ito bajiri gнa ñarocõti bacн itire. 37 Doscientos
setenta y seis masa ñarã ñacн gнa iti cuma warã. 38 No gнa ba ãmorocõ bacн
gнa. Ba tĩocõri trigo bujuri cõaroacн gнa, cuma bнcнa bнto bнsa jayajaro
yirona.

Cuma bнсна iti rujare gaye

39 Iti busuroca iti cuma moari masa ruja yogajн jajн iti ruyuja ticã ĩna. “Ito bajiro wame cнtia”, yi masibisĩ ĩna iti yogare. Iti sita wame masibitibojarãti, “Cuma majado iti quenaja tito maji”, yicã ĩna. 40 Ito bajiri come gujiro ñiaroti ĩna siarere yije tacã ĩna. Ito bajiri ide watojнti tujacoari seyocн iti. Ito bajiri cuma bнсна weatura jãire sã rũgõcã ĩna mнcana. Ito yicõri mino tuaroto ũmatũadojн saya wero mнocã ĩna. Ito bajiri jajн tнjнare jãja wacн cuma ĩja. 41 Ito wasнoroti ũma gãnioro jajнjн sна queacн cuma bнсна. Ĩguẽajна jajнjн jua rũjũcoacн. No yicõri wa masia mano cuma нsitutujна bнto iti jacũjare wadisнocн.

42 Ito bajija ticõri, surara tubiarona ĩna ãmi wanare, “Sĩacõrнja mani, ĩna bati rudi wabe yirona”, yi tнoĩacã ĩna. 43 Ito bajiro ĩna yibojarocati surara нjна ma Pablo ĩ catire ãmoquĩ. Ito bajiri ĩ ya surarare sĩa rotibitiquĩ ĩ: “Mна bati masirã cojiti bati jãjã wasa jajнjн ejasнoba”, yiquĩ surara нjн. 44 Ito yicõri gãjerãre bati masimenare, “Cumu jãiri cuma ñagorena wasa mна”, yiquĩ. Ito bajiri sĩgũ godabeto ñarocõti jãja ejacн gна jajнjн.

28

Malta wame cнtiri yogajн Pablo ĩ wa ucure gaye

1 Ito maja rũgũcõri, “Malta wame cнtiri yoga ña adi yoga”, yi masicн gна ĩja. 2 Iti sita gãna queno yicã gнare. Ide jairo quedija iti нsajare jeame jajame riocã ĩna. Ito bajiro yicõri, “Sumarã waya mна cнni”, yicã gнare. 3 Ito yija Pablo jea cararise jabeto mioquĩ. Iti ĩ jea tĩaroca asijua budi wadigнjн Pablo ya ãmojн ãña cuni ñia yojaquĩ. 4 Iti sita gãna Pablore ãña cuni ñia yojaja ticõri, ado bajiro ĩnamasi gãmeri bнsicã ĩna:

—Wajacн seyoami ãni. Riaca jajosajн godabiticõri ĩ ñeñaro yire waja godagн yiguĩji ĩja, yicã ĩna.

5 Ito ĩna yibojarocati Pabloama jeamejн ãñare wẽjata tĩacoquĩ. Ito bajicõri ĩre ñejна rẽtabiticн. 6 Iti sita gãna masa ñarocõti “Mijiro yiroja”, yibojacã ĩna. “Yoari mejeti нsi jedi quedigн yiguĩji”, yibojacã ĩna. Ito bero yoari yubojari ĩ godabeja ticõri, ĩna tнoĩarisere gajero bajirojна tнoĩacã ĩna mнcana: “Mani rũcнbнogн masн rujн, rujн cнticõri ejami ãni”, yicã ĩna.

7 Ito tн iti yoga нjн ñari masн ya sita ñacн. Público wame cнtigн ñaquĩ ĩ. Gнare boca ãmicõri нdia rнmн gна ñacati rнmнricõ queno yiquĩ ĩ gнare. 8 Ito gна ñaroca Público jacн, jacũari, ñiori cõ yosaquĩ. Ĩ tн tirã wacн gна Pablo rãca. Ĩ tн ejacõri Diore seniquĩ Pablo. Ito yicõri cõgũre ĩ ya ãmo ĩ moa jeorocati ĩ ñarise cнtirise iti rẽtaroca yiquĩ ĩ. 9 Ito ĩti bajija tнocõri, iti yoga gãna gãjerã cõrã ĩ tн ejacã. Ito bajiri ĩna ñarise cнtirise rẽtacн ĩnare cнni. 10 Gнare rũcнbнorã ñari gнare queno yicã ĩna. Gна waroto riojна gна ba waroti jeyaro ñe rнyabeto gнare ĩsicã ĩna.

Romajн Pablo ĩ ejare gaye

11 Нdiarã ũmacañi iti yoga gна ñaja bero mнcana warona cumajн sãjacн gна. Itiga juebнcн rẽtagoraga ñacн. Alejandría wame cнtiri cнto wadiraga ñacн itiga. Cuma bнсна ũmatũadojнare, masa rijogari bajiro ĩna menire ñacн iti cuma нjarã ĩna rũcнbнorise. Iti wame cнticн, Cástor, ito yicõri Pólux. 12 Iti cumana wacõri Siracusa wame cнtirijн jetaca ejacн gна. Itojн нdia rнmн tujacн gна. 13 Ito tнnima bнsa warã riti Regio cнto ejacн gна. Gãcõa sojejна wẽarise mino queno ejabнacн gнare. Ito bajiri gaje rнmнti Puteolijн ejacн gна. Ito majacн gна. 14 Iti cнto gãjerã Jesure masirãre ti

bɯjacɯ gɯa. “Gɯa rãca coji semana tujaya”, yicã ĩna gɯare. Iti semana bero mɯcana wasɯocɯ gɯa, Romajɯ warã. 15 Roma gãna Jesure masirã gɯa ware gaye masi yucãri seyoñi. Ito bajiri majɯ gɯare bocarã ejacã ĩna. Coriarã, Foro de Apio wame cɯtiri cɯtojɯ gɯare bocacã. Ito yicõri gãjerã Tres Tabernas wame cɯtiri cɯtojɯ gɯare bocacã. Ito ĩnare ti bɯjacõri, “Queno ya mɯ”, yiquĩ Pablo Diore. Ito bajiri queno wanɯ quena oca sẽoquĩ ĩ. 16 Romajɯ gɯa ejaja bero tubiarona ãmi wacãnare surara ɯjɯ gotiquĩ, tubiara wi coderi masɯ ɯjɯre. Pabloreama ricati sĩgũ surara codegɯ cɯtiro ĩre cũcã.

Romajɯ Pablo ĩ ñare gaye

17 Gɯa ejaja bero ɯdia rɯmɯ tɯjaroca, judio masa ñasari masare ji rotiquĩ Pablo. Ĩna minijua jediroca ado bajiro ĩnare gotiquĩ ĩ:

—Yɯ ñarã, disejɯa mani ñarãre ñeñarise yibiticɯ yɯ. Mani ñicɯsabatia ĩna rũcɯbɯore cɯni ñeñaro yibiticɯ yɯ. Ito yɯ yibitibojarocati Jerusalénjɯ mani masa yɯre ñiacõri Romano masare ĩsicã ĩna yɯre. 18 Yɯre boca ãmicõri yɯre jidicã ãmobojacã ĩna. “Ñe setina godado ma mɯ”, yirona yɯre jidicã ãmobojacã ĩna. 19 Ito bajibojarocati mani masa jidicã ãmobiticã yɯre. Ito bajiri, “Yɯ ɯjɯ Roma gagɯ, seti ña mɯre, seti ma mɯre”, ĩ yi besere ãmocɯ yɯ. Mani ñarãre junisinicõri meje ito bajiro yicɯ yɯ. 20 Ito bajiri iti mɯare bɯsirocɯ, mɯare ji ñucamɯ yɯ. Mani judio masa mani bocatigɯ ejacoami ĩja. Ĩti ñami Jesucristo. Ĩre tɯorũnɯgũ yɯ ñajare, come mana yɯre siari seyoama ĩna, yiquĩ Pablo.

21 Ito yija ado bajiro yicã ĩna ĩre:

—Mɯ oca iti bajirisere Judea sita ĩna papera cõarere boca ãmibiticɯ gɯa. Mani ñarã ito wadiana cɯni ñejɯa ñeñarise mɯ gayere bɯsi ejabiticã ĩna. 22 “Masa Jesure ĩna tɯorũnɯja quenarise meje ña”, yire gaye riti tɯoa gɯa. Ito bajiri adi mame tɯoĩare gaye mɯáma, ¿no bajiro tɯoĩati? Iti gayere tɯo ãmoa gɯa, yicã ĩna Pablore.

23 “Ito yija iti rɯmɯ minijuana mani”, yicã ĩna. Ito yija bero batacã ĩna. Ĩna wara rɯmɯ ejaroca jãjarã masa ejacã Pablo ĩ ñarojɯ. Ĩna minijuaja ticõri, “Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ rotirojɯ miojugɯ yiguĩji Dios”, yire gayere gotiquĩ Pablo. Busuri jĩjɯ ĩ goticoaja, rãiocũro goti tarojoquĩ. Moisés ñayorɯ ĩ ucarere gotiquĩ Pablo. Ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna ucare cɯni gotiquĩ ĩ. “Jesure tɯorũnɯjaro ĩna”, yirocɯ ito bajiro gotiquĩ Pablo ĩnare. 24 Coriarã Pablo ĩ bɯsirisere queno tɯocã. Gãjerãma tɯorũnɯbiticã. 25 Gãjerãma sĩgũre bajiro tɯoĩabiticõri wagocoacã. Ito bajijare ado bajiro gotiquĩ Pablo ĩnare:

—Isaíasna sɯoriti queno gotiñi Espíritu Santo mani ñicɯsabatiare. “Ado bajiro yami Dios”, yi gotiñi Espíritu Santo Isaíasre.

26-27 Wasa, yɯre yiari judio masare ado bajiro gotiya: Mɯa ñeñaro yirisere jidicãbiticõri, yɯre boca ãmi ãmobea mɯa. Yɯ gotirise queno tɯo masi ãmobea mɯa. Yɯ yigore tibojarãti, “Iti ña Dios ĩ yigore”, yi ãmobea mɯa. Ñeñaro mɯa yirisere jidicã ãmobea mɯa. Mɯare yɯ masotoni, yɯre boca ãmi ãmobea mɯa. Ito bajiri yɯ bɯsirise tɯobojarãti tɯo masimena yirãji mɯa. Yɯ yigore tibojarãti, “Iti ña Dios ĩ yigore”, yi masimena yirãji mɯa, yami Dios ĩ oca tutina, yiquĩ Pablo.

28 Ito bajiri bɯsi tĩogũ ado bajiro gotiquĩ Pablo:

—Ado yʉ bʉsirisere mʉa tʉorʉ̃nʉre ãmoa yʉ. Jane adi rʉmʉna Dios ĩ
ñarãre ĩ masore gaye oca, judio masa meje ñarãre gotire ñaro wado yiroja.
Iti oca tʉocõri wanʉ quenarã yirãji ĩnama, yiquĩ Pablo ĩnare.
29 Pablo ito ĩ yija tʉocõri, ĩnamasiti gãmeri bʉsi wacã judio masa.
30 Ĩna wasoara wire jʉa rodo queno ñañi Pablo itojʉre. Ĩre tirã
ejarãrecõti ĩnare boca ãmiyijʉ Pablo. 31 Güibicʉti oca sẽocõri, “Ĩre
tʉorʉ̃nʉrãre ĩ rotirojʉ miojugʉ yiguĩji Dios”, yire gaye gotiyijʉ Pablo. Ito
yicõri mani Ʉjʉ Jesucristo gaye cʉni riasoyijʉ ĩ. Ito bajiro Pablo ĩ goti
ñaroca sĩgʉ̃jʉa ʉsirioro yibisijarã ĩre. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a los Romanos

Roma cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Roma gãna mʉa. Yʉ ña Pablo, adi mʉare papera cõagʉ̃. Jesucristore moa ĩsiri masʉ ña yʉ. Yʉre besecõri Cristo oca masare yʉ goti ucutoni yʉre cũñi Dios. “No Jesucristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃re ĩre masogʉ̃ yiguĩji Dios”, yi masare yʉ goti ucutoni yʉre cũñi Dios.

2 Jane mejejʉ, “Ado bajiro masare queno ejabʉagʉ yigʉja yʉ”, yirocʉ iti oca goti yucãyijʉ Dios. Ĩ gotiado bajiroti ĩ ocare uca rotiyijʉ ĩre goti ĩsiri masare. Ito bajiri iti oca quenarise uca warã ĩ oca tuti ucayijarã ĩna. 3 Iti oca Jesucristo gaye manire riasoa. Ĩti ñami Dios Macʉ, mani Ʊjʉ. Adi sitajʉ masʉ rujʉna rujeayijʉ ĩ. Ito yicõri David ñayorʉ janerãbatia janamiti ñayijʉ Jesucristo. 4 Ito bajibojagʉti Dios Macʉti ñayijʉ Jesucristo. Ĩ godaja bero Espíritu Santo ĩ masirisena, ĩre mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiyijʉ. Itire masicõri, “Dios Macʉti ñami Jesucristo”, yi tʉoĩa mani ĩja.

5 Jesucristona sʉoriti queno yiñi Dios yʉre. Masa jeyaro Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉtoni, ito yicõri yiro robo ĩna cʉditoni, yʉre cũñi Dios. Ito bajiri, “Rẽtoro quenagʉ̃ ñami Dios”, yi ĩre rʉ̃cʉbʉorã yirãji masa. 6 Mʉare cʉni beseñi Dios. Jesucristo ñarã mʉa ñatoni, mʉare beseñi ĩ. 7 Mʉa Roma gãna ñarocõreti adi papera cõa yʉ. Bʉto maiami Dios mʉare. Ĩ ñarã mʉa ñatoni mʉare beseñi Dios. Mani Jacʉ Dios ito yicõri Jesucristo mani Ʊjʉ mʉare queno yijaro. Ito yicõri mʉa ya ʉsijʉ queno mʉa wanʉ quenaroca yijaro ĩna.

Roma cʉto gãnare Pablo ĩ ti ãmore gaye

8 Ado bajiro mʉare gotisʉoa yʉ. Co cʉto rʉyabeto mʉa Jesure tʉorʉ̃nʉre gayere mʉare bʉsisotiama masa jeyaro. Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, “Queno ya Dios mʉ”, ya yʉ. Ito bajiro Diore bʉsia yʉ, Jesús yʉre ĩ ejabʉarisena. 9 Coji rʉyabeto Diore yʉ bʉsija, mʉare yiari bʉsisotia yʉ. Bʉto yʉ tʉoĩarise ñarocõnati ĩ yiro robo Diore cʉdia yʉ. Ĩre yiro robo cʉdigʉ, ĩ Macʉ Jesús oca masare goti ucua yʉ. “Roma gãnare yiari yʉre senisotiami Pablo”, yi masiguĩji Dios yʉre. 10 Diore yʉ bʉsija ito bajiro senisotia yʉ. Ĩ ãmoja mʉa tʉjʉ co rʉmʉ ejabogʉja yʉ, yirocʉ ito bajiro senisotia yʉ. Yoari mʉa tʉ warocʉ tʉoĩasotiboja yʉ. 11 Dios gayere mʉare riaso ãmoa yʉ, yʉre ĩ ejabʉado bajiro mʉare cʉni ĩ ejabʉatoni. Ito bajiro mʉare ĩ ejabʉaja, ĩ ocare masicõri bʉto bʉsa tʉoĩa oca sẽorã yirãji mʉa. Ito bajiri bʉto mʉare ti ãmoa yʉ. 12 Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã ña mani. Ito bajiri mʉa tʉ ejacõri mʉa rãca baba cʉti ãmoa yʉ. “Queno Jesure tʉorʉ̃nʉama ĩna”, yi mʉare ti masicõri tʉoĩa oca sẽogʉ̃ yigʉja yʉ. Mʉa cʉni ito bajiroti yʉ rãca gãmeri bʉsicõri tʉoĩa oca sẽorã yirãji.

13 Mʉa tʉo masitoni adi mʉare gotia, yʉ mairã yʉ. Coji rʉyabeto mʉa tʉjʉ wa ãmosotiboja yʉ. Yoari mʉa tʉjʉ wa ãmobojagʉti, iti rʉmʉjʉ mʉa tʉjʉ eja masibiticʉ yʉ maji. Gaje cʉto gãnare yʉ riasoroca Jesure boca ãmiñi ĩna. Mʉa bajiroti judio masa meje ñarã ñacã ĩna cʉni. Mʉa tʉ ñarã cʉni Jesure ĩna masitoni ejabʉagʉ wa ãmosotia yʉ mʉa tʉjʉ. Ito bajibojarocati mʉa tʉjʉ ejabiticʉ yʉ maji. 14 Masa jeyarore riasore ña yʉre, Dios oca quenarise gayere. Yʉ ya moare ña, yʉ oca bʉsirãre riosore, ito yicõri yʉ

oca bʉsimenare cʉni riasore gaye. Masirãre cʉni riasogʉ yigʉja yʉ, ito yicõri masimenare cʉni. 15 Ito bajicõri Romajʉ ejacõri, mʉa tʉ gãnare cʉni Jesús gaye oca quenarise riaso ãmosacõa yʉ.

Jesucristo oca ñasarise ña, yire gaye

16 Iti oca masa ĩna tʉorũnʉja, jeamejʉ ĩna ʉabore ñaroca, ĩnare masoguĩji Dios. Iti oca judio masare riti ejasʉoyija maji. Ito bajibojarocati adocãtama no itire tʉorũnʉgũreti masogũ yiguĩji Dios ĩja. Ito bajiri itire masicõri, Jesús gayere bojobicʉti gotia yʉ. 17 Ado bajiro ña iti oca: "Jesure mani tʉorũnʉja, manire boca ãmicõri, 'Queno yirã ñama. Ñe seti ma ĩnare', yiguĩji Dios. Ado bajiro ucare ñayija jane mejejʉ gaye: No Diore tʉorũnʉgũre, ĩre boca ãmigũ yiguĩji Dios. 'Ñe seti ma ĩre', yi tigʉ yiguĩji Dios ĩre tʉorũnʉgũre. Ito bajiri catitĩñagũ yiguĩji ĩ", yi gotia Dios oca tuti.

Masa jeyaro seti cʉtirã ñama, yire gaye

18 Ado bajiro ña. Dios macãrʉcũrojʉ ñagũ, masa ĩna ñeñaro yirise, ĩna riojo cʉdibitire cʉni, itire bʉto ti teguĩji Dios. Ito bajiro ĩna ñeñaro yija, Dios oca quenarisere gãjerã ĩna tʉobitiroca yirãji ĩna. Itire junisinicõri bʉto teguĩji Dios. 19 "Ito bajiro bajigʉ ñaguĩji Dios", yi masi jedirãji masa. Ĩmasiti ito bajiro ĩna masiroca yiñi Dios. "Ñeñaro yʉ yire waja quenabeto yʉ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios", yi masi jedirãji masa. 20 Diore tibitibojarãti, "Bʉto masigũ ñami Dios", yi tʉoĩa mani. Dios mani masiroca yami, ito bajigʉ ñari. Macãrʉcũro ĩ rujeorajʉjʉ, jeyaro ĩ rujeore gaye ticõri, "Ito bajigʉ ñami Dios. Iti ña ĩ rujeogore", yi masirãji masa jeyaro. Ito bajiri, "¿No bajigʉ ñati Dios? Ĩre ti bʉjabea yʉ. Ito bajiri yʉre seti ma", yi masia ma masare. 21 "Ito bajigʉ ñami Dios", yi masibojarãti, Diore queno rũcʉbʉobisijarã masa. Ito yicõri, "Queno ya mʉ", yire gaye yibisijarã ĩre. Ado bajirojʉa yiyijarã ĩna. Rocati bajiro, tʉoĩabojayijarã masa. Ñeñarise riti ĩna tʉoĩa rẽtocũja, quenarise ĩna tʉoĩabojare gayere ãcabojayija ĩnare. Ito bajiro bajirã ñari rãitĩari ʉsi bajiro ʉsi cʉtiyijarã ĩna. 22 "Bʉto masirã ña gʉa", yibojayijarã ĩna. Ito yibojarãti masimena ñayijarã ĩna. 23 Ito bajiro tʉoĩabojarãti, Dios catitĩñagũre queno rũcʉbʉobisijarã ĩna. Gajero bajirojʉa yiyijarã ĩna. Masʉ jogaroti rujʉ robo bajiro meni rujeocõri rũcʉbʉobojayijarã ĩna. Wʉtirãre, jinoare, ito yicõri waibʉcʉ bajirãre cʉni rũcʉbʉobojayijarã ĩna.

24 Itire ñeñarise gayere ĩna rũcʉbʉoja, "Yibesa", yibisijʉ Dios. Riojoti ticõayijʉ ĩja. "Ĩna ãmoro bajicõato", yiyijʉ Dios ĩnare. Ito bajiri ĩnamasiti ĩna ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro yi ʉyayijarã ĩna. Ito bajiro yicõri ĩnamasiti gãmeri ñeñaro yiyijarã ĩna. 25 Dios oca ñasarisere tʉorũnʉbiticõri, rʉore ocajʉare tʉorũnʉyijarã ĩna. Diore rũcʉbʉoado õno yirã, Dios ĩ menire gayejʉare rũcʉbʉoyijarã masa. "Dise rʉyabeto rujeorʉ ña Dios mʉ. Mʉ ña rẽtoro queno yigʉ", yi rũcʉbʉotĩñacõrʉja manire. Ito bajiro riti bajitĩñaja quena.

26 "Ĩna ñeñaro yirisere jidicã ãmobeama", yi masicõri masare ticõayijʉ Dios ĩja. Romiajʉa cʉni, ũmʉa rãca ĩna yibojarere jidicãcõri, ĩna romia comasiti yiyijarã ĩna ĩja. 27 Ito bajiroti ũmʉa cʉni, romia rãca ĩna yibojarere wasoayijarã ĩna. Ito bajiri, ĩna ũmʉa comasiti, ruje josayijarã ĩna ĩja. Ito bajiri ĩna ũmʉa comasiti ñeñarise yiyijarã ĩna. Ito bajiri ñeñaro ĩna yirisere ĩna ya rujʉmasiti quenabisijʉ ĩnare.

28 Diore ĩna tʉo ãmobitiado bajiroti, ñeñarise ĩna yijare, “Yibesa mʉa”,
yibisijʉ Dios. Riojoti ticõayijʉ. “Ĩna ãmoro bajicõato”, yiyijʉ Dios. Ito bajiri
ĩna yi ãmoriseti ñeñaro yiyijarã ĩna ĩja. 29 Jeyaro ñeñarise, yi ʉyarã ñama
masa. Jeyaro ñeñarise yirãji ĩna. Ado bajiro bajia. Tʉote mʉa. Dios
rotirisere tʉo tecõri bʉto ñeñarise yirãji ĩna. Gãji ya gajeoni ãmotirã yirãji
ĩna. Gãjire ñeñaro yirona tʉoĩarã yirãji ĩna. Gãji jai bʉsaro ĩ rʉcoja, ĩre ʉorãji
ĩna. Sĩarãji ĩna. Gãmeri oca josarãji ĩna. Ito yicõri rocati socarãji ĩna. Ti
tudirã yirãji ĩna. Gãjerãre oca menirã yirãji ĩna. 30 Bʉsiturãji ĩna. Diore
ti terãji ĩna. Junisiorise cʉdirã yirãji ĩna. “Ñasagʉ ña yʉ”, yi tʉoĩarã yirãji
ĩna. “Bʉto masigʉ̃ ña yʉ”, yi bʉsirãji ĩna. Ñeñarisere yirã, bʉto tʉoĩa rujeorã
yirãji ĩna. Ĩna jacʉsabatiare yiro robo cʉdimenaji ĩna. 31 Tʉo masimena
ñarã yirãji ĩna. Ĩna bʉsisʉoado bajiro yimenaji ĩna. Ito yicõri gãjerãre ti
maimenaji ĩna. Gãjerã ñeñaro ĩna yirisere, ãcabojomenaji ĩna. 32 “Ito bajiro
ñeñaro yirãre jeame ʉ̃jʉrojʉ cõacʉja yʉ”, yicãñi Dios, yi tʉoĩabojarãti ñeñaro
ĩna yirisere jidicã ãmomenaji ĩna. Iti ñeñarise yi ʉyacõrã yirãji ĩna. Ito
yicõri ĩna robo bajiro gãjerã cʉni ñeñaro ĩna yija ticõri, bʉto wanʉrã yirãji.
“Quena ña iti”, yi tirã yirãji ĩna.

2

Masa ñeñaro ĩna yiado bajiroti waja senigʉ̃ yiguĩji Dios, yire gaye

1 Gãjerãre ti masicõri, “Ĩna ñama ñeñaro yirã”, yibesa. Ĩna robo bajiroti
ñeñarise ya mʉa cʉni. Ito bajiri, “Seti ma gʉare”, yi masia ma mʉare.
“Ĩnare seti ña”, mʉa yija, “Yʉre cʉni seti ña”, yiado bajiro ya mʉa. Ĩna
yiro bajiroti ya mʉa cʉni. 2 Ñeñaro yirã ñabojarãti, “Ĩna ñama ñeñaro
yirã”, mʉa yija, mʉare cʉni waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. Masa jeyaro ñeñaro
ĩna yirise waja, Dios ĩ senija, yiro robo yigʉ ñami Dios. “Riti bajia iti”,
yi masi jedia mani. 3 Ĩna robo ñeñaro yirã ñabojarãti, “Ĩnare seti ña”,
mʉa yija, ĩna robo bajiro ñeñaro yirãti ya mʉa cʉni. “Dios mani ñeñaro
yirise waja, manire waja senibiquĩji”, yi tʉoĩabojarãji mʉa. Ito bajiro yi
tʉoĩabojarocati mʉa ñeñaro yirise waja mʉare waja senigʉ̃ yiguĩji Dios.
4 Mʉa ñeñaro yibojarocati, mʉa ñeñaro yirise waja senirocʉ ʉsiriobiquĩji
Dios. ¿Ito bajiri, “Yʉre waja senibiquĩji”, yi tʉoĩabojati mʉa? Ito bajiro
meje bajia. Manire ti maicõri, mani ñeñaro yirise waja, waja senirocʉ
ʉsirio yibiquĩji Dios. Ñeñaro yirise mani jidicãre ãmoami ĩ. Itire mani
jidicãtoni yugʉ yami Dios. 5 Diore tʉo ãmobea mʉa. Ito bajiri ñeñaro
mʉa yirisere tʉoĩa bojori bʉjabiticõri itire jidicãbea mʉa maji. Bʉto bʉsa
ñeñarise mʉa yi rẽtocũja, bʉto ñeñarise mʉa tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios.
Ito bajiro ĩ yija ticõri, “Yiro robo yigʉ ñami Dios”, yi masi jedirã yirãji
masa jeyaro. 6 Masa jeyarore ñeñaro ĩna yirise waja ĩnare waja senigʉ̃
yiguĩji Dios. Ito yicõri quenaro yigoanare, queno yigʉ yiguĩji ĩ. 7 “Yʉ
Macʉre tʉorʉ̃nʉcõri queno yirã ña mʉa. Ito bajiri yʉ rãca catitĩñarã yirãji
mʉa”, Dios ĩ yire tʉo ãmorã, quenarise riti yisotirãji ĩna. Ito bajiro ĩna
yija ticõri, ĩnare catitĩñare gaye ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios. 8 Gãjerãma ito bajirã
meje ñarãji. Gãjerãre tʉo maibiticõri ĩna rʉcorisere bʉto mairãji ĩna. Ito
yicõri Dios oca quenarise tʉorʉ̃nʉmena, ñeñarise yi ʉyarãji ĩna. Ito bajiro
ĩna yija bʉto ti junisinicõri, ĩnare waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. 9 Ñeñaro yirã
jeyaro bʉto tʉoĩa bʉjatobiticõri ñeñaro tõbʉjarã yirãji ĩna. Cajero judio
masa ñeñaro ĩna yirise waja tõbʉjasʉorã yirãji ĩna. Judio masa meje cʉni
ito bajiroti ñeñaro ĩna yirise waja tõbʉjarã yirãji ĩna. 10 Gãjerã quenaro

yigoanareama, “Quenaro yirã ñañi”, yigн yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩnareama gãjerã rũcнbнorã yirãji. Ito yicõri ñe нsiriobeto ñarã yirãji ĩna. Ĩna ya нsijн queno wanн quenarã yirãji ĩna. Ito bajiro, bajiro yiroja judio masare, ito yicõri judio masa mejere cнni, Jesucristore tнorũnнcõri quenarise riti ĩna yijama.

11 Mani yi ñasotigore ticõri, manire bese masigũ yiguĩji Dios. Judio masa, judio masa mejere cнni coro bajiroti ti maiguĩji Dios. 12 Masa jeyaro ñeñaro yirãji ĩna. Coriarã Dios ĩ rotirisere masimenati ñeñaro yirãji ĩna. Ĩna ñeñaro yija, ĩna ñeñaro yirise waja, waja senigũ yiguĩji Dios, ĩ rotirisere masimena ñabojarocati. Gãjerãma Dios ĩ rotirisere masirã ñabojarãti, ñeñarise yirãji ĩna. Ito bajiri ĩna cнdibitire waja, ĩnare waja senigũ yiguĩji Dios. 13 Ĩ rotirise tнobojarãti ĩna cнdibeja, “Queno yirã ñama”, yibiquĩji Dios. “Quenarã ñama ĩna”, yiguĩji Dios, ĩ rotirise yiro robo cнdirãreama. 14 Judio masa meje cнni, Dios ĩ rotirisere masibitibojarãti, coriajнri quenarise yisotirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yisotija, Dios rotirise ucara tuti manibojarocati, ĩna masirisena Dios rotirise ña ĩnare. 15 Ĩna rũcнbнogore ticõri, “Ĩna masirisena Dios ĩ rotirise ña ĩnare”, yi tнoĩa mani. Ñeñaro ĩna yija, yoari meje, “Ñeñaro ya yн”, yirãji ĩna, ĩna masirisena. “¿No yija ñeñaro yati yн?” yi tнoĩarãji ĩna. Quenarise ĩna yija, “Quenarise yibн yн”, yi masirãji ĩna. 16 Mani tнoĩarisere masicãguĩji Jesucristo. Ito yicõri yeyorojн mani yibojarisere masicõguĩji ĩ. Ito bajiri Dios, Jesure waja senitoni ĩ cõari rнmн, masa quenarãre bese masigũ yiguĩji Jesús. Ĩ oca quenarise mнare yн riasoja, ito bajiroti iti oca mнare riasoa yн.

Moisés rotirisere cнdirã ñari Dios ñarã ña gнa, judio masa ĩna yire gaye

17 Ado bajiro tнoĩabojarãji judio masa mнa: “Judio masa ñari Moisés ñayorнre Dios ĩ rotirise ĩ cũre rũcнbнoa gнa. Ito bajiri Dios ñarã ña gнa”, yi tнoĩabojarãji mнa. 18 Dios ĩ yiro robo yire gayere masirãji mнa. “Dios ĩ rotirise masicõri, quenarisere yi masia gнa”, yirãji mнa. 19 Mнa itire tнoĩarã, “Dios gaye masimenare riaso masia gнa”, yi tнoĩarãji mнa. “Ñeñaro yirãre quenarise gaye riaso masia gнa”, yi tнoĩarãji mнa. 20 “Tнo masimenare, ito yicõri rĩaca bajiro tнoĩarãre cнni riaso masia gнa”, yi tнoĩarãji mнa. “Dios rotirise masicõri, jeyaro ñasarise masia gнa”, yi tнoĩabojarãji mнa. 21 Gãjerãre queno riasobojarãti, ¿no yija ĩnare mнa riasoado bajiroti yibeati mнa? “Rinire, quenarise gaye meje ña”, yi riasobojarãti, ¿no yija mнamasiti riniati mнa? 22 “Manojo cнtibojarãti, gãjerãre yire meje ñaroja”, yibojarãti, ¿no yija mнamasiti itire yati mнa? Masa ĩna meni rujeorнre ti tebojarãti, ¿no yija iti wi gaye gajeoni riniati mнa? 23 “Dios ĩ rotirisere masia gнa”, yibojarãti, ĩre cнdibea mнa. Diore cнdimena ñari, ĩre rũcнbнorã meje ña mнa. Ito bajiro mнa yija ticõri, gãjerã cнni Diore rũcнbнomena yirãji ĩna. 24 Dios oca gotirise bajiro bajia mнare. Ado bajiro goti iti: “Judio masa ñabojarãti, Dios rotirise gayere cнdibea mнa. Mнa ito bajija ti masicõri, judio masa meje cнni Diore ñeñaro bнsituama ĩna. Ito bajiri mнare seti ña”, yi gotia Dios oca tuti.

25 “Dios ñarã ña gнa”, yi tнoĩacõri pĩ gaja wiro tasotirãji judio masa. “Diore mнa cнdija ĩ ñarã ñarãji mнa”, ya yн. Ito bajibojarocati, wiro tagoana ñabojarãti Diore mнa cнdibeja ĩ ñarã meje ña mнa. 26 No Dios rotirisere cнdigнti, wiro taya macн ñabojagнti, “Yн yagн ñami ĩ”, yigн yiguĩji Dios. 27 Mнa judio masa Dios rotirise ucara tutire rнcorã ñabojarãti, ito yicõri wiro tagoana ñabojarãti Diore cнdibea mнa. Coriarã judio masa

meje ñarã, wiro tamena ñabojarãti Dios ĩ rotirisere cʉdirã ñama ĩna. Ito bajiro ĩna yija ticõri, “Dios ĩ tiro riojo ñeñaro yirã ña gʉa”, yi tʉoĩarã yirãji mʉa. 28 Judio masʉ goro ĩ ñarise mʉare gotigʉ ya yʉ. Sĩgʉ̃ wiro tarʉ ñabojagʉti Diore rʉ̃cʉbʉobicʉ, judio masʉ goro meje ñami ĩocʉ̃. 29 No Dios bajiro ʉsi cʉtigʉ, ito yicõri Dios ĩ rotirise yiro robo cʉdigʉ judio masʉ goro ñaguĩji ĩocʉ̃. Judio masa bajiro wiro tacõacõri, ĩ ñeñaro yirisere jidicãgʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito bajiro bajigʉ ñaguĩji Dios rotirisere yiro robo cʉdigʉ. Ito bajiro bajigʉre, “Quenagʉ̃ ñami. Ñe seti ma ĩre”, yiguĩji Dios. Masa ĩna, “Quenagʉ̃ ñami”, ĩna yibitibojarocati, “Quenagʉ̃ ñami”, yiguĩji Dioama.

3

1 Itire tʉocõri, ¿no bajiro tʉoĩati mʉa? Judio masʉ ñaja, ¿ñasagʉ ñare ñati? wiro tare gaye, ¿ĩna yiado bajiro yija quenati? “Judio masʉ ña yʉ”, ¿sĩgʉ̃ ĩ yija quenati? ¿No yibeati? 2 “Judio masʉ ña yʉ”, ĩ yi tʉoĩaja quena ña. Jaje gotirena sʉoriti judio masʉ ñasagʉ ñare ña. Cajero goroama judio masare ĩ oca cõañi Dios. 3 Ĩ oca rʉ̃cʉbʉobojarãti judio masa coriarã Diore yiro robo ĩna cʉdibeja, ¿no bajirojada? Yiro robo Dios rotirise ĩna yibitibojarocati Dioama yiro robo yigʉ ñami. “Ĩ yiro robo yibiquĩji Dios”, ĩna yi tʉoĩaja, ¿ĩ yiro robo yibiquĩjida Dios? 4 Meje, bajibea. Ĩ yiro robo yisotigʉ yiguĩji Dios. Masa jeyaro ĩna socabojarocati, Dioama socagʉ meje ñami. Jane mejejʉ Diore goti ĩsiri masʉ ado bajiro ucayoñi:

Dios mʉ ña coji rʉyabeto yiro robo yigʉ. “Ado bajiro yicʉja yʉ”, mʉ yiro bajiroti ya mʉ. Ito bajigʉ mʉ ñajare, “Diore seti ña”, yi masimenaji masa. “Socagʉ meje ñami Dios”, yi masi jedirã yirãji masa jeyaro, yi ucayoñi Diore goti ĩsiri masʉ.

5 Coriarã ado bajiro tʉoĩabojarãji: “Bʉto ñeñarise yʉ yi rẽtocũja ticõri, ‘Dios sĩgʉ̃ti ñami quenagʉ̃’, yi tʉoĩarã yirãji gãjerã”, yi tʉoĩabojama coriarã. Ito bajiro tʉoĩacõri, “Ñeñaro yʉ yirise waja, waja Dios ĩ senija, ñeñaro yiguĩji ĩ cʉni”, yi tʉoĩabojarãji coriarã. 6 Ito bajiro meje ña. Masa ĩna ñeñaro ĩna yirise waja Dios ĩ senija, ñeñaro yigʉ meje yami Dios. Ñeñarise ma Diore. Ito bajiri masa jeyarore, ñeñaro ĩna yirise waja seni masiguĩji Dios.

7 Gajero bajirojʉa tʉoĩabojarãji masa: “Yʉ rʉoja ticõri, ‘Rʉogʉ meje ñami Dios’, yi rʉ̃cʉbʉorã yirãji gãjerã. Ito bajiri, ¿no yija yʉ rʉojati yʉre waja seniati Dios?” yi tʉoĩabojarãji coriarã. 8 “Ñeñaro mani yija ticõri, ‘Dios sĩgʉ̃ti ñami queno yigʉ’, yi rʉ̃cʉbʉorã yirãji gãjerã. Ito bajiri ñeñaro yito mani”, yi tʉoĩabojarãji coriarã. Gʉare masa tʉorʉ̃nʉme yirona, “Ito bajiroti rʉore gaye riasoama Pablo mesa cʉni”, yi rʉoama gãjerã gʉare. Ito ĩna yire waja, quenabeto ĩna tõbʉjaroca yirʉjami Dios.

Mani ñarocõti seti cʉtirã ña, yire gaye

9 ¿No bajiro tʉoĩati mʉa? Mani judio masa, ¿gãjerã rẽto bʉsaro ñasari masa bajiro bajiati mani? Ñena sʉori bajibea mani. Mani judio masa, judio masa meje ñarã cʉni, seti cʉtirã riti ña mani. Ito bajiro riti masare riasocʉ yʉ. 10 Dios oca tuti ado bajiro gotia:

Sĩgʉ̃ quena bʉsagʉ maquĩji.

11 Ñimʉjʉa tʉoĩa masigʉ̃ maquĩji, ito yicõri Dios robo bajiro ʉsi cʉti ãmogʉ̃ maquĩji.

12 Masa jeyaro Dios oca quenarisere jidicãñi, ito yicõri ñeñarise riti yirãji. Nijʉa sĩgʉ̃ quenarise yigʉ maquĩji.

13 Ĩna ya riseri, masari cuma janado bajiro bajiroja. Ĩna bʉsija masari
cuma ʉ̃niro bajiro bajiroja, rʉore oca riti ĩna bʉsija. Ĩna bʉsija, ãña
rima robo bajiro junirise budiroja, ĩna ya oca.
14 Gãjerãre bʉsiturã, oca junisiorise bʉsiturã ñarãji ĩna. Ito bajiro yicõri
gãjerãre rojarã yirãji ĩna.
15 Rocati tʉoĩamenati, gãjire sĩarãji ĩna.
16 Ĩna warojʉ ñeñarise yirãji ĩna. Ñeñaro yicõri, gãjerã bʉjato mano ĩna
tõbʉjaroca yirãji ĩna.
17 Gãjerã rãca queno ñare gaye ña masimenaji ĩna.
18 "Sẽogʉ̃ ñami Dios", yi tʉoĩabojarãti, ĩre rʉ̃cʉbʉomenaji ĩna, yi gotia Dios
oca tuti.
19 Dios ĩ rotirise gaye, mani judio masare cũñi, ĩ rotirisere mani
cʉditoni. Dios ĩ rotirise masibojarãti, itire mani yibeja, "Yʉre seti ma", yi
masimenaji mani. Ito bajiri, "Masa jeyarore ĩna ñeñaro yirise waja, waja
senigʉ̃ yiguĩji Dios", yi tʉoĩa mani. 20 Nijʉa sĩgʉ̃ maquĩji, "Dios ĩ rotirise
ñarocõti cʉdi jeoa yʉ", yi tʉoĩagʉ̃. Ito bajiri, " 'Queno yigʉ ña mʉ', yigʉ
yiguĩji Dios yʉre", yi tʉoĩagʉ̃ maquĩji. Dios ĩ rotirise masicõri, "Ñeñaro yigʉ
ña yʉ", yi masi jedia mani ĩja.

Jesucristore mani tʉorʉ̃nʉja ticõri, manire masogʉ̃ yiguĩji Dios, yire gaye

21 "Yʉ rotirisere masibitibojarãti queno yirã ñama yʉre tʉorʉ̃nʉrã. Ñe
seti ma ĩnare", yi gotiami Dios adi rʉmʉri ĩja. Jane mejejʉ cʉni ito bajiroti
gotisʉoyija ĩ rotirise, ĩre goti ĩsiri masa ĩna ucare cʉni. 22 "No Jesucristore
tʉorʉ̃nʉgʉ̃, ĩ ñami quenagʉ̃", yigʉ yiguĩji Dios. Judio masa, judio masa
meje cʉni Jesucristore ĩna tʉorʉ̃nʉja ticõri, coro bajiroti ti maiguĩji Dios.
23 Mani jeyaro ñeñarise yiana riti ña mani. Ñimʉjʉa maquĩji, Dios ĩ ãmorise
yigʉ. 24 Ito bajibojarocati manire ti maiguĩji Dios. Jesure mani tʉorʉ̃nʉja,
"Yʉre waja ruyuriobeama ĩna, ĩna ñeñaro yirise waja yi jeocõñi yʉ Macʉ",
yigʉ yiguĩji Dios. 25 Dios cõayijʉ Jesucristore, manire ĩ goda ĩsitoni. Mani
rʉ̃cʉbʉore rãca, "Ñeñaro yʉ yirisere waja yi ĩsiñi Jesús ĩ ya rína", mani yija,
mani ñeñaro yirisere ãcabojogʉ yiguĩji Dios. Iti masicõri, "Yiro bajiroti yigʉ
ñami Dios", yi tʉoĩa mani. Jane mejejʉ masa ĩna ñeñaro yirisere waja seni
ʉsirio yibisijʉ Dios. "Ĩna ñeñaro yirise waja goda ĩsigʉ̃ yiguĩji yʉ Macʉ", yire
gaye masi yucãyijʉ Dios. 26 Ito bajiro rẽtayija, "Yiro robo yigʉ ñami Dios",
mani yitoni. No Jesure tʉorʉ̃nʉgʉ̃reti, "Queno yigʉ ñami", yigʉ yiguĩji
Dios, ñeñaro mani yirise Jesús ĩ waja yija bero ñajare.
27 "Queno yigʉ ña yʉ", Dios ĩ tiro riojo yi masibea mani. Adocãta Dios
rotirise yiro robo mani cʉdija, "Queno yigʉ ña yʉ", ¿yi masiati mani?
Meje itioni yi masimenaji mani. Itire mani yi masibitibojarocati Jesure
mani tʉorʉ̃nʉja, "Queno yirã ñama", yi tiguĩji Dios manire. 28 Dios rotirise
mani cʉdi ãmorã josabojarocati, "Queno yirã ñama", yibiquĩji Dios. Ito
bajibojarocati, "Yʉ ñeñaro yirisere waja yi ĩsiñi Jesús", mani yi tʉoĩaja, "Ĩna
ñama quenarã", yigʉ yiguĩji Dios.
29 Mani judio masa Ʉjʉ riti meje ñaguĩji Dios. Judio masa mejere cʉni
ĩna Ʉjʉti ñami Dios. 30 Ito bajiri sĩgʉ̃ ñabojagʉti masa jeyaro Ʉjʉ ñami Dios.
Ito bajiri sĩgʉ̃ judio masʉ, Jesure ĩ tʉorʉ̃nʉja ticõri, "Quenagʉ̃ ñami", yigʉ
yiguĩji Dios. Ito yicõri judio masʉ meje cʉni Jesure ĩ tʉorʉ̃nʉja ticõri, "Ĩ
ñami quenagʉ̃", yigʉ yiguĩji Dios. Wiro mani tabeja, wiro mani taja cʉni
ñasarise meje ña Dios ĩ tija. 31 Itire tʉoĩacõri, ¿Dios ĩ rotirise jidicãrʉjati

mani? No yicõri jidicãmenaji mani. Mani Jesure tʉorũnʉrã bʉto bʉsa Dios ĩ rotirisere cʉdirã yirãji mani.

4

Ado bajiro bajiyijʉ Abraham ñayorʉ, yire gaye

1 Mani ñicʉ Abraham ñayorʉre tʉoĩacõri, ¿no bajiro yi tʉoĩati mani? Ito yicõri, ¿no bajiro ĩ yija ticõri, ĩre boca ãmiyijari Dios? 2 Queno ĩ yirise ticõri, ¿ĩre boca ãmiyijari Dios? Ito bajiro meje ña. Ito bajiro bajijama, "Queno yigʉ ña yʉ", yiborʉ Abraham. Dios ĩ tiro riojo, "Queno yigʉ ña yʉ", yi tʉoĩabisijʉ Abraham. 3 Dios oca ado bajirojʉa gotia: "Abraham Diore queno tʉorũnʉyijʉ. Ito bajiri, 'Queno yigʉ ñami', yi boca ãmiyijʉ Dios Abrahamre", yi gotia Dios oca. 4 Ado bajiro mʉare goti masiogũ ya yʉ. Sĩgũ ĩ moaja, ĩre moare rotigʉ rocati meje waja yiguĩji ĩ. Ĩ moare ticõri waja yiguĩji ĩ. 5 Diore tʉorũnʉre gayeama, ito bajiro meje bajia. Ĩre tʉorũnʉrãre queno boca ãmiguĩji Dios. Ĩna queno yire waja, waja yirocʉ meje ĩnare boca ãmigũ yiguĩji Dios. Ĩre ĩna tʉorũnʉjare, ĩnare boca ãmigũ yiguĩji Dios. Ĩre ĩna tʉorũnʉja ticõri, "Queno yirã ñama", yigʉ yiguĩji Dios. Ĩna queno yire waja, waja yirocʉ meje ito bajiro yigʉ yiguĩji Dios. Ĩre ĩna tʉorũnʉjare, ĩnare boca ãmigũ yiguĩji Dios. 6 Itire tʉoĩagũ David ñayorʉ cʉni ado bajiro yiyijʉ: "Jeyaro ĩna yigore tʉoĩabicʉti, 'Queno yirã ñama. Ñe seti ma ĩnare', yigʉ yiguĩji Dios ĩre tʉorũnʉrãre. Ito bajiro Dios ĩnare ĩ boca ãmija, wanʉ quenarã yirãji ĩna", yiyijʉ David ñayorʉ. "Wanʉ quenarã yirãji", yirocʉ, 7 ado bajiro yiyijʉ David:

Ñeñaro ĩna yirisere Dios ĩ ãcabojoja, ito yicõri iti ñeñarisere ĩ ruyurioja bero queno wanʉ quenarã yirãji ĩna.

8 No ñeñaro ĩ yirisere waja Dios ĩ senibeja, queno wanʉ quenagũ ñaguĩji, yiyijʉ David ñayorʉ.

9 Iti wanʉ quenare, judio masa wiro tagoana gaye riti meje ñaroja iti. Judio masa meje ñarã cʉni wiro tabitibojarãti Diore ĩna tʉorũnʉja wanʉ quenarã yirãji. Abraham ñayorʉre mʉcana tʉdi tʉoĩate mʉa. "Yʉre tʉorũnʉgũ ñami Abraham", yi ticõri, "Queno yigʉ ñami ĩ. Ñe seti ma ĩre", yiyijʉ Dios. 10 Dios ito bajiro ĩ yija, ¿Abraham ĩ wiro taja bero ñayijari? Ito bajirojʉa meje bajiyija. Abraham ĩ wiro taroto riojʉa, "Queno yigʉ ñami Abraham", yiyijʉ Dios. 11 Abraham ĩ tʉorũnʉja ticõri, "Queno yigʉ ñami", yi ĩre boca ãmiyijʉ Dios. Ĩre ĩ boca ãmija berojʉa ĩre wiro ta rotiyijʉ Dios. "Riti Dios yagʉ ña yʉ", yi tʉoĩacõri, Dios ĩ rotiado bajiro yigʉ wiro tayijʉ Abraham ñayorʉ. Ito bajiri Abrahamre ĩ wiro ta rotiroto riojʉa, "Queno yigʉ ñami Abraham", yiyijʉ Dios, yi tʉoĩa masia mani. No Diore tʉorũnʉgũ, judio masʉ meje ñabojagʉti, wiro ta ecorʉ meje ñabojagʉti, "Ĩ ñami quenagũ", yigʉ yiguĩji Dios. Dios ĩ boca ãmiana, Abraham janerãbatia robo bajiro bajirã ñarãji ĩna ĩja. 12 Wiro tagoana ñicʉ cʉni ñaguĩji Abraham. Wiro ĩ taroto riojʉa Diore tʉorũnʉyijʉ Abraham. Wiro ĩna tarajʉna sʉori meje ĩna ñicʉ ñaguĩji Abraham. Ĩ robo bajiro, Diore ĩna tʉorũnʉjare, judio masa ñicʉ ñaguĩji Abraham. Judio masa ñicʉ ñaguĩji ĩ. Judio masa ĩna ñare waja meje, Diore ĩna tʉorũnʉre waja judio masa ñicʉ ñaguĩji Abraham. Ito bajiri Abraham robo bajiro Diore tʉorũnʉrã, ĩ janerãbatia robo bajirã ñarãji ĩna.

Jesure mani tʉorũnʉja Dios ĩ goticãdo bajiroti rẽtaro yiroja, yire gaye

13 Jane mejejʉ ado bajiro goticãyijʉ Dios Abrahamre: “Macãrʉcʉ̃ro sita
ñarocõti mʉre, mʉ janerãbatiare cʉni ĩsigʉ̃ yigʉja yʉ”, yiyijʉ Dios. Ito bajiro
gotiyijʉ Dios Abrahamre ĩ rotirisere yiro robo ĩ cʉdija ticõri meje. “Yʉre
tʉorʉ̃nʉcõri, queno yigʉ ñami Abraham”, yi tʉoĩacõri ito bajiro cũyijʉ Dios
Abrahamre. 14 “Dios ĩ rotirisere gʉa cʉdire waja, ‘Ado bajiro masare
ĩsicʉja yʉ’, ĩ yiro bajiroti gʉare ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩabojama coriarã. Ĩre
tʉorʉ̃nʉmenareti ĩ rotirise ĩna cʉdire waja Dios ĩ ĩsija ĩre tʉorʉ̃nʉbojarã ya
mani. Ito yicõri, “Yʉre tʉorʉ̃nʉrãre ado bajiro ĩsicʉja yʉ”, yi Dios ĩ goticãre
bʉroti bajiro bajia iti cʉni. 15 Ito bajiro meje ña. “Ĩ rotirisere masibojarãti
ĩna cʉdibeja ticõri, ĩnare junisinigʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa mani. Dios ĩ
rotirise manija, “Dios ĩ rotirisere cʉdibeama masa”, yi masibitiboana
mani.
16 Abrahamre ti maicõri, “Yʉre mʉ tʉorʉ̃nʉja, rocati waja mano mʉre
ĩsigʉ̃ yigʉja yʉ”, yiyijʉ Dios Abrahamre. Mani Diore tʉorʉ̃nʉja, mani ñicʉ
bajiro bajigʉ ñaguĩji Abraham. Ito bajiri Dios rotirise cʉdirã riti meje,
Abrahamre Dios ĩ goticãre boca ãmirã yirãji ĩna. No Abraham robo bajiro
Diore tʉorʉ̃nʉrã Dios ĩ goticãre boca ãmirã yirãji ĩna. 17 Dios Abrahamre
ĩ goticãdo bajiroti, ucare ñayijʉ jane mejejʉti. Ado bajiro bajiyijʉ: “Jaje
sitari gãna ñicʉ ñarocʉ mʉre cũa yʉ”, yiyijʉ Dios Abraham ñayorʉre. Ito
bajiro Dios ĩ yija tʉocõri, ĩ gotiro bajiroti rʉ̃cʉbʉoyijʉ Abraham. Ito
bajiri mani ñicʉ ñarocʉ cũyijʉ Dios Abrahamre. Sẽogʉ̃ ñami Dios. Ĩti ñami
godanare catiroca yigʉ, ito yicõri jeyaro rujeorʉ.
18 “Mʉ janerãbatia jãjarã ñarã yirãji”, Abrahamre Dios ĩ yiroca, rĩa
macʉ ñayijʉ Abraham maji. “Dios ĩ gotire, rẽtaro yiroja”, yi tʉoĩa ñayijʉ
Abraham, rĩa manibojagʉti. 19 Abraham cien rodoricõ tʉjabojagʉti, ito
yicõri ĩ manojo Sara, bʉco ñabojarocati, “Rĩa macʉja yʉ”, yibisijʉ Abraham.
Bʉcʉgʉ rĩa cʉtiado macʉ ñabojagʉti, “Ija rĩa cʉtibicʉja yʉ”, yi tʉoĩabisijʉ ĩ.
“Dios ĩ gotirise riti ña”, yi tʉoĩa jidicãbisijʉ Abraham. 20 “Dios ĩ gotirise
ñaro bajiroti rẽtaro yiroja”, yi tʉoĩayijʉ Abraham. “Ĩ gotiado bajiro yibicʉ
yiguĩji Dios”, yire gaye tʉoĩabisijʉ Abraham. Ito bajiri bʉto bʉsa tʉoĩa
oca sẽocõri, “Ĩ rotiado bajiroti yigʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩayijʉ ĩ. Ito bajiro
tʉoĩacõri, “Rẽtoro masigʉ̃ ñami Dios”, yi rʉ̃cʉbʉoyijʉ Abraham, Diore
tʉorʉ̃nʉgʉ̃. 21 “Dios bʉto masigʉ̃ ĩ ñajare, ĩ goticãdo bajiroti yigʉ yiguĩji”,
yi tʉoĩasotiyijʉ Abraham. 22 Ito bajiro ĩ yija ticõri, “Queno yʉre tʉorʉ̃nʉgʉ̃
ñami Abraham, ito yicõri queno yigʉ ñami ĩ”, yiyijʉ Dios. Ito bajiro gotia
Dios oca tuti.
23 Abraham ĩ sĩgʉ̃re yiari meje ucare ñayija iti. 24 Manire yiari cʉni
ucare ñayija iti. Diore mani tʉorʉ̃nʉja manire boca ãmicõri, “Quenarã
ñama ĩna. Ñe seti ma ĩnare”, yigʉ yiguĩji Dios. Ĩ Dioti ñami, mani Ʊjʉ Jesure,
ĩ godaroca mʉcana tʉdi ĩ catiroca yirʉ. 25 Mani ñeñaro yirise ñarocõti
waja yi jeorocʉ godañi Jesús. Ĩ godaja bero mʉcana tʉdi catiñi, “Ñe waja
ruyuriobeama ĩna. Queno yirã ñama ĩna”, Dios ĩ yitoni.

5

Jesure mani tʉorʉ̃nʉja ñe seti mana ña mani, yire gaye

1 Jesure mani tʉorʉ̃nʉja, “Ĩna ñama quenarã. Yʉre waja ruyuriobeama
ĩna”, yigʉ boca ãmiguĩji Dios manire. Ñarocõreti quenoyijʉ Jesús. Ito bajiri
Dios rãca queno ñare gaye ña manire. 2 Jesure mani tʉorʉ̃nʉja, manire
ti maicõri manire masogʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre tʉorʉ̃nʉcõri queno

wanʉrãji mani. “Rẽtoro quenagũ ñami Dios. Ĩ quenaro yirise manire yiari jidicãgũ yiguĩji ĩ”, yi wanʉ quenarãji mani. 3 Iti gaye riti meje wanʉ quenarãji mani. Mani ñeñaro tõbʉjabojarijʉ cʉni wanʉcõrãji mani. “Ñeñaro yʉ tõbʉjabojaja cʉni Jesure masicõri bʉto bʉsa tʉoĩa oca sẽogũ yigʉja yʉ”, yi tʉoĩa mani. 4 Ito bajiro mani bajija ticõri, “Queno yʉre tʉorũnʉrã ñama ĩna”, yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiro Dios ĩ yija, “Yʉre masogũ yiguĩji”, yi tʉoĩa yucãrãji mani. 5 Ito bajiro tʉoĩa yucõri, bojori bʉjare gayere bʉjamenaji mani. “Dios manire masogũ yiguĩji”, yi tʉoĩacõa mani. Manire bʉto maiami Dios. Ito bajiri manire Espíritu Santore queo sãñi Dios. Espíritu Santo mani rãca ĩ ñatĩñajare, “Yʉre maiami Dios”, yi tʉoĩa mani ĩja.

6 Ñeñaro mani yirise mani jidicã masibeto, ito yicõri, “No yi masia ma yʉre”, mani yi tʉoĩaroca, itocõ Dios ãmoro bajiro ejayija, Cristo manire ĩ goda ĩsirijʉ. 7 Sĩgũ queno yigʉ ñabojarocati, ĩre goda ĩsigũ queno maquĩji. Sĩgũ queno yigʉ ĩre goda ĩsigũ ñaguĩji gajea. 8 Cristoama mani ñeñaro yirã ñabojarocati, manire goda ĩsiñi ĩ. Ito bajiri, “Manire bʉto maiami Dios”, yi tʉoĩa masia mani. 9 Jesús mani ñeñaro yirise waja, ĩ ya rína waja yi godañi. Ito bajiri itire ticõri, “Yʉre waja ruyuriobeama ĩna. Ñe seti ma ĩnare ĩja”, yiguĩji Dios manire. “Yʉre yiari bʉsigʉ yiguĩji Cristo. Ito bajiri, yʉre junisinibicʉ, ñeñaro yʉ tõbʉjaroca yibicʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa masia mani. 10 Diore mani wajacʉ cʉtibojarocati maji, manire yiari goda ĩsiñi Cristo. Ito bajiro yiñi ĩ, Dios rãca mani queno ñatoni. Dios rãca queno mani ñaroca, adocãta Jesús mʉcana caticõri queno bʉsa manire yigʉ yiguĩji. Jeame ũjʉrojʉ mani wabore ñaroca, manire masogũ yiguĩji Jesús. 11 “Jeame ũjʉrojʉ wabore gaye manire masogũ yiguĩji”, yirona bʉto wanʉrãji mani. Ito yicõri, “Yʉ ñarã ñama. Ñe seti ma ĩnare”, yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiro yiguĩji Dios, mani Ʉjʉ Jesucristo manire ĩ goda ĩsire ñajare.

Cristo ito yicõri Adán ñayorʉ ĩna bajire gaye

12 Dios ĩ cajero rujeosʉorʉ ĩ ñayijʉ Adán wame cʉtigʉ. Ĩ cajero ñeñarise yisʉoyijʉ. Ĩ ñeñaro yisʉorajʉna, jeyaro macãrʉcũro gãna ñeñaro yisʉoyijarã. Ito yicõri godasʉoyijarã ĩna. Mani ñeñarise yirã ñari, goda jedirã yirãji mani jeyaro. 13 Dios ĩ rotirise, Moisésre ĩ jidicãroto riojʉa, masa ñeñarise yicãnajʉ ñayijarã ĩja. Ñeñaro ĩna yibojarocati, Dios ĩ rotirise manijare maji, “Yʉ rotirisere tʉorũnʉbeama ĩna”, yibisijʉ Dios maji. 14 Dios ĩ rotirise manijare, ñeñaro yiyijarã masa. Adán ĩ ñaratũajʉ, ito yicõri Moisés ĩ ñarajʉjʉ cʉni, ito bajiroti bajicõyijʉ. Ito bajiri goda jedicoayijarã ĩna ñarocõti. Ĩna ñeñaro yire, Adán ĩ Diore cʉdibitire gaye bajiro meje yiyijarã ĩna. Adánti ñayijʉ cajero ñeñarise yire gayere mʉocõari masʉ. Mani ĩ bero gãna jeyaro ñeñaro yirã riti ña. Manire ticõri, “Ñeñaro yirã riti ñama”, yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati Adán ĩ ñaja bero yoari sĩgũ ĩ robo bajiro bajigʉ meje quenarise riti yigʉ ñayijʉ. Ĩ ñayijʉ Jesucristo. Ĩ ñayijʉ cajero Dios rotirise cʉdi jeogʉ. Mani ñeñaro yirise waja ĩ waja yi ĩsirena sʉoriti, “Yʉre waja ruyuriobeama. Ñe seti ma ĩnare ĩja”, yi tisʉoyijʉ Dios manire.

15 Adán ñeñaro ĩ yigore, ito yicõri Dios manire queno ĩ yigore rãca babo masia ma. Masare Dios ĩ ti mairise, iti ña bʉto bʉsa quenarise. Adán sĩgũ ñabojagʉti ñeñaro ĩ yirajʉna sʉoriti masa jãjarã godayijarã. Dioama manire ti maicõri, Jesucristore cõañi manire ĩ goda ĩsitoni. Jesús sĩgũ

ñabojaguti jãjarãre jeameju uaboanare masoyiju ĩ. Ito yicõri Jesús ĩ sĩgũti manire ti maicõri, waja senibicu yiguĩji ĩ. Ĩama mani catitĩñaroca yigu yiguĩji. 16 Dios manire ĩ queno yigore ito yicõri Adán ĩ ñeñaro yigore rãca babo masia ma. Adán sĩgũ ĩ ñabojarocati ñeñaro ĩ yisuore ticõri, "Masa jeyaro ñeñaro ĩna yirise waja tõbujarã yirãji ĩna", yiyiju Dios. Ito bajibojarocati, masare ti maicõri, Jesure cõañi Dios, masare ĩ goda ĩsitoni. Ito bajiri ĩre mani tuorũnuja, ñeñaro mani yirisere ãcabojogu yiguĩji Dios. Ito bajiri ñeñaro yirã mani ñabojarocati, "Queno yirã ñama. Ñe seti ma ĩnare", yigu yiguĩji Dios. 17 Adán sĩgũ ñabojaguti, ĩ ñeñaro yijare, masa jeyaro godarã yirãji. Ito bajibojarocati Jesús manire ĩ goda ĩsirena suoriti mani ñeñaro yirisere ãcabojogu yiguĩji Dios. Ito yicõri manire ti maicõri, "Quenarã ñama ĩna. Ũmacũju yu Macu Jesucristo rãca catitĩñarã yirãji ĩna", yigu yiguĩji Dios.

18 Adán sĩgũ ñabojaguti, ñeñaro ĩ yijare masa jeyaro ĩna tõbujaroca yigu yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati Jesús sĩgũ ñabojaguti queno ĩ yijare, "Ñeñaro yu yirisere itire ãcabojoya Dios mu", yi masirãji masa jeyaro. Ito bajiro ĩna yi rũcubuoja tuocõri, "Quena ñama. Catitĩñarã yirãji", yigu yiguĩji Dios. 19 Dios ĩ rotiro bajiro cudibisiju Adán. Adán sĩgũ ñabojaguti, ito bajiro ĩ yija, jãjarã masa ñeñaro yisuoyijarã ĩja. Ito bajibojarocati, Jesuama ñaro bajiroti cudiyiju Diore. Ito bajiro ĩ yija jãjarã masa ñeñaro ĩna yirise Dios ĩ cõa ĩsigoana ñama ĩja. Ito bajiri, "Queno yirã ñama", yicõri ĩnare boca ãmigũ yiguĩji Dios.

20 Dios ĩ rotirise jidicãñi Moisésre, "Ñeñaro yirã ña gua", mani yi tuoĩa jeditoni. Ñeñaro mani yibojarocati, "Dioama buto busa manire ti maiguĩji", yi tuoĩa mani ĩja. 21 Mani ñarocõreti ñeñaro mani yirise waja seti ña. Ito bajiri ñarocõti godarã yirãji mani ĩja. Ito bajibojarocati Dioama manire ti maiguĩji. Dios manire ti maicõri, Jesucristo mani Ujure cõañi, ñeñarise jeyaro ĩ quenotoni. Ito bajiri Dios manire ti maicõri, "Queno yirã ñama ĩna", yicõri, manire boca ãmigũ yiguĩji. Ito bajiri catitĩñarã yirãji mani ĩja.

6

Ñeñarise jidicãna ñari Cristona suoriti catitĩñarã yirãji mani, yire gaye

1 Itire masicõri, ¿ñere yirija, yi tuoĩati mua adocãta? ¿Ñeñaro yirejuare yitĩñarujati manire, Dios ĩ mairise buto busa manire ĩ ĩotoni? 2 Ñena suori yimenaji mani. Ñeñarisere jidicãgoana ña mani. Ito bajiri mani Cristo ñarã ñabojarãti, ¿ñeñarise yi uyarãjida mani? Meje ñeñarise yi uyamenaji mani. 3 ¿Idé gure gayere tuo masiati mua? Idé gu roticu mani, "Cristo ñarã ñama", gãjerã ĩna yi ti masitoni. Riti ĩ ñarã ña mani ĩja. Ito bajiri Cristo ĩ godacãre ñajare, ĩ robo bajiroti godacãna ña mani cuni. 4 Mani idé gucatiju, Cristo rãca yuje cũado bajiro bajicu mani. Cristo ĩ godaja bero mucana tudi ĩ catiroca yiyiju mani Jacu Dios ĩ masirisena. Mani ñeñaro yirise jidicãtoni ito bajiro yiyiju Dios. Ito yicõri quenarise mani yitoni, ĩ masirisena manire ejabuagu yiguĩji Dios.

5 Cristo ñarã mani ñaja, ĩ godaraju ĩ robo bajiro godana ña mani cuni. Ito yicõri ĩ ñarã mani ñaja, mucana tudi ĩ catiado bajiroti, mani cuni tudi caticõri ĩ rãca catitĩñarã yirãji. 6 Cristo yucutẽoju ĩ godado bajiroti, mani ñeñaro yi ãmorise godayija. Ito bajiri ñeñaro yi ãmorã meje ña mani ĩja. Ñeñaro mani yi ãmorisere jidicã masia mani. Ito bajiri ñeñarise

yi ʉyamenaji mani ĩja. 7 Masa godarã, ñeñaro ĩna yibeto bajiro mani cʉni ñeñaro yi ʉyamenaji. 8 Ñeñarise jidicãgoana mani ñaja, Cristo rãca godacãna robo bajiro bajia mani. Ito bajiri, “Ĩ tʉdi catiado bajiroti, mani cʉni tʉdi catirã yirãji”, ya mani. 9 “Godabojagʉti mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiyijʉ Dios Cristore. Mʉcana tʉdi jʉaji godabiquĩji Cristo”, yi tʉoĩa mani. Mʉcana tʉdi jʉaji godare manoja ĩre. 10 Cristo cojiti godañi, mani ñeñaro yirisere cõagʉ̃. Mʉcana tʉdi caticõri, Dios ĩ ãmoro bajiro yi ñagʉ̃ ñami ĩ ĩja. 11 Ito bajiro tʉoĩarʉja manire cʉni. “Yʉ ñeñaro yirisere jidicãcõri tʉdi itire yi ʉyabicʉja yʉ mʉcana. Cristo yagʉ ñacõri, Dios ĩ ãmoro bajiro yi ñagʉ̃ yigʉja yʉ”, yirʉja manire.

12 Ñatĩñaroti meje ña mani ya rujʉ. Ito bajiri mʉa ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro yi ʉyabesa. Bʉto ñeñarise yiroto ãmobojarocati ñemecʉtirʉja manire. 13 Mʉa ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro yibitirʉja mʉare. Mʉa ña, jeame ʉ̃jʉrojʉ mʉa wabore ñaroca Jesús ĩ masogoana. Ito bajiri Dios ĩ ãmoro bajiro riti mʉa ya rujʉna quenarise riti mʉa yitĩñaja quena. 14 Ĩre cʉdirã mani ñaja, ñeñarise yire gaye ãmobeto yiroja manire. “Dios ĩ rotirisere yʉ cʉdibeja, jeamejʉ yʉre cõagʉ̃ yiguĩji”, yi tʉoĩa güirã meje ña mani. “Jesure yʉ tʉorʉ̃nʉja, yʉre ti maicõri, yʉre masogʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa wanʉrã ña mani.

Ñeñarise riti mani yi ʉyaja mani Ʉjʉ robo bajirise ña, yire gaye

15 “Dios ĩ rotirisere yʉ cʉdibeja, jeame ʉ̃jʉrojʉ yʉre cõagʉ̃ yiguĩji ĩ”, yi tʉoĩa güicõri, ñeñarise yibitirʉja manire. “Yʉre ti maicõri, yʉre masogʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩarã ñari, Dios ĩ ãmoro bajiro riti cʉdirʉja manire. 16 Gãjire mʉa tʉorʉ̃nʉja, ĩ ñaguĩji mʉa ʉjʉ. Ito yicõri ĩre moa ĩsiri masa ñarãji mʉa. Ito bajiro ñeñarise riti mʉa yi ʉyaja, mʉa ʉjʉ robo bajiro tujaroja ñeñarise ĩja. Ito bajiro ñeñarise mʉa yija, ñeñarisere jidicã masimenaji mʉa. Ito bajiro mʉa yija, jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji mʉa. Ito bajibojarocati, Diore mʉa tʉorʉ̃nʉja, “Queno yirã ñama. Seti ma ĩnare”, yigʉ yiguĩji Dios. Itire masirãji mʉa. 17 Iti rʉmʉjʉ, ñeñarise mʉa yija, mʉa ʉjʉ robo bajiro bajiyija ñeñarise. Ito bajiri ñeñarise yi ʉyayija mʉa maji. Adocãtama Dios ocare riasoticõri itire cʉdia mʉa. Ito bajiri ĩre rʉ̃cʉbʉorã ña mʉa ĩja. Iti masicõri, “Queno ya Dios mʉ”, ya yʉ ĩre. 18 Ñeñaro yire gaye cʉdirã meje ña mʉa ĩja. Diore cʉdirã ñari quenarise riti yi ãmorã ña mʉa ĩja. 19 Queno cõĩa gotire rãca mʉare goticʉ yʉ, queno mʉa tʉo masitoni. Iti rʉmʉjʉ bʉto ñeñarise yirã ñayija mʉa maji. Adocãtama quenarise riti mʉa yi ñaja quena. Quenarise riti mʉa yija, Dios ĩ ãmorise yirã yirãji mʉa.

20 Iti rʉmʉjʉ ñeñarise riti yirã ñari quenarisere yibisija mʉa maji. Dios ĩ ãmoro bajiro yirã meje ñayija mʉa maji. 21 Itijʉjʉ, ñeñarise mʉa yirajʉjʉ, ¿ñeoni quenarise bʉjacati mʉa? Bʉjabisija mʉa. Adocãta, iti rʉmʉjʉ ñeñarise mʉa yigore, mʉa tʉoĩaja, bojoriseti bajia ĩja. No ñeñarise riti yirã, ĩna godaja bero jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji ĩna. 22 Mʉa adocãta ñeñarisere cʉdirã meje ña mʉa ĩja. Ñeñarise jidicãcõri Diore cʉdirã ña mʉa ĩja. Dios ĩ ãmoro bajiro riti ĩre cʉdirã ñari, bʉto bʉsa ĩre cʉdi ãmorã yirãji mʉa. Ito bajiro mani yija, ĩ rãca riti ñatĩñarã yirãji mani. 23 Mani ñeñaro yirise waja, waja yirã bajiro godarã yirãji mani. Ito bajiri seti cʉtirã ñari Dios tʉ queno eja masimenaji mani. Jesucristo mani Ʉjʉre mani tʉorʉ̃nʉjama, ñe waja manoti catitĩñare gaye ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios manire.

7

Romio manɯjɯ cɯtigo, iso manɯjɯ rãca riti ñaja quena, yire gaye

1 Yɯ ñarã, mɯa ña rotire gaye masirã. Mani catirocõ rotire gaye
cɯdirãona ña mani. Mani godaja berojɯama, no yicõri itire cɯdi masia
manoja manire. 2 Rotire gaye ado robojɯa gotia manire: Romio manɯjɯ
cɯtigo, iso manɯjɯ rãca riti ñaja quena, ĩ catirocõ. Iso manɯjɯ godaja bero,
rotire gaye cɯdibeco meje yamo iso, gãjire iso manɯjɯ cɯtija. 3 Iso manɯjɯ
ĩ catibojarocati, gãji rãca iso ñaja, manɯjɯ cɯtibojagoti ajeri maso ñamo
isoõcõ. Ito bajibojarocati iso manɯjɯ godaja bero gãji rãca iso manɯjɯ
cɯtija, Dios rotirise cɯdibeco meje yamo iso. Ito bajiro yigo manɯjɯ
godagoro ñari ajegoõcõ meje ñamo iso.

4 Ito bajiroti yɯ ñarã Cristo ñarã ña mani ĩja. Iti rɯmɯ Cristo ĩ godaroto
riojɯa mani ɯjɯ robo bajirise ñayijɯ rotire gaye maji. Adocãtama Jesucristo
manire ĩ goda ĩsirajɯna sɯoriti mani ɯjɯ robo bajirise meje ña ĩja. Cristo
ĩjɯa ñami mani Ɯjɯ ñasagɯ. Ito yicõri ĩ ñarã ña mani. Cristo ĩ godaja
bero ĩ tɯdi catiroca yiñi Dios. Ito bajiro yiñi Dios ĩre mani queno moa
ĩsi masitoni. 5 Jesure mani masiroto riojɯajɯ, mani ãmoriseti yicɯ mani
maji. Dios ĩ rotirise masibojarãti itire cɯdi ãmobiticɯ mani. Ito bajiri mani
ya rujɯ ñeñaro iti tɯoĩaro bajiroti ñeñaro yicɯ mani maji. Dios ĩ rotirisere
cɯdimena ñari, bɯto bɯsa ñeñarise yicɯ mani. Ito bajiri jeame ũjɯrojɯ
warona ñacɯ mani maji. 6 Adocãtama, “Dios ĩ rotirisere yɯ cɯdibeja,
jeamejɯ yɯre cõagũ yiguĩji ĩ”, yi tɯoĩa güirã meje ña mani. Cristore bɯto
tɯorũnɯa mani adocãta. “Cristore yɯ tɯorũnɯja yɯre masogũ yiguĩji Dios”,
yi tɯoĩarã ña mani ĩja. Espíritu Santo mani ya ɯsijɯ ñagũ, ñeñarise yire
jidicãroca yami. Ito yicõri, quenarisejɯa wasoaroca yami ĩ.

Manireti ña ñeñarise, yire gaye

7 Dios ĩ rotirise, ¿no bajiro yirã yati mani? “Ĩ rotirise ñeñarise ña”,
¿yirɯjati mani? Meje yibitirɯja manire. Dios ĩ rotirise manire gotia, “Iti
ña ñeñaro yire gaye”, mani yi masitoni. Dios rotirise iti manija, “Iti ña
ñeñaro yire gaye”, yi masibitiboana mani. Adi gaye tɯoĩate mɯa: “Gãji
ya gajeonireti ɯobesa”, yi gotia Dios rotirise. Ito bajiro ĩ yibeja, “Gãji
ya gajeoni ãmotire ñeñarise ñaroja”, yi masibitiborɯja yɯ. 8 Ito bajiri iti
rotirise masicõri, ñeñaro yigɯ ñari bɯto bɯsa gãji ya gajeoni ãmoticɯ yɯ. Iti
rotire masibiticõri bɯto gãji ya gajeoni ãmotibiticɯ yɯ maji. 9 Dios ĩ rotirise
yɯ masiroto riojɯa maji, “Bɯto queno yigɯ ña yɯ”, yi tɯoĩabojacɯ yɯ maji.
Dios ĩ rotirisere masigũ ñabojagɯti, bɯto bɯsa ñeñarise yi ãmocɯ yɯ maji.
“Ñeñaro yigɯ ña yɯ. Ito bajiri jeame ũjɯrojɯ wacɯ yigɯja yɯ”, yi masibojacɯ
yɯ, yi masirea. Ito bajiri bɯto bojori bɯja ñacɯ yɯ. 10 Ĩ rotirise cũñi Dios,
masa ĩna queno ñatoni. Yɯama Dios ĩ rotirise masicõri, bɯto bojori bɯja
ñacɯ. Ñeñarise yicõri, “Jeame ũjɯrojɯ wacɯ yigɯja yɯ”, yi tɯoĩacɯ yɯ. 11 Yɯ
ñeñaro yirise tɯoĩacõri, bɯto ñeñaro yi ãmocɯ yɯ. Yɯ ñeñaro tɯoĩarise yɯre
rɯoyija. Dios ĩ rotirisere cɯdi ãmobiticɯ yɯ. Iti rotirise masicõri, “Jeame
ũjɯrojɯ wacɯ yigɯja yɯ”, yi masibojacɯ yɯ. Ito bajiri bɯto bojori bɯja ñacɯ
yɯ.

12 Iti rɯmɯ maji ito bajiro tɯoĩabojacɯ yɯ. Adi rɯmɯri ado bajiro ya yɯ ĩja.
Jeyaro Dios ĩ gotirise quenarise ña. Ito bajiri Dios ĩ rotirise riojo gotirise
ñaroja, ito yicõri quenarise. 13 Adi rotirise quenarise ñabojaroti, ¿mani
jeame ũjɯrojɯ waroca yirojada? Meje ito bajiro meje bajia. Mani ñeñaro
yire, mani jeame ũjɯrojɯ waroca yiroja. Dios ĩ rotirise mani masija bero,

ñeñaro mani yirise, “Ñeñaro ya yн”, yi tнoĩa mani. Ñeñaro yire masicõri, “Jeame ũjнrojн wacн yigнja yн, ñeñaro yigн ñari”, yi tнoĩa masia mani. Ito yija Dios rotirise masibojarãti, itire mani cнdibeja, iti ña bнto bнsa ñeñarise.

14 Mani masia, Espíritu Santona sнoriti ĩ rotirise cũñi Dios Moisés ñayorнre. Manire Espíritu Santo ĩ ejabнabeja, Dios ĩ rotirisere cнdi masimenaji mani. Yн masia, ñeñaro yigн ña yн. Ito bajiri ñeñaro yitĩña yн. 15 ¿No yija, ito bajiro yigнja yayнa yн? Masibea yн itire. Queno yн yi ãmobojarise gaye yibea yн. Ñeñaro yн yi ãmobitibojarejнare itijнare ya yн. Masibea yн. ¿No yija itire yigнja yayнa yн? 16 Ito yija ñeñaro yi ãmobitibojagнti, ñeñaro ya yн. Ito bajiro yн yija, “Dios ĩ rotirise quenarise ña”, yi tнoĩa yн. 17 Ito bajiri adocãta, ñeñaro yн yirise yнmasi meje ya. Ñeñaro tнoĩare yнre ñacõri, iti ña ñeñaro yiroca yнre yirise. 18 Yн masia, yн tнoĩarise quenarise ma yнre. Quenarise yн yi ãmobojarocati, quenarise yire ma yнre. 19 Quenaro yн yi ãmorisere, itire yibea yн. Ito bajibojarocati ñeñarise riti ya yн, yн ãmobitire. 20 Ito yija ñeñaro yн yi ãmobitire yн yija, yнmasi meje ya. Ñeñaro yire gaye yнre ñacõri iti ña ñeñaro yiroca yнre yirise.

21 Ito bajiro riti bajisotia yнre. Quenarise yн yi ãmobojaja, no masia ma yнre, ñeñarise yнrejн ñacõri. 22 Yн ya нsinama rujeguti Diore cнdi ãmoboja yн. 23 “Queno yн yi ãmoja, ñeñarise yнre ñacõri, queno canamнobea iti”, yi tнoĩa yн. Yн ya нsinama Diore cнdi ãmoboja yн. Ito bajibojarocati yн ya rujнti ñeñaro ya yнre. Ito bajiri ñeñarise jidicã masibea yн.

24 Bнjatoguti bajicõa yн. Yн ya rujнna ñeñaro yн yirise waja jeame ũjнrojн wacн yigнja yн. ¿Ñimнjнa yнre masogũ yiguĩjida? 25 Ado robojнa bajia. Mani Ũjн Jesucristo yнre masocãñi. Yнre yiari Jesucristore cõañi Dios. Ito bajiri, “Queno ya mн”, ya yн ĩre. Yн ya нsi ñarocõnati ruje Diore cнdi ãmoa yн. Ito bajibojarocati ñeñaro tнoĩare yнre ñacõri, iti ña ñeñaro yiroca yнre yirise. Queno yiñi Dios. Ñeñaro yн yibititoni Jesucristore cõañi ĩ.

8

Espíritu Santore mani cнdija Dios ñarã ñarã yirãji mani, yire gaye

1 Cristo ñarã mani ñaja, ito yicõri ĩ rãca sĩgũre bajiro mani нsi cнtija, manire waja senibicн yiguĩji Dios. Cristo ñarã ñari mani ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti yi ãmomenaji. Ito yicõri Espíritu Santo ĩ rotiro bajirojнa yisotirãji mani. 2 Mani ñeñaro yirise ñaroja mani godaroca yirise. Ito bajibojarocati Jesucristore mani tнorũnнja, Espíritu Santo mani catitĩñaroca yigн yiguĩji. Cristo yagн yн ñajare, Espíritu Santo yнre ejabнagн yiguĩji, ñeñaro yн yibititoni. Ito yicõri jeame ũjнrojн yн wabore ñaroca yнre masocãñi. 3 Dios rotirise ñarocõti cнdi jeo masia ma manire. Ito bajiri, “Dios ĩ rotirisere yн cнdire waja, yнre masogũ yiguĩji”, yi masibea mani. Ado bajirojнa bajia. Dios ĩ Macнgorore adi macãrнcũrojн cõañi. Mani ñeñaro yiri rujн bajiro rujн cнtiñi. Mani robo rujн cнtibojagнti ñeñarise yibisĩ ĩ. Ĩ ya rujнna ñeñaro yiĩabicн ñari, mani ñeñaro yirisere ñarocõti waja yi jeoñi ĩ. Ito bajiri, “Ĩ ejabнarisena, ñeñaro yibicнja yн”, yi masirãji mani. 4 Ito bajiro manire goda ĩsiñi ĩ, Dios rotirise bajiro quenarise mani yitoni. Adocãta ñeñaro mani tнoĩarise rãca ñamenaji mani. Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro yirãji mani.

5 Ñeñaro tʉoĩacõri ĩna ñeñaro yirotire tʉoĩasotirã yirãji ĩna. Espíritu Santo
ĩ ãmoro bajiro yirãma, ĩ ãmoro bajiro riti yirona tʉoĩasotirã yirãji ĩna. 6 Ĩna
ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti tʉoĩasotirã, ĩna godaja bero jeame ʉ̃jʉrojʉ
warã yirãji ĩnaõna. Ito bajibojarocati, "Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro yicʉja
yʉ", yirã, catitĩñarã yirãji. Ito yicõri ĩna ya ʉsijʉ queno wanʉ quenarise
rãca ñarã yirãji ĩna. 7 Ñeñaro yire tʉoĩarã, Diore tʉo terãji ĩna. Dios
rotirise cʉdi ãmomenaji ĩna. Ito yicõri, no masia manoja ĩnare. 8 Ito bajiri,
"Yʉ ñeñaro yirise riti yi wanʉ ñacʉja yʉ", yirã, Dios ĩ ãmoro bajiro yi
masimenaji ĩnaõna.
9 Mani ya ʉsijʉ Espíritu Santo ĩ ñaja, ĩ ãmoro bajiroti yirã yirãji mani. Ito
yicõri mani ñeñaro tʉoĩarise bajiro meje yirãji mani. Espíritu Santo ĩ ya
ʉsijʉ ñabeja Cristo yagʉ meje ñami ĩocʉ̃. 10 Riti ña, mani ñeñaro yiri rujʉ
godaro yiroja. Ito bajibojarocati Cristo mani ya ʉsijʉ ĩ ñaja, catitĩñarã
yirãji mani. "Quena ñama ĩna. Ñe seti ma ĩnare", yi boca ãmigʉ̃ yiguĩji Dios
manire. Ito bajiri catitĩñarã yirãji mani. 11 Espíritu Santona sʉoriti Cristo
godarʉre mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiñi Dios. Mʉcana ĩti ñami mani ya rujʉ
godarotire mʉcana tʉdi catiroca yirocʉ. Ito bajiro yigʉ yiguĩji ĩ manire.
Espíritu Santo mani ya ʉsijʉ ĩ ñaja, catitĩñare gaye ĩsigʉ̃ yiguĩji ĩ manire.
12 Ito bajiri yʉ ñarã, jʉaji ñeñaro yi ʉyabitirʉja manire, iti rʉmʉ mani
yicato bajiro. Espíritu Santo ĩ ãmoro bajirojʉa yirãji mani. 13 Ñeñaro
mani tʉoĩarise mani yija, godarã jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji mani. Ito
bajibojarocati Espíritu Santona sʉoriti mani ñeñaro yirise mani jidicãja,
catitĩñarã yirãji mani.
14 No Espíritu Santo ĩ rotiro bajiro yirã, Dios rĩa ñama ĩna. 15 Ado robojʉa
bajia. Espíritu Santo manire queo sãñi Dios. Ito bajiri moari masa ĩna
ʉjʉre güirã bajiro meje ña mani. Adocãta Dios rĩa ĩre queno cʉdirã ña
mani. Ito bajiri, "Yʉ Jacʉ, Cʉna", ya mani Diore. 16 Espíritu Santo mani
masiroca yami, "Dios rĩa ña mani", mani yitoni. 17 Ĩ rĩati ñacõri, quenarise
ĩ goticãre boca ãmirã yirãji mani. Cristo rãca boca ãmirã yirãji mani, Dios
ĩ goticãre gaye. Cristo robo mani tõbʉjaja, ĩ rãcati mani wanʉ quenaroca
yigʉ yiguĩji Dios manire.

Ija mani boca ãmiroti wanʉ quenare ñaro yiroja, yire gaye

18 Adi rʉmʉri ñeñaro mani tõbʉjaja, "¿No yicõri bʉjato tõbʉjati yʉ?" yi
tʉoĩare ma. "Ñeñaro mani tõbʉjagore rẽtoro ñasarise ña ija ũmacʉ̃jʉ mani
wanʉ quenaroti gaye", yi tʉoĩa yʉ. 19 Co rʉmʉ Dios ado bajiro yigʉ yiguĩji:
"Ãna ñama yʉ rĩa yʉre queno cʉdirã", yigʉ yiguĩji Dios. Ĩ rujeore ñarocõti
bʉto bocatia, ĩ ito bajiro yirotire. 20 Dios cajero gaye, ĩ rujeore gaye
bajiro meje bajia adi rʉmʉri. Adi rʉmʉri jeyaro jogarise riti ña. Ito
bajiro rẽtarotire cũsʉoyijʉ Dios, Adán ĩ ñeñaro yirajʉna sʉori. Ito bajiro
riti bajitĩña yibetoja. 21 Co rʉmʉ Dios ĩ rujeore ñarocõti quenogʉ̃ yiguĩji
ĩ mʉcana. Ito bajiri ĩ rĩa ñari mʉcana tʉdi jʉaji ñeñaro yimenaji mani.
Adi rʉmʉri jeyaro jogarise riti ña. Ija ĩ wasoari rʉmʉ mʉcana tʉdi jʉaji
jogabetoja iti. 22 Mani masia, adocãta Dios ĩ rujeore ñarocõti ñeñaro tõbʉja
iti. Romio iso macʉ cʉtiro robo bajiro ñeñaro tõbʉja iti jeyaro. 23 Mani
cʉni Jesure masirã, ñeñarise tõbʉja. Ito bajiri Espíritu Santo Dios manire
queo sãre ñajare, "Ito bero jʉaji ñeñarise tõbʉja yibicʉja ĩja yʉ", yi tʉoĩa
mani. Ito bajiri Dios mama rujʉ manire ĩ ĩsiroti rujʉre, yurã yirãji mani.
Iti rujʉ jogabeto yiroja, ito yicõri ñeñarise tõbʉjabeto yiroja. Ito bajiro ĩ
yiri rʉmʉ, "Ãna ñama yʉ rĩa", yigʉ yiguĩji. 24 Cristore mani tʉorʉ̃nʉrajʉna

ѕнoriti, manire masoñi Dios. Mani тнoĩa yurise rẽtagore meje ña. Rẽtare gaye тнoĩa yu masimenaji mani. Rẽtabiti gayereama тнoĩa yurã yirãji mani. 25 Rẽtabiti gayere тнoĩa yurã, “Ito bajiro rẽtaro yiroja”, yi тнoĩa yucõri, ñe нsirioari meje, bocatirãji mani. Ito yicõri, ñe нsirioro meje mani bocatiroca ya iti.

26 Ito bajiroti Espíritu Santo manire ejabнami, mani queno masimena ñajare. Diore queno seni rũснbнo masibea mani. Ito bajiri Espíritu Santo manire yiari josa ĩsiguĩji Diore. “Diore yн seni ãmobojarise queno goti masibea yн”, yi mani тнoĩarise masicõri, manire yiari bнsi ĩsigũ yiguĩji ĩ Diore. 27 Mani тнoĩarise тнo masi jeogн ñari, Espíritu Santo gotirisere тнo masi jeogн yiguĩji Dios. Dios ãmoro bajiroti seni masicõri manire yiari Diore senigũ yiguĩji Espíritu Santo. Ito bajiri Dios sĩgũ тнo masire gaye bнsi masigũ ñari manire yiari queno Diore bнsigн yiguĩji Espíritu Santo.

Cristore тнorũnнrã ñari ñeñarisere rẽtocũrãji mani, yire gaye

28 Riti Diore mani maija, “Ĩ ãmoro bajiro yн yisotitoni yнre beseñi Dios”, yi тнoĩa masia mani. “Jeyaro yнre rẽtarise quenarise ña. Quenarise riti yнre rẽtaroca yigн ñami Dios”, yi тнoĩa masia mani. 29 Cajerojнti mani ĩre тнorũnнronare masiñi Dios. Manire beseñi ĩ, ĩ Macн Jesucristo robo mani bajitoni. Ito bajiroti Dios rĩa ñarã, mani rĩjorн ñami Jesús. 30 Cajerojнti ĩ rĩa ñaronare manire beseñi Dios. Manire besecõri, “Queno yirã ñama ĩna. Ñe seti ma ĩnare”, yi boca ãmiñi Dios. Manire boca ãmicõri, ĩ Macнre ĩ yiado bajiro ñasarã mani ñaroca yigн yiguĩji Dios manire.

31 Iti oca quenarisere тнocõri, ¿no bajiro yirãti mani? Ado bajiro yirнja manire: “Dios manire ejabнagн yiguĩji, ito yicõri manire jidicãbicн yiguĩji. Ito bajiri no yibea gãjerã manire ĩna ti teja”, yirнja manire. 32 Ĩ Macнre maibojagнti, manire yiari goda ĩsi rotiñi Dios. Ito bajiri, “Riti ña. Ñe rнyabeto, jeyaro quenarise manire yi ĩsigũ yiguĩji Dios”, yi тнoĩa masia mani. 33 Dios manire boca ãmi wacн, “Quenarã ñama ĩna. Ñe seti ma ĩnare”, yiñi Dios. Ito bajiro ĩ yija, noajнa gãjerã, “Seti ña ĩnare”, yi masimenaji. 34 Nijнa mami, “Ĩna ñeñaro yirise waja, waja ruyurioama ĩna”, yigн. Mani ñeñaro yirise waja, waja yi jeoñi Jesús. Ito bajiri, “Ĩnare seti ña”, yibiquĩji Jesús. Mнcana caticõri, Dios ya riojocadнja rũснbнorajн ñaguĩji ĩ. Ito yicõri manire yiari Diore bнsi ĩsiguĩji ĩ. 35 Manire bнto maiguĩji Cristo. Ito bajiri ñimнjнa manire ĩ mairise jidicãroca yi masibiquĩji. Mani yija, ñeñaro tõbнjarã yirãji gajea. Mani yija, güirã yirãji gajea. Ĩna yija, gãjerã manire нsirioro yi coderã yirãji gajea. Mani yija, ñiojogarã yirãji gajea. Iti yija, sãñare rнyaro yiroja gajea, manire. Mani yija, guijorojн warã yirãji gajea. Ĩna yija, gãjerã manire sĩarã yirãji gajea. Iti jeyaro manire rẽtabojarocati manire jidicãbicн yiguĩji Jesús. Manire mai jidicãbicн yiguĩji. 36 Ado bajiro gotiyijн Dios oca goti ĩsiri masн, ĩ oca tuti uca wacн:

Mн ñarã gнa ñajare, co rнmн rнyabeto gнare gãjerã sĩa ãmoama. Ovejare ĩna sĩarocн bajiro gнare yama, yiyijн Dios oca goti ĩsiri masн.

37 Ñeñaro gнa tõbнjabojarocati, gнare rẽtocũmena yirãji gãjerã. Cristo manire maigũ ĩ ejabнaja, jeyaro manire rẽtarise ñemecнti sẽorã yirãji mani. Cristore тнorũnнcõri bнto bнsa тнoĩa oca sẽorã yirãji mani. 38 Disejнa Dios manire ĩ mairise jidicãroca yibetoja. “Riti ñaroja iti”, yi тнoĩa yн itire. Disejнa mani catibojaja, mani godabojaja снni, Dios ĩ mairise manire camotabetoja. Dios ñaro gãna снni, rũmúa снni, ũmнa

ñasari masa cнni, Dios manire ĩ mairise jidicãroca yi masimenaji. Adocãta rẽtarise, ija rẽtaroti cнni, Dios ĩ mairise camotaroca yibetoja manire.
39 Mani jubejн ñabojaja cнni, ũmacũjн mani ñabojaja cнni, no mani ñaroti
Dios ĩ manire mairise jidicãroca yibetoja. Disejнa Dios ĩ rujeore manire ĩ
mairise camota masibetoja. "Cristo mani Ujн manire ĩ yi ĩsirajнna sнoriti
bнto maiami Dios manire", yi tнoĩa mani.

9

Israel sita gãnare Dios ĩ besere gaye

1 Yн gotirise riti ña. Cristore tнorũnнgũ ñari ĩ yagн ña yн. Ito bajiri
socabea yн. "Espíritu Santo ĩ ejabнarisena riojo oca gotia yн", yi tнoĩa yн.
2 "Jesucristore tнorũnн ãmobeama yн ñarã", yi tнoĩacõri bнto bojori bнja
yн. 3 Ĩnare maigũ, jeame ũjнrojн ĩna ware ãmobea yн. Ĩnare jeame ũjнrojн
Dios ĩ cõame yirocн, yнjнare ĩ cõa ãmojama camotabitibogнja yн. 4 Ĩna ñama
yн ñarã, Israel ñayorн janerãbatia. Jane mejejн ĩnare besebojayijн Dios
ñarã ĩna ñatoni. Ĩ masirise, ĩoyijн Dios ĩnare. Ito yicõri ĩ rotirise cнni ĩnare
gotibojayijн ĩ. "Ado bajiro yicõri yнre mнa rũcнbнore ãmoa yн", yiyijн Dios
yн ñarã ñasнoanare. "Queno mнare yigн yigнja yн", yiari goti yucãyijн
Dios yн ñarãre. 5 Yн ñarã bнcнrã ñasнoana janerãbatia ñama ĩna. Cristo cнni
yн ya butu gagнti rujeañi. Cristoti ñami Dios, masa ñarocõreti rotigн. Coji
rнyabeto ĩre rũcнbнotĩñarнja manire. Ito bajiro riti bajitĩñajaro.
6 Yн ñarã, judio masare, Dios oca quenarise ĩ gotibojarocati coriarãti
ñama ĩre bajiro tнoĩarã. "Judio masare Dios ĩ goticãdo bajiroti yibeami",
yi tнoĩabitirнja manire. Judio masa rujeabojarãti jeyaro Dios ñarã meje
ñarãji ĩna. 7 Abraham janerãbatia, ĩna ñarocõti, ĩ janerãbatia goro meje
ñama, Dios ĩ tija. Ado bajiro Abrahamre gotiñi Dios: "Mн macн Isaac ĩ
rĩa ĩna ñarã yirãji mн janerãbatia goro", yiyijн Dios Abraham ñayorнre.
8 Iti oca tнocõri, "Abraham janerãbatia riti rujearã, Dios rĩa ñama ĩna,
yireoni meje ña iti", yi tнoĩa mani. Ado bajirojнa bajia: Dios ĩ goti cũrise
tнorũnнrã, ĩna ñama mнcana tнdi rujeana, ito yicõri Dios rĩa. Ito bajicõri
Abraham janerãbatia goro bajiro bajiama ĩna ĩja. 9 Ado bajiro goti yucãyijн
Dios Abrahamre: "Ijaca rodo adocõ tнjarocati wadigн yigнja yн. Ito
yicõri mн manojo Sara wame cнtigo macн rнcogo yigõji iso", yiyijн Dios
Abrahamre.
10 Adiacã riti meje ña. Ado bajiro bajia gaje. Ĩna macн Isaac jai tujacõri,
Rebeca rãca manojo cнtiyijн ĩ. Rĩa sũrũayijo iso. Ito bajibojarocati
jacнama sĩgũti ñayijн. 11-13 Iso rнcoroto riojнa, ado bajiro gotiyijн Dios
isore: "Mн macн ñasнogн ĩ ocabajire moa ĩsiri masн ñagũ yiguĩji ĩ", yiyijн
Dios, Rebecare gotigн. Jane mejejн ito bajiroti gotiyijн Dios ĩ oca tutina.
Ado bajiro bajiyijн: "Esaú rẽto bнsaro maia yн Jacobre", yiyijн Dios ĩ
ocana ĩna jũarã rujearoto riojнa. Quenarise, ñeñarise cнni ĩna yibetojн,
gotiyijн Dios itire maji. Ito bajiri, "Dios ĩ tнoĩaro bajiro beseami masare.
Ĩna yigorena sнori meje beseguĩji Dios. Ĩ ãmoro bajiroti beseguĩji", yi tнoĩa
mani.
14 "Gãjerãre bese, gãjerãre besebiti ĩ yija, ñeñaro yami Dios", yi
tнoĩabojama coriarã. Ito bajirojнa meje bajia. 15 Dios sĩgũti bese masiguĩji
ĩ. Ito bajiri ado bajiro yiyijн Dios, Moisés ñayorнre: "Yн ãmorãrecõti ĩnare ti
maigũ yigнja yн", yiyijн Dios Moisés ñayorнre. 16 Dios queno yami masare.
Ĩ ti mairo roboti yami. Masa ĩna queno yire ãmoja meje, ito yicõri bнto ĩna
moaja meje, ĩ ti mairo bajiro queno yami Dios masare. 17 Ucara tutina

ado bajiro yiyijн Dios Egipto gagн нjнre: “Нjн mнre cũcн yн, mнna sнoriti yн masirise masare ĩorocн. Ito bajiro yicн yн masa jeyaro yн gayere ĩna tнo jeditoni”, yiyijн Dios, Egipto gagн нjнre. 18 Iti tнocõri, “Ĩ ti mairãre riti ti maiguĩji Dios. Ito yicõri, ‘Yнre cнdibicнre ĩre cнdibitiroca yigн yigнja yн’, yicõri, ĩ ãmoro bajiro yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani.

19 Ito bajiro bajija tнocõri, “¿No yija, ‘Mнare seti ña’, yigн yiguĩjida Dios manire?” yirãji mнa coriarã. “ ‘Dios ĩ ãmoro bajiro yibicнja yн’, yi masigũ mami”, yirãji mнa. Ito bajiro yнre mнa bнsija, ado bajiro mнare cнdicнja yн: 20 Ito bajiro bнsibitirнja mнare. “Dios ĩ yire quenabea”, yiado ma mнare. Riri sotн, “¿No yija yнre ito bajiro yнre meniri mн?” yibetoja iti sotн menirore. 21 Riri sotн meniri maso iso ãmoro bajiroti menigõji. Iti ririnati quenari sotн iso meni ãmoja, menigõji. Itinati ejori iso meni ãmoja rocati bнsa bajiro menigõji iso ãmoro bajiroti.

22 Iso yiado bajiroti ĩ ãmoro bajiro yigн yiguĩji Dios cнni. Ĩ masirise ĩo ãmobojagнti ito yicõri masa ĩna tõbнjaroca yi ãmobojagнti, itire yibisijн Dios. Ado robojнa bajia. “Ĩnare ruyuriorнja yнre”, yibojagнti, ñeñaro ĩna tõbнjaroca yi нsiriobisijн Dios. 23 Ito bajiro yiñi Dios, mani ĩ ti mairãre, “Ĩti ñami rẽtoro masigũ”, mani yi tнoĩatoni. Cajerojнti manire ti maicõri beseñi Dios, ĩ masirise manire ĩsirocн. 24 Mani ĩre tнorũnнtoni, manire beseñi Dios. Mani coriarã judio masa ña. Gãjerã judio masa meje ñama. Ito bajibojarocati mani ñarocõreti beseñi Dios. 25 Ado bajiro bajia Dios ĩ yire, Oseas ñayorн ĩ ucare jane mejejн gaye:

Yн ñarã mejere cнni, “Yн ñarã ña mнa”, yigн yigнja yн. “Cajero mнare ti maibiticн yн. Adocãta mнare ti maia yн”, yigн yigнja yн.

26 “Yн rĩa meje ñama”, Dios ĩ yiadojн, ĩnati Dios rĩa ñarã yirãji. Dios catitĩñagũ rĩa ñarã yirãji. Ito bajiro ucayoñi Oseas jane mejejн.

27 Isaíasjнa, ado bajiro bнsiyoyijн, Israel sita gãnare tнoĩa yugн: “Israel gãna jãjarã bнsa bнjнama. Jai rẽtocũcõri, ja sitacõ jãjarã ñama ĩna. Jãjarã ĩna ñabojarocati coriarãreti masogũ yiguĩji Dios. 28 Dios ĩ goticãdo bajiroti yigн yiguĩji. Jãjarã adi macãrнcũro gãna masa, ĩna ñeñaro yirise waja, ĩnare waja senigũ yiguĩji Dios. Ito yicõri cojisiti ĩnare ruyuriogн yiguĩji”, yi ucañi Isaías. 29 Ito yicõri, ucagнti ado bajiro yiyijн Isaías:

Dios masa jeyaro нjн ñagũ, mani rĩa sĩgũre ĩ masobeto bajija, mani judio masa jeyaro maniboana mani. Dios Sodoma, Gomorra gãnare ĩ ruyurioado bajiro, manire yiborн, manire sĩgũ ĩ masobeto bajija. Ito bajiro yiari ucañi Isaías.

Cristo ocare judio masa ĩna tнo ãmobitire gaye

30 Riti ña. Itire tнocõri ado bajiro yi tнoĩa masia mani: “¿No bajiro yirнjati gнare, Dios riojo, ‘Quena ña mнa’, ĩ yitoni?” yi tнoĩabisijarã judio masa meje ñarã. Ito bajibojarocati, “Queno yirã ñama. Ñe seti ma ĩnare”, yigн yiguĩji Dios, Cristore ĩna tнorũnнja, yi tнoĩa masia mani. 31 Yн ñarã, judio masama ado bajiro yi tнoĩabojayijarã: “Queno gнa yija, ‘Queno yirã ñama’, yigн yiguĩji Dios gнare”, yi tнoĩabojayijarã ĩna. Dios ĩ rotirise ñarocõti, ĩna cнdibejare, “Queno yirã ñama ĩna”, yi masibisijн Dios. 32 Ado bajiro bajia. Judio masa Diore tнorũnнrã meje ñayijarã. “Quenaro gнa yirise ticõri, ‘Queno yirã ñama ĩna’, yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩabojayijarã ĩna. Cristore boca ãmimena ñari, masa ĩna camota cũado bajiro Dios tн eja masibisijarã ĩna. Cristore ĩna boca ãmi ãmobeja, gũtagã camotado bajiro bajiami ĩ. 33 Itire ĩ oca tutina ado bajiro bнsiami Dios:

Sión wame cʉtiri cʉtojʉ Cristore cũa yʉ. Gʉ̃tagã camotado bajiro bajigʉ
Cristore cũa yʉ. Ĩre ĩna tʉorʉ̃nʉbeja camotagʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiri yʉ
tʉ eja masimena yirãji ĩna. No Cristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ti bojori bʉjabicʉ
yiguĩji. Wanʉ quenagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ito bajiroti gotiyijʉ ĩ oca tutina,
jane mejejʉti.

10

1 Tʉoya, Jesure tʉorʉ̃nʉrã mʉa. Gãjerã yʉ ñarã, Dios jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩ
cõabore, ĩ masoja, bʉto itire wanʉ quenagʉ̃ja yʉ. Iti ña Diore yʉ seni
tʉoĩarise. 2 Yʉ ñarã, Israel gãna, Dios ĩ ãmorise ĩna tʉoĩarisena bʉto yi
ãmobojama ĩna. Ito bajibojarocati, “Iti ña ĩ ãmorise”, yi tʉoĩa masibeama
ĩna. 3 “Cristo mani ñeñaro yirise waja yicãñi. Ito bajiri Dios ĩ tija, seti ma
manire”, yi tʉoĩabeama ĩna. “Ĩ rotirise gʉa cʉdija, ‘Queno yirã ñama ĩna’,
yigʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩabojama ĩna. Ito bajibojarocati Dios ĩ ãmoro bajiro
yibeama ĩna. Ito yicõri Diore queno tʉorʉ̃nʉbeama ĩna. Ito bajiri, “Queno
yirã ñama ĩna”, yibiquĩji Dios. 4 Cristo ĩ ejaja bero, ĩna sʉoriti manire
masogʉ̃ yiguĩji Dios. Adi rʉmʉri, no Cristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ti, “Ĩ ñami queno
yigʉ. Seti macʉ ñami”, yiguĩji Dios. Cristo ĩ goda ĩsirajʉna sʉoriti manire
masoguĩji Dios. Ito bajiri, “Dios rotirise mani cʉdirajʉna sʉoriti manire
masogʉ̃ yiguĩji”, yire ma ĩja.

5 Moisés ñayorʉ jane mejejʉ ado bajiro bʉsiyijʉ: “No Dios rotirise
ñarocõti cʉdigʉ catitĩñare bʉjagʉ yiguĩji”, yi ucayijʉ Moisés ñayorʉ. 6 Ito
bajibojarocati, sĩgʉ̃jʉa mami Dios rotirisere ñarocõti cʉdigʉ. Cristore
masa ĩna tʉorʉ̃nʉja ticõri, “Queno yirã ñama ĩna. Seti ma ĩnare”, yigʉ yiguĩji
Dios. Iti ocare ado bajiro gotia manire, Dios oca: “¿Ñimʉ ʉ̃macʉ̃jʉ tigʉ
ejayijari? ‘Itojʉ gagʉ wadirʉ ñami Cristo’, yi masiana”, yirona. Ito bajiro
tʉoĩabitirʉja mʉare. 7 “¿Ñimʉ godana tʉjʉ ejarʉda Cristo ĩ tujaja tirocʉ?” yi
tʉoĩabiticõrʉja mʉare. 8 Dios oca ado bajiro gotia: “Dios riasore gaye ñacã
mʉare. Ito bajiri iti riasore gaye masicã mʉa. Ĩ riasore gayere bʉsiyija
mʉa”, yi gotia Dios oca. “Cristore masa tʉorʉ̃nʉre ãmoguĩji Dios”, yire
gaye ña iti oca. Ito bajiro masare riasoa gʉa iti oca. 9 “Jesús ĩ godaja bero
mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiñi Dios”, mani yi tʉoĩaja, ito yicõri “Jesús ñami
yʉ Ʉjʉ”, mani yija, jeame ʉ̃jʉrojʉ mani wabore ñaroca manire masoguĩji
Dios. 10 Cristore mani tʉorʉ̃nʉja ticõri, “Queno yirã ñama ĩna. Ĩnare seti
ma”, yigʉ yiguĩji Dios. Ito yicõri, “Jesure tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ña yʉ”, yi gãjerãre mani
goti rẽtobuja, riti Dios ĩ masoana ñarã yirãji mani ĩja.

11 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: “No ĩre tʉorʉ̃nʉrã, ‘Bʉjato bajia yʉre’,
yirã mama”, yi gotia Dios oca. 12 Dios ĩ tija judio masa, judio masa
mejere cʉni, coro bajiroti tiguĩji ĩ. Mani Ʉjʉ ñami ĩ, ito yicõri jeyaro
Ʉjʉ. No ĩre senigʉ̃re queno yigʉ yiguĩji Dios. 13 Dios oca tuti ado bajiro
gotia: “No Jesure, ‘Yʉ Ʉjʉ ña mʉ. Yʉ ñeñaro yirisere ãcabojoya. Jeame
ʉ̃jʉrojʉ yʉ wabore ñaroca yʉre masoña’, yirã masoana ñarã yirãji”, yi gotia
Dios oca. 14 Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉbeja, ĩre seni masimenaji ĩna. Ito yicõri
Cristo gayere ĩna tʉobeja, ĩre tʉorʉ̃nʉ masimenaji ĩna. Sĩgʉ̃ ĩnare Cristo
oca riasobeja, masimena yirãji ĩna. 15 Ĩ oca gotirona mani cõabeja, ĩ oca
riasorã manaji. Ado bajiro gotia Dios oca: “Dios oca quenarise riasorã,
no ĩna gotirojʉ masa ĩna tʉoja, wanʉ quenarã yirãji ĩna”. Ito bajiro ucare
ñayija jane mejejʉti.

16 Masa jãjarã oca quenarise tнobojarãti itire tнorũnнbeama ĩna. Jane
mejejн Isaías ĩ ucado bajiroti bajia: “Yн Ujн, coriarãti ñama mн ocare
tнorũnнrã”, yiyijн Isaías Diore gotigн. 17 Cristo oca quenarise ĩna tнobeja,
itire tнorũnнmenaji ĩna. Cristo ocajнare tнosнorнja, ĩna tнorũnнroto
riojнa.
18 Adire mнare seniĩagũ ya yн: ¿Israel sita gãna Dios oca tнobitianada?
Tнobojana tнorea. Dios oca tuti ado bajiro gotia:
Dios oca gotiri masa, masa jeyarore goti jeoñi. Ito yicõri ĩna oca cojн
rнyabeto, tнore ña.
19 Mнcana mнare jabeto seniĩa tнogн ya yн. ¿Dios oca tнobojarãti, queno
tнo masibisijari Israel sita gãna? Tнo masibisijarã ĩna. Moisés ñayorн ĩti
ñami cajero iti oca gayere ucasнorн. Dios ĩ gotiro bajiroti ucayijн ĩ. Israel
sita gãnare Dios ĩ tнoĩare gaye gotigн ado bajiro ucayijн Moisés ñayorн:
“ ‘Tнo rẽtobubeama ĩna’, mнa yirãre, ‘Yн ñarã ña mнa’, yigн yigнja yн ĩnare.
Ito bajiro yн yija, bнto rorã yirãji mнa. Ito yicõri bнto junisinirã
yirãji mнa”, yiyijн Dios, yi ucayijн Moisés ñayorн.
20 Moisés ĩ ucaja bero bнto oca sẽocõri, ucayijн Isaías. Dios ĩ yiro bajiroti
ucayijн ĩ cнni:
“Yнre ãmabitibojanajнa yнre bнjama. Ito yicõri yнre masi ãmomenajнare,
yнre ĩna masiroca yicн yн”, yiyijн Dios judio masa meje ñarãre cнni
tнoĩagũ, yi ucayijн Isaías ñayorн.
21 Israel sita gãna ĩna bajirisejнa, Dios ĩ gotirisere ucayijн Isaías: “Co
rнmн rнyabeto ĩnare jisotiboja yн, ĩna ñeñaro yirisere ĩna jidicãtoni. Ito
bajibojarocati yiro robo cнdirã meje ñama ĩna. Ito yicõri yнre ti terã,
tudiama ĩna”, yiyijн Dios, yi ucayijн Isaías ñayorн.

11

Coriarã Israel sita gãnare Dios ĩ masore gaye

1 “Dios ñarã Israel sita gãna ĩnare jidicãcõrн”, yire ¿tнoĩati mнa? Meje
ĩnare jidicãbeami. Israel sita gagнti ña yн cнni. Ito bajiri yн ñicн ñasнorнti
ñami Abraham ñayorн. Ito yicõri Benjamín ya butu gagнti ña yн. Ito
yicõri Benjamín janerãbatia janamiti ña yн. 2 Jane mejejн gнa Israel gãnare
beseñi Dios, ĩ ñarã ĩna ñatoni. Ito yicõri gнare jidicãbeami ĩ. Dios oca tutijн
Elías ñayorн ĩ oca gayere tiyija mнa. Dios rãca bнsigн, “Israel gãnare seti
ña”, yire gaye yiyijн Elías ñayorн. Tite. Ado bajiro yiyijн ĩ, Diore bнsigн:
3 “Yн Ujн, mнre goti ĩsiri masare sĩayijarã Israel sita gãna. Mнre rũcнbнorã
ĩna soe ĩsisotira casabo cнni ruyurioñi ĩna. Ito yirã ñari, yнre cнni sĩa ãmocã
ĩna. Yн sĩgũti mн oca gotiri masн catia maji”, yiyijн Elías Diore. 4 Ito
bajiro ĩ yija tнocõri, ado bajiro cнdiyijн Dios: “Mн sĩgũ meje ña. Siete
mil ñarã masa ñama maji yнre rũcнbнorã. Gãjerã ĩna meni rujeorн Baal
wame cнtigнre ñini rũjũ rũcнbнo yibiticã ĩna”, yiyijн Dios Elías ñayorнre.
5 Elías ĩ ñaratũa, Dios ĩ beseado bajiroti adocãta cнni Israel gãna coriarãre
beseguĩji Dios, ĩ ñarã ĩna ñatoni. Ĩnare ti maicõri ĩnare beseñi Dios. 6 Ĩna
queno yirena sнori meje beseñi Dios. Ĩnare ti maicõri beseñi ĩ. Ĩna queno
yirena sнori ĩ besero bajija, ĩnare waja yirocн robo beseborн ĩ. Quenarise
ĩna yibitibojarocati, ĩnare ti maicõri beseñi Dios.
7 Ado robojнa bajia. Israel sita gãna, “Queno yirã ñama ĩna”, ĩ yire
ĩna ãmobojarocati, “Queno yirã ñama ĩna”, yibisijн Dios. Coriarãti Dios
ĩ beseana, “Ĩna ñama queno yirã”, yiyijн Dios. Gãjerãma Dios oca tнo

ãmomena ñayijarã ĩna. 8 Ĩna gayere bʉsia Dios oca tuti. Ado bajiro gotia:
"Ĩre ãmomenare ĩ oca ĩna tʉo masibitiroca yiyijʉ Dios ĩnare. Ito bajiri gãjerã
ĩ ocare ĩna gotibojarocati tʉo masibisijarã ĩna. Ito bajiroti bajia adi rʉmʉri
cʉni", yi gotia Dios oca tuti. 9 Ado bajiro yiñi David ñayorʉ Diore:
Israel gãna wanʉ quenarã, basa ĩna menirise bojori bʉjaroca yiya. Ĩna
tʉoĩa bʉjatobitiroca yiya. Ito yicõri ĩna ñeñaro yirise waja, ĩnare
waja seniña.
10 Ĩna tʉo masibitiroca yiya. Sĩgʉ̃ rʉ̃cʉrise ãmi wacʉ robo bajiro, ĩna ñeñaro
yirise tãniroca yiya mʉ, yiyijʉ David ñayorʉ Diore.

Judio masa mejere cʉni Dios ĩ masore gaye

11 ¿No bajiro tʉoĩati mʉa? Dios judio masare, ĩre ĩna ãmobejare, ¿ĩnare
jidicã ruyuriogʉ yiguĩjida? Meje ĩnare jidicã ruyuriobiquĩji Dios. Judio
masa Diore ĩna ãmobeja, judio masa mejereama masogʉ̃ yiguĩji Dios.
Ito bajiro gãjerãre ĩ masoja ti masicõri, ãmotirã yirãji judio masa cʉni.
12 Judio masa Diore ĩna cʉdibejare, jaje quenarise gaye masa jãjarãre
ejayijʉ. Judio masa Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉbejare judio masa mejere cʉni
jaje quenarise gaye ejayijʉ. Ito bajiri Cristore tʉorʉ̃nʉsʉoyijarã ĩna cʉni
ĩja. Judio masa cʉni Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉja, bʉto bʉsa masa jeyarore
quenarise ejaro yiroja.
13 Mʉa judio masa mejere cʉni bʉsigʉ ya yʉ. Mʉare Dios oca gotire
ña yʉre. Mʉare yʉ riasotoni yʉre cũñi Dios. "Iti ña moare ñasarise", yi
tʉoĩa yʉ. 14 Yʉ ñarã judio masa, mʉare bajiro ĩna bajire ãmogʉ̃, itire gotia
yʉ. Dios mʉare masoja masicõri, ãmotirã yirãji ĩna cʉni. Ito yija Cristore
tʉorʉ̃nʉrã yirãji gajea. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare masogʉ̃ yiguĩji Dios.
15 Judio masare Dios ĩ jabeto jidicãrajʉ, masa jeyarore oca quenarise
cũyijʉ Dios, ĩ rãca ĩna queno ñatoni. Ito bajiro ĩ oca cũyijʉ Dios judio masa
mejere cʉni. Ito bajiri Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉja Dios ñarã ñarãji ĩna cʉni. Bʉto
bʉsa quenaroja, judio masa cʉni Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉja. Jeame ʉ̃jʉroja ĩna
wabore ñaroca ĩnare masogʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri godabojarãti mʉcana
tʉdi catirã robo bajirã yirãji ĩna. 16 Ado bajiro bajia. Jabeto cʉjabʉra gaye,
boca ãmicõri, Dios ĩ quenoja, ñarocõti cʉjabʉra quena jedicoaro yiroja.
Yucʉgʉ ñe, jeyaro iti quenaja, jeyaro rʉjʉri cʉni quena jediroja. Ito bajiro
bajiyijʉ Abraham ñayorʉ. Queno yigʉ ñari, Diore tʉorʉ̃nʉyijʉ ĩ. Ito bajiri ĩ
janerãbatia Diore ĩna tʉorʉ̃nʉja, queno yirã ñarã yirãji ĩna cʉni.
17 Cogʉ yucʉgʉ, olivo wame cʉtiricʉ, rʉjʉ jatacõacõri, rocati judiragʉ
rʉjʉ ãmicõri wõja, cogʉ gaye bajiroti bajiroja. Ito bajiroti Dios cʉni judio
masare cõacõri, judio masa mejere cʉni, mʉare ĩ ñarã ñatoni cũñi ĩ. Ito
bajiri Dios ye quenarise bʉjacõri gʉa judio masa rãca sĩgʉ̃re bajiro bajirã
ña mʉa. 18 Ito bajiro Dios ĩ yija, "Judio masa rẽto bʉsaro queno yirã ña
gʉa", yi tʉoĩabitirʉja mʉare. "Judio masare mani riojʉajʉ beseñi Dios",
yire gayere tʉoĩaña mʉa. Cristo judio masʉ ĩ rujearena sʉoriti mʉare
masoñi Dios. Ito bajiri, "Judio masa rẽto bʉsaro queno yirã ña mani",
yiado ma mʉare.
19 Mʉa judio masa meje ñarã, ado bajiro yiborãji gajea: "Judio masare
jidicãyijʉ Dios, ĩ ñarã mani ñatoni. Ito bajiri ñasari masa ña mani", yi
tʉoĩabojarãji gajea mʉa. 20 Riti ña, judio masare Dios ĩ jidicãre. Cristore
ĩna tʉorʉ̃nʉbejare, ito bajiro yiñi ĩ, ĩnare. Cristore mʉa tʉorʉ̃nʉbeja, mʉare
cʉni cõacõborʉ ĩ. Ito bajiri, "Judio masa rẽto bʉsaro ñari masa ña mani", yi
tʉoĩabesa mʉa. "Ñasarã meje ña mani", yi tʉoĩaña mʉa. Ito bajiro tʉoĩacõri,

"Queno ya Dios mʉ", yiya, ĩre rʉ̃cʉbʉorã. 21 Dios judio masare, cajero
ĩ beseanare ĩ cõaja, mʉare cʉni cõa masiguĩji ĩ. 22 "Jaje quenarise gaye
yami Dios masare. Ito yicõri masare bʉto ĩna tõbʉjaroca cʉni yami Dios",
yi tʉoĩaña mʉa. Ado bajiro bajia. Ĩre rʉ̃cʉbʉomenare bʉto ĩna tõbʉjaroca
yibojagʉti mʉare queno yami. Ito bajibojarocati mʉa ĩre rʉ̃cʉbʉotĩñabeja,
mʉare cʉni cõacõborʉ ĩ. 23 Judio masa ĩ cõana, Cristore ĩna tʉorʉ̃nʉja ĩ
ñarã ñaroca yigʉ yiguĩji ĩ mʉcana. Ĩ masirisena, ĩ ñarã ñaroca yi masiguĩji
mʉcana. 24 Judio masa meje mʉa ñabojarocati ĩ ñarã bajiro mʉare cũñi
Dios. Judio masa ñama cajero Dios ĩ beseana. Cajero ĩ beseana meje mʉa
ñabojarocati josari ĩ ñarã mʉa ñaroca yiñi Dios. Judio masa cajero ĩ beseana
mʉcana ĩ ñarã ñaroca ĩ yija, josari mejeti ñaroja.

Israel sita gãnare Dios ĩ masosʉsare gaye

25 Yʉ ñarã, masa ĩna masibiticati gayere, mʉare gotigʉ ya yʉ. Dios ĩ
beseana ña mani. "Jeyaro masirã ña mani", mʉa yi tʉoĩabititoni, iti gaye
ocare mʉare gotia yʉ. Adocãta judio masa jãjarã ñama Diore tʉo ãmomena.
Ito bajiro bajitĩñamenaji ĩna. Judio masa meje ñarã, Dios ĩ besecãna, Jesure
ĩna tʉorʉ̃nʉja ticõri, judio masa cʉni Diore ãmorã yirãji ĩna. 26 Ito bajiro
judio masa Diore ĩna ãmoja, jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩna wabore ñaroca ĩnare masogʉ̃
yiguĩji ĩ. Ito bajiro ucare ña Dios oca tutijʉ:

Sión wame cʉtiri cʉtojʉ ejagʉ yiguĩji masare masori masʉ. Jacob jan-
erãbatiare ĩna ñeñaro yirisere coegʉ yiguĩji ĩ.

27 Ito bajicõri, ñeñaro ĩna yirise yʉ ãcabojoja, jane mejejʉ yʉ goticãdo
bajiroti yigʉ yigʉja yʉ, yi gotia Dios oca tuti.

28 Adocãta judio masa jãjarã Cristo oca quenarise rʉ̃cʉbʉomena
jaicoama. Ito bajiri Dios wajana ñama ĩna. Ito bajiro ĩna bajijare,
mʉa judio masa mejejʉa tʉorʉ̃nʉsʉoa mʉa. Judio masa ĩna Diore
ãmobitibojarocati, ĩjʉama ĩnare ti maiguĩji maji. Ĩna ñicʉsabatiare cʉni ti
maiñi ĩ. Ito bajiri adi rʉmʉri gãna judio masare cʉni ti maiami ĩ maji.
29 "Ĩnare besecʉ yʉ. Ito bajiri ĩnare queno yigʉ yigʉja yʉ", yiyijʉ Dios. Ĩ
goticãdo bajiroti yigʉ yiguĩji ĩ. Ĩ goticãdo bajiroti jidicãbicʉ yiguĩji Dios.
30 Cajero Diore cʉdibisija mʉa. Judio masa Diore ĩna cʉdibeja ticõri,
mʉajʉare maicõri, mʉare masoñi ĩ. 31 Adocãta judio masa Diore cʉdirã
meje ñama. Ito bajiro ĩna bajibojarocati, mʉare ĩ ti mairo bajiroti, ija ĩnare
cʉni ti maigʉ̃ yiguĩji ĩ. 32 Mani jeyaro Diore cʉdimena riti ñacʉ mani maji.
Ñeñaro mani yi ãmoja manire camotabisĩ Dios. Ito bajiro yiñi, ñeñaro
mani yija bero, "Bʉto yʉre maisacõguĩji Dios. Ĩre yʉ ñeñaro yirise yʉ goti
rẽtobuja, yʉre ãcabojogʉ yiguĩji", mani yi tʉoĩa masitoni.

33 Quenasacõa. Quenoguti yigʉ ñami mani Jacʉ Dios. Jeyaro masigʉ̃
ñami ĩ, ito yicõri jeyaro tʉo masigʉ̃. Ĩ tʉoĩarisere masibea mani. Ito yicõri ĩ
yirisere ti masibea mani. 34 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: "Ñimʉjʉa Dios
ĩ tʉoĩarise tʉoĩagʉ̃ mami. Ñimʉjʉa Diore riasogʉ mami. 35 Ñimʉjʉa mami,
'Diore ĩsicʉ yʉ. Ito bajiri yʉre waja ruyurioami ĩ', yigʉ". Ito bajiro ucare
ñayija jane mejejʉti. 36 Adi sita ñarotire jeyaro rujeoñi Dios. Ĩna sʉoriti
jeyaro ña. Ito yicõri ĩ ye riti ña. Ito bajiro ĩ bajijare ĩre rʉ̃cʉbʉotĩñacõrʉja
manire. Ito bajiro riti bajitĩñajaro.

12

Dios ĩ ãmorise riti mani yija quena, yire gaye

1 Dios manire ti maicõri jaje mani yerotire yiñi. Ito bajiri yн ñarã Dios ĩ
ãmorise riti yirã ñaña mнa. Quenarise riti yiya, ñeñarise yimenati. Mнa ito
bajiro yija, Dios wanн quenagн̃ yiguĩji mнa rãca. Diore mani rн̃cнbнorise
ĩre ĩorona ito bajiro yirнja mani. Ito bajiro mнa yitoni, oca sẽoro mнare
rotia yн. 2 Diore masimena ĩna yiro bajiro yibesa. Mame tнoĩare gaye
wasoacõri, quenarise riti tнoĩaña mнa. Ito bajiro tнoĩacõri Dios ĩ ãmorise
masirã yirãji mнa. "Diore quena ña", yire gaye masirã yirãji mнa. Ito
yicõri ĩ wanнroti gaye cнni masirã yirãji mнa. "Iti ña yнre ñasarise", Dios
ye yire gaye masirã yirãji mнa.

3 Yнre ti maicõri ĩ oca mнare gotirocнre yнre cũñi Dios. Ito bajiri ado
bajiro mнare gotia yн. Mani ĩre tнorн̃nнrã ñajare manire moare cũñi ĩ.
"Ĩre yн moa ĩsi masitoni yнre ejabнagн yiguĩji Dios", mani yi tнoĩaroca yami
Dios. Ito bajiri, "Yнmasi queno Diore moa ĩsia yн", yi tнoĩabitirнja manire.
Ado bajirojнa mani tнoĩaja quena. "Dios ĩ ejabнarisena riti queno moa
masia yн", yi tнoĩarнja manire. 4 Mani ya rujн jaje ña. Tite mнa. Ãmo,
cajea, gãmoro, gнbo jaje ña mani ya rujн. Co rujн gaye ricati riti moare
cнtia mani ya rujн. Tite mнa. Cajeana ti, gãmorona tнo, ãmona ãmi, gнbona
wa ya mani. 5 Ito bajiroti bajia mani Jesucristore tнorн̃nнrã. Ĩre tнorн̃nнrã
ñari ĩ ya rujн robo bajirã ña mani. Ito bajiri jãjarã ñabojarãti sĩgн̃re bajiro
tнoĩacõri gãmeri ejabнa mani. Ito yicõri mani yagн sĩgн̃ ĩ manija gãmeri
godo cнtia mani.

6 Ĩ ãmoro bajiro mani jeyarore, ricati riti mani moa masirotire jidicãñi
Dios. Dios manire jidicãre mani moa masirisena ĩre queno moa ĩsirнja
manire. Dios ĩ oca gotiroti gayere mнare ĩ jidicãja, Cristore mнa
tнorн̃nнrocõ gotija quena. 7 Gãjerãre ejabнare gaye manire Dios ĩ jidicãja,
gãjerãre queno ejabнaja quena. Ito yicõri, no riasore gaye boca ãmigн̃
gãjerãre queno riasoja quena. 8 Gãjerã oca sẽoroca yi masigн̃, queno yija
quena. No gãjerãre ĩ ĩsi ãmoja, queno wanн quenaro jairo ĩsija quena. No
rotigн quenoti rotija quena. No bojori bнjarãre ejabнagн, wanн quenare
rãca ejabнaja quena.

Cristore tнorн̃nнrã ado bajiro ñaja quena, yire gaye.

9 Bнgнti gãjerãre mai rнobesa. Gãjerãre maisagнti maija quena. Ñeñaro
yirere ti tecõri jidicãña. Quenarise riti yi ãmoña. 10 Cristore tнorн̃nнrã ñari
sĩgн̃ rĩa robo bajiro gãmeri queno ti maiña. Ito bajiro yicõri queno gãmeri
rн̃cнbнoya mнa.

11 Dios moare gaye mнare ĩ cũre tнoĩa wanнcõri moaja quena. Diore
wanнrã ĩ ãmoro bajiroti ĩre queno moa ĩsiña mнa.

12 "Gнare queno yigн yiguĩji Dios", yi tнoĩa yurã ñari, queno wanн
quenaro ñaña mнa. Mнa tõbнjaja, ñemecнtiya. Mнare oca ñaja, нsiriobeja.
Ito yicõri Diore bнsi jidicãbeja mнa. Ĩre mнa bнsisotija quena.

13 Cristore masirã ĩna bojoro bнjaja, ĩnare ĩsima. Mнa ya wi ejarãre queno
boca ãmima.

14 Jesure masirã mнa ñajare gãjerã ñeñaro mнare ĩna yija, ñeñaro ĩnare
bнsitubeja. Dios ĩnare queno yitoni, Diore senima mнa.

15 Gãjerã queno ĩna wanн quenaja, queno corocõ ĩna rãca wanнma mнa
cнni. Gãjerã ĩna bojori bнjaja, cocati bojori bнjaba mнa cнni.

16 Gãjerã jeyarore queno ti mai ñaña mнa. "Ĩna rẽto bнsaro queno yirã
ña mani", yi tнoĩabesa mнa. "Ñasamena ñama ĩna", gãjerã yianare cнni baba

cнticõri, queno wanн quena ña mнa. “Gãjerã rẽto bнsaro masia yн”, yi tнoĩabesa.
17 Gãjerã ñeñaro mнare ĩna yija, ĩnare gãmebeja mнa. Quenarise riti yiya
mнa, gãjerã, “Ñeñaro yirã ñama”, ĩna yibititoni. 18 Gãjerã rãca gãmeri ti
tudibesa mнa. Ado bajirojнa mнa yija quena. Queno mнa yi masirise
yiya, masa jeyaro rãca queno mнa ñatoni. 19 Queno tнoya yн ñarã mнa.
Gãjerã ñeñaro mнare ĩna yibojarocati ĩnare ñeñaro yibeja mнa. Mнare
ñeñaro yirãre ñeñaro ĩna tõbнjaroca yi masiami Dios, ĩnaõnare. Ĩ oca tutina
ado bajiro gotiami Dios: “Yн ña, masa ĩna ñeñaro yire waja, ñeñaro ĩna
tõbнjaroca yiri masн. Ĩna ñeñaro yire waja, ĩnare waja senigũ yignja yн”,
yiari gotiami mani Ujн ĩ oca tutina. 20 Gaje ado bajiro gotia Dios oca:
“Mнa wajacн ĩ ñiocõja, ĩre bare ecaya. Ĩ idi ãmoja, ĩre ioya. Ito bajiro mнa
yija, mнa wajacн ñeñaro yi ãmogũ, mнare bojobнja tignн yiguĩji”, yi gotia
Dios oca tuti. 21 Gãjerã ñeñaro mнare ĩna yibojarocati ĩnare ñeñaro yibeja
mнama. Ĩnare quenarise riti yiya mнa. Ito bajiro mнa yija ticõri, ĩna ñeñaro
yirisere jidicãrã yirãji gajea.

13

1 Dioti ñami mani нjarãre cũri masн. Dios ĩ cũana ñajare, mani нjarãre
yiro robo cнdirнja manire. 2 Ujarãre ti tujabicн, ĩna rotitoni Dios ĩ cũanare
cнdignõcũ meje ñami ĩocũ. Ito bajiro cнdimenare, ĩna tõbнjaroca yignн
yiguĩji Dios. 3 Queno yiri masare güiri masa meje ñama rotiri masa.
Ñeñaro yiri masajнare güiri masa ñama rotiri masa. Ito bajiri quenarise
riti yiya mнa. Quenarise riti mнa yija ticõri, mнare ti wanнrã yirãji mнa
нjarã. 4 Mani queno ñatoni rotiri masare cũñi Dios. Mani ñeñaro yija,
güirã yirãji mani. “Yн ñeñaro tõbнjaroca yignн yiguĩji”, yi tнoĩacõri güirã
yirãji mani. Ñeñaro yirãre ĩna tõbнjaroca yironare rotiri masare cũñi
Dios. 5 Ito bajiri jнaji tнoĩare gaye tнoĩacõri rotiri masare ĩna yiro bajiroti
cнdirona ña mani. “Yн cнdibeja ticõri, yн tõbнjaroca yignн yiguĩji Dios”,
yi tнoĩarã cнdija quena. Ito yicõri, “Yн cнdija iti ña queno yire gaye”, yi
tнoĩacõri, ĩna yiro bajiroti cнdirнja manire. 6 Rotiri masa ĩna moarise yiro
robo ĩna moaja, Diore yiari moa ĩsirã yama ĩna. Ito bajiro ĩna yitoni ĩnare
cũñi Dios. Ito bajiri rotiri masa ĩna waja senija, ĩnare waja yija quena.
7 Mнa waja ruyuriorãre cнni waja yiya. Ujarã ye niyeru seni ĩsiri masare
waja yiya. Gaje нjarã ĩna waja yirotija, ĩna rotiro bajiroti waja yiya.
Ito yicõri ĩna yiro bajiroti yiya mнa. Mнa нjarã ñarocõreti rũcнbнoya.
8 Gãjerãre waja ruyuriobesa. Sĩgũre rнyabeto gãmeri ti maisotiya. Ito
bajiro gãmeri mнa ti mairise jidicãbeja mнa. No ĩ tн gãnare ti maigũ, Dios
ĩ rotirise cнdignti ñami ĩocũ ĩja. 9 Dios ĩ rotirise ado bajiro gotia: “Gãji
manojore ajebesa. Gãjerãre sĩabesa. Rinibesa. Ito yicõri gãji ya gajeonire ti
нobesa”, yi gotia Dios ĩ rotire. Dios ĩ rotirise ñarocõti ado bajiro riti gotia:
Gãjerãre mнa ti maija, ĩnare ñeñaro yimenaji mнa. Ito yicõri ĩnare mнa ti
maija, Dios ĩ rotirisere cнdi jeorã ñarã yirãji mнa. Ito bajiri mнamasiti
mнa mairo bajiroti, mнa tн gãnare cнni ti maiña. 10 No ĩ tн gãnare ti maigũ,
ĩnare ñeñaro yibicн yiguĩji. Ito bajiri mani tн gãnare mani ti maija, ñarocõti
Dios ĩ rotirise cнdirã ñarã yirãji mani.
11 Dios ĩ rotiro bajiro riti yirнja manire. Ñamicajн ña ĩja. Nocõ mejeti
mani Ujн ejagн yiguĩji manire ãmi warocн. Ito bajiri ña yucãrнja manire.
Cajero ĩ oca mani tнorũnнja, “Co rнmн tнdi ejagн yiguĩji Jesús”, yi tнoĩacн
mani. Ito bajibojarocati adi rнmн, “Nocõ mejeti rнya manire ĩ masogũ

ejaroto”, yi tʉoĩa masia mani ĩja. 12 Adocãta ñami bajiro bajia, masa ñeñaro
ĩna yija. Ñami rẽta wajʉ, nocõ mejeti mani Ʉjʉ ĩ tʉdi ejaroti rʉmʉ ejaro
yiroja. Itocõti ejagʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiri ñeñaro mani yire gayere jidicãrʉja
manire. Gãjerã rãitĩarojʉ ñeñaro ĩna yiro bajiro yibitirʉja manire. Ado
bajirojʉa yirʉja manire. Quenarise riti yirʉja, busuro ñarã queno ĩna
yiro bajiro. 13 Quenarise riti yirʉja manire, masa ĩna tiro riojo queno
mani yiro bajiro. Basa ĩna menirojʉ wabitirʉja manire. Ñeñaro ĩna ajerojʉ
mecʉbitirʉja manire. Gãji manojore ajebitirʉja manire. Mani ya rujʉ
ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro yibitirʉja manire. Gãjerãre tudibitirʉja
manire. Gãjerã mani rẽtoro ĩna masija ticõri, ĩnare ti junisinibitirʉja
manire. 14 Ado bajirojʉa mani yija quena. Mani Ʉjʉ Jesucristore
tʉorũnʉrʉja manire. Ĩti ñami manire ejabʉagʉ, mani ñeñaro yibititoni. Ito
bajiri ĩ ejabʉarisena mani ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti yi ʉyabitirʉja
manire.

14

Cristore tʉorũnʉrãre bʉsitubesa, yire gaye

1 Queno Jesure tʉorũnʉsabicʉ ñabojagʉti sĩgũ mʉa rãca ĩ ña ãmoja, ĩre
boca queno ãmiña mʉa. “Ito bajiro bajigʉ ñami”, yi ti masicõri ĩ rãca
gãmeri bʉsi tʉoĩabeja ñasabitire. 2 Ado robojʉa bajia ñasabiti gaye. Coriarã
Jesure masirã, “Jeyaro mani baja cʉni quena ña”, yi tʉoĩama ĩna. Gãjerã
queno Jesure masisamenama, “Waibʉcʉ ri ba jidicãrʉja. Ote gaye riti
mani baja quena”, yi tʉoĩama ĩna. 3 Ñarocõti jeyaro barã, gãjerã ba
jidicãrãre bʉsitubiticõrʉja ĩnare. Ito bajiroti ba jidicãrãjʉa cʉni, jeyaro
barãre bʉsitubiticõrʉja. Cristore tʉorũnʉcõri, Dios ñarã ñama ĩna ĩja. Ito
bajiri ĩnare bʉsiture ma. 4 Jesure tʉorũnʉrã, Diore moa ĩsiri masa ñama
ĩnaõna. Ĩna ʉjarã meje ña mʉa. Dios ñami ĩna ʉjʉ. Ito bajiri Dios ĩna ʉjʉ ñari,
“Queno ya mʉa yʉre”, ito yicõri, “Queno yibea mʉa yʉre”, yiguĩji ĩ. Dios
sĩgũti ĩre moa ĩsiri masare ĩna queno yitoni yi masiami.

5 Coriarã Jesure masirã ado bajiro tʉoĩama: “Adi rʉmʉ Diore rũcʉbʉora
rʉmʉ ñasari rʉmʉ ña gaje rʉmʉ rẽtoro”, yi tʉoĩama ĩna. Gãjerãma ado bajiro
tʉoĩama: “Co rʉmʉ rʉyabeto corocõ Diore rũcʉbʉorʉja mani”, yi tʉoĩama
ĩna. Mani jeyaro sĩgũ rʉyabeto, “Yʉ yisotire, ñeñarise meje ña”, yi masirʉja
manire. 6 Sĩgũ, “Adi rʉmʉ ña ñasari rʉmʉ”, yi tʉoĩagũ, ito bajiro yami
mani Ʉjʉre rũcʉbʉogʉ. Gãji, “Co rʉmʉ rʉyabeto corocõti ña”, yi tʉoĩagũ,
ĩ cʉni Diore rũcʉbʉore gayeti ito bajiro yami. Gãji jeyaro bagʉ, Diore
rũcʉbʉorocʉti bami ĩocũ cʉni. Ĩ baja, “Queno ya Dios mʉ”, yiguĩji ĩ. Gãji
waibʉcʉ ri ĩ ba jidicãja, ito bajiro yami ĩ cʉni Diore rũcʉbʉogʉ. “Queno ya
Dios mʉ”, yiguĩji ĩ cʉni.

7 Mani Cristore masirã, mani tʉoĩarise riti yi ãmorã meje ña mani. Ito
bajiri, “Yʉ ãmori rʉmʉ godacʉja yʉ”, yimenaji mani. 8 Mani catirocõ, mani
Ʉjʉ Cristo ĩ ãmoro bajiro yirona ña mani. Ito yicõri ĩ ãmorocõ godarãji
mani, ĩ rãca ñarona. Ito bajiri mani catija cʉni, mani godaja cʉni Cristo
ñarã ña mani. 9 Ado robojʉa bajia. Cristo godacõri mʉcana tudi catiñi
godarã ʉjʉ ñarocʉ, ito yicõri catirã ʉjʉ ñarocʉ cʉni.

10 ¿No yija gãjerã Jesure masirãre seti yiati mʉa? ¿No yija gãjerã Jesure
masirãre ñeñaro tʉoĩa bʉsiati mʉa? Mani ñarocõti Cristo riojo ñarã yirãji
mani, mani queno yigore, mani ñeñaro yigore cʉni, ĩ cõĩatoni. Iti masicõri

mani ñarãre, “Ĩnare seti ña”, yibitirɥja manire. 11 Ado bajiro gotia Dios oca tuti:
Catia yɥ. Ito bajiri yɥ gotirise riti ña. Masa jeyaro yɥ riojo, rijomunigãna ñini rũjũrã yirãji, yɥre rũcɥbɥorona. Sĩgũ rɥyabeto, “Dios ña mɥ”, yirã yirãji, yi gotia Dios oca tuti.
12 Iti tɥocõri, “Mani jeyaro sĩgũ rɥyabeto, jeyaro mani yigorore Diore goti rẽtorã yirãji mani”, yi tɥoĩa mani.

Cristore tɥorũnɥrãre ĩna jidicãroca yibesa, yire gaye

13 Ito bajiri gãmeri bɥsitubiticõrɥja manire. Ado bajirojɥa quenarise riti yirɥja manire. Ito yicõri mani rãca gãna Cristore masirã, ĩna ñeñaro yiroca yimenaji mani. 14 Yɥama Cristore masigũ ñari, “Jeyaro yɥ baja quena ña”, yi tɥoĩa yɥ. “Iti yɥ baja, ñeñarise ña”, yi tɥoĩabojagɥti ĩ baja, ñeñaro yigɥ yami ĩocũ. 15 Sĩgũ Cristore masigũ, “Rẽore gaye ña”, ĩ yi tɥoĩarise mani baja ticõri, bojori bɥjagɥ yiguĩji gajea. Ito bajiri ĩ bojori bɥjaroca mani yija, ĩre ti mairã meje ña mani. Ĩnaõnare yiari cɥni goda ĩsiñi Cristo. Ito bajiri sĩgũ Cristore masigũ mani baja ticõri, Cristore ĩ jidicã ãmoja, babiticõrɥja itire. 16 “Gɥa yirise quena ña”, yi mɥa tɥoĩabojarocati, “Ñeñaro yama ĩna”, yi gãjerã mɥare ĩna bɥsituja, yibeja itire. 17 Ĩre tɥorũnɥrãre riti ĩ rotirojɥ miojugɥ yiguĩji Dios. Ito bajiri mani barise cɥni, mani idirise cɥni ñasarise meje ña. Mani Ʊjɥ ĩ rotiro bajiro mani cɥdija, iti ña ñasarise. Ito yicõri gãjerã rãca queno mani ñaja, iti ña ñasarise. Espíritu Santo mani wanɥ quenaroca ĩ yija, iti cɥni ñasarise ña. 18 Cristo ĩ ãmoro bajiroti mani yija, “Queno yirã ñama ĩna”, yigɥ yiguĩji Dios. Ito yicõri masa cɥni ito bajiroti yirã yirãji.

19 Ito bajiro yirɥja mani, gãjerã rãca ñe oca manoti queno mani ñatoni. Ito yicõri gãmeri ejabɥato mani, Cristore bɥto bɥsa tɥorũnɥana yirona. 20 Sĩgũ, “Rẽore gaye bama ĩna”, yi wacɥ Diore ĩ jidicã ãmoja, babitirɥja mani. Bare jeyaro mani baja quenarise ñaroja. Ito bajibojarocati gãji, “Rẽore ña iti”, yi wacɥ, mani baja ticõri, Cristore ĩ jidicã ãmoja, babitirɥja mani itire. 21 Gãji Cristore masigũ, rẽore gaye mani baja ticõri, ito yicõri ɥyé ide mani idija ticõri, Cristore jidicãgũ yiguĩji gajea. Ito bajiri Cristore ĩ jidicãbititoni, jeyaro rẽore gaye babitirɥja manire. Ito yicõri idire idibitirɥja manire. Mani yirise ticõri, Cristore ĩ jidicã ãmoja, yibitirɥja mani itire. 22 “Jeyaro yɥ baja quenaroja”, mani yi tɥoĩaja, Diore riti gotija quena. No, “Yɥ yisotirise quena ña Dios ĩ tiro riojo”, yi masigũ, wanɥ quenagũ ñami ĩocũ. 23 No, “Yɥ baja quenabetoja iti”, yi masibojagɥti, ĩ baja, seti ñaroja ĩre. “Yɥ baja quenabetoja gajea”, yibojagɥti, ĩ bajare seti ñaroja ĩre. “Yɥ yija quenabetoja gajea”, yibojarãti, mani yija, seti ñaroja manire.

15

Mani ñaroti gaye riti meje tɥoĩaja quena, yire gaye

1 Mani Diore queno tɥorũnɥrã, gãjerã queno Diore tɥorũnɥsamenare ejabɥarɥja manire, ñeñaro ĩna yibititoni. “Rẽore ña”, ĩna yi tɥoĩare gaye yibiticõrɥja mani. Ito yicõri mani wanɥroti gaye riti yibitirɥja manire. 2 Ado bajirojɥa yirɥja manire. Mani tɥ ñarãre ĩna wanɥ quenaroca yirɥja manire. Ito yicõri ĩnare queno yirɥja mani, Diore bɥto bɥsa ĩna tɥorũnɥtoni. 3 Cristo cɥni ĩ rioti ĩ wanɥroti gayere yibisĩ ĩ. Ado robojɥa bajiyija. Dios oca tuti ucare bajiroti rẽtayija. Ado bajiro yiyijɥ

Cristo, ĩ Jacнre: “Jeyaro ñeñarise mнre ĩna bнsigoreti, yнre rẽtacн ĩja”, yi ucare ñayija jane mejejнti. 4 Jane mejejн Dios ĩ bнsigore ucare ñayija. Quenarisejнa mani yi riasotitoni bajiyija iti. Ito bajiri itire mani riasotija, ñeñaro tõbнjabojarãti нsiriomenati ñemecнticõrãji mani. Ito yicõri queno wanн quenarã yirãji mani. “Dios ĩ goticãdo bajiroti jeyaro rẽtaro yiroja”, yi tнoĩa yucõri, queno wanн quenarã yirãji mani. 5 Dios ñami mani ñemecнtiroca yigн, ito yicõri mani tнoĩa oca sẽoroca yigн. Sĩgũre bajiro mнa tнoĩa wanнroca yijaro ĩ, Cristo ĩ ãmoro bajiro. 6 Mani Ŭjн Jesucristo Jacн Diore mнa rũcнbнotoni, ito bajiro yijaro Dios mнare. Ito yicõri sĩgũre bajiro нsi cнticõri, “Ĩ ñami rẽtoro masigũ”, mнa yi tнoĩatoni, ito bajiro yijaro Dios mнare.

Judio masa mejere cнni Pablo Cristo oca ĩ gotire gaye

7 Cristo manire ĩ boca ãmiado bajiroti, gãjerãre boca ãmiña mнa cнni. Ito bajiro mнa yija, masa mнare tirã riti, “Queno yigн ñami Dios”, yirã yirãji ĩna. 8 “Adi macãrнcũrojнre judio masare ejabнagн wadiñi Cristo”, ya yн mнare. Ito bajiro yiñi Cristo, “Jane mejejн gãnare Dios ĩ goticãdo bajiroti yiñi”, mani yi masitoni. 9 Gaje ado bajiro wadiñi Cristo. “Masare ti maigũ ñari rẽtoro queno yigн ñami Dios”, judio masa meje cнni ĩna yi masitoni, ado wadiñi Cristo. Dios oca tuti iti gotiado bajiroti ado bajiro gotiñi Cristo Diore:

Judio masa meje tнoro riojo, “Mн ña rẽtoro masigũ”, yi mнre rũcнbнogн yigнja yн. Mнre rũcнbнogн mн wame basa sẽacнja yн, yiyijн Cristo Diore. Ito bajiro yi ucare ñayija jane mejejнti.

10 Ito yicõri gaje ado bajiro ucare ña:

Mнa judio masa meje cнni, Dios ñarã judio masa rãca wanн quena ña mнa, yiari ucare ñayija.

11 Ito yicõri ado bajiro ucare ñayija gaje:

Judio masa meje, ito yicõri masa jeyaro, “Rẽtoro queno masigũ ñami Dios, ito yicõri rẽtoro queno yigн ñami Dios”, yi rũcнbнojaro ĩna, yi ucare ñayija.

12 Isaías ñayorн ado bajiro ucañi:

Isaí ñayorн janerãbatia janami sĩgũ rujeagн yiguĩji. Judio masa meje нjн ñagũ yiguĩji ĩ. Ĩre tнorũnнcõri, “Manire masogũ yiguĩji”, yirã yirãji ĩna, yi ucare ñayija.

13 “Dioti ñami manire masorocн”, yi tнoĩa mani. Ĩre senia yн, mнa ĩre tнorũnнcõri queno corocõ mнa wanн quenatoni, ito yicõri queno corocõ mнa ñatoni. Gaje ĩre senia yн. “Espíritu Santona sнoriti manire masogũ yiguĩji”, yi mнa tнoĩa wanнtoni Diore senia yн.

14 Yн ñarã, queno yirã ña mнa, ito yicõri Cristo gayere queno masirã ña mнa. Ito bajiri gãmeri riaso masia mнa. Yi tнoĩasacõa yн itire. 15 Ito bajibojarocati adi paperana mнare oca sẽo bнsaro gotia yн. Ito bajiro mнare ya yн, mнa tнogore mнa tнo bнjatoni, ito yicõri mнa ãcabojabititoni. Sẽoro mнare papera cõa yн, Dios yнre ti maicõri ito bajiro ĩ cũjare. 16 Mнa judio masa mejere cнni Cristo oca quenarise riasotoni yнre cũñi Dios. Cristore tнorũnнjaro ĩna, yirocн mнare riasocн yн. Adocãta ĩre tнorũnнrã ñari Espíritu Santona sнoriti Dios ñarã ña mнa ĩja. Ito bajiri queno wanн quenacõri mнare boca ãmigũ yiguĩji Dios. Itire tнoĩagũ mнare riasoa yн.

17 Jesucristore tнorũnнcõri Diore moa ĩsia yн. Ito bajiri wanн quenacõri, “Jesucristo ĩ ejabнarisena Diore queno moa ĩsia yн”, yi tнoĩa yн. 18-19 Iti riti mнare gotia yн. Yнre ejabнañi Cristo, mнa judio masa mejere cнni ĩre mнa

cнdiroca yн yitoni. Yн riasore gaye tнocõri, queno yн yire gaye ticõri, ito yicõri Espíritu Santona sнoriti tiyamani yн yija ticõri, Cristore tнorũnнyija mнa ĩja. Ñaro bajiroti Cristo oca quenarise riasocн yн. Jerusalénjнna yн goti wadija, gaje cнtori jeyaro goticõri, Iliriajн goti ejacн yн itire. 20 Cristo gaye ĩna tнoĩamena ñarojн, Cristo masare ĩ masore gaye ĩnare riasogн wasoticн yн. Gãjerã ĩna riasocãdojнre, riasogн wa ãmobiticн yн. 21 Ito bajiro yн yija, Dios oca tuti iti ucado bajiroti bajicн. Ado bajiro gotia:
Ĩ oca tнobitiana tнorã yirãji. Ito yicõri tнo rẽtoburã yirãji, yi ucare ñayija.

Romajн Pablo ĩ wa ãmore gaye

22 Jaje cнtori yн riaso ucure ñajare mнa tн wa ãmobojagнti wa masibiticн yн maji. 23 Adi sitajнre moare tĩocoa yн ĩja. Canн meje mнa tн wa ãmobojagнti, wa masibiticн yн maji. Ito bajiri adocãta mнa tн wacн ya yн ĩja. 24 Españajн wacн, mнare ti rẽta wacн yigнja yн. Mнa rãca yн wanн quenaja bero yнre mнa ejabнare ãmoa yн, España yн eja masitoni. 25 Ito bajibojarocati cajero Jerusalénjн wacн ya yн maji, Cristore tнorũnнri masare niyeru ãmi wacн. 26 Macedonia sita gãna, ito yicõri Acaya sita gãna cнni, ado bajiro tнoĩayijarã ĩna: "Jerusalén gãna Jesure masirã, bojoro bнjarã yirãji coriarã. Ito bajiri niyeruna ĩnare ejabнarнja mani", yi tнoĩayijarã ĩna. Niyeru miojucõri yнre ĩsicã ĩna. Ito bajiri iti niyeru Jerusalén gãnare ĩsigũ wacн ya yн. 27 Macedonia sita gãna, ito yicõri Acaya sita gãna, judio masa meje ñabojarãti, "Jerusalén gãna judio masare, ĩnare ejabнarнja mani", yi tнoĩayijarã ĩna. Cajero maji judio masa mejere cнni Dios masare ĩ masore gaye riasoyijarã judio masa maji. Ito bajiri adocãta judio masa meje ñarã judio masa bojoro bнjarãre, ejabнaja quena. 28 Jerusalén gãna Jesure masirãre iti niyeru yн ĩsija bero, Españajн wacн mнare ti rẽta wacн yigнja yн. 29 Mнa tн ejacõri Cristo gayere yн riasoja, mнa wanнroca yigн yiguĩji Cristo.

30 Yн ñarã Cristore tнorũnнrã ña mнa. Ito yicõri Espíritu Santona sнoriti gãmeri ti maia mнa. Ito bajiri yнre yiari Diore mнa senitoni mнare нsirio codea yн. 31 Judea gãna Jesure masimena yнre ñeñaro ĩna yibititoni, Diore bнsi ĩsiña mнa, yнre yiari. Ito yicõri gaje ado bajiro Diore seniña, Jerusalén gãna Cristore masirã, bнto wanн quenacõri, yн niyeru ãmi warise ĩna boca ãmitoni. 32 Ito bajiro yнre yiari mнa bнsi ĩsija, Dios ĩ ãmoro bajiroti mнa tн wanн ejagн yigнja yн. Ito yicõri queno нsi cнticõri gãmeri ejabнarã yirãji mani. 33 Mani sajari oca cнtiroca yigн ñami Dios. Mнa rãca ñatĩñajaro Dios, ya yн. Ito bajiro riti bajitĩñajaro.

16

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

1 Mani yago Febe wame cнtigo mн tн ejago yigõji. Queno yigo ñamo iso. Cencrea wame cнtiri cнto gãna Jesure masirã rãca Diore yiari moa ĩsiri maso ñamo iso. 2 Jãjarãre ejabнañi iso. Ito yicõri yнre cнni ejabнacõ iso. Mani Ѣjнre tнo mairã ñari, isore queno boca ãmima mнa. Mani Cristore masirã ñari, gãjerã Cristore masirãre mani gãmeri boca ãmija quena. Ito bajiri isore boca ãmicõri, jeyaro mнa ejabнarocõ isore ejabнaba.

3 Quenajaro Aquila, ito yicõri ĩ manojo Priscila cнni. Jesucristo gaye yн riasotoni, queno yнre ejabнacã ĩna. 4 Yнre gãjerã sĩa ãmorã ĩna josaja, yнre ejabнabojari godacobocã ĩna. Ito bajiri, "Quenoguti yicã ĩna", ya yн ĩnare. Yн sĩgũ meje, "Queno yicã", ya yн. Judio masa meje cнni Cristore masirã,

ito bajiroti yama ĩna cнni. 5 Quenajaro, Diore rũcнbнorona Aquila ya wi
minijuarã. Quenajaro yн rãca gagн yн baba, Epeneto cнni. Ĩ ñami cajero
Asia sita gagн Cristore tнorũnнsнorн. 6 Quenajaro mani yago María cнni.
Yoari mнa rãca moañi iso. 7 Gнa comasi ñarã cнni, Andrónico, ito yicõri
Junias cнni, Quenajaro. Ĩna rãca tubiara wijн ñacн gнa. Ito yicõri yн riojнa
bнsa Cristore tнorũnнsнoñi ĩna. "Queno yirã ñama Andrónico, ito yicõri
Junias cнni", yama Cristo ĩ cũana.

8 Quenajaro yн baba Ampliato cнni. Mani Ʊjн yagн ĩ ñajare bнto ĩre
maia yн. 9 Quenajaro Urbano cнni. Mani rãca Cristore moa ĩsigũ ñami
ĩ. Quenajaro yн baba yн maigũ Estaquis cнni. 10 Quenajaro Apeles cнni.
Jeyaro ĩ moagore ticõri, "Cristore queno tнorũnнgũ ñami ĩ", yi tнoĩa mani.
Quenajaro Aristóbulo cнni, ĩ ya wi gãna ñarocõti. 11 Quenajaro gнa comasi,
Herodión cнni. Quenajaro Narciso cнni, ĩ ya wi gãna ñarocõ Cristore
masirã cнni. 12 Quenajaro Trifena, ito yicõri Trifosa cнni. Ĩna romia jũarã
ruje moacã mani Ʊjн Jesure yiari. Quenajaro mani yago Pérsida cнni. Iso
cнni ruje mani Ʊjнre yiari moacõ. 13 Quenajaro Rufo cнni. Masa jeyaro,
"Bнto Cristore tнorũnнgũ ñami ĩ", yama ĩna. Quenajaro ĩ jaco. Yн jacoõcõti
ñamo iso cнni yнre. 14 Quenajaro Asíncrito, Flegonte cнni, Hermas cнni,
Patrobas cнni, Hermes cнni. Ito yicõri ĩna rãca Cristore tнorũnнrã ĩnacõti
quenajaro. 15 Quenajaro Filólogo, Julia cнni, Nereo cнni, ito yicõri ĩ
ocabajio cнni, Olimpas cнni. Ito yicõri ĩna rãca Cristore tнorũnнrã ĩnacõti
quenajaro.

16 Mani comasi Cristore masirãre queno wanнcõri gãmeri boca ãmima
mнa. Cristore tнorũnнrã ñarocõti, "Quenajaro", yama mнare.

17 Yн ñarã ado bajiro gaje mнare gotigн ya yн. Coriarã ñama masa
batatoni oca menirã. Ito yicõri Jesús gayere ĩna riasoja, mнa tнogore
bajiro meje riasoama ĩna. Ĩnare mнa tнoja, "Roya", yirocн mнare gotia
yн. Ĩnare camotadiya mнa. 18 Mani Ʊjн Cristore yiari meje moama ĩna.
Ĩna tнoĩaro bajiroti yama ĩna. Ĩna bнsija, bнroti quenarise bajiro ruyua.
Quenarise meje ña iti. Ito bajiri queno tнo masimena ĩna bнsirisere
tнorũnнbojama ĩna. 19 "Dios oca queno cнdirã ñama ĩna", yama masa
jeyaro mнare. Ito bajiri mнare wanнa yн. Quenarise gaye riti mнa yire
ãmoa yн. Ito yicõri cojirea ñeñarise mнa yimena ñare ãmoa yн. 20 Dioti
ñami mani queno corocõ ñaroca yigн. Nocõ mejeti rũmúa нjн Satanásre
mнa rẽtocũroca yigн yiguĩji Dios mнare. Mani Ʊjн Jesucristo queno mнare
yijaro.

21 Yн rãca moagũ Timoteo, "Quenajaro", yami mнare. Ito yicõri gнa
comasi Lucio, Jasón cнni ito yicõri Sosípater, "Quenajaro", yama ĩna
mнare.

22 Yн Tercio, Pablo ĩ rotiro bajiro adi papera menia. Yн Jesure masigũ
ñari, mнa Jesure masirãre, "Quenajaro", ya yн.

23 Gayo cнni, "Quenajaro", yami mнare. Ĩ rãca ĩ ya wijн ña yн. Ado ĩ
ya wijн Jesure masirã minijuasotiama ĩna. Ĩna cнni, "Quenajaro", yama
mнare. Ito yicõri Erasto, adi cнto gagн niyeru seori masн, "Quenajaro",
yami mнare. Ito yicõri mani rãca gagн Cristore masigũ Cuarto wame
cнtigн "Quenajaro", yami mнare.

24 Mani Ʊjн Jesucristo, mнa ñarocõ jeyarore queno mнa ñaroca yijaro.
Ito bajiro riti bajitĩñajaro.

Diore rũcнbнorнja manire, Pablo ĩ yisнsare gaye

25 Diore rũcʉbʉorã ñari, “Queno yigʉ ñami ĩ. Rẽtoro masigũ ñami ĩ”, Diore
yi rũcʉbʉorʉja mani. Ĩ ocare queno mʉa tʉorũnʉja, mʉa tʉoĩa oca sẽoroca
yi masiguĩji Dios. Iti oca ña, Cristo masare ĩ masore gaye, yʉ riasorise.
Cajerojʉti jane mejejʉ masare riasore meje ñayija iti. 26 Ito bajibojarocati
adocãta masirãji masa itire, Dios oca gotiri masa itire ĩna ucajare. Masa
jeyaro iti oca tʉorũnʉcõri ĩna cʉditoni, Dios catitĩñagũ, iti oca riasore gaye
cõañi.
27 Jesucristore tʉorũnʉrã ñari, “Bʉto masigũ ñami Dios. Ĩ sĩgũti ñami
jeyaro masigũ”, yi rũcʉbʉotĩñarʉja manire. Itocõ ña.

Primera carta de San Pablo a los Corintios

Corinto cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Corinto cʉto gãna mʉa. Yʉ ña Pablo. Sóstenes mani yagʉ rãca,
"Quenajaro", ya gʉa. Dios ĩ ãmoro bajiroti Jesucristo ocare yʉ riaso
ucutoni yʉre cũñi ĩ. 2 Mʉa Corinto cʉto gãna cʉni Dios ñarã ña mʉa. Ito
bajiri adi papera cõa yʉ mʉare. Jesucristore tʉorũnʉrã ñari Dios ñarã
ña mʉa. Dios mʉare beseñi ñeñarise yimenati mʉa ñatoni. No mani Ʉjʉ
Jesucristore tʉorũnʉrãti ito bajiroti ĩna ñare ãmoguĩji Dios. Mani Ʉjʉ ñami
Jesucristo. No ĩre tʉorũnʉrãre ĩna Ʉjʉ ñami Jesucristo. 3 Mani Jacʉ Dios, ito
yicõri mani Ʉjʉ Jesucristore cʉni seni ĩsia yʉ mʉare yiari. Mʉare ĩna queno
yijaro yirocʉ ĩnare senia yʉ. Mʉa ya ʉsijʉ queno mʉa wanʉ quenatoni
mʉare yiari ĩnare senia yʉ.

Cristore tʉorũnʉrãre Dios ĩ queno yire gaye

4 Jesucristo ĩ goda ĩsirajʉna sʉoriti queno yami Dios mʉare. Ito bajiro ĩ
yijare, "Queno ya Dios mʉ", yisotia yʉ ĩre. 5 Cristore tʉorũnʉrã mʉa ñajare
queno mʉare ejabʉami Dios. Ĩ gayere queno mʉa tʉo rẽtobutoni ito bajiro
yami Dios. Ito bajiri mʉa bʉsirise, mʉa masirise cʉni queno mʉa masi
rẽta budiroca yami ĩ. 6 "Jesucristore mʉa tʉorũnʉja, mama ʉsi mʉare
wasoagʉ yiguĩji ĩ", yʉ yiado bajiroti bajia mʉare. 7 Ito bajiri Jesucristo
mani Ʉjʉ ĩ ejari rʉmʉ mani bocatiroca queno yi ñagũ yiguĩji Dios manire.
Ito bajiro manire queno ĩ yijare ñejʉa rʉyabeto yiroja manire, ĩre mani
moa ĩsi masitoni. 8 Macãrʉcũro iti jediroto riojʉa Jesucristore mani
tʉorũnʉ jidicãbititoni manire ejabʉagʉ yiguĩji Dios. Ito bajiri Jesucristo
mani Ʉjʉ ĩ tʉdi ejari rʉmʉ, "Seti cʉtirã ñama ĩna", sĩgũjʉa yi masimena
yirãji ĩna manire. 9 "Ado bajiro yigʉ yigʉja yʉ", ĩ yiado bajiroti yigʉ yiguĩji
Dios. Dios ĩti ñami manire beserʉ. Ĩ Macʉ Jesucristo mani Ʉjʉ rãca sĩgũre
bajiro mani queno ñatoni manire beseñi Dios.

Corinto cʉto gãna ricati riti ĩna tʉoĩare gaye

10 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Mʉare yʉ gotitoni yʉre cũñi mani Ʉjʉ Jesucristo.
Ĩre tʉorũnʉrã ña mʉa. Ito bajiri sĩgũre bajiro mʉa tʉoĩaja quena. Ricati
riti tʉoĩabesa mʉa. Ado bajirojʉa mʉa yija quena. Sĩgũre bajiro tʉoĩacõri
oca manoti queno mʉa ñaja quena. 11 "Ricati riti tʉoĩama ĩna", Cloé mesa
ĩna yija tʉocõri, iti mʉare bʉsia, yʉ ñarã yʉ. 12 Ado bajiro yʉre goticã
Cloé mesa: "Ricati riti tʉoĩama Corinto cʉto gãna. Tite mʉ. 'Pablore tʉo
sʉyarã ña gʉama', yama gãjerã. 'Apolosre tʉo sʉyarã ña gʉama', yama
gãjerã. 'Pedrore tʉo sʉyarã ña gʉama', yama gãjerã. 'Cristore tʉo sʉyarã
ña gʉama', yama gãjerã", yi goticã Cloé mesa yʉre. 13 Ricati riti masa ĩna
tʉoĩaroca yigʉ meje ñami Cristo. Mʉare yiari yucʉtẽojʉ goda ĩsibiticʉ yʉ.
Yʉre tʉorũnʉcõri meje idé gu rotiyija mʉa. Cristojʉare tʉorũnʉcõri idé
gu rotiyija mʉa. 14-15 Mʉa wato gãnare jãjarã meje idé gucʉ yʉ. Crispore
ito yicõri Gayore ĩna jũarãreti idé gucʉ yʉ. Ito bajiri, "Pablore tʉorũnʉcõri
idé gu roticʉ gʉa", yi tʉoĩamenaji mʉa. Mʉa jãjarãre idé gubitigorʉ ñari,
"Queno ya Dios mʉ", yi tʉoĩa yʉ. 16 Baʉ, gãjerã Estéfanas ñarãre idé gucʉ
yʉ. "Iti cʉto gãna gãjerãre idé gucʉ yʉ", yi masibea yʉ. 17 Masare yʉ idé
gutoni meje yʉre cũñi Cristo. "Masare masogũ yiguĩji Cristo", yire oca yʉ

gotitoni yнre cũñi ĩ. Bнto masirena masa ĩna tнo seyotoni bнsibea yн. Bнto tнo seyore oca yн bнsija, yнjнare tнorũnнcõri Cristore tнorũnнbitiboana masa. “Masare yiari yucнtẽojн godañi Cristo”, yi yн masare gotija, iti ña ñasarise.

Dios ĩ masirise rнcogн ñami Cristo, yire gaye

18 Adi oca iti gotija, “Manire masorocн yucнtẽojн godañi Cristo”, ya iti oca. “Bнroti bajia iti, mecнre oca ña iti”, yama jeame ũjнrojн warona. Mani Dios ĩ masoanareama oca wanн quenare gaye ña. Sẽorise ña Dios oca. Ito bajiri ĩ oca tнorũnнcõri, “Cristo ĩ godarena sнoriti manire masogũ yiguĩji”, yi tнoĩa mani. 19 Dios oca tuti iti gotija ado bajiro gotia:
“Adi sita gãna ĩna masirise bнto masire gaye meje ña”, masa ĩna yiroca yigн yigнja yн. “Queno masirã ña gнa”, yibojarãre, “Queno masirã meje ñama ĩna”, gãjerã ĩna yi ti masiroca yigн yigнja yн, yi gotiami Dios ĩ oca tutina.

20 “Queno masirã ña gнa”, yama coriarã adi sita gãna. “Queno riaso masia gнa”, yama gãjerã. “Adi macãrнcũro gayere queno tнoĩa bнsi masia gнa”, yama gãjerã. Ito bajiro ĩna yibojarocati, “Queno masirã meje ñama ĩna”, gãjerã masa ĩna yi ti masiroca yigн ñami Dios. 21 Jeyaro ñejнa rнyabeto tнo masi jeogн ñami Dios. Adi sita gãna ĩna tнo masirena meje ĩre masire ãmoñi Dios. Ĩ ocare tнorũnнrena sнoriti ĩre masire ãmoñi Dios. Ito bajiri ĩ oca tнorũnнrãre riti masoami Dios. “Ito bajiro masare masoami Dios”, yire oca tнocõri, “Bнroti bajia, mecнre oca ña”, yama Diore masimena.

22 Tiyamani Dios ĩ ĩore ti ãmoama judio masa. Masa ĩna masirisejнare tнo sнya ãmoama griego masa. 23 “Masare yiari yucнtẽojн godañi Cristo”, yire oca gotia maniama. Iti gayere mani gotija tнo ãmobiticõri, junisiniama judio masa. Judio masa meje cнni iti oca tнocõri, “Bнroti bajia, mecнre oca ña iti”, yama ĩna cнni. 24 Maniama Dios ĩ beseana ñari Cristore tнorũnнa mani. Mani judio masa, ito yicõri judio masa meje cнni Cristore mani tнorũnнja Dios ĩ beseana ña mani. Ito bajiri ĩre tнorũnнcõri, “Rẽtoro sẽogũ ñami Dios ito yicõri jeyaro masigũ”, yi tнoĩa mani. Ito bajigн ñari jeame ũjнrojн mani wabore ñaroca Cristona sнoriti manire masogũ yiguĩji Dios. 25 “Masare yiari goda ĩsi rotiñi Dios Cristore”, yire oca tнocõri, “Queno masigũ meje ñami Dios”, yi tнoĩama ĩre masimena. Ito bajibojarocati Dios ĩ masirise masa ĩna masirise rẽto bнsaro ñasarise ña. “Yucнtẽojн godañi Cristo”, yire oca tнocõri, “Queno sẽogũ meje ñañi Dios”, yi tнoĩama ĩre masimena. Ito bajibojarocati masa ĩna sẽorise rẽto bнsaro sẽogũ ñami Dios. 26 Tнoya yн ñarã mнa. Bнto masirã meje ñabojarãti Dios ĩ beseana ña mani. Diore masimena ĩna tija bнto masirã meje ña mani. Mani wato coriarãti ñama gãjerãre rotiri masa. Mani wato coriarãti ñama ñasari masa rĩa. Bнto ñasarã meje mani ñabojarocati manire beseñi Dios. 27 “Bнto masirã meje ñama ĩna”, Diore masimena ĩna yianare beseñi Dios. Ito bajiro yiñi Dios, masimenare ĩ beseja ticõri, “Masirã ña gнa”, yirã ĩna bojo bнjatoni. “Queno sẽorã meje ñama”, Diore masimena ĩna yianare beseñi Dios. Ito bajiro yiñi Dios, sẽomenare ĩ beseja ticõri, “Sẽorã ña gнa”, yirã ĩna bojo bнjatoni. 28 “Ñasarã meje ñama ĩna”, Diore masimena ĩna yianare beseñi Dios. Ĩre masimena ĩna ti tudianare beseñi Dios. Ito bajiro yiñi Dios, “Ñasarã ña gнa”, yirã, “Ñasarã meje ña gнa”, ĩna yi tнoĩa masitoni. 29 Ito bajiro Dios ĩ yijare, ĩ tiro riojo, “Ñasagн ña yн”, yi tнoĩa masigũ mami. 30 Cristore mani tнorũnнre ãmoñi Dios. Ito bajiri ĩre bajiro mani tнoĩaroca

yiñi Dios manire. Jesucristona sʉoriti ĩ oca mani tʉo masiroca yiñi Dios.
Jesucristona sʉoriti manire boca ãmicõri mani queno yiroca yiñi Dios.
Mani ñeñaro yirisere Cristo ĩ waja yi ĩsicãjare, ñe seti mana ña mani Dios ĩ
tija. Ĩ ñarã ña mani ĩja. Cristona sʉoriti manire masoñi Dios. 31 Ito bajiri ĩ
oca tuti iti gotija ado bajiro gotia: " 'Ñasarã ña gʉa', yi tʉoĩabitirʉja manire.
Ado bajirojʉa yirʉja: 'Manire queno yiñi Cristo. Ĩjʉa ñami ñasagʉ', yi wanʉ
quenarʉja manire", yi gotia Dios oca tuti.

2

Yucʉtẽojʉ godañi Cristo, yire gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Dios gaye mʉare goti ãmogʉ̃, tʉo seyore oca rãca
meje mʉare bʉsi ucucʉ yʉ. Ito yicõri bʉto masire ocana meje Dios oca
mʉare goticʉ yʉ. 2 Mʉa tʉ yʉ ejacati coji gaye ñasarise mʉare goti ãmocʉ yʉ.
"Yucʉtẽojʉ godañi Cristo masare yiari", yire gaye riti mʉare goti ãmocʉ
yʉ. 3 Ñasagʉ meje bajiro mʉa tʉ ejacʉ yʉ. Mʉa tiro riojo güigʉ nʉrʉo
bʉsicʉ yʉ. 4 Mʉare yʉ bʉsija, yʉ masirisena meje mʉare bʉsicʉ yʉ. Ito
yicõri Dios oca mʉare yʉ riasoja, yʉ masirisena meje mʉare riasocʉ yʉ.
Cristore mʉa tʉorʉ̃nʉre ãmogʉ̃, masa ĩna masirisena meje mʉare bʉsicʉ
yʉ. Ado robojʉa bajicʉ: Ĩ oca mʉare yʉ riasoroca ĩ masirisena mʉa
tʉorʉ̃nʉroca yiñi Espíritu Santo. 5 Ito bajiri masa ĩna masirise tʉo seyocõri
meje Jesure tʉorʉ̃nʉyija mʉa. Ĩ ocare mʉa tʉo masiroca yiñi Dios. Ito
bajiri ĩ masirisena sʉoriti Jesucristore tʉorʉ̃nʉyija mʉa.

Espíritu Santona sʉoriti Diore masia mani, yire gaye

6 Jesucristore rʉ̃cʉbʉocõri queno ĩre tʉo rẽtoburãre yʉ bʉsija queno
masire ocana ĩnare bʉsia yʉ. Ito bajiro yʉ bʉsija, adi sita gãna ĩna
masirisena meje bʉsia yʉ. Ito yicõri adi sita gãna ʉjarã ĩna masirisena
meje bʉsia yʉ. Adi sita gãna ʉjarã ñabojana ĩna masibojare rãcati godarã
yirãji ĩna. 7 Yʉ bʉsija, Dios ĩ masirisena bʉsia yʉ. Ito bajiro yʉ bʉsija, masa
ĩna tʉo masiroti gaye ña iti. Adi macãrʉcʉ̃ro ĩ rujeoroto riojʉa, "Ado bajiro
masare masogʉ̃ yigʉja yʉ", yi masicãñi Dios. Iti oca masa ĩna masibitire
Dios ĩ masirisena masare riasoa yʉ. 8 Sĩgʉ̃jʉa adi sita gãna ʉjarã itire
tʉo masirã mama. "Cristona sʉoriti masare masogʉ̃ yiguĩji Dios", yi ĩna
tʉo masija, mani Ʉjʉ ñasagʉre yucʉtẽojʉ sĩabitiboana ĩna. 9 Dios oca tuti iti
gotiado bajiroti bajia. Tʉote mʉa:

Ĩre tʉo mairãre yiari quenarise queno yucãñi Dios. Masa ĩna tiĩabiti, ĩna
tʉobiti, ĩna tʉoĩabiti cʉni quenarise queno yucãñi Dios, yi gotia Dios
oca tuti.

10 Espíritu Santo manire queo sãcõri, "Quenarise queno yicãñi Dios", yi
mani tʉo masiroca yami Dios. Dise rʉyabeto masiami Espíritu Santo.
Dios ĩ tʉoĩarise masi jeoami Espíritu Santo.

11 Mani masamasiti, "Ĩ ito bajiro tʉoĩami", gãmeri yi masibea mani.
Ĩmasiti, "Ito bajiro tʉoĩa yʉ", yi masiguĩji ĩ. Ito bajiroti Espíritu Santo sĩgʉ̃ti
Dios ĩ masirisere masiguĩji. 12 Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã ñari adi sita gãna
ĩna masirise boca ãmiana meje ña mani. Espíritu Santo Dios ĩ cõarʉreama
boca ãmiana ña mani. Dios queno manire ĩ yire gaye mani tʉo masitoni
Espíritu Santore cõañi Dios manire yiari. 13 Ito bajiri mani bʉsija, mani
tʉoĩa rujeorisena meje bʉsia mani. Espíritu Santo manire ĩ riasorise bʉsia
mani. Mani tʉoĩa rujeorisena meje bʉsia mani. Espíritu Santore boca
ãmigoana ñari, gãjerã ĩre boca ãmigoanare ĩ gayere goti rẽtobu masia mani.

14 Adi sita gãna Espíritu Santore boca ãmimena Dios gayere tʉo masimenaji ĩna. “Bʉroti bajia, mecʉre oca ña”, yi tʉoĩarãji ĩna. Ito bajiri itire tʉo ãmomenaji ĩna. Espíritu Santore boca ãmimena ñari Dios gayere tʉo masimenaji ĩna. Ĩna tʉo masiroca Espíritu Santo ĩ yibeja tʉo masimenaji ĩna. 15 Espíritu Santore boca ãmianama Dios gayere tʉo masirãji ĩna. Ito bajiri, “Dios gayere tʉo masirã meje ñama ĩna”, sĩgũjʉa yigʉ maquĩji ĩnare. 16 Dios oca tuti iti gotija, ado bajiro gotia: “Mani Ʉjʉ ĩ tʉoĩarise masigũ maquĩji. Ñimʉjʉa Diore riasogʉ maquĩji”, yi gotia Dios oca tuti. Ito bajibojarocati Espíritu Santo quedi sãja ecoana mani ñajare, Cristo tʉoĩarise mani tʉo masitoni manire ejabʉami ĩ.

3

Diore mani moa ĩsiroti gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Espíritu Santore queno tʉorũnʉsamena mʉa ñajare, josari gaye mʉare bʉsibiticʉ yʉ maji. Adi sita gãna Espíritu Santore boca ãmimena bajiro josarise gaye meje mʉare bʉsicʉ yʉ. Iti rʉmʉjʉ Cristore boca ãmiana ñabojarãti ĩre mʉa queno tʉo sʉyabejare, rĩacare bʉsigʉ bajiro mʉare bʉsicʉ yʉ. Queno mʉa tʉo masibejare rĩaca robo bajiro mʉare bʉsicʉ yʉ. 2 Josabitire mʉare riasocʉ yʉ. Macʉacã ũjugũ, õjegõa riti ũjuguĩji. Bare bʉtirise ĩre ecamenaji. Iti robo bajiroti Cristore mʉa tʉorũnʉsamena ñajare, josarise gaye mʉare bʉsibiticʉ yʉ maji. Adocãta cʉni josarise gaye mʉare riaso masibea yʉ maji. 3 Adi sita gãna Jesure boca ãmibitiana bajiro mʉa ñajare, josarise gaye mʉare riasobea yʉ maji. Gãjerãre ti ʉorã ña mʉa maji. Gãmeri bʉsitua mʉa. Ricati riti tʉoĩa mʉa. Diore masimenare bajiro tʉoĩacõri ĩna yiado bajiroti ya mʉa maji. 4 Mʉa coriarã ado bajiro ya: “Pablore tʉo sʉyagʉ ña yʉama. Ito yicõri Apolosre tʉo sʉyagʉ ña yʉama”, ya mʉa. Ito bajiro mʉa yija, adi sita gãna Diore masimena ĩna yiado bajiroti ya mʉa maji.

5 Yʉ Pablo ñasagʉ meje ña. Apolos cʉni ñasagʉ meje ñami. Diore moa ĩsirã ña gʉa. Gʉa riasorisere tʉorũnʉcõri Cristore tʉorũnʉyija mʉa. Gʉa Apolos rãca mani Ʉjʉ ĩ moare cũado bajiroti moa gʉa. 6 Yʉ mʉare cajero riasosʉocʉ. Ito bajiri aje otesʉogʉ robo bajiro bajia yʉ. Yʉ bero Apolos jai bʉsaro mʉare riaso remoñi. Ĩ ñami aje juditoni ide jio gugʉ bajiro yigʉ. Dios ñami Cristore mʉa masiroca yigʉ. Ito bajiri gʉa otere judiroca yigʉ bajiro yigʉ ñami Dios. 7 Aje otesʉogʉ, aje ide jio gugʉ cʉni ñasarã meje ñama ĩna. Dios ñami ñasagʉ. Ĩ ñami iti judi mʉjaroca yigʉ. Ito bajiroti ĩ oca riasorã, ito bero gãjerã goti quenorã cʉni ñasarã meje ñama ĩna. Dios ñami ñasagʉ. Ĩ ñami Cristore mani masiroca yigʉ. 8 Aje oterã, otere ide jio gurã cʉni corocõ moama ĩna. Ito bajiroti Dios oca riasorã, ito bero gãjerã goti quenorã corocõti moama ĩna. Ĩna moado bajiroti ĩnare waja yigʉ yiguĩji Dios. 9 Gʉa Apolos rãca sĩgũre bajiro tʉoĩacõri Diore moa ĩsirã ña gʉa. Mʉa ña sita Dios ĩ coderijʉ robo bajirã. Gaje Dios ĩ wi menisʉori wi robo bajirã ña mʉa, ĩre cʉdisʉorã mʉa ñajare. 10 Dios oca mʉare riasosʉogʉ ñari, wi menirotijʉ wi godo gosʉogʉ robo bajiro bajigʉ ña yʉ. Yʉre ti maicõri mʉare ĩ oca yʉ gotitoni yʉre cũñi Dios. Gãjerã yʉ bero riasorã wi godo yʉ gorajʉ wi menisʉorã robo bajirã ñama ĩna. Wi queno riojo ñari wi menirã bajiro Dios ocare queno riojo ĩna riasoja quena. 11 Wi meniri masa cajero botari ĩna ãmi cũbeja menimenaji. Ito bajiroti Dios oca gotiri masa cajero Cristo gaye ĩna goti rẽtobubeja tʉo

masimenaji. “Mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocн godañi Cristo”,
yi mнare riasocãcн yн. Iti ña ñasarise. “Ado bajiro Dios ñarã ñarã yirãji
masa”, yire gaye oca riojнa gaye ñe gaje oca ñasarise gotisнore manoja.
12 Wi menirotijн gorajнre quenari wi menirona gũta queno bнtirisena,
orona, plata wame cнtirisena menirãji ĩna. Gãjerã bнto bнtiri wi meje
ĩna menija, yucн jidirisena, muji yoari meje jogarisena, ito yicõri ñicojãi
jidirisena menibojarãji ĩna. Queno Dios oca riojo riasorã ĩna ñama bнtiri
wi bajiro menirã. Riojo ñasarise queno riasomena ĩna ñama jidiri wiacã
bajiro menirã. 13 Masa tiro riojo Dios ĩ beseri rнmн mani moagoado
bajiroti waja senigũ yiguĩji Dios. Iti rнmн jea ũjнrise ejaro yiroja. Mani
moagore quesoĩaro ejaro yiroja iti. Mani moagore quenarise iti ñaja,
нabeto yiroja. Ñeñarise iti ñaja, нa jedicoaro yiroja. 14 Dios oca queno
riojo riasoanare ĩna moagore jedibeto yiroja. Gũta wi нabeto bajiro, ĩna
moagore jedibeto yiroja. Ito bajiri ĩnare waja yigн yiguĩji Dios. 15 Dios
oca queno riasobitianare ĩna moabojare jediro yiroja. Yucн wi iti нa
godaro bajiroti jediro yiroja. Ĩna ya wi нaja budigoana robo bajirã yirãji
ĩna. Jeyaro ĩna moabojare нa godacoaro yiroja. Ito bajibojarocati jeame
ũjнrojн cõabicн yiguĩji Dios ĩnare. Ĩnare masogũ yiguĩji Dios Jesucristore ĩna
tнorũnнja.

16 Espíritu Santo quedi sãja ecoana ñari Dios ya wi robo bajirã ña mani.
¿Iti gayere masibeati mнa? 17 Dios ya wi robo bajirã ñari ĩ ñarã ña mani ĩja.
Ito bajiri sĩgũ manire ĩ ñeñoja manire ĩ ñeñore waja ĩre waja senigũ yiguĩji
Dios. Ito yicõri ĩre ruyuriogн yiguĩji Dios.

18 Mнamasiti mнa rujнrire rнobesa. “Adi sita gãna ĩna masirise masi
jeocõri bнto masigũ ña yн”, yibitirнja mнare. Ado bajirojнa mнa yija
quena. “Bнto ñasagн meje, bнto masigũ meje ña yн”, yirнja mнare. Ito
bajiro mнa yija queno masirã ñarã yirãji mнa. 19 “Queno masirã ña gнa”,
adi sita gãna ĩna yibojarocati ñe ma Dios ĩ tija. Dios oca tuti iti gotija ado
bajiro gotia: “Queno masirã ña mani. Ado bajiro yirã yirãji mani”, ĩna yi
tнoĩabojarocati ĩnare camotagн yiguĩji Dios, yi gotia Dios oca tuti. 20 Gaje
iti gotija ado bajiro gotia: Adi sita gãna queno masirã ĩna masirisere masi
jeocõami Dios. “Queno masibeama ĩna”, yami Dios, yi gotia ĩ oca tuti. 21 Ito
bajiri, “Yн tнo sнyagнjнa ñami bнto masigũ”, yi tнoĩa wanнre ma mнare.
Dios oca mнare riasorãre ĩna oca mнa tнo masitoni ĩnare cũñi Dios. 22 Gнa,
yн, Apolos, Pedrore cнni ĩ oca mнare riasotoni gнare cũñi Dios. Adi sitajн
mani catiroti, mani godaroti cнni cũñi Dios. Jane gaye, ija rẽtaroti gaye
cнni manire cũ ĩsiñi Dios manire ejabнaroti gaye. 23 Cristo ñarã ña mani.
Ĩ Cristo Dios yagн ñami. Ito bajiri mani cнni Dios ñarã ña ĩja.

4

Jesucristo oca goti ucuri masa ĩna moare gaye

1 Ado bajirojнa gнare mнa tнoĩaja quena: “Cristore moa ĩsira ñama ĩna”,
gнare mнa yi tнoĩaja quena. Gнare cũñi Dios ĩ oca masa ĩna masibitire gнa
riasotoni. 2 Moare cũ ecoana mani ñaja, queno mani moaja quena. Ito
bajiro mani queno yija ticõri, manire tнorũnнrã yirãji gãjerã. 3 “Cristore
queno moa ĩsigũ ñami Pablo”, mнa yija, mнa yibeja cнni, tнoĩa нsirio
yibea yн. “Cristore queno moa ĩsigũ ñami Pablo”, masa нjarã ĩna yija, ĩna
yibeja cнni, tнoĩa нsirio yibea yн. “¿Cristore queno moa ĩsicati yн? Queno
moa ĩsibitirнja gajea yн”, yi masibea yн. Cristo sĩgũti “Ĩ ñami queno yнre

moa ĩsigoru", yi masiguĩji. 4 Yu tuoĩaja Cristore queno moa ĩsicu yu. Ito
bajibojarocati, "Seti macu ñami ĩ", yireoni meje ña iti. Mani Uju Cristo riti
ñaguĩji, "Queno moa ĩsiquĩ Pablo yure", yigu. 5 Mani Uju ĩ ejaroto riojua,
gãjerã ĩna yirise ticõri, "Ñeñaro yirã ña mua", yibitiruja manire. Mani Uju
ĩ tudi ejari rumu, yeyorojua masa ĩna yibojare gãjerã masa ĩna tiro riojo
itire gotigu yiguĩji ĩ. "Ado bajiro yi ãmoa yu", yi masa ĩna tuoĩa ñarise cuni
recoti ĩogũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre queno moa ĩsigoana mani ñaja, "Queno
yure yicu mua", yi wanugũ yiguĩji Dios manire.

6 Tuoya yu ñarã mua. Queno mua ñatoni iti gaye muare busia yu. Yu
gaye, Apolos gaye cuni muare gotia yu. "Ado bajiro yami Pablo, Apolos
cuni", mua yi masitoni iti gaye muare gotia yu. Itire masicõri adi tuti
iti rotiro bajiro ricati yibitiruja muare. Ito yicõri, "Guajuare riasori
masa, muare riasori masa rẽto busaro masirã ñama ĩna", gãmeri yibitiruja
muare. 7 "Gãjerã rẽtoro masirã ña gua", yire ma muare. Jeyaro mua
masirise Dios ĩ muare jidicãre ña. Mua masirise muamasiti mua bujare
meje ña. Dios ĩ jidicãre ña. "Dios oca riasoticõri, guamasiti queno tuo
rẽtobua gua", yire ma muare. "Dios ĩ ejabuarisena queno tuo rẽtobua gua",
mua yija quena.

8 "Dios oca queno masia gua. Dise ruyabeto jeyaro masi jeoa gua",
yi tuoĩa mua, yu tija. "Ujarã robo bajiro bajicã gua ĩja", yi tuoĩabojacõri
guare jidicã mua ĩja. Ito bajiro mua yija, "Queno tuoĩarã meje ñama ĩna",
yi tuoĩa yu muare. Riti ujarã mua ñaja, quena ñaboadoja. Ujarã mua ñaja
mua rãcati rotiboana gua cuni. 9 Ado bajiro tuoĩa yuama. Gua Jesucristo
ocare riaso ucurã, "Bero gãna manire cũñi Dios", yiado bajiro tuoĩa gua.
"Ĩnare sĩacõrã yirãji mani", ĩna yiana bajiro tuoĩa gua. "No bajiro ĩnare
rẽtaja tiana mani", yi tiama masa guare. Adi sita gãna, ũmacũju ángel mesa
cuni guare rẽtarotire ti ñarãji ĩna. 10 Jesucristo oca gua riasojare, "Mecuri
masa ñama ĩna", yi tuoĩama masa guare. Ito bajiro guare ĩna yiroca, "Queno
masirã ña guama", yi tuoĩa mua. "Dios oca queno goti masirã meje ñama",
yi tuoĩama masa guare. Ito bajiro guare ĩna yiroca, "Dios ocare queno
goti masia gua", ya muama. Guareama masa ti te ñama. "Masa ĩna ti
rũcubuoana ña mani", ya muama. 11 Iti rumuju gua ñiocõcato bajiroti
ñiocõa gua adocãta cuni. Ide ma guare. Yutabujuri cuni ma guare. Masa
ñeñaro yama guare. Wi ma guare. 12 Ruje moacõri boga gua. Masa ĩna
ñeñaro guare ĩna busitubojarocati, "Dios queno yijaro muare", yire gaye
rãca ĩnare cudia gua. Guare ĩna usirioro ĩna yi codebojarocati ĩnare gãmebea
gua. 13 Guare ñeñaro ĩna busitubojarocati, usiriomenati ĩnajuare oca goti
quenoa gua. Guare ti wanubeama ĩna. Adi sita gãna ĩna ãmobitire, ĩna cõado
robo bajiro guare tiama ĩna. Iti rumuju cuni, adocãta cuni ñaro bajiroti
guare ti teama ĩna.

14 Mua bojo bujatoni meje ito bajiro muare uca yu. Yu rĩa yu mairã robo
bajiro muare tuoĩa yu. Ito bajiri muare goti riasogu adi muare uca yu.
15 Diez mil ñarã Jesús oca riasori masa ñabojarocati sĩgũ ñami muare Jesús
oca riasosuoru. Yu ña muare cajero riasosuocacu. Ito bajiri mua jacu robo
bajigu ña yu. "Jesucristore mua tuorũnuja, muare masogũ yiguĩji Dios", yu
yija tuocõri, ĩre tuorũnusuocu mua. 16 Yu yiado bajiroti mua yitoni muare
josa yu.

17 Ito bajiro mua yire ãmoa yu. Ito bajiri Timoteore mua tu cõa yu. Ĩ
ñami mani Ujure queno tuorũnugũ. Ito bajiri yu macure bajiro ĩre tuo maia
yu. "Cristore tuorũnugũ ñari ado bajiro ñasotiami Pablo", mua yi masitoni

mнare gotigн yiguĩji Timoteo. Jesucristore masirãre jeyaro yн riaso ucure gaye mнare goti rẽtobugн yiguĩji ĩ. 18 “Mani tн ejabicн yiguĩji Pablo. Ito bajiri mani ãmoro bajiroti yiana”, yi tнoĩa wanнboja mнa coriarã. 19 “Dios ĩ ãmoja, yoari mejeti mнare tigн wacн yigнja yн”, yi tнoĩa yн. Mнa tн yн ejaja, ito bajiro tнoĩa wanнbojarãre tigн yigнja yн. Mнa tн ejacõri, no bajiro ĩna yija tigн yigнja yн. Ito yicõri, riti Dios ĩ masirisena ĩna moaja ti ejagн yigнja yн. 20 “Ĩre tнorũnнrãre ĩ rotirojн miojugн yiguĩji Dios”, mani yi masija, oca riti meje bнsirãji mani. Ĩ ejabнarisena queno ĩre moa ĩsirã yirãji mani. 21 ¿No bajiro ãmoati mнa? Ñeñaro mнa yisotire mнa jidicãbeja, “Quenabea mнa”, ¿yн yi tнdi ejare ãmoatite mнa? Ñeñaro mнa yirise mнa jidicãja, ¿mнa tн ejacõri yн wanнrejнare ãmoatite mнa?

5

Rocati romiare ajere quenabea, yi Pablo ĩ gotire gaye

1 Sĩgũ mнa rãca gagн ado bajiro oca ruyuami: “Ĩ jacн manojo rãca quenabeto aje ñayijн”, yire oca ruyua. Iti ña bнto ñeñaro yire. Gãjerãma Diore masimena ñabojarãti itioniregorama yimenaji. 2 Iti ñeñarise mнa wato ĩ yi ñabojarocati, “Queno yirã ña gнa”, ¿yi tнoĩa wanнbojati mнa? Masa ĩna godaja bojori bнjaro bajiro bojori bнja ñarнja mнare. Ñeñaro yigнre ĩre mнa bucõaja quena. 3 Reco mнa rãca ñabitibojagнti, yн tнoĩarisena mнa tнjн ña yн. Mнa rãca ñabitibojagнti, “Ado bajiro yiroja ĩ ñeñaro yirise waja”, yi masicã yн. 4 “Ado bajiro ãmoami mani Ʊjн Cristo”, yirona mнa minijuare ãmoa yн. Ito bajiro mнa minijua ñaroca yн tнoĩarisena mнa rãca ñagũ yigнja yн. Mani Ʊjн Jesucristo cнni ĩ masirisena mнa rãca ñagũ yiguĩji ĩ, “Ado bajiro gнa yija quena”, mнa yi tнoĩatoni. 5 Minijuacõri ñeñaro yigнre bucõaña mнa, rũmнa нjн Satanás ĩ ãmoro bajiro ĩre ĩ yitoni. Ito bajiro mнa yija, ĩ ãmoro bajiroti ĩ tõbнjaroca yigн yiguĩji Satanás ĩre. Ito bajiro mнa yija ĩ ñeñaro yirisere jidicãgũ yiguĩji gajea. Ito bajiro ñeñaro ĩ yirise ĩ jidicãja, mani Ʊjн Jesucristo ĩ tнdi ejari rнmн ĩre masogũ yiguĩji.

6 Ito bajiro ñeñarise mнa wato ĩ yi ñaja, “Queno yirã ña gнa”, yire ma mнare. Wadarise нco jabeto mani wнoja, ñarocõti wнsa jediroja. Ito bajiroti ñeñaro yigн mнa wato ĩ wнsaja ñeñaro yirã riti ñarã yirãji mнa. ¿Iti gayere masibeati mнa? 7 Ito bajiri mнa wato ñeñaro yigнre bucõaña, gãjerã cнni ñeñaro ĩna yibe yirona. Ĩre bajiro ñeñaro yibeama gãjerã maji. Ito bajiri ñeñaro yisнogнre bucõaja quena. Mani ñeñaro yirise waja, waja yirocн manire yiari goda ĩsiñi Cristo. Pascua basa menirã oveja macнre sĩasotiama ĩna. Ĩ robo bajiroti manire goda ĩsirн ñari, oveja macн robo bajigн ñami Cristo. Ito bajiri mani ñeñaro yirise Cristo ĩ waja yicãre ñajare, mani wato ñeñaro yirãre bucõaja quena. 8 Ñeñarisere camotadigorнja manire. Ito bajiro mani bajija naju wadarise нco wнoya mana robo bajirãji mani. Gãjerãre ti tudibitirнja manire. Ito yicõri jeyaro ñeñaro yirise jidicãcõri quenarise rioti yisotirнja manire.

9 Iti rнmнjн mнare yн papera cõasнocati ado bajiro mнare goticн yн: “Rocati romia ajerã rãca baba cнtibeja mнa”, yi mнare goti ñucacн yн iti rнmнjн. 10 Ito bajiro yн yicati, “Adi sita gãna Jesure masimenare camotadiya mнa”, yirocн meje yicн yн. Ĩna Jesure masimena rocati romiare ajerã ñama ĩna. Jai bнsaro niyeru bнja ãmorã rнorã ñama ĩna. Riniri masa ñama ĩna. Ito yicõri ĩna meni rujeorнre rũcнbнoama ĩna. “Adi sita gãnare camotadiya”, yн yija, adi sitare wagoboana mнa. “Ito bajiro

yiba”, yirocн meje yicн yн. 11 “Ado bajirojнa yiba mнa”, yirocн mнare
goticн yн. “Jesure tнorũnнgũ ña yн”, yibojagнti, rocati romiare ajegн
rãca baba cнtibeja. Jai bнsaro bнjarocн rнogнre baba cнtibeja. Ĩna meni
rujeorнre rũcнbнorãre baba cнtibeja. Rocati rнocõri oca menigũ rãca baba
cнtibeja. Mecн jaigн rãca baba cнtibeja. Ito yicõri, “Jesure tнorũnнgũ ña
yн”, yibojagнti rinire jaigнre baba cнtibeja, yirocн mнare gotisнocн yн iti
rнmнjн. Ito bajiro ñeñaro yirã rãca baba cнtibeja. 12-13 Dios riti ñami Jesure
tнorũnнmenare ĩna ñeñaro yirise waja, waja seni masigũ. Maniama ĩna
ñeñaro yirise waja, waja seniri masa meje ña mani. Ito bajibojarocati
mani robo bajiro Jesucristore tнorũnнrã ñabojarãti ñeñaro yirise ĩna jidicã
ãmobeja mani bucõaja quena. Dios oca tuti iti gotija ado bajiro gotia: “Mнa
rãca gagн ñeñaro yigнre bucõaña”, yi gotia Dios oca tuti.

6

Gãji Jesure masigũ rãca mani oca cнtire gaye

1 Gãji Jesucristore masigũ rãca mнa oca josaja, iti oca quenorona Jesure
masimena oca quenori masa tн wabeja. Ado bajirojнa mнa yija quena.
Jesure masirã oca quenori masa tнjнa mнa waja quena. 2 Mani Dios ñarã
ĩ rãcati adi sita gãnare beserã yirãji. ¿Itire masibeati mнa? Riti ĩ rãca beserã
yirãji mani. Ito bajiri Dios rãca adi sita gãnare mani bese masija, oca
jabeto iti ñaja queno masirнja manire. 3 “Ũmacũjн ángel mesare Dios rãca
beserã yirãji mani”, ¿yi masibeati mнa? Ĩnare mani bese masija, adocãta
mani wato oca jabeto ñarisere queno masirнja manire. 4 Ito bajiri mнa
wato oca ñaja, Jesure masimena oca quenori masa tн wabeja. Ĩnaõna
tн mнa waja quenabea. 5 Mнa bojo bнjatoni itire mнare gotia yн. ¿Mнa
wato queno tнo masigũ Jesure tнorũnнgũ oca quenori masн ñabiquĩjida?
Ñaguĩji gajea. 6 Ito bajibojarocati gãji Jesure masigũ rãca mнa oca josaja,
Jesure masimena oca quenori masa tн warãji mнa. Ito bajiro mнa yija
quenabea.

7 Jesure masirã ñabojarãti mнa gãmeri tudija, “Jesure queno cнdirã meje
ñama ĩna maji”, yi tнoĩagũja yн mнare. Gãjire mнa seti yija quenabea. Sĩgũ
mнare ñeñaro ĩ yibojarocati, mнa gãmebeja, itijнa ña bнto bнsa quenarise.
Gãji mнare ĩ rinija, riojoti tibojaja quena. Ĩre gãmebeja. 8 Ito bajiro yibesa
mнa. Mнamasiti ñeñaro yicõri mнa ñarãre rinia mнa.

9-10 “Dios ĩ rotirojн ejamena yirãji ñeñaro yiri masa”, yi masicãrã ñaboja
mнa. “Ñeñaro yirã ñabojarãti Dios tн ejarã yirãji mani”, yi tнoĩaboja mнa.
Ado bajiro ñeñaro yirã Dios tн wamenaji. Tнote mнa. Rocati romiare
ajerã Dios tн wamenaji. Ĩna meni rujeorнre rũcнbнorã cнni wamena
yirãji. Manojo cнtirã ñabojarãti gãjerã romiare ajerã, ĩna comasiti yirã
cнni, riniri masa cнni, jai bнsaro bнjarona rнorã cнni, mecн jairã cнni, ro-
cati socacõri rнo gotirã cнni, rini ucurã cнni Dios tн wamenaji. “Ĩna robo
bajiro ñeñaro mani yibojarocati Dios tн ejarã yirãji mani”, yi tнoĩabojabesa
mнa. 11 Iti rнmнjн ĩna robo bajirã ñayija mнa maji. Mнa ñeñaro yirisere
waja yi ecoana ña mнa ĩja. Ito bajiri Jesucristore tнorũnнcõri Dios ñarã ña
mнa ĩja. Espíritu Santona sнoriti Dios ĩ boca ãmiana ña mani. “Ĩna ñama
quenarã. Yнre waja ruyuriobeama ĩna”, Dios ĩ yi tнoĩarã ña mani.

Mani ya rujн Dios yeti ña, yire gaye

12 Ado bajiro yama coriarã: “Rẽore ma gʉare. Gʉa ãmoro bajiroti yi
masia gʉa ĩja”, yama coriarã. Riti ña, ito bajibojarocati jeyaro mani
yi ãmorise quenarise meje ña. Mani yi ãmorise gãjerãre iti ejabʉabeja,
yibitirʉja manire. Mani ãmoro bajiro yi masirã ñabojarãti, ñeñaro mani
yi ʉyabojarisere yibe yirona, mani ya rujʉre rẽoja quena. 13 Gãjerã ado
bajiro yama: “Jeraga mani sãroti ña bare. Bare sãñarijʉ ña jeraga. Ito
bajiro manire meniñi Dios”, yama gãjerã. Ito bajibojarocati, mani ya
jeraga, bare cʉni ñatĩñaroti meje ña. Mani babojarise, mani ya jeraga cʉni
jediroca yigʉ yiguĩji Dios ũmacũjʉ. Gãjerã ado bajiro yibojama ĩna: “Romia
rãca mani ajetoni rujʉ manire ĩsiñi Dios”, yibojama ĩna. Ado robojʉa
bajia: Mani Ʉjʉre mani moa ĩsitoni rujʉ ña manire. Ĩ ñami mani ya rujʉre
tirũnʉgũ. 14 Mani Ʉjʉ Jesucristore tʉdi catiroca Dios ĩ yiado bajiroti mani
tʉdi catiroca yigʉ yiguĩji Dios. Ĩ masirisena manire ãmi mʉjagũ yiguĩji
Dios.
15 Mani ya ʉsijʉ quedi sãjacõri mani ya rujʉjʉ ñaguĩji Cristo. “Ito bajiro
bajiguĩji”, ¿yi masibeati mʉa? ¿Mani ya ʉsijʉ ĩ ñabojarocati wedi maso rãca
mani waja quenati? Meje, quenabetoja. Ito bajiri itire yibitirʉja manire.
16 Sĩgũ wedi maso rãca ĩ ajeja co rujʉ bajiroti rujʉ cʉtirã ñama ĩna. “Ito
bajiro bajiroja”, ¿yi masibeati mʉa itire? Dios oca tuti ado bajiro gotia:
“Manojo cʉtigʉ co rujʉ bajiroti rujʉ cʉtirã ñama ĩna”, yi gotia Dios oca
tuti. 17 Sĩgũ Cristore boca ãmigũ ĩ ya ʉsijʉ ĩ quedi sãjaroca sĩgũ robo bajiro
bajiama ĩna jũarã.
18 Ito bajiri mʉamasiti mʉa ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro
yibesa. Gaje ñeñaro mani yirise mani ya rujʉna meje ya mani. No ĩmasiti
ĩ ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiroti ñeñaro ĩ yija, ĩ ya rujʉre ñeñogũ yami ĩ.
19 Manire Espíritu Santo queo sãñi Dios. Ito bajiri Espíritu Santo mani rãca
ñami ĩja. Manire ĩ quedi sãjaja bero mani ya rujʉti ñaroja ĩ ya wi ĩja. Mani
ya rujʉ Dios yeti ña. ¿Itire masibeati mʉa? Ĩ ñami mani Ʉjʉ. 20 Ito bajiroti
bajia. Ĩ ñarã mani ñatoni waja rũcʉro manire waja yi ãmiñi ĩ. Mani ya
rujʉ, mani tʉoĩarise cʉni Dios yeti ña. Mani ya rujʉna, mani ya ʉsina cʉni
Dios ĩ ãmoro bajiro riti yirʉja manire.

7

Manojo cʉtire gaye

1 Paperana yʉre mʉa seniĩa ñucare adocãta itire cʉdigʉ ya yʉ. ¿Sĩgũ
manojo macʉ ĩ ña ãmoja quena ñati? yʉre mʉa yi seniĩa ñucare, “Quena
ña”, ya yʉ itire. 2 Ito bajibojarocati, “Ĩna manojo cʉtibeja rocati ajerã
yirãji gajea”, yi masicõri, “Ĩna manojo cʉtija quena”, ya yʉ. Romia cʉni
ĩna manʉjʉ cʉtibeja rocati ajerã yirãji gajea. Ito bajiri ĩna manʉjʉ cʉtija
quena. 3 Manojo cʉticõri iso ãmoro bajiro cʉdija quena. Isojʉa cʉni ito
bajiroti manʉjʉ ĩ ãmoro bajiro cʉdija quena. 4 Manʉjʉ cʉticõri, “Yʉ ãmoro
bajiro yicoja yʉ”, yire ma romiore. Iso manʉjʉ yago ñamo iso ĩja. Manojo
cʉticõri, “Yʉ ãmoro bajiro yicʉja yʉ”, yire ma ũmʉgũre cʉni. Ĩ manojo
yagʉ ñami ĩ ĩja. 5 Ito bajiri manʉjʉ cʉtirã, manʉjʉ ĩ yi ãmoja, “Yibesa”, yire
ma romiore. Ʉmʉgũre ito bajiroti, manojo iso yi ãmoja, “Yibesa”, yire
ma ũmʉgũre. Diore rũcʉbʉorona, “Yibitirʉja mani maji”, yi ĩna jũarãjʉ
ĩna tʉoĩaja, quena ña. Diore rũcʉbʉo tĩorã ĩna yisotiado bajiroti ĩna yija
quena ña mʉcana. “Yoari ĩna yibeja ñemecʉti masimenaji”, yi tʉoĩagũ ñami

Satanás. Ito bajiri yoari ĩna yibeja, gãjerã rãca ĩna aje ãmoroca yi codegн yiguĩji rũmúa нjн.

6 Itire mнare rotirocн meje ya yн. Yн gotiro bajiroti mнa yija, “Quena ña”, yirocн mнare ya yн itire. 7 Yнmasiti yн tнoĩaja, yн bajiro riti mнa bajija quena. Manojo macн ña yнama. Ito bajibojarocati sĩgũ robo bajirã meje ña mani. Gãjerãre ĩna manojo cнtiroca yami Dios. Gãjerãre manojo mana ñabojarãti ĩna wanнroca yami Dios.

8 Mнa manojo manare, manojo godagoanare cнni ado bajiro ya yн mнare: Yн robo bajiro manojo mana mнa ñacõaja quena ña. 9 Ito bajibojarocati sĩgũ ĩ ñemecнti masibeja, manojo cнtija quena. Sĩgũ romiare bнto ĩ tнoĩaja, ĩ manojo cнtija quena ĩocũre. Romio cнni ũmнgũre bнto iso tнoĩaja, iso manнjн cнtija quena isore.

10 Ado bajiro rotia yн mнare. Mнa manнjн cнticãna gãmeri jidicãre ma. Iti ña mani Ujн ĩ rotire. Yнmasiti yн tнoĩa rujeore meje ña iti. 11 Sĩgõ manнjн jidicãro iso ñaja, gãji manнjн cнtire ma isore. Iso manнjн ñacãrн rãca oca quenoja quena mнcana. Ito bajiroti ũmнgũ cнni ĩ manojo cнtija, jidicãre ma.

12 Adocãta yн tнoĩarisere mнare gotigн ya yн. Mani Ujн ĩ gotigore meje ña iti. Ĩ cũrн ñari ado bajiro gotia yн: Mнa coriarã Jesure masimena rãca manojo cнtirã ñarãji mнa. Mнa manojosãromia mнa rãca ĩna ña jidicã ãmobeja, jidicãre ma mнare. 13 Mнa coriarã Jesure masimena rãca manнjн cнtirãji mнa. Mнa manнjнsabatia mнa rãca ĩna ña jidicã ãmobeja, jidicãre ma mнare. 14 Mнa manнjнsabatia Jesure masimena ñabojarãti mнare ĩna manojo cнtija, ĩnare cнni ti maigũ yiguĩji Dios. Dios mнare ĩ queno yiado bajiroti mнa manнjнsabatiare cнni queno yigн yiguĩji Dios. Ito bajiroti mнa manojosãromiare Jesucristore masimena ñabojarãti ĩnare ti maigũ yiguĩji Dios. Mнa rĩare cнni ti maigũ yiguĩji Dios. Jesure tнorũnнrã mнa ñajare, mнa rĩare cнni queno yigн yiguĩji Dios. “Yнre tнorũnнmena rĩa meje ñama”, yi tнoĩacõri mнa rĩare cнni queno yigн yiguĩji Dios. 15 Sĩgũ Jesure masigũ ĩ manojo Jesure tнorũnнbeco ñari iso jidicã ãmogõ iso josaja, jidicãja quena. Sĩgũ mнa manнjн Jesure masibicн ñari ĩ jidicã ãmogũ ĩ josaja, jidicãja quena. Ñe oca manoti queno mani ñare ãmoguĩji Dios. Ito bajiri jidicã ãmorã ĩna josaja, ĩnare mai cũbeja quena. 16 “Jesure masigõ yн ñajare yн rãca ĩ ñaja, Jesure boca ãmigũ yiguĩji ĩ cнni”, yi tнoĩa masibea mнa. “Jesure masigũ yн ñajare yн rãca iso ñaja, Jesure boca ãmigõ yigõji iso cнni”, yi tнoĩa masibea mнa.

17 Mani ñaroto bajiroti manire cũñi Dios. Jesure boca ãmicõri mani ñasнoado bajiroti mani ñaja quena. No Jesure tнorũnнrã ĩna minijuaja, ito bajiro gotisotia yн ĩnare. 18 Sĩgũ wiro tagorн Cristore ĩ boca ãmija, “Bнjato bajia wiro tagorн ña yн”, yire ma. Sĩgũ wiro taya macн Jesure ĩ boca ãmija, ĩ ñado bajiroti ĩ ñaja quena. 19 Wiro tana mani ñaja, taya mana mani ñaja cнni, no yibea. Ñasarise meje ña. Ado robojнa bajia ñasarise: Dios ĩ ãmoro bajiro mani yija, iti ña ñasarise. 20 Cristore boca ãmicõri mani ñasнoado bajiroti mani ñaja quena. 21 Gãjerãre moa ĩsi ñarã Jesure mнa boca ãmija, “Bнjato bajia ĩna josн ña yн”, yire ma mнare. Ito bajibojarocati mнajнare ĩna bucõa ãmoja budija quena. 22 Gãjerãre moa ĩsi ñarã Jesure mнa boca ãmija, mнa нjн josa meje ña mнa adocãta. Cristo ñami mнa нjн adocãta, ito yicõri ĩre moa ĩsirã ña mнa ĩja. Gãjerãre moa ĩsirã meje mнa ñaja, Cristore boca ãmicõri, adocãta Cristore moa ĩsirã ña mнa ĩja. 23 Ĩ ñarã

mani ñatoni waja rũcнrisena manire waja yi ĩsiñi Dios. Ĩ sĩgũti ñami mani Ʊjн. Ito bajiri adocãta ĩre moa ĩsia mani. Ĩ ãmoro bajiro riti yirнja manire. Adi macãrнcũro ñeñaro yire mani yitoni gãjerã ĩna yi codebojaja ĩnare cнdibitirнja manire. 24 Tнoya yн ñarã mнa. Cristore boca ãmicõri, mani ñasнoado bajiroti mani ñaja quena. Ito yicõri Diore mani tнorũnнsotija quena.

25 “Manнjн mana, manojo manare cнni, ado bajiro rotiami mani Ʊjн”, yire ma yнre. Ito bajibojarocati yн tнoĩarise mнare gotigн ya yн. Yнre ti maicõri ĩ cũrн ñari bнsia yн. Ito bajiri yнre mнa tнorũnнja quena. 26 Ado bajiro tнoĩa yн: “Adi rнmнri ñare gaye josari ña. Ito bajiri mнa manojo mana mнa ñado bajiroti ñaja quena”, yi tнoĩa yн. 27 “Mнa manojo cнticãrã jidicãre ma ĩja. Mнa manojo mana ñarã ãmabeja quena”, ya yн mнare. 28 Ito bajiro yн yibojarocati, sĩgũ ũmнgũ ĩ manojo cнti ãmoja, ito yicõri romio cнni iso manнjн cнti ãmoja, ĩna manнjн cнtija ñeñaro yirã meje yama ĩna. Manojo cнtirã bнto oca ña codero bajiro нsirioro bнjarã yirãji. Iti mнare bajibe yirocн iti mнare goti camota yн. Adi rнmнri josari ña manire. Ito bajiri manojo cнticõri, manнjн cнticõri bнto bнsa josari ñaro yiroja mнare.

29 Tнoya yн ñarã mнa. “Nocõ mejeti rнya manire”, yirocн iti mнare gotia yн. Mнa manojo cнtirã, manojo mana bajiro Diore moa ĩsiña. 30 Mнa godago ecoana, godago ecobitiana bajiro ĩre moa ĩsiña. Mнa basa ñarã, basamena bajiro Diore moa ĩsiña. Mнa gajeoni bнjarã, “Iti ña yн ye”, yimenati Diore moa ĩsiña. 31 Mнa adi sitajнre queno bнjarã, queno bнjamena bajiro Diore moa ĩsiña. Adi sita gaye mani tirise jedi wajн.

32 Tнoĩa нsiriomenati mнa ñare ãmoa yн. Sĩgũ manojo macн mani Ʊjн ye moarocн, tнoĩagũ yiguĩji ĩ. Mani Ʊjн ĩ wanнtoni tнoĩagũ yiguĩji ĩ. 33 Manojo cнtigн ĩ manojo queno ñatoni adi sita gayere tнoĩagũ yiguĩji. Ito yicõri ĩ manojo wanнtoni tнoĩa нsiriogн yiguĩji. 34 Diore moa ĩsire, manojore moa ĩsire jнaji tнoĩare gaye ñaroja ĩre. Manнjн cнtigo, manнjн maco cнni ito bajiroti bajirãji ĩna cнni. Manнjн maco ito bajiroti mani Ʊjнre moa ĩsiroco tнoĩa нsiriogo yigõji. “Yн ya rujнna, yн ya нsina cнni Diore moa ĩsigõ yigoja yн”, yi tнoĩagõ yigõji iso. Manнjн cнtigoama iso manнjн queno ñatoni adi ũmнari gayere tнoĩa нsiriogo yigõji. Ito yicõri iso manнjн wanнtoni tнoĩa нsiriogo yigõji.

35 Mнare rẽorocн meje iti gotia yн. Mнa queno ñatoni itire gotia yн. Mнa queno yi ñare ãmoa yн. “Mani Ʊjн Jesucristore riti moa ĩsigũ yigнja yн”, yi mнa rũcнbнore ãmoa yн.

36 “Yн manojo ñaroco bнcнacoamo ĩja. Bнtoguti isore ãmocõa yн. Ito bajiri ñemecнti masibea yн”, yi tнoĩacõri sĩgũ ĩ manojo cнtija quena. Ito bajiro ĩ ãmogõre ĩ manojo cнtija, ñeñaro yigн meje yami ĩ. 37 Gãjiama, “Manojo macн ñagũ yigнja yн”, yi tнoĩacõri ĩ tнoĩaro bajiro ĩ manojo cнtibeja quena. “Manojo macн ñabojagнti ñemecнti masia yн”, ĩ ya нsijн ĩ yi tнoĩa masija, manojo macн ĩ ñaja quenaña ĩocũre. 38 Sĩgũ ito bajiro bнto ĩ ãmogõre ĩ manojo cнtija queno yami. Ito bajibojarocati gãjiama ĩ manojo cнtibeja queno bнsa yami ĩ.

39 Sĩgõ manнjн cнticãro, manнjн ĩ catiroca riti gãji rãca manнjн cнtire ma isore. Iso manнjн godagoja, gãji iso ãmogũ rãca iso manнjн cнtija quena ña. Gãji Jesure masigũ rãca iso manнjн cнtija quena. 40 Ito bajibojarocati mнcana tнdi iso manнjн cнti ãmobeja, “Bнto bнsa wanнgõ yigõji iso”, yi

tʉoĩa yʉ. “Espíritu Santo yʉre ĩ ejabʉajare, ito bajiro bʉsia yʉ”, yi tʉoĩa yʉ.

8

Ĩna meni rujeoanare ecare gaye

1 Ĩna meni rujeoanare rũcʉbʉorã waibʉcʉrã sĩacõri ecare gaye mʉare
bʉsigʉ ya yʉ adocãta. “Itire mani baja, quena ña. Ñeñaro yibea mani”,
yi masi jedirãji mʉa. Ito bajibojarocati, “Gãjerã rẽtoro masirã ña gʉa”,
mʉa yibojaja, masirã meje ña mʉa. Gãmeri mani ti maija itijʉa ña
ñasarise. Gãmeri mani ti maija, gãmeri tʉoĩa oca sẽoroca yirãji mani.
2 “Queno masigʉ̃ ña yʉ”, sĩgʉ̃ ĩ yibojaja, queno masigʉ̃ meje ñami ĩocʉ̃. Ĩ
masiriseonijʉare masibeami ĩ. 3 No Diore ti maigʉ̃re, ĩre ti masicõri ĩre
maigʉ̃ yiguĩji Dios.
4 Ĩna meni rujeoanare waibʉcʉ sĩacõri ĩna ecare gaye mʉare bʉsigʉ ya
yʉ. “Masa ĩna meni rujeoana ñasarã meje ñama”, yi tʉoĩa mani. “Dios
sĩgʉ̃ti ñami ñasagʉ”, yi tʉoĩa mani. 5 Adi sita gãna Diore masimena ĩna
gotija, “Ũmacʉ̃jʉ, jacajʉ cʉni mani rũcʉbʉorona ñama ĩna. Jãjarã ñarãji
mani rũcʉbʉorona, mani ʉjarã”, yi tʉoĩabojama Diore masimena. 6 Ito
bajiro ĩna yi tʉoĩabojarocati, jãjarã meje ñama mani rũcʉbʉorona. Dios
mani Jacʉ sĩgʉ̃ti ñami mani rũcʉbʉosarocʉ. Ĩti ñami jeyarore rujeorʉ. Ĩre
moa ĩsirona ña mani. Sĩgʉ̃ ñami mani Ʉjʉ. Ĩ ñami Jesucristo. Ĩna sʉoriti
jeyaro ña. “Mani cʉni ĩna sʉoriti ña”, yi tʉoĩa mani.
7 Ito bajiro mani yi tʉoĩabojarocati gãjerã Jesure masirã ñabojarãti
masimenaji iti gayere. Jesure ĩna masiroto riojʉa ĩna meni rujeoanare
rũcʉbʉorã ñayijarã ĩna maji. Ito bajiri, “Masa ĩna meni rujeorʉre bare
ĩna ecare mani baja, quenabetoja manire, ñeñaro ya mani”, yi tʉoĩarãji
ĩna. Ito bajiro tʉoĩabojarãti ĩna baja, tʉoĩa oca sẽomena yirãji ĩna. Ito
yicõri queno Diore cʉdimenaji ĩna. 8 Mani baja, mani babeja cʉni ñasarise
meje ña iti Dios ĩ tija. “Itire mani babeja, manire ti wanʉgʉ̃ yiguĩji
Dios”, yire ma. Ito yicõri, “Itire mani baja, manire ti wanʉbicʉ yiguĩji
Dios”, yire cʉni ma. 9 “Mani baja, mani babeja cʉni no yibea”, yi
masibojarãti mani baroto riojʉa queno tʉoĩaja quena. Itire mani baja
ticõri, “Diore masibojarãti queno cʉdibeama ĩna”, yi tʉoĩagʉ̃ yiguĩji Jesure
tʉorũnʉsʉogʉ gajea. Ito bajiro tʉoĩa wisacõri Jesure tʉoĩa jidicãgʉ̃ yiguĩji.
10 Ado bajiro rẽtaroja gajea. Sĩgʉ̃ Jesure tʉorũnʉsʉogʉ ĩna meni rujeorʉre
ĩna ecare mani baja tigʉ yiguĩji gajea. Itire mani baja, “Quena ña. No
yibea”, yi tʉoĩa mani. Ito bajibojarocati ĩjʉama masibiquĩji itire. Mani
baja ticõri, “Yʉ baja quenabetoja”, yi tʉoĩabojagʉti bagʉ yiguĩji ĩ cʉni.
11 “Rẽore ma”, yi masibojarãti mani baja, Jesure tʉorũnʉsʉogʉ ĩ tʉoĩa
jidicãroca yirã yirãji gajea mani. Ĩre yiari cʉni goda ĩsiñi Cristo. Mani baja
ticõri, Jesucristore jidicãgʉ̃ yiguĩji. Ito bajiri, “Rẽore ma”, yi masibojarãti
babitirʉja manire. 12 Itire mani baja ticõri, sĩgʉ̃ Jesure tʉorũnʉsʉogʉre
ĩ tʉoĩa wisaroca yirãji mani. Ito bajiro mani yija ĩre riti meje ñeñaro
ya mani. Cristore cʉni ñeñaro yirã ya mani. 13 Ito bajiri waibʉcʉ yʉ
baja ticõri sĩgʉ̃ Jesure tʉorũnʉsʉogʉ ĩ tʉoĩa wisaroca yʉ yija, waibʉcʉ ri
babitirʉja yʉre. Jesure ĩ tʉoĩa jidicãroca yibe yirocʉ itire babitirʉja yʉre.

9

Jesucristo ĩ cũana ñari, “Ado bajiro yiana mani”, ĩna yire gaye

1 Yн ãmoro bajiro yi masibojagнti Jesucristo ãmoro bajiro cнdirocн ña
yн. Ĩ oca yн goti ucutoni yнre cũñi Dios. Ĩre moa ĩsigũ mнare riasocн yн.
“Pablo ĩ riasorisere tнocõri, Jesure tнorũnнsнocн mani”, yi tнoĩarãji mнa.
2 “Jesús ĩ cũrн meje ñami Pablo”, yirã yirãji gajea gãjerã. Yн riasorisere
tнocõri Jesure tнorũnнcн mнa. Ito bajiri itina, “Jesús ĩ cũrн ñami Pablo”, yi
tнoĩarã yirãji mнa.
3 “Jesús ĩ cũrн meje ñami Pablo”, ĩna yija, ado bajiro cнdia yн: 4 Jesús
ĩ cũrн ña yн. Ito bajiri yн riasore waja yнre ĩna ecaja, yнre ĩna ioja cнni
boca ãmire ña yнre. 5 Gãjerã Jesús ĩ cũana masare riaso ucurã ĩna waja,
ĩna manojosãromia rãca wa ucuama. Ito bajiroti ĩna manojosãromia rãca
riaso ucurã wama Jesús ocabaji mesa, ito yicõri Pedro cнni. Ĩna manojo
cнtiado bajiroti sĩgõ Jesure tнorũnнgõ rãca yн manojo cнti ãmoja, manojo
cнti masia yн cнni. 6 Jesucristo oca goti ucuri masa ĩna ña masitoni jeyaro
ejabнa mнa ĩnareama. “Bernabé, Pablo rãca Jesucristo oca goti ucurã ĩna
ña masitoni ĩna moaja quena”, ¿yi tнoĩati mнa gнareama? 7 Gãjerãre moa
ĩsirã ñari waja bнjarã yirãji surara. Rocati ñamena yirãji. Ʉyé otegн iti
ricare bagн yiguĩji. Oveja coderi masн cнni ĩna ya õjegõa bijecõri idigн
yiguĩji ĩ. 8 Iti yн gotirise, “Ĩ tнoĩarise bнsiami Pablo”, ¿yi tнoĩati mнa yнre?
Bajibea. Ito bajiroti gotia Moisés ñayorн ĩ rotire cнni. 9 Dios rotirise
ucagн ado bajiro ucañi Moisés ñayorн: “Ta wecн trigo ajere ĩ wi cнda
codaja, ‘Bajaro ĩ cнni jabeto’, yirona ĩ ya rise sia biabesa”, yi gotia Dios
oca tuti. Ta wecн ĩ batoni tнoĩa нsiriogн meje itire yiñi Dios. 10 Gнa ĩ
oca riaso ucurãre tнoĩacõri ito bajiro gotiñi Dios. Gнare masa ejabнatoni
itire gotiñi ĩ. Weseca moagũ, trigo ajeri codagн cнni, “Ito bajiro bнjagн
yigнja yн”, yi tнoĩa wanнcõri moama ĩna. 11 Dios oca mнare riasosнorã,
wesecajн oterã bajiro moacн gнa. ¿Weseca oteri masa ĩna bнjado bajiro
mнare gнa bнjaja, no bajirojada? ¿Gнa riasore waja gнare mнa ejabнaja,
no bajirojada? 12 Gãjerã Dios oca mнare riasoanare ĩna ñatoni ĩna ãmorise
ĩsiyija mнa. Ĩnare mнa ĩsija, gнa mнare riasosнoanajнare queno bнsa mнa
ĩsija quena. “Mнare riasocн gнa. Ito bajiri gнa ñatoni gнa bojoro bнjarise
ĩsiña”, yi tнoĩabojarãti mнare senibiticн gнa.

Ado robojнa bajicн gнa. Gнare bare manija, yutabujuri manija, riojoti
ñemecнticн gнa. “Cristo oca mani riasoroca ĩnare mani senija, ĩ ocare boca
ãmimenaji ĩna”, yi tнoĩacõri mнare senibiticн gнa. Riojoti ñemecнticн gнa.
13 Judio masa ĩna minijuara wi ĩna moaja iti wi gayeti bocatirãji. Ado
bajiro bajia iti. Diore rũcнbнorona ĩna menira casabo waibнcнrã sĩacõri
ĩna soeriseti bama itijн moari masa. Itire masia mнa. 14 Ito bajiroti bajia
Cristo oca riasorãre cнni. Ĩna riasore waja ĩna riasoana ĩnare ejabнaja
quena. Ito bajiro rotiñi mani Ʉjн Cristo. 15 Mнare seni masibojagнti coji
mнare senibiticн yн. Adi yн mнare ucarise cнni yнre mнa ĩsitoni meje uca
yн. Ñiocõ goda wabojagнti mнare senibicн yigнja yн. “Senibicнti masare
riasocн yн”, yi tнoĩacõri wanнa yн.

16 “Ĩre tнorũnнrãre masogũ yiguĩji Cristo”, yн yi masare riasoja, “Queno
yigн ña yн”, yi tнoĩabea yн. Ito bajiro yн goti ucutoni yнre cũñi Jesucristo.
Masare ĩ oca yн riasobeja, quenabeto rẽtaroja yнre. Iti yн riasobeja,
wanнbicн yigнja yн. 17 Waja bнjarocн yн riasoja, “Waja bнjagн yigнja yн”,
yibogнja yн. Ito bajiro meje bajia. Yн tнoĩarise meje riasoa yн. Dios ĩ yнre
cũado bajiroti riasoa yн. 18 Ado robojнa bajia yн waja bнjarise. Masare
waja senibicнti, “Ĩre tнorũnнrãre masogũ yiguĩji Dios”, yi riasoa yн. Waja

bʉjarocʉ meje ĩ ocare riasoa yʉ. Itire masicõri wanʉa yʉ. Iti ña yʉ bʉjarise. “Mʉare yʉ riasore waja yʉre mʉa ĩsija quena”, yi masibojagʉti mʉare senibiticʉ yʉ.

19 Gãjire moa ĩsiri masʉ meje ña yʉ. Ito bajibojarocati mʉa jeyarore moa ĩsigʉ̃ bajiro ña yʉ. Jãjarã bʉsa Jesucristore tʉorʉ̃nʉjaro, yirocʉ ito bajiro moa yʉ. 20 Judio masa rãca yʉ ñaja, ĩnare bajiroti ña yʉ cʉni. Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉre ãmogʉ̃ ito bajiro ya yʉ. Moisés ñayorʉ rotire cʉdirã rãca yʉ ñaja, ĩna robo bajiroti ña yʉ. Itire cʉdibitirocʉ ñabojagʉti Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉre ãmogʉ̃ ĩna bajiroti ña yʉ. 21 Gãjerã Moisés ñayorʉ rotire cʉdimena rãca yʉ ñaja, ĩna bajiroti ña yʉ. Ito bajibojarocati, “Dios ĩ rotire cʉdigʉ meje ña yʉ”, yibea yʉ ĩnare. Jesure ĩna tʉorʉ̃nʉre ãmogʉ̃ ito bajiroti ya yʉ. Cristore cʉdigʉ ñari Dios ĩ rotire ña yʉ cʉdiroti. 22 Jesucristore tʉorʉ̃nʉsʉorã rãca yʉ ñaja, ĩna bajiroti ña yʉ. Ito bajiro ya yʉ bʉto bʉsa Jesucristore ĩna tʉorʉ̃nʉtoni. No masa rãca yʉ ñaja, ĩna rãca gagʉ bajiro ya yʉ. Ito bajiro ya yʉ, “Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre masogʉ̃ yiguĩji Cristo”, yi yʉ riasore tʉocõri Cristore ĩna boca ãmitoni. 23 “Ĩre tʉorʉ̃nʉrãre masogʉ̃ yiguĩji Cristo”, yire gaye masa ĩna tʉo jeditoni iti gayere moa yʉ. Jesucristore boca ãmicõri masa ĩna wanʉre ti ãmogʉ̃ itire moa yʉ.

24 Masa ĩna ũmaquedija, sĩgʉ̃ rʉyabeto ũmaquedicã. Ito bajibojarocati sĩgʉ̃ti ñaquĩ ejasʉogʉ. Ĩ ñaquĩ ejasʉore waja, waja bʉjagʉ. Itire masia mʉa. Cajero ejasʉorocʉ ĩ ũmaquedisʉoado bajiro Diore queno moa ĩsiña mʉa. Dios tʉ bʉjarona ĩre queno moa ĩsiña mʉa. 25 No cajero ũmaquedi rẽtocũ ãmorã dise ĩna ya rujʉri ñeñorise gayere rẽoama ĩna. Ito bajiro josari moama ĩna jũ suara bedo nocõ mejeti jogari bedore bʉjarona. Maniama jogabiti gayere bʉjarona bʉto Diore moa ĩsia. 26 “Ado bajiro yʉ yire ãmoguĩji Dios”, yi tʉoĩa masicõri, Diore moa ĩsia yʉ. Sĩgʉ̃ rocati ĩ roca wʉebojaro bajiro meje ya yʉ. “Ado bajiro ãmoguĩji Dios”, yi masibiticõri meje ĩre moa ĩsia yʉ. 27 Ado robojʉa bajia. Diore moa ĩsi ãmogʉ̃ ñari, yʉ ãmorise meje ya yʉ. Yʉ ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩabojarocati ito bajiro yibea yʉ. Yʉ ya rujʉre rẽocõri Diore riti moa ĩsia yʉ. Ito bajiro yʉ ya rujʉre yʉ rẽobeja, masare Dios oca riasorʉ yʉ ñabojarocati, “Queno yicʉ mʉ”, yi boca ãmibiquĩji Dios yʉre.

10

Masa ĩna meni rujeorʉre rʉ̃cʉbʉobesa, yire gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Mani ñicʉsabatiare ĩna wa masi jeditoni ide buerina ĩnare ĩoyijʉ Dios. Riaca jajosa Ide Sũarise wame cʉtirisa ĩna jẽa masi jediroca yiyijʉ Dios. Itire tʉoĩa ãcabojabesa mʉa. 2 Moisés ñayorʉre tʉorʉ̃nʉcõri ide buerire sʉya wayijarã ĩna. Ito yicõri riaca jajosa jẽayijarã ĩna. Moisés ñayorʉre tʉorʉ̃nʉcõri ĩre sʉya jediyijarã ĩna. 3 Ũmacʉ̃jʉ gaye maná wame cʉtirise Dios ĩ queore ba jediyijarã ĩna. 4 Ĩna idi catitoni gʉ̃tagã ide budiroca yiyijʉ Dios. Iti gʉ̃tana sʉoriti meje catiyijarã ĩna. Cristo ĩnare tirʉ̃nʉjare catiyijarã ĩna. No ĩna waroti ĩnare tirʉ̃nʉsotiyijʉ Cristo. 5 Ito bajibojarocati ĩna jãjarã Diore cʉdibisijarã. Ĩna cʉdibeja ticõri, ĩnare wanʉbisijʉ Dios. Ito bajiri Diore ĩna cʉdibitire waja yucʉ manojʉ goda jediyijarã ĩna.

6 “ ‘Ito bajiro rẽtayijʉ ĩnare’, yi masibojarãti mani ñeñaro yi ãmoja, ito bajiroti rẽtaroja manire cʉni”, mani yi tʉo güija quena. 7 Ito bajiri ĩna meni rujeoana ĩna rʉ̃cʉbʉoado bajiro rʉ̃cʉbʉobesa mʉa. Jeyaro ĩnare

bajigore gaye Dios oca tuti iti gotija, ado bajiro gotia: “Ba rujiyijarã.
Ito yicõri jiarise idiyijarã ĩna. Ito yicõri ĩna meni rujeorɨre rũcɨbɨorona
basayijarã ĩna”, yi gotia Dios oca tuti. 8 Rocati romiare ĩna ajeado bajiro
yibitirɨja manire. Ito bajiro ñeñaro yicõri veintitrés mil ñarã co rɨmɨti
goda jediyijarã ĩna. 9 “Mani ñeñaro yibojarocati manire waja senibiquĩji
Dios”, yi mani ñicɨsabatia ĩna yibojado bajiro yibitirɨja manire. Ito bajiro
ñeñaro yicõri ãña ocana jãjarã godayijarã ĩna. 10 Diore ĩna bɨsitu ñado
bajiro yibitirɨja manire. Ito bajiro ĩna yijare, sĩgũ ángel jãjarãre ĩ sĩa
batetoni cõayijɨ Dios.

11 Jeyaro mani ñicɨsabatiare rẽtagore oca ña jedia Dios oca tutijɨ. Mani
Jesús ĩ ejarotire tɨoĩa yurã, mani tiroti ña iti oca. Ĩnare bajiro ñeñaro
mani yibititoni, Dios oca tutijɨ ña iti oca. Ĩnare bajiro mani yija, tõbɨjarã
yirãji mani cɨni. 12 No “Ñeñaro yibicɨja yɨ”, yi tɨoĩabojagɨti, ñeñaro yigɨ
yiguĩji gajea. Ito bajiri ñeñaro yibe yirocɨ queno ĩ tɨoĩaja quena. 13 Manire
riti mani ñeñaro yitoni meje ɨsirioro yi codeami rũmúa ɨjɨ. Mani riojɨa
gãnare cɨni, masa jeyarore cɨni ɨsirioro yi codeami ĩ. Manire ĩ ɨsirioro
yi codebojarocati, mani ñeñaro yibititoni Diore mani tɨorũnɨja, manire
ejabɨagɨ yiguĩji ĩ. “Mɨa ñeñaro yibititoni mɨare ejabɨagɨ yigɨja yɨ”,
Dios ĩ yiado bajiroti manire ejabɨagɨ yiguĩji ĩ. Rũmúa ɨjɨ Satanás bɨto
ɨsirioro manire ñeñaro ĩ yi rotibojarocati, Diore mani tɨorũnɨja, itire
mani ñemecɨtiroca yigɨ yiguĩji Dios manire. Mani ñeñaro yi ãmorise mani
yibititoni manire ejabɨagɨ yiguĩji Dios.

14 Ito bajiri yɨ ñarã mɨa, ĩna meni rujeorɨre rũcɨbɨobesa mɨa. 15 Yɨ
bɨsirisere tɨo masirã ña mɨa. “Riti gotiami Pablo”, yi tɨoĩarã ña mɨa.
16 “Queno ya Dios mɨ. Gɨa ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocɨre mɨ Macɨ
Cristore cõayija mɨ”, yicõri ɨyé ide bato idia mani. Itire tɨoĩarã, “Yucɨtẽojɨ
manire yiari goda ĩsiñi Cristo”, yi tɨoĩa jedia mani. Cristo ya rujɨre
tɨoĩarã, najure bato ba mani. “Yucɨtẽojɨ manire yiari goda ĩsiñi Cristo”,
yi tɨoĩa jedicõri bato ba mani. 17 Jãjarã ñabojarãti sĩgũre bajiro riti tɨoĩarã
ña mani. Jesure tɨoĩarã najuro corona bato ba mani. Ito bajiro yicõri
Cristore riti tɨorũnɨa mani. Sĩgũre bajiro riti tɨoĩarã ña mani. Ito bajiri
jãjarã ñabojarãti co rujɨ robo bajiro bajirã ña mani.

18 Israel sita gãnare tɨoĩate mɨa. Ĩna ñeñaro yirise waja, waja yirona
waibɨcɨ ri soerãji ĩna Diore rũcɨbɨorã. Sĩgũre bajiro riti tɨoĩacõri ĩna
soe ĩsirere barãji ĩna. 19 “Masa ĩna meni rujeorɨre rũcɨbɨoja quena ña”,
yirocɨ meje ya yɨ itire. Ito yicõri, “Ĩna meni rujeorɨre waibɨcɨ ri ĩsire
gaje waibɨcɨ ri rẽtoro ñasarise ña”, yirocɨ meje ya yɨ itire. 20 Ado bajirojɨa
mɨare yirocɨ ya yɨ: Diore masimena ĩna meni rujeorɨre ĩna ecaja, Diore
ecarã meje yama ĩna. Rũmúare ecarã yama ĩna. Ito bajiri ĩna rãca baba
cɨticõri mɨa baja rũmúare rũcɨbɨorã bajiro yirãji mɨa. Ito bajiro mɨa
yire ãmobea yɨ. 21 Rũmúare mani cɨdija, Jesús mani Ɨjɨre cɨdirã meje ña
mani. Ito bajiro mani yija, Jesure tɨoĩarã idisɨsare gaye ɨyé ide idibitirɨja
manire. Ito yicõri Jesure tɨoĩarã basɨsare gaye babitirɨja manire.

22 “Yɨ ñarã ñabojarãti rũmúre cɨdiama ĩna”, Jesús ĩ yi junisiniroca
yibitirɨja manire. Ĩ rẽtoro masirã meje ña mani.

Mani gãmeri ti maija quena, yire gaye

23 “Dios ĩ rẽobeja mani ãmoro bajiro mani yija quena”, yi tɨoĩama gãjerã.
Ito bajiro ĩna yi tɨoĩabojarocati ado bajirojɨa ya yɨama. Jeyaro mani yi
ãmoro bajiro mani yibojarocati queno ejabɨabetoja manire. Mani ãmoro

bajiro mani yija, Jesure tнorũnнsнogн ĩ tнorũnн jidicãroca yirã yirãji gajea mani. 24 Mani queno ñaroti gaye riti tнoĩabitirнja manire. Gãjerã ĩna queno ñatoni, ĩnare ejabнarona tнoĩarнja manire. Jesure tнorũnн jidicãbitijaro ĩna, yirona tнoĩarнja manire.

25 Waibнcн ri ĩna ĩsirijн waja yicõri mнa baja quena. "¿Ĩna meni rujeorнre ecagore meje ñati adi?" yi seniĩabesa. Riojoti waja yicõri mнa baja quena. 26 Adi sita gaye jeyaro Dios ĩ rujeore ña. Ito bajiri disejнa rнyabeto ĩ ye riti ña. Ĩ rujeore iti ñajare, mani baja quena.

27 Sĩgũ Jesure tнorũnнgũ meje ñagũ, "Yн tн barã waya", ĩ yija, ĩ ecaro bajiroti baja quena. "¿Ĩna meni rujeorнre ĩna ecagore meje ñati?" yi seniĩamenati baja quena. 28 Gãji itire ba güigн, "Ĩna meni rujeorнre ĩna ecagore ña adi", ĩ yi goti masioja, babeja itire. Itire mнa baja ticõri, ĩ tнoĩarisejн tнoĩa bнjatobicн yiguĩji ĩ. "Ñeñaro yama ĩna", yi tнoĩacõri bнjatobicн yuguĩji. Ito bajiri Jesure ĩ jidicãme yirona, babeja itire. 29 "Jeyaro waibнcн ri mani baja quena ña", yi tнoĩabojarãti, "Iti gaye mani baja quenabea", gãjerã ĩna yi tнoĩarisere babitirнja manire.

Mнa coriarã ado bajiro yirã yirãji gajea: "Itire baja quenabea", gãjerã ĩna yi tнoĩabojarocati, ¿itire ba jidicãgũ yigнjada yн? yi tнoĩarãji mнa coriarã. 30 Gaje ado bajiro yirãji mнa: Yн baroto riojнa, "Queno ya Dios mн", yн yibojarocati gãjerã, "Babitirнja mнare", yi codebitirнja ĩnare, yirãji mнa. 31 Ado robojнa bajia: No mani bariseti, mani idirise, mani moarise cнni Diore masa ĩna rũcнbнoroca yirнja manire. 32 Gãjerã ĩna ñeñaro yi ãmoroca yibe yirona, quenarise riti yirнja manire. Judio masa, judio masa meje cнni Jesure tнorũnнrãre cнni ĩna ñeñaro yi ãmoroca yibitirнja manire. 33 Yнama ado bajiro tнoĩa yн: Jeyaro yн yirise masa ĩna ti wanн jedire ãmoa yн. Sĩgũti queno yн ñaroti gayere tнoĩabea yн. Jesure ĩna tнorũnнre ãmogũ ĩna queno ñaroti gayejнare tнoĩa yн. Jeame ũjнrojн ĩna wabore ñaroca ĩnare Dios masore ãmoa yн.

11

1 Cristo ĩ yiado bajiroti ya yн cнni. Ito bajiri yн yiro bajiroti yiya mнa cнni.

Mani minijuaja romia ado bajiro ĩna yija quena, yire gaye

2 Tнoya yн ñarã mнa. Mнare yн riasocatire yiro robo yirã ña mнa. Ito bajiri yнre mнa ãcabojabejare mнare queno wanнa yн. 3 Gaje mнa tнo masire ãmoa yн. Ado bajiro bajia iti. Manojo cнtigн ĩ manojo rijoga ñami ũmнgũ. Mani ũmнa rijoga ñami Cristo. Ito bajiroti Cristo rijoga ñami Dios. 4 Sĩgũ minijuara wijн ĩ ya rijoga bнagн Diore ĩ senija, Dios oca ĩ bнsija cнni, Diore rũcнbнobicн bajiro yami ĩocũ. 5 Minijuara wijн sĩgõ rijoga bнabeco Diore iso senija, Dios oca iso riasoja cнni, iso manнjнre rũcнbнobeco bajiro yamo iso. Rijoga iso bнabeja, joa suagoro bajiro bajigõji iso. 6 Sĩgõ iso rijoga bнa ãmobeja, cojisiti joa sua jeocõja quena isoõcõreama. "Rijoga joa suagoja bojo ña yн", yi iso tнoĩaja, rijoga iso bнaja quena. 7 Mani ũmнare minijuara wijн rijoga bнare ma manire. Ĩ robo bajigн manire rujeoñi Dios. Manimasi gãmeri ticõri, "Queno masigũ ñami Dios", yi tнoĩa mani. Ito bajiri ĩre wanнcõri ĩre rũcнbнoa mani. Romiama mani ũmнare rũcнbнorã ñama. Ito bajiri, "Ʊmнare rũcнbнoa gнa", yirona rijoga ĩna bнaja quena. 8 Ado robojнa bajia: Ʊmнgũre rujeogн romio ya gõana meje rujeoyijн Dios. Romiare rujeogн ũmнgũ ya gõana rujeoyijн. 9 Romiore

ejabнarocнre meje ũmнgũre rujeoñi Dios. Ʊmнgũjнare ejabнarocore romiore rujeoñi Dios. 10 Ito bajiri, “Yнre ũmatã ñagũ ñari yн ya rijoga bajiro bajigн ñami yн manнjн”, yiroco iso ya rijoga bнaja quena romiore. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare ti wanнrã yirãji ángel mesa. 11 Ʊmнa cнni, romia cнni ĩna ñare ãmoñi Dios. Romia ĩna manija, queno ña masimenaji ũmнa. Romia ito bajiroti ũmнa ĩna manija, queno ña masimenaji romia. Ito bajiri mani Jesús ñarã, “Ñe waja mama ũmнa, ñe waja mama romia”, yire ma manire. 12 Ado robojнa bajia: Ʊmнgũ ya gõana romiore rujeoñi Dios. Ito bajibojarocati romiana rujeana ñama ũmнa. Mani ũmнa, romia cнni Dios ĩ rujeoana riti ña mani.

13 Adi mнare yн gotirise queno tнoĩaña mнa. Minijuara wijн rijoga bнabecoti, ¿Diore iso senija quenati? Quenabea. 14 “Ʊmнa joa yoarise ĩna ũmaja, bojorise ña”, yi tнoĩa jedia mani. 15 Romiareama joa yoarise ĩna ũmaja, queno ti wanнa mani. Joa yoarise iso ũmaja, iso ya rijoga bнago bajiro yamo iso. 16 Sĩgũ adi yн gotirisere ĩ tнoĩa bнsi ãmoja, ado bajiro ĩre gotija quena: “Gнa, gãjerã Jesure tнorũnнrã cнni, ito bajiro riti yisotia gнa”, yi gotija quena ĩre.

Jesús ĩ basнsare gaye barã queno ĩna yibitire gaye

17 Adocãta mнare yн ucarise, mнare wanнgũ meje uca yн. Jesús basнsare gaye minijua barona queno yibea mнa. Mani Ʊjн ĩ basнsare gayere ñeñoa mнa. 18 “Ĩna minijuaja, ricati riti tнoĩama”, yire gaye tнoa yн mнare. “Riti bajiroja”, yi tнoĩa yн itire. 19 “Mani tнoĩa bнsija, ‘Ĩnati ñama Jesure tнorũnнsarã’, yi tнoĩarã yirãji gãjerã manire”, yi tнoĩa bнsiboja mнa. 20 Ricati riti tнoĩa bнsicõri, Jesús basнsare gaye mнa minijua baja, mani Ʊjнre rũcнbнorã meje yirãji mнa. 21 Barajн iti ejaroca mнa ãmoro bajiroti ba ãmorãji mнa yajirona. Cocati bare bato bamenaji mнa. Ito bajiro mнa yija, gãjerã ñiocõrãji. Gãjerãma idi mecнrãji ĩna. 22 Wiri cнtirã ña mнa. Mнa ya wirijн mнa ba, idi, yija quena. Ito bajiro queno mнa yibeja, Jesús basнsare gaye barã gãjerã queno ba bнjamena, bнjato ĩna bнjaroca ya mнa. Ito bajiro mнa yija gãjerã Jesure tнorũnнrãre ti tudirã bajiro ya mнa. “Queno ya mнa”, ¿yigнti yн mнare? Meje yi ãmobea yн. Mнare wanнbea yн.

Mani Ʊjн ĩ basнsare gaye
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Adi mнare yн riasorise mani Ʊjн ĩ basнsare gaye mнare yн riaso masitoni yн masiroca yiñi ĩ. Ado bajiro bajia: Mani Ʊjнre ĩ wajana ñiatoni Judas ĩ gotira ñami, ĩ ya ãmona naju ãmi rнcoyijн Jesús. 24 Ãmi rнcocõri, “Queno ya Dios mн”, yiyijн ĩ. Igata batocõri ado bajiro yiyijн ĩ, ĩ rãca riasotirãre: “Ĩmo baya. Adi ña yн ya rujн robo bajiro bajirise. Mнare yiari goda ĩsigũ yignja yн. Yн godaja bero yн mнare ĩogore tнoĩacõri yнre rũcнbнorã ado bajiroti minijua basotiba”, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre. 25 Ĩna baja bero нyé ide tẽro ãmi rнcoyijн Jesús. Ito yicõri ado bajiro ĩnare gotiyijн ĩ: “Ĩmo idiya. Mнare yiari yн ya rí budiro yiroja yнre. Yн ya rína sнoriti, ‘Ado bajiro masare queno yigн yignja yн’, Dios ĩ yiado bajiroti ñasнoro yiroja ĩja. Yн godaja bero yн mнare ĩogore tнoĩacõri, yнre rũcнbнorã ado bajiroti minijua idisotiba”, yiyijн Jesús ĩ rãca riasotirãre. 26 Mani Ʊjн ĩ rotiado bajiroti mani baja, mani idija cнni, “Manire yiari goda ĩsiñi Cristo”, yirona ito bajiro basotia mani. Mani Ʊjн ĩ ejarocajн ito bajiro yisнsarã yirãji mani.

Mani Ʊjʉ ĩ basʉsare gaye mani baja, ado bajiro mani baja quena, yire gaye

27 Ado robojʉa bajia: No Diore rũcʉbʉobicʉti rocati mani Ʊjʉ ĩ basʉsare
gaye ĩ baja, ĩ idija cʉni ñeñaro yigʉ yiguĩji ĩocũ. Ito bajiro ĩ yija, "Ñe waja
ma Jesús ya rujʉ, ĩ ya rí cʉni", yigʉre bajiro yami ĩocũ. No ito bajiro
yigʉ seti cʉtigʉ yiguĩji. 28 Ito bajiri mani Ʊjʉ ĩ basʉsare gaye ba ãmorã,
mani baroto riojʉa, mani idiroto riojʉa cʉni ado bajiro mani yija quena:
Mani ñeñaro yirise tʉoĩa bojori bʉjacõri Diore mani goti rẽtobuja quena.
Ito bajiro mani yija bero mani Ʊjʉ godare tʉoĩacõri mani baja quena.
29 "Yʉ ñeñaro yirisere yʉre waja yi ĩsirocʉ godañi Cristo", yi mani tʉoĩaja
quena. Jesure tʉoĩamenati rocati mani baja, mani tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji
Dios manire. 30 Ito bajiro rocati bacõri jãjarã ñarise cʉtia mʉa. Gãjerã
wisia mʉa. Ito bajicõri gãjerã godañi ĩna. 31 Mani baroto riojʉa queno
mani tʉoĩaja, mani tõbʉjaroca yibicʉ yiguĩji Dios. 32 Mani ñeñaro yirise
waja mani tõbʉjaroca Dios ĩ yija, mani queno yitoni ito bajiro yami ĩ. Ĩre
masimena jeame ũjʉrojʉ wana rãca mani ware ãmobeami Dios. Ito bajiri
ñeñaro mani yirisere jidicãtoni mani tõbʉjaroca yami ĩ.

33 Ito bajiri Jesús ĩ basʉsare gaye barã wana mʉa minijuaja, sĩgũ
rʉyabeto corocõ barona ejori mejeti baya yʉ ñarã mʉa. 34 Mʉa ñiocõja,
mʉa minijuaroto riojʉa mʉa ya wijʉ baja quena. Ito bajiri minijuara wijʉ
mʉa baja, jairo ba yajirona meje barã yirãji mʉa. "Ito bajiro mʉa yijare
mʉa tõbʉjaroca yibicʉ yiguĩji Dios", yi gotia yʉ mʉare. Gaje oca ñarisere
mʉa tʉ ejacõri quenogũ yigʉja yʉ.

12

Jeyaro mani moa masitoni Espíritu Santo manire ĩ jidicãre gaye

1 Queno tʉoĩaña yʉ ñarã mʉa. Ricati riti mani moa masi sosatoni
Espíritu Santo ĩ cũre gaye mʉa masire ãmoa yʉ.

2 "Jesure mani masiroto riojʉa mani meni rujeoana bʉsimenare
rũcʉbʉocʉ mani", yi tʉoĩarãji mʉa. Gajero bajiro tʉoĩacõri jãjarã mʉa meni
rujeoanare rũcʉbʉobojayija mʉa maji. 3 Ito bajiri, "Ĩna ñama Espíritu
Santo rotirise meje bʉsirã. Ĩ ñami Espíritu Santo rotirise bʉsigʉ", mʉa yi
tʉoĩare ãmoa yʉ. No Jesure bʉsitugʉ, Espíritu Santo ĩ rotirise meje bʉsiami
ĩocũ. No, "Rẽtoro masigũ ñami Jesús yʉ Ʊjʉ", yi bʉsigʉ, Espíritu Santo
rotirise bʉsiami ĩocũ.

4 Diore mani moa ĩsitoni, ricati riti mani moa masiroca yami Espíritu
Santo. Ricati riti mani moa masiroca yibojagʉti sĩgũti ñami Espíritu Santo.
5 Ricati riti mani Ʊjʉre moa ĩsia mani. Ricati riti moabojarãti ĩ sĩgũreti
moa ĩsia mani. 6 Ricati riti moare cũñi Dios manire. Ito yicõri ĩ sĩgũti
ñami mani moa masiroca yigʉ. 7 Espíritu Santo quedi sãja ecoana ñari,
Diore mani moa ĩsi masiroca yami ĩ. Ito bajiri, "Espíritu Santo quedi sãja
ecorʉ ña yʉ", yi tʉoĩa mani. Gãmeri mani ejabʉatoni ricati riti moare
cũñi Espíritu Santo manire. 8 Coriarã Espíritu Santona sʉoriti queno
tʉoĩacõri goti masiama ĩna. Gãjerã cʉni Dios oca josarise gaye riasoticõri
goti masiama ĩna, Espíritu Santo ejabʉarisena. 9 "Yʉ seniro bajiroti cʉdigʉ
yiguĩji Dios", gãjerã ĩna queno tʉorũnʉroca yami Espíritu Santo. Cõrãre ĩna
yisio masiroca yami Espíritu Santo gãjerãre. 10 Tiyamani ĩna ĩo masiroca
yami Espíritu Santo gãjerãre. Gãjerãre Dios oca ĩna goti masiroca yami
Espíritu Santo. "Ĩ ñami Espíritu Santo rotirise bʉsigʉ. Ĩna ñama Espíritu

Santo rotirise meje bʉsirã”, ĩna yi masiroca yami Espíritu Santo gãjerãre. Ĩna bʉsi masibiti oca ñabojareti ĩna bʉsi masiroca yami Espíritu Santo gãjerãre. Iti gaye oca ĩna bʉsigore ĩna rogoti masiroca yami Espíritu Santo gãjerãreama. 11 Ricati gaye riti manire moare cũrʉ sĩgʉ̃ti ñami Espíritu Santo. Ĩ ãmoro bajiro riti ricati mani moa masiroca yami Espíritu Santo.

Co rujʉ bajiroti rujʉ cʉtirã ña mani, yire gaye

12 Mani ya rujʉ jeyaro ñabojarocati co rujʉti ña. Tite mʉa. Ãmo, cajea, gãmoro, gʉbo jaje ña mani ya rujʉ. Ito bajiro bajirã ña mani Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã cʉni. Jãjarã ñabojarãti Cristore riti tʉorʉ̃nʉrã ñari co rujʉ bajiro bajirã ña mani. Ĩre tʉorʉ̃nʉrã ñari gãmeri ejabʉa mani. 13 Jeyaro ña mani. Tʉote mʉa. Judio masa, judio masa meje cʉni, gãjerãre moa ĩsirã, gãjerãre moa ĩsimena cʉni ña mani. Jesucristore tʉorʉ̃nʉcõri idé gu roticʉ mani. Mani sĩgʉ̃ rʉyabeto Espíritu Santo quedi sãja ecoana riti ña mani. Ĩ sĩgʉ̃ti ñami mani ya ʉsijʉ quedi sãjarʉ. Ito bajiri ĩna sʉoriti co rujʉ bajiroti rujʉ cʉtia mani.

14 Co rujʉ ñabojaroti jeyaro ña mani ya rujʉ. Cojʉ gaye meje ña mani ya rujʉ. Jeyaro ña. 15 Gʉbo iti bʉsija, “Ãmo meje ña yʉa, ito bajiri rujʉ gaye meje ña”, yibojarocati rujʉ gayeti ña. 16 Gãmoro iti bʉsija, “Cajea meje ña yʉ, ito bajiri rujʉ gaye meje ña”, yibojarocati rujʉ gayeti ña iti. 17 Mani ya rujʉ cajea bʉcʉagoti iti ñaja, ¿ñena tʉoboanada mani? Mani ya rujʉ gãmoro bʉcʉrogoti iti ñaja, ¿ñena wĩjiboanada mani? 18 Meje ado robojʉa bajia. Mani ya rujʉ iti ñaroto bajiroti ĩ ãmoro bajiro rujeoñi Dios manire. 19 Mani ya rujʉ cojʉ gaye iti ñaja, jeyaro ñabitiboadoja. 20 Ado robojʉa bajia: Mani ya rujʉ jeyaro ñabojarocati co rujʉti ña. Ito bajiro bajirã ña mani Jesure tʉorʉ̃nʉrã. Jãjarã ñabojarãti sĩgʉ̃re bajiro riti tʉoĩacõri gãmeri ejabʉa mani.

21 Mani ya cajea iti bʉsija, “Ñe waja ma ãmo”, yi masibitiboadoja. Mani ya rijoga iti bʉsija, “Ñe waja ma gʉbori”, yi masibitiboadoja iti. 22 Ado robojʉa bajia: Mani ya rujʉ gaye, “Adi gaye queno waja ma yʉre”, mani yi tʉoĩabojarocati ñasarise ña iti cʉni. 23 Mani ya rujʉ gaye, “Adi gaye queno waja ma yʉre”, mani yibojarise cʉni queno tirʉ̃nʉa mani. Gaje mani ya rujʉ gaye masa jeyarore mani ĩobiti yutabujuna sãña bia mani. 24 Gajejʉri mani ya rujʉri bojobea mani. Ito bajiri itire bʉabea mani. Mani ya rujʉre ĩ ãmoro bajiroti quenoñi Dios. Mani ya rujʉ gaye, “Ñasarise meje ña”, mani yirise itijʉa ña bʉto bʉsa ñasarise. 25 Mani ya rujʉ jeyaro ñabojarocati corocõti ñasarise ña. Mani Jesure tʉorʉ̃nʉrã ito bajiro bajirãti ña. Jãjarã ñabojarãti ñasarã riti ña mani. Ito bajiri wanʉre rãca gãmeri ejabʉa mani. 26 Mani ya rujʉ cojʉ iti junija, rujʉ ñarocõti juni wisia. Mani ya rujʉ cojʉ masa ĩna ti wanʉja, mani ya rujʉ ñarocõreti wanʉjeacoa mani. Iti gaye robo bajiroti bajia mani Jesure tʉorʉ̃nʉrã cʉni. Mani wato sĩgʉ̃ ĩ bojori bʉjaja, mani ñarocõti ĩ rãca bojori bʉjarãji mani. Ito yicõri sĩgʉ̃ mani wato ĩ wanʉ quenaja, mani ñarocõti wanʉ quenarãji mani.

27 Ado robojʉa bajia: Mani Jesure tʉorʉ̃nʉrã ĩre moa ĩsirã ñari ĩ ya rujʉ robo bajirã ña mani. Mani sĩgʉ̃ rʉyabeto ñasarã ña mani. Mani rãca gagʉ sĩgʉ̃ ĩ manija, ĩre godo cʉtia mani cocati Jesure moa ĩsirã ñari. 28 Mani Jesure tʉorʉ̃nʉrã ñaja sĩgʉ̃ rʉyabeto moare cũñi Dios manire. Cajero mani coriarãre Jesús oca goti ucuronare cũñi ĩ. Ito bero gãjerã ĩre goti ĩsironare cũñi. Gãjerã ĩ oca riasoronare cũñi. Gãjerãre tiyamani ĩna ĩorotire cũñi. Gãjerã cõrãre yisioronare cũñi. Gãjerã ejabʉaronare cũñi.

Gãjerã tirũnuronare cũñi. Ito bero gãjerã ĩna busi masibiti oca ñabojareti busi masironare cũñi Dios. 29 Corocõti ĩre moa ĩsirona meje cũñi Dios manire. Mani jeyaro Jesucristo oca gotirona ĩ cũana meje ña mani. Mani jeyaro Diore goti ĩsiri masa meje ña mani. Mani jeyaro ĩ oca riasori masa meje ña mani. Mani jeyaro tiyamani ĩori masa meje ña mani. 30 Mani jeyaro cõri masare yisiori masa meje ña mani. Mani jeyaro mani busi masibiti oca ñabojareti busi masirona meje ña mani. Mani jeyaro ĩna busija tuocõri, "Ado bajiro busiru ĩna", yi masirã meje ña mani. Mani jeyaro ĩna busirisere rogoti masirã meje ña mani. 31 "Ñasarise yu yiroca, Dios ĩ yire ãmoa yu", yiruja muare. Ito bajiro mua yijama quena ña. Ito bajiro mua yibojarocati adocãta buto ñasarisejuare muare riasogu ya yu.

13

Gãjerãre mani ti maija, iti ña ñasarise, yire gaye

1 Co oca ruyabeto mani busi masibojarocati, ito yicõri ángel mesa oca mani busi masibojarocati, gãjerãre mani ti maibeja, ñe waja mana ña mani. Gãjerãre mani ti maibeja, jeyaro busirã ñabojarãti, rocati yucu toti iti busiro bajiroti, ito yicõri cometiro iti busiro bajiro, rocati oca godacoaju. Gãjerãre ti maimenati mani busibojaja manire tuomenaji ĩna. 2 Diore goti ĩsiri masa ñabojarãti, ito yicõri goti rudire jeyaro masibojarãti, gãjerãre mani ti maibeja, ñe waja mana ña mani. Jeyaro tuo masirã ñabojarãti, ito yicõri " 'Gũta yucurire cũo rũgõña Dios mu', yu yija, ñaro bajiroti cudiguĩji ĩ", yi tuoĩa masirã ñabojarãti, gãjerãre mani ti maibeja, ñe waja mana ña mani. 3 Mani rucorise ñarocõti batorã ñabojarãti, gãjerãre mani ti maibeja ñe waja bujamenaji mani. "Yure ĩna soe ãmobojarocati Dios oca goti jidicãbicuja yu", yi tuoĩarã ñabojarãti gãjerãre mani ti maibeja ñe waja bujamenaji mani.

4 Gãjerãre mani ti maija, ado robojua bajirã yirãji mani: Gãjerãre usirioro yimenaji mani. Gãjerãre queno yirã yirãji mani. Gãjerãre ti uomena yirãji mani. Gãjerãre rũcubuorã yirãji mani. "Gãjerã rẽtoro ñasagu ña yu", yimenaji mani. 5 Mani queno ñaroti gaye riti tuoĩamena yirãji mani. Gãjerãjuare ĩna queno ñaroti gaye tuoĩarã yirãji mani. Gãjerãre ti junisinimena yirãji mani. Gãji manire ñeñaro ĩ yibojarocati yoari junisinimenaji mani. Itire ãcabojorã yirãji mani. 6 Gãji ĩ ñeñaro yija, ti wanumenaji mani. Gãji ĩ queno yijajua ĩre ti wanurã yirãji mani. 7 Gãjerãre mani ti maibojarocati ñeñaro manire ĩna yija, ĩnare ti mai jidicãmenaji mani. Ito yicõri ĩnare busitumenaji mani. Ĩnare mani ti maija, ĩnare tuorũnurã yirãji mani. Gãjerãre mani ti maibojarocati, manire ĩna ñeñaro yija, ĩnare usiriomenaji mani. Ito yicõri ĩnare ti mai jidicãmenaji mani.

8 Gãjerãre mani ti maija, ĩnare ti mai jidicãre ma manire. Ĩnare ti maisotirã yirãji mani. Gãjerãre mani ti mairise jedirise meje ña. Co rumu Dios ĩ manire moare cũre jediro yiroja. Iti rumu iti ejaja Diore queno masirã yirãji mani. Ito bajiri ĩre goti ĩsire mano yiroja ĩja. Ito yicõri mani masibiti oca jeyaro mani busiroca yibicu yiguĩji Dios. Gaje ĩ oca josarisere mani goti masiroca yibicu yiguĩji ĩ ĩja. 9 Ado robojua bajia: Adocãta jeyaro Dios ye masi jeobea mani. Dios ocare goti jeo masibea mani. 10 Ija co rumu Dios gayere masi jeocõrã yirãji mani maji. Ito bajiri iti rumu ejaroca ĩ oca manire goti rẽtoburi masa mana yirãji ĩja. Manimasiti tuo masi jeocõrã yirãji.

11 Ado bajiro bajia. Macнacã yн ñaja, macнacã oca bнsicн yн. Macнacã
yн ñaja, macнacã robo riti tнoĩacн yн. Macнacã yн ñaja, macнacã bajiro
riti tнoĩa besecн yн. Bнcнa wacн macнacã yн ñagore gaye jidicãcн yн.
12 Adocãta jeyaro Dios gayere tнo masi jeobea mani. Ẽoro queno ruyubeto
bajiro Dios oca queno tнo masi jeobea mani. Ito bajibojarocati co rнmн
Dios tн ejacõri ĩ gayere tнo masi jeorã yirãji mani. Adocãta coriajнriti ĩ oca
masia mani. Ija co rнmн Dios ĩ manire ti masi jeoado bajiroti ĩ gaye tнo
masi jeorã yirãji mani cнni.
13 Ʉdiaji gaye ña mani yisotiroti: Diore tнorũnнsotirнja manire. "Dios
ĩ yiro bajiroti yigн yiguĩji", yi tнoĩasotirнja manire. Ito yicõri gãjerãre ti
maisotirнja manire. Iti нdiaji gaye gãjerãre mani ti mairise iti ña ñasarise.

14

Oca masibitibojarãti gãjerã oca bнsire gaye

1 Gãjerãre ti maisotirнja manire. Iti ña mani cнdiroti ñasarise. Ĩre mani
moa ĩsitoni Dios ĩ cũre gayere ãmoana mani. "Yнre goti ĩsiri masa ñama
mнa", manire ĩ yire gaye, ãmoana mani. Iti cнni ñasarise ña. 2 No gãjerã
oca ĩ masibiti ĩ bнsija, Diore rũcнbнogнti yami, ito bajiro ĩ yija. Ito bajiro
ĩ bнsija, masa tнomenaji ĩre. Ito bajiri ĩnare meje bнsiguĩji ĩ. Diojнare
bнsiguĩji. Ito bajiro ĩ bнsija Espíritu Santo ejabнarisena bнsiguĩji ĩ. Ito
yicõri gãjerã ĩna tнoroti meje bнsiguĩji ĩ. 3 Gãjiama Diore goti ĩsigũ ĩ bнsija,
masareti bнsiguĩji. Bнto bнsa Diore ĩna tнorũnнtoni ito bajiro bнsiguĩji
ĩ. Ĩna tнoĩa oca sẽotoni ito yicõri ĩna wanнtoni ito bajiro bнsiguĩji ĩ. 4 No
gãjerã oca ĩ masibiti Diore ĩ bнsija, bнto bнsa ĩmasiti Diore masi waguĩji.
Ito bajiro tнoyamani ĩ bнsija, tнobiticõri bнto bнsa Diore masimenaji ĩna
ĩja. Gãjiama Dios oca gotigн ĩna tнorisena ĩ gotija tнocõri, gãjerã Jesure
tнorũnнrã bнto bнsa ĩna tнorũnнroca yami ĩ.
5 Sĩgũ rнyabeto gãjerã oca mнa masibiti oca ñabojareti mнa bнsija, quena
ñaboroja yнre. Ito bajibojarocati ĩ masibiti oca ñabojareti bнsigн rẽto
bнsaro ñasarise moami Dios oca gotiri masн. Ĩ masibiti oca ñabojare bнsigн
ĩ bнsirise masa ĩna tнo masitoni ĩ rogotija, ñasarise moami ĩ cнni. Ito
bajiro ĩ yija Jesure masirã bнto bнsa ĩre ĩna tнorũnн waroca yami ĩ. Bнsi
tĩocõri ĩ rogotibejama tнo masimenaji ĩna. 6 Tнoya yн ñarã mнa. Mнa tн
ejacõri mнa tнobiti yн bнsija, ñe waja ma. Ñejнa ejabнabetoja mнare. Yн
masiroca Dios ĩ yirise mнare yн bнsija, mнare ejabнaroja itiama. Dios oca
riojo ñasarise mнare yн riasoja, iti cнni mнare ejabнaroja.
7 Goti masiore ocana mнare gotigн ya yн: Sĩgũ tẽrora ĩ juti masibeja,
"Iti basa menigũ yami", yi masimenaji mani. Arpa wame cнtirisena
queno ĩ basa meni masibeja, "Iti gaye basa menigũ yami", yi masimenaji
mani. 8 Surarare jigн trompeta wame cнtirica queno ĩ juti masibeja,
gãjerã rãca gãmeri sĩarona ña yucãmenaji ĩna. "Wadirн ĩna", yi masibiticõri
ña yucãmenaji ĩna. 9 Iti bajiroti bajia, gãjerã oca mнa masibiti mнa
bнsibojaja. Mнa masibiti mнa bнsija tнo masibiticõri, "Ito bajiro yireoni
ña", yi masimena yirãji gãjerã. Ito bajiro mнa bнsibojaja, mino bajiroti
godacoaro yiroja. 10 Riti ña, adi macãrнcũrore jaje oca bнsia mani. Mani
bнsirisere tнorã yirãji gãjerã. 11 Ito bajibojarocati sĩgũ yн tнobiti yнre ĩ
bнsibojaja jнa dнja gãmeri tнomenaji gнa. Ĩre tнo masibiticõri, "Gaje masн
ñaguĩji", yi tнoĩagũ yignja yн. Yнre tнo masibiticõri ito bajiroti tнoĩagũ
yiguĩji ĩ cнni. 12 Diore moa ĩsiroca Espíritu Santo ĩ yire ãmorã ña mнa. Ito

bajiro ãmorã ñari, “Gãjerã Jesure tʉorũnʉrãre gʉa ejabʉaroca yiya”, yirona
Espíritu Santore seniña.
13 Ito bajiri sĩgũ gãjerã oca ĩ masibiti ĩ bʉsija, ĩ rogoti masitoni Diore ĩ
senija quena. 14 Diore rũcʉbʉogʉ gaje oca yʉ masibiti yʉ bʉsija, Espíritu
Santo ĩ ejabʉarisena ito bajiro bʉsigʉja yʉ. Ito bajibojarocati, “Iti gayere
bʉsia yʉ”, yi masibicʉja yʉ. Ito bajiri gãjerã ĩna tʉo masiroca yi masibicʉ
yigʉja yʉ. 15 Ado bajiro jʉaji gayena Diore yʉ bʉsija quena. Espíritu
Santona sʉoriti yʉ masibiti oca ñabojareti Diore yʉ bʉsija quena. Ito
yicõri gãjerã ĩna tʉotoni ĩna tʉorisena Diore yʉ bʉsija quena. Jʉaji gayena
Diore yʉ basaja quena. Espíritu Santona sʉoriti yʉ masibiti oca ñabojareti
Diore yʉ basaja quena, ito yicõri gãjerã ĩna tʉorisena Diore yʉ basaja
quena. 16 Diore rũcʉbʉorã Espíritu Santona sʉoriti gãjerã ĩna tʉobiti riti
mani bʉsibojaja, “Iti gaye bʉsirãji ĩna”, yi masimenaji ĩna. Ito bajiri
ĩna tʉobeja, mani rãca cocati Diore rũcʉbʉo masimenaji ĩna. 17 Manire
tʉobiticõri mani rãca cocati, “Queno ya Dios mʉ”, yi masimena yirãji ĩna.
Diore rũcʉbʉorã, “Queno ya Dios mʉ”, mani queno yibojarocati, manire
tʉobiticõri bʉto bʉsa Diore masibiti warã yirãji ĩna. 18 Mʉa rẽtoro gãjerã
oca yʉ masibiti bʉsia yʉ. Ito bajiri, “Queno ya Dios mʉ. Yʉ masibiti oca
ñabojareti yʉ bʉsiroca ya mʉ”, ya yʉ ĩre. 19 Ito bajibojarocati Dios ya wi
minijuacõri jaje mʉa tʉobiti yʉ gotibojaja, ñe waja ma iti. Yʉ gotirisere
tʉomenaji mʉa. Mʉa ocana mʉa tʉorise jabetacã yʉ gotibojarocati mʉa
tʉoja, iti ña yʉre bʉto bʉsa quenarise.
20 Rĩaca bajiro tʉoĩabesa yʉ ñarã mʉa. Ito bajibojarocati mʉtarãcã ñeñaro
yibitiana bajiro mʉa ñaja quena. Bʉcʉrã bajiro queno mʉa tʉoĩaja quena.
Bʉcʉrã mʉa ñajare, ito bajiro tʉoĩaja quena. 21 Dios oca tuti iti gotija, ado
bajiro gotia: “Yʉ ñarãre gaje ocana ĩnare bʉsigʉ yigʉja yʉ. Gaje masa yʉ
ñarãre gaje ocana bʉsironare cõagũ yigʉja yʉ. Ito bajiro yʉ yibojarocati
yʉre tʉorũnʉmena yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca tuti. 22 Diore ĩna tʉo
ãmobeto bajiroti tʉo ãmomenaji Jesure tʉorũnʉmena cʉni. Sĩgũ gãjerã oca
ĩ masibiti ĩ bʉsiroca Dios ĩ yija, “Masigũ ñari manire waja senigũ yiguĩji
Dios”, Jesure tʉorũnʉmena ĩna yitoni ito bajiro ĩoguĩji Dios. Gãjiama ĩ
oca goti masiroca Dios ĩ yija, “Masigũ ñari manire ejabʉagʉ yiguĩji Dios”,
Jesure tʉorũnʉrã ĩna yitoni ito bajiro ĩoguĩji Dios. 23 Ado robojʉa bajia:
Diore rũcʉbʉorona minijua ñarajʉ, gãjerã oca mʉa masibiti mʉa bʉsi
ñaroca Dios ocare riasotimena, ito yicõri Diore tʉorũnʉmena cʉni ĩna
ejaja, “Mecʉri masaguti ñacõyijari ãna”, yirã yirãji ĩna mʉare. 24 Diore
rũcʉbʉorã mʉa minijua ñarijʉ gãjerã Diore masimena ĩna ejaja, Dios oca
mʉa gotijama tʉo masirã yirãji. Ito bajiri queno tʉo masicõri, “Ñeñaro
yigʉgo ñada yʉ cʉni”, yi tʉoĩarã yirãji ĩna. 25 “Yʉ tʉoĩa rudibojarisere ma-
sicõami Dios”, yirã yirãji ĩna. Ito yicõri Diore rũcʉbʉorona rijomunigãna
ñini rũjũrã yirãji ĩna. “Ãna rãca ñasacõami Dios”, yirã yirãji ĩna mʉare.

Minijuacõri ado bajiro queno yirʉja manire, yire gaye

26 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Ado bajiro bajia: Mʉa coriarã minijuacõri basa
ãmoa mʉa. Gãjerã riaso ãmoa mʉa. Gãjerã mʉa masiroca Dios ĩ yirere
goti ãmoa mʉa. Mʉa coriarã gãjerã oca mʉa masibitire bʉsi ãmoa mʉa.
Gãjerãre rogoti ãmoa mʉa. Quena ña ito bajiro mʉa yija. Dise rʉyabeto
mʉa yisotija, Diore tʉorũnʉrã bʉto bʉsa ĩna tʉorũnʉ waroca mʉa yija
quena. 27 Gãjerã oca mʉa masibiti mʉa bʉsi ãmoja, jʉarãona ʉdiarãonati
mʉa bʉsija quena. Sĩgũ ĩ bʉsija bero, ito bero gãji, ito bero gãji mʉa

bʉsija quenaroja. Mʉa bʉsija bero gãji ĩ rogotija quena, gãjerã ĩna tʉotoni.
28 Sĩgũ rogotigʉ ĩ manija, minijuacõri gãjerã oca mʉa masibiti bʉsibitirʉja
mʉare. Sĩgũ rogotigʉ ĩ manija, masa ĩna tiro riojo meje mʉa bʉsija quena.
Mʉa tʉoĩarisena Diore mʉa bʉsija quena. 29 Mʉa masiroca Dios ĩ yire
mʉa goti ãmoja, jũarãona, ʉdiarãonati bʉsija quena. Sĩgũ ĩ bʉsija bero,
ito bero gãji, ito bero gãji bʉsija quena. Gãjerã mʉare tʉo rujirã, “Riti
Dios ocare bʉsiama ĩna”, yi tʉoĩa bese rujirã yirãji ĩna. 30 Sĩgũ ĩ bʉsiroca
gãji tʉo rujigʉre ĩ bʉsiroti gaye tʉoĩa bʉjaroca Dios ĩ yija, bʉsisʉogʉ bʉsi
jidicãja quena, gãji ĩ bʉsitoni. 31 Queno gãji bero, gãji bero mʉa bʉsija,
mʉa Diore goti ĩsiri masa sĩgũ rʉyabeto bʉsi masirã yirãji mʉa. Ito bajiro
mʉa yija, sĩgũ rʉyabeto bʉsi masirã yirãji mʉa. Ito bajiro mʉa yija, bʉto
bʉsa Dios ocare masicõri tʉoĩa oca sẽo wanʉ jedirã yirãji mʉa. 32 Mʉa
Dios oca goti ĩsiri masa ĩ oca mʉa gotija, rocati meje gotirã yirãji mʉa.
“Ado bajiro goticʉja yʉ”, yi tʉoĩacõri mʉa gotija quena. Gãjerã ĩna bʉsiroca
bʉsibitirʉja mʉare. Mʉa yuja quena. 33 Ñe oca manoti mani minijuaja
ticõri, manire wanʉgũ yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati mani bʉsi riawʉsaja
ticõri, wanʉbicʉ yiguĩji Dios.

Ito bajiri gãjerã Jesure tʉorũnʉrã ĩna minijuado bajiro, ñe oca mano
bʉsi riawʉsare mano mʉa minijuasotija quena. 34 Dios ya wi mʉa
minijuaroca bʉsire ma romiare. Ĩna ñama ĩna manʉjʉsabatiare cʉdirona.
Ʉmʉa ñama ĩnare ũmatãrã. Ito bajiroti gotia Dios oca tuti. 35 Ĩna seniĩa
ãmoja, ĩna ya wijʉ tʉdi ejacõri ĩna manʉjʉsabatiare seniĩaja quena. Mʉa
minijuari wijʉ romio sĩgõ iso bʉsija, queno ejasabea.

36 “ ‘Ado bajiro gotia Dios oca’, yi goti rẽtobu masirã ña gʉa”, ¿yi tʉoĩati
mʉa? Ito bajirojʉa meje bajia. Mʉa riti meje ña Dios oca boca ãmisʉoana.
37 “Diore goti ĩsiri masʉ ña yʉ”, sĩgũ ĩ yija, “Mani Ʉjʉ ĩ rotiado bajiroti
gotiami Pablo”, yi masigũ yiguĩji ĩ. Ito bajiroti yigʉ yiguĩji gãji cʉni,
“Espíritu Santo rotirise bʉsia yʉ”, ĩ yi masija. 38 “Dios oca gotigʉ meje ñami
Pablo”, sĩgũ ĩ yija, ĩre cʉni tʉorũnʉbeja quena.

39 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Ado bajirojʉa mʉa yija quena: “Dios oca yʉ
goti masiroca ĩ yire ãmoa yʉ”, mʉa yija quena. No gãjerã oca ĩna tʉobiti
ĩna bʉsija, rẽore ma. 40 Ito bajibojarocati mʉa minijua ñari wijʉ gãjerãre
rũcʉbʉocõri sĩgũ ĩ bʉsiroca gãjerã bʉsire ma. No mʉa yisotirise dise
rʉyabeto queno tʉoĩacõri mʉa bʉsija quena.

15

Mʉcana tʉdi Cristo catire gaye

1 “Masare masorocʉ goda ĩsiñi Cristo”, yi mʉare yʉ riasocatire itire tʉdi
mʉa tʉoĩare ãmoa yʉ. Iti ocare iti rʉmʉjʉ boca ãmicãcʉ mʉa. Iti ocare
boca ãmicõri Cristore tʉorũnʉa mʉa. 2 Mʉare yʉ riasocatire mʉa tʉorũnʉ
jidicãbeja, Dios ĩ masoana ña mʉa ĩja. “Dios ocare tʉorũnʉrã ña gʉa”,
yibojarãti iti ocare queno tʉorũnʉsamena mʉa ñaja, Dios ĩ masoana meje
ña mʉa.

3 Oca bʉto ñasarise yʉ masiroca Dios ĩ yirere mʉare riasocʉ yʉ. Dios
oca tuti iti gotiro bajiroti, “Mani ñeñaro yirise waja goda ĩsiñi Cristo”, yi
mʉare riasocʉ yʉ. 4 “Ĩre ĩna yujebojarocati ʉdia rʉmʉ bero mʉcana tʉdi
catiñi Cristo”, yi mʉare riasocʉ yʉ. Dios oca tuti iti gotiro bajiroti mʉare
riasocʉ yʉ. 5 Tʉdi caticõri Pedrore goaĩoyijʉ Jesús. Ito bero ĩ cũana jʉa
gʉbojeno ñarãre goaĩoyijʉ. 6 Ito bero gãjerã quinientos ñarã rẽto bʉsaro

ĩre tнorũnнrãre goaĩoyijн Jesús. Ĩ goaĩoana jãjarã catiama maji. Gãjerãma godacoañi. 7 Ito bero Santiagore goaĩoyijн. Ito bero ĩ oca goti ucutoni ĩ cũanare ñarocõreti goaĩoyijн.

8 Ĩnare ĩ goaĩoja bero yнre cнni sнsari goaĩoquĩ. Ĩna bajiro ñasagн meje ña yн. Ñasagн meje yн ñajare ĩna bero yнre cнni goaĩosнsaquĩ ĩ. 9 Ĩ oca goti ucurona ĩ cũana rãca corocõ ñasagн meje ña yн. Iti rнmн Cristore tнorũnнrãre queno yibiticн yн maji. Ĩ ñarãre yн нsirioro yi codejama ĩ oca yн goti ucuroca yibitiborн Dios. "Queno yн yigн ñajare yнre beseñi Dios", yi tнoĩabea yн. 10 Yнre ti maicõri yнre beseñi Dios, ĩre yн moa ĩsitoni. Quenoguti Dios ĩ yнre yijare ĩre queno moa ĩsia yн. Ito bajiri, "Bнjato bajia. Ĩre besebojacн yн", yibeami Dios yнre. Gãjerã Jesús ĩ cũana rẽto bнsaro Diore moa ĩsia yн. Ito bajibojarocati yнmasi meje Diore moa ĩsia yн. Yнre ti maicõri ĩre yн moa ĩsi masiroca yami Dios yнre. 11 "Gãjerã rẽto bнsaro Dios oca mнare riasocн yн", yн yija no yibea iti. Ado robojнa ña ñasarise. Dios ocare tнocõri Jesure tнorũnнyija mнa. Itijнa ña ñasarise.

Godabojarãti mнcana tнdi mani catire gaye

12 Gнa Jesús ĩ cũana sĩgũ rнyabeto corocõ gotia gнa. "Godabojagнti mнcana tнdi catiñi Cristo", yi gotia gнa. Mнare ito bajiro gнa yibojarocati, ¿no yija mнa coriarã, "Godabojarãti mнcana tнdi catiya ma", yati mнa? 13 Godabojarãti tнdi catire iti manija, Cristo cнni tнdi catibitiborн. 14 Tнdi ĩ catibeja, ĩ oca gнa riasobojarise ñe waja manoja. Ĩ tнdi catibeja, ĩre tнorũnнbojarãti ya mнa. Ĩ manija ĩ manibojarocati ĩre tнorũnнboana mнa. 15 Ĩ tнdi catibeja, bнrãti Dios oca riasoboyija gнa. "Tнdi Cristo ĩ catiroca yiñi Dios", yicãcн gнa. Godana mнcana tнdi ĩna catibeja, Jesure cнni tнdi ĩ catiroca yibitiborн Dios. 16 Godana mнcana tнdi ĩna catibeja, ito bajiroti Cristo cнni tнdi catibitiborн. 17 Cristo tнdi ĩ catibeja, ĩre tнorũnнbojarãti ya mнa. Ĩ manija ĩ manibojarocati ĩre tнorũnнboana mнa. Mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocн godacõri ĩ tнdi catibeja, seti cнtirã ñaboana mani maji. 18 Ito bajiro iti bajija, Jesucristore tнorũnнcõri godana jeame ũjнrojн waboana ĩna. 19 Cristore tнorũnнbojarãti tнdi mani catibeja, ĩre tнorũnнmena rẽtoro bojori bнjarã ñaboana mani.

20 Ado robojнa bajia: Cristo ĩ godabojarocati mнcana tнdi ĩ catiroca yiñi Dios ĩja. Ito bajiri ĩ ñami cajero godabojagнti mнcana tнdi catisнorн. Ĩna sнoriti godana ñarocõti mнcana tнdi cati jedirã yirãji. 21 Adán ñayorн ĩ ñeñaro yirajнna sнoriti godasнoñi adi sita gãna. Ito bajibojarocati Cristo tнdi ĩ catirajнna sнoriti godabojarãti tнdi catirãji mani cнni. 22 Adán ñayorн janerãbatia ñari goda jedirã yirãji mani. Ito bajibojarocati Cristore tнorũnнrã ñari ĩna sнoriti mнcana mani catiroca yigн yiguĩji Dios. 23 Dios ĩ ãmoro bajiroti mнcana tнdi catirã yirãji masa. Cristo ñami cajero godabojagнti mнcana tнdi catisнorн. Ija Cristo ĩ tнdi ejaroca ĩre tнorũnнgoana mнcana tнdi catirã yirãji. 24 Ito baji ñaroca adi ũmнari jediro yiroja. Ĩ wajana ñarocõreti rẽtocũgũ yiguĩji Cristo. Adi sita gãna нjarã, ito yicõri ũmacũjн gãna нjarãre cнni rẽtocũgũ yiguĩji Cristo. Ito bajiro yicõri ĩre tнorũnнrãre miojugн yiguĩji Cristo. "Ĩna Ʊjн ñasagн ñatĩñama mн", yirocн ĩ Jacн Diojнare ĩsigũ yiguĩji Cristo ĩre tнorũnнgoanare. 25 Ĩ wajanare ĩ rẽtocũroto riojнa Ʊjн ĩ ñaroca yigн yiguĩji Dios Cristore. Ito bajiro ĩ baji ñare ãmoguĩji Dios. 26 Ĩ wajana ñarocõreti rẽtocũcõri masa ĩna godarise gaye itocõti gajanoagũ yiguĩji Cristo. Ito bajiri mнcana tнdi godare mano

yiroja. 27 Dios oca tuti iti gotiro bajiroti jeyaro Ʊjʉ ñarocʉre cũñi Dios
Cristore. “Ĩ Jacʉ Ʊjʉ ñami Cristo”, yireoni meje ña iti. Ĩ Jacʉjʉa jeyaro Ʊjʉ
ñarocʉre cũñi. 28 Co rʉmʉ ĩ wajana jeyarore, ito yicõri ʉjarã jeyarore cʉni
ĩnare rẽtocũgʉ̃ yiguĩji Cristo. Ito bajiro yicõri jeyarore rotigʉ ñagʉ̃ yiguĩji
Cristo. Iti rʉmʉti ĩ roti masitoni Dios ĩ jidicãrere tʉdi ĩsigʉ̃ yiguĩji Diore. Ito
bajiro ĩ yijare Dios ĩre cũrʉ jeyaro, dise rʉyabeto Ʊjʉ ñagʉ̃ yiguĩji.
29 “Godana mʉcana tʉdi catimenaji”, gãjerã ĩna yibojarise gaye mʉare
goti masio ãmoa yʉ. ¿No yija, “Godana mʉcana tʉdi catimenaji”, yi
tʉoĩabojarãti idé guya mana godanare yiari idé gu ĩsirã yati gãjerã? Godana mʉcana tʉdi ĩna catibejama, rocati bajiro ĩnare idé gu ĩsibojarãji ĩna.
30 Dios oca yʉ riasoja, bʉto guijosotia yʉre, jãjarã yʉre sĩa ãmorã ĩna
cʉníjare. “Riti godana tʉdi catirã yirãji ĩja”, yi tʉoĩacõri Dios oca riaso
jidicãbea yʉ. 31 Riti mʉare gotia yʉ ñarã yʉ. Co rʉmʉ rʉyabeto yʉre
sĩa ãmorã cʉnísotiama ĩna. Riti bajia iti. Gaje riojo gotia yʉ mʉare.
“Yʉ riasocatire tʉocõri Cristore tʉorʉ̃nʉñi Corinto cʉto gãna”, yi mʉare
tʉoĩacõri wanʉa yʉ. 32 Efeso cʉto gãna yaiare bajiro guacõri yʉ tõbʉjaroca
yicã ĩna. Godabojarãti mʉcana tʉdi mani catibeja, rocati Diore moa
ĩsibocʉ yʉ. Ito yicõri tõbʉjabojagʉti, ñe bʉjabitibogʉja yʉ. Godana mʉcana
tʉdi ĩna catibeja, Jesure tʉorʉ̃nʉmena ĩna tʉoĩado bajiro mani cʉni tʉoĩaja
quenaboa. Ado bajiro yi tʉoĩama ĩna: “Yoari mejeti godarã yirãji mani. Ito
bajiri mani ãmoro bajiroti wanʉrʉja mani, barʉja mani, idirʉja mani”, yi
tʉoĩabojama ĩna.
33 Ito bajiro rʉo gotirãre tʉorʉ̃nʉbesa. Ado bajirojʉa ya yʉ mʉare:
“Ñeñaro yirã rãca mʉa baba cʉtija, queno yirã ñabojarãti ĩna bajiroti
ñeñaro yirã yirãji mʉa cʉni”, ya yʉ mʉare. 34 Tʉdi queno tʉoĩa quenocõri
quenarise riti yiya mʉa. Mʉa ñeñaro yirisere jidicãña. Mʉa coriarã Diore
masirã meje ña mʉa. Mʉa bojo bʉjatoni ito bajiro ya yʉ.

Godabojarãti mʉcana tʉdi ĩna catire gaye

35 Ado bajiro yʉre seniĩarã yirãji gajea coriarã: “Godana ñabojarãti, ¿no
bajiro tʉdi catirã yirãjida? Ito yicõri, ¿no bajiro rujʉ cʉtirã yirãjida ĩna?”
yi yʉre seniĩarã yirãji gajea coriarã. 36 Ito bajiro yʉre seniĩarã queno
tʉoĩamena ñama ĩna. Ado robojʉa bajia: Aje mani oteja, joe gayeti jogaro
yiroja. Ito bajibojarocati gʉdajubero gaye judi mʉjaroja. 37-38 Trigo ajeri,
gaje ote ajeri mani oteja, rujagʉ meje otea mani. Mani oteja bero rujagʉ
iti ñatoni Dios ĩ ãmoro bajiroti menigʉ̃ yiguĩji ĩ. Ote ajeri iti ñaro bajiroti
iti judiroca yigʉ yiguĩji Dios. Maniama ajerigoti otea mani. Dios ñami
iti judiroca yigʉ. 39 Mani catirã jeyaro ricati riti rujʉ cʉtia mani. Tite
mʉa. Wai, waibʉcʉrã, wʉtirã, mani masa cʉni ricati riti rujʉ cʉtia. 40 Ito
bajiroti ũmacʉ̃jʉ gãna cʉni ricati rujʉ cʉtirãji. Mani adi sita gãna ricati rujʉ
cʉtia mani. Mani adi sita ñarã quenari rujʉ, rujʉ cʉtia mani. Ũmacʉ̃jʉ
gãna cʉni manire bajiro rujʉ cʉtibitibojarãti quenari rujʉ, rujʉ cʉtirãji
ĩna cʉni. 41 Ʊmʉa gagʉ ĩ busurise bajirise meje busuami ñami gagʉ cʉni.
Ricati busuami. Ito bajiroti ñocõa cʉni ricati busuama. Ĩna ñocõa comasi
cʉni ricati riti busuama. 42 Ito bajiroti bajirã yirãji mani. Godabojarãti
mʉcana tʉdi caticõri ricati rujʉ cʉtirã yirãji mani. Sĩgʉ̃ godarʉre mani
yujeja, ĩ ya rujʉ jogacoaro yiroja. Tʉdi catiroca Dios ĩ yija, tʉdi godare
mano yiroja ĩre. 43 Sĩgʉ̃ godarʉre mani yujeja, jogari rujʉre yujea mani. Ĩ
tʉdi catiroca Dios ĩ yija, seyori rujʉ, rujʉ cʉtigʉ yiguĩji. Queno rujʉ sẽogʉ̃re
meje yujea mani. Rujʉ sẽobiti rujʉ yujea mani. Ito bajibojarocati tʉdi

catiroca Dios ĩ yija, sẽori rujн, rujн cнtigн yiguĩji ĩ. 44 Adi sita ñarã mani
rujн cнtirisere ĩna yujeja, jogari rujнre yujerã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati
mani tнdi catiroca Dios ĩ yija, jogabiti rujн bнjarã yirãji mani. Adi sita
ñarã jogari rujн, rujн cнtia mani. Mani godabojarocati mani ya нsiama
godabetoja. Ũmacũjн Dios tн ejacõri jogabiti rujн, rujн cнtirã yirãji mani.
45 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: "Cajero ũmнgũ ñasнorн, Adán ñayorн
Dios ĩ rujeorн ñayijн. Ĩ catiroca yiyijн Dios", yi gotia Dios oca tuti. Adán
bero gagн ñabojagнti ĩ rẽtoro ñasagн ñami Cristo. Ĩ ñami mani catitĩñaroca
yigн. 46 Adocãta mani rujн cнtirise jogari rujн ña. Ito bajibojarocati
ũmacũjн Dios tн ejacõri jogabiti rujн bнjarã yirãji mani. 47 Ʊmнgũ
ñasнorнre sitana rujeoyijн Dios. Ito bajiri adi sita gagн ñayijн ĩ. Ĩ bero
gagн Cristoama ũmacũjн gagн wadirн ñayijн. 48 Adi sita ñarã cajero ñasнorн
sitana rujearн robo bajiro rujн cнtia mani. Ũmacũjн Dios tн mani waja ito
gagн wadirн Cristo robo bajiro rujн cнtirã yirãji mani. 49 Adi rнmнri Adán
ñayorн bajiro rujн cнtia mani. Ito bajibojarocati Dios tн ejacõri Cristo
bajiroti rujн cнtirã ñarã yirãji mani ĩja.
50 Ado bajiro goti ãmoa yн ñarã yн mнare: Adocãta mani ya rujн
wiro, rí cнni ña manire. Ito bajiri rujн ũmacũjн Dios ĩ rotirojн ña
masibetoja. Adocãta mani rujн cнtiri rujн yoari ñabetoja. Ito bajiri Dios
rãca catitĩñarona rujн jogabiti rujн mani rujн cнtija quena. 51 Gãjerã
ĩna masibitire mнare gotigн ya yн. Jeyaro meje godarã yirãji. Ito
bajibojarocati mani sĩgũ rнyabeto rujн wasoarã yirãji mani. 52 Cajea
mani yabi yiro bajiro ejaroti rujнre wasoagн yiguĩji Dios. Ito bajiro bajiro
yiroja sнsari rнmн. Trompeta wame cнtirica jutiraga oca ruyuro yiroja.
Iti oca ruyuroca godana tнdi catirã yirãji. Ito yicõri tнdi godare mano
yiroja ĩnare. Iti rнmнri cati rнyarãre ĩna ya rujнrire wasoagн yiguĩji Dios.
53 Mani rujн cнtirise jogarise ña. Ito bajiri Dios rãca mani catitĩñatoni
manire rujн wasoagн yiguĩji Dios. Adocãta mani rujн cнtirise godacoaro
yiroja. Ito bajiri tнdi mani godabititoni mani ya rujнre wasoagн yiguĩji
Dios. 54-55 Adocãta mani rujн cнtiri rujн godacoaro yiroja. Mнcana tнdi
godabiti rujн Dios ĩ manire wasoaja, Dios oca tuti iti gotiado bajiroti
rẽtaro yiroja. Ado bajiro gotia iti: Mani godarise jediroca yami Dios ĩja.
Ito bajiri mнcana tнdi godamenaji mani. "Tõbнjacõri goda wacн ya yн",
yi tнoĩa güire ma ĩja. 56 Ñeñaro yisotirã ñari godarã yirãji mani. Dios ĩ
rotirisere cнdimena ñari, "Ñeñaro yirã ña gнa", yi tнoĩa mani. Ñeñaro
mani yirisere mani coe rotibeja godacõri, bнto tõbнjarã yirãji mani. 57 Ito
bajibojarocati mani Ʊjн Jesucristore mani tнorũnнja, ĩ godarena sнoriti
jeame ũjнrojн mani waborere rẽtogũ yiguĩji Dios. Godabojarãti caticoarã
yirãji mani. Itire tнoĩa wanнcõri, "Queno ya Dios mн", ya mani.
58 Ito bajiri Jesucristore tнorũnн jidicãbitirнja yн ñarã manire. Ito yicõri
ĩre moa ĩsi jidicãbitirнja manire. "Ĩre mani moa ĩsija queno manire waja
yigн yiguĩji Dios", yi tнoĩa mani. Ito bajiri mani Ʊjнre mani moa ĩsija rocati
meje moarã yirãji mani.

16

Gãjerãre ejabнarona mani niyeru miojure gaye

1 Gãjerã Jesure tнorũnнrãre ejabнarona niyeru mнa miojuroti gaye
mнare bнsigн ya yн adocãta. Jesure rũcнbнorona ĩna minijua ñaroca,
Galacia sita gãnare niyeru yн mioju rotiado bajiroti mнare cнni niyeru

mioju rotia yн. 2 Ado bajiro mнare mioju rotia yн: Coji tujacãra rнmн
rнyabeto mнa bнja sosaro bajiroti jabetacã ĩsija quena. Itire miojucõri
cojнti seoba. Ito bajiro mнa yija, yн ejari rнmн ñacãro yiroja. 3 Mнa
tн ejacõri niyeru ãmi warona mнa beseanare, “Jerusalén gãnare niyeru
ĩsitẽña”, yirocн ĩnare wa rotigн yigнja yн. Ito bajiri mнa miojure gaye ãmi
wacõri ito gãna Jesure tнorũnнrã bojoro bнjarãre ĩsirã yirãji ĩna. “Ãna ñama
queno yirã. Ĩnare boca ãmiña mнa”, yi papera uca ĩsigũ yigнja yн Jerusalén
gãnare ĩna ĩo ejatoni. 4 “Ĩna rãca warнja yнre”, yн yi tнoĩaja, ĩnare ũmatã
wacн yigнja yн.

Warocн Pablo ĩ tнoĩare gaye

5 Adona wacõri Macedonia sitajн ejagн yigнja yн. Itona wacõri mнa cнto
Corintojн ejagн yigнja yн. 6 Yoari mнa rãca ñagũ yigнja gajea yн. Juebнcн
ñarocõti mнa rãca ñagũ yigнja gajea yн. Ito bero gaje cнto yн wa masitoni
yнre mani gaye yнre mнa ĩsi ejabнaja quena ñaroja yнre. 7 Ejori oca mнa
tн ti rẽta ãmobea yн. Mani Ujн ĩ ãmoja, yoari mнa tн ña ãmoa yн. 8 Ito
bajibojagнti coji wabea yн maji. Adi cнto Efeso, iti Pentecostés basa iti
rẽtaja bero wacн yigнja yн. 9 Ado ñacõa ãmoa yн maji. Jãjarã yнre ti tudirã
ñabojarãti, Dios oca yн riasoja jãjarã ñama queno tнo ãmorã.

10 Timoteo mнa tн ĩ ejaja, queno boca ãmima ĩre. Mнa rãca ĩ wanнtoni, ĩ
tнoĩa oca jaibe yirona, queno ĩre boca ãmima. Mani Ujнre moa ĩsigũti ñami
ĩ cнni, yн robo bajiroti. 11 Ito bajiri ĩre mнa rũcнbнore ãmoa yн. Ĩre bocatia
yн, ito yicõri Jesure tнorũnнrã ĩ rãca gãnare cнni. Ito bajiri mнa tн ĩ ejaja,
ĩre ejabнaya, yнre rẽta tigн ĩ ejatoni.

12 Mani yagн Apolosre gãjerã Jesure tнorũnнrã rãca ĩre josabojacн yн,
mнa tн ĩ tigн watoni. Ito bajiro yн yibojarocati “Adocãta yн ware ãmoguĩji
Dios”, yi tнoĩabeami maji. Ito bajiri, “Yн ware quena”, ĩ yi tнoĩari rнmн mнa
tн tigн wacн yiguĩji ĩ.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

13 Queno tнoĩacõri ña yucãña mнa. Ito yicõri mani Ujн Jesucristore
tнorũnн jidicãbesa mнa. Umнa seyoro queno mнa нsi cнti ñaja quena. Ito
yicõri tнoĩa oca sẽoña mнa. 14 Dise rнyabeto Diore mнa moa ĩsisotirise
gãjerãre ti maicõri ĩre moa ĩsija quena.

15 Acaya sita gagн Estéfanas ĩ ñarã rãca cajero Dios oca yн riasocatire
boca ãmisнoquĩ ĩ. “Ito bajiroti bajicн”, yi tнoĩarãji mнa. Adi rнmнri gãjerã
Jesure tнorũnнrãre ejabнarona Diore moa ĩsirã yama ĩna. 16 Ĩnare mнa
rũcнbнo cнdire ãmoa yн. Ito yicõri no ĩna bajiro Diore moa ĩsicõri mнa rãca
moarãre mнa rũcнbнo cнdire ãmoa yн. 17 Mнa ñarã Estéfanas, Fortunato
ito yicõri Acaico ĩna ejaja bнto wanнa yн. Sõjн ñacõri yнre ejabнa masibea
mнa. Ito bajiri mнare yiari yн tн ejacõri yнre ejabнama ĩna. 18 Mнa oca
sẽoroca ĩna yiado bajiroti yн tн ejacõri yн oca sẽoroca yama ĩna. Ito bajiro
yirãre mani rũcнbнoja quena.

19 Asia sita gãna Jesure tнorũnнrã, “Quenajaro”, yi ñucama mнare.
Aquila ĩ manojo Priscila ĩna ya wi minijuarã cнni mani Ujнre tнorũnнrã
ñari, “Quenajaro”, yi ñucama ĩna mнare. 20 Ado gãna manire bajiro Jesure
tнorũnнrã, “Quenajaro”, yi ñucama mнare. Diore rũcнbнorã ñari, “¿Ñati
mнa?” yicõri gãmeri mнa jababare ãmoa yн.

21 Yнmasiti, “Quenajaro”, yi uca ñuca yн mнare.

22 No mani Ʊjʉ Jesucristore maimena jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji. Mani
Ʊjʉ ĩ tʉdi ejare ãmosacõa yʉ.
23 Mani Ʊjʉ Jesure senia yʉ mʉare queno ĩ yitoni. 24 “Jesucristore
tʉorʉ̃nʉrã mʉa ñajare, mʉare bʉto tʉo maia yʉ”, yi ñuca yʉ mʉare. Itocõ
ña.

Segunda carta de San Pablo a los Corintios

Corinto cнto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati yн ñarã mнa. Yн robo bajiroti Jesucristore tнorũnнrã ña mнa cнni.
Yн ña Pablo adi papera mнare cõagũ. Jesucristo ocare yн goti ucutoni ĩ
cũrн ña yн. Dios ĩ ãmojare ito bajiro yнre cũquĩ Jesucristo. Mнa Corinto
cнto gãna Diore rũcнbнorã minijuasotia mнa. Adi papera cõa yн mнare.
Mнa Acaya sita gãnare cнni Diore rũcнbнorã mнa ñajare adi papera cõa yн.
Mani yagн Timoteo rãca adi papera mнare cõa yн. 2 Mнare yiari mani Jacн
Dios, ito yicõri mani Ujн Jesucristore cнni seni ĩsia yн. Mнare ĩna queno
yitoni ĩnare senia yн. Mнa ya нsijн queno mнa wanн quenatoni mнare
yiari ĩnare seni ĩsia yн.

Pablo ĩ tнoĩa bнjatobitire gaye

3 Mani Ujн Jesucristo Jacнre rũcнbнorнja manire. Mani Jacн ñari
manire ti maigũ yiguĩji Dios. Ito bajiri mani tнoĩa bнjatobitibe yirocн
mani rãca ñatĩñagũ yiguĩji ĩ. Ito bajiro bajigн ĩ ñajare ĩre rũcнbнoa mani.
4 Disejнa rнyabeto mani bнjatobitija ĩ tнoĩarisena mani rãca ñatĩñagũ
yiguĩji Dios. Ito bajiroti manire yigн yiguĩji Dios, “Gãjerã ĩna tнoĩa
bнjatobitija ĩnare ejabнajaro”, yirocн. Mani tнoĩa bнjatobitija manire
Dios ĩ ejabнaro robo bajiro gãjerãre mani ejabнaja quena. 5 Mani ye
waja bнto tнoĩa bнjatobisijн Cristo. Manire cнni tнoĩa bнjatobitiroca
yirã yirãji masa. Ito bajibojarocati Cristo ĩ goda ĩsiana mani ñajare
mani tнoĩa bнjatobitija, ĩ tнoĩarisena mani rãca ñatĩñagũ yiguĩji Dios.
6 “Jesucristore mнa tнorũnнja, mнare masogũ yiguĩji Dios”, yi masare yн
riasojare bнto yн tнoĩa bнjatobitiroca yama gãjerã. Ito bajiro yнre ĩna
yibojarocati masare yн riaso jidicãbititoni yнre ejabнami Dios. Ito bajiri
tнoĩa bнjatobitigorн ñari mнa tнoĩa bнjatobitija mнare ejabнa masigũja
yн. “Yн ñemecнtiroca Dios ĩ yнre yiado bajiroti mнa ñemecнtiroca yigн
yiguĩji Dios”, yi tнoĩa yн. 7 “Diore queno tнorũnнrã ñama Corinto cнto
gãna”, yi tнoĩa yн mнare. Yн tнoĩa bнjatobitiado bajiroti tнoĩa bнjatomena
yirãji mнa cнni. Ito bajibojarocati, “Yнre ĩ ejabнado bajiroti mнare cнni
ejabнagн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa yн. “Diore jidicãmena yirãji ĩna”, yi tнoĩa yн
mнare.
8 Tнoya yн ñarã mнa. “Asia sitajн ñagũ jaje oca josarise gaye rẽtañi
Pablo”, mнa yi tнoĩare ãmoa yн. Ado bajiro bajicн. Itojн bнto tнoĩa
bнjatobiticн yн. “Ñemecнtiado ma yн”, yi tнoĩacн yн. “Catigн yignja yн”,
yi tнoĩare manicн yнre. 9 “Pablore sĩana mani”, ĩna yire masicãcн yн. “Yнre
ĩna sĩaroti yнmasiti camota masibea yн”, yi tнoĩacн yн. Ito bajiro rẽtacн
yнre, Diore riti yн tнorũnнtoni. “Dios ñami godarãre mнcana tнdi catiroca
yigн. Ito bajiri ĩ sĩgũti ñami yнre maso masigũ”, yн yi masitoni, ito bajiro
rẽtacн yнre. 10 Yнre ĩna sĩa ãmobojarocati yнre queno ejabнaquĩ Dios. Ito
bajiri yнre sĩa masibiticã ĩna. “Ito bajiro riti yнre ejabнasotigн yiguĩji
Dios”, yi tнoĩa yн. Yн tнoĩarise Diore riti ña yнre. “Yнre ejabнasotigн yiguĩji
Dios”, yi tнoĩa yн. 11 Yнre yiari Diore seni ĩsiña. Ito bajiro yнre mнa
ejabнare ãmoa yн. Ito bajiro mнa yija queno yнre ejabнagн yiguĩji Dios.
Mнa jãjarã yнre seni ĩsirena sнoriti yнre ejabнagн yiguĩji Dios. “Pablore

queno ejabнami Dios”, yi ti masicõri jãjarã masa, “Queno ya Dios mн”, yirã yirãji ĩna ĩre.

Corinto cнtojн Pablo ĩ wabitire gaye

12 Gaje gaye tнoĩacõri wanнa yн. Ado bajiro bajia iti yн wanнrise. “Dios ĩ ãmoro bajiro masare queno yicн yн”, yi tнoĩacõri wanнa yн. “Masare rнogн meje ña yн. Corinto cнto gãna rãca ñagũ ĩnare queno Dios oca riasocн yн”, yi tнoĩa yн. Yнre queno yicõri, gãjerãre yн queno yi masiroca yiñi Dios. Yн masirisena meje ito bajiro yicн yн. Dios ĩ masirisena ito bajiro yicн yн. 13 Adi papera yн ucarise riojo gotia yн. Rнore ocana meje mнare uca yн. Mнa tнo masirotire uca yн. Ito bajiri queno mнa tнo masi jeore ãmoa yн. 14 Ado yн yirisere queno tнo masi jeobea mнa maji. “Ado bajiro bajigн ñami Pablo”, queno yi masi jeobea mнa maji. Yнre mнa queno masija, mani Ujн Jesucristo ĩ tнdi ejari rнmн, “Gнare queno riasoquĩ Pablo”, yi tнoĩa wanнrã yirã yirãji mнa. Mнare ito bajiroti wanнgũ yignja yн cнni. “Queno cнdirã ñama ĩna”, mнare yi tнoĩacõri queno wanнgũ yignja yн.

15 “Yнre wanнrã yirãji”, yi tнoĩacõri, “Jнaji ĩna tн tigн warнja yн”, yi tнoĩa yн mнare. Ito bajiri jнaji yнre ti wanнrã yirãji mнa. 16 Ado bajiro tнoĩacн yн: “Macedonia sitajн wacн, ĩnare ti rẽta wacнja yн. Mнcana tнdi wadigн ĩnare ti rẽta wadicнja yн”, yi tнoĩacн yн. “Ĩna tн ejacõri, Judea wame cнtiri sita yн ejatoni yнre ejabнarã yirãji ĩna”, yi tнoĩacн yн mнare. Ito bajiro tнoĩabojagнti mнa tн eja masibiticн yн. 17 Mнa tн yн eja masibejare, “Bнgнti yami Pablo”, yнre mнa yire tнoa yн. Diore masimena ĩna rнoro bajiro yibea yн. “Ito bajiro yigн ya yн”, yibojagнti gajero bajiro yigн meje ña yн. “Ado bajiro yicнja yн”, yн yija ñaro bajiroti yignja yн itire. 18 Mani Jacн Dios riojo gotigн ñami. Yн cнni riojo gotigн ña. “Ado bajiro yicнja”, yн yija, gajero bajiro yibea yн. “Ito bajiro bajigн ñami”, yi tнoĩaguĩji Dios yнre. 19 Jesucristo Dios Macнre cнdigн ñari ito bajiro ya yн. Yн Pablo, Silvano cнni, Timoteo cнni, Jesucristo gayere mнare goticн gнa. “Ado bajiro yicнja yн”, Cristo ĩ yija, ito bajiroti yiyijн. Riojo gotisotiyijн ĩ. 20 “Ado bajiro queno masare yicнja yн”, Dios ĩ yire, ĩ Macн Jesucristona sнoriti rẽtayijн iti. Itire masicõri, “Ĩ yiro bajiroti yisotigн yiguĩji Dios”, yi wanнa mani. Ito bajiro mani tнoĩaja, Diore rũcнbнorã ya mani. 21 Jesucristore mani tнorũnн jidicãbeto yigн ñami Dios. Ĩ ñarã mani ñaroca yami Dios. Jesucristo oca mani gãjerãre gotitoni manire cũñi Dios. 22 “Dios ñarã ñama ĩna”, gãjerã ĩna manire yi ti masiroca ĩnare yigн ñami Dios. Mani ya нsijн Espíritu Santo queo sãñi Dios. Ito bajiro ĩ yija, “Ĩ ñarã ña mani”, yi tнoĩa mani ĩja. “ ‘Masare queno yicнja yн’, ĩ yiado bajiroti manire queno yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani.

23 “Yн tiro riojo ĩna bojobe yirocн ĩna tн wabitirнja yнre”, yi tнoĩacõri mнa tн wabiticн yн maji. “Diore queno cнdibea mнa”, yi ãmobiticн yн. Ito bajiri mнare tigн wabiticн yн maji. Riojo mнare yн gotibeja cнni, “Tнoĩa bнjatobitijaro ĩ”, Dios ĩ yija cнni quena ñaboroja yнre. 24 “Ado bajiro Diore rũcнbнore ña iti”, mнare yi roti ãmobea yн. “Diore queno tнorũnнrã ñama ĩna”, yi tнoĩa yн mнare. Mнa bojori bнjaroca yi ãmobea yн. Bнto bнsa wanн quenajaro ĩna, yirocн mнare riasoa yн.

2

1 Itire tнoĩagũ, “Ĩna bojori bнjabe yirocн ĩna tн tigн wabea yн”, yi tнoĩacн yн. 2 Mнa bojori bнjaroca yн yija, mнa sĩgũjнama yн wanнroca yigн

manibogũĩji. Mнa ña yн queno wanн quenaroca yirã. Ito bajiri mнa bojori bнjaroca yi ãmobea yн. 3 Mнa bojori bнjabe yirocн mнa tн wabiticн yн. Papera riti mнare cõacн yн maji. Mнa tн yн ejaroto riojнa oca queno ãmogũ, "Ado bajiro mнa yire ãmoa yн", yi papera cõacн yн mнare. Mнa tн ejacõri mнa bojori bнjare ti ãmobea yн. Mнa tн ejacõri mнa wanнre ti ãmoa yн. "Yн wanнja ticõri, wanнrã yirãji ĩna cнni", yi tнoĩa yн. Ito bajiri mнa tн yн waroto riojнa oca quenogũ mнare papera cõacн yн. 4 Iti rнmн iti mнare papera cõagũ bнto tнoĩacн yн. Yн ya нsijн bojori bнjacõri, bнto oticн yн. Mнa bojori bнjajaro, yirocн meje iti mнare papera cõacн yн. "Manire ti mai ñañi Pablo", mнa yi masitoni mнare papera cõacн yн iti rнmн.

Ñeñaro yire ãcabojoya, Pablo ĩ yire gaye

5 Mнa wato gagн ñeñaro ĩ yire tнoĩacõri bojori bнjacн yн. Yн sĩgũ meje bojori bнjacн. Ĩ ñeñaro yire ticõri bojori bнjana mнa cнni. Bнto bнsa ĩ bнjatobitiroca mнa yire ãmobea yн. 6 Minijuacõri ĩ ñeñaro yire waja ĩ tнo bнjatobitiroca yiyija mнa. Ito bajiro yicõri ĩre bucõayija mнa. Itocõti ĩ bнjatobitiroca mнa yire ãmoa yн. 7 Ito bajiri adocãta ĩ ñeñaro yirisere mнa ãcabojore ãmoa yн. "Mн ñeñaro yirise mнre ãcabojoa gнa. Mнcana gнa rãca mн ñare ãmoa gнa ĩja", ĩre yi mнa baba cнtire ãmoa yн. Ito bajiro mнa yibeja, yoari bojori bнjacõri Cristore sнya jidicãgũ yiguĩji gajea. 8 Ito bajiri mнcana ĩre mнa ti maire ãmoa yн. "Gнa rãca mн ñare ãmoa gнa", yi ĩre mнa baba cнtire ãmoa yн ĩja. 9 Iti rнmнjн iti gaye mнare papera cõacн yн. "Yн rotirise ĩna cнdi jeoja ticнja yн", yi tнoĩacõri papera cõacн yн mнare. 10 Ĩ ñeñaro yirise mнa ãcabojoja, yн cнni ĩre ito bajiroti ãcabojogн yignja yн. Iti rнmн ĩ yнre ñeñaro yibojarocati, ito bajiro yicнja yн, sĩgũre bajiro mнa tнoĩa wanнtoni. Ito bajiro ya yн Cristo ĩ tiro riojo. 11 "Sĩgũre bajiro mani tнoĩabitiroca yi ãmoami rũmúa нjн Satanás manire", yi tнoĩa mani. Ito bajiri sĩgũre bajiro tнoĩacõri mani gãmeri ãcabojoja quena. Ito bajiro mani yija, manire rẽtocũ masibiquĩji Satanás.

Troas cнto ejacõri Pablo ĩ bнjatobitire gaye

12 Gaje gaye mнare goti ãmoa yн. Ado bajiro bajia iti. Troas wame cнtiri cнto ejacõri queno Cristo oca masare riasocн yн. "Gнare gotibesa", yibiticã masa. Queno yнre boca ãmicã ĩna. Ito bajiri Jesucristo ĩ ejabнarisena sнoriti masare queno riaso masicн yн. 13 Masare queno riasobojagнti yн ya нsijн bнto tнoĩacн yн. Mani yagн Titore ti bнjabiticõri yн ya нsijн bнto tнoĩacн yн. Ito bajiri Titore ãmarocн ĩnare ware goticõri Macedonia sitajн wacн yн.

Cristore mani tнorũnнja rẽtocũrã mani ñaroca Dios ĩ yire gaye

14 Jesucristore tнorũnнcõri yн ñeñaro yirisere rẽtocũ masia yн. Ito bajiro yн baji ñaroca Jesucristo rãca yн baba cнti wanнroca yiñi Dios. Ito bajiro Dios ĩ yijare, "Queno ya Dios mн", ya yн ĩre. Adi rнmнri no yн riaso ucurijнti, Jesure masa ĩna tнorũnнroca yami Dios. Sнti quenarise iti sнti bataro bajiro cojн rнyabeto Dios oca bata ejaro ya. 15 "Masa ĩna ñeñaro yirise waja goda ĩsigũ yami yн Macн", yi ticõri wanнyijн Dios. Jesucristo oca masare mani riasoja ticõri, manire wanнagũ yiguĩji Dios. Coji rнyabeto masare mani Dios oca riasoja, masa jeyaro ĩ oca masirã yirãji. Jeame ũjнrojн warona cнni, jeame ũjнrojн ĩna wabore ñaroca Dios ĩ masoana cнni ĩ oca masirã yirãji ĩja. Masare Dios oca mani riasoja queno sнtiro bajiro bajia ĩre. Ito bajiro masare mani gotija ticõri, wanнgũ

yiguĩji Dios. 16 Jeame ũjʉrojʉ waronare Dios oca yʉ riasoja, ũnirise queno sʉti quenabiti robo bajia ĩnare. Jeame ũjʉrojʉ ĩna wabore ñaroca Dios ĩ masoana ĩ oca yʉ riasoja, ĩnareama queno sʉti quenaro robo bajiro bajia. “Dios ocare yʉ tʉorũnʉja catitĩñagũ yigʉja yʉ”, yi tʉoĩama ĩnama. Yʉre Dios ĩ ejabʉabejama ĩ oca gotiado ma yʉ. 17 Niyeru bʉjarona riti masare Dios oca riasorã jãjarã ñama ĩna. Dios oca ñasarise meje riasoama ĩnaõna. Riojo meje riasoama ĩna. Ĩna ãmoro bajiroti riasobojama. Ĩnare bajiro meje riasoa yʉama. Dios ĩ tiro riojo queno tʉoĩacõri masare riasoa yʉ. Cristo oca yʉ riasotoni Dios ĩ cũrʉ ña yʉ. Ĩ oca queno masare riasoa yʉ. “Queno masare riasoami Pablo”, yi tiguĩji Dios yʉre.

3

Ado bajiro bajia mame oca, Pablo ĩ yire gaye

1 Yʉre queno bʉsijaro, yirocʉ meje iti gotia yʉ mʉare. “Ãni ñami queno Dios oca riaso masigũ”, yi gãji ĩ papera ucaja, “Gʉare ĩogũ yiguĩji Pablo”, ¿yire masiati mʉa? Yʉre masicã mʉa. Ito bajiri mʉare ĩoado ma yʉ. Gãjerã ĩre boca ãmitoni, “ ‘Ãni ñami queno Dios oca riaso masigũ’, manire yi uca rotigʉ yiguĩji Pablo”, ¿yire masiati mʉa? “Queno Dios oca riaso masiami”, yi masicãrãji masa yʉre. 2 Ado bajiro bajia: Mʉa ñeñaro yirisere jidicãcõri gaje mʉa wasoaja ticõri, “Dios oca ĩnare queno riasoñi Pablo”, yi tʉoĩarã yirãji masa jeyaro. “Pablo ĩ riasore tʉorũnʉcõri gaje wasoañi ĩna”, yi ti masirã yirãji masa mʉare. 3 Mʉa tʉ gãna masa, “Ito bajiro bajirã ñama ĩna”, yi ti masirã yirãji ĩna mʉare. “Pablo ĩ riasore tʉorũnʉcõri gaje tʉoĩare wasoañi ĩna”, yi masa ĩna tire ãmoguĩji Cristo. Ito bajiro ĩna yi masitoni papera cõabisĩ Cristo ĩnare. Gũta jãina ucacõri cʉni ĩnare cõabisĩ ĩ. Ado bajirojʉa bajia: Mʉa ya ʉsijʉ Espíritu Santo queo sãñi Dios catitĩñagũ. Ito yicõri gaje tʉoĩare wasoañi Dios mʉare. Ito bajiro yiñi Dios, “Cristo ñarã ñama ĩna”, yi masa ĩna mʉare ti masitoni.

4 Masare Dios oca yʉ riasoja, Jesucristo ĩ ejabʉarisena ito bajiro riasoa yʉ. Ito bajiri, “Masare queno riasoa yʉ”, yi tʉoĩa yʉ Dios ĩ tiro riojo. 5 Ito bajiro yibojagʉti, “Yʉrio yʉ masirise masare riasocʉ yʉ”, yibea yʉ. Ado robojʉa bajia: Dios ĩ ejabʉarisena riti masare queno riaso masicʉ yʉ. 6 Dios ñami ĩ ye yʉ tʉo masiroca yigʉ. Ito bajiri Dios oca ĩ mame wasoare goti rẽtobu masia yʉ. “No yʉ rotirisere cʉdi jeobicʉti ĩ godaja jeame ũjʉrojʉ wacʉ yiguĩji”, yi gotia bʉcʉ oca. Mame oca ĩ wasoare bʉcʉ oca ucare bajiro meje bajia. Mame oca ĩ wasoareama ado bajiro bajia: “No Espíritu Santore boca ãmirã yʉre cʉdi masirã yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca mame ĩ wasoare. “Espíritu Santona sʉoriti catitĩñarã yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca.

7 Jane mejejʉ ĩ rotirise jidicãyijʉ Dios Moisés ñayorʉre. Ĩ rotirise gũta jãirijʉ ucare ñayijʉ. Iti ĩ ĩsiri rʉmʉ bʉto guijorise rãca ejayijʉ. Ado bajiro bajiyijʉ iti: Dios rotirise boca ãmicõri Moisés ya rio bʉto yoyijʉ. Bʉto ĩ ya rio iti yojare ĩ ya rio ti masia mano bajiyijʉ Israel sita gãnare. Ĩ ya rio bʉto yobojagʉti yoari mejeti mʉcana yo jidicãsʉoyijʉ. Dios rotirisere cʉdi jeo masibiticõri bojori bʉjayijarã ĩna. “Goda warã ya mani”, yire masiyijarã ĩna. 8 Espíritu Santo quedi sãja ecoana mani ñajare ñeñaro mani yirisere ãcabojorʉ Dios. Ito bajiri, “Bʉcʉ oca rẽto bʉsaro ñasarise ña mame oca Dios ĩ wasoare”, yi tʉoĩa mani. 9 Bʉto guijorise rãca bʉcʉ oca iti ejabojarocati iti oca queno cʉdi jeo masibisijarã masa. Itire cʉdi jeo masibiticõri, “Godarã

ya mani”, yiyijarã ĩna. Bнcн oca rẽto bнsaro ñasarise ña mame oca Dios ĩ wasoare. Mame oca ĩ wasoarena ado bajiro gotiami Dios: “No Espíritu Santo quedi sãja ecogн ñe seti macн ñami ĩ”, yi gotiami Dios ĩ ocana. 10 Jane mejejн Moisés ñayorн ĩ rotirise bнto rũcнbнoyijarã masa. Bнto iti rũcнbнore ñabojarocati, rẽtoro rũcнbнore ña mame oca Dios ĩ wasoare. Moisés ñayorн ĩ rotigore jedi wayijн ĩja. Ito bajiri mame oca Dios ĩ wasoare ña bнto mani rũcнbнoroti. 11 Moisés ñayorн ĩ rotirise bнto rũcнbнore ñabojaroti yoari sejabisijн. Mame oca Dios ĩ wasoareama jedibeto yiroja. Ñatĩñaro yiroja. Mame oca Dios ĩ wasoare mani tнorũnнja, catitĩñarã yirãji mani. Ito bajiri bнcн oca rẽtoro ñasarise ña mame oca Dios ĩ wasoare.
12 “Bнto ñasarise ña Dios oca”, yi tнoĩa yн. Ito bajiri güigн meje Dios oca masare bнto riasoa yн. 13 Moisés ñayorн bajiro meje bajia yн. Dios rãca ĩ bнsija bero ĩ ya rio sayana camotayijн Moisés ñayorн. Ĩ ya rio yorise iti jedi waja tibe yirocн camotayijн Moisés ñayorн. 14 Jane mejejн cнni Dios oca tнorũnн ãmobisijarã judio masa. Ito bajiri ĩ oca tibojarãti tнo masibisijarã. Adi rнmнri cнni ito bajiroti bajicõama ĩna. Moisés ñayorн ĩ ucare ĩna tibojaja cнni tнo masibeama ĩna. Cristore tнorũnнrã riti Dios oca ticõri ti masiama ĩna. 15 Ito bajiri Cristore tнorũnнbiticõri Dios ocare tнo masibeama judio masa. Ito yicõri Moisés ñayorн ĩ ucare riasotibojarãti itire tнo masibeama ĩna maji. 16 No mani Ʊjн Jesucristore boca ãmigũti, Dios ocare tнo masigũ yiguĩji. 17 Jesucristo mani Ʊjн, ito yicõri Espíritu Santo cнni coro bajiroti bajirã ñama ĩna. Ito bajiri Espíritu Santo quedi sãja ecoana ñari, “Jesucristore mani tнorũnнja, catitĩñarã yirãji”, yi tнoĩa mani. “Moisés ñayorн ĩ rotirise yн cнdija, yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩabea mani. 18 Jesucristore tнorũnнrã ñari, “Ĩti ñami rẽtoro quenagũ”, yi tнo masia mani. Itire tнo masicõri ĩre riti tнoĩa mani. Ito bajiro ĩre tнoĩasoticõri co rнmн rнyabeto bнto bнsa ĩre bajiro baji wajн mani. Espíritu Santo quedi sãja ecoana ñari Jesucristo bajiro mani baji waroca yami.

4

1 Yнre ti maicõri ĩ oca masare yн riasotoni yнre cũñi Dios. Ito bajiro yнre ĩ yija, oca sẽoa yн. Ito bajiri ĩ oca riaso jidicãbea yн. 2 “Rнore ocana meje masare Dios oca ñasarise riasocнja yн”, yicãcн yн. Yнmasi yн tнoĩa rujeore meje riasoa yн. Dios oca iti riasoro bajiroti riasoa yн masare. Dios ĩ tiro riojo ñasarise riti riasoa yн masare. Ito bajiri, “Riojo ñasarise masare riasoami Pablo”, yi masi jedirãji masa yнre. 3 Jãjarã ñama Cristo oca yн riasoja, tнo masimena. Ĩ oca ĩna tнo ãmobejare, ĩna tнo masiroca yibeami ĩ. Ito bajiri ĩ oca tнorũnнbiticõri jeame ũjнrojн warona ñama ĩna. 4 Cristore ĩna tнorũnнbeja, ĩna tнoĩa wisaroca yami Satanás wame cнtigн. Ĩ ñami adi macãrнcũro ñeñaro yirã нjн. Cristo rũcнbнorн ĩ oca quenarisere ĩna tнorũnнre ãmobeami Satanás. Dioti ñami Cristo. Ito bajiri ĩ ocare ĩna tнo masime yirocн ĩna tнoĩa wisaroca yiñi Satanás. 5 Masare yн riasoja, yнmasi gaye meje riasoa yн. “Jesucristo ñami mani Ʊjн”, yire oca riasoa yн masare. Cristore tнo maicõri ĩre moa ĩsigũ ña yн. Ĩre cнdicõri ĩ oca mнare riasoa yн, quenarise mнare ejatoni. 6 Adi macãrнcũro rujeo wacн, “Rãitĩarojн busuya”, yigorн ñami Dios. Ĩti ñami ĩ ocare mani ya нsijн tнo masiroca yigн. Ito bajiri, “Rũcнbнorн ñami Cristo”, yi tнoĩa mani. Cristore ti masicõri, “Ĩ robo bajiro rũcнbнogн ñami Dios”, yi tнoĩa mani.

Cristore tнorũnнcõri queno ñare gaye

7 Gʉa ĩ cũana ñasarã meje ña. Ĩ ocajʉa ña rẽtoro ñasarise. Yʉ masirisena
meje masare ĩ oca riasoa yʉ. Bʉto tʉoĩa masigʉ̃ meje ña yʉ. Ito bajiri yʉ
riasoja tʉocõri, “Dios ĩ masirisena queno riasoami Pablo”, yi ti masiama
masa yʉre. 8 Masare Dios oca yʉ riasoja, coji meje tʉoĩa bʉjatobiticʉ yʉ.
Ito bajiro tʉoĩa bʉjatobitibojagʉti Dios ocare riaso jidicãbea yʉ. “¿Disejʉa
yisagʉ yigʉjada yʉ?” yi tʉoĩare jaia yʉ cojirea. Ito bajibojagʉti bojori
bʉjabea yʉ. 9 Jãjarã yʉre ti tudirã ñabojarocati Dioama yʉre jidicãbeami.
Coji meje yʉre ñeñaro yicã masa. Ito yicõri yʉre jacajʉ tumecãcõacã masa.
Ito bajiro yʉre ĩna yibojarocati mʉcana tʉdi wʉmʉ rʉ̃gʉ̃cõri masare Dios
oca riaso ucucʉ yʉ. 10 No yʉ wa ucurojʉ ñama masa coriarã yʉre sĩa
ãmorã. Jesure ĩna sĩado bajiroti yʉre cʉni sĩa ãmoama masa. Yʉre ĩna sĩame
yirocʉ tirʉ̃nʉsotiami Jesús yʉre. Yʉre ĩ tirʉ̃nʉja ticõri, “Catigʉ ñami Jesús.
Ĩ ñarãre queno tirʉ̃nʉami”, yi tʉoĩama masa. 11-12 Jesús oca yʉ riasojare,
coriarã masa sĩa ãmosotiama yʉre. Yʉre ĩna sĩa ãmobojarocati Jesuama yʉre
tirʉ̃nʉami. “Catigʉ ñami Jesús. Ito bajiri ĩ ñarãre tirʉ̃nʉami ĩ”, yi mʉare yʉ
riasojare, yʉre sĩarona cʉníama masa. Ito bajiro ĩna yibojarocati Dios oca
riaso jidicãbea yʉ. Jesure tʉorʉ̃nʉcõri, mʉa catitĩñare ãmogʉ̃ mʉare riasoa
yʉ.
13 Dios oca tutijʉ ado bajiro gotiami sĩgʉ̃: “Diore tʉorʉ̃nʉa yʉ. Ito bajiri
ĩ oca masare gotia yʉ”, yi gotiami sĩgʉ̃ Dios oca tutijʉ. Ito bajiro tʉoĩa yʉ
cʉni. Diore tʉorʉ̃nʉcõri ĩ oca riaso jidicãbea yʉ. 14 Yʉre masa ĩna sĩa ãmoja
güibea yʉ. Mani Ʉjʉ Jesucristo ĩ godabojarocati mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiñi
Dios. Ito bajiri Jesús yagʉ ñari, “Yʉ tʉdi catiroca yigʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa
yʉ. “Mʉa rãca cocati ĩ ñarojʉ ũmacʉ̃jʉ manire ãmi wacʉ yiguĩji Dios”, yi
tʉoĩa yʉ. 15 Quenarise gaye mʉa boca ãmitoni ito bajiro jeyaro rẽtacʉ yʉre.
Jãjarã Jesucristore tʉorʉ̃nʉjaro, yirocʉ ĩ oca riasoa yʉ. “Manire ti maicõri
manire queno yami Dios”, yi warã yirãji masa jãjarã bʉsa. “Mʉ ña rẽtoro
rʉ̃cʉbʉorʉ”, yi rʉ̃cʉbʉo warã yirãji masa jãjarã bʉsa Diore.
16 Itire masicõri oca sẽoa yʉ. Jesús oca riaso jidicãbea yʉ. Yʉ ya rujʉ
bʉcʉa jedi wabojarocati yʉ ya ʉsijʉama oca sẽo ña yʉ. Co rʉmʉ rʉyabeto
yʉ oca sẽoroca yami Dios. 17 Adi sita ñagʉ̃ yʉ bʉjatobitire ñabojarocati
yoari mejeti tʉoĩa wanʉ quenagʉ̃ yigʉja yʉ. Yʉ tʉoĩa bʉjatobitire ñaja yʉre
queno yigʉ yiguĩji Dios. Ĩ rãca yʉ catitĩñaroca yʉre queno yisotigʉ yiguĩji
Dios. Masare riasogʉ yʉ tʉoĩa bʉjatobitire waja yʉre queno yigʉ yiguĩji
Dios. 18 Ito bajiri yʉ tʉoĩa bʉjatobitire itire bʉto tʉoĩa yibea yʉ. Ũmacʉ̃jʉ
Dios queno ĩ yirotijʉare bʉto tʉoĩa yʉ. Mani ya rujʉ ñatĩñaroti meje ña.
Ito bajibojarocati mani ya ʉsijʉama ñatĩñaroti ña. Ito bajiri ũmacʉ̃jʉ Dios
queno ĩ yirotijʉare bʉto tʉoĩa yʉ.

5

1 “Ado mani reco ñari rujʉ godaroca gaje mama rujʉ wasoagʉ yiguĩji
Dios”, yi tʉoĩa yʉ. Ĩ masirisena mama rujʉ wasoagʉ yiguĩji manire. Mama
rujʉ manire ĩ wasoaja, tʉdi godabiti rujʉ ñaro yiroja iti rujʉ. Ito bajiri
catitĩñarã yirãji mani, manire ĩ queno yurajʉjʉ. 2 Adi sita ñarã bʉto Dios
tʉ ware tʉoĩa mani. “Mama rujʉ Dios ĩ wasoara rujʉna ña ãmoa yʉ”, yi
tʉoĩa yua mani adi sita ñarã. 3 Co rʉmʉ Dios tʉ ejacõri mama rujʉna ñarã
yirãji mani. Ito bajiri, “Yʉ ya ʉsi mama rujʉ ña yʉre”, yirã yirãji mani
Dios tʉ ejacõri. 4 Adi sita rujʉ cʉti ñarã tʉoĩa oca jaia mani. Ito yicõri tʉoĩa
bʉjatobea mani. Goda ãmobitibojarãti ũmacʉ̃jʉ ñari rujʉre ãmoa mani. Dios
ĩ ñaro godaya manojʉ ña ãmoa mani. 5 Queno tʉoĩacõri manire queno

rujeoñi Dios. Gaje rujн wasoarã mani ñatoni manire rujeoñi ĩ. Espíritu Santo queo sãñi Dios mani ya нsijн. Ito bajiro ĩ yijare, “Jeyaro Dios ĩ gotire ito bajiro riti rẽtaro yiroja”, yi tнoĩa mani.

6 Itire masicõri oca sẽosotia yн. Adi sita rujн, rujн cнtigн ñari mani Ujн Jesucristo tн wa masibea yн maji. Ito bajiri ija rẽtaroti gayere tнoĩa yugн wanнa yн. 7 Ija rẽtaroti gaye tibitibojagнti, Cristore tнorũnнcõri, “Ito bajiro rẽtaro yiroja”, yi tнoĩa yн. 8 Ito bajiro tнoĩagũ ñari oca sẽoa yн. Yн godarotire güibea yн. Yн godaroti gaye tнoĩagũ wanнa yн. Mani Ujн Jesucristo tнjнa ñagũ wa ãmoa. 9 Adi sita yн ñaja cнni, ũmacũjн yн ñaja cнni Dios ĩ ti wanнrise riti yi ãmoa yн. Disejнa gaje ñasarise ma yнreama. Dios ĩ ti wanнrise riti yi ãmoa yн. 10 Ado bajirojнa bajia: Co rнmн rotira cumuro Cristo ĩ rujiro riojo masa jeyaro rũgõrã yirãji ĩ riojo. Iti rнmн mani ñeñaro yigore, mani quenaro yigore cнni manire waja yigн yiguĩji Cristo. Ito bajiro yicõri manire besegн yiguĩji Cristo.

Cristona sнoriti oca ma manire, yire gaye

11 Itire masicõri ĩre güi rũcнbнoa yн. Ito bajiri Cristore masa ĩna tнorũnнre ãmogũ ĩnare gotisotia yн. “Yнre rũcнbнocõri queno masare riasoami Pablo”, yi masiguĩji Dios yнre. Mнa cнni ito bajiro mнa yi masire ãmoa yн. 12 Iti mнare yн gotija, yнre ti wanнre ãmogũ meje ya yн itire. Ado bajirojнa bajia: Yнre bнsituraãre mнa cнdi masitoni, yн yigore mнare queno goti rẽtobua yн. Yнre oca menirã ĩna ñama, “Gãjerã rẽtoro ñasarã ña gнa”, yibojarãti quenarise tнoĩamena. “Ñasarise masare oca riasoñi Pablo”, yнre mнa yire ãmoa yн. 13 “Queno tнo masibicн ñami Pablo”, masa ĩna yнre yibojaja cнni, no yibea yнre. Diore rũcнbнojaro ĩna, yirocн masare riasoa yн. “Bнto masigũ ñami Pablo”, masa ĩna yнre yibojaja cнni, no yibea yнre. Mнa queno ñatoni mнare Dios oca riasoa yн. 14 “Yнre maiami Cristo”, yicõri ĩre cнdi ãmoa mani. Manire bнto ti maiami Cristo. Ito bajiri mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsigũ godañi ĩ. Mani ñeñaro yirise waja tнoĩa bнjatobisĩ Cristo. Ito bajiri mani ãmorise yirãona Cristo ĩ ãmorisejнare yirнja manire. 15 Yнre cнdijaro ĩna, yirocн manire goda ĩsiñi Cristo. Ito bajiri adi rнmнri cнni Cristo ĩ ãmoro bajiroti yi ñasotia mani. Ĩti ñami godabojagнti mнcana tнdi catirн. Manire yiari ito bajiro yiñi ĩ. 16 Gãjire tibojarãti, “Ito bajiro tнoĩami ĩ ya нsijн”, yi masibea mani. Ito bajiri Diore masimena gãjerã ñeñaro ĩna tнoĩaro bajiro tнoĩabea maniama. Cristore yн masiroto riojнa, “Yн roboti adi sita gagн ñaguĩji ĩ cнni”, yi tнoĩabojacн yн. Ĩre masicõri gajero bajiro tнoĩa yн ĩja Cristore. 17 No Cristore tнorũnнgũti ĩ ñeñaro tнoĩarise jidicãcõri gaje tнoĩare wasoagн yiguĩji. Ĩ ñeñaro yirisere jidicãcõri mнcana itire yi ãmobiquĩji ĩ. Gaje ĩ tнoĩarise wasoacõri quenarise riti yi ãmoguĩji ĩja.

18 Dios ñami mani tнoĩarise wasoagн. Iti rнmнjн ĩ wajana ñabojarocati Jesucristo ĩ goda ĩsirena sнoriti ĩ ñarã mani ñaroca yiñi Dios. “Dios rãca oca quenocõri ĩ rãca baba cнtiya mнa”, masare mani yitoni manire cũñi Dios. 19 Ado bajiro bajia: Jesucristo ĩ goda ĩsirena sнoriti mani ye waja oca quenoñi Dios. Ĩ ñarã mani ñaroca yiñi ĩ. Mani ñeñaro yirise ãcabojacõri, “Ñe seti mana ñama ĩna ĩja”, yiyijн Dios. “Oca quenoñi Dios”, yн yitoni yнre cũñi ĩ. 20 Mнare yн goti rẽtoburisena sнoriti mнare bнsiami Dios. Cristo oca goti ĩsiri masнti ña yн. Cristore goti ĩsiri masн ñari, ado bajiro mнare josa yн: “Dios rãca oca quenoña mнa”, yi josa yн mнare. 21 Cojireama ñeñaro yiĩabicн ñami Cristo. Cojireama ñeñaro yiĩabicн ñari ĩ sĩgũti mani ñeñaro

yirise waja, waja yi masigũ ñami. Ito bajiro bajigн ĩ ñajare manire goda ĩsi rotiñi Dios. Ito bajiri Cristore mani tнorũnнja, “Ñe seti mama ĩna”, yi tiami Dios manire.

6

1 Diore moa ĩsigũ ñari ado bajiro goti josa yн: Mнare ti maicõri mнare maso ãmoami Dios. Mнare ĩ maso ãmoja rẽobesa. “Yнre masoña”, mнa yijaro yirocн ito bajiro mнare goti josa yн. 2 Ĩ oca tutijн ado bajiro gotiami Dios:

Mнare yн maso ãmori rнmн yнre mнa senija, cнdicнja yн. Ito bajiri yнre mнa senija, mнare masocнja yн. Ito yicõri mнare ejabнacнja, yi gotiami Dios ĩ oca tutijн.

Tнoya yн ñarã mнa. Adocãta ña mнare Dios ĩ maso ãmori rнmн. Ito bajiri mнa ĩre senija, mнare masogũ yiguĩji ĩ.

3 Quenarise riti yiĩasotia yн. Dios oca riasogн ñabojagнti ñeñarise yн yija, yнre tнorũnнmena yirãji masa. Ito bajiri ñeñarisere yi ãmobiticõri quenarise riti yiĩasotia yн. 4 Ado bajirojнa ya yн. “Diore queno moa ĩsigũ ñami Pablo”, yнre masa yijaro yirocн quenarise riti yiĩasotia yн. Ito bajiri tнoĩa bнjatobitibojagнti ñemecнtia yн. Yнre masa ĩna ñeñaro yi codebojarocati ñemecнtia yн. Diore tнorũnнcõri ĩ ocare jidicãbea yн. 5 Coji meje yнre bajecã ĩna. Coji meje yнre tubia, yнre tudi yicã ĩna. Bogabojagнti ito bajiroti moa ñacõa yн maji. Cojireama ñami canibicнti, busuasoticн yн. Ito yicõri coji meje ñiocõsoticн yн. 6 Yн queno yirise ticõri, “Diore queno moa ĩsigũ ñami Pablo”, yirãji masa yнre. Quenarise tнoĩagũ ñari ñeñaro yibea yн. Dios ocare riasoticõri ñasarisere masia yн. Masa ĩna yнre ñeñaro yibojarocati tudibea yн ĩnare. Masare нsirioro yigн meje ña yн. Gãjerãre ejabнa yн. Espíritu Santo quedi sãjacõri yнre ejabнami ĩ, Diore yн cнdi masitoni. Gãjerãre bнto maia yн. 7 Oca ñasarise riasogн ña yн. Quenarise yн yija, Dios ĩ ejabнarisena ya yн itire. Jesucristore tнorũnнcõri quenarise riti yiĩasotia yн. Yн ñeñaro yijaro yirocн rũmú ĩ yibojarocati yн ñeñaro yiroca yi masibeami ĩ. 8 Coriarã ñama yнre rũcнbнorã. Gãjerãma rũcнbнobeama. Yнre queno bнsirã ñama coriarã. Gãjerãma yнre bнsiturã ñama. “Socari masн ñami Pablo”, masa ĩna yнre yitubojarocati, oca ñasarise riti riasoa yн. 9 “¿Ñimн ñaguĩjida Pablo? Ĩre masibea gнa”, yama coriarã. “Ñasagн ñami Pablo. Ĩre masia gнa”, yirã ñama gãjerã. Coji meje yнre masa ĩna sĩaboroca, catia yн maji. Jãjarã yнre ñeñaro ĩna yi codebojarocati, Dios yнre ĩ ejabнarisena catia yн maji. 10 Cojireama bнto bojori bнja yн. Ito bajibojarocati Jesucristore yн tнorũnнjama wanнsotia yн. Bojoro bнjagн ña yн. Ito bajibojarocati masare Dios oca yн riasoja, ĩna queno ñaroca ya yн. “Ñe macнti ñami Pablo”, yama gãjerã yнre. Ito bajibojarocati yн wanн quenaroca yami Dios yнre. Ititi ña yн ãmorise. Ito bajiri disejнa gaje yн ãmorise rнyabea yнre.

11 Corinto cнto gãna tнoya yн ñarã mнa. Yн ya нsijн yн tнoĩarise goti jeoa yн mнare. Mнare bнto tнo maia yн. 12 Mнare yн bнto tнo maibojarocati mнajнama yнre tнo maimenaji. Sĩgũ robo bajiro mani baba cнtibeja yнre seti ma. Mнajнa yнre tнo maimenaji. Yнama bнto mнa baba ña ãmoboja. 13 Jacн ĩ rĩare maigũ bнsiado bajiro mнare bнsia yн. Mнare yн tнo mairo bajiroti yнre tнo maiña mнa cнni.

Mani ya нsijн Dios ĩ ñajare ĩ ya wi robo bajirã ña mani, yire gaye

14 Cristore tнorũnнmena rãca baba cнtibesa mнa. Diore tнorũnнrã
bajiro meje tнoĩama Diore masimena. Sĩgũre bajiro tнoĩarã meje ñama ĩna.
Quenaro yirã, ñeñaro yirã ĩna tнoĩaro bajiro meje tнoĩama ĩna. Busurise
robo bajirise meje ña rãitĩarise. Iti bajiroti Diore tнorũnнrã cнni Diore
tнorũnнmena bajiro tнoĩarã meje ñama ĩna. 15 Cristo, Satanás rãca coro
bajiro tнoĩarã meje ñama. Ito bajiro bajiama Cristore tнorũnнrã. Ĩre
tнorũnнmena rãca coro bajiro tнoĩabeama ĩna. Ito bajiri coro bajiro
tнoĩabiticõri gãmeri baba cнti masimenaji ĩna. 16 Dios catitĩñagũ ya wi
ejacõri ĩre riti rũcнbнorã yirãji. Ito bajiri masa ĩna meni rujeoanare mani
rũcнbнoja quenabetoja. Masa ĩna meni rujeoanare Dios ya wijн mani ãmi
sãjaja bнto quenabetoja. Ito bajiroti Diore tнorũnнmena rãca mani baba
cнtija quenabetoja. Mani ya нsijн Dios ĩ ñajare ĩ ya wi bajiro bajia mani.
Ito bajiroti gotiami Dios ĩ oca tutijн. Ado bajiro gotia iti:

Yн ñarã ya нsijн ñasotigн yigнja yн. No ĩna ñarijн ĩna ñaja, ĩna rãca ñagũ yigнja
yн. Ĩna rũcнbнogн ñagũ yigнja yн. Yн ñarã ñarã yirãji ĩna, yi gotiami
Dios ĩ oca tutijн.

17 Gaje ado bajiro gotiami mani Ʊjн:

Ñeñaro yirãre baba cнtibesa. Ĩna tн ñabojarãti sõ bнsa ñacõaña. Ĩna ñeñaro
yiro robo yibesa mнa. Yн yiro bajiro mнa yija, mнare boca ãmigũ
yigнja yн, yi gotiami mani Ʊjн.

18 Mнa Jacн ñagũ yigнja yн. Yн rĩa ñarã yirãji mнa, yi gotiami rẽtoro masigũ
mani Ʊjн, ĩ oca tutina.

7

1 Tнoya yн ñarã mнa. Adi mнare yн gotirise Dios ĩ gotire ña. Ĩ yiro
bajiro riti yisotiami Dios. Ito bajiri ñeñarise jeyaro jidicãrнja manire.
Manimasiti mani ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiro yibitirнja manire. Mani
ya нsijн mani ñeñaro tнoĩarise cнni jidicãrнja manire. Diore rũcнbнocõri ĩ
ãmorise riti yirнja manire. Quenarise riti yirнja manire.

Ñeñarisere jidicãcõri quenarisejнa tнoĩaja quena, Pablo ĩ yire gaye

2 Gaje ado bajiro mнare gotia yн. Yнre ti tebesa. Tнo maiña
yнre. Ñimнjнare ñeñaro yibiticн yн. Ñimнjнare ñeñarise yi rotibiticн yн.
Yнmasirio bнjarocн rнobiticн yн masare. Ito bajiri yнre tнo maiña. 3 Adi
mнare yн gotija, mнare bнsituroсн meje ya yн. Mнare bнto tнo maia yн.
Mani catija, mani godaja cнni Jesucristo ñarã ñari sĩgũre bajiro riti tнoĩarã
yirãji mani. Mнare yн gotiado bajiroti tнo mai jidicãbicнja yн. 4 "Yн gotiro
bajiroti cнdirã yirãji", yi tнoĩa yн mнare. Ito bajiri mнare bнto wanнa yн.
"Queno yirã ñama Corinto cнto gãna", mнare yi tнoĩacõri bнto wanнa yн.
"Ito bajiro bajirã ñama Corinto cнto gãna", mнare yi tнoĩacõri oca sẽoa yн.
Tнoĩa bнjatobitibojagнti mнa queno yirisere tнoĩacõri wanнa yн ĩja.

5 Ado Macedonia sita yн ejaja tujacãre manicн yнre. Oca jaje ñacн ado.
Jãjarã ñacã yнre ti tudirã. Adi cнto gãna sĩgũ robo bajiro ĩna tнoĩabeja, jaje
gãmeri tudire ñacн. "Dios ocare queno cнdibeama ĩna", yi tнoĩacõri yн ya
нsijн bojori bнjacн yн. 6 Oca sẽomenare oca sẽoroca yigн ñami Dios. Ito bajiri
yн bojori bнjabojarocati yн oca sẽoroca yiquĩ ĩ. Tito ĩ ejaja ticõri, yн oca
sẽoroca yiquĩ Dios. 7 Tito ĩ ejare gayena riti meje wanнa yн. Mнa gaye ĩ
gotija tнocõri, wanнa yн itire cнni. "Yнre tнorũnнcã Corinto cнto gãna, ito
yicõri yн oca sẽoroca yicã", ĩ yija tнocõri wanнa yн. Gaje ado bajiro gotiquĩ
Tito yнre: "Mнre bнto ti ãmoama Corinto cнto gãna. Ĩna ñeñaro yirisere

tʉoĩacõri bʉto bojori bʉjama ĩna. Mʉre rʉ̃cʉbʉocõri bʉto tʉo maiama ĩna”, yi goti ejaquĩ Tito yʉre. Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, bʉto bʉsa mʉare wanʉcʉ yʉ.

8 Iti rʉmʉ mʉare papera cõagʉ̃, “Iti papera ticõri jabeto bojori bʉjarã yirãji ĩna”, yi tʉoĩacõri bojori bʉjacʉ yʉ. “Ñeñaro yirã ña mani”, mʉa yijaro yirocʉ, iti papera mʉare cõacʉ yʉ. Ito bajiri, “Iti papera cõabitirʉjabojayija yʉre”, yi tʉoĩabea yʉ. 9 Iti papera mʉare yʉ cõacati tʉoĩacõri wanʉa yʉ ĩja. Iti papera ticõri mʉa bojori bʉjare gaye meje wanʉa yʉ. Ado robojʉa bajia: “Ĩna ñeñaro yirise jidicãcõri gaje tʉoĩare wasoama ĩna ĩja”, yʉre ĩ yija tʉocõri, wanʉcʉ yʉ mʉare. Iti papera yʉ cõare ticõri bojori bʉjayija mʉa. Ĩna ñeñaro yirisere jidicãjaro yirocʉ, mʉa bojori bʉjaroca yiñi Dios. Ito bajiri iti rʉmʉ mʉare yʉ papera cõacati quenarise gaye ñacʉ iti. 10 Mani ñeñaro yirise mani tʉoĩaja, mani bojori bʉjaroca yami Dios. Gaje tʉoĩare mani wasoaja ticõri, manire wanʉgʉ̃ yiguĩji Dios. Ito yicõri manire masogʉ̃ yiguĩji. “Yʉ ñeñaro yirisere tʉoĩacõri yʉ bojori bʉjaroca yibitirʉjabojañi Dios”, yibea mani. “Ito bajiro yi masigʉ̃ ñami Dios”, yi tʉoĩacõri, bʉto wanʉa mani. Ĩna ñeñaro yirise tʉo bojori bʉjabojarãti itire jidicã ãmobeama gãjerãma. Ito bajiri goda warã jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji ĩna. 11 Mʉa bojori bʉjaroca Dios ĩ yija, mʉare queno yigʉ yiñi ĩ. Tʉoĩate mʉa: Ito bajiro mʉare Dios ĩ yija, rʉ̃cʉbʉo quenaro tʉoĩasʉoyija mʉa ĩja. “Oca ña mani wato. Itire quenorʉja manire”, yi tʉoĩana mʉa. “Iti mani oca quenobeja mani tʉoĩa bʉjatobitiroca yigʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa güiana mʉa. Ito bajiro tʉoĩacõri, ñeñaro yigʉ ĩ tʉoĩa bʉjatobitiroca yiana mʉa, itire jidicãjaro yirona. Ito bajiro yicõri oca quenoyija mʉa. Ito bajiri, “Queno yama ĩna. Ñe seti ma ĩnare”, yi tʉoĩa yʉ mʉare. 12 Iti rʉmʉ mʉare papera yʉ cõacati, “Ĩna wato ñeñaro yigʉ ĩ tʉoĩa bʉjatobitiroca yijaro”, yirocʉ meje papera cõacʉ yʉ. Ito yicõri, “Ĩ ñeñaro yirʉre ejabʉaya mʉa”, yirocʉ meje papera cõacʉ yʉ mʉare. Ado bajirojʉa yicʉ yʉ. Pablore tʉo mairã ña mani. Ito bajiro Dios ĩ tiro riojo Pablore cʉdirʉja manire yijaro ĩna, yirocʉ iti papera cõacʉ yʉ mʉare. 13 Ito bajiri queno mʉa yire tʉoĩacõri oca sẽoa yʉ.

“Queno yama ĩna”, Tito ĩ yija tʉocõri, bʉto bʉsa wanʉa yʉ mʉare. Ado bajiro yʉre yiquĩ ĩ: “Corinto cʉto gãna queno ĩna yija ticõri, oca sẽocʉ yʉ”, yi goti ejaquĩ Tito yʉre. Ito bajiro ĩ wanʉja ticõri, yʉ cʉni mʉare bʉto wanʉa. 14 Mʉa tʉ Titore yʉ cõaroto riojʉa ado bajiro yicʉ yʉ ĩre: “Ĩnare yʉ oca cõaja, queno cʉdirã yirãji Corinto cʉto gãna”, yicʉ yʉ Titore. Ĩre yʉ yicato bajiroti queno cʉdiyija mʉa. Ito bajiri Tito tʉdi ejacõri ĩ tiro riojo bojobea yʉ. “Cʉdirã yirãji ĩna”, yʉ yiado bajiroti cʉdiyija mʉa. Coji rʉyabeto ñasarise mʉare bʉsicʉ yʉ. 15 Ĩre mʉa cʉdigore tʉoĩa bʉjacõri bʉto bʉsa tʉo maiami Tito mʉare. “Yʉre tʉocõri rʉ̃cʉbʉore rãca cʉdicã ĩna”, yi masicõri mʉare bʉto wanʉami Tito. 16 “Yʉ gotirise jeyaro cʉdi jeorã yirãji ĩna”, yi tʉoĩa yʉ mʉare. Ito bajiri mʉa rãca bʉto wanʉa yʉ.

8

Bojoro bʉjarãre wanʉre rãca ejabʉaja quena, yire gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Ado Macedonia sita gãna Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã Dios ĩ queno yire gaye mʉare goti ãmoa yʉ. Ĩnare ti maicõri queno yiñi Dios. 2 Jaje oca tʉoĩa bʉjatobitibojarãti wanʉama ĩna. Bojoro bʉjarã ñabojarãti gãjerãre ejabʉarona jaje niyeru miojuama ĩna. 3 Ĩna miojuja ticõri, “Maibiticõri queno wanʉre rãca ĩsiama ĩna”, yi tʉoĩa yʉ. Ĩna rʉcorocõ

ĩsibojarãti bojoro bʉjarãre tʉo maicõri, jai bʉsaro ĩsiama ĩna mʉcana. Yʉ
senibitibojarocati queno ĩsiama ĩna. 4 “Jerusalén gãna Jesure tʉorũnʉrã
bojoro bʉjarãre ejabʉa ãmoa gʉa. Ito bajiri adi niyeru ãmi wa ĩsiña ĩnare”,
yi josama ĩna yʉre. 5 “Adocõ queno yirã yirãji ĩna”, yi yʉ tʉoĩa yuado rẽtoro
queno yama ĩna. “Dios ĩ ãmoro bajiro riti yi ãmoa gʉa”, yama ĩna. “Diore
cʉdicõri mʉre cʉni cʉdi ãmoa gʉa”, yama ĩna yʉre. “Niyeru miojucõri
Jerusalén gãna bojoro bʉjarãre ejabʉa ãmoa gʉa”, yama ĩna yʉre. 6 Ĩna ito
yija ticõri, “Corinto cʉto gãna tʉjʉ tʉdi wasa mʉ”, ya yʉ Titore. “Mʉ ña
bojoro bʉjarãre yiari niyeru mioju rotirʉ. Itojʉ tʉdi wacõri ito bajiroti
niyeru mioju ñama mʉ”, ya yʉ Titore. 7 Gãjerã rẽtoro masirã ña mʉa.
Jesucristore queno tʉorũnʉrã ña mʉa. Queno masirã ñari Dios oca goti
rẽtobu masia mʉa. Gãjerãre bʉto ejabʉa ãmorã ña mʉa. Yʉre bʉto ti mairã
ña mʉa. Ito bajiri bojoro bʉjarãre ejabʉarona gãjerã rẽtoro niyeru mʉa
miojuja quena. Ito yicõri wanʉ quenaro mʉa miojuja quena.

8 Ito bajiro mʉare yʉ yija, rotigʉ meje ya yʉ. Queno wanʉ quenaro
bojoro bʉjarãre ejabʉarona niyeru ĩsiama coriarã. “¿Riti gãjerãre tʉo
maiati ĩna?” yirocʉ ya yʉ mʉare. Bojoro bʉjarãre mʉa tʉo maija, ĩnare
ejabʉarona niyeru miojurã yirãji mʉa. 9 “Manire ti maicõri manire
goda ĩsiñi mani Ʉjʉ Jesucristo”, yi tʉoĩarã ña mʉa. Dise rʉyabeto rʉcogʉ
ñabojagʉti manire ti maicõri ĩ rʉcorise jidicãyijʉ. Adi sita ejagʉ bojoro
bʉjagʉ robo bajiro ñayijʉ ĩ. Ito bajiro ĩ bajijare catitĩñarã yirãji mani.
Manire ĩ queno yirajʉna sʉoriti ñejʉa rʉyabetoja manire.

10 Mʉa queno ñare ãmogũ yʉ tʉoĩarise mʉare gotigʉ ya yʉ. Iti rʉmʉca
rodo mʉa yisʉore mʉa tʉoĩare ãmoa yʉ. Iti rʉmʉca rodo bojoro bʉjarãre
ejabʉarona niyeru miojusʉoyija mʉa. Mʉa miojusʉore mʉa tĩore ãmoa
yʉ. “Bojoro bʉjarãre ejabʉarona niyeru miojuto mani”, yirã, wanʉre
rãca niyeru miojusʉoyija mʉa. 11 Adocãta cʉni ito bajiroti niyeru mio-
jutĩñacõña mʉa. Mioju tĩocõri mʉa cõaja quena. Iti rʉmʉ wanʉ quenaro
mʉa miojuado bajiroti yija quena adocãta cʉni. Maimenati mʉa ĩsija
quena. 12 Ado robojʉa bajia: Jairo mʉa rʉcoja jairo ĩsija quena. Jabeto
mʉa rʉcoja jabetoti ĩsija quena. Maimenati wanʉre rãca mʉa ĩsi ãmoja
mʉare wanʉgũ yiguĩji Dios.

13 “Bojoro bʉjarãre ejabʉaya”, yʉ yija, “Ĩsi jeocõña”, yigʉ meje ya yʉ
mʉare. “Bojoro bʉjarãre niyeru ĩsi jeocõri, bojoro bʉjaya mʉa”, yigʉ
meje ya yʉ mʉare. 14 Coro bajiro ñarejʉa mʉa ñaja quena. Mʉa ña
jaje rʉcorã. Ito bajiri, “Bojoro bʉjarã ñama ĩna”, yi ti masicõri ĩnare
mʉa ĩsija quena. Mʉa ãmorise iti manija, mʉare ĩsirã yirãji ĩna cʉni. Ito
bajiri ñejʉa rʉyabetoja ĩnare, mʉare cʉni. Ito yija corocõ ñarã yirãji mʉa.
15 Dios oca tuti ado bajiro gotia: “Jairo mioju ãmorã ñabojarãti ĩna ãmoro
rẽtoro bʉjabisijarã ĩna. Gãjerãma jabetacã miorã ñabojarãti ĩna ãmorocõ
bʉjayijarã ĩnama”, yi gotia Dios oca tuti.

Tito mesare queno boca ãmiña mʉa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

16 Mʉare yʉ tʉo mairo bajiroti mʉare tʉo maiami Tito cʉni. Mʉare
ejabʉa ãmoami ĩ cʉni. Mʉare ĩ tʉo mairoca yiñi Dios. Ito bajiro ĩ yija,
“Queno ya Dios mʉ”, ya yʉ ĩre. 17 “Corinto cʉto gãnare ejabʉatẽña”, yʉ yi
gotija, queno wanʉ quenaro cʉdiquĩ Tito. “Baʉ, wacʉja yʉ”, yi cʉdiquĩ ĩ.
Mʉare bʉto tʉo maigũ ñari ĩmasiti, “Ĩna tʉ wacʉja yʉ”, yi tʉoĩaquĩ ĩ.

18 Titore baba cʉti warocʉ mani bajiro Cristore tʉorũnʉgũre mʉa tʉ
cõa yʉ. Masa jeyaro ĩna rũcʉbʉogʉ ñami ĩ. “Dios ocare queno goti rẽtobu

masigũ ñami ĩ”, yi gotiama jeyaro Jesure tнorũnнrã. 19 Ĩnare niyeru mioju
ejabнajaro yirona, ĩre besecã Jesure tнorũnнrã. “Bojoro bнjarãre niyeru
ĩsi ejabнatẽña”, yicã ĩna ĩre. Bojoro bнjarãre ĩsirona niyeru ĩna miojure
gнa ĩsi bateja ticõri, “Bojoro bнjarãre queno ejabнama Jesure tнorũnнrã”,
yi tнoĩarã yirãji masa jeyaro. Ito yicõri mani Ũjн Jesucristore rũcнbнorã
yirãji ĩna. 20 “Adi gayeti niyeru ãmi rнoguĩji Pablo”, yi masa ĩna yнre
bнsiture ãmobea yн. Ito bajiro ĩna tнoĩame yirocн queno tнoĩacõri niyeru
ĩsi ñuca yн. 21 “Niyerure ãmi rнobiquĩji Pablo. Ñarocõti bojoro bнjarãre ĩsi
ñucacõgũ yiguĩji”, yi tiguĩji Dios yнre. “Niyeru ñarocõti ĩsi ñucacõñi Pablo”,
masa ĩna yijaro yirocн, masa ĩna rũcнbнogн Titore baba cнti ware ãmoa yн.
22 Ito yicõri ĩna rãca ado gãna ĩna beserн, gãji mнa tн cõagũ ya yн. Cristore
tнorũnнgũ ñari mani yagн ñami ĩ cнni. Ĩre ti masigũ ñari, “Queno yigн
ñami ĩ”, yi tнoĩa yн ĩre. Coji rнyabeto ejabнa ãmosotiami ĩ. “Corinto cнto
gãna queno cнdiama ĩna”, yн yija tнocõri, mнare ejabнa ãmoami ĩ. 23 Mнa
tн gãna, “¿Ñimн ñaguĩjida Tito?” ĩna yi seniĩaja, ado bajiro mнa cнdija
quena: “Pablo baba ñami ĩ. Pablo robo bajiro manire Dios oca goti
rẽtobugн ñaguĩji ĩ cнni”, mнa yija quena. Gãjerã jũarã Titore baba cнti
warã Jesucristore tнorũnнrã ñama ĩna cнni. Ito bajiri mani ñarã ñama ĩna.
Ĩna queno yire ticõri, “Queno yirã ñama Jesucristo ñarã”, yi tнo masiama
ado gãna ĩnare. Ado gãna Jesucristore tнorũnнrã mнa tн ĩna watoni ĩnare
besecã. 24 Mнa tн ĩna ejaja, rũcнbнore rãca ĩnare boca ãmiña. “Queno
yirã ñama Corinto cнto gãna. Gãjerãre rũcнbнorã ñama ĩna”, ya yн masa
jeyarore. “Riti yami Pablo”, gãjerã Jesucristore tнorũnнrã ĩna yi masitoni,
yн gotiro bajiroti rũcнbнore rãca ĩnare boca ãmiña mнa.

9

Mani ñarã bojoro bнjarãre ejabнaja quena, yire gaye

1 “Mani ñarã bojoro bнjarãre ejabнarona niyeru miojuja quena”, yi
tнoĩarã ña mнa. Ito bajiri, “Masicãrãji ĩna”, yibojagнti uca yн mнare.
2 “Bojoro bнjarãre ejabнa ãmoama ĩna”, yi tнoĩa yн mнare. Ado Macedonia
sita yн wa ucuja, “Iti rнmнca rodo bojoro bнjarãre ejabнarona niyeru
miojusнoñi Corinto cнto gãna”, ya yн masare. Mнare wanнgũ ito bajiro
masare ya yн. Ito bajiro yн yija tнo oca sẽocõri, “Mani cнni ito bajiroti
bojoro bнjarãre yiari niyeru miojuto mani”, yama adi cнto gãna cнni. 3 Yн
waroto riojнa Tito mesare cõa yн. “Yн ejari rнmн niyeru rãca minijua
yucãrã yirãji ĩna”, yirocн cõa yн ĩnare. “Niyeru mioju yucãrãji ĩna”, ya yн
ado gãnare. Ito bajiri mнa tн ejacõri, “Niyeru mioju tĩobeama ĩna maji”,
ĩna yire tнo ãmobea yн. “Niyeru mioju yucãrã yirãji”, yi tнoĩa yн mнare.
4 Ado gãna Macedonia sita gãna yнre ĩna baba cнti waja, niyeru manoti
mнare ĩna ti bнjare ãmobea. “Corinto cнto gãna bojoro bнjarãre ejabнarona
niyeru mioju tĩocãrã yirãji ĩna”, ya yн ado gãnare. Ito bajiri mнa rнco
yubeja, bojori bнjagн yigнja yн. Mнa cнni bojori bнjarã yirãji mioju
tĩobiticõri. 5 Ito bajiri mani ñarã Tito mesa yн waroto riojнa mнa tн ĩna
waja quena yнre. “Adocõ ĩsiana gнa”, mнa yire mioju tĩo masitoni mнare
ejabнarã yirãji ĩna. Ito bajiri yн ejaroca tĩjacãre ñaro yiroja iti mнa miojure.
Ito bajiri yн ejaroto riojнa sĩgũ rнyabeto mнa ĩsi ãmorocõ ĩsirã yirãji mнa.
Ito bajiri, “Pablo ĩnare ĩ josajare ĩsiñi ĩna”, yi tнoĩamenaji gãjerã.

6 Ado yн bнsirise tнoya mнa. No jabeto otegн ĩ oterocõti bнjagн yiguĩji.
Jairo otegнama jairo bнjagн yiguĩji. No jabeto ĩsigũ itocõti boca ãmigũ

yiguĩji. Jairo ĩsigũ jairo bʉjagʉ yiguĩji. 7 “Adocõ ĩsigũ yigʉja yʉ”, mʉa ya
ʉsijʉ yi mʉa tʉoĩadocõ mʉa ĩsija quena. Maibojarãti mʉa ĩsija quenabea.
Ĩsi ãmobitibojarãti gãji ĩ josaja tʉocõri, mʉa ĩsija quenabea. Mʉamasiti ĩsi
ãmorã mʉa ĩsija quena. Wanʉ quenaro ĩsirãre ti wanʉami Dios. 8 Ito bajiro
mʉa yija ticõri, mʉare queno yigʉ yiguĩji Dios. Mʉa ãmoro rẽto bʉsaro ĩsi
remogũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ñejʉa rʉyabetoja mʉare. Ito bajiro mʉare
yigʉ yami Dios, bojoro bʉjarãre mʉa ejabʉatoni. 9 Ado bajiro gotia Dios
oca tuti:
Maibicʉti bojoro bʉjarãre ĩsigũ yiguĩji Diore rũcʉbʉogʉ. Ito bajiri ĩ queno
yigore ãcabojobicʉ yiguĩji Dios, yi gotia Dios oca tuti.
10 Dios ñami, otejaro yirocʉ, aje ĩsigũ. Ĩti ñami, bajaro yirocʉ, bare ĩsigũ.
Mʉa ãmorise ñarocõti mʉare ĩsigũ yiguĩji Dios. Gãjerãre mʉa ejabʉatoni
mʉare ĩsigũ yiguĩji Dios. 11 Jairo mʉare ĩsigũ yiguĩji Dios, bojoro bʉjarãre
mʉa ejabʉatoni. Ito bajiro mʉa yijare, “Queno ya Dios mʉ”, yi rũcʉbʉorã
yirãji masa ĩre. Jerusalén gãna Jesucristore tʉorũnʉrãre mʉa miojure yʉ
ãmi ejaja ticõri, “Queno ya Dios mʉ”, yi rũcʉbʉorã yirãji ĩna ĩre. 12 Mani
ñarã bojoro bʉjarãre adi mʉa ĩsija, queno ejabʉaro ya ĩnare ĩna queno
ñatoni. Ito bajiro mʉa yija, “Queno ya Dios mʉ”, yi rũcʉbʉorã yirãji ĩna.
13 Ĩnare mʉa ĩsijare, “Cristo ocare queno cʉdiama Corinto cʉto gãna”, yirã
yirãji ĩna mʉare. Ito yicõri Diore rũcʉbʉorã yirãji ĩna. “Manire ejabʉacõri
gãjerãre cʉni bʉto ejabʉama ĩna”, yirã yirãji ĩna. Ito bajiri Diore rũcʉbʉorã
yirãji ĩna. 14 “Manire ĩna queno ejabʉaroca yiñi Dios”, yirã yirãji mʉare tʉo
wanʉcõri. Ito mʉa yire tʉoĩacõri mʉare yiari bʉto Diore seni ĩsirã yirãji
ĩna. 15 “Queno ya Dios mʉ”, yirʉja manire. Rẽtoro quenarise manire ĩsiñi
Dios. Ĩna ñeñaro yirise waja yi ĩsijaro yirocʉ, ĩ Macʉre cõañi Dios. Iti ña
rẽtoro ñasarise. Ito bajiri, “Queno ya Dios mʉ”, yirʉja manire.

10

Dios ĩ rotirisena riasoa yʉ, Pablo ĩ yire gaye

1 Yʉ ña Pablo. Yʉre jabeto ña mʉare yʉ gotiroti. Ado bajiro bajia iti:
Masare bʉsigʉ ĩnare ti maicõri quenoti bʉsiyijʉ Cristo. Ĩre bajiro mʉare
goti ãmoa yʉ cʉni. Ito gãna coriarã yʉre bʉsituyijarã. “Mani rãca ĩ ñajama
quenoti manire bʉsiami Pablo. Sõjʉ ĩ ñajama manire oca sẽoro bʉsiami”,
yiyijarã mʉa coriarã yʉre bʉsiturã. 2 Ñeñaro yirãre goti queno masia
yʉ. Ito bajibojarocati mʉa tʉ yʉ ejaja, sẽoro bʉsi ãmobea yʉ. Ito bajiri
ñeñaro mʉa yirise jidicãña, mʉa tʉ ejacõri yʉ oca sẽoro bʉsibe yirona.
“Adi sita ñeñaro yirã robo yigʉ ñami Pablo”, yi yʉre bʉsiturãreama oca
sẽoro bʉsicʉja yʉ. 3 Ito bajiroti bajia. Mʉare bajiroti masʉ ña yʉ cʉni.
Ito bajibojarocati Dios oca yʉ riasoja ĩ masirisena riasoa yʉ. 4 Yʉmasi
tʉoĩarisena yʉ riasojama, queno riasobitibogʉja yʉ. Dios ĩ masirisena
riasoa yʉ. Ito bajiro bajigʉ ñari ñeñaro yirãre rẽtocũ masia yʉ. 5 Jesure
gãjerã tʉorũnʉme yirona, “Ñasarise riasobea mʉ”, yʉre ĩna yija, Dios ĩ
ejabʉarisena ĩnare bʉsi rẽtocũa yʉ. Cristo oca yʉ riasorise gãjerã ĩna
riasobojarise rẽto bʉsaro ñasarise ña. Ito bajiri Cristo oca yʉ riasoja
tʉorũnʉcõri, ĩre cʉdi ãmorãji ĩna ĩja. Dios ĩ masirisena ito bajiro ya yʉ. 6 Ito
bajigʉ ñari mʉa wato yʉ riasorisere cʉdimenare goti queno masia yʉ. Sĩgũ
rʉyabeto mʉa cʉdija, gãjerã cʉdimenare riasogʉ yigʉja yʉ.
7 Yʉre tibojarãti yʉ tʉoĩarise masibea mʉa. Ito bajiri queno tʉoĩaña mʉa,
“Riti Cristo ñarã ña gʉa”, mʉa yijama, “Riti Cristo yagʉ ñami Pablo”, yi ti

masiborãji mɯa yɯre. 8 Mɯare yɯ riasotoni yɯre cũñi Dios. Mɯare biyaro
yɯ gotija cɯni, bojobea yɯ. “Mani Ʊjɯ, ‘Yɯ oca riasojaro ĩnare’, yirocɯ yɯre
cũñi ĩ”, yi tɯoĩa yɯ. Bojori bɯjajaro ĩna, yirocɯ meje yɯre cũñi Dios. Ado
bajirojɯa bajia: Oca sẽoro mɯa ñatoni yɯre cũñi Dios. 9 “Manire papera ĩ
cõaja, ‘Sẽoro bɯsiami Pablo mani güijaro’, yirocɯ”, yi tɯoĩabitirɯja mɯare.
Ito bajiro mɯa tɯoĩare ãmobea yɯ. 10 Mɯa coriarã yɯre bɯsiturã, ado bajiro
ya mɯa: “Papera jũjɯna oca sẽoro bɯsibojagɯti mani tɯ ĩ ejajama oca sẽoro
bɯsibiquĩji ĩ. Oca sẽogũ meje ñami ĩ. Rojogɯ ñami. Ñe waja ma ĩ bɯsirise”,
yi yɯre bɯsiturãji mɯa coriarã. 11 Ito bajiro yɯre ĩna yibojarocati ito bajiro
bajigɯ meje ña yɯ. Papera jũjɯna oca sẽoro yɯ bɯsiro bajiroti bɯsigɯ yigɯja
yɯ, yɯre bɯsiturã tɯ ejagɯ cɯni. “Iti masi yuya mɯa”, ya yɯ mɯare.

12 Ado bajiro yirãji mɯa rãca gãna coriarã: “¿Ñimɯ ñati mani wato bɯto
bɯsa tɯoĩagũ? Yɯ ña bɯto bɯsa tɯoĩagũ”, yi gãmeri bɯsirãji ĩna. “Gãjerã
rẽtoro masirã ña mani”, yi tɯoĩarãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija, tɯoĩa wisarã
yirãji ĩna. Ĩna robo bajiro tɯoĩagũ meje ña yɯ. 13 “Masigũ ña yɯ”, yibea yɯ.
Ado bajirojɯa ya yɯ: Mɯa Corinto cɯto gãnare yɯ riasotoni yɯre cũñi Dios.
Ito bajiri, “Ĩ masirisena mɯare riasoa yɯ”, yɯ yija, riti mɯare gotia yɯ.
14 Gãjerã riojɯa Cristo oca quenarise mɯare riasocɯ yɯ. Iti oca yɯ mɯare
riasotoni yɯre cũñi Dios. Yɯmasi tɯoĩa rujeocõri meje mɯare riasocɯ
yɯ. 15 Gãjerã riasoanare, “Yɯ riasoana ñama ĩna”, yibea yɯ. Yɯmasi yɯ
moagore riti mɯare bɯsia yɯ. Ado bajiro bajia: Bɯto bɯsa Jesucristore
mɯa tɯorũnɯre ãmoa yɯ. Ito bajiri jai bɯsaro mɯare riaso ãmoa yɯ.
Riasojaro yirocɯ, Dios yɯre ĩ cũre riti riaso ãmoa yɯ. 16 Ito bajiro yicõri
mɯa sõjɯa ñarãre riasogɯ wa ãmoa yɯ mɯcana. Ĩna tɯ ejacõri Jesucristo oca
quenarise ĩnare riaso ãmoa yɯ. Gãjerã ĩna riasogobitianare riaso ãmoa yɯ.
Ito bajiro yɯ yija, gãjerã riasogoana ñabojarocati, “Yɯ riasoana ñama ãna”,
yi goti wanɯ ãmobea yɯ.

17 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: “Diore rũcɯbɯojaro masa yirocɯ, ‘Dios
ĩ masirisena yicɯ yɯ’ ”, mani yija quena. “Yɯmasi tɯoĩarisena yicɯ yɯ”,
yibitirɯja manire, yi gotia Dios oca tuti. 18 Sĩgũ ĩmasiti “Queno yigɯ ña yɯ”,
ĩ yibojaja, waja ma iti. Dios ĩ boca ãmirocɯ meje ñami ĩ. “Ãni ñami queno
yigɯ”, Dios ĩ yijama, ĩ ñami ĩ boca ãmirocɯ.

11

Rɯore oca riasorã Dios ĩ cũana meje ñama, Pablo ĩ yire gaye

1 Tɯo masibicɯre bajiro yɯ bɯsibojarocati yɯre mɯa tɯorũnɯre ãmoa
yɯ. Adi yɯ bɯsirise tɯoya mɯa. 2 Romio gãji rãca ajebeco iso manɯjɯ
ñarocɯre riti tɯoĩagõ yigõji. Isore bajiro Cristore riti mɯa tɯorũnɯre ãmoa
yɯ. Yɯ ña cajero mɯare riasosɯocacɯ. Cristore tɯorũnɯjaro ĩna, yirocɯ
mɯare riasocɯ yɯ. Ito bajiri bɯto mɯare Dios ĩ tɯoĩaro bajiroti tɯoĩa yɯ
cɯni. Cristore tɯoĩa jidicãme ĩna, yirocɯ mɯare bɯto tɯoĩa yɯ. 3 Jane
mejejɯ rũmúa ɯjɯ jinona quedi sãjacõri Eva ñayorore rɯoyijɯ ĩ. “Ito bajiroti
ĩnare rɯogɯ yiguĩji ĩ”, yi tɯoĩa yɯ mɯare. “Bɯto Cristore masirã ñabojarãti
rũmú ĩ rɯorise tɯorũnɯcõri Cristo oca jidicãrã yirãji ĩna”, yi tɯoĩa yɯ. Ito
bajiri bɯto tɯoĩa yɯ mɯare. 4 Ado bajirojɯa bajia: Gãjerã ricati riasorã
ĩna ejaja, wanɯre rãca ĩnare boca ãmirãji mɯa. Jesús oca yɯ riasoado
bajiro meje ĩna riasobojarocati ĩnare tɯorũnɯrãji mɯa. “Ado bajiro bajiami
Espíritu Santo”, yɯ yiado bajiro meje ĩna riasobojarocati ĩnare tɯorũnɯrãji
mɯa. “Ado bajiro masare masogũ yiguĩji Dios”, yɯ yiado bajiro meje

ĩna riasobojarocati ĩnare tнorũnнrãji mнa. Ito bajiro ĩnare mнa tнorũnнja quenabea. 5 “Dios ĩ cũana ña gнa. Gãjerã rẽtoro masirã ña gнa”, yirãji ĩna. “Dios ĩ cũrн ña yнama. Ĩna rнja bнsaro meje ñagũja yн ñarea”, yi tнoĩa yн. 6 Queno bнsi masibitibojagнti Dios ocare queno masia yн. Ito bajiri ĩ ocare queno mнare goti rẽtobucн yн. Coji meje yнre tнogoana ñari, “Queno Dios ocare masiami Pablo”, yi tнoĩarãji mнa yнre.

7 Dios oca quenarise yн mнare riasoja, waja senibiticн yн. Bojoro bнjagн ñabojagнti, Dios ocare riti tнorũnнjaro ĩna, yirocн mнare waja senibiticн yн. ¿Quenabisijari ito bajiro yн yija? Meje, queno yicн yн. 8 Gãjerã Jesure tнorũnнrã yнre niyeru ĩsi ñucañi. Ĩna ejabнarise boca ãmicõri mнa tн riaso ñacн yн. Yнre mнa ĩsi ãmobejare ĩnajнa yнre ĩsi ñucañi. 9 Mнa tн ñagũ bojoro bнjacн yн. Ito bajiro bajibojagнti mнa tн yн ña masitoni, “Yнre ejabнaya mнa”, yibiticн yн. Macedonia sita gãna ejacõri mнa tн yн ña masitoni yн bojoro bнjarise yнre ĩsicã ĩna. Mнa tн ñagũ, “Yнre ejabнaya”, yibiticн yн. Coji mнare niyeru senibiticн yн. Ija cнni senibicнja yн. 10 Cristo oca yн riojo gotiado bajiro mнare riojo gotigн yigнja yн. “Yн ña masitoni yнre niyeru ĩsiña mнa”, yibicнja yн. “Gнare niyeru seniĩabeami Pablo”, yi tнoĩarã yirãji mнa Acaya sita gãna jeyaro. 11 Ado bajiro yн bнsija, ¿mнare maigũ meje yati yн? Bajibea. Mнare bнto maia yн. “Ĩnare bнto maiami Pablo”, yi tнoĩaguĩji Dios yнre.

12 Mнare waja senibicнti riasosotigн yigнja yн. “Pablore bajiro Dios ĩ cũana ña gнa cнni”, yirã mнare ĩna riasoja, waja senirã yirãji ĩna. “Pablore bajiro waja senia gнa”, ĩna yibe yirocн, mнare waja senibicнja yн. 13 Diore moa ĩsirã meje ñama ĩnaõna. “Dios ĩ cũana ña gнa”, yibojama ĩna. Rнo jairã ñama ĩna. “Cristo oca riasotoni ĩ cũana ña gнa”, yi rнoama ĩna. 14 Ito bajiro ĩna yija tнo нcabea yн. Rũmúa нjн Satanás cнni cojireama ángel queno yigнre bajiro godo wediguĩji. 15 Satanásre cнdirã ĩna ñama ĩ ñarã. “Mнare ejabнa ãmoa gнa”, yi rнoama ĩna. Ĩna нjн Satanás masare rнorocн queno yigнre bajiro ĩ godo wedi rнoado robo bajiro yirãji ĩna cнni. Ĩna ñeñaro yire waja yirãonati co rнmн tнoĩa bнjatomena yirãji ĩna.

Cristore moa ĩsigũ ñari ñeñaro tõbнjacн yн, Pablo ĩ yire gaye

16 Ito bajiro yн yibojarocati, “Queno tнo masibicн ñami Pablo”, yi tнoĩabesa mнa yнre. “Mecнri masн bajiro bнsiami Pablo”, yнre yibojarãti, “Bнsijaro maji”, yiya yнre, yнmasi gaye yн bнsitoni. 17 Adocãta yн mнare gotiroti mani Ũjн Jesucristo ĩ goti rotire meje ña. Yн gaye riti bнsigн yigнja yн. Mecнri masa ñama ĩna ye riti bнsirã. 18 Mнa wato gãna coriarã ĩnamasiti, “Queno yirã ña gнa”, yirãji ĩna. Ĩnare bajiro yigн yigнja yн jabeto. 19 “Queno masirã ña gнa”, yirãji mнa. Ito yibojarãti mecнri masa ĩna bнsirisere tнorũnнrãji mнa. Ĩna ñarãji, “Dios ĩ cũana ña gнa”, yi rнorã. 20 Ĩna josare bajiro mнare ĩna yibojarocati ĩnare boca ãmirã yirãji mнa. Mнa ye rнcorona mнare rнorãji ĩna. Manire moa ĩsijaro ĩna yirona, mнare rнorãji. Mнa ya riojн jarãji. Ito bajiro ĩna yibojarocati ĩna yirisere tнorũnнrã yirãji mнa. 21 Mнare ñeñaro ĩna yiado bajiro yi masibea yн. ¿Ito bajiro mнare yн yibeja quenabeati? Meje, mнare queno ya yн.

Mнcana queno tнo masibicнre bajiro bнsigн ya yн. Yнmasi gaye mнare gotigн ya yн. “Jaje quenarise yicн gнa”, ĩna yi masija, “Ito bajiro jaje quenarise yicн yн cнni”, yi tнo masia yн. 22 “Hebreo oca bнsirã ñari gãjerã rẽtoro ñasarã ña gнa”, yama ĩna. Hebreo oca bнsigнti ña yн cнni. “Israel sita gãna ñari gãjerã rẽtoro ñasarã ña gнa”, yama ĩna. Yн cнni Israel sita gagнti

ña. “Abraham ñayoru janerãbatia ñari gãjerã rẽtoro ñasarã ña gua”, yama
ĩna. Abraham ñayoru janerãbatia janamiti ña yu cuni. 23 “Cristore moa
ĩsirã ñari gãjerã rẽtoro ñasarã ña gua”, yama ĩna. Ĩna rẽto busaro Cristore
moa ĩsigũ ña yu. Yumasi gaye busigu queno tuo masibicure bajiro busia
yu. Ito bajibojarocati yu gaye yu gotija quena. Ĩna rẽto busaro moasotia
yu. Coji meje yure tubiacã masa, Dios oca yu riasoja ticõri. Coji meje yure
bajecã. Coji meje yure sĩabocã ĩna. 24 Co rumu treinta y nueve jiri yure
bajecã ĩna. Mucana yure ñiacõri juaria rumuri ito bajiro bajecã ĩna. 25 Ʊdiaji
yucu jãina yure jacã ĩna. Yure sĩarona coji gũtana reacã ĩna. Yu wabojacati
cuma, cuma bucua udiaji rujacu. Coji rujagu ũmuasaro, ñamiasaro baticu
yu riaca jajosaju. 26 Dios oca riasogu sõju wa ucucu yu. Ito bajiro wa ucugu
guijorise ticu yu. Riaca guijoro wa ucucu yu. Riniri masa ĩna guijoro, yu
ñarã ñabojarãti guijoro, ito yicõri gãjerã masa guijoro wa ucucu yu. Cuto
jaja cuto guijori cuto, cuto meje cuni guijoro riaca jajosa cuni, ito yicõri
“Cristore tuorũnurã ña gua”, yibojarãti guijorã wato wa ucucu yu. 27 Josari
moacõri tuoĩa bujatobiticu yu. Coji meje canibicuti busuasoticu yu. Coji
meje bare, ide cuni manicu yure. Ito yicõri coji meje ñiocõcu yu. Coji meje
usarise tuoĩa bujatobiticu yu, yutabujuri yure iti manijare.
28 Iti riti meje tuoĩa bujatobiticu yu. “¿No bajiro ñarãjida gaje cuto gãna
Jesure tuorũnurã?” yi tuoĩacõri ruje tuoĩasotia yu. 29 Jesucristore tuorũnurã
ñabojarãti ñeñaro yicõri bojori bujarãre yu ti bujaja, ĩna rãca bojori buja yu
cuni. Jesure tuorũnugũre gãjerã ĩ ñeñaro yiroca ĩna yija, bojori buja yu. Ito
bajiro ĩna ĩre yija, ĩna rãca junisinia yu. 30 Yu gaye masijaro yirocu, muare
busia yu. “Buto sẽogũ meje ñami Pablo”, mua yi tuoĩatoni yu gaye muare
busia yu. 31 Adi yu muare gotirise, “Riojo gotiami Pablo”, yi masiami mani
Ʊju Jesucristo Jacu Dios yure. Ĩti ñami mani rũcubuotĩñarocu. 32 Damasco
wame cutiri cuto yu ñaroca, “Pablore ñiacõri tubiajaro”, yirocu iti cuto
tunima ñari sojeriju surara cũquĩ, iti cuto uju. Iti sita uju Aretas wame
cutigu roca gagu ñaquĩ ĩ iti cuto uju. 33 Yure tubia ãmobojaguti yure ñia
masibitiquĩ ĩ. Ito cuto tunima ñari cuníju ñari sojena jibuju sãcõri yure
rujiocã ĩna. Ito bajiro yure ĩna ejabuajare rudicu yu.

12

Dios ñaroju Pablo ĩ cãire gaye

1 Yumasi gaye yu busijama, “Quenabea iti. Rocati busiboja yu”, yi
tuoĩa yu. Ito bajibojarocati mani Ʊju yure ĩ ĩogore busicuja yu. Ito
yicõri yu cãirojo ĩ gotire cuni muare goticuja yu. 2 Iti rumuju Jesucristore
tuorũnusuocu yu. Ũmacũju susari tutiju Dios ñaroju yure ĩ ãmi ejaja bero
catorce rodori tuja adocãta ĩja. Yure ito ĩ ãmi ejaja, “Ito bajiro ãmi ejaru”,
yibea yu. Yu ya rujuti, yu ya usigoti ãmi ejaru gajea. Dios sĩgũti masiami
itire. 3 Riti, “Quenari cutoju Dios ĩ ñaro yure ãmi ejañi”, ya yu mucana. Ito
bajibojarocati, “Ito bajiro ejacu yu”, yi masibea yu. Yu ya usigoti, yu ya
ruju cuni ãmi mujari seyoñi Dios gajea. Ĩ sĩgũti masiami itire. 4 Ito ejacõri
masare Dios ĩ gotibitire tuocu yu. Ito yu tuogore goti rotibeami Dios yure.
5 Iti gaye yure Dios ĩ gotija, “Ñasagu ña yu”, yiboguja yu. Ito bajibojarocati
itire yibicuja. Yumasi gaye yu busija, “Buto sẽogũ meje ña yu. Yu cuni tuoĩa
bujatobea yu”, yicuja yu. 6 “Queno yigu ña yu”, yu yi ãmoja, yi masia yu
itire. Riojo yu gotigu ñajare, “Buguti yami Pablo”, yi masimenaji gãjerã.
Ito bajibojarocati, “Queno yigu ña yu”, yi ãmobea yu. Yu yigore tibojarãti,

ito yicõri yн bнsigore tнobojarã cнni, “Queno yigн ñami Pablo”, mнa yi masibeja, “Queno yigн ñami Pablo”, mнa yire ãmobitiborнja yн. 7 Yн cãirojн Dios yнre ĩ ĩocati quenarise ñacн. Ito bajiro ĩobojagнti, “Gãjerã rẽtoro ñasagн ña yн”, yн yire ãmobeami Dios. Ito bajiri yн ya rujн, yн ñarise cнtiroca yiñi Dios. Jota iti juniro bajiro bajia iti yнre. Yнre iti ñaja ticõri, “Gãjerã rẽtoro ñasagн meje ña mн”, yami Satanás yнre. 8 Yн ñarise cнtirise yisijaro yirocн, нdiaji Diore senibojacн yн. 9 Ito bajiro ĩre yн senibojarocati ado bajiro yнre cнdiquĩ ĩ: “ ‘Yнre ti maiami Dios’, mн yi masija, ñe rнyabea mнre. Rojo bнsagн mн ñaja ticõri, ‘Dios ĩ masirisena, riasoguĩji Pablo’, yi tнoĩarã yirãji masa”, yiquĩ mani Ʊjн yнre. Ito bajiri ñarise cнticõri wanнa yн. Ito bajigн yн ñaja ticõri, “Cristo masirisena riasoñi Pablo”, yнre yi tнoĩarã yirãji masa. 10 Ito bajiri yн ñarise cнtija, wanнa yн. Coji meje yнre bнsitucã masa. Coji meje yн ãmorise rнyasoticн yнre. Coji meje нsirioro yi codecã masa yнre. Cristo oca yн riasojare coji meje yн tнoĩa bнjatobitiroca yicã masa yнre. Ito bajibojarocati wanнa yн. Yн tнoĩa bнjatobitija, Cristore riti tнoĩa yн. Ito bajiri, “Ĩ masirisena ña yн”, yi tнoĩa yн.

Corinto cнto gãnare Pablo ĩ tнoĩa oca jaire gaye

11 Yнmasi gaye gotigн, queno tнo masibicнre bajiro bнsia yн. “Queno yigн ñami Pablo”, mнa yibejare, yнmasiti ito bajiro ya yн. Ito bajibojarocati, “Queno yigн ñami Pablo”, yirнjaboja mнare. Mнa tн gãna, “Dios ĩ cũana ñasarã ña gнa”, yirã rẽtoro ñasagн ña yн. No yigн meje ñabojagнti ĩna rẽtoro ñasagн ña yн. 12 Dios ĩ cũrн ñami Pablo, yijaro ĩna yirocн, tiyamani jaje yi ĩocн yн mнare mнa tн ñagũ. Mнa yнre ñeñaro yibojarocati нsiriobicнti Dios oca mнare goti rẽtobucн yн. Jaje tiyamani mнare ĩocн yн. “Riti Dios ĩ cũrн ñami Pablo”, yi tнoĩarнja mнa yнre. 13 “Gãjerã Jesucristore tнorũnнrãreama bнto rũcнbнoami Pablo. Manireama rũcнbнobeami”, ¿yi tнoĩati mнa? Corocõti mнare rũcнbнoa yн. Gãjerã Jesucristore tнorũnнrãre, “Yнre ejabнaya mнa, yн ña masitoni”, ĩnare yн yiado bajiro yibiticн yн mнare. Ito bajiro mнare yibiticõri, “Yн ñeñaro yirisere ãcabojoya”, ¿yigн yignjada yн mнare? Yibicнja. Ñeñaro yibiticн yн mнare.

14 Jнaji mнa tн ejasнocн yн. Ito bajiri нdiaji mнa tн ejagн warocн jane quenosнoa yн mнcana. Mнa tн yн ña, mнare josabicн yignja yн. Mнa yнre ti maire ãmoa yн. Mнa ya niyeru ãmogũ meje mнa tн ejagн yignja yн. Ado bajirojнa bajia: Ĩna rĩare ejabнarona niyerure ãmoama ĩna jacнsabatia. Rĩa meje ñama ĩna jacнsabatiare ejabнarona niyeru ãmarã. Yн rĩare bajiro bajia mнa. Ito bajiri mнare josabicн yignja yн. 15 Mнare ti maicõri mнare ejabнa ãmoa yн. Cristore tнorũnнjaro ĩna, yirocн yн rнcorise ñarocõti wanнre rãca jidicãcнja yн. Cristore tнorũnнjaro Corinto cнto gãna, yirocн bнcнa wabojagнti mнare ejabнasoticнja yн. Mнare yн bнto ti maibojarocati yн tнoĩaja yнre queno ti maibea mнa.

16 “Mani rãca ñagũ manire josabitiquĩ Pablo”, yi tнoĩarãji mнa yнre. Ito bajibojarocati, “Queno tнoĩagũ ñari manire rнoñi Pablo”, yirãji mнa coriarã. 17 “Manire ĩ oca cõana rãca manire rнoñi Pablo”, ¿yi tнoĩati mнa? Rнobiticн yн mнare. 18 “Ĩnare titẽña”, yirocн iti rнmн Titore cõacн yн mнa tн. Gãji ĩ rãca Cristore tнorũnнgũ cõacн yн. “Manire rнoñi Tito”, ¿yi tнoĩati mнa? Rнobitirн ĩ. “Queno yiquĩ Tito”, yi tнoĩarãji mнa. Yнre bajiro Espíritu Santo quedi sãja ecogн ñari, mнare ejabнa ãmogũ Dios oca queno riasoñi ĩ. Mнare niyeru josabisĩ ĩ.

19 “Ĩre wanɥjaro ĩna, yirocн iti manire gotiami Pablo”, ¿yi tнoĩati mнa?
Ito bajiro meje bajia. Ado bajirojнa bajia: Mнare yн bнsija, Cristo ĩ ãmoro
bajiro mнare bнsia yн, Dios ĩ tiro riojo. Tнoya yн mairã yн ñarã mнa.
Jeyaro yн mнare gotirise, “Cristore tнorũnн wajaro ĩna”, yirocн mнare ya
yн. 20 “Mнa tн ejacõri, Cristore cнdibiticõri ñeñarise riti mнa yi ñaroca ti
ejagн yigɥja yн gajea”, yi tнoĩa yн mнare. “Mнa tн ejacõri mнa oca josa
ñaroca ti ejagн yigɥja yн gajea. Gãjerã ya gajeoni mнa нoroca, mнa junisini
ñaroca ito yicõri gãmeri queno mнa baba cнti ñabitiroca, oca menirã cнni,
bнsiturã, gãmeri tãrã, ito bajiro yibojarãti, ‘Gãjerã rẽtoro tнoĩarã ña gнa’,
mнa yi ñaroca ti ejagн yigɥja yн gajea”, yi tнoĩa yн mнare. Ito bajiro mнa
yi ñaroca yн ti ejaja, mнa ãmoro bajiro mнare wanн ejabicнja yн. Ito
bajiro mнa ñeñaro yirise ticõri mнare junisini tigн yigɥja yн. Ito bajiri
yн junisinija ticõri, wanнmenaji mнa. 21 “Mнa tн ejagн mнa ñeñaro yire
ticõri yн bojo bɥjaroca yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa güia yн. Iti rнmн mнa
ñeñaro yiado bajiroti mнa yija ticõri, mнa tiro riojo otigн yigɥja yн. Itire
ãmobea yн. Mнa tн ejacõri, “Ĩna ñeñaro yirisere jidicã ãmobeama ĩna. Rocati
romiare ĩna ajerise jidicã ãmobeama ĩna. Ĩnamasiti ĩna ya rujн ñeñaro iti
tнoĩaro bajiroti ñeñaro yi нyarãji maji”, yi yн ti ejaja, otigн yigɥja yн. Itire
ãmobea yн.

13

Pablo ĩ goti quenosнsare gaye

1 Adi yн warisena нdiaji mнare tigн yigɥja yн. Yн ejaroti bocati yucãña
mнa. Ado bajiro gotia Dios oca tuti: Gãjire sĩgũ ĩ seti yi ãmoja, ĩre bнsi
ejabнarã, “Riti yami. Ticн gнa cнni. Ito bajiroti bajicн”, yirã jũarã, нdiarã
ñaja cнni quena, yi gotia Dios oca tuti. 2 Iti rнmн mнa tн ñagũ ñeñaro yirãre
goti quenocн yн, ĩna ñeñaro yirise jidicãjaro yirocн. Mнa tн ñabitibojagнti
gãjerã ñeñaro yirãre cнni goti quenoa yн, jidicãjaro yirocн. Ñeñaro yirã
ĩna ñaja ti ejacõri, bнto ĩna tнoĩa bɥjatobitiroca yigн yigɥja yн. 3 Ĩnare ito
bajiro yн yija ticõri, “Cristo ĩ ãmoro bajiro gotiami Pablo”, yi tнoĩarãji mнa.
Ĩna ñeñaro yirise jidicãjaro yirocн, oca sẽoro yigн yiguĩji Cristo. Ito yicõri
ĩ masirise mнare ĩogũ yiguĩji. 4 Manire bajiro rujн cнticõri yucнtẽojн ĩna
jajuja godañi Cristo. Ito bajiro ĩna yibojarocati adocãta Dios ĩ masirisena
ñami ĩ ĩja. Cristore yн tнorũnнja ticõri, “Rojogн ñami Pablo”, yama masa
yнre. Ito bajiro ĩna yibojarocati Cristore tнorũnнgũ yн ñajare, yн oca
sẽoroca yigн yiguĩji Dios. Ito bajiri mнa tн ejacõri, ĩna ñeñaro yirisere
jidicãjaro yirocн, oca sẽoro mнare goti quenocнja yн.

5 “¿Riti Cristore tнorũnнgũ ñati yн?” yi tнoĩaña mнa. “¿Riti Cristo yн
ya нsijн quedi sãja ecorн ñati yн?” yi tнoĩaña mнa. “Cristo yн ya нsijн
quedi sãja ecorн ña yн”, mнa yi tнoĩabeja, Cristore tнorũnнrã meje ña mнa.
6 “ ‘Riti Cristore tнorũnнgũ ñami Pablo’, yнre yirãji mнa”, ya yн. 7 Mнa
ñeñaro yibititoni mнre yiari Diore seni ĩsisotia yн. “Ĩnare queno Dios oca
riasoñi Pablo”, yнre ĩna masa yi wanɥjaro yirocн meje Diore senia yн.
Quenarise riti mнa yire ãmoa yн. Ito bajiri mнa queno yitoni Diore seni
ĩsia yн. “Ĩnare queno riasobisĩ Pablo”, masa ĩna yibojaja cнni, no yibea
yнre. 8 Oca ñasarise tнorũnнjaro ĩna yirocн, Dios oca riasoa yн. Oca ñasarise
ĩna tнorũnн jidicãroca yi ãmobea yн. 9 Ito bajiri mнa tн ejacõri, “Queno
Cristore tнorũnнrã ñama ĩna”, yi yн ti masija, sẽoro mнare bнsibicнja yн. Ito
bajiro iti bajija, ticõri bнto wanнgũ yigɥja yн. Cristore tнorũnнcõri ĩ ãmoro

bajiro riti yijaro ĩna, yirocн mнare Diore seni ĩsia yн. 10 Mнa tн ejacõri sẽoro
mнare bнsi ãmobea yн. Ito bajiri yн waroto riojнa adi papera mнare cõa
yн. Mнa oca sẽoroca yн yitoni yнre cũñi mani Ʊjн. Oca sẽobitijaro ĩna, yirocн
meje yнre cũñi ĩ. Ito bajiri mнa tн ejacõri mнa oca sẽoroca yi ãmoa yн.
11 Itocõ uca yн ñarã yн mнare. Queno ñaña mнa. Cristo ĩ ãmoro bajiro riti
yiya mнa. Yн mнare gotirise tнorũnнña. Sĩgũre bajiro tнoĩacõri ñaña mнa.
Oca ñaja itire quenoña. Ito bajiro mнa yija, mнare ti maicõri mнa rãca
ñatĩñagũ yiguĩji Dios. Ito yicõri mнa ya нsijн queno mнa wanн quenaroca
yigн yiguĩji ĩ. 12 Cristore tнorũnнrã ñari queno wanнre rãca gãmeri seniĩa
ñasotiya mнa. 13 Ado gãna Cristore tнorũnнrã, “Quenajaro”, yi ñucama
mнare.
14 “Ĩnare queno yiya Cristo mн”, yirocн mнare yiari mani Ʊjн Jesucri-
store senia yн. “Ĩnare maiña Dios mн, ito yicõri ĩna rãca ñaña Espíritu Santo
mн”, yi seni ĩsisotia yн ñarã yн, mнa jeyarore yiari. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a los Gálatas

Galacia sita gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1-2 Ñati Galacia gãna mʉa. Jesucristore tʉorũnʉ sʉyarã ñari, ĩ ocare riasotirona minijuasotirã yirãji mʉa. Yʉ ña Pablo adi papera mʉare cõagũ. Ĩ oca yʉ goti ucutoni yʉre cũñi Jesucristo. Masa ĩna cũrʉ meje ña yʉ. Dios oca yʉ goti ucutoni yʉre cũbiticã masa. Dios, Jesucristo Jacʉjʉa yʉre cũñi. Ĩti ñami Jesús ĩ tʉdi catiroca yirʉ. Yʉ sĩgũ meje adi papera mʉare cõa yʉ. Yʉ rãca gãna, adojʉ Jesucristore tʉorũnʉrã cʉni, "Quenajaro", yi ñucama ĩna mʉare. 3 Queno mʉare yijaro mani Jacʉ Dios. Mani Ʉjʉ Jesucristo cʉni queno mʉare yijaro ĩ. Ito yicõri mʉa ya ʉsi queno wanʉ quenaroca yijaro ĩna. Ito bajiro mʉare yijaro yirocʉ Diore seni ĩsia yʉ. 4 Mani Jacʉ Dios ĩ ãmoro bajiro yigʉ ñari, mani ñeñaro yirise waja, waja yirocʉ manire goda ĩsiñi Jesucristo. Ito bajiri adi rʉmʉri cʉni ñeñaro yirã robo bajiro mani bajibe yirocʉ, manire ejabʉa masiguĩji Jesús. 5 "Ito bajiro yami ĩ", yi masicõri, Diore rũcʉbʉotĩñarʉja manire. "Rẽtoro quenagũ ñami Dios", yi tʉoĩarʉja manire. Ito bajiroti tʉoĩatĩñarʉja manire.

Jesucristore mani tʉorũnʉrena sʉoriti manire masogũ yiguĩji Dios, yire oca

6 Manire ti maicõri manire beseñi Dios. Cristore mani tʉorũnʉja ticõri, manire masoñi ĩ. Ito bajiro manire ĩ yire ñabojarocati, yoari mejeti ĩre jidicã ãmoa mʉa. Ito yicõri gaje ocajʉare tʉorũnʉa mʉa. "Ito bajiro bajicã Galacia gãna", masa ĩna yija tʉocõri, ʉcacʉ yʉ jabeto. 7 Dios oca riti ña riojo gotire gaye. Ñe gaje oca bʉto bʉsa quenasarise manoja. Jesucristore mani tʉorũnʉrena sʉoriti manire masogũ yiguĩji Dios. Ñejʉana gaje manire maso masibiquĩji Dios. Ito bajibojarocati mʉa tʉ gãna ricati mʉare oca riasorã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩna robo bajiro mʉa tʉoĩajaro yirona, mʉare ʉsirio coderã yirãji ĩna. 8 Mʉa tʉjʉ yʉ ñaja, quenarise Dios ocare, ñaro bajiroti mʉare riasocʉ yʉ. Ricati rʉore oca mʉare yʉ riasoja, jeame ũjʉrojʉ yʉre cõa masiguĩji Dios. No adi tuti gagʉ, ito yicõri ũmacũjʉ Dios ñaro gagʉ cʉni ricati rʉore oca ĩna riasoja, jeame ũjʉrojʉ ĩnare cõaguĩji Dios. 9 Yʉ gotisʉoro bajiroti mʉcana jʉaji goti quenogũ ya yʉ. No Dios oca quenarisere jidicãcõri gaje oca ĩna riasoja, jeame ũjʉrojʉ ĩnare cõa masiguĩji Dios.

10 Ito bajiro yʉ riasoja, masa yʉre ĩna wanʉtoni meje riasoa yʉ. Yʉre Dios wanʉjaro yirocʉ, ito bajiro riasoa yʉ. Iti rʉmʉjʉ masa yʉre ĩna wanʉtoni gaje oca riasocʉ yʉ maji. Iti rʉmʉjʉ masa ĩna wanʉtoni yʉ goticato bajiro yʉ gotibojaja, Cristo ĩ ãmoro bajiro meje yigʉ ñabogʉja yʉ. Ito yicõri ĩre moa ĩsiri masʉ meje ñabogʉja yʉ.

Ado bajiro apóstol ñasʉocʉ yʉ, Pablo ĩ yire gaye

11 Queno tʉoya yʉ ñarã mʉa. Riti mʉare gotia yʉ. Jesucristo oca yʉ riasorise masa ĩna tʉoĩa rujeore meje ña. 12 Iti oca quenarise yʉ masiroca yibiticã masa. Ito yicõri iti oca yʉre riasobiticã masa. Jesucristoama ĩmasiti yʉ masiroca yiquĩ ĩ.

13 Iti rɯmɯjɯ gɯa judio masa tɯoĩare gaye riti rũcɯbɯocɯ yɯ maji. Ito
yɯ bajigore tɯogoana ña mɯa. Iti rɯmɯjɯ Jesure tɯorũnɯrãre ñeñaro ĩna
tõbɯjaroca yicɯ yɯ. Ito bajiri ĩnare ti maicõri meje, ĩnare sɯyacɯ yɯ. Ito
yicõri ĩnare ruyurio ãmogũ yibojacɯ yɯ. 14 Yɯ mamɯ ñagũ, gɯa judio masa
tɯoĩare gaye queno rũcɯbɯocɯ yɯ. Gɯa masa bɯcɯrã ĩna rotire gayere
yɯ rãca corocõ tɯjarã rẽto bɯsaro queno cɯdicɯ yɯ. 15 Ito bajiro yɯ
bajibojarocati, yɯre ãmogũ beseñi Dios. Iti rɯmɯjɯ yɯ rujearoto riojɯajɯ
yɯre beseñi Dios. Yɯre ti maicõri, "Ãni Pablo ĩ bɯcɯaja, yɯ yagɯ ñagũ
yiguĩji ĩ", yi tɯoĩacõri yɯre beseñi Dios. 16 Ito bajiroti Dios ĩ ãmori rɯmɯ,
ĩ Macɯ Cristore yɯ masiroca yiñi ĩ ĩja. Ito bajiri adocãta, "Dios Macɯti
ñami Cristo", yi tɯoĩa masia yɯ ĩja. Ito bajiro yɯ masiroca yiñi Dios, judio
masa mejere cɯni ĩ oca yɯ goti ucutoni. Iti tɯo masicõri, "¿No bajiro yigɯ
yigɯjada yɯ?" yi seniĩabiticɯ yɯ gãjerãre. 17 Ito yicõri yɯ riojɯa Jesucristo
ĩ cũanare cɯni seniĩarocɯ, Jerusalénjɯ wabiticɯ yɯ. Ado bajirojɯa yicɯ yɯ.
Yoari mejeti Arabia wame cɯtiri sitajɯ masa manojɯ tɯoĩarocɯ wacɯ yɯ.
Ito bero Damasco cɯtojɯ tɯdi ejacɯ yɯ.

18 Itojɯ ɯdia rodo ñacõri, Pedro rãca bɯsirocɯ Jerusalénjɯ wacɯ yɯ ĩja.
Itojɯ ejacõri quince rɯmɯri ĩ rãca ñacɯ yɯ. 19 Itojɯ ñagũ gãjerã Jesús ĩ cũanare
tibiticɯ yɯ. Pedro, mani Ʊjɯ ocabaji Santiagore cɯni, ĩna jũarãti ticɯ yɯ.
20 Dios ĩ tiro riojo adire uca yɯ. Rɯobea yɯ mɯare. Ado yɯ ucarise riti ña.

21 Jerusalénjɯ yɯ ñaja bero Siria wame cɯtiri sitajɯ wa ucucɯ yɯ. Ito
yicõri Cilicia wame cɯtiri sitajɯ cɯni wa ucucɯ yɯ. 22 Yoari mejeti Judea
sitajɯ yɯ ñajare, yɯre queno masi jedibiticã ito gãna maji. Ito bajiri ito gãna
Jesure tɯorũnɯrã, yɯre queno masibiticã ĩna maji. 23 Gãjerã ĩna bɯsire riti
tɯori seyoñi ĩna. "Manire ñeñaro ĩ yi ãmorise jidicãcõri gaje mame tɯoĩare
ña ĩre ĩja. Iti rɯmɯjɯ Jesure mani tɯorũnɯja ticõri, manire sĩa ãmoñi ĩ maji.
Adi rɯmɯriama manire bajiroti Jesucristore tɯorũnɯgũ yiguĩji ĩ cɯni",
masa ĩna yija, tɯori seyoñi Judea sita gãna. 24 "Jesucristore tɯorũnɯgũ ñami
Pablo ĩja", masa ĩna yija tɯocõri, Diore queno rũcɯbɯore ocana bɯsiñi ĩna.

2

Apóstol mesa Pablore ĩna boca ãmire gaye

1 Catorce rodori bero mɯcana Jerusalénjɯ wacɯ yɯ, Bernabé rãca. Ito
yicõri Tito wame cɯtigɯ cɯni baba cɯti waquĩ gɯa rãca. 2 Dios yɯre ito
bajiro ĩ wa rotijare Jerusalénjɯ wacɯ yɯ. Itojɯ ejacõri Jesure tɯorũnɯrãre
ũmatã ñarã rãca riti bɯsirocɯ, ĩna rãca minijuacɯ yɯ. Ado bajiro ĩnare goticɯ
yɯ: "Masa ñajedirore maso ãmoguĩji Dios. Ito bajiri judio masa mejere cɯni
ĩ oca quenarise goti ucua yɯ", yicɯ yɯ Jesure tɯorũnɯrãre ũmatã ñarãre.
Ito bajiro goticɯ yɯ ĩnare, yɯ tɯoĩaro bajiro tɯoĩacõri, "Riti oca quenarise
goti ucuami Pablo", yɯre ĩna yitoni. 3 Ito bajiro yɯ gotija bero sĩgũre
bajiro riti tɯoĩacɯ gɯa ĩja. Ito bajiri sĩgũre bajiro tɯoĩacõri, yɯ rãca gagɯ
Titore wiro ta rotibiticã ĩna ĩja. Judio masɯ meje Tito ĩ ñabojarocati, "Gɯa
judio masa yisotiro bajiro wiro tarɯja mɯre", yibiticã ĩna ĩre. 4 Gãjerãma,
"Jesure tɯorũnɯrã ña gɯa", yi rɯorã Titore wiro ta rotibojacã ĩna. "¿No
bajiro yati, Jesure tɯorũnɯrã? Ito yicõri, ¿bɯcɯrã masa rotire cɯdiati ĩna?"
yi seniĩarona, gɯare rɯorã gɯa rãca minijuacã ĩna. Gɯa rãca minijuacõri,
"Bɯcɯrã masa ĩna yisotiro bajiro yirɯja manire", yibojacã ĩna gɯare. 5 Ito
bajiro ĩna yibojarocati ĩnare cɯdibiticɯ gɯa. Ito yicõri ĩna rotibojarisere
cɯni cɯdibiticɯ gɯa. Jesure riti mani tɯorũnɯja manire masogũ yiguĩji

ĩ. “Bʉcʉrã rotirisere mani cʉdija, manire masogʉ̃ yiguĩji Dios”, mʉa yi tʉoĩabititoni, gʉare ĩna rotibojarocati cʉdibiticʉ gʉa.
6 “Ito bajiro riasoami Pablo”, yicõri, “Gaje ado bajiro mʉ riasoja quena”, yʉre yibiticã Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ũmatã ñari masa. “Ʉjarã ñasarã ñarãji ĩna”, yi tʉoĩa güibiticʉ yʉ. Ĩnare ĩ beseado bajiroti yʉre cʉni beseñi Dios. Coro bajiroti manire ti maiami Dios. 7 Ʉjarã ado bajiro yicã yʉre: “Dios ĩ cũrʉ ña mʉ cʉni. Judio masa mejere cʉni Jesús oca quenarise mʉ goti ucutoni mʉre cũri seyoñi Dios”, ya gʉa. “Iti rʉmʉjʉ Pedrore cũñi Dios, judio masare oca quenarise ĩ gotitoni. Ito bajiroti mʉre cʉni cũri seyoñi Dios, judio masa mejere cʉni mʉ goti ucutoni”, yi tʉoĩa gʉa, yicã ʉjarã yʉre. 8 Riti ña. Pedrore cũñi Dios, judio masare oca quenarise ĩ goti ucutoni. Ito bajiroti cũñi Dios yʉre cʉni, judio masa mejere yʉ riaso ucutoni.
9 Ito gãna Jesure tʉorʉ̃nʉrã ʉjarã Santiago, Pedro, Juan cʉni ado bajiro yicã ĩna yʉre: “Dios ĩmasiti mʉre queno yirocʉ cũri seyoñi, ĩ oca judio masa mejere cʉni mʉ riaso ucutoni. Ito bajiri ĩnare riaso ucurʉja mʉ. Gʉareama judio masare ĩ oca riasotoni gʉare cũñi Dios. Ito bajiri ĩnare riasorãona ña gʉa. Ito yicõri coro bajiroti Diore moa ĩsirʉja mani”, yicã ĩna yʉre. Ĩna ito yija tʉocõri, sĩgʉ̃re bajiro riti tʉoĩacʉ gʉa ĩja. Ito bajiri yʉre, yʉ rãca gagʉ Bernabére cʉni ãmo ñia wanʉcã ĩna. 10 “Bojoro bʉjarãre queno ejabʉaya mʉa”, yicã ĩna gʉare. Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, wanʉre rãca cʉdicʉ gʉa ĩja. Iti riti roticã ĩna gʉare.

Pedrore Pablo ĩ goti quenore gaye

11 Antioquíajʉ yʉ ñaroca Pedro cʉni ejaquĩ. Itojʉ ejacõri queno yibitiquĩ ĩ. Ito bajiri “Iti seti ña mʉre”, yirocʉ masa tiro riojo ĩre goticʉ yʉ. 12 Ado bajiro bajicʉ ĩre seti. Cajero Antioquíajʉ ejacõri queno yiquĩ Pedro maji. Judio masa meje ñarã rãca baba cʉticõri, ĩna rãca baquĩ Pedro. Ito bajiro ĩ yi ñaroca Jerusalén gãna Santiago ĩ cõana ti ucurã ejacã ĩna cʉni. “Judio masa meje ñarã rãca babitirʉja mani. Ito yicõri Diore mani cʉdi ãmoja, wiro tarʉjarãji mani”, yi tʉoĩarã ñacã ĩna. Ĩna ejaja ticõri, güiquĩ Pedro. “Yʉre tudirã yirãji”, yirocʉ judio masa meje ñarã rãca tʉdi babitiquĩ Pedro ĩja. 13 Gãjerã judio masa ñarã, Pedro ĩ güija ticõri, ĩre bajiroti judio masa meje ñarã rãca jʉaji babiticã ĩna cʉni. Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, “Ĩnare bajiroti yirʉja yʉre cʉni”, yi tʉoĩaquĩ Bernabé. 14 “Jesure riti mani tʉorʉ̃nʉja manire masogʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa masibojarãti, bʉcʉrã rotirisejʉare rʉ̃cʉbʉorã bajiro yicã ĩna. Ito bajiro ĩna yija ticõri, gãjerã Jesure tʉorʉ̃nʉrã ĩna tiro riojo Pedrore tudicʉ yʉ. Ado bajiro ĩre tudicʉ yʉ: “Judio masʉ ñabojagʉti, Jesure mʉ tʉorʉ̃nʉja bero, mani bʉcʉrã ĩna yisotirere jidicãyija mʉ. Ito bajiro mʉ yijama queno tʉoĩayija mʉ maji. Ito bajibojarocati mʉcana adocãta bʉcʉrã ĩna yisotire gayere rʉ̃cʉbʉogʉ bajiro ya mʉ. Ito yicõri judio masa mejere cʉni rotiboja mʉ. ‘Bʉcʉrã masa yisotire bajiro yiya mʉa cʉni’, yirocʉ ito bajiro ĩnare rotiboja mʉ. Ito bajiro yibitirʉja mʉre”, yi goticʉ yʉ Pedrore. Gaje ado bajiro ĩre goticʉ yʉ:

Jesucristore mani tʉorʉ̃nʉja ticõri, mani jeyarore masogʉ̃ yiguĩji Dios, yire gaye

15 “Mani jʉ̃arã judio masa rujeana ña mani. Gãjerã masa, mani bʉcʉrã rotire gayere ñeñaro aja tudiama ĩna. Ĩna robo ñeñaro yirã meje ña maniama. 16 Ito bajibojarocati, Moisés ñayorʉ rotire ñarocõti mani cʉdija

cнni, ‘Queno yirã ñama. Seti ma ĩnare’, yibiquĩji Dios manire. Jesucristore riti mani tнorũnнjama, ‘Queno yirã ñama ĩna’, yigн yiguĩji Dios manire. Itire masicõri Dios manire ĩ boca ãmitoni Jesucristore riti tнorũnнa mani. ‘Jeyaro bнcнrã rotirise mani cнdi ñabojarocati, Jesure mani tнorũnнbeja, manire boca ãmibiquĩji Dios’, yi tнoĩa mani. No bнcнrã rotire riti cнdigнre, ‘Queno yigн ñami ĩ’, yibiquĩji Dios. Ito yicõri ĩre boca ãmibiquĩji Dios”, yi goticн yн Pedrore.

17 “Mani Jesure riti tнorũnнja, manire boca ãmigũ yiguĩji Dios”, mani yija tнocõri, “Ñeñaro ya mнa”, yirã yirãji mani masa. “Mani bнcнrã rotire gayere mнa cнdibeja, gaje masa ñeñaro ĩna yiro bajiro ya mнa cнni”, yirã yirãji mani masa. Ado bajiro mнre seniĩa ãmoa yн. ¿Mani ñeñaro yiroca, yigн yiguĩjida Cristo? “Yibiquĩji”, yi tнoĩa yнama. Ĩre riti mani tнorũnнja, Dios rotirisere mani cнdiroca yigн yiguĩji Jesucristo. 18 Ado robojнa bajia. “Jesure riti mani tнorũnнja, manire masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa yн. Ito bajibojarocati, iti ocare jidicãcõri, “Mani bнcнrã ĩna rotire gayere mani rũcнbнoja, manire masogũ yiguĩji Dios”, yн yi gotija, ñeñaro yiborнja yн. 19 Iti rнmнjн ado bajiro tнoĩabojacн yн maji. “Mani bнcнrã ĩna rotirisere ñarocõti mani cнdija, yнre boca ãmigũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩabojacн yн maji. Ito bajiro tнoĩabojagнti, ñarocõti cнdi jeo masibiticн yн. Adocãta, “Jesure riti yн tнorũnнja, yнre boca ãmigũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa yн ĩja. 20 Adi rнmнriama Jesucristo, ĩti ñami yн Ʊjн ĩja. Ito bajiri ĩ ãmorise yн yi ñatoni yнre gotiami ĩ. Adocãta yн ãmoro bajiro meje ya yн. Jesucristo, Dios Macн yнre ti maicõri, yн ñeñaro yirise waja, waja yirocн yнre goda ĩsiñi ĩ. Ito bajiri adi rнmнri ĩre tнorũnнgũ ñari, ĩ ãmoro bajiro riti yi ñasotia yн ĩja. 21 “Rocati masare yiari ĩ Macнre cõabojañi Dios”, yi tнoĩagũ meje ña yнama. “Rẽtoro ñasarise ña iti”, yi tнoĩagũ ña yн. Bнcнrã ĩna rotirise mani cнdire waja Dios ĩ masoja, Cristo goda ĩsibitiborн manire.

3

Diore tнorũnнre meje ña bнcнrã ĩna rotire gaye

1 Tнoya Galacia gãna mнa. Jesucristore jidicãcõri gaje ocajнa tнorũnнrã ñari queno tнoĩamena ña mнa ĩja. ¿Ñimн rнore oca goticati mнare? Yн goroama mнare gotibiticн yн. Iti rнmнjн mнa rãca ñagũ, yucнtẽojн Jesucristo godare gaye oca mнare queno goticн yн. Iti oca tнocõri queno rũcнbнocн mнa maji. Ito bajibojarocati rнore oca riasori masare tнorũnнcõri, Jesucristore jidicã ãmoa mнa. Ito bajiro mнa yija, queno tнoĩamena ña mнa. 2 Coji gaye mнare seniĩa ãmoa yн: ¿Moisés ñayorн ĩ rotire gaye mнa cнdija ticõri, Espíritu Santo quedi sãjacati mнare? Ito bajirojнa meje bajia. Jesucristo oca tнocõri, ĩre mнa tнorũnнja bero, mнare quedi sãjañi Espíritu Santo. 3 ¿No bajiati, mнa tнoĩarise jedicoati mнare? Iti rнmнjн Jesucristore mнa tнorũnнja ticõri, mнa ya нsijн quedi sãjañi Espíritu Santo. Ito bajibojarocati, “Bнcнrã rotire gaye mani tнorũnнja ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩaboja mнa adi rнmнri. Itire tнoĩabesa mнa. 4 ¿Mнare rẽtagore ñajediroti ãcabojocoati mнa? Ito yicõri, ¿Mнa tõbнjare gaye cнni ãcabojocati mнa? “Itire ãcabojamenaji ĩna”, yi tнoĩa yн mнare. Itire tнdi tнoĩacõri queno tнoĩarã yirãji mнa mнcana. 5 Espíritu Santo queo sãñi Dios mнare. Ito yicõri jaje tiyamani, mнa tiro riojo ĩoñi Dios. Judio masa bнcнrã ĩna rotire gaye mнa tнorũnнjare ¿ito bajiro yicati Dios? Ito bajiro meje bajia. Jesucristo oca mнa tнorũnнjare, ito bajiro yiñi Dios.

6 Abraham ñayorure tuoĩate muu. Ĩama Dios buusirisere tuorũnuyiju. Ito
bajiro ĩ yija ticõri, “Queno yigu ñami Abraham”, yiyiju Dios. 7 Iti ocare
tuocõri, ado bajiro yi tuoĩa mani: “Mani Abraham ñayoru bajiro Diore
tuorũnurã ñari, ĩ janerãbatia robo bajirã ña mani ĩja”, yi tuoĩa mani. 8 Jane
mejeju iti gaye gotisuoyiju Dios ĩ oca tutina. Ito yicõri judio masa meje
ñarã Diore ĩna rũcubuoroti gaye gotisuoyiju Dios. “Judio masa mejere cuni
masogũ yiguja yu”, yirocu ado bajiro yiyiju Dios Abrahamre: “No gãji mu
robo bajiro yure ĩ tuorũnuja ticõri, ñeñaro ĩ yirisere ãcabojogu yiguja yu”,
yiyiju Dios Abraham ñayorure. 9 Diore queno tuorũnuyiju Abraham. Ito
bajiri ĩre queno yiyiju Dios. Adi rumuri cuni, no Jesucristore tuorũnugũre
queno yigu yiguĩji Dios.
10 “Moisés ñayoru ĩ rotirisere yu cudi jeoja ticõri, yure masogũ yiguĩji
Dios”, yi tuoĩabojagure, seti ña ĩre maji. Ito bajiri ĩre masobiquĩji Dios. Ito
yicõri ĩre waja senigũ yiguĩji Dios. Ado bajiro yi ucañi Moisés ñayoru: “No
adi papera tuti rotirisere cudi jeobicure, seti ña ĩre maji. Ito bajiri ĩre waja
senigũ yiguĩji Dios”, yi ucañi Moisés ñayoru. 11 Iti oca tuocõri, “Judio masa
bucurã rotire gaye cudi jeo masibea mani. Ito bajiri, ‘Queno cudi jeorã
ña muu’, yibiquĩji Dios manire. Sĩgũ ñarocõti cudi jeogu maquĩji”, yi tuoĩa
masia mani. Ado bajiro yi gotia Dios oca tuti: “No Diore tuorũnugũre,
‘Queno yigu ña mu’, yigu yiguĩji Dios ĩre. Ito yicõri ĩ catitĩñaroca yigu yiguĩji
Dios”, yi gotia Dios oca tuti. 12 Ito bajibojarocati, “Bucurã rotire gaye
yu cudi jeoja, yure seti manoja”, yirã, Diore tuorũnurã meje ñama ĩnaõna.
Diore tuorũnure meje ña bucurã rotire gaye mani tuorũnuja. Ado bajiro yi
ucañi Moisés ñayoru: “No adi tuti rotirise cudi jeogũti, seti manicõri Dios
rãca queno ñagũ yiguĩji ĩ”, yi ucañi Moisés ñayoru.
13 Ito bajibojarocati ñarocõti bucurã rotire gaye cudi jeo masibea mani.
Ito bajiri seti jaje ña manire. Ito yicõri jairo ñeñaro yirise waja, waja
ruyurioa mani. Itire masicõri, mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocu
goda ĩsiñi Cristo. Ado bajiro yi gotia Dios oca: “Yucugują sĩgũre ĩna
sĩa yoja, seti cutigu ñaguĩji ĩocũ”, yi gotia Dios oca tuti. Mani ñeñaro
yirise waja, manire waja yi ĩsirocu yucutẽoju goda ĩsiñi Cristo. 14 Jane
mejeju ado bajiro goticãyiju Dios Abraham ñayorure: “No mure bajiro
yure tuorũnurãre, queno yigu yiguja yu”, yiyiju Dios Abraham ñayorure.
Judio masa mani ñaja, judio masa meje mani ñaja cuni, Jesucristore mani
tuorũnuja manire masogũ yiguĩji Dios. Ito yicõri ĩ goticato bajiroti Espíritu
Santo queo sãgũ yiguĩji Dios manire.

Ado bajiro yicuja yu, Dios ĩ yire gaye

15 Queno tuoya yu ñarã muu. Goti masiore ocana muare gotigu ya
yu. “Ĩ yiro robo yibisĩ ĩ”, gãjerã yibe yirona, “Ado bajiro yicuja yu”, yi
ucasotia mani. Ito bajiro mani yi ucajare, “Meje ĩ yiro bajiro yibisĩ ĩ”,
yi masimenaji gãjerã. Mani ucacãre ñajare, busi remo masimenaji ĩna
ĩja. 16 Jane mejeju cuni, “Ado bajiro yicuja yu”, Abrahamre Dios ĩ yija,
ucare ña iti cuni. Ado bajiro Abraham ñayorure goticãñi Dios: “Sĩgũ mu
janamina suoriti masa jeyarore queno yigu yiguja yu”, yiñi Dios Abraham
ñayorure. “Mu janerãbatiana suoriti masa jeyarore queno yigu yiguja yu”,
yibisĩ Dios. “Sĩgũ mu janamina suoriti”, ĩ yija, “Jesucristona suoriti”,
yireoni ña iti. 17 Muu queno tuo masitoni muare goti rẽtobugu ya yu.
Ado bajiro goticãñi Dios Abrahamre. “No mu robo yure tuorũnugũre,
ĩre masogũ yiguja yu”, yi goticãñi Dios ĩre. Ito yija cuatrocientos treinta
rodori bero ĩ rotirise Moisésna cũyiju Dios, judio masa ĩna cudijaro yirocu.

Ito bajiro yiguн, “Jane mejejн Abrahamre yн gotiyocatire jidicãcõri gaje wasoaguн ya yн”, yirocн meje yiyijн Dios itire. Ito bajiri, “Abrahamre ĩ gotiyorere jidicãcõñi Dios”, yi tнoĩabea mani. 18 Moisés rotirise mani cнdi jeore waja meje manire masogũ yiguĩji Dios. Ñarocõti Moisés rotirise cнdi jeo masibea mani. Ĩ rotirise mani cнdire wajana sнoriti manire Dios ĩ masoja, Abraham ñayorнre Dios ĩ goticãre rocati bajiro ñaboroja iti. “Yнre mн tнorũnнja, mнre queno yicнja yн”, yicãñi Dios Abrahamre. Ito bajiri Abraham ñayorн robo bajiro Diore mani tнorũnнja manire masogũ yiguĩji ĩ.

19 Ito bajicõri, ¿no yija ĩ rotirisere cũyijari Dios manire? Ado robojнa bajia. “Dios rotirisere cнdi jeo masibea yн. Ñeñaro yi jaiguн ña yн”, mani yitoni ĩ rotirisere cũñi Dios manire. Ito bajiri, “Sĩgũ mн janamina sнoriti masare masogũ yiguнja yн”, Abrahamre yirн ĩ ejaroto riojнa ĩ rotire ñacãyijн manire. Dios ĩmasiti, Moisésre gotibisijн ĩ rotirise. Ĩ ñaro gãna ángel mesare Moisésre goti rotiyijн Dios. Ĩna gotija tнocõri, judio masajнare gotiyijн Moisés mнcana. 20 “Sĩgũ mн janamina sнoriti masare masogũ yiguнja yн”, Dios ĩ yija, ĩmasiti Abrahamre gotiyijн. Iti gayereama ángel mesare goti rotibisijн Dios. Ĩmasiti Abraham ñayorнre gotiyijн Dios.

“Ñeñaro yiguн ña yн”, mani yi tнoĩatoni, ĩ rotirise manire cũñi Dios, yire gaye

21 ¿Moisésre ĩ rotire gaye ĩ cũroca Abrahamre ĩ goticãrere jidicãyijari Dios? Meje ĩ goticãrere jidicãbisijн Dios. Ado robojнa bajia. Catitĩñare gaye mani bнjatoni meje ĩ rotirise cũyijн Dios. Ĩ rotirisere cнdi jeo masibea mani. Ito bajiri, “Cнdi jeorã ña mнa. Queno yirã ña mнa”, yibiquĩji Dios manire. Ĩ rotirise mani cнdi jeoja ticõri, “Queno yirã ña mнa”, yiboguĩji gajea. 22 Ito bajibojarocati cнdi jeo masibea mani. Dios oca tuti gotiado bajiroti bajia iti. “Masa jeyaro ñeñaro yama ĩna. Sĩgũ rнyabeto seti cнtirã ñama ĩna”, yi gotia Dios oca. Ĩ rotirise cнdi jeo masibea mani. Ito bajibojarocati jane mejejн Abrahamre Dios ĩ goticãrena sнoriti manire maso masiguĩji Dios. Jesucristore mani tнorũnнja ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios, ĩ goticãdo bajiroti.

23 Iti rнmн, “Jesucristore yн tнorũnнja ticõri, yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi masibiticн mani maji. Itire mani masiroto riojнa, “Dios ĩ rotirise riti ña mani cнdiroti”, yi tнoĩacн mani maji. Ito bajibojarocati Dios ĩ rotirise cнdi ãmobojarãti, cнdi jeo masibiticн mani. 24 Jesucristo ejaroto riojнa Dios ĩ rotirisere riasoticн mani. Itire riasoticõri, “Ñeñaro yiguн ña yн. No bajiro ñeñaro yн yirise jidicã masibea yн”, yi tнoĩacн mani maji. Ito bajiro tнoĩacн mani maji Jesucristo ĩ ejaroto riojнa. Adi rнmнriama, “Jesucristore yн tнorũnнja, yнre masogũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩ rãca queno wanн catitĩñagũ yiguнja yн”, yi tнoĩa mani ĩja. 25 Adi rнmнriama Jesucristore riti tнorũnнrнja manire. Ito bajiri, “Judio masa bнcнrã rotire gaye yн cнdi jeoja, yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩabitirнja manire ĩja.

26 Tнoya mнa. Jesucristore tнorũnнrã ñacõri adocãta Dios rĩa ña mнa cнni ĩja. 27 Jesucristore tнorũnнcõri, idé gu rotiyija mнa cнni. Ito bajiro mнa yija ticõri, Jesucristo queno ĩ yi ñado bajiro mнa queno yi ñaroca yami Dios mнare. 28 Sĩgũ robo bajiro ti maiguĩji Dios manire. Sĩgũre bajiro tнoĩacõri Jesucristore tнorũnнa mani. Ito bajiro mani yija ticõri, itina sнoriti manire masoñi Dios. Co masa bajiroti masoñi Dios manire. Tite mнa, jeyaro ña mani. Judio masa, judio masa meje cнni ña mani.

Moa ĩsiri masa, moa ĩsiri masa meje cнni ña mani. Romia, ũmнa cнni ña mani. Jeyaro mani masa wнsabojarocati Jesucristore mani tнorũnнja ticõri, co masa bajiroti masoñi Dios manire. 29 Ito yicõri, judio masa meje ñabojarãti, Jesucristore mнa tнorũnнja Dios ñarã ña mнa cнni ĩja. Ito bajiri ĩ ñarã mнa ñaja, yн bajiroti, Abraham ñayorн janerãbatia ña mнa cнni ĩja. Ito bajiri, "Mн janerãbatiare queno yigн yigнja yн", Dios Abrahamre ĩ goticãdo bajiroti mнare cнni queno yigн yiguĩji Dios ĩja.

4

1 Mнcana gaje mнare goti remoa yн. Coriarã ado bajiro yama ĩna macн ñasнogнre: "Macн, mн jai tujaroca jeyaro yн rнcorise mн yeti ñaro yiroja", yama coriarã, ĩna macн ñasнogнre. Macнacã ñagũ, jai tujabicн ĩ jacн ye gajeonire rнco masibiquĩji maji. Ito bajiri ija rнcorocн ñabojagнti, ĩ rнcoroto riojнa ĩ jacнre moa ĩsiri masн bajiro bajiami ĩ maji. 2 Macнacã ĩ ñaroca ĩ jacнre moa ĩsiri masa ĩre coderã yirãji. Ito yicõri ija ĩ rнcorotire cнni coderã yirãji ĩna. "Yн macн ĩ jai tujaroca jeyaro yн rнcorise ĩre ĩsima", jacн ĩ yiri rнmн ejaroca ĩre ĩsirã yirãji ĩna. Ito bajiri moa ĩsiri masн bajiro meje bajigн yiguĩji ĩ ĩja. 3 Mani cнni Jesucristore mani tнorũnнroto riojнajн ito bajiroti bajibojacн maji. "Bнcнrã rotire yн cнdi jeobeja quenabeto tõbнjagн yigнja yн", yi tнoĩabojacн mani. Ito bajiri Cristore masibiticõri rũmúare moa ĩsirã bajiro bajirã ñacн mani maji. 4 Ito bajiro mani bajibojarocati, "Masare yiari yн Macнre cõagũ yigнja yн", Dios ĩ yiri rнmн ejayija ĩja. Ito bajiri Dios Macн ñabojagнti, romiona rujeañi Jesucristo. Ito yicõri judio masн rujeañi ĩ. 5 "Bнcнrã masa ĩna rotire gaye yн cнdibeja, quenabeto tõbнjagн yigнja yн", yi gнa masa tнoĩabojarocati, manire yiari ĩ Macнre cõañi Dios. Ĩ rĩa mani ñatoni manire masorocн ĩ Macнre cõañi Dios.

6 Ito bajiri Jesucristore mani tнorũnнja, Dios rĩa ña mani ĩja. Ĩ rĩa mani ñajare ĩ Macн Jesucristona sнoriti, manire Espíritu Santo queo sãñi Dios. Ito bajiri, "Cнna, yн Jacн", ya mani Diore. 7 Diore tнorũnнcõri, "Bнcнrã rotire gaye yн cнdibeja, quenabeto tõbнjagн yigнja yн", yi tнoĩabea mani ĩja. Dios rĩa ña mani ĩja. Ito bajiri, Abraham ñayorнre, Dios ĩ gotiado bajiroti manire masocõri, manire queno yigн yiguĩji Dios.

Jesure masirãre Pablo ĩ tнoĩa oca jaire gaye

8 Tнoya mнa. Iti rнmнjн Diore masibisija mнa maji. Diore masibiticõri, bнcнrã masare rũcнbнoyija mнa. Dios meje ĩna ñabojarocati bнcнrã ñayoanare rũcнbнobojayija mнa. "Ĩna rotirise mani cнdibeja, quenabeto tõbнjarã yirãji mani", yi tнoĩa güiyija mнa maji. 9 Adi rнmнriama Diore masirã ña mнa cнni ĩja. Ito bajijare Dios ĩmasiti mнare ti masiami ĩja. Diore tнorũnнcõri bнcнrã rotire gaye jidicãcн mнa. Ito bajibojarocati yн tнoja, bнcнrã ĩna rotire gaye rũcнbнoyija mнa mнcana. "Bнcнrã rotire gaye mani cнdibeja, quenabeto tõbнjarã yirãji mani", ¿yi tнoĩa güi ãmoati mнa mнcana? 10 Ado bajiro tнoĩabojarãji mнa mнcana: "Judio masa ĩna rotirere mani rũcнbнoja, manire masogũ yiguĩji Dios", yi tнoĩabojarãji mнa. Ito bajiro tнoĩabojacõri, "Adi rнmн rũcнbнora rнmн ña, adocõ ñami gagн ĩ tнjaroca adocõ jue iti tнjaroca, ito yicõri adocõ cнma iti tнjaroca rũcнbнoroti ña", yi tнoĩabojarãji mнa. 11 "Mнare riasobojacн yн", yiadoti bajia yнre ĩja. Ito bajiro mнa bajija tнocõri, bojori bнja yн.

12 Yн mairã, mнare queno gotia ãmoa yн. Jesucristore tнorũnнcõri, gнa judio masa bнcнrã tнoĩare gaye jidicãcн yн. Yн robo yiya mнa cнni.

Jesucristore riti ʉorũnʉña mʉa. Ito yicõri bʉcʉrã ʉoĩare gaye jidicãña mʉa. Iti rʉmʉjʉ ito bajiro mʉare yʉ riasoja, queno yʉre boca ãmicʉ mʉa maji. 13 Mʉa masia, cajero Jesucristo oca mʉare yʉ riasoja cõ ñacʉ yʉ. 14 Cõgũ, yʉ ñabojarocati, yʉre ti tebiticʉ mʉa. "Cõgũ wadiami", yibojarãti, queno yʉre boca ãmicʉ mʉa. Ado bajiro yicʉ mʉa. Dios ñaro gagʉ ángelre boca ãmirã robo bajiro, queno yʉre boca ãmicʉ mʉa. Ito yicõri Jesucristore boca ãmirã robo bajiro queno yʉre boca ãmicʉ mʉa. 15 Mʉa ʉjʉ yʉ ñaroca queno wanʉ quenacʉ mani maji. "Queno wanʉmenaji ĩna", yi ʉoĩa yʉ mʉare. Iti rʉmʉjʉ yʉre ti maicõri, queno yʉre ejabʉa ãmocʉ mʉa maji. "Mʉa ya cajea mʉa rua masija, yʉre ĩsibocʉ mʉa", yi ʉoĩa yʉ mʉare. 16 Oca quenarise riti riojo mʉare goticʉ yʉ. Iti yʉ gotijare ¿yʉre ti teati mʉa ĩja?

17 Judio masa rotire gaye oca mʉare riasoana, mʉare queno yi ãmorã meje ñarã yirãji ĩna. Mʉare queno yirona meje baba cʉtirãji ĩna. Ito bajiro mʉare rʉorãji ĩna, yʉre mʉa jidicãtoni. Ito yicõri ĩnare riti mʉa ʉorũnʉre ãmorãji ĩna. 18 Riti, mʉare queno yi ãmorã ĩna ñajama, mʉare baba cʉtirona wanʉre oca rãca ĩna bʉsija, quena ñaroja. Ito bajirojʉa yirʉja ĩnare. Mʉa ʉjʉ yʉ ñaja, mʉa ʉjʉ meje yʉ ñaja cʉni, ito bajiro riti yirʉja ĩnare. 19 Yʉ mairã, yʉ rĩa robo bajirã ña mʉa. Mʉare bʉto ʉoĩa ña yʉ. Romia ĩna rʉcoroto riojʉa bʉto ʉoĩa bʉjatomenaji ĩna. Ito bajiroti mʉare ʉoĩacõri, bʉjato bajia yʉ cʉni. Gaje mʉa ʉoĩasʉore jidicãcõri, Jesucristore riti mʉa ʉorũnʉroto riojʉa, mʉare ʉoĩa ñagũ yigʉja yʉ. 20 Mʉa ʉjʉ oca quenorocʉ mʉa rãca ña ãmoboja yʉ. Mʉare bʉto ʉoĩa ʉsirioa yʉ. Ito bajibojarocati sõjʉ ñacõri ñe gaje mʉare goti ejabʉa masibea yʉ ĩja.

Sara, Agar ĩna bajire gaye

21 Ʉoya yʉ ñarã mʉa. "Moisés ñayorʉ ĩ rotire mani cʉdija, manire masogũ yiguĩji Dios", yi ʉoĩabojarãji mʉa. Ĩ rotiyorere queno ʉo masibea mʉa. 22 Ado bajiro yi ucare ña: "Ʉmʉa jũarã rĩa cʉtiyijʉ Abraham ñayorʉ. Ĩ manojore moa ĩsiri maso, Agar wame cʉtigo, sĩgũ macʉ cʉtiyijo iso. Ĩ manojo ñasago cʉni sĩgũ macʉ cʉtiyijo iso", yi ucare ña iti gaye. 23 Romia gãjerã ĩna macʉ rʉcoro bajiroti macʉ cʉtiyijo Agar cʉni. Sara bʉcojʉama, Dios ĩ gotiado bajiroti, rĩa mani waro ñabojagoti, sĩgũ macʉ cʉtiyijo iso cʉni ĩja. 24-25 Iti oca mʉare goticõri, iti oca gayere queno mʉare goti masio ãmoa yʉ. Ado bajiro bajia iti oca. Ĩna romia jũarãre rẽtare gaye ʉoĩacõri, jʉaji Dios ĩ goticãre gaye cʉni ʉoĩarã yirãji mani. Arabia sitajʉ, Sinaí wame cʉtiricʉ gũtagũ joejʉ Moisés ĩ rotirotire ĩsiyijʉ Dios. Iti gũtagũ jʉdo gago ñayijo Agar ñayoro. Gãjerãre moa ĩsiri maso ñayijo iso. Iso janerãbatia cʉni gãjerãre moa ĩsiri masa riti ñayijarã ĩna. Noa, "Moisés ĩ rotirere mani cʉdi jeoja, manire masogũ yiguĩji Dios", yi ʉoĩarã ĩna ñama Agar janerãbatia ñayoana robo bajiro ʉoĩarã. Rũmʉ́are moa ĩsiri masa bajiro bajiama ĩna. Ito bajiro bajibojama yʉ ñarã judio masa. Moisés rotirisere cʉdi ãmobojarãti, cʉdi jeo masibeama ĩna. Ito bajiri Diore ʉorũnʉmena ñari, Agar janerãbatia ñayoana robo bajirã ñama, yʉ ñarã Jerusalén gãna. 26 Maniama Sara janerãbatia ñayoana robo bajirã ña mani. Gãjerãre moa ĩsiri maso meje ñayoyijo Sara. Jesucristore ʉorũnʉcõri, rũmʉ́are moa ĩsirã meje ñarãji mani ĩja. "Judio masa bʉcʉrã rotire gaye yʉ cʉdi jeobeja, yʉre masobiquĩji Dios", yi ʉoĩa güirã meje ña mani ĩja. "Jesucristore yʉ ʉorũnʉja, yʉre masogũ yiguĩji Dios", yi ʉoĩa wanʉrã ña maniama ĩja. 27 Sarare ʉoĩa yugʉ ado bajiro ucañi Diore goti ĩsiri masʉ:

Rĩa mani waro tнoya mн. Rĩa maco ñabojagoti, queno wanн quenaña mн. Junirise tнoĩabiticõri, wanн quenaña mн. Jãjarã mн janerãbatia cнtiroca yigн yigнja yн. Mнre moa ĩsiri maso rẽtaro janerãbatia cнtigo yigoja mн, yiyijн Dios ĩ oca tutina.

28 Yн ñarã, Dios ĩ gotiado bajiroti macн cнtiyijo Sara, Abraham manojo. Isaac wame cнtigн ñayijн iso macн. Mani cнni Jesucristore tнorũnнcõri, Dios rĩa ña mani ĩja. Abrahamre Dios ĩ gotiado bajiroti ĩ rĩa ña mani cнni ĩja. 29 “Espíritu Santona sнoriti macн cнtigo yigõji Sara”, Dios ĩ gotiado bajiroti Isaac wame cнtigн macн cнtiyijo iso. Isore moa ĩsiri maso macн bнto ti tudiyijн Isaacre. Adi rнmнri ito bajiroti bajia manire cнni. Jesucristore mani tнorũnнja ticõri, manire ti tudirã yirãji Moisés rotiyore rũcнbнorã. 30 Abrahamre Dios ĩ bнsiyore gotia Dios oca tuti. Abrahamre ado bajiro yiyijн Dios: “Mн manojore moa ĩsiri masona mн macн cнtirн mн ya gajeonire rнcobicн yiguĩji ĩ. Mн manojona mн macн cнtirнjнa ĩ ñagũ yiguĩji mн ya gajeoni rнcorocн. Ito bajiri mн manojore moa ĩsiri maso, iso macнre cнni bucõaña mн”, yi gotiyijн Dios Abrahamre. 31 Yн ñarã, moa ĩsiri maso janerãbatia meje ña mani. “Judio masa bнcнrã rotire gaye yн cнdi jeobeja, yнre masobiquĩji Dios”, yi tнoĩa güirã meje ña mani ĩja. “Jesucristore yн tнorũnнja, yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa masirã ña mani ĩja. Ito bajiri Sara ñayoro janerãbatia robo bajirã ña mani cнni.

5

Ñeñarise mano quenarisena riti ñaña mнa, yire gaye

1 Iti rнmнjн rũmúre moa ĩsiri masare bajiro mani bajibojarocati, manire masoñi Cristo. Ĩre mani tнorũnнja ticõri, manire masoñi ĩ. Ito bajiri bнto bнsa ĩre tнorũnнrнja manire. Ito yicõri, “Bнcнrã ĩna rotire gaye yн cнdi jeobeja, yнre masobiquĩji Dios”, yi tнoĩa güibitirнja manire. Ito bajiro mani tнoĩabojaja, mнcana rũmúre moa ĩsiri masa bajiro bajirã ñarã yirãji mani.

2 Tнoya mнa. Mнare ado bajiro gotisagн ya yн: “Bнcнrã rotiro bajiro, wiro yн ta rotija, yнre masogũ yiguĩji Dios”, ¿yi tнoĩati mнa? Ito bajiro mнa tнoĩabojaja mнare maso masibiquĩji Cristo. 3 Mнcana mнare goti quenogũ ya yн. No, “Bнcнrã rotiro bajiro wiro yн ta rotija, yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩagũ, ñarocõti rotirise gaye cнdi jeorнjami ĩocн. Ito bajibojarocati ñimнjнa cнdi jeogн maquĩji. 4 “Yн ñeñaro yirise waja, waja yirocн judio masa bнcнrã rotire gaye cнdicнja yн”, yi tнoĩabojarãji coriarã. Ito bajiro tнoĩarã, Jesucristore jidicãcõri ĩre tнorũnнrã meje ñama ĩnaõna. Ito yicõri Dios ĩnare masorocн, ĩ queno yi ãmobojarisere boca ãmimenaji ĩna. 5 Espíritu Santo ĩ ejabнarisena Jesucristore tнorũnнa maniama. Ito bajiro Jesucristore mani tнorũnнja ticõri, “Queno yirã ña mнa”, yigн yiguĩji Dios manire. Ito bajiro ĩ yija, “Manire masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani ĩja. 6 Wiro mani taja, mani tabeja cнni ñasarise meje ña iti. Itina sнori meje manire masogũ yiguĩji Dios. Cristore mani tнorũnнja, ito yicõri gãjerãre mani ti maija, iti ña ñasarise. Ito bajiro mani yija ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios.

7 Jesucristore tнorũnнsнocõri, ĩ ãmoro bajiroti queno cнdiyija mнa maji. Adi rнmнriama ĩja, ĩ oca ñasarisere queno cнdibea mнa. ¿Ñimн Jesucristo ocare mнa jidicãroca yicati mнare? 8 “Dios meje ĩ ocare ĩna jidicãroca yiñi”, ya yн mнare. Dioti ñami manire besecõri Jesucristo ocare mani tнorũnнroca yirн. 9 Naju wadarise нco gayere tнoĩate mнa. Naju cнjare

jabeto ʉco mani wʉoja, queno wʉsa quenaroja. Ito bajiroti bajia rʉore oca cʉni. Rʉore ocare tʉorũnʉcõri, jãjarã itire tʉorũnʉrã yirãji. Ito bajiri rʉore ocare tʉorũnʉcõri jãjarã bʉsa cʉdi warã yirãji masa. 10 “Gãjerã mʉare rʉore oca ĩna gotija, ĩnare mʉa tʉorũnʉme yirocʉ, mʉare ejabʉagʉ yiguĩji Cristo. Ito bajiri ĩ oca mʉare yʉ riasorisere jidicãmenaji ĩna”, yi tʉoĩa yʉ mʉare. “No mʉare rʉore oca gotirãre waja senigũ yiguĩji Dios ĩnare”, yi tʉoĩa yʉ.

11 Ado bajiro rʉorãji ĩna mʉare: “Dios rãca queno mani ña ãmoja, judio masa ĩna rotiado bajiro wiro tarʉja mani”, yami Pablo manire, yi goti rʉorãji ĩna mʉare. Ito bajiro masare riasobea yʉ. Ito bajiro yʉ riasoja, yʉre ti tudibitiboana judio masa. Yʉama ado bajirojʉa riasoa: “Mani ñeñaro yirise waja, waja yigʉ yucʉtẽojʉ godañi Cristo. Ĩre mani tʉorũnʉja ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios”, yi riasoa yʉama. Ito bajiro yʉ riasoja ticõri, yʉre ti tudiama judio masa. 12 Mʉare rʉore oca gotirã, bʉoro ʉsirioro mʉare wiro ta rotirãji ĩna. Yʉ tʉoĩaja, ĩnamasiti rʉtaja quenaboyija yʉreama. Ito yicõri, “Gajerojʉ ĩna waja, quena ñaboroja”, yi tʉoĩa yʉ.

13 Yʉ ñarã, mʉare beseñi Dios, ĩ ñarã mʉa ñatoni. Judio masa bʉcʉrã rotire gaye mʉare cʉdi rotibisijʉ Dios. Ĩ rotibitibojarocati, “Yʉ ya rujʉ iti tʉoĩaro bajiro yicʉja yʉ”, yi tʉoĩabitirʉja mʉare. Ado bajirojʉa mʉa yi ñaja quena. Gãjerãre ti maicõri ĩnare ejabʉaya mʉa. 14 Jaje rotire gaye ñabojarocati coji gayeti ña bʉto bʉsa ñasarise. Ado bajiro bajia iti. “Mʉ ya rujʉre mʉ ti mairo bajiroti mʉ ñarãre cʉni ti maiña”, yi gotia iti. Disejʉa gaje Dios ĩ rotirise rẽtocũrise manoja. 15 Mʉa ñarãre mʉa ti tudija, ito yicõri ĩnare mʉa oca menija, queno ĩna rãca ña masimenaji mʉa. Ito bajiri rʉore oca riasorãre tʉorũnʉbesa. Mʉa ñarã rãca queno mʉa ña masitoni queno tʉoĩaña.

Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani cʉdija quena, yire gaye

16 Ado bajiro gotia yʉ mʉare. Manire Espíritu Santo ĩ rotiro bajiroti mani cʉdija quena. Ito bajiro mani yija, manimasiti mani ya rujʉ ñeñaro iti tʉoĩaro bajiro yimenaji mani. 17 Mani ya rujʉna ñeñaro mani yi ãmorise ito yicõri Espíritu Santo ĩ tʉoĩarise rãca corocõ meje ñaroja iti. Mani ya rujʉna bʉto ñeñaro yi ãmoa mani. Ito bajibojarocati mani queno yire ãmoguĩji Espíritu Santo. Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani yija, mani ya rujʉ ñeñaro yire gaye yimenaji mani ĩja. Ito bajiri mani queno yijaro yirocʉ, manire ejabʉagʉ yiguĩji ĩ. 18 Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani yi ñaja, “Judio masa bʉcʉrã rotire gaye mani cʉdija manire masogũ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩamenaji mani.

19 “Ito bajiro ñeñaro yama ĩna ñeñaro tʉoĩaro bajiro yirã”, yi ti masirã yirãji mani. Ado bajiro yirãji ĩna. Tite. Manojo cʉtirã ñabojarãti, gãji manojore ajerãji ĩna. Romia cʉni ito bajiroti yirãji. Manʉjʉ cʉtirã ñabojarãti, gajeo manʉjʉre ajarãji ĩna. Jaje ñeñarise tʉoĩarãji ĩna. Ito bajiri jeyaro ñeñaro ĩna yi ãmorise yisotirãji ĩna. 20 Ito bajicõri ĩna meni rujeoanareama rũcʉbʉorãji ĩna. Gãjerãre rojarãji ĩna. Gãjerãre terãji ĩna. Gãmeri tudirãji ĩna. Ito yicõri gãjerãre ti tudirãji ĩna. Junisinirãji ĩna. Ĩna ãmoro bajiro riti yirãji ĩna. Sĩgũre bajiro tʉoĩa ãmomenaji ĩna. Rocati oca rujeocõri, gãjerã ĩna ña masibeto yirãji ĩna. 21 Gãjerã ya gajeonire ti ʉorãji ĩna. Gãjerãre sĩarãji ĩna. Idire idicõri mecʉrãji ĩna. Mecʉcõri rocati yirãji ĩna. Ito yicõri jeyaro ñeñarise yirãji ĩna. Iti rʉmʉjʉ mʉare yʉ goticato bajiro mʉare gotisagʉ ya yʉ. No ito bajiro ñeñaro yi ʉyagʉ, ũmacũjʉ Dios ĩ rotirojʉ ejabicʉ yiguĩji ĩ.

22 Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani yija, ñeñarise yi ʉyamenaji mani.
Ado bajirojʉa yirãji mani. Gãjerãre ti mairãji mani. Diore tʉoĩacõri queno
wanʉ quenarãji mani. Ito yicõri mani ya ʉsi queno ñaroja manire. Gãjerã
manire ñeñaro ĩna yibojarocati ĩnare tudimenaji mani. Ĩnare queno yirãji
mani. Ito yicõri Dios ĩ ãmoro bajiroti yirãji mani. "Ado bajiro yicʉja yʉ",
mani yicãre ñajare ito bajiroti yirãji mani ĩja. 23 "Gãjerã rẽtoro queno yigʉ
ña yʉ", yi tʉoĩamenaji mani. Ito yicõri mani ya rujʉ ñeñaro yi ãmorisere
yimenaji mani. Ito bajiro yirãji mani, Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani
tʉoĩaja. Ito bajiro mani yija ticõri, "Rotirisere cʉdirã meje ña mʉa",
yimenaji gãjerã manire. 24 Jesucristo ñarã ñari ado bajiro yi tʉoĩarãji
mani. "Yʉ ñeñaro yirise waja, waja yigʉ godañi Cristo. Ito bajiri yʉ ya
rujʉ ñeñaro yi ãmorisere jidicãcʉja yʉ. Ito bajiri ĩ ejabʉajare, mʉcana
ñeñarisere yi ʉyabicʉja yʉ", yi tʉoĩarãji mani. 25 Catitĩñare mani bʉjatoni,
Jesucristore mani tʉorũnʉroca yiñi Espíritu Santo. Ito bajiri ĩ ãmoro bajiro
yirʉja manire.
26 "Gãjerã rẽtoro masigũ ña yʉ", yibitirʉja manire. Ito bajiro mani
yibeja, manire ti tudimenaji gãjerã. Ito yicõri mani rãca junisinimenaji
ĩna.

6

Gãmeri ejabʉaja quena, yire gaye

1 Yʉ ñarã, Espíritu Santo ĩ quedi sãjana ña mʉa. Ito bajiri sĩgũ mʉa rãca
gagʉ ĩ ñeñaro yija, ĩre ejabʉaya, ĩ ñeñaro yirise ĩ jidicãtoni. Ĩre ti maicõri,
ĩre ejabʉarʉja mʉare. Ito yicõri queno tʉoĩaña mʉa, ĩre bajiro mʉa ñeñaro
yibe yirona. 2 Mʉa rãca gãnare oca iti ñaja, ĩnare ejabʉaya mʉa. Ito bajiro
mʉa yija, Jesucristo ĩ rotiro bajiroti cʉdirã yirãji mʉa.
3 Sĩgũ "Ñeñaro yigʉ meje ña yʉama. Ñasari masʉ ña yʉ", ĩ yi tʉoĩaja, ĩmasiti
rʉoami ĩocũ. 4 Ado bajiro mani tʉoĩaja quena: "¿Yʉ yirise quena ñarojada?
Quenabetojada gajea", yi tʉoĩarʉja manire. Ito bajiro tʉoĩacõri, "Yʉ yirise
quena ñaroja, Dios ĩ tija", mani yi masija, wanʉrã yirãji mani. "Yʉ sĩgũti ña
queno yigʉ. Ĩnama queno yirã meje ñama", yi tʉoĩabitirʉja manire. 5 Masa
jeyarore ĩna ñeñaro yirise waja, waja senigũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ñeñaro
mani yija iti waja manimasiti quenabeto tõbʉjarã yirãji mani.
6 No Jesucristo oca mʉare riasogʉre ĩre ejabʉarʉja mʉare. Ito yicõri
mʉa rʉcorise ĩre cʉni jabeto ĩsiña.
7 Queno tʉoĩaña mʉa. Jeyaro mani yirise masiguĩji Dios. "Ñeñaro yʉ
yija, masibiquĩji Dios", mani yi tʉoĩabojarocati, masi jeocõguĩji Dios. Ñe
ĩ masibiti manoja. Queno tʉoya. Goti masiore ocana mʉare gotigʉ ya
yʉ. Bia aje mani oteja, bia judiro yiroja. Mani otero bajiroti judiro
yiroja. 8 Ito bajiroti bajia mani yirise cʉni. Mani ya rujʉ ñeñaro yi
ãmorise mani yija, itire waja yirãonati jeame ũjʉrojʉ warã yirãji mani.
Gajereama, Espíritu Santo ĩ ãmoro bajiro mani yija, mani wanʉroca yigʉ
yiguĩji ĩ. Ito yicõri Dios rãca catitĩñarã yirãji mani ĩja. 9 Ito bajiri quenarise
yi jidicãmenati itire yitĩñarʉja manire. Quenarise mani yi jidicãbeja,
Dios ĩ ãmori rʉmʉ ĩ goticato bajiroti manire queno yigʉ yiguĩji ĩ. 10 Ito
bajiri mani queno yi masirocõ, masa jeyarore queno ejabʉarʉja manire.
Ito yicõri manire bajiro Jesucristore tʉorũnʉrãre cʉni bʉto bʉsa mani
ejabʉaja quena.

Pablo ĩ goti quenosʉsare gaye

11 Adi yн gotisнsarise, yнmasiti uca yн. Tiya, wame cнrisena uca yн.
12 Wiro mнare ta rotirã, gãjerã judio masa rãca queno ñarona, mнare
rotirãji ĩna. “Jesucristona sнoriti masare masogũ yiguĩji Dios, yi gнa
riasoja, gнare ti tudirã yirãji gãjerã judio masa. Ito bajiri gнa tõbнjaroca
yirãji ĩna”, yi tнoĩa güirã ñama, mнare wiro ta rotirã. Itire güirã ito bajiro
mнare wiro ta rotirãji ĩna. 13 Wiro tagoana ñabojarãti, judio masa bнcнrã
ĩna rotire gaye queno cнdi jeomenaji ĩna. Cнdi jeomena ñabojarãti mнare
wiro ta rotirãji ĩna. “Galacia gãnare wiro gнa ta rotija tнocõri, gнare
wanнrã yirãji masa”, yi tнoĩacõri, ito bajiro mнare rotibojarãji ĩna. 14 Ĩna
robo riasobea yнama. Yucнtẽojн Jesucristo ĩ godare oca yн riasoja, iti
gayere riti wanнa yн. Yнre ĩ ejabнarisena sнoriti adi macãrнcũro gaye
gajeonire bнto tнoĩabea yн ĩja. Ito yicõri, ĩre masicõri adi macãrнcũro gaye
ñeñarise yi ãmobea yн. 15 Mani wiro taja, mani tabeja cнni ñasarise meje ña
iti. Itina sнori meje manire masogũ yiguĩji Dios. Jesucristore tнorũnнcõri
mani ñeñaro yirise mani jidicãja, mame tнoĩare gaye ñaroja manire. Iti
ña ñasarise. 16 Ñeñaro mani yirise jidicãcõri, Jesucristore mani tнorũnнja,
Dios ñarã ñarãji mani ĩja. No ito bajiro tнoĩagũre yiari Diore bнsi ĩsia yн.
Ĩna ya нsijн queno wanн quenajaro, yirocн mнare yiari Diore senisotia
yн. Ito yicõri mнare ĩ ti maitoni, mнare yiari ĩre bнsia yн.
17 Jesucristo oca yн goti ucujare yнre ñeñaro yicã masa. Ito bajiro yнre
ĩna yigore jaje camigodo ña yнre. Ito bajiri itire ticõri, “Jesucristo oca goti
ucuri masн meje ñami Pablo”, yibeja mнa ĩja.
18 Yн ñarã bajiroti mнare maia yн. Mнa ya нsijн ñacõri mнare queno
yijaro mani Ŭjн Jesucristo, yisнsa yн. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a los Efesios

Efeso cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Efeso gãna mʉa. Yʉ ña Pablo adi papera mʉare cõagʉ̃. Jesucristore
queno tʉorʉ̃nʉcõri ĩre jidicãrã meje ña mʉa. Jesucristo oca yʉ goti ucure
ãmoñi Dios. Ito bajiri masare yʉ riaso ucutoni yʉre cũñi ĩ. 2 Mʉare yiari
mani Jacʉ Diore, ito yicõri Jesucristore cʉni senia yʉ. Mʉare ti maicõri
queno yijaro Dios. Ito yicõri mʉa ya ʉsijʉ queno sajari oca cʉti quenaro
ñajaro, yirocʉ Diore senia yʉ mʉare yiari.

Cristona sʉoriti quenarise manire cõañi Dios, yire gaye

3 "Rẽtoro queno yigʉ ña Dios mʉ", mani Ʉjʉ Jesucristo Jacʉre yi
rʉ̃cʉbʉorʉja manire. Cristo ñarã mani ñajare, quenoguti yiñi Dios manire.
Ito bajiro yicõri jeyaro ũmacʉ̃jʉ gaye mani tʉoĩa wanʉroca yami Dios,
mani ya ʉsijʉ queno mani ñatoni. 4 Adi macãrʉcʉ̃ro ĩ rujeoroto riojʉa
manire beseñi Dios, ĩ ñarã mani ñatoni. "Cristore tʉorʉ̃nʉrã yirãji ĩna",
yi tʉoĩa masicõri, manire beseñi Dios. Ito bajiri manire ti maicõri, "Ñe
seti ma ĩnare. Yʉ ãmoro bajiro queno yirã ñama ĩna", yi tiguĩji Dios manire.
5 Jane mejejʉ manire ti maicõri, manire beseñi Dios. "Yʉ ñarã ĩna ñatoni, yʉ
Macʉ Jesucristore cõagʉ̃ yigʉja yʉ", yi tʉoĩayijʉ Dios. Ito bajiro yi tʉoĩacõri
ĩ rĩa mani ñaroca yiñi Dios manire. 6 Ito bajiro manire ĩ queno yijare,
ado bajiro ĩre yi rʉ̃cʉbʉorʉja manire: "Gʉare quenoguti ya Dios mʉ. Mʉ
Macʉ Jesure bʉto maibojagʉti gʉa ñeñaro yirise waja, ĩ waja yi ĩsitoni ĩre
cõayija mʉ. Ito bajiro yicõri gʉare masoyija mʉ. Rẽtoro queno yigʉ ña
mʉ", Diore yi rʉ̃cʉbʉorʉja manire. 7 Manire ti maicõri ado bajiro quenoñi
Dios. "Mʉ ya rínati masa ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsigʉ̃ yigʉja mʉ", yigʉ ĩ
Macʉre cõayijʉ Dios. Ito bajiri Cristore mani tʉorʉ̃nʉja ticõri, mani ñeñaro
yirisere ãcabojoñi Dios. Ito yicõri manire masoñi ĩ. 8 Manire ti maicõri
bʉto queno yiñi Dios manire. Ĩ gaye queno mani tʉo masiroca yiñi. Ito
bajiri ĩ ejabʉarisena ĩ ocare queno tʉo masirã yirãji mani. 9 Jane mejejʉ,
"Ado bajiro yigʉ yiguĩji Dios", yi masibisijarã masa maji. Adi rʉmʉriama
Jesucristo ñarã mani ñajare, "Ado bajiro queno yigʉ yiguĩji Dios", mani
yi tʉo masiroca yigʉ yiguĩji Dios. Ado bajiro yigʉ yiguĩji ĩ. 10 Dios ĩ ãmori
rʉmʉ, manire miojugʉ yiguĩji ĩ. No mani ñaroti, manire ãmigʉ̃ yiguĩji Dios.
Ito yicõri ũmacʉ̃jʉ gãna, jaca gãna jeyaro adi sita gaye cʉni Jesús sĩgʉ̃ti ĩ
rotiroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiro yigʉ yiguĩji Dios, Jesús sĩgʉ̃ti Ʉjʉ ĩ
ñatĩñatoni.
11 Dios ĩ tʉoĩaro bajiroti jeyaro rẽtaro yiroja. Cristo ñarã mani ñatoni,
jane mejejʉ ĩ ãmoro bajiroti manire beseñi Dios. "Ado bajiro yigʉ yigʉja
yʉ", yi tʉoĩacõri, ito bajiro yiyijʉ Dios. Ito bajiri Cristo ñarã mani ñaja
ticõri, wanʉgʉ̃ yiguĩji Dios ĩja. 12 Gʉa judio masama, mʉa riojʉajʉ Cristore
tʉorʉ̃nʉsʉocʉ gʉa. Gʉare besecõri, Jesucristore gʉa rʉ̃cʉbʉoroca yiñi Dios.
"Rẽtoro queno yigʉ ñami Dios. Ĩre mani tʉorʉ̃nʉja manire masogʉ̃ yiguĩji
ĩ", gʉa yi rʉ̃cʉbʉotoni gʉare cũñi Dios. 13 Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã ña mʉa
cʉni. Ĩ oca quenarise tʉocõri, "Cristore mani tʉorʉ̃nʉja, manire masogʉ̃
yiguĩji Dios", yi tʉorʉ̃nʉyija mʉa cʉni. Ito bajiri Dios ĩ goticãdo bajiroti,
Espíritu Santo queo sãyijʉ Dios mʉa ya ʉsijʉ. Ito bajiro ĩ yijare, "Dios

ñarã ña mani”, yi tнoĩa masia mнa cнni ĩja. 14 Mani ya нsijн ĩ ñaja, ado
bajiro ya mani: “Yн ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsicãñi Dios. Ito bajiri
ĩ rãca catitĩñagũ yigнja yн. Ito yicõri jeyaro ũmacũjн ĩ goticãdo bajiroti
bнjagн yigнja yн”, yi tнoĩa mani. Ito bajiri, “Rẽtoro queno yiñi Dios”, yi
rũcнbнoariti ñarнja manire.

Diore tнorũnнrãre ĩ masirise ĩsijaro yirocн, Pablo Diore ĩ seni ĩsire gaye

15 “Mani Ujн Jesure tнorũnнcõri gãjerã Jesure tнorũnнrãre tнo mairã
ñama Efeso gãna”, mнare masa ĩna yija tнocн yн. Ito bajiro ĩna yija tнocõri,
wanнa yн. 16 Mнare wanнcõri, “Queno ya Dios mн”, yisotia yн Diore.
Ito bajiri mнare tнoĩacõri mнare yiari Diore seni jidicãbea yн. 17 Rẽtoro
ñasagн ñami mani Jacн Dios. Ĩti ñami mani Ujн Jesucristo Jacн. Ĩre senisotia
yн, mнare yiari. Ĩ gaye queno mнa tнo masitoni, mнare yiari Diore bнsi
ĩsisotia yн. Ito yicõri ĩre mнa queno masitoni ĩre senisotia yн. 18 Manire
besecõri mani ñeñaro yirisere coe jeoñi Dios. Ito yicõri ĩ ñarã mani ñatoni,
manire cũñi Dios. Ĩ ñarã ñacõri, ũmacũjн catitĩñare gaye boca ãmirã yirãji
mani. Iti ña oca rẽtoro quenarise. Itire queno mнa tнo masitoni, Diore
bнsisotia yн. 19-20 Ado bajiro manire ĩ masirise ĩoñi Dios. Ĩ masirise ĩogũ,
Jesús ĩ godaja bero mнcana tнdi ĩ catiroca yiñi Dios. Ito bajiro yicõri ĩ ya
riojocadнja, rũcнbнorajн, Jesús ĩ rujiroca yiyijн Dios. Rẽtoro masigũ ñami
ĩ. Ito bajiri queno manire ejabнaguĩji, ĩre mani tнorũnнja. Itire mнa tнo
masitoni mнare yiari Diore bнsisotia yн. 21 Ito bajiro rũcнbнorajн Cristore
ruji rotiyijн Dios adi macãrнcũro rotiri masн ĩ ñatĩñatoni. Ito bajiri Ujн
ñasagн ñami ĩ. Gãjerã rotiri masa rẽtoro roti masigũ ñami Jesús. Ñimн gãji
ĩ robo roti masigũ maquĩji. Ĩ ñami ñari masa rẽtoro mani rũcнbнorocн.
Ito bajiro cũyijн Dios Jesucristore Ujн ñasagн ĩ ñatĩñatoni. Ito bajiri adi
macãrнcũro iti jedija bero Ujн ñasagн ñatĩñacõgũ yiguĩji ĩ. Ito bajiroti
ñatĩñacõgũ yiguĩji Cristo. 22 Adi macãrнcũro jeyaro ĩ rotirotire cũyijн Dios
Jesucristore. Ito bajiri Cristore mani tнorũnнja, ĩti ñami mani Ujн. Manire
ũmatã ñagũ ñari mani rijoga ñami ĩ. 23 Cristore tнorũnнcõri sĩgũ bajiro riti
нsi cнti ñarã ña mani ĩja. Mani ya нsijн ñaguĩji Cristo. Ito bajiri ĩ ya rujн
robo bajirã ña mani cнni ĩja. No mani ñarijнti mani rãca ñagũ yiguĩji Cristo.
Cristo ĩ manija ñe gaje manoja. Ito bajiri mani rãca ĩ ñajare ñe rнyabea
manire.

2

Manire ti maicõri manire Dios ĩ masore gaye

1 Iti rнmнjн Diore tнorũnнbiticõri, ñeñaro yirã ñacн mani maji. Ito
bajirã ñari jeame ũjнrojн warona ñabojacн mani. Ito bajiri godacãna robo
bajirã ñacн mani maji, Diore masibiticõri. 2 Iti rнmн adi macãrнcũro
gãna ñeñaro yirã bajiro yibojacн mani cнni maji. Ito yicõri rũmúa нjнre
cнdibojacн mani maji. Ĩti ñami Diore cнdimena нjн, Satanás wame cнtigн.
Ĩ ñami ñeñaro ĩna yiroca yigн. 3 Iti rнmн Diore cнdibitiana ñeñaro ĩna
yiado bajiro yibojacн mani cнni maji. Mani tнoĩaro bajiroti ñeñaro yicн
mani maji, Diore masibiticõri. Manimasiti mani ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro
bajiro ñeñaro yibojacн mani maji. Diore cнdirã meje ñacн mani. Mani
ñeñaro yirise waja Diore waja ruyuriocн mani maji. Ito bajiri jeame
ũjнrojн warona ñabojacн mani maji. 4 Ito bajibojarocati manire bнto ti
maicõri, manire ãmosacõyijн Dios. Ito bajiri manire yiari queno yiñi ĩ.
5 Ñeñaro yirã mani ñaja, Dios ĩ tija, godacãna bajiro bajirã ñacн mani. Ito

bajibojarocati Jesucristore mani tʉorũnʉja ticõri, Cristore mʉcana tʉdi ĩ catiroca Dios ĩ yiado bajiroti, tʉdi mani catiroca yiyijʉ Dios. Mani queno yirise ticõri meje manire masoñi Dios. Manire ti maicõri, “Yʉ Macʉre tʉorũnʉrã ñama ĩna”, yicõri manire masoñi Dios. 6 Cristo ĩ godaja bero mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiyijʉ Dios. Ito yicõri ũmacũjʉ ĩre ãmi mʉja wacõri ĩ tʉjʉ rũcʉbʉorajʉ Cristore ruji rotiyijʉ Dios. Ito bajiri Cristo ñarã ñacõri rũmʉ́a ʉjʉre cʉdirã meje ña mani ĩja. Ũmacũjʉ Cristo rãca rujirã bajiro tiguĩji Dios manire. 7 Ito bajiro yiyijʉ Dios, queno ĩ yirise manire ĩorocʉ. “Jesucristo ñarã mani ñajare, manire ti maicõri quenoguti yiñi Dios”, mani yi tʉoĩatĩñatoni, manire ĩ queno yirise ĩoñi Dios. 8 Manire ti maicõri quenoguti yiñi Dios. Ĩ Macʉ Jesucristore mani tʉorũnʉja ticõri, manire masoñi Dios. Mani queno yigorise waja yirocʉ meje manire masoñi ĩ. Manire ti maicõri rocati waja senibicʉti manire masoñi Dios. 9 Mani queno yigorise ticõri meje manire masoñi Dios. Ito bajiri, “Yʉ queno yigorise ticõri, yʉre masoñi Dios”, yi masibea mani ĩja. 10 Dios ĩ rujeoana ña mani. Jane mejejʉ ĩ tʉoĩa yucãdo bajiroti meniñi Dios manire. Ĩ Macʉ Jesucristo ñarã mani ñatoni manire rujeoñi Dios. “Yʉ Macʉre ĩna tʉorũnʉja, ĩ ejabʉarisena quenarise riti yirãji ĩna”, yi tʉoĩacõri, manire rujeoñi Dios.

Dios rãca mani oca cʉtirise quenoñi Cristo, yire gaye

11 Iti rʉmʉ Diore masirã meje ñayija mʉa maji. Ito bajiri mʉare ti tudicʉ gʉa masa. “Judio masa meje ñama ĩna. Ito bajiri Diore cʉdibiticõri, gʉa yisotiado bajiro wiro tabeama ĩna”, yicʉ gʉa masa mʉare. “Diore cʉdirã ñari wiro tagoana ña gʉama”, yi ti tudicʉ gʉa mʉare. “Ito bajiro yi tʉoĩayijarã judio masa gʉare”, yi ãcabojabesa mʉa. 12 Iti rʉmʉjʉ Jesucristore masirã meje ñayija mʉa maji. Dios ñarã meje ñari ĩ rãca sĩgũre bajiro tʉoĩabisija mʉa maji. Ito bajiri, “Ĩ ñami mani wajacʉ”, yiado bajiro tʉoĩayija mʉa maji, ĩre masibiticõri. “Dios ñarã mani ñajare ĩ yiado bajiroti manire masogũ yiguĩji ĩ”, yi tʉoĩa yurã meje ñayija mʉa maji. “Ito bajiro yigʉ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩabisija mʉa. Adi macãrʉcũro gaye ñeñaro yire tʉoĩa wanʉcõri, Diore masirã meje ñayija mʉa maji. “Ito bajirã ñabojacʉ gʉa maji”, yi tʉoĩaña mʉa. 13 Adi rʉmʉriama Jesucristore tʉorũnʉrã ñari Dios ñarã ña mʉa ĩja. Manire goda ĩsicõri, Dios ñarã mani ñaroca yiyijʉ Cristo. Ito bajiri ĩ rãca sĩgũ bajiro riti tʉoĩarã ña mani ĩja. 14 Cristo ñami oca quenori masʉ. Iti rʉmʉjʉ sĩgũre bajiro meje tʉoĩacʉ mani maji. Iti rʉmʉjʉ gʉa judio masa rãca oca ñacʉ maji. Ito bajibojarocati mani jeyarore goda ĩsicõri oca quenoñi Cristo. Ito bajiri sĩgũ bajiro riti tʉoĩarã ña mani ĩja. Cristo oca ĩ quenoja bero wajana robo bajirã meje ña mani ĩja. 15 Manire Cristo goda ĩsijare, “No Moisés ñayorʉ rotirisere cʉdi jeobicʉti jeame ũjʉrojʉ wacʉ yiguĩji”, yire ma ĩja. Manire goda ĩsicõri mani gãmeri ti tudirise jediroca yiñi Cristo. Jʉa butu mani ñabojarocati, co masa bajiroti mani ñaroca yiñi Cristo. Ito bajiri gãmeri mani ti tudirise ma ĩja. Oca quenoñi Cristo ĩja. 16 Yucʉtẽojʉ manire goda ĩsicõri, Dios rãca mani queno ñaroca yiyijʉ Cristo. Ito bajiri, “Ñe seti ma ĩnare. Yʉre waja ruyuriobeama ĩna ĩja”, yi tiguĩji Dios manire. Manire goda ĩsicõri, mani gãmeri ti tudirise jediroca yiñi Cristo. Ito bajiri jʉa butu gãna mani ñabojarocati, Cristore tʉorũnʉcõri, co masa bajiroti ña mani ĩja.

17 Oca quenarise gotirocʉ adi macãrʉcũrojʉ wadiyijʉ Cristo. Dios ñarã meje mʉa ñabojarocati Dios rãca mʉa oca cʉtirise quenorocʉ adi sitajʉ

wadiyijн Cristo. Gнa judio masa, Dios ñarã ñabojarãti ĩ rãca oca cнticн gнa cнni. Ito bajiri Dios rãca gнa oca cнtirise quenorocн adi sitajн wadiyijн Cristo. 18 Mani ñajedirore goda ĩsiyijн Cristo. Ito bajiri judio masa mani ñaja, mani ñabeja cнni, Espíritu Santo ĩ ejabнarisena Diore bнsi masia mani ĩja. 19 Ito bajiri judio masa meje mнa ñabojarocati, "Yн ñarã ñama ĩna", yigн yiguĩji Dios mнare. "Yн Macн Jesucristore tнorũnнcõri yн ñarã ñama ĩna ĩja", yi tiguĩji Dios mнare. Ito bajiri Cristore tнorũnнcõri co masa ña mani ĩja. Dios ñarã riti ñacõri cojнti ñatĩñarona warã ya mani. 20 Gũta wi masa ĩna meni ãmoja, sita bнtirise ãmarã yirãji ĩna, wi iti jujabe yirona. Sita quenarise bнjacõri, gũta ajeri quenarise ãmarã yirãji ĩna, yoari iti wi ñatoni. Jesucristo ĩ cũana ito yicõri Diore goti ĩsiri masa, sita queno bнti quenarise robo bajirã ñama ĩna. Ĩna riasorisere tнocõri, Cristore tнorũnн jidicãmenaji mani ĩja. Gũta wi meniroti bajiro bajirã ña mani. Ito yicõri gũtagã ñasarica ĩna cõĩaraga robo bajigн ñami Jesucristo. Ĩ ñami manire ũmatã ñagũ. Ĩre mani tнorũnнja, catitĩñarã yirãji mani. 21 Cristore tнorũnнcõri, sĩgũ robo bajiro riti tнoĩarã yirãji mani. Ito bajiri Dios ñarã ñari queno ĩre moa ĩsirã yirãji mani. Ito bajiro mani yija ticõri, gãjerã cнni Diore rũcнbнorã yirãji. Jesure tнorũnнcõri, ĩ rãca Diore wi meni ĩsirona bajiro bajirã yirãji mani. Mani ya нsijн Dios ĩ ñaja, ĩ ya wi robo bajiro yiroja mani ya rujн. Ito bajiri Jesure riti mani tнorũnнja, quenari wi Diore meni ĩsiado bajiro bajirã ñarã yirãji mani. 22 Gнa masa meje ñabojarãti Jesucristore tнorũnнcõri Dios ñarã ña mнa cнni ĩja. Ito bajiri cocati ĩre moa ĩsicõri, ĩ ñarã riti ña mani. Ĩ ya Ʊsi manire ĩ queo sãjare, ĩ ya wi robo bajirã ña mani ĩja.

3

Judio masa mejere cнni Dios oca Pablo ĩ gotire gaye

1 Yн ña Pablo, Jesucristore moa ĩsiri masн. Mнa judio masa meje ñarãre Jesucristo oca yн riasoja ticõri, ado tubiara wijн yнre cũama ĩna. Adocãta Dios ñarã mнa ñajare mнare yiari Diore seni ĩsisotia yн. 2 "Judio masa meje mнa ñabojarocati, mнare ti maicõri, mнare queno yiñi Dios", yi riasoa yн mнare. Yнre queno yijaro yirocн, ito bajiro mнare riasorocн yнre cũñi Dios. "Itire masirãji ĩna", yi tнoĩa yн mнare. 3 "Judio masa meje ñarãre cнni ti maicõri, ĩnare masogũ yiguĩji Dios", yi yн tнoĩa masiroca yiñi Dios yнre. Iti rнmнjн iti ocare masibisijarã masa. Ito bajiri iti paperana jabeto mнare gotisнoa yн itire 4 Yн ucare ticõri, "Gнare cнni goda ĩsiñi Cristo. Iti oca gãjerã ĩna masibitire, queno masiami Pablo", yirãji mнa yн ucare ticõri. 5 Bнcнrã ñayoana iti ocare masibisijarã ĩna. Adi rнmнriama gнa Jesús ĩ cũana, Diore goti ĩsiri masare cнni, ĩ ya Ʊsi ĩnare queo sãcõri iti ocare ĩna masiroca yiyijн Dios. 6 Ado bajiro bajia iti oca: Judio masa, judio masa mejere cнni, Cristo oca quenarisere mani tнorũnнja, manire masogũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩ ñarã ñacõri, co masa bajiroti ñarã yirãji mani. Ito bajiro Cristore tнorũnнcõri Dios ĩ goticãdo bajiroti ĩ ĩsirotire boca ãmirã yirãji mani.

7 Yнre ti maicõri, iti oca quenarise masare yн goti ucutoni yнre cũñi Dios. Ito yicõri ĩ oca queno yн goti masitoni yнre ejabнami Dios ĩ masirisena. 8 "Queno yigн meje yн ñabojarocati yнre beseñi Dios", yi tнoĩa yн. Gãjerã Cristore masirã berojнa gagн ña yн. Yн tija ñasagн meje ña yн. Ito bajibojarocati yнre ti maicõri, yнre beseñi Dios. Yнre besecõri, judio

masa meje ñarãre cнni Cristo oca yн gotitoni yнre cũñi Dios. “Cristore mнa tнorũnнja, rẽtoro queno yigн yiguĩji Dios mнare”, yн yi goti ucutoni yнre cũñi Dios. 9 “Judio masa meje ñarãre cнni masogũ yiguĩji Dios”, yн gotire ãmoguĩji Dios, ñajediro masa ĩna masitoni. Adi macãrнcũro ĩ rujeoroto riojнa, “Yн Macнre ĩna tнorũnнja, judio masa meje ñarãre cнni masogũ yigнja yн”, yi tнoĩayijн Dios. Ito bajibojarocati iti oca masa ĩna masiroca yibisijн Dios maji. 10 Judio masa meje ñarãre cнni masocõri, ĩ masirise ĩoyijн Dios. Ito bajiri adi rнmнri ĩja ángel mesa, ũmacũjн rotiri masa cнni ado bajiro yirã yirãji ĩna: “Jeyaro masigũ ñami Dios. Quenarise riti tнoĩagũ ñami ĩ. Judio masa, judio masa mejere cнni ĩ masoja bero, sĩgũ bajiro riti tнoĩarã ñama ĩna ĩja”, yirã yirãji ũmacũjн gãna. 11 Jane mejejн adi macãrнcũro ĩ rujearoto riojнa, “No yн Macн Jesucristore tнorũnнrã yн ñarã riti ñarã yirãji ĩna”, yi tнoĩasotiyijн Dios. Ĩ tнoĩasotiro bajiroti rẽta adi rнmнri ĩja. No mani Ujн Cristore tнorũnнgũti Dios yagн ñaguĩji. 12 Jesucristore tнorũnнcõri, “Yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani ĩja. Ito bajiri ĩre masicõri güimenati Diore bнsia mani. 13 Mнa judio masa meje ñarãre Cristo oca yн riasoja ticõri, tubiara wijн yн ñeñaro tõbнjaroca yama ĩna. Itire masicõri, “Bнjato bajia”, yi tнoĩa bojori bнjabesa mнa. “Pablo gotija tнocõri, Jesucristore tнorũnнsнocн gнa. Ito bajiri Dios ñarã ña gнa ĩja”, yi wanнrнja mнare.

Cristo manire ĩ maire gaye

14 Rẽtoro queno tнoĩagũ ñari judio masa mejere cнni masogũ yiguĩji Dios. Ito bajiri itire tнoĩacõri, rijomunigãna ñini rũjũa yн, Mani Jacн Diore rũcнbнorocн. 15 Jeyaro Dios ñarã, ũmacũjн cнni, adi sitajн cнni ĩ rujeoana riti ña mani. Ito bajiri ĩti ñami mani Jacн ñasagн. 16 Rẽtoro masigũ ñari, manire queno ejabнa masiguĩji Dios. Ito bajiri mнare yiari ado bajiro Diore senia yн, “Mн ya нsi ĩnare queo sãcõri queno ĩna tнoĩa oca sẽoroca yiya”, yi senia yн Diore mнare yiari. 17 “Jesucristore tнorũnнrã ĩna ñajare ĩre riti ĩna cнdiroca yiya”, ya yн Diore mнare yiari. Manire ĩ maiado bajiroti gãjerãre mнa maire ãmoa yн. 18 No mani ñaroti manire tнo maigũ yiguĩji Cristo. Ũmacũjн, jacajн cнni no mani ñaroti manire maigũ yiguĩji ĩ. Wesicajн, rocajн cнni no mani ñaroti manire maigũ yiguĩji Cristo. “Manire maisaguĩji Cristo”, yi tнoĩarã rãca sĩgũre bajiro mнa tнoĩare ãmoa yн. Ito bajiro mнa tнoĩatoni mнare yiari Diore senia yн. 19 Manire maisacõami Cristo. “Adocõ manire maiguĩji”, yi mani tнoĩaro rẽto bнsaro manire maiguĩji Cristo. “Riti bajia iti”, mнa yitoni, Diore senia yн. Ito bajiri Diore tнorũnн rẽtocũcõri ĩ ãmoro bajiro riti mнa yire ãmoa yн.

20 Mani ya нsijн Dios ĩ ñajare, ĩ masirisena manire queno ejabнa masiguĩji Dios. Ĩre mani seniro rẽto bнsaro ejabнaguĩji Dios manire. Ito yicõri mani tнoĩaro rẽto bнsaro ejabнa masiguĩji ĩ manire. Itire tнocõri, “Rẽtoro queno yigн ña Dios mн”, yi ĩre rũcнbнotĩñarнja manire. 21 Jesucristona sнoriti manire masoñi Dios, ĩ ñarã mani ñatoni. Ito bajiri ĩre rũcнbнotĩñarнja manire. “Rẽtoro masigũ ña Dios mн”, yi rũcнbнotĩñarнja mani ĩre. Ito bajiro riti bajitĩñajaro.

4

Sĩgũre bajiro mani tнoĩaroca yigн ñami Espíritu Santo, yire gaye

1 Mani Ujн Jesucristo oca masare yн riasoja ticõri, adojн tubiara wi yнre tubiacã ĩna. Mнare yн riasogore tнoĩacõri ado bajiro mнare riasoa

yн mнcana. “Quenarise riti mani yi ñatoni manire beseñi Dios”, yi tнoĩarã ña mнa. Ito bajiri, “Ĩ ãmoro bajiro riti cнdisotiya mнa”, yi josa yн mнare. 2 “Gãjerã rẽtoro ñasagн ña yн”, yi tнoĩabesa mнa. Quenoti gãjerãre mнa rotija quena. Ito yicõri gãjerãre нsirioro yi codebesa. Gãjerã ĩna mнare ñeñaro yija, ĩnare ti tudibesa. Ĩnare ti maicõri, ĩnare ejabнaya mнa. 3 Gãmeri ejabнacõri oca mano ñaña mнa. Sĩgũ bajiro riti mani tнoĩaroca yigн ñami Espíritu Santo. Ito bajiri wanнre rãca ĩre cнdisotiya mнa. Ito bajiro mнa yija ticõri, sĩgũre bajiroti mнa tнoĩaroca yigн yiguĩji ĩ. 4 Sĩgũ ñabojagнti mani jeyarore quedi sãjañi Espíritu Santo. Ito bajiri Jesucristore tнorũnнcõri sĩgũ bajiro riti tнoĩarã ña mani ĩja. Ito yicõri co masa bajiro ña mani ĩja. Dios ĩ beseana ñari, “Dios rãca catitĩñagũ yigнja yн”, yi tнoĩa mani. 5 Sĩgũti ñami Jesucristo mani Ʊjн. Ito bajiri ĩ sĩgũreti tнorũnнa mani. “Cristore tнorũnнgũ ñaguĩji ĩ cнni”, yi gãjerã ĩna ti masitoni idé gu rotia mani. 6 Mani Jacн Dios sĩgũreti rũcнbнoa mani. Ĩ sĩgũti ñami mani jeyarore roti masigũ. Mani ya нsijн ñacõri, manire ejabнaguĩji Dios. Ito bajiri ĩre mani moa ĩsi masitoni mani jeyarore ejabнagн yiguĩji ĩ.

7 Ĩre mani moa ĩsisosatoni mani masiroca yigн ñami Cristo. Manire ti maicõri, ĩ ãmoro bajiro mani moa ĩsisosaroca yami Cristo. 8 Ito bajiri ado bajiro gotia Dios oca tuti:

Ũmacũjн ĩ tнdi waroto riojнa ĩ wajanare rẽtocũgũ yiguĩji Cristo. Ito bajiro yicõri jaje quenarise ĩ ñarãre ĩsigũ yiguĩji Cristo, yi gotia Dios oca tuti.

9 Tite mнa: “Ũmacũjн tнdi wacн yiguĩji ĩ”, yi gotia Dios oca. “Ũmacũjн ĩ tнdi waroto riojнa, cajero jacajн adi sitajн ruji ejañi ĩ”, yi tнoĩa mani. 10 Adi sita rocajнga tuti ejarн ĩti ñami mнcana ũmacũjнga weca tuti mнja warн. “Cojн rнyabeto roticнja yн”, yirocн ito bajiro yiyijн Jesucristo ĩ masirisena. Ito bajiri jeyaro roti masiguĩji Cristo. 11 Ĩti ñami queno mani moa masiroca yigн. Tite mнa. Mani coriarãre ĩ oca mani goti ucutoni cũñi. Gãjerã Diore goti ĩsiri masa mani ñatoni cũñi Cristo. Gãjerã ĩre ĩna tнorũnнtoni, ejabнa masiama ĩna. Gãjerã queno Jesucristore masirãre ũmatã ña masiama ĩna. Ito yicõri gãjerã queno masare ĩna riaso masiroca yiñi Cristo. 12 Ito bajiro mani masiroca yiñi Cristo, Diore yiari queno mani moa ĩsitoni. Ito yicõri mani oca sẽotoni, cocati mani gãmeri ejabнa masiroca yiñi Cristo. Ito bajiro ĩ yijare ĩ ñarã ñari, sĩgũ bajiro riti tнoĩarã ña mani ĩja. 13 Ito bajiri sĩgũre bajiro tнoĩacõri coro bajiroti Cristore tнorũnнrã yirãji mani. Ito bajiro yicõri, Dios Macнre queno masirã yirãji mani. Mani ya нsijн ĩ ñajare, ĩre bajiroti tнoĩarã yirãji mani cнni. Yoari ĩre masicõri, queno cнdirã yirãji mani. 14 Rĩaca bajiro mani tнoĩare ãmobiquĩji Cristo. Biyaro mani tнoĩarise wasoare ãmobiquĩji Cristo. Ĩ sĩgũreti mani tнorũnнre ãmoguĩji ĩ. Ito bajiri gãjerã ricati tнoĩarã, queno oca ĩna gotibojarocati, ĩnare tнorũnнmenaji mani. 15 Ado bajirojнa yirãji mani. Gãjerãre ti maicõri, riojo oca gotirã yirãji mani. Ito yicõri, bнto bнsa Cristore tнorũnнcõri, ĩ ãmoro bajiro riti cнdirã yirãji mani. Ĩti ñami mani Ʊjн. Ito yicõri, ĩ ñarã ña mani. 16 Jãjarã mani ñabojarocati sĩgũre bajiro tнoĩacõri ĩre mani moa ĩsiroca yami Cristo. Manire ũmatã ñagũ ñari, mani rijoga ñami Cristo. Ito yicõri ĩre moa ĩsirã ñari ĩ ya rujн robo bajirã ña mani. Riojo ĩre mani cнdija, cocati queno moarã yirãji mani. Gãmeri ti maicõri, gãmeri queno ejabнarã yirãji mani. Ito yicõri bнto bнsa Cristore tнorũnнrã yirãji mani.

Cristona sʉoriti mame tʉoĩare ña manire, yire gaye

17 Mani Ʊjʉ Cristo ĩ yʉre rotijare, ado bajiro bʉsia yʉ mʉare: Diore
masimena ĩna yiro bajiro mʉcana tʉdi ñeñaro yibesa mʉa. Ĩna tʉoĩaro
bajiroti yibojama ĩna. Ĩnare bajiro yibesa mʉama. 18 Dios ocare tʉo
ãmobiticõri, "Ado bajiro yʉ yi ñare ãmoguĩji Dios", yi masimenaji ĩna. Ito
bajiri Dios ñarã meje ñari ĩ rãca sĩgʉ̃ bajiro tʉoĩamenaji ĩna. Ito bajiro
bajirã ñari Dios ocare tʉo masimena yirãji ĩna ĩja. Ĩ ocare tʉo masibiticõri,
rãitĩarojʉ ñarã bajiro bajirãji ĩna. 19 "Iti ña ñeñarise", yi masibojarãti
ñeñaro yi ʉyacõrãji ĩna. Ito yicõri ñeñaro ĩna yija bero ñabojarocati, "No
yibea", yirãji ĩna. Ĩna ãmoro bajiroti romia rãca, ʉ̃mʉa rãca cʉni jeyaro
ñeñaro ĩna yirise yirãji ĩna. Ĩna tʉoĩaro bajiroti bʉto ñeñarise yi ʉyarã yirãji
ĩna. 20 Jesucristo ocare masibojarãti, "Ĩre masimena bajiro ñeñaro gʉa
yire, ãmobiquĩji Cristo", ¿yi masibeati mʉa? 21 Jesucristo oca quenarise ĩ
riasore gaye tʉogoana ña mʉa. Ĩ ocare tʉorʉ̃nʉrã mʉa ñaja, "Ĩ oca ñasarise
ña", yi tʉoĩarã yirãji mʉa. 22 Iti rʉmʉ Jesucristore mʉa masiroto riojʉa,
ñeñarise yi ñayija mʉa. Ñeñaro tʉoĩacõri, bʉto bʉsa ñeñaro yi ñayija mʉa
maji. Ito bajiri ñeñaro tʉoĩarisere mʉcana itire tʉdi tʉoĩabesa mʉa. Itire
jidicãña mʉa ĩja. 23 Ñeñaro tʉoĩarise jidicãcõri, Dios ĩ tʉoĩaro bajirojʉa
mame tʉoĩare wasoaya mʉa. 24 Mame tʉoĩare wasoacõri, Dios ĩ ãmoro
bajiro yiya mʉa. Ĩre bajiro quenarise riti mani yitoni mame tʉoĩare gaye
manire wasoacõañi Dios. Ito bajiro ĩ yijare ñeñarise tʉoĩamenati quenarise
riti mani yija quena.

25 Ito bajiri mʉa socare oca cʉni jidicãña. Ñasarise riti gãmeri oca gotiya
mʉa. Cristo ñarã ñari, co masa robo bajirã ña mani ĩja.

26 Gãjire junisinibojarãti, ĩre ñeñaro yibesa mʉa. Ito yicõri ʉ̃macañi ĩ
quedi sãjaroto riojʉa oca quenocõri, mʉa junisinirise jidicãma. 27 Mʉa
junisinirise mʉa jidicãbeja, rʉ̃mʉ́a ʉjʉre cʉdirã yirãji mʉa. Ito bajiri itire
yibesa mʉa.

28 Rinigoana mʉa ñaja, tʉdi mʉcana rinibesa. Ado bajirojʉa mʉa yija
quena. Waja bʉjarona queno moaña. Waja bʉjacõri, bojoro bʉjarãre
ejabʉaya.

29 Oca ñeñarise bʉsibesa mʉa. Ado bajirojʉa mʉa yija quena. Gãjerãre
ejabʉarona oca quenarise riti bʉsiya. Ito bajiro mʉa bʉsija tʉocõri, tʉoĩa
oca sẽorã yirãji ĩna. Ito yicõri bʉto bʉsa Diore tʉorʉ̃nʉ ãmorã yirãji ĩna.
30 Ñeñaro mani yija ticõri, bojori bʉjagʉ yiguĩji Espíritu Santo. Ito bajiri
itire yibitirʉja manire. Ĩ ñami mani ya ʉsijʉ quedi sãjarʉ. Manire ĩ quedi
sãjaja bero, "Dios yagʉ ña yʉ. Ito bajiri masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ
waja seniri rʉmʉ yʉre masogʉ̃ yiguĩji ĩ", yi tʉoĩa mani.

31 Gãjire ñeñaro mʉa tʉoĩaja, jidicãña itire. Gãjire mʉa ti tudija, jidicãña.
Gãjerãre mʉa junisinirise jidicãña. Gãjerãre ñeñaro bʉsitubesa. Gãjire
oca menibesa. Gãmeri tudirisere jidicãña mʉa. Ito yicõri gãjerãre ti
tudibesa mʉa. 32 Ado bajirojʉa mani yija quena. Gãjerãre ti maicõri, ĩnare
queno yirʉja manire. Manire ñeñaro ĩna yibojarocati, ĩnare mani ãcabojoja
quena. Dios cʉni mani ñeñaro yirisere ãcabojoñi ĩ, Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã
mani ñajare. Ito bajiri gãjerã ñeñaro manire ĩna yibojarocati itire mani
ãcabojoja quena.

5

Dios rĩa mani ñaja ado bajiro ñarɯja, yire gaye

1 Dios rĩa, ĩ mairã ñari, queno ĩ yiado bajiroti queno yiĩana mani cɯni.
2 Manire Cristo ĩ mairo bajiro gãjerãre cɯni mairɯja manire. Manire ti
maicõri, mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocɯ goda ĩsiñi Cristo. Manire
Cristo ĩ queno yigore ticõri, bɯto wanɯyijɯ Dios.
3 Dios ñarã ña mani ĩja. Ito bajiri mani ũmɯa romiare ajebitirɯja
manire. Ʊmɯare ajebesa romia mɯa cɯni. Ñeñarise ñarocõti yibitirɯja
manire. Ito yicõri gãji ya gajeonire ti ɯobitirɯja manire. Ñeñaro yibitirɯja
manire, "Ñeñaro yirã ñama ĩna", gãjerã ĩna yibe yirona. 4 Oca ñeñarise
bɯsibitirɯja manire. Tɯoĩamenati bɯsibitirɯja manire. Ito yicõri romia
rãca ajere gaye bɯsibitirɯja manire. Quenarise meje ña iti. Ado bajirojɯa
bɯsirɯja manire. "Manire queno yami Dios", yi gãmeri bɯsi wanɯrɯja
manire. 5 Tɯoya mɯa. Riti mɯare gotia yɯ. Ñeñaro yirã Cristo ñarã meje
ñama ĩna. Ito bajiri Dios ĩ rotirojɯ ejamenaji ĩna. No rocati romiare ajegɯ,
Dios tɯjɯ ejabiquĩji ĩ. Coriarã Diore mairo rẽto bɯsaro gajeonire mairãji
ĩna. Dios ĩ tija ĩre rũcɯbɯorã meje ñarãji ĩna. Ito bajiri ĩnaõna Dios ĩ rotirojɯ
ejamenaji. 6 "Ñeñarise meje ña iti", yi rɯorãre tɯobesa mɯa. Ñeñaro yirãre
ti tudiguĩji Dios. Ĩna cɯdibitire waja tõbɯjarã yirãji ĩna. 7 Ito bajiri ĩnare
bajiro yibe yirona, ĩna rãca baba cɯtibesa mɯa.
8 Iti rɯmɯ ñeñaro yisoticõri, rãitĩarojɯ ñarã robo bajiro ñayija mani maji.
Adi rɯmɯriama Jesucristore masicõri, busurojɯ ñarã robo bajiro ña mani
ĩja. "Iti ña ñeñarise. Iti ña quenarise", mani yi masiroca yami mani
Ʊjɯ Jesucristo. Ito bajiri ĩ ñarã ñari queno yi ñarɯja manire. 9 Mani ya
ɯsijɯ Espíritu Santo ĩ ñajare, busurojɯ ñarã bajiro ña mani ĩja. Ito bajiri
quenarise riti yirɯja manire. Ñeñarise yimenati, Dios ĩ ãmoro bajiro riti
yirɯja manire. Mani bɯsija ñasarise gotirɯja manire. 10 "Ado bajiro yɯ
yija, wanɯgũ yiguĩji Dios", yi masirona, quenarise riti yiĩarɯja manire.
11 Diore masimena, rãitĩarojɯ ñarã bajiro ñarãji ĩna. Ĩna ñeñaro yirisere
ti wanɯbiquĩji Dios. Ĩ tɯ waja bɯjamenaji ĩna. Ito bajiri ĩna rãca ñeñaro
yibesa mɯa. Ado bajirojɯa mɯa yija quena. Ñeñaro yirãre Dios oca ĩnare
goti masioña, "¿Ñeñaro yirã ñayijari gɯa?" ĩna yi tɯo masitoni. 12 Masa
gãjerã ĩna tibeto bɯto ñeñarise yirã ñarãji ĩna. Ĩna ñeñaro yigore mani bɯsija,
bɯto bojorise ña. Ito bajiri itire bɯsibitirɯja manire. 13 Ado robojɯa mani
yija quena. Dios oca ĩnare mani goti masioja, busuro queno ruyurojɯ ñarã
bajiro ñacõri, ĩna ñeñaro yirisere ti masirã yirãji ĩna. "¿Ñeñaro yirã ñayijari
gɯa?" yi tɯo masirã yirãji ĩna ĩja. Ito bajiro tɯoĩacõri, coriarã Jesucristore
boca ãmirã yirãji gajea. 14 Ito bajiri ado bajiro gotia Dios oca:

Caniana, godacãna bajiro bajirã ña mɯa. Ñeñaro yibojarãti, "Ñeñaro yirã
ña gɯa", yibea mɯa. Ito bajiri yujiya, Cristore tɯorũnɯña mɯa.
Busurojɯ ñarã bajiro mɯa ñaroca yigɯ yiguĩji Cristo, yi gotia Dios
oca.

15 Diore masirã ñari, queno tɯoĩaña, Dios ĩ ãmoro bajiro mɯa yi ña
masitoni. Diore masimena bajiro yi ñabesa mɯa. Diore masirã ñari ĩ
ãmoro bajiro riti yi ñaña mɯa. 16 Adi rɯmɯri bɯto ñeñarise yama masa.
Ito bajiro ĩna yibojarocati quenarise yi ñaña mɯama. "Tɯdi ejagɯ yiguĩji
Cristo", yi tɯoĩacõri, Diore moa ĩsiña mɯa. 17 Rocati queno tɯoĩamena
bajiro bajibesa mɯa. Dios ocare queno tɯo masiña, ĩ ãmoro bajiro mɯa

yi masitoni. 18 “Idire queacõri, wanɯgũ yigɯja yɯ”, yi tɯoĩabesa mɯa. Ito bajiro mɯa queaja, ñeñaro yirã yirãji mɯa. Ado bajirojɯa yiya. Espíritu Santo mɯa ya ɯsijɯ ĩ ñajare, ĩ robo tɯoĩacõri ĩ ãmoro bajiroti yiya. 19 Espíritu Santo rãca sĩgũ bajiro riti tɯoĩacõri, mani Ʊjɯ Jesucristo ocare gãmeri bɯsi wanɯña mɯa. Ito bajiro bɯsi wanɯcõri, ĩ ocare basa sẽaña. Ito yicõri ĩre wanɯrã, mɯa ya ɯsina ĩre basa rũcɯbɯoya mɯa. 20 Cristo ñarã mani ñajare, “Queno ya Dios mɯ”, yirɯja manire mani Jacɯre. “Queno ya Dios mɯ. Dise rɯyabeto mɯ yisotirise quenarise riti ña”, mani yija, mani Ʊjɯ Jesucristo wamenati yisotirɯja manire.

Cristore tɯorũnɯrã ñari ado bajiro mani ñaja quena, yire gaye

21 Cristore rũcɯbɯorã ñari, gãjerã ĩre masirãre cɯni rũcɯbɯoja quena. Ito yicõri rũcɯbɯore rãca gãmeri cɯdiya mɯa.

22 Tɯoya romia mɯa, mɯare bɯsigɯ ya yɯ. Mani Ʊjɯ Cristore mani cɯdiro bajiroti mɯa manɯjɯsabatiare queno cɯdija quena. 23 Mɯa manɯjɯ cɯtija bero, ĩti ñami mɯa ɯjɯ. Ito bajiroti Cristo ñarã mani ñaja, ĩti ñami mani Ʊjɯ. Manire ũmatã ñagũ ñari mani rijoga bajiro bajigɯ ñami Cristo. Ito yicõri ĩre moa ĩsirã ñari ĩ ya rujɯ robo bajirã ña mani. Manire masorocɯ manire goda ĩsiñi ĩ. 24 Ito bajiri mani Cristo ñarã, ĩre mani cɯdiro bajiroti mɯa manɯjɯsabatiare cɯni cɯdisotiya mɯa.

25 Tɯoya ũmɯa mɯa, mɯare bɯsigɯ ya yɯ. Mɯa manojosãromiare bɯto maiña mɯa. Manire cɯni bɯto maiguĩji Cristo. Ito bajiri ĩ ñarã mani ñatoni, manire yiari goda ĩsiñi ĩ. Manire ĩ mairo bajiroti mɯa manojosãromiare maiña mɯa cɯni. 26 Manire goda ĩsiñi Cristo mani ñeñaro yirise coerocɯ. Ito yicõri manire beseñi ĩ ñarã riti mani ñatoni. Dios ocare mani tɯorũnɯja ticõri, mani ñeñaro yirise coeñi Cristo. Mani ñeñaro yirise jidicãcõri, idé gu roticɯ mani. Ito bajiro ĩre mani tɯorũnɯja ticõri, mani ñeñaro yirise coeñi Cristo. 27 Ito bajiro manire coeñi Cristo, ĩ riojo seti mana mani ejatoni. Ito bajiro manire ĩ yicãre ñajare, ĩ riojo ñeñaro yimena bajiroti ejarã yirãji mani. Ito yicõri seti mana bajiro ejarã yirãji mani, ĩ riojo. “Queno yirã ña mɯa”, yi manire boca ãmigũ yiguĩji ĩ. 28 Mɯa manojo cɯtirã ito bajiroti mɯa manojosãromiare queno tɯoĩaja quena. Mɯa ya rujɯri mɯa mairo bajiroti mɯa manojosãromiare cɯni maiña. Mɯa manojo cɯtija bero, jũarã ñabojarãti co rujɯ bajiroti rujɯ cɯtirã ña mɯa. Ito bajiri mɯa manojosãromiare mɯa maija, mɯa ya rujɯri mairo bajiroti maia mɯa. 29-30 Mani ya rujɯre ti tebea mani. Mani ya rujɯre maicõri, itire queno tirũnɯrã yirãji mani. Ito bajiroti Cristo cɯni queno tirũnɯgũ yiguĩji ĩ ñarãre. Ĩ ñarã ñari, ĩ ya rujɯ robo bajirã ña mani. Ito bajiri manire queno tirũnɯgũ yiguĩji Cristo. 31 Ado bajiro gotia Dios oca: “Sĩgũ manojo cɯticõri jũarã ñabojarãti, co rujɯ bajiroti rujɯ cɯtirã ñarãji ĩna. Ĩ manojo cɯtija, ĩ jacɯ ĩ jaco rãca cɯni ñabiquĩji ĩja. Ito yicõri jũarã ñabojarãti co rujɯ bajiroti rujɯ cɯtirã yirãji ĩna”, yi gotia Dios oca. 32 Iti ocare mani tɯo masi ãmoja, josari ña. Ito bajibojarocati iti oca queno manire goti masioa. “Cristo ñarã ĩ ya rujɯ robo bajirã ñama”, yi riasoa iti oca. 33 Manojo cɯtire gaye cɯni queno riasoa iti oca. Ito bajiri mɯcana mɯare gotia yɯ. Mɯa manojosãromiare queno maiña. Mɯa ya rujɯre mɯa mairo bajiroti queno mɯa manojosãromiare maiña. Romia mɯa cɯni, queno rũcɯbɯocõri, mɯa manɯjɯsabatiare cɯdiya.

6

1 Rĩaca tнoya mнa cнni, mнare bнsigн ya yн. Mнa jacнsabatiare yiro robo cнdiya. Mani Ʊjн Jesucristo ñarã ñari, mнa jacнsabatiare queno cнdirнja mнare. Ito bajiro mнa yija Cristo ãmoro bajiro queno yirã yirãji mнa. 2-3 "Yнre mнa cнdija ado bajiro yicнja yн", yi tнoĩa wacн ado bajiro rotisнoyijн Dios. "Mнa jacн, mнa jacore cнni rũcнbнoya", yi gotiyijн Dios. Ito bajiro ĩ rotija bero, gaje ado bajiro goticãyijн Dios: "Mнa jacнsabatiare mнa queno rũcнbнoja, adi sita ñarã yoari wanн quena cati ñarã yirãji mнa", yi goticãyijн Dios.

4 Rĩa cнtirã tнoya mнa, mнare bнsigн ya yн. Biyaro mнa rĩa junisiniroca yibesa. Ado bajirojнa mнa yija quena. Mani Ʊjн ĩ ãmoro bajiro ĩnare ti maicõri, queno ĩnare masoña. Ñeñaro ĩna yija, ĩnare gotiya ĩna tнo masitoni. Ito yicõri queno ĩnare riasoya mнa, Cristore queno ĩna tнorũnнtoni.

5 Gãjerãre moa ĩsiri masa tнoya mнa, mнare bнsigн ya yн. Wanнre rãca mнa нjarãre queno cнdiya mнa. Ito yicõri ĩnare güi rũcнbнoya. Cristore tнorũnнcõri, ĩre queno cнdia mнa. Ito bajiroti mнa нjarãre cнni queno cнdija quena. 6 "Yн нjarã yнre ĩna wanнtoni ĩna tiroca riti queno moagũ yignja yн", yi tнoĩabesa mнa. Ĩna tiroca, ĩna tibeja cнni queno ĩnare moa ĩsija quena. Cristore mнa moa ĩsiro bajiroti queno mнa нjarãre cнni moa ĩsija quena. Mнa ya нsina Diore maicõri, ĩ ãmoro bajiro queno moa ĩsiña mнa нjarãre. 7 Wanнre rãca queno mнa нjarãre moa ĩsiña mнa. "Ĩnare yн queno cнdija, Cristore cнni queno cнdia yн", yi tнoĩacõri, mнa нjarãre cнni queno moa ĩsiña. 8 "Mani yiro bajiroti, manire waja yignн yiguĩji Dios", yi tнoĩa mani. Moa ĩsiri masa mani ñaja, moa ĩsiri masa meje mani ñaja cнni, mani queno yiro bajiroti manire waja yignн yiguĩji Dios.

9 Moari masa нjarã tнoya mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнare moa ĩsiri masare queno yiya mнa. Ĩnare cнni queno mнare cнdi rotibн yн. Mнare moa ĩsiri masare нsirioro yicõri, ĩna güiroca yibesa. Sĩgũ ñami ũmacũjн gagн mani Ʊjн. Mнare moa ĩsiri masa Ʊjн cнni ñaguĩji ĩ. "Mani yigore ti cõĩacõri, ito bajiroti manire waja senigũ yiguĩji Dios", yi tнoĩa masiña mнa.

Rũmúre mani rẽtocũtoni manire ejabнagн yiguĩji Cristo, yire gaye

10 Yн ñarã sнsari mнare ado bajiro gotisнsa yн. Mani Ʊjн rãca sĩgũ bajiro riti tнoĩacõri, ĩ masirisena bнto bнsa ĩre tнorũnнña mнa. Ito bajiro yicõri bнto oca sẽoña mнa. 11 Surarare tнoĩate mнa. Ĩna ya rujнre camotarona ĩna sãñarise gaye sãñarã yirãji ĩna. Mнa cнni ito bajiroti Dios ocare queno tнorũnнcõri, tнoĩa oca sẽoña, rũmúa нjн mнare rнobe yirona. Ito bajiro mнa yija, mнare rнo masibiquĩji rũmúa нjн. 12 Mani bajiro rujн cнtirã rãca meje gãmeri tãrã ya mani. Rũmúa tiyamana rãca gãmeri tãrã ya mani. Ĩnati ñama adi macãrнcũro rãitĩarojн ñeñaro yirã нjarã. Ĩna ñama ñeñaro mani yitoni manire нsirioro yi coderã. 13 Ija bнto ñeñari rнmнri ejaro yiroja. Mani ñeñaro yitoni, ruje manire нsiriognн yiguĩji rũmúa нjн. Manire ĩ нsirio codebojarocati, mani oca sẽotoni ado bajiro yirнja manire. Ñeñari rнmн iti ejaroto riojнa, Dios ocare queno riasotirнja manire iti ejaroca oca sẽorona. Ito bajiri oca sẽocõri, Jesure jidicãmenaji mani. Ito bajiro mani yija, surara ĩna ya rujнri ĩna camotado bajiro bajirã yirãji mani ĩja.

14 Jesucristore tнorũnнcõri, oca sẽoña. Ito yicõri ñasarise riti bнsisotiba. Ito bajiro mнa yija, sĩgũ surara masн wecн wiro wẽñucõri, ĩ ñacãdo bajiroti ñacãrã yirãji mнa cнni. Quenarise riti yisotiba. Ito bajiro mнa yija, surara masн нsi riojo camotaro bajiro bajirã yirãji mнa. 15 "Dios rãca mani

oca cʉtirise quenoñi Cristo. Iti ña oca quenarise”, yi masare gotirona masi yucãña. Ito bajiro mʉa yija, surara masʉ ĩ ya gʉboco sãñacõri, ĩ ñacãro bajiro ñarã yirãji mʉa. 16 Queno Jesucristore tʉorũnʉña mʉa. Iti ña ñasarise. Ito bajiro mʉa yija, camotare gaye rʉcorã bajiro ñarã yirãji mʉa. Mani tʉoĩa oca sẽome yirocʉ, yirugʉ ũjʉricʉ manire jatucõagũ bajiro yami rũmʉ́a ʉjʉ. Ito bajiro manire ĩ yi codebojarocati Cristore mani tʉorũnʉja manire rẽtocũ masibiquĩji rũmʉ́. 17 “Jesucristore yʉ tʉorũnʉja ticõri, yʉre masoñi Dios”, yi tʉoĩacõri, oca sẽoña mʉa. Ito bajiro mʉa oca sẽoja, surara masʉ ĩ jesari coro jesarã bajiro ñarãji mʉa cʉni. Dios oca Espíritu Santo mani masiroca ĩ yirisere queno tʉo masiña mʉa. Ito bajiro mʉa tʉoĩaja, sĩgũ sarera jãi rʉcogʉ bajiro ñarã yirãji mʉa. Ito bajiri rũmʉ́a ʉjʉ mʉare ĩ ʉsirioro yi codebojarocati Dios ocare masicãcõri ĩjʉare rẽtocũrã yirãji mʉa. 18 Ito bajiro yirona Diore bʉsisotiya mʉa. Coji rʉyabeto Espíritu Santo ĩ ejabʉarisena, Diore bʉsisotiya mʉa. Ĩ ãmoro bajiro yirona queno oca sẽoro ña yucãña. Ito yicõri ĩre bʉsi jidicãbesa. Ito bajiro yicõri ĩ ñarãre yiari, Diore senisotiya mʉa. 19 Yʉre yiari cʉni Diore senisotiya. Dios oca yʉ gotiroca, Diore bʉsiya mʉa, ĩ oca queno yʉ goti masitoni. “Masa jeyarore maso ãmoguĩji Dios”, yi masibisijarã masa maji. Güibicʉti iti oca masare yʉ gotitoni yʉre yiari Diore bʉsiya mʉa. 20 Iti oca yʉ gotitoni yʉre cũñi Dios. Iti oca masare yʉ gotija ticõri, ado tubiara wijʉ yʉre tubiacã ĩna. Dios ĩ ãmoro bajiro güibicʉti iti oca yʉ gotitoni, yʉre yiari Diore seniña mʉa.

Queno ñaña mʉa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

21 Tíquico, mani yagʉ, mʉa tʉ wacʉ yami. Ĩ ñami mani Ʉjʉ gaye yʉ moaroca queno ejabʉagʉ. Mʉa tʉ ejacõri, yʉ gaye, yʉre rẽtagore, mʉare goti jeogʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri ado yʉ moarise gaye mʉare gotigʉ yiguĩji ĩ. 22 Ito bajiri ĩre cõa yʉ, yʉ gaye mʉare ĩ gotitoni. “Queno ñaguĩji Pablo”, yi tʉo masicõri mʉa ya ʉsijʉ tʉoĩa oca sẽorã yirãji mʉa. Ito bajiro mʉa oca sẽotoni mʉa tʉjʉ ĩre cõa yʉ.

23 Mani Jacʉ Dios, ito yicõri mani Ʉjʉ Jesucristore cʉni queno tʉorũnʉrã ña mʉa. Ito bajiri mʉa ya ʉsijʉ queno mʉa wanʉ quenaroca yijaro ĩna. Ito yicõri mʉa gãmeri ti mairoca yijaro ĩna. 24 Mani Ʉjʉ Jesucristore mai jidicãmenare queno yijaro Dios mʉare. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a los Filipenses

Filipos cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Filipos gãna mʉa. Yʉ Pablo Timoteo rãca adi papera uca gʉa.
Jesucristore moa ĩsiri masa ña gʉa. Cristore tʉorʉ̃nʉcõri Dios ñarã ña
mʉa cʉni. “Queno ñaña mʉa”, yi ñuca gʉa mʉare. Dios oca riasori
masa ito yicõri ĩnare ejabʉari masare cʉni, “Quenajaro”, yi ñuca gʉa.
2 Mʉare queno yijaro mani Jacʉ Dios. Ito yicõri mʉa ya ʉsijʉ sajari oca
cʉtiroca yijaro ĩ. Ito bajiro mʉare yijaro yirocʉ, Diore ito yicõri mani Ʊjʉ
Jesucristore cʉni mʉare yiari seni ĩsisotia yʉ.

Jesucristore rʉ̃cʉbʉorãre yiari Pablo ĩ seni ĩsire gaye

3 Mʉare tʉoĩa wanʉcõri, “Queno ya Dios mʉ”, yisotia yʉ. 4 Mʉare yiari
Diore yʉ bʉsisotija, yʉ ya ʉsijʉ queno wanʉ quenasotia yʉre. 5 Cajero
Cristo ocare boca ãmisʉorãti yʉre ejabʉasʉocʉ mʉa. Adocãta cʉni yʉre
ejabʉacõa mʉa maji. Ito bajiri mʉare yiari Diore yʉ senisotija yʉ ya ʉsijʉ
queno wanʉ quenasotia yʉre. 6 Jesucristore mʉa tʉorʉ̃nʉsʉorajʉti queno
mʉa yi ñaroca yisʉoñi Dios. Mani Ʊjʉ Jesucristo ĩ tʉdi ejaroti rʉmʉjʉti,
“Queno yi masijaro ĩna”, yirocʉ manire ejabʉagʉ yiguĩji Dios. Ĩ ñarã mani
ñatĩñatoni ito bajiro manire yigʉ yiguĩji ĩ. “Riti bajia iti”, yi masia yʉ. 7 Yʉre
ti maicõri ĩ oca gãjerãre yʉ goti ucutoni yʉre cũñi Dios. Ĩ ocare yʉ riaso
ucuroca queno yʉre ejabʉasoticʉ mʉa. Jesucristo oca masare yʉ riasoja
ticõri, yʉre tubiacã ĩna. Ito bajiro yʉre ĩna yibojarocati, “Ĩna cʉni Cristore
tʉorʉ̃nʉjaro”, yirocʉ, “Ñasarise ña Cristo oca”, yi jidicãbea yʉ. Tubia ecorʉ
yʉ ñabojarocati queno yʉre ejabʉasotia mʉa. Ito bajiri yʉ ya ʉsijʉ mʉare
tʉo maia yʉ. Ito bajiro mʉare yʉ tʉoĩaja quena ña yʉre. 8 Jesucristo
mʉare ĩ tʉo mairo bajiroti bʉto mʉare tʉo maia yʉ cʉni. “Ĩnare bʉto ti
ãmoami Pablo”, yi masiami Dios yʉre. 9 Gãjerãre bʉto bʉsa ti maijaro ĩna,
yirocʉ Diore seni ĩsisotia yʉ mʉare yiari. Queno tʉoĩare gaye Dios mʉare
jidicãjaro, yirocʉ ĩre senisotia yʉ. Ito yicõri ĩ ãmorise mʉa tʉo masi jeotoni
mʉare yiari Diore seni ĩsisotia yʉ. 10 Ñasarise riti mʉa tʉoĩa besere ãmoa yʉ.
Ito bajiro mʉa yija, queno yirã ñari Cristo ĩ tʉdi ejari rʉmʉ ñe seti mana
ñarã yirãji mʉa. 11 Jesucristo sĩgʉ̃ti ñami quenarise riti mani yi masiroca
yigʉ. Quenarise riti yisotijaro ĩna, yirocʉ mʉare yiari ĩre seni ĩsisotia yʉ.
Ito bajiro queno mʉa yija ticõri, “Rẽtoro masigʉ̃ ñami Dios”, yi rʉ̃cʉbʉorã
yirãji gãjerã cʉni.

Cristore riti mani moa ĩsi sʉyaja quena, Pablo ĩ yire gaye

12 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. “Quenabiti jaje Pablore rẽtabojarocati jãjarã bʉsa
Jesucristo oca tʉorʉ̃nʉ wama masa”, mʉa yire ãmoa yʉ. 13 “Cristore ĩ
tʉorʉ̃nʉja ticõri, ĩre tubiayijarã ĩna”, yi masiama adi cʉto gagʉ ʉjʉ ya wi
coderi masa. Ito bajiro riti yi masi jediama ado gãna yʉre. 14 “Tubia ecorʉ
ñabojagʉti Cristore jidicãbeami Pablo”, yi tʉoĩacõri ado gãna mani ñarã
jãjarã, bʉto bʉsa Cristore tʉorʉ̃nʉ wama. Ito bajiri oca sẽocõri güimenati
Dios ocare riasoama ĩna.
15 Cristo ocare queno yʉ riaso masijare, yʉre ti ʉoama coriarã. “Pablo
rẽto bʉsaro queno riasorãji gʉama”, yicõri riasobojama ĩna. Gãjerãma

Dios oca tнorũnнrã ñari, wanнre rãca riasoama. 16 Yнre tнo maicõri
Cristo oca masare riasoama ĩna. “Tubia ecoanare cнni Cristo oca ñasarise
gotijaro Pablo, yirocн Pablore tubiaroca yiñi Dios”, yi masiama ĩna yнre.
Ito bajiri yнre tнoĩacõri Cristo oca masare riasoama ĩna. 17 Yн riasorise ti
нocõri, “Manire cнni ti wanнjaro masa”, yirona riasobojama yнre ti tudiri
masa. Dios ocare tнorũnнrã meje ñabojarãti ĩ oca masare riasoama ĩna.
“ ‘Ĩnajнare tнorũnн wama masa’, yire oca Pablo ĩ tнoja, bнto bнsa bojori
bнjagн yiguĩji ĩ tubiara wi ñagũ”, yi tнoĩabojarãji ĩna yнre. 18 Ito bajiro
ĩna yibojaja cнni no yibea yнre. Cristo oca masare ĩna riasoja iti ña yнre
quenarise. Yнre ĩna ti maija, ĩna ti maibeja cнni Cristo oca masare ĩna
riasoja iti ña yн ya нsijн yн wanнroca yirise. Ito bajiri bнto bнsa wanн
wacн yignja yн.
19 “Yнre yiari Diore senirã yama ĩna”, yi tнoĩa yн mнare. “Yнre
ejabнarocн Espíritu Santore cõañi Jesucristo”, yi tнoĩa yн. Ito bajiri
tubia ecorн yн ñabojarocati, “Quenarise rẽtaro yiroja yнre”, yi tнoĩa yн.
20 Jesucristo ĩ cũrн ñari, ija ĩ tiro riojo bojo ãmobea yн. Yн tнoĩa yurise,
yн ãmorise cнni yн tнoĩa yuja, ado bajiro bajia. Oca sẽocõri Cristo ocare
riti riasosoti ãmoa yн. Tubia ecorн yн ñaja, tubia ecorн meje yн ñaja cнni,
yнre ticõri Cristore masa ĩna rũcнbнore ãmoa yн. Yнre ĩna bucõaja cнni
yнre ĩna sĩaja cнni no yibea yнre. Cristore masa ĩna rũcнbнoja iti ña yнre
ñasarise. 21 Cristore riti moa ĩsirocн ña ãmoa yн. Iti ña yнre ñasarise. Yн
godaja, bнto bнsa quenarise bнjagн yignja yн. 22 Adi sita ñagũ, Cristore
tнorũnнjaro masa, yirocн ĩnare riasoa yн. Catignн yн ñaja, quena ña yнre.
Yн godaja cнni quena ña. Ito bajiri, “Godarejнa ãmoa yн, catirejнa ãmoa
yн”, yi bese masibea yн. Jнaji gayejнti quenacõa yнre. 23 Ito bajiri josari
ña yнre iti jнaji gaye yн beseja. Cristo rãca ña ãmogũ, godare ãmoa yн. Ĩ tн yн
waja, bнto bнsa wanн quenaro ñagũ yignja. 24 Ito bajibojarocati adi sita yн
ñaja bнto bнsa mнare riasogн yignja yн. Mнare yн riasoja iti ña bнto bнsa
ñasarise. 25 “Riti bajia iti”, yi tнoĩa yн. Ito bajiri, bнto bнsa Cristore tнorũnн
wajaro ĩna, yirocн, “Mнa rãca ñagũ yignja yн maji”, yi tнoĩa yн. Cristore
tнorũnнcõri bнto bнsa wanнjaro ĩna, yirocн mнa rãca ñagũ yignja yн maji.
26 Ito bajiri mнcana yнre mнa tija, wanнrã yirãji mнa. Cristo yнre ĩ codeja
ticõri, “Queno ya Dios mн”, yi rũcнbнorã yirãji mнa.
27 Cristo oca iti gotiro bajiroti mнa cнdija iti ña ñasarise. Mнa tнjн
yн waja, yн wabeja cнni yн yiro bajiroti mнa yire ãmoa yн. “Cri-
store tнorũnнcõri sĩgũ bajiro riti tнoĩarã ñama ĩna. Ito yicõri, Cristore
tнorũnнjaro gãjerã cнni yirona, ĩ oca riti riasoama ĩna”, masa ĩna mнare
yire, tнo ãmoa yн. 28 Mнa wajana Dios oca ti terã ĩna ñaja, güibesa ĩnare.
Oca sẽoña. Ito bajiro mнa yija ticõri, “Jeame ũjнrojн cõagũ yiguĩji Dios
manire”, yi masirã yirãji ĩna. Gaje gaye cнni ado bajiro mнare tнoĩarã
yirãji ĩna. “Ĩnare ejabнami Dios. Ito bajiri ĩnare masogũ yiguĩji ĩ”, yi tнoĩarã
yirãji ĩna, mнa queno yirise ticõri. 29 Manire ti maicõri Cristore mani
tнorũnнroca yiñi Dios. Iti ña mani wanнrise. Ito bajibojarocati Cristore
mani tнorũnнja ticõri, quenabeto mani tõbнjaroca yirã yirãji gãjerã. Ito
bajiro cũñi Dios manire. Ito bajiri mani wanнroti ña iti cнni. 30 Sĩgũre
bajiro tнoĩacõri, Cristore tнorũnнjaro masa yirona, josari moa mani. Iti
rнmн Cristo oca yн riasoja ticõri, quenabeto yн tõbнjaroca yнre masa ĩna
yija ticн mнa. “Adocãta cнni ñeñaro tõbнjagн yiguĩji”, yire oca tнorãji mнa.

2

Bнto ñasagн ñabojagнti, “Ñasagн ña yн”, yibisijн Cristo yire oca

1 Cristoti ñami mani tнoĩa oca sẽoroca yigн. Manire ti maigũ ñari mani
bojori bнjaja, “Bojori bнjabesa mнa”, yigн yiguĩji ĩ. Espíritu Santo rãca
mani baba cнtiroca yami ĩ. Gãjerãre mani ti mairoca ito yicõri ĩnare queno
mani yiroca yami Cristo. 2 Ito bajiri, “Queno wanн quenaro ñajaro ĩ”,
yirona sĩgũ bajiro riti tнoĩaña mнa. Sĩgũre bajiro gãmeri ti maiña. Sĩgũ
bajiro riti tнoĩacõri Cristore moa ĩsiña mнa. 3 “Yнmasi bнjagн yigнja yн”, yi
oca jaimenati mнa moaja quena. “Yнre ti seyojaro gãjerã”, yi tнoĩamenati
moaja quena. “Gãjerã rẽtoro ñasagн ña yн”, yi tнoĩabesa. “Ĩnama yн rẽtoro
ñasarã ñama”, mнa yi tнoĩaja quena. 4 Mнa ñaroti riti meje tнoĩaña. Gãjerã
ĩna queno ñaroti gaye cнni tнoĩaja quena.

5 Jesucristo ĩ tнoĩado bajiroti mнa tнoĩaja quena. 6 Ũmacũjн ñagũ, Diocõ
masigũ ñabojagнti adi sitajн wadigн ĩ masirise jidicãyijн Cristo maji.
7 Dios ñabojagнti ĩ masirise jidicãcõri manire bajiroti rujeayijн Cristo.
Ito bajiro rujeacõri bнcнa wacн masare moa ejabнagн ñasotiyijн ĩ. 8 Adi
sita wadicõri, “Gãjerã rẽtoro ñasagн ña yн”, yi tнoĩabisijн ĩ. Ĩ Jacн Diore
cнdigн yucнtẽojн masa ĩre jaju sĩabojarocati ĩnare camotabisijн ĩ. Ñeñaro
yiri masнre ĩna sĩaro bajiro ĩna sĩabojarocati camotabisijн ĩ. 9 Ito bajiri ĩ
tнdi catiroca yicõri bнto rũcнbнorн ĩ ñaroca yiñi Dios. Ñimн gãji ĩ robo
rũcнbнorн maquĩji. Ito bajiri wame ñasarise ĩre wõñi Dios. 10 Jesús wame
tнocõri ĩre rũcнbнorã, rijomunigãna ñini rũjũ jedijaro masa, yirocн wame
ñasarise ĩre wõñi Dios. Ito bajiri ĩ wame tнocõri ũmacũjн gãna, adi sita gãna,
ito yicõri adi sita rocajн gãna cнni rijomunigãna ñini rũjũ jedirã yirãji.
11 “Jesucristo ñami Ʊjн ñasagн”, yi jedirã yirãji masa. Ito bajiro ĩna yija,
mani Jacн Diore cнni rũcнbнorã yirãji ĩna.

Quenarise mani yi ãmoroca yigн ñami Dios, Pablo ĩ yire gaye

12 Tнoya yн mairã mнa. Yн mнa rãca ñaroca yнre cнdisoticн mнa. Mнa tн
yн ñabitibojarocati bнto bнsa mнa yнre tнorũnнre ãmoa yн. “Dios ĩ masoana
ña mani”, yi masicõri ĩre bнto rũcнbнoya mнa. “Ĩre yн cнdibeja, yнre ti
wanнbicн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa güirã ĩre riti cнdiya. 13 Quenarise mani yi
ãmoroca yigн ñami Dios. Ito bajiri ĩ ãmoro bajiro mнa yi masi jeotoni mнare
ejabнaguĩji Dios.

14 Dise rнyabeto mнa moaja wanнre rãca riti moaja quena. Ito yicõri
gãmeri oca josamenati moaña. 15 Ito bajiro mнa yija ticõri, “Ñeñaro yirã
ñama ĩna. Seti cнtirã ñama”, ñimнjнa mнare yi masibiquĩji ĩja. Dios ñarã
ña mнa. Ito bajiri adi sita gãna Diore ti tecõri ñeñaro yirã ĩna tiro riojo,
quenarise riti mнa yija quena. Diore mнa cнdija ticõri, “Ñeñaro yirã ña
gнama”, yi tнoĩarã yirãji ĩna. 16 Catitĩñare gaye Dios tнjн ĩna bнja masitoni
Jesucristo oca ĩnare gotiya. Ito bajiro mнa yija ticõri, Cristo ĩ tнdi ejari
rнmн bнto mнare wanнgũ yignja yн. “Ĩnare riasobojabisija yн. Yн ĩnare
riasocato bajiroti yama ĩna”, yi tнoĩagũ yignja yн mнare. Ito bajiro wanнre
rãca yigн yignja yн. 17 Cristore tнorũnнjaro yirocн, mнare riasocн yн. Ito
bajiro mнare yн riasoja ticõri, yнre sĩarã yirãji gajea. Ito bajiro yнre ĩna
sĩabojarocati wanн quenaro ñagũ yignja yн. “Cristore tнorũnнcõri wanнrã
yirãji yн riasogoana”, yi tнoĩacõri wanнa yн cнni. 18 Ito bajiroti mнa cнni
itire wanнja quena. “Quenabeto tõbнjabojagнti wanнami Pablo”, yi tнoĩa
wanнña mнa cнni.

Timoteo, Epafrodito oca

19 Mani Ʊjʉ Jesús ĩ ãmoja yoari mejeti mʉa tʉ Timoteore cõare tʉoĩa
yʉ. Mʉa tʉ ejarʉ ĩ tʉdi ejaroca mʉa oca tʉocõri wanʉgũ yigʉja yʉ. 20 Ĩ
sĩgũti ñami yʉ tʉoĩaro bajiro tʉoĩagũ. Yʉre bajiroti mʉa queno ñaroti gaye
tʉoĩa ʉsirioami Timoteo cʉni. 21 Gãjerãma ĩna queno ñaroti riti tʉoĩama.
"¿No bajiro Jesucristore yʉ moa ĩsija quenati?" yi tʉoĩabeama ĩnaõna.
22 "Queno yigʉ ñami Timoteo", yi masia mʉa ĩre. Ito yicõri, "Pablo rãca
queno Jesucristo oca riasoami Timoteo", yi tʉoĩa masia mʉa. Riti bajia.
Yʉ macʉ bajiroti queno yʉre ejabʉami ĩ. 23 Ito bajiri, "Ado bajiro rẽtaro
yiroja yʉre", yʉ yi masija, mʉa tʉ ĩre cõagũ yigʉja yʉ. 24 Mani Ʊjʉre riti
tʉorũnʉa yʉ. Ito bajiri, "Ĩ ãmoja yoari mejeti mʉare tigʉ wacʉ yigʉja yʉ",
yi tʉoĩa yʉ.
25 "Mani bajiro Cristore tʉorũnʉgũ Epafroditore mʉcana cõagũ yigʉja
mʉa tʉ", yi tʉoĩa ña yʉ. Yʉre ĩ ejabʉatoni, ĩre cõayija mʉa. Ado ejacõri yʉ
rãca moami ĩ. Quenabeto tõbʉjabojarãti Jesucristo oca riaso jidicãbea gʉa.
26 Mʉa ñajedirore bʉto ti ãmoami ĩ. "Epafrodito cõgũ ñami", mʉa yija tʉo
masicõri, tʉoĩa oca jaiquĩ ĩ. 27 Riti bajiquĩ, bʉto cõquĩ ĩ. Goda warʉ ñaquĩ.
Ĩre ti maiñi Dios. Ito bajiri godabitiquĩ. Tʉoĩa bʉjatobicʉ ñari, ĩ godaja
bʉto bʉsa bojori bʉjaborʉja yʉ. Ito bajiri yʉre ti maicõri ĩre yisioñi Dios, yʉ
bʉto bojori bʉjare ãmobicʉ. 28 Epafrodito sẽo quenagũ ĩ ñaja ticõri, wanʉrã
yirãji mʉa. Ito bajiri, wanʉjaro ĩna, yirocʉ mʉa tʉ bʉto ĩre cõa ãmoa yʉ.
"Wanʉrã yirãji ĩna", mʉare yi tʉoĩacõri wanʉgũ yigʉja yʉ cʉni. 29 Ĩre bajiro
mani Ʊjʉre tʉorũnʉrã ñari ĩ ejaja wanʉre rãca boca ãmiña ĩre. Ĩre bajiro
bajirãre rũcʉbʉoya mʉa. 30 Yʉre ejabʉa ñagũ Cristore moa ĩsiquĩ ĩ. Yʉre
ejabʉagʉti bʉjato tõbʉjaquĩ ĩ cʉni. Ito yicõri godaboquĩ. Sõjʉ ñacõri yʉre
mʉa ejabʉa masibitire yʉre ejabʉaquĩ ĩ.

3

Cristore mani tʉorũnʉja iti ña ñasarise, yire gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Ado bajiro gotisʉsa yʉ mʉare. Mani Ʊjʉ Jesucri-
store tʉorũnʉrã ñari wanʉña mʉa. Iti rʉmʉ yʉ gotigore mʉcana yʉ mʉare
gotija, quena ña yʉre. Mʉcana tʉdi itire mʉa tʉoja, quena ñaro yiroja
mʉare. 2 Ecarʉ yai cunigũre güi ña mani. Ito bajiroti ricati riasorãre cʉni
mani güija quena. Ĩna ñama ñeñaro yirã. "Dios rĩa mani ña ãmoja, wiro
tarã yirãji mani", yi riaso rʉorãre cʉni mani cʉdibeja quena. 3 Diore mani
tʉorũnʉjare mani ya ʉsijʉ Espíritu Santo queo sãñi Dios. Ito bajiri manire
ticõri, "Dios ñarã ñama ĩnama", yi masirã yirãji gãjerã. "Wiro mani taja
ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios", yi tʉorũnʉrã meje ña mani. "Cristore
mani tʉorũnʉja, ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani", yi tʉoĩa wanʉ quenarãji
mani. 4 "Ñasarã ña mani. Mani queno yigore ticõri manire masogũ yiguĩji
Dios", gãjerã ĩna yi masija, ĩna rẽto bʉsaro yiborʉja yʉ. "Ñasagʉ ñami
Pablo", yire gaye ĩna rẽto bʉsaro bʉto bʉsa ña yʉre. Tite mʉa: 5 Ʊdia
ãmojeno rʉmʉri yʉ rujeaja bero yʉre wiro tañi ĩna. Judio masʉ ña yʉ.
Benjamín ñayorʉ janerãbatia janami ña yʉ. Judio masʉ rujearʉ hebreo
oca bʉsigʉ ña yʉ. Fariseo gaye tʉoĩagorʉ ñari, ĩna robo bʉto judio masa
rotirise rũcʉbʉocʉ yʉ cʉni maji. 6 Judio masa rotirise bʉto cʉdi ãmogũ,
Jesucristore tʉorũnʉrãre ʉsirioro yi codecʉ yʉ. "Bʉcʉrã rotire cʉdibeami
ĩ. Seti cʉtigʉ ñami ĩ", yʉre yirã manicã. 7 "Iti gaye ña ñasarise", yirocʉ
itire bʉto rũcʉbʉocʉ yʉ maji. "Ñe waja ma iti", yi tʉoĩa yʉ ĩja adocãta.
Jesucristore riti rũcʉbʉoa yʉ adi rʉmʉri ĩja. 8 "Bʉcʉrã rotire ñasarise

ñaroja”, yigobojaru ñari, mani Ʊju Jesucristore yu masija bero, “Ñasarise ña iti”, yi tuoĩabea yu adocãta ĩja. Ĩre mani tuorũnuja, ñejua gaje ñasarise ma. Iti rumu yu tuorũnubojare jidicã jeocõcu yu. “Jesucristore riti tuorũnucuja yu ĩja”, yirocu iti rumu yu tuorũnubojare jidicãcu yu. 9 Ĩ yagu ña ãmogũ ĩre riti tuorũnua yu ĩja. “Judio masa rotirise yu cudija ticõri, yure masogũ yiguĩji Dios”, yi tuoĩabojacu yu maji. Cristore yu tuorũnuja ticõri, yu ñeñaro yirise ãcabojoñi Dios. Ito bajiri adi rumuri ĩ tiro riojo ñe seti macu ña yu ĩja. Ado bajiro bajia iti. No Cristore tuorũnugũreti ĩ ñeñaro yirisere ãcabojogu yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre riti tuorũnua yu ĩja. 10 Buto busa Cristore masi ãmoa yu. Iti ña yure ñasarise. Ĩ godaja bero mucana tudi ĩ catiroca yicõri, ĩ masirise ĩoñi Dios. Yu ĩre cudi masitoni, ĩ masirisena yure ĩ ejabuare ãmoa yu. Diore cudi ãmogũ, ĩ tuoĩa bujatobitiroca masa ĩna yibojarocati, ĩnare camotabisiju Jesucristo. Ĩre ĩna sĩabojarocati, camotabisiju. Diore riti cudi ãmoyiju ĩ. Ito bajiri masa yure ĩna sĩa ãmobojarocati, ĩre bajiro Diore riti cudi ãmoa yu cuni. 11 Ito bajiro ya yu, “Godanare mucana tudi catiroca Dios ĩ yiri rumu, yure cuni yu catiroca yigu yiguĩji Dios”, yi tuoĩacõri wanua yu.

Mani moaroti Cristo ĩ cũre mani jeoja quena, Pablo ĩ yire gaye

12 “Jeyaro masigũ ña yu. Quenarise riti yigu ña yu”, yi masibea yu. Yu masibiti jaje ruya maji. Ito bajibojarocati Jesucristo yagu yu ñaroca yicãñi ĩ. Ito bajiri yu moaroti ĩ cũre, itire jeorocu ĩre moa ĩsisotia yu. 13 Tuoya yu ñarã mua. “Cristo ĩ ãmoro bajiro quenarise riti yigu ña yu”, yibea yu. Ado bajirojua bajia yu yirise. Iti rumuju rẽtagore gaye buto tuoĩabea yu. Yu moaroti Cristo ĩ cũcãja bero ñajare, “Itire yicuja yu”, yirocu josa yu ĩja. 14 Cristore tuorũnurã mani ñajare, ũmacũju manire ãmi wacõri waja yigu yiguĩji Dios. Mani catitĩñaroca yigu yiguĩji ĩ. Ito bajiri moare ĩ cũre ñajare, itire jeo ãmoa yu maji.

15 Mani Cristore tuorũnusuoana itire sĩgũ bajiro riti tuoĩa mani. “Mani moaroti Dios ĩ cũrere jeoana mani”, yi tuoĩarã ña mani. Ito bajibojarocati coriarã mua yu bajiro tuoĩabeja, mua tuo masibitire mua tuo masiroca yigu yiguĩji Dios. 16 Dios oca ñarocõ tuo masi jeobitibojarãti mani tuo masiriseti mani cudi ñaja quena.

17 Tuoya yu ñarã mua. “Ado bajiro ñami Pablo”, yi tuoĩacõri, yu yiado bajiroti yiya mua cuni. Yu yiado bajiro yirãre tuorũnuña mua. 18 Adocãta yu muare gotirise coji meje muare goticu yu. “Cristore tuorũnurã ña gua”, yibojarãti, “Yucutẽoju ĩ godaja, ñe waja ma”, yirã jãjarã ñama maji. “Ito bajiro yama ĩna”, yi tuoĩacõri oti ãmoa yu. Ito bajiro tuoĩarã Cristo wajana ñama ĩnaõna. 19 Ito bajiro yirã jeame ũjuroju warã yirãji. Ĩna ya usiju maquĩji Dios. Adi sita gaye riti tuoĩarãji ĩna. Ĩna ñeñaro yi ãmoriseti tuoĩa wanuama ĩna. Ĩna ñeñaro yija, bojo bujaro õno yirã itire wanuama ĩna. 20 Maniama ũmacũju Dios tuju warona ña. Dios ĩ ñaroju ña mani ñatĩñaro. “Manire masorocu tudi ejagu yiguĩji Jesucristo”, yi tuoĩacõri ĩre bocatia mani. 21 Mani ya ruju godari rujure gaje ruju godabiti rujuna manire wasoagu yiguĩji Cristo. Ĩ ya ruju ñasari ruju bajiri rujuna manire wasoagu yiguĩji ĩ. Buto masigũ ñari, ñejua ĩ roti masibiti ma ĩre. “Ĩ masirisena mani ya rujure wasoagu yiguĩji ĩ”, yi tuoĩacõri wanua mani.

4

Mani Ʊjure tuorũnurã ñari wanu quenatĩñaja quena, Pablo ĩ yire gaye

1 Tнoya yн ñarã mнa. Mнare bнto tнo maia yн. Mнare tнoĩagũ, bнto
ti ãmoa yн mнare. Mнare tнoĩacõri bнto wanнa yн. “Yн riasorise tнocõri
Diore cнdiama ĩna”, yi tнoĩacõri wanнa yн mнare. Ito bajiri mani Ʊjн
Jesucristore tнorũnнrã ñari, ito bajiroti ĩre tнorũnн jidicãbesa mнa.
2 Evodia ito yicõri Síntiquere cнni bнsi ãmoa yн adocãta. Mani Ʊjнre
tнorũnнrã ñari, sĩgũ rĩa robo bajiro bajia mнa. Ito bajiri, “Sĩgõ robo bajiroti
mнa tнoĩaja quena”, yi goti queno ãmoa yн mнare. 3 Ito gagн queno yн
rãca moare baba cнtigorнre bнsigн ya yн adocãta. Ĩna romia jũarãre ĩna
ya oca queno ejabнaya. Ito yн ñaroca queno ejabнacã ĩna Cristo oca yн
riasoroca. Clemente wame cнtigнre cнni ejabнacã ĩna. Gãjerã yн rãca
cocati Jesucristo oca riasorãre cнni ejabнacã ĩna. Yн rãca moagoanare,
“Adocõ ñama yн rãca catitĩñarona”, yirocн ĩ ya papera tutijн ĩna wame
wõcãyijн Dios.
4 Mani Ʊjнre tнorũnнrã ñari, wanн quenatĩñaña mнa cнni. “Wanн
quenaña mнa”, ya yн mнcana. 5 “Ĩna ñama rũcнbнorã”, gãjerã mнare ĩna
yijaro yirona, quenarise riti gãjerãre yisotiya mнa. Mani Ʊjн yoari mejeti
tнdi ejagн yiguĩji. Itire ãcabojabesa mнa.
6 Ñejнare tнoĩa нsirio yibesa. Mнare oca iti ñaja, Diore gotiba. Gaje
mнare iti rнyaja, Diore gotija quena. Ñajediro Diore mнa gotija, quenaro
yiroja. Ito bajiri ĩ cнdija ticõri, “Queno ya Dios mн”, yi jidicãbesa mнa.
7 Ito bajiro mнa yija tнocõri, mнa ya нsijн queno mнa wanн quenaroca
yigн yiguĩji Dios. Mani queno wanн quenaroca ĩ yija, iti ña rẽtoro
quenarise. “Ito bajiro mani queno wanн quenaroca yami Dios”, yi tнoĩa
masibea mani. Jesucristo ñarã mani ñaja ticõri, mani ya нsijн queno wanн
quenaroca yami Dios. Ito yicõri mani tнoĩa güibitiroca yami ĩ.

Quenarise riti tнoĩaja quena, Pablo ĩ yire gaye

8 Ado bajiro gotisнsa, yн ñarã yн mнare. Quenarise gaye riti mani tнoĩaja
quena. Rũcнbнore gaye, riojo ñasarise, queno yire gaye, seyorise gaye,
ito yicõri gãjerã queno ĩna yigore cнni mani tнoĩaja quena. Quenarise riti
mani tнoĩaja quena. Ito yicõri, “Iti ña quenarise”, Dios ĩ yirise, mani yi
tнoĩaja quena.
9 Mнare yн riasocato bajiroti yisotiba mнa. Yнre mнa tнogore, mнa
tigore cнni ito bajiro mнa yija quena. Ito bajiro mнa yija ticõri, mнa rãca
ñatĩñagũ yiguĩji Dios mani queno wanн quenaroca yigн.

Filipo cнto gãna Pablore niyeru ĩna ĩsi cõare gaye

10 Yнre tнdi tнoĩacõri yн ãmorise yнre cõayija mнa. Ito bajiri mнare
wanнcõri, “Queno ya Dios mн”, ya yн mani Ʊjнre. Ñejнa yoari mнa yнre
cõabitibojarocati, “Yнre jidicãbeama ĩna maji”, yi masicн yн. “Ñejнa yнre ĩna
cõabeja, cõa ãmobojarãti cõa masimenaji ĩna”, yi tнoĩacн yн. 11 “Jai bнsaro
ãmoa yн”, yigн meje ya yн. No yн ñaro bajiroti yн ñaja quena. Yн rнcoja,
yн rнcobeja cнni, “Quena ña”, yi tнoĩacõri wanнa yн. 12 Cojireama bojoro
bнjagн ñacн yн. Cojireama jaje rнcocн yн. No yн ñaro bajiroti yн rнcoja,
yн rнcobeja cнni, “Quena ña”, yi tнoĩa wanнa yн. Yн yajija, yн yajibeja
cнni wanнsotia yн. Jaje yн rнcoja, ñe yн rнcobeja cнni, “Quena ña”, yi
tнoĩacõri wanнa yн. 13 Yн sẽoroca Cristo ĩ yijare no ñarijнti moare yнre Dios
ĩ cũja, moagũ yignja yн. Ito bajiri yнre rẽtaroti gaye cнni güibea yн. 14 Ito
bajibojarocati yн bojoro bнjaroca mнa yнre ejabнaja queno yiyija mнa.
15 Macedonia sita ñacõri Cristo oca yн riaso ucugн waroca, mнa Filipos
cнto gãna riti niyeru miojucõri, yнre ĩsi ñucayija mнa. Mнare yн riasogore

ñajare yнre wanнrã, niyeru ĩsi ñucayija mнa. Gãjerãma Jesure tнorũnнrã
ñabojarãti, yнre ĩsi ñucabisĩ ĩna. “Riti bajia”, yirãji mнa. 16 Tesalónica cнto yн
ñaroca maji, “Pablo ĩ ãmorise bнjajaro”, yirona coji meje niyeru miojucõri,
yнre ĩsi ñucayija mнa. 17 Yн ãmorise mнa ĩsi ñucare riti meje mнare wanнa
yн. Ado robojнa bajia: “Mнa queno yirise ticõri, bнto bнsa queno mнare
waja yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩacõri, wanнa yн mнare. 18 Epafrodito rãca
mнa yнre cõare ñarocõti boca ãmicн yн. Yнre queno ĩsiyija mнa. Ito bajiri
yн ãmorise rẽto bнsaro rнcoa yн. Yнre mнa ĩsi ñucare quenarise ña. Diore
rũcнbнorã queno sнtirise masa ĩna soe mнore bajiro bajia, ito bajiro mнa
yнre yija. Yнre mнa queno yirise ticõri, mнare ti wanнgũ yiguĩji Dios.
19 Mнa ãmorise ñajediro ĩsigũ yiguĩji mani Ʊjн Dios. Jeyaro rнcogн ñari,
Jesucristo ñarã mani ñaja ticõri, manire queno yisotigн yiguĩji Dios. 20 “Mн
ña rẽtoro masigũ”, yi mani Jacн Diore rũcнbнosotirнja manire. Ijarijн cнni
ito bajiroti ñatĩñajaro, yi gotia yн mнare. Itocõ ña.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

21 “Quenajaro Dios ñarã Jesucristore tнorũnнrã”, yi ñuca yн. Ado gãna
Jesure tнorũnнrã yн rãca gãna, “Quenajaro”, yi ñucama mнare. 22 Ado gãna
Dios ñarã ñajediro “Quenajaro”, yi ñucama mнare. Jesure tнorũnнrã, “Bнto
quenajaro”, yi ñucama Roma cнto gagн нjнre moa ĩsiri masa.

23 Queno yijaro ĩna ñajedirore, yirocн mani Ʊjн Jesucristore mнare yiari
seni ĩsia yн. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a los Colosenses

Colosas cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1-2 Ñati Colosas cʉto gãna mʉa. Yʉ ña Pablo. Adi papera mʉare cõa yʉ.
Jesucristo ocare yʉ riaso ucutoni ĩ cũrʉ ña yʉ. Ito bajiro yʉre ĩ cũre ãmoñi
Dios. Adojʉ mani yagʉ Timoteo rãca tubia ecoana ña gʉa. "Quenajaro",
yami ĩ cʉni. "Dios rĩa ña mʉa, ito yicõri Jesucristore queno tʉorʉ̃nʉrã ña
mʉa", yi masia gʉa mʉare. Mʉare queno ĩ yitoni, mani Jacʉ Diore seni
ĩsisotia gʉa. Mʉa ya ʉsijʉ queno sajari oca cʉti quenaroca Dios ĩ yire ãmoa
gʉa.

Cristore tʉorʉ̃nʉrãre yiari Diore Pablo ĩ seni ĩsisotire gaye

3-4 "Jesucristore queno tʉorʉ̃nʉrã ñama ĩna, ito yicõri Dios ñarãre queno
ti mairã ñama ĩna", mʉare masa ĩna yija tʉocʉ gʉa. Ito bajiro ĩna yija
tʉocõri, wanʉa gʉa. Ito bajiri mʉare yiari Diore gʉa senija, "Queno ya
Dios mʉ", yisotia gʉa, mani Ʉjʉ Jesucristo Jacʉre bʉsirã. 5 "Ũmacʉ̃jʉ Dios
tʉjʉ ejacõri queno wanʉ quenarã yirãji mani", yi tʉoĩa wanʉ yurã ña
mʉa cʉni. Ito bajiro tʉoĩasʉoyija mʉa cajero Cristo oca mʉa tʉorʉ̃nʉsʉora
rʉmʉ. Cristo oca iti ña oca riojo ñasarise. 6 Cristo oca tʉo masisʉocõri,
"Iti ña oca riojo ñasarise", yiyija mʉa. "Ñeñaro yirã ñabojarãti manire ti
maicõri manire queno yiñi Dios", yi tʉorʉ̃nʉyija mʉa. Ĩ oca quenarise
mʉa tʉogore masa jeyaro tʉorã yirãji adi rʉmʉri ĩja. Ito yicõri mʉa
yiado bajiroti ĩna ñeñaro yirise jidicãcõri mama ʉsi wasoarã yirãji ĩna
cʉni. 7 Mani yagʉ Epafras wame cʉtigʉ, ĩ ñami mani maigʉ̃. Mʉare Dios
oca riasoñi ĩ. Jesucristore moa ĩsigʉ̃ ñari queno adojʉ gʉare ejabʉami ĩ.
8 "Espíritu Santona sʉoriti gãmeri ti maiama ĩna Colosas cʉto gãna",
yi goti ejaquĩ Epafras gʉare.

9 Ito bajiro ĩ yija tʉocõri, mʉare yiari Diore seni ĩsisʉocʉ gʉa. Ñaro
bajiroti mʉare yiari Diore senisʉsabea gʉa. Ĩ ocare queno mʉa tʉo masi
jeotoni, ĩre senia gʉa. Ito yicõri ĩ masirise mʉare jidicãtoni Diore senia
gʉa. "Ado bajiro mani yire ãmoguĩji Dios", mʉa yi masitoni, ĩre seni ĩsisotia
gʉa. 10 Ito bajiro mʉa yi masija, mani Ʉjʉ ĩ ãmoro bajiro yi ñarã yirãji
mʉa. Ito yicõri ĩ wanʉtoni ĩre cʉdisotirã yirãji mʉa. Ĩre moa ĩsirã gãjerãre
queno ejabʉarã yirãji mʉa, ĩna Diore masitoni. Ito bajiro yirã Dios gaye
masi remocõri bʉto bʉsa ĩre tʉorʉ̃nʉ warã yirãji mʉa. 11 Rẽtoro masigʉ̃
Dios ĩ ñajare, ĩre senia gʉa ĩ masirise mʉare ĩ jidicãtoni. Ito bajiro mʉare
ĩ yirise ñajare, ñeñaro mʉa tõbʉjabojaja cʉni ñemecʉti masirã yirãji mʉa.
Ito yicõri tʉoĩa ʉsirio yimenati wanʉ quenarã yirãji mʉa. 12 Mani Jacʉ
Diore wanʉcõri ado bajiro ĩre bʉsisotirã yirãji mani ĩja. "Queno ya Dios
mʉ. Mʉ ñarã gʉa ñatoni gʉare masoyija mʉ. Ito bajiri mʉ ñaro queno
busurojʉ ejacõri, gãjerã mʉ ñarã rãca mʉ ĩsiroti bʉjarã yirãji gʉa cʉni", yi
wanʉrã yirãji mani, Diore bʉsirã. 13 Ñeñaro yirã ʉjʉ ĩ ñarã mani ñame
yirocʉ manire masoñi Dios. Manire masocõri ĩ Macʉ ĩ maigʉ̃ ñarã mani
ñatoni manire cũñi Dios. 14 Manire yiari ĩ Macʉ godarena sʉoriti manire
masoñi Dios. Ito bajiro yicõri mani ñeñaro yirise ãcabojoñi Dios.

Cristo ĩ goda ĩsirena sʉoriti Dios rãca oca mano queno mani ñare gaye

15 Ñimɯjɯa Diore tigorɯ maquĩji. Ruyugɯ meje ñami Dios. Ito baji-
bojarocati Cristore mani masija, “Ito bajigɯti ñaguĩji Dios”, yi masirãji
mani. Ñatĩñagũ ñami Cristo. Adi macãrɯcũro Dios ĩ rujeoroto riojɯa
ñacãyijɯ Cristo. 16 Ĩna sɯoriti dise rɯyabeto ũmacũjɯ gaye cɯni, adi sita gaye
cɯni rujeoyijɯ Dios. Ruyubiti cɯni, ruyurise cɯni ĩ Macɯ rãcati rujeoyijɯ
Dios. Ruyumenare, ĩna ɯjarãre cɯni rujeoyijɯ Dios, ĩ Macɯ rãcati. Ito
bajiri ĩnare rujeorɯ ñari, ĩna ɯjɯ ñami Dios Macɯ. Ito bajiro yicõri ĩna Ɯjɯ
ñasagɯ ĩ Macɯre cũyijɯ Dios. 17 Adi macãrɯcũro Dios ĩ rujeoroto riojɯa ĩ
Macɯ ñacãyijɯ. Ĩna sɯoriti jeyaro ña. Ĩ manijama disejɯa maniboadoja.
18 Jesucristo sĩgũti ñami ĩre tɯorũnɯrãre ũmatã ñari masɯ. Ĩ ñarã mani ñajare
ĩ ñami mani rijoga. Ĩ godarena sɯoriti ĩ ñarã mani ñasɯoroca yiyijɯ Dios. Ĩ
ñami cajero godabojagɯti mɯcana tɯdi catirɯ. Ito bajigɯ ñari, manire cɯni
tɯdi catiroca yi masiguĩji ĩ. Ĩti ñami masa jeyaro Ɯjɯ ñasagɯ. 19 Ĩ Jacɯ Dios
robo bajiro bajigɯti ñami Jesucristo cɯni. Ito bajiro ĩ bajijare ãmoyijɯ Dios.
20 Masa jeyaro adi sita gãna, ũmacũjɯ gãna cɯni ñeñaro yirã ñayijarã. Ito
bajiri masa ĩna oca cɯtirise oca queno ãmogũ ĩ Macɯre waja yi ĩsi rotiyijɯ
Dios. Yucɯtẽojɯ ĩ Macɯ ya rí budirena sɯoriti masa rãca oca quenoyijɯ
Dios.

21 Iti rɯmɯjɯ ñeñaro tɯoĩarã ñabojacɯ mani maji. Ñeñarise yisoticɯ mani
maji. Diore ti tudirã ñari, mani wajacɯre bajiro ĩre tɯoĩacɯ mani maji.
22 Adi rɯmɯriama mani wajacɯre bajiro ĩre tɯoĩabea mani ĩja. Ĩjɯa oca
quenoñi. Ñeñaro mani yirise waja, waja yirocɯ manire goda ĩsiñi Cristo.
Ito bajiro ĩ yijare Dios ĩ tiro riojo ñe seti mana ña mani ĩja. Ñeñaro yiĩamena
robo bajirã ña mani ĩja, Dios ĩ tija. “Ĩna ñama yɯ waja yi ĩsiana, ito bajiri
seti ma ĩnare”, yigɯ yiguĩji Cristo, Diore gotigɯ. 23 Ito bajiro manire yiari
Diore bɯsi ejabɯagɯ yiguĩji Cristo, Dios oca mani tɯorũnɯ jidicãbeja. Ĩ oca
mani tɯosɯocatire tɯorũnɯsotirã yirãji mani. Gaje oca manire gãjerã ĩna
gotibojaja cɯni, ĩnare tɯorũnɯmenaji mani. “Jesucristore mani tɯorũnɯja,
manire masogũ yiguĩji”, yire oca jidicãmenaji mani. Iti ña oca quenarise.
Adi rɯmɯri co sita gãna rɯyabeto iti ocare tɯorãji. Yɯ Pablo Diore moa ĩsigũ
ñari iti oca riaso ucuri masɯ ña yɯ.

Diore tɯorũnɯrãre Pablo ĩ ejabɯare gaye

24 Dios oca riaso ucuri masɯ ñari, bɯto wanɯa yɯ. Ito bajibojarocati
ĩ oca yɯ mɯare riasoja, yɯ tɯoĩa bɯjatobitiroca yama gãjerã. Tɯoĩa
bɯjatobitibojagɯti wanɯa yɯ. Manire yiari tɯoĩa bɯjatobisĩ Cristo cɯni.
Ito bajiri Dios oca Cristore tɯorũnɯrãre riasogɯti yɯ tɯoĩa bɯjatobitibojaja,
no yibea yɯre. Tɯoĩa oca jaibea yɯ. Wanɯa yɯ. Mani ĩ ñarãre yiari tɯoĩa
bɯjatobisĩ Cristo cɯni. 25 Ĩre tɯorũnɯrãre ĩ oca riaso ucutoni yɯre cũñi
Dios. Mɯa oca sẽotoni yɯre cũñi Dios. Co masa rɯyabeto ĩ oca ĩna tɯobitire
riaso ucutoni yɯre cũñi Dios. 26-27 “Judio masa mejere cɯni masogũ
yiguĩji Cristo”, yire gaye gotibisijɯ Dios maji jane mejejɯ. Ito bajiri mani
riojɯa gãna iti ocare masibisijarã maji. Adi rɯmɯriama ĩ ñarã ñarocõti ĩ
oca quenarise mani tɯo jedire ãmoguĩji ĩ. Ado bajiro bajia iti oca wanɯ
quenarise. Tite. Mani ya ɯsijɯ quedi sãjacõri mani rãcati ñatĩñagũ yiguĩji
Cristo. Ito bajiri, “Ũmacũjɯ Dios ĩ ñarojɯ Cristo rãca catitĩñagũ yigɯja yɯ”, yi
tɯoĩacõri wanɯa mani.

28 No yɯ wa ucurijɯcõ masa jeyarore Cristo oca yɯ masiadocõ riaso
ucua yɯ. “Cristore mɯa tɯorũnɯbeja mɯare masobicɯ yiguĩji ĩ”, yi goti

quenoa yн masare. Ito bajiro masare riasoa yн, Dios ĩ tiro riojo, Cristore tнorũnнcõri ñe seti mana ĩna ñatoni. 29 Jesucristore queno masa masitoni josari moa yн. Yнmasirio meje moasotia yн. Cristo yнre ĩ ejabнarisena moasotia yн.

2

1 Mнare yiari ruje Diore seni ĩsisotia yн. Laodicea cнto gãna, yнre tiĩamenare yiari ito bajiroti Diore seni ĩsia yн. "Manire yiari ruje Diore seni ĩsisotiami Pablo", mнa yi tнoĩare ãmoa yн. Ito bajiri adi papera mнare cõa yн. 2-3 Mнare yiari ito bajiro Diore seni ĩsisotia yн, mнa ya нsijн tнoĩa oca sẽotoni. Sĩgũ нsi bajiro riti tнoĩacõri mнa gãmeri maitoni mнare yiari Diore seni ĩsisotia yн. Ĩ ocare queno tнo masicõri, "Riti ña iti. Jesucristo masoana ña gнa", yi mнa tнoĩare ãmoa yн. Iti rнmнjн Jesucristo gaye ñarocõti goti jeobisijн Dios maji. Adi rнmнri ĩja ĩ goti jeobitire gotigн yami Dios manire. Cristo sĩgũti ñami jeyaro tнo masire rнcogн. Dise rнyabeto tнo masigũ ñami ĩ. Ĩre mani tнorũnнja queno tнo masirã ñarã yirãji mani cнni. 4 Queno goti rнorãre mнa tнorũnнme yirocн, adi mнare gotia yн. 5 Mнa tн ñabitibojagнti mнare tнo maicõri mнa tн ñagũ bajiro bajia yн. "Sĩgũre bajiro riti нsi cнticõri, queno Jesucristore tнorũnнrã ñama Colosas cнto gãna", mнare masa ĩna yija tнocõri, bнto wanнa yн.

Cristore boca ãmigoana ñari, ĩ ãmoro bajiro riti yija quena, yire gaye

6 Cristore boca ãmicõri, "Ĩti ñami yн Ʊjн ĩja", yigoana ña mнa. Ito bajiro yiana ñari, ĩ ãmoro bajiro riti yi ñasotiya mнa. 7 Bнto bнsa Cristore tнorũnн warona Dios ocare riasotiya mнa. Ĩre queno tнorũnнcõri ĩre cнdisotiya mнa. Mнare riasogoana yiado bajiroti bнto bнsa Jesucristore tнorũnнña mнa. Ito yicõri, "Queno ya Dios mн", yi wanнsotiba mнa.

8 "Oca ñasarise riasoa gнa", Jesure masimena ĩna yibojaja, ĩnare tнorũnнbesa mнa. Jesucristo oca meje ña ĩna riasorise. Ĩna riojнa gãna ĩnamasi tнoĩa rujeore gaye riasoama ĩna. "Ado bajiro bajia adi macãrнcũro", ĩna yi tнoĩa rujeore gaye riasoama ĩna. Cristo oca meje ña ĩna riasorise.

9 Riojo mнare oca gotia yн. Cristo sĩgũti ñami jeyaro Dios gaye rнcogн. Dios ĩ masirise, ĩ sẽorise, ĩ ñasarise Dios gaye disejнa rнyabeto rнcogн ñami Cristo. Manire bajiro rujн cнtibojagнti Dioti ñami Cristo. 10 Ito bajiri Cristore boca ãmigoana ñari queno нsi cнtia mani ĩja. Ĩre boca ãmicõri Diore cнni boca ãmigoana ña mani ĩja. Cristoti ñami Ʊjн ñasagн. Ñimнjнa ĩre roti masigũ maquĩji. Ĩti ñami ũmacũjн gãna нjarãre, adi sita gãna нjarãre cнni roti masigũ. 11 Dios ñarã ñarona judio masa wiro tabojare bajiro yibisija mнa. Dios ñarã ñarona Cristore tнorũnнyija mнa. Ito bajiri mнa ñeñaro yi нyarisere mнa jidicãtoni, mнare ejabнañi Cristo. 12 "Riti bajia. Cristo ĩ godabojarocati tнdi ĩ catiroca yiñi Dios. Ito bajiroti yнre cнni tнdi catiroca yigн yiguĩji Dios", yi tнorũnнyija mнa. Ito bajiro yi tнorũnнcõri idé gu rotiyija mнa. "Cristore tнorũnнrã ñari gнa ñeñaro yirisere jidicã ãmoa gнa. Mama нsi wasoa ãmoa gнa", yi tнoĩacõri idé gu rotiyija mнa. 13 Iti rнmнjн ñeñaro yirã ñari, ito yicõri ñeñaro yirise jidicã ãmomena ñari, godana robo bajirã ñabojacн mani maji. Diore masirã meje ñacн mani. Cristore mani tнorũnнjare manire masoñi Dios. Ito yicõri mani ñeñaro yirise ãcabojo jeoñi ĩ. 14 Dios ĩ rotirise cнdibiticõri seti cнtirã ñacн mani maji. Yucнtẽojн masare yiari Cristo ĩ goda ĩsirena sнoriti mani ñeñaro

yirise ãcabojo jeoñi Dios. Ito yicõri mame oca gotirocн cajero ĩ rotisнore jidicãcõri gaje wasoayijн Dios ĩja. 15 Ito bajiro Dios ĩ yijare, “Seti cнtirã ñama ĩna”, yi masibeami rũmúa нjн Satanás ĩja. Yucнtẽojн manire yiari goda ĩsicõri, rũmúare ruyumena ñarocõreti rẽtocũyijн Cristo. Ito bajiro ĩ yijare, “Rẽtoro masigũ ñami Cristo. Ĩ masirise ĩorocн, rũmúa нjн ĩ ñarãre cнni rẽtocũyijн Cristo”, yi tнoĩa mani.

Dios ĩ ãmoro bajiro riti mani yija quena, Pablo ĩ yire gaye

16 Ito bajiri, “Rẽore ña, babesa, idibesa”, yire ma ĩja. “Bнcнrã rotire cнdibea mнa”, mнare ĩna yibojaja, bojori bнjare ma mнare. “Gнa ya basa rнmн, gнa ya tujacãra rнmн cнni rũcнbнobea mнa. Mamн ũmacañi ĩ joeari rнmн rũcнbнobea mнa”, mнare ĩna yibojaja bojori bнjare ma mнare. 17 Cristo ĩ godaroto riojнa jaje rotire gaye ñayijн maji. “Cristo ĩ ejaja queno manire ejabнagн yiguĩji ĩ”, judio masa ĩna yitoni jaje rotire gaye cũyijн Dios maji. Manire Cristo ĩ goda ĩsija bero bнcнrã ĩna yisotire mani yiroti meje ña ĩja. Adi rнmнri Cristo ĩ rotiro bajiro riti cнdi warã yirãji mani ĩja. 18 Coriarã ado bajiro goti rнoama mнare: “Gнa cãirojн ticõri queno Dios ĩ rotirise goti masia gнa. Manimasiti mani ya rujнre cami menija quena”, yi goti rнoama ĩna mнare. “Ángel mesare gнa rũcнbнoado bajiro mнa rũcнbнobeja, mнare masobiquĩji Dios”, yi goti rнoama ĩna mнare. Ĩnamasiti tнoĩa rujeocõri, ito bajiro goti rнoama ĩna. “Gнa robo bajiro mнa yibeja, mнare masobicн yiguĩji Dios”, yi rнoama ĩna. Ito bajiro mнare ĩna yibojarocati, ĩnare tнorũnнbeja. 19 Mani Ujн Cristo bajiro tнoĩarã meje ñama ĩnaõna. Mani Ujн ñari, Cristo sĩgũti ñami mani rijoga bajiro bajigн. Ĩre boca ãmigoana ñari ĩ ya rujн robo bajirã ña mani. Ĩre riti mani tнorũnнja, sĩgũ bajiro riti tнoĩarã yirãji mani. Ito yicõri Dios ĩ ãmoro bajiroti bнto bнsa Cristore tнorũnн warã yirãji mani ĩja.

20 Manire goda ĩsicõri bнcнrã rotire jidicãcõri mame oca wasoayijн Cristo. Ito bajiri adi sita gãna ĩna tнoĩa rujeore mani cнdiroti meje ña. “Bнcнrã masa ĩna rotire mani cнdija, manire masogũ yiguĩji Dios”, ĩna yibojaja, mani cнdiroti meje ña. ¿No yija ito bajibojarocati adi sita gãna ĩna tнoĩa rujeorise cнdiati mнa maji? 21 Ado bajiro rotiama ĩna. Tite: “Itire bare meje ña. Babesa, moaĩabesa”, yama ĩna. 22 Ito bajiro ĩna riasoja, adi macãrнcũro gãna ĩna tнoĩa rujeorise ña. Bare jedirise ña, ito yicõri mani ba jeoroti ña iti. 23 Ĩna tнo seyorise ĩna riasoja tнocõri, “Queno tнoĩarã ñama”, yi tнoĩabojama coriarã. Ito bajibojarocati queno tнoĩarã meje ñama ĩna. Ado bajiro riasobojama ĩna. Tite: “Gнa rũcнbнoanare rũcнbнoja quena. ‘Masigũ meje ña yн’, mani yija quena. Mani tнoĩa bнjatobeja quena. Manimasiti mani ya rujнre cami menija quena. Ito bajiro mani yija, mani ñeñaro yirise jidicã masirã yirãji mani”, yi tнoĩabojama. Ito bajiro meje bajia.

3

1 Cristore ĩna sĩabojarocati tнdi ĩ catiroca yiñi Dios. Ĩre mнcana tнdi catiroca yicõri ũmacũjн ĩ ya riojocadнja rũcнbнorajн ruji rotiyijн Dios. Cristore mani tнorũnнroto riojнa Diore masibiticõri godacãna robo bajirã ñacн mani maji. Ito bajiri ñeñaro yirise jidicãcõri Cristore mani tнorũnнsнocati rнmн tнdi catirã robo bajiro mani bajiroca yiyijн Dios manire. Ito bajiri ũmacũjн Dios rãca catitĩñarã yirãji mani. Ito bajiri ĩre wanнrã ũmacũjн ĩ gaye mani tнoĩaja quena. 2 Adi sita gayere tнoĩa

wanʉsabitirʉja manire. Ũmacũjʉ Cristo gaye bʉto bʉsa mani tʉoĩa wanʉja quena. 3 Jesucristo ĩ goda ĩsirena sʉoriti mani ñeñaro yirise ãcabojoñi Dios. Ito bajiri mʉcana tʉdi ñeñaro yi ʉyabitirʉja manire. Mʉcana tʉdi mani ñeñaro yi ʉyabe yirocʉ, manire tirũnʉgũ yiguĩji Cristo. Ito yicõri ũmacũjʉ Dios rãca mani catitĩñatoni manire tirũnʉgũ yiguĩji Cristo. 4 Mani ya ʉsijʉ Cristo ĩ quedi sãjagoana ñari ĩna sʉoriti catia mani. Ĩti ñami catitĩñare ñasarise rʉcogʉ. Tʉdi ĩ goaĩori rʉmʉ masa jeyaro ĩre rũcʉbʉorã yirãji. Ĩ ñarã ñari, ũmacũjʉ ĩ rãcati wanʉrã yirãji mani cʉni.

Cristore boca ãmicõri mama ʉsi wasoare gaye

5 Ito bajiri adi macãrʉcũro ñeñaro mani yirise jidicãgorʉja manire. Rocati romiare yibitirʉja manire. “Isore ãmoa yʉ”, yi tʉoĩabitirʉja manire. Mani ya rujʉna ñeñaro mani yirise jidicãrʉja manire. Gãji ya gajeonire ʉobitirʉja manire. Gajeonire mani tʉoĩa wanʉja, Diore rũcʉbʉorã meje ña mani. 6 Ito bajiro ñeñaro yirãre junisinicõri, ĩna cʉdibitire waja, ĩnare bʉto waja senigũ yiguĩji Dios. 7 Iti rʉmʉjʉ adi sita gãna bajiro tʉoĩacõri ĩnare bajiroti ñeñaro yicʉ mani cʉni maji. 8 Adi rʉmʉri jeyaro mani ñeñaro yirise jidicãja quena. Junisinibitirʉja manire. Ti tebitirʉja manire. Ti tudibitirʉja manire. Gãjerãre bʉsitubitirʉja manire. Mani ya risena oca ñeñarise bʉsibitirʉja manire. 9-10 Ñeñaro mani yi ʉyarise jidicãcõri mama ʉsi wasoana ña mani ĩja. Ito bajiri mʉcana tʉdi gãjerãre socabitirʉja manire. Dios manire rujeorʉ ejabʉasotiami manire ĩ ãmoro bajiro mani yitoni. Bʉto bʉsa ĩre mani masiroca yami Dios, Cristo ĩ queno yiado bajiro mani yitoni. 11 Cristo ĩ quedi sãjana ñari sĩgũ rĩa ña mani ĩja. Ito bajiri, “Judio masa ña gʉa. Judio masa meje ña mʉama”, yire ma ĩja. “Wiro tagoana ña gʉa. Wiro tagoana meje ña mʉama. Riasotigoana ña gʉa. Riasotigoana meje ña mʉama. Gãjerãre moa ĩsirãona meje ña gʉa. Gãjerãre moa ĩsirãona ña mʉama”, yire ma ĩja. Sĩgũti ñami mani Ʉjʉ, ĩ ñami Cristo. Ito bajiri Dios ĩ tija sĩgũ rĩa bajiro bajirã ña mani.

12 Dios ñarã ña mani ĩja. Manire ti maicõri, manire beseñi Dios, ĩ ñarã mani ñatoni. Ito bajiri mani cʉni gãjerãre mani ti maija quena. Ito yicõri ĩnare mani ejabʉaja quena. “Gãjerã rẽtoro quenagũ ña yʉ”, yi tʉoĩabitirʉja manire. Gãjerãre sẽoro rotibitirʉja manire. Manire gãjerã ʉsirioro ĩna yibojarocati junisinibitirʉja manire. 13 Mani gãmeri ejabʉaja quena. Manire gãjerã ĩna ñeñaro yibojarocati ĩnare junisinibitirʉja manire. Itire mani ãcabojoja quena. Mani ñeñaro yirise Jesucristo ĩ ãcabojado bajiroti gãjerãre cʉni mani ãcabojoja quena. 14 Gãmeri mani ti maija, iti ña rẽtoro ñasarise. Dise gaje rotire rẽtoro ñasarise manoja. Mani gãmeri ti maija, sĩgũ bajiro riti tʉoĩarã yirãji mani, Dios ĩ ãmoro bajiroti. 15 Cristo ĩ ãmoro bajiro riti mani yija, ñe oca manoti mani ya ʉsijʉ queno wanʉ quenarã ñarã yirãji mani. “Ĩre cʉdia yʉ”, yi masicõri, mani ya ʉsijʉ queno wanʉ quenarise rãca ñarã yirãji mani. Ito bajiro mani ñatoni ĩ ñarã sĩgũre bajiro mani tʉoĩaroca yicãñi Dios. Ito bajiri, “Queno ya Dios mʉ”, yitĩñarʉja manire, Diore rũcʉbʉorã.

16 Mani ya ʉsina Cristo ocare tʉorũnʉcõri wanʉre rãca ĩre cʉdi ñasotirʉja manire. Ĩ ocare queno masicõri gãmeri mani riasoja quena. Ito yicõri mani goti rẽtobuja quena. Diore wanʉrã, ĩre basa sẽato mani. Ĩ oca tutire ticõri sẽato mani. “Queno ya Dios mʉ”, ĩre yi rũcʉbʉo sẽato mani. 17 Dise rʉyabeto mani bʉsija cʉni, mani moaja cʉni, “Jesucristo ñami yʉ Ʉjʉ”, yi

tнoĩacõri, ito bajiro yirнja manire. Cristore tнorнnнcõri ĩ ejabнarisena, “Queno ya Dios mн”, mani Jacн Diore yi rнcнbнorнja manire.

Cristore tнorнnнrã ñari mani bajire gaye

18 Tнoya romia mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнa manнjнsabatia yiro bajiroti cнdiya. Mani Ujн Jesucristore tнorнnнrã ñari, ito bajiroti mнa yija quena.

19 Tнoya нmнa mнa, mнare cнni bнsigн ya yн. Mнa manojosãromiare queno ti maiña. Ito yicõri sẽorise rãca rotibesa mнa. Quenoti ĩnare rotija quena.

20 Tнoya rĩaca mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнa jacнsabatia yiro bajiroti cнdisotiba mнa. Ito bajiro mнa yija ticõri, wanнgн yiguĩji Dios.

21 Tнoya rĩa cнtirã mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнa rĩare нsirioro tudibesa mнa. Biyaro ĩnare mнa tudija tнocõri, tнo oca sẽomenaji ĩna. Ito bajiri mнare cнdi ãmomenaji ĩna.

22 Tнoya gãjerãre moa ĩsirã mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнa нjarãre queno cнdiya mнa. Ĩna tiroca cнni, ĩna tibeto cнni ĩnare queno cнdisotiba mнa. Mнa нjarã ĩna tiroca riti mнa moaja, “Gнare ti wanнjaro ĩ”, yi tнoĩa mнa. Ito bajiro mнa yija queno moa ĩsirã meje ña mнa. Mani Ujн Jesucristore tнorнnнrã ñari, mнa нjarãre queno moa ĩsija quena. 23 Dise rнyabeto mнa нjarã ĩna rotirise wanнre rãca moa ĩsija quena. Temenati moaja quena. “Yн moarise tiami Cristo”, yi tнoĩacõri, ĩre moa ĩsirã robo bajiro mнa нjarãre cнni queno moa ĩsiña mнa. 24 Cristo sĩgнti ñami mani Ujн ñasagн. Ĩre moa ĩsirã ya mani. Itire ãcabojabesa. Manire queno waja yigн yiguĩji. Mani catitĩñaroca yigн yiguĩji Cristo. 25 No ñeñaro yigнreti waja senigн yiguĩji Dios. Queno ti bese masigн ñari, masa ĩna ñeñaro yigoadocõti waja senigн yiguĩji Dios.

4

1 Tнoya moa ĩsiri masa cнtirã mнa, mнare bнsigн ya yн. Mнa ya moari masare quenoti rotiya. Ito yicõri ĩna moaro bajiroti ĩnare queno yiya. Ado bajiro mнa tнoĩaja quena, “Ũmacнjн ñami yн Ujн, yнre queno yigн. Ito bajiri yн ya moari masare queno yicнja yн cнni”, yi tнoĩaja quena.

2 Diore bнsi jidicãbeja. Ĩre mнa bнsisotija quena. Ĩ cнdija ticõri, “Queno ya Dios mн”, yi ñaña mнa. 3 Diore mнa bнsija gнare yiari seni ĩsisotiya mнa. Ito bajiro mнa senija tнocõri, gнare queno ejabнagн yiguĩji Dios, gaje masare Cristo oca gнa riaso ucu masitoni. Cristo oca masa ĩna masibitire yн riasojare ado tubia ecorн ña yн. 4 Yнre yiari Diore seni ĩsiña, masare yн riasoja queno ĩna tнo masitoni. Ito bajiro ĩna queno tнo masiroca ĩnare riasorнja yнre.

5 Jesucristore tнorнnнmena tн mнa waja, rocati ñacõabesa. Ĩ ocare ĩna tнo ãmoja ĩnare gotiba. “Queno yirã meje ña mнa”, mнare ĩna yibe yirona, queno tнoĩacõri ĩnare ĩ oca goti rẽtobuja quena. 6 Queno tнoĩacõri ĩnare Cristo oca gotirнja mнare. Queno wanн quenacõri mнa bнsija quena, Cristo ocare ĩna boca ãmitoni. Dios ocare queno riasotiya, gãjerã mнare ĩna seniĩaja, riojo mнa cнditoni.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

7 Adojн yн rãca mani Ujнre moa ĩsigн ñami Tíquico wame cнtigн. Manire bajiroti Jesucristore tнorнnнgн ñami ĩ cнni. Ito bajiri mani rãca gagн mani maigн ñami ĩ. Mнa tн ejacõri yнre rẽtare gaye mнare gotigн yiguĩji ĩ. 8 Mнa

tɯjɯ ĩre wa rotigɯ, ado bajiro ĩre gotia yɯ: “Ĩna ya ɯsijɯ ĩna tɯo oca sẽotoni, ‘Queno ñama Pablo mesa’, yi gotitẽña”, yi gotia yɯ Tíquicore. 9 “Tíquicore baba cɯti wasa”, yi gotia yɯ Onésimore. Manire bajiroti Jesucristore queno tɯorẽnɯgẽ ñami Onésimo cɯni. Ĩ ñami mani rãca gagɯ, mani maigẽ. Mɯa rãca ñagorɯ ñami Onésimo. Mɯa tɯ ejacõri gɯare rẽtare gaye gotirã yirãji ĩna jẽarã.

10 Adojɯ yɯ rãca tubia ecorɯ ñami Aristarco wame cɯtigɯ. “Quenajaro”, yami mɯare. “Quenajaro”, yami Marcos cɯni. Ĩ ñami Bernabé teñɯ. “Mɯa tɯ Marcos ĩ ejaja, wanɯre rãca ĩre boca ãmiña”, mɯare oca goti ñucacãcɯ yɯ. 11 Jesús Justo wame cɯtigɯ cɯni, “Quenajaro”, yami. Ĩna ɯdiarãti ñama judio masa yɯ rãca Diore moa ĩsirã. Jesucristore boca ãmicõri Diore moa ĩsirã ñama ĩna cɯni. Ĩna yɯre ejabɯajare, queno wanɯ quenacõri oca sẽoa yɯ ĩja. 12 Mɯa yagɯ Epafras wame cɯtigɯ, “Quenajaro”, yami. Jesucristore moa ĩsigẽ ñami ĩ cɯni. Co rɯmɯ rɯyabeto mɯare yiari Diore seni ĩsisotiami ĩ. Queno Diore tɯorẽnɯrã ĩre mɯa cɯdi ñatoni mɯare yiari Diore seni ĩsisotiami ĩ. Ito yicõri ĩ ãmoro bajiro mɯa cɯdi jeotoni mɯare yiari Diore seni ĩsisotiami ĩ. 13 “Riti mɯare yiari Diore senisotiami Epafras”, ya yɯ, ĩre tisotigɯ ñari. Laodicea cɯto gãnare, Hierápolis cɯto gãnare yiari cɯni Diore senisotiami ĩ. 14 Lucas ɯco yiri masɯ mani maigẽ, “Quenajaro”, yami. Demas wame cɯtigɯ, “Quenajaro”, yami ĩ cɯni.

15 “Quenajaro Laodicea cɯto gãna”, ya yɯ. “Quenajaro Ninfa. Quenajaro Cristore tɯorẽnɯcõri iso ya wijɯ minijuasotirã cɯni”, ya yɯ. 16 Adi papera mɯare yɯ cõare mɯa ti jeoja bero Laodicea cɯto gãna Jesure tɯorẽnɯrãre wasoaba, ĩna titoni. Ito yicõri ĩnare yɯ papera cõacatijɯare wasoacõri tiba mɯa cɯni. 17 Ado bajiro Arquipore mɯa gotire ãmoa yɯ: “Mani Ʊjɯ Jesucristo mɯre ĩ rotiado bajiroti queno gajanoaña”, yiya Arquipore.

18 “Quenajaro”, yi uca yɯ, yɯmasiti. Adojɯ tubia ecorɯ ña yɯ. Yɯre ãcabojabesa. Yɯre yiari Diore seni ĩsisotiya mɯa. Mɯare yiari Dios ĩ queno yitoni ĩre seni ĩsisotia yɯ cɯni. Itocõ ña.

Primera carta de San Pablo a los Tesalonicenses

Tesalónica cʉto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Tesalónica gãna mʉa. Yʉ ña Pablo. Mani ñarã Silvano, Timoteo
mesa rãca adi papera uca gʉa. Mani Jacʉ Dios ñarã ña mani. Mani Ʉjʉ
Jesucristo ñarã cʉni ña mani. Ĩnare tʉorũnʉrã ñari minijuasotia mani,
ĩnare rũcʉbʉorona. Mani Jacʉ Dios queno yijaro mʉare ito yicõri mʉa ya
ʉsijʉ queno sajari oca cʉti quenaroca yijaro ĩ.

Tesalónica gãna queno Jesure ĩna tʉorũnʉre gaye

2 Mʉare tʉoĩacõri, "Queno ya Dios mʉ", yisotia gʉa. Mʉare yiari coji
rʉyabeto Diore bʉsisotia gʉa. 3 Mani Jacʉ Diore gʉa bʉsija, "Cristore
tʉorũnʉrã ñari queno ĩre moa ĩsiama Tesalónica gãna", yi tʉoĩa gʉa. "Gãmeri
ti mairã ñari queno gãmeri ejabʉama ĩna", yi tʉoĩa gʉa mʉare. "Mani Ʉjʉ
Jesucristore tʉorũnʉsarã ñari, 'Riti mʉcana tʉdi ejagʉ yiguĩji', yi tʉoĩarã
ñama ĩna", yi tʉoĩa gʉa mʉare. 4 Tʉoya gʉa ñarã mʉa. Dios ĩ ti mairã ña
mʉa. "Dios ĩ beseana ñama ĩna", ya gʉa mʉare. 5 Jesucristo oca gʉa mʉare
riasosʉoja, rocati goti ajere gaye meje mʉare riasocʉ gʉa. Dios ĩ rotirise
rãca mʉare riasocʉ gʉa. "Riti bajia iti oca", mʉa yi masiroca yiñi Espíritu
Santo. Mʉa tʉ gʉa ñacatijʉ, "Ito bajiro ñacã ĩna", yi masirãji mʉa gʉare. Ito
bajiro gʉa ñacatire ticõri, "Mani queno ñatoni mani tʉ ejañi ĩna", yi masirãji
mʉa gʉare.

6 Gʉare ticõri, gʉa ñado bajiroti ñacʉ mʉa cʉni. Jesucristo ocare boca
ãmicõri, ĩ queno yigoado bajiroti queno yi ãmocʉ mʉa cʉni. Mʉare tʉoĩa
bʉjatobitiroca gãjerã ĩna yibojarocati, wanʉre rãca Jesucristo ocare boca
ãmicʉ mʉa. Espíritu Santoti ñañi mʉa tʉoĩa wanʉ quenaroca yigʉ. 7 Ito
bajiro mʉare ĩ yijare Macedonia sita gãna ito yicõri Acaya sita gãnare
ĩna tiro riojo queno ĩoyija mʉa. Ito bajiro queno mʉa yi ĩoja ticõri, "Ĩna
robo bajiro queno yirʉja manire cʉni", yi tʉoĩa jedirã yirãji ito gãna
Cristore tʉorũnʉrã. 8 Jesucristo ocare boca ãmicõri Macedonia sita gãna,
Acaya sita gãnare riti meje goti batoyija mʉa. Masa jeyarore Cristo
ocare goti batoyija mʉa. Queno mʉa yigore tʉocõri, "Cristore queno
tʉorũnʉrã ñama Tesalónica cʉto gãna", yama masa jeyaro mʉare. Ito
bajiri gʉa wa ucuja mʉa gayere masare gotibea gʉa. Mʉare masicãma
ĩna. 9 "Oca mʉa riasorise gayere queno boca ãmiyijarã Tesalónica gãna",
yire gaye tʉoa gʉa, yama ĩna gʉajʉare. "Diore queno tʉorũnʉcõri ĩnamasi
meni rujeoanare rũcʉbʉo jidicãma ĩna", yama ĩna gʉare. "Dios ñasagʉ
catitĩñagũre moa ĩsirã yama Tesalónica gãna", yama ĩna gʉare mʉare
tʉoĩarã. 10 Gaje mʉa gaye ado bajiro gotiama ĩna gʉare: "Dios Macʉ
ũmacũjʉ gagʉ ĩ tʉdi ejare bocatirã yama Tesalónica gãna", yama ĩna gʉare.
Jesuti ñami Dios Macʉ. Masa ĩre ĩna sĩabojarocati mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiñi
Dios. Mani ñeñaro yirisere bʉto ti teami Dios. Ito bajiri mani ñeñaro yirise
waja yigʉ, manire goda ĩsiñi Jesucristo. Masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios
ĩ seniri rʉmʉ Jesucristo ñami manire masorocʉ.

2

Tesalónica cʉtojʉ Pablo ĩ moare gaye

1 “Riasobojarã meje yicã Pablo mesa. Mani tн ĩna ñaja jãjarã Jesucristo
ocare boca ãmicã”, yi tнorãji mнa gнare. 2 Filipos cнto gнa ñaroca ĩna
gнare bнsiture, gнa tнoĩa bнjatobitiroca gнare ĩna yire, masirãji mнa.
Mнa ya cнto gнa ejaja ito bajiroti yicã masa gнare. Ito bajiro gнare ĩna
yibojarocati ĩ oca gнa goti güibititoni gнa oca sẽoroca yiñi Dios. 3 Mнare gнa
riasocati wisare oca meje mнare riasocн gнa. Queno ñajaro ĩna yirona,
mнare riasocн gнa. Mнare rнorona meje mнare riasocн gнa. Mнare
gнa riasocati ñasarise queno riojo mнare riasocн gнa. 4 Jesucristo oca
riasorona yiari gнare cũñi Dios. Ito bajiri ĩ oca ñasarise riti ĩ ãmoro bajiro
riasoa gнa. Masa gнare ti seyojaro yirona meje Dios ocare riasoa gнa.
Dios sĩgũti ĩ gнare wanнre ãmoa gнa. Dios sĩgũti ñami gнa tнoĩarisere ti
masigũ. 5 Tнo seyore bajiro bajijaro yirã meje mнare goticн gнa. “Riti
bajia iti”, yi tнoĩarãji mнa. “Niyeru bнjarona meje yн ocare riasoama ĩna”,
yiguĩji Dios gнare. 6 Gнa mнare riasogoanare bнto rũcнbнojaro yirona
meje riasocн gнa. Diore rũcнbнojaro yirona mнare goticн gнa. Gãjerãre
cнni gнare ĩna rũcнbнotoni meje ĩnare riasocн gнa. Ito bajibojarocati
Cristo ĩ cũana ñari, “Gнare rũcнbнoya”, gнa yi ãmoja yiboana gнa. 7 Ado
bajirojнa ycн gнa. Sĩgõ jaco iso rĩare tirũnн masoado bajiro ycн gнa,
mнare ti maicõri. 8 Mнare bнto tнo maia gнa. Mнare ti mairã ñari Dios
oca mнare riaso ãmocн gнa. Mнare ti maicõri queno mнa ñare ãmocн gнa.
Ito bajiri mнare yiari godarona ñacãcн gнa. Mнare masicõri bнto mнare
ti maia gнa. 9 Tнoya gнa ñarã mнa. Mнa tн ñarã gнa bнto moagorere
ãcabojabeja mнa. Dios oca mнare riasorã ñami, ũmнa cнni moasoticн gнa.
Sĩgũjнa mнa gнare yiari mнa waja yi ĩsire ãmobiticн gнa. Ito bajiri queno
ña masirona gнamasiti moacн gнa.
10 Mani Cristore tнorũnнrã ñari mнa rãca gнa ñaja ñeñaro yiĩabiticн gнa
mнare. Dios ĩ ãmoro bajiro riti yisoticн gнa. Ito bajiro gнa bajija ticõri, “Ñe
seti mana ñama ĩna”, yi tнoĩacн mнa gнare. Dios cнni ito bajiroti masiguĩji
gнare. 11 “Manire goti quenocã ĩna”, yi masirãji mнa gнare. “Mani bojori
bнjaja mani oca sẽoroca yicã ĩna”, yi masirãji mнa gнare. Sĩgũ ĩ rĩare maigũ
ĩ goti quenoado robo bajiro mнare goti quenocн gнa. 12 Mнa oca sẽojaro
yirona ado bajiro mнare goticн gнa. “Dios ĩ ãmoro bajiro riti yisotiya,
Dios mнare ĩ wanнtoni”, yi goti quenocн gнa mнare. Mнare beseñi Dios ĩ
rotirojн ĩ rãca mнa ñatĩñatoni.
13 Dios oca mнare gнa goti rẽtobuja, “Ĩna tнoĩa rujeoreti gotiama ĩna”, yi
tнoĩabiticн mнa. “Riti Dios ocare riasoama ĩna”, yi tнoĩacõri itire boca ãmicн
mнa. Dios ocare mнa tнorũnнjare mнa ñeñaro yirisere mнa jidicãroca yiñi
Dios mнare. Ĩre mнa cнditĩñaroca yami Dios. Ito bajiri iti gaye tнoĩacõri,
“Queno ya Dios mн”, yisotia gнa ĩre. 14 Mнa ya cнto gãna mнare нsirioro yi
codejare tнoĩa bнjatobisija mнa. Judea sita gãnare cнni ito bajiroti rẽtayijн.
Ĩna comasiti нsirioro ĩnare yi codeyijarã. Ĩna tнoĩa bнjatobitiado bajiroti
tнoĩa bнjatobisija mнa cнni. 15 Judio masati ñama mani Ѣjн Jesucristore
sĩana. Diore goti ĩsiri masare cнni ito bajiroti sĩayijarã ĩna. Ĩnati ñama gнare
bucõana. Ito bajiro ĩna yijare ĩnare ti wanнbeami Dios. Ĩna ñama masa
jeyarore ti terã. 16 “Mнare cнni maso ãmoami Cristo”, judio masa mejere
cнni gнa goti ãmobojarocati gнare camotacã judio masa. Ito bajiro ĩna yija
bнto bнsa seti cнtirã ñama ĩna. Ito bajiro ĩna yija ti junisinicõri, “Ĩna ñeñaro
yirise waja, waja yirã tнoĩa bнjatomena yirãji ĩna”, yi tнoĩacãguĩji Dios.

Tesalónica gãnare mнcana tнdi Pablo ĩ ti ãmore gaye

17 Tнoya gнa ñarã mнa. Mнare gнa wagoja bero nocõ mejeti mнare tнoĩa
riocн gнa mнcana. Mнa tн ñabitibojarãti gнa tнoĩarisejн mнa tнjн ñacн gнa.
Mнare tнdi ti ãmorã ruje josabojacн gнa. 18 Bнto mнare ti ãmosabojacн gнa.
Yн Pablo coji meje mнare tigн wa ãmobojacн yн. Coji rнyabeto mнa tн
yн tigн wa ãmoja, rũmúa нjн Satanás camotasotiñi yнre. 19 Gãjerã rẽtoro
mнare tнoĩa wanнa gнa. “Tesalónica cнto gãna mн oca gнa riasoja, queno
boca ãmicã ĩna”, wanн quenare rãca gotirã yirãji gнa mani Ʊjн Jesucristore
ĩ ejaroca. 20 “Ĩna ñama mani riasogoana”, yi tнoĩarã, mнare wanн ñuca gнa.
Riti ña iti gaye.

3

1-2 Mнare bнto ti ãmorã ñemecнti masibiticн gнa. Ito bajiri mani yagн
Timoteore mнare ĩ titoni cõacн gнa. Gнama Atenas wame cнtiri cнtojн
tujacн. Gнare bajiro Diore moa ĩsigũ ñari Jesucristo oca masare goti
rẽtobuami ĩ cнni. Mнa oca sẽoroca ĩ yitoni ĩre mнa tнjн cõacн gнa. Ito
yicõri Jesucristo ocare mнa tнorũnн waroca ĩ yitoni ĩre mнa tнjн cõacн gнa.
3 Tнoĩa bнjatomena mнa ñajare Cristo ocare mнa tнorũnн jidicãre ãmobiticн
gнa. Ito bajiri mнa oca sẽotoni Timoteore mнa tнjн cõacн gнa. “Cristore
mani tнorũnнrã ñajare gãjerãma mani tнoĩa bнjatobitiroca yirã yirãji. Ito
bajiro manire rẽtare ãmoguĩji Dios bнto bнsa ĩre mani tнorũnнtoni”, yi
tнoĩa jedia mani. 4 Mнa rãca ñarãjн maji mнare goti cũcãcн gнa. “Mнa
tнoĩa bнjatobitiroca yirã yirãji gãjerã”, yi goti cũcãcн gнa mнare. Mнare
gнa gotiado bajiroti rẽtayija. 5 Ito bajiri mнare bнto ti ãmorã ñemecнti
masibiticн gнa. Ito bajiri Timoteore cõacн gнa, “¿Jesucristore tнorũnнcнati
ĩna maji?” yirona. “Ñeñaro ĩna yitoni ĩnare нsirioro yi rẽtocũguĩji gajea
rũmúa нjн”, yi tнoĩacн gнa. “Ĩnare ĩ rẽtocũja mani moagorere ñeñogũ yiguĩji
gajea”, yi tнoĩacн gнa. Ito bajiro tнoĩacõri Timoteore ti roti ñucacн gнa.
6 Mнa tн ejarн adojн tнdi ejacoami Timoteo mнcana. Adojн ejacõri mнa
gayere oca quenarisere goti tнdi ejami ĩ. “Cristore queno tнorũnнrã ñama
ĩna, ito yicõri gãmeri ti mairã ñama ĩna”, yi goti ejami ĩ. “Mнare queno
tнoĩa gнa”, yima ĩna, yi goti ejami gнare. “Gнare mнa ti ãmoro bajiroti
mнare cнni ti ãmoboja gнa”, yima ĩna, yi goti ejami ĩ. 7 Ito bajiro ĩ gotija
tнocõri, tнoĩa bнjatobitibojarãti gнa ya нsijнama queno tнoĩa oca sẽoa gнa.
“Cristore tнorũnн jidicãbeama ĩna”, ĩ yija tнocõri, queno mнare wanн ñuca
gнa ñarã gнa. 8 “Cristore tнorũnн warã yama ĩna”, ĩ yija tнocõri, tнoĩa oca
sẽoa gнa, ito yicõri mama нsi bнja gнa. 9 Mнare tнoĩacõri, “Queno ya Dios
mн”, yi jidicã masibea gнa. Diore gнa bнsija, “Cristore queno tнorũnнama
ĩna”, yi tнoĩa masicõri bнto wanнa gнa. 10 Ñami, ũmнa cнni Diore senisotia
gнa, mнa tнjн gнa ejaroca ĩ yitoni. Bнto bнsa Cristore mнa tнorũnнtoni
mнa masibitire mнare riaso ãmoa gнa maji.
11 Mнa tн gнa tirã watoni mani Jacн Dios, ito yicõri mani Ʊjн Jesucristo
gнare ejabнajaro. 12 Mнare bнto ti mai wajн gнa. Mнare gнa ti mairo
bajiroti bнto bнsa mнa gãmeri ti mairoca yijaro mani Ʊjн mнare. Ito yicõri
bнto bнsa masa jeyarore mнa ti mairoca yijaro ĩ. 13 Mнa ya нsijн mнa oca
sẽo waroca yijaro mani Ʊjн. Ñeñarisere jidicãcõri quenarisejнa riti mнa
yiroca yijaro ĩ. Ito bajiro mнare ĩ yija bero mani Ʊjн ĩ ñarã rãca ĩ tнdi ejari
rнmн mani Jacн Dios ĩ tiro riojo ñe seti mana ñarã yirãji mнa.

4

Dios ĩ ti wanнre gaye

1 Gнa ñarã gaje mнare goti ãmoa gнa. “Ado bajiro mнa ñaja mнare ti
wanнgũ yiguĩji Dios”, yi mнare riasocн gнa. “Ito bajiro ñama ĩna”, yi tнoĩa
gнa mнare. Dios mнare ti wanнjaro yirona, ĩ ãmorise riti bнto bнsa mнa
yire ãmoa gнa. Ito bajiro josa gнa, mнare riasotoni mani Ujн cũana ñari.
2 “Cristo ĩ riaso rotiado bajiroti gнare riasocã ĩna” yi masirãji mнa
gнare. 3 Ado bajiro bajia mнa yiroti Dios ĩ ãmorise. Dios ñarã mнa
ñajare quenarise riti mнa yire ãmoami ĩ. Mнa manojo mana gãjerã romia
rãca ajere ãmobeami ĩ. 4 Mнa manojo bнjaroto riojнa romiare ajeĩamena
mнa ñare ãmoami Dios. Ito bajiri isore bнjacõri Dios ĩ ãmoro bajiro
isore mнa rũcнbнoja quena. Mнa manojosãromiare riti ti maicõri gãjerã
romiare ajebeja quena. 5 Isore ti seyocõri isore ajerocн meje manojo
cнtija quena. Gãjerã Dios gayere masimena ñari ito bajiro yi ãmorãji
ĩnaõna. Ĩna robo bajiro yibitirнja manire. 6 Gãji manojo rãca ajebeja. Gãji
manojore ti нobeja mнa. “Ito bajiro yirãre bнto ĩna tнoĩa bнjatobitiroca
yigн yiguĩji Dios”, sẽoro mнare goti cũcãcн gнa. 7 Quenarise mani yitoni
manire beseñi Dios. Ñeñaro mani yitoni meje manire beseñi ĩ. 8 Adi gнa
riasorisere ti terã gнare riti meje ti terã yama ĩna. Diore cнni ti terã yama
ĩna. Ñeñaro mani yirisere jidicãtoni Espíritu Santo manire queo sãgũ ñami
Dios.
9 Tнoya, gãmeri ti maire gaye mнare bнsigн ya yн. “Gãmeri ti mairнja
manire”, mнa yi masiroca yicãñi Dios mнare. Ito bajiri gнama, “Gãmeri ti
maiña mнa”, yi ucabea gнa mнare. 10 Riti queno yirã ña mнa. Macedonia
sita gãna Cristore masirãre ti maisotirã ña mнa. “Ĩnare ti maicõri bнto bнsa
ĩnare ti mairнja mнa”, sẽoro mнare gotia gнa. 11 Ado bajiro mнa yi josaja
quena. Ñe oca manoti queno ñaña mнa. Gãjerã ĩna bнsirise tнocõri coca
oca cнtibeja. Mнa ña masitoni mнamasiti moaña. Gнa rotiado bajiroti
yisotiba mнa. 12 Ito bajiro queno mнa moaja, ñejнa rнyabeto yiroja
mнare. Ito bajiri gãjerãre josamena yirãji mнa. Ito bajiro queno mнa
moaja ticõri, Jesure tнorũnнmena cнni queno mнare rũcнbнorã yirãji.

Mani Ujн ĩ tнdi ejare gaye

13 Tнoya gнa ñarã mнa. Jesure tнorũnнrã godana ĩna bajire gaye mнare
goti ãmoa gнa. Ĩna bajire gaye mнare goti rẽtobu ãmoa gнa, mнa bojori
bнjabe yirona. “Godabojana mнcana tнdi caticoarã yirãji”, yi tнoĩa
yurã meje ñama Diore tнorũnнmena. Ĩnare bajiro tнoĩarã meje ña mнa.
“Godabojana caticoarã yirãji”, yi tнoĩarã ña mani. 14 “Godacoabojañi
Cristo. Ito bajibojarocati mнcana tнdi ĩ catiroca yiñi Dios”, yi tнoĩa masirã
ña mani. Iti masicõri gaje ado bajiro yi tнorũnнa mani: “Jesús ĩ tнdi ejari
rнmн ĩre tнorũnнgoana ĩ rãcati baba cнti ejaroca yigн yiguĩji Dios ĩnare”, yi
tнoĩa mani.
15 Iti mнare gнa gotirise mani Ujн gнare masiroca ĩ yirise gayere mнare
gotia gнa. Mani Ujн ĩ tнdi ejari rнmн godanajнa mнjasнorã yirãji. Ĩna
riojнa mнjamena yirãji adi sita gãna cati ñarã. 16 Ado bajiro rẽtaro yiroja.
Dios ĩ rotirisena sẽoro bнsi ruji wadigн yiguĩji ũmacũjнana. Dios ñaro gãna
ángel mesa нjн ĩ bнsirise cнni sẽoro ruyuro yiroja. Dios yaga jutiraga
cнni sẽoro ruyuro yiroja. Ito yija Jesure tнorũnнgoana tнdi caticõri mнja
ejasнorã yirãji. 17 Ito bajiro iti ruyuroca riti Jesure tнorũnн ñarãre miojugн
yiguĩji Dios. Ĩnare miojucõri tнdi catisнoana rãca ide buerina ĩna mнja
waroca yigн yiguĩji Dios. Mнja wacõri mani Ujнre canamнorã yirãji mani.

Ito bajiri ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani ĩja. Ito bajiroti bajiro yiroja. 18 Iti
gaye gãmeri bʉsicõri oca sẽoña mʉa.

5

Jesús ĩ ejarotire mani bocatija quena, yire gaye

1 "Iti rʉmʉ ejagʉ yiguĩji mani Ʉjʉ. Itocõ tʉjaroca ejagʉ yiguĩji", yi ucabea
gʉa mʉare. 2 "Iti rʉmʉ ejagʉ yiguĩji Jesús", yi masibea mani, yi tʉoĩa
masirãji mʉa cʉni. "Iti rʉmʉ ejagʉ yiguĩji", masa ĩna yi masibiti rʉmʉ ejagʉ
yiguĩji ĩ. Riniri masʉ ñami ĩ ejaja cʉni, "Itocõ ejagʉ yiguĩji", yi masibea
mani. Ito bajiroti, "Iti rʉmʉ ejagʉ yiguĩji Cristo", yi masimena yirãji mani.
3 "Ñe oca mano queno ñacã mani", yi masa ĩna tʉoĩari rʉmʉ ñajasaroti
guijorise ejaro yiroja ĩnare. Iti guijorisere sĩgũjʉa rudi masimena yirãji
masa. Cojʉ rudirajʉ mano yiroja ĩnare. Romio macʉ rʉcoroco ñajasaroti
iso cõro robo bajiro bajiro yiroja iti. 4 Iti ocare tʉo masimena meje ña
gʉa ñarã mʉa. Ito bajiri mani Ʉjʉ ĩ tʉdi ejari rʉmʉ ti ʉcamena yirãji mani.
Riniri masʉ ĩ ejaja masa ĩna ʉcaro bajiro ʉcamena yirãji mani. Mani Ʉjʉ ĩ
ejarotire bocaticãrã yirãji mani. 5 Mani ña Dios ñarã. Ito bajiri tʉo masirã
ñari quenarise yi ãmoa mani. Mani ñeñaro yirisere jidicãna ñari rãitĩarise
ʉjʉ ñarã meje ña mani. 6 Ito bajiri queno tʉoĩacõri mani Ʉjʉ ĩ ejaroti gaye
bocaticãrʉja manire. Ĩ tʉdi ejaroti rʉmʉ canicãna robo bajiro bajibitirʉja
manire. 7 Ñamire canicã masa. Ñamijʉati idire idi mecʉcã ĩna. 8 Queno
tʉoĩacõri mani Ʉjʉ ĩ tʉdi ejarotire bocaticãrʉja manire. Cristo ñarã mani
ñajare mani tʉo masiroca yami ĩ. Ito bajiri ñeñaro yi ãmomena quenaro
tʉoĩarʉja manire. Cristore mani tʉorũnʉja ito yicõri gãmeri mani ti maija
rũmʉ́a ʉjʉ manire ejabe yirocʉ, manire camotagʉ yiguĩji ĩ. "Cristore mani
tʉorũnʉja ticõri, manire masogũ yiguĩji Dios", yi tʉoĩa yucãrʉja manire.
9 "Ĩna tʉoĩa bʉjatobitiroca yigʉ yigʉja yʉ", yirocʉ meje manire beseñi Dios.
Ito bajiro meje bajia. Mani Ʉjʉ Jesucristo ĩ godarisena sʉoriti manire
masorocʉ manire beseñi Dios. 10 Manire yiari godañi ĩ, ĩ rãca mani
ñatĩñatoni. Ito bajiri tʉdi ĩ ejaja mani catija cʉni, mani godaja bero cʉni
manire ãmi wacʉ yiguĩji ĩ, ĩ rãca mani ñatĩñatoni. 11 Itire gãmeri bʉsicõri
wanʉ oca sẽoña mʉa. "Ito bajiro yirã yirãji ĩna", yi tʉoĩa masi ña gʉa
mʉare.

Pablo ĩ goti quenore gaye

12 Tʉoya gʉa ñarã mʉa. Mʉa wato gãna Diore moa ĩsirãre queno mʉa
rũcʉbʉore ãmoa gʉa. Mʉare riasorona ito yicõri mʉare goti quenoronare
cʉni cũñi Dios. Ito bajiri ĩnare rũcʉbʉoya mʉa. 13 Queno ĩna mʉare
ejabʉaja ticõri, queno rũcʉbʉoya mʉa ĩnare. Mʉa ya ʉsina ĩnare tʉo maiña
mʉa. Ñe oca mano gãmeri baba cʉtiya mʉa.

14 Gʉa ñarã gaje ado bajiro mʉare rotia gʉa. Mʉa tʉ gãna moamenare
queno ĩnare gotiya. Mʉa tʉ gãna tʉoĩa oca sẽomenare ĩna oca sẽoroca
yiya mʉa. Cristore queno tʉorũnʉsamenare queno ejabʉaya mʉa. Ĩna
jeyarore ʉsirioro yimenati ñacõaña mʉa.

15 Queno tʉoĩaña mʉa. Gãjerã ĩna mʉare ñeñaro yibojarocati ĩnare
gãmebeja mʉa. Ado bajirojʉa yiba. Coji rʉyabeto queno gãmeri yisotiba
mʉa. Masa jeyarore ito bajiro riti yiba.

16 Diore tʉoĩacõri wanʉsotiba mʉa. 17 Diore bʉsi jidicãbeja. Ĩre
bʉsitĩñasotiba. 18 Quenarise, quenabiti cʉni mʉare rẽtaja, "Queno ya Dios

mʉ”, yisotiba mʉa. Jesucristore mʉa tʉorũnʉrã ñajare ñajediro mʉare rẽtarise, “Queno ya Dios mʉ”, yire ãmoami ĩ.
19 Diore mani cʉdi masitoni manire ejabʉa ãmoami Espíritu Santo.
Ito bajiri ĩre tʉo tebesa mʉa. 20 Dios gaye bʉsirã ĩna bʉsija ĩnare tʉo
tebesa. 21 “¿Dios gayere bʉsirã ñati ĩna? Ĩnamasi tʉoĩa rujeocõri bʉsirãji
gajea”, yirona queno tʉoya maji. Dios gayere ĩna bʉsija itire boca ãmicõri
tʉorũnʉma mʉa. 22 Jeyaro ñeñarisere tʉoĩa jidicãña mʉa.
23 Dioti ñami ñe oca mano mani ñaroca yigʉ. “Mʉre riti rũcʉbʉorã mʉ
ñarã ĩna ñaroca yiya mʉ”, mʉare yiari Diore seni ĩsisotia gʉa. “Quenarise
riti tʉoĩajaro, Cristore riti tʉorũnʉjaro, quenarise riti yijaro”, yirona Diore
senia gʉa, mʉare yiari. Mani Ʉjʉ Jesucristo ĩ tʉdi ejari rʉmʉ ñe seti mana
mʉa ñare ãmoa gʉa. Ito bajiri mʉare yiari Diore seni ĩsisotia gʉa. 24 Ĩ ñarã
mani ñatoni manire beseñi Dios. Jidicãre mano manire tirũnʉgũ yiguĩji ĩ.
Ito bajiri ĩ ãmoro bajiro mani yi masitoni manire ejabʉagʉ yiguĩji.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

25 Gʉare yiari Diore seni ĩsiña gʉa ñarã mʉa cʉni.
26 Gʉare yiari gãjerã Jesure tʉorũnʉrãre jababa ĩsiña mʉa.
27 Mani Ʉjʉ ĩ cũana ñari ado bajiro mʉare rotia gʉa. Ito gãna Jesure
tʉorũnʉrã ñarocõti minijuacõri adi paperare tiya gʉa ñarã mʉa.
28 Mani Ʉjʉ Jesucristo queno yijaro mʉare. Itocõ ña.

Segunda carta de San Pablo a los Tesalonicenses

Tesalónica cuto gãnare Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Tesalónica cuto gãna muа. Yu Pablo mani ñarã Silvano, Timoteo
mesa rãca adi papera muare uca yu. Mani Jacu Dios ñarã ña mani,
ito yicõri mani Uju Jesucristo ñarã cuni ña mani. Ĩnare tuorũnurã ñari
minijuasotia muа cuni, ĩnare rũcubuorona. 2 Muare queno ĩ yitoni Mani
Jacu Diore senisotia guа. Ito yicõri ñe oca manoti muа ya usiju queno muа
wanu quenaroca ĩ yitoni ĩre senisotia guа. Mani Uju Jesucristore cuni ito
bajiroti seni ĩsisotia guа muare yiari.

Cristo ĩ tudi ejari rumu ñeñaro masa ĩna yire waja Dios ĩ seniroti gaye

3 Tuoya yu ñarã muа. Coji ruyabeto guа muare tuoĩasotija, "Queno ya
Dios mu", yisotia guа ĩre. Queno busa Jesucristore tuorũnu warã ya
muа, ito yicõri buto busa gãmeri ti mai warã ya muа. Itire tuoĩacõri,
"Queno ya Dios mu", yisotia guа ĩre. 4 Ito bajiro bajirã muа ñajare gãjerã
Jesucristore tuorũnurãre muа gaye guа busija, wanure rãca busia guа. Ado
bajiro wanure rãca busia guа ĩnare: "Tesalónica cuto gãna Diore queno
tuorũnucõri, tuo jidicãbeama ĩna. Tuoĩa bujatobitibojarãti ñemecutiama
ĩna. Gãjerã ĩnare usirioro yi codebojarocati ñemecutiama ĩna", yi gotia guа
gãjerã Jesucristore tuorũnurãre. 5 Muа Dios ocare cudija ticõri, muа tuoĩa
bujatobitiroca yama gãjerã. Ito bajiro ĩna yibojarocati ĩ rotiroju muа eja
masiroca quenarise muа yi masitoni muare yigu yiguĩji. Itire masicõri,
"Masa ĩna yigoado bajiroti ĩnare ti besegu yiguĩji Dios. Quenarise riti yigu
ñami ĩ", yi tuoĩa masia mani.

6 Muа tuoĩa bujatobitiroca yirãre ĩna tuoĩa bujatobitiroca yigu yiguĩji
Dios. Ito bajiro ĩnare ĩ yija, ĩna ñeñaro yirise waja senigũ yigu yiguĩji. Ĩ
ito bajiro yija quena. 7 Adocãta tuoĩa bujatobitibojarãti itire ito bajiro ba-
jitĩñamenaji mani. Co rumu muа tujacãroca yigu yiguĩji Dios. Guare cuni ito
bajiroti yigu yiguĩji. Ito bajiro yigu yiguĩji mani Uju ũmacũju ĩ goaĩori rumu.
Ũmacũju goaĩocõri jãjarã ángel mesa rãca wadigu yiguĩji ĩ. Jea ũjuro yorise
bajiro buto busurise wato wadirã yirãji ĩna. 8 Diore tuorũnubitigoanare
mani Uju Jesucristo gaye oca cudimenare waja senigũ wadigu yiguĩji
ĩ. 9 Jesucristore ĩna tuorũnubitire waja, jeame ũjuroju tuoĩa bujatobiti
ñasotirã yirãji. Ito yicõri wisa godana bajiro ñatĩñarã yirãji ĩna. Mani Uju
ñaro camotado ñatĩñaro yiroja ĩnare. Ĩ masirise ĩ ĩoriju timena yirãji ĩna.
10 Iti rumu Jesucristo ĩ tudi ejari rumu ĩ ñarã ĩre tuorũnurã ĩre ti wanurã
yirãji ĩna. Ito yicõri, "Ĩ ñami rẽtoro masigũ", ĩre yi rũcubuorã yirãji ĩna.
Muare guа riasorise tuorũnurã ñari ĩna rãca ĩre ti wanurã yirãji muа cuni.

11 Itire tuoĩarã, muare yiari Diore seni ĩsisotia guа. Ĩ ñarã muа ñatoni
muare beseñi mani Uju Dios. Ito bajiri, Tesalónica cuto gãna mu ãmorise yi
masijaro yirona, Diore senisotia guа. Gaje muare yiari ado bajiro Diore
seni ĩsisotia guа: "Quenarise ĩna yi ãmorise ĩna yi masitoni mu masirisena
ĩnare ejabuaya", yi seni ĩsisotia guа. "Cristore tuorũnurã ñari ñajediro moare
ĩ cũre gayere ito bajiroti yijaro ĩna", yirona Diore senia guа muare yiari.
12 Ito bajiri queno muа yirise ticõri, mani Uju Jesucristore rũcubuorã yirãji

masa jeyaro. Ĩ ñarã mʉa ñajare mʉare cʉni rʉ̃cʉbʉorã yirãji ĩna. Manire ti maicõri Jesucristore Dios ĩ goda ĩsi rotijare, ito bajiro rẽtaro yiroja.

2

Jesucristo ĩ tʉdi ejaroto riojʉa bajiroti gaye

1 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Mʉcana mani Ʉjʉ Jesucristo ĩ tʉdi wadiroti rʉmʉ gaye mʉare bʉsi ãmoa yʉ. Manire miojucõri ĩ rãca mani ñatĩñatoni manire ãmi wadigʉ yiguĩji ĩ. 2 "Ejacãñi Jesús", gãjerã ĩna yibojaja, güibesa mʉa. Ĩnare tʉocõri, tʉoĩa wisabesa. "Riti ña, yʉ cãirojʉ ito bajiro gotiquĩ Dios yʉre", ĩna yibojaja cʉni ĩnare tʉorʉ̃nʉbesa. "Ejacãñi Jesús, yi gotiami Pablo yʉre paperana", ĩna yibojarocati ĩnare tʉorʉ̃nʉbesa. 3 Jãjarã ĩna mʉare rʉobojaja cʉni tʉorʉ̃nʉbesa. Jesús ĩ tʉdi wadiroto riojʉa, jʉaji gaye rẽtaro yiroja. Ĩ wadiroto riojʉa Diore bʉto ti tecõri cʉdimenaji masa. Ito bajiro ĩna baji ñaroca rẽtoro ñeñaro yigʉ goaĩogʉ̃ yiguĩji. "Jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩre cõagʉ̃ yigʉja yʉ", Dios ĩ yicãrʉ ñami ĩ. 4 Jeyaro masa ĩna rʉ̃cʉbʉorise ti tegʉ ñagʉ̃ yiguĩji ĩ. Dios gayere ti tegʉ ñari ĩ wajacʉ ñami ĩ. "Yʉ sĩgʉ̃ti ña masa jeyaro ʉjʉ", yigʉ yiguĩji ĩ. Diore rʉ̃cʉbʉorã masa ĩna minijuari wijʉ rujigʉ yiguĩji ĩ. Dios robo bajiro ña rʉogʉ yiguĩji. "Dios ña yʉ", yi rʉogʉ yiguĩji ĩ.

5 Iti rʉmʉ mʉa rãca ñagʉ̃ iti goti jeocʉ yʉ mʉare. ¿Itire masibeati mʉa? 6 "Rẽtoro ñeñaro yigʉ ĩ goaĩome yirocʉ, ĩre camotami Dios maji", yi tʉoĩarã ña mani. Dios ĩ rotibetoti goaĩobiquĩji ĩ. 7 Jeyaro ñeñaro ĩ yiroti masibitibojarãti, "Masa ĩna ñeñaro yiroca yicãmi ĩ", yi tʉoĩarã ña mani. Dios ĩre camotagʉ ĩ rotibetoti goaĩobicʉ yiguĩji ĩ. 8 Dios ĩ camotabeja goaĩogʉ̃ yiguĩji rẽtoro ñeñaro yigʉ. Ito bajibojarocati Jesús ĩ tʉdi ejari rʉmʉ ĩ jutirisenati sĩacõgʉ̃ yiguĩji ñeñaro yigʉre. Rẽtoro masigʉ̃ ñari josari mejeti ĩre ruyuriogʉ yiguĩji Jesús ĩ tʉdi ejari rʉmʉ. Ito bajiro ĩ yija ticõri, "Rẽtoro masigʉ̃ ñami Jesús", yi masirã yirãji masa jeyaro. 9 Rẽtoro ñeñaro yigʉ ĩ goaĩoja rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Satanás ĩ masirise jidicãgʉ̃ yiguĩji ĩre. Ito bajiri bʉto ĩ masirisena ejagʉ yiguĩji ĩ. Tiyamani ĩocõri masare rʉogʉ yiguĩji ĩ. 10 Wisa godasotianare rʉorocʉ dise rʉyabeto ñeñaro yigʉ yiguĩji ĩ. Ĩnare Dios ĩ maso ãmobojarocati ĩ oca ñasarise boca ãmimenaji ĩna. Ito bajiri wisa godana ñatĩñarã yirãji ĩna. 11 Ĩ oca riojo ñasarise ĩna boca ãmibitire waja ĩna tʉoĩa wisaroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiri rʉore gaye oca tʉorʉ̃nʉrã yirãji ĩna. 12 Ito bajiro yigʉ yiguĩji Dios, ĩ oca ñasarisere tʉorʉ̃nʉbiticõri ñeñarise yi wanʉrãre jeame ʉ̃jʉrojʉ ĩna watoni.

Manire masorocʉ Dios ĩ besere gaye

13 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Mani Ʉjʉ bʉto manire tʉo maiami. Jane mejejʉ mʉare masorocʉ mʉare beseñi Dios. "Ñeñaro yirã ña mani, mani ñeñaro yirise jidicãrʉja manire", mʉa yi tʉoĩa masiroca yiñi Dios Espíritu Santona sʉoriti. Ito bajiro ĩ yija, ĩ oca ñasarisere tʉorʉ̃nʉyija mʉa. Itire tʉoĩacõri "Queno ya Dios mʉ", yi jidicãbitirʉja gʉare. 14 Ĩ ñarã mʉa ñatoni ĩ oca ñasarise gʉa mʉare goti rẽtobujaro yirocʉ, gʉare cũñi Dios. Ĩ ocare mʉa tʉorʉ̃nʉja ticõri, Cristore ĩ tʉdi catiroca ĩ yiado bajiroti mʉa tʉdi catiroca yigʉ yiguĩji mʉare cʉni.

15 Jesucristore tʉorʉ̃nʉ jidicãbesa yʉ ñarã mʉa. Mʉare oca riojo ñasarise gʉa riasogocatire itire jidicãbesa. Iti oca mʉa tiro riojo goticʉ gʉa. Paperana cʉni mʉare goticʉ. 16-17 Manire ti maicõri queno yiñi Dios manire. Mani tʉo wanʉjaro yirocʉ, manire baba cʉtitĩñagʉ̃ yiguĩji ĩ. "Ĩ

rãca catitĩñagũ yigɨja yɨ”, mani yi tɨoĩa wanɨ yuroca yigɨ ñami ĩ. Mani Jacɨ Dios, mani Ʊjɨ Jesucristo cɨni queno yitĩñajaro mɨare. Mɨa ya ɨsijɨ oca sẽoroca yijaro Dios. Quenarise riti mɨa bɨsitoni, ito yicõri quenarise riti mɨa moatoni mɨare ejabɨajaro Dios.

3

Gɨare yiari Diore seni ĩsiña, Pablo ĩ yire gaye

1 Sɨsari coji gaye mɨare goti ãmoa yɨ ñarã yɨ maji. Gɨare yiari Diore seniña. Cojɨ rɨyabeto mani Ʊjɨ oca iti bata watoni Diore seniña. Ĩ oca tɨo wanɨcõri mɨa boca ãmiado bajiro jãjarã ĩna boca ãmitoni Diore seniña. 2 Gɨare ñeñaro yi ãmorãre ĩnare camotajaro Dios yirona, ĩre seniña. Gɨa riasorise ocare tɨorũnɨ ãmomena jãjarã ñama. 3 Ito bajibojarocati gɨare jidicãbicɨ yiguĩji Dios, mɨare cɨni ito bajiroti. Mɨa oca sẽoroca yicõri queno bɨsa Cristore mɨa tɨorũnɨroca yigɨ yiguĩji ĩ. Rũmúa ɨjɨ mɨare ñeñaro yibe yirocɨ, mɨare camotagɨ yiguĩji Dios. 4 Cristore tɨorũnɨcõri, “Tesalónica cɨto gãnare ĩna queno yi masitoni ejabɨagɨ yiguĩji ĩ”, yi tɨoĩa gɨa. Ito bajiri, “Gɨa rotirise cɨdirã yirãji ĩna. Ito yicõri ñaro bajiroti yisotirã yirãji”, yi tɨoĩa gɨa mɨare. 5 “Queno manire ti maiami Dios”, mɨa yi masijaro yirona, Diore senia gɨa. Tɨoĩa bɨjatobitibojagɨti ñemecɨtiñi Cristo. Ĩ ñemecɨtiado bajiroti mɨare cɨni ñemecɨti masiroca yijaro Dios.

Sĩgũ rɨyabeto moaja quena, yire gaye

6 Tɨoya yɨ ñarã mɨa. Adi mɨare rotijaro yirocɨ, gɨare cũñi mani Ʊjɨ Jesucristo. Sĩgũ Jesure tɨorũnɨgũ ñabojagɨti ĩ moa ãmobeja, ito gɨa riasoado bajiro ĩ yi ãmobeja ĩ rãca baba cɨtibeja. 7 Mɨa tɨ gɨa ñaja rocati ñacõabiticɨ gɨa, moacɨ. Gɨare tigoana ñari, “Ĩnare bajiro mani yija quena”, yirɨja mɨare. 8 Mɨa tɨ gɨa ñaja waja yimenati mɨa ya najure babiticɨ gɨa. Ado robojɨa yicɨ gɨa. Ʊmɨari ñami cɨni josari moacɨ gɨa. Ito bajiro yicɨ gɨa bare waja yirona. Mɨare ɨsirioro yibe yirona, mɨa gɨare waja yi ĩsire ãmobiticɨ gɨa. 9 Mɨare riasori masa ñari, “Gɨare ejabɨaya mɨa”, gɨa yija quena ñaboadoja. Ito bajibojarocati mɨare josabiticɨ gɨa. Ado robojɨa yicɨ. Moacɨ gɨa, “Ĩna robo bajiro yirɨja manire cɨni”, mɨa yi masitoni. 10 Mɨa rãca ñarã ado bajiro roticɨ gɨa: “No moa ãmobicɨ babitijaro”, yicɨ gɨa mɨare. 11 “Ĩna wato coriarã moamenati ñama”, yire oca tɨoa gɨa mɨare. “Coriarã moamena ĩna wato gãjerã ye oca tɨocõri rocati bɨsi batorã yirãji”, yire oca tɨoa gɨa mɨare. 12 Mani Ʊjɨ Jesucristo ĩ cũana ñari, ado bajiro rocati moamena ñarãre rotisotia gɨa: “Moaña, queno ñana yirona. Ito yicõri gãjerã ye oca tɨocõri bɨsi batobesa”, yi rotisotia gɨa.

13 Tɨoya yɨ ñarã mɨa. Queno yirã ñari queno mɨa yirise jidicãbesa. 14 Sĩgũ adi papera gɨa ucarise tɨorũnɨbicɨre ti masicõri ĩre baba cɨtibesa. Ito bajiro mɨa yija ĩ ñeñaro yirise tɨoĩabojogɨ yiguĩji ĩ. 15 Ñeñaro ĩ yibojarocati ĩre ti tebesa. Mani yagɨ ĩ ñajare ĩre goti quenoña mɨa.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

16 Mani Ʊjɨ ĩ ñami ñe oca manoti mani ñaroca yigɨ. Ñe oca manoti mɨa ya ɨsijɨ queno wanɨ quenaroca yitĩñajaro Dios. Dise rɨyabeto mɨare iti rẽtabojarocati ñe oca manoti mɨa ñaroca yijaro Dios. Mɨa ñarocõ rãca ñatĩñajaro mani Ʊjɨ.

17 “ ‘Quenajaro’, yami Pablo”, yi uca yʉ, yʉmasiti. Ito bajiro riti gajanoa
papera yʉ ucarise. Ito bajiro ya yʉ, “Riti ucañi Pablo”, mʉa yi masitoni.
18 Mani ñajediroreti queno yitĩñajaro mani Ʊjʉ Jesucristo. Itocõ ña.

Primera carta de San Pablo a Timoteo

Timoteore Pablo ĩ papera cõare gaye

1-2 Ñati yн baba Timoteo mн. "Quenajaro", ya yн mнre. Yн ña Pablo adi papera mнre uca ñucagн̃. "Yнre masogн̃ yiguĩji Jesucristo", yi mani tнoĩa yugн, ĩ cũrн ña yн. Dios yнre ĩ rotijare Jesucristo ocare goti ucuri masн ña yн. Tнoya Timoteo mн. Jesucristore tнorн̃nнjaro yirocн, mнre riasocн yн. Ito bajiri yн macн robo bajiro bajia mн. Mani Jacн Diore mнre yiari senia yн. "Ĩ queno ñaroca yiya. Ĩre ti maiña. Ito yicõri ñe oca manoti ĩ ñaroca yiya", yi Diore seni ĩsisotia yн mнre yiari. Mani Ujн Jesucristore cнni ito bajiroti seni ĩsisotia yн mнre yiari.

Rнore oca riasorãre tнorн̃nнbesa, Pablo ĩ yire gaye

3 Macedonia sita wacн, "Ado Efeso cнto tujaya mн", yicн yн mнre. Ito gãnare oca riojo riasomenare, " 'Jidicãña mнa', yiya", yirocн ito mн tujare ãmoa yн. Ĩna ñama, "Dios oca ñasarise riasorã ña gнa", yibojarãti ĩ oca riojo riasomena. 4 "Bнcнrã oca riaso jidicãña mнa", yiya mн ĩnare. Ito yicõri, " 'Ado bajiro yiyijarã mani ñicнsabatia', mнa yi gotirisere jidicãña mнa", yi gotiya mн ĩnare. Iti oca ĩna gotija jaje ñacõri jedirise meje ña. Ito bajiri iti oca masare ĩna riasoja ricati riti ĩna tнoĩaroca yirãji ĩna. "Cristore mani tнorн̃nнja ticõri, manire masogн̃ yiguĩji Dios", yi masare mani riasore ãmoami Dios.

5 Ito gãna gãmeri ĩna ti maire ãmogн̃ ito bajiro rotia yн. Mani ñeñaro yirise jidicãcõri Cristo sĩgн̃reti mani bнto tнorн̃nнja, "Ñe seti ma yнre", yi masirãji mani. Ito bajiro mani yi masija gãmeri ti mairã yirãji mani. 6 Dios oca ñasarisere jidicãrã ñari, ñe waja mani gayejнare tнoĩa bнsiama ĩna. Ito bajiro yicõri tнoĩa wisama. 7 Moisés ñayorн rotirise riasori masa ña ãmoama ĩna. Ito bajibojarãti ĩnamasi ĩna tнoĩa bнsirise, ĩna oca riasorise cнni tнo masibeama. "Queno riasorã ña gнa", yibojarãti ĩnamasi ĩna riasorisere tнo masibeama ĩna.

8 "Moisés ñayorн ĩ rotirise quenarise ña", yi tнoĩa mani. Ĩ rotirisere masicõri, "Queno Diore cнdibea yн", yirãji mani. 9 Queno yisotirãre meje ĩ rotirise cũñi Dios. Ñeñaro yirãjнare ĩ rotirise cũñi. Cнdimenare, Diore ti terã, ñeñaro yirã, ñeñaro bнsirã, jacнsabatiare sĩarã, ito yicõri sĩari masare cнni ĩ rotirise cũñi Dios. "Ñeñaro yirã ña mani", ĩna yi masijaro yirocн, ĩ rotirise cũñi Dios. 10 Romiare ajerãre, н̃mнa comasiti ñeñaro yirã, gãjerãre ñiacõri ãmi warãre cнni, ito yicõri rнori masa, "Dios ĩ tiro riojo riojo gotia gнa", yi rнorã, ito yicõri oca ñasarise cнdi ãmomenare cнni ĩ rotirise cũñi Dios, "Ñeñaro yirã ña mani", ĩna yi masitoni. 11 Jesucristo oca quenarise iti ña ñasarise. Iti oca yн riaso ucutoni yнre cũñi mani Ujн Dios. Ĩ sĩgн̃ti ñami rẽtoro rн̃cнbнorн.

Yнre queno yiñi Cristo, Pablo ĩ yire gaye

12 Ĩ oca yн riasotoni yн oca sẽoroca yami mani Ujн Jesucristo. "Yнre tнorн̃nнgн̃ ñami Pablo", yicõri "Yнre moa ĩsijaro", yirocн yнre cũñi Cristo. Ito bajiri, "Queno ya mн", ya yн ĩre. 13 Iti rнmнjн yн ñeñaro ĩre bнsibojarocati yнre beseñi ĩ, ĩre yн moa ĩsitoni. Iti rнmнjн Jesure tнorн̃nнrãre нsirioro yisoticн yн maji, ito yicõri Jesure bнsitusoticн. Ito

bajiro ĩre yн yibojarocati yнre ti maiñi Dios. “Yн Macнre tнorũnнbicн ñari ĩre ĩ ñeñaro yirisere masibeami Pablo maji”, yi masiñi Dios yнre. Ito bajiro yi masicõri yнre ti maiñi Dios. 14 Yнre ti maicõri jaje queno yiñi mani Ʊjн yнre. Ĩre yн tнorũnнroca yiñi ĩ. Gãjerãre yн ti mairoca yiñi. Riti yнre queno yiñi ĩ.

15 Ado yн mнare gotiroti riti bajia. Ito bajiri mнa tнorũnнja quena. Ado bajiro bajia. Ñeñaro yirãre masorocн adi sita wadiñi Cristo. Yн ñacн gãjerã ñeñaro yirã rẽtoro ñeñaro yicacн. 16 Ito bajiro yн bajibojarocati yнre ti maicõri yнre masoñi Dios. Ito bajiro yнre yiñi Dios. “Gãjerã rẽtoro ñeñaro yigн Pablo ĩ ñabojarocati ĩre ti mai jidicãbisijн Cristo. Ĩre ti maicõri ĩre masoñi ĩ”, masa jeyaro ĩna yi masitoni yнre masoñi ĩ. Ito bajiro ĩ yijare, “No Cristore tнorũnнrãreti ĩna ñeñaro yirisere ãcabojogн yiguĩji Dios. Ĩnare masocõri ĩna catitĩñaroca yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani. 17 Ito bajiri ĩre rũcнbнotĩñarнja manire. Ado bajiro ĩre yi rũcнbнorнja manire: “Mнti ña gнa Ʊjн catitĩñagũ. Godarocн meje ña mн. Sĩgũ mнre tigorн maquĩji. Ñimн mн robo bajigн maquĩji. Mн sĩgũti ña rẽtoro masigũ”, yi rũcнbнotĩñarнja mani Diore. “Ito bajiro bajitĩñajaro”, ya yн.

18 Tнoya yн maigũ Timoteo mн. Yн macн robo bajiro tнoĩa yн mнre. Ado bajiro rotia yн mнre: Ñarocõti Dios ĩ mнre cũre ito bajiroti yiya mн itire. “Diore queno cнdigн yiguĩji”, yiyijarã Diore goti ĩsiri masa mнre tнoĩa yurã. Ĩna goti yuado bajiroti rũmúre cнdibe yirocн, Diore queno moa ĩsiña. 19 Diore tнorũnн jidicãbesa. Mн tнoĩarise quenarise mнre iti gotija, tнorũnнña mн itire. Coriarã ñama ĩna tнoĩarise iti gotibojarocati tнorũnнmena. Ito bajiro yicõri Diore tнorũnн jidicãma ĩna. 20 Ito bajiro yicã Himeneo ito yicõri Alejandro cнni. Diore tнorũnн jidicãcõri ñeñaro bнsicã ĩna ĩre. Ito bajiri, Diore ñeñaro ĩna bнsirise jidicãjaro yirocн, rũmú ĩnare нsirioro ĩ yi codeja camotabiticн yн.

2

Mani Diore senire gaye

1 Cajero ado bajiro mнre rotia yн. Masa jeyarore yiari Diore seni ĩsiña. “Masare ti maiña”, yirocн Diore seniña. Ĩ masare queno yija ticõri, “Queno ya Dios mн”, yiya. 2 Gobierno masare yiari Diore seni ĩsirнja manire. Ito yicõri нjarã jeyarore Diore seni ĩsirнja manire. Ito bajiro mani yija queno ñe oca mano ñarã yirãji mani. Ito yicõri Diore cнdi ãmorã ñari quenarise riti yirã yirãji mani. 3 Masa jeyarore yiari Diore senirнja manire. Iti ña quenarise. Ito bajiro mani yija, manire ti wanнgũ yiguĩji Dios, manire masorн. 4 Masa jeyarore maso ãmogũ ĩna ñeñaro yirisere jidicãre ãmoami Dios. “Riojo ñasarise ña Dios oca”, masa jeyaro ĩna yire ãmoami Dios. 5 Sĩgũti ñami Dios. Ñimн gãji ĩ robo bajigн mami. Sĩgũti ñami manire yiari Diore bнsi ĩsigũ. Ĩti ñami Jesucristo. Ĩ sĩgũti ñami Dios ñarã mani ñaroca yi masigũ. 6 Jesús godañi mani ñeñaro yirise waja yi ĩsirocн, mani jeyaroreti. Ito bajiro ĩ yijare, “Masa jeyarore maso ãmoami Dios”, yi tнoĩa masirã ña mani. 7 Iti oca yн masare riaso ucutoni yнre cũñi Dios. Iti Cristo oca ñasarise judio masa mejere cнni yн riasotoni yнre cũñi Dios. Cristore tнorũnнjaro yirocн, ĩnare yн riasotoni yнre cũñi Dios. Cristore tнorũnнgũ ñari riojo gotia yн. Socabea yн.

8 Cojн rнyabeto masa Diore ĩna bнsire ãmoa yн. Diore rũcнbнorã ãmo ĩna ñumнoja, ĩna ya нsijн Diore tнoĩa rũcнbнocõri ĩna yija quena. Ĩna ya

ʉsijʉ gãjerãre tʉoĩa junisinicõri meje yija quena. 9 Queno tʉoĩacõri romia
ĩna saya sãñare ãmoa yʉ. “¿No bajirojʉa yʉ sãñaja yʉre ti seyorã yirãjida
ʉ̃mʉa?” yirã mejeti ĩna sãñaja quena. Jaje ti seyore gaye bʉsabitirʉja
ĩnare. “¿No bajirojʉa yʉ joa quenoja ti seyorã yirãjida ʉ̃mʉa?” yimenati
ĩna joa quenoja quena. Yʉre ti seyojaro yirona, perla wame cʉtirise, oro
wame cʉtirise cʉni bʉsabitirʉja ĩnare. Yʉre ti seyojaro yirona meje, saya
bʉto waja cʉtirise ĩna sãñaja quena. 10 No romia quenarise yirã riti gãjerã
ĩna tiro riojo seyorã ñarã yirãji ĩna. Romia Diore tʉorʉ̃nʉrã quenarise riti
yirã ñari seyorã ñarã yirãji ĩna. 11 Dios oca tʉorona mʉa minijuaja romia
bʉsimenati ĩna tʉo rujija quena. Riasori masʉre ĩna rʉ̃cʉbʉoja quena.
12 Mʉa minijuari wi ʉ̃mʉare romia ĩna riasore ãmobea yʉ. Mʉa minijuaja
romia bʉsimenati ĩna ñaja quena. Romia ʉ̃mʉare rotimenati rʉ̃cʉbʉoja
quena. 13 Ado bajiro bajia. Cajero Adán ñayorʉre rujeosʉoyijʉ Dios. Ito
bero ĩ manojo Evare rujeoyijʉ. 14 Adán meje ñayijʉ rʉ̃mʉ́ ĩ rʉorisere
tʉorʉ̃nʉsʉorʉ. Ĩ manojojʉa ñayijo rʉ̃mʉ́re tʉorʉ̃nʉsʉoro. Rʉ̃mʉ́ ĩ rʉorise
tʉorʉ̃nʉcõri ñeñaro yiyijo iso. 15 Ito bajiri romia ĩna macʉ cʉtija ĩna tʉoĩa
bʉjatobitiroca yami Dios. Ito bajibojarocati sĩgõ Jesucristore tʉorʉ̃nʉ
jidicãbeco gãjerãre iso ti maija, Dios ãmoro bajiro iso yija, ito yicõri ñeñarise
iso ñemecʉtija isore masogʉ̃ yiguĩji Dios.

3

Dios oca riasori masa bajire gaye

1 Ado yʉ mʉare gotiroti, riti ña. No Dios oca riaso ãmorã ito bajiro ĩna
yija quena ña. 2 Sĩgʉ̃ Dios oca riasori masʉ ĩ ña ãmoja ñe seti macʉ ĩ ñaja
quena. Sĩgõti ĩ manojo cʉti, ñeñaro yire ñemecʉti, queno tʉoĩagʉ̃ ĩ ñaja
quena. Ejarãre boca ãmi tebicʉ ĩ ñaja quena. Ito yicõri queno riaso masigʉ̃
ĩ ñaja quena. 3 Idire queagʉ meje, gãjerã rãca gãmeri tã ãmogʉ̃ meje, ito
yicõri niyerure tʉorʉ̃nʉgʉ̃ meje ĩ ñaja quena. Ado robojʉa ĩ bajija quena:
Gãjerãre queno yigʉ, oca queno masigʉ̃, ito yicõri niyerure tʉo maibicʉ ĩ
ñaja quena. 4 Ĩ ñarãre queno goti masigʉ̃, ĩ rĩa queno cʉdiroca ĩ yi masigʉ̃
ñaja, ito yicõri ĩ rĩa gãjerãre ĩna rʉ̃cʉbʉoroca ĩ yija quena. 5 Sĩgʉ̃ ĩ ñarãre ĩ
tirʉ̃nʉ masibeja, Diore rʉ̃cʉbʉorã minijuarãre cʉni tirʉ̃nʉ masibicʉ yiguĩji
ĩ. 6 Gãjerãre Dios oca riaso ñarocʉ mame Cristore tʉorʉ̃nʉsʉogʉ meje ĩ
ñaja quena. Cristore tʉorʉ̃nʉsʉogʉreti mani cũjama, “Yʉ sĩgʉ̃ti ña gãjerã
rẽtoro masigʉ̃”, yi tʉoĩaguĩji ĩocʉ̃. Ito bajiro ĩ yija ĩ tʉoĩa bʉjatobitiroca
yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiro Satanás ĩ tʉoĩa bʉjatobitiroca yiyijʉ Dios, “Dios
rẽtoro ñasagʉ ña yʉ”, yi ĩ tʉoĩare waja. 7 Dios oca riasori masʉre masa ĩna
tʉorʉ̃nʉre ãmobeami Satanás. Ito bajiri gãjerã Jesure tʉorʉ̃nʉmena cʉni ĩna
rʉ̃cʉbʉogʉ ĩ ñaja quena. Ito bajiro bajigʉ ĩ ñaja gãjerã bʉsitu masimenaji
ĩre.

Dios oca riasori masʉre ejabʉari masa bajire gaye

8 Dios oca riasori masʉre ejabʉarã cʉni ito bajiroti gãjerã ĩna rʉ̃cʉbʉorã
ñaja quena. “Ado robojʉa yiana mani”, ĩna yiro bajiroti ĩna yirã ñaja
quena. Idire queará meje, niyerure tʉo mairã meje ñaja quena. 9 Iti
rʉmʉjʉ Cristo oca masa ĩna masibitire queno ĩna tʉorʉ̃nʉja quena. Ito
bajiro tʉorʉ̃nʉcõri, “Dios ãmoro bajiro mani yijare ĩ tiro riojo ñe seti mana
ña mani”, ĩna yija quena. Ito bajiro bajirã ñacõri Dios oca riasori masʉre
ejabʉarã ĩna ñaja quena. 10 Ĩnare mʉ beseroto riojʉa, “Ãna ñama queno
yirã. Ñe seti ma ĩnare”, mʉ yi ti masija quena. Queno ĩna yija ticõri, ĩnare

besegн yigнja mн ĩja. 11 Romia cнni Dios oca riasori masнre ejabнarã
gãjerã rũcнbнorã ĩna ñaja quena. Ñeñarise ñemecнtirã oca menimena, idire
queamena ĩna ñaja quena. Ito yicõri, “Ado bajirojнa yiana mani”, ĩna yiro
bajiroti ĩna yirã ñaja quena. 12 Dios oca riasori masнre ejabнarã sĩgõreti
ĩna manojo cнtija quena. Ĩna rĩa queno cнdiroca ĩna yija quena. Ito yicõri
ĩna ñarãre cнni queno ĩna goti masirã ĩna ñaja quena. 13 Ĩna moarise queno
ĩna yija gãjerã rũcнbнorã yirãji. “Jesure tнorũnнrã ña mani”, yirã ñari
oca sẽorã yirãji ĩna. Ito bajiri Jesucristore ĩna tнorũnнre gaye, güimenati
gãjerãre gotirã yirãji ĩna.

Gãjerã ĩna tнo masibiti gaye

14 “Yoari mejeti mн tн wacн yigнja yн”, yi tнoĩacõri adi papera mнre
cõa yн. 15 Ito bajibojarocati coji mн tн yн ejabeja, Dios ñarãre ado bajiro
mн yi goti masitoni adi papera mнre cõa yн. Mani minijuaja Dios
catitĩñagũre rũcнbнorona minijua mani. Dios oca ñasarisere rũcнbнorã
ñari, “Riojo gotia Dios oca”, yirã ña mani. 16 Ñasarise ña Dios oca gãjerã
ĩna tнorũnнbitibojarocati mani tнorũnнsotirise. Ĩ oca mani tнo masiroca
yiñi Dios. Ado bajiro bajia:

Manire bajiro rujн cнticõri adi sitajн wadiñi Cristo. Espíritu Santo ĩ rotiro
bajiro riti yisotiyijн Cristo. Ito bajiri, “Ñeñaro ĩ yire ma ĩre”, masa
ĩna yiroca yiñi Espíritu Santo. Ángel mesa cнni ĩre ti rũcнbнoyijarã.
Co sita rнyabeto ĩ ocare riasoyijarã ĩna. Ito yicõri co sita rнyabeto
ĩre tнorũnнyijarã coriarã. Ito bajiro bajija bero ũmacũjн ĩre boca
ãmiyijн Dios. Itire mani tнo masiroca yiñi Dios.

4

Jesure tнorũnн jidicãre gaye

1 “Adi macãrнcũro iti jedi wari rнmнri coriarã Jesucristore tнorũnнrã
ñabojarãti ĩre tнorũnн jidicãrã yirãji”, recoti manire gotiami Espíritu Santo.
Ado bajiro ñaro yiroja: Cristore tнorũnн jidicãcõri rũmú ĩ rнorise riasorãre
tнo sнyarã yirãji ĩna. 2 Ĩnare riasori masa ado bajiro bajirã ñarã yirãji
ĩna. “Rнorã ya mani”, yi masibojarãti ĩnare rнorã yirãji ĩna. “Ñeñaro yirã
ña mani”, yi masibojarãti itire tнoĩacõri bojori bнjamenaji ĩna. 3 Manojo
cнtire gaye rẽorã yirãji ĩna. Coji gaye bare rẽorã yirãji ĩna. Ito bajibo-
jarocati Jesure tнorũnнrã mani baroti bare cũñi Dios. Dios oca ñasarise
tнorũnнcõri, “Queno ya Dios mн”, mani yijaro yirocн barere cũñi Dios.
4 Ado robojнa bajia: Ñarocõti Dios ĩ rujeore quenarise ña. Ito bajiri,
“Adijнa ña bare. Adi ña bare meje”, yi rẽobitirнja manire. Ado bajirojнa
mani yija quena: Bare bнjacõri, “Queno ya Dios mн”, yirнja manire.
5 “Bare dise rнyabeto ña mani baroti”, yi gotia Dios oca tuti manire.
Ito bajiri, mani baroto riojнa “Queno ya Dios mн”, mani ĩre yija, “Baya
quenarise ña”, yigн yiguĩji Dios.

Queno Jesucristore moa ĩsire gaye

6 Iti oca gãjerã Jesucristore tнorũnнrãre mн gotija, queno ĩre moa ĩsigũ
ñagũ yigнja mн. Dios oca ñasarise mani tнorũnнrisere mн riasoti jidicãbeja
bнto bнsa Jesucristore tнorũnн wacн yigнja mн. 7 Bнcнrã oca ĩna tнoĩa
rujeorere tнorũnнbesa. Dios ĩ cũre meje ña iti. Ito bajiri waja ma. Diore
queno cнdi ãmogũ ĩ gayere riasotiya. 8 Mani moaja mani ya rujн sẽoroca
ya mani. Ito bajibojarocati Dios gaye mani riasotija rẽto bнsaro quena iti.

Ĩ gaye riasoticõri mani ĩre cʉdija adi sita mani ñaroca, ito yicõri ũmacʉ̃jʉ ĩ tʉ mani ñaroca cʉni manire queno yigʉ yiguĩji Dios. 9 Adi mʉre yʉ gotirise riti ña. Ito bajiri masa jeyaro ĩna tʉorʉ̃nʉroti ña adi. 10 "Catitĩñagʉ̃ ñami Dios", yicõri ĩre tʉorʉ̃nʉa mani. Masa jeyarore maso masigʉ̃ ñami Cristo. No ĩre tʉorʉ̃nʉrãre masogʉ̃ yiguĩji. Ito bajiri gãjerã ĩna manire ʉsirioro yi codebojarocati mani moaroti Dios ĩ cʉ̃re moarʉja manire.

11 Adi oca yʉ bʉsirise masare riasocõri ĩnare cʉdi rotiya. 12 Mʉ tʉ ñarã Jesure tʉorʉ̃nʉrã ĩna queno yitoni ĩna tiro riojo quenarise riti yiya. Quenarise riti bʉsiya. Gãjerãre ti maiña. Cristore queno tʉorʉ̃nʉña. Queno tʉoĩacõri quenarise riti yiya. Ito bajiro mʉ yija ticõri, mamʉ mʉ ñabojarocati mʉre rʉ̃cʉbʉorã yirãji ĩna. 13 Yʉ ejaroto riojʉa masa ĩna tʉoro riojo Dios oca tuti ti gotiya ĩnare. Ito yicõri ĩna oca sẽoroca yirocʉ Dios oca riasoya masare. 14 Mʉ queno yi masiroca Dios ĩ mʉre yire itire jidicãbesa mʉ. Ito yʉ ñaroca ĩna ya ãmo moa jeocõri, "Adi ña mʉ moaroti Dios ĩ cʉ̃re", yicã Jesure tʉorʉ̃nʉsʉoana. Ito bajiri mʉ masiroca Dios ĩ mʉre yire gaye yiya mʉ.

15 Adi oca yʉ mʉre gotirise cʉdirocʉ tʉorʉ̃nʉña. Ito bajiro mʉ yija ticõri, "Dios ocare bʉto bʉsa cʉdi masi wacʉ yami ĩ", yirã yirãji ĩna mʉre. 16 Dise rʉyabeto mʉ yiroto riojʉa queno tʉoĩacõri mʉ yisotija quena. Queno riasorocʉ queno tʉoĩaña. Dios ocare jidicãbesa mʉ. Ito bajiro mʉ yija mʉre masogʉ̃ yiguĩji Dios. Ito yicõri mʉ riasorise tʉorʉ̃nʉrãre cʉni masogʉ̃ yiguĩji Dios.

5

Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ũmatã ñare gaye

1 Sĩgʉ̃ bʉcʉgʉ ñeñaro ĩ yibojarocati bʉto sẽoro yicõri goti quenobesa. Ado bajirojʉa mʉ yija quena: Rʉ̃cʉbʉore rãca ĩre goti quenoma. Mʉ jacʉre bajiro ĩre rʉ̃cʉbʉoba. Mamarãre mʉ ocabaji mesa bajiroti tʉoĩama. 2 Romia bʉcʉrãre mʉ jacore bajiro rʉ̃cʉbʉoba. Ito yicõri mamarã romiare cʉni mʉ ocabajio mesa bajiroti tʉoĩama. Quenarise riti tʉoĩacõri ĩnare rʉ̃cʉbʉoba.

3 Manʉjʉ godagoanare rʉ̃cʉbʉoba. Ĩna bojoro bʉjaja gãjerã Jesure tʉorʉ̃nʉrã ĩnare ejabʉaja quena. 4 Ito bajibojarocati sĩgõ manʉjʉ godagoro iso rĩa ñaja, ito yicõri janerãbatia ñaja cʉni ĩna isore ejabʉaja quenaro yiroja. Ito bajiro rotiyijʉ Dios. Mani jacʉsabatia manire ti maicõri ĩna masore waja ĩnare mani ejabʉaja quena. Iti ña quenarise, ito yicõri Dios ĩ ti wanʉrise. 5 Manʉjʉ godagoro sĩgõti iso ñaja ito yicõri isore ejabʉarã manija gãjerã Cristore tʉorʉ̃nʉrã ejabʉaja quena. Diore riti tʉorʉ̃nʉcõri ũmʉa, ñami cʉni ĩre senigõ yigõji iso. Ito bajiri gãjerã Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã isore ejabʉaja quena. 6 Manʉjʉ godagoro iso tʉoĩa wanʉ quenarise riti yigo ñajama, ejabʉare ma isoõcõre. Catigo ñabojagoti godacãro bajiro bajiamo iso ñeñaro yigo ñari. 7 Adi yʉ mʉre rotirise mʉ tʉ ñarã Jesure tʉorʉ̃nʉrãre gotiya. Ĩna cʉdija ticõri, "Ñeñaro yama ĩna", yi bʉsitu masimenaji gãjerã. 8 Sĩgʉ̃ ĩ ñarãre, ĩ jacʉsabatiare cʉni ĩ ejabʉabeja, "Diore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ña yʉ", yibojagʉti ĩre tʉorʉ̃nʉ jidicãrʉ ñami ĩocʉ̃. Gãjerãma Diore tʉorʉ̃nʉmena ñabojarãti ĩna ñarãre ejabʉarãji.

9 Sĩgõ manʉjʉ godagoro Dios oca riasori masʉre gãjerã romia rãca iso ejabʉa ãmoja sesenta rodori rẽto bʉsaro iso tʉjago ñaja quena. Sĩgʉ̃ti manʉjʉ cʉtigoro iso ñaja quena. 10 "Queno yigoro ñamo iso", masa jeyaro ĩna yigo ñaja quena. Iso rĩare queno masogoro ñaja quena. Iso ya wi

ejarãre queno boca ãmigoro iso ñaja quena. Gãjerã Jesure tʉorũnʉrãre wanʉre rãca iso ejabʉagoro ñaja, bojoro bʉjarãre cʉni ejabʉa, ito yicõri quenarise riti iso yigo ñaja quena.

11 Dios oca riasori masʉre ejabʉarona mamarã bʉsa manʉjʉ godagoanare cũbesa. Mamarã bʉsa mʉ cũja mʉcana tʉdi bʉto manʉjʉ cʉti ãmobojacõri ĩna moaroti Cristo ĩ cũrere jidicã ãmorã yirãji gajea. 12 Ito bajiro ĩna yija, "Dios oca riasori masʉre ejabʉa ãmosotia gʉa", ĩna yiro bajiro yi tĩomenaji ĩna. 13 Gaje mʉre gotia yʉ. Jãjarã masa tʉ ña ucucõri teri jairã ñarã yirãji ĩna. Iti riti meje yirã ñarãji ĩnaõna. Oca socari masa cʉni ñarã yirãji. Gãjerã ĩna bʉsija tʉocõri, rocati bʉsi bato ãmorã yirãji ĩna. Ĩna bʉsirotioni meje bʉsirã yirãji. 14 Ito bajiri mamarã bʉsa manʉjʉ godagoana mʉcana ĩna tʉdi manʉjʉ cʉtire ãmoa yʉ. Rĩa cʉti, ĩna ya wi tirũnʉ, ĩna yi ñare ãmoa yʉ. Ito bajiro ĩna bajija ticõri, gãjerã manire bʉsitu ãmorã, "Ñeñaro yirã ñama Cristore tʉorũnʉrã", yi masimenaji ĩna manire. 15 Coriarã manʉjʉ godagoana Cristore tʉorũnʉ jidicãcõri Satanásjʉare tʉorũnʉ sʉyama ĩna.

16 Jesure tʉorũnʉrã ĩna ñarã wato manʉjʉ godagoro iso ñaja ĩna isore ejabʉaja quena. Gãjerã Jesure tʉorũnʉrã ejabʉamenaji isore iso ñarã ĩna ejabʉacãjare. Manʉjʉ godagoana bojoro bʉjarãre ito yicõri ñimʉjʉa ĩnare ejabʉagʉ manija ticõri, ĩnare ejabʉarã yirãji gãjerã Jesure tʉorũnʉrã.

17 Ito mʉ tʉ ñarã bʉcʉrã queno Jesure masirãre bʉto rũcʉbʉoja quena. Ito yicõri gãjerã Jesure masirãre ĩna queno ũmatã ñaja ticõri, ĩnare rũcʉbʉocõri waja yija quena. 18 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: "Ta wecʉ trigo ajere ĩ wi cʉda codaja, 'Bajaro ĩ cʉni jabeto', yirona ĩ ya rise sia biabesa", yi gotia Dios oca tuti. Gaje ado bajiro gotia: "No moarãti waja bʉjarã yirãji", yi gotia Dios oca tuti.

19 Jesure tʉorũnʉrãre ũmatã ñagũre gãji ĩ oca menija, gãjerã ĩ baba mesa ĩ robo yirã manija cʉdibeja quena. 20 No ñeñaro yisotirãreama gãjerã ĩna tiro riojo oca sẽoro yicõri jidicã rotiya. Ito bajiro mʉ yija ti güicõri ñeñaro yimenaji ĩna cʉni. 21 Ado bajiro mʉre rotia yʉ Dios ĩ tiro riojo, Jesucristo, ito yicõri ángel mesa cʉni ĩ beseana rãca: Sĩgũ mʉ baba ĩ ñabojarocati ñeñaro ĩ yija oca sẽoro yicõri ĩre jidicã rotiya. Masa jeyarore coro bajiro mʉ rũcʉbʉoja quena. 22 Dios oca riaso ñarocʉ mʉ cũ ãmoja ʉsiriobicʉti mʉ beseja quena. Queno yigʉ ĩ ñaja tirocʉ ʉsiriobesa mʉ maji. Ñeñaro yigʉre mʉ cũjama, "Ñeñaro ĩ yigʉ ñabojarocati ĩre cũami Timoteo", yirã yirãji masa mʉre. Ñeñaro yibe yirocʉ, ñeñaro yirã rãca baba catibesa mʉ. Gãjerã ñeñaro ĩna yibojarocati coca ĩna rãca ñeñaro yibeja mʉ.

23 Tʉoya Timoteo mʉ. "Coji meje jeraga juni cõsotigʉ mʉ ñajama ide goti idibesa. Ʉyé ide cʉni jabeto idiya", ya yʉ mʉre.

24 Coriarã ñeñaro ĩna yirise recoti tia mani. "Masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ seniri rʉmʉ ĩnare waja senigũ yiguĩji", yi tʉoĩa mani. Gãjerãreama ñeñaro yirã ĩna ñabojarocati recoti ĩna ñeñaro yija tibea mani. Ito bajibojarocati masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ seniri rʉmʉ, "Ñeñaro yirã ñama ĩna", yi ti masirã yirãji masa jeyaro. 25 Coriarã queno ĩna yirise recoti tia mani. Gãjerãma queno ĩna yibojarocati recoti tibea mani. Ito bajibojarocati masare Dios ĩ waja yiri rʉmʉ "Queno yirã ñama ĩna", yi masirã yirãji masa jeyaro.

6

Gãjerãre moa ĩsirã bajire gaye

1 Jesucristore tʉorũnʉrã gãjerãre moa ĩsirã ñari ĩna ʉjarãre ĩna rũcʉbʉoja
quena. Ĩna ʉjarãre rũcʉbʉobeja ticõri, "Ñeñaro yirã ñama Jesure tʉorũnʉrã.
Ñe waja ma ĩna riasorise", yirã yirãji gãjerã. 2 Cristore tʉorũnʉrãre moa
ĩsiri masa ñari ĩna ʉjarãre ĩna rũcʉbʉoja quena. "Mani robo bajirãti ñama
ĩna. Ĩnare rũcʉbʉomena mani", yibitirʉja ĩnare. Ado bajirojʉa ĩna yija
quena. Ĩna ʉjʉ Jesucristore ĩ tʉorũnʉgũ ñajare bʉto bʉsa ĩna moa ĩsija
quena. Jesucristore tʉorũnʉgũ ĩ ñajare ĩ ñarã bajiroti ĩna ĩre ti maija quena.
Ito bajiri bʉto bʉsa ĩna ĩre moa ĩsija quena. Adi ito mʉ tʉ ñarãre mʉ riasore
ãmoa yʉ.

Niyerure tʉo maire gaye

Ado bajiro ĩnare mʉ cʉdi rotire ãmoa yʉ: 3 Mani Ʉjʉ Jesucristo oca
ñasarise iti ña mani tʉorũnʉsotirise. Mʉ tʉ gãna coriarã manire bajiro
tʉoĩarã meje ñama ĩna. Ricati tʉoĩama. Ito bajiro tʉoĩacõri rʉore gaye oca
riasoama. 4 Ito bajiro riasorã ñama, "Gãjerã rẽtoro masirã ña gʉa", yirã.
Ito bajibojarocati masirã meje ñama ĩna. Cristo gaye gãmeri bʉsi tobʉa
ãmosotiama. Gãmeri oca josama ĩna. Ito bajiro ĩna yija, masa ricati tʉoĩaroca
yama. Masa ĩna gãmeri ti tudiroca yama. Masa ĩna gãmeri bʉsituroca
yama. Ito yicõri masa ĩna gãmeri tʉo rũcʉbʉobitiroca yama. 5 Ñeñarise
tʉoĩarã ñari masa rãca oca josasotiama ĩnaõna. Oca riojo ñasarisere masirã
meje ñama ĩna. "Dios oca masare mani riasoja niyeru jairo bʉjarã yirãji
mani", yi tʉoĩama ĩna. Ito bajiro yirã rãca baba cʉtibesa. 6 Jesucristore
mani tʉorũnʉrise bʉto ñasarise ña. Jairo rʉcomena ñabojarãti Cristore
tʉorũnʉcõri mani wanʉja gajeoni jairã robo bajiro bajia mani. 7 Adi sita
mani rujeaja ñe rʉcomenati rujeayija mani. Ito bajiroti mani godaja cʉni
ñe ãmi wamenaji mani. 8 Mani bare cʉti, yutabuju cʉti, mani yijama,
"Ñejʉa rʉyabea", yi tʉoĩacõa mani. Ito bajiri wanʉ quena mani. 9 Gãjerãma
niyeru jairo bʉjarona ñeñarisere ñemecʉti masibeama ĩna. "Ado bajiro
ñeñaro yicʉja yʉ", yi tʉoĩabitibojarãti ñeñaro yisʉoama ĩna. Ito bajiri ñeñaro
yisʉocõri rocati quenabiti yi ʉya ãmorãji ĩna. Ñeñaro yi ʉyacõri itire jidicã
masimenaji ĩna. Ito bajiri jeame ũjʉrojʉ warã yirãji. 10 Niyerure riti tʉo
mairã ñeñaro yirã yirãji itire bʉjarona. Niyerure mani tʉo maija dise
rʉyabeto ñeñarise yisʉorã yirãji mani. Coriarã ñama bʉto niyerure bʉja
ãmocõri Jesucristore tʉorũnʉ jidicãrã. Ito bajiro yicõri ĩna ya ʉsijʉ bojori
bʉjama ĩna.

Timoteore Pablo ĩ rotire gaye

11 Ito bajiro ĩna yibojarocati ĩna robo yibesa mʉáma. Dios yagʉ ñari que-
narise riti bʉto yiya mʉ. Diore riti rũcʉbʉoya. Ito yicõri ĩre riti tʉorũnʉña.
Gãjerãre tʉo maiña. Tʉoĩa bʉjatobitibojagʉti Cristore tʉorũnʉ jidicãbesa.
Gãjerãre rũcʉbʉocõri ĩnare quenoti yiya. 12 Ñeñaro yijaro yirocʉ, rũmʉ́ ĩ
mʉre ʉsirioro yibojarocati Jesucristore tʉorũnʉcõri quenarise riti yiya.
Ito bajiro mʉ yija ticõri, mʉre waja yigʉ mʉ catitĩñaroca yigʉ yiguĩji Dios.
Dios oca riasori masʉ mʉre ĩ cũri rʉmʉ gʉa jãjarã tʉoro riojo, "Cristore
tʉorũnʉgũ ñari quenarise riti yi ãmoa yʉ", yicʉ mʉ. 13 Dios dise rʉyabeto
iti ñasotiroca yigʉ mʉre yʉ rotirise tʉoguĩji ĩ. Jesucristo mani Ʉjʉ cʉni
yʉ mʉre rotirise tʉoguĩji ĩ. Ĩ ñami güibicʉti Poncio Pilato wame cʉtigʉ
ĩ tiro riojo, "Dios ĩ cõarʉ ña yʉ", yigʉ. Ado bajiro mʉre rotia yʉ: 14 Yʉ

mʉre rotirise ñarocõti cʉdiya. “Ñeñaro yami ĩ”, gãjerã mʉre yi bʉsitube
yirocʉ, yʉ rotirise ñarocõti cʉdiya. Ito bajiro yisotiba mani Ʉjʉ Jesucristo
ĩ ejarocõjʉti. 15 Dios ĩ ãmori rʉmʉti tʉdi ejagʉ yiguĩji Cristo. Rẽtoro
rʉ̃cʉbʉogʉ ñami Dios. Rẽtoro masigʉ̃ ñami ĩ. Ñimʉ gãji ĩ robo bajigʉ ʉjʉ
mami. Ñimʉ gãji ĩ robo rʉ̃cʉbʉorʉ mami. 16 Ĩ sĩgʉ̃ti ñami godabicʉ. Bʉto
busurojʉ masa ĩna ejabetojʉ ñasotiami ĩ. Sĩgʉ̃ ĩre tigorʉ maquĩji. Ito yicõri
sĩgʉ̃ ĩre tibicʉ yiguĩji. Ĩre rʉ̃cʉbʉotĩñarʉja manire. Ñimʉ gãji ĩ robo rẽtoro
masigʉ̃ mami. Ito bajiro riti bajitĩñajaro ijarijʉ cʉni.
17 Adi sita gaye gajeoni jairo rʉcorãre, “ ‘Gãjerã rẽtoro ñasarã ña gʉa’,
yibesa”, yiya ĩnare. “ ‘Jaje niyeru rʉcoa yʉ. Ito bajiri ñe rẽtabetoja yʉre’,
yi tʉoĩabesa mʉa”, yiya ĩnare. Yoari mejeti jedirise ña niyeru. Dios
catitĩñagʉ̃re tʉorʉ̃nʉcõri, “Ĩti ñami manire tirʉ̃nʉgʉ̃”, yirʉja ĩnare. Mani
queno wanʉ quena ñatoni manire queno yigʉ yiguĩji Dios. 18 Gajeoni
jairãre, “Quenarisejʉa yiya mʉa”, yi rotiya ĩnare. Gajeoni bʉja ãmore rẽto
bʉsaro quenarise ña queno yire. Ĩna ya niyerure tʉo maimenati gãjerãre
ejabʉarona ĩna ĩsija quena. 19 Ito bajiro ĩna yija ticõri, masare Dios ĩ waja
yiri rʉmʉ ĩnare queno waja yigʉ yiguĩji ĩ. Jogabiti gaye ĩnare ĩsigʉ̃ yiguĩji ĩ.
Ito yicõri ĩna catitĩñaroca yigʉ yiguĩji.

Timoteore Pablo ĩ rotisʉsare gaye

20 Tʉoya Timoteo mʉ. Ĩ oca riasojaro yirocʉ, mʉre cũñi Dios. Ito
bajiri ĩ mʉre cũrʉ ñari queno riasoya. Rocati masa ĩna tʉoĩa rujeorere
tʉorʉ̃nʉbesa. Ñe waja ma iti. Ito bajiro bʉsirã rãca gãmeri tʉoĩa bʉsibesa.
“Bʉto masire gaye riasorã ya gʉa”, yirãre tʉorʉ̃nʉbesa. Ito bajiro yi-
bojarãti oca ñasarise meje riasoama ĩna. 21 “Bʉto masire gaye riasoa
gʉa”, yirãre tʉo sʉyama coriarã. Ito bajiri ĩnajʉare tʉo sʉyacõri Diore
tʉorʉ̃nʉbeama ĩna.
Dios queno yisotijaro mʉre. Itocõ ña.

Segunda carta de San Pablo a Timoteo

Timoteore Pablo ĩ papera cõare gaye

1-2 Ñati yн baba Timoteo mн. “Quenajaro”, ya yн mнre. Yн ña Pablo. Adi papera mнre cõa yн. Jesucristo ĩ cũrн ña yн. Jane mejejн ado bajiro yicãyijн Dios: “No yн Macнre tнorũnнrãreti ĩna catitĩñaroca yigн yigнja yн”, yicãyijн Dios. Iti oca yн riaso ucutoni yнre cũñi Dios, ĩ ãmoro bajiroti. Tнoya Timoteo mн. Mнre bнto tнo maicõri yн macнre bajiro mнre tнoĩa yн. Mani Jacн Diore mнre yiari seni ĩsisotia yн. “Ĩ queno ñaroca yiya. Ĩre ti maiña ito yicõri ñe oca manoti ĩ ñaroca yiya”, yi Diore seni ĩsisotia yн mнre yiari. Ito bajiroti mani Ujн Jesucristore cнni seni ĩsisotia yн mнre yiari.

Masare Cristo oca goti batoya, Pablo ĩ yire gaye

3 Yн ñicнsabatia Diore ĩna rũcнbнoado bajiroti rũcнbнoa yн cнni. “Yн ñeñaro yirisere coe jeoñi Dios”, yi tнoĩacõri ĩ tiro riojo queno ĩre moa ĩsia yн. Umнa ñami cнni mнre yiari Diore seni ĩsisotia yн. Mнre tнoĩa bнjacõri, “Queno ya Dios mн”, yisotia yн ĩre. 4 Yн wacati rнmн mн oticati masia yн. Mнcana mнre bнto ti ãmoa yн queno wanн quenarocн. 5 “Cristore queno tнorũnнgũ ñami Timoteo”, yi tнoĩa yн mнre. Mн ñico Loida, mн jaco Eunice cнni mн riojнajн ito bajiro Cristore tнorũnнyijarã ĩna. “Mн cнni ito bajiroti Cristore tнorũnнgũ ñagũja mн”, yi tнoĩa yн mнre.

6 Ito bajiri yн ãmo mнre moa jeocati rнmн mнcana mн tнdi tнoĩare ãmoa yн. Ito bajiro yн yicati rнmн Diore mн moa ĩsi masiroca yiñi ĩ. Itire ãcabojabesa. Wanнcõri queno bнsa ĩre mн moa ĩsire ãmoa yн. 7 Mani ya нsijн mani tнoĩa güi ñatoni meje yiñi Dios. Ado bajirojнa yiñi. Mani tнoĩa oca sẽoroca yiñi ĩ. Espíritu Santo manire queo sãcõri queno mani ĩre moa ĩsiroca yiñi. Gãjerãre mani ti mairoca yiñi. Ito yicõri ñeñarise mani ñemecнti masiroca yiñi Dios. 8 Mani Ujн Jesucristore bнsi ejabнagн, “Masare masogũ ñami ĩ. Ĩre riti tнorũnнa yн”, yibojobesa. Masare Jesucristo oca yн riasore waja ado tubia ecorн ña yн. Ito bajiro yн baji-bojarocati, “Pablo ñami yн baba”, yibojobesa. “Pablo ĩ tнoĩa bнjatobitiro bajiro bнjagн yigнja yн cнni”, yi tнoĩa güibesa. Jesucristo oca quenarise mн masare riasobojarocati co rнmн mн tнoĩa bнjatobitiroca yirã yirãji gãjerã. Ito bajiro ĩna yibojarocati mн ñemecнti masitoni mнre ejabнagн yiguĩji Dios. 9 Manire masoñi Dios. Ĩ ñarã queno yirã mani ñatoni manire beseñi ĩ. Mani queno yirise ticõri meje manire masoñi Dios. Ñeñaro yirã mani ñabojarocati manire masoñi ĩ. Manire ti maicõri ĩ ãmoro bajiroti manire masoñi Dios. Adi macãrнcũro ĩ rujeoroto riojнa manire masi yucõri manire ti maiyijн Dios. “Yн Macн Jesucristo ĩ godarotina sнoriti ĩnare masogũ yigнja yн”, yi tнoĩa yucãyijн Dios. 10 Adi sitajн wadicõri mani Ujн Jesucristo ĩ manire goda ĩsirena sнoriti, “Manire ti maiami Dios”, yi tнoĩa masia mani, adi rнmнri ĩja. Godabojagнti tнdi Jesucristo catijare, ija mani godarotire güibea mani. “Cristo oca quenarise mani tнorũnнja mani catitĩñaroca yigн yiguĩji”, mani yi masiroca yami ĩ.

11 Iti oca yн masare goti rẽtobutoni yнre cũñi Dios. Judio masare meje Cristo oca yн riaso ucutoni yнre cũñi ĩ. 12 Iti oca yн riasore waja ado tнoĩa bнjatobiti ña yн. Yн tнorũnнgũre ĩre queno masia yн. Ito bajiri ado tubia

ecobojagʉti bojori bʉjabea yʉ. Yʉre tirũnʉgũ yiguĩji ĩ. Ito yicõri, “Masa ñeñaro yirise waja ĩ seniri rʉmʉ yʉre masogũ yiguĩji”, yi masia yʉ.
13 Oca ñasarise mʉare riasocʉ yʉ. Iti oca yʉ mʉare riasocati riaso jidicãbesa masare. Jesucristore tʉorũnʉ jidicãbesa. Jesucristo ñarã ñacõri ĩre tʉo mairʉja manire. Ito bajiroti gãjerã ĩre tʉorũnʉrãre cʉni mani maija quena. 14 Ĩ oca masare mʉ riasotoni mʉre cũñi Dios. Mani ya ʉsijʉ quedi sãjarʉ Espíritu Santo ĩ ejabʉarisena masare riasoya.
15 “Asia sita gãna Pablore jidicãñi ĩna”, yi masigũja mʉ. Ĩna wato ñama yʉre jidicãrã Figelo ito yicõri Hermógenes. 16 Yʉre ĩna jidicãbojarocati Onesíforo wame cʉtigʉama yʉre ejabʉaquĩ. Ito yicõri yʉ oca sẽoroca yiquĩ ĩ. Tubiara wi yʉ ñabojarocati “Ĩre ti ãmobea yʉ”, yibitiquĩ yʉre. Ito bajiri ĩre mani Ʉjʉ Dios queno ĩ yire ãmoa yʉ. Ĩ ñarãre cʉni ito bajiroti Dios ĩ yire ãmoa yʉ. 17 Ado Roma wame cʉtiri cʉto ejacõri yʉre bʉjarocʉ ãma jidicãbisĩ ĩ. 18 “Ado Efesojʉ Pablo ĩ ñaroca queno ejabʉaquĩ Onesíforo”, yi masigũja mʉ. Yʉre ĩ queno yire waja ĩre queno yijaro mani Ʉjʉ. Masa ĩna ñeñaro yirise waja ĩ seniri rʉmʉ ĩre ti maijaro Dios.

2

Ñemecʉtiya Timoteo mʉ, Pablo ĩ yire gaye

1 Tʉoya yʉ macʉ Timoteo mʉ. Manire ti maicõri ĩ ñarã mani ñaroca yiñi Jesucristo. Ito bajiri itire tʉoĩacõri oca sẽoña mʉ. 2 Jãjarã masare oca yʉ riasoroca tʉogocacʉ ñacʉ mʉ. Ito bajiri yʉ mʉre riasogocati Jesure masirãre riasoya, gãjerãre ĩna riaso masitoni. Ito bajiro mʉ yija gãjerãre Cristo oca ñasarise riasorã yirãji ĩna cʉni.
3 Jesucristore queno tʉorũnʉgũ ña mʉ. Ito bajiri tʉoĩa bʉjatobitibojagʉti surara masʉ bajiro ñemecʉtiya mʉ. 4 Ĩna ʉjʉ rotirise riti tʉorũnʉrãji surara. Gãjerã ĩna yisotiriseama tʉorũnʉmenaji ĩna. Ĩna ʉjʉ rotirise riti cʉdi ãmorãji ĩna. 5 Ito bajiroti no ajere gaye rẽtocũ ãmogũ, ajere ʉjarã ĩna rotiro bajiro ĩ cʉdija quena. Itire ĩ cʉdibeja ĩ ajere waja bʉjabiquĩji ĩ. 6 Ito bajiroti no weseca moagũ ĩ moare waja cajero iti wese rica bʉjagʉ yiguĩji ĩ. Gãjerã riojʉa bʉjasʉogʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiroti bajija quena. 7 Iti oca mʉre yʉ gotirise queno tʉoĩaña. Itire mʉ queno tʉoĩaja mʉ tʉoĩa masiroca yigʉ yiguĩji mani Ʉjʉ.
8 Jesucristo ĩ ñare gaye tʉoĩate mʉ. Ʉjʉ ñayorʉ David wame cʉtigʉ janerãbatia janami ñayijʉ ĩ. Ĩre ĩna sĩabojarocati ĩ tʉdi catiroca yiyijʉ Dios. Iti ña oca quenarise. Ito yicõri iti ña masare yʉ oca goti rẽtobure. 9 Iti oca masare yʉ riasore waja ado tubiara wijʉ tʉoĩa bʉjatobiti ña yʉ. Ñeñaro yigʉre bajiro come mana yʉre siacã ĩna. Come mana yʉre ĩna siabojarocati Dios ocareama camota masimenaji ĩna. 10 Ito bajiri ado robojʉa bajia. Dise rʉyabeto yʉ tʉoĩa bʉjatobitiroca ĩna yibojarocati ñemecʉtigʉ yigʉja yʉ. Dios ĩ beseana Jesucristore ĩna tʉorũnʉre ãmoa yʉ. Ĩre ĩna tʉorũnʉja ĩnare masogũ yiguĩji. Ito bajiri ĩ rãca ũmacũjʉ catitĩñarã yirãji ĩna. Itire tʉoĩacõri yʉ tʉoĩa bʉjatobitiroca masa ĩna yibojarocati itire ñemecʉtigʉ yigʉja yʉ.
11 Oca riojo ñasarise ado bajiro gotia:
Cristore tʉorũnʉrã ñari mani godaja ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani.
12 Tʉoĩa bʉjatobitibojarãti mani ñemecʉtija, co rʉmʉ ĩ rãca rotirã yirãji mani cʉni. “Masibea yʉ Jesure”, mani yija co rʉmʉ, “Masibea yʉ mʉre”, yigʉ yiguĩji ĩ cʉni manire.

13 “Ado bajiro yiana mani”, mani yiro robo yi jeobitibojarocati ĩjнama,
“Ado robo yicнja yн”, ĩ yiado bajiroti yi jeogн yiguĩji. Riojo goti-
sotigн ñari rнore oca goti masibeami ĩ.

Queno Diore moa ĩsiña, Pablo ĩ yire gaye

14 Mнre yн gotirise ito gãna mнcana tнdi ĩna tнoĩaroca yiya. Ado bajiro
ĩnare mн gotire ãmoa yн: “Biyaro mнa oca josarise jidicãtoni yнre cũñi
Dios. Ito bajiri ñasabitire mнa tнoĩa jidicãja quena. Ñasabiti mнa tнoĩa
bнsija, ñe waja ma iti. Ito bajiro mнa bнsija tнocõri, tнo wisarã yirãji
mнare tнo coderã cнni”, yiya ito gãnare. 15 Dios ĩ mнre ti wanнtoni yiro
robo queno ĩre moa ĩsiña Timoteo mн. Ito bajiro mн yija ticõri, queno
mнre wanнgũ yiguĩji Dios. Ĩ ocare queno riasotiya, masare queno mн
goti rẽtobu masitoni. “Diore queno moa ĩsia yн”, mн yi masija ĩ tiro
riojo bojobicн yigнja mн. 16 Adi sita gaye riti tнoĩacõri rнore oca riasorã
rãca tнoĩa bнsibesa. Ito bajiro masare riasocõri bнto bнsa ĩna ñeñaro yi
waroca yirã yirãji ĩna. 17 Rнore oca riasorã ĩna rнorise cami jogare robo
bajiro bajia. Ĩna rнorise cami joga waro bajiro baji wajн iti. Gãjerãre
ĩna tнoĩa wisaroca ya iti. Jнarã rнore oca riasorã ado bajiro wame
cнtirã ñama, Himeneo, ito yicõri Fileto. 18 Oca riojo ñasarisejнa jidicãcõri
rнore ocajнa riasoama ĩna. “Godarãre mнcana tнdi catiroca Dios ĩ yiri
rнmн rẽtacoajн”, yi riasoama ĩna. Ito bajiro ĩna riasoja tнocõri, coriarã
Jesucristore tнorũnнrã tнoĩa wisama ĩna. 19 Ito bajiro ĩna riasobojarocati
Dios ocama ñeñabetoja iti. Ĩ oca ito bajiro ñatĩñaro yiroja. Ĩ oca ado bajiro
gotia: “Ĩ ñarãre ti masiami mani Ʊjн”, yi gotia Dios oca. Gaje ado bajiro
gotia iti: “No, ‘Jesucristore tнorũnнrã ña gнa’, yirã, ĩna ñeñaro yirisere
jidicãja quena”, yi gotia Dios oca.

20 Queno tнoya, goti masiore ocana mнre gotigн ya yн. Wi jajo wijн
somotẽrori jaje ñaro yiroja. Quenari tẽrori ñaro yiroja. Oro wame
cнtirisena ito yicõri plata wame cнtirisena ĩna menire ñaro yiroja iti
somotẽrori. Somotẽrori gaje bнto quenarise meje ñaro yiroja. Yucнna,
ririna ĩna menire ñaroja gaje. Iti wi нjн ñasari masa ĩna ejaja ticõri,
somotẽrori quenarisena bare jeogн yiguĩji ĩnare. Iti tẽrorire wanнgũ queno
codegн yiguĩji ĩ. Gaje somotẽroriream quenasabitire co rнmн rнyabeto
bare jeo bagн yiguĩji. 21 No ñasarise Diore moa ĩsi ãmogũ ñarocõti ñeñaro ĩ
yirise jidicãja quena. Ñeñarise jidicãcõri Diore riti ĩ rũcнbнoja quena. No
ito bajiro yignti quenarise Diore moa ĩsigũ ña yucãgũ yiguĩji.

22 Mamн ñabojagнti gãjerã mamarã ĩna ñeñaro yi нyarisere ti cũbesa
mнáma. Quenarisejнa riti yisotiya mн. Diore riti tнorũnн ñasotiya.
Gãjerãre ti maicõri queno ñe oca manoti, ñaña mн. Ĩna ñeñaro yirise
jidicãnajнa Cristore riti tнorũnнrã rãcajнa baba cнtiya. 23 Ñeñaro tнoĩa
bнsirã rãca baba cнtibesa. Ĩna tнoĩa bнsirise rocati gaye ñacõri ñe waja
ma. “Masa ĩna oca josaroca yama ĩna”, yi masigũja mн ĩnare. Mнre
ĩna seniĩa josabojarocati ĩnare tнorũnнbesa. 24 No mani Ʊjнre moa ĩsi
ãmogũti oca josagн meje ĩ ñaja quena. Ado robojнa ĩ bajija quena: Masa
jeyarore queno yigн ñaja quena. Queno riasogн ñaja quena. Ĩre bajiro
ĩna tнoĩabitibojarocati нsirioro ĩnare yi codebicн ĩ ñaja quena. 25 Dios oca ti
tudirãre quenoti ĩ goti quenoja quena. Ito bajiro ĩnare ĩ gotija ĩna ñeñaro
yirise jidicãroca yigн yiguĩji Dios gajea. Ito bajiri Dios oca ñasarise tнorã
yirãji gajea. 26 Oca ñasarisere tнorũnнcõri quenarisere tнoĩarã yirãji ĩna. Ĩna

ñeñaro yirisejнare jidicãcõri rнmнa нjнre rẽtocũrã yirãji ĩna. Rнmнa нjнre cнdigoana ñabojarãti ĩre rẽtocũrã yirãji.

3

Adi macãrнcнro iti jedi warijн gaye

1 “Adi macãrнcнro iti jedi warijн bнto josari rнmнri ñaro yiroja”, mн yi masire ãmoa yн. 2 Ado bajiro bajiro yiroja. Ĩna ya rujнre maicõri ĩna ya gajeonire cнni tнo mairã ñarã yirãji adi sita gãna. Ito bajiroti ĩna ya niyerure cнni tнo mairã yirãji. “Gãjerã rẽtoro ñasarã ña gнa. Ñejнa rнyabea gнare”, yi tнoĩarã yirãji masa. Gãjerãre bнsiturã yirãji. Ĩna jacнsabatiare cнdimena yirãji. Ĩnare queno gãjerã yibojarocati, “Queno ya mнa”, yimenaji ĩna. Ñeñaro yirã ñari Dios ocare cнni rнcнbнomena yirãji ĩna. 3 Gãjerãre ti maibiticõri ĩnare ñeñaro yirã yirãji ĩna. Gãmeri ti tudirã yirãji. Oca rнo gotiri masa ñarã yirãji ĩna. Ĩna ñeñaro yi ãmorise ñemecнtimenaji. Gãjerãre ñeñaro yi coderã yirãji. Queno yirãre ti tudirã yirãji. 4 “Mн babaguti ñagн yignja yн”, yi rнocõri, oca menirã yirãji ĩna. Ĩna ãmoro bajiroti ñeñaro yirã yirãji ĩna. “Gãjerã rẽtoro ñasarãguti ña gнa”, yirã yirãji ĩna. Dios ĩ ãmorisejнa yiro õno yirã ĩna yi ãmorisejнa yirã yirãji ĩna. 5 “Dios ocare rнcнbнorã ña gнa”, yirã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati, “Dios sĩgнti ñami rẽtoro masigн”, yi rнcнbнomenaji ĩna.

Ito bajiro yirã rãca baba cнtibesa. 6 Romia queno tнoĩamenare, “Dios oca mнare goti rẽtobuana gнa”, yama ĩna coriarã. “Bнjato bajia ñeñaro yirã romia ña gнa”, yibojarãti ñeñaro ĩna yirise jidicã masimena romiare ãmarã yirãji rнori masa. Ito bajiro bajirã romiare rнorona ãmarã yirãji ĩna. 7 Dise rнyabeto gãjerã ĩna riasobojarisere tнorнnн ãmoama romia ĩnaõna. Ito bajiro yicõri Dios oca ñasarisere tнo masibeama ĩna. 8 Jane mejejн Janes wame cнtignн ito yicõri Jambres wame cнtignн cнni Moisés ñayorнre ti tudicõri ĩre cнdi ãmobisijarã ĩna. Ito bajiro bajirã ñama rнori masa. Dios oca riojo ñasarisere ti tudiama ĩna. Ñeñarise riti tнoĩama ĩna. “Diore tнorнnнrã ña gнa”, yibojarãti ĩre tнorнnнrã meje ñama ĩna. 9 Ito bajiro ĩna bajijare, “Rocati rнore oca riasoama ĩna”, yi masirãji masa jeyaro. Jane mejejн Janes ito yicõri Jambres cнni ĩna rнore ti masiado bajiroti adi rнmнri rнorãre cнni ti masirã yirãji masa.

Timoteore Pablo ĩ rotire gaye

10 Ĩna robo bajignн meje ña Timoteo mнáma. Masare yн riasorise gaye queno masia mн. “Ito bajiro ñasotignн ñami Pablo”, yнre yi masia mн. “Jesucristore tнorнnнgн ñari ĩ ãmorise riti yi ãmoami Pablo”, yi masignja mн yнre. “Masare нsirioro yignн meje, ĩnare ti maignн ñami Pablo”, yнre yignja mн. “Tнoĩa bнjatobitibojagнti Dios oca masare riaso jidicãbisĩ Pablo”, yнre yi masignja mн. 11 Cristo oca yн riasojare masa ĩna yнre нsirioro yi codeja ticн mн. Yн tнoĩa bнjatobitija ticн mн. Antioquía, Iconio ito yicõri Listra wame cнtiri cнtojн cнni yнre rẽtare ñarocõti masignja mн. Iti cнtorijн yн tнoĩa bнjatobitiroca masa ĩna yнre yire masignja mн. Ito bajiro ĩna yibojarocati mani Нjн yнre codeñi ĩ. 12 No Jesucristore tнorнnнrã queno yi ãmorãre нsirioro yi coderã yirãji gãjerã. 13 Ñeñaro yirã ito yicõri rнo jairã cнni bнto bнsa ñeñaro yi warã yirãji. Rнore oca gotisotirã yirãji. Gãjerã cнni ito bajiroti rнorã yirãji ĩna rнorã ñajare.

14 Ĩna bajiro yibesa mнáma. Dios oca mн riasotire tнorũnн jidicãbesa.
"Yнre riasogoana oca riojo ñasarise riasocã ĩna", yi masigũja mн. 15 Dios
oca tutire macнacã ñagũjн riasotisнoyija mн. Dios oca riasotigн ñari, "No
Jesucristore tнorũnнgũti, ĩre masogũ yiguĩji Dios", yi masigũja mн. 16 Dios
oca tuti ucagoana ĩna tнoĩa rujeore meje ucayijarã ĩna. Ĩna tнoĩarisejн
Dios ĩ gotire riti ucayijarã. Ĩ oca tuti ña mani riasotiroti. Itire riasoticõri
oca riojo ñasarise masia mani. Itire riasoticõri, "Ñeñaro yigн ña yн cнni",
yi masia mani. "Yн ñeñaro yirise jidicãcõri, queno ñagũ yigнja yн", yi
masia mani. Ĩ ocare riasoticõri Dios ĩ ãmorise quenarise moa masia mani.
17 "Ado bajiro Diore mani moa ĩsija quena", mani yi masire ãmoami Dios.
Gãjerãre quenarise yirona mani ña yucãre ãmoami Dios. Ito bajiri ĩ ãmorise
mani yi masitoni ĩ oca tuti manire cũñi ĩ.

4

Timoteore Pablo rotisнsare gaye

1 Tнoya Timoteo mн. Yн mнre rotirise tнoami Dios. Cristo masa
jeyarore ti beserocн cнni yн mнre rotirise tнoami. Jesucristo ĩ tнdi ejari
rнmн catirãre, godanare cнni ti besegн yiguĩji. Ñeñaro yigoana tнoĩa
bнjatomena yirãji ĩna. Jesucristore tнorũnнrãma ĩ rotirojн ĩ rãca ñatĩñarã
yirãji mani. Itire masigũja mн. Ito bajiri ado bajiro mнre rotia yн. 2 Dios
oca masare riaso ñasotiya. Masa ĩna tнo ãmoja, ĩna tнo ãmobeja cнni oca
ñasarise riaso jidicãbesa. "Ñeñaro yirã ña gнa", masa ĩna yi masitoni ĩnare
riasoya. Ĩna ñeñaro yirise jidicã ãmomenare goti quenoña. Dios oca masare
riasocõri ĩna oca sẽoroca yiya. Coji Dios ocare ĩna tнo masibitibojarocati
ĩnare junisinibesa mн. Ʉsiriobicнti ĩnare Dios oca riasosotiya. 3 Oca riojo
ñasarisere ti tecõri itire masa ĩna tнo ãmobiti rнmн ejaro yiroja co rнmн. Ĩna
ñeñaro yi ãmorise riti yirã yirãji ĩna. Ito bajiri ĩna tнo ãmorise riasorãre riti
ãmarã yirãji ĩna. Oca riojo ñasarise riasorãjнare tнo ãmomenaji ĩna. 4 Oca
riojo ñasarisere jidicãrã yirãji ĩna. Masa ĩna rнo gotirisereama tнorũnнrã
yirãji ĩna. 5 Mнáma ĩna bajiro yibeja mн. Queno tнoĩarise jidicãbesa mн.
Tнoĩa bнjatobitibojagнti ñemecнtiya mн. Cristo oca tнoĩamenare riaso
ucuya mн. Mн moaroti Dios ĩ cũre ñaro bajiroti yiya.

6 Yнre ĩna sĩaroti rнmн jabeto rнya. Jesucristo oca masare yн riasojare
yнre sĩarã yirãji ĩna. Ito bajiri yoari mejeti Dios tн wacн yigнja yн. 7 "Ĩna
ñeñaro yirise jidicãjaro", yirocн Cristo oca masare riaso josacн yн. Jeyaro
moare yнre Dios ĩ cũre ito bajiroti jeoa yн. Diore tнorũnн jidicãbiticн yн.
8 Ito bajiri ĩre yн tнorũnн jidicãbitire waja yнre queno yigн yiguĩji Dios.
Queno yigoana ĩna jesari bedo bнjagн yigнja yн cнni. Masare ĩ ti beseri
rнmн yнre waja yigн yiguĩji ĩ. Masa ĩna yigoado bajiroti ĩnare ti besegн
yiguĩji ĩ. Yнre riti meje waja yigн yiguĩji ĩ. No Jesucristore tнo maicõri ĩ
tнdi ejari rнmн bocatirãre cнni queno waja yigн yiguĩji ĩ.

Timoteore Pablo ĩ ti ãmore gaye

9 Tнoya Timoteo mн. Yoari mejeti yнre tigн waya. Sejabesa mн. 10 Yн
rãca ñabojagн yнre jidicãquĩ Demas wame cнtigн. Dios gaye rẽtoro adi sita
gayejнare ãmoquĩ ĩ. Ito bajiri yнre jidicãcõri Tesalónica wame cнtiri cнtojн
waquĩ ĩ. Galacia sita gãnare Dios oca riasogн waquĩ Crescenteama. Ito
yicõri Dalmacia sita gãnare riasogн waquĩ Tito cнni. 11 Lucas sĩgũti ñami
yн rãca. Ito bajiri Marcosre ãmacõri ĩre ãmi waya. Yн moarise yнre ejabнa

masiguĩji ĩ. 12 Tíquico wame cʉtigʉre Efeso cʉtojʉ cõacʉ yʉ. 13 Wadigʉ joe
sãñado yʉ yaro ãmi wadiba. Troas gagʉ Carpo wame cʉtigʉ ya wijʉ cũcʉ
yʉ. Ãmi wadi ĩsiña yʉre. Papera tutiri cʉni ãmi wadiba. Yʉ ya papera
tunare mʉ ãmi wadisacõre ãmoa yʉ.
14 Alejandro come moari masʉ jaje ñeñaro yiquĩ yʉre. Yʉre ĩ ñeñaro
yiadocõti ĩre waja senigʉ̃ yiguĩji mani Ʊjʉ. 15 Roya ĩre, mʉre cʉni ñeñaro
yigʉ yiguĩji gajea. Oca ñasarise mani riasorisere bʉto ti teami ĩ.
16 Oca quenori masa tiro riojo, “Ñe seti ma yʉre”, yʉ yi ejasʉocati rʉmʉ
sĩgʉ̃ yʉre bʉsi ejabʉagʉ maniquĩ. Yʉ rãca ñabojarã yʉre jidicãcã. Ito bajiro
yʉre ĩna ñeñaro yibojarocati, “Ĩnare waja senibitijaro Dios”, yi tʉoĩa yʉ.
17 Yʉ baba mesama ĩna yʉre jidicãbojarocati mani Ʊjʉama yʉre jidicãbisĩ.
Yʉ oca sẽoroca yiñi. Ito bajiro yʉre ĩ yijare judio masa meje ñarãre oca
riojo ñasarise goti rẽtobu jeocʉ yʉ. Yʉre ĩna sĩa ãmobojarocati camotañi Dios.
18 Ũmacʉ̃jʉ Dios ĩ rotirojʉ yʉ ejare ãmoami ĩ. Ito bajiri ñeñarise yʉ yibe
yirocʉ yʉre ejabʉagʉ yiguĩji ĩ. Ito yicõri yʉre masa ñeñaro yi ãmobojarocati
yʉre codegʉ yiguĩji ĩ. Ĩre rʉ̃cʉbʉotĩñarʉja manire, “Rẽtoro masigʉ̃ ñami”,
yirã. Ito bajiro riti ñatĩñajaro.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

19 Quenajaro Aquila ĩ manojo Priscila cʉni. Quenajaro Onesíforo ñarã
cʉni. 20 Mani yagʉ Erasto Corinto cʉtojʉ tujacoami. Mileto wame cʉtiri
cʉtojʉ mani yagʉ Trófimore cũcʉ yʉ, ĩ cõja ticõri. 21 “Juebʉcʉ riojʉa bʉsa ĩ tʉ
ejacʉja”, yirocʉ ejori bʉsa waya. Eubulo, Pudente, Lino ito yicõri Claudia
cʉni, “Quenajaro”, yi ñucama mʉre. Ado gãna mani ñarã Jesucristore
tʉorʉ̃nʉrã cʉni, “Quenajaro”, yi ñucama.
22 Mʉ rãca ñatĩñajaro Jesucristo. Mʉ ya ʉsijʉ oca sẽoroca yijaro ĩ. Mʉ rãca
ñarã ñarocõreti queno yijaro Dios. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a Tito

Titore Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Tito mн. Yн ña Pablo. Adi mнre papera cõa yн. Diore moa ĩsiri
masн ña yн. Ito yicõri Jesucristo oca riaso ucutoni ĩ cũrн ña yн. Ito bajiri
Dios ñarã ĩ beseanare riasogн ya yн, Jesure bнto bнsa tнorũnн wajaro,
yirocн. "Iti ña oca riojo ñasarise", mani yi tнo rũcнbнorise masare yн
riasotoni yнre cũñi Dios. 2 Ito bajiri "Diore mani tнorũnнja, catitĩñarã
yirãji mani", masa ĩna yi tнoĩa wanн yutoni ĩnare Dios oca riasoa yн.
Jane mejejн adi macãrнcũro ĩ rujeoroto riojнa ado bajiro yicãyijн Dios:
"No yнre tнorũnнrãti catitĩñarã yirãji", yicãyijн Dios, socabicн ñari. 3 Adi
rнmнri ĩja ĩ oca masare ĩna masiroca yi ãmoguĩji Dios. Ito bajiri ĩ oca
masare riaso ucu rotiñi Dios yнre. Ĩti ñami jeame ũjнrojн mani wabore
ñaroca manire masorн. 4 Tнoya Tito mн. "Yн macн robo bajigн ñami",
yi tнoĩa yн mнre. "Yн riasocatina sнoriti Jesure tнorũnнami Tito", yi
ticн yн mнre. Ito bajiri, "macн", ya yн mнre, adi papera cõagũ. Sĩgũre
bajiro tнoĩarã ña mani ĩja. Mani Jacн Diore, ito yicõri Jesucristo manire
masorнre cнni senia yн, mнre ĩna queno yitoni. Ñe oca manoti mн ya нsijн
queno wanн quenaroca ĩna yire ãmoa yн. Ito bajiroti ĩnare senisotia yн
mнre yiari.

Jesure tнorũnнrãre ũmatã ñarãre Tito ĩ besere gaye

5 Iti rнmнjн Creta wame cнtiri yogajн mнre cũcн yн. "Adojн yн riasobore
Jesure tнorũnнrãre yнre riaso ĩsima", yicõri ware goticн yн mнre. Yн
waroto riojнa ado bajiro gaje mнre roticн yн: "Co cнto rнyabeto Jesure
tнorũnнrãre ũmatã ñarona bнcнrãre beseya mн", yi roticн yн mнre. 6 Ito
bajiri, "Ãni ñagũ yiguĩji ĩnare ũmatã ñagũ", mн yi bese masitoni adi mнre
gotia yн. Sĩgũ mн besegнre ado bajiro ĩ ñaja quena: Ñe seti macн ĩ ñaja
quena. Manojo cнticõri gãjerã romiare ajebicн ĩ ñaja quena. Ĩ rĩa cнni
Jesure tнorũnнrã ĩna ñaja quena. Jesure tнorũnнrã ñari, ñeñaro yimenati,
ĩna jacнsabatiare queno cнdirã yirãji ĩ rĩa. Ito bajiro bajigн ĩ ñaja quena,
Jesure tнorũnнrãre ũmatã ñarocн mн besegн. 7 Jesure tнorũnнrãre ũmatã
ñagũ Diore moa ĩsigũ, ñe seti macн ĩ ñaja quena. "Gãjerã rẽtoro masigũ
ña yн", yi tнoĩagũ meje ĩ ñaja quena. Gãjerãre ejori tнo junisinigũ meje ĩ
ñaja quena. Idire cнni queagн meje ĩ ñaja quena. Gãjerã rãca ĩ gãmeri jagн
meje ĩ ñaja quena. Niyerure tнoĩa ãmosabicн ĩ ñaja quena. 8 Ado bajirojнa
bajigн ñaguĩji mн besegн: Wa ucurã ejarãre wanн quenaro ĩ boca ãmija
quena. Quenarise tнoĩagũ ñari, quenarise riti ĩ yi ñaja quena. Queno
tнoĩagũ ñari, ñeñaro yire ñemecнtigн ĩ ñaja quena. Gãjerãre queno yigн ĩ
ñaja quena. Diore queno tнorũnнgũ ĩ ñaja quena. Ñeñarise yi ãmobicн ñari,
ñeñaro yire ñemecнtigн yiguĩji ĩ. 9 Dios oca riojo ñasarise yн riasocatire
tнorũnн jidicãbicн ĩ ñaja quena. Ito bajigн ñari gãjerãre riasocõri ĩna oca
sẽoroca yigн yiguĩji ĩ. Ito yicõri gãjerã Dios oca tнo terã ñabojarãti ĩ queno
gotija tнocõri, "Wisa mani. Diore mani tнorũnнja quena", yi tнoĩarã yirãji
ĩna cнni.

10 "Jãjarã ñarãji mнa tн ricati riti tнoĩacõri mнre cнdi ãmomena", yi tнoĩa
yн. Rocati bнsicõri gãjerãre rнorãji ĩna. "Judio masa bнcнrã rotire mani

cʉdija, manire masogʉ̃ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩarã ñama bʉto bʉsa masare rʉorã. 11 Ito bajiro rʉore oca riasocõri, jãjarã co wi gãna ñabojarãti ĩna gãmeri tudiroca yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija quenabea. “Waja bʉjarãji mani”, yi tʉoĩacõri masare riasorãji ĩna. Rʉore oca riasorãji ĩna. Ito bajiri ĩna bʉsirisere mʉ bʉsi camotare ãmoa yʉ.

12 “Ñeñaro yama ĩna”, yʉ yiado bajiroti, yi gotiyijʉ Creta wame cʉtiri yoga gagʉ cʉni. Ĩna rʉ̃cʉbʉogʉ ñayijʉ ĩ. Ĩ ñarãre bʉsigʉ ado bajiro yiyijʉ ĩ: “Mani Creta gãna jãjarã ña soca jairã, ito yicõri rocati ñeñaro yirã. Mani wato jãjarã ñama moamenati rocati jairo barã”, yi gotiyijʉ Creta wame cʉtiri yoga gagʉ, ĩ ñarãre. 13 Riti gotiñi ĩ itire. Ito bajiri mʉ tʉ gãna ricati riti tʉoĩarãre oca sẽoro goti quenoña, itire ĩna jidicãtoni. Ito bajiro mʉ yija tʉocõri, queno Dios ocare tʉorʉ̃nʉrã yirãji ĩna. 14 Judio masa ĩna tʉoĩa rujeoyorere mʉ tʉ gãna ĩna tʉorʉ̃nʉbititoni, ĩnare oca sẽoro goti quenoña mʉ. Ito yicõri Jesure tʉorʉ̃nʉmena ĩna rotirisere mʉ tʉ gãna ĩna tʉorʉ̃nʉbititoni, ĩnare oca sẽoro bʉsiya mʉ.

15 Mʉ tʉ yʉ ñaja, ricati riti tʉoĩarãre ado bajiro gotiborʉja yʉ: No quenarise riti yigʉ quenarise riti tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ. No Diore tʉorʉ̃nʉbicʉ ñeñarise riti yigʉama quenarise ĩ tibojaja cʉni ñeñarise riti tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ. Ñeñarise riti tʉoĩagʉ̃, ito bajiro riti ñeñarise tʉoĩagʉ̃ yiguĩji ĩ. 16 “Diore masirã ña gʉa”, yibojarãti, gãjerãre ti terãji ĩna. Diore cʉdimenaji ĩna. Ito bajirã ñari disejʉa quenarise yimenaji ĩna. Ito bajiro ĩna bajija ticõri, “Diore masirã meje ñama ĩna”, yi ti masia mani.

2

Oca riojo ñasarise gaye

1 Tʉoya Tito mʉ. Dios yere queno riasoticõri riojo ĩnare riasoya mʉ, queno yijaro ĩna yirocʉ. 2 Ado bajiro ʉ̃mʉa bʉcʉrãre mʉ gotire ãmoa yʉ: Idire idi mecʉbesa mʉa. Gãjerã ĩna rʉ̃cʉbʉorã ñaña mʉa. Queno tʉoĩacõri ñeñarisere ñemecʉtiya mʉa. Dios oca riti tʉorʉ̃nʉrã ñaña mʉa. Gãjerãre ti maicõri ejabʉarã ñaña mʉa. Dios ocare riasoticõri itire jidicãmena ñaña mʉa, yi mʉ gotire ãmoa yʉ ʉ̃mʉa bʉcʉrãre. 3 Romia bʉcʉrãre cʉni ado bajiro mʉ gotire ãmoa yʉ: Diore tʉorʉ̃nʉrã ñari, queno yirã ñaña mʉa. Gãjerãre bʉsitubesa. Idire rĩarise idi mecʉbesa. Quenarise gãjerãre riasoya. 4 Ito bajiro yirã riti ado bajiro mame manʉjʉ cʉtirã romiare mʉa riasoja quena: Mʉa manʉjʉsabatiare queno maiña mʉa, mʉa rĩare ito bajiroti. 5 Queno tʉoĩacõri, ñeñarisere ñemecʉtiya mʉa. Quenarise riti tʉoĩacõri, ʉ̃mʉa rãca ajebesa. Mʉa rãca gãnare queno tirʉ̃nʉña. Masa jeyarore queno yiya. Mʉa manʉjʉsabatiare tʉo rʉ̃cʉbʉoya. Ito bajiro yiba mʉa, Dios ocare gãjerã ñeñaro bʉsibe yirona. Ito bajiroti mʉa rĩa romiare riasoya mʉa, mʉ yi gotire ãmoa yʉ romia bʉcʉrãre.

6 Mamarã ʉ̃mʉare cʉni ado bajiro mʉ gotire ãmoa yʉ: Queno tʉoĩacõri, ñeñarisere ñemecʉtiya mʉa, yi gotiya mʉ ĩnare cʉni. 7 Mʉreama ado bajiro gotia yʉ: Quenarise riti yisotiya. Ito bajiro mʉ yija ticõri, “Ĩre bajiro yirʉja mani cʉni”, yirã yirãji mʉ tʉ gãna. Gaje tʉoĩa wanʉbicʉti Dios oca riojo gotiya mʉ. Rʉ̃cʉbʉore rãca ĩnare mʉ riasoja quena. 8 Yʉ mʉre riasocato bajiroti ĩnare gotiya. Ito bajiro riojo Dios oca mʉ gotija tʉocõri, bojorã yirãji mʉ wajana. Ito bajiri, “Socagʉ ñami”, yi masimenaji ĩna mʉre. Ito yicõri mʉre bʉsitu masimena yirãji ĩna.

9 Jesure tнorũnнrã gãjerãre moa ĩsirãre ado bajiro mн gotire ãmoa yн:
Mнa нjarãre queno cнdisotiya. “Dise rнyabeto mani moa ĩsirise ticõri
wanн quenajaro”, yi tнoĩarã moa ĩsija quena. Mнa нjarãre tudibesa.
10 Mнa нjarã yere ãmi rudibesa. Ito bajiro mнa yija mнare queno tнoĩa
wanнrã yirãji ĩna. Mнa нjarãre rũcнbнocõri queno ĩnare cнdisotiya mнa.
Mнare queno masicõri, “Dios oca queno tнorũnнrã ñama ĩna”, yirã yirãji
ĩna mнare. Ito bajiri Dios jeame ũjнrojн mani wabore ñaroca manire
masorн ĩ gayere queno rũcнbнorã yirãji mнa нjarã cнni, yi gotiya mн tн
gãna gãjerãre moa ĩsiri masare.
11 Jeame ũjнrojн mani wabe yirocн ĩ oca mani masiroca yiñi Dios. Ito
bajiro ĩ yijare, “Masa jeyarore ti maigũ ñari manire maso ãmoguĩji Dios”,
yi tнoĩa mani. 12 Itire masicõri ado bajiro yirнja manire: Ñeñarisere
ñarocõti mani jidicãja quena. Adi sita gãna ñeñaro ĩna yiado bajiro
yibitirнja manire. Ado bajirojнa mani yija quena: Queno tнoĩacõri,
ñeñarisere ñemecнtirнja manire. Gãjerãre queno yirнja manire. Ito yicõri
Dios ñarã ñari ĩ yiro bajiroti cнdirã yirãji mani. 13 Co rнmн mani Ʊjн
Jesucristo tнdi ejagн yiguĩji. Ĩ goticato bajiroti tнdi ejagн yiguĩji. Ito bajiri
ĩ tнdi ejaroti rнmн tнoĩa wanн yurã, quenarise riti yi ñarнja manire. Ĩ tнdi
ejaroti rнmн, “Ĩti ñami Dios mani rũcнbнogн, ito yicõri manire masorн”,
yi wanнrã yirãji mani. 14 Manire yiari goda ĩsiñi Jesucristo. Ñeñarisere
mani ñemecнti masitoni, ito yicõri quenarise mani yi masitoni, manire
yiari ito bajiro godañi ĩ. Ito bajiro yicõri mani ñeñaro yirisere coe jeoñi ĩ.
Ĩ ñarã mani ñatoni, ito yicõri quenarisejнa mani yi ãmotoni, manire yiari
ito bajiro godañi Cristo.
15 Ito bajiro mнre yн gotirisere queno masare riasosotiya mн. Dios
ocare queno cнdijaro ĩna yirocн, oca sẽoro gotisotiya. “Dios ĩ cũrн ña yн”,
yicõri, “Ado bajiro ñeñaro ya mнa”, yi goti quenoña ĩnare. Ito bajiro gotiya
ĩnare, “Ĩ riasobojarise ñasarise meje ña”, mнre ĩna yi tнoĩame yirocн.

3

Jesure tнorũnнrãre ado bajiro yi ñarнja, Pablo ĩ yire gaye

1 Mн tн gãna Jesure tнorũnнrãre ado bajiro tнdi mнcana goti quenoña,
ĩna ãcabojabititoni: Mнa нjarã ñarocõreti, gobierno masare cнni queno
ĩnare tнo rũcнbнoya. Ĩna rotirise masicõri queno cнdiya mнa. “Disejнa
rнyabeto quenarise yiana mani”, yirona ña yucãña mнa. 2 Gãjerãre ñeñaro
bнsitubesa. Gãjerãre tнo junisinibesa, mнa oca josabe yirona. “Gãmeri
tudi ãmobea gнa”, yirã, ado bajirojнa mнa yija quena: Gãjerãre corocõ ti
maicõri queno yiya. Mнare ñeñaro ĩna yibojaja cнni mнajнama queno
ĩnare yiba, yi gotiya Tito mн, mн tн gãna Jesure tнorũnнrãre.
3 Jesure mani masiroto riojнa, ñeñaro yirã bajiroti ñabojacн mani cнni
maji. Tite. Tнoĩa masimena ñabojacн mani maji. Diore cнdimena ñabojacн
mani. Ito bajiro bajirã ñari socarãre tнorũnнbojacн mani. Ñeñarise riti yi
ãmosotibojacн mani maji. Ito bajiro yirã riti, “¿Ñe ñeñarise yirãti mani?” yi
tнoĩacн mani. Gãjerã ĩna rнcorise ticõri нocн mani. Gãjerãre ti tecн mani.
Ito yicõri manimasi cнni gãmeri ti terã ñabojacн mani maji. 4-6 Ito bajirã
mani ñabojarocati Dioama quenarise manire yi ĩsiñi, manire ti maicõri.
Ito bajiro quenarise manire yi ĩsigũ ñari, mani Jesure tнorũnнrã jeame
ũjнrojн mani wabore ñaroca manire masoñi ĩ. Ĩre mani tнorũnнjare jeame
ũjнrojн mani wabore ñaroca manire masoñi Dios. Quenarise mani yirã

meje ñabojarocati manire masoñi ĩ. Ĩjʉama masare ti maigʉ̃ ñari, Jesure mani tʉorʉ̃nʉjare manire masoñi ĩ. Manire queno yigʉ, Espíritu Santo manire queo sãñi Dios. Jesuna sʉoriti ito bajiro Espíritu Santo manire queo sãñi Dios. 7 Ito bajiroti manire ti maicõri mani Jesure tʉorʉ̃nʉrãre jeame ʉ̃jʉrojʉ mani wabore ñaroca manire masoñi ĩ. Ito bajiro manire ĩ yicãre ñajare, manire ticõri, "Ñe seti mana ñama ĩna", yi tigʉ yiguĩji ĩ manire. Ito bajiro manire ĩ yicãre ñajare, mani godaja bero wanʉ quena ñarã yirãji mani. "Ĩ robo catitĩñarã yirãji mani", yi tʉoĩa wanʉ yua mani.

8 Iti mʉre yʉ gotirise riojo gotia Tito yʉ mʉre. Ito bajiri ito gãna Diore tʉorʉ̃nʉrã adi ocare ĩnare mʉ cʉdi rotire ãmoa yʉ. Quenarise ña adi oca. Itire tʉorʉ̃nʉcõri, quenarise yi ãmorã yirãji ĩna. Iti oca mʉa cʉdija, quena ñaro yiroja mʉare. Ejabʉatĩñarise ña iti oca. 9 Rocati masa ĩna tʉoĩa bʉsirisere coca tʉoĩa bʉsibitirʉja manire. "Ado bajiro wame cʉtiyijarã bʉcʉrã masa, ito yicõri ado bajiro yisotiyijarã ĩna", yi tʉoĩa bʉsibitirʉja manire. "Ado bajiro rotiyoyijʉ Moisés ñayorʉ", yi tʉoĩa gãmeri bʉsibitirʉja manire. Ito bajiro mani tʉoĩa bʉsibojaja, oca ñasarise meje ña iti. Itioni mani tʉoĩa bʉsibojaja, quenabetoja manire.

10 Sĩgʉ̃ Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ricati ĩna tʉoĩa batoroca yigʉre oca sẽoro, "Yibesa", yiya ĩre. Jʉaji mʉ gotibojaja bero, ĩ cʉdibeja, ĩre bucõama. 11 Ito bajiro mʉ gotiroca cʉdibicʉre, "Ñeñaro yigʉ ñami", yi masigʉ̃ yigʉja mʉ ĩre. Ito yicõri ĩmasiti, "Ñeñaro yigʉ ña yʉ", yi tʉoĩa masigʉ̃ yiguĩji ĩ cʉni. Ito bajiri ĩre waja senigʉ̃ yiguĩji Dios.

Titore Pablo ĩ goti ñucare gaye

12 Nicópolis wame cʉtiri cʉtojʉ juebʉcʉ rẽtare tʉoĩa yʉ. Sĩgʉ̃ mʉre ãmirocʉ Artemasre cõagʉ̃ yigʉja, yʉ yija, Tíquicojʉare cõagʉ̃ yigʉja gajea. Mʉ tʉ ĩ ejaja cojiti ĩ rãca wadiba. Nicópolisjʉ canamʉorã yirãji mani. 13 Apolosre ito yicõri masare oca quenori masʉ Zenasre mʉ masirocõ ĩnare ejabʉaba. Ĩna rẽta wa masitoni ĩnare rʉyarise ejabʉaba. 14 Mʉ tʉ ñarã Jesure tʉorʉ̃nʉrã gãjerãre ĩna ejabʉare ãmoa yʉ. Ito yicõri gãjerã ĩna bojoro bʉjaja ticõri, ĩnare ejabʉaja quena. Gãjerãre mani ejabʉaja, iti ña queno ñare gaye.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

15 Yʉ rãca gãna ñarocõti, "Quenajaro", yi ñucama mʉre. Mʉ tʉ ñarã Jesure tʉorʉ̃nʉcõri gʉare tʉo mairãre, "Quenajaro", ya yʉ. Mʉacõreti Dios ĩ queno yitoni mʉare yiari seni ĩsisotia yʉ. Itocõ ña.

La carta de San Pablo a Filemón

Filemónre Pablo ĩ papera cõare gaye

1 Ñati gʉa baba Filemón mʉ. Mʉ ña gʉa queno maigʉ̃, ito yicõri mʉ ña
gʉa robo bajiro Diore moa ĩsigʉ̃. Yʉ Pablo, mani yagʉ Timoteo rãca adi
papera mʉre cõa gʉa. Manire bajiro Jesucristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñari mani
yagʉ ñami Timoteo. Masare Jesucristo oca yʉ riasojare ado tubiara wijʉ
ña yʉ. 2 "Cristore rʉ̃cʉbʉorona mʉ ya wi minijua ñarã, quenajaro", ya
yʉ. "Mani yago Apia, quenajaro. Arquipo cʉni quenajaro", ya yʉ. Mani
bajiroti Diore queno moa ĩsisotigʉ ñami ĩ cʉni. 3 Mʉre yiari mani Jacʉ
Diore, mani Ʉjʉ Jesucristore cʉni seni ĩsisotia yʉ. "Filemónre queno yiya,
ito yicõri ĩ ya ʉsijʉ ñe oca mano ĩ ñaroca yiya", ya yʉ Diore. Ito bajiroti ya
yʉ Jesucristore cʉni, mʉre yiari.

Jesucristore queno tʉorʉ̃nʉgʉ̃ Filemón ĩ ñare gaye

4 Yʉ baba Filemón mʉre yiari Diore seni ĩsisotia yʉ. Co rʉmʉ rʉyabeto
Diore bʉsisotia yʉ. Ĩre bʉsigʉjʉ, "Filemónre queno yiñi Dios", yi tʉoĩa
bʉjacõri, "Queno ya Dios mʉ", yisotia yʉ ĩre. 5 "Mani Ʉjʉ Jesucristore
queno tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñami Filemón. Dios ñarãre bʉto tʉo maigʉ̃ ñami ĩ", yama
masa mʉre. Ito bajiro ĩna yija tʉocõri, wanʉa yʉ. Ito bajiri, "Queno ya
Dios mʉ", ya yʉ. 6 "Jesucristore mani tʉorʉ̃nʉja quena", yi masare mʉ
riaso masitoni, mʉre yiari Diore senisotia yʉ. Ito yicõri, "Cristore mani
tʉorʉ̃nʉja, ĩ ñarãre ĩ queno yiado bajiroti manire cʉni queno yigʉ yiguĩji",
mʉ riasoana ĩna yi masitoni Diore senia yʉ. 7 Dios ñarãre bʉto ti maigʉ̃ mʉ
ñajare, yʉ ya ʉsijʉ oca sẽocõri wanʉsacoa yʉ. Dios ñarã jeyaro mʉ queno
yirise tʉoĩacõri ĩna ya ʉsijʉ oca sẽoama ĩna cʉni. Itire tʉocõri bʉto wanʉa yʉ
mʉre.

Onésimore yiari Pablo ĩ bʉsi ejabʉare gaye

8 Ito bajigʉ mʉ ñajare yʉre mʉ queno yitoni mʉre senigʉ̃ ya yʉ. Cristo
ĩ cũrʉ ña yʉ. Ito bajiri mʉre yʉ roti ãmoja mʉre roti masia yʉ. Mʉre roti
masigʉ̃ ñabojagʉti bʉto mʉre roti ãmobea yʉ. 9 Mʉre tʉo maicõri mʉre senia
yʉ, yʉre mʉ queno yitoni. Bʉcʉgʉ ña yʉ ĩja. Ito yicõri masare Jesucristo oca
yʉ riasojare ado tubiara wijʉ ña yʉ. 10 Ado bajiro mʉre senia yʉ. Queno
tʉoya Filemón mʉ. Onésimo mʉ moa ĩsiri masʉ ñabojarʉre tʉdi mʉ ãmire
ãmoa yʉ mʉcana. Adojʉ tubiara wi ñagʉ̃re Dios oca goticʉ yʉ ĩre. Dios oca
tʉorʉ̃nʉcõri Jesucristore boca ãmiquĩ ĩ ya ʉsijʉ. Ito bajiri yʉ macʉ bajiro
bajigʉ ñami ĩ ĩja.

11 Iti rʉmʉjʉ mʉre moa ĩsiri masʉ ñabojagʉti mʉre queno moa ĩsibisĩ ĩ.
Adi rʉmʉriama mani jʉ̃arãre queno ejabʉagʉ yiguĩji ĩ. 12 Mʉ tʉ ĩre tʉdi
wa rotia yʉ. Ĩ ñami bʉto yʉ maigʉ̃. Mʉ tʉ ĩ waja bero, ĩre tʉoĩagʉ̃ yigʉja
yʉ. Yʉre mʉ boca ãmiro bajiroti ĩre boca ãmiña mʉ. 13 Masare Dios oca
riasocõri tubiara wijʉ tʉoĩa bʉjatobea yʉ. Yʉre Onésimo ĩ ejabʉatoni ado
yʉ tʉ ĩ tujare ãmoboja yʉ. Mʉ tʉ ĩre yʉ cõabeja adojʉ yʉre ejabʉaboguĩji.
Sõjʉ ñacõri yʉre ejabʉa masibea mʉ. Onésimore mʉ tʉ yʉ cõabeja ĩjʉa
yʉre ejabʉaboguĩji. 14 Ito bajibojarocati, "Quena ña. Mʉ tʉ ĩ tujare ãmoa
yʉ cʉni", mʉ yiroto riojʉa, "Adojʉ tujaya Onésimo mʉ", yi masibea yʉ.
Ito bajiri ĩre ãmogʉ̃ ñabojagʉti, mʉ tʉ ĩre tʉdi wa rotia yʉ. Mʉ tʉ ĩ tʉdi

ejaroca, “Pablore ejabuatẽña”, mu yi tuoĩaja, quena ñaro yiroja yure. 15 Iti
rumuju Onésimo mure ĩ rudire ñabojarocati, quenarise rẽtacu. Tite mu. Ado
bajiro bajia: Adocãta Jesucristore tuorũnugũ ñari tudi mure rudibiquĩji.
Mure ejabuatĩñagũ yiguĩji ĩ. 16 “Yure moa ĩsigoru ñami ĩ”, yi tuoĩabesa mu
Onésimore ĩja. “Yu ocabaji robo bajiro bajiami ĩ”, mu yi tuoĩaja quena. Ĩre
buto maia yu. Mure moa ĩsigoru ñabojaguti Jesucristore ĩ tuorũnujare sĩgũ
rĩa robo bajirã ña mua ĩja. Ito bajiri buto busa ĩre mu maija quena.
17 Ĩre mu tudi boca ãmire ãmoa yu. “Yu baba ñami Pablo”, mu yi tuoĩaja,
yure mu boca ãmiro bajiroti ĩre boca ãmiña. 18 Iti rumu mure ñeñaro ĩ yija,
ito yicõri mure ĩ waja ruyurioja cuni, yujuare waja seniña. 19 Yumasiti
adi uca yu. “Yu Pablo, mure waja yicuja yu”, ya yu. Yu ña, “Jesucristore
mu tuorũnuja, mure masogũ yiguĩji Dios”, mure yi gotigoru. Mure Dios
oca riasoru ñari, yure cuni waja ruyurioa mu. “Itire ãcabojabesa mu”, yi
josabea yu mure. 20 Jesucristore tuorũnurã ñari sĩgũ rĩa robo bajirã ña
mani. Ĩre mu tuorũnujare yu ocabaji robo bajigu ña mu. Mu cuni Cristore
cudi ãmogũ ñari yure queno yiya mu. Wanure rãca Onésimore boca ãmiña.
Ito bajiro mu yija tuocõri, yu ya usiju oca sẽo wanugũ yiguja yu.
21 “Yu seniro bajiroti cudigu yiguĩji Filemón”, yi tuoĩacõri adi papera
mure cõa yu. “Yu seniro rẽto busaro yure queno yigu yiguĩji Filemón”, yi
tuoĩa masia yu mure. 22 Mu tu waroc tuoĩasotia yu. Yure yiari Diore mu
senija mu tu ejagu yiguja yu. Ito bajiri yu caniroti sõa queno yuya.

Quenajaro masa, Pablo ĩ yi ñucare gaye

23 Mani yagu Epafras cuni ado tubiara wiju ñami. Masare Jesucristo oca
ĩ riasore waja tubia ecoru ñami ĩ cuni. “Quenajaro”, yami mure. 24 Yu rãca
masare riasorã adocõ jãjarã ñama, Marcos, Aristarco, Demas, ito yicõri
Lucas. “Quenajaro”, yama ĩna cuni.
25 Mure yiari mani Ujju Jesucristore seni ĩsisotia yu, mure ĩ queno yitoni.
Itocõ ña.

La carta a los Hebreos

Ĩ Macнna sнoriti ĩ oca cõayijн Dios, yire gaye

1 Jane mejejн mani jacнsabatiare ĩ oca goti ĩsiri masana sнoriti coji meje
oca cõayijн Dios. Jeyaro ĩ ãmoro bajiro ĩ oca goti ĩsiri masana sнoriti ĩ
oca cõayijн Dios masare. 2 Ito bero canн bнsati ĩ Macнna sнoriti ĩ oca
manire cõayijн Dios. Ũmacũjнga tuti, jacajнga tuti cнni meniyijн Dios. Ito
yicõri ĩ Macнna sнoriti jeyaro adi sita gaye rujeoyijн Dios. Jeyaro dise
rнyabeto ĩ rнcotoni cũyijн Dios ĩ Macнre. 3 Ũmacañi ĩ busuja ticõri, "Ito
bajigн ñaguĩji ũmacañi", yirãji mani. Iti bajiroti, Dios Macн ñasagнre mani
tija, "Ito bajigнti ñaguĩji Dios cнni", yirãji mani. Ĩ Jacн robo bajigнti ñami
Jesús. Ĩ oca bнto masire gaye ña. Ito bajiri ĩ ocana sнoriti adi macãrнcũro
gaye jeyaro ña jedia ĩja. Ĩti mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsiyijн. Ito
bajiro ĩ yija bero, ũmacũjн mнja wacõri Dios ya riojocadнja rũcнbнorajн
rujiyijн ĩ.

Ángel mesa rẽtoro ñasagн ñami Dios Macн, yire gaye

4 Dios rãca rotigн ñari, ángel mesa rẽtoro ñasagн ñami Dios Macн. Ángel
mesa rẽto bнsaro ĩ ñatoni ĩ Macнre cũyijн Dios. Ito yicõri ĩna wame rẽto
bнsaro wame ñasarise ĩ Macнre wõyijн Dios. 5 Ito bajiri ĩ Macнre riti ado
bajiro gotiyijн Dios:

Yн Macн ña mн. Adi rнmн masa ĩna tнoro riojo, "Ãni yн Macн mнa Ʊjн
ñami", yigн yignja yн, yiyijн Dios ĩ Macнre.

Ángel mesareama, "Ito bajiro bajirã yirãji mнa", yibisijн Dios. Ĩ Macнre
riti tнoĩagũ mнcana ado bajiro gotiyijн Dios:

Ĩ Jacн ñagũ yignja yн. Ito yicõri yн Macн ñagũ yiguĩji ĩ, yi gotiyijн Dios, ĩ
Macнre tнoĩagũ. Ángel mesareama ito bajiro yibisijн Dios.

6 Ĩ Macн ñasagнre ĩ cõara rнmн ado bajiro bнsiyijн Dios mнcana:

Ángel mesa ñarocõti mнre rũcнbнo jedicoajaro, yi gotiyijн Dios.

7 Ángel mesare tнoĩagũ ado bajiro bнsiyijн Dios:

Ángel mesare yн rotija, ejori mino iti wẽaro bajiro ejori yнre cнdirã yirãji.
Jea queno ũjнrise bajiro sẽo quenaro yнre moa ĩsirã yirãji ĩna, yi
gotiyijн Dios, ángel mesare tнoĩagũ.

8 Ĩ Macнre bнsigн ado bajiro yiyijн Dios:

Dios ña mн. Masare rotitĩñagũ yignja mн. Ĩnare mн rotija queno yigн ñari
riojo rotigн yignja mн.

9 Queno yire gayere riti queno wanнa mн. Ñeñarisereama tнo te ña mн.
Ito bajigн mн ñajare Ʊjн ñasagн mнre cũa yн. Mн baba mesa rẽtoro
rũcнbнorн mн ñaroca ya yн. Ito yicõri bнto mн wanнroca ya yн, yi
gotiyijн Dios ĩ Macнre.

10 Gaje ado bajiro bнsiyijн Dios ĩ Macнre:

Yнre bajiroti Ʊjн ñasagн ña mн cнni. Cajerojнti adi sita ñarocõti rujeocн mн.
Ito yicõri ũmacũjн gãna jeyarore rujeocн.

11 Iti mн rujeore ñarocõti jedicoaro yiroja. Yutabuju iti bнcнaro bajiro,
bajiro yiroja iti ñarocõti. Ito bajibojarocati mнáma ñatĩñacõgн̃
yigнja.
12 Yutabuju ruacũcõri gaje ĩna wasoaro bajiro iti jeyarore wasoagн yigнja
mн. Mнáma ñaro bajigнti ñagн̃ yigнja. Mнreama godare gaye mano
yiroja. Ito bajiri ñatĩñacõgн̃ yigнja mн, yi gotiyijн Dios ĩ Macнre.
13 Ĩ Macнre riti ado bajiro gotiyijн Dios:
Ado yн ya riojocadнja rũcнbнorojн rujiya. Mн wajanare mн roti masiroca
yigн yigнja yн, yi gotiyijн Dios ĩ Macнre. Ángel mesareama ito bajiro
yibisijн Dios.
14 Ĩ Macн bajiro roti masirã meje ñama ĩna. Ʊsire bajiro ruyumena ñama
ángel mesa. Diore moa ĩsiri masa ñama ĩna. Ĩ masoana mani ñajare jaje
quenarise manire yigн yiguĩji Dios. Ito bajiri manire ĩna ejabнatoni ángel
mesare cõayijн Dios.

2

Ñasarise ña masare Dios ĩ maso ãmorise, yire gaye

1 Ito bajiri ángel mesa rẽtoro ñasagн Dios Macн ĩ ñaja, ĩ gotirise bнto bнsa
mani tнorũnнja quena. Ĩre mani queno tнobeja, ãcabojarã yirãji mani. Ito
yicõri Dios ĩ rotiro bajiro cнdibiticõri ĩre jidicãrã yirãji mani. 2 Jane mejejн
Dios ĩ rotirise Moisés ñayorнre gotiyijarã ángel mesa. Mani ñicнsabatia
ĩna cнdiroti ñayijн Dios rotirise. Ĩ ocare cнdibiticõri ñeñaro yirãreama ĩna
tõbнjaroca yiyijн Dios, ĩ goticãdo bajiroti. 3 Manire ti maicõri bнto manire
maso ãmoguĩji Dios. Ito bajiri ĩ oca ñasarisere mani tнorũnнbeja, mani
tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. "Ĩre tнorũnнrãre masogн̃ yiguĩji Dios", yire
oca cajerojнti goticãñi mani Ʊjн Jesucristo. Ĩre tнogoana, "Riti bajia iti
oca", yirona manire goticã ĩna. Ito bajiri, "Riti bajia iti oca", yi tнoĩa mani
cнni. 4 "Riti bajia iti oca", mani yitoni, jaje tiyamani ĩoyijн Dios manire.
Espíritu Santona sнoriti jaje quenarise mani yi masiroca yami Dios. Ĩ
ãmoro bajiro ricati riti ĩre mani moa ĩsi masiroca yami Dios.

Dios rĩa mani ñajare, "yн ocabajirã", yami Jesús manire, yire gaye

5 Ijarijн bajiroti gaye mнare bнsigн ya yн. Ijarijн gayere ángel mesare
rotibisijн Dios. Ado bajirojнa yiyijн Dios. Ijarijн masa ĩna rotirotire cũñi
Dios. 6 Tite mнa. Dios oca tutijн ado bajiro ucañi sĩgн̃:
¿Dios, no yija gнa ñasamena ñabojarocati, gнare ãcabojabeati mн? Ito yicõri,
¿no yija ñasamena gнa ñabojarocati, gнare tirũnнati mн? Ñasamena
gнa ñabojarocati gнare bнto tнoĩa mн.
7 Adi sita gнa ñaroca ángel mesa bero gãnajнare cũyija mн maji. Ito
bajibojarocati ija rũcнbнore gaye нjarãre bajiro gнare cũgн̃ yigнja
mн.
8 Jeyaro mн rujeore gaye, jeyaro mн rujeoanare cнni gнa roti masiroca
yigн yigнja mн, yi ucañi sĩgн̃ Diore goti ĩsiri masн.
Ito bajiri, "Yн rujeore masa ĩna rotiroca yigн yigнja yн", Dios ĩ yija tнocõri,
"Dise rнyabeto gнa rotiroca yigн yiguĩji Dios", yi tнoĩa masia mani. Ito
bajibojarocati jeyaro goroama manire cнdi jedibea maji. 9 Jesure masia
mani. "Ito bajiro bajiñi Jesús", yi tнoĩa mani. Adi sita Jesús ĩ ñaroca maji
ángel mesa berojнa ĩre cũñi Dios. Manire ti maicõri ĩ Macнre goda ĩsi
rotiyijн Dios. Manire yiari tõbнjacõri ĩ goda ĩsire ñajare, Ʊjн ñasagн ĩre cũñi
Dios. Ito yicõri masa jeyaro ĩre rũcнbнotoni ĩ Macнre cũñi Dios.

10 Ito bajiro Dios ĩ yija queno yiñi. Ĩ ãmoro bajiroti yiñi ĩ. Jeyaro Dios ĩ
menire ña. Jeyaro ĩ wanʉtoni ña iti ĩ rujeore. Mani Dios ñarã ĩ rãca mani
roti ñare ãmoñi Dios. Ito bajiri ĩ tʉ mani eja masitoni ĩ Macʉ Jesucristore
goda ĩsi rotiyijʉ Dios. Jesucristo ñami manire masori masʉ. Ñimʉ gãji
manire maso masigʉ̃ maquĩji. Ito bajiri ĩna sʉoriti ũmacʉ̃jʉ ejarã yirãji
mani. 11 Dios Macʉ ñami mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsiri masʉ. Dios
ñarã mani ñaroca yigʉ ñami Jesús. Ito bajiri Jesús rãca sĩgʉ̃ rĩa ña mani.
Dios rĩa mani ñajare, "yʉ ocabajirã", yi bojobeami Jesucristo. 12 Ito bajiro
yiñi Jesús Dios oca tutina. Ado bajiro bajia iti. Tʉoĩate mʉa:

Mʉ ñarise gayere yʉ ocabajirãre gotigʉ yigʉja yʉ. Ĩna minijuaroca mʉre
wanʉgʉ̃, mʉre basa sẽa ñucagʉ̃ yigʉja yʉ, yiñi Jesús, Dios oca tutina

13 Gaje ado bajiro yiñi Jesús:

Yʉ cʉni Diore riti bʉto tʉorʉ̃nʉcʉja yʉ, yiñi Jesús, Dios oca tutina.

Gaje ado bajiro yiñi Jesús:

Ĩ rĩare yʉre ĩsiquĩ Dios. Ito bajiri ado ĩna rãca ña yʉ, yiñi Jesús, Dios oca
tutina.

14 Dios ñarã ñari, sĩgʉ̃ rʉyabeto rujʉ cʉtirã ña mani. Mani rãca ña ãmogʉ̃,
manire bajiroti rujʉ cʉtiñi Jesús cʉni. Ito bajigʉ ñari manire goda ĩsiñi
ĩ. Ito bajiri rʉ̃mʉ́a ʉjʉ manire ruyurioborʉre ruyuriogʉ yiguĩji Jesús.
15 Ito bajiro Jesús ĩ yijare, mani godaroti güire ma manire. Ito bajiri ĩre
mani tʉorʉ̃nʉja, "Yʉ ñeñaro yirise waja yʉ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios", yi
tʉoĩa güirã meje ña mani ĩja. 16 Riti bajia. Adi sita Jesús ĩ wadija, ángel
mesare ejabʉarocʉ meje wadiñi ĩ. Mani Abraham ñayorʉ bajiro Diore
tʉorʉ̃nʉrãre ejabʉagʉ wadiñi ĩ. 17 Ito bajiri mani ĩ ocabajirãre ejabʉarocʉ
Dios ĩ rotiro bajiroti yiñi Jesús. Manire bajiro rujʉ rujeacõri, manire goda
ĩsiñi Jesús. Ito bajiri manire ti maicõri manire yiari Diore bʉsi ĩsisotiguĩji ĩ.
Masare yiari paia mesa ĩna bʉsirise rẽtoro manire yiari bʉsi ejabʉasotigʉ
yiguĩji Jesús. Mani ñeñaro yirisere Dios ĩ ãcabojatoni, manire yiari bʉsi
ĩsisotiguĩji Jesús. 18 Mani robo rujʉ cʉticõri tõbʉjañi Jesús. Ĩre cʉni, ñeñaro
ĩ yitoni ĩre rotiĩabojañi rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Satanás. Ito bajiro ĩ yibojarocati ñeñaro
yibisijʉ Jesús. Ito bajiri mani tõbʉjaja manire ejabʉaguĩji Jesús. Ito yicõri
mani ñeñaro yitoni rʉ̃mʉ́ manire ĩ roti ãmoja manire ejabʉaguĩji Jesús.

3

Moisés ñayorʉ rẽtoro ñasagʉ ñami Jesús, yire gaye

1 Yʉ ñarã, Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã ñari Dios ñarã ña mani ĩja. Ĩ ñarã mani
ñatoni manire beseñi Dios. Ito bajiri Jesucristore riti mani tʉorʉ̃nʉja
quena. Dios oca goti ucurona ĩ cõarã rẽtoro ñasagʉ ñami Jesucristo. Ito
yicõri paia ʉjarã masare yiari Diore ĩna bʉsi ĩsire rẽtoro manire bʉsi ĩsigʉ̃
ñami Jesucristo. Ito bajiri Jesucristore riti tʉorʉ̃nʉrʉja manire. 2 Dios ĩ
beserʉ ñari ĩ rotiado bajiroti yi ñañi Jesús. Dios ñarãre queno ejabʉañi
ĩ. Moisés ñayorʉ cʉni Dios ĩ rotiado bajiroti yiyijʉ. Dios ñarãre queno
ejabʉayijʉ ĩ. 3 Ito bajibojarocati Moisés ñayorʉre rẽto bʉsaro Jesure mani
rʉ̃cʉbʉoja quena. Ado bajiro bajia. Sĩgʉ̃ ĩ wi menija, ĩ menira wi rẽtoro ĩre
rʉ̃cʉbʉorã yirãji mani. Ito bajiri Moisés ñayorʉre rẽto bʉsaro Jesús manire
rujeorʉre rʉ̃cʉbʉoja quena. 4 Wigoti iti ñaja, sĩgʉ̃ iti wire menirʉ ñaguĩji.
Dios sĩgʉ̃ti ñaguĩji jeyarore rujeori masʉ. 5 Diore queno cʉdigʉ ñayijʉ
Moisés ñayorʉ. Diore moa ĩsigʉ̃, Dios ñarãre queno ejabʉayijʉ Moisés
ñayorʉ. Moisés ñayorʉre tʉocõri, "Ito bajiro yigʉ yiguĩji Dios", yi tʉoĩayijarã

masa. Diore moa ĩsiri masн ñayijн Moisés ñayorн. 6 Cristoama Diore moa
ĩsiri masнre bajiro meje bajiñi ĩ. Ĩ ñami Dios Macн, queno ĩre cнdignн. Ito
bajicõri Dios ñarã Ʊjн ñami Jesucristo. “Tнdi ejagн yiguĩji Cristo”, yi mani
tнoĩa wanнja, ĩre tнorн̃nнcõri mani ĩre jidicãbeja, Dios ñarã, ñarã yirãji
mani ĩja.

Yнre mнa tнorн̃nнbeja quenari cнtojн ware ma mнare, Israel sita gãnare Dios ĩ yire gaye

7 Ito bajiri Jesucristore jidicãbitirнja manire. Ito yicõri Espíritu Santo ĩ
gotirere tнorн̃nнrнja manire. Ado bajiro gotiami ĩ, Dios oca tutina:

Adocãta mнare Dios ĩ bнsija, ĩ yiro bajiroti cнdija quena.

8 Mнa ñicнsabatia ĩna ya нsijн Diore junisinicõri, ĩna cнdibitiado bajiro
bajibeja. Yucн manojн ñarã, “Mani ñeñaro yija, ¿no bajiro yignн
yiguĩjida Dios manire?” yi tнoĩa ñayijarã ĩna.

9 Mнa ñicнsabatiare jн̃arã masacõ rodori jaje quenarise yicн yн. Ito
yн yibojarocati, “Mani ñeñaro yija, ¿no bajiro yignн yiguĩjida Dios
manire?” yi tнoĩañi ĩna.

10 Ito bajiri ĩnare junisinicн yн. Ado bajiro yicн yн ĩnare. “Mнa ya нsijн
yнre bajiro tнoĩabitisotia mнa. Ito yicõri yн rotiro bajiro cнdi ãmobea
mнa”, yicн yн ĩnare.

11 Ito bajiri ĩnare junisinigñ ado bajiro yicн yн: “Quenari cнtojн yн mнare
ĩsi ãmobojacatojн jнaji ejare ma mнare. Yн rãca tujacãre mano yiroja
mнare”, yiari goticн yн ĩnare, yнre ĩna tнobejare, yi gotiami Espíritu
Santo, Dios oca tutina.

12 Queno tнoĩaña yн ñarã mнa. Ĩna bajiro ñeñaro mнa yibe yirona, queno
tнoĩaña. Mнa ya нsijн queno tнoĩaña mнa. Mнa ya нsijн ñeñaro tнoĩaja, Dios
ñatĩñagн̃re jidicãrã yirãji mнa. Ito yicõri ĩre tнorн̃nнmenaji mнa. 13 Ado
bajirojнa mani yija quena. Dios oca mani gãmeri gotija, corocõ oca sẽorãji
mani ĩja. Co rнmн rнyabeto ito bajiro riti yitĩñarнja manire. Dios gayere
mani bнsija, mani ñeñaro yitoni rн̃mн́ ĩ rotibojaja, ĩre tнorн̃nнmenaji
mani. Ito yicõri, “Yн ãmoro yicнja yн. Diore cнdibicнja yн”, yimenaji
mani. Dios oca mani gãmeri bнsija, oca sẽocõri corocõ wanнrã yirãji mani.
14 Cajerojн Jesucristore mani tнorн̃nнcato bajiroti, mani godaroto riojнa
ĩre tнorн̃nнtĩñarнja manire. Ito bajiro mani yija ũmacн̃jн Cristo rãca wanн
quenarã yirãji mani.

15 Tite mнa. Ado bajiro gotia Dios oca:

Adocãta mнare Dios ĩ bнsija, ĩ yiro bajiroti cнdija quena. Mнa ñicнsabatia
ĩna ya нsijн Diore junisinicõri, ĩna cнdibitiado bajiro bajibeja, yi
gotia Dios oca.

16 Mнa tija, ¿noa ñayijari Dios oca tнoana ñabojarãti ĩna ãmoro bajiro yi
ãmorã Diore cнdibitiana? Ĩna ñayijarã Egipto sitajн ñarãre Moisés ĩ tн̃a
wana. 17 Diore cнdi ãmobiticõri ñeñarise riti yiyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna
yijare jн̃arã masacõ rodori ĩnare junisiniyijн Dios. Ito bajiri yucн manojн
ĩna ña ucuroca yiyijн Dios. Itojн ña ucurã riti goda jedicoayijarã ĩna.
18 Ĩre ĩna cнdibejare, ado bajiro yiyijн Dios. “Quenari cнtojн mнare yн ĩsi
ãmobojacatojн jнaji ejare ma mнare. Yн rãca tujacãre mano yiroja mнare”,
yiyijн Dios mani ñicнsabatiare. 19 Itire tнocõri, “Diore ĩna tнorн̃nнbitire
waja, quenari cнto ĩnare ĩ cũ ãmobojara cнto ejabisĩ ĩna”, yi tнoĩa mani.

4

1 “Mʉa tujacãroto mʉare meni ĩsicʉ yʉ”, mani ñicʉsabatiare Dios ĩ
yiado bajiroti yami Dios adi rʉmʉri cʉni. Adi rʉmʉri manire cʉni
tujacãre ñaroja. Ito bajiri itojʉ mani ejaroto riojʉa queno tʉoĩarʉja
manire, mani eja jeditoni. Mʉa coriarã ĩre queno tʉorũnʉbiticõri queno
ejamenaji. 2 “Ĩre tʉorũnʉrãre riti masogũ yiguĩji Dios”, yire oca tʉogoana
ña mani. Mani tujaroto mani eja ãmoja, ĩre queno tʉorũnʉrãji mani. Itire
tʉogoana ñayijarã mani ñicʉsabatia cʉni. Itire tʉogoana ñabojarãti queno
tʉorũnʉbisijarã ĩna. Ito bajiri Dios ĩ tuja rotiadojʉ ejabisijarã ĩna. 3 Ĩre
tʉorũnʉrã riti, Dios ĩ tujacã rotiadojʉ ejarã yirãji mani. Ado bajiro gotiñi
Dios mani ñicʉsabatiare tʉoĩa yugʉ:

Yʉre ĩna tʉorũnʉbejare ĩnare junisinicʉ yʉ. “Ĩnare yʉ tujacãrotirajaʉ eja-
mena yirãji ĩna”, yi goticã yʉ, yiñi Dios, mani ñicʉsabatiare tʉoĩa
yugʉ.

Adi macãrʉcũro meni wacʉ, cojʉ tujacãrajʉ meniñi Dios. Ito ĩ yija bero
mʉcana tʉdi gaje rujeobisijʉ Dios ĩja. Tujacãrajʉ ĩ menicãre ñabojarocati,
ĩnare sãja rotibisijʉ ĩ, ĩre ĩna tʉorũnʉbejare. 4 Dios oca ado bajiro gotia, jʉa
ãmojeno ñari rʉmʉ gaye:

Co ãmojeno ñari rʉmʉri moacõri, jʉa ãmojeno ñari rʉmʉna tujacãyijʉ Dios,
yi gotia Dios oca.

5 Mʉcana gaje ado bajiro gotia Dios oca:

Yʉ rãca tujacãdojʉ tujacãmenaji ĩna, yiñi Dios, mani ñicʉsabatiare tʉoĩagũ.

6 “Ĩre tʉorũnʉrãre riti masogũ yiguĩji Dios”, yire oca tʉosʉogoana
ñabojarãti ĩre tʉorũnʉbiticõri tujacãdojʉ ejabisijarã mani ñicʉsabatia.
Diore tʉorũnʉrã riti ejarã yirãji. Tujacãdojʉ ejarona eja jedibeama maji.
7 Ito bajiri adocãta ĩre tʉorũnʉrãre ãmagũ yiguĩji Dios maji. Adocãta mani
ĩre tʉorũnʉja, iti ña ñasarise. Yoari mani ñicʉsabatia ĩna cʉdibitija bero,
Diore tʉocõri ucañi David ñayorʉ. Jĩjʉ yʉ mʉare gotigoriseti, David ñayorʉ
ĩ ucare mʉcana mʉare gotia yʉ:

Adocãta mʉare Dios ĩ bʉsija, ĩ yiro bajiroti cʉdija quena. Mʉa ñicʉsabatia
ĩna ya ʉsijʉ Diore junisinicõri, ĩna cʉdibitiado bajiro bajibeja, yi
ucañi David ñayorʉ.

8 Mani ñicʉsabatia rĩa masa ñayoanare tujacãrajʉ tũa wayijʉ Josué ñayorʉ.
Ito bajiri tujacãre gaye Dios ĩ bʉsija, Josué ñayorʉ mani ñicʉsabatia rĩare ĩ
tujacãre ãmi ejare gaye meje bʉsiguĩji ĩ. Ito bajiro iti bajijama, “Jane adi
rʉmʉ yʉ tʉjʉ tujacãrã ejarã ya mʉa”, yibitiborʉ Dios. 9 Ito bajiri Diore
mani tʉorũnʉja, ĩ ñarã ñacõri, ĩ tʉjʉ ñaroja mani tujacãrotijʉ. 10 No Diore
tʉorũnʉrãti adi macãrʉcũrore meni tĩo wacʉ ĩ tujacãdo bajiroti ĩ rãca
tujacãrã yirãji ĩna cʉni. 11 Ito bajiri bʉto bʉsa oca sẽocõri Diore tʉorũnʉrʉja
manire, tujacãdo mani eja masitoni. Mani ñicʉsabatiare bajiro Diore
cʉdimena robo bajiro bajimenaji mani.

12 Sẽorise ña Dios oca. Ito yicõri adi rʉmʉri mani tʉoroti ña Dios oca.
Sarera jãi jʉa dʉja odiri jãi robo bajiro bajia Dios oca. Ito bajicõri, “Mani
ya ʉsijʉ quedi sãjaroja Dios oca mani tʉorũnʉja. Jeyaro mani ya ʉsijʉ mani
tʉoĩarisere masiguĩji Dios. Mani yeyoro mani tʉoĩarisere cʉni masiguĩji
Dios. ‘Ija ito bajiro yicʉja yʉ’, mani yirise cʉni masi jeoguĩji Dios. Dios
ocare mani tʉorũnʉja, ‘Ito bajiro bajia yʉ’ ”, yi tʉoĩa mani. 13 Disejʉa Dios
ĩ rujeore yeyo masiña ma. Dise ĩ ti masibiti rʉyabetoja Diore. Ñe mani
yigore ĩ masibiti ma. Ito yicõri ñe mani tʉoĩagore ĩ masibiti ma. Ito bajiri

jeyaro masiguĩji ĩ. Dios ĩ tiro riojo, “Adocõ jaje ñeñarise yicн yн”, yi goti rẽtobu jedirã yirãji mani.

Paia ɯjн rẽtoro ñasagн ñami Jesús, yire gaye

14 Paia ɯjн rẽtoro ñasagн ñami Jesús, Dios Macн. Ũmacũjн Dios tн ñaguĩji ĩ, manire yiari ĩre bнsi ĩsisotigн. Ito bajiri, “Diore tнorũnнgũ ña yн”, mani yija, bнto bнsa ĩre mani tнorũnнja quena. Ĩre jidicãbitirнja manire. 15 Ĩ ñami paia ɯjн rẽtoro manire ejabнa masigũ. Mani tõbнjaja, manire ti maiguĩji ĩ. Mani ñeñaro yija, “Yнre queno masibeama. Ito bajiri ñeñaro yama maji”, yi tнoĩacõri, manire ti maiguĩji Jesús. Mani ñeñaro yitoni, rũmú ɯsirioro ĩ yi codero bajiro, Jesucristore cнni ito bajiroti yibojayijн. Ito bajibojarocati ñeñarise yibisijн Cristo. Ito bajiri manire rũmú ɯsirioro yija, manire ejabнa masiguĩji Cristo. 16 Ito bajiri Diore mani bнsija, güire mano bнsirãji mani. Manire bнto ti maiguĩji Dios. Ito bajiri mani ĩre bнsija, manire ti maiguĩji ĩ. No mani ejabнare ãmorijн manire queno ejabнagн yiguĩji Dios.

5

1 Masare yiari paia ɯjн Diore ĩ bнsi ĩsiado bajiro manire bнsi ejabнarocн Cristore cũñi Dios. “Riti bajia iti”, mнa yi tнoĩatoni adi mнare gotia yн. Mani ñicнsabatia ñayoana ĩna rãca gagн sĩgũre besecõri, “Mн ñagũ yigнja pai gнare bнsi ĩsiri masн”, yi cũñi ĩna ĩre. Ĩ ya moare ado bajiro bajiyijн. Masa Diore ĩna ĩsiroti boca ãmicõri, itire Diore soe ĩsiyijн ĩ, masa ĩna ñeñaro yire waja, waja yi ĩsirocн. 2 Pai mani robo bajigн ñari, Dios ĩ rotirise ñarocõti cнdi jeo masibiquĩji ĩ cнni. Ito bajiri queno tнoĩamenati ñeñaro masa ĩna yija, ĩnare junisinibiquĩji ĩ. Quenoti ĩnare goti quenogũ yiguĩji ĩ. 3 Ito bajiri Diore masa ĩna ĩsiroti soe ĩsi wacн, “Masa ĩna ñeñaro yirise ĩnare ãcabojaya”, yiguĩji ĩ Diore. Ito bajiroti yigн yiguĩji ĩ cнni, ñeñaro ĩ yirise waja.

4 No paia ɯjн ña ãmobojagн ĩmasiti ña masibiquĩji ĩ. Dios sĩgũti ñami, sĩgũre ti besecõri, “Mн ñama paia ɯjн”, ĩre yigн. Ito bajiroti Aarón ñayorнre cũñi Dios. 5 Ito bajiroti bajiyijн Cristore cнni. Ĩmasiti, “Paia ɯjн rẽtoro ñasagн ñacнja yн”, yibisijн ĩ. Dioti ĩre cũyijн, ito bajigн ĩ ñatoni. Ado bajiro ĩre gotiyijн Dios:

Yн Macн ña mн. Adi rнmн masa ĩna tнoro riojo, “Ãni yн Macн mнa ɯjн ñami”,
yigн yignja yн, yiyijн Dios ĩ Macн Cristore.

6 Ĩ oca tutina gaje ado bajiro gotiñi Dios ĩ Macнre:

Masare yiari mн bнsi ĩsitoni mнre cũa yн. Paia ɯjн Melquisedec ñayorнre
bajiro ñasagн mнre cũa yн, yiyijн Dios ĩ Macнre.

7 Adi macãrнcũro Jesús ĩ ñaroca ĩre ĩna sĩaroti ñami riojнa Diore bнsigн josayijн. Yago rãca oca sẽoro bнsiyijн ĩ Jacнre. “Cнna, goda wacн ya yн. Yн catire mн ãmoja, camota masigũja mн. Ito bajibojarocati mн ãmoro bajiro bajiatoja”, yiyijн Jesús ĩ Jacнre. “Mнre cнdi ãmoa yн”, Jesucristo ĩ yijare tнoyijн Dios. 8 Dios Macн ñabojagнti tõbнjayijн Cristo. Tõbнja wacн jeyaro Dios ĩ rotiado bajiroti yiyijн Cristo. Ĩ Jacнre queno cнdigн ñari, manire yiari tõbнja ĩsiyijн Cristo. 9 Ĩ Jacн ĩre rotiado bajiroti manire yiari goda ĩsiyijн Cristo. Ñimн gãji manire goda ĩsigũ maquĩji. Ito bajiri ĩre mani tнorũnнja ticõri, manire masogũ yiguĩji ĩ. Ito yicõri mani catitĩñaroca yigн yiguĩji ĩ. 10 Paia ɯjн ñasagн Melquisedec ñayorн ĩ ñado bajiro ĩ Macн Jesucristore cũyijн Dios. Ito bajiri manire maso masiguĩji Cristo.

Jesucristore masirã ñabojarãti ĩre mani jidicãja guijo ña, yire gaye

11 Iti oca gotiroti jaje rʉya maji. Ito bajibojarocati iti ocare tʉo masi
ãmobea mʉa. Ito bajiri josari ña iti mʉare gʉa goti rẽto ãmobojaja. 12 Yoari
Cristore mʉa tʉorũnʉja bero ĩ oca riasori masa ñaboyija mʉa. Ito ba-
jibojarocati Dios oca josari meje bʉsa gayere mʉcana tʉdi mʉare goti
rẽtoburʉja gʉa. Waibʉcʉ ri ba masi wana ñabojarãti, mʉcana tʉdi ũjurãre
bajiro bajirã ña mʉa. Macʉacã ũjugʉ̃re bajiro waibʉcʉ ri ĩ ba masibeto
bajiro Dios oca josari ñarisere tʉo rẽtobu masibea mʉa. 13 Õjegõa idirã,
macʉacã ũjugʉ̃re bajiro bajirã ña mʉa. Dios ocare queno masirã meje ña
mʉa. Ĩ oca masibiticõri Dios ĩ ãmoro bajiro queno yire gayere masibea
mʉa. 14 Bare jeyaro bʉti quenarise ña bʉcʉrã bare. Ĩna ñama queno sẽo
quenarã. Ito bajiroti bajiama Dios oca queno tʉo masirã cʉni. Dios oca
queno masicõri, "Iti ña ñeñarise, iti ña quenarise", yi ti beserã yirãji ĩna.

6

1 Bʉcʉrãre bajiro Cristore mani queno masi ãmoja, ĩ oca josari ñarisere
mani riasotija quena. Josabiti gayere riasoticãcʉ mani. "Ñeñarise
jidicãcõri, quenarise tʉoĩarʉja manire", yire gaye riasoticãcʉ mani.
"Queno yibojarãti Diore mani tʉorũnʉbeja jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji
mani", yire gaye riasoticãcʉ mani. 2 Idé gure gaye cʉni riasoticãcʉ mani.
Gãjerã Diore masirãre yiari Diore bʉsirã wana ĩnare ãmo moa jeore gaye
riasoticãcʉ mani. "Godabojarãti mʉcana tʉdi catirã yirãji mani", yire
gaye riasoticãcʉ mani. "Ñeñaro yirã ĩna ñeñaro yirise waja, tõbʉjatĩñarã
yirãji ĩna", yire gayere riasoticãcʉ mani. 3 Dios ĩ ejabʉarisena, josari
gayere riasoti ũmatʉ̃arã yirãji mani.

4 Dios oca tʉogoana ña mani, ito yicõri Jesucristo ũmacʉ̃jʉ wadirʉre
boca ãmiana ña mani. Espíritu Santo ĩ queo sãna ña mani ĩja. Ito bajiri
Dios oca mani riasoti ũmatʉ̃abeja ãcabojarã yirãji mani. Ĩ ocare ãcabojacõri
tʉdi ñeñaro yirãji mani. Ito bajiri mʉcana tʉdi ĩre tʉorũnʉ ãmomenaji
mani. 5 Dios oca quenarise tʉogoana ña mani. Tiyamani Dios gayere
tigoana ña mani. "Adi sita tʉdi ejagʉ yiguĩji Jesús", yi tʉoĩarã ña mani.
6 Iti jeyarore masi jedirã ñabojarãti, Jesucristore mani jidicãja, tʉdi mani
ñeñaro yirisere jidicã masimenaji mani. Dios Macʉre tʉorũnʉbojarãti
mani jidicãja mʉcana tʉdi yucʉtẽojʉ ĩre jajurãre bajiro ya mani. Ito yicõri
masa tiro riojo ĩre aja tudirãre bajiro ya mani. 7 Ado bajiro bajira sitare
tʉoĩate mʉa. Sita joe ide iti quedija, sitajʉare ide sãjaroja. Iti sita ote
queno judi, iti rica cʉtija ticõri, "Quenari sita ña adi sita", yirã yirãji ĩna
iti sita moari masa. "Queno yiñi Dios iti sitare", yirã yirãji ĩna. Ito bajiroti
Diore jidicãmenare cʉni queno yigʉ yiguĩji ĩ ĩnare. 8 Iti sita jota, ito yicõri
ta widirise jeyaro iti judija, ñe waja ma iti wese. Ito bajiri sita iti ʉjarã
itire soecõrã yirãji ĩna. "Adi sitare queno yibisĩ Dios", yirã yirãji ĩna. Ito
bajiroti ĩre jidicãrãre jeame ʉ̃jʉrojʉ cõagʉ̃ yiguĩji Dios.

"Yʉre masogʉ̃ yiguĩji Cristo", mani yi tʉoĩaja oca sẽoa mani, yire gaye

9 Yʉ mairã, "Mʉa ña Jesucristore jidicãrã", yirocʉ meje mʉare itire bʉsia
yʉ. "Mʉa ña Jesucristo ĩ masoana", ya yʉ mʉare. Mʉa ña Dios ĩ ãmoro
bajiro yirã. Ito bajiri, "Queno yami Dios mʉare", yi tʉoĩa yʉ. 10 Riojo yigʉ
ñami Dios, ito bajiri mʉa queno yigorere ãcabojabicʉ yiguĩji ĩ. Gãjerã Jesure
tʉorũnʉrãre ti maicõri, ĩnare mʉa ejabʉagorisere ãcabojabicʉ yiguĩji ĩ. Ñaro
bajiroti gãjerãre ejabʉarãji mʉa maji. Ito bajiro mʉa yirisere ãcabojabicʉ

yiguĩji Dios. 11 Mцa sĩgцĩ rцyabeto wanц oca sẽocõri Diore mцa cцditĩñare
ãmoa gцa. Mцa catirocõ mцa ito bajiro yi ñaja, mцa bocatirisere ñarocõti
boca ãmirã yirãji mцa. 12 Jesure mцa tцorцñnц jidicãre ãmobea gцa. Ito yicõri
Dios oca tutire mцa jidicãre ãmobea gцa. Yoari Jesucristo ĩ tцdi ejaroti
bocaticõri, ĩre jidicãbisĩ coriarã. Ito bajiri ĩnare bajiro mцa bajire ãmoa gцa.
Ĩnare bajiro mцa yija, Dios ĩ goticãdo bajiro ñarocõti boca ãmirãji mцa.
13-14 Abraham ñayorцre tцoĩate mцa. Ado bajiro ĩre goti yucãyijц Dios:
"Riti queno mцre yisacõgцĩ yigцja yц. Jãjarã mц janerãbatia cцtiroca yigц
yigцja yц. 'Ito bajiroti yicцja yц', yirocц yц wamena ya yц", yiyijц Dios
Abraham ñayorцre. Ĩ wamenati yiyijц Dios. Gãji wamena meje ito bajiro
yiyijц Dios Abrahamre. Ñimцjцa gãji Diore rẽtocũgцĩ maquĩji. Ito bajiri
ĩ wamenati yiyijц Dios. 15 "Ĩ yiro robo bajiro yigц yiguĩji Dios", yirocц
цsirioro meje yuyijц Abraham ñayorц. Ito bajiri Dios ĩ goticãdo bajiroti
rẽtayijц Abrahamre. 16 "Ado bajiro yicцja yц", ĩna yija, Dios wamena yama
coriarã masa. Ĩ wamena yama ĩna, masa rẽtoro ñasagц ĩ ñajare. "Riti
mцare Dios wamena gotia yц", ĩna yija, nojцa gãjerã, "Bцrãti yama", yi
masimenaji. 17 Ito bajiroti mani ñicцsabatiare, "Ito bajiro yicцja yц", ĩ
yire ñajare, yisacõyijц Dios. "Riti manire ĩ goticãdo bajiro ĩsigцĩ yiguĩji Dios.
Ĩ goticãdo bajiroti gajero bajiro wasoabicц yiguĩji ĩ", ĩna yi masitoni, ĩnare
yisacõyijц Dios. "Mцare socabea yц. Riojo yц wamena mцare gotia yц",
yiyijц Dios mani ñicцsabatiare. 18 "Riti mцare queno yisagц yigцja yц",
yiyijц Dios. Gaje ado bajiro yiyijц Dios: "Ito bajiroti yicцja yц, yirocц yц
wamena ya yц", yiyijц Dios. Jцaji Dios ĩ yijare, gajero bajirojцa wasoabicц
yiguĩji ĩ. Ito bajiri, "Ado bajiro yicцja yц", ĩ yicãre ñajare manire masogцĩ
yiguĩji ĩ. Ito yicõri, "Ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani", yi tцoĩa mani. Ĩ goticãre
mani tцorцñnцja wanц oca sẽorã yirãji mani. 19 Dios ĩ goticãre ñarocõti
tцorцñnцrцja manire. "Mцare masogцĩ yigцja yц", yiñi Dios manire. "Ĩ
rãca catitĩñagцĩ yigцja yц", yi mani tцo masija, mani ya цsi güibeto yiroja
manire. Ito yicõri oca sẽorã yirãji mani. Jane mejejц masare yiari Diore
senirona Dios ñari wi yobiado wajajцa Dios ñari sõa wasotiyijarã paia
mesa. 20 Ito bajiro yiñi Jesús cцni. Ũmacцĩjц mцjacõri manire yiari Diore
bцsiñi ĩ. Ito bajiri, "Manire masogцĩ yiguĩji Dios", yi tцoĩa mani. Paia цjц
Melquisedec ñayorц ĩ ñasado bajiro ñasagц ñatĩñagцĩ yiguĩji Jesús. Manire
yiari Diore bцsi ĩsitĩñagцĩ yiguĩji Jesús. Ito bajiro ĩ bцsi ĩsitĩñatoni cũñi Dios
ĩre.

7

Paia цjц Melquisedec bajigцti ñami Jesús cцni, yire gaye

1 Ĩ Melquisedec, Salem cцto gagц цjц ñayijц. Ito yicõri Dios ũmacцĩjц
gagцre moa ĩsiri masц ñayijц ĩ pai. Abraham ñayorц gaje cцtori gãna цjarãre
rẽtocũcõri, tцdi wayijц ĩ ya cцtojцare. Ito bajiri ĩ tцdi waroca ĩre boca
wayijц Melquisedec. Ĩre bocacõri ĩre yiari Diore bцsigц, "Dios queno
yijaro mцre", yiyijц Melquisedec Abrahamre. 2 Gãjerã цjarãre rẽtocũcõri,
ĩ bцjare gayere cõĩacõri Dios ĩ rotiado bajiroti Melquisedecre jabeto ĩsiyijц
Abraham. "Цjц queno yigц", yireoni ña iti Melquisedec yire. Salem
cцto gagц цjц ñayijц Melquisedec. Ñe oca mani cцto, yireoni ñayijц Salem
yireoni. Ñe oca mana цjц ñayijц Melquisedec. 3 Melquisedec jacцsabatia
wame, ĩ ñarã wame cцni ucare ma Dios oca tutijц. Ito yicõri ĩ rujeare,
ĩ godare cцni ucare goabea. "Ĩ godaja bero masare yiari Diore bцsi

jidicãyijн", yire ma. Melquisedecre mani tнoĩaja, "Masare yiari Diore ĩ bнsi ĩsiado bajiro masare yiari Diore bнsi ĩsitĩñagн̃ yiguĩji Cristo cнni", yi tнoĩa mani.

4 Mani ñicн Abraham ñayorн rẽtoro ñasagн ñayijн Melquisedec. Tнoĩate mнa. Gaje cнto gãna нjarãre rẽtocũcõri, ĩ bнjarere cõĩacõri jabeto ĩsiyijн Abraham Melquisedecre. 5 Ito bajiroti Abraham janerãbatia judio masa jeyaro ĩna rнcorisere cõĩacõri jabeto ĩsiyijarã paiare. Leví wame cнtigн janerãbatia ñayijarã ĩna paia mesa. Ĩna ñarã judio masare jeyaro ĩna rнcorisere cõĩacõri jabeto ãmiyijarã ĩna, Moisés ĩ rotiado bajiroti. Ĩna ñarã ñabojarocati ito bajiro yiyijarã ĩna, Moisés ĩ rotijare. 6 Leví janami meje ñabojagнti, Abraham bнjarere jabeto seniyijн ĩ Melquisedec. Itire boca ãmicõri ĩre yiari Diore bнsiyijн Melquisedec. Abraham ñayijн, "Queno mнre yigн yigнja yн", Dios ĩ yirн. Ñasagн ñayijн Abraham ñayorн. 7 "Dios mнre queno yijaro", yi ecorн rẽtoro ñami, "Dios mнre queno yijaro", yirн. Melquisedec ĩ, "Queno Dios mнre yijaro", yi ecorн ñayijн Abraham. Ito bajiri, "Abraham rẽtoro ñasagн ñayijн Melquisedec", yi tнoĩa mani. 8 Mani wato ñarã paia gãjerã rнcorisere cõĩacõri jabeto ãmirã, manire bajiroti godarãji ĩna cнni. Melquisedecreama Dios oca tuti iti gotija, "Itocõ godañi Melquisedec", yire oca ma. Ito bajiri godabicн robo bajiro bajiguĩji ĩ. 9-10 Melquisedecre jabeto ĩsiroca ĩ janerãbatia ñarona ĩna rujeabitibojarocati ĩ ya rujнjн ñayijarã ĩna maji Abrahamre. Abraham janami Leví wame cнtigн janerãbatia ñayijarã, masa ĩna rнcorisere cõĩacõri jabeto ãmirã. Abraham ya rujнjн ñacõri Melquisedecre Abraham ĩ waja yija, ĩna cнni waja yirãre bajiro yiyijarã, Abraham ya rujн ñacõri. Ito bajiri, "Ĩna ñarocõ rẽto bнsaro ñasagн ñañi Melquisedec", yi tнoĩa mani.

11 Leví janerãbatiana sнoriti ĩ rotirise cũyijн Dios, judio masare. Leví janerãbatiare paia ĩna ñaroca yiñi Dios. Sĩgн̃ Leví janami ñayijн pai ñasagн, Aarón wame cнtigн. Aarón ĩ janerãbatia rãca masa ĩna Diore ĩsiroti boca ãmiyijarã ĩna. Boca ãmicõri Diore soe ĩsiyijarã ĩna, masa ĩna ñeñaro yirise waja yirã. Ito bajiro ĩna yibojarocati, "Seti ma mнare. Queno yirã ña mнa", yibisijн Dios ĩnare. Ito bajiri Melquisedec ñasagнre bajiro bajigнre cõayijн Dios, masare ĩ goda ĩsitoni. Aarón mesa waibнcнrãre soe ĩsicõri, masa ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi jeocõajama gãji masare bнsi ĩsirocн cõabitiborн Dios. 12 Masare bнsi ĩsirocн Jesure Dios ĩ cõaja bero mнcana tнdi paia mesare masare yiari bнsi ĩsi rotibisijн Dios. Ito yicõri bнcн oca jidicãcõri ĩ oca mame wasoa rotiyijн Dios paia mesare. 13 Mani Ujн Jesucristore cũñi Dios, paia нjн ñasagн ĩ ñatoni. Ito bajiri ĩ ñami manire yiari Diore bнsi ĩsigн̃. Leví janerãbatia janami meje ñayijн Cristo. Judá janerãbatia janami ñayijн Cristo. Judá janerãbatia Cristo riojнa sĩgн̃ pai mañijн. 14 Mani Ujн Jesucristo, Judá janerãbatia janami ñayijн ĩ. Leví janerãbatiare paia cũ wacн Judá janerãbatiareama ito bajiro yibisijн Moisés ñayorн. Itire queno tнo masia mani.

15 Itire tнocõri, "Bнcн oca jidicãcõri oca mame wasoacõñi Dios", yi tнoĩa mani. Paia нjн Melquisedec ñasagн ĩ ñado bajiro manire yiari bнsi ĩsigн̃re cũñi Dios. 16 Leví janerãbatiare riti, "Paia ñarã yirãji ĩna", yi rotiyijн Moisés. Ito bajiri Moisés ĩ rotirena meje paia нjн Cristo ĩ ñaroca yiñi Dios. Tнdi ĩ catija ticõri, ĩ Macнre cũñi Dios manire yiari ĩ bнsi ĩsitoni. Bнto masigн̃ ñari jнaji godabicн yiguĩji Cristo. 17 Ado bajiro gotiyijн Dios ĩ Macнre:

Masare mн bнsi ĩsitĩñatoni mнre cũa yн. Paia нjн Melquisedec ñasagн ĩ ñado bajiro ñatĩñagн̃ yigнja mн, yiyijн Dios ĩ Macнre.

18 Bнcн oca iti rotiro bajiro queno cнdi jeo masibisijarã mani ñicнsabatia.
Ito bajiri ĩnare seti ñayijн maji. Ito bajija ticõri, “Bнcн oca quenabea. Ñe
waja ma iti”, yi tнoĩa wacн itire jidicãyijн Dios. 19 Bнcн oca ĩna cнdi jeoja
ticõri, “Ĩnare seti ña maji”, yiyijн Dios. Ito bajiri bнcн oca jidicãcõri, mame
oca cũyijн Dios ĩja. Ado bajiro yiyijн Dios. Ĩ Macн Cristore cõayijн, mani
ñeñaro yirisere ĩ waja yi ĩsitoni. Ito bajiri Cristore mani tнorũnнja ticõri,
“Ñe seti ma mнare”, yigн yiguĩji Dios ĩ tн mani ejari rнmн. Iti mame oca
tнocõri, “Bнcн oca ñasнore rẽtoro quena mame oca”, yi tнoĩa mani.

20 “Yн Macнre cũa yн, masare yiari ĩ bнsi ĩsitĩñatoni. Riti ya yн”, yi
goticãyijн Dios. 21 Cristore Dios ĩ cũroto riojнa, gãjerã paiare ĩ cũja, “Ñasagн
ãnire cũa yн”, yibisijн Dios. Ĩ Macнreama paia нjн cũ wacн, “Riti, ãni
ñasagнre cũa yн”, yiyijн Dios. Ĩ Macнre ado bajiro gotiyijн Dios ĩ oca tutina:
Yн ña Dios mн Ujн. “Ado bajiro yigн yigнja yн”, yicõri yн tнoĩarise tнo
riawнsobicнja yн. Masare yiari mн bнsi ĩsitĩñatoni mнre cũa yн.
Paia нjн Melquisedec ñasagн ĩ ñado bajiro ñatĩñagũ yigнja mн cнni,
yiñi Dios ĩ Macнre, yi gotia Dios oca tutijн.

22 Iti mani tнoja, “Riti manire masogũ yiguĩji Jesucristo. Bнcн oca rẽtoro
quenarise ña iti mame oca”, yi tнoĩa mani. 23 Bнcн oca iti ñaroca jãjarã
paia ñayijarã. Ĩna godaja gãjerã ĩnare wasoarona ñayijarã. 24 Ito bajiro
ĩna godabojarocati, Jesuama godagн meje ñami. Ñimнjнa gãji Jesure
wasoarocн maquĩji. 25 Catitĩñagũ ñari manire yiari Diore bнsi ĩsitĩñagũ
yiguĩji ĩ. “Mн Macн yнre goda ĩsiñi. Ito bajiri ĩna sнoriti mн yagн ña ãmoa
yн”, Diore mani yija, manire masogũ yiguĩji Cristo. Manire ĩ masoja bero
ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani.

26 Jesucristo rнyabojañi maji, manire bнsi ĩsirocн. Manire yiari Diore
ĩ bнsi ĩsibeja, Dios tн ejamenaji mani. Dios ĩ ñajare, ñeñarise ma ĩre.
Ñeñaro yigн meje ñayijн ĩ. Ñe seti macн ñayijн ĩ. Masa ñeñaro yirãre
bajiro meje bajigн ñami ĩ. Ũmacũjн gãna rẽtoro ñasagн ĩ ñaroca yiyijн Dios
Jesure. 27 Gãjerã paia нjнre bajiro bajigн meje ñaguĩji ĩ. Co rнmн rнyabeto
waibнcнrãre sĩayijarã ĩna, Diore soe ĩsirona. Ito bajiro yicõri, “Gнa ñeñaro
yirisere ãcabojoya. Ito yicõri masa ĩna ñeñaro yirisere cнni ãcabojoya”,
yiyijarã ĩna. Coji meje ito bajiro yiyijarã ĩna. Jesuama cojiti godañi, masa
ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsigũ. Mнcana tнdi waja yibicн yiguĩji ĩ, ĩ
ya rína ĩ waja yi tĩocãre ñajare. 28 Moisés ñayorн ĩ rotirena sнoriti manire
bajirãreti paia нjarã ña rotiyijarã ĩna. Bнcн oca jidicãcõri mame oca cũyijн
Dios. “Riti ado bajiro yicнja yн”, yirocн mame oca cũyijн Dios. “Yн Macн
ñeñaro yibicнre cũa yн, masare yiari ĩ bнsi ĩsitoni”, yiyijн Dios ĩ oca tutina.

8

Mame oca goticõri manire bнsi ĩsiri masн ñami Jesús, yire gaye

1 Yн gotisнorise ado bajiro bajia ñasarise. Sĩgũ ñami manire yiari Diore
bнsi ĩsigũ. Ĩ ñami ñasagн. Ũmacũjн Dios ya riojocadнja rũcнbнorajн rujiguĩji
ĩ. 2 Dios ya wi ñasari wi ñacõri manire yiari bнsi ĩsigũ yiguĩji ĩ. Masa ĩna
menira wi meje ñaroja iti wi. Dios ĩ menira wi ñaroja iti wi.

3 Masa ĩna ñeñaro yirise waja, waja yirona Diore waibнcнrã soe ĩsiri
masa ñama paia нjarã. Ito bajiro ĩna yitoni ĩnare cũrã yirãji masa. Manire
yiari ito bajiro yiñi mani Ujн Jesucristo cнni. Mani ñeñaro yirise waja,
waja yirocн manire goda ĩsiñi ĩ. Ito bajiro yicõri Diore bнsi wacн ĩ ya rujн

ĩsigũre bajiro yiñi ĩ. 4 Adi tuti ñarã paia, Moisés ñayoru ĩ rotiado bajiroti
soe ĩsiama maji. Ito bajiri Cristo adi sita ĩ ñajama ĩnare bajiro yibitiboguĩji.
Adocãta manire yiari ũmacũju Diore busi ĩsigũ yiguĩji ĩ. 5 Adoju paia ĩna
moari wi ũmacũju gagu Dios ya wi robo bajiro bajia. Moisés ñayoru Dios
ya wi ĩ menigũ wagu yiroca, ado bajiro rotiyiju Dios ĩre: "Gũtagũ joeju yu
mure goticato bajiroti tuoĩacõri, ito bajiro menima", yiyiju Dios Moisés
ñayorure. Adi sita gãna paia ĩna moaja ũmacũju gagu Dios ya wi robo bajiro
quesoĩarã yirãji ĩna. 6 Cristo manire busi ĩsiri masure moare ñasarise cũñi
Dios. Paia ñayoana bucurã rotirere cudigoana ĩna yiado rẽtoro yigu ñami
Cristo. "Masa yu Macure ĩna tuorũnuja, ĩnare queno yigu yiguja yu. Ĩna
ñeñaro yirisere ãcabojocõri, ĩnare masogũ yiguja yu", yami Dios ĩ oca tutina.
7 Bucu oca rẽtoro ñasarise ña mame oca. Bucu oca tuo suyacõri Dios ñaro
mani ejajama gaje mame oca cũbitiboru ĩ. 8 Bucu ocare masa ĩna cudi jeo
masibeja tiyiju Dios. Ito bajiri ado bajiro yiyiju ĩ:
Israel sita gãna rãca, Judá gãna rãca ija mame oca quenogũ yiguja yu maji.
9 Ĩna ñicusabatiare yu goticato bajiro meje bajiro yiroja. Egiptoju ĩna
ñaroca gajeroju ĩnare cũ wacu ĩnare gotibojacu yu. Yu goticato bajiro
cudibiticã ĩna. Ito bajiri ĩnare tuorũnubiticu yu.
10 Ija Israel sita gãnare yu oca quenoja, ado bajiro yigu yiguja yu: Yu
rotirise ĩna tuoĩaroca yigu yiguja yu. Ito bajiri ĩna ya usiju yu
rotirisere cudi ãmorã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩna uju ñagũ yiguja yu. Ito
bajiri ĩna ñarã yirãji yu ñarã.
11 Yu ñarã ñari ñarocõti yure ti masirã yirãji ĩna. Ito bajiri yure masirã riti
ĩna ñajare ĩna baba mesare cuni yure ĩna ti masitoni riasomena yirãji
ĩna. Ĩna jeyaro yure ti masirã yirãji ĩna. Mutarã cuni, bucurã cuni
yure ti masirã yirãji ĩna. Ito bajiri yure ĩna ti masitoni riasomena
yirãji ĩna.
12 Ĩnare ti maicõri ĩna ñeñaro yirisere ãcabojogu yiguja yu. Ito yicõri juaji
ĩna ñeñaro yirisere tuobicu yiguja yu ĩja, yami mani Ũju Dios ĩ oca
tutina.
13 Mame oca Dios manire ĩ busija, "Bucu ocare jidicãcõgũ yiguĩji", yi tuoĩa
mani. Bucua warise jedi wato ya. Ito bajiroti manire mame oca ĩ gotija,
"Iti rumu gaye bucu oca jedi waro ya", yi tuoĩa masia mani.

9

Diore rũcubuorã ado bajiro yiyijarã bucurã, yire gaye

1 Cajero Dios Moisés rotirotire cũgũ masa ĩre rũcubuoroti gayere ĩre
cũyiju Dios. "Adi sitaju yure rũcubuorona mua minijuaroti wi menire
ãmoa yu", yi rotiyiju Dios Moisésre. 2 Ito bajiri ĩ rotiado bajiroti wi jua sõa,
sõa cutiri wi meni ĩsiyijarã ĩna. Wi gudareco saya webutirona yobiara wi
ñayiju iti wi. Cajero ejasuraju Diore rũcubuora sõa ñayiju iti sõa. Iti sõaju
jeobusuora tutu ñayiju. Ito yicõri casabo ñayiju, naju Diore ĩsiroti jesari
casabo. 3 Yobiado gaje duja ñari sõa, Dios ĩ ñasari sõa wame cutiyiju iti sõa.
4 Itoju orona ĩna menira casabo ñayiju. Iti ñayiju Diore yiari queno suti
quenarise ĩna soe ĩsisotira casabo. Ito yicõri orona ĩna menira jedo ñayiju.
Dios ĩ busigore ñari jedo ñayiju iti jedo. Iti jedo totiju adocõ jaje ñayiju.
Iti jedoju oro sotu sãñayiju. Iti sotuju bare maná wame cutirise sãñayiju.
Ito yicõri iti jedoju Aarón ñayoru ya turigu ñasãturagu sãñayiju. Ito yicõri
iti jedoju gũta jãiri Dios ĩ rotirise ucare ñayiju. 5 Iti jedo joe ángel mesa

bajirã ĩna meni rujeoana jesayijarã. Ĩna ñayijarã masa ĩna ñeñaro yirise waja soe ĩsirajн weca caero ñujeorã. Ĩnare ticõri, “Adi sõa ña Dios ĩ ñasari sõa”, yi tнoĩayijarã paia. Adocãta iti gaye ñarocõti goti masia ma maji.

6 Ito bajiro bajiyijн mani ñicнsabatia Diore ĩna rũcнbнore gaye. Co rнmн rнyabeto ĩna moasotire ñajare, Diore rũcнbнorajн ñasнori sõa ejasotiyijarã ĩna. 7 Ito bajibojarocati Dios ĩ ñasari sõareama paia нjн co rodo rнyabeto cojiti sãjayijн ĩ co rodore. Itojн ĩ sãja waja, waibнcнrã rí rãca ãmi sãja wayijн ĩ. Iti ñayijн ĩ ñeñaro yirise waja, waja yiroti, ito yicõri masa ñeñaro yirise waja, waja yiroti. 8 “Mani ñicнsabatia cajero Dios ĩ rotisнore ĩna rũcнbнosнoroca paia нjн sĩgũti Dios ĩ ñasari sõa sãjasotiyijн. Masama ejasнora sõa riti sãjasotiyijarã ĩna. Ito bajiri Dios ĩ ñarojн eja masibisijarã masa maji”, mani yi masiroca yami Espíritu Santo. 9 “Ricati bajia adi rнmнri”, mani yi tнoĩaroca yami Espíritu Santo. Mani ñicнsabatia Diore rũcнbнorona waibнcнrãre soe ĩsiyijarã ĩna. Ito bajiro yibojarãti ĩna tнoĩarise, “Seti cнti ña yн maji”, yi tнoĩayijarã ĩna. 10 Bнcнrã rotire gaye ado bajiro bajiyija: “Adi ña bare, adi ña bare meje. Adi ña idiroti, adi ña idire meje. Ado bajiro guaja quena. Ado bajiro coeja quena. Ito yicõri ado bajiro rujнre tirũnнja quena”, yire gaye ñayijн bнcнrã ĩna rotire. Mani ñicнsabatia itire cнdi ãmorã ñabojarãti, ñarocõti cнdi jeo masibisijarã ĩna. Mame oca Dios ĩ wasoaroto riojнa bнcн oca ñasarise ñayijн maji.

11 Ĩjama Cristo ejacoami. Ĩti ñami manire yiari Diore bнsi ĩsigũ ñasagн. Ĩti ñami manire quenarise rẽtaroca yign. Manire ĩ goda ĩsija bero ũmacũjн Dios ya wijн mнja wayijн ĩ. Itojн Dios ya wi ñacõri manire yiari bнsi ĩsisotiguĩji ĩ. Ũmнa ĩna menira wi rẽtoro quenari wi ñaroja Dios ya wi. Adi sitaga wi meje ñaroja Dios ya wi. 12 Ũmacũjн Dios ĩ ñasari sõajн ñaguĩji Cristo adocãta. Itojн sãjacõri cabra macн rí, ta wecн macн rína Diore ĩsirocн meje sãjarн ĩ. Ĩ ya rínati Diore ĩsirocн sãjarн ĩ. Manire goda ĩsicõri mani ñeñaro yirise waja, waja yi tĩorн ĩ. Ito bajiri mнcana jнaji ĩ ya ríre Diore ĩsibiquĩji ĩ. Ĩ rãca mani ñatĩñatoni ñarocõti waja yiñi ĩ. 13 Ado bajiro bajiyijн Dios ĩ rotisнore: Sĩgũ godarнre ĩ moaĩaja ito yicõri rẽore gayere ĩ moaĩaja, ĩ ya rujн нeri jaignre bajiro bajiyijн ĩ. Ito bajiri itire coerona ta wecн rí, cabra macн rí cнni, ito yicõri ta wecн macн rí ĩna soe abore rĩti ĩna ya rujнre paiare wẽjabate gu rotiyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija joe нeri coero bajiro bajiyijн iti. 14 Waibнcнrã rí rẽto bнsaro ñasarise ña Cristo ya rí. Waibнcнrã ríama joe gayeti coeroja. Jesús ya ríama mani ñeñaro yirisere coe jeocõroja. Cojirea ñeñaro yiĩabicн ñari manire goda ĩsiñi ĩ, mani ñeñaro yirisere waja yi ĩsirocн. Ito bajiro yiñi Cristo manire, Espíritu Santo ñatĩñagũre tнocõri. Jesús ya rína sнoriti mani ñeñaro yirisere ãcabojognн yiguĩji Dios. Ito bajiri, “Yн queno yirise ticõri yнre masogũ yiguĩji Dios”, yi tнoĩabea mani. “Jesús ya ríre ticõri yн ñeñaro yirisere ãcabojoñi Dios”, yi tнoĩa mani. Ito bajiri Dios catitĩñagũre wanнrã ĩre moa ĩsitĩñarã yirãji mani.

15 Ito bajiri iti oca tнocõri, “Jesucristo ĩti ñami mame oca manire gotitoni Dios ĩ cõarн”, ya mani. Cajero Dios ĩ rotisнore gaye cнdi jeo masibisija mani. Ito bajiri Dios ĩ rotisнore mani cнdi jeo masibejare, itire waja yi ĩsirocн manire yiari goda ĩsiñi Cristo. Ito bajiro Cristo ĩ yija ticõri, Dios ĩ goticãdo bajiroti yign yiguĩji ĩ. Mani ñeñaro yirisere ãcabojocõri, ĩ rãca mani ñatĩñatoni manire ãmigũ yiguĩji Dios. 16 Ado robojнa bajia. Tite. Sĩgũ ĩ godaroto riojнa, “Yн ya gajeoni rнco wasoarã yirãji yн ñarã”, yi menigũ yiguĩji ĩ. Ito bajiro ĩ yija bero, “Riti ña. Adi papera ĩ ucaja

bero godacoañi”, oca quenori masн ĩ yiroto riojн̃a, godarн ya gajeonire
boca ãmi masimenaji ĩ ñarã. 17 Iti papera ucarн ĩ catija maji, ĩ ñarã ĩ ya
gajeonire boca ãmi masimenaji maji. Ĩ godaja bero riti, ĩ uca gotiado
bajiro boca ãmirã yirãji ĩna. 18 Ito bajiroti cajero ĩ rotire gotigн, Moisés
ñayorнre waibнcн rí wẽjabate rotiyijн Dios. “Iti ríre ticõri, ‘Ija sĩgн̃ manire
goda ĩsigн̃ yiguĩji’, yi tнoĩarã yirãji masa”, yiñi Dios Moisésre. 19 Ito bajiro ĩ
gotija tнocõri, ñarocõti Dios ĩ rotire gaye masare goti jeoyijн Moisés ñayorн.
Itire goti tĩocõri cabra macн rí, ta wecн macн rí idena jabeto wнoyijн. Ito
yicõri oveja joa sũarise ãmicõri hisopo wame cнtiricн rнjнre siayijн. Iti
gocore ríjн yosecõri, Dios ĩ rotira tutire ito yicõri masare cнni rína wẽjabate
guyijн Moisés ñayorн. 20 Ito yicõri masare ado bajiro yiyijн ĩ: “Adi ríre
ticõri, ‘Ito bajiro yicнja yн’, Dios ĩ yiado bajiroti yigн yiguĩji, yi tнoĩa mani”,
yiyijн Moisés masare. 21 Ĩna minijuara wijн cнni rína wẽjabate guyijн
Moisés ñayorн. Ito yicõri itijн minijuara wi ñarise ñarocõreti rína wẽjabate
guyijн ĩ. 22 Ado bajiro gotia bнcн oca: “Ʊeri cнtirise jeyaro, rína coeja
quenaroja. Sĩgн̃ ĩ rí budibeja mani ñeñaro yirise coeya maniboadoja”, yi
gotia bнcн oca.

Cristo ĩ godarena sнoriti mani ñeñaro yirise coeyijн, yire gaye

23 Ito bajiri mani ñicнsabatia Dios ya wijн ĩna sãjaroto riojн̃a, ĩna ya
rujнre ĩna ya gajeonire cнni rí wẽjabate guyijarã ĩna. Rí wẽjabatecõri, “Ʊeri
ma manire. Sãjarнja manire”, yiyijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija, ũmacн̃jн
Dios ĩ ñaro bajiro quesoĩayijarã ĩna. Ĩna yisotiado bajiro waibнcнrã rẽtoro
ñasagн manire goda ĩsiñi Cristo. Ĩ ya rína sнoriti Dios ya wijн ejarã yirãji
mani. 24 Mani ñicнsabatia ĩna menira wijн sãjabisijн Cristo. “Ado bajiro
bajiroja Dios ya wi”, yiariti ĩna menira wi ñayijн iti wi. Cristoama ũmacн̃jн
Dios ĩ ñarojн sãjañi. Ito bajiri adocãta itona ñacõri, manire yiari Diore bнsi
ĩsiguĩji ĩ. 25 Judio masa paia нjн co rodo rнyabeto cojiti sãjayijн ĩ co rodore.
Itojн sãjacõri, Diore yiari waibнcн rí wẽjabateyijн ĩ. Cristoama cojiti ĩ ya
rí ĩsiyijн Diore, masa ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocн. 26 Co rodo
rнyabeto Cristo godare Dios ĩ ãmoja, biyaro godaborн, adi macãrнcн̃ro iti
rujearocajнti. Ado bajirojн̃a bajia. Adocãta macãrнcн̃ro iti jediroto riojн̃a,
manire yiari cojiti goda ĩsiñi Cristo. Mani ñeñaro yirisere goda ĩsiñi ĩ. Ito
bajiri ĩre mani tнorн̃nнja, manire ĩ yi ĩsigore ticõri, mani ñeñaro yirisere
ãcabojogн yiguĩji Dios. 27 Sĩgн̃ rнyabeto cojiti godarã yirãji mani. Ito yicõri
mani queno yire, mani ñeñarise yire cнni cõĩagн̃ yiguĩji Dios. 28 Cristo cнni
masa jeyarore ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocн cojiti godañi. Mнcana
tнdi ĩ goaja, masa ĩna ñeñaro yirisere waja yi ĩsirocн meje ejagн yiguĩji. Ĩre
bocatirãre masorocн ejagн yiguĩji ĩ.

10

1 Bнcн ocana sнoriti quenaro ĩnare Cristo ĩ yiroti gayere masisнoyijarã
masa. Ñarocõti ĩ queno yiroti masi jeobisijarã ĩna maji. Bнcн oca cнdirã
co rodo rнyabeto waibнcнrã sĩacõri Diore soe ĩsisotiyijarã ĩna. Ito bajiro
ĩna yibojarocati, “Yн tija, seti ma ĩnare”, yibisijн Dios. Ito bajiri bнcн ocare
mani tнo sнyabojaja Dios tн ejamena yirãji mani. 2 Diore yiari waibнcнrã
ĩna soe ĩsija bero ĩna ñeñaro yirisere ĩ coe jeoja, mнcana waibнcнrã soe
ĩsibitiboana ĩna. “Waja yi tĩomн yн. Yнre seti ma ĩja”, yiboana. 3 Ito bajiro
meje bajiyija. Co rodo rнyabeto Diore waibнcнrã ĩna soe ĩsija, “Ñeñaro

yigн ña yн”, yi tнoĩa bнjayijarã ĩna. 4 Ta wecн rí, cabra rí, masa ĩna ñeñaro
yirisere coeroti meje ñaroja.
5 Ito bajiri adi sitajн wadigн, ado bajiro yiyijн Cristo Diore:
Masa ĩna waibнcнrã soe ĩsire ãmobea mн. Ito bajiri ĩna ñeñaro yirise yн waja
yi ĩsitoni, ĩna tн yн ujн cнtiroca ya mн.
6 Masa ĩna ñeñaro yirise waja yirona waibнcнrã ĩna soe ĩsija queno
wanнbea mн, ya yн.
7 Gaje ado bajiro mнre gotia yн: Dios mн ãmoro bajiro yirocн masa tнjн
wacн ya yн. “Dios ĩ rotiro bajiro yigн yiguĩji ĩ”, mн oca tuti iti
gotiroto bajiroti, masa tнjн wacн ya yн, yiyijн Cristo Diore.
8 Queno tнoya yн ñarã mнa. Ado bajiro gotiyijн Cristo: “Masa ĩna ñeñaro
yirise waja yirona Diore yiari waibнcнrã ĩna soe ĩsi ãmobojaja, queno
wanнbeami. Moisés ñayorн ĩ rotire ñabojarocati, queno wanнbeami Dios”,
yi gotiyijн Cristo. 9 Gaje ado bajiro gotiyijн Cristo: “Dios, mн ãmoro bajiro
yirocн, masa tнjн wacн ya yн”, yiyijн Cristo Diore. Ĩ ito yija tнocõri, “Bнcнrã
waibнcнrã soe ĩsire jidicãcõri, ĩmasiti manire goda ĩsiñi”, yi tнoĩa mani.
10 Dios ĩ ãmoro bajiro yiñi Jesucristo. Cojiti manire yiari goda ĩsiñi ĩ, ĩ ya
rína mani ñeñaro yirisere waja yirocн. Ito bajiro ĩ yire ñajare, mani ñeñaro
yirisere ãcabojocõri, “Seti ma mнare”, yigн yiguĩji Dios manire.
11 Judio masa paia co rнmн rнyabeto ĩna ya moare ñajare, biyaro Diore
waibнcнrã soe ĩsisotiama ĩna. Ito bajiro ĩna yibojarocati masa ĩna ñeñaro
yirisere coebetoja. 12 Cristoama cojiti mani ñeñaro yirisere waja yi tĩorocн
manire yiari goda ĩsiñi ĩ. Mani ñeñaro yirise waja yi tĩocõri ũmacн̃jн
Dios ya riojocadнja rн̃cнbнorajн rujiguĩji ĩ ĩja. 13 Itojн ñacõri ĩ wajanare
rẽtocũroca Dios ĩ yitoni bocatigн yiguĩji maji. 14 Manire yiari cojiti goda
ĩsiñi Cristo. Ito bajiro ĩ yijare manire ticõri, “Seti ma mнare”, yigн yiguĩji
Dios. Ito bajiri ĩ rãca catitĩñarã yirãji mani. 15 “Riti bajia iti oca”, mani yi
masitoni, ado bajiro gotiñi Espíritu Santo:
16 Masa rãca mame oca quenogн̃ yignja yн. Ado robojнa bajiro yiroja:
Yн rotirise ĩna tнoĩaroca yignja yн. Ito bajiri ĩna ya нsijн yн rotirisere cнdi
ãmorã yirãji ĩna.
17 Cristore ĩna tнorн̃nнja ticõri, ĩna ñeñaro yirise, ĩna seti cнtirise jнaji tнdi
tнoĩabicнja yн, yi gotiñi Espíritu Santo Dios oca tutina.
18 Ito bajiri mani ñeñaro yirisere Dios ĩ ãcabojoja bero, jнaji mani ñeñaro
yirisere waja yi masia ma.

Diore mani tнorн̃nнja quena, yire gaye

19-20 Ito bajiri yн mairã, ado robojнa bajia mame oca, adi rнmнri. Mani
ñeñaro yirise waja, waja yi tĩoñi Cristo, ĩ ya rína. Godarн ñabojagнti
mнcana caticõri ũmacн̃jн Dios ĩ ñarojн ñaguĩji manire yiari. Ito bajiri ĩre
mani tнorн̃nнja ũmacн̃jн Dios ĩ ñasari sõajн güimenati sãjarã yirãji mani.
Mani ñicнsabatia Dios ĩ ñasari sõa yobiadore rẽta masibisijarã ĩna. Ito
bajiro meje bajia adocãta. 21 Jesucristo sĩgн̃ti ñami paia нjн ñasagн. Manire
yiari Diore bнsi ĩsisotigн yiguĩji. Ito bajiro yisotiguĩji Cristo, Dios ya wina
ñacõri. 22 Ito bajiri güimenati Diore rн̃cнbнorona ĩ tн warнja manire.
Ito yicõri, “Yнre boca ãmigн̃ yiguĩji”, yi tнoĩa rн̃cнbнorнja manire. Mani
ñeñaro yirisere coeñi Dios, Jesucristo ya rína. Ado bajiro bajia iti. Ide
quenarisena mani guaja bero mani ya rujн нeri manoja ĩja. Iti bajiroti
Jesucristo ya rína sнoriti mani ñeñaro yirise Dios ĩ coeja bero, нeri mana
bajiro ñarãji mani ĩja. Ito bajiri, “Ñeñaro ya yн. Seti ña yнre”, yi tнoĩabea

mani. 23 Ĩre tнorũnнcõri, “Yнre masogũ yiguĩji ĩ”, yirã ñari, ĩre tнorũnн
sнyarнja manire. Gajero bajiro tнoĩabitirнja manire. Dios manire ĩ
goticãdo bajiroti yigн yiguĩji ĩ. 24 Gãjerãre mani queno yitoni, ito yicõri
ĩnare mani ti maitoni, gãmeri ejabнarнja manire. 25 Jesucristore tнorũnнrã
ñari, ĩre rũcнbнorona minijuatĩñarнja manire. Coriarã minijua jidicãñi
ĩna. Ĩnare bajiro yibitirнja manireama. Jesucristore mani jidicãbititoni,
bнto bнsa gãmeri oca sẽo rotirнja manire. Ito bajiri adi rнmнri bнto bнsa
oca sẽorнja manire, yoari mejeti mani Ũjн ĩ ejaroti ñajare.

26 Dios ocare masirã ñabojarãti, ñeñaro mani yi нyaja ñe waja yi remore
manoja. Waja yicãñi Cristo. Ito bajiri ĩre mani tнorũnнbeja, tнdi waja
yibiquĩji ĩ ĩja. 27 Ito bajiri Cristore mani tнorũnнbeja ticõri, guijorise riti
manire waja senigũ yiguĩji Dios. Ito yicõri jeame ũjнrojн ĩ wajanare
ruyuriorijнjн manire cõagũ yiguĩji Dios. 28 Moisés ñayorн ĩ rotire gayere
sĩgũ ĩ cнdibeja ado bajiro bajiyijн. Jũarã, нdiarã, “Riti cнdibeami ĩ”, ĩre yi
coderã ñaja, jabeto ĩre ti mairã mejeti ĩre sĩacõyijarã ĩna. 29 Iti gayere mani
tнoĩaja, “Sĩgũ Dios Macнre ti tecõri ĩ rũcнbнobeja, bнto bнsa ĩ tõbнjaroca
yigн yiguĩji Dios ĩre”, yi tнoĩa mani. Masa jeyaro yiari Jesucristo ya rí
budiyijн. Ĩ ya rína sнoriti mani ñeñaro yirisere ãcabojoguĩji Dios. Iti ña
oca mame Dios ĩ cũre. Ito bajiri, “Masare yiari ĩ goda ĩsibore ñe waja
ma ĩ ya rí”, yigнre bнto ĩ tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. Manire ti maigũ
ñari queno manire ejabнami Espíritu Santo. Ito bajiri no Espíritu Santore
bнsituгнreti bнto ĩ tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. 30 Ado bajiro yiñi Dios: “Yн
ña masa ĩna ñeñaro yirisere waja senirocн. Ito yicõri yнti ña ĩna tõbнjaroca
yirocн”, yiñi Dios. Itire masia mani. Gaje ado bajiro gotia Dios oca: “Dios
ñami ĩ ñarãre ĩna ñeñaro yirise waja, waja senirocн”, yi gotia Dios oca.
31 Ñeñaro yirãre ñiacõri Dios catitĩñagũ ĩ waja senija, bнto guijorise ñaroja.

32 Ito bajiri, “Ĩre jidicãgũ yigнja yн”, yi tнoĩabesa mнa. Jesucristo oca
tнocõri ĩre mнa boca ãmicato bajiroti ĩre riti mнa tнorũnн sнyaja quena.
Ĩre mнa tнorũnнja ticõri, mнare tudiñi gãjerã. Mнa tõbнjaroca ĩna mнare
yibojarocati Cristore tнorũnн jidicãbisija mнa. 33 Mнa coriarãre masa bнsi
tudiñi. Ito yicõri mнa coriarãre masa ĩna tiro riojo ñeñaro yiñi ĩna. Mнa
baba mesare ñeñaro ĩna yija ticõri, ĩna rãca tõbнjayija mнa cнni. 34 Mнa
baba mesare ĩna tubiaja ĩnare tнo maiyija mнa. Mнa ya gajeonire ĩna
ẽmabojaja cнni bнto bojori bнjabisija mнa. “Ũmacũjн Dios ĩ ñarojн jogabitire
boca ãmirã yirãji mani. Ĩna manire ẽmarise rẽtoro quenarise bнjarã yirãji
mani”, yi wanнre rãca tнoĩayija mнa. 35 Ito bajiro ñeñaro tõbнjabojarãti
Diore tнorũnн jidicãbeja mнa. Oca sẽoro wanнre rãca bнto bнsa Diore
tнorũnнña mнa. Ito bajiro mнa yija, iti waja queno yigн yiguĩji Dios
mнare. 36 Dios ĩ ãmoro bajiro mнa yi ãmoja, нsiriobeja mнa. Ito bajiro
mнa yija ticõri, ĩ gotiado bajiroti mнare ĩ ĩsiroti ĩsigũ yiguĩji Dios. 37 Yoari
goroama bocati yimenaji mнa. Ado bajiro gotiami Dios ĩ oca tutina:

Yoari mejeti yн cũrн ejagн yiguĩji. Yoari goroama godabetoja ĩ ejaroti.

38 No ĩ ñeñaro yirisere jidicãcõri Cristore tнorũnнgũreti ti wanнgũ yigнja
yн. Ito bajiri ĩ catitĩñaroca yigн yigнja yн. Yнre jidicãrãreama ĩna rãca
wanнbicн yigнja yн, yiñi Dios ĩ ocana.
39 Diore jidicãrã meje ña mani. Ito yicõri ĩ ruyuriorona meje ña mani.
Diore tнorũnнrã ña mani. Ito bajiri ĩ masoana ñari ĩ rãca catitĩñarã yirãji
mani.

11

Diore mani tʉorũnʉja catitĩñarã yirãji mani, yire gaye

1 Diore mani tʉorũnʉja ado bajiro tʉoĩarã yirãji mani. “Dios ĩ yiro
bajiroti yʉre masogũ yiguĩji ĩ. Ija yʉre ĩ ĩsiroti itire tibitibojagʉti boca
ãmigũ yigʉja yʉ”, ya mani Diore mani tʉorũnʉja. 2 Jane mejejʉ ĩre ĩna
tʉorũnʉja ticõri, mani ñicʉsabatiare wanʉyijʉ Dios.
3 “Ĩ ya ocanati adi macãrʉcũrore rujeoñi Dios”, ya mani, ĩre mani
tʉorũnʉja. “Rocati mani tigorena meje adi macãrʉcũrore rujeoñi Dios.
Ĩ ya ocanati adi macãrʉcũrore rujeoñi Dios”, ya mani, ĩre mani tʉorũnʉja.
4 Mani ñicʉsabatia Diore ĩna tʉorũnʉgore gaye mʉare gotigʉ ya yʉ. Abel
ñayorʉ Diore tʉorũnʉcõri ĩ rĩjorʉ Caín, Diore ĩ ĩsiroti rẽtoro quenarise ĩsiyijʉ
Abel ñayorʉ. Ito bajiri, “Yʉ rotiro bajiroti yami”, yicõri ĩ ĩsiro bajiroti boca
ãmiyijʉ Dios. Jane mejejʉ Abel ñayorʉ ĩ godabojarocati Diore ĩ tʉorũnʉre
mani tʉoĩaja, bʉto bʉsa Dios gayere tʉo masirã yirãji mani.
5 Enoc ñayorʉ Diore ĩ tʉorũnʉjare ĩre wanʉyijʉ Dios. Ĩre ti wanʉcõri,
catigʉreti ĩre ãmicoayijʉ Dios. Ito bajiri ĩre ãmabojarãti bʉjabisijarã masa,
Dios ĩre ãmire ñajare. Dios oca tuti iti gotija, “Enoc ñayorʉ ĩ ãmi ecoroto
riojʉa, ĩre queno wanʉyijʉ Dios”, yi gotia Dios oca tuti. 6 Diore mani
tʉorũnʉbeja, manire wanʉbiguĩji ĩ. Dios rãca mani baba cʉti ãmoja, ado
bajiro tʉoĩarʉja manire: “Riti bajia, ñasacõguĩji Dios. No Diore masi ãmogũ
ĩ ãmaja, ĩre boca ãmigũ yiguĩji Dios”, yirʉja manire, Dios rãca mani baba
cʉti ãmoja.
7 Noé ñayorʉ cʉni Diore tʉorũnʉyijʉ. “Mʉ tiĩabiti rẽtaro yiroja mʉre”,
Dios ĩ yija tʉocõri, Dios ĩ yiro bajiroti cʉdiyijʉ Noé ñayorʉ. Ito bajiri
cuma bʉcʉa jajoca meniyijʉ Noé ñayorʉ, ĩ ñarã rãca rujabe yirocʉ. Diore
tʉorũnʉcõri adi macãrʉcũro gãna Diore tʉorũnʉbitianare bajiro meje
yiyijʉ ĩ. Ito bajiro Noé ĩ yija ticõri, “Manire waja senigũ yiguĩji Dios”, yi
tʉoĩayijarã masa. “Yʉre ĩ tʉorũnʉjare seti ma Noére”, yi wacʉ ĩre masoyijʉ
Dios.
8 Abraham ñayorʉ cʉni Diore tʉorũnʉyijʉ. Dios ĩ bʉsija tʉocõri, ĩ yiro
bajiro cʉdiyijʉ Abraham ñayorʉ. “Gaje sita mʉre ĩsigũ yigʉja yʉ”, Dios
ĩ yija tʉocõri, ĩ ya sitare wagoyijʉ Abraham. “Itojʉ ejagʉ yigʉja yʉ”, yi
masibicʉti wayijʉ Abraham cajero wasʉogʉ. 9 Diore tʉorũnʉcõri, Dios
ĩre ĩsiroti sita ñagũ wayijʉ Abraham, gãjerã ya sita ñabojarocati. Wijãi
menicõri, ito yicõri waibʉcʉ wirorina wi menicõri ñayijʉ ĩ. “Yoari mejeti
ñagũ yigʉja yʉ”, yirocʉ itina meniyijʉ ĩ. Ito bajiro yiyijʉ ĩ macʉ Isaac cʉni,
ito yicõri ĩ janami Jacob cʉni. “Adi sita manire ĩsigũ yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa
masirã ñayijarã ĩna cʉni. 10 Diore tʉorũnʉcõri, Dios ĩ ñasari cʉtore tʉoĩayijʉ
Abraham ñayorʉ. Iti cʉto Dios ĩ menicãra cʉto ñaroja. Ito bajiri iti cʉto
gajanoabeto yiroja.
11 Abraham manojo Sara ñayoro Diore tʉorũnʉgõ ñayijo. Bʉco rĩa mani
waro ñabojarocati iso macʉ cʉtiroca yiyijʉ Dios isore. Ito bajiri, “Dios ĩ yiro
bajiro yigʉ yiguĩji”, yi waco macʉ cʉtiyijo iso. 12 Ito bajiroti Abraham
ñayorʉ cʉni ĩ godaroto riojʉati macʉ cʉtiyijʉ ĩ. Ĩ ñayijʉ jãjarã janerãbatia
cʉtirocʉ. Jãjarã ñocõa, jaje ja sitacõ janerãbatia cʉtirocʉ ñayijʉ ĩ, cõĩado
mana.
13 Ãna mʉare yʉ gotirã ĩna godaroto riojʉa, “Adi sita mʉare ĩsigũ yigʉja
yʉ”, Dios ĩ yira sitare boca ãmibisijarã ĩna maji. “Ito bajiro yigʉ yiguĩji
Dios manire”, yi jidicãbisijarã ĩna. “Adi macãrʉcũro ñatĩñarona meje ña
mani. Adojʉ ña ucurãre bajiro bajirã ña mani. Ũmacũjʉ ñaroja mani

ñatĩñaroti cʉto”, yi tʉoĩayijarã ĩna. 14 Iti gayere mani tʉoja, “Ũmacʉ̃jʉ Dios
tʉjʉ ĩna catitĩñaroti cʉtojʉ tʉoĩa ñayijarã ĩna”, yi tʉoĩa mani. 15 Ĩna ya sita ĩna
wagorajʉ ĩna tʉoĩaja, iti sitajʉ mʉcana tʉdi waboana ĩna. 16 Ĩna wagora sita
rẽtoro quenarise sita ũmacʉ̃jʉ Dios ĩ ñarojʉ tʉoĩa ñayijarã ĩna. Ĩna ñaroti cʉto
meni yucãñi Dios. Ito bajiri ĩnare cʉto queno ĩsicõri, bojobicʉti, “Yʉ ñarã
ñama ĩna. Ĩna Ʉjʉ ña yʉ”, yi wanʉgʉ̃ yiguĩ̃ji Dios.
17 “Yʉre ĩ tʉorʉ̃nʉja ticʉja yʉ”, Dios ĩ yiro bajiroti cʉdiyijʉ Abraham
ñayorʉ. Ito bajiri Diore tʉorʉ̃nʉcõri, ĩ macʉ Isaacre Diore soe ĩsirocʉ
ãmi wayijʉ. Ĩ macʉ sĩgʉ̃ ñagʉ̃re sĩagʉ̃ti yibojayijʉ Abraham. 18 “Isaacna
sʉoriti jãjarã janerãbatia cʉtigʉ yigʉja mʉ”, Dios ĩ yicãre ñabojarocati, ĩre
sĩaboyijʉ Abraham, Diore tʉorʉ̃nʉcõri. 19 “Godarãre mʉcana tʉdi ĩna
catiroca yi masiguĩ̃ji Dios”, yi tʉoĩayijʉ Abraham ñayorʉ. Ĩ macʉre ĩ sĩabore
ñabojarocati, mʉcana ĩ macʉre jʉdacõayijʉ Dios. Ito bajiri, “Mʉ macʉre
sĩabesa”, yicõri ĩ macʉre jʉdacõagʉ̃ robo bajiro yiñi Dios Abrahamre.
“Yʉre queno tʉorʉ̃nʉami ĩ”, yi tʉoĩacõri Abrahamre ti wanʉyijʉ Dios.
20 Isaac ñayorʉ cʉni Diore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñayijʉ. Diore tʉorʉ̃nʉcõri, “Ado
bajiro queno yigʉ yiguĩ̃ji Dios mʉare”, yiyijʉ Isaac, ĩ rĩare Jacob, Esaúre
cʉni. 21 Jacob ñayorʉ cʉni Diore tʉorʉ̃nʉyijʉ. Ĩ godaroto riojʉa, “Ado bajiro
queno yigʉ yiguĩ̃ji Dios mʉare”, yiyijʉ ĩ, ĩ janerãbatia José rĩare. Bʉcʉgʉ ñari
ĩ ya turigʉna tue wacʉti Diore rʉ̃cʉbʉoyijʉ maji. 22 José ñayorʉ cʉni Diore
tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñayijʉ. Ĩ godaroto riojʉa, Israel sita gãnare ado bajiro gotiyijʉ
José: “Ija adi sita Egipto sitare wagorã yirãji mʉa. Ito mʉa waja, yʉ ya
gõarire ãmi warã yirãji mʉa”, yiyijʉ ĩ.
23 Moisés ñayorʉ jacʉsabatia Diore tʉorʉ̃nʉcõri, ĩ rujeaja bero ʉdiarã
ũmacañi ĩre yeyoyijarã. “Quenagʉ̃ ñami mani macʉacã”, yiyijarã ĩna.
Ito bajiri iti sita gagʉ ʉjʉ ĩ sĩa rotibojarocati, ĩre güibiticõri cʉdibisijarã
ĩna. Diojʉare tʉorʉ̃nʉyijarã ĩna. 24 Moisés ñayorʉ cʉni Diore tʉorʉ̃nʉgʉ̃
ñayijʉ. Egipto gagʉ ʉjʉ maco iso masorʉ ñabojagʉti bʉcʉa wacʉ, “Iso
macʉ ñami”, masa ĩna yire ãmobisijʉ ĩ. 25 “Egipto gãna rãca ñeñaro yʉ
yija, wanʉtĩñabicʉja yʉ. Ito bajiri Dios ñarã rãca baba cʉtigʉ yigʉja yʉ,
Egipto gãna ñeñaro yʉre ĩna yibojarocati”, yiyijʉ Moisés ñayorʉ, Diore
tʉorʉ̃nʉcõri. 26 “Egipto sitajʉ gajeoni jeyaro yʉ rʉcoja, ñasarise meje ña.
Dios cõarocʉ ĩ tõbʉjaroto bajiro yʉ tõbʉjaja, iti ña ñasarise”, yi tʉoĩayijʉ
Moisés ñayorʉ. “Yʉ tõbʉjabojarocati, ija queno yigʉ yiguĩ̃ji Dios yʉre”,
yi tʉoĩacõri Diore tʉorʉ̃nʉyijʉ ĩ. 27 Diore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñari Egipto gagʉ
ʉjʉre güibiticõri, gaje sita wacʉ ĩ ñarãre ji wayijʉ Moisés ñayorʉ. Diore
tibitibojagʉti, “Yʉ rãca ñaguĩ̃ji ĩ”, yi tʉoĩacõri Diore cʉdiyijʉ Moisés.
28 Diore tʉorʉ̃nʉcõri ĩ ñarã Israel sita gãnare pascua basa meni rotiyijʉ
Moisés. Ado bajiro masare gotiyijʉ ĩ: “Sĩgʉ̃ ángel cõagʉ̃ yiguĩ̃ji Dios, co wi
rʉyabeto macʉ ñasʉogʉre ĩ sĩatoni. Dios ĩ rotiro bajiro soje weca mani rí
tuja, ángel rẽtagʉ̃ yiguĩ̃ji”, yi rotiyijʉ Moisés Israel sita gãnare. Ito bajiro
Moisés ĩ rotire ñajare Israel sita gãnare sĩgʉ̃ macʉre sĩabisijʉ ángel. 29 Diore
tʉorʉ̃nʉcõri Israel sita gãna Ide Sũarise wame cʉtirisa ĩna jẽatoni ide jʉa
dʉja bata rʉ̃gʉ̃yijʉ. Ito bajiri sita bʉtirise cʉdado bajiroti cʉda jẽacoayijarã
ĩna ĩja. Egipto gãna ĩnare sʉyarã ĩnare bajiroti jẽa ãmorã, yibojayijarã ĩna.
No bajiro jẽa masibiticõri ruja godacoayijarã ĩna.
30 Diore tʉorʉ̃nʉcõri Israel sita gãna jʉa ãmojeno rʉmʉri gãni biayijarã
Jericó wame cʉtiri cʉtore. Jʉa ãmojeno rʉmʉri ĩna rʉ̃ja gãni biaja bero, iti
cʉtore ĩna camotara cʉní juja quediyijʉ. 31 Rahab wedi maso ñagoro Diore

tʉorũnʉgõ ñayijo iso cʉni. Israel gãna jũarã gãnitirã ejarãre queno boca ãmiyijo iso. Ito bajiri Israel sita gãna iso ya cʉto gãna Diore cʉdimenare ĩna sĩaja, isore sĩarʉayijarã ĩna.

32 Jaje mʉare goti ãmoboja yʉ. Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel ito yicõri Diore goti ĩsiri masa ĩna jeyaro gayere goti jeo masibea yʉ adocãta. 33 Diore tʉorũnʉcõri coriarã gaje sita gãnare rẽtocũyijarã ĩna. Gãjerã queno masare roti masiyijarã. Dios ĩ gotiado bajiroti ĩ ĩsire boca ãmiyijarã ĩna. Gãjerã yaia riserire biayijarã. 34 Gãjerã jeame bʉto ũjʉrojʉ cõa tĩabojaja ʉabisijarã ĩna. Gãjerã ĩna wajana sarera jãina sĩa ãmoja, rudi masiyijarã. Gãjerãre ĩna bogaja mʉcana tʉdi ĩna sẽoroca yiyijʉ Dios ĩnare. Ito bajiri ĩna wajanare surarare rẽtocũ masiyijarã ĩna. 35 Coriarã romia cʉni Diore tʉorũnʉrã ñayijarã. Ito bajiri Diore tʉorũnʉcõri ĩna ñarã godabojanare tʉdi ĩna catija tiyijarã ĩna.

Gãjerã Diore tʉorũnʉrã ado bajiro bajiñi. Coriarã ñeñaro tõbʉjacõri godayijarã ĩna. “Diore mani jidicãja manire bucõarã yirãji ĩna. Ito yicõri manire sĩamenaji”, yi tʉoĩabojarãti Diore tʉorũnʉ jidicãbisijarã ĩna. “Mʉcana tʉdi caticõri Dios tʉjʉ bʉto bʉsa queno ñarã yirãji mani”, yi tʉoĩayijarã ĩna. 36 Gãjerãma ĩnare aja tudicõri baje ecoyijarã. Gãjerã ĩna ya ãmori come misina siacõri tubia ecoyijarã. 37 Gãjerã gũtana rea sĩa ecoyijarã. Gãjerãma ĩna ya rujʉ gʉdareco yijeta ecoyijarã. Gãjerã ñeñaro yi ecoyijarã. Gãjerã sarera jãina sĩa ecoyijarã. Gãjerã queno cʉto bʉjamenati wa ucuyijarã. Waibʉcʉ wirona riti wasoyoyijarã ĩna. Bojoro bʉjarã ñayijarã ĩna. Gãjerã ʉsirio code ecoyijarã. Ĩnare queno yibisijarã gãjerã. 38 Ĩna ñaro queno bʉja masimenati yucʉ manojʉ, ito yicõri gũta yucʉri watojʉ gãni sãjayijarã ĩna. Gũta gojerijʉ, sita gojerijʉ cʉni caniyijarã ĩna. Diore tʉorũnʉmena rẽtoro queno yirã ñayijarã ĩna. Ito bajiri adi macãrʉcũro rẽtoro quenari cʉto ĩna ñatĩñarotijʉ meniyijʉ Dios ĩnare yiari. 39 Ĩre ĩna tʉorũnʉja ticõri, ĩnare ti wanʉyijʉ Dios. Adi sita ĩna ñaroca, “Ado bajiro mʉare ĩsigũ yigʉja yʉ”, Dios ĩ yirere boca ãmibisijarã ĩna maji. 40 Bʉto bʉsa quenarise ĩsirocʉ ĩna yure ãmoyijʉ Dios. Dios quenarise ĩ quenocãre mani rãca boca ãmirã yirãji ĩna cʉni.

12

Jesure riti mani tʉorũnʉja quena, yire gaye

1 Itire mani tʉoja, “Mani riojʉa gãna jãjarã Diore tʉorũnʉrã ñañi”, ya mani. Josari ñabojarocati Dios ĩ ãmoro bajiro yiyijarã ĩna. Ĩnare tʉoĩarã, Dios ĩ ãmoro bajiro yirʉja manire cʉni. Diore mani tʉorũnʉ ãmoroca gaje mani ʉsirioro iti camotaja itire jidicãrʉja manire. Mani ñeñaro yiroca tʉoĩa wisarisere cʉni jidicãrʉja manire. Josare ñabojarocati ʉsiriomenati Dios ãmoro bajiro yirʉja manire. Ado robojʉa bajia. Sĩgũ ũmaquediri masʉ gãjerãre ĩ rẽtocũ ãmoja, rũcʉrisere cũcõgũ yiguĩji ĩ. Ito bajiroti yirʉja manire cʉni. Diore mani tʉorũnʉroca gaje ʉsirioro ñeñaro manire iti camotaja, itire jidicãrʉja manire. 2 Jesure bʉto tʉoĩarʉja manire. Manire goda ĩsicõri, ĩti ñami mani tʉorũnʉroca yigʉ. Ĩ godare gaye bojobiticõri, yucʉtẽojʉ tõbʉjayijʉ Jesús. “Yʉ tõbʉjaja bero bʉto bʉsa wanʉgũ yigʉja yʉ”, yicõri ñeñaro yirã ĩna godado bajiro godagʉ bojobisijʉ ĩ. Mʉcana tʉdi caticõri Dios ya riojocadʉja rũcʉbʉorajʉ rujiyijʉ ĩ. Adocãta cʉni itoti rujitĩñaguĩji ĩ.

3 Mani bogaja mani oca sẽobeja, manire Jesús ĩ goda ĩsire gayere
tнoĩarнja manire. Ñeñaro yirã Jesure ĩna ti tudibojarocati ĩ tõbнjaroca ĩna
yibojarocati ñemecнtiyijн ĩ. Ito bajiri ĩre mani tнoĩaja, ñemecнti masirã
yirãji mani cнni. 4 Cristo ĩ tõbнjado bajiro goroama tõbнjabea mani. "Mнa
ñeñaro yirisere jidicãña", masare mani yibojarocati manire sĩabiticã ĩna.
5 ¿Ĩ rĩa bajiro ñarãre, mнare ĩ goti quenore ãcabojati mнa? Ado bajiro gotiñi
Dios ĩ oca tutina:
Yн macн, mн masitoni yн mнre gotirisere ti tebesa. Yн mнre goti queno-
jare oca sẽo jidicãbeja mн.
6 Yн mairãre ĩnare oca quenocнja yн. Ito yicõri yн rĩa ñarãre ĩna tõbнjaroca
yignja yн, ĩna masitoni, yi gotiñi Dios ĩ oca tutina.
7 Ito bajiri mнa tõbнjaja ñemecнtiba. Ĩ rĩa mani ñajare ito bajiro yign yiguĩji
ĩ. Sĩgũ rнyabeto jacнsabatia ĩna rĩare goti quenorãji ĩna masitoni. 8 Dios
cнni ĩ ñarã ñarocõreti goti quenoguĩji, ĩna queno yitoni. Mнare Dios ĩ goti
quenobeja ĩ rĩa meje ñarãji mнa. Ĩ rĩa meje mнa ñaja, gãji rĩa ñarãji mнa.
9 Mani rĩaca ñaroca mani jacнsabatia manire goti quenoñi. Ito bajiro ĩna
yijare ĩnare rũcнbнoyija mani. Ito bajiri mani Jacн ũmacũjн gagнre bнto
bнsa rũcнbнorнja manire. Ito bajiro mani yija catitĩñarã yirãji mani.
10 Yoari mejeti ĩna ãmorocõ manire riasoñi mani jacнsabatia. Dioama
manire queno yirocн sẽoro riasogн yiguĩji. Ĩre bajiro mani queno yi ñatoni,
ito bajiro yami ĩ. 11 Mani tõbнjaroca Dios ĩ yija, queno wanнmenaji mani.
Manire juniro yiroja iti. Mani tõbнjarisena sнoriti mani riasotija, queno
yirãji mani. Ito yicõri oca mano queno ñarã yirãji mani.

Dios ocare mani tнorũnнbeja guijorise ña, yire gaye

12 Ito bajiri tõbнjabojarãti oca sẽoma mнa. Diore tнorũnн jidicãbeja mнa.
13 Dios ĩ ãmoro bajiro yirona queno tнoĩama mнa. Mнa baba mesare Diore
masisнorãre queno ejabнaya. Ĩnare mнa ejabнaja bнto bнsa Diore tнorũnн
oca sẽorã yirãji ĩna. Ito yicõri Dios ĩ ãmoro bajiro yirã yirãji ĩna.
14 Gãjerã rãca queno oca mano corocõ ñama mнa. Mani Ujн queno ĩ
yiado bajiroti queno yi ñama mнa cнni. Mani Ujн Dios ĩ queno yi ñado
bajiro yirã riti ĩ tн ejarã yirãji mani. 15 Mнare Dios ĩ ĩsirotire boca ãmirona
sĩgũ rнyabeto gãmeri mнa ejabнaja quena. Sĩgũ mнa rãca gagн ñeñaro ĩ
yija, gãjerãre ñeñogũ yiguĩji ĩocũ. Ote quenarise wato widirise iti judija,
biaro yiroja iti. Ito yicõri sĩaro yiroja. Ito bajiro bajign ñami ĩocũ, gãjerãre
ñeñogũ. 16 Mнa manojo cнtiroto riojнa cнni romiare ajebeja. Ito yicõri
Dios jeyaro ĩ yire gayere ti tebesa. Esaú ñayorн ñañi itire ti tudirн. Esaú
ba ãmogũ ado bajiro yiyijн ĩ ocabajire: "Yнre mн ecaja, mн ñagũ yignja, 'Yн
macн ñasнogн yн maigũ', cнni ĩ yirн", yiyijн Esaú ĩ ocabajire. 17 Ito bajiri
ĩ jacн ĩ godaroto riojнa, "Ado bajiro queno yign yiguĩji Dios mнre", jacн ĩ
yire gaye tнo ãmobojarocati gotibisijн jacн Esaúre. Ĩ ocabajijнare ito bajiro
queno gotiyijн ĩna jacн. "Queno yibiticн yн", yi tнoĩa otiyijн Esaú ñayorн.
Ito bajibojarocati jacн ĩ gotigoja bero ñajare, no robojнa ĩ gotigore wasoa
masibisijн Esaú ñayorн.
18 Diore mнa rũcнbнoja, Israel sita gãna ñayoanare bajiro meje ya mнa
adocãta. Gũtagũ Moisésre Dios ĩ rotire ĩ ĩsiragн jнdojн ejayijarã ĩna, Diore
rũcнbнorona. Itojн ejacõri guijorise tiyijarã ĩna. Iti gũtagũ bнto ũjнyijн.
Ide bueri bнto iti ñajare, bнto rãitĩayijн. Ito yicõri mino bнto wẽayijн. 19 Ito
yicõri trompeta iti ruyuja tнoyijarã ĩna. Ito yicõri Dios ĩnare ĩ bнsirise
ruyuyijн. Guijorise oca iti ruyuja tнocõri, ĩ bнsi jidicãre ãmoyijarã ĩna.

20 Güirã ñemecʉti masibisijarã ĩna. Ado bajiro ĩ rotirise ruyuyijʉ: “Sĩgʉ̃
masʉ, waibʉcʉ cʉni gʉ̃tagʉ̃re ĩ cʉ̃oja, gʉ̃tagʉ̃rina rea sĩacõrʉja ĩocʉ̃re”, yire
oca ruyuyijʉ. 21 Bʉto guijorise iti ñajare, Moisés cʉni ado bajiro yiyijʉ: “Iti
guijojare nʉrʉoa yʉ”, yiyijʉ Moisés.

22 Gajero bajirojʉa bajia adocãta Diore mʉa rʉ̃cʉbʉoja. Mani
ñicʉsabatia ñayoanare bajiro guijoro tõbʉjabea mʉa adi rʉmʉri gãnama.
Dios catitĩñagʉ̃ tʉjʉ ejacõri bʉsirã bajiro Diore bʉsia mʉa adi rʉmʉri. Ĩ
cʉtojʉ ũmacʉ̃jʉ Jerusalén wame cʉtiri cʉto ña. Itojʉ Sión wame cʉtiricʉ
gʉ̃tagʉ̃ ñaroja. Itojʉ ejacõri bʉsirã bajiro bʉsia mʉa, Diore mʉa bʉsija.
Diore rʉ̃cʉbʉorona jãjarã ĩ ñarã minijua ñarãji. 23 Ito yicõri ĩ ñarã ĩre
rʉ̃cʉbʉorona minijua ñarãji itojʉ. Itojʉ ĩ ñarã wame wõñi Dios. Itojʉ ĩna
rãca minijua ñarãre bajiro Diore bʉsia mʉa adocãta. Masa jeyarore bese
masigʉ̃re bʉsirã ña mʉa adocãta. Itojʉ ñarãji queno yigoana. Ito bajiri,
“Mʉa ñama seti mana”, yiguĩji Dios ĩnare. Ĩna rãca ñacõri Diore bʉsirã
bajiro bʉsia mʉa. 24 Mʉa ña Jesure masirã. Ĩ ñami mame oca quenorʉ.
Mʉa ña, “Yʉ ñeñaro yirisere mʉ ya rína yʉre coeya”, yiana. Abel ñayorʉ
ya ríre mani tʉoĩaja, “Ĩ rĩjorʉ ĩre sĩayijʉ”, yi tʉoĩa mani. Jesús ya ríre mani
tʉoĩaja, “Ĩ ya rína sʉoriti mani ñeñaro yirisere ãcabojoñi Dios”, yi tʉoĩa
mani.

25 Ito bajiri Dios manire ĩ bʉsija, queno tʉorʉ̃nʉrʉja manire. Ito
yicõri ĩ gotiro bajiro cʉdija quena manire. Moisés ñayorʉ adi sita gagʉ
Dios ĩ rotirise masare ĩ goti ãmobojaja, ĩre cʉdibisijarã ĩna. Ito bajiri ĩna
tõbʉjaroca yiyijʉ Dios ĩnare. Jesuama ũmacʉ̃jʉ wadicõri manire oca que-
narise ãmi wadiñi. Ĩre mani tʉorʉ̃nʉbeja, Moisés ñayorʉre tʉorʉ̃nʉbitiana
rẽtoro tõbʉjarã yirãji mani. 26 Jane mejejʉ mani ñicʉsabatiare ĩ bʉsija sita
ʉeroca yiyijʉ Dios. Mʉcana ado bajiro gotiami Dios ĩ oca tutina: “Mʉcana
tʉdi iti ʉeroca yʉ yija, sita riti ʉeroca yibicʉja yʉ. Ũmacʉ̃jʉ cʉni ʉeroca yigʉ
yigʉja yʉ”, yi gotiami Dios ĩ oca tutina. 27 “Ito bajiro, bajiro yiroja”, Dios
ĩ yija, “Ija bajiroti gayere bʉsiami Dios”, yi tʉoĩa mani. Adi macãrʉcʉ̃ro
gaye jeyaro ĩ rujeore ruyuriogʉ yiguĩji ĩ. Ito bajibojarocati mani ya ʉsi,
mani tʉoĩarise, ito yicõri mani catitĩñarotijʉre ruyuriobicʉ yiguĩji Dios.
28-29 Dios ĩ rotirojʉ mani catitĩñarotijʉ jediroto meje ñaroja. Itire masicõri,
“Queno ya Dios mʉ”, yirʉja manire. Ito yicõri ĩre tʉo güirã ĩre rʉ̃cʉbʉorʉja
manire. Yiro bajiro cʉdirʉja manire ĩ wanʉtoni. Jeame iti ʉ̃jʉ ruyurioro
bajiro guijoro ruyuriogʉ yiguĩji Dios, ĩre cʉdimenare. Ito bajiri ĩ ãmoro
bajiro cʉdicõri ĩre rʉ̃cʉbʉorʉja manire.

13

Gãjerãre mani maija ticõri, manire wanʉgʉ̃ yiguĩji Dios, yire gaye

1 Jesure tʉorʉ̃nʉrã ñari, sĩgʉ̃ rĩare bajiro mʉa gãmeri ti mairisere
jidicãbeja mʉa. 2 Mʉa tʉ gãjerã Jesure masirã ĩna ejaja, wanʉre rãca ĩnare
boca ãmiña. “Ángel mesa ñarãji ĩna”, yi tʉoĩabitibojarãti ĩnare boca ãmiñi
gãjerã. Mʉa masibiti rʉmʉ mʉa tʉ cʉni ángel mesa ejarã yirãji gajea. Ito
bajiri mʉa tʉ ejarãre wanʉre rãca boca ãmija quena.

3 Gãjerã Jesure masirã tubiara wijʉ ñarãre ãcabojabesa. Ĩna rãca tubiara
wijʉ ñarã bajiro, ĩnare tʉo maiña mʉa. Gãjerã ñeñaro tõbʉjarãre mʉa
tʉoĩaja, ĩna rãca ñeñaro tõbʉjarã bajiro, ĩnare tʉo maiña mʉa. Mʉare cʉni
rujʉ ña. Ito bajiri ñeñaro tõbʉjarãona ña mʉa cʉni.

4 Manojo cʉtirã gãmeri rʉ̃cʉbʉoya. Manojo cʉtirã gãjerã rãca ajebesa.
Manojo mana gãjerãre ĩna ajeja, ito yicõri manojo cʉtirã cʉni ĩna ajeja, ĩna
tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios ĩnare.
5 Niyerure bʉto tʉo maibesa mʉa. Mʉa rʉcorocõacãti wanʉña mʉa. Dios
ĩ gotigore tʉoĩaña mʉa. Ado bajiro gotiñi ĩ: "Mʉare jidicãbicʉja yʉ. Ito
yicõri mʉare wagobicʉja yʉ", yi gotiñi Dios ĩ oca tutina. 6 Itire tʉocõri,
wanʉre rãca ado bajiro ya mani:
Dios yʉ Ʉjʉ, ĩti ñami yʉre ejabʉagʉ. Ito bajiri gãjerã ñeñaro yʉre ĩna yi
ãmobojaja cʉni, ñe guijobea yʉre, ya mani, Diore tʉorʉ̃nʉcõri.
7 Cajero Dios oca mʉare riasoanare ãcabojabesa. Diore tʉorʉ̃nʉrã ñari,
ĩna queno yigore gaye tʉoĩaña mʉa. Diore queno ĩna tʉorʉ̃nʉro bajiroti
mʉa cʉni queno Diore tʉorʉ̃nʉña.
8 Jesucristo ñami tʉoĩa wasoabicʉ. Cojire bajiro queno yitĩñagʉ̃ ñami
ĩ. Iti rʉmʉ ĩ ñado bajiroti adi rʉmʉ cʉni, ija cʉni ito bajiro riti ñatĩñagʉ̃
yiguĩji ĩ. 9 Gãjerã mʉare ricati ĩna riasoja, ito yicõri rʉore oca ĩna riasoja,
queno ĩnare tʉorʉ̃nʉbeja mʉa. Ĩnare mʉa tʉorʉ̃nʉja, Jesús ocare jidicãrã
yirãji mʉa. Ado bajiro gotibojama coriarã: "Rẽore gayere mʉa babeja,
mʉa ya ʉsina queno tʉoĩarã yirãji mʉa", yibojama coriarã. Iti ocare
tʉorʉ̃nʉbojarãre queno ejabisija ĩna tʉoĩabojarise. Ito bajiri iti gaye ĩna
riasobojaja, tʉorʉ̃nʉbeja mʉa. Dios ĩ queno yire gaye mani tʉoĩaja, mani
ya ʉsina queno ʉsi cʉtirã yirãji mani. Manire ti maicõri mani ya ʉsijʉ
mani oca sẽoroca yami Dios.
10 Manire masorocʉ manire yiari goda ĩsiñi Cristo. No bʉcʉ oca cʉdi
ãmogʉ̃, "Waibʉcʉ ri Diore yʉ soe ĩsija, yʉre masogʉ̃ yiguĩji Dios", yi
tʉoĩabojagʉre masobiquĩji Dios. Ito bajiro tʉoĩañi paia bʉcʉrã iti rʉmʉ
gãna. 11 Bʉcʉ oca cʉdirocʉ, ado bajiro yiyijʉ paia ʉjʉ. Masa ĩna ñeñaro
yirise waja yigʉ Dios ĩ ñasari sõajʉ sãjacõri waibʉcʉ rí wẽjabateyijʉ ĩ.
Waibʉcʉ rujʉreama cʉto sõjʉa soeyijarã ĩna. 12 Ito bajiroti Jerusalén
wame cʉtiri cʉto sõjʉa Cristore sĩayijarã ĩna. Mani ñeñaro yirisere waja
yigʉ, ĩ ya rína waja yi ĩsiyijʉ ĩ. 13 Adi macãrʉcʉ̃ro gãna ĩna tʉoĩarise
bajiro tʉoĩamenati mani Jesure sʉyarãma ricati bajiro tʉoĩarã yirãji mani.
Jesucristore ĩna aja tudiado bajiroti manire ĩna aja tudibojarocati Jesu-
cristore rʉ̃cʉbʉoana mani. 14 Adi sita mani ñaja queno cʉto mana bajiro
bajirã ña mani. Cʉto manare bajiro ña ucurã ya mani. Adi tuti gaye
cʉtori ñabojarise jediro yiroja. Ija Jesús ĩ ñarojʉ catitĩñarã yirãji mani.
15 Mani ñeñaro yirise waja Jesucristo ĩ waja yire ñajare, wanʉre rãca Diore
rʉ̃cʉbʉotĩñarʉja manire. Dios ĩ wanʉtoni waibʉcʉrã soe ĩsimena yirãji
mani. Manire wanʉjaro yirona, mani ya risena ĩre rʉ̃cʉbʉorã yirãji mani.
"Mʉ sĩgʉ̃ti ña rẽtoro quenagʉ̃. Mʉ sĩgʉ̃ti ña gʉa Ʉjʉ", Diore yi rʉ̃cʉbʉorã
yirãji mani. 16 Gãjerãre queno yire gayere jidicãbeja mʉa. Ito yicõri mʉa
rʉcorise gãjerãre batoba. Ito bajiro mani yija ticõri, itire wanʉgʉ̃ yiguĩji
Dios.
17 Mʉare Jesucristo oca riasoanare rʉ̃cʉbʉoba. Ito yicõri ĩna rotiro
bajiroti cʉdiba mʉa. Cristore mʉa tʉorʉ̃nʉtĩñatoni mʉare tirʉ̃nʉronare
ĩnare cũñi Dios. "¿No bajiro tirʉ̃nʉri mʉa, yʉ ñarãre?" yi seniĩagʉ̃ yiguĩji
Dios ĩnare. Ĩna yiro bajiroti cʉdiba mʉa. Ito bajiro mʉa yija ti wanʉcõri,
bojori bʉjamenati mʉare tirʉ̃nʉrã yirãji ĩna. Ĩnare mʉa cʉdibeja, Dios tiro
riojo bojori bʉjarã yirãji mʉa.
18 Ñeñaro yʉ yibejare, yʉ tʉoĩarise quena ña yʉre. Ito bajiri ñeñaro yi
ãmobea yʉ. Quenarise yʉ yitoni, yʉre yiari Diore seni ĩsiña mʉa. 19 Yʉre

yiari bʉto Diore mʉa bʉsire ãmoa yʉ. Yoari mejeti mʉcana mʉa tʉ yʉ tʉdi ejaroca Dios ĩ yitoni, ĩre bʉsiya mʉa.

Mʉare queno yijaro Dios, yisʉsare gaye

20 Sĩgʉ̃ ovejare tirʉ̃nʉgʉ̃re bajiro, manire queno tirʉ̃nʉami mani Ʉjʉ Jesucristo. Manire yiari oca quenocãñi Jesucristo, Dios rãca. Ĩ ya rína mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsiñi Jesús. Ĩ godabojarocati mʉcana tʉdi ĩ catiroca yiñi Dios ĩre. 21 Dios mani oca mano queno ñaroca yigʉre, mʉare yiari ĩre bʉsia yʉ. Quenarise riti mʉa yitoni, ĩre senia yʉ. Ito yicõri ĩ ãmoro bajiro mʉa yitoni, ĩre senia yʉ. “Jesucristona sʉoriti mʉa jeyaro queno ya yʉre”, Dios ĩ yi wanʉtoni, ĩre senia yʉ. “Ĩti ñami rẽtoro ñasagʉ”, yi wanʉcõri, Jesucristore rʉ̃cʉbʉotĩñarʉja manire.

22 Jabetoti mʉare papera uca yʉ. Ito bajiri yʉ mʉare goti quenorise ʉsiriomenati tiba yʉ ñarã mʉa. 23 “Mani yagʉ Timoteo tubiara wi meje ñami ĩja”, yire oca tʉocõri gotia yʉ. Yoari mejeti ĩ ejaja, ĩre ãmi wacʉ yigʉja yʉ, mʉa tʉ wacʉ.

24 Mʉare riasori masa, “Quenajaro”, ito yicõri Jesucristore tʉorʉ̃nʉrã cʉni. Ado Italia gãna, “Quenajaro”, yama mʉare.

25 Mʉa jeyarore queno yijaro Dios. Itocõ ña.

La carta de Santiago

Wa bateanare Santiago papera ĩ cõare gaye

1 Ñati yʉ ñarã mʉa. Yʉ ña Santiago adi papera mʉare cõagʉ̃. Diore moa
ĩsiri masʉ ña yʉ. Ito bajiroti mani Ʉjʉ Jesucristore cʉni moa ĩsia yʉ. Adi
macãrʉcʉ̃rojʉ ña bate jedicoajʉ mani. Co masa ñabojanati, jãjarã masa
bʉjʉcõri jʉa gʉbojeno masa buturi ña mani ĩja.

Diore mani senija ĩ masirise manire jidicãgʉ̃ yiguĩji, yire gaye

2 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Bʉto quenabeto mani tõbʉjaja cʉni wanʉ
quenarʉja manire. 3 Quenabiti manire ejabojarocati Diore mani
tʉorʉ̃nʉjama queno ña masicõri ʉsirio yimenaji mani. 4 Quenabeto mʉa
tõbʉjaja cʉni bʉto ʉsiriobeja. Mani ʉsiriobeja bʉto bʉsa Diore masi warã
yirãji mani. Ito bajiro ĩre masicõri, “Dise rʉyabea manire”, yi tʉoĩacõri
queno wanʉ quenarã yirãji mani ĩja.

5 Mʉa masibiti iti rʉyaja Diore seniña. Ito mʉa yija tʉocõri, ĩsigʉ̃ yiguĩji
ĩ. Rẽobicʉti masa jeyarore ĩsigʉ̃ yiguĩji Dios. 6 Ito bajibojarocati Diore mʉa
senija, “Gʉareama ĩsibiquĩji”, yi tʉoĩabesa mʉa. “Ĩsibiquĩji”, mʉa yi tʉoĩa
wʉoja jeyaro tʉoĩarise wisaroja mʉare. Ide jacũrisere bajiro bajiroja mʉa
tʉoĩarise. 7-8 Sĩgʉ̃ ito bajiro tʉoĩa wʉogʉ, coji gaye riojo tʉoĩagʉ̃ meje ñami
ĩocʉ̃. Jeyaro ĩ tʉoĩarise rocati wisaroja ĩocʉ̃re. Ito bajiri, “Dios yʉre ĩsigʉ̃
yiguĩji”, ĩ yibojaja, ñe boca ãmibiquĩji ĩocʉ̃.

9 Gajeoni mana ñabojarãti Jesure mani tʉorʉ̃nʉja queno ʉsi wanʉ quena
ñarʉja manire. Dios ĩ tija ñasarã bajiro ñarãji mani. 10 Gajeoni jaigʉ
cʉni Jesure ĩ tʉorʉ̃nʉja ĩ ya ʉsi wanʉ quenaroja ĩre cʉni. Diore masicõri,
“Ñasarise meje ña gajeoni”, yi tʉoĩaguĩji ĩja. Gajeoni jairã go siniari go
bajiro bajirã yirãji. Gajeoni jairã ñatĩñamenaji ĩna. 11 Ũmacañi joejea
wadiroca ĩ bʉto asiroca ta cʉni siniacoacʉ. Go cʉni sinia quedicoacʉ.
Ito bajicõri quenarise iti ruyuja bero ruyubiticʉ ĩja. Ito bajiroti bajiguĩji
gajeoni jaigʉ ñabojarʉ cʉni. Iti gajeoni niyeru wasoa ãmibojagʉ riti
godacoagʉ yiguĩji ĩocʉ̃.

Ñeñarise riti mani yi ʉyaja jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji mani, yire gaye

12 Quenabeto tõbʉjabojarãti, Diore mani tʉorʉ̃nʉtĩñaja queno wanʉ
quenarã yirãji mani. Quenabeto tõbʉjagoana ñabojarãti catitĩñare gaye
boca ãmirã yirãji mani. “Yʉre mairãre catitĩñare gaye ĩsigʉ̃ yigʉja yʉ”,
yicãñi Dios. 13 Ñeñaro yʉ yi ãmoroca, “Ʉsirioro yami Dios yʉre”, yi tʉoĩabesa
mʉa. Ñeñarisere tʉorʉ̃nʉbiquĩji Dios. Ito yicõri mani ñeñaro yirisere
tʉoĩa ʉsirio yibiquĩji Dios manire. 14 Ado bajirojʉa bajia. Mani ñeñaro
yirise mani ñeñaro tʉoĩarise iti tʉoĩa rẽtocũ warã, ñeñaro ya mani. 15 Iti
ñeñarisejʉare mani tʉo sʉyaja, ñeñarise yirãji mani. Ñeñarise riti mani yi
ʉyaja, jeame ʉ̃jʉrojʉ warã yirãji mani.

16 Queno tʉoya yʉ ñarã mʉa. “Ñeñaro yʉ tʉoĩatoni ʉsirioro yami Dios
yʉre”, yi tʉoĩa wʉobesa mʉa. 17 Riojo tʉoĩare gaye quenarise ñarocõti Dios
manire ĩ cũre ña. Ĩti ñami ũmacʉ̃jʉ gaye busurise rujeorʉ. Busuriseama
ʉ̃mʉa ña, ñami ña, gaje rʉmʉama ide rãitĩari rʉmʉ ña, bajicʉ. Itire bajiro
wasoabiquĩji Dios. Ĩ tʉoĩarise gaje tʉoĩa wʉo yibiquĩji Dios. Quenarise riti

tнoĩaguĩji. 18 Ĩ oca quenarise mani tнorũnнsнocati rнmн catitĩñare gaye ĩsiñi Dios manire. Ito bajiri Dios rĩa ñasнorãre bajiro bajirã ña mani ĩja. Ito bajiroti manire ãmoñi Dios.

Dios ocare tнocõri ñaro bajiroti cнdirнja manire, yire gaye

19 Adi Dios ocare ãcabojabesa yн ñarã mнa. Jesure masicõri queno Dios ocare tнo sнyarã ñaña mнa. Queno tнoĩamenati rocati bнsire ma. Ito yicõri yoari mejeti junisinire ma. 20 Mani junisinija, Dios ĩ tнo wanнro bajiro yirã meje ya mani. 21 Ito bajiri ñeñaro mнa yi нyarisere jidicãña mнa. Ito yicõri ñeñaro mнa tнoĩarise cнni jidicãja quena. Itire jidicãcõri Dios oca mani ya нsijн ĩ cũcãrere tнorũnнrнja manire. Ĩ ocare mani tнorũnнja, mani ya нsire masogũ yiguĩji Dios.

22 Dios ocare tнocõri ñaro bajiroti cнdirнja manire. Dios oca tнobojarãti mani cнdibejama manimasiti rнoa mani. 23-24 Dios oca riojo tнobojarãti mani ãcabojaja, sĩgũ ẽorojн ĩ rũmú ticõri ĩ jidi jeoja bero ãcabojaguĩji. Ĩre bajiroti bajirãji mani cнni Dios oca tнobojarãti mani ãcabojaja. 25 Mani ya нsire masorocн, quenarise mani tнoĩatoni ĩ rotirise cũñi Dios manire. Dios ĩ rotirisere mani ãcabojabeja, ito yicõri mani cнdija, queno mani wanн quenaroca yigн yiguĩji Dios manire.

26 “Diore queno rũcнbнoa yн”, yibojarãti mani rocati bнsi bateja, manimasiti rнoa mani. Ito bajiro mani yibojaja, ñe waja manoja manire. Ito bajiro mani yija, “Diore rũcнbнogн ña yн”, yi masimenaji mani. 27 Jacн godagoana, manнjн godagoanare cнni mani ejabнaja, ito yicõri adi macãrнcũro gaye ñeñarise mani yibeja, Dios ĩ tija queno ĩre rũcнbнorã ña mani.

2

Corocõti ti maija quena, yire gaye

1 Tнoya yн ñarã mнa. Jesucristo bнto masigũre tнorũnнrã ña mani ĩja. Ito bajiri gajeoni cнtirã, gajeoni manare cнni corocõti ti mairнja manire. 2 Mнa minijua ñaroca sĩgũ niyeru jaigн quenarise yutabuju sãñacõri, ito yicõri ãmo sãñara bedo sãñacõri ĩ ejaja ticõri, ¿no bajiro ĩre tirãjida mнa? Gãji bojoro bнjagн yutabuju bнcнro sãñacõri ĩ ejaja, ¿no bajiro ĩre tirã yirãjida mнa? 3 Gajeoni jaigнre ti rũcнbнorã, “Ado ña cumuro quenaro”, ¿yirãjida mнa ĩre? Bojoro bнjagн ĩ sãja ejaja, “Itoti rũgõcõña, jacati rujiya mн”, ¿yirãjida mнa ĩre? 4 Ito bajiro mнa yija queno corocõ masare ti maimenaji mнa. Ito bajiro mнa yija, “Ĩ ñami quenagũ. Ĩ ñami quenabicн”, yi beseado bajiro yirãji mнa. Ñeñaro tнoĩacõri corocõ masare rũcнbнomenaji mнa.

5 Queno tнoya yн mairã mнa. Gajeoni mana Diore queno tнorũnнrã jãjarã ñarãji. Ito bajiri ĩnare beseñi Dios ĩ rotirojн, quenarise bнjajaro ĩna yirocн. Dios ĩ goticãdo bajiroti ĩre mairã catitĩñare rнcorã yirãji. 6 Bojoro bнjarãre queno maiguĩji Dios. Mнama ĩnare queno ti rũcнbнobea. “Gajeoni jairãti quenabeto mani tõbнjaroca yama ĩna”, ¿yi masibeati mнa? Ĩna ñarãji нjarã tн manire ãmi wacõri seti yirona. 7 Jesure tнo sнyarã ñacõri, “Ĩ ñarã ña mani”, yi tнoĩa mani ĩja. Ito bajiri ĩ wame tнocõri queno wanн quenarãji mani. Niyeru jairãma Jesús wamere tнo terãji.

8 Dios mani Ʊjн ado bajiro rotiñi: “Mн ya rujнre mн mairo bajiroti gãjerãre cнni maiña”, yi gotiñi Dios ĩ oca tutina. Dios rotirise mani cнdija, queno yirã ñarãji mani. 9 Ito bajibojarocati ñasari masare riti mani ti

rũcuburoja ñeñaro yirã ya mani. Ito bajiri, “Yu rotirise riojo cudirã meje
ña mua. Ñeñaro ya mua”, yigu yiguĩji Dios manire. 10 Dios rotirise cudi
jeobojarãti, coji gaye mani cudibeja, Dios ĩ rotiro bajiro cudirã meje ñarãji
mani. 11 Jane mejeju ado bajiro gotiñi Dios: “Manojo cutigu ito yicõri
manojo macu cuni gãjerãre ĩ ajeja quenabetoja. Ito yicõri gãjerãre sĩaja
quenarise meje ña”, yiñi Dios manire. Manojo cutibojagũti mani gãjerãre
ajebitibojaja cuni, gãjire mani sĩaja, Dios ĩ rotirise ñarocõti cudi jeorã meje
ña mani. 12 Manire maso ãmogũ ĩ rotirise cũñi Dios manire. Dios rotirise
yiro robo mani cudibeja, mani ñeñaro yirise waja, waja senigũ yiguĩji ĩ. Iti
masicõri mani busirotire queno tuoĩaja quena, ito yicõri mani ñaroti gaye
cuni queno tuoĩa masija quena. 13 Gãjerãre mani ti maija ticõri, ñeñaro
masa ĩna yirise waja Dios ĩ waja seniri rumu manire ti maigũ yiguĩji ĩ.
Gãjerãre mani ti maibeja, Dios cuni manire ti maibicu yiguĩji. Ito yicõri
ñeñaro yire wajare buto senigũ yiguĩji ĩ manire.

Mani queno yirise ticõri, “Riti yure tuorũnurã ñama”, yiguĩji Dios, yire gaye

14 Tuoya yu ñarã mua. “Diore rũcubuogu ña yu”, yibojarãti, gãjerãre
mani ejabuabeja, Diore rũcubuorã meje ña mani. Ito bajiro mani yija
mani ya usi masobiquĩji Dios. 15 Tuoĩate mua. Ado bajiro bajiroja. Sĩgũ
mani yagu ĩ ñiocõja, ito yicõri yutabujuri bojoro ĩ bujaja ticõri, ĩre mani
ejabuaja quena. 16 “Queno waja, bare queno bujaba, ito yicõri yutabujuri
bujaba”, yibojarãti bojoro bujagure mani ejabuabeja, ñe waja manoja
mani busirise. 17 “Diore rũcubuogu ña yu”, yibojarãti gãjerãre mani
ejabuabeja, Diore rũcubuorã meje ña mani. Ito bajiri ĩre rũcubuobiticõri
godacãna robo bajirã ñarãji mani ĩja.

18 Yu busirisere mua aja tudija, ado bajiro muare cudicuja yu: “Jeyaro
queno mua yirise yure mua ĩobeja, ‘Queno Diore rũcubuorã ñama’ ”, yi
masibicuja yu. Yuama, jeyaro queno yu yirise muare ĩocuja. Iti ticõri,
“Diore rũcubuogu ñami”, yi masirã yirãji mua. 19 “Dios sĩgũti ñami. Nijua
gãji mami”, yi tuoĩarã ña mua. Ito mua yija quena ña itiama. “Dios sĩgũti
ñami. Nijua gãji mami”, yirãji rũmúa cuni. Ito yicõri Diore güirã ruje
nurũoarãji ĩna. Ito bajibojarocati ĩre cudirã meje ñama rũmúa. 20 Queno
tuoĩabea mua. Rocati tuoĩa mua. Ado bajirojua bajia. “Diore queno
tuorũnua yu”, yibojarãti gãjerãre mani ejabuabeja, Diore tuorũnurã meje
ña mani. Ito bajiri Diore tuorũnubiticõri godacãna robo bajirã ñarãji
mani. 21 Mani ñicu ñayoru, Abraham gayere muare gotigu ya yu. Diore
queno tuorũnuñi Abraham. Diore yiari ĩ macure sĩaboyiju Abraham. Dios
ĩ rotirise cudicõri Diore yiari ĩ macure soe ĩsiboyiju Abraham. Ito ĩ yija
ticõri, “Queno yigu ñami Abraham”, yiyiju Dios. 22 Queno tuo masiña mua.
Dios ĩ rotirise queno tuorũnucõri quenarise yiyiju Abraham. Quenarise
jeyaro ĩ yigore Diore queno ĩ cudire ito yicõri ĩ yire tuocõri, “Diore queno
tuorũnugũ ñañi”, yi tuoĩa mani. “Diore queno tuorũnure gaye, ito yicõri
jeyaro quenarise yire gaye, juaji ñasarise ña iti”, yi tuoĩa mani iti tuocõri.
23 Jane mejeju Dios oca tuti ucagu ado bajiro ucañi Diore goti ĩsiri masu:
“Diore queno tuorũnuyiju Abraham. Ito bajiri, ‘Queno yigu ñami’, yi tiyiju
Dios ĩre. ‘Dios baba ñami Abraham’, yiyijarã gãjerã”, yi ucare ña. Ito bajiri
iti tuocõri, “Diore goti ĩsiri masu ĩ gotire rẽtacoaju”, yi tuoĩa mani.

24 Ito bajiri adi gayere masirãji mua: “Diore mani tuorũnuja, ito yicõri
quenarise mani yija, manire boca ãmigũ yiguĩji Dios. Ĩre tuorũnubojarãti
quenarise mani yibeja, manire boca ãmibicu yiguĩji Dios”, yi tuoĩa

masirãji mʉa. 25 Rahab ñayoro gayere mʉare gotigʉ ya yʉ. Rahab ñayoro
wedi maso ñayijo iso. Judio masa ʉjʉ ĩ cõana, ĩna ejaja ticõri, ĩnare queno
ejabʉayijo iso. Ĩnare boca ãmiyijo iso. “Mʉa wajana mʉare sĩame, yʉ
ya wijʉ sãja rudiya mʉa. Ito yicõri rudi wara ma mʉare goticoja yʉ”,
yiyijo iso. Ito iso yija ticõri, “Queno yigo ñamo”, yiyijʉ Dios. 26 Rujʉ ʉsi
manija cõrã rujʉ ñaroja. Waja manoja. Ito yicõri, “Diore tʉorũnʉgũ ña
yʉ”, yibojarãti quenarise mani yibeja, Diore tʉorũnʉrã meje ña mani. Ito
bajiro mani yija, godacãna bajiro bajirãji mani.

3

Mani ya ñemerona jaje ñeñarise ya mani, yire gaye

1 Yʉ ñarã mʉa, sĩgũ rʉyabeto Dios oca riasori masa ña ãmobojarãji mʉa.
Ito bajibojarocati coriarãti ĩ ocare riaso ñaja quenaroja. “Mani ñarocõreti
waja senigũ yiguĩji Dios”, yire gaye ¿masibeati mʉa? Dios oca riasori
masa gʉa ñajare ĩ yiro robo gʉa cʉdibeja, bʉto bʉsa waja senigũ yiguĩji
gʉareama. 2 Mani sĩgũ rʉyabeto ñeñarise yirã riti ña mani. No queno
tʉoĩacõri bʉsigʉti, queno yigʉ ñami ĩocʉ̃. Ĩ ya rujʉ jeyaro ĩ yi ãmorise cʉni
ñemecʉti masiguĩji ĩocʉ̃. 3 Cabarure tʉoĩate mʉa. Jaigʉ ĩ ñabojarocati ĩ
ya risejʉ come ma mani sãja, weatu masirãji mani. Ito bajiroti mani
ya ñemero jaibiti ñemeroacã ñabojarocati jaje ñeñarise ya mani, mani ya
ñemerona. 4 Cuma jajocare cʉni tʉoĩate mʉa. Mino iti bʉto wẽaja, cuma
jajoca ñabojarocati weara jãi jaibiti jãiacãna weatu masirãji mani. Ito yicõri
no mani wa ãmoroti iti cumare weatu wa masirãji mani. 5 Weara jãi
jaibiti jãire bajiro bajiri jãi ña mani ya ñemero. Jaibiti jãire bajiro bajiri
jãi ñabojarocati mani ya ñemerona jaje ñeñarise ya mani. Jeare tʉoĩate mʉa.
Jea sĩara waca co wacanati, jajo wesere soecõroja. 6 Mani ya ñemero jea
robo bajiro bajirise ña. Jaje ñeñarise ya mani, mani ya ñemerona. Mani ya
rujʉ gaye, mani ñeñaro yirise rẽto bʉsaro ya ñemero. Mani ya ñemerona
sʉoriti jeyaro ñeñaro yirise mani ya rujʉre quedi sãjaroja. Mani ya
ñemerona ñeñaro bʉsicõri jeame ʉjʉre cʉdi sʉyarã yirãji mani. 7 Gãjerona
jeyaro, ãña, wʉtirã, riaca gãna, waibʉcʉrã jeyaro tirũnʉ masia mani.
8 Ito bajibojarocati mani ya ñemeroreama tirũnʉ masibea mani. Mani
ya ñemero ñeñaro iti yija ñemecʉti masibea mani. Mani ya ñemerona ãña
rima iti juniro bajiro gãjerãre bʉto ñeñaro ya mani. 9 Jane mejejʉ masare
rujeoyijʉ Dios. Ĩre bajiro bajirã ña mani. Mani Jacʉ Diore oca quenarise
bʉsia mani, mani ya ñemerona. Ito bajibojarocati Dios ĩ rujeoanareti
bʉsitua mani, mani ya ñemerona. 10 Mʉcana iti ñemeronati Diore rũcʉbʉoa
mani. Ito yicõri iti risenati gãjerãre ñeñarise bʉsitua mani. Yʉ ñarã ito
bajiro mani yija, quenasabetoja manire. 11 Ide ũmaburi goje ide sʉ̃erise,
ide quenarise rãca budi wʉobetoja. 12 Queno tʉoya yʉ ñarã mʉa. Higuera
wame cʉtiricʉ iti rica cʉtija, irimarã rãca rica cʉti wʉobetoja. Ito yicõri
ʉyégʉ iti rica cʉtija, higuera rica rãca rica cʉti wʉobetoja. Ito yicõri ide
ũmaburi goje ide ocarise iti budija, ocabiti rãca budi wʉobetoja. Mani oca
quenarise bʉsija bero ñeñarise rãca bʉsi wʉobitirʉja manire.

Mani queno ñaroti riti mani tʉoĩaja, masirã meje ña mani, yire gaye

13 Riti queno tʉo masirã mʉa ñaja, ado bajiro queno yirãji mʉa. Que-
narise riti mʉa yija quenaroja. Ito yicõri gãjerãre mʉa ejabʉaja que-
naroja. “Gãjerã rẽtoro queno seyogʉ ña yʉ”, yibitirʉja mʉare. Ito bajiro
mʉa yibeja ticõri, “Masirã ñama ĩna”, yirã yirãji gãjerã mʉare. 14 Mʉa ya

ʉsijʉ, gãjerãre mʉa tʉo tudija, ito yicõri mʉa queno ñaroti riti mʉa tʉoĩaja, masirã meje ña mʉa. Ito bajiri, “Queno yirã ña gʉa”, mʉa yibojaja, riojo gotibiticõri rʉore ocajʉare gotirã yirãji mʉa. 15 Ito bajiro mani tʉoĩabojaja, Dios gaye wadire meje ñaroja iti. Ado robojʉa bajia, adi macãrʉcʉ̃ro gaye ñaroja. Ñeñaro mani tʉoĩarise gaye cʉni ñaroja iti. Ito yicõri rʉ̃mʉ́ gaye wadire ñaroja ñeñaro mani tʉoĩarise. 16 Gãjerãre mani ti tudija, ito yicõri, “Ĩna rẽto bʉsaro masirã ña gʉa”, mani yi tʉoĩaja, gãmeri tʉo wisarã yirãji mani. Ito yicõri jeyaro ñeñarisere yirã yirãji mani. 17 Mani tʉoĩarise Dios gaye wadire iti ñaja, quenarise riti tʉoĩarã yirãji mani. Gãmeri ja ãmomena, oca quenori masa ñarã yirãji mani. Gãjerãre ejabʉarã yirãji mani. Sĩgʉ̃ rʉyabeto corocõ riti ti mairã yirãji mani. Ito yicõri rocati rʉomenaji mani. 18 Manire ĩna ti tudibojarocati ĩnare mani oca quenoja bero queno ʉsi cʉti ñarã yirãji mani ĩja. Ito bajiro mani yija “Queno yijaro ĩna cʉni”, yirã bajiro yirãji mani.

4

Adi sita gaye tʉoĩa wanʉbitirʉja manire, yire gaye

1 ¿No gaye wadiati mani ti terise, ito yicõri mani gãmeri tãrise? Mani ñeñaro tʉoĩarise gaye wadia iti. Quenarise yi ãmobojarãti ñeñarise ya mani. 2 Gajeoni ãmobojarãti mʉa bʉja masibiti waja riojoti sĩa mʉa. Gãji ĩ rʉcorise ticõri ĩre ʉoa mʉa. Itire bʉja masibiticõri, gãmeri ja mʉa. Diore senibiticõri mʉa ãmorise bʉjabea mʉa. 3 Ñeñaro mʉa tʉoĩaja ticõri, mʉa senibojarocati ĩsibeami Dios mʉare. Dios ĩ ãmoro bajiro meje senia mʉa. Diore mʉa senija, mʉamasi ye riti seniboja mʉa. 4 Sĩgõ romio manʉjʉ rãca queno ñabecore bajiro bajirã ña mʉa. Dios rĩa ñabojarãti, adi macãrʉcʉ̃ro gaye riti tʉoĩa mʉa. Diore bajiro tʉoĩamena, ito yicõri Diore tʉo maimena robo bajiro bajia mʉa. No adi macãrʉcʉ̃ro gaye bʉto tʉoĩagʉ̃ Diore tʉoĩabeami. 5 Rocati meje ña Dios oca. Ado bajiro gotia: “Manire Espíritu Santo queo sãñi Dios. Bʉto manire tʉo maiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre riti mani tʉoĩare ãmoguĩji. Mani ñeñaro yirisere bʉto ti teguĩji Dios”, yi gotia ĩ oca tuti. 6 Mani ñeñaro yirisere jidicãtoni manire ejabʉagʉ yiguĩji Dios. Mani ñeñaro yi ãmorise itire mani yi ʉyabititoni, manire ejabʉagʉ yiguĩji Dios. Ado bajiro gotia Dios oca: “Gãjerã rẽtoro masirã ña gʉa”, yimenare queno ejabʉami Dios. “Gãjerã rẽtoro masirã ña gʉama”, yirãre queno ejabʉa ãmobiquĩji Dios. 7 Ito bajiri Dios ĩ yiro bajiro cʉdirʉja manire. Rʉ̃mʉ́re cʉdibitirʉja manire. Ĩre mani cʉdibeja ticõri, rudicoagʉ yiguĩji rʉ̃mʉ́ ĩja. 8 Diore mani tʉoĩaja ĩ cʉni manire tʉoĩagʉ̃ yiguĩji. Mʉa ñeñaro yirisere jidicãña mʉa. Diore tʉo maibojarãti adi macãrʉcʉ̃ro gaye bʉto mʉa tʉoĩaja quenabetoja. Ito bajiri Diore riti tʉoĩaña mʉa. 9 Mʉa ñeñaro yirise tʉoĩa bojori bʉjacõri otiya mʉa. Ñeñaro mʉa yirisere tʉo wanʉrã ña mʉa. Ito bajibojarocati masa godagoana bajiro tʉoĩa bojori bʉjaya mʉa. 10 Mʉcana mani Ʉjʉre tʉdi mʉa tʉoĩaja quenaroja. “Dios ĩ tiro riojo ñe waja managuti ña gʉa”, mʉa yija quena. Ito bajiro mʉa yija ticõri, bʉto mʉare tʉoĩagʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri mʉare ĩ tija bʉto wanʉ quenagʉ̃ yiguĩji ĩja.

“Ĩ ñami ñeñaro yigʉ”, yibitirʉja manire, yire gaye

11 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Gãjerãre bʉsitubesa. Gãjerã Jesure masirãre mʉa bʉsituja, ito yicõri mʉa rʉ̃cʉbʉobeja, “Dios ĩ rotirisere queno cʉdibea yʉ, ito yicõri queno rʉ̃cʉbʉobea yʉ”, yi tʉoĩarãji mʉa. “Dios rotirise

quenabea”, mʉa yija, ĩ rotirise cʉdirãona meje ña mʉa. Ito bajiro mʉa yija, “Dios ĩ rotirise quenabea, cʉdibea yʉ”, yirãre bajiro ya mʉa. 12 Dios ñami ĩ rotirise manire cũrʉ. Ito bajiri ĩ sĩgʉ̃ti ñaguĩji mani ñeñaro yirise waja, waja senigʉ̃. Ĩ sĩgʉ̃ti mani ya ʉsi godabore maso masiguĩji. Ĩ sĩgʉ̃ti mani ya ʉsire ruyurio masiguĩji. Gãjire, “Ĩ ñami ñeñaro yiri masʉ”, yi masirã meje ña mani. Dios sĩgʉ̃ti ñami, itionire masigʉ̃.

Ija manire rẽtaroti gayere masibea mani, yire gaye

13 Noa, “Jane busuri, gaje rʉmʉ gaje cʉtojʉ wacõri, co rodo moa ñacõri niyeru bʉjacʉja yʉ”, yi tʉoĩarã, yʉre tʉoya mʉa. 14 Ito bajiro tʉoĩa bʉsibitirʉja manire. Jane, jane busuri, gaje rʉmʉ manire rẽtaroti masibea mani. Wajʉ bueri robo bajiro bajirã ña mani. Yoari mejeti goaboja, godacoacʉ iti cʉni. 15 Ado bajiro mani tʉoĩa ñaja quenaroja manire. “Dios ĩ ãmoja catirãji mani, ito yicõri ĩ ãmorisere yirãji mani”, mani yi tʉoĩaja quena. Ito bajiro mani tʉoĩa ñaja quenaroja manire. 16 Ito bajibojarocati mʉa rioti tʉoĩa bʉsia mʉa. Ito bajiro tʉoĩaja quenabea. 17 Quenarise yi masibojarãti ñeñarise mani yija, quenabetoja manire.

5

Gajeoni jairãre Santiago ĩ goti quenore gaye

1 Tʉoya gajeoni jairã mʉa. Ija ñeñaro mʉa tõbʉjaroti gayere tʉoĩa oti yuya mʉa. 2 Gajeoni mʉa rʉcobojarise joga jedicoaro yiroja mʉare. Mʉa ya yutabujuri quenarise ñabojare cʉni butua ba ecocoaro yiroja. 3 Mʉa ya oro, mʉa ya niyeru ñabojare cʉni gʉda wiacoaro yiroja. Mʉa ya niyeru ito bajiro iti gʉda wiaja ticõri, “Bojoro bʉjarãre ejabʉabisĩ ĩna”, yi tirã yirãji gãjerã. Mʉa ya gajeonire ito yicõri mʉare cʉni jea soero yiroja. Jairo niyeru cʉtirã ñaboja mʉa. Ito bajibojarocati jabetacã rʉya Dios masare ñeñaro yirise waja ĩ seniroti rʉmʉ ejaroto. 4 Mʉa ya ote weseri moa ĩsibojanare cʉni queno waja yibisija mʉa. Mʉa ya moari masare queno mʉa waja yibitire masiguĩji Dios. Mʉa ya moari masa ĩna otija ito yicõri ĩna awasãja cʉni tʉoñi Dios ũmacʉ̃jʉ rotigʉ. 5 Adi macãrʉcʉ̃ro ñarã dise rʉyabeto rʉcoyija mʉa. No mʉa ãmoriseti yi ñayija mʉa. Wecʉre ĩna sĩaroto riojʉa jairo ĩre ecarãji ĩ ʉcʉtoni. Ĩre bajiroti ʉcʉyija mʉa cʉni. Ito bajiri sĩarajʉ ejacoajʉ ĩja. Ñeñaro yirise waja seniroti rʉmʉ eja wajʉ ĩja, ya yʉ mʉare. 6 Masa quenarãreti tubiara wijʉ cõayija mʉa. Ito yicõri quenarãreti sĩa rotiyija mʉa. No yi masibisijarã ĩna mʉare.

Diore mani senija bero ʉsiriobitirʉja manire, yire gaye

7 Jesús ĩ wadiroto riojʉa queno tʉoĩa yuya yʉ ñarã mʉa. Ado bajiro tʉoĩaña adire: No otegʉti ʉsiriore mejeti ricare yuguĩji. Iti ĩ oteja bero cʉma ide quediro yiroja. Ito yicõri juebʉcʉ ide cʉni quediro yiroja. Iti bero rica quenarise bʉjagʉ yiguĩji ĩocʉ̃. 8 Ĩre bajiroti tʉoĩa ʉsiriobesa mʉa cʉni. Diore mʉa tʉorʉ̃nʉrise jidicãbesa. Tʉoĩa oca quedi yibesa. Mani Ʉjʉ ĩ ejaroto jabeto rʉya.

9 Gãjerã rãca gãmeri junisinibesa Dios mʉa ya ʉsire ĩ ruyuriobe yirona. Dios manire waja senirocʉ nocõ mejeti ejagʉ yiguĩji. 10 Dios oca gotiri masare tʉoĩate mʉa. Ado bajiro bajiyijʉ ĩnare: Diore bʉsi ĩsiyijarã ĩna. Ito yicõri quenabeto tõbʉjabojarãti tʉoĩa ʉsirio yibisijarã ĩna. Ĩnare bajiroti mani tʉoĩa ʉsiriobeja quena. 11 “Ñeñaro tõbʉjabojarãti Diore jidicãmena queno wanʉ quenarã ñama”, yi tʉoĩa mani. Job ñayorʉ, ĩ tʉoĩa oca

jaibitirere masia mani. Quenabeto tõbʉjabojagʉti Diore jidicãbisĩ Job ñayorʉ. Quenabeto ĩ tõbʉjaja bero Dios queno ejabʉayijʉ ĩre mʉcana. Quenabeto mani tõbʉjaja manire tʉo maiguĩji Dios. Ito yicõri manire ti maiguĩji ĩ.

12 Oca ñasarise mʉare gotigʉ ya, yʉ ñarã yʉ. "Ado bajiro yicʉja yʉ", mani yija bero ito bajiroti yija quena. "Yʉ goticato bajiroti yicʉja yʉ", mani yija bero, "Riti gotia yʉ Dios ĩ tʉoro riojo", yibitirʉja manire. Riojo mani gotija quena. Mani cʉdibeja cʉni riojo gotija quena, manire Dios ĩ waja senime yirona.

13 Mani ñeñaro tõbʉjaja, Diore bʉsirʉja manire. Mani wanʉ quenaja Diore rʉ̃cʉbʉorã basaja quena manire. 14 Sĩgʉ̃ ĩ cõja Jesure tʉorʉ̃nʉrãre ʉ̃matã ñarãre jirʉja manire. Cõgʉ̃ tʉ ejacõri Diore bʉsirãji ĩna. Ito yicõri cõgʉ̃re ʉ́ye tucõri Diore senirãji ĩna ĩ tujatoni. 15 "Ĩre yisioguĩji", yi tʉoĩacõri Diore ĩna senija, cõgʉ̃ tujacoagʉ yiguĩji. Ito yicõri ñeñaro yire waja ĩ cõja ñeñaro ĩ yirisere ãcabojogʉ yiguĩji Dios. 16 Ito bajiri ñeñaro yicõri mʉa cõja, gãjire mʉa gotija quena. Ito bajiro mʉa yija tʉocõri, mʉare yiari Diore seni ĩsigʉ̃ yiguĩji ĩ, mʉa tujatoni. Queno yigʉ bʉto Diore ĩ senija jaje quenarise rẽtaroja. 17 Diore goti ĩsiri masʉ Elías wame cʉtigʉ, manire bajigʉti ñayoñi ĩ cʉni. Diore tʉorʉ̃nʉcõri ĩre seniyijʉ ide quedibe yirocʉ. Ĩ senija bero ʉdia rodo gʉdarecocõ ide quedibisijʉ. 18 Mʉcana tʉdi Diore ĩ senirocajʉ ide quedisʉoyijʉ mʉcana. Ito bajija bero queno bare rica cʉtiyijʉ.

19-20 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Sĩgʉ̃ Jesure ĩ jidicãja ticõri, mʉcana tʉdi Jesure ĩ tʉoĩatoni ĩre mani ejabʉaja quena. Ito bajiri ĩ ñeñaro yirise jaje ñabojarocati ĩ jidicãja ticõri, ĩ ñeñaro yirisere ãcabojogʉ yiguĩji Dios. Ito yicõri ĩ ya ʉsi ruyuriobicʉ yiguĩji ĩ. "Sĩgʉ̃ Jesure ĩ tʉoĩaroca mani yija, iti ña ñasarise", yi tʉoĩa masia mani. Itocõ ña.

Primera carta de San Pedro

Dios ĩ beseanare Pedro ĩ papera cõare gaye

1 Ñati Dios ĩ beseana mʉa. Yʉ ña Pedro adi mʉare papera cõagʉ̃.
Jesucristo oca quenarise yʉ gotitoni yʉre cũquĩ ĩ. Mani ya sitare wago
ãmobitibojarãti gajerojʉ ña batea mani. Tite. Ponto sitajʉ, Galacia sitajʉ,
Capadocia sitajʉ, Asia sitajʉ ito yicõri Bitinia sitajʉ cʉni ña batea mani.
2 Jane mejejʉ mani Jacʉ Dios ĩ tʉoĩa yurisena ĩ ñarã mani ñatoni manire
beseñi ĩ. Ito yicõri Espíritu Santona sʉoriti ĩ rãca mani ʉsi cʉtiroca manire
yiñi Dios. Ito bajiro yiñi Dios, Jesucristore mani cʉditoni, ito yicõri mani
ñeñaro yirisere ĩ ya rína ĩ coetoni. Mʉare yiari Diore bʉsia yʉ. Mʉare
ĩ queno ejabʉatoni, ito yicõri mʉa ya ʉsijʉ queno wanʉ quenaro mʉa
ñatoni, Diore bʉsia yʉ ĩja.

Yʉ godaja tʉdi catigʉ yigʉja yʉ, yi tʉoĩa wanʉ yure gaye

3 "Queno ya Dios mʉ. Rẽtoro quenagʉ̃ ña mʉ", mani Ʉjʉ Jesucristo
Jacʉre yiana mani. Manire bʉto ti maicõri manire Cristo ĩ goda ĩsitoni
ĩre cõañi Dios. Ito yicõri Cristo ĩ godaja bero mʉcana tʉdi ĩ catiroca
yiñi Dios. Ito ĩ yijare mama ʉsi cʉtirã tʉdi rujeanare bajiro bajirã ña
mani. Ito bajiri: "Catitĩñagʉ̃ yigʉja yʉ", yi tʉoĩa mani ĩja. 4 Manire ĩsirocʉ
quenarise seo cũguĩji Dios ũmacʉ̃jʉ. Jogarise meje ña. Ito yicõri jedirise
meje ña. Quenarise ña iti. Ito bajiri ñeñarise godo wedibetoja Dios manire
yiari ĩ seo cũre. "Ija itire boca ãmicʉja yʉ", yi tʉoĩa mani. 5 Diore mani
tʉorʉ̃nʉrã ñajare, ĩ masirisena manire codegʉ yiguĩji. Ito yicõri manire
masogʉ̃ yiguĩji Dios, catitĩñarojʉ mani ejatoni. Ito bajiro ĩ yijare sʉsari
rʉmʉ jeyaro quenarise ĩ seo cũre manire ĩsi jeorocʉ ñacãgʉ̃ yiguĩji Dios.
6 Itire tʉoĩacõri, bʉto wanʉ quenarʉja manire. Ito bajibojarocati adi
sitajʉ Jesucristore mani tʉorʉ̃nʉrã ñajare, mani tõbʉjaroca yirã yirãji
gãjerã. 7 Ito bajiro tõbʉjarã yirãji mani, "Jesucristore queno tʉorʉ̃nʉrã
ñari ĩre jidicãmenaji ĩna", gãjerã ĩna yi tʉoĩatoni. Goti masiore ocana mʉare
gotigʉ ya yʉ. ¿Oro quenarise gʉ̃tare quenore masiati mʉa? Oro quenarise
ĩna ãmoja iti gʉ̃tare roama ĩna. Ito bajiro ĩna yija quenarise riti rẽta
budiroja. Ito bajiro tõbʉjarã ñabojarãti Cristore mani jidicãbeja, ija bʉto
bʉsa ĩre tʉo rẽta budirã yirãji mani. Bʉto waja rʉ̃cʉrise ñabojarocati gʉda
wiaro yiroja oro. Dios ĩ tija oro rẽto bʉsaro waja rʉ̃cʉa mani. Ito bajiri,
"Yʉre tʉorʉ̃nʉrã ñari, queno yirã ña mʉa. Mʉare bʉto wanʉa yʉ", yigʉ
yiguĩji Dios manire, Jesucristo mʉcana ĩ goaĩori rʉmʉ.
8 Jesucristore tiĩamena ñabojarãti ĩre maia mʉa. Ito yicõri adi rʉmʉri ĩre
timena ñabojarãti ĩre tʉorʉ̃nʉa mani. Ito bajiri queno wanʉ quena mani.
Bʉto wanʉ rẽtocũcõri, "Itocõ wanʉa yʉ", yi masibea mani. 9 Ito yicõri ĩre
mani tʉorʉ̃nʉja manire masogʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri, "Ĩ tʉjʉ ũmacʉ̃jʉ
ejagʉ yigʉja yʉ", yi tʉoĩa mani.
10 Jane mejejʉ Diore goti ĩsiri masa ado bajiro gotiyoyijarã ĩna: "Masare
ti maicõri ĩnare masogʉ̃ yiguĩji Dios", yiyijarã ĩna. Ito yibojarãti, Dios
masare ĩ masoroti gaye queno tʉo masibisijarã ĩna maji. "Ado bajiro
yicõri masare masogʉ̃ yiguĩji Dios", yi masibisijarã. Ito bajiri itire
riasoticõri ruje tʉoĩayijarã ĩna. 11 Ija rẽtaroti gaye ĩna goti masitoni Espíritu
Santore cõayijʉ Cristo. Ito bajiri Cristore masimena ñabojarãti ĩ tõbʉjacõri

yucнtẽojн ĩ godaroti gayere goti yuyijarã ĩna, Diore goti ĩsiri masa. Ito yicõri mнcana tнdi caticõri Dios tнjн rнũcнbнoadojн Cristo ĩ ñaroti gaye goti yuyijarã ĩna. Itire gotiana ñabojarãti, “¿Ñimн ñagн̃ yiguĩjida Dios ĩ cõarocн? Ito yicõri ¿nocãta ejagн yiguĩjida ĩ?” ruje yi tнoĩabojayijarã ĩna. 12 Ito yi, ĩna tнoĩarocati, “Itire timenaji mani. Mani bero gãna ĩna ñaroca rẽtaro yiroja iti”, yi tнoĩayijarã ĩna mнcana. Ito bajiro ĩna yi tнo masiroca yiyijн Dios. Adi rнmнri Espíritu Santore cõayijн Dios ĩ oca gotiri masa manire ĩna riaso masitoni. Ito bajiri iti oca quenarise rẽtaja bero tнorã ña mani. Dios ñaro gãna ángel mesa iti ocare bнto tнo ãmoama ĩna cнni, quenarise iti ñajare.

Diore bajiro quenarise riti yija quena, yire gaye

13 Iti oca quenarisere tнo masirã ña maniama. Ito bajiri iti oca tнocõri mecнre mano queno tнoĩarнja manire, Diore mani cнdi masitoni. Jabeto rнya maji Jesucristo ĩ tнdi ejaroti rнmн. Ito bajiri ña yucãrнja manire. Ito yicõri, “Manire queno yigн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa jidicãbitirнja mani. 14 Dios rĩa ñacõri ĩre queno cнdirнja mani. Ĩre mani masiroto riojнa ñeñaro yicн mani maji. Itire tнdi yi нyabitirнja manire. Itire tнdi tнoĩabitirнja mani, ñeñaro mani yibe yirona. 15 Ado bajiro bajia. Dios, manire beserн quenarise riti yigн ñami ĩ. Ito yicõri cojireama ñeñarise yiĩagн̃ meje ñami. Ito bajiri ĩre bajiro quenarise riti yirнja manire cнni. 16 Ado bajiro gotia Dios oca tuti: “Cojirea ñeñaro yiĩabicн ña yн. Ito bajiri ñeñarise yibesa mнa cнni”, yi uca rotiyijн Dios.

17 Diore mani bнsija, “Yн Jacн”, ya mani ĩre rнũcнbнorã. Ĩ yiro bajiroti yigн ñami Dios. Ito bajiri masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ seniri rнmн mani yiado bajiroti waja senigн̃ yiguĩji Dios manire. Itire mani tнoĩaja quena. Ito bajiri Diore rнũcнbнorã adi sita mani cati ñarocõ queno yi ñarнja manire. 18-19 Jane mejejн mani ñicнsabatia ĩna ñeñaro yirisere coe ãmorã ado bajiro yiyijarã ĩna. Oveja quenagн̃re sĩacõri soe ĩsisotiyijarã, Diore yiari. “Mani ñicнsabatia ĩna yiado bajiroti mani yija mani ñeñaro yirise jedibetoja”, yi tнoĩa mani. Mani ñeñaro yirise waja ĩ waja yi ĩsitoni ĩ Macнre cõañi Dios. Ito bajiri, “Niyeru jogarisena meje mani ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsiñi Dios”, yi tнoĩa mani. Ado bajirojнa bajia. Ĩ Macн Cristo ñeñaro yiĩabicн ya rína waja yi jeoñi Dios manire yiari. Waja rнũcнrisena mani ñeñaro yirisere waya yi ĩsiñi Dios. 20 Jane mejejн adi macãrнcн̃ro ĩ rujeoroto riojнajн, manire yiari ĩ Macнre cõarocн tнoĩa yucãyijн Dios. Ito bajiri adi rнmнri ĩja, “Yнre masorocн ejañi Cristo”, yi tнoĩa mani. 21 Manire masorocн manire goda ĩsiñi Cristo. Dioti ñami Cristo ĩ tнdi catiroca yirн, ito yicõri ĩ tнjн rнũcнbнoadojн Cristore cũrн. Ito bajiro ĩ yijare Diore tнorнũnнa mani. Ĩre tнorнũnнcõri, “Dios tнjн catitĩñagн̃ yignja yн”, yi tнoĩa mani.

22 Cristo oca quenarise cнdirã ña mani. Ito yicõri ñeñaro yirise jidicãcõri Dios rãca sĩgн̃re bajiro нsi cнtirã ña mani. Mani ti terisere jidicãcõri sĩgн̃ rĩare bajiro bajirã Diore masirãre mairнja manire. Maibitibojagнti, “Gãjerãre bнto maia yн”, yire ma. Riojoti mani gãjerãre bнto maija quena. 23 Jogarise meje ña Dios oca. Ñatĩñaro yiroja ĩ oca. Dios ocare tнorнũnнcõri mame tнoĩarã ña mani. Mame tнoĩarã ñari tнdi rujeana robo bajiro bajirã ña mani. Ito bajiri catitĩñarã yirãji. Mani ya нsi godabeto yiroja. 24 Ado bajiro gotia Dios oca:

Siniacõri godaroja ta. Masa cнni ĩna ñarocõti godarã yirãji. Go cнni quenarise ñabojaroti sinia quedicoaro yiroja. Ito bajicõri quenarise

iti ruyuja bero ruyubetoja ĩja. Itoti bajirãji masa cʉni. Ĩna jeyaro godarã yirãji, ñasarã ñabojarãti.
25 Mani Ʉjʉ ocama ñatĩñaro yiroja, yi gotia Dios oca tuti.
Ito bajiro Dios oca riasotiri masa ĩna gotija tʉocõri: "Iti ña Cristo oca quenarise", yi tʉoĩa mani ĩja.

2

1 Iti oca tʉorũnʉcõri Dios rĩa ña mani. Ito bajiri jeyaro mʉa ñeñaro yirise jidicãña. Gãjerãre rʉobesa. Ito yicõri socabesa. Gãjerã ya gajeoni ti ʉobesa, ito yicõri gãjerãre bʉsitubesa. 2-3 "Yʉre ti maicõri, Queno yiquĩ Dios", yi tʉoĩa mʉa. Ito bajiri jaibicʉacã ũju ãmosotiro bajiroti Dios oca quenarisejʉare riti riasotiya mʉa. Jaibicʉacã ĩ ũjutĩñaja quenaro bʉcʉaguĩji. Mʉa cʉni Dios ocare mʉa riasotitĩñaja ĩre queno masirã yirãji mʉa. Ito yicõri Dios rãca sĩgũre bajiro ʉsi cʉticõri ĩ ãmorisere cʉdirã yirãji mʉa.

Gũtagã ñasaricare bajiro bajigʉ ñami Cristo, yire gaye

4 Queno tʉoya. Goti masiore ocana mʉare gotigʉ ya yʉ. Gũta wi meniri masa gũtagãre ti cõĩacõri, "Ãmobea itigare", yiyijarã ĩna. Ito bajibojarocati gãji itiga gũtagãre ti cõĩacõri, "Gaje gũta rẽtoro quenarica ña itiga. Ãmoa yʉ", yiyijʉ ĩ. Ado bajiro bajia yireoni ña iti oca. Cristore ãmobiticõri, "Gʉa ʉjʉ meje ñami ĩ", yiyijarã mani ʉjʉ mesa. Ito bajibojarocati Cristore bʉto ãmocõri ĩre beseyijʉ Dios, manire masorocʉre. 5 Dios beserʉ ñari ĩre bajiroti mani ʉsi cʉti ñaja quena. Manire cʉni beseñi Dios, Cristo rãca sĩgũre bajiro mani ʉsi cʉtitoni. Ito bajiro Dios ejabʉarise rãca queno Cristo rãca ʉsi cʉtirʉja mani. Manire Dios ĩ wanʉtoni ĩ ãmoro bajiro mani yija quena. Cristo ĩ ejabʉarise rãca gãjerãre ĩ oca gotirʉja mani. Ito yicõri gãjerãre yiari Diore bʉsirʉja mani. Ito bajiro yirʉja mani Cristo ĩ ejabʉarisena, Dios ĩ wanʉtoni. 6 Itire yi ucayijʉ Diore goti ĩsiri masʉ. Gaje ado bajiro ucayijʉ, Dios bʉsirise gotigʉ:

Sión wame cʉtiri cʉtojʉ yʉ Macʉre cũa yʉ. Gũta quenarica robo bajiro bajigʉ ñami ĩ. Gũta wi menisʉorona gũta quenaricare beseama gũta wi meniri masa. Iti bajiroti, yʉ ñarã ʉjʉ ñarocʉre yʉ Macʉre ʉjʉ besecʉ yʉ. Ĩre bʉto maia yʉ. No ĩre tʉorũnʉgũti bojori bʉjabiquĩji. Bʉto wanʉ quenagũ yiguĩji, yiyijʉ Dios, yi ucayijʉ Diore goti ĩsiri masʉ.

7-8 Mani Jesucristore tʉorũnʉrã ñari ĩre bʉto maia mani. Mani tija ñasagʉ ñami ĩ. Itire gotigʉ ado bajiro ucayijʉ Diore goti ĩsiri masʉ:

Gũta wi meniri masa gũtagãre ti cõĩacõri, "Ãmobea itigare", yiyijarã ĩna. Ito bajibojarocati gãji itigare ti cõĩacõri, "Ñasarica ña itiga. Ãmoa yʉ", yiyijʉ ĩ.

Ito bajiro yi gotia Dios oca tuti. Ado bajiro bajia yireoni ña adi oca. Jesucristore tʉorũnʉbicʉ ĩre maigũ meje ñami ĩ. Ĩre cʉdigʉ meje ñami ĩocũ. Ito bajiri Dios ĩ gotiado bajiroti godagʉ yiguĩji. Itire gotigʉ ado bajiro ucayijʉ Diore goti ĩsiri masʉ:

Gũtana sĩgũ ĩ jʉata quedija juniroja ĩre, yi gotia Dios oca.

Ado bajiro bajia yireoni ña adi oca. No Cristore tʉorũnʉbicʉti godagʉ yiguĩji.

9 Ito bajiro bajirã meje ña maniama. Ĩ ñarã mani ñatoni manire beseñi Dios. Dios mani Ʉjʉre gãjerã ĩna masitoni ĩ oca riaso ãmoa mani ĩnare. Ñeñaro yirise ĩ coeana ñari Dios ñarã ña mani ĩja. Ito bajiri jeyaro queno ĩ

yirise gotirɥja mani. Rãitĩarojɥ ñarãre bajiro ñeñaro mani yi ñaroca manire jiñi Dios. Ito yicõri manire boca ãmicõri manire masoñi ĩ. Ito bajiri ĩ rãca busurojɥ ña mani ĩja. Iti oca quenarise gãjerãre mani gotitoni manire cũñi Dios. 10 Iti rɥmɥ Dios ñarã meje ñayija mani maji. Adi rɥmɥrijɥama ĩ ñarã ña mani ĩja. Iti rɥmɥ, "Yɥre ti maiami Dios", yi tɥoĩabisija mani maji. Adi rɥmɥrijɥama, "Yɥre bɥto ti maiami Dios", yi tɥoĩa mani ĩja.

Dios ĩ ãmoro bajiro riti yija quena, yire gaye

11 Yɥ ñarã mɥare bɥto maia yɥ. Adi macãrɥcũrojɥ ña ucurã ya mani. Ũmacũjɥ Dios tɥjɥ ña mani ñasaroto. Ito bajiri ado yɥ bɥsirisere queno tɥoya mɥa. Jeyaro mɥa ñeñaro yi ãmorisere tɥoĩa ɥyabesa. Mɥa ya ɥsina itire mɥa tɥoĩa ɥyaja ñeñaro yirã yirãji mɥa, rũmũ ĩ ãmoro bajiro. 12 Diore masimena wato ña mani. Mani yirisere tisotiama ĩna. Ito bajiri ĩna wato ñacõri queno yi ñarɥja manire. Manire ñeñaro bɥsituborãji ĩna. Ito bajibojarãti mani queno yirisere tigoana ñari, Diore tɥorũnɥ ãmorã yirãji ĩna gajea. Ito bajiri Dios ĩ tɥdi ejari rɥmɥ, "Rẽtoro quenagũ ñami Dios", yirã yirãji ĩna, ĩre rũcɥbɥorã.

13 Dios ñarã mani ñajare ɥjɥ gobierno ĩ rotirisere queno cɥdirɥja mani. Ito bajiro mani yija, "Queno cɥdirã ñama Dios ñarã", yirã yirãji gãjerã. 14 Ɥjɥ gobierno ya ejabɥari masare cɥni queno cɥdirɥja mani. Ĩna ñama ĩ cũana. Ñeñaro yirãre waja senitoni ĩre ejabɥari masare cũñi ĩ. Ito yicõri queno yirãre, "Queno ya mɥ", ĩna yitoni ĩre ejabɥari masare cõañi ɥjɥ gobierno. Ito bajiri ĩ cõana ñajare queno cɥdirɥja mani ĩnare. 15 Ito bajiro mani cɥdija, Dios ĩ ãmoro bajiro queno yi ñarã yirãji mani. Ito bajiri manire rocati bɥsituboana ñe bɥsi masimenaji ĩna. Ito bajiri Dios ĩ ãmoro bajiroti ĩna bɥsitubojarise sɥsacoaro yiroja ĩja.

16 Dios ñarã ña mani. Ĩ sĩgũti ñami mani Ɥjɥ ñasagɥ. Ito bajiri ĩre wanɥrã, mani ãmoro bajiroti yibitirɥja mani. "Dios yagɥ yɥ ñajare yɥre waja senibiquĩji. Ito bajiri yɥ ãmoro bajiro yicɥja yɥ", yi tɥoĩabitirɥja manire. Ĩre cɥdirɥja mani. Ito yicõri ĩre cɥdi ãmorã ñari, ĩ ãmoro bajiroti yi ñarã yirãji mani. 17 Ito bajiri masa jeyarore corocõ mani ti rũcɥbɥoja quena. Jesucristore masirãre mani bɥto maija quena. "Rẽtoro masigũ ñami Dios", yi tɥoĩarã ñari, ĩre queno rũcɥbɥorɥja mani. Ito yicõri ɥjɥ gobierno ĩ rotirisere cɥni cɥdirɥja manire.

Ĩ tõbɥjaroca yianare gãmebisijɥ Cristo, yire gaye

18 Mɥa gãjerãre moa ĩsirã, queno tɥoya. Mɥare bɥsigɥ ya yɥ. Mɥa ɥjarãre queno rũcɥbɥoya. Ito yicõri ĩna yiro bajiro cɥdicõri ĩnare queno moa ĩsiña. Ito bajiro yiya mɥa Dios ñarã ñari. Tere mano mɥa ɥjarã ĩna rotija ĩnare queno cɥdiya mɥa. Mɥare terã ĩna rotija cɥni, ĩnare queno cɥdiya mɥa. 19-20 Ito bajiro mɥa yija ticõri, mɥare wanɥgũ yiguĩji Dios. Mɥa ɥjarãre queno mɥa yibojarocati mɥa tõbɥjaroca yirã yirãji coriarã. Ĩnare mɥa ti tebeja mɥare wanɥgũ yiguĩji Dios. Ito bajibojarocati mɥa ɥjarãre mɥa ñeñaro yija mɥa tõbɥjaroca yirã yirãji ĩna. Ito bajiro yirãji ĩna, mɥa ñeñaro yirise waja yirã. Ito bajiri ado bajiro tɥoĩabesa mɥa. "Queno yicɥ yɥ. Yɥ tõbɥjaroca yigɥre tebiticɥ yɥ. Ito bajiri yɥre wanɥgũ yiguĩji Dios", yi tɥoĩabesa mɥa. Mɥa ɥjarãre ñeñaro yigoana ñajare mɥare wanɥbiquĩji Dios. 21 Ito bajiri mɥa tõbɥjaja ñemecɥtiya mɥa. Ito yicõri gãmebesa mɥa. Ito bajiro rotiami Dios mani yitoni. Cristo cɥni manire yiari tõbɥjayijɥ. Ito yicõri ĩ tõbɥjaroca yianare gãmebisijɥ Cristo. Ito bajiro

yiyiju Cristo ĩre bajiro mani ña masitoni. 22 Cojireama ñeñaro yiĩabisiju
Cristo, ito yicõri cojireama ruoĩabisiju ĩ. 23 Masa ĩre ĩna busituja ĩnare
busitu gãmebisiju Cristo. Ito yicõri ĩ tõbujaroca yianare, “Muare gãmecuja
yu”, yibisiju Cristo. Ito bajiro yigu meje ñayiju Cristo. Ĩ Jacure queno
tuorũnucõri ĩre bajiro usi cutiyiju Cristo. Ito bajiri, “Yu Jacu ĩ ñami masa
ñeñaro ĩna yirise waja queno seni masigũ”, yi tuoĩayiju ĩ. 24 Ĩmasiti mani
ñeñaro yirise waja yi ĩsigũ yucutẽoju godañi Cristo. Ito bajiro manire yi
ĩsiyiju ĩ mani ñeñaro yirisere jidicãcõri mani tudi ñeñaro yibititoni. Ito
yicõri Dios ĩ ãmoro bajiro mani yi masitoni manire goda ĩsiñi Cristo.
Manire yiari ĩ godajare mani ñeñaro yirisere ãcabojogu yiguĩji Dios. Ito
bajiri manire masogũ yiguĩji mani catitĩñatoni. 25 Queno tuoya. Muare
goti masiore ocana muare gotigu ya yu. Oveja coderi masa ĩna manija
rocati ña ucuama ĩna. Ito bajiro rocati ñabojayija mani cuni Cristore mani
masiroto riojua. Adi rumuriama mani ñeñaro yirise jidicãcõri Cristo rãca
sĩgũre bajiro usi cutirã ña mani ĩja. Ĩti ñami mani ya usi godabe yirocu
manire codegu, ito yicõri manire tirũnugũ.

3

Ado bajiro ñaja quena manojo cutirã, yire gaye

1-2 Romia queno tuoya mua. Muare cuni busigu ya yu. Temenati
mua manujusabatiare queno cudiya. Mua manujusabatia coriarã Diore
tuorũnubeama ĩna. Ito bajiri Dios oca mua goti ãmobojaja tuo ãmobeama
ĩna. Biyaro mua gotija, “Quejoro yamo yu manojo”, yi tuoĩarã yirãji mua
manujusabatia. Ito bajiri usirioro yibesa. Ado robojua mua yija quena.
Mua manujusabatiare queno cudiya mua. Ito yicõri Diore rũcubuocõri
quenarise riti yi ñaña mua. Ito bajiro mua yija ticõri, Diore tuorũnu ãmorã
yirãji ĩna gajea. Ito yija Dios oca mua gotimena ñabojarãti mua queno
yirise ticõri Diore tuorũnu ãmorã yirãji gajea mua manujusabatia. 3 Ado
bajiro tuoĩabojama romia coriarã. “Queno seyogo ñamo”, gãjerã ĩna yitoni,
yu ya joa queno sirocoja yu. Ito yicõri jeyaro quenarise yu ye busacoja
yu. Saya cuni quenarise sãñacoja yu, “Seyogo ñamo”, gãjerã ĩna yitoni.
Ito bajiro yi tuoĩabesa mua. 4 Dios ĩ tija seyorã mua ña ãmoja, ado bajiro
mua yija quena. Queno usi tĩja quena ñaña mua. Mua manujusabatiare
queno cudiya. Ito yicõri ĩna rãca gãmeri tudibesa mua. Mua tuoĩaro bajiro
riti yibesa. Mua queno yirise gaye jedibetoja. Iti ña ñasarise Dios ĩ tija.
5 Jane mejeju ito bajiro yiyijarã romia Diore tuorũnuana. Dios ĩ ãmorise yi
ãmorã ĩna manujusabatiare queno cudiyijarã ĩna. Ito bajiri seyorã ñayijarã
ĩna, Dios ĩ tija. 6 Ito bajiro queno cudigo ñayijo Sara ñayoro. Iso manuju
Abrahamre queno cudiyijo iso. Ĩ yago ñari, “Yu uju”, yiyijo iso ĩre. Iso
ñayoro bajiro queno yiya mua cuni. Ito yicõri iso bajiro Diore tuorũnucõri
ñejua tuo güibesa mua. Ito mua yija Sara ñayoro bajiro bajirã ña mua.

7 Mani ũmua tuoya mani ye cuni busigu ya yu. Mani godabe yirocu
manire ti maicõri manire masoñi Dios. Ito bajiroti masoñi Dios mani
manojosãromiare cuni. Ito bajiri mani manojosãromia ĩna queno ñatoni
ĩnare queno yirija mani. “Yucõ sẽogõ meje ñamo yu manojo”, yi tuoĩacõri,
mani manojosãromiare ejabuarija manire. Ito yicõri ĩnare rũcubuorija
mani. Ito bajiri mani manojosãromia rãca queno usi cuti ñarija manire.
Ĩna rãca ñeñarise mani oca cutija queno Dios rãca busi masimenaji mani.

Queno yirã ñari tõbujarã yirãji mani, yire gaye

8 Mʉare yʉ gotiroti jabeto rʉya maji. Ado bajirojʉa bajia. Sĩgʉ̃re
bajiro mani ʉsi cʉti ñaja quena. Dios rĩa ña mani. Ito bajiri sĩgʉ̃ rĩare
bajiro mani gãmeri maija quena. Ito yicõri bojoro bʉjarãre ejabʉarʉja
manire. “Rẽtoro quenagʉ̃ ña yʉ”, yi tʉoĩabitirʉja manire. 9 Manire gãjerã
ĩna ñeñaro yija ĩnare gãmebitirʉja mani. Manire gãjerã ĩna bʉsituja ĩnare
bʉsitu gãmebitirʉja manire. Ado bajirojʉa mani yija quena. Manire
ñeñaro yirãre cʉni queno yirʉja manire. Ito yicõri ĩnare yiari Diore bʉsija
quena. Ito bajiro queno yirʉja mani. Dios ĩ rotiro bajiro mani yija queno
yigʉ yiguĩji Dios manire. 10 Itire gotigʉ ado bajiro ucayijʉ Diore goti ĩsiri
masʉ:

No co rʉmʉ rʉyabeto quenaro ña ãmogʉ̃ti ñeñaro bʉsibiquĩji, ito yicõri
rʉobiquĩji.

11 Ñeñarise jidicãcõri quenarise riti yiguĩji ĩ. Gãjerã rãca queno ĩ ña ãmoja,
ĩnare queno yiguĩji.

12 Ado robojʉa bajia. Queno yirãre tirʉ̃nʉgʉ̃ yiguĩji Dios. Ito yicõri
ĩre ĩna bʉsija, tʉogʉ yiguĩji Dios. Ñeñaro yirãreama ĩnare queno
ti tujabiticõri ĩnare waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. Ito bajiri quenarise
yirʉja mani ĩja, yi gotia Dios oca.

13 Quenarise mani yi ãmosacõja, noajʉa gãjerã mani ñeñaro tõbʉjaroca
yirã jãjarã manaji. 14 Ito bajibojarocati mani tõbʉjaja mani queno yirã
ñajare mani wanʉroca yigʉ yiguĩji Dios. Ito bajiri manire ñeñaro yi
ãmorãre güibitirʉja mani. Ito yicõri tʉoĩa oca jaibitirʉja manire. 15 Ado
bajirojʉa mani yija quena. Cristore rʉ̃cʉbʉocõri, “Ĩ yʉ Ʉjʉ ñari, yʉre
codegʉ yiguĩji Cristo”, yi tʉoĩarʉja manire. Ito yija, “¿No bajiati Cristore
mʉa tʉorʉ̃nʉrise?” gãjerã ĩna seniĩaja, “Ado bajirojʉa bajia”, mani yi-
toni queno bocatiari ñacãrʉja manire. Ito yicõri ĩnare ti maicõri queno
rʉ̃cʉbʉore rãca ĩnare cʉdirʉja mani. 16 Ito yicõri, “Seti ma yʉre”, mani
yi masitoni quenarise riti yirʉja manire. Cristo ñarã ñari quenarise riti
yirʉja mani. Ito bajicõri manire gãjerã ĩna bʉsituja, “Bʉrãti yama ĩna”, yi
tʉoĩarãji gãjerã. Ito bajiri manire bʉsituri masa bojori bʉjarã yirãji ĩna.
17 Ado bajiro bajia, queno tʉoya. Ñeñaro mani yija bero mani tõbʉjaja, iti
ña mani ñeñaro yirise waja. Ito bajibojarocati queno yirã ñabojarãti mani
tõbʉjarise Dios ĩ camotabeja, “Iti ña Dios ĩ ãmorise, ito bajiri quenarise ña”,
yi tʉoĩa mani.

18 Queno yigʉ ñabojagʉti tõbʉjayijʉ Cristo cʉni. Ito bajiri queno yirã
ñabojarãti mani tõbʉjaja, manire yiari Cristo ĩ tõbʉjare gayere tʉoĩarʉja
manire. Ado bajiro bajia. Ñeñaro yiĩabicʉ ñayijʉ Cristo. Ito bajibojarocati
mani ñeñaro yirãre goda ĩsiyijʉ ĩ, manire yiari. Dios rãca mani sĩgʉ̃re
bajiro mani ʉsi cʉtire ãmoyijʉ Cristo. Ito bajiri mani ñeñaro yirise waja,
waja yi jeorocʉ manire goda ĩsiyijʉ ĩ. Ĩ ya rujʉ godabojarocati ĩ ya ʉsiama
godabisijʉ. 19 Ito yija ñeñaro yigoanare bʉsirocʉ ĩna tõbʉjadojʉ ĩ ya ʉsina
wayijʉ Cristo. Itojʉ ejacõri jeyaro ĩ yigore ĩnare gotiyijʉ Cristo. 20 Ito
ñayoana, Noé ñayorʉre tʉo ãmobitiana ñayijarã ĩna. Yoari Noé ĩ cuma bʉcʉa
meniroca ĩna cʉdijaro yirocʉ bocatibojayijʉ Dios. Cʉdibisijarã ĩna. Ito
yicõri cuma meni tĩocõri cumajʉ sãjayijarã ĩna. Noé, ĩ manojo, ĩ rĩa, ĩ
jẽjosãromia cʉni sãjayijarã. Ĩna rujabe yirocʉ ĩnare riti masoyijʉ Dios. Ʉdia
ãmojeno ñayijarã ĩna ñarocõti. 21 Ĩnare ĩ masoado bajiro manire cʉni masoñi
Dios, Jesucristo ĩ goda ĩsirena sʉoriti. “Diore cʉdirã ñama”, gãjerã ĩna yitoni
idé gu rotia mani. Rujʉ ʉeri coerona meje idé gu rotia mani. Ñeñaro mani

yirise jidicãja bero ado bajiro Diore bʉsia mani. “Queno ya mʉ. Yʉre masoyija mʉ. Mʉ Macʉ Jesucristo yʉ ñeñaro yirise yʉre waja yi ĩsirocʉ yʉre goda ĩsiñi. Ito yicõri yʉre masorocʉ tʉdi catiñi ĩ”, Diore ya mani idé gure ãmorã. 22 Tʉdi caticõri ũmacʉ̃jʉ Dios rãca ñagʉ̃ wayijʉ Jesucristo. Ito yicõri Dios ya riojocadʉja rʉ̃cʉbʉorajʉ ñaguĩji ĩ ĩja. Ito bajiri ángel mesa ĩna ñarocõti Jesucristore rʉ̃cʉbʉorãji ĩna. Ito yicõri ũmacʉ̃jʉ gãna ʉjarã ñasarã Jesucristore rʉ̃cʉbʉoarã, “Gʉa Ʉjʉ ña mʉ”, yirãji ĩna cʉni Jesucristore.

4

Dios masirise boca ãmiana ñari ricati riti moa masia mani, yire gaye

1 Adi sitajʉ ñagʉ̃ tõbʉjayijʉ Cristo. Ito bajiri, “Ĩre bajiroti tõbʉjagʉ yigʉja yʉ cʉni”, yi tʉoĩacõri, tõbʉjarona tʉoĩa ñacãrʉja mani. Ado bajirojʉa bajia. Tõbʉjacõri Jesucristore bʉto bʉsa mani tʉoĩaja, ñeñaro yi ãmomenaji mani. 2 Ito yicõri ñeñaro yi ãmori masare bajiro yimenaji mani. Ito bajiri mani catirocõ Dios ĩ ãmoro bajiro yirã yirãji mani. 3 Iti rʉmʉ Cristore mʉa masiroto riojʉa jeyaro ñeñarise mʉa yi ãmoro bajiroti yiyija mʉa maji. Mecʉyija mʉa. Ito yi mecʉcõri rocati ñeñaro yiyija mʉa. Mʉa rujeoanare bʉoro rʉ̃cʉbʉoyija mʉa. Itocõ mʉa ito yirise jidicãrʉja mʉare ĩja. 4 Iti rʉmʉ mani ñeñaro yiado bajiro yibea mani adocãta ĩja. Mani baba mesa ñagoana rãca mani ñeñaro yi ãmobeja manire tudirã yirãji ĩna. Ito bajiri ĩnare mani cʉdibeja rocati manire bʉsi ajarã yirãji. 5 Manire ĩna ajabojarocati ĩnare gãmebitirʉja manire. Ito bajiro ñeñaro ĩna yirisere masiami Dios. Manire ajagoana ñari ĩna ñeñaro yirise goti rẽtorã yirãji ĩna Diore. Yoari mejeti masa jeyarore ĩna ñeñaro yi ʉyarise waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. Catirãre cʉni, godanare cʉni waja senigʉ̃ yiguĩji Dios. 6 Ito bajiri masa ĩna godaroto riojʉ Dios oca quenarise gotire ña, ĩna catitĩñatoni. Coriarã iti oca tʉocõri queno rʉ̃cʉbʉorã yirãji. Gãjerãma iti ocare rʉ̃cʉbʉomenaji ĩna. Masa jeyaro godarã yirãji sĩgʉ̃ rʉyabeto. Ito bajibojarocati ĩ oca rʉ̃cʉbʉoana masa jeyaro bajiro godabojarãti ĩna ya ʉsijʉama Dios rãca catitĩñaro yiroja.

7 Adi macãrʉcʉ̃ro yoari meje jediro yiroja. Ito bajiri jeyaro mani yiroto riojʉa queno tʉoĩa ñarʉja manire. Ito yicõri mecʉre mano tʉoĩa ñarʉja manire, Diore mani queno bʉsi masitoni. 8 Gãjerãre mani ti maitĩñaja quena. Iti ña ñasarise. Gãjerãre mani bʉto ti maija, ĩna manire ñeñaro yirisere ãcabojarã yirãji mani. 9 Gãjerã mani ya wi ĩna ejaja, wanʉ quenare rãca ĩnare boca ãmirʉja mani. Ĩna ba ãmoja, ĩna cani ãmoja cʉni wanʉ quenare rãca ĩnare cʉdirʉja mani. 10 Jesucristo ñarã ñari manire ti maicõri, jabeto ĩ masirise manire jidicãñi Dios. Ĩ ãmoro bajiro ricati mani moa masitoni ĩ masirise jidicãñi Dios. Ito bajiri Dios manire jidicãre mani moa masirisena gãjerãre ejabʉarʉja mani. Ito bajiro yirʉja mani Diore queno moa ĩsirã ñari. 11 Dios oca mani queno goti masija, “Queno ya Dios mʉ. Mʉ ejabʉarisena riojo goti masia yʉ”, yirʉja mani. Ito yicõri gãjerãre mani queno ejabʉa masija, “Queno ya Dios mʉ”, yirʉja mani. Ito bajiro yirʉja mani, Diore gãjerã ĩna rʉ̃cʉbʉotoni. Jeyaro mani yirisere ticõri, “Ĩ ñarãre queno ejabʉami Jesucristo”, yirã yirãji gãjerã Diore rʉ̃cʉbʉorã. “Ĩti ñami rẽtoro masigʉ̃. Ĩti ñami Ʉjʉ ñasagʉ. Jeyaro ñarise roti masigʉ̃ ñami Dios. Dise ĩ roti masibiti rʉyabea ĩre. Ĩti ñami mani Ʉjʉ ñatĩñagʉ̃”, yi tʉoĩasotirʉja mani ĩja.

Cristore mani tнorũnнrã ñajare ñeñaro mani tõbнjaroca yirã yirãji gãjerã, yire gaye

12 Yн mairã tнoya mнa. Mani bнto tõbнjabojarãti bнto goroama oca
jaibitirнja manire. “¿No yija tõbнjati yн?” yi tнoĩabitirнja mani. Mani
tõbнjabojarãti Jesucristore mani jidicãbeja, “Yнre queno tнorũnнrã ñama
ĩna”, yigн yiguĩji Dios. 13 Ado bajirojнa mani yija quena. Jesucristore
rũcнbнorã ñari ĩre bajiro mani tõbнjaja queno wanн quenarнja mani. Ito
mani yija ĩ tнdi ejari rнmн ĩre ticõri queno wanн quenarã yirãji mani.
14 Jesucristore mani tнorũnнrã ñajare manire aja tudirã yirãji gãjerã. Ito
bajiro manire ĩna aja tudibojarocati wanн quenarã yirãji mani. Mani
tõbнjaja manire ejabнagн yiguĩji Dios. Mani ya нsijн Espíritu Santore Dios
ĩ queo sãjare queno wanн quena mani ĩja. Ito bajiri tõbнjarãti wanн quena
mani. Dios ñami mani rũcнbнogн. Gãjerãma ĩre rũcнbнomenati ĩre ñeñaro
bнsiama ĩna. 15 No gãjerãre sĩagũti, tõbнjagн yiguĩji. No gãji ya gajeoni
rinigũti, tõbнjagн yiguĩji. No ñeñaro yignti, tõbнjagн yiguĩji. No gãjerãre
oca menigũti, tõbнjagн yiguĩji. Ĩnare bajiro mani yija, tõbнjarã yirãji mani
cнni. Itire mнa ñeñaro yire ãmobea yн. 16 Ito bajibojarocati Jesucristo ñarã
ñari mani tõbнjaja bojori bнjabitirнja manire. Ado bajirojнa yirнja mani
Diore. “Queno ya Dios mн. Mн Macн Jesucristo yagн yн ñaroca yнre yiyija
mн. Itire bнto wanнa yн”, yirнja mani Diore.

17 Adocãta Jesucristore tнorũnнrã ñabojarãti tõbнja mani cнni. Jesucri-
store tнorũnнrã ñabojarãti mani tõbнjaja, ¿no bajiro tõbнjarã yirãjida Dios
ocare tнorũnнmena? Manire bajiroti bнto bнsa tõbнjarã yirãji ĩna. 18 Itire
gotigн ado bajiro ucayijн Diore goti ĩsiri masн: “Dios masoana queno yi
нyarã ñabojarãti ĩna tõbнjaja, ¿no bajiro tõbнjarã yirãjida ñeñaro yi нyarã?
Ado bajiro bajia. Diore tнorũnнmenati bнto bнsa tõbнjarã yirãji ĩna”, yi
gotia Dios oca. 19 Itire masicõri quenarise riti yitĩñarнja manire. Tõbнjarã
ñabojarãti, “Iti ña Dios ĩ ãmorise”, yi tнoĩacõri, quenarise riti yirнja manire.
Dios manire rujeorн, manire jidicãbiquĩji. Ito bajiri tõbнjarã ñabojarãti
Diore tнorũnнrã yirãji mani. “Ĩ yiado bajiroti yнre codegн yiguĩji Dios”,
yi tнoĩacõri, ĩre tнorũnнrнja mani.

5

Cristore tнorũnнrãre Pedro ĩ goti quenore gaye

1 Adocãta mнa Jesucristore masisнoanare bнsigн ya yн. Mнa ña Je-
sucristo ñarãre tirũnнri masa. Yн cнni ĩ ñarãre tirũnнgũti ña. Cristo ĩ
tõbнjaja tigorн ña yн. Ito yicõri mani Ujн Jesucristo ĩ tнdi ejari rнmн ti
wanнgũ yignja yн cнni mнa rãca. Mнa Jesucristore masisнoana tнoya
mнa. Ado bajiro mнare bнsigн ya yн. 2 Jesucristo ñarãre mani tirũnнtoni
manire cũñi Dios. Ito bajiri ĩ ñarãre queno tirũnнrнja manire. Tere mano
wanн quenare rãca ĩnare tirũnнrнja manire. Ito yicõri, “¿Ñe waja bнjagн
yignjada yн?” yi tнoĩabitirнja mani. Ado bajirojнa mani tнoĩaja quena.
“Dios ĩ ãmoro bajiro cнdi ãmoa yн. Ito bajiri ĩ ñarãre tirũnнgũ yignja yн”, yi
tнoĩaja quena. 3 “Ĩna нjн ña yн. Ĩnare sẽoro roticнja yн”, yi tнoĩabitirнja mani.
Ado bajirojнa mani yija quena. Dios ĩ ãmoro bajiro quenarise yirнja mani.
Ito mani yija mani yiro bajiroti quesoĩacõri, Dios ĩ ãmoro bajiroti yirã
yirãji mani tirũnнrã cнni. 4 Ito bajiri Jesucristo mani Ujн ĩ tнdi ejari rнmн
mani queno yirisere tнoĩa bнjagн yiguĩji ĩ. Ito yicõri manire waja yirocн,

“Yн rotiro bajiroti yicн mн. Mнre wanнa yн”, yigн yiguĩji manire. Ito bajiri ĩ rãca wanн quenatĩñarã yirãji mani.
5 Mamarã adocãta mнare bнsia yн. Jesucristore masisнoanare rũcнbнoya mнa. Ito yicõri ĩnare queno cнdiya. Mani jeyaro gãmeri rũcнbнocõri gãmeri ejabнarнja manire. Itire gotigн ado bajiro ucayijн Diore goti ĩsiri masн:
“Gãjerã rẽtoro quenagũ ña yн”, yirãre ti tujabeami Dios. Ito bajibojarocati,
“Gãjerãre rũcнbнocõri ĩnare ejabнa ãmoa yн”, yi tнoĩarãre wanнami Dios. Ĩnare ti maicõri ĩnare queno ejabнagн yiguĩji Dios, yi gotia Dios oca.
6 Ito bajiri Diore rũcнbнocõri ado bajiro mani tнoĩaja quena. “Rẽtoro masigũ ñami Dios. Jeyaro ĩ yirise cнdicнja yн”, yi tнoĩarнja manire. Ito bajiro yirнja manire, ija ĩ ãmori rнmн ĩ tн queno ñasagнre bajiro manire ĩ cũtoni. 7 Mani tнoĩa oca jaija, ito yicõri manire oca iti ñaja, Diore gotirнja mani. Manire ti maicõri manire ejabнagн yiguĩji Dios.
8 Mecнre mano mani queno tнoĩa ñaja quena. Ito yicõri rũmúa нjн Satanásre mani cнdibititoni queno tнoĩariti ñarнja mani. Ĩ ñami mani wajacн. Yaire bajiro yami ĩ Satanás. Tнoĩate mнa. No ĩ ba ãmogũreti sĩarocн wa ucuami yai cнni. Ito yicõri ĩ awasãja, jeyaro gãna ĩre tнocõri ĩre güiama. Ito bajiroti guijoro yami Satanás cнni. Manire ruyurio ãmogũ yami ĩ. Ito bajiri Diore mani jidicãtoni manire rнoami Satanás. 9 Ito ĩ yibojarocati Diore jidicãmenaji mani ĩre bнto bнsa tнorũnнrã. Mani sĩgũti tõbнjabea. Jesucristore tнorũnнrã cнni jeyaro manire bajiroti tõbнjama. Iti masicõri Jesucristore jidicãbitirнja manire. Ito yicõri Satanásre cнdibitirнja manire. 10 Manire bнto ti maiami Dios. Ito bajiri mani tõbнjaja, “Biyaro tõbнjabicнja yн. Yнre ejabнagн yiguĩji Dios”, yi tнoĩa mani. Bнto bнsa Cristore mani queno tнorũnнroca yigн yiguĩji Dios. Manire beseñi Dios ĩ rãca mani catitĩñatoni. Ito bajiri ĩ Macн Jesucristona sнoriti manire masoñi Dios. 11 “Ĩti ñami Ujн ñasagн. Jeyaro ñarise roti masigũ ñami ĩ. Dise ĩ roti masibiti rнyabea. Ĩti ñami mani Ujн ñatĩñagũ”, yi tнoĩasotirнja manire ĩja.

Quenajaro masa, Pedro ĩ yi ñucare gaye

12 Adi paperacãnati mнare yн goti masitoni yнre uca ĩsiami Silvano. Jesucristore queno tнorũnнgũ ĩ ñajare yн ocabajire bajiro tia yн ĩre. Iti tнocõri mнa oca sẽotoni adi oca mнare gotia yн. Ito yicõri, “Riti ña. Manire bнto ti maiami Dios”, mнa yi masitoni, adi oca mнare gotia yн. Ito bajiri iti oca tнocõri Diore bнto bнsa tнorũnнña mнa.
13 Ado Babiloniajн ñagũ adi papera mнare cõa yн. Ado gãna Cristore masirã, “Quenajaro”, yicoama mнare. Dios beseana ñama ĩna cнni mani roboti. Yн macн bajiro bajigн Marcos, “Quenajaro”, yicoami mнare. 14 Gãmeri ti maicõri wanнre rãca jababaya mнa. Ito yicõri, “Queno ñaña mн”, wanнre rãca gãmeri yiya mнa.
Mнa Jesucristore tнorũnнrã sĩgũre bajiro mнa нsi cнti ñare ãmoa yн. Itocõ ña.

Segunda carta de San Pedro

Cristore tнorũnнrãre Pedro papera ĩ cõare gaye

1 Ñati mнa. Yн ña Simón Pedro, adi papera mнare cõagũ. Jesucristore
moa ĩsigũ ña yн. Ĩ oca yн goti ucutoni yнre cũquĩ ĩ. Ĩti ñami mani Ʊjн, ito
yicõri manire masorн. Queno yigн ñari ĩ yiro bajiroti mani tнorũnнroca
yiñi Jesucristo. Ĩre tнorũnнcõri sĩgũre bajiroti нsi cнti wanнa mani. Ito
bajiri adi papera mнare cõa yн. 2 Diore, ito yicõri mani Ʊjн Jesucristore
cнni bнto bнsa mani tнoĩaja, mani ya нsi queno wanн quenaroja manire.
Ito yicõri queno manire ejabнa remogũ yiguĩji Dios. Ito bajiro mнa ñatoni
mнare yiari Diore seni ĩsisotia yн.

Cristore tнorũnнrã ñari ado bajiro ñaja quena, yire gaye

3 Manire beseñi Cristo ĩre bajiro Dios ñarã mani ñatoni. Ito yicõri ĩ queno
yi ñaro bajiro mani cнni yi ñatoni manire beseñi Cristo. Dios ñacõri, rẽtoro
masigũ ñami Jesucristo. Ito bajiri ĩre mani tнorũnнja ĩ masi rẽtocũrisena
manire ejabнagн yiguĩji. Ito yicõri ĩ ãmoro bajiro mani cнdi jeo masitoni,
manire ejabнagн yiguĩji ĩ. 4 Rẽtoro masigũ ñari ado bajiro manire goticãñi
Cristo: “Diore masibiticõri ñeñaro yi нyarã ñarãji adi macãrнcũro gãna.
Ĩna ya rujн ñeñaro iti tнoĩajare ñeñaro yirã yirãji ĩna. Ĩnare bajiro mнa yibe
yirocн mнareama ejabнagн yigнja yн. Ito yicõri yн tнoĩarore bajiro mнa
tнoĩaroca yigн yigнja yн”, yicãñi Cristo manire. 5 Ito bajiri Jesucristore riti
tнorũnнrã ñari queno yi ñasotirнja manire ĩja. Ito yicõri Dios ocare cнni
riasotirнja manire. 6 Ito yicõri mani ya rujнnati mani ñeñaro yi ãmorisere
ñemecнtirнja manire. Ito bajiro tнoĩacõri bнto bнsa Cristore tнorũnнrнja
manire. Ĩre tнorũnнcõri, Dios ĩ ãmoro bajiro riti mani yi ñaja quena. 7 Dios
ãmoro bajiro yicõri, mani ñarãre cнni ti maija quena. Ito yicõri ĩnare
ejabнarнja manire.

8 Ito bajiro mani yija quenaroja manire. Ito bajiro yicõri Jesucristo
ĩ ãmoro bajiro riti yisotirã yirãji mani. Ito yicõri ĩre moa ĩsirã yirãji.
Ito bajiro mani yibeja, ĩre masirã ñabojarãti, ĩre ejabнamena bajiro ñarã
yirãji mani. Ito bajiri mani ñabojarise waja mano bajiroti ñarãji mani.
9 Ito bajiro queno yi masibicнama, “Ado bajiro yн yire ãmoami Dios”,
yi tнoĩa нsiriogн meje ñami ĩocũ. “Yн ñeñaro yirisere coeñi Dios”, yigн
ñabojagнti tнdi mнcana ãcabojagн ñami ĩocũ. 10 Ito bajiro yi ãmobitirнja yн
ñarã manire. Ito bajiri ĩ ãmoro bajiro riti yi ñarнja manire. Ito bajiro
ñacõri, “Yнre beseñi Dios. Ĩ yagн ña yн”, yi tнoĩarã yirãji mani ĩja. Ito bajiro
yi tнoĩacõri ñeñaro yi нyabitirнja manire. Diore riti mani cнdija ĩre tнorũnн
jidicãmenaji mani ĩja. 11 Ito bajiri Jesucristo mani Ʊjн ĩ rotitĩñarojн ejarã
yirãji mani. Ĩ manire masogorнti ñari, ĩ tнjн mani ejaroca yigн yiguĩji ĩja.

12 Adi oca masicãrã ñari itire queno cнdia mнa. Ito bajiro mнa masicãrã
ñabojarocati mнare gotitĩñagũ yigнja yн. Ito bajiri mнa ãcabojabe yirocн,
biyaro mнare gotisotigн yigнja yн. 13-14 “Yoari meje godagн yigнja yн”,
yн yi masiroca yiñi mani Ʊjн Jesucristo yнre. Ito bajiri itire masicõri, yн
catirocõ mнare goti ñagũ yigнja yн maji. Ito bajiri yн gotirisere queno mнa
tнoĩare ãmoa yн. 15 Adi paperana ruje iti oca mнare gotisoticнja yн. Ito
bajiri yн godaja bero josari mejeti itire tнoĩa bнjarã yirãji mнa.

Jesucristo yogн ĩ godo wedija ticн yн, Pedro ĩ yire gaye

16 Mani Ʉjн Jesucristo ija ĩ masiro robo ĩ tнdi ejaroti gayere mнare goticн yн. Yнmasi tнoĩa rujeocõri meje itire mнare goticн yн. Ado bajirojнa bajia iti gaye. Yнmasiti ĩre ticõri, “Rẽtoro masigũ ñami”, yi tнoĩacõri mнare goticн yн. 17-18 Dios oca iti ruyuroca Jesús rãca gũta yucнrijн ñacн yн. Ito bajiri rẽtoro yi masigũ ĩ oca ũmacũjн iti ruyuja tнocн yн cнni: “Ãniti ñami yн Macн, yн maigũ. Ĩre bнto wanнa yн”, yi ruyucн Dios oca, yн tнoja. Iti ruyuroca Jesucristo bнto yogн ĩ godo wedija ticн yн. Jeyaro iti rẽtaja ticõri, “Cristore bнto rũcнbнoami mani Jacн Dios. Ito yicõri ĩ masirise jidicãñi Dios ĩre”, yi tнoĩa yн.

19 Iti rẽtaja tigorн ñari, “Diore goti ĩsiri masa ñaro bajiroti queno yi ucayoñi ĩna”, yi tнoĩa yн ĩja. Ito bajiri ĩna ucayorere mani tнorũnнja quena. Ĩna ucayore mani queno riasotija, “Ado bajiro yн yire ãmoami Dios”, yi tнo masirã yirãji mani. Ado bajirojнa bajia. Rãitĩarojн sĩaticõri mani waja, wa masirãji mani. Ito bajiri guijorojн wamenaji mani. Itire bajiroti Dios oca mani riasotija, ĩre cнdirã yirãji mani. Ito yicõri guijoro rнore oca gotirãre tнorũnнmenaji mani. Ito bajiri Jesucristo ĩ tнdi ejaroto riojнa, Dios ocare riasotirã riti ña yurнja manire. Ito bajiri Jesús eja wacнti mani tнo masibitire mani tнo masi jediroca yigн yiguĩji. 20-21 Queno tнoya mнa. Bнto bнsa ñasarise mнare gotigн ya yн. Dios ocare rujeobiticã masa. Ĩnamasi tнoĩa rujeocõri meje ucayijarã Dios oca goti ĩsiri masa. Ado bajirojнa bajia. Jane mejejн Diore goti ĩsiri masare quedi sãjacõri, Dios oca ĩna uca masiroca yiyijн Espíritu Santo.

2

Ado bajiro riasorã yirãji rнori masa, yire gaye
(Jud 4-13)

1 Ito bajibojarocati gãjerãma rнore oca gotiyijarã ĩna. “Diore goti ĩsiri masa ña gнa”, yi rнoyijarã ĩna. Adi rнmнri cнni mнa wato ñarãji ĩnare bajiro rнo jairã. “Dios oca riojo gotirã ña gнa ĩja”, yi riaso rнorã yirãji ĩna. Ito bajiro riaso rнocõri Jesucristo ocare masa ĩna jidicãroca yirã yirãji ĩna. Iti gaye riti meje rнorã yirãji ĩna. “Manire goda ĩsirн meje ñami Jesucristo”, yi rнorã yirãji. Ito yicõri, “Mani Ʉjн meje ñami ĩ”, yirã yirãji ĩna. Riojo meje riasorã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija tнocõri, yoari mejeti ruyuriogн yiguĩji Dios ĩnare. 2 “Mani ya rujнnati mani yi ãmorise mani yija quena”, yi rнorã yirãji ĩna. Ĩna rнorisere tнorũnнcõri jãjarã masa ĩnare bajiro ñeñaro yirã yirãji. Ito bajiro ñeñaro yicõri Cristo oca ñasarisere aja tudirã yirãji masa. Ito bajiri Cristo ocare ĩna aja tudija, rнore oca riasotirãre seti ñaro yiroja. 3 Ito yicõri mнa ya gajeoni bнja ãmorã, mнare rнorã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna ñeñaro yiroto riojнa masicãyijн Dios. Iti masicõri, “Ĩna ñeñaro yirise waja, waja senicнja yн”, yi tнoĩayijн Dios. Ito bajiri co rнmн ĩnare waja senirocн ãcabojabiquĩji Dios.

4 ¿Dios ñaro gãna ángel mesa oca masiati mнa? Jane mejejн jãjarã ángel mesa ñeñaro yi ãmorã queno Diore cнdibisijarã ĩna. Ito bajija ticõri, “No yibea yнre”, yibisijн Dios. Bнto rãitĩarojн ĩnare cõayijн ĩ. Ito yicõri ĩna ñeñaro yirise waja, waja ĩ seniroti rнmн riojнa ito riti ĩnare cũyijн ĩ. Ito bajiroti rнore oca riasotirãre cнni bнto waja senigũ yiguĩji Dios. 5 ¿Jane mejejн Noé ñayorн ĩ ñaroca ñagoanare masiati mнa? Ĩna ñeñaro yirise ticõri ĩnare ruyurioyijн Dios. Ide jairo idé queoyijн, ĩna ruja godajaro yirocн. “Mнa

ñeñaro yirisere jidicãrɯja mɯare”, yibojayijɯ Noé ñayorɯ masare. Ito ĩ yibojarocati jidicãbisijarã ĩna. Ito bajiri Noé, ito yicõri ĩ ñarã jɯa ãmojeno ñarãre riti masoyijɯ Dios. 6 ¿Sodoma gãna ñabojana, Gomorra gãna ñabojana oca cɯni masiati mɯa? Bɯto ĩna ñeñaro yija ticõri, ĩnare ruyuriorocɯ jea queoyijɯ Dios ĩna ya cɯtorire. Ito bajiro yiyijɯ Dios, “Ĩre cɯdimenati mani ñeñaro yija manire cɯni ruyuriogɯ yiguĩji Dios”, yi mani tɯoĩa masitoni.

7-8 ¿Queno yigorɯ Lot wame cɯtigɯ oca masiati mɯa? Sodoma gãna, Gomorra gãnare cɯni ruyurio jeobojagɯti ito gagɯ Lot sĩgũreti ruyuriobisijɯ Dios. Diore rũcɯbɯogɯ ñayijɯ Lot. Co rɯmɯ rɯyabeto ĩ tɯ gãna ñeñaro ĩna yija, tisotibojayijɯ Lot. Ito yicõri ĩna ñeñaro bɯsirisere cɯni tɯosotibojayijɯ ĩ. Rẽore gaye ñabojarocati ñeñaro yi ajeyijarã ĩna ũmɯa comasiti. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩ ya ɯsijɯama bojori bɯjayijɯ Lot ñayorɯ. Ito bajiri ĩreama ruyuriobisijɯ Dios. 9 Iti ocare tɯocõri, “Mani ñeñaro yitoni rũmɯ́ ĩ ɯsirioro yi codeja, manire ejabɯagɯ yiguĩji Dios. Ito yicõri mani ñeñaro yibe yirocɯ, manire ejabɯagɯ yiguĩji ĩ. Ito bajiri ñeñaro yirãreama ãcabojabiticõri, ija ĩ waja seniri rɯmɯ ĩnare waja senigũ yiguĩji Dios”, yi tɯoĩa mani.

10 Ĩna ya rujɯ iti ñeñaro tɯoĩaro bajiro yirãre, ito yicõri, “Ʊjarãre cɯdibicɯja yɯ”, yirãre cɯni bɯto bɯsa waja senigũ yiguĩji Dios. Ĩna ñama ñeñaro bɯsicõri bojo masimena. “Gɯa ãmoro bajiro bɯsirã yirãji gɯa”, yama ĩnaõna. Ito yicõri ángel mesare rũcɯbɯobiticõri, ĩna rotirisere aja tudirã yirãji ĩnaõna. 11 Ĩnare bajiro yibeama Dios ñaro gãna ángel mesa. Rɯore oca riasorã rẽtoro masirã ñama ángel mesa. Rẽtoro masirã ñabojarãti, “Ãna rɯore oca riasori masa ñeñaro yirã ñama ĩna. Ito yicõri ĩnare seti ña”, Diore yi gotibeama ĩna. Ñeñaro bɯsitu ãmomena ñama ángel mesa.

12 Ito mɯa wato rɯore oca riasori masa, waibɯcɯrã bajiro queno tɯoĩamena ñarãji ĩna. “Ija ado bajiro rẽtaro yiroja yɯre”, yi tɯoĩa masibitibojarãti, ĩna ãmoro bajiro riti yama ĩna. Ito yicõri Dios oca ĩna tɯo masibitire, aja tudiama ĩna. Waibɯcɯrãre mani sĩaro bajiroti riaso rɯorãre ĩna ñeñaro yija ticõri, ĩnare ruyuriogɯ yiguĩji Dios. 13 Ito bajiro yigɯti ĩnare waja senigũ yiguĩji Dios, masa ñeñaro tõbɯjaroca ĩna yire waja. Bojomenati, ũmɯati ñeñaro yama ĩnaõna. Ito bajiro yicõri itire bɯto wanɯama ĩna. Mɯa rãca minijuacõri “Queno yirã ña gɯa”, yi rɯoama ĩna. Ito bajiro yibojarãti, bɯto ñeñaro tɯoĩarã ñama ĩnaõna. Mɯa queno tɯo masibeja ĩnare bajiroti ñeñaro yirã yirãji mɯa cɯni.

14 Gãji manojore ticõri, “Iso rãca yi aje ãmoa yɯ”, yi tɯoĩama ĩna. Ñeñarise riti tɯoĩa ɯyama ĩna, rɯore oca riasori masa. “Mani ya rujɯnati mani yi ãmorise mani yija quena. Itire ti tebiquĩji Dios”, yi rɯoama ĩna, Diore queno masimenare goti rɯorã. Gãjerã ya gajeonire ti ɯocõri itire bɯja ãmorã tɯoĩarãji ĩnaõna. Ito bajiri rɯore oca goticõri josari mejeti gãji ya gajeoni bɯjama ĩnaõna. Ito bajiro ĩna yi ñaja ticõri, ĩnare ruyuriogɯ yiguĩji Dios. 15 Dios oca quenarise tɯogoana ñabojarãti iti oca jidicãna ñama ĩnaõna. Ito bajiro gaje tɯoĩacõri ñeñaro tɯoĩama ĩna. Beor macɯ, Balaam wame cɯtigɯ ñayorɯre bajiro ñeñaro yama ĩna cɯni. Diore goti ĩsiri masɯ ñabojagɯti niyeru bɯto maigũ ñari, “Rɯore oca yɯ gotija queno bɯjagɯ yigɯja yɯ”, yi tɯoĩabojayijɯ Balaam. 16 Ito bajiro tɯoĩaboja, burro joe ĩ jesa waroca, ado bajiro yiyijɯ Dios. Masɯre bajiro burro ĩ bɯsiroca yiyijɯ Dios. Ito bajiro ĩ yirocati bɯsisɯoyijɯ burro: “Bɯto ñeñaro yi tɯoĩa mɯ. Ito bajiro ñeñaro mɯ tɯoĩarise, tɯoĩabesa mɯ”, yi tudiyijɯ burro ĩre. Ito bajiro ĩ yija tɯo ɯcacõri, ĩ ñeñaro tɯoĩarise jidicãyijɯ Balaam ñayorɯ.

17 Queno tнoya mнa. Mнare goti masiore ocana gotigн ya yн. Ide
ãmorã jaibitiya warã yirãji mani. Ito ejacõri cara quearaya mani tija,
bojori bнjarã yirãji mani, ide idi ãmobojarã. Cнma ñaroca cнni, ide bueri
ti ãmarã yirãji mani ide ãmorã. Ito bajiro mani ti ãma rũgõroca ide buerire
mino iti wẽa rẽtocõja bojori bнjarã yirãji mani ide ãmobojarã. Iti mani
ãmaro bajiroti, Dios oca tнo ãmorã ĩ oca gotirã tнjн warã yirãji mani.
Ĩna tнjн ejacõri rнore ocati ĩna goti ñaja bojori bнjarã yirãji mani, Dios
oca quenarisere tнo ãmobojarã. Ito bajiro rнore oca riasorãre ija ĩnare ĩ
cõaroto bнto rãitĩaro quenocãyijн Dios. 18 Ñeñaro yirã ñacõri masa jeyarore
wanнre rãca rнo gotiama ĩna. "Mani ya rujнnati mani yi ãmorise mani
yija, quena ña. No yibea", yi нsirio codeama gãjerãre. Bнjato yama
ĩna. Ito bajiro ĩna riasoja tнocõri, "Riti yama ĩna", yi tнoĩarã yirãji canн
bнsati Jesure masisнoana. Ito bajiri tнdi ñeñaro yi нyarã yirãji mнcana,
ñeñarisere jidicãbojana. 19 Ado bajiro gotiama rнore oca riasori masa:
"Jeyaro mani ya rujнnati mani yi ãmorise mani yija, quena ña. No yibea.
Ija co rнmн mani jidicã ãmoja, jidicãrã yirãji mani", yi rнoama ĩna. Ito
bajiro yibojarãti ĩna ñeñaro yirisere jidicã masibeama ĩna. Ado bajirojнa
bajia. No ñeñarise riti tнoĩa нyagн ĩ ñeñaro yirisere jidicã ãmobiquĩji ĩ. 20 No
Jesucristo mani Ujнre tнorũnнrã adi sita ñeñarisere jidicãrã yirãji ĩna. Ito
yibojarãti mнcana tнdi ñeñaro ĩna tнoĩa нyaja, bнto bнsa ñeñaro yirã yirãji
ĩna. Ito bajiri Jesucristore ĩna tнorũnнroto riojнa ĩna ñeñaro yiado rẽto
bнsaro ñeñaro yirã yirãji ĩna ĩja. 21 Cristo oca masibojarãti, Dios rotirisere
jidicãcõri tнdi ñeñaro yirã yirãji ĩna. Ĩna ito bajiro yija ticõri, bнto bнsa
waja senigн yiguĩji Dios ĩnare. Ito bajiri Cristo ocare masibiticõrнjabojañi
ĩna. 22 Jane mejejн gaye oca gotire bajiro bajia adi. Tite mнa: "Mнñocõri
ĩmasiti tнdi bagн yiguĩji ecarн yai. Ecana yeseare mani guja bero ĩnamasiti
нeri wõrã yirãji ĩna", yi gotia jane mejejн gaye oca. Ito bajiroti yama Dios
rotirisere jidicãcõri mнcana tнdi ñeñaro yirã.

3

Ado bajiro, bajiro yiroja mani Ujн ĩ tнdi ejaroto riojнa, yire gaye

1 Yн ñarã iti rнmн mнare papera cõacн yн. Ito bajiro yн cõarisenati
Dios oca goticн yн. Quenarise riti tнoĩajaro ĩna yirocн, ito bajiro mнare
papera cõacн yн. Adi paperana cнni ito bajiroti uca yн mнcana, quenarise
riti mнa tнoĩa sнyajaro yirocн. 2 Diore goti ĩsiri masa ĩna goti yurisere
ãcabojabesa mнa. Ito yicõri mani Ujн oca gнa goti ucutoni ĩ cũana goti
ucurisere cнni ãcabojabesa mнa. Manire masorн ĩ rotirise goticн gнa
mнare.

3 Ñasarise mнare gotigн ya yн. Ito bajiri itire queno tнoĩaña mнa. Adi
macãrнcũro jediroto riojнa Dios ocare aja tudiri masa jãjarã ñarã yirãji.
Ito yicõri ĩna ya rujнnati ĩna ñeñaro yi ãmorise yirã yirãji ĩna. 4 Ado bajiro
aja tudirã yirãji ĩna: "¿Nojн ñati, 'Mнcana tudi ejagн yignja yн', yibojarн?
Ito bajiro yirн ñabojagнti tнdi ejabicн yiguĩji Cristo. Tite mнa. Mani
ñicнsabatia ĩna ñado bajiroti bajia adi rнmнri cнni. Iti rнmнjн ñado bajiroti
bajia adi rнmнri cнni. Mнcana tнdi ejabicн yiguĩji Cristo", yi aja tudirã
yirãji ĩna. 5 Ito yibojarãti adi macãrнcũro Dios ĩ rujeorere tнdi tнoĩa нya
ãmobeama ĩna. "Ĩ ya ocanati adi macãrнcũro gayere rujeoyijн Dios. Ito
yicõri idere ĩ bata rotirocati sita ruyucoayijн ĩja", yi tнoĩa ãmobeama ĩna.
6 Ado bajirojнa bajia. Adi macãrнcũro Ujн ñami Dios. Ito bajiri ĩ rujeoja
bero yoari ñeñaro masa ĩna yija ticõri, ide quedi rotiyijн Dios. Ito bajiro

yicõri adi macãrɯcũro ñarãre ito yicõri adi macãrɯcũro gaye jeyarore
ruyurioyijɯ Dios. 7 Adi sita, ito yicõri macãrɯcũro cɯni Dios ĩ masirisena
riti ña. Ito bajibojarocati itire ruyuriogɯ yiguĩji Dios. Ĩ ya ocana riti adi
macãrɯcũrore ruyuriorocɯ soe jeogɯ yiguĩji Dios. Masare ĩ waja seniri
rɯmɯ ito bajiro soe jeogɯ yiguĩji Dios. Ito yicõri ñeñaro yirãre waja senicõri
ĩnare ruyuriogɯ yiguĩji Dios.

8 Yɯ ñarã adire ãcabojabesa mɯa. Ʊsirioro yigɯ meje ñami mani Ʊjɯ. Ĩ tija
yoabea mil rodori ñarise. Co rɯmɯacãti bajiro bajia ĩ tija. 9 Mani tijama
yoari sejami Dios. “Ĩ yiro bajiro ejori yibeami ĩ”, yi tɯoĩa mani. Ito bajiro
mani tɯoĩabojarocati, ado bajirojɯa bajia. Ñeñaro yirãre ejori ruyurio
ãmobeami Dios. Masa jeyarore ti maicõri sĩgũ jeamejɯ ware ãmobeami
Dios. Ito bajiri, “No yɯre tɯorũnɯgũreti jeame ũjɯrojɯ cõabicɯ yigɯja yɯ”,
yi tɯoĩacõri ĩnare yugɯ yiguĩji Dios maji.

10 Ito bajiro yubojagɯti co rɯmɯ tɯdi ejagɯ yiguĩji Jesús. “Jane tɯdi ejagɯ
yiguĩji ĩ”, mani yi tɯoĩabiti rɯmɯ tɯdi ejagɯ yiguĩji Jesús. Ĩ tɯdi ejari rɯmɯ
ũmacũjɯ guijoro oca ruyuro yiroja. Ito yicõri macãrɯcũrojɯ yobojana
jedirã yirãji. Ito yicõri adi sita jeyaro ñabojarise ɯa jedicoaro yiroja. Masa
ĩna menigobojare cɯni jeyaro ɯa jedicoaro yiroja. Ñejɯa rɯyabeto yiroja
ĩja.

11 “Ito bajiro adi sitare ruyuriogɯ yiguĩji Dios”, yi tɯoĩacõri, ado ba-
jirojɯa yirɯja manire. Quenarise riti yirɯja manire. Ito yicõri Diore
rũcɯbɯorã ĩ yiro bajiro riti cɯdirɯja manire. 12 “Co rɯmɯ mani Ʊjɯ tɯdi
ejagɯ yiguĩji”, yi tɯoĩa ñarɯja manire. Ito bajiro tɯoĩacõri, “Coji ĩ ejare
ãmoa yɯ”, yi tɯoĩarɯja manire. Ito bajiro tɯoĩacõri quenarise riti yi ñarɯja
manire. “Ĩ ejari rɯmɯ macãrɯcũro, adi sita ñarise jeyarore ruyuriogɯ
yiguĩji Dios”, yi tɯoĩa mani. 13 Iti tɯo masibojarãti güi ɯsiriomenaji mani.
“Dios ĩ ãmoro bajiro yigɯ yiguĩji”, yi tɯoĩa mani. “Adi macãrɯcũrore
ruyuriocõri jacajɯ cɯni ũmacũjɯ cɯni mame rujeo wasoagɯ yiguĩji Dios.
Ito yicõri itojɯ queno yirã riti catitĩñarã yirãji”, yi tɯoĩa mani. Ito bajiri
Dios ĩ bɯsigore masicõri güi ɯsiriomenati ĩre yurã yirãji mani.

14 Ĩ tɯdi ejari rɯmɯ bocati ñarã ñacõri, mani ñeñaro yirisere jidicã jeorɯja
yɯ ñarã manire. Ito yicõri, “Ĩ ãmoro bajiro riti yicɯja yɯ”, yi tɯoĩa ñarɯja
manire. Ito bajiro yi ñarãti Dios rãca sĩgũre bajiroti ɯsi cɯti ñarɯja mani.
Manire ĩ ti wanɯtoni ñe seti mana mani ñaja quena. 15 Coji ĩ ejabeja
ticõri, ado bajiro yi tɯoĩarɯja manire. “Masa jãjarã bɯsa maso ãmogũ adi
macãrɯcũrore ruyuriorocɯ ɯsiriobeami Dios”, yi tɯoĩarɯja manire. Adi yɯ
ucare bajiro mɯare ucañi Pablo mani maigũ cɯni. Dios ĩ masirisena ito
bajiroti yi ucañi Pablo mɯare. 16 Coji rɯyabeto mɯare ucagɯ iti oca gotiñi
Pablo. Ito bajibojarocati josari ña ĩ riasogore oca. Ito bajiri ĩ ucagore
tɯo masi ãmomenama ricati riasorã yirãji. “Ado bajiro yi ãmoñi Pablo”, yi
rɯorã yirãji ĩna. Ito bajiroti Dios oca tuti ticõri wisare oca riasorã yirãji ĩna.
Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare waja senirocɯ ĩnare ruyuriogɯ yiguĩji Dios.

17 Queno tɯoya yɯ ñarã mɯa. “Dios oca riasori masa ña gɯa”, yibojarãti
rɯore oca gotirã yirãji coriarã. Itire tɯo masicã mɯa. Iti masicõri queno
tɯoĩa yucãña mɯa. Diore cɯdimena ĩna rɯorise ocare tɯorũnɯbesa mɯa.
Ito yicõri Jesure tɯorũnɯrã ñari ĩre jidicãbesa mɯa. 18 Ado bajirojɯa mani
yija quena. Bɯto bɯsa mani Ʊjɯ Jesucristore tɯorũnɯrɯja manire. Ito
yicõri ĩre mani cɯdi masitoni, ĩ ocare riasotirɯja manire. Ĩti ñami manire
masorɯ. Ito bajiri ĩre rũcɯbɯorona ado bajiro ĩre bɯsitĩñarɯja manire:

“Rẽtoro masigũ ña mʉ. Ñimʉ gãji mʉre bajiro masigũ mami”, yitĩñarʉja manire. Itocõ ña.

Primera carta de San Juan

Jane mejejнti Dios oca goti rẽtoburocн ĩ ñacãre gaye

1 Ñati yн ñarã mнa. Mнare papera cõa yн. Macãrнcн̃ro iti rujearoto
riojнajн, Dios oca goti rẽtoburocн ñacãyijн. Gнamasiti ĩre ticõri, ĩre tнocõri,
ĩre moaĩacõri mнare gotia yн. Ĩti ñami mani catitĩñaroca yi masigн̃. 2 Dios
oca goti rẽtoburocн ĩ goaroca ticн gнa. Ĩti ñami Jesucristo catitĩñare rнcogн.
Ito bajiri gнa tigore mнare gotia yн. Gнare goaĩocacнti, mani Jacн Dios rãca
ñayijн. Ĩre gнa tiroca yiñi Dios. Ĩ gayere mнare bнsia yн. 3 Gнa tigore mнare
gotia yн. Gнa tнogore cнni mнare gotia yн. Gнa rãca sĩgн̃ robo bajiroti mнa
нsi cнtitoni mнare gotia yн. Dios ĩ нsi cнtiro bajiroti нsi cнtia gнa. Ĩ Macн
Jesucristo rãca cнni ito bajiroti нsi cнtia gнa. Dios ĩ нsi cнtiro bajiroti mнa
нsi cнtitoni mнare gotia yн. Ito yicõri ĩ Macн rãca mнa нsi cнtitoni mнare
gotia yн. 4 Adi mнare gotia yн sĩgн̃ robo bajiro mani wanн quenatoni.

Busurise rнcogн ñami Dios, yire gaye

5 Busurise rнcogн ñami Dios. Rãitĩarise ma ĩre. Ito bajiroti gotiquĩ Jesús
gнare. Ito bajiri iti tнocõri mнare gotia yн. 6 “Dios ĩ нsi cнtiro bajiroti
нsi cнtia yн”, mani yibojaja cнni, ito yicõri ñeñaro mani yirise jidicãbeja,
manimasiti rнoa mani. Ito yicõri riojo gotire gaye cнni cнdirã meje ña
mani. 7 Dios ĩ queno yi ñaro bajiro mani yi ñaja, sĩgн̃ robo bajiro нsi cнtirã
yirãji mani. Ito yicõri ĩ Macн Jesucristo ya rínati mani ñeñaro yirise coe
jeoroja.

8 “Ñeñaro yirise ma yнre”, mani yibojaja, manimasiti rнoa mani. Ito
bajiri riojo gotirã meje ña mani. 9 Yiro robo yigн ñami Dios. Ito bajiri ĩre
mani gotija, ñeñaro mani yirise coe jeogн yiguĩji. Ito yicõri mani ñeñaro
yirisere ãcabojogн yiguĩji Dios. 10 “Ñeñaro yigн meje ña yнama”, mani
yibojaja cнni, “Rнore jaigн ñami Dios”, yiado bajiro ya mani. Ito bajiro
mani yija, Dios oca mani ya нsijн manoja manire.

2

Manire bнsi ejabнagн ñami Cristo, yire gaye

1 Yн rĩa robo bajiro bajirã ña mнa. Ito bajiri ñeñarise mнa yibe yirocн,
adi mнare gotia yн. Mani ñeñarise yijama, sĩgн̃ ñami Diore manire bнsi
ĩsigн̃. Ĩ ñami Jesucristo, ñeñarise yiĩabicн. Ito bajiri Diore bнsigн yiguĩji
manire yiari. 2 Jesús ya rína sнoriti, mani ñeñaro yirise waja yicãre ña.
Mani ye riti meje waja yicãñi. Masa jeyaro ye cнni waja yicãñi Jesús.

3 Dios rotirise yiro robo mani cнdija, “Ĩre masia yн”, yi tнoĩa masia mani.
4 No, “Jesure masia yн”, yibojagнti, ĩ rotirise yiro robo cнdibicн, socagн
ñami ĩocн̃. Ito bajiri riojo gotigн meje ñami ĩocн̃. 5 No Dios rotirise riojo
cнdigн, ĩre bнto tнoĩaguĩji. Diore riojo mani cнdija, “Ĩre bajiroti нsi cнtia
yн cнni”, yi tнoĩa masirãji mani. 6 “Dios robo bajiro нsi cнtia yн”, yigн
Jesucristo ĩ ñado bajiro ñaja quena.

Mame rotire gaye

7 Yн mairã, adi papera mнare cõa yн. Mame oca meje mнare gotia yн.
Jane mejejн masa rãca ñasнore ña adi oca. Mнa tнogoreti ña adi oca. 8 Ito

bajibojarocati, oca mame robo bajiro eja mнare. Rãitĩarise rẽta wado bajiro mнa masibitigore rẽta wajн. Ito bajiri oca ñasarise masia mнa ĩja. Iti ocare cнdiñi Jesucristo. Ito yicõri mнa cнni iti ocare cнdia.

9 Sĩgн̃, "Busurojн ña yн", yibojagнti, ĩ ocabajire ti tudigн, rãitĩarojнti ñacõguĩji maji. 10 Ĩ ocabajire bнto ti maigн̃ama, busurojн ñaguĩji ĩocн̃. Ito bajiro busurojн ñagн̃ ñeñarise yi нyabiquĩji. 11 Ĩ ocabajire ti tudigн rãitĩarojн wa ucuguĩji. Ĩ waroto masibiquĩji ĩ. "Itijн wajн", yi masia manoti wa ucuguĩji ĩ. Rãitĩaro ĩ ya cajea ruyubejare, cajea macн robo bajiguĩji ĩ.

12 Yн rĩa robo bajirã mнa ñajare iti mнare gotia yн. Jesucristo ya rína sнoriti ñeñaro mani yirisere coeñi Dios. 13 Tнoya bнcнrã mнa. Adi papera mнare menia yн. Macãrнcн̃ro rujearoto riojнajн ñasнorнre masirã ña mнa. Mнa mamarãre cнni adi papera cõa yн. Rн̃mн́re cнdigoana ñabojarãti ĩ robo bajiro tнoĩabea mнa ĩja.

14 Tнoya rĩaca mнa. Mнare cнni adi papera coa yн. Mani Jacн Diore masirã ña mнa cнni. Mнa bнcнrãre adi papera cõa yн. Macãrнcн̃ro rujearoto riojнajн ñasнorнre mнa masijare mнare papera cõa yн. Mнa mamarãre cнni papera cõa yн oca sẽorã mнa ñajare. Dios ocare cнdirã ña mнa. Ito bajiri rн̃mн́ robo bajiro meje tнoĩa mнa ĩja.

15 Adi macãrнcн̃rore maibesa mнa. Ito yicõri adi macãrнcн̃ro ñarisere cнni maibesa mнa. Macãrнcн̃ro ñarisere bнto maigн̃, mani Jacнre maibiquĩji. 16 Mani ya rujнna mani ñeñaro yi ãmorise, Dios gaye wadire meje ña iti. Adi sita gaye ña iti. Mani ya cajeana ti wanнcõri ñeñaro yi ãmorise, adi sita gayeti ña. Mani gajeoni cнtirise sõ bajiro mani yirise, Dios ye wadire meje ña iti. Adi ñeñaro yire jeyaro adi sita gayeti ña. 17 Ado mani ñari sita jedi wajн. Adi macãrнcн̃ro ñeñarise cнni jedi wajн. Dios ĩ ãmoro bajiro yigнama catitĩñagн̃ yiguĩji.

Oca riojo gotire meje ña socare, yire gaye

18 Tнoya yн rĩa mнa. Jabeto rнya adi macãrнcн̃ro iti jediroto. Cristo wajacн ĩ wadire gaye tнoyija mнa. Ito bajiri ado bajiro mнare gotia yн. Gãjerã Cristo wajana jãjarã ejacoama ado ĩja. Ito bajiri, "Sõmejeti ña sнsari rнmн iti ejaroto", yi tнo masia mani. 19 Mani rãca ñabojarãti mani robo bajiro нsi cнtibiticã ĩna. Ito bajiri manire wagocã ĩna. Mani robo bajiroti ĩna нsi cнtijama manire budigobitibocã ĩna. Ĩna budigojare, "Mani robo bajiro нsi cнtirã meje ñañi ĩna", yi tнo masia mani.

20 Espíritu Santo sãñi Cristo mнare. Ito bajiro ĩ yijare ñasarise ti masia mнa. 21 Ñasarise masirã mнa ñajare, papera cõa yн mнare. Ñasarise masimena meje mнa ñajare mнare papera cõa yн. Oca riojo gotire gaye meje ña socare gaye. Itire masia mнa.

22 ¿Ñimн ñati, socari masн? Ado bajiro gotiami socari masн: "Cristo meje ñami Jesús", yigн, ĩ ñami socagн. Ĩjнa ñami Cristo wajacн. "Mani Jacн meje ñami Dios", yigн ñami ĩ. Ito yicõri, "Dios Macн meje ñami Cristo", yigн ñami ĩ. Ĩocн̃ ñami socari masн. 23 "Cristo meje ñami Jesús", yigн Diore masigн̃ meje ñami ĩ. "Jesús ñami Cristo", yigнama Diore masigн̃ ñami ĩocн̃.

24 Cajero oca mнa tнogore queno tнoĩama. Itire ãcabojabeja. Iti oca mнa tнogore queno mнa tнoĩatĩñaja, Jesús rãca, Dios rãca cнni ĩna robo bajiroti нsi cнtirã yirãji mнa. 25 Jesucristo goticãñi manire, catitĩñare gaye ĩsirocн.

26 Coriarã mнare rнo ãmoama. Ito bajiri mнare adi papera cõa yн. 27 Espíritu Santo sãñi Jesús manire. Ito bajiri manire riasori masн

ñatĩñami. Dise rʉyabeto manire riasogʉ yiguĩji Espíritu Santo. Ĩ riasorise riti ña. Socare gaye meje ña. Ĩ riasoro bajiroti yiya mʉa cʉni. Jesús robo bajiroti ʉsi cʉtiya mʉa cʉni.
28 Queno tʉoya, yʉ rĩa robo bajirã mʉa. Jesús ĩ ʉsi cʉtiro bajiroti ʉsi cʉti ñaña mʉa cʉni. Ito bajiro mʉa ʉsi cʉti ñaja, Jesús ĩ tʉdi ejari rʉmʉ güire manoja mʉare. Ito bajiri ĩ ejaroca bojore mano yiroja mʉare. 29 "Ñeñarise yigʉ meje ñami Jesús", yi masirãji mʉa. Ito bajiri, "Queno yirãma Dios rĩa ñama", yi masirʉja mʉare.

3

Dios rĩa ñare gaye

1 Tʉoya mʉa. Mani Jacʉ Dios bʉto maiami manire. Ito bajiri, "yʉ rĩa", yami manire. Riti ĩ rĩa ña mani. Adi macãrʉcʉ̃ro gãnama Diore ti masimenaji. Ito bajiri manire cʉni ti masimenaji ĩna. 2 Tʉoya yʉ mairã mʉa. Dios rĩa ña mani. Mani riojʉa, "Ado bajiro ñarã yirãji", yi masibea mani. Ito bajibojarocati Jesús ĩ goaĩoroca ĩ robo bajiro bajirã yirãji mani. Ĩre ti masicõri ĩ robo bajiro bajirã yirãji mani. 3 "Ĩre tigʉ yigʉja yʉ", mani yi tʉoĩa yuja, ñeñarise yimenaji mani ĩja. Jesús robo bajiroti ñeñarise yimenaji mani cʉni.
4 Ñeñarise riti yitĩñagʉ̃, Dios rotirise cʉdigʉ meje ñami. Dios rotirise mani cʉdibeja, iti ña ñeñaro yire. 5 "Jesucristo ñeñarise yigʉ meje ñami", yi tʉo masirãji mʉa. Jesucristo adi macãrʉcʉ̃ro wadiñi mani ñeñaro yirise waja yirocʉ. Itire masia mʉa. 6 No Jesús robo ʉsi cʉtigʉti, ñeñarise yi ʉyabiquĩji. Ñeñarise riti yitĩñagʉ̃, Jesure tiĩagʉ̃ meje ñami maji. Ito yicõri Jesure masibicʉ ñami maji. 7 Mʉare rʉoronare tʉobesa yʉ rĩa mʉa. Ñeñarise yibicʉ, ĩ cʉni Jesús robo bajiroti quenagʉ̃ ñami. 8 Ñeñarise riti yigʉama rʉ̃mʉ́ yagʉ ñami. Cajerojʉti ñeñarise yigʉ ñañi rʉ̃mʉ́. Ito bajiro bajisʉorʉ ñami ĩ. Rʉ̃mʉ́ ĩ ñeñaro yirisere cõarocʉ wadiñi Dios Macʉ.
9 Dios rĩa ñarã ñeñarise yi ʉyamenaji. Dios gaye tʉoĩare ña ĩnare. Mʉcana tʉdi rujea quenoana ñama ĩna. Ito bajiri adocãta Dios rĩa ñama ĩna. Ito bajiri ñeñarise yi ʉyamenaji ĩna. 10 ¿No bajiro ti masirãjida mani, Dios rĩa ĩna ñaja? Ito yicõri, ¿no bajiro ti masirãjida mani, rʉ̃mʉ́ rĩa ĩna ñaja? Ado bajiro ti masirãji mani. Ñeñarise yitĩñagʉ̃, ito yicõri ĩ ocabajire ti maibicʉ, Dios yagʉ meje ñami ĩocʉ̃. Rʉ̃mʉ́ yagʉ ñami ĩ.

Corocõti gãmeri maija quena, yire gaye

11 Mani ya rujʉre mani mairo robo bajiroti gãjerãre cʉni maija quena. Adi ña Dios oca cajero ĩre masisʉorã mʉa tʉore gaye. 12 Caín ñayorʉ robo bajiro yibesa mʉa. Rʉ̃mʉ́re cʉdigʉ ĩ ocabajire sĩayijʉ Caín ñayorʉ. Ĩ ocabaji quenarise tʉoĩagʉ̃ ñayijʉ. Caínjʉama ñeñarise riti tʉoĩagʉ̃ ñayijʉ. Ito bajiri ĩ ocabajire sĩayijʉ ĩ.
13 Tʉoya yʉ ñarã mʉa. Adi macãrʉcʉ̃ro gãna mʉare ĩna ti tudija, "Abo, ¿no yija yʉre ti tudiatibe ĩna?" yi tʉoĩabeja. 14 Mani godabore gaye rẽtocũñi Dios. Ito bajiri catitĩñare gaye manire ĩsiñi ĩ. Mani ñarãre mani ti maija, "Ito bajiroti bajia", yi masirãji mani. Ĩ ocabajire ti maibicʉ godacãrʉ bajiro bajiguĩji. Jeame ʉ̃jʉrojʉ wacʉ yiguĩji ĩocʉ̃. 15 Ĩ ocabajire ti tudigʉ sĩari masʉti ñami Dios ĩ tija. Sĩari masʉ catitĩñare rʉcobiquĩji. Itire masirã ña mʉa cʉni. 16 Cristo manire goda ĩsiñi. Ito bajiri, "Manire bʉto maiami Cristo", yi masirã ña mani ĩja. Mani ñarãre ti mairʉja manire, ĩnare mani

goda ĩsiroti ñabojarocati. 17 Gajeoni jaigʉ ĩ ñarã bojoro bʉjarãre ejabʉabicʉ
ñabojagʉti “Diore maia yʉ”, yibojagʉ yiguĩji ĩocʉ̃. 18 Yʉ rĩa, gãjerãre cʉni
ti mairʉja manire. “Gãjerãre ti maia yʉ”, yicõri ĩnare cʉni ejabʉarʉjarãji
mani.

Cristore mani tʉorʉ̃nʉja Dios ĩ tiro riojo güimenaji mani, yire gaye

19 Mani gãjerãre ti maija, “Cristo, riojo gotigʉ, ocabaji ña yʉ”, yi tʉoĩarãji
mani. Ito bajiri Dios ĩ tiro riojo mani ya ʉsi tʉoĩa ʉsirio yimenaji mani.
20 Mani ya ʉsijʉ mani tʉoĩa ʉsirioja, mani ñeñaro yirisere tʉoĩarã yirãji
mani. Ito bajiro mani tʉoĩaja Dios manire tʉo masi ñaguĩji. Mani tʉoĩarise
ñarocõti ti masiami Dios. 21 Yʉ mairã, tʉoya mʉa. Mani ya ʉsi iti tʉoĩa
ʉsiriobeja, güire ma manire Dios ĩ tiro riojo. 22 Dios yiro robo mani cʉdija,
mani seniro bajiroti ĩsiguĩji. 23 Ado bajiro manire rotiñi Dios, “Yʉ Macʉ
Jesucristore rʉ̃cʉbʉoya mʉa. Ito yicõri masa ñarocõreti ti maiña mʉa”, yiñi
Dios. Adi ña ĩ rotire ñasarise. 24 Dios rotirise yiro robo cʉdirã ĩre bajiroti
ʉsi cʉtirãji ĩna. Ĩna ya ʉsijʉ ñaguĩji Dios. “Mani ya ʉsijʉ ñaguĩji Dios”, yi tʉo
masia mani. Ito bajiro mani tʉoĩa masiroca yami Espíritu Santo manire.

4

Dios ya ʉsi, ʉsi cʉtimena Cristo wajana ñama ĩna, yire gaye

1 Tʉoya yʉ mairã mʉa. “Diore yiari bʉsia yʉ”, yirã ĩna ñabojarocati queno
ĩnare tʉo sʉyamenaji mani. Socari masa jãjarã ñarãji adi sitajʉre. “Diore
bʉsirã ña gʉa”, yibojama ĩna. Dios rĩa ĩna ñajama, queno rʉore oca mano
gotirã yirãji ĩna. Ito bajiri queno tʉo masiña mʉa. 2 “Adi sitajʉ wadicõri
masʉ rujʉna rujeañi Jesucristo”, yi gotigʉreama Dios ya ʉsi ñaroja ĩre. Ito
bajiro ĩ yijare, “Dios oca bʉsi ĩsigʉ̃ ñami”, yi masirãji mʉa. 3 “Jesucristo
masʉ rujʉna meje rujeañi”, yirãreama Dios ya ʉsi manoja ĩnaõnare. Ĩna
ñarãji Cristo wajana. “Cristo wajana wadirã yirãji”, yire gaye tʉoyija mʉa.
Ito bajiri mʉare gotia yʉ, adi macãrʉcʉ̃rojʉ ñacãma ĩna ĩja.

4 Tʉoya yʉ rĩa mʉa. Dios ñarã ña mʉa. Mʉa ya ʉsijʉ ñami Dios. Ĩ ñami
sẽo bʉsagʉ. Adi macãrʉcʉ̃ro gãna Jesucristore tudirã ĩna ya ʉsijʉ rʉ̃mʉ́
ñaguĩji ĩnare. Rʉ̃mʉ́ rẽtoro sẽogʉ̃ ñami Dios. Ito bajiri Dios ya ʉsi mʉa ya
ʉsijʉ iti sãñajare, Cristo wajanare rẽtocũrã yirãji mʉa. 5 Cristo wajana
adi macãrʉcʉ̃ro gaye riti tʉoĩarãji ĩna. Ito bajiri adi macãrʉcʉ̃ro gaye riti
bʉsirãji ĩna. Masa adi macãrʉcʉ̃ro gãna ĩnare tʉorʉ̃nʉrã yirãji. 6 Dios ñarã
ña maniama. Ito bajiri Diore masigʉ̃ manire tʉogʉ yiguĩji. Dios rĩa meje
ñarãma manire tʉomena yirãji. Dios oca riasogʉ, rʉore oca riasogʉre cʉni
ito bajiroti ti masirã yirãji mani.

Dios ñami masare ti maigʉ̃, yire gaye

7 Tʉoya yʉ mairã mʉa. Mani ya rujʉre mani mairo robo bajiroti gãjerãre
cʉni maija quena. Masare mani ti mairise mani Jacʉ Diona sʉoriti wadire
ña iti. Gãjerãre ti maigʉ̃ mʉcana tʉdi mame rujearʉ ñami, ito yicõri Dios
macʉ ñami ĩ. Diore masigʉ̃ ñami ĩocʉ̃. 8 Masare maigʉ̃ ñami Dios. Gãjerãre
maimena Dios rĩa meje ñama ĩnaõna. Ito bajiri Diore cʉni mairã meje ñama
ĩnaõna. 9 Dios ĩ Macʉ sĩgʉ̃ ñagʉ̃re cõañi adi sitajʉ catitĩñare gaye mani boca
ãmitoni. Ito bajiro yicõri ĩ mairise ĩoñi Dios manire. 10 Queno maiami
Dios manire. Manijʉa ĩ robo bajiro ĩre queno maibea mani. Diore mani
maibitibojarocati, ĩjʉama manire maiami Dios. Ito bajiri ĩ Macʉre cõañi
Dios ĩ ya rína mani ñeñaro yirisere waja yi ĩsitoni.

11 Yн mairã, Dios bнto maiñi manire. Ito bajiri gãjerãre cнni mairнja
manire. 12 Nijнa Diore tigн maquĩji. Gãjerãre mani ti maija, Dios robo
bajiroti нsi cнtia mani. Ito yicõri manire ĩ mairo bajiroti gãjerãre maia
mani cнni. 13 Ĩ ya нsi sãñi Dios manire. Ito bajiri mani ya нsijн Dios ya нsi
ñaja, “Dios ĩ нsi cнtiro bajiroti нsi cнtia yн”, yi tнoĩarã ña mani ĩja. 14 Gнa
tigore mнare gotia yн. Adi sita gãna masare ĩ masotoni ĩ Macн Cristore
cõañi Dios mani Jacн. Cristore gнa tigoja bero ito bajiro mнare gotia yн.
15 “Jesucristo Dios Macн ñami”, yigн Dios robo bajiro нsi cнtigн ñami ĩ.

16 Ito bajiroti, “Dios manire maisacõami”, yi masia mani cнni. Masare
maire gaye ña Diore. Ito bajiri no masare ti maigн̃ti, Dios нsi robo bajiroti
нsi cнtiguĩji ĩ cнni. 17 Cristo robo bajiroti mani нsi cнtija gãjerãre ti mairã
yirãji mani. Manire ĩ ti mairo bajiroti ĩre cнni ti mairãji mani. Ito bajiri
ñeñaro yirise Dios ĩ waja seniri rнmнre mani ya нsijн nнrнobetoja manire.
18 Ñeñaro yirise Dios ĩ waja seniri rнmнre güigн, “Masare maigн̃ ñami
Dios”, yi masigн̃ meje ñami. “Masare maigн̃ ñami Dios”, mani yi tнoĩaja,
güire ma manire. Mani güijama, “Ñeñaro yirise waja senigн̃ yiguĩji Dios
yнre”, yi tнoĩarãji mani.

19 Manire cajero maisнoñi Dios. Ito bajiri ĩre maia mani cнni. 20 No,
“Diore bнto maia yн”, yibojagнti, ĩ ocabajire ti tudigн socari masн ñami
ĩocн̃. Ĩ ocabajire tirнre maibicн, Dios tiya macнre cнni maibiquĩji. 21 Diore
maigн̃ ĩ ocabajire cнni maija quena. Ito bajiro rotiñi Dios manire.

5

Ñeñarisere mani rẽtocũbitire gaye

1 “Dios cõarн ñami Jesús”, yigнti Dios yagн ñami ĩocн̃. Jacн rãcati rĩare
mairãji mani ĩja. “Mani Jacн Diore maia yн”, mani yija, gãjerã Dios rĩare
cнni maija quena. 2 Diore mani maija ito yicõri Dios rotirise mani yiro
robo cнdija gãjerã Dios rĩare cнni mairãji mani. 3 Diore mani maija ĩ
rotirise yiro bajiroti cнdirã yirãji mani. Dios rotirise josari meje ñaroja.
4 Ito bajiri Dios rĩa adi macãrнcн̃ro gaye ñeñarisere yi rẽtocũmenaji ĩna.
Jesure tнorн̃нcõri adi macãrнcн̃ro gaye ñeñarisere yi rẽtocũbea mani.
5 ¿Ñimнjнa adi macãrнcн̃ro gaye ñeñaro yirisere rẽtocũbiquĩjida? “Jesús
ñami Dios Macн”, yi masigн̃, ĩti ñami adi macãrнcн̃ro gaye ñeñarisere
rẽtocũbicн.

Ãniti ñami yн Macн, Dios ĩ yire gaye

6-8 Dios Macнti ñami Jesucristo. Tite. Jesure idé guroca ũmacн̃jн oca
ruyuyijн. “Ãniti ñami yн Macн”, yiyijн. Jesús yucнtẽojн ĩ rí budi yosaroca,
“Ãniti ñami yн Macн”, yire oca ruyuyijн ũmacн̃jн. Riojo gotigн ñami Espíritu
Santo. Ĩ cнni, “Cristo Dios Macн ñami”, yi gotiami manire. Ʊdiaji oca
tнocõri, “Jesucristo Dios Macн ñami”, yi tнo masia mani. Ʊdiaji oca bнsirise
corocõti gotia iti. Jesure idé guri rнmн oca ruyure, ito yicõri Jesús ĩ
yucнtẽojн ĩ rí budi yosaroca oca ruyure, ito yicõri Espíritu Santo ĩ gotirise
cнni corocõti bнsia iti. Ito bajiri mani cнni, “Dios Macн ñami Jesús”, yi
masirãji mani ĩja. 9 Masa ĩna yirise mani tнoja, Dios ĩ yirise rẽto bнsaro
tнorãji mani. Masa ĩna gotirise rẽto bнsaro ñasarise ña Dios ĩ gotirise. Masa
ĩna bнsire rẽtoro waja cнtia Dios oca. Dios ĩmasiti ado bajiro gotiñi: “Yн
Macн ñami ĩ”, yiñi. 10 “Jesús Dios Macн ñami”, yi masigн̃, ito bajiroti gotia ĩ
ya нsi ĩre. “Jesucristo Dios Macн meje ñami”, yigн ito yicõri Dios gotirisere

tʉobicʉ, “Dios socagʉ ñami”, yiado bajiro bajia. 11 Adi ña Dios ĩ gotire:
“Mʉare catitĩñare ĩsia yʉ. Adi catitĩñare yʉ Macʉna sʉoriti boca ãmirã yirãji
mʉa. 12 Ito yija no Jesure boca ãmigʉ̃ti catitĩñare rʉcogʉ yiguĩji. No Jesure
tʉobicʉti catitĩñare rʉcobicʉ yiguĩji”, yiñi Dios.

San Juan ĩ goti quenosʉsare gaye

13 Dios Macʉre rʉ̃cʉbʉorã mʉa ñajare adi papera cõa yʉ mʉare.
“Catitĩñare rʉcoa yʉ”, mʉa yi masitoni adi papera mʉare cõa yʉ.
14 Dios ĩ ãmoro bajiro mani senija, manire tʉogʉ yiguĩji ĩ. Ito bajiri Diore
senicõri, “Yʉre ĩsigʉ̃ yiguĩji”, yi tʉoĩa masia mani. 15 “Manire tʉogʉ yiguĩji
Dios”, yi tʉoĩa masia mani. Ito bajiri mani ĩre senija, “Yiro robo cʉdigʉ
yiguĩji Dios”, yi tʉoĩa mani.
16 Sĩgʉ̃ Cristore tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñabojagʉti ñeñarise ĩ yija ticõri, Diore seni ĩsija
quena ĩre. Ito bajiro mʉa seni ĩsija tʉocõri, ĩ ñeñaro yirisere ãcabojogʉ
yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩre ruyurio ãmobojagʉti ĩre masogʉ̃ yiguĩji Dios ĩja.
Gaje ñeñarise ñaroja mani godaroca yirise. Iti gaye ĩ yijama, “Ĩre yiari
Diore bʉsi ĩsiña”, yibea yʉ. 17 Dise rʉyabeto ñeñarise, Dios ĩ tiro riojo
quenabiti ña. Ito bajibojarocati jeyaro ñeñarise mani godaroca yirise
meje ñaroja.
18 “No Dios yagʉ ñagʉ̃, ñeñarisere yi ʉyabiquĩji”, yi masia mani. Manire
codegʉ yiguĩji Dios Macʉ. Ito bajiri ĩre mani tʉorʉ̃nʉja, ʉsirioro manire yi
code masibiquĩji rʉ̃mʉ́a ʉjʉ.
19 “Dios yagʉ ña yʉ”, yi tʉoĩa mani. Gãjerãma adi sita gãna rʉ̃mʉ́ ñarã
ñarãji ĩna. Ĩ ñaguĩji ĩnare rotigʉ.
20 Dios ñasagʉre mani masitoni wadiñi ĩ Macʉ. Dios Macʉ Jesucristo
robo bajiroti ʉsi cʉtia mani. Riti ñasarise mʉare gotia yʉ. Ĩ Jesuti ñami
Dios ñasagʉ. Ito yicõri catitĩñare rʉcogʉ ñami ĩ. 21 Yʉ rĩa queno yiya mʉa.
Dios robo bajirise, masa ĩna menigore rʉ̃cʉbʉobeja mʉa. Diore mani
rʉ̃cʉbʉoro bajiro disejʉa gaje bʉto mani rʉ̃cʉbʉorise manoja. Itocõ ña.

Segunda carta de San Juan

Mame rotire meje ña gãmeri ti maire, yire gaye

1 Yн ña bнcнgн Juan. Õmi, adi papera mнre meni ĩsia yн. Mн ña Dios ĩ besero, ito yicõri Diore masigõ ña mн. Adi papera mн rĩare cнni cõa yн. Mнare maisacõa yн. Yн sĩgн̃ meje mнare maia. Gãjerã Jesure masirã cнni mнare maiama. 2 Riojo gotigн, gнa ya нsijн ĩ ñajare mнare maisacõa gнa. Mani rãca ñatĩñagн̃ yiguĩji ĩ. 3 Mani Jacн Dios, ito yicõri ĩ Macн Jesucristo, queno yirã yirãji manire. Manire ti mairã yirãji ĩna. Mani ya нsijн queno mani tнoĩaroca yirã yirãji ĩna. Ito bajiri manire bнto mairã ñama ĩna.

4 Mнa rĩa coriarãre tisotia yн adojн. Queno eja yнre, Jesure ĩna tнoja, mani Jacн Dios ĩ rotiado bajiroti. 5 Gãjerãre cнni ti mairнja manire. Õmi, adi papera mнre yн cõarise, oca mame rotire meje ña. Jane mejejнti ñasнoyijн iti. Iti oca mн ãcabojabititoni mнre gotia yн. 6 Diore mani maija ĩ rotiro bajiroti yirãji mani. Gãjerãre cнni ti maitĩñaja quena. Ito bajiro rotiñi Dios. Jesure mнa masisнorajнti itire tнosнocн mнa.

Rнori masa gaye

7 Rнori masa jãjarã ñama adi macãrнcн̃rore. “Masн rujнna meje rujeañi Jesús”, yama ĩna. Ito bajiro bнsirã rнorã ñama ĩnaõna. Ito yicõri Cristo wajana ñama ĩnaõna. 8 Rнore jairãre queno ti masiña mнa. Jesure queno moa ĩsibojarãti ĩnajнare mнa tнo sнyaja, queno waja bнjamenaji mнa. Quenarisejнa riti yiñaña mнa, “Dios tнjн queno waja bнjana”, yirona.

9 Cristo riasorise tнorн̃нbicн, Dios robo bajiro нsi cнtibiquĩji ĩocн̃. Cristo riasorise tнorн̃нgн̃ama, Dios robo bajiroti нsi cнtiguĩji ĩocн̃. Ito yicõri Dios ĩ Macн robo bajiroti нsi cнtiguĩji ĩ. 10 Sĩgн̃ mнa ya wijн ĩ ejaja, Jesús riasoado bajiroti ĩ riasobeja, ĩre boca ãmibeja. Ito yicõri ĩre senibeja. 11 Ĩre mнa boca ãmija ñeñaro ĩ yirise ĩre ejabнarã yirãji mнa.

San Juan ĩ gotisнsare gaye

12 Gaje oca jaje ñacõboja. Adi riti paperana mнare cõa yн. Mнa tн ware tнoĩa yн mнa rãca bнsirocн. Ito bajiri mнa tн yн ejaja, queno wanн quenarã yirãji mani.

13 Mani ocabajio Dios ĩ besero rĩa cнni, “Quenajaro”, yi ñucama mнare. Itocõ ña.

Tercera carta de San Juan

Queno yigʉ ñami Gayo, ĩna yire gaye

1 Yʉ ña bʉcʉgʉ Juan. Gayo, mʉre adi papera cõa yʉ. Riti mʉre gotia yʉ.
Mʉre bʉto maia yʉ.
2 Bʉto yʉ maigʉ̃ ña quĩa mʉ. “Diore queno tʉorʉ̃nʉgʉ̃ ñami”, yi tʉoĩa
yʉ mʉre. Quenarise riti rẽtajaro ĩre yirocʉ, mʉre yiari Diore seni ĩsisotia
yʉ. Ito yicõri, queno cati quenajaro ĩ yirocʉ, mʉre yiari Diore senia yʉ.
3 Gãjerã Jesure masirã, mʉre ticõri mʉ oca ĩna bʉsija bʉto wanʉa yʉ. “Oca
ñasarise riojo cʉdigʉ ñami, ito yicõri quenarise riti tʉoĩagʉ̃ ñami”, yima
ĩna mʉre. 4 Jesure masirã, yʉ rĩa robo bajirãre Dios oca ñasarise ĩna tʉo
sʉyajare, iti bʉto wanʉa yʉ. Ñejʉa gaje oca yʉ tʉo wanʉrise ma yʉre.
5 Bʉto yʉ maigʉ̃ ña quĩa mʉ. Mʉ ña queno yigʉ. Gãjerã Jesure masirãre
queno ejabʉa mʉ. Ito yicõri gajero gãna ĩna ñabojarocati ĩnare mʉ ejabʉaja
queno ya mʉ ĩnare. 6 Mʉ ejabʉagoana adojʉ Dios ya wijʉ ejacõri, “Queno
yami gʉare”, yi gotiama ĩna ado minijuarãre. Mʉcana mʉ tʉ ĩna tʉdi
ejaroca mʉ ejabʉaja iti ñaroja quenarise. Ito bajiro mʉ yija ticõri, wanʉgʉ̃
yiguĩji Dios. 7 Jesucristore moa ĩsirã ñari ĩ ocare gotirã wacoama ĩna. Diore
masimena ejabʉare ãmomenaji ĩna. Diore masirãjʉa ĩna ejabʉare ãmorãji
ĩna. 8 Ito bajiri maniama Diore masirã ñari ĩ oca goti ucurãre ejabʉarʉja
manire. Ĩnare mani ejabʉaja ĩna robo bajiroti “Masijaro gãjerã cʉni”, yirã
robo bajiro ya mani.

Ñeñaro yigʉ ñami Diótrefes, Demetriojʉa ñami queno yigʉ, yire gaye

9 Gaje paperana itire jabeto gotisʉocʉ yʉ Dios ya wi minijuarãre. Ito
bajibojarocati, Diótrefes ĩna ʉjʉ ña ãmogʉ̃ yʉ roti ñucarise tʉobisĩ ĩ. 10 Mʉ tʉ
ejacõri goticʉja yʉ, Diótrefes ĩ yi ñarisere. Ñeñaro yʉre bʉsituami ĩ. Mani
ñarãre ĩ tʉ ejaroca boca ãmibisĩ ĩ. Gãjerã ĩna boca ãmi ãmobojarocati ĩnare
rẽoñi Diótrefes. Ito yicõri gãjerãre ĩna boca ãmi ãmoja ticõri, Dios ya wijʉ
ñabojarãre bucõañi ĩ.
11 Quĩa, yʉ maigʉ̃, ñeñaro yirã robo bajiro yibesa mʉ. Queno ʉsi cʉti ñarã
robo bajiro ʉsi cʉtiya mʉ. No quenarise yigʉ, Dios yagʉ ñaguĩji. Ñeñarise
yigʉama, Diore masigʉ̃ meje ñaguĩji.
12 “Queno yigʉ ñami Demetrio”, yama masa jeyaro. “Ĩ ñami yiro bajiroti
cʉdigʉ”, yama ĩna. Ĩre ticõri, “Queno yigʉ ñami”, ya yʉ cʉni. “Riojo gotigʉ
ñami Juan”, yi masigʉ̃ja mʉ yʉre.

San Juan ĩ gotisʉsare gaye

13 Gaje oca jaje ñacõboja. Adi riti mʉre gotia yʉ adi paperana. 14 Nocõ
mejeti mʉre ti ãmoa yʉ, mʉ rãca bʉsirocʉ.
15 Queno ʉsi cʉti ñaña. Ado gãna mʉ baba mesa, “Quenajaro”, yi ñucama
mʉre. Ito gãna mani baba mesare, “Quenajaro”, yi ñuca yʉ. Itocõ ña.

La carta de San Judas

Dios ĩ beseanare San Judas ĩ papera cõare gaye

1 Ñati yн ñarã mнa. Yн ña Judas Jesucristore moa ĩsiri masн. Santiago
ocabaji ña yн. Dios ĩ beseana ña mнa. Ito bajiri adi mнare papera cõa
yн. Mani Jacн Dios bнto maiami manire. Ito bajiri Jesucristo ñarã mani
ñatĩñatoni, manire codeami Dios. 2 Mнare yiari ado bajiro Diore senia yн:
"Ĩnare ti maicõri ĩnare queno ejabнaya. Ĩna ya нsijн queno sajari oca cнti
quenaroca yiya. Ito yicõri ĩna gãmeri ti mairoca yiya", ya yн Diore, mнare
yiari seni ĩsigн̃.

Ado bajiro riasoama rнore masa, yire gaye
(2 Pe 2.1-7)

3-4 Yн ñarã Dios ĩ masoana ña mani. Manire ĩ masore gaye oca mнare
riaso remorocн mнare papera cõa ãmoboja yн. Ito bajiro ãmobojagнti
gaje oca tнocõri, gaje gaye oca ucarнjagнja yн mнare. Mнa masibitibo-
jarocati rнore oca riasori masa ñarãji mнa wato. "Riojo Dios oca riasoa
gнa", yi rнorãji ĩna. Diore rн̃cнbнobiticõri ado bajiro rнore oca gotirãji
ĩna: "Manire ti maicõri jeyaro mani ñeñaro yirisere ãcabojañi Dios. Ito
bajiri mani ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti yiana mani. Manire waja
senibiquĩji Dios", yi rнorãji ĩna. "Jesucristore mani cнdibeja, no yibea. Ĩ
sĩgн̃ meje ñami mani нjн", yi rнorãji ĩna. Ĩnare tнoĩa yugн ado bajiro yiyijн
Dios: "Rнori masare ruyuriocнja yн", yiyijн Dios, jane mejejн. Ito bajiri
ĩnare tнobesa, yн ñarã mнa. Jane mejejн ĩ ocare cũyijн Dios, Jesucristore
mнa tнorн̃nнtoni. Ito bajiri ĩre tнorн̃nнcõri, Dios ñarã ña mнa ĩja. Ĩre
tнorн̃nн jidicãbiticõri bнto bнsa Jesure tнorн̃nнrнja mнare. "Ito bajiro
yirнja manire", mнa yi tнoĩa oca sẽotoni adi mнare papera cõa yн.

5 Jane mejejн Israel sita gãnare Dios ĩ ejabнarise gaye oca tнogoana
ña mнa. Ito bajibojarocati mнcana itire mнa tнdi tнoĩatoni goti ãmoa yн.
Tнote mнa. Jane mejejн Egipto sitajн ĩna ñaroca Israel sita gãnare masoyijн
Dios. Ĩna rudi masitoni ĩnare tн̃ayijн Dios. Queno ĩnare ĩ masobojarocati,
coriarã ĩre tнorн̃nнbisijarã ĩna. Ito bajiri ĩre tнorн̃nнbitianare ruyurioyijн
Dios. 6 Ángel mesa bajigore gaye mнare gotigн ya yн. Tнoĩate mнa. Jane
mejejн Diore moa ĩsiri masa ñabojarãti jãjarã ĩre cнdi ãmobisijarã ángel
mesa. Dios rẽtoro masi ãmobojayijarã ĩna. Ito bajirã ĩna ña ãmojare rãitĩarojн
ĩnare cũyijн Dios. Ito bajiri ĩna ñeñaro yirise waja, waja ĩ seniroti rнmн
riojнa itojн riti ñarã yirãji ĩna maji. Ĩ waja seniri rнmн ejaroca bнto bнsa
tõbнjarã yirãji ĩna. 7 Ĩna robo ñeñaro yiyijarã Sodoma gãna, Gomorra gãna
cнni. Ĩna bajigore gaye mнare gotigн ya yн. Ĩnamasiti ĩna ya rujн ñeñaro iti
tнoĩaro bajiroti ñeñaro yi нyayijarã ĩna. Romia rãca ĩna yibojare jidicãcõri,
ĩna н̃mнa comasiti yi нyayijarã ĩna. Ĩna ya cнtori tн gãna cнni ito bajiroti
ñeñaro yi нyayijarã. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare ruyuriorocн jea queoyijн
Dios. Iti oca tнocõri, "Jeame н̃jнrojн нatĩñarã yirãji ñeñaro yi нyari masa",
yi tнoĩarãji masa jeyaro.

8 Itire tнo masibojarãti, jane mejejн gãna ñeñaro ĩna yigoado bajiroti
yama ĩnaõna, rнore oca riasori masa. Bнto ñeñarise ĩna cãija bero, ĩnamasiti

ĩna ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti ñeñaro yama ĩna. Ʉjarãre cнdibeama ĩna. Ito yicõri ũmacũjн нjarã ñasarãre rũcнbнobiticõri, ĩna rotirisere aja tudiama ĩna. 9 Miguel wame cнtigн ĩ bajigore gaye mнare gotigн ya yн. Gãjerã ángel mesa rẽtoro ñasagн ñayijн ĩ. Ñasagн ñabojagнti rũmúa нjн Satanásre aja tudibisijн ĩ. Tнote mнa. Ado bajiro bajia iti oca. Jane mejejн Moisés ñayorн ĩ godaja ticõri, ĩ ya rujнre ãmi ãmoyijн Satanás. Ito bajiro ĩre ãmocõri Miguel rãca gãmeri bнsibojayijн ĩ. Ito bajiro ĩ senija tнocõri, "Ñeñaro yi jaigн ña mн. Jaje seti ña mнre", yibisijн Miguel Satanásre. Ñeñaro bнsi ãmobisijн Miguel. Ado bajiro riti yiyijн ĩ: "Diomasiti mнre waja senigũ yiguĩji", yiyijн Miguel rũmúa нjнre. Miguel robo bajiro bajibeama rнore oca riasori masa. 10 Ĩnama Dios gayere tнo masimena ñari itire aja tudiama ĩna. Waibнcнrã robo tнo masibeama ĩna. "Ija ado bajiro rẽtaro yiroja yнre", yi tнoĩa masibiticõri, cojisiti ĩna ãmoro bajiro riti yama ĩna. Ito bajiro ĩna yija ticõri, rнore oca riasori masare ruyuriogн yiguĩji Dios.

11 Bнjato bajiro yiroja ĩnare ija. Caín ñayorн, Diore ĩ cнdibitiado robo bajiro Diore cнdibeama ĩna cнni. Ito yicõri Balaam ñayorн niyerure bнja ãmosacõri, ĩ ñeñaro yiado robo bajiro ñeñaro yama ĩna cнni. Ito yicõri Coré ñayorн нjarãre ĩ cнdibitiado robo bajiro cнdibeama ĩna cнni. Coré ñayorн ĩ cнdibejare ĩre ruyurioyijн Dios. Ito bajiroti mнa tн rнore oca riasorãre ruyuriogн yiguĩji Dios. 12 Diore rũcнbнorona mнa minijuaja mнa rãca cocati minijuabojama ĩna cнni. "Diore cнdirã ña gнa", yibojarãti ĩna ãmoro bajiro riti yama ĩna. Mнa rãca sĩgũ robo bajiro нsi cнtirã meje ñama ĩna. Ricati tнoĩacõri ñeñarisere tнoĩama ĩnaõna. Ñe waja mana ñama ĩnaõna. Tнote mнa. Ĩnare tнoĩagũ ado bajiro goti masiore ocana mнare gotigн ya yн. Bнto asiri rнmн ide buerire ti ãmarã yirãji mani, ide ãmorã. Ito bajiro mani ti ãma rũgõroca ide buerire mino iti wẽa rẽtoja, bojori bнjarã yirãji mani, ide ãmobojarã. Ito bajiroti manire rнore oca ĩna riasoja ñe manire ejabнabetoja iti. Rнore oca riasori masare tнoĩagũ mнcana goti masiore ocana mнare gotigн ya yн. Yucн rica cнtirijн ba ãmorã ãmarã yirãji mani. Yucн tн ejacõri rica manigũ iti ñaja bojori bнjarã yirãji mani. "Ñe waja ma adigн", yicõri quẽarã yirãji mani. Ito bajiri jнaji rica cнtibetoja itigн ĩja. Ito bajiroti ñe waja mana ñama ĩna rнore oca riasori masa. Riojo Dios oca gotibeama ĩna. Ito bajiri ĩnare ruyuriogн yiguĩji Dios. 13 Ide bнto jacũja нeri somo ñaro yiroja tнnimajн. Iti robo bajiroti ñama rнore oca riasori masa. Ñeñarisere bнto tнoĩacõri, ñeñarise yama ĩna. Jane mejejн ũmacũjн ñocõare cũyijн Dios. Ito bajiro ĩ cũana ñabojarãti ĩ cũrajн ĩna jidicãja rãitĩarojн quedirã yirãji ĩna. Ito bajiroti bajiama rнore oca riasori masa. Dios oca quenarisere jidicãcõri, rнore oca riasoama ĩna. Ito bajiri bнto rãitĩarojн cõagũ yiguĩji Dios ĩnare. Ĩnare tнoĩagũ ado bajiro yiyijн Dios: "Ñeñaro yiri masare rãitĩarojн ĩna ñatĩñatoni ĩnare cõagũ yignja yн", yiyijн Dios, jane mejejн.

14-15 Queno tнoya yн ñarã mнa. Enoc ñayorн ĩ bajigore gaye mнare gotigн ya yн. Adán janerãbatia co ãmojeno ñarã bero gagн ñayijн Enoc. "Ado bajiro rẽtaro yiroja, rнore oca riasori masare", yirocн ado bajiro gotiyijн Enoc ñayorн: "Co rнmн mani Ʉjн tнdi ejagн yiguĩji jãjarã ángel mesa rãca. Tнdi ejacõri masa jeyarore ĩna ñeñaro yirise waja, waja senigũ yiguĩji ĩ. Diore cнdibitigoanare ruyuriogн yiguĩji, ĩna ñeñaro yirise waja, waja yigн. Ito yicõri, ĩre rũcнbнobiticõri ĩna ñeñaro aja tudire waja bнto tõbнjarã

yirãji ĩna”, yi goti yuyijн Enoc ñayorн. 16 “Quenabeto”, yisotiama ĩnaõna rнore oca riasori masa. Mani нjarã rotirisere ti tujabeama ĩna. Ĩna ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti yama ĩna. Coji meje “Rẽtoro masigũ ña yн”, yisotiama ĩna. Ito yicõri, ĩna ãmoro robo bajiro yirona gãjerãreama queno goti rнoama ĩna.

Cristore masirãre goti quenore gaye

17 Yн ñarã mani Ujн Jesucristo oca goti ucutoni ĩ cũana ĩna gotirisere ãcabojabesa mнa. 18 Ado bajiro gotiyijarã ĩna: “Adi macãrнcũro jediroto riojнa Dios ocare aja tudiri masa ñarã yirãji. Diore rũcнbнobiticõri, ĩna ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiroti ñeñaro yi нyarã yirãji ĩna”, yiyijarã Jesucristo oca goti ucuri masa. 19 Adi sita ñeñaro yire yi нyarã ñama ĩnaõna, rнore oca riasori masa. Espíritu Santo quedi sãjagoana meje ñama ĩnaõna. Ito bajiro bajirã ñari Jesure tнorũnнrãre sĩgũre bajiro ĩna ya нsi tнoĩabitiroca yi codeama ĩna.

20 Yн ñarã ĩna robo bajiro yibitirнja manireama. Dios oca quenarisere tнorũnнrã ñari adi sita ñeñaro yirã robo yibitirнja manire. Maniama Jesucristore bнto bнsa tнorũnн oca sẽorнja manire. Ito yicõri Espíritu Santo ĩ ejabнarisena Diore bнsisotirнja manire. 21 Dios rãca sĩgũ robo bajiro нsi cнticõri ĩ ãmoro bajiroti yirнja manire. Ito bajiro mani yija, “Yнre bнto maiami Dios”, yi tнoĩasotirã yirãji mani. “Manire ti maicõri, ĩ rãca mani catitĩñaroca yigн yiguĩji mani Ujн Jesucristo”, yi tнoĩa yucõri güibea mani. “Ĩ yicãdo bajiroti, ĩ rãca catitĩñagũ yignja yн”, yi tнoĩacõri wanнa mani.

22 Jesure tнorũnн sẽomenare Dios oca goti masiorнja mani ĩnare. Ito bajiro mani gotija tнocõri, “Aн, ito bajiroti ña”, yicõri, bнto bнsa Jesure tнorũnн oca sẽorã yirãji ĩna. 23 Jesure masimenare Dios oca gotirнja manire. Dios oca tнocõri ĩna tнorũnнja jeame ũjнrojн wamenaji ĩna, jeame ũjнrojн waboana ñabojarãti. Gãjerã ĩna ya rujн ñeñaro iti tнoĩaro bajiro yirãre ti mairнja manire. Ĩnare ti maibojarãti queno tнoĩarнja manire, ĩna robo mani ñeñaro yibe yirona.

Judas Diore ĩ rũcнbнore gaye

24-25 Itire tнoĩacõri Diore rũcнbнorã ado bajiro bнsirнja manire: “Dios mн sĩgũti ña rẽtoro masi rẽtocũgũ. Ñimн gãji mн robo bajiro masigũ mami. Gнa Ujн Jesucristo ĩ goda ĩsirajнna sнoriti gнare masoyija mн. Ito yicõri gнa ñeñaro yibititoni gнare ejabнa masigũja mн. Mн rotirojн gнa ejaroca, ‘Mнa ñeñaro yirise waja, waja ruyuriobea mнa’, yi ti gotign yignja mн gнare. Ito bajiri mн ñarojн ejacõri mн rãca queno wanн quenarã yirãji mani. Rẽtoro quenagũ ña mн. Ito yicõri Ujн ñasagн ña mн. Ñe mн masibitigore ma mнre. Ito yicõri ñe mн roti masibitigore ma mнre. Ito bajiro bajiyija mн adi macãrнcũrore mн rujeoroto riojнa. Adi rнmнri cнni ito bajiro bajignti ña mн. Ito bajicõri ito bajignti ñatĩñagũ yignja mн”, yirнja mani, Diore rũcнbнorã. Itocõ ña.

El Apocalipsis

Juan ĩ cãirojн Jesucristo ĩ gotire gaye

1 Adi papera tuti ija yoari mejeti rẽtaroti gaye gotia. Iti oca Jesucristo ĩ
masiroca Dios ĩ yire ña. Ito bajiro yiñi Dios, mani Jesucristore moa ĩsirã,
“Ito bajiro rẽtaro yiroja”, mani yi tнoĩa masitoni. Yн ña Juan adi papera
ucagн. “Ado bajiro bajia yireoni ña mн canibetoti cãiri bajiro mнre godo
weore”, yнre yi gotirocн ángel yн tн cõañi Jesucristo. 2 Yн tigore, yн tнogore
cнni riojo uca yн adire. Iti ña Dios oca yн masiroca Jesucristo ĩ yire.
3 Noa adi papera tuti tirãti wanнrã yirãji. Adi oca ija rẽtaroti gaye
tнocõri, wanнrã yirãji. Dios oca ña iti. Iti gaye oca rẽtaroti cõña wajн. Ito
bajiri noa adi ucare gaye tнorũnнrã, wanн quenarã yirãji.

Jнa ãmojeno masa Jesure tнorũnнrãre Juan ĩ ucare gaye

4 Yн Juan adi papera mнare cõa yн. Mнa ña Asia sitajн jнa ãmojeno cнtori
gãna Jesucristore tнorũnнrã. Queno yijaro Dios mнare. Ito yicõri mнa
ya нsijн sajari oca cнtiroca yijaro Dios. Dios ñami iti rнmн gagн, adocãta
gagн, ito yicõri ija ñatĩñarocн. Ija adi sitajн tнdi ejagн yiguĩji ĩ. Dios ĩ rotiri
cumuro riojo ñaguĩji Espíritu Santo. Jнa ãmojeno нsi cнtigн ñari jeyaro
masigũ ñami. Ĩna sнoriti mнare queno yijaro Dios. 5 Jesucristo cнni mнare
queno yijaro. Ĩ ñami ĩ tigore riojo gotigн. Ito yicõri ĩ ñami godabojagнti
mнcana tнdi catitĩñarocн. Gãjerãma ĩ riojнa godabojarãti tнdi catitĩñare
gaye boca ãmibisijarã ĩna. Ĩ ñami adi sita gãna нjarãre roti masigũ. Manire ti
maigũ ñami Cristo. Ito bajiri godacõri ĩ ya rína mani ñeñaro yirisere waja
yi ĩsiñi ĩ. 6 Mani ĩre tнorũnнrãre Dios ñarã mani ñaroca yiñi Cristo. Ito yicõri
paia robo ĩ Jacн Diore mani moa ĩsiroca yiñi Cristo. Ĩre rũcнbнotĩñarнja
manire. Ĩ ñami rẽtoro roti masigũ. Ito bajiroti ñatĩñajaro ĩ.
7 Ide bueri rãca wadigн yiguĩji Cristo. Ito bajiri masa jeyaro ĩre ti jedirã
yirãji. Ito yicõri ĩre cami meniana cнni tirã yirãji ĩre. Ĩre ticõri jeyaro adi
sita gãna otirã yirãji. Ito bajiroti bajiro yiroja, ya yн mнare.
8 Rẽtoro sẽogũ ñami mani Ujн Dios. Ado bajiro gotiami. Tнote mнa: “A
wame ñasнorise, ito yicõri Z wame ñasнsarise robo bajigн ña yн. Yн
ña ñatĩñagũ. Yнna sнoriti jeyaro ñasнoyija. Ito yicõri yнna sнoriti jeyaro
ñasнsaro yiroja”, yi gotiami Dios. Ĩ ñami iti rнmн gagн, adocãta gagн, ito
yicõri ija ñatĩñarocн. Ija adi sitajн tнdi ejagн yiguĩji ĩ.

Ĩ cãirojн Juan ĩ tire gaye

9 Yн Juan, mнa rãca Jesucristore masigũ ña yн cнni. Ito bajiri sĩgũ rĩa
bajiro bajirã ña mani. Mнare bajiroti tõbнja yн cнni. Masa mнare ĩna ti
tudiro bajiroti ti tudiama yнre cнni. Manire ito bajiro ĩna yibojarocati
mani ñemecнtiroca yami Jesucristo. Ito bajiri co rнmн Dios ĩ rotirojн
mнa rãca wanнgũ yigнja yн cнni. Patmos wame cнtiri yogajн coji tubia
ecocн yн. Dios oca yн riasojare ito yicõri Jesucristo gaye yн bнsijare yнre
tubiacã ĩna. 10 Tujacãra rнmн Diore yн rũcнbнo ñaroca yн canibetoti cãiri
bajiro yнre iti godo weoroca yiquĩ Espíritu Santo. Yн jнdojнa oca sẽorise iti
ruyuja, tнocн yн. Trompeta jutiado bajiro ruyucн. 11 Ado bajiro ruyucн
iti:

—Adocãta mн tirise papera tutijн ucaya. Iti ucacõri Asia sita gãna Cristore tнorũnнrãre cõama. Ĩna ñama jнa ãmojeno cнtori gãna. Ado bajiro wame cнtia ĩna cнtori: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ito yicõri Laodicea wame cнtiri cнtori ña ĩna cнtori, yire oca ruyucн yн tнoja.

12 "¿Ñimн yнre bнsiati?" yirocн jнda rũgũcн yн, ĩre tirocн. Jнda tigнjн jнa ãmojeno jeobusuora tuturi ticн yн. Orona ĩna menira tuturi ñacн iti. 13 Iti jeobusuora tuturi wato sĩgũ ũmнgũ ticн yн. Masa Rĩjorн robo bajiro bajigн ñaquĩ ĩ yн tija. Coro yutabuju yoaro ĩ ya gнbo tĩgãjн sнsaro sãñaquĩ ĩ. Ĩ ya wẽñura wiro oro gaye ñacн. Ĩ ya нsi riojocõ eyari wiro ñacн iti wiro. 14 Ĩ ya rijoga joa botirise ñacн. Oveja joa robo bajiro, ito yicõri ide buerise robo bajiro boti ruyucн. Ĩ ya cajeari jea ũjнrise robo bajiro bajicн. 15 Ĩ ya gнbori bнto yocн. Bronce wame cнtirise robo bajiro jeamejн soecõri ĩna gosioado bajiro yocн iti. Ĩ bнsija riaca bнto ũmayurisa robo bajiro ruyucн. 16 Ĩ ya ãmo riojocadнja jнa ãmojeno ñocõa rнcoquĩ ĩ. Ĩ ya risejн sarera jãi, jнa dнja odiri jãi budicн. Ĩ ya rio ũmacañi queno ĩ asiro robo bajiro yo ruyucн.

17 Ĩre ticõri ĩ tн cõ quedicн yн. Ito bajiro yн bajibojarocati ĩ ya ãmo riojocadнja yнre moa jeoquĩ. Ito yicõri ado bajiro yнre yiquĩ ĩ:

—Güibesa. Yн ña ñatĩñagũ. Yнna sнoriti jeyaro ñasнoyija. Ito yicõri yнna sнoriti jeyaro ñasнsaro yiroja. 18 Yн ña catitĩñagũ. Godabojagнti tнdi caticн yн. Mнcana jнaji godare ma yнre. Godarãre mнcana tнdi ĩna catiroca yi masigũ ña yн. Godari masa ĩna ñarojн jana sãjado rнcogн ña yн. Ito bajiri jeame ũjнrojн waboanare maso masia yн, yiquĩ Masa Rĩjorн yн cãirojн.

19 Mнcana gaje ado bajiro gotiquĩ ĩ:

—Adocãta mн tirise ucaya. Adocãta gaye, ija ñaroti gaye cнni ucaya. 20 Yн ya riojocadнja jнa ãmojeno ñocõa mн tirã ado bajiro yireoni ña. Ĩna ñama jнa ãmojeno cнtori gãna yнre tнorũnнrãre ũmatã ñarã. Jнa ãmojeno jeobusuora tuturi mн tirise ado bajiro yireoni ña. Ĩna ñama jнa ãmojeno cнtori gãna yнre tнorũnнrã, yiquĩ yн cãirojн yнre goaĩocacн.

2

Efeso gãnare oca cõare gaye

1 Mнcana yн cãirojн ado bajiro gotiquĩ:

—Efeso gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya: "Jнa ãmojeno jeobusuora tuturi wato ñagũ, ĩ ya ãmo riojocadнja jнa ãmojeno ñocõa rнcogн ĩ bнsire gotirocн adi mнare uca yн. Ado bajiro mнare gotiami ĩ: 2 Jeyaro mнa yirise masia yн. Josari mнa moarisere masia yн. Ʉsirioro yimena ña mнa. Ñeñaro yirãre ti wanнbea mнa. 'Gнa ña Jesucristo ĩ oca gotitoni ĩ cũana', yibojarãre, ti masiana ña mнa. 'Riti Jesús ĩ cũana meje ñama. Socari masa ñama', yi ti masirã ña mнa ĩja. 3 Yнre tнoĩarã, tujare mejeti moayija mнa. Yнre mнa tнorũnнja ticõri, mнa tõbнjaroca yama gãjerã. 'Yн tõbнjaja cнni, Jesucristore jidicãbicнja yн', yi tнoĩarã ña mнa, yi tнoĩa masia yн mнare. 4 Ito bajibojarocati mнare queno ti wanнbea yн maji. Cajero yнre masisнorã mнa maicato bajiro yнre maibea mнa ĩja. 5 Ito bajiri yнre mнa masisнocatire tнdi tнoĩacõri, ñeñaro mнa yirise jidicãña. Cajero yнre mнa cнdicato bajiroti yiya mнcana. Ito bajiro mнa yibeja yoari mejeti mнare waja senigũ ejagн yigнja yн. Ñeñaro mнa yirisere mнa jidicãbeja mнa ya jeobusuora tutu ẽmagũ yigнja yн. 6 Coji

gaye queno ya mнa yн tija. Nicolaítas cнto gãna ñeñaro ĩna yirisere ti tea mнa. Yн cнni ĩna ñeñaro yirisere ti tea. 7 No gãmo goje cнtirã tнoya. Diore tнorũnнrãre ado bajiro gotiami Espíritu Santo: 'Noa ĩna ñeñaro yirisere jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Ito bajiri catitĩñaragн rica ĩnare ecagн yigнja yн. Dios ya wese quenari wese gнdareco ñaroja itigн', yi gotiami Espíritu Santo", yi ucaya mн, yi gotiquĩ yн cãirojн yнre goaĩocacн.

Esmirna gãnare oca cõare gaye

8 Gaje ado bajiro gotiquĩ yнre yн cãirojн:

—Esmirna gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya: "Ñasнogн, ñasнsagн, ito yicõri godabojagнti mнcana tнdi catirн ĩ bнsire gotirocн adi mнare uca yн. Ado bajiro mнare gotiami: 9 Ñajediro mнare rẽtarise masia yн. 'Yнre mнa tнorũnнja ticõri, mнa tõbнjaroca yama gãjerã', yi tнoĩa masia yн mнare. Bojoro mнa bнjaja, ti masia yн. Ito bajibojarãti Dios gayere queno masirã ña mнa. Ito bajiri queno rнcorã ña mнa. Ñe rнyabea mнare. 'Judio masa, Dios rĩa ña gнa', yibojarãre, mнare ĩna bнsituja tнoa yн. Dios rĩa meje ñama ĩna. Rũmúa нjн, Satanás rĩa ñama ĩna, ya yн. 10 Mнa tõbнjaroti gayere tнoĩa güibesa. Mнa rãca ñagũ yigнja yн. Mнare нsirio codegн yiguĩji rũmúa нjн. 'Diore ĩna jidicãja ticнja yн', yirocн ado bajiro mнare нsirio codegн yiguĩji ĩ. Mнa coriarãre gãjerã ĩna tubiaroca yigн yiguĩji ĩ. Ito bajiri jнa dнjamocõ ũmнari tõbнjarã yirãji mнa. Mнa godarã wana yija cнni, yнre jidicãbeja. Ito mнa yija, catitĩñare mнare ĩsigũ yigнja yн iti waja. 11 No gãmo goje cнtirã tнoya. Diore tнorũnнrãre ado bajiro gotiami Espíritu Santo: 'Noa ĩna ñeñaro yirise jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Ito bajiri jeame ũjнrojн tõbнja godamena yirãji ĩna', yi gotiami Espíritu Santo mнare", yi ucaya, yiquĩ yнre yн cãirojн.

Pérgamo gãnare oca cõare gaye

12 Gaje mнcana ado bajiro gotiquĩ ĩ yн cãirojн:

—Pérgamo gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya: "Sarera jãi jнa dнja odiri jãi rнcogн, ĩ bнsire gotirocн adi mнare uca yн: 13 Jeyaro mнa yirise masia yн. Rũmúa нjн Satanás ĩ rotiri cнtojн ñaboja mнa. Ĩ rotibojarocati ĩre tнorũnнbea mнa. Yнre tнorũnнrã ñari, yнre tнorũnн jidicãrã meje ña mнa. Ito gãna Satanásre cнdirã ñari, Antipas wame cнtigнre sĩañi ĩna. Ĩ ñabojaquĩ, 'Diore mani tнorũnнja quena', yнre yi ejabнabojacacн. 'Ĩre ĩna sĩaja bero ñabojarocati yнre tнorũnн jidicãbea mнa', ya yн mнare. 14 Ito bajibojarocati mнare queno ti wanнbea yн maji. Mнa Pérgamo gãna coriarã, Balaam ĩ riasorisere jidicã ãmobea mнa. Ĩ ñami Balacre ado bajiro riasorн: 'Ĩnamasi meni rujeoanare bare ecabojare gaye mнa Israel sita gãna baja quena. Gãjerã romia rãca mнa aje ñaja quena ña', yi riasoñi Balaam. 'Mнa wato coriarã ñama ĩ riasorisere jidicã ãmomena', yi tнoĩa yн mнare. 15 Mнa wato coriarã ñama Nicolaítas cнto gãna ñeñaro ĩna riasorisere jidicã ãmomena. Ĩna riasorisere bнto ti tea yн. 16 Ito bajiri mнa ñeñaro yirise jidicãña. Mнa ñeñaro yirise mнa jidicãbeja mнare waja senigũ yigнja yн. Ito yicõri yoari mejeti yн ya risejн ñari jãi sarera jãina quenabeto mнa tõbнjaroca yigн yigнja yн. 17 No gãmo goje cнtirã tнoya. Diore tнorũnнrãre ado bajiro gotiami Espíritu Santo: 'Noa ĩna ñeñaro yirisere jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Ito bajiro yirãre maná wame cнtirise bare ĩnare ecagн yigнja yн. Iti ña ũmacũjн gaye tiyamani bare. Gaje gũtagã botirica ĩnare ĩsigũ yigнja yн. Itiga gũtagãjн

mame ucare wãñaro yiroja. Itiga gũtagãre boca ãmirã riti itiga wãñarise masirã yirãji', yi gotiami Espíritu Santo", yi ucaya mн, yi gotiquĩ yн cãirojн yнre goaĩocacн.

Tiatira gãnare oca cõare gaye

18 Gaje mнcana ado bajiro gotiquĩ yн cãirojн:

—Tiatira gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya: "Dios Macн ĩ ya cajeari jea ũjнrise robo bajiro bajigн, ito yicõri bronce wame cнtirise bнto yorise robo bajiro gнbo cнtigн ado bajiro mнare gotiami: 19 Jeyaro mнa yirisere masia yн. 'Masare ti mairã ñama ĩna', yi tнoĩa yн mнare. 'Yнre tнorũnнrã ñama ĩna', yi tнoĩa yн mнare. Gãjerãre yiari mнa ejabнarise queno masia yн. Yнre mнa tнorũnнja ticõri, mнa tõbнjaroca yama gãjerã. Ito bajiro ĩna yibojarocati yнre tнorũnнtĩñacõa mнa. 'Cajero yнre ĩna masisнocato rẽtoro queno ejabнama', ya yн mнare. 20 Ito bajibojarocati mнare queno ti wanнbea yн maji. Mнa tн gago Jezabel wame cнtigo ñeñaro iso bнsija ticõa mнa. Ado bajiro rнore oca bнsiamo iso: 'Diore yiari bнsia yн. Gãjerã romia rãca mнa aje ñaja, no yibea. Masa ĩnamasiti meni rujeoanare bare ĩna ecare mнa baja, no yibea', yire oca goti rнoamo iso. Ito bajiro iso yija tнocõri, yнre moa ĩsiri masa tнo wisama ĩja. 21 Ñeñaro iso yirise jidicãjaro yirocн, yoari yuboja yн. Ito bajibojarocati jidicã ãmobeamo iso. Ʊmнa rãca ñeñaro iso yirise cнni jidicã ãmobeamo iso. 22 Ito bajiro iso yijare iso cõ cũñaroca yigн yigнja yн. Iso rãca aje ñarãre cнni ĩna cõroca yigн yigнja yн. Ĩna robo bajiro yi нyacõri itire mнa jidicãbeja, mнare cнni mнa tõbнjaroca yicнja yн. 23 Iso rĩare sĩagũ yigнja yн. Ito bajiro yн yija ticõri, yн masirisere tirã yirãji mнa. 'Mani tнoĩarise, mani ya нsijнna mani yi ãmorise cнni ti masi jeoami Dios. Ito yicõri mani ñeñaro yiro bajiroti manire waja senigũ yiguĩji', yi tнoĩa masirã yirãji mнa ĩja. 24 Mнa Tiatira gãna jãjarã ña iso riasorisere tнorũnнmena. 'Adi ña Satanás oca ñasarise, gãjerã ĩna tнoĩabiti ña iti', ĩna yibojaja cнni itire tнorũnнbea mнa. Ito bajiri, 'Diore queno tнorũnнrã ñama ĩna', yicõri mнare josabicнja yн ĩja. 25 Ado bajiro riti mнare rotia yн. Yн mнare bнsirisere tнoĩa jidicãbeja. Yн ejarocõjнti itire tнoĩa jidicãbeja. 26 Ĩna ñeñaro yirisere jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Noa sнsarijн yн ãmoro bajiro yi jidicãmena gãjerãre ĩna roti masiroca yigн yigнja yн. 27 Yн roti masiroca yн Jacн yнre ĩ yiado bajiroti mнare yigн yigнja yн. Ito bajiri Dios ĩ cũana ñari sẽoro rotirã yirãji mнa. Ito yicõri come mana riri sotнri jawado robo bajiro cнdimenare ruyuriorã yirãji mнa. 28 Mнare busuri ñocõagã ĩsigũ yigнja yн. 29 No gãmo goje cнtirã tнoya. Adi ña Diore tнorũnнrãre Espíritu Santo ĩ gotire", yi ucaya mн, yiquĩ yн cãirojн yнre goaĩocacн.

3

Sardis gãnare oca cõare gaye

1 Gaje ado bajiro gotiquĩ yн cãirojн:

—Sardis gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya: "Jнa ãmojeno нsi cнtigн, ito yicõri jнa ãmojeno ñocõa rнcogн ado bajiro gotiami: Jeyaro mнa yirise masia yн. 'Diore queno cнdirã ñama', yi tнoĩabojama gãjerã mнare. Yнama godacãna robo bajiro mнare tia. Yнre queno cнdirã meje ña mнa. 2 Yн tija yн ocare mнa cнdibeja, godana robo bajiro bajirã ña mнa. Canirã robo bajiro bajirã ña mнa. Yujiya mнa. Yн tija yнre tнorũnн jidicãrã ya mнa. Ito bajiri, ĩre jidicãme yirona, bнto bнsa yнre tнorũnнña.

Yн tija, Dios ĩ ãmoro bajiro queno yisabea mнa. 3 Cajero mнa riasotigore
mнcana tнdi tнoĩaña mнa. Itire tнorũnнcõri, mнa ñeñaro yirise jidicãña.
Ito bajiro mнa yibeja, riniri masн robo bajiro, ‘Itocõ ejagн yiguĩji’, mнa
yi masibeto, mнa tн ejagн yigнja yн. Ito yicõri mнare waja senigũ yigнja
yн. 4 Mнa Sardis gãna coriarã bнto ñeñarise yibea mнa. Ito bajiri mнa
ya yutabujuri нeri wõña mana robo bajiro bajia mнa. Ito bajiri mнare
waja yigн yutabuju botirise sãñarã yн rãca mнa ñaroca yigн yigнja yн.
5 Noa ĩna ñeñaro yirisere jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Ito bajiro
yirãre yutabuju botirise ĩna sãñaroca yigн yigнja yн. ‘Adocõ ñama catitĩñare
rнcorona’, yire gaye papera tuti ĩna wame coebicн yigнja yн. Ito yicõri yн
Jacн ĩ tiro riojo, ‘Ãna ñama yн ñarã’, yigн yigнja yн. Ángel mesa tiro riojo
cнni ito bajiroti yigн yigнja yн. 6 No gãmo goje cнtirã tнoya. Adi ña Diore
tнorũnнrãre Espíritu Santo ĩ gotire”, yi ucaya, yiquĩ yнre yн cãirojн.

Filadelfia gãnare oca cõare gaye

7 Gaje ado bajiro gotiquĩ yн cãirojн:

—Filadelfia gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya:
“Ado bajiro gotiami ñeñaro yiĩabicн, ito yicõri riojo gotigн. Ĩ ñami David
ñayorн нjн robo bajiro roti masigũ. Bнto roti masigũ ĩ ñajare soje ĩ janaja,
ñimнjнa gãji bia masibiquĩji. Soje ĩ biaja cнni, ñimнjнa gãji iti sojere jana
masibiquĩji. Ado bajiro gotiami: 8 Jeyaro mнa yirise masia yн. Queno
sẽorã meje ña mнa. Ito bajibojarocati yн ocare queno cнdiĩa ãmoboja mнa.
Ito yicõri, ‘Jesure masibea gнa’, yibea mнa. ‘Jesure tнorũnнrã ña gнa’, ya
mнa. Ito bajiro mнa yijare, queno mнare ejabнagн yigнja yн. Mнare yiari
soje jana ĩsicн yн. Ñimнjнa iti sojere biabiquĩji. 9 Ado bajiro yн bнsirise
queno tнoya. Mнa wato coriarã ñama rũmúa нjн Satanásre tнorũnн sнyarã.
‘Judio masa ña gнa. Dios ñarã ña gнa’, yibojama ĩna. Bajibea, rũmúa нjн
ñarã ñama ĩna. Mнa riojo ĩna ya rijomunigãna ñini rũjũ rotigн yigнja yн. ‘Ĩna
ñama Dios ĩ mairã’, mнare ĩna yiroca yigн yigнja yн. 10 ‘Yнre mнa tнorũnнja
ticõri, mнa tõbнjaroca gãjerã yibojarocati yнre tнorũnнtĩñacõa mнa’, yн
rotiado bajiroti queno cнdia mнa. Co rнmн ejaro yiroja adi sita gãna ĩna
tõbнjaroti rнmн. Gãjerãre нsirioro yimenati yнre cнdirã mнa ñajare, iti
rнmн iti ejaroca mнare codegн yigнja yн. 11 Masima, yoari mejeti ejagн
yigнja yн. Yнre mнa cнdirise tнoĩa jidicãbeja. Ito bajiro mнa yija, ñimнjнa
mнa mнja waroto camota masibiquĩji. 12 No ĩna ñeñaro yirise jidicãrã ĩna
ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Yн Jacн Dios ya wi ĩna ñatĩñaroca yigн yigнja
yн. Ĩ ya wi botari bнtirise robo bajiro ñatĩñarã yirãji ĩna. Ʉdia wame ĩnare
wame wõgũ yigнja yн, ĩna ñajedirore. Ado bajiro wame yicнja yн: Yн Jacн
Dios wame, ĩ cнto wame, ito yicõri yн wame mame ñaroti wõgũ yigнja yн
ĩnare. Yн Jacн ĩ ñaro, mame Jerusalén wame cнtiri cнto ñaro yiroja. Iti cнto
ũmacũjнna ruji wadicõri, ejaro yiroja. 13 No gãmo goje cнtirã tнoya. Adi ña
Diore tнorũnнrãre Espíritu Santo ĩ gotire”, yi ucaya, yiquĩ yнre yн cãirojн.

Laodicea gãnare oca cõare gaye

14 Gaje ado bajiro yнre gotiquĩ yн cãirojн:

—Laodicea gãna Diore tнorũnнrãre ũmatã ñagũre ado bajiro ucaya:
“Diore queno goti ejabнasotigн, ito yicõri riojo gotigнna sнoriti jeyaro
rujeoñi Dios. Ado bajiro gotiami mнare: 15 Jeyaro mнa yirise masia yн.
Yн rotirise queno cнdi ãmobea mнa. ‘Yн ãmorocõ cнdicнja yнama’, yi tнoĩa
mнa. Yнre ti tebitibojarãti yнre queno tнorũnнsabea mнa. Ito bajiri yнre
queno tнorũnнre ãmoa yн. Mнa queno yнre tнorũnн ãmosabeja, yнre mнa

jidicãja quena. 16 Yнre tнorũnнmena ñari mнa ãmoro bajiro riti cнdisotia
mнa. Ide asirise, ide нsarise bajiro bajirã meje ña mнa. Ide asisнoriseacã
bajiro bajirã ña mнa. Ito bajiro mнa bajirã ñajare, ide asisнoriseacã
mнño bategн robo bajiro mнare bucõagũ yigнja yн. 17 'Gajeoni jairã ña
gнa. Gнa ãmorise ñajediro, dise rнyabeto rнcoa gнa', yiboja mнa. Queno
itire ti masibea mнa. Yн tija yнre cнdimena ñari ado bajiro bajirã ña
mнa. Bojoro bнjarã, ñe rнcomena, tнoĩa oca jairã, cajea mana ito yicõri
yutabuju mana bajiro bajirã ña mнa. 18 Ito bajiro mнa bajirã ñajare, ado
bajiro mнare goti masioa yн. Quenarise yнre mнa moa ĩsi ãmoja, yнre
senija quena. Ito bajiro mнa senija tнocõri, jaje quenarise mнa yiroca
yigн yigнja yн. Ñeñarise mнa jidicã ãmoja, yнre senija quena. Ito bajiro
mнa senija tнocõri, quenarise mнa tнoĩaroca yigн yigнja yн. Yн ya oca
mнa masi ãmoja yнre senija quena. Ito bajiro mнa senija tнocõri, yн
ocare queno mнa tнo masiroca yigн yigнja yн. 19 No yн mairãre ĩnare goti
quenoa yн. Ito yicõri no yн mairãre ĩna ñeñaro yija, ĩnare waja senia yн, ĩna
masitoni. Ito bajiri mнa ñeñaro yirisere jidicãcõri, yнre queno cнdiya ĩja.
20 Tiya, soje tн code rũgõa yн sãja ãmogũ. No yн oca tнocõri soje ĩ janaja,
sãjagũ yigнja yн. Sãjacõri ĩre baba cнtigн yigнja yн. Ito yicõri ĩjнa cнni yнre
baba cнtigн yiguĩji. 21 No ĩna ñeñaro yirisere jidicãrã, ĩna ñama rũmнa нjнre
rẽtocũrã. Ito bajiro bajirã mнa ñajare, yн roti rujiro tн yн rãca mнa ñaroca
yigн yigнja yн. Ito bajiroti rũmнa нjнre rẽtocũcõri, yн Jacн rotiro tн rujia
yн. 22 No gãmo goje cнtirã tнoya. Ito bajiro yami Espíritu Santo, Diore
tнorũnнrãre", yi ucaya, yiquĩ yн cãirojн yнre goaĩocacн.

4

Ũmacũjн Diore rũcнbнore gaye

1 Ito yija bero ũmacũjн soje janacãra soje ticн yн. Trompeta jutire oca
bajiro yнre bнsisнocacн mнcana ado bajiro yнre bнsi ruyuquĩ:

—Mнja waya adojнa. Ija rẽtaroti gaye mнre ĩorocн ya yн, yire oca ruyucн
yнre.

2 Ito bajiro ĩ yirocati Espíritu Santo ĩ masirisenati ũmacũjн ejacoacн
yн. Itojн ejacõri нjн ya cumuro ticн yн. Iti cumurojн sĩgũ rujiquĩ yн tija.
3 Iti cumurojн rujicacн gũta bнto yorise robo bajiro yocн ĩ ya rio. Jaspe
Cornalina wame cнtirise gũta robo bajiro yo ruyucн ĩ ya rio. Ĩ rujiro tн ide
bue bedo ñacн. Esmeralda wame cнtirise gũta robo bajiro yo ruyucн iti
bedo. 4 Ĩ rujiro tн veinticuatro cumurori ruji gãni biacн ĩ tн. Iti cumurorijн
veinticuatro ñarã bнcнrã rujicã. Botirise sãñacã ĩna. Ito yicõri oro bedori
jesacã ĩna. 5 Ĩ rujiri cumurojн bнjo ĩ borea yirise bajiro borea yicн. Ito
yicõri bнjo bнsirise bajiro ruyucн. Ĩ rujiri cumuro riojo jнa ãmojeno jea
ũjнricнri ruyucн. Itire ticõri "Jнa ãmojeno нsi cнtigн ñami Dios", yi ticн yн
itire. 6 Ujн ya cumuro riojo itajura ide botirita, queno ide ruyurita ticн
yн.

Ujн ya cumuro riojo, iti cumuro jнdojнa cнni, riojocadнja, gãcodнja cнni
tiĩaña mana jнariarã ñacã. Jaje cajeari cнticã. Ĩna ya rio ñari dнja cнni ĩna
ya jнdojнari cнni cajeari cнtirã ñacã ĩna. 7 Sĩgũ tiya macн yai robo bajigн
ñaquĩ. Gãji ta wecн robo bajigн ñaquĩ. Gãji ũmнgũ bajiro rio cнtiquĩ. Sнsagн
ga jagн wнtigн robo bajiro bajiquĩ. 8 Ĩna jнariarã tiĩaña mana coga ãmojeno
caerori caero cнticã. Ĩna ya caerorijн ũmacũjнagadнja, jacagadнja cнni

cajeari cнtirã ñacã ĩna. Ʊmнari, ñamiri cнni Diore rũcнbнorã ado bajiro basatĩñacã ĩna:

Quenagũ ña mн. Quenagũ ña mн. Quenagũ ña mн. Jeyaro masigũ ña gнa
Ʊjн mн. Mнti ñayija iti rнmнjн gagн. Mнti ña adocãta gagн cнni. Mнti
ña ija ejarocн cнni, yi ñacã ĩna.

9 Ʊjн ya cumurojн rujigнre rũcнbнorã ado bajiro yicã ĩna: "Mн ña rẽtoro
rũcнbнorн. Mн ña rẽtoro ñasagн. Mнre rũcнbнorã, 'Queno ya mн', ya gнa
mнre", yicã ĩna ito rujigн catitĩñagũre. 10 Coji rнyabeto ito bajiro ĩna yiroca
veinticuatro ñarã bнcнrã ito ñarã, ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũcã ĩna.
Catitĩñagũre rũcнbнorã ito bajiro ñini rũjũcã ĩna. Ito yicõri ĩna ya jesara
bedori ãmicõri ĩ rujiro riojo jidicũcã ĩna. Ito yicõri ĩre rũcнbнorã ado bajiro
yicã:

11 Mн ña jeyaro rujeorн. Mн ãmoro bajiroti mн rujeore jeyaro ña. Gнa
Ʊjн ña Dios mн. Masa jeyaro mнre rũcнbнore ãmoa gнa. "Dios ñami
ñasagн", masa jeyaro yi jedire ãmoa gнa. "Dios ñami rẽtoro masigũ",
masa mнre ĩna yire ãmoa gнa, yicã veinticuatro ñarã bнcнrã. Ito
bajiro yicã ĩna Diore rũcнbнorã.

5

Papera tunara joti

1 Ito yija bero нjн ya cumurojн rujigн ĩ ya ãmo riojocadнja papera tunara
joti ĩ rнcoja ticн yн. Iti joti totijн, joe cнni ucare ñacн. Jнa ãmojeno sнobiare
ñacн iti jotijнre. 2 Ito bajiroca Dios ñaro gagн ángel queno masigũ ticн yн.
Ado bajiro oca sẽoro seniĩaquĩ ĩ:

—¿Ñimн ñati Dios ĩ ti wanнgũ iti joti sнobiare ñigã ãmigocõri manire ti
ĩsigũ? yi seniĩabojaquĩ ĩ.

3 Ito bajiro ĩ seniĩabojaja, ũmacũjн gãna, adi sita gãna, adi sita rocajнa gãna
cнni sĩgũjнama jana masigũ maniquĩ. Sĩgũ itire ti ĩsigũ maniquĩ. 4 Ito bajija
ticõri, bнto oticн yн. Sĩgũ iti janacõri ti ĩsigũ manijare, bнto oticн yн. 5 Yн
otija ticõri, sĩgũ bнcнgн ado bajiro gotiquĩ yнre:

—Itocõti otiya ĩja. Adojн tiya. Ado ñami sĩgũ rũmúa нjнre rẽtocũrн. Judá
masa butu gagн ñami ĩ. Yai sẽogũ bajiro bajigн ñami ĩ. Ito yicõri David нjн
ñayorн janerãbatia janami ñami ĩ. Ĩre queno wanнami Dios. Ito bajiri jнa
ãmojeno sнobiare ñigã ãmigocõri manire ti ĩsigũ yiguĩji, yiquĩ ĩ yнre.

6 Bнcнrã wato, tiĩaña mana wato, нjн ya cumuro tнjн sĩgũ Oveja Macн
bajiro bajigнre ticн yн. Ĩre ĩna sĩagore cami iti ñaja ticн yн. Jнa ãmojeno
saburi ñacн ĩre. Ito yicõri jнa ãmojeno cajeari ñacн ĩre. Ĩ ya cajeari
ticõri, "Jнa ãmojeno нsi cнtigн ñami Espíritu Santo. Ĩ ñami adi sitajнre
cojн rнyabeto Dios ĩ cõarн", yi ticн yн ĩre. 7 Ito yija yн tiroca Oveja
Macн, нjн ya cumuro rujigн ya riojocadнja papera tunara joti ĩ rнcorisere
ãmiquĩ. 8 Oveja Macн iti jotire ĩ ãmiroca jнariarã tiĩaña mana, ito yicõri
veinticuatro ñarã bнcнrã cнni ĩ riojo rijomunigãna ñini rũjũcã. Ĩna sĩgũ
rнyabeto basa meniroti arpa wame cнtirise rнcocã ĩna. Ito yicõri oro tẽrori
rнcocã ĩna. Iti tẽrorijн soeja queno sнti quenarise sãñacн. Iti sнti quenarise
iti bue mнja waja Dios ñarã ĩre ĩna bнsiro robo bajiro bajirise ñacн. 9 Ado
bajiro basacã ĩna mame basare:

Masa jeyarore masorocн goda ĩsiyija mн. Co oca rнyabeto bнsirãre, co
cнto gãna rнyabeto, ito yicõri co sita gãnare rнyabeto goda ĩsiyija mн.

Dios ñarã masa ñatoni mн ya rína waja yicãyija mн. Ito bajiri tunara joti ãmicõri sнobiare ñigã masigũ ña mн.

10 No Diore tнorũnнrãre ĩ ñarã ĩna ñaroca yiyija mн. Ito yicõri paia robo bajiro Diore ĩna moa ĩsiroca ya mн. Ito bajiri adi sita gãnare roti masirã yirãji ĩna, yi basa sẽacã ĩna.

11 Ito yija bero jãjarã ángel mesa ĩna bнsija tнocн yн. Cõĩaja jediado manicã. Jãjarã ñacã ĩna. Ʊjн ya cumuro tн jнariarã tiĩaña mana, veinticuatro ñarã bнcнrã jнdojнajн ñacã ángel mesa. 12 Oca sẽoro ado bajiro yicã ĩna:

Masa ĩna ñeñaro yirise waja, waja yi ĩsirocн goda ĩsiñi Oveja Macн. Ito bajiro bajicõri rẽtoro masigũ ñami ĩ. Rẽtoro sẽogũ, rẽtoro roti masigũ, rẽtoro rũcнbнorн, rẽtoro jeyaro rнcogн, “Rẽtoro quenagũ ñami”, masa ĩna yirocн, ñami Oveja Macн, yi rũcнbнocã ángel mesa.

13 Ito yirocati Dios ĩ rujeoana ñarocõti ĩna bнsija tнocн yн. Ĩna ñacã ũmacũjн gãna ñajediro, adi sita gãna cнni. Ito yicõri sita wato ñarã, godagoana, ito yicõri ide wato gãna, ñajediro ĩna bнsirise ruyucн. Ʊjн ya cumuro rujigнre, Oveja Macнre cнni rũcнbнorã ado bajiro bнsi ruyucã ĩna:

Mнa ña masa ĩna rũcнbнorona. Ito bajiri mнare rũcнbнotĩñajaro masa. “Mнa ña rẽtoro ñasarã”, yitĩñajaro masa mнare. “Mнa ña rẽtoro masirã. Mнa ña rẽtoro queno yirã”, yitĩñajaro masa mнare, yi bнsi ruyucã ĩna.

14 Ito bajiro ĩna yiroca jнariarã tiĩaña mana ado bajiro bнsi ruyucã:

—Ito bajiroti bajia, yi bнsi ruyucã ĩna.

Ito yiroca veinticuatro ñarã bнcнrã нjн ya cumurojн rujigнre, Oveja Macнre cнni, rũcнbнorã ĩna riojo rijomunigãna ñini rũjũcã ĩna.

6

Jнa ãmojeno sнobiare gaye

1 Ito yija Oveja Macн papera tunara jotire cajero sнobiarajн ĩ ñigãja ticн yн. Ito yirocati jнariarã tiĩaña mana sĩgũ bнsi ruyuquĩ ĩna rãca gagн. Ĩ bнsija bнjo bнsirise robo bajiro ruyucн. Ado bajiro yi ruyuquĩ ĩ:

—Adojнa tigн waya, yi ruyuquĩ ĩ yнre.

2 Ĩ ito yijare ti ñucacн yн. Cabaru botigн ĩ rũgõja ticн yн. Ĩ joe jesagн jatura jãi rнcoquĩ. Jesara bedo ĩre ĩna jeoja ticн yн. Ito bajiro ĩna yija bero ĩ wajanare rẽtocũgũ waquĩ ĩ.

3 Ito yirocati Oveja Macн sнobiarajн gajejн ñigãquĩ ĩ. Ito yija gãji tiĩaña macн ĩ bнsija tнocн yн:

—Adojнa tigн waya, yi ruyuquĩ ĩ cнni.

4 Ito ĩ yija cabaru sũagũre ti bнjacн yн. Ĩ joe jesagнre sarera jãi ĩna ĩsija ticн yн. Ado bajiro moare ĩre cũñi ĩna. Masa ĩna queno ñabitire gaye, masa ĩna gãmeri sĩaroti gaye cнni ĩre moare cũñi ĩna.

5 Ito yija bero mнcana gajejн sнobiarajн ñigãquĩ Oveja Macн. Ito yija gãji tiĩaña macн ĩ bнsija tнocн yн:

—Adojнa tigн waya, yi ruyuquĩ ĩ cнni.

Ĩ ito yija cabaru ñigũre ti bнjacн yн. Ĩ joe jesagн rũcнoraga rнcoquĩ. 6 Ito yirocati tiĩaña mana wato oca ruyucн. Ado bajiro ruyucн iti:

—Trigo wame cнtirise bare co rнmн moare waja coji kiloti bнjare ñaro yiroja. Ito yicõri cebada wame cнtirise bare co rнmн moare waja нdiaji kilos bнjare ñaro yiroja. Ito bajibojarocati нyé ide, нye roabare cнni waja rũcнbeto yiroja, yire oca ruyucн.

7 Ito yija mнcana gajejн sнobiarajн ñigãquĩ Oveja Macн. Ito yija gãji
sнsagн tĩĩaña macн ado bajiro yi ruyuquĩ:
—Adojнa tigн waya, yi ruyuquĩ yнre.
8 Ito ĩ yija cabaru bodeagнre ti bнjacн yн. Ĩ joe jesagн, "Godare Gaye
Rotigн", wame cнtiquĩ. Ĩ bero sнyagн, "Ñeñaro Yigoana Ĩna Ñarojн", wame
cнtiquĩ ĩ. Sĩare gaye moare cũñi ĩna ĩnare. Gãmeri sĩarena, ñio jogarena,
ñarisena ito yicõri gãjeronana cнni ĩnare sĩa rotiñi ĩna. "Adi sita gãna jнaria
buturi batocõri co butu gãna mн sĩa jeoja quena", yi rotiñi ĩna ĩnare.
9 Ito yija bero mнcana gajejн sнobiarajн ñigãquĩ ĩ. Ito bajiro ĩ yirocati
Diore rũcнbнorã ĩna soe ĩsisotira casabo tн sĩa ecoana ya нsi ñacн. Dios oca
ĩna riasojare, ito yicõri, "Jesure tнorũnнrã ña gнa", ĩna yijare ĩnare sĩañi ĩna.
10 Oca sẽoro ado bajiro yicã ĩna:
—Coji ñeñaro yiĩabicн ña gнa Ʊjн mн. "Ado bajiro yigн yigнja yн", mн yija
yiro robo yigн ña mн. ¿Gнare sĩanare nocõ yoari ĩnare waja senigũ yati mн?
yicã ĩna. 11 Ĩna ito yijare yutabuju botirise ĩnare ĩsiquĩ ĩ. Ito yicõri:
—Tujacãña maji, нsiriobesa. Gãjerã mнa robo bajirã Jesús gayere
riasorã yirãji maji. Ito bajiro ĩna yija ticõri, ĩnare sĩacõrã yirãji maji. Ito
bajiro ĩna yija bero ĩnare waja senigũ yigнja yн, yiquĩ Dios ĩnare.
12 Ito yija bero mнcana gajejн sнobiarajн ñigãquĩ Oveja Macн. Ito bajiro
ĩ yirocati sita iti bнto нeja ticн yн. Ito yicõri ũmacañi ũmнa gagн bнto ñi
juaquĩ. Saya bнto ñiro robo bajiro ñi juaquĩ ĩ. Ito yicõri ñami gagн bнto
sũa juaquĩ, rí bнto sũarise robo bajiro. 13 Ito yicõri ñocõa ũmacũjн gãna
jacajн quedi queacã ĩna. Higuera wame cнtiricн rica mino iti wẽa batero
robo bajiro quedicã ĩna. 14 Ito yija bero macãrнcũro godacoacн. Papera
jũ tunado bajiro baji godacoacн. Gũta yucнri, ruja yogari cнni gajerojн
iti cнni rũgũroca yiquĩ Dios. 15 Ito bajijare нjarã rotiri masa gũta gojerijн
rudi sãja wacã ĩna. Ito yicõri gũtagãri wato rudi sãja wacã gãjerã. Ĩna
rãcati surara нjarã, ñasarã, niyeru jairã, sẽorã, waja mano moari masa,
gãjerã queno ñari masa cнni rudi jedicoacã ĩna. 16 Ito bajiro rudicõri gũta
yucнrire, gũtagãrire cнni ado bajiro yicã ĩna:
—Gнare quedi jea biaya нjн ya cumurojн rujigн gнare ĩ tibititoni. Ito
yicõri Oveja Macн gнa ñeñaro yirise waja gнare senibititoni, gнare quedi
jea biaya, yicã ĩna gũta yucнrire.
17 Ija ito bajiro iti bajija masa ĩna ñeñaro yirise waja seniri rнmн ñacãro
yiroja. Ito bajiri ñimн itire rudi masigũ macн yiguĩji.

7

Ĩ ñarãre Dios ĩ tirũnнre gaye

1 Ito bero ángel mesa jнariarã ticн yн. Ũmacañi ĩ joejea wadiri dнja
waquĩ sĩgũ. Ĩ quedi sãja warojнa waquĩ gãji. Warubнjнa waquĩ gãji. Gãji
gaje dнja warubнjнa waquĩ. Itojн ejacõri mino wẽa rotibisĩ ĩna. Ito bajiri
adi sita joe, riaca jajosa joe cнni mino wẽabiticн. Ito bajicõri yucн joe
cнni mino wẽabiticн. 2 Ito bajiroca ũmacañi ĩ joejea wadiri dнja gãji ángel ĩ
wadija ticн yн. Dios catitĩñagũ wame wõroti gaye rнcocõri ĩ wadija ticн
yн. Ejacõri gãjerã ángel mesa adi sitare, riaca jajosa cнni, Dios ĩ ñeño
rotianare oca sẽoro ado bajiro awasã gotiquĩ ángel:
3 —Mani Ʊjн Dios ya moari masa ya rioweca Dios wame wõrã yirãji
mani ĩnare. Mani wõroto riojнa adi sita, riaca jajosa, yucнre cнni ñeñobesa
mнa maji, yiquĩ ángel Dios ĩ ñeño rotianare.

4 Ito yija bero, “Adocõ ñama mнa wame wõrona”, yire oca ruyucн. “Ĩna
ñama jнa gнbojeno buturi gãna. Jeyaro ciento cuarenta y cuatro mil Israel
sita gãna ñama ĩna”, yire gaye oca ruyucн. 5 Ado bajiro wame cнticã jнa
gнbojeno buturi gãna, Israel sita gãna: Judá ñayorн janerãbatia doce mil
ñacã. Rubén ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. Gad ñayorн janerãbatia
doce mil ñacã. 6 Aser ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. Neftalí ñayorн
janerãbatia doce mil ñacã. Manasés ñayorн janerãbatia doce mil ñacã.
7 Simeón ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. Leví ñayorн janerãbatia doce
mil ñacã. Isacar ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. 8 Zabulón ñayorн
janerãbatia doce mil ñacã. José ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. Ito yicõri
sнsari Benjamín ñayorн janerãbatia doce mil ñacã. Ĩna ñacã Dios wame wõ
ecorona.

Jãjarã botirise sãñarã

9 Ito yija bero нjн ya cumuro riojo, ito yicõri Oveja Macн riojo jãjarã
masa ticн yн. Ĩna ñacã co sita gãna rнyabeto, co oca rнyabeto bнsirã,
co cнto gãna rнyabeto, ito yicõri co butu gãna rнyabeto ñacã ĩna. Cõĩaja
jediado manicã ĩna. Yutabujuri botirise sãñacõri ĩna ya ãmorijн rujaño
caeri rнcocã ĩna. 10 Ado bajiro oca sẽoro awasã bнsicã ĩna:

Dios rotira cumurojн rujigн, ĩ ñami manire masorocн. Ito yicõri Oveja
Macн ĩ cнni manire masorocнti ñami, yicã ĩna.

11 Ito bajiro ĩna yiroca riti ángel mesa ñajediro, bнcнrã, jнariarã tiĩaña mana
cнni нjн ya cumuro riojo Diore rũcнbнorã ñini rũjũcõri ĩna ya rio sita cũoro
muqueacã ĩna. 12 Diore rũcнbнorã ado bajiro yicã ĩna:

Mн ña rũcнbнorн. Mн ña rẽtoro ñasagн. Mн ña rẽtoro masigũ. Mн ña rẽtoro
queno yigн. Mн ña masa jeyaro ĩna rũcнbнogн. Mн ña rẽtoro sẽogũ.
Ñimн gãji mн rẽtoro sẽogũ maquĩji. Mн ña Dios gнa Ʊjн. Ito bajiroti
ñatĩñama mн. Ito bajiroti bajitĩñajaro. Itocõ ña. Amén, yicã ĩna.

13 Ito yija sĩgũ bнcнgн yнre seniĩaquĩ:

—¿Ñimarã ñati botirise sãñarã? ¿No gãna wadiyijari ĩna? yiquĩ ĩ yнre.

14 Ito ĩ yijare ado bajiro cнdicн yн:

—Masibea yн. Mн mнri masigũja. Yнre gotiya, yicн yн ĩre.

Yн ito yijare:

—Ĩna ñama bнto tõbнjabojarãti ĩna ñeñaro yirisere jidicãcõri, rũmúa
нjнre rẽtocũana. Ĩna ñeñaro yirisere coeñi Oveja Macн, ĩ ya rína. Ito bajiri
yutabujuri boti quenarise sãñama ĩna, yiquĩ ĩ yнre. 15 Ito bajicõri нjн ya
cumuro riojo Diore rũcнbнo ñama ĩna. Ito yicõri ĩ ya wire ũmнa, ñami cнni
ĩre moa ĩsiama ĩna. Ito bajiri ĩ masirisena ĩnare codetĩñagũ yiguĩji Dios.
16 Ito bajiri jнaji ñiocõmena yirãji ĩna. Jнaji idi ãmomena yirãji ĩna. Ito yicõri
ũmacañi jнaji asi jeobicн yiguĩji ĩnare. Ito bajiri asirise tнoĩamena yirãji ĩna.
17 Ʊjн ya cumuro riojo ñagũ Oveja Macн, ĩnare codegн yiguĩji. Oveja coderi
masн robo bajiro ĩnare codegн yiguĩji ĩ. Ide catitĩñare gaye idijaro ĩna
yirocн, ĩnare tũa wacн yiguĩji Oveja Macн. Ĩna ya cajeari yago ide wejacãgũ
yiguĩji Dios. Ito bajiri wanнrã, tнdi otimena yirãji ĩna ĩja, yiquĩ ĩ yнre.

8

Rнyarijн sнobiarajн ñigãre gaye

1 Ito yija Oveja Macн jнa ãmojeno sнobiarajн rнyarijн ñigãquĩ ĩja. Ito
bajiro ĩ yiroca yoa bнsari treinta minutocõ ũmacũjн macãrнcũrojн oca
manoti ñacн. 2 Ito bajija bero jнa ãmojeno ángel mesa Dios riojo ĩna rũgõja

ticн yн. Jна ãmojeno trompeta jutiragari boca ãmicã ĩna. 3 Ito yija gãji
ángel oro tẽrojн soeja sнti quenarise sãcõri ejaquĩ. Diore rũcнbнorã ĩna
soe ĩsisotira casabo riojo rũgõquĩ ĩ. Ito yicõri jaje soeja sнti quenarise boca
ãmiquĩ ĩ. Iti ñacн, Dios ñarã Diore ĩna bнsiroca soe ĩsiroti. Ito yicõri нjн ya
cumuro riojo Diore soe ĩsira casabojн Diore soe ĩsiquĩ ĩ. Orona ĩna menira
casabo ñacн iti casabo. 4 Ito bajiro ĩ soe ĩsija bueri queno sнti quenarise
bue ejacн Diore. Dios ñarã ĩre ĩna bнsirise cнni ejacн ĩ tн. 5 Ito yija ángel
Diore ĩna soe ĩsira casabo gaye ĩ rнcori tẽrojн rĩti yorise sã dajoquĩ. Ito
yicõri adi sitare rĩti yorise yua queoquĩ. Ito bajiro ĩ yijare bнjo ĩ borea
yirise ñacн. Bнjo oca cнni ruyucн. Ito yicõri guijoro ruyucн. Ito bajicõri
sita нecн. Ito bajirise ticн yн, yн cãirojн.

Jutiragari gaye

6 Ito yija bero trompeta wame cнtirisena jutirona rнco yucãcã ángel
mesa jна ãmojeno ñarã.

7 Cajero gagн jutisнoquĩ. Ĩ jutirocati ide bнra cujiri sitajн quedi queacн.
Ito yicõri jea ũjнrise rí wнsarise quedi queacн. Iti quedi quearoca sita
gнdareco adojна bнsacõ нa jedicoacн. Yucн cнni gнdareco adojна bнsacõ
нacн. Ta cati cнni нa jedicoacн.

8 Ito bero gagн ángel jutiquĩ. Ĩ jutirocati gũtagũ bajiro ũjнcõri riaca
jajosajн quedi roacн. Ito bajiroca riaca jajosa gнdareco adojна bнsacõ
rí godo wedicн. 9 Ito bajiri riaca jajosa gãna gнdareco adojна bнsacõ
cõ jedicoacã ĩja. Ito yicõri gнdareco adojна bнsacõ cuma bнcнri ruja
jedicoacн ĩja.

10 Ito bero gagн ángel jutiquĩ. Ĩ jutirocati ũmacũjн gagн ñocõa jaigн
quediquĩ. Jea ũjнrise bнcн bajiro quediquĩ ĩ. Riacari, ide ũmaburi gojeri
gнdareco adojна bнsacõ quedi roaquĩ ĩ. 11 “Sũerise”, wame cнtiquĩ ĩ
ñocõamн. Ito bajiri gнdareco adojна bнsacõ sũerise godo wedicн ide. Ito
bajiri itire idicõri masa jãjarã godacã.

12 Ito bero gagн ángel jutiquĩ mнcana. Ĩ jutirocati ũmacañi ũmнa gagн
gнdareco adojна bнsacõ ñeñaquĩ. Ito yicõri ñami gagн gнdareco adojна
bнsacõ ñeñaquĩ. Ñocõa cнni itocõti ñeñacã. Ito bajiri gнdareco adojна
bнsacõ busubiticã ĩna. Ũmнa gagн jнariajiri cõrecõ busubitiquĩ. Ñami gãna
cнni iticõti busubiticã.

13 Ũmacũjн ti mнoca yigн, ga ĩ wнtija ticн yн. Ado bajiro oca sẽoro bнsi
ruyuquĩ ĩ:

—Bнjato bajiro wado ya adi sita gãnare. Ũdiarã ángel mesa jutimena
ĩna jutiroca bнto tõbнjarã yirãji adi sita gãna. Bнjato bajiro yiroja ĩnare,
yi ruyuquĩ ĩ yн tнoja.

9

Sнsabiti goje gaye

1 Ito bero co dнjamo ñagũ ángel jutiquĩ mнcana. Ĩ jutirocati sĩgũ ñocõa
robo bajigн ado jacajн ĩ quedi queaja ticн yн. Quedi queacõri sнsabiti goje
soje janado boca ãmiquĩ ĩ. 2 Ito yicõri iti sojere janaquĩ ĩ. Ĩ janagoroca
jairo ũjнrime bueri robo bajiro mнjacн. Jairo bue dajacõri rãitĩacoacн. Ito
bajicõri ũmacañi cнni ruyubitiquĩ. 3 Iti bueri wato ñimia jãjarã wнti batacã
adi macãrнcũrore. Cotiwãja robo bajiro toarã ñacã ĩna ñimia. 4 “Tare,
yucнre, oteja judirisere cнni ba ñeñobesa mнa”, Dios ĩ yicãna ñañi ĩna. “
‘Ãni ñami Dios yagн’, wame wãñamenare riti нsirioro yiba mнa”, Dios ĩ

yicãna ñañi ĩna. 5 “Masare ʉsirioro yiba”, Dios ĩ yiana ñabojarãti, “Masare
sĩama”, ĩ yiana meje ñañi ĩna. “Co dʉjamocõ ũmacañicõ masare rujʉri
juniroca yiba”, Dios ĩ yicãna ñañi ĩna. Masare rujʉri juniroca ĩna yija,
cotiwãja ĩ toaro bajiro junirã ñacã ĩna. 6 Iti rʉmʉri iti ejaroca bʉto goda
ãmorã yirãji masa. Ito bajibojarocati goda masimena yirãji ĩna. Ejori goda
ãmobojarãti godamena yirãji ĩna.

7 Yʉ tija ñimia cabarua robo bajirã ñacã. Gãmeri sĩarona ña yucãna robo
bajiro bajicã ĩna. Ĩna ya rijogari joe oro bedori bajirise jesacã ĩna. Ito
yicõri ĩna ya riori, masʉ rio bajiroti bajicʉ. 8 Ĩna ya joa romia joa bajirise
ñacʉ. Ito yicõri ĩna ya guji yai guji bajirise ñacʉ. 9 Ĩna ya rujʉ cʉní gaye
come wero robo bajirise ñacʉ. Ĩna wʉtija ĩna ya caerori cabarua jãjarã ĩna
ũmaquediro bajiro ruyucʉ. Gãmeri sĩarã warã jãjarã cabarua tunuricori ĩna
tũa waro bajiro ruyucʉ. 10 Cotiwãja jotia robo bajiro jotaga cʉtirã ñacã
ñimia. Ito bajiri co dʉjamocõ ũmacañicõ masare rujʉri juniroca yi ñacã
ĩna. 11 Ĩna ñimia ʉjʉ sĩgũ ñaquĩ. Sʉsabiti goje gagʉ ñaquĩ ñimia ʉjʉ. Ángel
ñagorʉ ñaquĩ ĩna ʉjʉ. Hebreo ocana Abadón wame cʉtiquĩ ĩ. Griego ocana
Apolión wame cʉtiquĩ. “Ruyuriori masʉ”, yireoni ña iti.

12 Ito bajiro rẽtacʉ cajero tõbʉjasʉoroti gaye. Ito bero jʉaji gaye rʉyacʉ
mʉcana.

13 Ito yija bero gagʉ ángel jutiquĩ mʉcana. Ĩ jutirocati Dios riojo ĩre soe
ĩsira casabo jʉaria saburi sabu cʉtiri casabo wato oca ruyucʉ. 14 Ito juti
ruyucacʉre ado bajiro oca goti ruyucʉ:

—Éufrates wame cʉtirisa tʉ jʉariarã ángel mesa ñagoana sia cũanare
õjaña, yire oca ruyucʉ.

15 Ito bajiri jʉariarã ángel mesa ñagoanare õjaquĩ ĩ. Gʉdareco adojʉa
bʉsacõ masare sĩajaro yirocʉ, ĩnare õjaquĩ ĩ. “Iti rodoti, ĩ ũmacañiti, iti
rʉmʉti, iti horati ĩnare sĩama”, yi goticãna ñañi ĩna. 16 “Doscientos millones
surara cabaru joejʉ jesarã ñama”, yire gaye oca tʉocʉ yʉ.

17 Ito yirocati yʉ cãirojʉ cabaru joe jesarãre ticʉ yʉ. Ĩna ya rujʉ cʉní
gaye ricati riti ñacʉ. Gãjerã sũarise, gãjerã sʉmearise, gãjerã bodearise
cʉní cʉticã ĩna. Yai rijoga bajiro rijoga cʉticã ĩna cabarua. Ĩna ya riserijʉ
bueri, jea, ito yicõri azufre wame cʉtirise cʉni budicʉ. 18 Iti ʉdiaji gaye
cabarua ya riserijʉ budicati gʉdareco adojʉa bʉsacõ masare sĩacʉ iti.
Jãjarã masare jeana, buerina, ito yicõri azufre wame cʉtirisena cʉni
masare sĩacã ĩna. 19 Ĩna ya riserina, ĩna ya jotiarina cʉni masare sĩa masirã
ñacã cabarua. Ĩna ya jotiari ãña robo bajiro rijoga cʉticʉ. Ito bajiri ĩna ya
jotiarina masa ĩna tõbʉjaroca yicã ĩna.

20 Jãjarãre sĩacã ĩna. Ĩnare sĩaja tibojarãti ĩna ñeñaro yirise jidicãbiticã
gãjerã. Rũmʉ́are rũcʉbʉo jidicãbiticã ĩna. Rũcʉbʉorona ĩna meniana
ñacã. Oro, plata, bronce wame cʉtirisena, gũta, yucʉna cʉni menicã ĩna
ĩnare rũcʉbʉorona. Ĩna menire tirise meje, warise meje, tʉorise meje
ñabojarocati itire rũcʉbʉotĩñacã ĩna. 21 Gãjerãre sĩa jidicãbiticã ĩna. Masare
ĩna rojarise jidicãbiticã ĩna. Romiare ĩna ajerise jidicãbiticã. Ĩna rinirise
cʉni jidicãbiticã ĩna.

10

Dios ñaro gagʉ ángel papera tunara joti rʉcogʉ

1 Ito yija gãji ángel sẽogũ ũmacũjн ĩ ruji wadija ticн yн. Ide bueri wato
ruji wadiquĩ ĩ. Ĩ ya rijoga weca bue bedo ñacн. Ĩ ya rio ũmacañi ũmнa
gagн bajiro yocн. Ĩ ya ñicнri jea ũjнrise cнrise bнcн robo bajiro bajicн.
2 Ĩ ya ãmojн papera tunara joti õjacõri rнcoquĩ. Ruji ejacõri ĩ ya gнbo
riojocadнja riaca jajosa cнda roaquĩ ĩ. Ĩ ya gãcodнjaga gнbo boejн cнda
cũquĩ. 3 Ito yicõri oca sẽoro awasãquĩ. Yai awasãro bajiro ruyucн ĩ awasãja.
Ĩ awasãrocati jнa ãmojeno bнjoa bнsi ruyucã. 4 Bнjoa oca ruyurise ucarocн
yibojacн yн. Iti ucagн wagн yн yirocati ũmacũjн ado bajiro oca ruyucн
yнre:

—Jнa ãmojeno bнjoa oca ruyurise gãjerãre gotibesa. Ucabesa itire, yire
oca ruyucн yнre.

5 Ito yija bero co dнja gнbo riacajн cнda rũgõcõri gaje dнja gнbo boejн
cнda cũgũ, ĩ ya ãmo riojocadнja ũmacũjн ĩ ñumнoja ticн yн. 6 Riti bajiro
yiroja yirocн, “Dios catitĩñagũ ĩ tiro riojo ado bajiro ya yн”, yiquĩ ĩ. Dios
ñami ũmacũjн macãrнcũrore rujeorн. Sita, riacari cнrise, ito yicõri jeyaro
itijн ñarise rujeorн ñami ĩ. Riti bajiro yiroja yirocн, Dios ĩ tiro riojo ado
bajiro ya yн:

—Ñe sejare mano yiroja ĩja. 7 Sнsagн ángel jнa ãmojeno ñagũ ĩ jutiroca,
“Ado bajiro yigн yigнja yн”, Dios ĩ yiado bajiroti yigн yiguĩji ĩ. Jane mejejн
masare iti gaye goti jeobisĩ ĩ maji. Ĩre goti ĩsiri masare riti gotiñi ĩ. Ĩnare ĩ
gotiado bajiroti rẽtaro yiroja ángel sнsagн ĩ jutija, yiquĩ ĩ.

8 Ito bajiro ĩ yija bero ũmacũjн oca ruyucati tнdi ruyucн yнre mнcana.
Ado bajiro yi ruyucн yнre:

—Ángel ĩ ya riojocadнja riacajн cнda roacõri, boejн cнda cũgũ tн wasa.
Papera tunara joti ĩ rнcorise ãmiña, yire oca ruyucн yнre.

9 Ito bajiro iti ruyuja tнocõri, ángel tн wacн yн. Ĩ tн ejacõri papera tunara
jotiacã ĩre senicн yн. Yн senija ado bajiro yнre cнdiquĩ ĩ:

—Ĩmo baya. Iti mн baja beroa ide robo bajiro ibisitiro yiroja mн ya rise.
Ito bajibojarocati iti mн baja bero ñeme jiacõri mнre jeraga juniro yiroja,
yiquĩ yнre.

10 Ito ĩ yirocati ãmojн ĩ rнcorise papera ãmicн yн. Itire ãmicõri bacн yн
ĩja. Beroa ide robo bajiro ibisiticн iti yн baja. Ito bajibojarocati iti yн baja
bero yн ya jeragajн bнto junicн. 11 Yн baja berojн ado bajiro yнre gotiquĩ
ĩ:

—“Co butu gãna rнyabeto, co sita gãna rнyabeto, co oca rнyabeto
bнsirãre, ito yicõri нjarã ñarocõreti ado bajiro rẽtaro wado yiroja”, Dios ĩ
yire gaye mнcana tнdi goti quenore ña mнre, yiquĩ ángel yнre yн cãirojн.

11

Jũarã bнsi ejabнari masa gaye

1 Ito yija bero cõĩara jãi, yoari jãi yнre ĩsiquĩ. Ĩsicõri ado bajiro yнre
gotiquĩ ĩ:

—Ĩmo, ãmiña. Yн ya wire yнre rũcнbнorã masa ĩna minijuara wire
cõĩatẽña. Yнre ĩna soe ĩsira casabore cнni cõĩama. Ito yicõri yнre
rũcнbнorãre cõĩama. 2 Yн ya wi riojo ñari tũcũrore cõĩabeja. Yнre boca
ãmimena ya tũcũro ña iti tũcũro. Yн ñarã meje ñama ĩna. Ʊdia rodo gaje
rodo gнdarecocõ yн ya cнto ñeñaro yi ucurã yirãji ĩna. 3 Ito bajiri jũarã
yн gaye bнsirã yнre bнsi ejabнa waronare cõagũ yignja yн. Ʊdia rodo gaje

rodo gʉdarecocõ yʉ gayere bʉsi ñarã yirãji ĩna. Bojori bʉjarã ĩna sãñarise sãñarã yirãji ĩna, yiquĩ Dios yʉre.

4 Adi macãrʉcʉ̃ro Ʉjʉ Dios riojo, olivos wame cʉtiricʉ jʉagʉ ña. Ito yicõri jeobusuora tutu jʉa tutu ña. Iti robo bajiro bajirã ñama jʉ̃arã ĩre bʉsi ejabʉarã. 5 Ĩna wajanare ĩna ñeñaro yi ãmoja, ĩna ya riserina jea bucã ĩna. Ito bajiro yicõri ĩna wajanare soe jeocã ĩna. No ĩnare ñeño ãmorãre ito bajiroti soecã ĩna. 6 Ide quedire ĩna ãmobeja, idere camota masirã ñacã ĩna. Dios gaye ĩna riasoroca ide quedibe yirona camotacã ĩna. Idere rí iti godo wediroca yi masirã ñacã ĩna. Ito yicõri adi sita ñarise jeyaro iti juniroca yi masirã ñacã ĩna. Ĩna ãmorocõ yisoticã ĩna itire.

7 Diore ĩna bʉsi ejabʉarise gajanoaroca sʉsabiti goje gagʉ guijogʉ ĩna tʉ mʉja ejaquĩ. Ĩnare ñia rẽtocũquĩ ĩ. Ito yicõri ĩnare sĩaquĩ ĩ. 8 Ĩnare sĩacõri jaja cʉto ma gʉdareco ĩna ya rujʉrire cũquĩ sʉsabiti goje gagʉ. Mani Ʉjʉre ĩna sĩara cʉto ñacʉ iti cʉto. Iti cʉto gãna ñeñaro yirã ñari Sodoma cʉto gãna, ito yicõri Egipto gãna bajiro bajirã yicã ĩna. 9 Ʉdia rʉmʉ gaje rʉmʉ gʉdarecocõ majʉ Diore bʉsi ejabʉari masa ya rujʉri cũñacʉ. Masa jeyaro, co butu gãna rʉyabeto, co oca rʉyabeto bʉsirã, co sita gãna rʉyabeto ĩna ya rujʉrire ticã. Ĩna yuje ãmobojarocati masare camota ñaquĩ sʉsabiti goje gagʉ. 10 Bʉsi ejabʉari masa jʉ̃arã ĩna godaja ticõri, wanʉcã adi sita gãna. Wanʉsarã ñarã basa menicã ĩna. Ito yicõri waja manoti gãmeri gajeoni ĩsicã ĩna. “Ĩna jʉ̃arã Diore bʉsi ejabʉari masa tʉdi manire ʉsirioro yimenaji”, yi tʉoĩarã wanʉcã iti cʉto gãna.

11 Ito bajibojarocati ʉdia rʉmʉ gaje rʉmʉ gʉdarecocõti ĩre bʉsi ejabʉarã jʉ̃arã tʉdi ĩna catiroca yiquĩ Dios. Ito bajiro ĩ yijare wʉmʉ rʉ̃gʉ̃cã ĩna. Ĩnare ti ñabojana ĩna wʉmʉ rʉ̃gʉ̃ja, ti ʉcacã. 12 Ito yija bero oca sẽoro ũmacʉ̃jʉ oca ruyucʉ ĩna jʉ̃arãre:

—Adojʉa mʉja waya, yire gaye oca ruyucʉ ĩnare.

Ito yija bero ide buerina mʉja wacã ĩna ĩja. Ito bajiro ĩna mʉja waja, ĩna wajana ñabojana ĩnare ticã. 13 Ĩna mʉja warocati adi sita bʉto ʉecʉ. Iti cʉtore mil wiri iti ñaja, cien ñari wiri juja quedicʉ. Sita ʉerisena siete mil ñarã masa godacã. Gãjerã cati rʉyarã ti ʉcacõri güicã ĩna. Ito bajiri ũmacʉ̃jʉ gagʉ Diore rʉ̃cʉbʉocã ĩna.

14 Ito bajiro rẽtarise adi rãca masa ĩna tõbʉjarise jʉaji rẽtasʉocʉ. Nocõ mejeti mʉcana masa ĩna tõbʉjaroti rẽtacʉ.

Jʉa ãmojeno ñagʉ̃ Dios ñaro gagʉ ĩ jutire gaye

15 Ito yija bero sʉsagʉ jʉa ãmojeno ñagʉ̃ ángel jutiquĩ. Ĩ jutirocati ũmacʉ̃jʉ oca sẽorise ruyucʉ yʉ tʉoja. Ado bajiro yi ruyucʉ iti:

Adi macãrʉcʉ̃ro gãna ñajediro rotirona ñama Dios mani Ʉjʉ, ito yicõri Cristo cʉni. Ʉjarã roti masirã ñatĩñarã ñarã yirãji ĩna, yire oca ruyucʉ ũmacʉ̃jʉ yʉ tʉoja.

16 Ito yiroca veinticuatro ñarã bʉcʉrã Dios riojo ʉjʉ ya cumurorijʉ rujirã ñini rũjũcõri sitajʉ ĩna ya rio muqueacã ĩna. Ito bajiro yicã ĩna Diore rʉ̃cʉbʉorã. 17 Ado bajiro bʉsi ruyucã ĩna:

Gʉare queno ya gʉa Ʉjʉ mʉ. Rẽtoro masigʉ̃ ña Dios mʉ. Ñimʉ gãji mʉ robo masigʉ̃ mami. Iti rʉmʉjʉ gagʉ ña mʉ, adocãta gagʉ cʉni. Ijarijʉ cʉni ñatĩñagʉ̃ yigʉja mʉ. Bʉto masigʉ̃ ñari adocãta masare rotisʉoa mʉ. Ito bajiri, “Queno ya mʉ”, ya gʉa mʉre.

18 Mʉre masimena co sita gãna rʉyabeto mʉre ti junisinicã ĩna. Ĩna
tõbʉjaroca mʉ yira rʉmʉ ejacoajʉ ĩja. Ito yicõri godarãre waja mʉ
seniri rʉmʉ ejacoajʉ. Mʉre moa ĩsicõri ĩna mʉre goti ĩsire waja,
waja yira rʉmʉ ejacoajʉ ĩja. Mʉ ñarã mʉre rʉ̃cʉbʉoanare mʉ waja
yira rʉmʉ ejacoajʉ. Ñasarã, ñasa menare cʉni mʉ ñarã ĩna ñajare
ĩnare waja yigʉ yigʉja mʉ. Ito yicõri adi sita gãnare ñeñaro yirãre
mʉ ruyurioroti rʉmʉ ejacoajʉ, yicã veinticuatro ñarã bʉcʉrã Diore
rʉ̃cʉbʉorã.
19 Ito yija bero ʉ̃macʉ̃jʉ Dios ya wi iti janaja ticʉ yʉ. Iti wi totijʉ Dios ĩ
rotirise sãñari jedo iti ñaja ticʉ yʉ. Iti yʉ tirocati bʉjo jaquĩ. Ito yicõri bʉto
bʉsiquĩ. Iti wato guijorise ruyucʉ. Sita cʉni ʉecʉ. Ito yicõri ide bʉra cujiri
guijoro jaje quedicʉ.

12

Romio tʉ jino robo bajigʉ bʉcʉ ĩ ejare gaye

1 Ito bero ʉ̃macʉ̃jʉ ijarijʉ rẽtaroti ruyucʉ yʉre. Ʉ̃macañi ĩ yorise bajirise
saya sãñacõ iso romio. Ʉ̃macañi ñami gagʉ joe rʉ̃gõcõ iso. Iso ya jesara
bedojʉ jʉa gʉbojeno ñocõa ñacã. 2 Macʉ sãñagõ ñacõ iso. Ito bajiri macʉ
cõgõ awasãcõ. Iti junijare oca jai ñacõ iso. 3 Ʉ̃macʉ̃jʉ ija rẽtaroti gaye gaje
ruyucʉ. Iso tʉ jino robo bajigʉ sʉ̃agʉ̃ bʉcʉ ñaquĩ. Jʉa ãmojenogãri rijoga
cʉtiquĩ ĩ. Jʉa dʉjamocõ saburi sabu cʉtiquĩ. Ito yicõri co rijoga rʉyabeto
jesara bedo jesaquĩ. 4 Ñocõare gʉdareco adojʉa bʉsacõ ĩ ya jotiana ja
ñajõquĩ ĩ. Ito bajiri sitajʉ quedi queacã ĩna ñocõa. Ĩ jino robo bajigʉ bʉcʉ,
macʉ cõgõ tʉ tujaquĩ. "Ĩ rujearocati ĩre bacʉja", yirocʉ tujaquĩ ĩ. 5 Ito
ĩ yiroca ʉ̃mʉgʉ̃ macʉ cʉticõ iso. Masa jeyaro Ʉjʉ ñarocʉ ñaquĩ ĩ. Dios ĩ
cʉ̃rʉ ñari sẽoro roti masiquĩ. Iso rʉcoja bero ʉjʉ ya cumuro Dios ĩ rujiro
tʉ ĩre ãmi ejacã ĩna. 6 Ito yirocati masa manojʉ rudicoacõ macʉacã jaco.
Itojʉ iso ñarotijʉ ñacãcʉ Dios ĩ cʉ̃rajʉ. Itojʉ mil doscientos sesenta rʉmʉri
codequĩ Dios isore.
7 Ito yija bero ʉ̃macʉ̃jʉ ĩna gãmeri sĩaja ticʉ yʉ. Ángel mesa Miguel ʉjʉ rãca
ñarã, ángel mesa ñagoana jino robo bajigʉ bʉcʉ ñarã rãca gãmeri tãcã ĩna.
8 Miguel mesare rẽtocʉ̃biticã ĩna. Ito bajiri ʉ̃macʉ̃jʉ Dios tʉ ña masibiticã
ĩna ĩja. 9 Ito bajiro ĩna yijare jino robo bajigʉ bʉcʉre bucõaquĩ Dios. Dios ĩ
bucõarʉti ñami rʉ̃mʉ́a ʉjʉ Satanás wame cʉtigʉ. Ĩti ñami jane mejejʉ jino
robo godo wedirʉ. Ĩti ñami masa jeyarore rʉogʉ. Ĩ ñarã Dios tʉ ñagoana
rãcati bucõaquĩ Dios adi sitajʉ ĩna ñatoni.
10 Ito yija ʉ̃macʉ̃jʉ oca sẽoro ado bajiro ruyucʉ:
—Masare masorocʉ ñacãmi Dios ĩja. Ito bajiri mani Ʉjʉ ñarocʉ ñami
ĩ. Ĩ masirise cʉni ĩorocʉ ñacãmi. Ĩ Macʉ Cristo cʉni ĩ masirisena
rotirocʉ ñacãmi. Rʉ̃mʉ́a ʉjʉre bucõacacʉ ñami ĩ. Ĩ bucõarʉti ñami Cristore
tʉorʉ̃nʉrãre oca menigʉ̃. Ʉmʉa, ñami cʉni Dios ĩ tiro riojo mani ñarãre
oca meni ãmobojagʉ, "Seti cʉtiama ĩna", yisotibojami ĩ Diore. 11 Mani
ñarãjʉa ĩre rẽtocʉ̃cã ĩna. "Ĩ ya rína mani ñeñaro yirisere coe jeogʉ yiguĩji
Oveja Macʉ", yi tʉoĩacõri rʉ̃mʉ́a ʉjʉre rẽtocʉ̃cã ĩna. "Cristo oca mani
riasoja ticõri, manire sĩarã yirãji", yi tʉoĩa güibiticã ĩna. "Manire ĩna sĩa
ãmobojarocati Dios ocare jidicãmenaji mani", yi tʉoĩacã ĩna. Ito bajiro yicõri
rʉ̃mʉ́re rẽtocʉ̃cã ĩna. 12 Rʉ̃mʉ́re ĩna rẽtocʉ̃ja ticõri, wanʉña ʉ̃macʉ̃jʉ gãna
mʉa. Mʉa adi sita gãnareama bʉjato bajiro yiroja. Mʉa riaca jajosa gãnare
cʉni bʉjato bajiro yiroja. Mʉa tʉjʉ rujicoami rʉ̃mʉ́ ĩja. Ito bajiri bʉjato

bʉjarã wana ya mʉa. “Yoari mejeti yʉ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios”, yirocʉ bʉto junisiniami rʉ̃mʉ́ adocãta, yi ruyucʉ oca ũmacʉ̃jʉ.

13 “Adi sitajʉ cõami Dios yʉre”, yi ti masicõri, romio macʉ rʉcorore
sʉyaquĩ jino robo bajigʉ bʉcʉ. 14 Isore ĩ sʉyabojarocati ga caero jʉa caero
cʉrise bʉcʉ isore ĩsicã ĩna iso wʉtitoni. Ito bajiri masa manojʉ iso ñarojʉ
jinore wʉti rudi wacõ iso. Itojʉ ʉdia rodo gaje rodo gʉdarecocõ isore
bare ecacõri tirʉ̃nʉ ñaquĩ Dios. 15 Iso rudija ticõri, isore sĩa ãmoquĩ jino
robo bajigʉ. Ito bajiri ĩ ya risena ide buquĩ isore rurocʉ. 16 Ito bajiro
ĩ yibojarocati sita ejabʉacʉ isore. Rʉ̃mʉ́ ide ĩ bubojare sitati udi ãmi
jeocõcʉ. 17 Iti ito bajija ticõri, bʉto romiore junisiniquĩ jino robo bajigʉ.
Isore sĩa masibiticõri iso janerãbatiare tãgʉ̃ waquĩ rʉ̃mʉ́. Ĩna ñama Dios
rotirise cʉdirã. Ito yicõri Jesucristo oca tʉorʉ̃nʉ sʉyarã ñari bojomenati
masare goti batorã ñama ĩna. 18 Ĩnare sĩa ãmogʉ̃ jino robo bajigʉ riaca
jajosa tʉnima jajʉjʉ bocati ñacãquĩ ĩ, yʉ cãirojʉ yʉ tija.

13

Jʉ̃arã guijorã tiya mana gaye

1 Ito bero yʉ cãirojʉ sĩgʉ̃ guijogʉ tiya macʉ ĩ maja wadija ticʉ yʉ. Jʉa
ãmojenogãri rijogari cʉtigʉ ñaquĩ ĩ. Jʉa dʉjamocõ saburi cʉtiquĩ ĩ. Co
saburi rʉyabeto come bedori jesacʉ. Ĩ ya riowecarijʉ wame wãñacʉ.
Wame ñeñarise iti ñajare itire ti te ñaquĩ Dios. 2 Ĩ guijogʉ yʉ ticacʉ, yai
robo bajiro bajiquĩ. Oso wame cʉtigʉ bajiro cʉrise gʉbo cʉtiquĩ ĩ. Yai jaigʉ
bʉcʉ robo bajiro rise cʉtiquĩ ĩ. Guijogʉre queno ĩ masiroca yiquĩ jino robo
bajigʉ. Ito yicõri ĩ rujiri cumurojʉ ĩre rojoquĩ guijogʉre. Ito yicõri masare
ĩ roti masiroca yiquĩ jino robo bajigʉ. Ito bajiri jino robo bajigʉ bajiroti
roti masiquĩ guijogʉ cʉni. 3 Guijogʉ coga ĩ ya rijogajʉ ĩre ĩna sĩabojare cami
cʉtiquĩ ĩ. Ĩ ya cami yaticoayija yʉ tija. Ĩ catija ticõri, adi sita gãna ñarocõti
ĩre ti ʉcacã. Ito bajiri ĩre rʉ̃cʉbʉo sʉyacã ĩna. 4 Guijogʉ ĩ roti masiroca jino
robo bajigʉ ĩ yijare, jino bʉcʉjʉare rʉ̃cʉbʉocã masa. Ito yicõri guijogʉre
cʉni rʉ̃cʉbʉocã ĩna. Ĩre rʉ̃cʉbʉorã ado bajiro yicã ĩna:

—Ñimʉ gãji ãni guijogʉ robo bajigʉ mami. Ñimʉ gãji ĩre tã rẽtocʉ̃gʉ̃
mami, yi rʉ̃cʉbʉocã masa guijogʉre.

5 “Yʉ ña rẽtoro ñasagʉ. Ñimʉ gãji yʉ robo bajigʉ maquĩji”, yiquĩ guijogʉ.
Ito yicõri Diore ñeñaro bʉsituquĩ ĩ. Cuarenta y dos ũmacañicõ roti ñaquĩ
ĩ. Ito bajiro ĩ yija ticõaquĩ Dios. 6 Dios ĩ tʉoro riojo ĩre bʉsituquĩ ĩ.
Dios wamere ñeñaro bʉsiquĩ ĩ. Dios ya wire cʉni ñeñaro bʉsiquĩ ĩ. Ito
yicõri ũmacʉ̃jʉ gãnare cʉni bʉsituquĩ ĩ. 7 Dios ñarã rãca gãmeri tãcõri ĩnare
rẽtocʉ̃quĩ ĩ. Ito bajiro ĩ yibojarocati ticõaquĩ Dios ĩre. Ĩre rẽobitiquĩ Dios
maji. Ito bajiri co butu gãna rʉyabeto, co cʉto gãna rʉyabeto, co oca
rʉyabeto bʉsirã, ito yicõri co sita gãna rʉyabeto roti ñaquĩ guijogʉ. 8 Adi
sita gãna ñajediro ĩre rʉ̃cʉbʉo jedicã ĩna. Adi macãrʉcʉ̃rore Dios ĩ rujeoroto
riojʉajʉ, “Ãna ñama yʉ ñarã, catitĩñarona”, yiari wame wõcãñi ĩ ya papera
tutijʉ. Iti tutire rʉcogʉ ĩ ñami Oveja Macʉ, ĩna sĩarʉ. Iti tutijʉ wame
wãñamena guijogʉre rʉ̃cʉbʉocã ĩna, yʉ cãirojʉ.

9 No gãmo goje cʉtirã tʉoya. 10 “Seti cʉtirã ñama ĩna”, ĩna yi ñia ãmi
warãma, tubiara wijʉ ãmi warã yirãji. Ito yicõri, “Seti cʉtirã ĩna ñajare
sarera jãina ĩnare sĩaja quena”, ĩna yianare sarera jãina sĩarã yirãji ĩna. Ito
bajiri mani Dios ñarã ñari mani tõbʉjabojaja cʉni tʉoĩa ʉsirio yibitirʉja
manire. Ito yicõri Diore tʉorʉ̃nʉ jidicãbitirʉja manire.

11 Ito yija bero gãji guijogн sitajн ĩ joejea wadija ticн yн. Jнa sabu mнtacã
oveja macн saburiacã robo bajiro sabu cнtiquĩ ĩ. Ito bajibojarocati jino
oca robo bajiro ruyucн ĩ bнsija. 12 Cajero gagн guijogн ĩ bero gagнre ĩ
robo bajiroti ĩ roti masiroca yiquĩ ĩ, ĩre. Ito bajiri masa ĩna sĩabojarн cami
cнtigнre masa ĩre rũcнbнoroca yiquĩ ĩ, bero gagн. 13 Ĩ cнni masa tiro riojo
guijorise tiyamani ĩoquĩ. Masa ĩna tiro riojo ũmacũjн gaye jea ũjнrise jacajн
iti quedi quearoca yiquĩ ĩ. 14 Ito bajiro masa ĩna tiro riojo tiyamani ĩ ĩoja,
ĩnare rнogн yiquĩ ĩ. Cajero gagн guijogн ĩ ñaroca riti tiyamani ĩosotiquĩ ĩ
bero gagн. Cajero gagн guijogн rujн robo bajiro masare meni rotiquĩ
bero gagн. Cajero gagн guijogн ĩ ñaquĩ sarera jãina ĩna cami menibojarн.
Ĩ ya rujн robo bajiro masare meni rotiquĩ bero gagн. 15 Masa ĩna meni
rujeoja ticõri, ĩna menirнre catiocõri ĩ bнsiroca, bero gagн guijogн ĩ yi
masiroca yiquĩ cajero gagн guijogн. Ado bajiro gotiquĩ ĩna meni rujeorн:
“Yнre rũcнbнomenare sĩaja quena”, yi rotiquĩ yн cãirojн. 16 Ito yija masa
ñajedirore ĩna ya ãmo riojocadнjare, ito yicõri ĩna ya riowecare wame
wõ rotiquĩ ĩ. Ñasari masa, ñasamenare cнni, niyeru jairã, bojoro bнjarã,
queno ĩna ãmoro robo ñarãre cнni, gãjerãre moa ĩsiri masare cнni ĩna
ñarocõreti wame wõ rotiquĩ ĩ. 17 Waja ãmorã ĩna ĩsi ãmobojarocati gãmeri
ĩsire manicн, wame wãñamenare, ĩ rẽojare. Guijogн wame ito yicõri ĩ ya
número wãñamenare waja gãmere manicн ĩnare.
18 “Ito bajiro yireoni ña iti número”, mani yi masi ãmoja, queno itire
riasotija quena. Iti número ũmнgũ wame yireoni ña. Ado bajiro bajicн
iti número, seiscientos sesenta y seis ñacн.

14

Dios ĩ masoana ĩna basare gaye

1 Ito bajija bero Sión wame cнtiri buro joe, Oveja Macнre ĩ rũgõja ticн
yн. Ciento cuarenta y cuatro mil ñarã ñacã masa ĩ rãca. Ĩna ya riowecarijн
Oveja Macн wame, ito yicõri ĩ Jacн wame wãñacн ĩnare. 2 Ito bero ũmacũjн
oca ruyucн. Gũta iti udiro bajiro, bнjo bнto ĩ jaro bajiro, ito yicõri arpa
wame cнtirise jãjarã basa ĩna meniro bajiro ruyucн. 3 Jнariarã tiĩaña mana
catirã, ito yicõri veinticuatro ñarã bнcнrã Dios rotira cumuro tн ñacã. Ĩna
riojo ciento cuarenta y cuatro mil ñarã mame basa sẽacã ĩna. Adi sita gãna
Dios ĩ masoana riti basa sẽa masicã itire. 4 Ĩna ñacã romia rãca ajeĩamena.
Ñeñaro yi ãmobiticõri romiare ajeĩabiticã ĩna. Oveja Macнre cнdicõri no ĩ
warojн ĩ rãca wacã ĩna. Adi sita gãna Dios ĩ masoana ñacã. Ito bajiro bajirã
ñari ĩna ñacã cajero Oveja Macн ñarã, ito yicõri ĩ Jacн ñarã ñasнoana. 5 Ĩna
wato sĩgũ socagн maniquĩ. Dios ĩ tiro riojo seti mana ñacã ĩna.

Dios ñaro gãna нdiarã

6 Ito bero gãji ángel ũmacũjн ĩ wнtija ticн yн. Ĩ ñaquĩ, “Masare masogũ
yiguĩji Dios”, yire oca gotigн. Wasoa ecobeto yiroja iti ñatĩñaroti ñari. Co
sita gãna rнyabeto, co butu gãna rнyabeto, co oca rнyabeto bнsirã, ito
yicõri co cнto gãnare rнyabeto iti oca bнsirocн ñaquĩ ĩ. 7 Ado bajiro sẽoro
bнsi ruyuquĩ ĩ:
—Jeyaro masigũ Dios ĩ ñajare, ĩre güija quena. Ito yicõri ĩre rũcнbнoja
quena. Masa ĩna ñeñaro yirise waja, waja senira rнmн ejacoajн ĩja. Dios ĩ
ñami ũmacũjн, jacajн cнni, riacari, ide ũmaburijнri cнni menirн. Ito bajiro
yirн ĩ ñajare ĩre rũcнbнoja quena, yi ruyuquĩ ángel ũmacũjн.

8 Ito bero mнcana gãji ángel ĩ wнtija ticн yн. Ado bajiro bнsi ruyuquĩ ĩ:

—Babilonia wame cнtiri cнtore, ito yicõri iti cнto gãnare cнni ruyurioquĩ Dios. Babilonia gãna gãjerã ĩna ñeñaro yitoni нsirio codecã ĩna. Sĩgũ нyé ide queagн ĩ нsirio codero bajiro yicã ĩna, yi ruyuquĩ ángel.

9 Ito bero gãji ángel ticн yн. Ĩna нdiarã ticн yн jeyaro. Ado bajiro oca sẽoro bнsi ruyuquĩ ĩ:

—Guijogнre rũcнbнorãre ĩna tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. Ĩ ya rujн ĩna meni rujeorнre rũcнbнorãre cнni ĩna tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. Ĩ wamere ĩna ya ãmojн, ĩna ya riowecajн wõ rotirãre ti junisinigũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩna tõbнjaroca yigн yiguĩji ĩ. 10 Ado bajiro bajia iti. Нyé ide, ide wнoya mani bнto rĩarise ñacн. Iti нyé ide bнto rĩarise wнoya mani robo bajiro bнto ĩna tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios. No guijogнre rũcнbнorãre jeame ũjнrojн cõagũ yiguĩji Dios. Jeana, azufre wame cнtirisena cнni tõbнjarã yirãji ĩna. Oveja Macн ĩ tiro riojo ángel mesa ĩna tiro riojo cнni tõbнjarã yirãji ĩna. 11 Ĩna нarime gaye bueri buetarojobetoja. Ito bajiri guijogнre rũcнbнorãre ĩna tõbнjarise jedibeto yiroja. Ĩna meni rujeorнre rũcнbнorã, ito yicõri ĩ wame wõ rotiana cнni ito bajiroti tõbнjarã yirãji ĩna. 12 “Ito bajiro tõbнjarã yirãji ĩna”, yi tнoĩacõri, Dios rotirisere queno cнdiba mнa, ĩ ñarã ñari. Jesure tнorũnн jidicãbeja mнa. Mнa tõbнjabojaja cнni нsiriobeja, yi ruyuquĩ ángel ũmacũjн.

13 Ito yija bero gaje oca ruyucн yнre ũmacũjн. Ado bajiro yнre yi ruyucн iti:

—Yн mнre gotirisere ucaya. No Diore tнorũnн jidicãmena ĩna godabojaja cнni wanн quenarã yirãji, yi ruyucн oca yнre.

Gaje ado bajiro yi ruyuquĩ Espíritu Santo:

—Riti bajia. Ĩna moarise jidicãcõri, tujacãrã yirãji ĩna. Ũmacũjн ĩna ejaroca queno ĩna yigorere waja yigн yiguĩji Dios ĩnare, yi ruyuquĩ Espíritu Santo.

Diore tнorũnнrãre miojucõri ĩ ãmire gaye

14 Ito yija ide bueri queno botirise ticн yн. Ide bueri joe Masa Rĩjorн robo bajigн rujiquĩ. Oro bedo jesaquĩ ĩ. Ĩ ya ãmojн yoara jãi odiri jãi rнcoquĩ ĩ. 15 Ito yija gãji ángel Dios ya wijн ĩ budija ticн yн. Ide bueri joe rujignre oca sẽoro ado bajiro bнsi ruyuquĩ ĩ:

—Macãrнcũro rica boticojн. Rica ãmirajн ejacojн ĩja. Ito bajiri ricare jata ãmiña ĩja, yi bнsi ruyuquĩ ángel.

16 Ito ĩ yija tнocõri, ide bueri joe rujignн ĩre tнorũnнrãre miojucõri ãmiquĩ. Ricare jata ãmigũ robo bajiro yiquĩ ĩ.

17 Ito bero ũmacũjн Dios ya wijн ángel gãji budiquĩ mнcana. Ĩ cнni yoara jãi odiri jãi rнcoquĩ. 18 Ito bero gãji ángel Diore ĩna soe ĩsisotira casabo jea codegн budiquĩ. Odiri jãi rнcognre sẽoro ado bajiro bнsi ruyuquĩ:

—Macãrнcũro gaye нyé ñicojн ĩja. Ito bajiri mн ya yoara jãi odiri jãina jata ãmiña, yi bнsi ruyuquĩ yн tнoja.

19 Ito ĩ yija tнocõri, ĩ ya yoara jãina adi sita ricare jata ãmiquĩ ĩ. Ãmicõri iti ide bijerotijн cũquĩ ĩ. “Masa ĩna ñeñaro yirise ti junisinicõri bнto ĩna tõbнjaroca yigн yiguĩji Dios”, yireoni ña iti. 20 Cнto sõjнajн ide bije ecocн iti нyé. Iti bijeja riaca robo bajiro wacн rí. Trescientos kilómetrocõ yoacн itiya riaca. Cabaru ya wayugacõ ũcacн itiya.

15

Jнa ãmojeno Dios ñaro gãna ñarise rнcorã

1 Ito bero mнcana ũmacũjн tiyamani guijorise ticн yн. Ángel mesa jнa
ãmojeno ñarãre ticн yн. Ija rẽtaroti gaye jнa ãmojeno ñarise ĩna rнcoja ticн
yн. Iti ñacн masa ĩna ñeñaro yirisere ti junisinicõri ĩna tõbнjaroca Dios ĩ
yisнsaroti.
2 Ito yija riaca jajosa ide ruyurisa, jea wнsarisa ticн yн. Itiya tн masa
jãjarã ĩna rũgõja ticн yн. Ĩna ñacã guijogнre, ito yicõri ĩ rujнre bajiro masa
ĩna meni rujeorнre rẽtocũana. Ĩna ya riowecare guijogн ya número wãñarã
meje ñacã ĩna. Riaca jajosa ide ruyurisa tн rũgõcã ĩna. Arpa wame cнtirise
basa ejabнare Dios ĩ ĩsire rнcocã ĩna. 3 Moisés Diore moa ĩsiri masн ñayorн
ĩ basayore basacã ĩna. Oveja Macнre wanнrã ado bajiro basacã ĩna:
Dios, mн ña rẽtoro masigũ. Ñimнjнa gãji mн robo masigũ mami. Jeyaro
mн rujeore ticõri, quenarise iti ñaja, ti нca gнa. Jeyaro mн yirise
quenarise ña. “Ado bajiro yigн yigнja yн”, mн yija, yiro robo yigн
ña mн. Co sita gãna rнyabeto, masa jeyaro Ʊjн ña mн.
4 Noajнa mнre güimena mama ĩna. Ito yicõri noa mнre rũcнbнomena
mama. Mн sĩgũti ña coji ñeñaro yiĩabicн. Queno mн yirisere ticõri,
masa jeyaro mнre rũcнbнorã yirãji, yicã Oveja Macнre basarã.
5 Ito bero ũmacũjн Dios ya wi iti janaja ticн yн. Ito yicõri Dios ĩ ñari sõa
iti janaja ticн yн. 6 Itojн Dios ya wijн jнa ãmojeno ángel ñarise rнcorã ĩna
budija ticн yн. Yutabuju нeri mani queno botirise sãñacã ĩna. Ito yicõri
ĩna ya wẽñura wiro oro gaye ñacн. Ʊsi riojocõ sнsacн iti wiro. 7 Ito yija
sĩgũ jнariarã ñagũ tiĩaña macн jнa ãmojeno ángel mesare oro tẽrori ĩnare
ĩ ĩsija, ticн yн. Ija masa ĩna tõbнjaroca Dios ĩ yiroti dajacoacн iti tẽrorijн.
Dios ñami catitĩñagũ. 8 Ĩ ĩsirocati Dios ĩ ñasarisena, ĩ masirisena cнni jea
bueri bue dajacoacн Dios ya wi ĩja. Iti bueroca ñimнjнa sãjado manicн.
Jнa ãmojeno ángel mesa ñarise rнcorãre masa ĩna tõbнjaroca yi rotiquĩ Dios.
Dios ĩ rotiado bajiroti ĩna gajanoabeja ñimнjнa sãjado manicн Dios ya wijн
maji.

16

Ñarise sãñari tẽrori

1 Ito bero oca sẽoro Dios ya wijн iti ruyuja tнocн yн. Ado bajiro jнa
ãmojeno ángel mesare bнsi ruyucн iti:
—Masa ĩna tõbнjatoni mнa rнcori tẽrori sita joere jio queoya. Iti ña,
masa ĩna ñeñaro yirisere Dios ĩ ti terise, yi ruyucн ũmacũjн.
2 Ito yija cajero gagн ángel ĩ rнcori tẽro sita joe jio queoquĩ. Ito bajiro
ĩ yirocati guijogн ya rujн bajiro ĩna meni rujeorнre rũcнbнocõri ĩ wame
wãñarãre ĩna ya rujнrire cami joeacн. Bнto cuni junirise ñacн iti cami.
3 Ito bero jũarã ñagũ ángel ĩ rнcori tẽro riaca jajosajн jio roaquĩ. Ĩ jio
roarocati, rí godo wedicн ide. Godarн rí robo bajirise ñacн iti. Riaca jajosa
gãna ñarocõti goda jedicoacã.
4 Ito bero gãji нdiarã ñagũ ángel riacarijн ide ũmaburi gojerijн cнni jio
roaquĩ. Ito ĩ yirocati rí godo wedicoacн iti riacari. 5 Ángel ide codegн ado
bajiro bнsi ruyuquĩ:
—Dios, mн ña ñeñaro yiĩabicн. Jane mejejн gagн ña mн. Ito yicõri adocãta
gagн cнni ña mн. Masa ĩna ñeñaro yirisere ti junisinicõri rí godo wediroca
mн yija, quena ña. 6 Mн ñarãre rí budiroca yicã ĩna. Ito yicõri ĩnare sĩacã

ĩna. Ito yicõri mнre goti ĩsiri masare ito bajiroti yicã ĩna. Ito bajiri ĩna rí idiroca mн yija, ito bajiroti quena ĩnare, yi ruyuquĩ ángel ide coderi masн.

7 Ito yija bero Diore soe ĩsira casabojн oca ruyucн:

—Riti ña. Ito bajiroti bajia. Rẽtoro masigũ ña yн Ʊjн Dios mн. Ñimн gãji mнre bajiro masigũ mami. Queno ti masigũ ñari, masa ĩna ñeñaro yiadocõti riojo waja senia mн, yire oca ruyucн Diore soe ĩsirã casabojн.

8 Ito bero jнariarã ñagũ ángel ũmacañi joere jiojeoquĩ ĩ rнcori tẽrore. Ito bajiro ĩ yirocati ĩ asirisena masare soequĩ ũmacañi. 9 Ito bajiri bнto masare soequĩ ĩ. Ito bajiro ĩ yibojarocati, ĩna ñeñaro yirise jidicãbiticã ĩna. Ito yicõri Diore cнni rũcнbнobiticã ĩna. Ado bajirojнa yicã ĩna. Dios ñarise rẽto masigũre bнsitucã ĩna.

10 Ito yija bero co dнjamocõ ñagũ ángel ĩ rнcori tẽro guijogн ĩ rotiri cumuro joe jiojeoquĩ. Ito ĩ yirocati guijogн ĩ rotiri sitare, ito yicõri ĩ ñarãre cнni ñarocõti rãitĩacoacн. Bнto juni wisirã ĩna ya ñemeroriti cuni canamнocã ĩna. 11 Ito bajibojarocati ĩna ñeñaro yirisere jidicãbiticã ĩna. Ĩna cami cнtiroca Dios ĩ yijare Diore bнsitucã ĩna.

12 Ito yija bero co ãmojeno ñagũ ángel ĩ rнcori tẽro Éufrates wame cнtirisajн jio roaquĩ. Ito ĩ yirocati riaca caracoacн, ũmacañi joejea wadiri dнja gãna нjarã ĩna ya surara rãca ĩna jẽa watoni.

13 Ito yija bero rũmúa нdiarã tũja robo bajirã ticн yн. Sĩgũ jino robo bajigн ya risejн budirн ñaquĩ. Gãji guijogн ya risejн budirн ñaquĩ. Gãji, “Diore goti ĩsiri masн ña yн”, yibojagн ya risejн budirн ñaquĩ. 14 Ĩna rũmúa нdiarã ñacã, tiyamani ĩosotiana. Adi sita gãna нjarã ñarocõti minijuacõri ĩna gãmeri tãroca yicã ĩna. Iti ñaro yiroja masa ĩna ñeñaro yirise waja jeyaro masigũ Dios ĩ senisнsari rнmн. 15 Jesucristo ĩ godaroto riojнa ado bajiro yiyijн ĩ: “Queno tнoĩaña mнa. ‘Itocõ ejagн yigнja yн’, yibicнti, riniri masн ĩ ejaro bajiro ejagн yigнja yн. No yн ejaroti gayere bocatirã, wanн quenarã yirãji ĩna. Ĩna ya yutabujuri rãca ñacãrã bajiro bajirã yirãji ĩna. Wasoro macн gãjerã riojo bojogн bajiro meje bajirã yirãji ĩna. Yнre bocati yucãrã ñari wanн quenarã yirãji ĩnama”, yiyijн Cristo ĩ godaroto riojнa. 16 Ʊjarã minijuacõri ĩna gãmeri tãrijн Armagedón wame cнtirijн ñacн Hebreo ocana.

17 Ito yija bero jнaga ãmojeno ñagũ ángel ĩ rнcori tẽro ũmacũjн jio batequĩ. Ito ĩ yirocati ũmacũjн Dios ya wi oca sẽoro oca ruyucн. Dios ĩ rotiri cumurojн ado bajiro oca ruyucн:

—Itocõti ña ĩja, yire oca ruyucн.

18 Ito yirocati bнjo borea yirise ñacн. Ito bero bнjo bнsiquĩ. Ito yicõri guijorise ruyucн. Ito yicõri sita bнto нecн. Adi sita gãna masa ĩna ñaroca нere rẽtoro нecн. 19 Iti нerocati jaja cнto Babilonia wame cнtiri cнto нdiajнjн bata rũgũcн. Ito bajiroti adi macãrнcũro gaye cнtori sita нerisena ruyuriocõcн. Babilonia gãna ĩna ñeñaro yirere masi bнjaquĩ Dios. Ito bajiri ĩnare junisinigũ ĩna ñeñaro yire waja ĩna tõbнjaroca yiquĩ Dios. 20 Ito bajiroti ruja yogari cнni, gũta yucнri cнni goda jedicoacн. 21 Ito yija bero ũmacũjн gaye ide bнra cujiri quedicн. Cuarenta kilos rũcнrisecõ ñacн iti. Iti ĩnare quedi ejarise tõbнjacõri bнto ñeñaro Diore bнsitucã masa.

17

Wedi maso iso tõbнjare gaye

1 Ito yija jнa ãmojeno ñagн̃ ángel rujatẽro rнcogorн yн tн ejaquĩ. Ejacõri
ado bajiro gotiquĩ yнre:
—Adojнa waya. Bнto wedi maso ñeñaro iso tõbнjaroti gaye mнre ĩorocн
ya. Iso ñamo riaca jajosa gaye ide joe rujigo. 2 Adi sita gãna нjarã ñeñaro
yirã ñari iso rãca aje ñacã ĩna. Adi sita gãnare ĩna ñeñaro yitoni нyé ide iocõri
ĩna ñeñaro yiroca yigo bajiro нsirio codecõ iso, yiquĩ ángel yнre.
3 Yн cãirojн Espíritu Santo ĩ ĩore ado bajiro rẽtacн. Sĩgн̃ ángel yucн manojн
yнre ãmi waquĩ. Itojн ejacõri guijogн sũagн̃ joe romio iso jesaja ticн yн.
Dios ĩ ti terise wame wãñacн ĩre. Jнa ãmojeno rijogari cнtiquĩ ĩ. Ito yicõri
jнa dнjamocõ saburi cнtiquĩ ĩ. 4 Saya iso sãñarise sũa ñirise, ito yicõri bнto
sũarise cнni ñacн. Iso seyorise jaje gajeoni cнticõ iso. Iti ñacн oro, gaje gн̃ta
bнto waja cнtirise, gaje perla wame cнtirise. Iso ya ãmo oro tẽro rнcocõ
iso. Iti tẽrojн ñeñaro iso yirise sãñacн. Ñeñaro iso н̃mнa rãca yi ajerise
sãñacн iti tẽrojн. 5 Iso ya rioweca tнo masia mani wame wãñacн. Ado
bajiro bajicн iti wame: “Jaja cнto Babilonia wame cнtigo ñamo adio. Wedi
masa romia jaco ñamo adio. Ito yicõri ñeñarise jeyaro jaco ñamo adio”,
yireoni ñacн iso ya rioweca wãñarise. 6 Ito yija, “Adioti ñamo Dios ñarãre
sĩa rotigo. Jesure jidicãmenare sĩa rotigo ñamo. Ĩnare rí buditoni mecнcõri
sĩa rotigo ñamo adio”, yi ti masicн yн. Itire ti masicõri mano ti нcacн yн.
7 Ito bajiro yн baji ñaroca ado bajiro gotiquĩ ángel yнre:
—¿Ñere ti нcati mн? Iso mн tiro, “Ado bajiro yireoni ñati adi”, mн yi
masitoni mнre goti rẽtobugн ya yн. Guijogн jнa ãmojeno rijogari cнticõri
jнa dнjamocõ saburi cнtigн isore ãmi waja mн tirн, “Ado bajiro yireoni
ñati adi”, mн yi masitoni mнre goti rẽtobugн ya yн. 8 Guijogн mн tirн iti
rнmнjн catiquĩ maji. Adocãtama ruyubeami ĩja. Ito bajiro bajibojagнti
Dios ĩre ruyuriosaroto riojнa sнsabiti gojena joejea mнja wadigн yiguĩji.
Ĩ joejeaja ticõri, ĩre ti нcarã yirãji masa. Ĩna ñarã yirãji macãrнcн̃ro
Dios ĩ rujeoroto riojнajн papera tuti ucagн, “Adocõ ñama catitĩñarã”, ĩ yi
ucabitiana. Guijogн iti rнmн catigorн, mнcana tнdi ĩ catija ticõri, ti нcarã
yirãji masa jeyaro.
9 ’Jĩjн yн mнre gotirise queno mн tнo masi ãmoja, queno tнoya. Jнa
ãmojeno rijogari cнtigн mн tirн, gн̃ta yucнri jнa ãmojeno yucнri bajiro
bajia iti. Iti yucнri ña, wedi maso iso rujirijн. 10 Gaje ĩ ya rijogari jнa
ãmojeno нjarã bajiro bajia. Co dнjamocõ нjarã ñabojana goda jedicoama.
Ĩna bero gagн co ãmojeno ñagн̃ adocãta masare rotigн yami. Ĩ bero gagн jнa
ãmojeno ñagн̃ ruyubeami maji. Ija ejacõri masare rotigн yiguĩji ĩ. Ito bajiro
yibojagнti yoari ñabicн yiguĩji ĩ. 11 Ĩna bero rotigн ñagн̃ yiguĩji guijogн sũagн̃
iti rнmн ñagorн. Ĩ ñagн̃ yiguĩji sĩgн̃ co dнjamocõ ñarã godabojagнti mнcana
tнdi catirн. Ĩ tнdi catija bero ĩre ruyuriosagн yiguĩji Dios ĩja.
12 ’Jнa dнjamocõ saburi mн tire, jнa dнjamocõ ñarã нjarã bajiro bajia
iti. Masare rotisнobeama ĩna maji. Ija guijogн sũagн̃ rãca rotirã yirãji ĩna.
Ito bajibojarocati yoari mejeti rotirã yirãji ĩna. 13 Ĩna jнa dнjamocõ нjarã
ñabojarãti sĩgн̃re bajiroti tнoĩarã ñarã yirãji ĩna. Ito bajiri guijogн sũagн̃re
rotiri masн cũrã yirãji ĩna. 14 Sĩgн̃re bajiro tнoĩacõri Oveja Macн rãca gãmeri
tãrã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ĩjнa ĩnare rẽtocũgн̃ yiguĩji. Gãjerã ñasarã
rẽtoro ñasagн ñami ĩ. Ito yicõri gãjerã нjarã нjн rẽtoro ñasagн ñami ĩ. Ĩ rãca
gãna Dios ĩ beseana ñama ĩna. Ito yicõri ĩre tнorн̃nн jidicãmena ñama ĩna. Ito
bajiri ĩna Ѿjн Oveja Macн rãca gãjerãre rẽtocũrã yirãji ĩna, yiquĩ ángel yнre.
15 Ito yija gaje ado bajiro gotiquĩ ángel yнre:

—Riaca jajosa joe wedi maso iso rujirise mʉ tija, masati ña iti. Co cʉto rʉyabeto gãna, co masa butu rʉyabeto gãna, co oca rʉyabeto bʉsirã, ito yicõri co sita rʉyabeto gãna ñama ĩna mʉ tirise. 16 Jʉa dʉjamocõ ʉjarã guijogʉ sũagʉ̃ rãca mʉ tiana, wedi masore ti tudirã yirãji ĩna. Saya manoti sĩgõti isore wagorã yirãji ĩna. Ito yicõri tʉdi iso ya rujʉre barã yirãji ĩna. Ito yicõri iso ya gõarire jeana soe ruyuriorã yirãji ĩna. 17 Ĩ ãmorise rẽtatoni, “Ado bajiro yiana mani”, yi ĩna tʉoĩaroca yigʉ yiguĩji Dios. Sĩgʉ̃re bajiro tʉoĩacõri guijogʉ sũagʉ̃re ʉjʉ cũrã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yija Dios ĩ ãmoro bajiroti rẽtaro yiroja. 18 Wedi maso mʉ tiro, cʉto jaja cʉto robo bajiro bajia iti. Iti cʉto gagʉ ʉjʉ gaje cʉtori gãna ʉjarãre roti ñagʉ̃ yiguĩji ĩ, yiquĩ ángel yʉre yʉ cãirojʉ.

18

Babilonia cʉto gãnare gãjerã ĩna rẽtocũre gaye

1 Ito yija bero ũmacʉ̃jʉna gãji ángel ĩ ruji wadija ticʉ yʉ mʉcana. Bʉto roti masigʉ̃ ñaquĩ ĩ. Bʉto yogʉ ĩ ñajare adi sita busu jedicoacʉ. 2 Oca sẽoro ado bajiro awasãquĩ ĩ:

—Jaja cʉto, Babilonia wame cʉtiri cʉto ñabojara cʉto ñeñacoajʉ ĩja. Iti cʉto gãna masa goda jedicoama ĩna. Rʉ̃mʉ́a cʉto ña ĩja. Ito yicõri masa ĩna bʉsigore, wʉjo cʉtiri cʉto ña ĩja. Wʉtirã bʉorise barã ĩna ñaro ña ĩja. 3 Ado robojʉa bajia: Babilonia cʉto gãna bʉto ñeñaro ĩna yirise ticõri, ñeñaro yicã gãjerã cʉni. Ito yicõri adi sita gãna ʉjarã Babilonia cʉto gãna wedi masa romia rãca ñeñaro yicã ĩna. Babilonia cʉto gãna bʉto ĩna gajeoni ãmojare ĩnare gajeoni ĩsicõri queno bʉjacã gaje cʉtori gãna. Ñeñaro tʉoĩarã ñari ito bajiro riti ñeñarise yicã Babilonia cʉto gãna. Ito bajiro ĩna bajija ticõri, ĩnare ruyuriogʉ yiguĩji Dios, yiquĩ ángel yʉre yʉ cãirojʉ.

4 Ito yija mʉcana ũmacʉ̃jʉ oca ruyucʉ yʉre. Ado bajiro goti ruyucʉ iti:

—Iti cʉtore budigoya yʉ ñarã mʉa. Iti cʉto gãna rãca ñabesa. Ito yicõri ĩna rãca ñeñaro yibesa. Ĩna rãca ñeñaro mʉa yija, ĩna tõbʉjado robo bajiro ñeñaro tõbʉjarã yirãji mʉa cʉni. 5 Iti cʉto gãna jaje ñeñaro yicã. Ĩna ñeñaro yirise mio cũĩaja, macãrʉcʉ̃rojʉ tuacoaroja. Ĩna ñeñaro yirisere tʉo bʉjacoami Dios. Ito bajiri iti waja ĩna tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji ĩ. 6 Gãjerãre ñeñaro ĩna yire waja, bʉto bʉsa ñeñaro tõbʉjajaro ĩna cʉni. Ĩna ñeñaro yire waja jʉajiricõ ĩnare waja senijaro Dios. Gãjerãre tõbʉjaroca ĩna yire rẽtoro tõbʉjajaro ĩna. 7 Iti cʉto gãna jaje gajeoni cʉtirã ñama ĩna. Dise rʉyabeto ña ĩnare. “Ʉjarã ña mani”, yibojama ĩna. “Ñejʉa tõbʉjamenaji mani”, yibojama ĩna. “Manʉjʉ godagoana bajiro bajirã meje ña mani. Queno ñacã mani”, yibojama ĩna. Gãjerãre tõbʉjaroca ĩna yiado bajiroti tõbʉjarã yirãji ĩna cʉni. 8 Ito bajiri yoari mejeti ñarise ĩna tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios. Babilonia gãna coriarã ñarisena godarã yirãji. Gãjerã ñiona godarã yirãji. Gãjerã jeana soe ecorã yirãji. Gãjerã bʉto bojori bʉjarã yirãji. Rẽtoro masigʉ̃ ñari ito bajiro ĩna tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios, mani Ʉjʉ. Ĩna ñeñaro yirise waja iti cʉtore soe jeogʉ yiguĩji Dios, yire oca ruyucʉ yʉre, yʉ cãirojʉ.

9 Iti cʉto bueja ticõri, adi sita gãna ʉjarã bʉto otirã yirãji ĩna. Ito yicõri bʉto bojori bʉjarã yirãji ĩna. Ĩna ñarã yirãji ĩna rãca bʉto ñeñaro yi wanʉana. 10 Ĩna rãca tõbʉja ãmomena sõjʉti tujarã yirãji ĩna, itire güirã. Ado bajiro yirã yirãji ĩna:

—Aba, jaja cʉto, ñabojara cʉto ʉa godacoajʉ ĩja. Gaje cʉtori rẽtoro ñasari cʉto ñabojacʉ iti cʉto. Adocãtama ruyubea ĩja. Iti cʉto gãna ñeñaro ĩna yirise waja yoari mejeti godacoajʉ iti cʉto, yirã yirãji adi sita gãna ʉjarã, yi ruyuquĩ Dios ñaro gagʉ yʉ cãirojʉ.

11 Adi sita gãna gajeoni ĩsiri masa cʉni iti cʉto ʉaja ticõri, bʉto otirã yirãji ĩna. Ito yicõri bojori bʉjarã yirãji ĩna. "Ñimʉ mani gajeoni ãmi warise boca ãmigũ mami", yirona bʉjatomena yirãji ĩna. 12 Ĩna ĩsi ãmobojare adocõ jaje tujaro yiroja: oro gaye, plata gaye, gũta bʉto waja cʉtirise gaye, perla gaye, saya bʉto waja cʉtirise, saya gosirise, saya sũa ñirise, saya bʉto sũarise cʉni, ito yicõri yucʉ queno sʉti quenarise gaye, marfil wame cʉtirisena ĩna menire gaye, yucʉ queno waja cʉtirise, come bronce wame cʉtirise, comena ĩna menire gaye, itocõ jaje tujaro yiroja ĩna ĩsi ãmobojare. 13 Gaje ĩna ĩsi ãmobojare adocõ ñaro yiroja: canela wame cʉtirise baja sʉti quenarise, bia moa, ẽo gʉje soeja sʉti quenarise, mirra wame cʉtirise, gaje sʉti quenarise, ʉyé ide, ʉ́ye roa bare, trigo ajeri, trigo ajeri ĩna abore cʉni, ta wecʉa, oveja, cabarua, tunuricorori, ito yicõri ĩna josare cʉni ĩsi ãmobojarã yirãji ĩna. Ito bajibojarocati ñimʉjʉa ĩna ya gajeoni boca ãmigũ manija, bojori bʉjarã yirãji ĩna. 14 Babilonia cʉto gãna ñabojanare tʉoĩarã, ado bajiro yirã yirãji ĩna:

—Babilonia gãna ñabojana jeyaro gajeoni ĩna wanʉbojacati ʉa jedicoajʉ ĩja. Bʉto waja cʉtirise, bʉto seyorise ĩna rʉcobojare cʉni ʉa jedicoajʉ. Ito bajiri mʉcana tʉdi goabetoja iti, yirã yirãji gajeoni ĩsi ucuri masa.

15 Ĩna ñarã yirãji Babilonia gãna ñabojanare gajeoni ĩsicõri jairo niyeru bʉjana. Ito bajiri iti cʉto ʉaja ticõri, otirã yirãji ĩna. Ito yicõri bojori bʉjarã yirãji ĩna. Sõjʉ ti rũgõrã yirãji ĩna, ĩna rãca tõbʉja ãmomena. 16 Ito ti rũgõcõri ado bajiro yirã yirãji ĩna:

—Aba, bʉjato bajia Babilonia jaja cʉto ñabojara cʉto. Iti rʉmʉjʉ romio seyogo robo bajiro ñabojacʉ iti cʉto. Saya quenarise sãñagõ, sũa ñirise, sũarise cʉni sãñagõ robo bajiro ñabojacʉ iti cʉto. Oro gaye, gũta waja cʉtirise, perla wame cʉtirise gajeoni cʉtigo robo bajiro ñabojacʉ iti cʉto maji. 17 Ito bajibojarocati yoari mejeti iti cʉto gaye rãca gajeoni ʉa godacoajʉ ĩja, yirã yirãji gajeoni ĩsi ucuri masa.

Cuma bʉcʉa ʉjarã, weaturi masa, moari masa, wa ucuri masa cʉni sõjʉ tujacõri, ti jayarã yirãji ĩna. 18 Iti cʉto ʉare, iti bueja ticõri, ado bajiro awasãrã yirãji ĩna:

—Iti cʉto robo bajiro gaje cʉto quenari cʉto manicʉ, yi awasãrã yirãji ĩna.

19 Bʉto bojori bʉjacõri ĩna ya rijoga joe sita rũna jeorã yirãji ĩna. Ito yicõri awasã otirã yirãji ĩna:

—Aba, bʉjato bajia Babilonia ñabojara cʉto. Jaja cʉto ñabojacʉ iti cʉto. Mani cumari cʉtirã ĩnare gajeoni ĩsicõri niyeru jaje bʉjabojacʉ mani. Yoari mejeti iti cʉto ʉa jedicoajʉ, yirã yirãji cumari ʉjarã, yi ruyuquĩ ángel yʉ cãirojʉ.

20 Gaje ado bajiro yi ruyuquĩ ĩ:

—Iti cʉto ʉaja ticõri, wanʉña ũmacũjʉ ñarã mʉa. Mʉa ĩ oca gotitoni Cristo ĩ cũana, Diore goti ĩsiri masa mʉa cʉni, ito yicõri mʉa Dios ñarã ñarocõti wanʉña mʉa. Iti cʉto gãna mʉa tõbʉjaroca yicã ĩna. Ito bajiri iti waja adocãta tõbʉjama ĩna cʉni. Ĩna cʉtore ruyurioquĩ Dios. Ito bajiri wanʉña mʉa, yi ruyuquĩ ángel yʉ cãirojʉ.

21 Ito yija sĩgũ ángel sẽogũ ticн yн. Gũtagã jajoca ĩ ãmi mнo rũgõja ticн yн. Wãñiara gũtagãcõ jajoca ñacн itiga. Itigare ãmicõri, riaca jajosajн cõa roaquĩ ĩ. Ito yicõri ado bajiro yiquĩ ĩ:

—Gũtagãre yн cõaro bajiroti, Babilonia cнtore cõa roa ruyuriogн yiguĩji Dios. Ito bajiri jaja cнto ñabojara cнtore mнcana tнdi jнaji timena yirãji masa. 22 Iti cнto gнdareco arpa wame cнtirise basa mнcana tнdi jнaji ruyubeto yiroja. Seru basa, trompeta basa cнni mнcana tнdi jнaji ruyubeto yiroja iti cнto gaye. Iti cнto moari masa ñagoana mнcana tнdi moamena yirãji ĩna. Wãñiara gũta gaye ĩna moaja, jнaji ruyubeto yiroja. 23 Iti cнto gaye jeobusuora tuturi ñabojare tнdi yobeto yiroja. Ito yicõri ãmo siare basa ĩna menija, tнoyamano yiroja. Iti cнto gãna gajeoni ĩsiri masa gãjerã rẽtoro ñasarã ñabojacã. Iti cнto gãna masa jeyarore, "Mнare rojabe gнa", yi rнocã ĩna, yiquĩ gũtagã jajoca cõa roagн, yн cãirojн.

24 Iti cнto gãna Diore goti ĩsiri masare sĩañi ĩna. Ito yicõri ĩ ñarãre cнni sĩañi ĩna. Ĩna ñañi, "Diore tнorũnнrãre sĩaña", yiana. Ito bajiro ĩna sĩa rotijare bнto seti ña ĩnare.

19

1 Ito yija bero jãjarã ũmacũjн oca sẽoro ĩna bнsija tнocн yн. Ado bajiro yi ruyucã ĩna:

Aleluya, Diore rũcнbнoto mani, yi ruyucã ĩna. Dios mani Ujн, ĩ ñami manire masorн. Ĩ ñami rẽtoro ñasagн, ito yicõri rẽtoro masigũ.

2 Masa ĩna ñeñaro yirise waja ĩ senija, riojo ĩna yiado bajiroti seniami ĩ. Wedi maso ñabojarore ruyurioquĩ ĩ. Adi sita gãnare ĩna ñeñaro yitoni нsirioro yi codecõ iso. Ito yicõri Diore moa ĩsiri masare sĩacõ iso. Ito bajiro iso yija ticõri, iti waja isore ruyurioquĩ ĩ, yi bнsi ruyucã ĩna ũmacũjн.

3 Mнcana tнdi ado bajiro bнsi ruyucã ĩna:

—Aleluya, Diore rũcнbнoto mani, yi ruyucã ĩna. Babilonia cнto нare bueri mнja jedibeto yiroja, yi ruyucã ĩna.

4 Ito bajiro ĩna yirocati нjн ya cumuro Dios ĩ rujiro riojo rijomunigãna ñini rũjũcã veinticuatro ñarã bнcнrã. Ito yicõri jнariarã tiĩaña mana cнni ito bajiroti rijomunigãna ñini rũjũcã ĩna. Diore rũcнbнorã ado bajiro yicã ĩna:

—Ito bajiroti ñajaro. Aleluya, Diore rũcнbнoto mani, yi ruyucã ĩna.

5 Ito yija bero нjн ya cumurojн oca ruyucн:

Mani Ujн Diore rũcнbнoto mani. Mнa Diore moa ĩsirã ĩre rũcнbнoya. Mнa ñasarã, ñasamena cнni Diore güirã rũcнbнoya mнa, yi ruyucн нjн ya cumurojн.

Oveja Macн robo bajigнre ĩna basa jeore gaye

6 Ito yija bero jãjarã ĩna bнsiro robo bajiro ruyucн. Ito yicõri riacari ũmayuro robo bajiro ruyucн. Ito yicõri bнjo ĩ bнsirise robo bajiro ruyucн. Ado bajiro ruyucн iti:

Rẽtoro masigũ ñami mani Ujн Dios. Ñimн gãji ĩ rẽtoro masigũ mami. Mani Ujн ñarocн ñacãmi ĩja. Aleluya, ĩre rũcнbнoto mani ĩja.

7 Oveja Macн ĩ ãmo siaroti rнmн ejacojн ĩja. Ito bajiri wanнcõri wanн quenato mani, ñasagн ĩ ñajare. Ĩre rũcнbнoto mani. Ĩ manojo ñaroco ña yucãmo iso.

8 Saya нeri mani botirise iso sãñaroca yiquĩ Dios isore, yi ruyucн oca, yн cãirojн.

Iso ya saya ʉeri mani yʉ tire, “Queno yirã ñama Dios ñarã”, yireoni ña iti.
9 Ito yija ángel ado bajiro yʉre rotiquĩ:
—Mʉre yʉ gotirise ucaya: “No Oveja Macʉ ãmo siare basa goti ecoana wanʉrã yirãji ĩna”, yi ucaya mʉ, yiquĩ ángel yʉre.
—Iti yʉ bʉsirise, Dios oca riojo ñasarise ña iti, yiquĩ ángel yʉre.
10 Ito ĩ yijare, ĩre rʉ̃cʉbʉogʉ ĩ riojo rijomunigãna ñini rʉ̃jʉ̃cʉ yʉ. Ito bajiro yʉ yijare ado bajiro gotiquĩ ĩ yʉre:
—Ito bajiro yibesa. Mʉre bajiroti Diore moa ĩsigʉ̃ ña yʉ cʉni. Mʉ rãca gãna Jesús oca riojo ñasarise tʉorʉ̃nʉ jidicãmena bajiro bajigʉ ña yʉ cʉni. Ito bajiri yʉre rʉ̃cʉbʉobesa. Diore mʉ rʉ̃cʉbʉoja quena, yiquĩ ángel yʉre.
Oca riojo ñasarise Jesús gotire iti ña jane mejejʉ Diore goti ĩsiri masa ĩna goti yure.

Cabaru botigʉ joe jesagʉ gaye oca

11 Ito yija bero ʉ̃macʉ̃jʉ iti janaja ticʉ yʉ. Iti janaroca cabaru botigʉ ĩ goaja ticʉ yʉ. Sĩgʉ̃ ĩ joe jesaquĩ. Ado bajiro wame cʉtiquĩ ĩ, “Yiro Robo Yigʉ, Riojo Gotigʉ”, wame cʉtiquĩ ĩ. Masa ĩna ñeñaro yirise waja ĩ senija ĩna yiado bajiroti senigʉ̃ ñaquĩ ĩ. Ĩ wajanare ĩna tõbʉjaroca ĩ yi ãmoja, ĩna yiado bajiroti ĩna tõbʉjaroca yigʉ ñaquĩ ĩ. 12 Ĩ ya cajea jea ʉ̃jʉrise robo bajiro yocʉ. Ĩ ya rijogajʉ jaje come bedori jesaquĩ ĩ. Ĩ ya rioweca wame ñacʉ. Ĩ sĩgʉ̃ti masiquĩ iti wamere. 13 Rína ñioado yutabuju sãñaquĩ ĩ. Dios oca goti rẽtobugʉ wame, wame cʉtiquĩ ĩ. 14 Ʉ̃macʉ̃jʉ gãna surara ĩ rãca gãna ĩre sʉyacã. Yutabuju ʉeri mani botirise sãñacã ĩna. Ito yicõri cabarua botirã joe jesacã ĩna. 15 Rína ñioado sãñagʉ̃re ĩ ya risejʉ sarera jãi budicʉ, bʉto odiri jãi. Iti jãi ñacʉ ĩre tʉorʉ̃nʉmenare ĩna tõbʉjaroca ĩ yiroti jãi. Dios ĩ cũrʉ ñari sẽoro roti masigʉ̃ yiguĩ̃ji ĩ. Masa ĩna ñeñaro yirise waja senigʉ̃, sĩgʉ̃ ʉyé ide ãmogʉ̃ ĩ moa abojioro robo bajiro yigʉ yiguĩ̃ji ĩ. Masa ĩna ñeñaro yirisere ti tecõri ĩna tõbʉjaroca yirocʉre sarera jãi risejʉ budigʉre cũgʉ̃ yiguĩ̃ji Dios. Dios ñami rẽtoro masigʉ̃. Ñimʉjʉa gãji ĩ robo masigʉ̃ maquĩ̃ji. 16 Ĩ ya risejʉ sarera jãi budigʉ ado bajiro wame cʉtiquĩ ĩ. Ĩ ya yutabujujʉre ito yicõri ĩ ya sagarojʉ cʉni ado bajiro wame wãñaquĩ: “Ãni ñami ñari masa rẽtoro ñasagʉ. Ãni ñami ʉjarã ʉjʉ rẽtoro ñasagʉ”, yire wame wãñacʉ ĩre.
17 Ito yija bero sĩgʉ̃ ángel ʉ̃macañi joe ĩ rʉ̃gõja ticʉ yʉ. Yuca ʉ̃macʉ̃jʉ wʉtirãre ado bajiro oca sẽoro bʉsi ruyuquĩ ĩ:
—Minijuacõri, barã waya mʉa. Sʉsari rʉmʉ Dios ĩ masare sĩanare barã waya. 18 Ʉjarã, surara ʉjarã, ʉ̃mʉa sẽorã, cabarua, ĩna joe jesarãre cʉni queno ĩna ãmoro ñarãre, gãjerãre moa ĩsirã, ñasarã, ñasamenare cʉni ĩna ya rire barã yirãji mʉa, yi ruyuquĩ ángel yʉ cãirojʉ.
19 Ito yija bero guijogʉ sʉ̃agʉ̃, adi sita ʉjarã ĩna surara rãca ĩna minijuaja ticʉ yʉ. Cabaru joe jesagʉ ĩ ya surara rãca gãmeri tãrona minijuacã ĩna. 20 Guijogʉ sʉ̃agʉ̃ rãca gãmeri tãcõri ĩre tubiaquĩ cabaru joe jesagʉjʉa. “Yʉ ña Diore goti ĩsiri masʉ”, yibojagʉre cʉni tubiaquĩ ĩ. Ĩ ñaquĩ guijogʉ sʉ̃agʉ̃ tiro riojo tiyamani yicacʉ. Tiyamani ĩocõri masare rʉoquĩ ĩ. Ĩ rʉorisere tʉorʉ̃nʉcõri guijogʉ wame wõ roticã ĩna. Ito yicõri gãjiõcʉ̃ rujʉ robo bajiro ĩna meni rujeorʉre rʉ̃cʉbʉocã ĩna. Guijogʉ sʉ̃agʉ̃re, ito yicõri, “Diore goti ĩsiri masʉ ña yʉ”, yibojagʉre cʉni ĩna catirocati itajura jeame ʉ̃jʉritajʉ ĩnare cõa roaquĩ cabaru joe jesagʉ. Azufre wame cʉtirisena bʉto ʉ̃jʉcʉ iti jeame. 21 Ito yicõri gãjerãreama cabaru joe jesagʉ ĩ ya risejʉ sarera

jãi budiri jãina ĩnare sĩaquĩ ĩ. Ito bajiri yuca ĩna ya rire ĩna ãmoro bajiroti queno ba yajicã ĩna.

20

Mil ñari rodori gaye

1 Ito bajija bero ado bajiro bajicн gaje yн cãija. Sĩgũ ángel ũmacũjнna ĩ ruji wadija ticн yн. Sнsabiti goje soje janado, ito yicõri come ma rнcocõri ĩ ruji wadija ticн yн. 2 Ruji ejacõri jino robo bajigнre ñiaquĩ ĩ. Ĩ ñaquĩ jane mejejн jino godo wedirн. Ito yicõri ĩti ñaquĩ rũmúa нjн Satanás wame cнtignн. Jino robo bajigнre ñiacõri come mana ĩre siaquĩ ángel. 3 Sнsabiti gojejн ĩre cõa sãquĩ ĩ. Itojн mil rodoricõ ĩre cũquĩ ĩ. Masare rнobe yirocн, ito bajiro bia rojoquĩ ĩ. Ito yicõri, gãjerã janame yirocн, iti goje biadore wame wõquĩ ĩ. Mil rodori iti jedija bero ĩre bucõagũ yiguĩji jabeto.

4 Ito yija bero нjн ya cumurori ticн yн. Masa ĩna ñeñaro yirise cõĩacõri waja senirona rujicã iti cumurorijн. Iti masa cũñi Dios ĩnare. Ãmнma jata ecoana ya нsi ticн yн. Dios ocare ĩna riasojare, Jesure ĩna jidicãbejare ãmнma jata ecoana ñacã ĩna. Guijognre rũcнbнoana meje ñacã ĩna. Ĩ ya rujн robo bajiro meni rujeorнre rũcнbнoana meje ñacã ĩna. Ito yicõri ĩ wame ĩna ya rioweca ĩna ya ãmori cнni wõ ecoana meje ñacã ĩna. Ĩna tнdi catija ticн yн. Ito yicõri mil rodoricõ Cristo rãca roti ñacã ĩna. 5 Ĩna ñacã Cristo ñarã sĩa ecoana cajero tнdi catisнoana. Gãjerãma godana mil rodori iti jediroto riojнa tнdi catibiticã ĩna maji. 6 Ĩna cajero mнcana tнdi catiana bнto wanн quenarã yirãji. Diore queno cнdirã ñarã yirãji ĩna. Mнcana tнdi jнaji godamena yirãji ĩna. Jeame ũjнrojн ĩnare cõabicн yiguĩji Dios. Paia robo bajiro Diore moa ĩsirã yirãji ĩna. Cristore cнni ito bajiroti yirã yirãji ĩna. Ito bajiri mil rodoricõ Cristo rãca roti ñarã yirãji ĩna.

Rũmúa нjнre ĩna bucõare gaye

7 Mil rodori iti jedija bero rũmúa нjн Satanás bucõa ecognн yiguĩji. 8 Ĩre ĩna bucõaja bero masa jeyarore rнo ucugн yiguĩji ĩ. Gog wame cнtiri cнto gãnare, ito yicõri Magog wame cнtiri cнto gãnare cнni rнognн yiguĩji ĩ. Ĩ rнorisere tнocõri minijuarã yirãji ĩna, gãmeri tãrona. Jãjarã ñarã yirãji ĩna. Ja sita cõĩaja jedibiti robo bajiro ñarã yirãji ĩna. 9 Masare sĩarona adi sitajнre batarã yirãji ĩna. Dios ñarãre gãni biarã yirãji ĩna. Ito yicõri cнto Dios ĩ mairi cнtore gãni biarã yirãji ĩna. Ito bajiro ĩna yibojarocati ũmacũjнna ĩnare jea cõagũ yiguĩji Dios. Ito yicõri ñajediro soe jeocõgũ yiguĩji ĩnare. 10 Ito yija bero rũmú ĩnare rнorнre itajura jeame ũjнritajн ĩre cõa roagн yiguĩji Dios. Azufre wame cнtirisena ũjнrita ñaro yiroja itira. Itira ñaroja guijognн sũagũre, ito yicõri, “Diore goti ĩsiri masн ña yн”, yibojagнre Dios ĩ cõarada. Itojн ũmнa, ñami cнni tõbнjatĩñarã yirãji ĩna.

Masa ĩna ñeñaro yirise waja Dios ĩ senisнsare gaye

11 Ito yija bero нjн ya cumuro botiri cumuro ticн yн. Ito yicõri iti cumurojн rujignre ticн yн. Yн tiro riojo adi sita, macãrнcũro cнni godacoacн. Ito yicõri tнdi joejeabiticн. 12 Godana Dios riojo ĩna rũgõja ticн yн. Ñasarã, ñasamena cнni ñacã ĩna. Ito ĩna rũgõroca papera tutiri janaquĩ Dios. Iti papera tutirijн masa jeyaro ĩna yigore wãñacн iti tutirijн. Ito bajiri itire ticõri godana ĩna yiado bajiroti ĩnare besequĩ Dios. Ito yija gaje tuti papera tuti janaquĩ Dios. “Adocõ ñama yн rãca ñatĩñarona”, yire gaye wame wãñacн iti tutijн. 13 Riaca jajosajн godabojana mнcana tнdi mнjacoacã

ĩna. Ito yicõri godana sita wato ñabojana tнdi mнjacoacã ĩna. Ito yicõri ĩna ñarocõreti ĩna yiado bajiroti besequĩ Dios. 14 Ito yija bero masa cõcõri ĩna godarise, ito yicõri godana ĩna ñarojн cнni iti ñarisere ãmicõri jea ũjнritajн itire cõa roaquĩ Dios. Itira jeame ũjнrita ña godasarada. 15 “Adocõ ñama yн rãca ñatĩñarona”, yire gaye ĩ ya tutijн wãñamenare besecõri ĩna ñarocõreti jea ũjнritajн cõa roaquĩ Dios.

21

Macãrнcũro mamaro ñare gaye

1 Ito yija bero macãrнcũro mame, sita mame iti ñaja ticн yн. Dios ĩ wasoare ñari seyocн iti. Macãrнcũro bнcнro ñasнobojacati, sita ñasнobojacati cнni godacoacн ĩja. Ito yicõri riaca bнcнyari manicн. 2 Ito yija bero yн Juan, ñejнa ñeñarise mani cнto mame Jerusalén wame cнtiri cнto iti ruji ejaja ticн yн. Dios ĩ ñarojнna ruji wadicн iti cнto. Iti cнto queno quenora cнto ñacн. Romio ãmo siaroco saya sãña yucãdo robo bajiro seyori cнto ñacн iti cнto. Iti cнtore queno yucãquĩ Dios, ĩ ñarã ĩna ñatoni. 3 Ito yija yн cãirojн ũmacũjн oca sẽoro ruyucн:

—Tiya. Adocãta masa rãca ñami Dios. Masa rãca ñagũ ĩ ñajare ĩ ñarã ñarã yirãji ĩna. Masa rãca ñacõri ĩna Ʊjн ñagũ yiguĩji ĩ. 4 Ĩna ya yago idere wejacãgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri wanн quenatĩñarã yirãji ĩna. Ito bajiri godamena yirãji masa ĩja. Ito yicõri otimena yirãji ĩna. Bojori bнjamena yirãji ĩna. Junirise mano yiroja ĩnare. Iti rнmн bajigore iti rẽta jedijare ito bajiro bajirã yirãji ĩna, yire oca ruyucн ũmacũjн.

5 Ito yija нjн ya cumuro rujigн ado bajiro yi ruyuquĩ ĩ:

—Ñajediro bнcн ñabojare mame riti wasoacн yн, yi ruyuquĩ ĩ.

Ito bajiro yicõri ado bajiro gaje gotiquĩ yнre:

—Mнre yн gotirise ucaya. Yн mнre gotirise riojo gotire ña. “Ito bajiro bajiro yiroja”, yi masigũ yigнja mн, itire tнocõri. Ito bajiri itire ucaya, yi gotiquĩ yнre.

6 Bero mнcana ado bajiro yiquĩ yнre:

—Itocõti ña. Ñacã ĩja. Yнna sнoriti jeyaro ñasнoyija. Ito yicõri yнna sнoriti jeyaro ñasнsaro yiroja. A wame ñasнorise, ito yicõri Z wame ñasнsarise robo bajiro bajigн ña yн. Yн ña ñajedirore rujeorн. No yнre ide idi ãmorã ĩna senija, ũmaburi goje gaye catitĩñare gaye ĩnare iogн yigнja yн. Waja manoti iogн yigнja yн. 7 No ĩna ñeñaro yirise jidicãrã ĩna ñama rũmúa нjнre rẽtocũrã. Ito bajiro ĩna yijare quenarise ĩnare ĩsigũ yigнja yн. Ĩna Ʊjн ñagũ yigнja yн. Ito yicõri yн rĩajнa ñarã yirãji ĩna. 8 Gãjerã yнre tнorũnнmenareama jea ũjнritajн azufre wame cнtirisena ũjнritajн ĩnare cõagũ yigнja yн. “Jesure yн cнdija ticõri, yнre ti tudirã yirãji gãjerã”, yi tнoĩa güirãre cнni jea ũjнritajн cõagũ yigнja yн. Ñeñaro yirã, sĩari masa, romia rãca ajeri masa, gãjerãre rojarã, ĩna meni rujeorнre rũcнbнorã, ito yicõri socari masa ñarocõreti jea ũjнritajн ĩnare cõagũ yigнja yн. Itira azufre wame cнtirisena ũjнa itira. Itirajн ña godasarada, yiquĩ нjн ya cumuro rujigн, yн cãirojн.

Mama cнto Jerusalén wame cнtiri cнto

9 Ito yija bero ángel sĩgũ wadicõri yн tн eja rũjũquĩ. Ĩ ñaquĩ jнa ãmojeno ñagũ masa ĩna tõbнjatoni ñarise tẽro rнcogorн. Ado bajiro yнre gotiquĩ ĩ:

—Ado waya. Oveja Macн manojo ñarocore mнre ĩorocн ya yн, yiquĩ ángel yнre.

10 Yн cãirojн Espíritu Santo yнre ito bajiro ĩ yija, ado bajiro rẽtacн iti.
Gũta yucнri cнrise ũmacũjн yнre ãmi waquĩ ángel. Ito yнre ãmi ejacõri
ñeñarise mani cнto, Jerusalén wame cнtiri cнto yнre ĩoquĩ ĩ. Dios ñarojнna
ruji wadira cнto ñacн iti cнto. 11 Dios ĩ yorisena busucн iti cнto. Gũta bнto
waja cнtirise robo bajiro busucн iti cнto. Jaspe wame cнtirise gũta ẽoro
queno ide totiaro robo bajiro busucн iti cнto. 12 Iti cнto tнnima ĩna sabiara
cнní ũmari cнní ña gãni biacн. Iti bedo jнa gнbojeno sojeri, sojeri cнticн.
Co soje rнyabeto ángel sĩgũ rũgõquĩ. Israel gãna jнa gнbojeno buturi gãna
wame wãñacн iti sojerijн. 13 Ũmacañi ĩ joejea wadiri dнja нdia soje, ĩ quedi
sãja warojнa нdia soje, warubнjнa нdia soje, gaje dнja warubнjнa нdia soje
ñacн iti sojeri. 14 Iti cнní sabia rũjarajн roca jнa gнbojeno gũta cũ gãni biañi
ĩna. Iti gũtagãrijн Oveja Macн ĩ oca goti ucutoni ĩ cũana wame wãñacн.

15 Ángel yн rãca bнsicacн cнto cõĩarotigн orona ĩna menirагн rнcoquĩ.
Sojeri cнni, ĩna sagãni biare cнníre cнni ĩ cõĩarotigн ñacн itigн. 16 Ĩ cõĩaja iti
cнto eyarise, iti cнto ũmarise, iti cнto yoarise corocõ ñacн. Ĩ cõĩaja dos mil
doscientos kilómetrocõ ñacн yoarise, eyarise, ũmarise cнni. 17 Ĩna sabiare
ángel ĩ cõĩaja sesenta y cinco metros ũmarise ñacн. Masa ĩna cõĩaro bajiroti
cõĩaquĩ ángel cнni.

18 Jaspe wame cнtirise gũtagãrina iti cнtore sabiañi ĩna. Orona iti cнtore
meniñi ĩna. Ʉeri mani ñacõri ẽoro нeri mano robo bajiro ruyucн iti
cнto. 19 Ĩna sabiara cнní roca jнa gнbojeno gũta ñarisejнre, gũta bнto waja
cнtirise itigarijн wãñacн. Cajero gaga jaspe wame cнtirise wãñacн. Bero
gaga zafiro wame cнtirise wãñacн. Bero gaga ágata wame cнtirise wãñacн.
Bero gaga esmeralda wame cнtirise wãñacн. 20 Bero gaga ónice wame
cнtirise wãñacн. Bero gaga cornalina wame cнtirise wãñacн. Bero gaga
crisólito wame cнtirise wãñacн. Bero gaga berilo wame cнtirise wãñacн.
Bero gaga topacio wame cнtirise wãñacн. Bero gaga crisoprasa wame
cнtirise wãñacн. Bero gaga jacinto wame cнtirise wãñacн. Sнsarica jнa
gнbojeno ñarica amatista wame cнtirise wãñacн. 21 Jнa gнbojeno sojeri
perla wame cнtirisena meniñi ĩna. Co soje rнyabeto coga perlanati iti
sojerire meniñi ĩna. Iti cнto gнdareco ñasarima ĩna menira ma orona
meniñi ĩna. Ẽoro ide totiaro robo bajiro ruyucн iti.

22 Dios ya wi ti bнjabiticн yн iti cнtore. Cojн rнyabeto mani Ʉjн Diore
rũcнbнocã masa. Rẽtoro masigũ ĩ ñajare cojн rнyabeto ĩre rũcнbнocã ĩna.
Oveja Macнre cнni ito bajiroti rũcнbнocã masa. Ito bajiri cojн rнyabeto
ĩnare rũcнbнorã ñari ĩna rũcнbнoroti wire menibisĩ ĩna. 23 Ũmacañi ĩ asirise,
ñami gagн ĩ busurise cнni ãmobea iti cнto. Dios ĩ yorisenati busua iti
cнto. Ito yicõri Oveja Macн ĩ yorisenati busua iti cнto. Ito bajiri ũmacañi
ĩ asirise, ñami gagн ĩ busurise cнni ãmobea iti cнto. 24 Dios ĩ masoana ĩ
busurisena iti cнtojн wa ucurã yirãji ĩna. Adi sita gãna нjarã ĩna rнcorise
ñasarise ãmi wadicõri Diore ĩsirã yirãji ĩna ĩre rũcнbнorã. 25 Ʉmнa soje biaya
mano yiroja iti cнtojн. Iti cнtojн ñami mano yiroja. Ito bajiri biaya mano
yiroja iti cнto. 26 Co sita gãna rнyabeto ĩna rнcorise ñasarise ãmi wadicõri
Diore ĩsirã yirãji ĩna ĩre rũcнbнorã. 27 Ñeñarise rãca sãjamena yirãji iti cнtore.
Ñeñaro yirã, rнore oca gotirã cнni sãjamena yirãji iti cнtore. Oveja Macн ĩ
ya papera tutijн wame wãñarã riti sãjarã yirãji iti cнtore. Iti papera tuti,
“Adocõ ñama yн rãca ñatĩñarona”, yire papera wãñacн iti tutijн.

22

1 Ito yija ángel riaca ʉeri maniña ĩoquĩ yʉre. Itiya ide catitĩñare gaye
ñacʉ. Ide ruyurisa ñacʉ itiya. Ʉjʉ ya cumuro Dios ĩ rujiri cumurojʉ,
ito yicõri Oveja Macʉ ĩ rujiri cumurojʉ jode cʉticʉ itiya riaca. 2 Iti
cʉto gʉdareco ñari ma gʉdarecore ñacʉ itiya riaca. Riaca jʉa dʉja
tʉnima catitĩñare gaye rica cʉtiri yucʉri ñacʉ. Sĩgʉ̃ ũmacañi rʉyabeto rica
cʉtisoticʉ iti yucʉri. Ito bajiri co rodo jʉa gʉbojenojiri rica cʉticʉ iti
yucʉri. Iti jũrina masa ĩna ʉco yiroti ñacʉ. 3 Itojʉ ñeñarise manoja. Iti
cʉtojʉ ʉjʉ ya cumuro Dios ĩ rujiri cumuro ñaroja. Ito yicõri Oveja Macʉ
ya cumuro cʉni ñaroja. Ĩnare moa ĩsiri masa ĩnare rʉ̃cʉbʉotĩñasotirã yirãji.
Itojʉ ñeñarise manoja. 4 Diore ti canamʉorã yirãji ĩna. Ito yicõri Dios wame
ĩna ya rioweca wãñaro yiroja ĩnare. 5 Itojʉ ñami mano yiroja. Iti cʉto ñarã
sĩabusuore gaye ãmomena yirãji. Mani Ʉjʉ Dios ĩ yorisena busu ñaro yiroja
iti cʉtore. Ito bajiri ũmacañi asirise ãmomena yirãji ĩna. Ito yicõri Dios rãca
rotitĩñarã yirãji ĩna.

Jesucristo ĩ ejaroto yoabea ĩja, yire gaye

6 Ito yija bero ado bajiro gotiquĩ ángel yʉre:
—Jeyaro mʉ cãirojʉ mʉ tigore, mʉ tʉogore cʉni riti ña. Ito bajiri, "Riti
bajiro yiroja iti", mʉ yi masija quena. Mani Ʉjʉ Dios ĩ ñami ĩre goti ĩsiri
masare ĩna bʉsi masiroca yigʉ. Ĩti ñami yʉre cõarʉ. "Ado bajiro rẽtaro
yiroja", ĩre moa ĩsiri masa ĩna yi masitoni, yʉre cõaquĩ Dios, yiquĩ ángel
yʉ cãirojʉ.
7 Gaje ado bajiro gotiquĩ ángel yʉre:
—Tʉoya, ado bajiro gotiami Jesús: "Yoari mejeti tʉdi ejagʉ yigʉja yʉ", yi
gotiami Jesús. Ito bajiri, no adi papera tuti Dios ĩ ucare tʉorʉ̃nʉrã wanʉ
quenarã yirãji ĩna, yiquĩ ángel yʉre.
8 Yʉ Juan itire ticõri, itire tʉocõri yʉ ucare ña. Itire ticõri, itire tʉocõri
ángel yʉre ĩocacʉ riojo rijomunigãna ñini rũjũcʉ yʉ. 9 Ito bajiro yʉ yijare,
ado bajiro yiquĩ ĩ yʉre:
—Yibesa itire. Mʉ robo bajiroti Diore moa ĩsigʉ̃ ña yʉ cʉni. Mʉ ñarã
Dios ocare goti rẽtoburã, ito yicõri no adi papera tuti ucare tʉorʉ̃nʉrã robo
bajigʉti ña yʉ cʉni. Ito bajiri yʉre rʉ̃cʉbʉobesa. Diojʉare mʉ rʉ̃cʉbʉoja
quena, yiquĩ ángel yʉre.
10 Gaje ado bajiro yʉre gotiquĩ ĩ:
—Iti papera tutijʉ, ija rẽtaroti gaye ucare ña. Dios oca ña iti. Yoari
mejeti iti gaye rẽtaro yiroja. Ito bajiri iti ocare yeyo rʉcobesa. 11 Ñeñarise
yisotirãma ñeñariseti yi ñacõajaro ĩnama. Ñeñaro tʉoĩarã ĩna tʉoĩaro bajiroti
tʉoĩa ñacõajaro ĩna. Queno yirãma queno yi ñacõajaro. Ito yicõri Diore
tʉorʉ̃nʉrã cʉni Diore riti tʉorʉ̃nʉtĩñajaro. Ĩre ĩna tʉorʉ̃nʉ ñacõaja quena,
yiquĩ ángel yʉre.
12 —Tʉoya, ado bajiro gotiami Jesús: "Riti gotia yʉ, yoari mejeti tʉdi
ejagʉ yigʉja yʉ. Tʉdi ejacõri masa ĩna yiado bajiroti ĩnare waja yicʉja yʉ.
13 Yʉ ña ñasʉogʉ, ito yicõri ñasʉsagʉ. Yʉna sʉoriti jeyaro ñasʉoyija. Ito
yicõri yʉna sʉoriti jeyaro ñasʉsaro yiroja. A wame ñasʉorise, ito yicõri Z
wame ñasʉsarise robo bajigʉ ña yʉ", yi gotiami Jesús, yiquĩ ángel yʉre.
14 '"No ĩna ñeñaro yirisere coe rotigoana yutabuju ʉeri mano robo
bajiro bajirã ñama ĩna. Ĩna riti iti cʉto sojere sãjarã yirãji ĩna. Itojʉ
ejacõri yucʉ catitĩñare rica barã yirãji ĩna. Ito bajiri wanʉrã yirãji ĩna.
15 Adocõ jãjarã ñama iti cʉtore sãjado mana. Diore jidicãna, gãjerãre rojarã,

romia rãca aje ñarã, sĩari masa, ĩna meni rujeoanare rũcʉbʉorã, ito yicõri rʉosotirã cʉni ĩna ñama iti cʉtore sãjado mana”, yi gotiami Jesús, yiquĩ ángel yʉre.

16 Gaje Jesús gotirise gotigʉ, ado bajiro gotiquĩ ángel:

—“Yʉre tʉorũnʉrãre iti oca ĩ gotitoni ángel cõacʉ yʉ. David ʉjʉ ñayorʉre rujeorʉ ña yʉ. Ito bajibojarocati ĩ janerãbatia janamiti ña yʉ. Busuri ñocõagã bʉto yogʉ ĩti ña yʉ”, yi gotiami Jesús, yiquĩ ángel yʉre.

17 Espíritu Santo, ito yicõri Oveja Macʉ manojo cʉni coro bajiroti bʉsiama ĩna:

—Mʉcana tʉdi waya, yama ĩna Jesure.

No itire tʉo bʉjarãti, ĩna bajiroti:

—Tʉdi waya, yija quena Jesure.

No ide catitĩñare gaye idi ãmorã, Dios tʉ idirã waya. Waja manoti mʉare iogʉ yiguĩji ĩ.

18 No adi papera tuti Dios ocare tirãre ado bajiro mʉare goti quenoa yʉ: No adi papera tutire uca remogũre adi tuti iti gotiro bajiroti ñeñaro ĩ tõbʉjaroca yigʉ yiguĩji Dios ĩocũre. 19 No adi papera tuti Dios ocare ĩna jidicãja, ito bajiroti ĩnare cʉni jidicãgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri ĩ ya papera tutijʉ ĩna wame ruyubeto yiroja. Ito yicõri ĩ ya cʉto ñeñarise mani cʉto sãja rotibicʉ yiguĩji ĩ ĩnare. Ito bajiri yucʉ catitĩñare rica adi tutijʉ yʉ uca wõre gaye bamena yirãji ĩna.

20 Adi gaye yʉre goti rẽtabugʉ ado bajiro gotiami yʉre:

—Yoari mejeti wadicʉja yʉ, yami ĩ.

—Ito bajiroti ãmoa yʉ cʉni. Yoari mejeti tʉdi wadiya yʉ Ʉjʉ mʉ, ya yʉ Jesure.

21 Mani Ʉjʉ Jesucristo mani jeyarore queno yijaro. Itocõ ña.